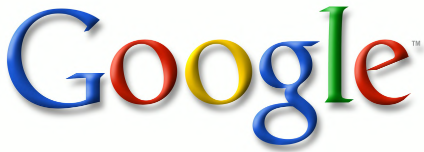
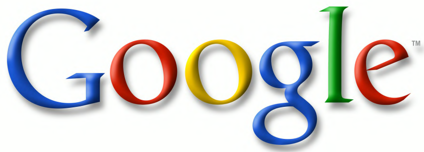

Andaktsstunder

eller

Christeliga Betraktelser

för hwar dag i året.

Andra Bandet.

Andaktsstunder

eller

Christeliga Betraktelser

för hwar dag i året

öfwer de för menniskan wigtigaste föremål.

En daglig Andaktsbok för Christeliga hushåll, till befordrande af sann Gudaktighet.

Öfwersättning
från
Tolfte Tyska Upplagan.

Andra Bandet.
April, Maj, Juni.

Örebro,
Tryckt hos N. M. Lindh, 1828.
På eget Förlag.

Innehåll af Andra Bandet.

April.

Maj.

Mai.

Juni.

D

Den 1 April.

Wintrens afsked.

Psalm. 103: 1, 2.

[illegible] god[illegible] dag;
[illegible] till godo tag
[illegible] och [illegible]n kulna.
med alla synder war,
[illegible] dem [illegible] skickat har,
[illegible] med de mulna.
[illegible] Herren gör, är godt och rätt;
[illegible] till honom sätt
[illegible] wåren
[illegible] fåren.

[illegible] uppstår åter ur sin
[illegible]a; redan börja wintern och
[illegible]aren att tässa om herrawäl-
Isen, som förr betäckt sjö-
[illegible] bäckar, bortsmälter; än-
begynne grönska; frukt-
[illegible] pråla snart med hwita
[illegible]da färger; wexter genom-
redan skön med sina späda
och ljusgröna löf framskju-
[illegible] buskarne. Allt förkunnar
[illegible]lkar det af en skönare års-
Lärkan uppfyller luften med
[illegible]ånger, under det bofinkens to-
[illegible]ter ljuda ifrån träd till träd.
[illegible]warje skönre dag lockar oß
[illegible]en fria rymden. Med läng-
[illegible] otålighet wänte wi, att allt
[illegible]skall pråla i sin högsta glans;
[illegible]or den skall öppna sitt frukt-
[illegible]sköte; att blommornas swäll-
knoppar skola utspricka, och
[illegible] [illegible]ten rundtomkring skola
[illegible]lra, såsom en enda mång-
[illegible] trägård.

Med huru många angenäma förhoppningar uppfyllas wi icke, i förwäntan på den förestående sommaren! Wi upplefwe redan förut i hoppet de behagliga dagar, som wi sedermera komma att tillbringa, ensamme i en skön trakt, eller i älskade personers sällskap, under en klar himmel. O hwilka praktfulla morgonstunder wänta oß icke; hwilka aftnar fulla af njutning, då den glödande solen nedgår, och werlden, höljd i töcken, insomnar, under det foglar sjunka i aflägsna busksnår, och månans silfwer sprider ett trollsken öfwer fält och skog, öfwer wattnen och de dödligas tysta boningar. Jag tänker då på den wällust jag redan upplefwat, och den som ännu wäntar mig. Jag fröjdar mig med dig, o David, och lofsjunger Herran: Lofwa Herran min själ, och allt, det uti mig är, Hans helga namn; lofwa Herran min själ, och förgät icke hwad godt han mig gjort hafwer. (Ps. 103: 1, 2.)

Jag skall aldrig tröttna att skåda Guds herrlighet, aldrig att med förtjusning prisa hans mångfaldiga under. Ända från barndomen har jag sett årstidernas omwexling, — den war alltid densamma, och likwäl icke alltid så-

lik. Nej, ju äldre jag blifwit, deß hastigare har hwarje årstid synts mig förswinna, deß angenämare hafwa wåren och sommaren förekommit mig, samt hösten och wintern deß rikare på njutning. Ho är, som kan likna Herren, wår Gud?

Allt är lif, allt är rörelse och förändring uti Guds skapelse. Intet förblifwer detsamma. Stjernor, solar och månar uppgå och nedgå; snö- och isfält förwandla sig till blomstrande trakter; wexter förwißna och grönska åter; djur dö och andra födas; allt förswinner, allt återwänder; och detta är naturens gång, ifrån årtusenden till årtusenden.

Men i alla deßa mångfaldiga omwexlingar herrskar en enda underbar ande, en hemlighetsfull enhet. Det mesta, som du i werlden kallar förändring, är ett blott sken. Hwarje sol, hwarje stjerna står stilla, fastän hon tyckes uppgå och nedgå öfwer dig; åtminstone har ditt öga icke förmåga att bemärka deras lopp. Dagar och nätter, morgnar och aftnar, ja, alla årstider äga rum på alltid samma tidpunkter, under det att deras omwexling glider dig. Tiden är alltid densamma. Förloppet af ett helt år med sina flere hundrade dagar och nätter, morgnar och aftnar, med sina blommor och frukter, är i sjelfwa werket blott förloppet af ett enda ögonblick.

Ty kunde du på en engels wingar upphöja dig öfwer jorden till den aflägsna och omätliga himlarymden, så skulle solen och stjernor stå stilla öfwer ditt hufwud; blott jorden inunder dig skulle, rullande omkring sin egen axel såsom en ofantlig kula, swäfwa framför dina ögon uti

den gränslösa rymden, o[illegible]
skrifwa en widsträckt ban[illegible]
kring Solen, hwilken full[illegible]
des på ett år. Då du såg
solstrålarne förgylde de [illegible]
jordklotet, som omwexlande
de sig åt dem, skulle du fin[illegible]
saken till dag och natt; [illegible]
du såg huru deßa strålar [illegible]
lodrätt, än sned [illegible]
skulle du i [illegible]
årstidernas [illegible],
som på en trakt [illegible]
nedgående, [illegible]
tid uppgå för [illegible]
Hwad som [illegible]
det ena landet [illegible] det är [illegible]
rodnad för ett annat. [illegible]
du se menniskor [illegible]
sömnen, uppwakna i [illegible]
gonblick, då de andra [illegible]
mattade af de[illegible] [illegible],
wa sig till sitt [illegible]
ger: här, der [illegible]strålarna
ka, skulle du se lif och röre[illegible]
men der hwarest det ru[illegible]
jordklotet wänder sig ifrån [illegible]
skulle du se död och hwila; [illegible]
sidan af jordklotet yppighe[illegible]
öfwerflöd, på den andra [illegible]
dyster midnatt. Så skulle [illegible]
wen, alltefter det swäf[illegible]
jordklotets läge mot solen, [illegible]
ena del försilfrad af wint[illegible]
och snö, under det att so[illegible]
rens glöd nästan hotade at[illegible]
bränna den andra, samt deß [illegible]
och wäxter försmäktade af [illegible]
Du skulle der se wårens [illegible]
fulla blommor bekransa en [illegible]
werldsdel, under det att den [illegible]
satta delen af jorden upp[illegible]
af den häftliga solens m[illegible]
strålar, och i stället för blo[illegible]
redan frambringade mogna [illegible]
ter, hwilka nedhängde från [illegible]
dens och buskarnes grenar [illegible]

Hwilken förtrollning, h[illegible]
synwilla och tillika hwilke[illegible]

! Solen både uppgår och
går hwarje ögonblick under
dagen, och under midnatten
et middag, på aftonen mor-
. Det som för mig är en
alkande wår, detsamma är
för andra. Jordytan för-
ar sina färger, alltsom hon
der olika sidor mot solen; den
ar och förbleknar, blom-
och tillfryser, allt på en och
na stund. Detta kallas af
niskan, som bor på en liten
t af densamma, för årsti-
as omwexling; och hela det-
nder, fullt af obeskrifligt
gfaldiga werkningar, fram-
s ei genom annat, än jor-
omlopp kring solen. Ho
som kan likna Herren, wår
?

ikssom det jordklot, hwilket wi
, löpa ännu andra werlds-
par, på omätliga afstånd
hwarandra, omkring solen.
n de wäsenden, som bebo
hafwa, likssom wi, sina års-
Och alla dessa werldskrop-
huru små äro de icke i jem-
e med solen, från hwilken
mottaga wärma, ljus och
ru små äro de icke i den
ga werldsrymden, hwarest
e solar brinna, större än
m är oß närmast! Ack,
erld är ett ringa stoft i
ra heligastes gränslösa ska-
och wi, inwånarne i detta
iga stoft, hwad äro wäl
ad är wår inbillade rike
glans; hwad äro på det-
s bebodda stoft, alla thrö-
ken och krigshärar, för
wi bäfwe, — bäfwe, um-
wi ej frukte den Allra-
i denna gränslösa skapel-
om, som wi wåge kalla
der. Huru ringa och
huru swag och mäktig

är icke menniskan i samma ögon-
blick!

Då jag gläder mig öfwer den
återkommande sommaren, så glä-
der jag mig äfwen öfwer Skapa-
rens sköna och allwisa inrättning.
Af flerfaldig erfarenhet, äfwen-
som af deras skrifliga och munt-
liga underrättelser, hwilka före
mig bebott jorden, känner jag
en, om också blott ringa, del af
de lagar, efter hwilka allt rörer
sig. Mycket kan wara föränder-
ligt; men Guds lagstiftning i
naturen är orubblig. Må ännu
wintrens snö länge betäcka fäl-
ten, så wet jag, att de likwäl
en gång skola prydas af wårens
grönska. Jag wet att blom-
strens tid är nära, och kan med
full wißhet räkna derpå. Mensk-
liga föreskrifter förändras ofta;
äfwen den wisaste herrskares wil-
ja kan råka i motsägelse med sig
sielf; men Gud och hans wilja
är oföränderlig, orubbliga hans
beslut, och oförstörbar hans
werldsordning. Hwarför bygger
jag då så mycket på menniskor,
och ej hellre på Guds ord; hwar-
för följer jag så ofta kortsynte
dödliges råd, och icke hellre den
ewige Fadrens föreskrifter, hwil-
ka blifwit mig gifna genom Je-
sum Christum, och hwilka, alltid
förblifwande desamma, lyckliggöra
menniskans själ i alla trakter af
werlden, ja, i alla åldrar. Ja,
Guds ord förblifwer ewin-
nerligen, och derför bör du
mer lyda Gud än menniskor.

Då jag betraktar de i ewig
likformighet återkommande års-
tiderna, hänföres jag alltid till
en anmärkning, som upprör he-
la mitt innersta, och som för mig
är af stor wigt.

Skaparens werldsordning är
oförgänglig, derför skall allt till

ewighet så förblifwa, som det från ewighet war. Det hela af werldsrymden äger bestånd. Wäl förswinna enskilta delar; de förwißna, dö, sönderkroßas, förruttna, upplösas; men de blifwa derigenom åter en orsak till nytt lif och nya former. Intet utdör helt och hållet; något nytt uppwäxer alltid ur deß förstörelse. Såsom det ena folkslagets aftonsol i samma ögonblick är morgonsolen för ett annat, så är äfwen talrika skapade warelsers död eller undergång, andra lika talrika warelsers födelse. Allt slutar sig tillsammans i ett alltid återwändande kretslopp. Den som säger: det dör, måste äfwen säga: det födes. Skapelsen, urgammal, är likwäl med hwarje dag ny och föryngrad; hwarje dag af ålderdom aftagande och tillika uppwäxande med blomstrande ungdomskraft. Huru underbart, huru obegripligt!

Och likwäl är icke detta ännu det mest underbara. Gud har utspridt en mängd af lefwande krafter uti den omätliga werldsrymden. Deßa krafter förena och söndra sig, antaga olika drägter, hwaruti de uppenbara sig, samt afkasta dem åter, för att ingå i nya föreningar. Såsom andedrägten och blodet hos menniskorna och djuren, sådan är äfwen wäxtsaften hos ekarne, palmerna och de på ännu lägre grad stående moßorna. Så beskaffade äro äfwen källor och bäckar, hwilka nedströmma från bergen, för att utgjuta sig i någon flod eller i hafwet, samt från deßa floder eller detta haf åter ledas genom underjordiska wägar samt dragas åter upp till andra bergspetsar; sådant är äfwen werldshafwet, hwilket bortdunstande förwandlar sig till skyar, hwarifrån det droppar såsom regn, och å
wänder således till jorden,
ken det gör fruktbar. Hw
är samma ewiga kretslopp.
såsom på jorden, så äro ä
det högsta Wäsendets lagar i
melen.

Uti en widsträckt krets
bordar månan sitt omlopp
wår jord, för att upplysa
nätter, och för att åter af
den mottaga ljus för sina
Jorden löper liksom
dra werldskroppar omkring
Ej en gång solen står stilla.
swäfwar, kanske jemte and
lar, som åter äro beledsag
andra werldskroppar, o
en ännu större sol, hwil
kanske se bland de tusen
nor, som lysa öfwer oß på
liga afstånd, men hwilken
icke med säkerhet kunna
ma. Och denna medelsol
solar, som tilläfwentyrs r
omkring henne, löper åter
oändligt större bana, jemte
sin strålande här af w
kring en ännu aflägsn
källa, hwaraf wårt på de
ste bewäpnade öga ej kan upp
något spår. Så går allt,
och widare, uti ett ewigt
lopp.

Jag bäfwar, jag fru
det är förwåning och förtju
som på samma gång öfwer
diga mig, under deßa b
traktelser. Den werldskrop
jag bebor, hwilken obet
är den icke af den oändliga
byggnaden. Hwad är jag
te denna outsägliga herrlig
blott ett stoft, en skugg
hwilken gränslös rikedom
der utbreder sig icke f
häpnande blickar, hwilke
tan intager icke wid deßa

min själ, att tillbedja och Gud, den Allsmäktige, frambragt allt detta!

och likwäl är icke detta ännu mest underbara. Sedan är- nden har detta kretslopp ägt ind, och likwäl förblifwer det ade, midt under denna sken- omwexling, ewigt enahan- såsom Skaparens orubbliga Sen på wäxterna; de wo- ej fullkomligare på den tid, de första dödlige skapades, de ännu i dag äro. Applet dnade i paradiset; mandelträ- blomstrade i Arons dagar; or och törnrosor prydde Sa- nos trägårdar. Artusenden ödo, men de woro sig lika, skola, ännu efter årtusenden, blifwa desamma. På lika sätt wa ej heller, efter så många menniskoåldrar, hwarken fåglar- i luften, eller fiskarne i watt- t, eller landtdjuren eller ma- rne i stoftet, blifwit annor- nda eller fullkomligare, än de sta woro, hwilka Skaparen nkallade till lif. Äfwen men- kans kropp och deß jordiska nskaper hafwa ej blifwit full- ligare, utan äro desamma.

Bland detta ewiga och urgam- enahanda framstår dock ett , som långsamt förädlat sig, icke förblifwit detsamma, n tillwäxt i kunskap och kän- dom, och det är menniskans . För den äro förflutna mans- ar icke förlorade. Den be- rar dem i minnet, och liksom t suger näring ur blomman, hemtar äfwen den sin näring det man i flere århundraden t och lärt. Stora och wisa slag hafwa wißerligen funnit undergång, och halfwilden drar i dag på deras graf- ; men ingen af de skatter, som de lemnade efter sig, har gått förlorad. Menskligheten war de- ras arfwinge, icke den råa er- öfraren af deras land. Det kommande århundradet ärfde de förflutnas erfarenhet och kunska- per, och på detta sätt förädlade sig menniskosjälen allt mer och mer. Menniskor dogo, men de- ras bättre tänkesätt lefde och öf- wergingo till deras efterkomman- de. Folkslag förswunno, men menskligheten förblef och lyste i en oupphörligt förstorad glans, ju mer den riktades af det, som de bortgångna hade tänkt och fun- nit. Man kunde tydligt warse- blifwa en fortskridande allt högre utbildning af deß krafter. Allt annat har quarstannat på sin första punkt, men icke menni- skans själ.

Hela menniskoslägtet skördar wißerligen icke denna frukt, och hinner icke denna förädling; men likwäl en stor del af detsamma. Liksom i hela den öfriga natu- ren, så finnes det äfwen bland menniskoslägtet en mångfaldig gradskillnad af inre utweckling och krafter.

Hwilken tröst är icke detta, hwilket föremål för glädje och för- tjusning! Jag är Ditt barn, o Gud, Din utwalde bland otaliga wäsen, som utgingo från Din skapande hand. Min själ är en blomma, som först i ewigheten kan utweckla sig till fullkomlighet. Blott den gör Du till ett un- dantag uti dina skapade warel- sers oändliga werld. Den skall wara helig och fri från alla ofull- komligheter; ty Du, oändlighe- tens Herre och Fader, är helig.

Att jag icke kan fortskrida wi- dare på den bana, som skulle för- ädla mig, är det icke min egen skuld? Hwarför war jag kall och

likhöjd? Hwarför lefde jag blott för det jordiska, som dock icke har någon waraktighet, och icke kan förädlas, utan hwarmed Du blott på en kort tid förenat min själ, så att det skulle tjena till werktyg för deß förädling?

O Du helige Fader, som gifwer rörelse åt den omätliga werldsbyggnaden; Du källa för allt lif, Du ljus för allt ljus, upplifwa och upplys åfwen mig. Jag will ofta betrakta Din af under uppfylda skapelse, så jag lifligare må erinra mig Di wilja, Din höghet, och min ... wer det jordiska upphöjda bestäm melse. Jag skådar Dig, Du Ou förstlige, uti den af Dig fram bragta naturens prakt, såsom genom en dunkel slöja, och mitt hjerta längtar att tillbedja och lofsjunga Dig. Ja, Fader, Fader, jag erkänner, att Ditt är riket, makten och herrligheten i all ewighet. Amen.

Den 2 April.

Partiskhet i allmänna lifwet.

Matth. 12: 23, 24.

Ho är den, som trött af striden,
Får med friden
Herre, i din hydda bo?
Ho skall, upphöjd öfwer nöden,
Sorgen, döden,
Blifwa på ditt berg i ro?

Den, som sanning trygg förklarar
Och förswarar
Utaf hjertat all sin tid;
Den, som utan flärd och ränker,
Aldrig kränker
Någons ära, någons frid.

Är denna icke Jesus af Nazareth, timmermannens son? frågade engång Judiska folket, då det war ögonwittne till ett af Messiä underwerk, och knappt kunde öfwertyga sig, att en wälbekant man af deras klaß, som war af ringa härkomst, kunde uträtta mer, än de förnämsta och wisaste i landet. Är denna icke Davids, Konungens, son? sade en annan gång samma folk, intaget af beundran för hans gerningar. Men när Fariseerne det hörde, sade de: Han utdrifwer icke djeflar, utan med Beelzebub, djeflarnes öfwerste. (Matth. 12: 23, 24.)

Wid deßa olika omdömen öfwer wår dyre Återlösare, som dock war så oförställd och öppen i alla sina handlingar, och alltid hade de renaste afsigter, måste wi förwånas öfwer folkets känslolöshet och förblindelse. De sågo sällan på sjelfwa saken, utan nästan alltid på personen, från hwilken den kom. Men om Jesus lefde i dag, ibland oß, månne folket skulle dömma annorlunda om honom? Skulle wi, som i dag äro stolta, att tillhöra honom, förgäta hans person och härkomst för det goda han gjorde? Må wi pröfwa oß sjelfwa; när wi tala om andra, ware sig

[go]dt eller godt, dömme wi då [all]tid opartiskt? En sak kan wäl [beh]agas oß förträfflig, så länge wi [ej] känne, hwilken gjort den; men [öfwer]hufwudtaget erfare wi upphofsmannen, förrän det fördomsfria omdömet förswinner, saken förlorar sitt wärde, och wi med det Judiska folket utrope: Huru — är han icke af Nazareth, timmermannens son?

Det händer såwäl bildade, som obildade personer, att de, genom ögonblickets in[tryck] i allmänna lifwet fatta ett partiskt tänkesätt, och förgäta den goda saken för upphofsmannens personlighet. Få menniskor hafwa nog styrka att, då de wilja bestämma sin nästas wärde, lösslita sig från de förderfliga fördomar, som, allt ifrån yngre åren, widkäda dem. Man kan aldrig wara nog på sin wakt, aldrig förwara sig sielf nog, för att undwika all partiskhet, och berömma eller tadla saken, utan affeende på personen.

Ofta bidraga ganska ädla bewekelsegrunder till denna wår förwillelse; ja, det är icke owanligt, att några fördömma en menniska af samma orsak, för hwilken andra upphöja henne till himmelen. Detta är ett bewis, huru oklokt och följaktligen okristligt wi förhålle oß, då wi af bisaker låte beweka oß, att anse något wara godt eller ondt endast för den personsskull, från hwilken det kommer. Ofta är det redan nog, att det är en menniska af låg härkomst, för att förakta det förtjenstfulla, som hon gör. Det är ju blott timmermannens son, sade Judarne om Jesus, — liksom det stora och förträffliga endast kunde utföras af folk med hög rang och furstlig härkomst; liksom ej inför werldens Herre, hwarest intet anseende finnes till personen, helt andra lagar ägde rum än i borgerliga samfundet! Detta härflyter från menniskornas öfwerdrifna stolthet öfwer sin slägt och sina anor, hwarigenom man räknar eljest obetydliga warelser till förtjenst, att de äro födda af förnäma föräldrar. Sannerligen har menniskoslägtets historia ganska nog[kl]art oß, att det herrligaste och bästa som skedde på jorden, till befrämjande af folkens wälfärd, ganska sällan utfördes af Furstebarn eller män af hög börd, utan oftast af förr obekanta, ringa personer.

Så händer äfwen ofta, att man är partisk emot menniskor, skattar deras förtjenster ringa, öfwerallt utesluter, mißkänner och tillbakasätter dem, blott derför, att de äro främlingar och icke fäderneslandets infödde; under det samma orsak kommer andra att berömma allt såwida det gjordes af en främling och icke af en medborgare. För många synes det, som kommer fjerran ifrån, wara det utmärktaste, och de äro blinda för det inhemska och deß wärde. De betala dubbelt för det som kommer från aflägsna trakter, fastän de för ringare pris kunde erhålla det äfwen så godt af inländska handtwerkare och konstnärer. Hwad skole wi säga om denna i allmänna lifwet så allmänna dårskap? Huru få äro helt och hållet fria från densamma! Men är det icke wisare och bättre menniskors pligt, att ej låta sig däras af detta bländwerk, som icke sällan förleder till orättwisa mot andra, och förorsakar wår egen skada?

Är han icke af Nazareth, timmermannens son? sade Judarne; men wi göre wanligen

ännu i dag dylika frågor, då wi förnimme, att något nyttigt tillwägabringas, något rykte förwärfwas af den ena eller andra, som wi känne från hans yngre år, som wi fordom sågo begå mången swaghet och öfwerilning, eller som kanhända ännu hör till wåra bekanta och wänner, i följe hwaraf wi tro oß hafwa anledning, att ändå tadla hos honom wißa försumligheter eller ett handlingssätt, som synes stå i motsägelse med det nyß utbredda ryktet af hans gerningar. Det kan ofta hända, att wi tyckes oß wara klokare, än wår bekante och wän; men om wi ej kunne neka honom utmärkta förståndsgåfwor, hwarför skole wi icke äfwen så wäl tro, att han också med det, som wi tadle hos honom, kan hafwa sina wälberäknade, ja, äfwen ädla afsigter? Det kan ju hända, att wi, sådan wi känne honom genom hans umgänge, anse honom egennyttig, då han offentligen företager det allmänt nyttigaste werk; att wi anse honom för en föraktare och smädare af det goda och heliga, då han offentligt är det godas och heligas beskydd; att wi wäl anse honom för klok, men ej för ädelmodig och from. Men aldrig bedrage wi oß oftare och lättare, än då wi bedömme menniskohjertats innersta efter en persons yttre, sällskapliga förhållanden, efter hans tal och anmärkningar, hwilka än anföras i en skämtande, än i en allwarlig ton, än åter härflyta af helt obekanta grunder. Få menniskor kunna afslöja det sanna, inre tänkesättet, själens helgedom, och ofta kan det inträffa, att mången, för att tålas, för att ej stöta och mißhaga, will synas mindre ädel, än han werkligen i själ och hjerta är.

Men en förtroligare bekantskap och wänskap med personer, som förwärfwat en wiß aktning, kan äfwen ofta frambringa en helt motsatt werkan, kan uppwäcka en hänryckande öfwertygelse om deras förträfflighet och göra oß till deras omåttliga loftalare. Såsom, i första fallet, ofta afund och egenkärlek dåra oß; såsom det då hemligen förtryter oß, att så mycket som slösses på en af wåra bekanta, hwilken wi trodde skola ses öfwer axel i allmänna lifwet; så kan i senare fallet fåfänga och stolthet förleda till lika obetänksamma omdömen. Wi berömme, emedan den berömde är wår medborgare; af det honom tilldelade berömmet skall äfwen något återfalla på oß sjelfwa. Wi berömme, emedan den berömde är wår bekante, wår slägtinge, och derför göre wi hans ära till wår. Hwarest äro föräldrar helt och hållet fria från känslor af fåfänga, då det gäller deras barns beröm? Så blir egenkärleken stundom tadlare, stundom loftalare, och då den en föraktligt frågar: Är han icke timmermannens son? utropar den andra: Är han icke Davids son?

Om wi gifwe akt på de omdömen wi i dagliga umgänge fälle öfwer wåra medmenniskor, skole wi sällan finna oß fria från partiskhet. Småsaker äro tillräckliga, att förleda oß; wi finne redan derför en sak god, att deß upphofsman är till åren kommen och genom sin ålder synes wördnadswärd, under det att samma sak, kanhända på ett fullkomligare sätt utförd af en yngre person, ej synes wärd wi

uppmärksamhet. En annan gång finne wi åter något oförskneligt i en gerning, just derför att den utfördes af en ung person, under det att densamma ofta utföres bättre af äldre personer, utan att blifwa ett föremål för wårt beröm. Ofta är det nog, att en menniska har ett wißt anseende, ett namn ibland folket, för att prisa allt, som härflyter från honom, under det att wi äro liknöjde för samma sak, då den kommer från en föga känd person.

Det tillfälliga kan ofta wara tillräckligt, för att göra oß till partiska domare. Då någon har ett sätt att wara, tala och handla, som mißhagar oß, då någon efter wårt tycke är förhatlig, och wi icke wänte något utmärkt af honom, så äro wi kalle för hans böner, äfwen när wi ej kunne förneka hans förtjenster. Då åter någon är skön, behaglig i sitt umgänge, intagande i sitt yttre uppförande, så kunne wi ej afhålla oß, att anse allt hwad han gör och talar, för bättre än hos andra. Den enda tanken, att den ena eller andra är af en främmande troslära, werkar hos oß ofta mißtanka, tadelsjuka och wederwilja för hans ord och gerningar. Man runkar på hufwudet, man ler, så snart hos de kristne frågan är om en Jude, eller hos Judar om en Kristen. Katoliken inskränker gerna sitt beröm, om det gäller en aktningswärd Protestant, och denne åter är orättwis nog att högakta ett hjerta mindre, om det klappar i en from mans bröst, som bekänner sig till Romersk-Katolska läran.

Wi kunne ej neka, att de flesta menniskor äro intagne af denna partiskhet. Men kan swaghet och orättwisa förr urskuldas, derför att många finnas, som låta sig deraf beherrskas? Höre wi ej till den gemena folkhopen, ehuru wi ej bäre deß klädedrägt, då wi likwäl gynne deß fördomar? Skola wi ej inför den allwetande Guden, inför wåra medborgare, ja, inför oß sielfwa, blifwa fulla af blygsel, då wi betänke, ur hwilka orena källor wåra omdömen härflyta, under det wi gifwe oß anseende af wisa, wälwiljande och förståndiga menniskor.

Än är det fåfänga och inbillade företräden, än afund och förtrytelse, som gör oß partiske; än wänskap, än hemligt hat. Alltid är det wår sielfkärlek som förleder oß, att på det ena stället berömma, och på det andra tadla. Blott en dunkel erinran, att den ena eller andra står i förbindelse hos någon, som ej instämmer i wåra tänkesätt, kan göra oß orättwisa mot honom, hans förstånd och hans hjerta. Hwem kan wäl bemärka eller uppräkna alla de hemliga orsaker, som äga inflytande på wåra tänkesätt? Huru ofta äre wi ej blinde efterhärmare af andra; huru ofta berömme wi ej eller tadle endast derför, att en annan, som gäller mycket hos oß, kanhända ej i den renaste afsigt yttrat samma tänkesätt; huru ofta förblindar oß ej det owäntade, öfwerraskande och nya, så att wi upphöje det långt öfwer allt, som någonsin skett!

Så äro menniskorna beskaffade; de äro ej goda, wärdiga och Gudi behagliga, såsom de bemöda sig att synas wara, utan de äro brottslingar. Ett partiskt omdöme är en partisk gerning; orättwisan i wåra tänke-

sätt öfwergår till orättwisa i wåra ord och gerningar, utan att wi bemärke eller åsyfte det. Huru strider icke ett sådant uppförande mot den kärlek, hwartill Jesus uppmanade sina Lärjungar!

Genom sådan partiskhet i allmänna lifwet förhindras outsägligt mycket godt, som eljest skulle utföras, och deremot befordras mot wår förmodan outsägligt mycket ondt, som den förutan aldrig skulle hafwa uppstått. Den förderfliga fördom, som intager oß mot personen, gör oß äfwen obewägna för den goda saken; och en oförståndig förkärlek för en menniska förleder oß att antaga hans fel och willfarelser, såsom de första af alla dygder. Samma partiskhet beweker oß att blindwis antaga allt för godt, som en af oß wärderad person företager, att befordra det af alla krafter, skulle det äfwen lända oß och andra till skada; men deremot åter, att enwist sätta oß emot det goda, som en annan, oß obehaglig person will tillwägabringa, och äfwen skulle hafwa fullbordat, om wi ej, förblindade af partiskhet och förutfattade meningar, motarbetat hans förehafwanden.

Det smärtar dig ju bittert, att mißkännas af andra; hwarför tillåter du då dig sjelf den orättwisa, att mißkänna dem? Det är dig ju icke angenämt, att på ett partiskt sätt föraktas, förgätas och beles; hwarför tillåter du dig då, att af ett elakt lynne, ett tomt griller, en grundlös fördom, låta förleda dig i ditt omdöme öfwer andra? Tror du icke, att Gud en gång fordrar dig till answar för den förtrytelse, det bekymmer, som du på sådant sätt förorsakat din nästa. De goda och nyttiga företag, som du af partiskhet söker förlama, det onda som du gynnar af personlig förkärlek för andra, tror du att icke allt detta skall räknas dig till skuld af den ewige Domaren, som gaf dig förstånd och samwete? Sannerligen, den som tänker så lättsinnigt öfwer sig sjelf, den som så utan blygsel tillåter sig allt, hwad personlig bewågenhet eller wederwilja ingifwer honom, han har aldrig känt, aldrig älskat Jesum. Såsom Gud, wår Fader i himmelen, skole wi, utan anseende till personen, erkänna och befordra det goda, hos hwem som helst wi finne det, utan egenkärlek, utan stolthet, utan wederwilja; då först älske wi Gud och menniskor; då först wandre wi i wår Herres, Jesu Christi, efterföljd.

Derför, om Gud är dig kär, ja, om blott en förständig menniskas goda namn och rykte bland sina medborgare är dig dyrbart, så gör det till en af dina förnämsta pligter i allmänna lifwet, att akta dig för partiskhet och deß werkningar, hwilka ej kunna wara goda, emedan ur det lastfulla aldrig uppwäxte något skönt och fullkomligt. Wore det också en möjlighet, att din partiskhet ej skadade någon annan, så skadar den likwäl dig sjelf. Du gör dig blind för sanningen, och med flit famlar du, såsom en dåre, omkring uti willfarelsens mörker, hwilket du likwäl, genom utbildande af ditt förstånd och din rättskänsla, skulle kunna undwika. Hela ditt uppförande bekommer genom denna partiskhet, en bakwänd rigtning, ja, dina ord och gerningar skola snart göra ditt hjerta, ditt sunda menniskoför-

nd twiswelaktigt. Du misskänner aldrig en medbroder, utan fara att sielf bliswa misskänd.

War derföre rättwis, och för att wara det, måste du lära att mera betänksamt uttala dina omdömen öfwer menniskors och deras gerningars wärde. Wakta dig för hwarje anspråksfull, skådande ton. Det förråder enfaldighet i omdömesförmågan, om man utan betänkande wågar upphäfwa sig till domare öfwer allt. Det förråder ett förderfwadt hjerta, en illa kufwad sinnenas uppbrusning, om man utan de wigtigaste bewekelsegrunder är frikostig på beröm och tadel.

Ransake wi oß sielfwa, så finne wi strart, om partiskheten äger någon makt öfwer wåra omdömen. Wi warseblifwe lätt, om snarstickenhet, harm, skadeglädje, stolthet och egennytta hafwa något inflytande derwid. Till ett rättwisst omdöme fordras lugn besinning, men partiskheten är sällan måttlig, utan gerna öfwerdrifwen, ware sig i det goda eller onda. Will du derför bewara dig för denna falska rigtning af förståndet, för detta uppenbara sielfbedrägeri, så gör det till en orygglig grundsats, att, då du will bestämma tingens wärde, mer se på saken än på personen. Känner du sakens upphofsman, så förgät honom och betrakta blott gerningen som han förehafwer, eller redan fullbordat. Tilltro dig icke att kunna bedömma hans själs förborgade tankar, hans affigter och biaffigter, — deröfwer dömme Gud, som ransakar hjertan och njurar.

Bedöm icke hwarje menniska efter dig. Anse dig icke för den förträffligaste, hwilken genom sina grundsatser och dygder wäl kunde wara wärd, att gälla såsom en måttstock för andra. Enhwar är wißerligen i något yrke skickligare, bättre och fullkomligare, wißerligen i någon berömwärd egenskap utmärktare än du. Alla menniskor äro olika i dygder som i brister; tillerkänn derför dina bröder, öfwen dem som i wigtiga eller obetydliga saker en gång kränkt dig, något inre wärde; tilltro dem ett hjerta, som i stillhet är fästadt wid Gud och det heliga, ett sinne som är mäktigt något ädlare, och ej handlar blott af låg egennytta. Skall jag säga dig, hwem du sielf är, du som så ofta låter dig hänföras af låg partiskhet? Du är just så god eller så dålig, som du tror att andra äro. Du är sielf oförmögen till det hwartill du ej anser andra mäktiga; du kan sielf icke begå en god gerning, hwarom du ej tror någon annan. Gör icke dina personliga förhållanden, dina insigter och den grad af klokhet du äger, till den måttstock, efter hwilken du mäter andras handlingar. Mycket kan synas dig tadelwärdt, som hos dem är frukten af en betänksam öfwerläggning, och mycket är en werkan af dina fördomar, din swaghet, hwilket hos dem är en själsstyrka, om hwilken du, innesluten i dina trånga skrankor, ej ens kan göra dig något begrepp.

Allwetande Gud, alltför ofta öfwerilar jag mig och hänföres af owärdiga, med wåldsamhet uppbrusande känslor; alltför ofta gör jag mig skyldig till denna partiskhet, deßa djerfwa omdömen, detta misskännande af min nästa, denna misstydning af de bästa affigter, denna bewågenhet

för låga och föraktliga ting; allt för ofta förleda mig egenkärlek, eller en blott nyck, eller oupp=fyld winningslystnad till hårda och orättwisa uttydningar af främmande handlingar. Jag, som wågar upphäfwa mig till domare öfwer andras tankar och gerningar; hwilken är jag inför Dig som skådar hiertats innersta hemligheter? Jag är en syndare, och inför Dig Allwetande kanhända ringare, än den som min partiskhet förledde mig att försmåda och förakta. Men Allgode Gud, låt dessa betraktelser hos mig frambringa bättringens frukt; låt den wäcka mig till stilla blygsamhet och till kärlek för rättwisa mot mina medmenniskor! Amen.

Den 3 April.

Främlingen.

3 Mos. 19: 33, 34.

Och föd den arma, kläd den nakna,
Låt upp för nödens barn din dörr:
Du skall ej sielf din nödtorft sakna
Af Herrans händer, mer än förr.
Då skall ock sist, i Fadrens rike,
Dig möta detta glada ljud:
Det goda, du bewist din like,
Det har du ock bewist din Gud.

Gästfriheten är en bland de skönaste dygder hos ofördärfwade folkslag. Den utgjorde ålderdomens prydnad, och finnes ännu der, hwarest enfald i seder, redlighet i hiertat, samt trohet i ord och gerning, hafwa sin bostad. Den resande främlingen, långt skild ifrån dem, som en gång gåfwo honom herberge och föda, långt skild från dem, af hwilka han älskas, kommer till dygdiga folkslags städer och byar, och gästfriheten ersätter honom den glädje, han icke mer kan erfara öfwer umgänget med blodsförwandter. Man frågar honom icke: till hwilken troslära bekänner du dig; till hwilket parti hör du? — nej, den främmande mannen har inga föräldrar, inga bröder, inga systrar i denna trakt; derför går man honom med kärlek och medlidande till möte; derför behandlar man honom på ett skonsamt sätt; derför will enhwar wara i föräldrars, bröders och wänners ställe för den främmande. Man gifwer honom herberge, föda, wänskapsfulla råd och wägledning, samt skyddar honom för hwarje mötande fara.

Hwilka rörande exempel af gästfrihet upptäcke wi ej hos folkslag, som wi till och med förakte såsom wildar, eller såkallade barbarer. Ännu i dag finne wi hos dem samma förekommande kärlek och godhet mot främlingar, som wi beundre i Patriarkernes tid. Om en främling warder boendes när eder, i edert land, säger Moses, den skolen I icke öfwerfalla. Han skall bo när eder, såsom en inländsk, och du skall älska honom, såsom

dig sjelf (3 Mos. 19: 33, 34). Så talade Moses; så tänkte man i forntiden; så tänka ännu oförderfwade folkslag, hwilka bo i aflägsna werldsdelar, hwarest Jesu namn ännu aldrig nämnts, och korset, wår trosläras wördnadswäckande sinnebild, ännu aldrig synts.

Den af oß föraktade Indianen förer den sårade främling, som han finner wid wägen, medlidsamt under sitt palmtak, suger giftet ur hans sår, och betäcker det med balsamiska örter. Han läker den obekante och wälsignar honom wid hans bortgång, utan hopp eller begär efter tacksamhet. Den wilde Araben inbjuder den trötte wandraren med en wänskapsfull ton i sin hydda; han som kan befalla öfwer hundrade slafwar, twår sjelf hans fötter wederquicker honom med mat och dryck, samt för honom om morgonen på rätta wägen, utan att wänta eller mottaga någon belöning.

Helt annorlunda är förhållandet bland de folkslag, som förlorat sina seders enfald. Jemte forntidens mångfaldiga och sköna dygder, jemte trohet och redlighet, jemte känslan af menniskohjertats wärde, har äfwen gästfrihetens dygd förswunnit från deras städer och byar. Den fromme wilden i sin ödemark borde komma dem att blygas; men de rodna ej, utan bespotta honom blott. Så finne wi, äfwen ibland Christna, o att jag måste uttala det, äfwen ibland Jesu efterföljare, kallsinnig liknöjdhet emot främlingar, i stället för förekommande godhet, — känslolös hårdhet och en allt föraktande egenkärlek, i stället för mildhet och menniskokärlek. Äfwen de menniskor, som så länge de sjelfwa äro främlingar på någon ort, gerna mottaga wänskapstjenster, gerna se sig omfattas af wälwilja, gerna önska behandlas mildt och billigt, gerna se att man antager sig dem, beskyddar dem i nöden, och aldrig bedrager dem; äfwen deßa menniskor, som, i främmande land, mot främlingar äro så fördragsamma, saktmodiga och wänliga; äfwen deßa behandla ofta, i sin egen hemort, främlingen på det minst deltagande och wänskapliga sätt, antaga sig honom icke i olyckans stund,förtrycka honom genom orättwisa, ja bidraga någon gång till förskingrandet af hans egendom. Och likwäl gå deßa hwarje Söndag i Herrans tempel, samt wåga lyfta sina bedjande blickar till Honom, alla menniskors Fader; likwäl kalla de sig Christna, och Jesu Christi efterföljare.

Deruti hafwe wi mest afwikit från wåra förfäders tänkesätt och seder, och deruti består den närwarande tidens största förderf, att de flesta menniskor lefwa utan ädelmod och mildhet, blott för sin egen fördel; samt att enhwar i lugn låter den andra lida undergång, blott han sjelf bibehåller sitt wälstånd, eller har någon nytta derutaf. Då gör man menniskor godt, när man hoppas att njuta någon ynnest såsom wedergällning; då waktar man sig att skada någon, när man tror sig kunna igenkännas; då utöfwar man sorgfälligt det, som landets lag befaller, när man eljest har att frukta borgerligt straff eller offentlig skymf. Men främlingen, af hwilken de hwarken hafwa att frukta eller hoppas, honom öfwergifwa de. Han är dem likgiltig, och ofta

må han skatta sig rätt lycklig, om han, utan att skadas eller bedragas, kan åter bortgå från deras hus.

Den sjuke wandraren, hwilken, utan förmåga att sjelf hjelpa sig, anropar de så kallade Kristnas menskliget, tillbakastötes från deras dörrar, eller wisar man honom på sin höjd, likwäl ej utaf barmhertighet, ifrån by till by, på det han ej skall falla någon beswärlig, till deß han utmattad uppgifwer andan. Ack, denne olycklige, som eder obarmhertighet förskjöt, war kanhända sonen af en god, älskande moder, som långt härifrån med innerlig längtan och tårfulla ögon afbidar hans hemkomst; eller war han kanhända fader till oförsörjda barn, för hwilka han wille söka bröd, men hwilka nu, faderlöse och öfwergifne, förgäfwes kasta trånande blickar till den wäg, på hwilken han skulle återkomma och skänka dem några glädjens ögonblick. Och sådane gerningar, för hwilka obildade folkslag skulle blygas, dem kunnen I, Kristne, utöfwa med kalla hjertan, I som likwäl bekännen en lära, hwilken uppmanar till kärlek och barmhertighet.

Det är wißerligen en stor olikhet wellan de rikt befolkade trakter, som wi bebo, och deßa, blott glest bebodda landskaper i aflägsnare werldsdelar. Wåra borgerliga förhållanden göra det för oß i wißa delar omöjligt, att behandla främlingen med en lika gästfrihet, som är nödwändig der, hwarest inga ordentligt anlagda landswägar, inga hus till wandrarens gästande, inga förplägningsanstalter anträffas. De resandes antal är hos oß wida större, deras ändamål mer ol ka, deras behof mångfaldigar. Bland dem finnas ofta mång med lättsinniga tänkesätt, hwilk kanske på ett dåligt sätt sku begagna wår wälwilliga gästfri het. Likwäl blifwa oß tusende till fällen öfriga, att wisa ett sann kristligt ädelmod mot främli gar. Alla utaf Öfwerheten på bjudne anordningar till främlin gars förplägning och skyddande äro icke tillräckliga att förljufwa deras wistande bland oß, utan lemna ännu ett stort fält öfrigt för heliga pligter, som wi, a egen drift, måste uppfylla emot dem. Och deßa pligter skall du, min Kristen, alldrig förgäta; ty äfwen främlingen som kommer till dig långt bort ifrån, från andra länder, äfwen han är din nästa.

Han är din nästa, och din nästa, säger Herren, skall du älska såsom dig sjelf. Men hwilken är din nästa? Har du redan betraktat detta ord, och utforskat deß betydelse; eller har du icke hittills, lättsinnigt, med din nästa menat hwarje menniska öfwerhufwud? — nej, icke är hwarje menniska din nästa, utan blott den utaf millioner dödlige, hwilka utom dig bo på jorden, som med dig på något sätt kommer i förbindelse, antingen du befinner dig personligen hos honom, eller du har bekantskap, wänskap eller annan gemenskap med honom. Han angår dig således närmare än millioner andra menniskor, och hwarje ögonblick, då du har att sysselsätta dig med honom, är han dig aldranärmast; — honom skall du, så fordrar den gudomliga lära du bekänner, skänka ditt bistånd, din bewågenhet och wänskap. Så blir äfwen

ämlingen, då du sammanträff-
ar med honom, din nästa; han
pphör då, att längre wara
ämmande för dig. Hans fa-
r i himmelen är äfwen din fa-
r, hans bestämmelse är äfwen
n, hans förhoppningar äro äf-
en dina.

Då främlingen kommer till oß,
ngt skild ifrån dem som älska
h sakna honom, så står han
nsam, utan slägtingar, utan
änner, utan rådgifware. Han
mmer med en lugn förtröstan
å wår redlighet, wårt goda
jerta; och wi — skole wi wäl
wika denna förtröstan? Nej, war
u, till hwilken han wänder sig,
ans beskyddare, ty han står så-
om en öfwergifwen inför dig;
var du hans förespråkare, ty
ngen annan finnes som talar
ör honom; war du hans råd-
ifware, ty han har på denna
t ingen wän; ja, sök att på
lt sätt göra hans wistande hos
g angenämt; ty de, som eljest
ulle förljufwa hans dagar, för-
ldrar, syskon, maka, barn, — de
jwa alla långt bort ifrån honom.

Hwem kan försäkra oß, att
te också wi en gång föras af
det till främmande länder, och
ödsakas att någon tid uppehålla
i der? Trotsa ej på ditt när-
arande wälstånd, på din egen-
oms angenäma belägenhet, på
n landtlefnads lugn, hwaraf
u glädjes. Ett förhärjande krig
n inbryta; borgerliga orolig-
eter och uppror utbreda sina fa-
r; och när du då, bland för-
ärande eldslågor, bland instör-
ande hus, bland nedtrampade
ädesfält, bland mördande och
ödende, med förskräckelse kastar
ina blickar rundt omkring för
tt finna ett gömställe, dit du
unde undfly, hwar är då den
säkerhet, hwarpå du förtröstade,
det wälstånd, som giorde dig
trotsig?

Skulle wi ock så ej sielfwe kom-
ma till främmande länder, så kan
likwäl denna lott träffa många
af wåra slägtingar, eller af wåra
trognaste wänner. Och då deßa,
hwilka wi så ömt älske, irra om-
kring bland obekanta folkslag,
långt bort ifrån oß; huru an-
genämt skall det ej wara dem,
när någon wänskapsfullt räcker
dem handen till bistånd, och lik-
som inför dem i ett nytt fä-
derneslånd; huru angenämt skall
icke endast ett wänligt, deltagan-
de leende från ett obekant ansigte
förekomma dem! Huru wälgö-
rande är ej för den sjuke, som
wistas långt från sitt hem, att
wårdas af en kärleksrik hand, —
att finna ett mildt och wälwilligt
hjerta, som bär omsorg för ho-
nom, fastän han aldrig känt sin
wälgörare, eller sielf bewisat ho-
nom något godt.

Kan du känna, hwilken till-
fredsställelse det wore för dig,
att uti främmande land finna
någon ädelmodig menniska, som
antog sig dig; kan du känna,
huru ditt hjerta skulle wederquic-
kas wid den underrättelsen, att
dina söner, dina slägtingar, i
långt aflägsna länder mottagit
bistånd, wänskap och tröst; hwar-
för dröjer du då att, i dina
förhållanden, bereda andra en
lika glädje? Fader, moder, om
din älskade son en gång wårda-
des af obekanta, goda menni-
skor, som oombedt behandlade ho-
nom med öm uppmärksamhet;
huru skulle icke du, med tårar i
dina ögon, ifrån himmelen ned-
kalla wälsignelse öfwer deßa din
älsklings obekanta skyddsenglar!
Wälan, hwarför will du ej sielf

begagna de tillfällen som erbjudas dig till ett lika ädelt handlingssätt; hwarför will du ej, genom wälgerningar mot främlingar, framlocka deßa glädjetårar i andras ögon; hwarför will du ej hafwa det ljufwa medwetande, att på lika sätt blifwa wälsignad af fjerran-boende menniskor?

Låtom oß wara wälwilliga och tjenstfärdiga mot främlingar af hwarje stånd. Äfwen den fattige har anspråk på wår skonsamhet, wår mildhet, wår wälwilja; ja, han har det mer än den rike. **Och hwad du gör en af deßa ringaste mina bröder, säger Jesus, det hafwer du ock gjort mig.**

Likſom den starke blyges att wara hård mot en swag menniska, en wärnlös quinna, eller ett barn, så är det äfwen skymfligt, att wara owillig, ogen och liknäjd mot en främling, som är utan skydd, ledning och råd. Kan du också ej bistå en främling, så mycket du önskar eller han behöfwer, så står det åtminstone i din makt att gifwa honom wänliga blickar, att råda honom efter din bästa öfwertygelse, att warna honom för hwarje fara, som han icke kan känna, att behandla honom med godhet och menskligheт. Dina penningar och ditt herberge åstundar ej hwarje främling, men enhwar önskar mötas af en wänlig blick och ett godt råd. Han har rättighet dertill, emedan han är ensam, utan wänner; han har rättighet dertill, emedan menniskor icke äro främlingar ibland menniskor, utan medlemmar af en enda stor, öfwer alla länder utbredd slägt, som på jorden hafwa ett gemensamt hemwist, och ofwan stjernorna en gemensam Fader, e gemensam förhoppning. Efte ditt förhållande emot främlinga bedömma de också ditt fädernesland, eller åtminstone din boningsort, så att din menniskokärlek eller känsloslöshet blir deß ära eller wanheder. Besinna allt detta i ditt hjerta, och *fatta ett oryggligt uppsåt att med råd och gerning bistå främlingen, när han har bistånd af nöden, utan afseende på fäderneslând, härkomst eller den troslära han bekänner.*

En skriftlärd frågade en gång Jesum: Ho är min nästa? Och Jesus berättade honom, såsom swar, den barmhertige Samaritens historia: En Prest gick kallsinnigt förbi en olycklig, hwilken låg i sitt blod, sargad och röfwad; sammalunda gick också en Levit förbi honom, utan att röras till medlidande; men derefter kom en Samarit, som warkunnade sig öfwer främlingen utan att fråga efter hans härkomst, fädernesland eller troslära (Luc. 10: 30, o. följ.) Hwari *menniska är den olyckliges nästa och slägting.*

Hård och smärtande är sjuksängen i wårt fädernesland, od likwäl räcker oß en älskande han läkemedlet, likwäl trösta oß dyrbara wänner. Men främlinge ligger ensam på sin sjukbädd en lejd hand räcker honom helsodrycken, — ack, för honom är sjuksängen ännu mer hård och smärtande! Äro wi förföljda och b tryckta i wår hemort, så finne åtminstone ett hjerta, som me lidande delar wåra bekymmer, åtminstone ett bröst, till hwil wi kunne trycka oß med kärlek

fu

fullt förtroende, — ett ställe, i hwilket wi kunne utgjuta wåra tårar; men hwem deltager wäl i den olyckliga främlingens öde; hwem beklagar och tröstar wäl honom? Ack de som kunde och önskade det, de äro skilde från honom, genom ett gränslöst haf, en snöklädd bergskedja eller omätliga länder. Låtom oß derför företräda hans wänners, hans syskons, hans gråhäriga föräldrars ställe. Han är, så mycket olyckligare, som han är öfwergifwen och främmande.

Låtom oß, genom wår kärlek, bereda den goda och nyttiga främling, som blir wår medborgare, ett nytt och bättre fädernesland hos oß. Det finnes ingen däraktigare stolthet än den, som hos swaga själar uppkommer af den tomma föreställningen att längre hafwa bott i en stad eller en by, och längre njutit borgarerätt, än en annan. Ty, om wi wilje räknas bland förnuftiga menniskor, skole wi ej sätta något wärde på det, som andra före oß woro och gjorde, utan endast på det goda och nyttiga, som wi sielfwe fullborda. Så snart främlingen uppfyllt de wilkor, lagen föreskrifwer i afseende på hans bosättning i wår hemort, så är han ju wår like. Han upphör att wara främling, och har ej mer något annat hemwist, än wårt. Han deltager lika med oß uti de offentliga utgifterne; han nalkas Gud jemte oß, bedjande wid samma altare, och hans stoft skall en gång hwila i samma mull, som wårt.

Ju mer således de allmänna fördomarne förbittra främlingens wistande hos oß, ju heligare är hwarje rättskaffen Kristens pligt att skydda honom, och förljufwa de bekymmer, som förblindade menniskors känslolöshet, afund eller inbilskhet förorsaka honom. War du hans wän, när andra kallt undwika honom; gif honom din wänskap, att han icke må öfwergifwen och bedragen borttråna i sitt nya fädernesland. Dock skole wi, oaktadt all den wälwilja wi äro skyldiga att bewisa främlingen, icke deßmindre wara försigtiga i wårt uppförande mot obekanta. Wi skole wäl bistå dem, men ej blindwis skänka dem hela wårt förtroende; wi skole wäl gifwa dem wårt råd, men ej derför öppna för dem hela wårt hjerta. Wi skole ej för deras skull uppoffra och förgäta wåra äldre wänner, samt öfwerlemna oß åt nyhetens behag. Den gamla, pröfwade wännen känner du; den nya måste först, i pröfningsstunden, wisa sig ståndaktig. Wi skole wäl högakta främlingen, då han är det wärd; men ej efterapa hans seder, meningar och bruk.

Detta är en Kristens wärdiga förhållande emot främlingar uti hans land. För honom är ingen främmande, som är god och from; hwarje ädel, hwarje dygdig menniska anser han såsom sin blodsförwandt, hwarje Guds barn såsom sin broder. Och alla dygdiga äro Guds barn, på hwilken fläck af jordklotet de än må bo.

Till dig, o ewige Allfader i himmelen, upplyfta alla sina händer, fulla af barnsligt sinne. Du älskar dem alla, i hwad land de än må bo, och af hwilken troslära de än må föras till ditt altare. För mig skall ingen wara främmande, som icke är det för Dig; för mig skall ingen mer wara främmande, än den, som

undflyr Dig och dygden. Men den, som gör Din heliga wilja, han är min broder; honom möter jag på min korta wandring genom lifwet, såsom en älskad reskamrat; med honom förenar Du mig åter i bättre werldar, hwarest wi, inför Din thron omfamnande hwarandra, utrope det liufwa brodersnamnet!

Fader, Fader, barmhertige, ewige, allgode Fader, äre wi icke alla främlingar härnedre; är icke allas wårt sanna hemwist hos Dig? Hwarföre skall ett blott namn, en tom inbillning skilja oß härnedre! Ingen, som älskar Dig, är för Dig en främling: hwarför då för mig? Nej, min Gud, alla menniskor äro mina bröder, och dem som mest behöfwa mig, är jag ock mest skyldig. Då lefwer jag uti andan af min Jesu lära.

Den 4 April.

Betänksamhet i tal.

Col. 4: 6.

Må aldrig denna röst
Sig blanda med de fräckas,
Af hwilka jordens tröst
Och himlens budord gäckas.
En oölyg ordalek
Mitt skämt besmitte ej,
Ej swordom eller swek
Mitt öppna ja och nej.

Jag wäja må det ord,
Som willar eller sticker,
Och fly, som själamord,
Allt baktal och allt smicker.
Jag sanning tala will,
Och anse för ett rån,
Så wäl att lägga till,
Som taga derifrån.

Afwen ord äro gerningar: äfwen för dem, liksom för alla mina gerningar, måste jag aflägga räkenskap för ransakaren af hjertan. Huru liknöjd war jag icke hittils för det som jag talade; huru lättsinnig war jag icke uti mitt tal, så emot wänner som fiender! Har min tunga än ofta stiftat mycket godt, åter sammanfört skilda wänner, gifwit tröst åt lidande, warnat wilsefarande, afskräckt boswar från sin fräckhet; huru mycket annat har hon likwäl icke underlåtit, som hon kunnat frambringa till min nästas wälfärd! Huru ofta blef hon icke stum, då ett enda ord kunnat lyckliggöra någon, utan min egen skada! Huru ofta talade hon icke, då stillatigande skulle warit den största wälgerning för mitt lugn samt för andra menniskors frid och endrägt!

Äfwen ord äro gerningar; genom ord förrätte wi de wigtigaste saker i werlden, stifte wi det mesta goda och det mesta onda. Ej rikedom, ej börd eller borgerligt anseende, utan ordet är menniskans förnämsta makt, genom hwilken hon werkar. Ej swärdet, utan ordet är det starkaste wapen, hwarmed wi kunne sära eller förswara och beskydda. Denna makt, detta wapen är hwar

je menniska förlänt utaf Gud, och derför måste hon äfwen inför gifwaren aflägga räkenskap för deß rätta bruk.

Wårt tal är den lindrande balsam, som wi giute på ett lidande hjertas smärta, är det gift hwarmed wi döde hela slägters stilla lycksalighet. Tungan är det som stiftar fiendskap, förwärfwar nya wänner, eller quarhåller de gamla. Talet är det stora, allt omfattande band, som sammanhåller menniskoslägtet och förbinder folkslag med folkslag. Genom ordet utdele wi wåra befallningar; genom ordet stillas bekymret, tröstas sorgen, tillrättawisas det felaktiga, bestyres hushållningen, uttryckes glädjen, betygas wördnaden, upplifwas andakten; men äfwen genom ordet bewäpnas wreden, befordras hyckleriet, förföres oskulden, sättes redligheten i förskräckelse, gynnas ondskan, fördunklas sanningen, grundas ett helfwete på jorden.

Om för den wise, den kristne, icke engång den efter utseendet ringaste handling i hans lif bör wara likgiltig; om han wid den obetydligaste gerning måste tänka: är den mig anständig? Huru wigtigt måste icke då hans tal wara för honom, hwilket är lifwets allmännaste gerning; hans tal, hwarigenom han tillkännagifwer sin själs tänkesätt, sitt inre wärde eller föraktlighet; hans tal hwarigenom han tillför andra menniskor fördel eller skada, lycka eller förderf.

Om jag öfwertänker allt det goda eller onda, som jag genom meddelandet af mina tankar uti tal, befallningar, anordningar och omdömen, kan föranläta eller werkligen redan föranlätit; om jag öfwertänker detta i hela sin widd, så måste jag förskräckas för den lättsinnighet, med hwilken jag ofta gifwit mina befallningar, yttrat mina önskningar, gjort mina tankar bekanta, eller fällt omdömen. Jag inser, att jag ofta med mina ord förnekat det wärde, hwarefter min själ sträfwade. Jag inser, att jag sjelf är skuld dertill, om jag njuter mindre högaktning bland mina bekanta och medborgare, ja, om jag äfwen af slägtingar skattas ringare än jag önskat. Ty min tunga war mer sällan än jag wille, tecken till ett gladt, lugnt och betänksamt sinnelag. Hon uttryckte fastmer oftare min uppswallande wrede, min skadeglädje, min böjelse för fåfänga och egenkärlek, mina otillåtliga begär, min winningslystnad. Kan jag wäl derför answara inför Gud, för hwilken intet annat gäller, än det som är rätt, godt och heligt?

Allt det I gören med ord eller gerning, det görer allt i Herrans Jesu namn (Col. 3: 17); gören det, såsom Jesus skulle hafwa gjort, om han handlat i edert ställe, i edra omständigheter, edra förhållanden! Så lärer Guds ord; och är det wäl så swårt att uppfylla denna wigtiga pligt, — en pligt, hwars uppfyllande belönar mig med aktning inför Gud och menniskor; en pligt genom hwilken jag grundar min lycka på jorden? Är det så swårt, att hålla min tanka i tygel, hwilken dock lyder mitt inres minsta wink. Nej, det är icke swårt; ty huru har jag icke förmått allt öfwer mig; huru ofta war jag icke redan warsam i mina omdömen och uttryck, när det ankom derpå att undwika en fara, eller att tillskynda mig en nytta! Wäl-

an, må jag alltid wara sådan; ty jag kan ju dagligen genom ett wist eller owist bruk af mitt ord, förekomma eller bereda mig skada.

Betänksamhet i tal är således för den werkligt wise, för en sann Jesu Lärjunge, en af hans skönaste och wigtigaste egenskaper. Den förwärfwas utan möda, genom beständig uppmärksamhet på sig sielf, öfwergår slutligen genom flitig utöfning till wana, belönar oß med inre tillfredsställelse och skyddar oß mot tusende mångfaldiga förtretligheter, i hwilka lättsinnigheten eljest skulle störta oß. Den är en oafbruten själens besinning och måttlighet, så att den i sina omdömen, meningar och önskningar, ej låter sig med alltför stor häftighet döfwas eller berusas, hwarken af glädje eller sorg. Den är detta gudomliga saktmod, hwilket Jesus wisade, så i förnöjelsens som i det bittraste lidandes ögonblick. Den är jemförandet af wåra tankar och böjelser med Jesu exempel, med Guds lagar, med ärans och redlighetens föreskrifter.

Följaktligen är ingen betänksamhet i tal tänkbar utan själens herrawälde öfwer sig sielf, öfwer sin lägre jordiska natur, öfwer sina känslor och begär. Betänksamheten är en följd af denna sielfbeherrskning. Förgäfwes uppswalla då de häftiga begärelserna; själen kan wäl icke hindra den uppflammande lågan, men under det blodet stormar, behåller den nog fattning att icke handla. Den afbidar med ståndaktighet ett lugnare ögonblick, och då först besluter den, fri ifrån sinnlighetens inflytande, hwad som skall göras. Orena böjelser kunna uppstå; men en Jesu lärjunges själ är ingen slaf af desamma; han förqwäfwer dem genom andra förströelser tills de icke mer hafwa någon makt, och först då afgör han hwad som bör företagas. Begäret efter en ansenlig winst i borgerliga lifwet kan för ett ögonblick öfwerwäga hederskänslan; men den wise låter sig icke, genom denna retelse, twingas till en falsk handling. Han förbjuder munnen att uttala ordet, handen att werkställa gerningen, förrän han är i ett fullkomligt sinneslugn.

En oupphörlig uppmärksamhet på oß sielfwa gör oß detta ganska lätt. Dygderne sielfwa måste blifwa wår själs wanor, och då närme wi oß till helighet. Dygden äger rum, då wår själ kämpar mot orena begär; men då den redan erhållit seger, och öfwergått till wana, till en annan natur hos oß, då blir den en själens helighet, en wårt inres renhet och oskuld. Önskar du allwarligt att uppnå denna grad af fullkomlighet, så att du ej blir en af de ringaste och föraktligaste bland Guds skapade warelser; önskar du allwarligt att förwärfwa denna själens sielfbeherrskning, genom hwilken du alltid blir din egen, och mäktig att utföra din bästa wilja, så tala alltid med kärlek.

Den som alltid talar med kärlek och af kärlek till sina medmenniskor, han är på wägen till den högsta fullkomlighet. Han skall icke af något uppbrusande begär låta förleda sig att blifwa förrädare af wänner, af sin nästas lugn, wälstånd, säkerhet eller ära. Han skall utsläcka den uppflammande wredens låga; han skall tysta orena begär; han skall icke tala efter en sårad egenkärleks ingifwelser; han skall

[tä]nka stort, handla ädelt och wa[ra] wördnadswärd i sitt tal.

Såsom kärleken är hela kristna religionens wäsende, så är den äfwen grundwalen för hwarje sann kristens omdömen, meningar och uttryck. Den mun, som blott lärt att wälsigna, afsäger sig gerna helfwetets förbannelser; den mun, som blott will befordra det nyttiga, utbreda glädje, trösta lidande, råda bekymrade, öppnar sig aldrig för att utså falska beskyllningar öfwer slägter, uttala förakt emot andra, stifta twedrägt, och bedraga redliga menniskor. Betänksamheten skall således icke frambringa blott list och klokhet, den skall icke stanna wid en kall likgiltighet, utan alltid föra oß till det, som är wälgörande, lärorikt och angenämt för andra. Ty så säger den Heliga Skrift: Edart tal ware alltid ljufligt och med salt förmångdt, att I weten huru I skolen swara hwarjom och enom. (Col. 4: 6.)

Genom sina yttranden är det, som menniskan tillwinner sig dig; efter hennes tal bedömmer du henne; af hennes ord känner du henne; ty uti dem uppenbarar sig hennes själ. Råhet och grofhet i uttryck antyda en obildad själ, ett wärdslöſadt tänkesätt, brist på anständig uppfostran och frånwaro af ädla grundsatser. Wälan, såsom du bedömmer andra af deras tal, så skall äfwen du dömmas af andra efter dina egna ord. I dina omdömen och uttryck wisar du dem sjelf måttstocken för ditt wärde eller owärde. Om du icke är kärleksfull i ditt tal, huru kan du då hoppas att blifwa älskad? Är du oanständig i dina uttryck, huru kan du då göra anspråk på bättre menniskors aktning? Är du hatfull, stötande, full af egenkärlek i dina omdömen, huru kan du då tro att man af hjertat sluter sig till dig? Menniskorna äro alltid för dig, hwad du är för dem.

Tala med sanning och uppriktighet; gif dina bekanta och medborgare ingen falsk måttstock för ditt wärde. Afskywärd är hwarje betänksamhet i tal, hwilken har för affigt att i list öfwerträffa andra, eller att hyckla egenskaper och känslor, som icke finnas. Hycklarens själ är en aldrig upphörande brottsling, som skyr ljuset och förborgar sig i mörker, för att icke upptäckas; den behöfwer alltid en förklädnad, en slöja, för att ej blifwa förhatlig för andra. — Och hwilken aktning för sig sjelf kan wäl den eländige hafwa, som icke wågar att offentligen synas sådan han är; hwilken tillfredsställelse kan han wäl hafwa med sig sjelf?

Många anse för klokt, att i sina tal och uttryck wara kärleksfullare, redligare, wänligare, ädelmodigare, än de werkligen äro; men denna klokhet förde alltid till förderf. Förr eller senare bortfaller slöjan äfwen från den slugaste hycklare, och man begabbar omsider dens list, hwars hjerta man icke kan skatta; man afskyr den wänliga min, bakom hwilken bedrägeriet lurar, och finner leendet så mycket förhatligare, som det förborgar en hemlig ondska. Ty det gifwes i lifwet ingen klokhet, som genom erfarenheten funnits mer bepröfwad och dyrbar, än redlighet, sanning och uppriktighet. Blott för den wisar werlden förtroende, som den känner; blott åt den er-

bjuder man ett hjerta, som sielf wågar wisa sitt hjerta.

Klokhet i tal kallas icke hwarje förställningskonst, genom hwilken man utgifwer sig för bättre än man är; icke hwarje otillräckligt hjelpmedel för owärdiga menniskor, icke hwarje bedrägeri i werlden, hwarigenom man slutligen bedrager sig sielf på det mest smärtande sätt. Nej, klokhet i tal är skonsamhet, då den icke stiftar någon skada; försigtighet, då någon olycka skulle uppkomma af ett oöfwerlagdt pladder, och ändamålsenlighet med hwarje uttryck, för att befordra menniskors nytta, eller afwärja deras skada. Ofta består också den sanna klokheten uti konsten att i rättan tid tiga.

Så mycket öppenhet och sannfärdighet pryder hwarje Kristen, och tillwinner sig så goda som onda menniskors förtroende, åfwenså mycket afskräcker öfwerdrifwen sanningsifwer, brist på tystlåtenhet och lättsinnig pratsjuka. Sanningen är en okränkbar helgedom; öfwerallt skall den uttalas, hwarest den är wälgörande; men i deß ställe skall stillatiganadet träda, då genom den en olycka eljest kunde uppstå, eller slägters och folkslags lugn gå förloradt.

Hwad som wi, uti hwarje läge af lifwet, böre göra, lär oß wår egen känsla för det rätta, och erfarenheten förhöjer wår klokhet. Äfwen är det ojemförligt lättare för menniskorne att handla klokt, än att handla ädelt. Werlden twingar oß dagligen att göra det förra; men att wara wisa och ädla, nödgar oß blott wårt hjerta samt tanken på Gud och ewigheten. Den wisaste är den, hwars klokhet bär de mest wälgörande frukter. Men wishet och klokhet wisa sig begge genom betänksamhet i tal: och denna skall således wara hwarje Kristens dagliga bemödande. Äfwen ord äro gerningar, för hwilka wi skole answara inför Guds domstol. Intet ohöfwiskt tal gånge derför utaf eder mun, utan det, som nyttigt är, till förbättring. (Eph. 4: 29.)

Om menniskokärlek och uppriktighet äro grunddragen af wårt tänkesätt, så är denna betänksamhet hwarken mödosam att förwärfwa eller swår att bibehålla. Det fordras icke att wi med ängslig warsamhet skole wäga hwarje wårt uttryck. Bo menniskokärlek och sanning i wårt inre, så skall wårt ord wara sådant, att wi kunne rättfärdiga det inför Gud och wårt samwete.

Äfwenså litet nekar religionen glädtiga samtal och skämt, som förnöja oß sielfwa och andra; ty det skämt, som härflyter från ett wälwilligt sinnelag, är ett tecken till en förlyckligande känsla af sin warelse. Den lyckliga will åfwen göra andra glada. Ett gladt sinne gör lifwet ljufligt, säger Salomo, men ett bedröfwadt uttorkar benen. (Ordspr. 17: 22. Ej skall du wara knarrig, trätsam och dyster, för att kallas Jesu Lärjunge; ej skall du sorgbunden gå omkring, med alltid andäktiga åtbörder, för att förklaras såsom from. Jesu dygd och sinne äger förnämligast rum uti ett gladt och tillfredsstäldt hjerta. Den som i Gud har en fader, till hwilken han kan sluta sig med barnsligt förtroende, den, hwars hjerta är rent från onda böjelser, och fullt af medwetande att wilja det goda, har den högsta rättighet till glädje.

Denna glädje urartår aldrig till fräckhet, detta skämt aldrig till bespottelse af det, som är aktningswärdt för hwarje menniska.

Den mun som prisar och tillbeder Dig, Allraheligaste, som i sorgens stunder suckar till Dig om hjelp, — wanhelge den sig aldrig genom orena ord, genom baktalande hat, genom kärlekslöst omdöme öfwer medmenniskors swagheter! Heliga wäsende, låt äfwen mig wara helig, såsom i känslor, tankar och önskningar, så äfwen i mitt tal. Låt sanning, kärlek och klokhet herrska i mina ord, så i glädjens som sorgens stunder; så att de beständigt inwerka wälgörande på mitt hjerta, samt uppwäcka lycksalighet, tillfredsställelse och glädje i deras bröst, som lefwa i närmare eller aflägsnare förbindelse med mig!

Den 5 April.

Eden.

2 Mos. 20: 7, 16.

Jag ej wanhelga will, o Gud,
Ditt namn med falska eder;
Då list och hån hwart tungans ljud
Till wådlig fräckhet leder.

Blott sanning är ett ewigt ord,
Som salighet mig skänker:
Den falska ed är själamord
Som dygd och fromhet kränker.

Det gifwes blott ett wilkor, under hwilket menniskorne kunna bo i frid tillsammans, blott ett wilkor, under hwilket ömsesidigt förtroende är möjligt, och detta wilkor är — sannfärdighet. Menniskorne måste wara, hwad de synas, hwarförutan ingenstädes finnes tillförlitlighet och lugn, utan öfwerallt misstroende, missförstånd och förbittring. Den som gör sig skyldig till någon osanning, något bedrägeri mot en wän och bekant, har derigenom förlorat all sin trowärdighet, har fördömt sig sjelf att beständigt misstänkas, och måste, wid hwarje ord han talar, wid hwarje löfte han gifwer, wid hwarje försäkran han meddelar, med skäl frukta: hwem wet om man också tror dig?

Den som uti wigtiga eller obetydliga händelser försäkrar något wara sannt, han tager derigenom sitt eget hjertas oskuld, sin redlighet och sin egen öfwertygelse om saken till wittnen. Illa nog för honom, om han utgaf en lögn i stället för sanning! Han har då offentligt kränkt sitt hjertas oskuld, förnekat sin redlighet, skändligt motsagt sin öfwertygelse, och blir ett föremål för sitt eget förakt. Icke nog, att han för en lång tid, kanske för ewigt, förlorat deras förtroende, hwilka han bedrog; han förlorar sitt eget förtroende för alla menniskor, derigenom att han antingen anser dem lika nedriga som sig sjelf, eller fruktar att ingen mer tror hans ord. Der

för brukar han numera, för att göra sig sielf rätt trowärdig, bekräfta äfwen obetydliga saker, än med sitt hedersord, än wid himmelen, och än med en ännu större swordom.

Men den som en gång gjort sig så föraktlig, att man ej mer tror hans enkla ord, skall ej heller winna någon trowärdighet genom lättsinniga eder, hwilka kan hända redan öfwergått till en wana hos honom. Ja, man brukar allraminst tro de personer, som bedyra allt, äfwen likgiltiga saker, med en swordom; ty de hafwa genom mer än en osanning, mer än ett bedrägeri förspillt sin trowärdighet.

Den, som wid hwarje försäkran han gifwer, tager någon till wittne och borgen för sin sannfärdighet, förhöjer derigenom wigten af sitt ord. Han står icke mer ensam; andras ära och redlighet hwilar på hans. Har han falskt föregifwit deras wittnesbörd, så löper han fara att genom deras utsago snart blifwa en skamfläck för hela werlden. Har han åter köpt sina wittnen, så är hans fara derför icke ringare; han är icke längre herre öfwer sina hemligheter; köpta wittnen känna dem, alltså menniskor, som man ej wågar tro, utan att begå den största dårskap. Menniskosinnet är föränderligt; den ena eller andra af desa falska wittnen kan förr eller senare förråda honom, mare sig af wrede, eller ånger öfwer det falska wittnesmålet.

Men eden är den högsta och heligaste försäkran, som en dödlig kan gifwa; den är det högtidligaste löfte, wid hwilken man tager den Allwetande till wittne öfwer sin egen rättskaffenhet, och nedkallar ett ewigt straff öfwer trolösheten. Det är en wigtig och tillika förfärlig handling, genom hwilken man icke allenast gifwer sin ära, sitt namn och rykte, sitt goda på jorden, utan äfwen sin för odödligheten bestämda siäl till en underpant och borgen. Just derigenom är meneden den grösta förbrytelse, emedan menedaren diefwulskt bortswärjer ej allenast werldens förtroende, utan ock all förtröstan på Gud, lössliter sig från den gudomliga skapelsens krets, och står ensam och förkastad, wisserligen ännu i menniskogestalt, men lägre och föraktligare än det förnuftslösa djuret, wårten eller stenen; så att det wore honom bättre, att hans moder aldrig födt honom till werlden. Såsom en wansinnig leker han smänande med Gud, ewighet, försyn och öde; för ett uselt sandkorn gifwer han mer än tunnor gulds wärde, och för ett enda andedrag uppoffrar han hela sitt lif, sin ewiga salighet.

Fäder, mödrar och uppfostrare; ja I alle, åt hwilka unga siälars bildning är anförtrodd; bewaren tidigt det weka hiertat för lättsinniga tankar, samt för misbruk af försäkringar och heliga namn!

Såsom det redan i och för sig sielf är oanständigt, att bedyra allt, äfwen den obetydligaste sak, med en swordom, som antingen förråder den dåligaste uppfostran, eller det mest förderfwade tänkesätt; så är det äfwen, i lika mått, farligt. Man skall icke ohelga det högsta wäsendets, den Oändliges namn; man skall ej ohelga Jesu, wår dyre Återlösares namn, och genom wana göra det till en ord-

lek. Så säger den stränge och rättwise Domaren i himmelen: **Du skall icke mißbruka Herrans, din Guds, namn; ty Herren skall icke låta honom blifwa ostraffad, som hans namn mißbrukar.** (2 Mos. 20: 7.) Huru skulle man ock så med djup wördnad kunna tillbedja Gud i anda och sanning, om man mißbrukat hans namn? Hwart har wördnaden för Jesum Christum, werldens dyre Återlösare, flyktat, om hans namn, i hwilket alla knän böja sig, ljuder midt ibland öfwerdådiga bespottare? Här är man nära att nedsjunka i fullkomlig gudlöshet, på samma gång man lättsinnigt nyttjar eder; ty den som genom wana *långesedan* förlorat all wördnad *för det* dyrbara namnet; huru skall han kunna återkalla deß wigt och helighet för sin föreställning, när han wid edgången nyttjar det såsom borgen för sin redlighet?

Eden skall blott afläggas wid wigtiga tillfällen, och alldrig utan högtidlig uppmaning. Jesus förbjuder ett lättsinnigt bruk af densamma, då han säger: **Edert tal skall wara: ja, ja; nej, nej; hwad derutöfwer är, det är af ondo.** (Matth. 5: 37.) Blott då, när intet annat medel finns att utforska sanningen, — blott då, när en dödlig ej kan ställa någon annan borgen för sin redlighet, — alltså när en oundwiklig nödwändighet sjelf befaller, — blott då kan eden tillåtas.

Den som kan hjelpa sig genom en småsak, skall han strart gifwa hela sin förmögenhet till underpant? Den som kan rädda sig genom några dagars eller års sorger, skall han strart sätta sin ewiga wälfärd på spel? Alldrig! Blott när intet annat medel, ingen annan säkerhet, i wigtiga omständigheter, finnes, då fordre man eden; men må ingen gifwa den, som icke har en fullkomlig öfwertygelse om sanningen af det, han skall försäkra.

Eden kan äfwen bas till bekräftelse af det, som **redan förflutit.** I denna händelse skall hwarje samwetsgrann Kristen noga akta sig, att bedyra något, om hwars förlopp han icke är på det mest otwifwelaktiga sätt öfwertygad. Han skall kufwa hwarje uppstigande häftigare begär, och undwika att anse det sannolika för sanning. Han skall erinra sig huru lätt wåra ögon och öron bedraga oß wid många tillfällen, huru till och med wåra tänkesätt föra oß i willfarelse. Han skall noga efterforska och med sig öfwerlägga den sanning, han will bedyra, och huruwida han kan uppgifwa och beswärja den såsom wißhet. Hans själ skall med rätta bäfwa för att aflägga ett falskt wittnesbörd, hwilket kanhända skulle bringa förderf öfwer hans oskyldiga medmenniskor, och bedraga hans domare. Hans själ skall med rätta genomträngas af fasa, wid den tanken att bewittna falskhet i stället för sanning, då han, uti edgångens ögonblick, icke allenast står inför sin öfwerhet på jorden, utan äfwen inför Guds anfigte.

Om det redan är en stor swårighet att aflägga ed öfwer hwad som redan skett, som wi med egna ögon sett, med egna öron hört, huru mycket swårare blef ej då, att med ed bekräfta **hwad som skall ske,** eller hwad wi lofwe att göra? Ingen swärje

denna ed, utan att förut hafwa strängt pröfwat och undersökt, om han will och kan uppfylla ett sådant löfte i all deß widd; ingen swärje den, utan att känna hela innehållet och omfånget af den pligt, han lofwar uppfylla.

Det är förgäfwes för dig, okristne, som med fräckhet framträder inför Gud och menniskor, framträder att bespotta menskliga och gudomliga lagar, framträder att mot himmelen upplyfta din nidingshand till en falsk ed, och att låta din brottsliga tunga stamma edens wigtiga ord; det är förgäfwes att du, för dig sielf, gifwer dem en annan mening, att du i din siäl tänker helt andra ord, kanske motsatsen af dem du uttalar. Du är det oaktadt icke fri från mened. Du bedrager icke Gud, ty han som ransakar hjertan, ser nog din falskhet; du bedrager icke menniskor, ty du har tagit Guds Allwetenhet till wittne, och gifwit din siäls salighet till underpant; blott dig sielf bedrager du. Du har wågat, widunder, att, mensklighetens owärdigt, wilja göra Gud den allraheligaste till deltagare i din swarta gerning, till den, som skulle dölja din skam, då han skulle låna dig sitt heliga namn, för att bemantla ditt brott, och bedraga öfwerheten, som är i Guds ställe på jorden, och af honom sielf förordnad.

Hade du wågat, olyckselige, att träda inför en af jordens furstar och för hans domare aflägga en falsk ed, att kalla Monarken såsom wittne till din redlighet, och erbjuda din förmögenhet, egendom och frihet såsom underpant för din utsago; hade du wågat, att, i samma ögonblick, som du swor detta inför domarne, hwiska i Furstens egna öron bekännelsen af din mened? Hade du wågat nedsätta en Monark till gynnare af din nedrighet, och af honom begära att wara dig behjelplig till deras wilseförande, som han sielf förordnat till rättwisans, sanningens och oskuldens skydd?

Ingen må derför wåga aflägga en ed, innan han är fullkomligt öfwertygad om denna handlings wigt, och gjort sig ett rätt begrepp om deß betydelse jemte deß oundwikliga följder. Du swärjer — du gifwer den högtidligaste försäkran som en menniska kan gifwa. Du swärjer, och åkallar Gud sielf, den allt ransakande, till wittne af din ärlighet och samwetsgranhet. Du swärjer, och upplyfter dina finger till den Ewige och Odödlige, till domaren öfwer de döda. Du swärjer, och de tre finger, som du upphöjer, äro för dig och de menniskor, som stå såsom wittnen till din edgång, ett minne, en sinnebild af Guds, den allestådesnärwarandes, treenighet. Du swärjer, och försakar, inför denna Guds ansigte, hans kärlek och barmhertighet, om din ed är falsk. Du afsäger dig all nåd hos Gud, din Fader, din Skapare, hwilken kallat dig till salighet i sin werld. Du lösslitter dig från Jesu Christi gemenskap, och den förtjenst han förwärfwat genom sin blodiga död på korset. Du förskjuter den helige Andas wälsignelse, och inwiger dig åt synden och fördömelsen.

Den, som känner edens storhet och betydelse, måske redan häfwa för möjligheten att bryta den. Inbilla dig icke, lätt-

nnige, som öfwerallt ser jord
h stoft, men ingenstädes nå-
ot Gudomligt, inbilla dig icke,
eden är en blott sedwana, en
pfinning gjord af menniskor,
er ett nödhjelpsmedel för mensk-
jadomare. Känner du icke edens
lighet, eller föraktar du den,
skall du likwäl wörda och fruk-
de oundwikliga följder, hwilka,
kt swarta skuggor, beledsaga
neneden. Du måste bekänna:
, det finnes en Domare ofwan
jernorna; det finnes en af ho-
nom från ewighet bestämd ord-
ing, som ingen menniska för-
når rubba, och som låter straf-
et omedelbart öfwergå hwarje
yndare, hwarje förbrytelse.

Menedaren, som affäger sig
Gud och saligheten, uppkallar
illika ett helt helfwete, som om-
er hans lefnadsbana. Den för-
a djefwul, som plågar honom,
r: medwetandet af förbry-
elsen, och den andra är: fruk-
an för menedens upptäc-
ande.

Wisserligen har han rättfär-
digat sig inför menniskor genom
den falska eden, men icke inför
n rättwis Gud, icke inför sig
jelf. Hwad han ock må före-
aga, så blir han likwäl medwe-
nde af sin egen wandra; och
afwa andra menniskor äfwen akt-
ing för honom, så måste han
kwäl förakta sig sjelf. Ömkliga
illstånd, då menniskan måste upp-
öra att högakta sig sjelf, då hon
ke mer kan hafwa någon njut-
ing af andras hedersbetygelser,
tan säga inom sig: Jag bedrag-
ne, — ack, om I skullen känna
mig! Detta tillstånd är samwe-
tets helfwete.

Kan äfwen den lättsinnige
bofwen, genom konst och öfning,
hinna så långt att han blir lugn
för förbrytelsens skändlighet; så
kan han dock aldrig undertrycka
sin fruktan för den begångna
menedens upptäckande. Hans lif
är en kedja af beständiga bekym-
mer, ty han har ur sin egen er-
farenhet tusende exempel, att in-
tet kan blifwa förborgadt. Huru
skulle du också, olycklige, med
sannolikhet kunna hoppas, att
din wandra blef en ewig hemlig-
het? Har du icke sjelf påkallat
den Allwetande till wittne och
domare af din gerning; har du
icke sjelf beswurit hans rättighet
att hämna meneden; har du icke
sjelf högtidligt uppmanat honom,
att ej hjelpa dig?

Hwar och en lägger den stör-
sta wigt på din edgång, och man
betraktar dig derföre skarpare och
sorgfälligare. Den obetydligaste
och twifwelaktigaste omständighet
skall inför menniskor wara till-
räcklig att uppwäcka mißtankar
emot dig. Du är icke mästare
af alla tillfälligheter, och din men-
ed är förrådd, innan du förmo-
dar det. Ty denna är Guds e-
wiga och wisa lag, att orättwi-
san omsider skall komma i dagen,
wältrade man ockå berg öfwer
henne. (Zacharia 5: 4. Malachi
3: 5.)

Redan i de äldsta tider kände
man de förskräckliga, ofta hasti-
ga följderne af en falsk edgång,
och sättet, på hwilket meneder
blifwit upptäckta, är ofta lika
owanligt som ryslig. Och det
gudomliga ordet blef sannt: Be-
dragen eder icke; Gud låter icke
gäckas med sig!

Du har swurit falskt, och ge-
nom din ed kanhända gjort din
nästa orätt, ja, bringat den o-
skyldige i olyckan; men olyckans
förbannelse kommer öfwer dig.
Du har genom mened bedragit

och förrådt Öfwerheten. Beklaga dig icke, om råttwisans swärd tråffa dig.

Derför att din brottslighet redan många år förblifwit hemlig, så hoppas icke att den skall blifwa det för alltid; ty ynglingens förbrytelse har ofta blifwit hämnad i hans ålderdom. Hoppas icke att din förbrytelse kan försonas inför den Allsmäktige genom bot och ånger; försona först dem, för hwilka din mened hår nedre stiftade olycka; — detta år första steget till båttring, och hwarje annat blott hyckleri.

I din mened har du uttryckt försakelse af Guds hjelp; — hwem hjelper dig, då dina ögons ljus mattas wid den annalkande döden, då ditt hjerta stelnar, och du måste lemna allt, hwad du äger, efter dig. I en falsk ed har du affagt dig tillråknandet af Jesu Christi förtjenst; med hwilken förtjenst framträder du då uti ewighetens natt? Då din tunga swor en falsk ed wek den Helige Ande ifrån dig; — hwem skall på den yttersta dagen, då du framkallas inför den Ewiges thron, hwem skall då wara din förespråkare?

Helige Gud, jag kan icke ens tånka mig, huru förskräckliga följderne af meneden och sjelfförbannelsen åro. Sanningens Gud, sannfårdig will jag wara och blifwa inför Dig och menniskor, så att jag ej behöfwer sky menniskors ansigte, ej Din allt genomtrångande blick, ej Din oföränderliga råttwisa! Blifwe Ditt namn af mig helgadt, så i ord som gerning, utan att jag någonsin missbrukar detsamma. Mitt ord ware alltid sannfårdigt och rent, såsom Jesu ord, och må Din Helige Ande alltid wara inneboende hos mig!

Den 6 April.

Jesu Profetior.

Luc. 24: 19.

Förr skall himmel, haf och jord
Till sitt fordna intet falla,
Än du, Gud, ett enda ord,
Det du talat, återkalla.
Oföränderlig och sann,
Dig du ej förneka kan.

Om den finaste menniskokännare eller den snillrikaste bland alla skalder, som någonsin lefwat, hade fattat den föresatsen att framställa urbilden af en stor wis, som alltid handlat sig sjelf wärdigt och i det största såwäl som i det minsta alltid uppfört sig med sådan säkerhet, noggranhet och öfwerensstämmelse i hela sitt wäsende, att allt från dess första stund till den sista förblifwit i underbar harmoni, så hade han icke kunnat framställa någon mer fullåndad urbild, än de enkla, olärda och i författarekonsten ganska oförfarna Evangelisterna lemnat i sina beskrifningar öfwer Jesu lefnadshändelser. Och desse mån, knappt rått mäktiga det språk, på hwilket de skrefwo, berättade i största enfald, hwad de

wißte, utan att bekymra sig om, huruwida de i sina berättelser skulle stämma öfwerens, och utan att den ena måhända kände den andras arbete, utan all föresats att wilja skapa en underbar urbild af menskliga andans storhet.

Jag läser och omläser med stilla wördnadsfull förnöjelse Guds Sons lefnadshändelser; och hwarje gång upptäcker jag nya drag af en wißhet och själsstorhet, som höjer sig öfwer allt jordiskt. Att han i menniskogestalt wandrade här nedre, gjorde honom så mycket underbarare. I honom war Gudomens fullhet. Äfwen hans Lärjungar på wägen till Emaus sade om honom: *Han war en Profet, mäktig i gerningar och ord inför Gud och allo folkena.* Luc. 24: 19.

Han talade om tillkommande ting med samma wißhet, som om förflutna. Han talade om dem, utan att uppsöka lägenhet dertill eller wilja wäcka uppseende dermed och antaga en af Gud ingifwen Siares anseende. Man hörde, hwad han förutsade; framtiden fick afgöra deß fullbordan. Evangelisterna upptecknade hans lefnadshändelser och deribland hans förutsägelser. De woro redan döde, innan största delen af deßa profetior gick i fullbordan. Först wi, i senare århundraden, äro wittnen till denna fullbordan.

Många andre lärare och wise män i fornwerlden lofwade sig sina arbetens oförgänglighet. Deras skrifter, som prisades af Furstar och folkslag, äro dock i dag förlorade och glömda. Säg mig, hwem har byggt Egyptens pyramider? Wäldige på jorden måste de hafwa warit. Minnet af deras gerningar är förswunnet, och wi känne icke ens till namnet deras bragder.

Christus wandrade ensam bland ett föraktadt folk, blef Lärare för några fattiga herdar, fiskare och ringe handtwerkare. Inga Konungar och Furstar kände honom. De lärde sågo med stolthet ned på honom. Och dock förutsade han, huru hans Ord skulle utbreda sig öfwer hela jordens krets. Mitt Ord, sade han, är likt ett senapskorn, som en man tog och sådde uti sin örtagård; och det wäxte och wardt ett stort träd, så att foglarne under himmelen bodde på deß quistar. Luc. 13: 19. Himmel och jord skola förgås, sade han, men min ord skola icke förgås. — Evangelisterne, som för nära aderton hundrade år sedan upptecknade Jesu yttranden, gjorde det utan hopp att upplefwa fullbordan deraf. De afsomnade. Deras ben äro längesedan förmultnade. Israels Rike omstörtades. Roms herrlighet förgicks. De mäktigaste stater förgingos. Allt blef förändradt. Men Jesu Lära förblef beständande. Den utsträckte sig öfwer alla werldsdelar, och många folkslag bo lyckliga under deß wälsignelse. Wi äre wittnen till profetians fullbordan. Och fortfar menskliga lifwet ännu i flere årtusenden, så skall äfwen Jesu Lära fortplantas mer utbredd, renare och herrligare, än nu. Den skall fortfara, så länge ett förnuft på jorden kan fatta det gudomligas tanke. Wåra afkomlingars afkomlingar skola i ett kommande årtusende se Jesu förutsägelse om Guds Rike ännu skönare uppfyld än wi, och förherrliga den med högre förtjusning än wi, som ännu till en del ligga ned-

änkta i djurlifwets förakttlighet, barbari och halfhedendom.

De förföljelser, som förestodo anningens bekännare, förutsåg Jesus så klart, som wi ur det örflutnas historia känne dem. Han bragte till werlden något, om icke lät förena sig med werldens örutwarande beståndsdelar. En ro på den enda, lefwande Guden, måste stå i strid med hedendomens wantro. Läran om helighet och werldsförsakelse kunde icke förenas med folkens böjelse att i lifwets wällustet söka det högsta goda. Läran om kärleken till Gud och menniskor, såsom källan till all dygd, kunde icke förena sig med deras lära, hwilka wille göra fosterlandskärleken, eller begäret efter ett lysande namn hos efterwerlden, eller fruktan för himmelens wrede, eller en angenäm jordisk lefnad till grundwalen för sedlig ordning. Hwad hade det ewiga gemensamt med det förgängliga? Huru kunde det gudomliga och det sinnliga blifwa ett?

Jesus Christus förutsåg derföre med bestämdhet de jäsningar, som hans Ord, hwilket han bragte från himmelen, måste åstadkomma på jorden. Han talade ofta derom med sina Lärjungar. Dem sjelfwa förberedde han på den stora striden, som de skulle komma att bestå. **I skolen icke mena, att jag är kommen att sända frid på jorden. Jag är icke kommen att sända frid, utan swärdet. Ty jag är kommen att söndra sonen ifrån sin fader, och dottren från sin moder, och sonhustrun från sin swärmoder. Och menniskans eget husfolk warda hennes fiender.** Luc. 10: 34—36. Bokstafligen uppfylldes, hwad han förutsade. Men de grymmaste Kristendomens förföljelser bidrogo allramest till deß utbredande. Så bära de förfärligaste stormar på sina wingar nyttiga wexters frön till obeboeliga ödemarker och förwandla derigenom deßa till grönskande ängder.

Wi wete af historien, hwilka krig och förödelser skedde för kristna trons skull. Wi wete, huru ofta för denna läras skull broder med eld och swärd rasat emot broder och folk emot folk. Sjelfwa Jesu Lärjungar, som afhörde hans profetia, upplefde icke deß fullbordan. Men han förkunnade åfwen dem deras lott; och den inträffade alltför snart och förskräckligt. **Menniskorna skola öfwerantwarda eder åt domstolarna och hudflänga eder i sina Synagogor. Och I skolen warda framhafde inför Furstar och Konungar för min skull, till wittnesbörd öfwer dem och öfwer hedningarna.** Matth. 10: 17. **De skola utskjuta eder af Synagogorna; och den tid kommer, att den eder dräper, skall mena sig göra Gudi en tjenst dermed.** Joh. 16: 2.

Deßa utsigter hade Jesus för sin lära, för sina bekännare. Men ehuru öm och finkänslig han war, så wäckte dock allt detta icke hos honom någon rysning. Att lida och dö för sanningen war för honom icke något stort, utan endast pligt. Att uppoffra lifwet för menskligheten lycka, för själars fulländning och salighet, skattade han icke för någon olycka. Hwad betyder wäl kroppens död? Den som äger allt, hwad bryr han sig om förlusten af det obetydligaste? Den, som har Gud, hwad frågar han efter stoftet? Den, som för sig ser

wigheten, honom kan det göra detsamma, om han lefwer på jorden, eller förklarad inför Gud i en bättre werld. I denna höga åsigt uppfostrade Jesus sina Lärjungar. Han, som så gerna aftorkade hwarje lidandes tårar, lärde såsom en nödwändighet werldens framtida smärtor för hans Evangelii skull. Folkslag måste gå under, throner störtas, — med lugn såg Jesus denna framtid, liksom han med lugn förutsåg sitt eget dystra öde.

Till Jesu Christi icke mindre undranswärda förutsägelser hörer hans förkunnande om Jerusalems förstöring och om Judiska nationens upplösning. Han utsade det med en af de första fornwerldens Profeters förkrossande kraft, warnande, förmanande, men förgåfwes! Men han wißte, hur otrogen den stora hopen är för obehagliga sanningar, och huru lättrogen den är för smickrande lögner. Huru herrliga gerningar hade han icke gjort inför Galileas ögon, och huru litet förmådde han icke till detta i allmänhet förlorade folks bättring! We dig Chorazin! ropade han bedröfwad och med owilja; we dig Bethsaida! Ty hade sådana gerningar skett i Tyrus och Sidon, som i eder blifwit gjorda, de skulle redan i säck och aska gjort bättring. Dock, för Tyrus och Sidon skall drägligare warda på domens dag, än för eder. Och du, Kapernaum, du som är upphöjd till himmelen, du skall nedstörtad warda till afgrunden. m. m. Matth. 11: 21 etc.

Han förkunnade Jerusalems undergång. Hur skulle den stolte Juden kunna tro profetians ord om den heliga stadens förstöring, om Judiska Rikets slut, om Jehovahs Folks upplösning och förswinnande? Allt detta war för Israeliten omöjligheter. Den, som sådant förkunnade, syntes honom wansinnig.

Men hos Jesus war om allt det fruktanswärda, som han om Jerusalem förkunnade, så full wißhet, att han noga förutsade, att det, som man ansåg för omöjligt, war icke mera aflägset. Sannerligen säger jag eder, det nu lefwande slägtet skall icke dö ut, förr än allt detta skedt är. Luc. 21: 32. Och så skedde äfwen. Många af Jesu samtida lefde ännu, då Jerusalem, genom de Romerska krigshärarna under Titus, blef förwandladt till en grushög. Af Frälsarens Apostlar lefde ännu Johannes. Allt inträffade endast några och trettio år sedan Jesus det förkunnat.

Han förutsade hela Judiska folkets uppförande, som måste föra detsamma till undergång. Detta folk måste genom sitt stolta, upproriska sinne, genom sin hårdnackenhet i fördomarna, genom sin blinda wantro, rusa till sitt förderf. Jesus förutsåg upprorets tider, och huru ärelystna menniskor skulle smickra den stora hopens begär och blinda förhoppningar, och med namnet Meßias ställa sig i spetsen för uppresningen. Falske Christi och falske Profeter skola uppkomma och göra tecken och under, så att de ock skola förföra de utwalda, om möjligt wore. Marc. 13: 22. Detta uppträdande af folkförledare, bland hwilka hwar och en utgaf sig för Meßias, uppgaf Jesus för sina Lärjungar såsom förebud och kännetecken till den annalkande omätliga olyckan.

Och så blef det åfwen. Men då I sen Jerusalem belägradt af en här, så märker, att då nalkas deß slut. De, som i Judeen då äro, flykte till bergen; den, som på taket är, han stige icke ned af sitt hus att taga något med sig; och den, som på landet är, han wände icke tillbaka, att hemta sina kläder. Matth. 24: 16—18.

Bland det märkwärdigaste af de omständigheter, som Jesus förkunnade om hwad som skulle följa på den urgamla herrliga stadens förstöring, är Judiska folkets förskingring. Judarne hade under Romerska öfwerwäldet betydligt förökat sig. Deras antal öfwersteg sex millioner. Stor nöd warder i landet och straff öfwer detta folk. De skola falla för swärdsägg, eller fångne bortförde warda till allahanda folk, och Jerusalem skall förtrampadt warda af hedningarna, till deß hedningarnas tid fullkomnad warder. Luc. 21: 23, 24.

Åfwen då hufwudstaden redan låg i grus och aska, fortfor Judarnas hårdnackade upprorsanda mot Romrarne. En ny Meßias upphäfde sig oupphörligt efter den andra. Då blef deras öde fullkomnadt. Man såg dem fördrifna från fäderneslandet bortsläpas fångna bland alla folkslag. På marknadsplatserna i Gaza och Terebinthas såldes de till samma pris som hästar. Folket upplöstes och blef aldrig mera ett helt. Så inträffade det förskräckliga ordet i 5 Mos. 28: 64 ff.: Herren skall förskingra eder ibland all folk, ifrån den ena werldens ände till den andra. Och ibland de folk skall du intet wißt hem hafwa, och din fotabjäll skola ingen hwila få; Herren skall gifwa dig der ett bäfwande hjerta och wanmäktig ögon och en förtwinad själ.

Sedan den tiden blef Jerusalem förtrampadt af hedningarna, nemligen Romrarne, till deß deras tid blef fullkomnad, Roms herrawälde öfwer werlden åfwen kroßades, och Jerusalem uselt åter höjde sig ur gruset till en ryslig minneswärd af Guds straffdomar. — Ännu i denna stund, efter mer än halftannat årtusende, se wi Judiska folket ömkanswärdt, föraktadt, utan fädernesland, under alla himmelsstreck, hos alla folkslag tåga omkring. Ännu warar deß förskingring, och ännu i dag är det genom sin widskepelse, sin okunnighet, ett föremål för begabberiet, såsom det för aderton århundraden sedan war hos Romrarne. De olyckliga, som föraktade Jesu profetiska warningar, förkastade hans heliga lära, hans höga uppenbarelse, och med otygladt raseri förföljde hans första bekännare, funno sedermera först någon ro under skydd af dem, som Jesu menniskokärlek lärde att öfwa ädelmod åfwen mot Jesu föraktare.

Sin egen lefnads oundwikliga utgång förutsåg Jesus åfwen så klart, som de nödwändiga händelserna i en aflägsen framtid. Han syftade ofta i sina samtal med Lärjungarne på sitt förestående lidande, ja till och med på sitt förestående dödsfätt. Ju närmare den fasansfulla dagen kom, deß tydligare yttrade han sig deröfwer. Redan långt innan han gick till Jerusalem, för att låta sitt lif, sade han: Menniskones Son måste ännu myc-

let lida och förkastas af de Äldsta och de Öfwersta Presterna och de Skriftlärda, och dödas och på tredje dagen uppstå. Detta tal upprepade han ofta. Icke allenast Lärjungarne, utan ock Judarne, ja äfwen Presterne kände deßa hans ord.

En sådan förutseelse af sitt eget öde måste förefalla oß äfwen så ryslig som obegriplig. För werldens Återlösare war den ej ryslig. Han kände Presternas hat och wrede, Fariseernas blodtörstiga stolthet, folkets lättsinnighet, Romerska embetsmännens slappa wård om rättwisan, och kände jemte allt detta sin pligt och ändamålet af sin gudomliga sändning. Han undwek icke, då hans tid war kommen, Presternas grymhet och Fariseernas blodtörst; i glad känsla af sin oskuld och med lugnt förtroende till Gud gick han fastmer sitt med wißhet förutsedda lidande sjelfmant utan bäfwan till mötes.

Ett sådant förutseende må wißerligen förekomma oß obegripligt. Det är dock icke mer obegripligt än mycket annat, som förekommer i affeende på honom och ligger helt och hållet utom gränsen af wår fattning. Huru skulle wi ock kunna genomskåda hemligheterna i dens natur, som, född af Gud, stod i förbindelse med de utomordentliga werldshändelserna före och efter sin tid? Han uppenbarade ju Gudomens och den andeliga werldens förbindelser och förhållanden på ett både för hjertat och förståndet tillfredsställande sätt, hwilket ingen före eller efter honom förmått göra; han uppnådde det högsta, han lärde och framställde i sitt lif det heligaste i deß fulländning. Månne detta allt är begripligare? Månne det är mindre swårt och underbart? Neka, twifla, om du kan, det som finnes, det som skedt, det som werldshistorien framter, det, hwaraf folkens nuwarande bildningshöjd är den åskådligaste frukt!

Ännu i dag, o Frälsare, Du underbare, Du af Gud sände, Du den Ewige Fadrens Son, ännu stå wittnena om din lefnad, din kärlek, din wishet omkring mig, och i den werld, der Du wandrade, wandrar jag, omringad af dina profetiors uppfyllelse! Ännu i dag hör och läser jag ditt heliga, oförgängliga ord, som öfwerlefwer allt jordiskt! Ännu i dag ser jag de förströdda, olyckliga Israels efterkommande, såsom får, de der ingen herde hafwa, förhärdade i fördomar, okunniga, blott begifne på penningar, på tillfredsställande af de lägsta behof eller af sinnlig njutning; ser de flesta i en beklaglig halfbildning, och att de kunnigaste och wisaste af dem finna sin stolthet uti att swäfwa på hedendomens, det döda afguderiets, den döda förnuftdrömmens brädd. Blott få af dem, förtrogna med din helgedom, ära Dig, fatta ditt Ord, och förklara sig derigenom i hopp, tro och wandel.

Detta allt talar om Dig; talar om Gud, din Fader, som äfwen är min Fader, och den Du har uppenbarat för mig herrligare, än fornwerlden eller någon annan upplyst ande har känt honom. Din wishet är blifwen min wishet; — o måtte jag i helig wandel efterfölja dina fotspår, för att winna den salighet, Du förwärfwat, både i tid och ewighet! Amen!

Den 7 April.

Wid den Heliga Nattwardens begående.

Första Betraktelsen.

1 Cor. 6: 17.

Milde menniskornas wän!
Hur dig lik i alla öden!
Hur i lifwet hur i döden,
Detta hjerta käns igen!
När du alla qual att smaka!
Uppgår till Jerusalem;
När de dina dig försaka,
Du dock ej försakar dem.

Ewigt Godt! du ej kan,
Fast du dör dem öfwergifwa;
Du med dem förent will blifwa,
Dem förena med hwarann:
Derför när din stund war inne,
Du dem till en nattward bjöd,
Som till tidens slut är minne
Af din kärlek, af din död.

Hela kristenheten firar minnet af werldsåterlösarens död; minnet af de qual, Han för wåra synder skull led; minnet af Hans seger öfwer werlden och grafwen. Det är den triumferande menskligheten segerfest, — en fest af Guds herrlighet! Hwarföre skall jag utesluta mig från deß begående? Har jorden någonsin sett en Gudomlig lida för ett gudomligare ändamål? Har menskligheten någonsin upplefwat en tänkwärdare seger af Andens höghet öfwer sinnlighetens makt?

Jag ser Dig i din stilla smärta, Du Hjelte af Nazareth, under den ängslande känslan af din nära förestående död! — Jag ser Dig, Du Allraheligaste, i strid med en qualfull skickelse, för hwilken du icke will wika. Jag ser Dig, huru Du sänker dina blickar, fulle af medlidande, på din Moder, dina Wänner, som ännu icke ana hwilken ryslig framtid Dig wäntar. Jag ser Dig i kretsen af dina fromma wänner, orubblig i ditt stora beslut, att gå till döden för en sak, som gäller hela årtusenden, gäller hela menskighetens ewiga wäl.

Fasansfulla woro de sista stunderna i Gethsemane, men rörande de heliga ögonblick då Meßias för sista gången församlat alla sina lärjungar omkring sig och med dem efter wanlig plägsed satt till bords. Denna sista Nattward war den högtidligaste i hela deras lefnad. I känslan af sin nära förestående död gjorde Han den till en blifwande åminnelse-måltid af sin kärlek, af sin uppoffring för en syndig werld.

Derföre, i den natten, då Han förrådd wardt, tog Han brödet, tackade, bröt det och gaf sina lärjungar och sade: Tager och äter! Detta är min lekamen, som för eder utgifwen warder: Görer det till min åminnelse. Sammalunda tog han ock kalken, tackade och gaf sina lärjungar och sade: Tager och dricker häraf alle! Denne kalk är det nya Testamentet, i mitt blod, som för eder och för många utgjutet warder, till syndernas förlåtelse. Så ofta, som I det gören, görer det till min åminnelse!

Denna högtidliga handling firades af Lärjungarne wißerli-

gen icke utan andakt och kärlek; men dess djupa betydelse begrepo de då först helt och hållet, när Jesus på korset lidit offerdöden för werldens synder. Nu först förstodo de, att Han liknat sig sjelf wid det lamm, som enligt Mosaiska lagen plägade offras åt Jehovah för folkets synder. Nu först insågo de tydligt, att det gamla förbundet eller Testamentet, som Moses och hans folk fordom med Gud ingått, blifwit ersatt genom ett nyare, ett heligare, — det nya Testamentet. Messias sjelf hade trädt i offrens ställe; — nu blefwo Judiska Gudstjenstens offer öfwerflödiga; i Hans blod war det nya Testamentet, *det är: det nya höga förbundet mellan Gud och menniskor, grundlagdt.*

Detta föreställningssätt härledde sig från Judiska religionens begrepp. Äfwen war den tid, då påskalammet plägade slagtas, allt för passande, att icke Jesus skulle lånat bilden deraf och anwändt den på sig sjelf. Endast då Han så talade, efter Judarnas sed, begrepo Honom Hans Lärjungar, som samteligen woro af Judiska läran.

Men först när på Golgatha Hans heliga lif på korset uppoffrades, först när Hans förskräckta Lärjungar der warit wittnen till Hans död, sett Hans blod flyta ur dödssåren: först då gick ett ljus upp i deras själ och de insågo betydelsen af de ord, Han wid den sista Nattwarden talade till dem; först då blef Hans befallning dem rätt helig: Detta görer till min åminnelse.

Och de gjorde det till Hans åminnelse. I Judiska påskalammets ställe trädde nu de Kristnas nattward. Den begicks af de första Kristna med andakt och wördnad; och den sista, som en gång på jorden bär Kristna namnet, skall med lika from rörelse begå denna heliga måltid.

Wißerligen finnas i wåra dagar många, som tänka helt annorlunda, ofta högst lättsinnigt, ja till och med owärdigt om denna heliga handlings wigt och wärde. I sin förmenta upplysning se de deruti icke annat än ett förädradt bruk, som man ännu af gammal wana bibehåller. De finna på sin höjd deruti endast en yttre högtidlig och betydelsefull handling, men hwars betydelse icke engång rätt inses af dem, som begå densamma, — eller en högtidlig åminnelse af Kristna Religionens stiftare, en åminnelse, som man förhända borde bibehålla, för att åtminstone äga något yttre band att fästa folkhopen wid religionen.

O I inbillske, känslolöse Wise, intagne af eder kalla, ofruktbara upplysning. Låt wara att den af kristna församlingen firade Herrans Nattward till och med icke wore något annat än en minnesfest af Jesu lidande och död: hwarföre undandragen I eder, i er förnäma wisdom, denna fest? — Hwarföre försmån I deltagandet i den högtidliga måltid, hwilken edra fäder med lefwande tro begingo och hwarest de funno salighet och frid för sina själar? Hwarföre firen I i edra egna hus minnesfester af fränder och wälgörare, men åsidosätten minnet af den Gudomlige, som sprängt willfarelsens fjettrar, i hwilka werlden försmäktade, och som derigenom blifwit edra odödlige själars största wälgörare? Hwarföre stiften I minneswärdar och fester för,

forntidens stora män, för berömda wisa eller blodiga segrare? Jesus, werldens lärare, som helgar edra sinnen, som förer eder närmare dygden och genom henne det Högsta Wäsendet, är Han icke större än alla edra hjeltar?

Och om den af kristna församlingen firade Herrans Nattward, såsom I sägen åfwen icke wore annat än en yttre högtidlig handling: hwarför twekat I att med andakt biwista den? hwarföre träden I med konstlade fördomar till Herrans bord? Weten I icke att yttre högtidliga handlingar mäktigare werka på folkets sinnen, än kalla, torra förnuftsslut? Weten I icke att de kunna äga lika så stort wärde och äro lika så nödwändiga för den mest upplyste, som för den enfaldigaste Kristen? Ty menniskosinnet består ju icke endast af rent förnuft, utan åfwen af känsla. Äfwen den bäste blir slutligen, oaktadt all sin insigt af det goda och nyttiga, matt i dygdens utöfning, om icke tid efter annan någon högtidligare omständighet wäcker hans känsla och lifwar hans kraft. Äfwen den bäste är icke alltid lika stämd att yttra sin upphöjda sinnesförfattning i ädla gerningar; han behöfwer någon mäktigare drifffjäder för sin slappa själ, och den finner han, mer än någon annorstädes, uti yttre högtidliga handlingar sådane som den Heliga Nattwarden. — Här firas alla menskliga dygders segerfest, här firas en Återlösares segerdöd, som för oß låtit utgjuta sitt blod; här upplifwas minnet af en stiftelse, som återställer det ursprungliga förhållandet mellan de dödliga sinsemellan och Gud. Ty se, liksom engång inför werldsdomarens thron, bortfalla åfwen här alla menskliga företrädens skrankor; här göres ej affeende på förnäm eller rik; här göres ej skillnad mellan hög eller låg börd; här nalkas den mot grafwen lutande gråhårsmannen och den högt uppsträfwande ynglingen med lika steg Nådens bord: — alla äro de bröder i Christo Jesu! Här nalkas Fursten och tiggaren, den rättfärdige och den ångerfulle syndaren Herrans bord med lika upphöjda förhoppningar, med lika behof af tröst och hugswalelse: — de äro här såsom barn af en och samma Fader, till hwilken de alla äga lika tillgång genom Jesu död, hwilkens åminnelse de fira.

Dock wida mer än en blott minnesfest af Jesu död, wida mer än en kall, yttre högtidlig handling är de Kristnas Nattward. Och den skall wara mera till följe af den anda, i hwilken den anordnades af deß wise Stiftare, Gudamenniskan Jesus Christus.

Den heliga Nattwarden är fromma själars innerliga förening med sin Frälsare, så att de warda ett med Honom, den Allraheligaste. Den är en gemenskap med Jesu, är wår odödlige andes hemlighetsfulla införlifwande med Honom, så att wi lefwa i Honom och Han i oß, så att wår jordiska kropp inwiges och förklaras till den Heliges tempel (1 Cor. 6: 19), och wår själ, i denna heliga förening, warder fri från synd.

Du, som i Jesu Nattward endast ser en kall och död yttre handling: hwarföre anade du aldrig den gudomliga betydelsen deruti? Hwarför begick du den så ofta utan anda och lif?

Du swarar: huru kan deltagandet i den heliga Nattwarden

åstadkomma en så underbar werkan? Aldrig har jag rönt dem i mitt inre, ej eller någonsin sett sådane werkningar derutaf.

Wäl möjligt, att den heliga handlingen för dig war utan frukt; men det war genom ditt eget förwållande. Du gick till Herrans bord, du undfick de dyra nådemedlen; men i hwilken sinnesförfattning? — Höll du dig med hela din själ till Jesum, då du åtnjöt Hans lekamen och blod? — Endast den, som håller sig till Herran, Han är en ande med Honom! 1 Cor. 6: 17.

Du gick till Herrans bord, men utan tro. Din kropp war närwarande, men din själ war fjerran i werldsliga angelägenheter. Du förmenade dig tro på Jesum, men du war icke intagen och upplifwad af Hans lära. Du erkände renheten i de höga dygdepligter Hans lära ålägger, men deßa hade icke öfwergått till werksamhet i ditt hjerta, i dina handlingar; din tro war en död bokstaf utan anda och lif. Deraf wete wi, att wi tillhöre Jesum: att wi hålla Hans bud emot oß sjelfwa, emot wår nästa och emot Gud. Hade du med denna lefwande, i tänkesätt, ord och gerningar werksamma tro någonsin gått till Herrans Nattward: i sanning du skulle då rönt heliga, saliga rörelser i din själ. I ditt hjertas innersta skulle du hafwa ägt den saliga öfwertygelsen: mina synder äro mig förlåtna; Gud har upptagit mig till sitt barn! Du skulle då hafwa kännt dig i stånd af hwarje uppoffring, i stånd att dö för din pligt; liksom Jesus Christus dog till werldens frälsning; du skulle af ditt innersta hjerta hafwa förlåtit alla dina fiender, ehwad de emot dig brutit; du skulle i dina medmenniskor, nära och fjerran, endast hafwa sett dina bröder, uti Gud din kärleksrike Fader, i werlden din himmelske Faders hus. Då skulle du med Jesu hafwa warit en ande och en själ.

Och då hade äfwen det högtidliga begåendet af Herrans Nattward för dig fått en högre betydelse. Det skulle då icke warit en blott minnesfest af Meßiä död, såsom man ofta plägar fira dylika fester till utmärkte och förtiente mäns åminnelse: nej, du hade derigenom firat alla goda själars föreningsfest, din egen själs innerliga förening med alla ädlare själar af närwarande, förflutna och tillkommande slägten, firat din inwigning till ett nytt saligt förhållande till din Gud, hela din warelses införlifwande med din Återlösare.

Allt detta gick för dig förloradt. Ty den som icke har Jesu dygder, icke i ord och gerning antager den helighet, som utmärkte hela Hans lif: huru kan den sägas hålla sig till Honom? Och den som icke med hela sin själ håller sig till Honom: huru kan han wara en ande med Honom? Och den som icke är en Ande med Honom: huru kan han njuta en salig delaktighet i Jesu lekamen och blod? Och den för hwilken Jesus fåfängt blödde på Golgatha: huru skulle han kunna begripa Skriftens djupa, betydelsefulla ord: Det brödet som wi bryte, är icke det Christi lekamens delaktighet? Wälsignelsens kalk, den wi wälsigne, är icke han Christi blods delaktighet, 1 Cor. 10: 16.

Men den som nalkas Herrans bord utan denna högre lystning;

den för hwilken Nattwarden icke är ett förnyande af det ewiga förbundet med Gud, icke en föreningsfest af det heliga i honom med allt heligt i himmelen och på jorden; den som af lättsinnig plägsed eller med inrotade syndawanor går till Nådens Altare, för att njuta Herrans heliga Nattward, — för honom är denna höga måltid ingen själens helgelsefest. Han kommer med kallt hjerta och går bort med ett förhärdadt; åfwen han har njutit de dyra nådemedlen, men han har ofkärat det heliga genom sin owärdighet.

Men den som owärdigt äter och dricker, han äter och dricker sig sjelfwom domen, icke åtskiljandes Herrans lekamen — det högre, heliga från det jordiska. 1 Cor. 11: 29. Så skref Aposteln Paulus intagen af heligt nit för Nattwardens helgd; ty redan på hans tid deltogo många nyomwände i firandet af den heliga Nattwarden, utan att fatta dess höga ändamål. De kommo endast i lekamliga afsigter. Ännu begicks Nattwarden ibland dem på samma sätt som Jesus sjelf firade den bland sina Lärjungar. Man satte sig till bords för att stärka sig med mat och dryck. Derför förmanade Paulus de Corinthiska Kristna: Hungrar någon, han äte hemma: på det I icke tillhopa kommen till fördömelse, — till det heligas ofkärande och sålmedelst till egen straffskyldighet.

Under ett owärdigt missbruk af det heligaste trädde de tillsammans, för att endast äta sig mätte. Så borde det icke wara. — I wåra dagar träda stora skaror af Kristna tillsammans med kalla, förhärdade hjertan, utan sinne för den högtidliga handling de fira; de träda tillsammans, för att med församlingen begå en wanlig yttre högtidlighet, eller i förhoppning, att Nattwardens blotta åtnjutande kunde wara tillräckligt att rena dem från deras synder. Så bör det icke wara! — Om dem är det som den Heliga Skrift säger: de äta och dricka sig sjelfwom domen, emedan de icke åtskilja Herrans lekamen! — Ja, de warda derigenom sakre till Herrans lekamen och blod. De befläcka med oren anda det heligaste; de förwända det gudomliga till jordiskt dårskap, och göra det, som stiftades till syndernas förlåtelse, till en täckmantel för det gudlösaste skrymteri.

Såsom de owärdigt träda fram till Altaret, med sina tankar rigtade på prakt och flärd, sina hjertan fulla af afund och hämd: trädde icke så fordom med owärdigt sinne dina förföljare och mördare, o Jesu, till ditt kors? Liksom de begabbade Dig med hyckslande wördnadsbetygelser, du Anwerldens konung, begabbas du ännu i dag ditt Majestät af dessa skrymtare, som nalkas ditt nådebord, utan bättring och tro.

Den allena, som med själ och hjerta håller sig fast wid Dig, min Jesus, min Saliggörare, är en ande med Dig; han allena finner, i den Nattward Du instiktat, en inre lefwande förening mellan alla till oförwanskelig salighet kallade själar, uti gemenskap med Dig! — Åfwen jag will finna den! Åfwen jag trängtar efter detta innerliga sammansmältande med Dig, för att med Dig blifwa en ande och en själ, Du Allraheligaste.

O Du, som, rättfärdig, led för orättfärdige, som uppoffrade

Dig för werldens synder, Din lekamen ware då ock för mig utgifwen, Ditt blod ock för mig utgjutet, på det jag, rentwagen från synden, må lefwa efter Din lära och förestynsamt omsider komma till ewig gemenskap med Dig, och genom Dig till gemenskap med Fadern. Aldrig skall jag, utan allwarlig pröfning och helig andakt fira Din döds åminnelse, på det det högtidliga minnet af dina qual, må lända mig till salighet. Ja,

Jag will hos Dig förblifwa,
Som återlöste mig,
Och Dig ett hjerta gifwa,
Som ewigt älskar Dig.
När Du mig innesluter
Uti Din kärleks famn,
Jag lugn och trygghet njuter
I denna sälla hamn.

Den 8 April.

Wid den Heliga Nattwardens begående.

Andra Betraktelsen.

Joh. 18 och 19 Cap.

Se menniskan! ack hwilken lott
Den kärleksfulle medlarens är worden!
Ack, hwilken lön den Gode fått,
Som steg med himlens salighet till jorden!

Se menniskan! för menskors skuld
De hwassa törnen i hans panna tryckas;
Dock är hans blick så lugn, så huld,
Som skulle han af ros och lager smyckas.

Gudomlige Frälsare, som för mina synder skull gått i döden, ware Du i dag föremålet för mina heliga betraktelser! Oskyldiga Guds Lamm, som för mig blödde, på Dig will jag fästa mina tårfulla blickar! — Hwad kan i dessa dagar, då jag firar minnet af Ditt lidande, Din död, wara mer rörande och upplysande för min själ, än bilden af de qual, Du för min skuld lidit? — Jesus Christus, Du Allraheligaste ibland menniskor, när hwilken ingen synd funnen wardt, kärleksrike Frälsare, hwilken min själ har att tacka för religionens ljufwaste tröstegrunder, skönaste förhoppningar, saligaste öfwertygelser, — o min Förlossare, utan hwilkens uppenbarelse för mig ingen salighet wore att hoppas, genom hwars kärlek jag wågar nalkas Gud, såsom min fader, utan hwars upplysningar jag skulle swäfwat i ett ewigt mörker; ware Du i dag föremålet för min andakt, för mitt lof!

Englar höjde i din födelsestimma sin jublande röst: Ära ware Gud i höjdene, och frid på jordene! — För de himmelska härskarorna war framtidens förlåt uppdragen; de fröjdade sig öfwer den lycksalighet, som genom Dig skulle tillfalla jordens

wånare i alla himmelsstrek,
a kommande åldrar. De för-
jo det som för de dödligas
a ögon war förborgadt, att
genom ditt heliga och dyra
din oskyldiga pina och död,
e återföra en fallen werld till
enådande Fader i himmelen;
rutsågo den fullkomliga om-
else, som tron på Dig skulle
ågabringa bland alla jordens
lag; de sågo i andanom de
oner saliga hjertan, som,
m din kraft upphöjda öfwer
lifwets lidanden, skulle klap-
r bygden, himmelen och Dig;
åknade de millioner af dina
ungar och efterföljare, hwil-
dödsstund genom din död
e blifwa wälsignad.

Så talade Profetens mun,
Zacharias, uppfylld af den
ga Anda, åkallade Dig, in-
Du ännu såsom menniska
at werldens ljus: Du är och
uppgången af höjden, det
ömliga ljus, som uppen-
s skulle dem, som sitta i
kret och dödsens skugga, och
om Din högre lära och fö-
n styra wåra fötter på fri-
s wäg. (Luc. 1: 78, 79.)

död i armodets sköte, O Du,
hwilken jordens konungar till-
ande skulle nedböja sina an-
en i stoftet, wisade redan ditt
la inträde i werlden, att när
i är intet anseende till per-
n; att den högste och den låg-
på jorden är Gudi lika kär;
börden icke gör menniskorna
re eller bättre, utan att dyg-
s företräde är det enda san-
Den torftiga krubban i ett
war din första bädd, Du
bedjanswärde, från hwilken
himmelska leende mötte din
ryckta moder. Huru djupt
e jag icke wid denna erinran
rodna öfwer min egen fåfänga! Huru ofta har jag icke, i min dårskap, ringa aktat den fattige, emedan han icke war så wäl klädd som jag, icke kunde trösta sig öfwer en så präktig boning som jag. Yttre prakt är dock omsider icke annat än stoft, som förswinner. Alla menniskor äro inför Gud bröder; och den, som är mest ödmjuk, nedlåtande och allmänt gagnelig, som gerna förgäter sitt eget wäl eller we wid frågan om andras, — han är den högste ibland menniskor.

Ja Du, o Jesus, sköna och ewiga urbild af mensklig helighet, Du war den högste af alla, som någonsin wandrat på jorden. Ett fåwiskt och dåraktigt folk tillböd Dig Davids thron, men Du antog en tjenares skepelse, och wardt den ödmjukaste ibland alla. Du kom i werlden icke för att smycka Dig med jordiska åretecken, utan med gudomlig herrlighet.

Du hade iklädt Dig wår swaghet, wåra känslor, wåra behof; Du kände wåra tårar, Du rönte wåra lekamliga brister; Du blef en menniska, likasom wi. Men ditt lif och din död skulle gifwa oss ett wittnesbörd, ett wittnesbörd för ewigheten, att å Guds sida inga hinder äro för menniskans benådande, att det endast beror af henne sjelf att antaga den erbudna nåden, för att redan här på jorden kunna blifwa ett högre, heligare wäsende; Du wille öfwertyga det twiflande menniskoslägtet, att man äfwen såsom menniska, såsom pånyttfödd menniska, genom Guds kraft i sin wilja, genom orubblig ståndaktighet i fromma föresatser, genom sorgfällig och oaflåtlig öfning i det goda, kan blif-

na hwad man såsom menniska bör blifwa.

Ack, fåfänge äro således mina ursäkter, att jag är en swag menniska, och icke kan blifwa bättre och fullkomligare. Äfwen Du war menniska, behäftad med det jordiska och war likwäl fullkomlig. O Jesus, min höga förebild, wik aldrig från mina blickar! Låt mig se på Dig och oupphörligt öfwa min kraft i det goda! Och skulle det blifwa mig swårt, skulle jag wara nära att duka under, så framstå åter i din himmelska fullkomlighet i mitt inre, och jag skall åter winna mod och kraft att gå fullkomligheten till mötes.

När jag eftersinnar, huru Du anwände hwarje dag af Din lefnad till dina medmenniskors timliga och ewiga wäl; huru Du mera sörjde för deras nytta, för deras glädje, än för din egen; huru Du, utan att tröttnad, fördrog hwarje beswär för att hjelpa andra; huru Du än tröstade den arma, än underwiste den okunnige, än helade den sjuke; huru Du icke sökte efter din pris, utan ständigt ledde tacksamheten till din himmelske Fader, från hwilken all god, all fullkomlig gåfwa kommer; huru Du undwek folket, då det wille utropa Dig till sin Anförare och Konung: — ack, hwad är mitt lif deremot? Huru fattigt är det icke på gudfruktiga tänkesätt och gerningar! Huru kärlekslöst bedömmer och behandlar jag ofta mina medmenniskor! Huru egennyttig, huru fikande efter werldens låford är jag icke, då jag någongång utöfwar en god gerning! Huru liter, o Jesus, tänker jag på att lefwa helt och hållet i Dig, i din gudomliga lära!

Ja, denna lära, som Du medförde från himmelen, för att ledsaga oß till himmelen, — denna lefwande tro, som höjer oß öfwer allt jordiskt till den ewige Fadren, — denna uppenbarelse, som öppnade inseglet på wår framtids hemlighet: de äro wår enda salighet, de återställa wårt förlorade menniskowärde, de äro wår säkra tröst i lidandet och döden.

Många wisa, många af Guds anda lifwade män, hade redan före Dig predikat för menniskorna salighetens wäg; men huru ofullkomlig, bristfällig och osäker war icke deras lära! Du uppenbarades, och ditt ord är det fullkomligaste, som någonsin blifwit taladt. Af alla dödlige före din tid hade ingen anat de höga, himmelska sanningar, dem Du, Gudomlige, i klarhet och beundranswärd enfald framställde för stoftets barn, så att de till och med kunna fattas af det spädaste förstånd. Och de förfarnaste, de lärdaste, de wisaste af alla nationer, som efter Dig kommo, woro icke i stånd att upptänka eller lära något högre, något mera fulländadt. Ja, jordens största och mest upplysta snillen återwände slutligen till Dig och ditt Ord. Om ocksa icke mera några underwerk på jorden bekräfta din läras gudomliga ursprung, så fortwarar dock ännu ibland oß det owedersägliga underwerket, att den högsta menskliga wishet, hwarken före Dig eller efter Dig, kunnat uppfinna någon fullkomligare lära, att din mun war den enda, som bragte henne i dagen, och att all jordisk wisdom är ett intet mot din himmelska wishet.

Genom detta ditt Ord, genom denna heliga tro och be-

kännelse, hwars ewiga sanning Du med ditt blod beseglat, har Du, o Jesus, blifwit min Frälsare, min Saliggörare, har Du, förloßat mig från willfarelsens mörker, från syndens herrawälde, från fruktan för döden och ewigheten.

En genom Dig förklarad andewerld tillbad inför den himmelske Fadrens thron, och hembar sin tacksägelse för din sändning, åt Honom, som är wärdig att taga lof och pris från ewighet till ewighet; en genom Dig frälsad werld låg för dina fötter; ett genom Dig förädladt och helgadt menniskoslägte låg redan i en lång följd af århundraden framför Dig, — och hwad gjorde werlden för Dig, min Återlösare, då Du gjort så mycket för henne?

Smälek och hädelse, förföljelse och wanära, armod och elände, — döden på korset blef din lön! Slagen af blindhet, misskände hon ditt höga kall. Hon wäntade af Dig en hög, jordisk makt, och Du beredde henne ett himmelskt rike. Hon wille se Dig i palatser och på throner; Du wisade att den gudomligt sinnade menniskan äfwen i det ringaste tillstånd icke behöfde någon främmande glans, för att wara stor.

Då öfwergaf Dig folkets blinda, wankelmodiga hop, och, swiken i sin jordiska, fåfänga wäntan, gjorde den sitt eget oförstånd till ditt brott. Då öfwergaf Dig en af Dina Lärjungar. Judas, som Du upptagit bland ditt hjertas förtrogna, — Judas, hwars wälgörare, hwars bror, hwars fader, hwars lärare Du warit, — han öfwergaf Dig, gick från ditt bord, från sjelfwa den måltid din kärlek stiftat, för att förråda Dig åt dina fiender mot en snöd, gudlös syndapenning. Redan spanade dina fiender efter Dig, redan war den fruktanswärda sammanswärjningen färdig mot ditt heliga lif. Det felades blott en förrädare, som kunde utlemna Dig i deras händer, — och de funno honom midt ibland de dina.

De funno honom! Din wän, din Lärjunge skulle föra Dig till slagtbänken. Ack, werlden wißte wäl, att inket får smärtar djupare än det, som tillfogas af en älskad hand; hon wißte, att otacksamheten alltid räcker sina wälgörare den bittraste kalk. Derför, lidande Jesus, måste Du emottaga honom af Din egen Lärjunges hand. Med samma läppar, som så ofta swurit Dig ewig trohet, med samma läppar, som så ofta wördnadsfullt kyßt dina, gaf Dig den trolöse förräderiets falska kyß.

Min wän, hwarefter kommer du? Förråder du menniskones son med kyßande? — Så mild war din förebråelse. Ack, den eländige kände hela ryseligheten af sitt brott, hela högheten af din oskuld. Han flydde, — han återsåg aldrig mer Ditt ansigte. Förskräckta flydde alla dina Lärjungar, då de sågo Dig bortsläpad af den bewäpnade mördareskaran. Dina wänner stodo förrjande på afstånd. Deras makt war för swag att rädda Dig.

Ensam gick Du ibland Dina dödsfiender till domstolen; ensam, såsom Du warit i Gethsemane, då den annalkande dödens qualfulla aning fattade Dig; då Du full af outsäglig smärta ropade: min själ är bedröfwad intill döden!

O denna qualfulla natt har

Tu, o Jesus, äfwen för min skull uthärdat! Äfwen jag har del i dödsswetten på din panna. Och under det Du led, under det dina Lärjungar roligt såfwo, låg ock jag ännu i forntidens dunkla sköte. — Outsägliga kärlek, aldrig skall jag förgäta Dig! I fasansfulla timmar i Gethsemane, I hafwen förwärfwat mig lugn och salighet, Jesu orubbliga mod allena uppehöll den himmelska sanningen af Hans lära, att den icke gick under. Hade Jesus kunnat wackla, skulle Hans werk hafwa fallit, Hans lära befunnits otillräcklig för werlden. Han hade mod att för det gudomliga Ordet gå i döden, derföre blef det kors, på hwilket Han skulle dö, en sinnebild af Hans uppenbarelse och ett äretecken för den religion, Han stiftat.

Fjettrad och mißhandlad, bespottad och marterad blef Jesus af sina fiender släpad från domstol till domstol. — Förgäfwes återwände förrädaren Judas, och ropade: Jag hafwer illa gjort, jag hafwer förrådt oskyldigt blod! Förgäfwes kastade han syndpenningen för Öfwersteprestens fötter; förgäfwes twådde Pilatus sina händer för folket, och ropade: Jag är oskyldig till denna rättfärdiga mannens död. Det uppretade wilda folket fordrade i sin ursinnighet den Heliges lif: Hans blod komme öfwer oß och wåra barn.

Lidande Återlösare, stunden för din djupaste förnedring, ditt bittraste qual war nu kommen! Det blef ock stunden för din upphöjelse! — De flätade en törnekrona, och satte den på Hans blodiga, sargade hufwud, — de tryckte under förbannelser ett rör i den hand, som wälsignat dem, och kallade det på spe en spira; de kastade en purpurmantel omkring Hans blottade, sargade skuldrar, och sade hånande: Hell dig, Judarnes Konung! — Och då Han, utmattad af så många lidanden, utfördes till Golgatha; då Han, som beredt werlden himmelens frid, själens högsta sällhet, smäktande bad om en dryck friskt watten, wägrade de med djefwulsk obarmhertighet Hans sista bön, — de gåfwo Honom ättika, att dricka.

Till och med då, när den gudomlige blödde på korset, förföljde Honom, midt under dödens fasor, folkhopens hädelsar. — Öfwergifwen af hela werlden, som Han gjort lycksalig, försmäktade Han mellan lif och död, och hörde den rasande hopens jubelskri. Han wredgades icke. Han bad för dem. Hans bristande öga wände sig bedjande för dem mot himmelen; hans förbleknade läppar ropade: Fader, förlåt dem, ty de weta icke hwad de göra! O min själ, nedsjunk gråtande wid Gudamenniskans kors, och wörda hans lidande; Han uthärdade det äfwen för dig. Han måste tömma lidandets bittra kalk ända till sista droppen; och huru gränslös war icke Hans smärta, då han ropade: Min Gud, min Gud, hwi hafwer du öfwergifwit mig! Desßa dödsqual led han för dig.

Så gack då och förena dig med den lilla skaran af hans gråtande wänner, som nu stodo allena i werlden och jämrande fäste de sina blickar på korset, på hwilket den Helige dödt. Ack, Han som aldrig gjort någon menniska annat än godt, hwi skulle Han blifwa en förbannelse för alla? — Han, som med outsäglig kärlek omfat-

ade hela werlden och beredde sätt-
et åt kommande århundraden:
wi måste Han uthärda ett så
ränslöst hat? — Äfwen för dig,
in själ, blef Han ett förban-
elsens, ett hatets och hämdens
mål. Han skulle blifwa det sista
ffer, som slagtades till werldens
örsoning med Gud. Äfwen för
in missgerning blef han uppof-
rad; — hans blod flöt från korset
fwen för dina synder. Utan
Jesu försoningsdöd hade du al-
rig ernått ljus och den kraft till
elgelse, som nu är dig beredd.
Utan Hans försoningsdöd skulle
u icke med glad frimodighet i din
gen. dödsstund kunna säga de
rd, Han sade på korset, då
Hans öga förmörkades i dödens
natt: Fader, jag befaller min
nda i dina händer!

Christus dör. — Det är full-
omnadt! — Himmelen klädde
ig i sorgligt mörker — jorden
äfwade — grafwarne öppnade
ig — och många de heligas le-
amen, som såfwit hade, stodo
pp och kommo i den heliga sta-
en och uppenbarades mångom —
ch wakten wid korset ropade med
äfwan: Wisserligen war den-
e Guds son.

Men denna öfwertygelse kom
ör sent. — Då menniskorna ha-
e tillslutit sitt hjerta för den li-
ande oskulden, syntes sjelfwa
en döda naturen upplifwas af
orgliga känslor, och förena sin
márta med deras ringa antal,
om förblifwit den Rättfärdige
rogne.

Äfwen jag will räknas bland
ina trogna, o Jesus, ty äfwen
min salighet har Du beredt ge-
nom din blodiga offerdöd på
orset. Ja, äfwen jag will i si-
andet af din dödstimma, i si-
andet af din heliga Nattward,

i likhet med dina nu förklarade
Lärjungar, helga Dig mitt hjer-
ta. Jag will ock tåligt taga mitt
kors uppå, modigt möta mitt
lidande och troget efterfölja Dig.
För att blifwa delaktig af den
wälsignelse, Du med ditt blod
förwärfwat åt en syndig werld,
will jag lefwa så, som din he-
liga Lära bjuder. Detta är den
himmelska arfwedel, Du, döende
Frälsare, efterlemnat åt oss.

Pris ware Dig, Gudomlige
Frälsare, för din kärlek, den in-
gen Engel mäktar fatta, för din
död, som försäkrar mig om en
herrlig odödlighet!

Då jordiska lidanden wilja ned-
trycka mig, will jag blicka upp
till Dig, och tacksamt beundra
din hjeltemodiga storhet i ditt
lidande. — Om någon otacksam
hand misshandlar mig, en wän
förråder mig, will jag, saktmo-
dig, såsom Du, icke wedergälla
ondt med ondt. — Om hela werl-
den misskänner mig och fäller sin
dödsdom öfwer mig; om jag öf-
wergifwes af dem jag älskar,
om mina bästa förhoppningar
tillintetgöras: då, milde Herre
Jesus, war Du min tröst! Då
ware ditt exempel min ledstjer-
na på olyckans mörka stig; då
upplyste mig den tanken öfwer
alla smärtor: o min själ, se uppå
Jesum, se på Stiftaren af din
religion! Han war ren och oskyl-
dig; du är det icke: hwad är ditt
lidande emot Hans?

Och omsider, då jag döende
tillsluter mitt öga och befaller min
trötta själ i Guds trogna faders-
hand; då de mina, med tårfulla
ögon klaga kring min dödsbädd;
då jag med swag hand för sista
gången ger dem min wälsignel-
se: om dödsängslen då skulle ska-
ka min själ, — så uppenbara Dig,

min Förlossare, som räknade Dig bland mina bröder, som med din lära, din lefnad och din död, förberedt min själ till det ewiga lifwet, — uppenbara Dig till min tröst; låt mig af Dig lära, huru jag, bedjande för mina wänner, bedjande för mina fiender, glad må skiljas hädan i frid.

Den 9 April.

Jesu intåg i Jerusalem.

Matth. 21: 1—13.

Dig, min Jesu, nu jag skådar
Wandra, i ditt dyra kall,
Till den stad, hwars djupa fall,
Under tårar, du bebådar,
Ropande: "besinn i tid
Hwad som hörer till din frid."

Ungefär i tre års tid hade Jesus förkunnat sin lära, då han war full af den lugnande öfwertygelsen, att den aldrig mer kunde utplånas ur de dödligas sinnen. Intet blef honom mer öfrigt, än att göra det sista, allt fullåndande steget för werldens återlösning. Och detta sista steg war hans gång till Jerusalem, att der offentligt inför allt folket förkunna, hwad han hittils på aflägsnare orter, med undwikande af allt uppseende, hade predikat. Detta sista steg war hans gång till döden, hwilken han med otwifwelaktig wißhet måste wänta sig af sina oförsonliga fienders händer. Hans stora beslut war redan fattadt. Full af det gudomliga, skattade Han det jordiska lifwet för en obetydlighet.

Han gjorde det sista steget. Så wigtigt det förut måste hafwa warit Honom, att i stillhet obehindradt utsprida sitt ord, äfwenså wigtigt war det slutligen, att offentligen bekänna sig till detsamma, att offentligen wisa sig för hela nationen, af hwilken en stor del från alla orter i landet plägade samlas till Påskahögtiden i Jerusalem. Man hade wäl talat mycket om honom, men endast inskränkt det till wißa orter och tillfällen. Man hade talat och glömt. Ett stort waraktigt intryck, som bland hela folket blef offentligt talämne, som rigtade all werldens ögon på honom, och som förblef i alla tidehwarfs minne, måste åstadkommas. Hade han aldrig wisat sig på detta sätt: hwad skulle wäl werlden hafwa dömt om det dygdens mod, hwarom han predikat? Huru lätt skulle det icke under kommande tidehwarf hafwa warit för det fiendtliga twiflet att till och med uppkasta den frågan: om till äfwentyrs en Jesus Meßias någonsin warit till; om icke hans underfulla lefnad till äfwentyrs warit blott en dikt af dem, som welat stifta en ny religion.

Han gjorde det sista steget. Han måste göra det och utan fruktan inför folket bekänna sig såsom den af Gud utlåfwade Meß-

sias, på det man icke måtte förbida någon annan, som framdeles skulle komma. Ty honom sjelf, då han i så anspråkslös blygsamhet wandrade än ibland Judarne, än ibland de föraktade Galileerne, ja, till och med bland Samaritanerne, ansåg man redan icke mer för den egentliga Messias. På sin höjd gällde han ännu för en from Lärare. Man kallade honom blott Profeten af Nazareth i Galileen, Matth. 21: 11. Så borde det icke wara. Han war kommen för att i sin person förena allt hwad forntidens profetior förutsagt. Han war kommen, att för alla folkslag wara Christus, wara Medlare mellan Gud och menniskor, wara grundläggaren af ett nytt förbund. Hade han icke såsom sådan uppträdt för folket, så skulle man efter hans död på sin höjd hafwa skattat honom såsom den Galileiske Profeten, och hans Messianska höghet skulle hafwa blifwit för alla mißtänkt eller otrolig.

Han gjorde det sista steget; han kunde icke underlåta det. Oförskräckt måste han träda sina fiender under ögonen. Han måste inför allt folket blotta dem i deras skenhelighet. Han måste öppet wisa Mosaiska religionens förskämning, templets ohelgande, nödwändigheten af en allmän bättring. Christus och Moses kunde icke bestå jemte hwarandra. Mosaiska Lagens Rike war nära sitt slut; Jesu Christi Rike borde begynna, uti hwilket hjertats rening och helgelse kom i de yttre twagningarnas och offrens ställe. Början till den stora förändringen måste engång ske med en offentlig handling. Hwem skulle företaga den, om icke Messias sjelf?

Sålunda måste han göra det stora steget, för att högtidligen wisa sina Lärjungar och alla sina tillkommande bekännare, hwad hans wilja war; för att genom sitt efterdöme ingifwa dem ett hjeltemod, hwartill han hittils genom sina ord ofta nog uppeldat dem; ett hjeltemod, som i förtröstan till Gud icke fruktade döden för den gudomliga sanningens skull. Jesus måste dö försoningsdöden, utan hwilken hans Evangelium blifwit ett betydelselöst ord, hans lif utan saliggörande kraft för oß. Först i hans utgjutna blod uppwärte helgande kraft för hwarje hjerta, som will emottaga densamma. Derföre heter det med rätta, att hans blod renar oß från synderna och förwärfwar oß syndaförlåtelse, såwida wi göre bättring, det will säga, börtlägga det djuriska och jordiska sinnet och emottaga helgelse i och genom Jesu sanningsfulla Lära. Han måste dö återlösningsdöden för wår salighet och till Guds äras förherrligande.

Detta allt förutsåg Jesus innan han beslöt sig till det sista, swåraste steget. Han kände det, under det han werkställde detsamma. Med ångestkänsla utropade han: **Nu är min själ bedröfwad, och hwad skall jag säga? Fader, hjelp mig utur denna stundene. Dock är jag fördenskull kommen till denna stunden. Fader, förklara ditt namn! Då kom en röst af himmelen och sade: Jag hafwer det förklarat, och skall ännu förklarat. Folket, som stod och hörde det, sade: det war ett thordön. Somlige sade: en Engel talade med honom.** (Joh. 12: 27—29.)

Påskahögtiden tillstundade. Allt stundade nära och fjerran ifrån till Jerusalem till offren i Templet. Äfwen Jesus, åtföljd af sina Lärjungar, begaf sig dit att offra sig sjelf till det stora offret för werldens synder. Han hade kort förut i Bethanien till lifwet återkallat sin wän Lazarus, som man redan nedsatt i sin graf. Ryktet om denna gerning sysselsatte ännu hela Jerusalem. Mycket folk hade utgått till Bethanien, icke för Jesu skull, utan för att äfwen se Lazarus. (Joh. 12: 9.) Då det nu blef bekant, att Undergöraren sjelf war i begrepp att komma till den stora högtiden i rikets hufwudstad, wäcktes hos alla en stor wäntan. Endast Öfwerste Presterne, de Skriftlärde och Fariseerne blefwo oroliga för de uppträden, som de hade att frukta. Men folket, nyfiket att se den mycket omtalta Profeten af Nazareth, trängde sig i stora hopar ut genom stadsportarna och gick honom på wägen åt Bethanien till mötes, så snart man erfor dagen för hans ankomst.

Han ankom så anspråkslös och utan prakt, som han alltid hade lefwat, omgifwen af sina tolf Lärjungar, sjelf ridande på en åsnefåla. Hans ryktes storhet och hans wäsendes ädla enfald rörde de otaliga åskådarne. Många upphöjde wid hans åsyn höga bifallsrop; och snart intogos alla af allmän hänryckning. Han är Messias! ropade mängden: Hosianna! Hosianna! **Wälsignad ware han, som kommer i Herrans namn, en Konung i Israel!** — Berusade af glädje, beundran och stora förhoppningar, trängde sig nu hwar och en fram att se honom och widröra honom. Många utbredde sina kläder på wägen, för att betyga honom sin ödmjukhet, undergifwenhet, wördnad och kärlek. Andra beströdde wägen för honom med gröna blad och quistar. Alla woro i ett wildt glädjetummel.

Och då nu Lärjungarne wandrade genom den jublande hopen, intogos äfwen de af den allmänna hänryckningen. De instämde i folkets jubelskri! De twiflade icke längre på Messiä rikes snara början. Med hög röst begynte de lofwa Gud och bekänna och prisa alla Jesu underbara gerningar, som de hade sett. **Wälsignad ware Konungen, som kommer i Herrans namn! utropade de; pris ware i himmelen, och ära i höjden!** (Luc. 19: 37, 38.) Fariseerne, som befunno sig i folkhopen, tadlade hans följeslagares uppförande. Mästare, näps dina Lärjungar, sade de. Jesus swarade: "om desa tego, skulle stenarne ropa."

Han red stilla och tankfull wägen fram. Honom berusade icke de offentliga glädjebetygelserna, icke den otaliga hopens fröjd, icke den konungsliga ära, som man wisade honom. Huru kunde sådant glädja honom. Derför hade han icke arbetat. Man ärade honom för det, som han icke wille; och man tänkte icke på det, som egentligen war ändamålet för hans gudomliga sändning. Han kände sitt folks swaghet och hopens wankelmod. Personer utan menniskokännedom, bländade af den allrabäraktigaste fåfänga, förnöjas wäl mycket af offentliga bifallstecken. Deras småaktiga egenkärlek hwiskar då till dem: "man låter nu dina förtjenster rättwisa wederfaras,

kan erkänner nu ändtligen all⸗
ränt ditt wärde. Ditt anseen⸗
:, din ära äro nu för alltid
rundade. Mera skönt och röran⸗
: kan menniskornas kärlek och
rtroende icke yttra sig. Det är
ndast illasinnade, endast afunds⸗
nän, endast lågtänkta menni⸗
or, som icke instämma i ditt
ögtidliga låf." — Så tänka de
nfaldiga dårarne och besinna icke,
tt så af ren kärlek, men de fle⸗
e af allehanda egennyttiga för⸗
oppningar, af partianda, af
rots mot andra, ja, till och med
f blott lättsinnighet deltaga i
ubilerandet. De besinna icke, att
land tusende har hwar och en sin
iafsigt och sätter mer wärde på
na egna fördelar, än på den
ögtfirades person. De besinna
ke, att wid den obetydligaste in⸗
räffande ogynnande omständighet
fwergifwes ofta den högtprisa⸗
e af hela hopen och öfwerlem⸗
nas med åtlöje åt sitt öde.

Jesus förblef likmöjd. Han
öraktade den blinda hopens in⸗
illningar. Så tågade han i ädel
ödmjukhet fram och wißte wäl,
uru mycket man mißkände ho⸗
om. — Här märkte man hwar⸗
en den sjelfkära stolthet, som
mottager den stora hopens hyll⸗
ningar och bifallsbetygelser såsom
n slags fullgjord skyldighet, icke
eller den fåfänga hos ett kitt⸗
adt högmod, som gerna will döl⸗
a sig under blygsamhetens man⸗
el, men yppar sig så mycket löj⸗
igare, som hwar och en ser, hu⸗
u fåfängan framlyser. — Han
war ren och sann. Hwem han
war, wißte han sjelf och den All⸗
wetande, men icke den jubileran⸗
e hopen.

Så nalkades han Jerusalems
portar. Den urgamla, namn⸗
unniga konungastaden utbredde
sig för hans blickar i sin prakt.
På största höjden uppsteg borgen
Sion, Davids stad kallad. På
Moriah höjde sig det majestätiska
Templet i lysande prakt; midt⸗
emot detsamma borgen Antonia.
Rundtomkring staden uppstego
från de höga murarna nära hun⸗
drade torn. — Anblicken af denna
åldriga storhet och herrlighet upp⸗
fyllde Jesu hjerta med sorgliga
känslor. Under det hans Lärjun⸗
gar fröjdade sig, kommo tårar i
hans ögon. Ack Jerusalem!
Jerusalem! suckade han, om
du wißte, hwad din frid till⸗
hörer, och i denna dag det be⸗
sinnade. Men nu är det för⸗
doldt för din ögon. (Luc. 19:
41.) De oförtäckta önskningar och
förhoppningar, som yttrade sig
hos det upprorslystna folket, som
kringswärmade honom och behand⸗
lade honom såsom Israels Kon⸗
ung, wäckte deßa swårmodiga
känslor i hans bröst. Han för⸗
utsåg den icke mycket aflägsna
tid, då ärelystna menniskor skulle
begagna denna folkets uppro⸗
riska stämning, för att winna ett
namn. Han förutsåg, hwad för⸗
skräcklig utgång ett sådant uppror
mot Rom skulle taga, i anseen⸗
de till detta Rikes makt och krigs⸗
kunskap, samt Judarnes swär⸗
meri, hårdnackenhet, stolta förakt
mot hedningarna och okunnighet
i wapenöfningar. Han såg den
tid komma, då Judeen, trött wid
det främmande oket, skulle gri⸗
pa till swärdet, öfwerswämmas
af Romerska härar och duka un⸗
der. Han såg den tid, då fien⸗
derna skulle lägra sig för den präk⸗
tiga hufwudstaden, uppkasta wal⸗
lar omkring den, belägra och träng⸗
a den på alla sidor; huru, då
hwarken den förtwiflansfulla tap⸗
perheten, eller de tredubbla ring⸗
murar⸗

murarna med de nittio tornen, eller borgen Sions och Antonias styrka, eller det namnkunniga templets fasthet skulle kunna rädda dem. Han såg deßa murar, deßa borgar, deßa pragtfulla hus och sielfwa Templet nedsjunka i stoft och aska. — Och ännu i dag jublade folket omkring honom. Det jublade med blind fröjd mot sin förskräckliga undergång. Detta uppfyllde hans kärleksfulla hjerta med bedröfwelse, hans öga med tårar. Föga bekymrad om sig sielf, föga bryende sig om den larmande, glädjedruckna hopens Hosiannarop, föga rörd öfwer det mörka öde, som inom få dagar skulle träffa honom sielf, war han blott sysselsatt med andra menniskors wäl och we.

Detta sköna drag i Jesu tänkesätt, som wi städse i loppet af hans lefnad hafwe tillfälle att iakttaga, wisar, hwilken gudomlig höghet låg hos honom. Hwar är wäl den, som liknat honom deruti, och bedröfwad sörjt öfwer en nations wansinnighet och förderf, hwilken med glädje skulle hafwa warit färdig att upphöja honom på thronen? Hwar är den, som med wißhet förutsett sin egen nära död och glömt densamma för den olycka, som förestått andra?

Men just detta höga sinne är det äkta kristliga sinne, som wi böre göra till wårt eget; och den, som icke dertill är i stånd, utan wid alla tillfällen först åser sitt eget fåfänga jag och sina små fördelar och olägenheter, den är icke ännu Jesu tillhörig. En sann Kristens wandel är i himmelen, såsom Jesu wandel war; det will säga, i den högsta, sig sielf förgätande kärlek för menskligheten och det goda. Jag wet wäl att menniskoslägtet nu för tiden är så djupt nedsjunket i egenkärlekens dy, att nästan ingen anser en annan mägtig af en sådan öfwerjordisk storhet och oegennyttighet. Men, waren säkre, att sådan som en gerna tänker andra wara, sådan är han sielf. Och en sådan, han må akta sig huru högt som hälst, han är dock utan wishet, ehuru klok han tycker sig wara; han är utan själshöghet, ehuru förnäm han än må synas; han är icke en Kristen, ehuru flitigt han än går i kyrkan och beder; han är mißnöjd, orolig och olycklig, ehuru mycket han än ler och prisar sitt tillstånd.

Jesus war salig, äfwen under sina tårar öfwer Jerusalem. Ty den är wäl att prisa lycklig, som icke känner bedröfwelse öfwer sin egen nöd, men röres af andras elände. Till och med i kärlekens tårar och bedröfwelse ligger salighet; men den kännes blott af höga och ädla sinnen i de skönaste ögonblicken af deras lefnad.

Omringad af den jublande folkhopen tågade Jesus in i Jerusalem och genom de larmfulla gatorna. Och hela staden kom i rörelse och sade: ho är denne? Och folket swarade: det är Jesus, Profeten af Nazareth i Galileen. (Matth. 21: 11.) Så gick det stora tåget till Templet.

Redan ofta hade Jesus warit i detta Tempel. Redan ofta hade han här sett de köpare och säljare, och wäxlare och dufwokrämare, som sutto der till bequämlighet för de många resande och främlingar, som wille frambära offer. Wißerligen war detta krämeri i Templets grannskap och under deß sidobyggnaders tak ett

ohelgande af det heliga rummet. Hur kan man bibehålla ostördt sinne för det himmelska, för hjertats bättring, om jordiskt förargelse ända i sjelfwa Templet icke undwiker wåra ögon? Redan ofta hade Jesus sett detta ofog, men icke welat offentligen angripa det, emedan han med flit undwek allt buller och uppseende. Men nu wille och kunde han icke längre undwika det. Det war nu tid att han talade öppet och förklarade offentligt krig mot missbruk och fel. Först angrep han dem, som af alla woro gröfst och föllo mest i ögonen, och icke kunde gillas af någon fördomsfri menniska. Han predikade deremot och påminte med hög röst om Guds bud genom Profetens mun: mitt hus bör wara ett bönehus, men I hafwen gjort det till en mördarekula. Derpå utdref han ur Templet alla säljare och köpare. Werlarebordlen och duswokrämarnes stolar blefwo kullstjelpta.

Sedan Christus befriat Templet från deßa skändligheter, gjorde han hwad gudomligt war, för att liksom ånyo inwiga detsamma. Han helade blinda och lama, som fördes dit till honom; han förkunnade i nya underwerk sin himmelske Faders helighet och nåd. Och förwånadt omgaf honom det nyfikna folket samt fröjdades högljudt, och äfwen barnen i Templet jubilerade och ropade: Hosianna, Davids son! — Hör du äfwen, hwad deße säga? ropade de Skriftlärde och Fariseerne till honom. Jesus swarade dem med den profetiska Psalmens ord: igenom barns och spenabarns munn fullkomnar du ditt lof. Han fortfor att lära obehindradt och gjorde sin Faders werk. Men ingen af Presterne wågade något wåldsamt företag emot honom, ty de fruktade för folket, som i detta ögonblick med förkärlek och swindlande förhoppningar omgaf Jesus.

Han kände deßa förhoppningar och wille ingalunda uppfylla dem. Hans rike war icke af denna werlden. Han aflägsnade sig, öfwergaf till och med den bullersamma staden och begaf sig åter till sina wänner i det stilla Bethanien, nära Jerusalem. Gerna skulle hans fiender hafwa sett, att han begagnat folkets sinnesstämning och gifwit någon anledning till offentliga oroligheter. De hade då haft öppet fält att anklaga honom inför den werldsliga och andeliga Öfwerheten. Men det skedde icke. Dagligen inkom han till staden och lärde i Templet, och dagligen såg sig folket af honom bedraget i sina brottsliga förhoppningar. Då förflög swärmeriets första rus. Missnöjdt och kallt wände folket sig ifrån honom. Detta ögonblick war det som Fariseerne, de Öfwerste Presterne och de Skriftlärde med längtan hade emotsett. Det blef dem nu lätt att åter draga till sig den råa hopen och uppwigla densamma emot honom, som wågade låta kalla sig Messias, Davids son och Israels Konung, utan att bewäpna nationen mot Romarne eller kring sig samla himmelska härskaror. Hwilken Messias, som icke hade mod att sätta sig i spetsen för Judiska folket, och icke förstod göra andra underwerk, än hela de sjuka och lyckliggöra de lidande! Folket affföll från honom och förglömde honom äfwen så hastigt, som det hade slutit sig till honom; men hans fiender glömde honom icke. I

mörkret smög sig deras hämd efter honom, och han föll såsom offer för densamma. Så war den Ewiges beslut. Så fordrade menniskoslägtets frälsning och salighet.

Den 10 April.

Jesus sista gången före sin död bland Lärjungarne.

Joh. 13: 1.

Märk dödlige! Af ärens snabba skiften
Tingen störtas uti dödlig natt.
Se, — skuggor, härjade, blott rof för giftenn, —
Flärdens drömbild, girighetens skatt:
Lagrarne, som segrarns hjessa pryda:
Wårdarne, som hjeltens bragder tyda:
Minnets urnor, strålande af prakt: —
Skaldens toner, prisande din makt:

Ja, öfwer allt, hwad här ditt hjerta gläder
Och med nöjets tjusning lifwar dig,
Förgängelsen ett sorgflor endast breder;
Till gråfwen går du och på rosors stig.
Makarne, som trohets engel helsar,
Kärleken från döden icke frälsar:
Wänskaps ljufhet lemnar intet spår:
Skönhet knoppas, blomstrar och — förgår.

Aldrig samtalade Meßias med sine utwalde om tillkommande ting så ofta, som då han snart skulle slitas ur deras armar. Ty wid ömma hjertans skillsmeßa har endast framtiden tröst öfrig; det framfarna är förloradt, och återblicken på de lycksaligaste timmar är just den smärtsammaste. En skön förfluten tid liknar rosenbusken, hwilken om hösten förlorat sina blad. Blommorna äro affallna, den äger blott törnen quar. Så, som Christus hade älskat de sina, hwilka i werlden woro, älskade han dem till ändan, berättar om Honom Lärjungen Johannes. Joh. 13: 1.

Med mild och ömhetsfull skonsamhet wille Han förbereda dem på det förfärliga, som inom få dagar och timmar oundwikligen skulle hända. Han erinrade dem derom, likwäl warsamt, i dunkla bilder. De förstodo Honom aldrig helt och hållet. Wäl intogos deras hjertan af rädda aningar; dock med orubblig tillförsigt, med en tro på Honom som intet öde kunde quäfwa, slöto de sig kärleksfullt till Honom, genom hwilken de hoppades att njuta stödd mot hwarje motgång. Hwi skulle de bäfwa wid sidan af Den, som war Guds älsklige Son?

Aldrig nämde Han skillsmessan utan att tillika gifwa dem hopp om ett snart återseende, så att de måtte blifwa lugna. Ty hwad Han, med högre andlig ingifwelse lärde, det uppfattades helt sinnligt af dem. När Han berättade om sin bortgång till fadren, så förskräcktes de föga. De tänkte, hwartill man kan sluta af deras tal, att den lysande begynnelsen af Meßiä konungsliga herrlighet då skulle widtaga. Talade Han om sitt återwändan-

de och om uppkomsten af det stora Gudariket på jorden, så föreställde de sig ej ursprunget till Kristendomens utgrening i församlingar, eller Religionens utspridande och de heliges samfund samt de utkorades lif i Gudi, utan, enligt Judiska fördomarne, en början af Meßiä werldsliga höghet. Ty de erinrade sig ej hwad han ofta sagt dem: "Mitt rike är ej af denna werlden. Jordens Furstar må herrska werldsligen; jag skall utöfwa ett andligt wälde; innan kort skolen I ej mera se och hafwa mig bland Eder; jag wänder åter till Fadern; jag går dit I icke kunnen gå; men härefter skolen I följa mig." — Så talade Han om sin lekamliga död. Ofta tillade han derjemte: "Warder jag ock från Eder tagen, så blifwer jag dock när Eder, till dagarnes ända. Hafwer jag ock blifwit tagen från Eder, så skall jag dock återkomma herrligare och wisa mig för alla själar på jorden i den allmänna uppenbarelsen af min lära, i uppenbarelsen af mitt öfwerjordiska rike."

Den sanna början af detta osynliga rike bestämde han för tiderna kort efter Jerusalems förstöring och Judiska folkets skingring. Ty om templet war nedbrutet, så upphörde ock den äkta Mosaiska gudstjensten, som war fästad wid detta tempel. Hade Judafolket, bortfördt bland alla främmande nationer, intet fädernesland mer, så war den falska förhoppningen på en jordisk Meßias tillintetgjord. Då måste man allmänt erkänna, att ingen annan wore Christus eller Meßias, än Jesus af Nazareth. Då kunde i den fallna Mosaiska gudstjenstens ställe, endast Gudsdyrkan i anda och sanning uppkomma, såsom Jesus lärt, och engång förkunnat den Samaritanska quinnan.

"Jag blir i synlig måtto från Eder tagen; men herrligare skall jag i andens werld återkomma till Eder, och mitt osynliga rike skall sträcka sig från den ena ändan af werlden till den andra." Sådan war den lära, Han i mångfaldiga bilder och liknelser förkunnade dem. "Och hwad skall bli tecknet af din tillkommelse och werldens ände?" frågade Honom Lärjungarne. Matth. 24: 3. Han swarade: "Den tid skall komma, då många falske Meßias uppstå och förföra folket till uppror. Akta Eder att tro de ärelystne bedragarne. Söndringar och krig skola följa. Då skall Jerusalems undergång och werldens, nemligen den judiska werldens, ända inträffa."

Ty Juden höll sitt folk för Guds utwalda, sitt land för det af Gud fäderne utlofwade och ewigt bestämda. Juden kände ingen annan werld, än sin, och kunde lika litet tro på möjligheten af en fullkomlig upplösning af sin stat, som den stolte Romaren trodde på möjligheten af det werldsbeherrskande Roms förstörande. Jesus tänkte, när han talade om den Judiska werldens ända, ej på den stora werldsbyggnadens tillintetgörelse och hela den fedliga werldens upplösning, ej ens på den af oß bebodda planetens förstöring. Ty han yttrade sig ej blott ganska bestämdt öfwer beskaffenheten af det tillstånd, hwilket Hans Religion eller Guds rike, eller Himmelriket, — d. w. s. det osynliga, andliga, — härefter skulle äga, utan Han tillade ock uttryckligt: "San-

nerligen, säger jag Eder, detta slägte skall ej förgås, förrän allt detta skedt är."

Men Lärjungarne hade förstått detta helt sinnligt, enligt Judiska folktron. De tänkte äfwen långt derefter så. Och emedan Jesus utlåtit sig om sin Lärjunge Johannes: "Han skall bli på Jorden till deß jag kommer," d. w. s. "han skall upplefwa Jerusalems förstöring och mitt osynliga wäldes utwidgande," — så herrskade bland dem alla den meningen: "denne Lärjunge dör ej." Men Johannes hade sjelf bättre förstått sin wän. Derföre skref han sedermera sjelf: "Jesus sade icke till honom: han dör ej; utan om jag wille, att han skulle blifwa, till deß jag kommer, hwad kommer det dig wid?" Joh. 21: 22—23. Med de glänsande bilder och färger, som utmärka fornwerldens profeter, skildrade Jesus Jerusalems undergång och den dermed förenade början af Guds osynliga rike. Härtill hade han mångfaldiga bewekelsegrunder. Han talade som det höfdes ändamålet och lärjungarnes natur. Han sade dem, att Han endast talade till dem i bilder och liknelser. "Men den tid skall komma," så lyda den gudomliges ord, "att jag icke skall tala till Eder med förtäckt ord, utan uppenbarligen skall jag förkunna Eder om min Fader. Joh. 16: 25. Och denna tid kom, då Han blef tagen ifrån dem; då de förkunnade Hans lära allom folken; då de nu först sågo hwad Han förstått med sina bilder, och i synnerhet de af Lärjungarne, hwilka öfwerlefwat Jerusalems förstöring och hade lyckan att som ögonwittnen skåda Kristendomens allmänna utspridande kring jorden.

Lärjungarnes första willfarelse och den råa Judiska föreställningen om ett jordiskt Meßiä rike, om ett densammes lekamliga herrawälde på jorden, omgifwet af werldslige furstars fåfängliga glans och prålande, förnyades ännu i senare åldrar bland många sinnligt tänkande, okunnige kristne, som ej inträngde i Mästarens anda. Deße af sina inbillningsdrömmar och hugskott förblindade swärmare, togo åter efter bokstafwen, hwad Han sinnebildligt ordat; drömde, att Jesus i sjelfwa werket skulle, sittande på moln, nedfara till jorden; englar skulle likt jordiska tonkonstnärer blåsa i basuner; jordens folkslag skulle framträda, liksom för en werldslig öfwerhet, och förnimma deß domar och utslag. Då skulle, alldeles efter wåra Kejsares och Konungars art, ett tusenårigt Christi enwälde uppkomma på jorden och de trognes lefnad blifwa en kedja utaf fester och oafbrutna förlustelser. Mången af deße swärmare bestämde till och med tid och stund, när denna fröjde- och kräswo-akt skulle taga sin början; då likwäl Jesus sjelf, när Han talade om Jerusalems förstöring och den Mosaiska kyrkans undergång, blygsamt förklarade: Om den dagen och den stunden wet ingen; icke en gång Englarne i himmelen, utan min fader allena. (Matth. 24: 36.) Men hwad drister ej det sig sjelf bedragande swärmeriets godtyckliga inbillkhet!

Christus wisade sina älskade deras och sin egen framtid blott i owiß skymning från fjerran, tillräckligt, för att bereda dem på det swåraste de hade att bä-

ra; tillräckligt, för att ingifwa dem ett förhoppningsfullt mod i lidandets timmar. Så talar en försigtig, öm fader med sina barn, hwilka han ej will meddela allt hwad han wet, men dem han dock så gerna önskar att styrka med sitt ord, så att intet kommande öde måtte blifwa dem för owäntadt och öfwerraskande. Han wißte ganska wäl att de, när Hans bestämmelse uppfylldes, skulle deri finna nyckeln till gåtorna, uttydningen af Hans bilder, men då med så mycket fastare och trognare kärlek sluta sig till Honom och glädja sig åt Hans gifna löften.

Godtroget, i barnslig oskuld, åhörde de Hans tal. Ingen öfwerwäldigades af djup bedröfwelse, ty ingen förstod Honom fullkomligt. Blott dunkla aningar swäfwade likt moln öfwer deras själar. De slöto sig innerligare och kärleksfullare till Honom. De kände en fruktan för något, men wißte dock icke hwad det war; de förlorade ej modet, ty han war ju än hos dem. Med stilla förtroende omgåfwo de Honom, såsom späda, fromsinta barn, hwilka ej weta hwad död är, omgifwa en fader, som känner döden i sina lemmar, och än en gång wälsignar de älskade med ord, hwilkas sanna betydelse de först då begripa, när han icke mera är hos dem.

Stillsmeßans ögonblick war nära. Christus samlade än en gång sina utwalda omkring sig. Så, som Han alltid älskat de sina, hwilke i werlden woro, älskade Han dem till ändan. Midt i denna krets af älsklingar njöt Han den sista nattwarden. Ett högre allwar, ett djupare swärmod hade intagit Honom. Han wißte, att förrådaren, som redan sålt Honom, war ibland dem. Han gaf det högt tillkänna. Han sade: "denne är det, som jag gifwer denna betan." Men närmare förklarade sig Jesus ej öfwer den olycksalige, som satt i djup blygsel bland de öfrige. Och deßa hörde det, utan att mißtänka det förfärliga. Deras rena själar höllo ingen dödlig i stånd till en sådan wederstygglighet, som Judas dels hade begått, dels hade i sinnet att ännu utöfwa. De trodde att Jesus wäl ägde någon annan orsak till mißnöje öfwer hans förhållande. De tego och wille bespara medbrodern en större blygsel. Men Jesus sade till den fromtaktige, fräcke bofwen: Hwad du ämnar göra, det gör snart. Förrådaren gick. De öfrige trodde, att Judas fått sig något uppdrag af Mästaren anförtrodt, emedan han förwaltade den gemensamma kaßan; kanske skulle han utdela någon gåfwa bland de torftige, eller förrätta något inköp till Påskfesten. Men Jesus deremot längtade att befrias från denne olyckliges närwaro, på det Han ostörd måtte kunna öfwerlemna sig åt hjertats ingifwelser, och fullkomligt egna de sista ögonblicken af sin frihet åt dem Han älskade intill ändan.

Förgäten mig ej! Så ljöd hans bön under sjelfwa den nattliga måltiden. Förgäten mig ej, när jag blifwit tagen ifrån Eder. Hjertligt har jag åstundat, att äta detta Påsklamm med Eder, innan jag lider. Tager detta bröd; det är min lekamen, som för Eder utgifwen warder. Och hwarje gång I äten detta bröd, gören det till min åminnelse. Tagen denna med win fyllda kalk, han är

det nya förbundet mellan Gud och menskligheten, detta förbunds, som blifwit stiftadt i stället för det Moses upprättade mellan Israels barn och Jehovah. Det är ett förbund, som icke helgas med slagtoffers blod, utan med mitt blod, som för Eder utgjutet warder. Äfwen jag är, att tala efter menniskoart, ett offer, likt det Moses fordom helgade Jehovah för Israeliternas synder. Men jag faller ett offer för hela menniskoslägtets willor och synder. Af mitt blod skola icke blott Israels barn få del, utan ock alla, som tro på mig och min lära, icke blott de, som tro, utan de, som uppfylla den af mig på jorden förkunnade Himmelske Fadrens wilja.

En högtidlig och rörande tystnad herrskade bland de elfwa. Aldrig glömdes af dem i senare tider denna sista afton, hwilken Jesus i wänlig förtrolighet med dem tillbragte. De begingo sedan ofta nattwarden i den anda Jesus förordnat, till åminnelse af Hans kärlek och werldsförsoning.—Och såsom han med den sköna sinnebildliga handlingen sökte att i dyrbar åtanka bewara sitt minne hos dem och ewigt fängsla deras kärlek wid sig: så företog Han, sedan Han uppstått från nattwarden, ännu en dylik handling, hwarigenom han erinrade dem, att, efter hans död, sinsemellan bibehålla en ömsesidig kärlek. Han, Fadren, Läraren, Mästaren, twådde fötterna på alla sina tjenstpligtiga barn och lärjungar. Petrus wille ej tillåta det: Aldrig, mig tillkommer det att twå dina fötter! Christus swarade: Hwarföre jag detta gör, skall du sedan erfara. Och, så snart Jesus hade fullbordat handlingen, förklarade Han den. Jag har härmedelst gifwit Eder en föresyn, sade Han, att I ock gören hwarannan inbördes hwad jag nu gjort hwar och en bland Eder. Ja, edert hufwud och eder mästare, war nu eder tjenare. Så tjene en den andre härefter; den ene upphäfwe sig ej öfwer den andre. I skolen wara bröder. Ett nytt bud ger jag Eder, att I framgent älsken hwarandra inbördes. (Joh. 13: 4. o. f.) Den mig älskar, han hålle mitt bud.

Efter fullbordandet af dessa begge högtidliga handlingar, instiftade såwäl till bibehållande af deras kärlek till Honom som till hwarandra inbördes, meddelade Han dem sina sista faderliga lärdomar; tröstade Han dem ännu en gång öfwer sin förestående bortgång till Fadren; uppmanade Han dem ännu en gång till ståndaktighet och tålamod i bedröfwelser; bad Han ännu en gång wälsignande för dem, hjertligt, innerligt till Gud, — — sedan gick Han ut i stillheten, som herrskade uti örtagården wid Kidron, i ensligheten, hwarest Han ofta plägat församla sig med sina Lärjungar. Han trädde ut i den fasansfullaste natt af sin lefnad, en natt, hwarutur ingen återgång till timlig fröjd mera wisade sig. Han trädde ut; gången till döden skulle begynna. Han anträdde den i sin fulla lifskraft, i det trettiondesjette året af sin manliga ålder. Ensam bar Han stillsmessans hela bitterhet. Hans lärjungar anade ej hwad Han led, och huru bedröfwad Hans själ war. Ack, hur olika skulle ej de känslor warit, hwarmed de beledsagade Honom till Kidron, om de wetat,

att de för sista gången följde Honom dit!

Så rörande som detta Lärjungarnes oskuldsfulla barnasinne och lugn woro, så beundranswärdt är ock hieltemodet, hwarmed Jesus i dessa ögonblick tillbragte denna sista afton bland sitt hiertas älsklingar. Han, lik en öm fader, som skonar barnen i det längsta, bar allena det förfärliga i denna nattliga sammanwaro. Huru lugn och hög framstod Han ej der i hela styrkan af sin wärdighet! Huru mogne och öfwertänkte woro ej alla förberedelser, om hwilka Han ännu hade att föranstalta, innan Han lemnade sin själs utkorade! — Med hwilken beslutsamhet gick Han ej till Gethsemane i dödsqualet, att der inför Fadern genom tårar ge luft åt sin smärta. Såsom Han älskat de sina, hwilka med Honom i werlden woro, älskade Han dem intill ändan. Lifwet ägde för Honom intet wärde; men kärleken bewarade sitt intill döden.

Skall den sista afton, jag tillbringar bland de mina, blifwa såsom Jesu afton war? Och när min sista stund sig förkunnar, och de dyra, wid hwilka mitt hjerta är fästadt, ängslfullt omgifwa mig: skall jag då äga min Jesu lugna sinnesfred?

Tidigt eller sent slår för mig skillsmessans timme. Hwarföre wänder jag så häfwande mina ögon bort från densamme? Hwad blifwer då här i stoftet? Hwarföre will jag så gerna sjelf bedraga mig, likasom det kring mig warande ännu längre skulle äga bestånd? Den skymning, som bådar min sista afton, skall ock inbryta!

Att dock menniskan så gerna bedrager sig, och från sig afhåller sanningen! Men hela deß lefnad skulle sannolikt bekomma ett annat skick, om hon blef ett med sanningen. Då skulle hon mindre fästa sig wid förgängliga ting, hwilka ännu i dag så lifligt sysselsätta henne, liksom intet wigtigare fanns mellan himmel och jord. Hon skulle med mindre begärelse söka förmögenhet, hedersställen, nöjen, bequämligheter; hon skulle med mindre lidelse smäda, hata, förfölja dem, af hwilka hon känner sig förolämpad. Hon skulle wid hwarje olycka säga: "lönar det wäl mödan, att bedröfwa mig öfwer förlusten af ting, som dock aldrig för mig äga waraktighet?

Och hwarföre talar hon ej så? Hwarföre älskar och hatar hon så lifligt hwad som ej förtjenar sådan kärlek, sådant hat? De fleste menniskor lefwa i ett werkligt rus, som döfwar och förbländar dem. De mißkänna det werkliga och hålla sig blott till det skenbara, som förgår. Derföre finner man så ytterst sällan hos dem Jesu höga sinnesjemnhet, hwilken, icke allenast bland folkjublet wid Hans intåg i Jerusalem, utan ock den sista aftonen bland Hans Lärjungar, så gudalikt anstod Honom. Äfwen Han älskade, älskade dem med Honom woro, intill ändan. Men med wis måtta öfwerlemnade Han sig åt denna känsla. Han skådade i sina Lärjungar förgängliga wäsenden. Han wißte det, och alltid stod det lifligt för hans själ: Du får ej behålla dem! Deras själar, det odödliga af deras warelse, war Honom dyrbarast, såsom det waraktiga, hwilket aldrig kunde skiljas från Honom. Derföre utgjorde lekamlig

död, och timlig stillsmessa ej Hans djupaste smärta.

O, mitt hjerta! Hwi har du så innerligt fästat dig wid denna werld, wid de föremål, som äro dig dyrbara? Det stundar en stilla afton, då du skall förlora allt hwad din Gud beskärt dig i sinnlighetens werld, då du ej får behålla något annat än det odödliga. — Hwad berättigar dig till andra förhoppningar? Hwad är beständigt under solen? En wår förblomstrar efter den andra, och lifwet har nått sin gräns, innan man ännu blifwit deß början warse. Som under tidens flygt de höga bergen förwittna, folkens stater upplösa sig, de förnämes slott och armodets kojor sönderfalla: så allt lefwande som hwad dödt är.

Wißnad faller blomman på fältet, träffad af sjukdom, störtar den kraftfullaste man. Kraftlös inslumrar den åldrige; dibarnet bleknar i waggan. Se, stoftet, som winden borthwirflar, det är askan af multnade plantor, förrutnade djur, fordna menniskor. Nya plantor, djur och menniskor omhölja sig åter med detta stoft, som de i sin ordning återge åt jorden. Hwarföre sträfwar du med hänryckt begär efter njutningen af stora ägodelar och glans? Jordens rikedomar wandra ur hand och i hand; den döde lemnar dem åt den efterlefwande; ingen behåller den länge; alle glädja sig åt dem, liksom de utgjorde deras ewiga goda, och alle förlora dem åter uti ur den af döden stelnade handen. Hwi är du så girig och lysten efter namn, ära, anseende, inflytande? Du snappar efter en regnbåges färgor. Hwad från ett wißt afstånd ler skönt emot dig, är ett intet, när du kommit det närmare. Du dör och är förgäten. Hwad har blifwit alla eröfrare och hjeltar, de mäktigaste beherrskare, de störste lärde och konstnärer af deras ära öfrigt? Man egnar de hängångne kroppar en hogkomst. Andre intaga ett ögonblick deras platser, för att åter uttrångas af andre. Den obekante, torftige dagswerkskarlen iständsätter sin boning med stycken af ruinerne, som utgjordt prålande marmorwårdar, hwilka Wäldige på jorden fordom läto uppföra såsom oförgängliga minnesmärken af deras makt. — Intet äger bestånd, ej en gång wänskapens och kärlekens band. De hjertan, som ömt slogo för hwarandra, brista under dödens hand.

O, min ande, bryt det förgängligas bojor, och förgät ej, att både fröjd och smärta skyndsamt förswinna! Blott det andliga är ewigt. Bäfwa således ej, du älskande själ, när du flyr från de älskade; du äger alltid deras ande. Christus lemnade lugnt sina Lärjungar; Han behöll deras ande. Deras kroppar woro stoft, bestämda för stoftet, men umgängets och sammanlefnadens ljufwa wanor skulle blott, såsom förbiskridande wårdagar, sprida behag öfwer jordiska tillwarelsens ögonblick.

Jag skall dö. I döden måste finnas något upphöjdt och ljuft, som endast döende känna; men af friske och lefwande ej kan fattas. När med själens förloßning från kroppen döden yttrar sig, skönjer man huru de dödliges känslor förstumma, huru hwarje sorg öfwer det ändliga förswunnit, och huru deras ande i stilla tjusning swingar sig upp till det hög-

re, samt sträfwar att trösta de gråtande.

Hwi skulle jag sky tanken på min död, när den medför en så angenäm känsla? O nej, den blir mig ljuf, genom Dig, min Frälsare! Med lugn skall jag se det förgängliga från mig affalla. Med lugn skall jag till och med biuda mina älsklingar på jorden farwäl. De kunna ej beröfwas mig; hwad ewigt är, det ändliga, lefwer i ewighet.

Jesus, äfwen jag är din Lärjunge; äfwen jag will i det oförgängliga söka min lycka, såsom Du wunnit den! O, hugna mig med din kärlek, såsom Du älskade Lärjungarne, som med Dig i werlden woro, intill ändan.

Den 11 April.

Christus och hans domare.

Joh. 18: 1—40.

Dig smäda de, o menskowän,
Som andres nöd begråtit har,
Som fri från synd och willor war!
Ack, Kristen, werldens wrånghet känn:
Den ädle mördarn's straffdom får!
Dock, Han ej räds förkärlighet
Af hån och död: Han äger Gud;
Och skönare i englaljud,
Ser ofulds lugna majestät,
När plågans suck till himlen går.

Öfwerser jag hela den stora sammanflätning af werldshändelser, hwaruti menniskoslägtets Frälsare, såsom himmelens ädlaste blomma uppträdde på jorden; besinnar jag, huru på sin konungsliga thron en Herodes darrade för det gudomliga barnet, och huru Gud räddade det undan tyrannens dolkar; betraktar jag den menniskoälskande wandel, som fördes af Jesus, hwilken, såsom Han sielf warit utan behof, blott andades, lik en Gud, för den lidande menskligheten; begrundar jag djupet och klarheten i Hans himmelska uppenbarelser, eller enkelheten och den oförgängliga sanningen i de wägar till Gud, som Han lärde stoftets barn, eller de tecken och under, hwarmed Han uppfyllde Galileen och Juda, — så måste jag med, förstummande wördnad, dyrkande skåda upp till Gud, som i Honom uppenbarade sig för oß. — Men ser jag denne högtlofwade stå inför sina domare, oskulden dömmas af förbrytare; Honom, utan hat och agg lida himmelsskriande orättrådighets hämd och hatfulla död; Honom, intagen af ett gudomligt lugn framswäfwa till dödskalken, begråtande icke sitt öde, men Jerusalems hielplösa förblindelse; — — hwilken fullhet af gudomskraft och gudasinne i menslig hamn måste jag ej då med häpnad och rörelse beundra!

Man hade sakfällt Honom, redan innan Han blifwit förhörd. Man hade swurit Hans död, det felades blott en grund för-

den dom, som skulle dömma Honom skyldig att mista lifwet. Domrarne woro beredde, de saknade blott anklagare.

Medan Christus ännu war bland sina älsklingar i det stilla Bethanien, församlade sig det högre Presterskapet och de Skriftlärde samt de Aldste uti Öfwerste Prestens Caiphä hus. Här rådslogo de, huru Jesus skulle med list gripas och dödas. Det synes nästan obegripligt, hwarföre en sådan förbittring herrskade mot Jesus. Hwem hade Han då förolämpat, när man wille taga en så blodig hämd? Långt ifrån att hafwa dödat någon, hade Han icke ens tillfogat någon den ringaste skada, utan twertom uppwäckt döda ur grifterne; Han hade ej ur något öga utpräßat en tår, men aftorkat dem från mången bedröfwad kind. Hwari bestod då Hans brott? Han hade förkunnat en högre troslära, än Moses; men icke angripit Moses' stadgar, icke lagens helgedom, utan sorgfälligt wördat dem. Han hade sagt sig wara den så länge efterlängtade, utlofwade Messias; men aldrig fört ordet mot Judiska eller Romerska wäldet, mot andlig eller werldslig Öfwerhet. Han uppmanade deremot allestädes till lydnad, och undwek folkets upproriska rörelser. — Hwad hade man emot Honom? Hwadan en så oförsonlig förbittring?

Frågan är ingalunda swår att beswara. Den som känner nutidens menniskor, finner i deras elakhet upplösning af gåtan. Sådane woro äfwen deßa förflutna tiders. Skåda blott omkring dig. Det är i wåra dagar icke så sällsynt, att man hos andra hellre fördrager och med skonsamhet anser stora fel, än stora dygder, stora egenskaper, stora förtjenster. När hör man så myeket ondt sägas om en föraktlig menniska, som om en ädel, kraftfull, utmärkt man, hwilkens wärde uthärdar den strängaste granskning och förtjenar att högt erkännas? Huru förödmjukande är ej en stor mans närwaro för småaktiga warelsers fåfänga! Huru kränkande en otadlig dygd för skuldbelastade samweten! — Skåda omkring dig! Det är ju äfwen i wåra dagar ej så sällsynt, att man ingalunda drager i betänkande att lefwa i wänskapligt förhållande till menniskor, besläckade af de nesligaste laster och afskywärdaste grundsatser, om de blott höra till det rådande partiet; men deremot att med blodig hätskhet förfölja de redligaste, om de bekänna en motsatt öfwertygelse. Det är intet oerhördt, att man kan benåda en mördare och fördöma en oskyldig, hwilkens mening i andliga och politiska ämnen blir honom tillräknad såsom en förbrytelse. Mer, än hwad ännu i dag sker, tilldrog sig icke på Jesu tid. Man frigaf mördaren Barrabas, men ropade "Korsfäst" öfwer Christus.

Han war för stor och aktningswärd, deri bestod Hans brott. Han hade utöfwat för mycket godt. Hans anseende steg bland folket. Alle beundrade, alle prisade Honom. Hwi skulle de högmodige, som genom börd och embeten ansågo sig öfwer Honom, kunnat tåligt fördraga detta! Hwarje bifall, som Han skördade, betraktades af dem såsom ett rof från de dem tillkommande hedersbewisningar. Han måste straffas, måste falla. Folket skulle

wörda någon annan dygd, än
rd, rikedom, högt stånd.

Han war för wis, ädel och
in! Huru skulle menniskor, som
ide sitt eget wärde, huru skulle
rtlösa skrymtare kunnat för=
a ett sådant högmålsbrott?
vem war då denne man från
izareth, som dristade se klara=
, än en borgare i Jerusalem,
er som wågade wara wisare
en hög Prest, än en Skrift=
:d på embetets wägnar? Man
ade wäl om Hans ödmjukhet.
en hwi förstod ej denne ödmjuke
nsten att smickra och prisa de
iktägandes dårskaper? Derföre
iste Han känna de mäktiges
rede, som Han ej wille frukta.
in wågade till och med att tala
nning. Faslighet nog! Man
n belöna angenäma lögner;
en den, som med sitt rätta
mn benämner tidehwarfwets
istfällighet; drifwer helgonglan=
i från hycklarens hjessa; rycker
drågliga larfwen från anletet
den lömske bofwen, hwilken
egennytta förstör folkets lyck=
ighet, — han är en mißdå=
re, hwilken förwerkar lifwet!

Det är sannt: Jesus ärade
oses och Profeterna. Men miß=
uk kallades af Honom mißbruk.
in wågade wara af annan tan=
än Fariseer och Saduceer. Han
anade det heliga oanfäktadt,
n icke det, som utgjorde Pre=
:nes fördel. Han war en Pre=
:nes fiende, följaktligen en al=
ets, en Jehovahs wedersakare!
i dömde man. Så funno de
nom saker till döden. Äre=
ighet, skrymtan, kunskapsfå=
nga och egennytta ingingo sam=
nswärjning mot dygdens, san=
igens, menniskokärlekens ma=
ät.

Men de wågade likwäl icke
företaga något offentligt steg mot
Honom; ty ingen anklagare ha=
de uppstått. Man wille dock be=
wara skenet af rättwisa och red=
lighet. Ty om de store någonsin
började skenet af rätt lika um=
bärligt som rätten sielf: så gåf=
wo de menigheten efterdöme och
uppmuntran, att emot dem sielf=
we begå uppenbar orätt. Der=
före rådslogo de högre Presterne
jemte de Skriftlärde och Äldste
bland folket, huru de måtte upp=
wigla falska anklagare och witt=
nen, samt derefter genom list brin=
ga den förhatlige i sitt wäld.
De gingo med rädd försigtighet
till wäga. Hans oskuld skrämde
dem ej: offentligen hade de hå=
nat densamma. Deras onda sam=
wete kom dem ej att bäfwa. Frå=
ga werldsmannen, som endast
aktar sin nytta och ära, hwad
samwete är. — Nej, de frukta=
de för folket, som syntes högt
wärdera Jesus. "Ja, icke un=
der högtiden," sade några, "på
det upplopp icke måtte wäckas
bland folket!"

Falska wittnen wunnos snart
och blefwo underwisade. De ne=
drige funno öfwerallt sina likar.
Den som sielf är ond, förstår
bäst att uppspana och till sina af=
sigters befrämjande anwända an=
dras swagheter och laster. Deraf
kommer, att en bof, för den skad=
ligaste sak ofta gör större framsteg
och winner större anhang, än den
redligaste, som tänker, att Hans
goda sak skall tala för sig sielf.

Sedan allt war bragt i ord=
ning, sedan anklagare, wittnen
och domare stodo färdige att upp=
offra den gudomlige menniско=
wännen, felades Han blott sielf.
Hwarest finna Honom, som ej
hade någon waraktig bostad, och
ofta saknade något, hwaremot

Han kunde luta sitt hufwud? På dagen war det ej rådligt att rycka Honom ur midten af ett folk, som med rörelse och förwåning warit wittne till Hans wälgörande underwerk, eller hört Hans uppmaningar till kärlek, gudsfruktan och helgelse. Det war nödwändigt, att utspana Hans nattliga wistelseort. Ingen kunde härom wara bättre underrättad, än en af Hans Lärjungar. Man wände sig derföre till Judas. En smickrande föreställning, en belöning i guld förskaffade dem denne eländiges biträde. Hwartill äro ej låga själar fala för guld och smicker? Huru mången oskuld har ej derföre blifwit såld! Man hade sannolikt icke en gång inwigt den fala Lärjungen i mordplanens hemlighet, kanske till och med sagt honom, att detta lönnliga häktande skedde till Jesu bästa; man wille skydda Honom för swårare förföljelser. Det war ingen fråga om anklagelse, rättegång, sakfällande. Så lät Judas förföra sig af bedrägliga föreställningar. Han trodde gerna hwad man sade, hans girighet gjorde honom lättrogen; ty sådan är hwarje lidelses werkan. Han tog penningarne och ställde sig i spetsen för krigsknektarne, som hwarken kände Jesu wistelse eller person.

Att Judas aldrig trott, det man syftat mot Mästarens lif, skönjes af den rysliga förtwiflan, hwari han föll wid upptäckten af sin nedriga gernings följder. Det ångrade honom, att åt blodtörstige fiender hafwa förrådt Jesu wistelseort; han skyndade tillbaka, återlemnade Presterne och de Äldste penningarne, samt utropade: "Han är oskyldig! Jag har handlat illa, då jag förrådde oskyldigt blod." Men de swarade med högdragen kallsinnighet: "hwad rör det oß?" De afwisade honom såsom ett begagnadt, numera umbärligt werktyg, och han — som nu förlorat allt, som såg sig på ett fruktanswärdt sätt gäckad, sin beredwillighet missbrukad till den ömmaste wäns, en faderlig lärares undergång och död, — han kunde ej uthärda det förfärligaste. I smärta och wansinnighet ilade han derifrån, och gaf sig sjelf döden.

Man skildrar wanligtwis den olycksalige Judas, såsom en af de gudlösaste bland dödlige. Men den Heliga Skrift säger sjelf om honom: när han såg att Jesus blef dömd till döden, så ångrade han sin gerning. Huru många förbrytare hafwa ej lefwat, och lefwa kanske ännu, på hwilkas samweten blodskulder hwila! Förbrytare, hwilka ännu framstå bland menigheten som rättskaffens män, fastän de af hat och hämd bragt oskyldige i fängelser och till döden, eller af djurisk sinnlighet gjort oskyldiga mör till offer för en wild brånad, till skamfläckar bland sin slägt, till föremål för gäckande smädelöje bland sina teksystrar, till barnamörderskor, som på afrättsplatsen fallit under bödelsyxan. — De lefwa, de le, förtära i lugn sitt bröd, emottaga werldens hyllning från sina upphöjda platser. Och deras brott? De egna det knappt en flyktig tanke; de hålla det för ett fint strek; eller tro sig derigenom klokt och lyckligt undkomne, ur ett betänkligt förhållande, så wida de ej rent af förgätit detsamma. De ångrade det aldrig. Huru står Judas jemte deße?

Krigsknektarne kommo. Den fale Lärjungen hade för dem upp-

tückt Jesu wistande i Gethsemane. De funno Honom. Men huru? — I bön till Gud. I barnslig fromhet, utan farhåga, lågo Hans öfrige Lärjungar under nattens stillhet hoppfullt slumrande. Sådan war den förbrytare, hwilken de skulle släpa till domplatsen. Jesus hörde dem, igenkände och gick dem till mötes. Hwad har oskulden att frukta? Krigarne häpnade när de sågo Honom sielfmant framträda. Så beter sig en syndare icke. Judas kyßte Honom, att de ej måtte mißtaga sig. De twekade ännu. Då talade Han sielf: "Jag är den I söken!" — Alle förskräcktes; de ryggade, öfwerwäldigade af widskeplig fasa: ty de wißte, att Han mäktade göra tecken och under. Hans mod kom dem att rysa. Om Han haft något brott på samwetet, så hade Han, gynnad af natten och ensligheten, ännu kunnat i detta ögonblick fly. Han blef quar "I hafwen uttågat," sade Han, "såsom till en mördare, med swärd och stafwar. Jag har ju dagligen suttit bland Eder och lärt i templet, och I hafwen ej gripit mig!" — Hans elfwa Lärjungar, sedan de återhemtat sig från den första häpnaden, wille befria Honom med wäpnad hand, då krigsknektarne wågade angripa Honom. Först brand alle drog den eldige Petrus swärdet. Jesus förhindrade strid och motstånd. Med swärdet wille Han ej segra, utan med sanningen. Han wille se sina anklagare, sina domare; de skulle se Hans oskuld. Sådan måste Hans wilja wara. Inför offentliga domstolar, inför de lagliga myndigheterne, inför hela menigheten måste styrkas, om Han wore saker till något brott. Hans bekännare, de kommande århundraden fordrade af Honom, ja, mot sig sielf war han pligtig, att hwarken med wåld eller list undandraga sig någon undersökning, som anställdes öfwer hans förhållande. Det war, i hwilket fall som helst, bättre att Han blef orättwist sakfälld, än att Han genom någon feghet giorde sin oskuld mißtänkt. Så tänkte Jesus. Således försmådde Han de lättaste medel till flykt, fastän de erbjödo sig. Bunden, som en mißdådare, lät Han krigsknektarne bortföra sig.

Slagne af fasa öfwer det owäntade, blickade Lärjungarne rysande efter Honom. Han, Messias, den Högtprisade, Guds Herrlige, den af hela fornwerlden lofwade, Israels Förloßare, Undergöraren, — Han som kommit att stifta ett ewigt rike: Han blef bortförd som en mißdådare, hjelplös, fängslad, bunden! Hwad de hållit för det omöjligaste på jorden, det tilldrog sig nu under deras egna ögon. Himlarne instörtade ej, jorden remnade ej under den helgeränande hopens fötter, bergen skälfde ej. och Messias blef, såsom en wanmäktig ogerningsman, ryckt ur deras krets, och bortsläpad. Nu hade det fasansfulla ögonblick stundat, då de blefwo främmande för sig sielfwe, emedan deras gamla, fördomsfulla begrepp om Messianska wärdigheten, om Christi jordiska höghet, blefwo för alltid skingrade. Han war ej hwad de om Honom trott och förwäntat. — Ofta hade Han sagt det; aldrig hade de fullkomligt fattat Honom, fullkomligt welat förstå Honom; de hade alltid gifwit Hans ord en för dem behaglig tolkning. De hade under loppet

af många år frivilligt och gerna bedragit sig. Lik en sönderrifwen slöja, låg nu hwarje förblindelse der. De wißte ej mera, hwartill de skulle hålla sig. Ångest och förskräckelse kommo öfwer dem. Bestörtning och fruktan förlamade deras tankekraft. De flydde, lik en skingrad hjord. De kunde ej begripa det ringaste af allt, som tilldragit sig. War han brottslig, så måste de anses för hans medbrottslige.

Med lugn wandrade Jesus emellertid till den ort, hwarest de Öfwerste Presterne, templets förestándare och de Äldste skulle döma Honom. Till deß alla hunnit samla sig, blef Han lemnad till pris åt sine wäktares begabberi. Det är den fega pöbelns sed, att wara öfwermodig, när fruktan förswunnit. De förbundo den fjettrade Jesu ögon, slogo Honom i ansigtet, och frågade Honom sedan: "Säg, profet, hwem det war, som slog dig? — Under sådana mißhandlingar, som den ädle menniskowännen måste lida, förflöt natten. Morgonen inbröt; nu församlades domrarne. Anklagarne, de falska wittnena uppträdde. Jesus inställer sig för Rådet. Förhöret tog sin början.

Men anklagarnes käromål upphäfde sig sjelfwa, och wittnenas utsago fick knappt hörbart afgifwas inför den lyßnande folkmängden, då tusende woro i stånd att intyga den fullkomliga motsatsen. Att öfwerbewisa Honom om upproriska planer mot Romerska wäldet, dertill saknade alle mod och kraft. Jerusalem, Judeen och Galileen hade sett, huru Han med förakt afwisat det på myteri begifna folket; de hade hört Honom säga: "Jag är en Konung, men en Konung och stiftare af ett osynligt rike, sanningens rike." — Öfwerste Presten sporde Jesus derföre om Hans Lära och Lärjungar. — I hög eftertänksamhet såg Jesus fiendernes fåwitska bemödanden att stämpla Honom till förbrytare. "Fritt och uppenbarligt har jag talat inför werlden!" sade Han, "Jag har lärt i Synagogorna och Templet, der alla Fäder woro samlade, och hafwer intet lönnligt förehafwit. Hwi spörjer du mig nu derom? Hwar äro mina anklagare? Fråga dem, som hört de ord, jag talat hafwer: se, de weta hwad jag sagt." Så swarade Jesus, i klart medwetande af sin oskuld. En af krigsknektarne, som stod utmed Honom, gaf nu Jesus ett slag på kinden, och skrek full af trotsigt öfwermod mot en förtryckt, full af slafwiskt skrymteri och feg ödmjukhet för sina förmän: "Skall du så swara Öfwerstepresten?" Den ädle Jesus, wan wid en så owärdig och skymflig behandling, förlorade, äfwen bland de nedrigheter hwaraf han omringades, icke sin höga fattning. Kunde en sådan eländig warelses fräcka grofhet wanhedra Honom? Med lugn wände Han sig till Honom och sade: "Har jag talat orätt, så bewisa att så är; men om jag talat rätt, hwi slår du mig?"

Högre strålar wishetens mißhandlade majestät bland den råa ondskans djuriska wildhet. Hannas, den Öfwerste Presten, kände den höga öfwerlägsenhet hos Jesus, som han skulle satfälla och måste beundra. Han lät föra Honom till sin embetsbroder, Caiphas. Äfwen denne kunde ej finna någon sak med Honom. Nu återstod endast, att göra Ho-

nom misstänkt inför Romarne. Man sände Honom till den Romerske Landshöfdingen Pilatus. Man anförde: "denne Jesus kallar sig ock Christus eller Messias, d. w. s. Guds son, Israels Konung. Är Han det, så förklarar Han dermed Roms wälde öfwer Judeen ogiltigt; så ligger Romarnes fördrifwande i hans plan; så anstiftar Han uppror och krig." — Detta ondskans förwända sätt att göra slutsatser är låga själars wanliga tillgrepp, när de med wåld wilja göra den obrottslige saker, och ej kunna finna någon antaglig grund. De dikta slutligen hwad de ej kunna finna; och de tro sig ha rätt, om de blott på något sätt ernå målet för sitt hat.

Landshöfdingen, en fördomsfri man, insåg snart, att Jesus på intet sätt deltagit i någon upprorisk rörelse, eller haft något sådant i sinne. Jesus förklarade till och med, huruwida Han kallar sig Messias och Konung. "Jag eftersträfwar ej," sade Han, "någon jordisk höghet. Mitt rike är ej af denna werlden. Wore mitt rike af denna werlden, så hade jag tienare, som kämpade derför. Men jag har kommit i werlden, för att wittna om sanningen. Den som är af sanningen, Han förstår mig." Pilatus, som intet ögonblick betwiflade den anklagades oskuld, wille dock icke stöta sig med de Judiska myndigheterne. Han hade derföre hwarken mod att frisäga eller sakfälla Jesus. Han begagnade omständigheten, att Jesus war af Galileen, följaktligen hörde under Fjerdingsförsten Herodes Domsaga, och hwilken wid den tiden uppehöll sig i Jerusalem. Han skickade Honom till denne. Herodes, som redan hört mycket talas om Jesus, lät Honom komma till sig, och hoppades att Jesus skulle göra under och tecken. Christus swarade intet härpå. Fjerdingsfursten fann nu Profeten af Nazareth löjlig, begabbade med sitt Hoffolk Honom, lät påkläda Honom en hwit drägt, och, utan att ingå undersökning om anklagelsernes rättsliga beskaffenhet, återsände han Honom till Romerska Landshöfdingen. — Hwilken Domare! Hwilken Öfwerhet! Deras undersåters oskuld, ära, lugn, woro dem en lek, en bisak.

Pilatus erkände Jesu oskuld. "I hafwen till mig bragt denne man, såsom den der gör folket affälligt," sade Han till de Höge Presterne, de Öfwersta och folket: "Jag har inför Eder förhört Honom, men finner icke någon sak med Honom, den straffwärd är. Jag har sändt Honom till Herodes, och se, man har ej kunnat påföra Honom något, det döden wärdt är!"

Förgäfwes. Man fordrade Jesu blod och död. Flere gånger wägrade Romaren, att afkunna dödsdomen, då intet straffwärdt blifwit erkändt. Enträgnare blefwo Presternes, de Skriftlärdes och den skådelystna pöbelns rop. Bland hela mängden uppstod ingen, som talade för den oskyldige, hwilken war utsedd till ett offer för det wildaste hat. Hwar uppehöllo sig Hans Lärjungar? Hwi hade ingen af dem mod att wittna för Honom? Ack, sielfwe Petrus hade i den första räddslan förnekat Honom! Hwart hade de döfstumme, dem Han återskänkt hörsel och mål; tagit wägen? Här kunde de förnimma Frälsarens dödsdom, här war

stället att föra tacksamhetens språk. Hwar woro de blinde, hwilkas ögon Han öppnat? Här kunde de se den misshandlade wälgöraren omringad af sine dödsfiender, uppoffrad åt förderfwet. I olycklige, I lidande alle, hwilka Han gifwit tröst och hjelp? Hwem af Eder bragte nu Honom tröst och bistånd? Äfwen du uteblef, o yngling, hwilken Han utanför Nains portar wäckte ur dödens armar och lade i den hänryckta, af omwexlande känslor darrande moderns famn! De tusende af det Honom wälsignande folket, som Han spisade i öknen — de tego! Ingen höjde tacksamhetens, om förskoning, bedjande röst för Jesus; ingen den wredgade förebråelsens thordönstämma mot Hans bödlar, dem ett heligt lif, som Hans, war för mycket.

"Jag är oskyldig till denne rättfärdige mannens blod!" utropade den smidige, fege folksmickraren från Rom, och afkunnade Jesu dödsdom, samt frigaf mördaren och upprorsstiftaren Barrabas. Pilatus tänkte, alldeles på samma gudlösa sätt som mången af de såkallade Store i werlden: Af hwilken wigt kan en obetydlig menniskas lif wara? Hon dör och glömmes! Ingen kallar mig till answar derför. — O, du längesedan förmultnade hof, — årtusenden, som förbanna ditt namn, fordra räkenskap af dig för ditt dåd! Han, som dömmer lefwande och döda, kallade dig till answarighet! Du blef saker till denne rättfärdiges blod.

Då stormade Israels helgeränande menighet, ropande: "Hans blod komme öfwer oss och wåra barn!" — Israelitiske folk, det har kommit öfwer dig och dina barn! Ty säker undergång förestår det land, hwarest brott af sådan art utan fasa och bäfwan kunna föröfwas. — I blod och lågor föll Jerusalem.

Den 12 April.

Jesu död på Golgatha.

Luc. 23: 26—56.

På Golgatha Fridsfursten är,
Och grymt på korset hädas;
Mot himlen brustna ögat ser, —
Han bad: "Af dem jag smädas,
"O fader, icke hämnden kräf!
"De änn' ditt ljus ej dyrka." —
Så kärleken till döden blef
Försonarns gudastyrka.

Kom, ljufwe ande, skänk mig mod
Att segerhjelten följa!
Gif, rena kärlek, i Hans blod
Den klara lifsens bölja!

Då skall Guds salighet min själ
I plågans marter hugna;
Och gyllne hopp om ewigt wäl
Ett sargadt hjerta lugna.

Tyranners hot och bödlars slag
Martyrens hopp ej qwäfwa;
Ty med odödliga behag
Kring Honom Englar swäfwa.
Han dör! — Med deßa wänners chor,
Förklarad han sig swingar
Till Gud, der ewig glädje bor;
Och intet wåld mer twingar.

Rik på drag af gudomliga egenskaper och fullkomligheter är Jesu hela lefnadslopp. Hans ande lefde wäl i en dödlig kropp, och således war Han ej kall för det angenäma i lifwet, eller känslolös för deß bitterhet. Men Han war menniska i ordets ädlaste bemärkelse, och syntes, äfwen för den tidens råa hop, lik ett wäsende från högre rymder; de ansågo Honom för en warelse af gudomlig art, emedan Han uppenbarade menniskonaturen så höjd öfwer allt jordiskt, och liksom stod högre än lifwet. Men hemligheten af denna själsstorhet har wißt icke blifwit oß förborgad, utan wi finne deß förklaring i Hans herrliga wandel: Lefnadsnjutningen hörde, enligt Hans åsigt, endast till bisakerne i menskliga tillwarelsen: i en kärleksfull själs wärf och handlingar erkände Han en wida högre och saligare njutning. Det sinnligt angenäma hade för Honom ingen retelse. Att bistå den förlåtne, att undsätta den nödlidande, att hela den sjuke, att spisa den hungrige, — se der hwad som utgjorde Hans lefnads ädlaste nöjen! Yttre obehagligheter, kroppsliga försakelser woro i Hans ögon obetydliga. Han wille hellre inträda under armodets låga tak, än bo i stolta palats. Att äga mycket ansågs ej för rikedom af Honom, men wäl, att genom förnöjsamhet äga tillräckligt; rykte, ära bland menniskor skattades af Honom såsom leksaker, hwarmed stora barn förlusta sig, och hwilka de sjelfwe gifwit betydelse. Intet är twetydigare, än det lof menniskors omdömen innebära!

Så hade Christus städse befriat sig från de kjettrar, med hwilka den låga menniskan wanligtwis är bunden. Derföre måste hans bedömmande af tingens wärde i intet fall och på intet sätt likna det wanliga, som endast genom wana, fördom och djuriskt försämring alstras. Judarne höllo honom utan twifwel för

en swärmare, emedan de, i sin grofwa sinnlighet, alldeles icke kunde begripa Honom i sin högbet. Han deremot betraktade de fleste af sina samtida som wanslägtade menniskor, hwilka i sin djuriska wanart förquäft det gudomliga, och, jemte sitt eget wärde misskännande tillwarelsens hela ändamål, lefde i medömkanswärd försoffning.

Således hade Christi lefnadslopp icke warit en wanlig dödligs, utan ett högre wäsendes. Således måste ock Hans död ej blifwa som en wanlig menniskas. Han dog, om jag wågar betjena mig af detta uttryck, gudomligt, såsom Han hade lefwat.

Dödsdomen war afkunnad, och det af samma domare, som twenne gånger högtidligt förklarat, att Christus ej begått den ringaste förbrytelse. Jesus hörde den högtidliga förklaringen öfwer sin obrottslighet, hela folket, hela werlden förnummo den. Detta war den högsta upprättelse, som kunde Honom af jordiska domare wederfaras. Han blef således dömd till döden, icke för brott, utan emedan äregirighet, egennytta och förföljelseanda fordrade Hans blod. Den fege Pilatus uppoffrade Honom.

Jesus fällde ej ett ord mot den orättwisa, som, med himmelskriande rop, tillfyllest anklagade sig sjelf. Han gjorde ingen några förebråelser. Han såg, det Han måste falla ett offer för en blodtörstig hop. Han hade ej begått något brott; Hans anklagare, hans domare woro de straffbare förbrytarne! Uppbjödare än de framslod Han i sin oskuld. Skulle Han förödmjuka sig inför dem? Skulle Han af dem som nåd begära lifwet, hwilket de woro nog ursinnige att som rätt wägra Honom? Han yttrade ej ett ord. Han gick till döden, som för menniskoslägtet skulle blifwa en större wälgerning, än ett förlängdt lif tilläfwentyrs kunnat blifwa; ty Han hade löst sin lefnads stora uppgift. Hwad Han hade skänkt menskligheten, kunde nu ej åter henne fränryckas.

Han gick, och med utmattade kroppskrafter, till hälften förblödd, betäckt med smärtsamma sår. En förfärlig, under sömnlöshet tillbragt natt, ett oupphörligt kringsläpande från den ena domstolen till den andra, den ena kroppsliga misshandlingen, skymfligare än den andra: — allt måste sammanwerka att förlama Hans kraft. Han dignade, nästan wanmäktig, under korset, som man wille twinga Honom att sjelf bära till afrättsplatsen. Den omenskliga grymheten rörde till och med flere bland den skådelystne, medföljande folkhopen; men djupare rörde dem tanken, att denne lidande Jesus ej begått något ondt, att Han i Judeen och Galileen uppträdt som en menniskohetens wälgörare, att dygden förde Honom till Golgatha, dit brottet eljest plägade föra. Medlidsamme, djupt bedröfwade, följde Honom många quinnor med tårfulla ögon.

Äfwen i sin maktlöshet bibehöll Jesus de fordna tiders sinnesstyrka och jemna själslugn. I oskuldens känsla lågar något himmelskt, som höjer oss öfwer hwarje missöde. För de samtidas wrånghet, för deras råhet glömde Han sina plågor. De woro beklaganswärdare än Han. I Jerusalems döttrar, sade Han, gråten icke öfwer

miß, utan öfwer Eder sjelfwe och öfwer edra barn!

Det grymma begabberiet, den råa pöbelns wåmjeliga anmärkningar förföljde Honom ända upp till höjden, på hwilken Golgatha låg; förföljde Honom, till deß Han, fåstad på korset, hängde mellan [redacted] mißdådare; förföljde Honom ända till Hans sista andedrag. De förblindade wanwettiges hån, den Honom mißkännande hopens grofwa gäckeri kunde ej såra Honom. Hwem kan förolämpas af dårens hädelser eller den rusiges skymford? Han beklagade blott den blinda menskligheten; han uppsände för henne den ädlaste bön, som någonsin från jorden uppstigit till himlen: **Fader förlåt dem, ty de weta ej, hwad de göra!**

I denna sinnesstämning blef Han wid korsets fot warse de personer, som alltid warit Honom dyrbarast på jorden. Han såg sin moder, den trogna, den ömma; såg hennes syster; såg wäninnan Maria Magdalena, och sin älskling, den milde lärjungen Johannes. [redacted] gränslös smärta, med blödande hjertan och förgråtna ögon, försänkte i jämmer, stodo alle der. Hwem kände Hans hjerta, wärdt det lyckligaste öde, bättre, än deßa personer, Hans förtrogne, älskliga wänner? De woro nu utan tröst.

Wißerligen woro blodlystne och stolte fienders raseri, en hjertlös pöbels hån, att förakta och ej i stånd att kränka Jesu upphöjda själ. Men den plötsliga anblicken af de älskade alle, och det i en stund, då med lifwets sista suck allt skulle förloras; anblicken af det skönaste på jorden, just då det måste förswinna — outsägligt qualfull måste deß werkan warit. Ej woro såren efter gißelslagen, ej törnekronan, ej den i ättika och galla doppade swampen, ej den hånande öfwerskriften på korset, så härda pröfningar för en finkänslig själs ståndaktighet. Wi wete ej, hwad i detta ögonblick föregick i Jesu inre. Han war otwifwelaktigt rörd; men blott så mycket som en om sin ewighet öfwertygad själ, — hwilken är förwißad, att det ädla och gudomliga, äfwen wid kroppens död, ej går förlorad, — kan blifwa det. Hwad hafwa stoft och jord gemensamt med det odödliga? Kan i Guds oändliga skapelse något skönt och heligt gå förloradt? Hwem har sagt, att döden skiljer Guds barn från deras himmelska Faders boning? Jesus förblef lugn. Hwi skulle Han klagat öfwer det, som aldrig kunde beröfwas Honom? Blott ett stilla medlidande kände Han för den grånande modern. **Maria**, sade Han med en blick från döende ögon på Johannes: **Se din son!** Och till Johannes: **Se din moder!** Och wördande det heliga förordnandet, tog Lärjungen henne från denna stund till sig. Så hade Jesus fullgiort den sista omsorgen i lifwet, och tacksamt gifwit sin öfwergifna, bedagade moder ett stöd för ålderdomen.

Då suckade Han, tillfreds med det korta, men wälsignelserika, bragdfulla lefnadsloppet: **Det är fullkomnadt!** och böjde sitt hufwud och dog. Om aftonen kommo krigsknektarne, för att påskynda de korsfästes död, derigenom att de kroßade deras ben. Ännu lefde de båda mißdådarne; utmattad af lidande och blodförlust, hade Jesus uppgifwit sin

anda. En af krigarne genomborrade med sitt spjut Hans sida. Blodet hade redan stelnat. Johannes, den trofaste Lärjungen, war ännu ögonwittne till denna omständighet, som han beskrifwit. När han nu såg att hwarje gnista af lif slocknat hos den begråtne, gick äfwen han, under bittra tårar, från Golgatha.

Josef af Aritmathia, en af Jesu hemlige anhängare, en medlem af Rådet, kanske den ende, som i de ursinnige Judiske Folköfwerstarnes församling talat för Jesu oskuld, utbad sig af den Romerske Landshöfdingen sin döde wäns lekamen. Han wille åtminstone ära minnet af den döde, hwilkens lif han ej kunnat rädda. Inwecklad i linneswepning med wälluktande kryddor lade han den odödliges jordiska quarlefwor i ett af de närgränsande klipphwalf, som plägade tjena till de rike Judarnes griftplats.

Så fulländade Christus sin lefnad, upoffrad af det syndiga menniskoslägtet för deß synder. Wore ock Hans öfriga lefnadslopp mig obekant, så måste jag dock wid betraktandet af Hans hjeltedöd, med Höfwidsmannen för krigsknektarne, hwilken såg honom dö, utropa: **Sannerligen war denne en rättfärdig man!**

Jag är denne Korsfästes lärjunge; jag är i lifwet och döden denne Gudomliges efterföljare. Ljuset af Hans wishet har ju ock upplyst mig, Hans herrlighets anda äfwen lifwat mig. Skall man en gång wid mitt lik ock säga: **Sannerligen war denne en rättfärdig man?**

Döden på Golgatha war den lysande utgången af en lysande lefnad. Hwad är herrligare, än en aldrig wanhelgad dygd? Många menniskor hafwa med fröjd dött under stora qual. Själsstyrka utöfwar en stor och underbar förmåga öfwer kroppsligt lidande; endast weklingar duka under för detsamma. Men ingen dog med ett så orubbligt lugn, med så hög wärdighet som Christus. Med fast beslutsamhet, ja, med den ädlaste förtjusning gingo andre i döden för sanning, rätt, folkslags wäl och fosterland. Dem träffade en afundswärd död. Men för en så helig sak, som Jesu, blödde aldrig en menniskoson. Han dog för wåra willor och synder, från hwilka Han wille befria oß, och från hwilkas elände Han wille föra oß till Gud. Han dog för de himmelska, ewiga uppenbarelser, dem Han meddelat menniskoslägtet öfwer lifwets högsta angelägenheter. Det bättre lifwet skänkte Han werlden, hon tillskyndade sin wälgörare döden. Han dog för sina dygders skull. Hwem önskar sig ej en sådan död som denne rättfärdiges på Golgatha?

Och hurudan skall min död en gång blifwa? Hurudan min otåligt wäntade sista timma?

Ofta har jag föreställt mig en glädjefull högtidsdag, i tankarne försatt mig midt bland deß fröjder, och redan i inbillningens skapelser njutit en försmak af deß nöjen. Ofta plägar jag, redan en lång tid förut, tänka på någon mig förestående wigtig handling, samt begrunda, huru jag derwid skall förhålla mig, eller hwilket uppförande andre derwid skola iakttaga. Hwi skulle jag ej föreställa mig ett af mina wigtigaste ögonblick, mitt ytter-

werkligt fröjdfulla, då jag upplöses och går till Fadren. Fordom bäfwade jag i hemlighet derför; men nu icke mer, sedan jag wet, hwem min förlossare är; sedan jag förnummit, hwarigenom Han innehar och huru jag, genom Honom, kan ernå ett skönare lif. Han är Guds son! Wäl mig, att jag Honom äger! Genom Honom hafwer jag det sanna, högre lifwet, det stilla werkandet i Gud. Och, om jag ännu stundom dukar under för inflytelsen af förbjudna lustar, syndiga anfäktelser och wanor, oaktadt min kamp emot deßa andans fiender, så ser Gud mitt sträfwande! Jag flyr till Werldsförbarmarens nåd.

När hon nu kommer den sista stunden, den högtidligaste, den mest upplyftande, förklaringens stund, — då, död på Golgatha, död, som min Jesus led, ware Du mig helsad! Loßa, mig wetande eller owetande, min odödlige själs jordiska bojor, att han befriad må swinga sig upp i klarhetens rymder, och framswäfwa till den herrlighet, hwarom man på jorden ej mäktar göra sig den swagaste föreställning. Hwad Gud mig der beskär, det kan wäl icke blifwa något ringare, något ofullkomligare, än hwad Han redan här mig förlänte. Och huru skön är ej Hans skapelse! Huru herrliga Hans gåfwor! Ack, store, oändlige Gud! Af hwilken salighet är han ej mäktig denne ande, som Du danade till en afbild af Dig!

Kom, du sista, ljufwaste bland stunder, dig fruktar jag ej mer. Jag har sett Jesus lefwa, jag såg Honom dö på Golgatha; O, då lärde jag lefwa, då lärde jag dö! Då lärde jag förstå ordet: Den som i Jesu lefwer, han dör werlden dagligen; och den som så dör, han äger oförgängligt lif och ser ej döden. Att dö will i andlig mening säga: förlora böjelser och begärelser för det jordiska och ändliga. Den som blott öfwer allt annat älskar Gud och det gudomliga i menskligheten, samt således dagligen alltmer i sig förswagar tillgifwenheten för werlden och deß manskligheter, ej mer med öfwerdrift älskar något ändligt: — han dör dagligen. Det är så litet, hwarifrån han ogerna skiljer sig; deremot så mycket, som han förwäntar. Han ser ej döden; emellan det närwarande och tillkommande, mellan tid och ewighet, är ett oafbrutet sammanhang.

Och när min jordiska hydda nalkas sin upplösning, mine leder stelna, mitt anlete bleknar, mina ögon ej mera känna Eder, I älsklingar på jorden, hwi gråten I! Jag känner himlars ro, den Allraheligastes närwarelse. Engång skolen I ock känna det. Hwi gråten I öfwer min förwandling? Om wi redan som barn innerligen älskat hwarandra på jorden, och i denna ålder blifwit åtskilde, med löfte, att i en mognad ålder, i manlig fullkomlighets skick åter förenas: hwad skulle wi då förlora, om wi ej mera återsågo hwarandra i barndomens skepnad? Så förhåller det sig med öfwergången till Gud. Som barn skiljas wi här; mognade i större fullkomlighet, känna wi der med förtjusning igen hwarandra.

I mine förutgångne älskades själar, — I de på jorden dröjandes, kedjan är ej bruten mellan oß. Hwem kan bryta Guds band? Osynlig swäfwar min själ, mellan Eder, ej fjerran från någon.

Helga mig, Fader, i din sanning; rena mig i din kärlek, förklara mig i din herrlighet, att mitt lif blir fröjd, och min död salighet!

Den 13 April.

Jesu sista Nattward.

Betraktelse på Långfredagen.

Ja, i detta win och bröd,
Jesu, du dig sielf har gjutit,
Dig och oß emellan slutit
Ett förbund i lif och död.
Medlen här naturen gifwas
Att beskört af nåden bli:
Här förenas, införlifwas
Jord och himmel, Gud och wi.

Nu, jag följer dina fjät,
Du, som älskade och blödde!
Hur du lefde, hur du dödde,
Må min tro förkunna det.
Du som, i din sista smärta,
Äfwen tänkte huld på mig!
Jag, med dig uti mitt hjerta,
Lefwer, dör, står upp med dig.

Ljufwa erinran om den Gudomlige Återlösarens sielfuppoffring; upplyst i dag min siäl! Hela den kristna werlden begår i dag minnet af Jesu död. Otalige andar skåda bedjande ned från himmelen, der den förklarade nu sitter på sin herrlighets thron; otaliga wäsenden nedböja sina hufwuden för den kärleksfulle förbarmaren, genom hwilken wi erhöllo ljus, nåd och ro för wåra siälar. Otalige warelser gråta ännu wid korset tacksamhetens och sorgens tårar, såsom Maria, den Gudomliges moder, och alla, som med kärleksfullt sinne följt den af Gud sände till Golgatha.

Äfwen du, min siäl, fästa dina tankar wid Honom, som fulländat det stora återlösningswerket, och helga dig genom anblicken af Hans oskuld — stärk dig genom anblicken af Hans mod i lidandet — upplyst dig genom anblicken af det ädelmod, hwarmed Han förlåt den, som förrådde och dem, som mördade Honom - upplifwa dig genom Hans ståndaktighet, då Han kämpade med döden.

Hwarje af Meßiä lidandes timmar är för mig wigtig, underwisande, rörande. Genom hwar och en af dem beseglade Han för mig sin läras ewiga sanning.

Hwilken natt, den Han i dödsångest genomwakade i Gethsemane, då otacksamheten förrådde Honom, ondskan satte försåt för Hans dyra lif, och syndare öfwer Honom sutto till doms. Hwilken natt, då Han, öfwergifwen af sina wänner, låg ensam på jorden och bad till sin Fader, då Han eftersökte sina Lärjungar, hwilka, like barnen, som ej känna och ej frukta någon fara, lugnt insumrat och icke engång anade hwad som sönderslet Hans hjerta! Hwilket ögonblick då Han kom till dem och ropade: min siäl

är bedröfwad allt intill döden; blifwer här och waker med mig! Ack, ingen af dem fruktade deßa fasans ögonblick, som woro så nära, och hwilka alla Kristna aldrig kunna eller skola förgäta.

Hwilken natt, då Jesus, wanmäktig af djup ångest, dignade; då Han kände, att den förfärliga bördan war Honom för tung, då Han sade till Gud: "Fader, är det icke möjligt att denna kalken går ifrån mig med mindre jag dricker honom? Dock ske icke min utan din wilje!" Och hans swett war såsom blodsdroppar, löpande ned på jorden.

Hwilken natt, då detta åt andakten helgade ställes högtidliga stillhet stördes af wapnens buller, då blodtörstiga krigsknektar omringade, grepo, och bortsläpade den ädle och tåligt lidande, då Han som skall dömma werlden stod inför jordiska domare, Hans wänner bäfwande undanflydde, Hans Lärjungar förnekade Honom, då Han, den öfwer allt upphöjde, den Helige, försmådades af Judafolket.

Skall jag efterfölja Honom, den orättwist dömde, på den fasansfulla wägen till döden — se Honom, huru Han, med blodigt hufwud, sårad och slagen bar sitt kors till afrättsplatsen? Skall jag uppsöka Honom på hufwudskalleplatsen, korsfäst emellan twenne mißgerningsmän — skåda huru Han, genomträngd af smärta höjer sin blick till den förmörkade himmelen; huru Han döende utbrister: min Gud, min Gud, hwi hafwer Du öfwergifwit mig? Skall jag skåda, huru Han förbleknande nedböjer sitt hufwud och i sin lefnads sista ögonblick samlar de återstående krafterna att bedja, äfwen för sina fiender!

Hwarje Jesu lidandes stund är för mig lärorik och wälgörande. Dock är en af dem för mig mera rörande, än alla de öfriga. Det är den, då Han för sista gången omgafs af sina älskade Lärjungar, aftonen före den olyckliga natten — den, då Han beredde dem på skilsmeßan samt instiftade sitt lidandes och sin döds åminnelsemåltid.

Wißerligen war det ett högtidligt ögonblick, då Jesus för sista gången omgafs af sina älsklingar och förtrognaste wänner. Han talade nu tydligare om sin snara bortgång till Fadren, men de förstodo honom ännu icke. Blott hos en enda af dem klappade ett förrädiskt hjerta.

Och då de tolf sutto wid bordet, att med Honom äta Påskalammet, hänfördes Han af åtanken på hwad Han redan gjort för werlden och hwad Han ännu för henne wille göra. Han betänkte den smärtefulla skilsmeßan från sina wänner och utropade: Menniskones son warder gångandes efter som det beslutit är: Jag går bort att bereda Eder rum.

Så talar en döende fader till sina barn, hwilka ännu knappast förstå honom. Han bereder dem till den stora skilsmeßan, men han ingjuter äfwen tröstén i deras hjertan och lifwar dem med hoppet om återförening.

Alla (Lärjungarne) sutto omkring Honom i dyster tankfullhet. Ack, de trodde det wara omöjligt, att deras Fader, deras wän, deras Lärare och beskyddare genom menniskomakt kunde dem frånryckas. Herre, hwarföre kan jag icke följa dig, utropade den häftige Petrus. Jag will låta mitt lif för dig.

Men huru hastigt bröt icke Petrus detta löfte, då pröfningens timme slog? Huru noga kände icke Jesus denna Lärjunges wankelmodiga men ädla hjerta. Sannerliga, sannerliga säger jag dig, swarade honom Jesus, förrän hanen twå resor hafwer galit, skall du tre resor förneka mig!

Ack, huru ofta har jag ej tänkt: nej, jag skulle aldrig hafwa förnekat Jesum, jag skulle, om jag likasom Petrus warit den heliges Lärjunge, med Honom delat farorna och döden. Men lika ofta har jag erinrat mig mina egna pröfningsstunder — huru jag då glömde mina heligaste löften och, hänförd af fruktan, hat eller orena begär, upphörde att wara Jesus trogen! Tre gånger förnekade Petrus sin Mästare; men oräkneliga äro de tillfällen, då jag i hjertat förnekade min Frälsare, under det jag war fräck nog att bekänna Honom med mina läppar.

Allmän bedröfwelse herrskade bland Lärjungarne, wid denna sista nattward. Efter jag sådant talat hafwer till eder, är edert hjerta wordet fullt af bedröfwelse, sade Jesus, men eder är nyttigt att jag bortgår. Och derefter meddelade Han dem sina sista befallningar, sin sista wilja, huru de skulle uppföra sig efter Hans död. Till denna högtidliga afskedsstund hade Han sparat de wigtigaste sanningar, de hjertligaste förmaningar. Han talade som en döende Fader, men med den wises, den gudfruktiges trygga lugn, hwilken wäl wet, att den timliga döden icke är någon werklig skillsmessa från wåra älskade.

Måtte äfwen jag engång, såsom Jesus wid dess sista nattward, med gladt mod kunna tilltala mina närmaste i det ögonblick, då min dödsstund är nära! Blott den kan det, hwilken likasom Jesus ostraffligen lefwat, hwilken icke behöfwer blygas för det förflutna och blott med hoppets känslor möter ewigheten. Den wigtigaste af wåra lefnadsstunder är den sista, den gifwer oß antingen segerpalmen eller den skymfliga törnekronan. O, hwad skall jag göra, att denna, den wigtigaste af mina jordiska dagar, äfwen blifwer den gladaste? — Jag skall göra som Jesus giort; älska hela menniskoslägtet, samt helt och hållet uppoffra mina wilda lustar, min fåfänga, min girighet, mina syndiga begär.

Jesus kände äfwen den, som wille förråda honom. Den olycklige Judas, förledd af låg winningslystnad, satt midt ibland Lärjungarne och emottog tillika med dem brödet af sin wälgörare, under det han ämnade begå den gudlösaste af alla mißgerningar. Jesus kände honom, och likwäl förstöt han honom icke, Jesus nämde honom, och likwäl wredgades Han icke på honom. Ingen af de närwarande kunde tro, att en så oerhörd mißgerning som den, att förråda en älskad wän och fader wore möjlig. Herre, icke är jag densamme? frågade alle förfärade.

Judas, plågad af sitt samwete men likwäl bäfwande af fruktan att upptäckas och blifwa, såsom ett mensklighetens afskum, förskjuten af dem, som hittills warit hans wänner, uppstod och wisade fräckhet i stället för sin förlorade oskuld. "Mästar, icke är jag densamme?" sade han till Jesus. "Du sade det," swarade honom

Herren; det du gör, så gör snart. Men Jesus sade dessa ord på ett så mildt och wänligt sätt, att ingen förstod honom. Ty somlige menade efter Judas hade pungen, att Jesus hade sagt honom: köp hwad behof göres till högtidsdagen, eller att han skulle gifwa de fattiga något. (Joh. 13: 29.) Judas skyndade ut att dölja sin förwirring och fullbordade den gudlösa gerningen.

Hwilken själsstorhet bewisade icke härutinnan den Gudomlige! Hwem är i stånd att såsom Jesus fullkomligt äga den? Förrådd af en bland dem, hwilkas wälgörare Han warit, begåfwad med noga kännedom om hela widden af den förbrytelse, som Judas wille föröfwa, wredgades Han likwäl ej på honom, ja, skonade äfwen med ömhet syndaren för de öfriga, hwilka ännu icke kände honom eller hans förfärliga anslag. Icke genom hotelser sökte Han förskräcka den förderfwade — sådane lidelser som de, hwilka beherrskade förrådaren, utrotas ej derigenom! Icke genom böner sökte Han röra honom: i den höga känslan af sin renhet försmådde han ofskulden sig icke inför brottslingen, som derutinnan blott skådade en feger. Med allwarlig men wänlig stämma talade Jesus till förrådarens kalla hjerta. Endast genom ett wisadt lugn och trygghet, endast genom ädelmod kunde Han hoppas att afwäpna den brottslige Lärjungen. Men Judas, kall och ondskefull, gick ut om natten och förrådde sin Frälsare.

Lugn wände sig Frälsaren till dem, som blifwit Honom trogne. Han uppenbarade dem sina sista önskningar. Han stiftade en måltid till åminnelse af sig och sin nära död.

Och han tog brödet, tackade, bröt det och gaf sina Lärjungar och sade: tager och äter. Detta är min lekamen, den för eder utgifwen warder. Görer det till min åminnelse.

Sammalunda tog han ock kalken, tackade och gaf sina Lärjungar och sade: Tager och dricker häraf alle! Denne kalk är det nya Testamentet i mitt blod som för eder och för många utgjutet warder till syndernas förlåtelser. Så ofta i det gören, görer det till min åminnelse.

Derefter wände Han sig med tårar till den ewige Fadren och bad för sina Lärjungar: Fader jag beder för dem; för werlden beder jag icke, utan för dem som du hafwer mig gifwit, ty de äro dine. När jag war med dem i werlden, förwarade jag dem i ditt namn; dem du mig gifwit hafwer, hafwer jag förwarat; och ingen af dem är borttappad utan det förlorade barnet, att Skriften skulle fullbordas. Icke beder jag att du skall taga dem af werlden, utan att du förwarar dem ifrån ondo. Helga dem i din sanning; ditt tal är sanning.

Så bad Jesus. Så beder en döende fader för de finas sällhet, förrän han återgifwer sin ande i den Ewiges hand af hwilken han emottog honom.

Men dermed åtnöjde sig icke werldsåterlösarens upphöjda sinne. Honom tillhörde icke blott de elfwa lyksalige, som omgåfwo Honom wid Hans sista nattward; nej, äfwen hela menniskoslägtet — tusende, hwilka på den tiden lefde och ännu icke kände Honom — millioner, som ännu icke

woro födda, samt skulle helgas genom Hans lära och försonings-död, tillhörde Honom äfwen. I andanom genomskådade Han de kommande århundraden och bad åter: **Men icke beder jag allenast för dem, utan ock för dem, som genom deras ord skola tro på mig. Att de skola alle wara ett, såsom du fader i mig och jag i dig; att de ock skola wara ett i oß, på det att werlden skall tro, att du hafwer mig sändt. Och jag hafwer gifwit dem den herrlighet, som du mig gifwit hafwer, att de skola wara ett såsom ock wi äro ett.** (Joh. 17: 20—22.)

O min Jesus, så bad Du äfwen för mig i deßa högtidliga ögonblick, i stillsmeßans och afskedets stunder. Då hela werlden glömde Dig, glömde Du likwäl icke mig. Heliga Nattward, under hwilken Jesus, werldens Återlösare, inneslöt mig i sina böner, huru skulle jag kunna med likgiltighet tänka på Dig! Huru skulle jag kunna högtidligen begå dig med mina kristendoms-bröder och systrar, utan att i mitt hjerta utropa: Wid denna kärlekens och sorgens, wid denna, den Gudomliga wänskapens och det smärtefulla afskedets måltid, tänkte Jesus äfwen på mig, och denne Guds utkorade bad för mig.

Han dog! Men Hans Lärjungar begingo sedermera ofta deras till Himmelen uppfarne Lärares och wäns åminnelsemåltid. Denna afton, denna sista måltid kunde de aldrig förgäta, och deß begående blef snart det högtidligaste af alla kristliga kyrkobruk. Den som bekände Jesu namn och wille hafwa del i Hans försoning, skyndade med längtan till Herrans bord, och förnyade, lik de förste Lärjungarne, minnet af Hans swåra lidande och död. De förste kristne begingo Nattwarden bland grafwar och under förföljelser. Hwarken swärd eller lågor afskräckte dem från deß njutande. De kände Jesu löfte, att deß ord skulle segra. Och det segrade.

Det är brukligt bland nästan alla folkslag, att de med rörda känslor fira minnet af deras store män, deras hjeltar, wise eller wälgörare. Denna plägsed är wördnadswärd. Känslofulla hjertan hembära derigenom en gärd af tacksamhet åt en ädel mans prisade dygder.

Huru mycket högtidligare måste icke Jesu åminnelse-måltid, af Honom sjelf stiftad i deß lefnads fasansfullaste stunder, för oß wara. Deß begående är tacksamhetens låfoffer till den allraheligaste, genom hwilkens saliggörande lära wi blifwit befriade från syndens willor och förenade med Gud. Det är en trohetsed swuren åt Gud sjelf, — en förnyelse af det stora, ewiga förbundet, som Jesus beseglade med sitt blod.

Men — ack att wi kunde förneka det! — denna himmelska själahögtid, hwilken ännu i dag firas i alla kristna kyrkor; med hwad kallsinnighet begås den ej af många! Kristne, för hwilka Jesus led och dog, framträda lättsinnigt till Hans altare och betänka icke hwad de göra. Många synas dermed blott wilja iakttaga en gammal plägsed, som likwäl ej har något inflytande på deras hjerta. Månge äro kanhända blott angelägna, att ej synas wilja skilja sig från sina medkristne. Månge framträda med ett yttre skick af fromhet och andakt, men med

åttsinnigt hjerta, likasom de trodde denna andaktsöfning wara öfwerflödig. Månge, som af högmod öfwer deras förmenta högre bildning och upplysning förquäft hjertats ömmare känslor, anse, sjelfwen i wåra tider, såsom något verhmligt att icke höra till Jesu bekännares antal.

Hwaraf kommer denna lamhet, denna menniskornas harmwäckande köld för det Gudomliga? Med stolthet skynden I till gästabud hos Konungar och Furstar, hwilka äro af jord komne, swage dödlige såsom I sjelfwe; men till Jesu återlösares åminnelse- och förbundsmåltid, gån I med förlägenhet eller likgiltighet. Åminnelsen af edra berömliga förfäder begån I med hänryckning, men åminnelsen af Honom genom hwilken I förwärfwat saligheten, genom hwilken I blifwit eller åtminstone kunnat blifwa ädlare, sedligare och upplystare menniskor, begån I tanklöst, ja, måhända med förakt. I förguden stoftet, men ansen det himmelska för stoft.

Nej, mitt hjerta, så länge sinnets renhet, så länge Guds werk, det Gudomliga och ewiga, äro dig heliga — så länge må du aldrig ringa anse begåendet af Jesu Nattward, återförnyandet af förbundet med Jesus! Framträd aldrig till det altare, dit före dig redan dina förfäder, beledsagade af medkristnes heliga sånger, framträdde, och dit, när du engång multnar i grafwen, dina barn och dina afkomlingar under många omwexlande öden skola framträda; — närma dig aldrig detta Altare för att begå minnet af Jesu försoningsdöd, utan att förut rätt hafwa pröfwat ditt hjerta; aldrig utan den ömmaste, innerligaste känsla af wördnad och tacksamhet, aldrig utan hjertats andakt och upplyftning!

Söker du syndernas förlåtelse och frid med Gud — helga din själ genom åtanken af Jesu helighet! De öfwerträdelser, som du begråter, äro tillgifna och de synder, som du aldrig mera begår, äro försonade. Du helgas icke genom blotta begåendet af den heliga Nattwarden, utan genom werkan af ditt med Jesus förnyade förbund; att göra Hans, det är att göra Guds wilja.

En kristens nattwardsgång är en föreningsmåltid med Jesus. Wi förnya derigenom wårt trohetslöfte till Honom. Wi förene oß derigenom på sinnligt sätt med Honom, likasom wore wi hans kött och blod. Wi önske wåra synders förlåtelse för att blifwa helige såsom Han war helig. Derföre måste wi ock från denna dag begynna en heligare lefnad; — wi måste aflägga wåra syndiga böjelser, wåra lastbara wanor. Med Christo kunna blott kristne förenas, men det gifwes ej andra sanne kristne, än de som göra Jesu wilja.

Derföre den som owärdigt äter och dricker, han äter och dricker sig sjelfwom domen. (1 Cor. 11: 29.) Han försmådar den allraheligaste; han ingår ett förbund med Gud, hwilket han ej tänker hålla; han gifwer löften, hwilka han aldrig will uppfylla, han wågar att gäckas med Gud. Ångra dina synder, hata deras källa, som är dina köttsliga begär; då först må du framträda till altaret att förenas med Jesus. Den som icke owärdig närmat sig till det heliga rummet, han skall lemna det med heligare, fröjdfullare sinne; han skall i sitt

hjerta känna det lugn, som härflyter af försoningen med Gud. Han skall högre wärdera den glädje, hwilken oskulden och dygden erbjuda, än den tillfredsställda wällustens, — högre wärdera ett rent hjerta, än alla de njutningar, den wällust, de ärebetygelser, det guld och den makt som lasten gifwer.

Den som owärdigt äter och dricker, säger Paulus, han äter och dricker sig sjelfwom domen. Olycklige! Du som med ett bedrägligt och ondskefullt hjerta anammar Jesu lekamen och blod; — Du skrymtare, som med utwärtes tecken till andakt framgår bland en församling af sanna kristne till Jesu nådebord; råds för dig sielf! Du, hwilkens sinne är uppfyldt af fåfänga eller wällust, uppfyldt af wrede och oförsonlighet emot dina medmenniskor, du är wid denna nattwardsgång den Judas, som fördömmer dig sielf. Du går icke att helgas genom Jesus, icke att förenas med Honom, utan att förråda Honom. Genom din ondska, din list, dina tygellösa begär, hwilka du icke will besegra, blifwer du en förrådare emot Jesum. Du wandrar, smädande likasom Judas, den heliga församlingen och bedrager med din hycklade fromhet dina medkristne, men far icke wilse, Gud låter icke gäcka sig! Såsom Jesus fordom genomskådade förrådarens hjerta, så genomskådar äfwen den allwetande Guden ditt eget hjerta. Darra, han dömmer dig! Darra, du har dömt dig sielf!

O Jesus, min Frälsare! Måtte jag aldrig wid begåendet af Din åminnelsemåltid — o, jag ryser att utsäga det — wandra i den brottslige Judås fotspår, som trängt sig till ditt nådebord och derifrån uppgick för att förråda Dig! Ware mig åtanken af din dödsstund lika helig och wigtig som åtanken af min egen, då jag framträder till Din nattward att förenas med Dig! Upplys mig med ditt ljus, uppfyll mig med Din helighet och dygd! Låt mig blifwa i Dig och Du i mig, på det jag må blifwa lika innerligen förenad med Dig, som Du är med Gud.

Då Du uppsteg från din sista aftonmåltid, och gick ut under nattens mörker, der förräderi och dödsångest wäntade Dig, då ropade Du ännu en gång bedjande: Fader, jag will att der jag är, der skola ock de wara som du mig gifwit hafwer! — Ack måtte äfwen jag wara innesluten i denna Din Gudomliga bön! Då jag slutligen för sista gången återwänder från din åminnelsehögtid, din kärleksmåltid, — då äfwen jag måste bortgå i dödens mörka natt, — o Jesus, låt mig då komma till Dig, låt mig skåda din och min Guds herrlighet, låt mig då förherrligas med alla de förklarade, som äro wärdiga din kärlek.

Och du Guds Anda, styrk mig i mitt uppsåt, stadfästa mig i min förening med Jesus, helga och rena mig från alla synder genom din sanning, ty ditt ord är sanning. Amen.

Den 14 April.

Jesu Dödsdag.

1 Timoth. 1: 15.

Gode Herde! Du för fåren
Sjelf ditt lif till offer bar.
Menskokärlek tecknar spåren
På den wäg, Du wandrat har.
För det folk, Dig döden ger,
Kärleksrikt till Gud Du ber.
Kärlek, när ditt hufwud böjes,
Än i sista blicken röjes.

Så Din wandel högt predikar
Himlens höga, milda bud:
Kärleken till usla likar,
Kärleken till Herran Gud.
Gif att jag, i dina spår,
Oförwillad målet når,
Och, i kärleken och hoppet,
Wårdar tron, fullbordar loppet.

Sorgliga dag — saliga dag! Du nalkas åter med det högtidliga minnet af Frälsarens försoningsdöd, och min själ bereder sig att dig wärdigt begå. Ty ibland alla wigtiga dagar af året är du en af de heligaste. På dig firar jag min återlösningsfest, ett minne af Jesu gränslösa kärlek, som med glädje gått i döden åfwen för mig.

Det synes mig, som hela naturen beredde sig att förherrliga denna högtid. Hon smyckar dalarne med den första grönska, kullarne med de första blommor; luften skallar af wårfåglarnes första sånger. Ett nytt lif genomströmmar den länge döda skapelsen och Guds herrlighet strålar derur i fördubblad glans mig till mötes.

Så, innan Jesus uppenbarade och uppoffrade sig, låg andewerlden liksom försänkt i en liflös winterdwala. Menskligheten swäfwade i mörker och willfarelser. Ingen uppenbarelsens stråle framlyste ur ewighetens hemlighetsfulla sköte och skingrade dimmorna. De Wises klokskap war endast en skugga, en drömbild; deras högsta ljus, endast en swag morgonrodnad.

Då uppträdde Jesus, och en wårsol upplyste andewerldens skymning. Då dog Jesus, och Hans död öppnade det ewiga ljusets, det ewiga lifwets portar. Ingen natt war mera, ingen död war mera. Stoftet förgudades icke mer: afgudarne störtades från sina altaren, från sina throner. Den Ewige triumferade. Hela menniskoslägtet kunde nu rigta sina blickar mot himmelen och ropa: Fader! — kunde med fröjdefullt anfigte skåda in i ewighetens gränslösa rymder och ropa: Wår! — Jesu graf blef wår lycksalighets wagga.

Tacksamheten har i alla tider och ibland alla folkslag upprest altaren åt sina wälgörare, lärare och hjeltar, samt kostbara stoder åt deras minne. Wi kunne icke beträda något enda land, der icke minnet af något stort namn från forntiden firas, der icke minneswärdar åt förtjenstfulle män möta wåra blickar. Det är billigt, att efterwerldens tacksamhet sålunda yttrar sig mot en lysande forntid; det är skönt, att barnen uppeldas för sina stora förfäders dygder. Men hwilken dag förtjenar wäl, mer att af

alla dödlige firas, än wår Frälsares dödsdag, den dag, då allt folk barmhertighet wederfors? Hwilken minneswärd återkallar herrligare hågkomster i wår siäl, än det heliga korset, den stilla sinnebilden af Werldsåterlösarens död.

Förenen Eder med mig, I känslofulla siälar, som lågen af kärlek och beundran för forntidens store Män, förenen Eder med mig att offra kärlekens och wördnadens gärd åt den Störste, den Gudomlige! Ty af alla de millioner, som lefwat, har ingen warit Honom lik, och ingen skall någonsin likna Honom af alla de millioner, som hädanefter uppträda på jorden.

Hwad äro de store Män, hwilkas åminnelse för Eder äger ett så högt wärde? Hwad stort, hwad högt och ädelt hafwa de uträttat, att I så wördnadsfullt prisen deras namn, medan I likgiltigt, ja, ogerna uttalen Jesu, den store Återlösarens? Hwi firen I minnesfester af deras bragder med större högtidlighet, än Hans dödsdag, Hans, hwars hjerta brast af kärlek till Eder?

I beundren den ålderdomens wise, ur hwilkens skola de utmärktaste fältherrar, statsmän, folklärare, utgingo. I betygen Eder wördnad för honom, som förklarade krig mot sin tids afguderi; som insatte det af swärmerier och spetsfundigheter dårade förnuftet åter i sina rättigheter, hwars gyllene tänkespråk blefwo lefnadsreglor för alla ädla; som modigt drack giftbägarn, hwarmed hans blinda samtida wille straffa honom, medan han föraktade deras afgudar och dyrkade den ende, sanne, osynlige Guden, hwilken han i sin siäl anade och för hwilken han lefde ett fromt lif. Hans död war ädel; men han dog för sig och sina grundsatser; Hans lif war ädelt, men han war aldrig fullkomligt fri från menskliga swagheter; hans lära war ädel, men många andra hafwa deruti liknat, ja, öfwerträffat honom.

I beundren hjelten, som försmädde lifwets nöjen, för att winna ära och ryktbarhet åt sitt fädernesland; som modigt wågade sig uti slagtningens blodiga hwimmel, för att kämpa för sina medborgares trygghet, sitt fäderneslands frihet; som utan twekan störtade sig i dödens öppna armar, för att rädda de sinas egendom, lif och sielfständighet. Wißerligen förtjenar han ock efterwerldens loford. Men han är ej den ende, som så handlat. Andra folkslag hafwa jemwäl haft sina stora härförare, som handlat lika så hjeltemodigt, ja, kanske ännu större än han. Det stora, han uträttat, gjorde han icke för Eder, utan för sina samtida; icke för alla sina samtida, utan endast för de få, hwilka hade samma fädernesland, som han sielf.

I beundren den store mannens djerfwa snille, som wågade sig ut på det stormande werldshafwet, för att upptäcka nya werldsdelar och utwidga wåra kunskaper om Skaparens werk; som hwarken skydde hungerns fasor eller ett brinnande luftstreks farsoter, eller raseriet af wilda menniskor och djur i alldeles okända nejder, för att åt oß eröfra aflägsna länders ädla frukter, och försköna wårt lif med nya bequämligheter. Men efter honom kommo många andra, som ofta med större mod och lycka,

fullföljde den af honom öppnade banan. Hans egen ära war ofta det mål, som föreswäfwade honom under farornas hot, och icke endast andras wälfärd. I alla fall war det blott ett folk och ett land, för hwilka han wågade sitt lif i hafwets stormar och icke för hela menniskoslägtet;

En allena har funnits på jorden, som friwilligt, med himmelsk själsstorhet, offrade hela sitt lifs lycka, sitt lugn och sin hwila, ja, sitt eget blod, — icke för en mäktig Furstes bästa, utan äfwen för den ringaste slafs wälfärd; icke för sitt eget fosterland allena, utan för alla folkslag under solen; icke blott för sina samtidas nytta, utan ock för de senaste tidehwarfs wälsignelse; icke för sitt eget rykte, utan till Guds ära och hela menniskoslägtets frälsning! — — Och denne Ende är Jesus Christus.

Äfwen Christus dog, den smädefullaste, men ärofullaste död: Han dog på korset för wåra synder! Ja, det är ett fast ord och i alla måtto wäl wärdt att man det anammar, att Jesus Christus är kommen i werlden till att frälsa syndare! 1 Tim. 1: 15.

Han dog för wåra synder! — Sjelf war Han utan synd och hade icke gjort det döden wärdt war. Ty hwem lefde enklare, anspråkslösare, oskyldigare, heligare än Han? — Han dog icke för sig och sin egen ära. Huru ofta undandrog Han sig icke de ärebetygelser, tacksamheten wille bewisa Honom! Huru ofta förklarade Han icke tydligt för sina samtida, och sina Lärjungar, hwilka ansågo Honom för en jordisk Messias, och ännu icke wille förstå, eller kunde fatta Hans högre sändning: Mitt rike är icke af denna werlden! Huru ofta sade Han dem icke, att den wäg, Han wisade menniskoslägtet, icke ledde till ett jordiskt mål! I weten, sade Han till sina förtrogne Lärjungar, werldslige Konungar regera, och de som makten hafwa, kallas nådige Herrar; men I icke så: utan den som störst är ibland Eder, han skall wara såsom den yngste, och den der ypperst är, han ware såsom en tjenare. Luc. 22: 25, 26.

Så dog den Helige, och dog icke för sig. Han lefde icke eller för sin egen skull. Han glömde sig sjelf. Hela hans lif war försakelse och uppoffring. Han tillhörde icke sig sjelf, utan tillhörde oß. Han gjorde sig till ett medel, och wår lycksalighet till sitt ändamål. Det war icke wår jordiska lycka, som war målet för Hans sträfwande, icke ett enskilt folks sjelfständighet, icke spridandet af jordiska kunskaper, icke förökandet af lifwets bequämligheter och behag, — nej, allt detta war för ringa för Hans gudomliga sinnen. Hans öga war rigtadt på Gud, Hans hjerta klappade för det ewiga, Hans ande såg häri endast det andeliga: Han wille blifwa wåra själars Förloßare från alla jordiska kjettrar, från sinnlighetens förnedrande bojor. Det war icke wårt jordiska fädernesland, utan wåra själar, Han wille befria; för att återföra dem fullkomligare till deras himmelska ursprung.

Derföre åsidosatte Han alla enskilta anspråk på lifwets behag; derföre mötte Han utan klagan lifwets swåraste stunder; derföre räknade han icke för winst Gudi jemlik wara, utan tog på

sig en tjenares skepelse; derföre såg man den blodiga ångestswetten utpreßas på Hans panna; derföre gick han med öfwerjordiskt mod de tunga stegen till Golgatha; derföre bad Han med bleknade läppar från korset till sin himmelske Fader.

Han dog för wåra synders skull. Ty ännu låg menskligheten i mörker och dödsens skugga; ännu knäföllo, tillbedjande, de fleste folkslag för sina sjelfgjorda gudars beläten; ännu war den ende sanne Guden i sin outsägliga storhet och kärlek icke känd af folkslagen, icke engång af de mest upplysta; ännu ansågs till och med de Wise en förfinad sinnlighet, en dygd som utöfwades för ärans skull och icke för sin egen, såsom det högsta målet för wårt jordiska lif; ännu war aningen om själens fortwarande efter döden endast hos några få en swag, osäker, hemlighetsfull förmodan; ännu ansågs den frommes lif endast som en kedja af nyttiga gerningar.

Men Jesus förbarmade sig öfwer den syndiga werlden, som låg försänkt i det djupaste förderf, och öppnade för henne wägen till ljus och fullkomlighet. Han framställde de himmelska sanningarne; ett helt nytt lif genomträngde alla sinnen, synden störtades, och det jordiska återföll i sin förra ringhet, emedan själens förädlande till likhet med Gud blef det högsta målet för menniskans jordiska sträfwande.

Dertill sade Jesus, full af majestät och höghet, då Han stod inför sina jordiska domare, inför den Romerske Landshöfdingen och de Öfwersta Presterne och det församlade folket: dertill är jag född och är dertill kommen i werlden, att jag skulle wittna med sanningen. Hwar och en, som är af sanningen, han hörer min röst. (Joh. 18: 37.) Så förkunnade Han ännu i sina sista qualfulla stunder, med sina sista andedrag, ändamålet för sin sändning.

Hwem bland alla dödlige, hwilkas minnen wi begå, war såsom Han? Hwem lefde så oegennyttigt, med sådan sjelfförsakelse, sådan sjelfuppoffring, som Han? Hwem omfattade med så gränslös kärlek menniskoslägtet i alla tider? Hwem har bewisat oß så waraktiga, så wälsignelserika wälgerningar, som Han?

Jesus, Du urbild af den renaste kärlek, af en kärlek, som aldrig i sådan innerlighet uppwärmt något menniskobröst; Du Allförbarmare, som aldrig beräknade Din egen uppoffring, utan endast afsåg de dödliges andliga elände och behof, samt intagen af medlidande, gaf Dig sjelf i döden till deras frälsning; Du Helige, för hwilken allt jordiskt war stoft, liksom hade Din höga själ icke burit mensklig omklädnad; Du, som aktade all timlig ära, all jordisk glans, för ett intet, emedan Du sjelf egentligast lefde i själarnes osynliga werld och endast andades för deras höga bestämmelse; Du Fullkomlige, som war intet för Dig sjelf, allt för oß, och genom Ditt ända i det yttersta obefläckade lif bewisade, att menniskan redan här på jorden kan uppnå den högsta andliga fullkomlighet — O Jesus, min Frälsare, min Förloßare, som blödde äfwen för mig, äfwen för mig led, bad och dog: hwad

är jag, att jag skulle kunna wara wärd Din kärlek? Hwad är jag inför Dig, du Gudomlige, att Du kallar mig broder, att Du will ledsaga mig till Din himmelske Fader, som ock will wara min Fader? O Gud! hwad är menniskan, att Du så tänker på henne!

När jag öfwerwäger djupet af Ditt förbarmande; när jag tänker på det himmelska ljus Din ankomst spridde öfwer werlden, på det lugn och den salighet, Du åt alla själar beredt; när jag erinrar mig Din heliga wandel huruledes Du, upphöjd öfwer det jordiska, endast förde ett andeligt, ett gudomligt lif, aldrig befattade Dig med de timliga omsorger, som för menniskorna äga ett så högt wärde, aldrig war betänkt på ditt eget bästa, utan endast på wårt; — o, hwad kan jag då annat, än tillbedjande nedsjunka inför Dig i stoftet, Du Allraheligaste, Guds enfödde Son, Gudomliga återsken af Fadrens herrlighet! Hwad kan jag annat, än till Dig upplyfta mina darrande händer, blanda mina tårar med jordens stoft, och sucka: Ett sådant förbarmande war jag icke wärd, en sådan kärlek är jag icke wärd, förrän min själ liknar Din i rättfärdighet, sanning, kärlek till Gud och menniskor, oegennytta, saktmodighet och wälgörande huldhet.

Dock, hwilken fasa genomtränger min själ! Uti hwilken werld lefwer jag? Hwilket slags menniskor wandra omkring mig? Är det wäl möjligt? Kan det ännu i dag gifwas sådane, som förakta Jesus, den milde, Gudomlige Jesus? Föraktare af den Allraheligaste? Och likwäl andas de den luft, som Han andats; likwäl wandra de på den jord, som Hans fot helgat! — Föraktare af Jesus, af sin korsfäste Lärare och Frälsare, i hwars namn de blifwit döpte, i hwars namn och genom hwars heliga blod de kunna undfå syndernas förlåtelse, lif och salighet!

Hwarföre detta förakt? War Han ohelig som de? War Han oupplyst som de? War Han egennyttig som de? Har Han icke för dem lidit döden på korset? Är Historiens, är tidehwarfwens wittnesbörd icke sannt? Har sjelfwa naturens röst förlorat allt wälde öfwer deras känslolösa hjertan? Har samwetets rop, har förnuftets stämma för alltid tystnat i deras inre?

Följen mig, I bespottare af wår heliga Religions Stiftare, och waren wittnen till mitt firande af den Heliges dödsdag! Följen mig till Golgatha och rigten edra blickar till Honom på korset, der Han swäfwar i dygdens och helighetens förklarade gestalt: hwilken af Eder straffar Honom för synd? Hwem utaf alla, som föddes i stoftet, har wandrat så heligt, som Han? Hwem har dödt så heligt, som Han?

I wörden minnet af Edra döda: hwarföre tiger eder stämma, då det gäller Hans lof, som lärde eder öfwerwinna döden? I besjungen Edra hjeltar och eröfrare; hwi stån I då så kalla wid namnet af Honom, som kom i werlden, för att tillkämpa oß ett förloradt paradis, och befriade en hel werld af själar ur stoftets band samt helga dem åt Gud och evigheten? Edra lofsånger skalla till de tappres ära, hwilka föllo, offer för jordiske Furstars inkräktningslystnad eller för fäderneslandets frihet. Skåden

Frälsaren på korset; Han blödde icke för ett wanskligt rykte; Han dog för edra odödliga själars ewiga wäl.

Kristendomens bespottare, Jesu föraktare, hwad är målet för din åtrå? Tror du dig inlägga ära genom din likgiltighet, ditt förakt för det heliga? Ja, wore än Christus endast en menniska såsom du, syndig och felaktig såsom du, men likwäl hade uppoffrat sig till sina medmenniskors wälfärd: skulle Han icke wara wärd din djupaste wördnad? Men ack! Han war wida mer än detta, och du går likson slagen af blindhet förbi, och ditt stenhårda hjerta känner icke någon salig rörelse af beundran, af tacksamhet, af åtrå att warda Honom lik i helighet och dygd!

Se, millioner menniskor lefde före Honom! Menniskor ädlare än du, wisare än du, kunskapsrikare än du, högre än du. Och hwem är du, som i blind förmätenhet djerfwes sätta dig upp emot en snart twåtusenårig erfarenhets wittnesbörd, emot millioner dygdiga menniskors öfwertygelse, och — försmåda Jesus?

Se, millioner själar — de stå nu inför Gud — saliggjorde härnedre genom tron på Honom, funno i Hans ord wederquickelse och tröst, frid och fröjd i Hans uppenbarelser, fullkomlig lycksalighet i Hans fotspår! — och du allena undandrager Honom din högaktning och tror dig mäktigare i din egen styrka. Jesu lära omskapar allt; hon gör menniskorna menskligare, de råaste folkslag mildare, de wildaste seder ädlare, de ädlaste själar fullkomligare: — och hwilka storwerk har din wishet uträttat i werlden? Låt dina gerningar tala: hwad äro de emot Hans?

Se, millioner helgade warelser funno i Hans namn sin sista glädje, sin sista hugswalelse, då döden kallade dem hädan. För höga och låga, fattiga och rika, för Konungen likson för tiggaren war Hans Ord den yttersta tillflygt, Hans död det enda lifwet. Nu ligga de förmultnade i sina grafwar; men de affomnade under heliga förhoppningar, som Han dem förlänat, — under förhoppningar, som ägde ett genswar i deras eget förnuft och för hwilka deras hjerta ännu i sitt sista pulsslag klappade af glädje. Jesu föraktare, du wandrar mellan de saliges grifter — skall du engång med samma saliga förhoppningar nedsjunka i din?

Ja, måhända hafwa många af dina närmaste inträdt i ett bättre lif med brinnande förtröstan till de nådewälgerningar, Frälsaren genom sin lefnad och sin död åt alla beredt; måhända låfsjunga de nu i helig wördnad inför Saliggörarens thron, — och du lefwer ännu härnedre såsom en känslolös föraktare af eder gemensamma Frälsare! Will du då i din blinda yra slita de band, som förenade dig med dyrbara föremål? Will du bryta gemenskapen inför Gud med dem, som härnedre utgjorde ditt lifs glädje?

Nej, milde Förbarmare, Du är och Du blifwer min tillflykt i lif och död. Din död är mitt lif, Din Lära min salighet, Din wandel min ledstjerna, Ditt hopp min sällhet! För mig gifwes ingen annan lycksalighet, än den Du mig beredt; ty intet annat namn under solen är menniskorna gifwet, i hwilket de kunna

saliga warda. Gudomlige, för hwilken syndaren står twekande och försagd, medan Du i obegriplig höghet swäfwar för hans blickar, — mig är Du en förtrolig wän. Jag igenkänner i Dig Guds rena afbild och en urbild af allt stort och skönt, af allt sannt och godt och saligt, en urbild, hwilken menniskosjälen genom tidens skiften, genom wishetens gränslösa rymd måste sträfwa att uppnå.

Denna Din förnedringshögtid är min sedliga upphöjelsehögtid, — strandet af Din dödsdag, ett strande af mitt hopp om ewinnerligt lif! Derföre will jag bereda mig, att wärdigt begå minnet af Ditt lidande af Din dödsstund, icke med toma bruk och yttre högtidligheter, utan med ett tacksamt hjertas stilla andakt.

Men wärdigare kan jag icke fira minnet af Din dödsdag, än då jag på mig sjelf uppfyller ändamålet af Din friwilliga uppoffring; då jag genom Din kraft renar mig från alla synder, då jag wandrar här på jorden i Dina fotspår, oskyldig, kärleksrik, wälgörande såsom Du; och således redan här nedre lefwer såsom en genom Dig förklarad ande, ett barn af den Himmelske Fadren!

Herre, hjelp! Herre, låt wäl gå! Min själ inwiger sig till Din tjenst, på Dig förtröstar jag! Amen.

Den 15 April.

Wid wåra wänners graf.

Joh. 5: 28, 29.

Ej må en Kristen sörja så,
Som de der hopp ej hafwa.
En stund för oß till hwila gå
De kära, wi begrafwa.
En stund förut blott hemma är
Den wän, som jag begråter.
Gud! du har mången boning der,
Och äfwen mig du låter
Der se de mina åter.

Till Eder — till Eder ilar min själ, I saligen afsomnade, som hwilen i dödens milda armar! — Till Eder ilar min själ, I dyrbara föremål för min kärlek, hwilkas ben nu betäckas af stoft, hwilkas odödlige ande nu fröjdar sig med Christo i en ewig, skönare werld! — Till Eder, med hwilka jag här i lifwet så gerna umgicks, som älskat mig med så mycken ömhet, wid hwilka mitt hjerta war fästadt med kärlekens band — till eder, som förswunnit ur min åsyn, som före mig inträdt i framtidens hemlighetsfulla herrlighet, hwilken Gud beredt dem som honom älska!

Jag will upplifwa åtanken af mina älskade döda, derföre ilar min själ till deras grifter. Jag will begråta alla mina sköna minnen; tårarne äro en wördnadswärd gärd af menniskohjertat, den trogna wänskapens sista offer. — Ack, hwad jag så innerligt älskat, slumrar nu i grafwen! Förgäfwes utsträcker jag

mina armar; — min tysta suck ropar förgäfwes de dyra namnen och mina tårar flyta obemärkta.

Helig ware mig de aflidnas stilla hwilostad; der hwilar menniskans ädlaste, dyrbaraste skatt, klenoden för hennes kärlek. Wäl må kyrkogården förliknas wid Guds åker, der den herrligaste säd är utsådd, för att mogna skördedagen till mötes.

Träden hit, I som begråten något dyrbart föremål för eder saknad, och låtom oß i helig wördnad fira de älskades aflidna minne! Träd hit, arma öfwergifna barn, som sörjer en god omsorgsfull faders, en öm, kärleksrik moders alltför tidiga bortgång! Träd hit, sorgbundna make, som egnar dina tårar åt en älskad makas minne! Träd hit, ömma moder, hwars hjerta blöder wid åtanken af ditt älskade barns tidiga död! — I alle, hwilka den qualfulla skickelsens tunga hand drabbat, och hwilkas käraste på jorden nu sofwer under jorden: träden hit och följen mig i andanom till wåra oförgätliga älsklingars grifter.

På sina aflidnas grafwar firade fordom de förste kristne sin andakts skönaste stunder. Låtom oß, liksom de, der begå wår andakt! — Äfwen wi hafwa rönt förluster. Äfwen wi äro kristne. Äfwen wi hafwe ett hjerta, som behöfwer ro och tröst. — Skyndom derföre till wåra älsklingars grifter; hwar finner sig hjertat bättre, än i deras grannskap, dem det älskar?

Äfwen der är Gud! — Ja äfwen öfwer de dödas grifter swäfwar Han, såwäl de dödes som lefwandes Fader, i sin allestädesnärwarelse. Öfwer grifterna är Gud, lifwets Gud, i hwilken ingen förgänglighet är. Äfwen derifrån skallar till oß Jesu kärleksrika tillrop: Kommer hit till mig I alle, som arbeten och ären betungade, jag will wederquicka Eder!

Ja wederquick mig, min Frälsare, med din tröst; ty menniskor äro usla tröstare. Gjut Ditt himmelska ords helande balsam i mitt sjuka, sårade hjerta, ty mig kan ingen jordisk läkare hela. Endast wid dig, min Jesu, håller jag mig fast. Du allena kan gifwa lugn och frid åt min själ, liksom du döende, ned ifrån korset, gjöt hugswalelse i din heliga moders sorgbundna hjerta!

Jag förnimmer din hugswalande röst. Du ropar äfwen till mig: Se den stund skall komma, i hwilko alle de i grifterna äro skola höra min röst; och de som wäl hafwa gjort skola framgå till lifsens uppståndelse. Joh. 5: 28, 29.

Hwarföre gråter jag? — Är detta icke Jesu ord? — Hwarföre blöder mitt hjerta i oändlig sorg? Har jag förlorat tron på min gudomlige Återlösares ord?

Blif stum, min smärta, och upphör att ängsla mig, dystra swärmodighet, ty Jesu gudomliga röst ljuder i mitt inre! — För ewigheten är jag född och de, öfwer hwilkas stoft jag sörjer, äro skapade för ewigheten, likasom jag! — Guds nåd och kärlek är ewig och i honom lefwa wi, röras och hafwa wår warelse. Det gifwes ingen död, det gifwes endast en flyktig skillsmeßa. Jag wandrar här liksom i en dröm, i hwilken älskade gestalter wisa sig för mig och åter förswinna. Men jag skall engång uppwakna och återfinna dem jag älskar. Den salighet, som någon gång

uppkifwar denna dröm, är endast en aning om den salighet, jag wid uppwaknandet skall röna; det jordiska lifwets fröjder äro endast en försmak af det ewiga lifwets hänryckning, på det wårt hjerta deß innerligare måtte längta efter detta bättre lif, och wi genom wårt sinnes helgelse förbereda oß att blifwa det wärdige.

Du höjer din klagande röst: "Hwarföre gaf Gud mig detta ömma, känslofulla hjerta? — Hwarföre gaf Han mig en gång allt, för att åter beröfwa mig allt? — Hwarföre måste jag lära känna denna mitt hjertas älskling, för att åter förlora Honom? Ack, är detta Guds faderskärlek? — Kan det fröjda Honom, att jag förgås i sorg?"

Nej, olyckliga själ, som i din smärta tadlar försynens wisa och heliga skickelse, nej, din jämmer fröjdar icke en Gud, som är kärleken. Men din swaghet kan icke heller fröjda honom, i det du egensinnigt försmår allt annat godt, Han förlänat dig, emedan du förlorat ett som war dig kärt. Du lefde icke för ewigheten, utan för det jordiska; derföre undandrog han dig för några ögonblick det, wid hwilket du med känslans hela styrka war fästad, på det du med så mycket större förtröstan skulle wända din blick mot den werld, som wäntar dig på andra sidan grafwen! — Är Gud derföre mindre stor, emedan du är swag och klenmodig? Är Han derföre mindre god, emedan du icke kan fatta wisheten i Hans rådslut?

Du hade ännu icke det stilla, öfwerlåtande förtroende till Guds fadershjerta, till Hans wishet, hwilket du såsom Kristen borde hafwa. Du war ännu på långt när icke i stånd att bedja med Jesus: Fader, ske icke min wilja, utan Din! — Du war ännu icke så förädlad och kristligt sinnad, att du med Job kunde ropa: Herren gaf och Herren tog, wälsignadt ware Herrans namn! — Du fullgjorde ännu icke Jesu heliga bud: Du skall älska Herren din Gud af allt ditt hjerta och din nästa såsom dig sjelf; ty du älskade din jordiska wän högre än Gud, eljest skulle du wördnadsfullt hafwa nedtystat dina jämmerrop, — du skulle, med öfwerlåtelse åt Hans behag, på Honom allena satt alla dina förhoppningar. Du älskade de aflidne högre, än dina öfriga medmenniskor, som kunna göra lika anspråk på din kärlek; ty eljest skulle du icke förswaga din egen helsa med onyttig, okristlig sorg. — Din älskling dog, och se, din kristendom förswann såsom en skugga. Du hade ännu icke, såsom Maria, utwalt den bästa delen. — Denna förlust skulle blifwa en pröfning för din gudsfruktan, din tro på Jesum, din förtröstan på Guds försyn. — Du swigtade! O, i förtwiflans mörka stund håll dig fast wid Gud! War en Kristen, för att med manlig beslutsamhet finna dig i din skickelse, och war öfwertygad, att Gud är kärleken äfwen då Han borttager det som är dyrbarast för wårt hjerta. Han älskar oß äfwen då Han lösrycker oß från jordens skönaste fröjder; — Han lösrycker oß från stoftet, från förgängelsen, till sitt ewiga fadershjerta. Du gråter? Wäl: wet, att med dina tårar öfwer denna jordiska förlust förwärfwar du dig hoppet om en salig ewighet; din smärta förer dig närmare Gud.

Mißtröstande säger du: "Gud är ju sjelfwa kärleken: hwarföre åtskilde Han genom dödens hand twenne hjertan, hwilka kärleken förenat? — We mig! Måhända war det endast min brottslighet, för hwars skull Gud wille straffa mig? — Måhända war det min fåfänga och stolthet, Han genom detta olyckslag wille krossa? — måhända war min lättsinnighet, som så ofta i werldsbullret kunde förgäta Honom, orsaken, att Han så förskräckligt wille uppwäcka mig och erinra mig om sin närwaro?"

Så talar endast förtwiflan, icke det kristliga förtroendet till Guds outtömliga nåd! — Så talar en menniska, som endast har ofullkomliga, högst owärdiga föreställningar om Guds storhet och höghet, men icke en menniska, som wandrar i Jesu Christi fotspår, såsom en wärdig medlem af Werldsåterlösarens andeliga rike.

Gud är kärleken, och hwarken wrede eller fruktan är uti kärleken. — Menniskorna kunna hata med oförsonlighet; men Gud kan icke hata, endast älska kan Han! I Gud är ingen ombwexling af känslor, han är oföränderlig; och så som Han hafwer älskat oß från werldens begynnelse, så följer Hans kärlek oß genom den gränslösa ewigheten. 1 Joh. 4: 16, 19.

Kan wäl en moder på jorden hata sitt barn och för ewigt förskjuta det från sitt bröst, emedan det i sin lättsinnighet begått ett fel? Ack, och hwad är wäl ett älskande modershjerta emot den Himmelska Fadrens oändliga, heliga kärlek? Hwad? Wågar du hysa den tanken, att Gud är mindre god, mindre fullkomlig än du? Han, som nedlagt deßa ömma känslor i ditt bröst, skulle Han icke läga af ömhet för ditt wäl? — Han, som bjöd dig: Förlåt dina bröder deras fel! Han skulle wara obarmhertig och icke förlåta dina? — Han, som kände dina swagheter, innan du war född och ändå älskade dig; Han som sände sin son i werlden, för att genom sin uppenbarelse helga och förloßa dig från syndens skuld och herrawälde, på det du wärdigt måtte mogna för din ewiga bestämmelse — ack, denna oändeliga godhet, skulle den oförsonligt wredgas? — skulle den hata dig? — skulle den fröjda sig öfwer din jämmer, din sorg?

Upplyft din själ från deßa låga föreställningar; mißkänn icke längre din Gud, hwilkens barn du är, som ännu aldrig har öfwergifwit dig, — hos hwilken äfwen syndaren är wälkommen, då han med ångerfullt sinne sig till Honom wänder. Upplyft din själ och tänk åter med kärleksrik förtröstan: Hwad Gud gör, är wäl gjordt! Han är den outgrundliga barmhertigheten, hwilkens nåd är utan gräns. — Det Han gaf dig, har Han åter beröfwat dig; men Han gaf dig intet på jorden till ewärdlig egendom, mer än sin kärlek och hoppet om ewigheten. Allt annat förswinner för dina blickar såsom en dröm. Det wisar sig och förswinner i ewighetens rymder. Icke här, utan der skola dina skatter samlas. Icke här, utan der skall du njuta. Här är endast din warelses wår, der skall du fira din skördefest. Här utströr du endast den dyrbara säden, der blomstrar den dig förklarad till mötes.

Ja, I älskade döda, dyrbara föremål för mitt hjerta, I ären

icke för ewigt skilda ifrån mig. Den ewiga kärleken, som förde oß tillsammans på detta jordklot, sliter icke för ewigt det band, Han sjelf knutit. Ewigheten liknar en stor glädjemåltid. Oß alla har Werldarnes Fader dertill inbjudit. Han kallar en af mina wänner före mig: skulle jag derföre gråta? — skulle jag derföre wara otröstlig? — skulle jag derföre mißtrösta om Hans kärlek, eller tro, att Han wille straffa mig? Nej, åfwen mig skall Han en gång kalla hädan i frid. — Så waren då salige, I hädanfarne, genom Guds kärlek; åfwen jag skall åter engång wara salig med Eder i Gud. Jag will wörda edert minne och genom gränslöst förtroende till den himmelske Fadrens huldhet samt genom en dygdig wandel förbereda mig att engång wärdigt inträda i eder saliga krets.

Bort således med all hopplös mißtröstan! Jag will icke längre genom swårmodighet plåga mig och andra; ty jag är wiß om Allförbarmarens kärlek, wiß om de minas återseende i en bättre werld. Med glädje blickar min tro uppåt, och hoppet ler i mina tårar. Jag will, i likhet med Jesus, göra wäl mot alla, så länge jag ännu lefwer på jorden; will öfwerwinna min smärta, och icke af kärlek till de döda förgäta kärlekens pligter mot de lefwande. Jag will ej försmå de gudomliga gåfwor, som äro mig förlänade till ett lyckligt lif; ty endast ett jemt och gladt sinne kan fullkomligt utöfwa sina pligter. Och den, hwars bröst är uppfyldt af förtröstan till Gud, han allena har ett gladt sinne, om ock allt, som är honom kärast på jorden, ryckes ur hans armar.

Hwad Gud gör, det är wäl gjordt! Hwi skulle jag då förtwifla? Hwi skulle jag icke tro, att Han menar wäl med mig, åfwen då Han tager mitt käraste bort från min sida? Jag kan ej utransaka Hans wägar, men Han känner det som länder till min sanna wälfärd och sällhet. Hans allmakts bud är allting underdånigt, ty hwad Han will är alltid det bästa; hwarföre skall jag ej med glädje finna mig i Hans heliga wilja, huru helst Han än med mig skickar? Mina tårar, mina böner, min omsorg, min hjelp, ack, all mensklig hjelp är fruktlös wid den döendes läger, om Gud beslutit kalla honom till sig. Hade Gud ej kallat honom, så skulle han sannerligen utan all min åtgärd åter tillfrisknat, och wandrade ännu wid min sida. — Gud kallade honom: ack, hwarföre fordrar jag af himmelen en förklarad Ande tillbaka?

Wälan då, himmelske Fader, beständigt wälgörande Fader! Med barnslig wördnad wördar jag dina rådslut. Wißerligen är Du outgrundlig: men huru skulle den swage menniskoanden kunna utforska det oändliga djupet af Din wisdom och nåd? Wißerligen äro de sår djupa och blodiga, hwilka det arma menniskohjertat här i werlden röner; men det är icke Du, o Fader, som tillfogar oß deßa sår, ty Du är idel nåd och har icke ditt wälbehag i dina barns smärta. Nej — jag will tillstå det — deßa sår tillfogar ingen annan än den wilsefarande menniskan sig sjelf. Hon tillfogar sig dem, då hon alltför innerligt fäster sig wid detta jordiska; då hon helt och hållet grundar sin lycka på jordlifwets dröm,

och derwid förgåter, att det är en dröm; då hon icke hyser det oinskränktaste förtroende till Dig; då hon icke älskar Dig med den rena kärlek, som är mäktig af hwarje uppoffring, gällde det ock det dyrbaraste i werlden.

När sedan hennes sår blöda och swida, ack, då anklagar hon Försynen i stället för sig sjelf; anklagar din wishet, o Gud, då hon i stället borde anklaga sin egen dårskap; — anser det för ett tecken till din wrede, hwilket, enligt planen för din werldsordning, blifwer den högsta lycka för henne och andra.

Nej, ack nej! Jag war ännu icke helt och hållet hwad Jesus will att jag skall wara; jag har ännu icke lärt att så försaka werlden, som Han will att jag skall försaka den: nemligen så, att jag wäl med gladt hjerta njuter alla de glädjeämnen Gud dagligen mig förlänar; — att jag wäl af hjertat gläder mig med dem som glade äro — men derföre ändå icke fäster hela mitt hjerta wid denna glädje, liksom wore den oförgänglig, — icke lefwer endast för denna werlden, liksom funnes ingen annan werld för mig på andra sidan grafwen. Härnedre wexla ljus och skugga, törnen och rosor, mulna och wänliga dagar, på det jag ständse må ihågkomma det jordiskas wanskligheт och helga min själ åt ewigheten.

Ja, för ewigheten will jag inwiga mig, och detta snart förswinnande jordelif är ju redan ewighetens förgård. Intet warder i ewigheten utplånadt, således skola icke heller någon af de dyra själar, som redan i detta lifwet tillhörde mig, tillintetgöras. Intet warder i ewigheten förgånget, således icke eller din nåd, Allförbarmare, hwarken i denna eller den tillkommande werlden!

Och just denna ewiga, owanskliga, högsta kärlek, som engång upplåt för mig detta lifwets portar, skall åfwen för mig öppna en ewig. Just denna kärlek, som härnedre, ack, endast för några få ögonblick tillförde mig beslägtade, älskade själar, skall deruppe åter förena mig med dem i saliga, herrliga förhållanden; skall ock föra dem till mig, hwilka jag engång, när jag sjelf träder ur tiden in i ewigheten, lemnar quar efter mig härnedre.

Slumren då i ro, I älskade aflidne! Slumren i ro! Min själ återfinner wid eder lugna hwilostad jemwäl sitt lugn. I gingen tidigare till Gud; engång skall jag följa eder. Jag har icke förlorat eder, ty hwad Gud har gifwit, det will Han åt oß förwara; hwad Han skapade för hwarandra, det will Han icke upplösa. Endast en flyktig dröm åtskiljer oß. — Swärmodet flyr ur mitt hjerta, ty jag förtröstar på Gud. Honom har jag anbefallt min sak; Han skall allt wäl göra.

Wid edra grifter höjer jag mitt sinne till nådens Fader, som aldrig wredgas, som alltid älskar! Honom helgar jag detta löfte: aldrig, aldrig will jag förtwifla om din kärlek och nåd, allgode Fader! Med blindt förtroende till din ledning will jag tröstligen och gladligen wandra lifwets wäg. Liksom Du uti werlden sprider lycksalighet omkring Dig, så will ock jag i min lilla krets se alla glada och lyckliga, som jag kan lyckliggöra. Ja, wid minnet af de aflidne jag älskat, will jag wara af ett

gladt hjerta, och derigenom wisa min tillförsigt till Gud. Sålunda firar jag wärdigt de dödes minne, så blifwer jag ock sielf wärdig Guds nåd, som oupphörligt är werksam och engång, när stunden är inne, återförenar mig med dem, som Gud skapat för mig och mig för dem!

Lofwa Herran min själ och prisa Hans heliga namn! Upplyft dig i kristlig höghet, min själ, och ditt lif ware en lofsång till den Allgodes ära! Amen.

Den 16 April.

Den Kristne på Påskdagen.

Luc. 21: 6.

Han lefwer! o min Ande, känn
Din Herre och din Gud igen!
Han lemnat har sitt hwilorum,
Och rösten höres, som war stum,
Och handen räckes, som war kall:
Han lefwer, och du lefwa skall!

Så hör hans röst och tag hans hand,
Du främling från ett bättre land,
Som pröfwas här en liten tid!
Lyft upp ditt hufwud, känn med frid,
Att pröfwotiden snart är all:
Han lefwer, och du lefwa skall!

Den korsfäste Jesu Christi Lärjunginnor kommo till hans graf, som uthuggen war uti sten och der ingen hade uti lagd warit. De medförde wälluktande kryddor att dermed smörja deras älskade Mästares Lekamen. Men med förmåning funno de grafwen tom. Twå män i skinande kläder gingo emot dem och sade: hwi söken I den lefwande bland de döda? Han är icke här, han är uppstånden; kommen ihåg huru han sade Eder då han ännu war i Galileen. Och så begynte de komma ihåg hans ord, och gingo tillbaka ifrån grafwen och bådade detta allt dem ellofwa och allom dem androm. (Luc. 24: 5, 6, 8, 9.)

Denna utomordentliga händelse wäckte allas häpnad. Många trodde, många twekade. Bland sielfwa hans Lärjungar herrskade twekan, och då de sågo Honom kunde många ibland dem icke öfwertygas att det war Han. Han måste säga till dem: tager på mig och skåder, ty Anden hafwer icke kött och ben, såsom I sen mig hafwa. Ja, äfwen då de alle blifwit förwißade att Han uppstått och då de förkunnade denna uppståndelse för den bestörte Thomas, trodde han dem icke. Han ansåg troligare att hans Medlärjungar kunde hafwa bedragit sig. Först då han lefwande skådade framför sig den döde, wälkände, älskade Läraren, och hwarje twifwel skulle warit däraktigt, utropade han: min Herre och min Gud!

Ännu i wåra dagar finnas måhända många, som förneka eller betwifla det underbara af denna händelse, emedan de icke kunna begripa den. De finna uti

Lärjungarnes twifwel och otro ett förswar för deras egen.

Men sielfwa den omständigheten, att de, hwilka personligen kände Jesus och med Honom woro samtida, alldeles icke hänfördes af lättrogenhet wid de första tidningarne om Hans uppståndelse; sielfwa den omständigheten att Hans egna Lärjungar enwist betwiflade denna uppståndelse, ända till deß de sett Honom med sina ögon, hört Honom med sina öron, rört wid Honom och undersökt de djupa sår Han fått på korset — sielfwa denna omständighet är den säkraste borgen för deras redlighet och för trowärdigheten af deras berättelser. De twiflade då likasom på wåra wägnar, ty wi lefwe i en alltför aflägsen tid derifrån, för att lika noggrannt kunna bepröfwa sannfärdigheten af denna händelse. Deras öfwertygelse måste derföre äfwen blifwa wår. Christus wisade sig för många och derefter instämde alla i samma wittnesbörd. Hwar och en berättade på sitt eget sätt, och de biomständigheter, hwaruti deßa berättelser från hwarandra afweko; wisa tydligen att ingen öfwerenskommelse förutgått och att den ene berättade oberoende af den andre.

Du frågar: huru är det möjligt? — Jag frågar deremot: begriper du då allt som är möjligt? Förstår du huru gräset danas, huru allt skapadt likasom förnyas om wåren, huru de blommor uppwäxa, som pryda ängar och trädgårdar, eller den grönska som i lysande fägring bekransar buskars och träds grenar?

Att betwifla det, som i Jesu Christi lefnad synes oß underbart och oförklarligt, är alldeles ändamålslöst. Att Gud till befästande af alla kristnes tro uppwäckte Jesus, är intet större under än hwad Jesus lärde och gjorde, än kristendomens allmänna och hastiga utbredande öfwer hela werlden, i trots af alla förföljelser, alla smädelser, alla mäktige förföljare. Försmädare och throner föllo, men Jesus segrade.

Du bedrager dig, om du tror dig, genom förklarande af det underbara i Jesu lefnad enligt förnuftsgrunder eller naturlagar, fortskrida i lefwande kunskap.

Ditt grubblande upplyser ingen och lugnar dig icke sielf. Du sätter dina inbillningsfoster i stället för en händelse, hwilken, ehuru inswept i halft mörker, wördades i alla århundraden. Enfaldens wißhet och det barnsliga förtroendet är mera wederqwickande än din inbillningskrafts drömmar eller ditt spetsfundiga grubblande. Antingen twiflar du, och då är din synpunkt inskränkt inom dig sielf och dina toma, ingen tröst gifwande gißningar, — eller tror du, och då äger du hwad millioner ägde, hwilka före dig trodde och såsom trogne dogo, — då tänker du lika med Evangelisterne, Apostlarne och alla som woro samtida med Jesus samt wittnen till Hans gerningar. Dina twifwelsmål kunna icke ändra hwad som är skedt, icke kullstörta Evangelium, ej heller befordra hwarken din inre kunskap eller din inre sällhet. Ju mera du fördjupar dig i undersökningar om detta ämne, deß mer röjer du dig äga större förtröstan på ditt eget förstånd, som dock begriper så litet, än på Guds allmakt som werkar så många under.

Salige äro de som icke se och dock tro! (Joh. 20: 29.) Detta är på Jesu uppståndelsedag en kristens herrligaste walspråk; det är Jesu egna ord till den nu mera öfwertygade Thomas. Hafwe wi ej skådat nog många den Allsmäktiges under, för att tro på deß makt äfwen då wi icke se? Wår tids förwånande och otroliga händelser, äro icke de en borgen för forntidens under? Allt det herrliga som genom Guds nåd och wishet finnes på jorden, leder det oß icke att tro på en bättre werlds herrlighet, ehuru wi icke ännu se den?

Man gör ganska orätt, att sätta sina egna meningar eller förklaringar i stället för en händelse, hwilken man, emedan den ej kan begripas, icke gerna wågar tro; ty är wäl din mening eller din förklaring den werkliga händelsen?

Man gör ganska orätt, att i frågan om händelser, hwilka, såwäl genom deras särskilta beskaffenhet som deras aflägsna tid, äro så widt skilda från wår omdömesförmåga, att wi om dem icke kunne fälla något afgörande omdöme; — man gör, säger jag, ganska orätt att ordwexla och twista om sådana händelser med dem, som härutinnan kunna wara af olika tanke. Ty oberäknadt, att, genom deßa twister om Jesu person, föga underwisning, upplysning eller förbättring winnes, plägar blott ömsesidig förbittring wäckas derigenom att man ej med nog wördnad talar om heliga ting.

Undwik derföre deßa onyttiga samtal, på det du ej må ohelga det heliga. Låt dig icke hänföras genom ett förtidigt omwändelsenit. Ty lika litet som du genom andras tro eller öfwertygelse will låta beröfwa dig din tro och öfwertygelse, — det dyrbaraste du äger, — lika litet will en annan såras i sin mening om trossaker. Har han icke, äfwensåwäl som du, Moses och Proseterna, Christus och Apostlarne? Låt honom då behålla sin tro om den blott wisar sig lefwande i goda gerningar. Religionen är blomman af menniskans lif. Bryt ej denna blomma, ty du förstör då äfwen frukten. Denna din lefnadsblomma kan du ej meddela en annan, om du ej helt och hållet kan förwandla dig i honom. Öfwerlemna lärarekallet åt lärarne. Tro, tig och bewara din helgedom i ditt hjerta.

Genom dylika twister om troshemligheter, om Jesu Christi person, om ting, som minst bland alla af de dödlige kunna förstås eller förklaras, hafwa de flesta söndringar och swärmerier inom den kristna kyrkan uppstått. Men i de ämnen, hwilka Jesus predikade för allt folk, om de heliga läror, som gifwa oß ewig salighet och förena oß med Gud, har man aldrig twistat. Deßa woro de wigtigaste och angelägnaste, derföre framställde Han dem med en klarhet, som stingrar hwarje twifwel. Men Han omtalade antingen alldeles icke eller ock endast genom bilder och liknelser, det som menniskoförnuftet enligt sin natur ej kan fatta. Låtom oß wörda den Gudomlige menniskowännens och menniskokännarens wisa afsigter, icke gå längre än Han sjelf wille, icke wilja skåda längre än Han sjelf fann för godt att upptänka. Tro, tig och bewara din helgedom inom ditt hjerta.

Kristendomen är icke en lära för snillet, icke ett ämne för djup-

sinnig forskning; — skulle han wäl eljest blifwit predikad för de fattigaste och ringaste bland folket, som icke njutit någon omsorgsfull uppfostran? Den är och bör wara ett föremål för hjertat. Jesus wille derigenom återgifwa oß den oskuld och helighet som wi genom syndafallet förlorat; den likhet med Gud, som war menniskan medskapad. Derföre sade Han till sina Lärjungar: om I icke warden såsom barn skolen I icke inkomma i himmelriket; — derföre sade han: warer fullkomlige såsom eder himmelske Fader fullkomlig är. Men att uppkasta twifwelsmål eller att grubbla öfwer troshemligheter gör oß icke fullkomligare; att hysa olika meningar om Jesu person gör oß icke oskuldsfullare. Han uppmanade ej heller någonsin dertill, men wäl bad Han oß att wi skulle älska Gud af allt wårt hjerta, af all wår själ, af all wår hog och wår nästa såsom oß sjelfwe. Försök derföre ej att med fruktlös ansträngning af ditt snille förklara och utforska det, som måste blifwa både för dig och alla århundradens wise fördoldt, oförklarligt och outforskligt. — Trotig, och bewara din helgedom i ditt hjerta.

Ett fel af alldeles olika slag begå deremot de, som werkligen äga och älska gudsfruktan, som anse Gud, ewigheten och dygden såsom det heligaste af allt, men hwilka på wißt sätt synas blygas att röja sitt gudfruktiga sinnelag. Det gifwes många eljest wärdiga och rättsinniga menniskor, som gerna och med innerlig andakt wända sig till Gud i bönen, men utaf en besynnerlig menniskofruktan göra allt, för att betaga medmenniskor den tanken att de kunna bedja. Det finnes andra, hwilka hysa den djupaste wördnad för kristendomens heliga sanningar, men styrde af en falsk blygsel icke blott dölja deßa känslor, utan äfwen lättsinnigt deltaga i de smädaresamquäm, der någon af deßa heliga läror blifwer ett föremål för åtlöje.

Hwad äsyfta deßa? De äro gudfruktige, och wilja synas ogudaktige. Men så handla de alldeles icke af ödmjukhet utan af dåraktigt högmod. De frukta att för sina medmenniskor synas löjliga eller enfaldiga. De wilja lyda Gud och den inre öfwertygelsens röst, men de wilja ej heller göra sig owänner med werlden. De wilja tjena twå herrar, emedan de äro för swage att tjena en enda.

Wißerligen är det ett fel, att wilja lysa med sin gudsfruktan; den är af alltför högt wärde att blifwa ett fåfängans werktyg. Det är en öfwerdrifwen fromhet, att wid alla, äfwen de minst paßande tillfällen nämna Jesu namn, nyttja fromma talesätt, eller anföra språk ur den heliga Skrift. Det är oklokhet, att i de glada sällskapskretsar, der skämtets ton råder, i otid leda samtalet på ett ämne, som erfordrar själens allwarligaste uppmärksamhet. War wid hwarje tillfälle och på hwarje ställe det, som du för detta tillfälle och på detta ställe bör wara. War glad med de glada; gråt med dem som gråta. Men å andra sidan må du ock aldrig blygas för din kristendom, då tid och tillfälle ålägga dig, att icke dölja din djupaste öfwertygelse. Förneka icke Jesum.

Gör rätt — du behöfwer ej då frukta någon. Du är en Kri-

sten, hwarföre blyges du att wara det? Du fruktar att blifwa misskänd af menniskorna; — din fruktan är ganska ogrundad. Om du redan i andra ämnen ådagalagt din klokhet, behöfwer du alldeles icke befara, att blifwa ansedd för oklok derföre, att du högt wärderar din öfwertygelse i trossaker. Alla dina wänner och bekanta, ja, sjelfwa främlingen, som möter dig i werlden, har sin tro, om den ock i bisaker afwiker från din egen. Det finnes ingen menniska utan tro. Sjelfwe afgrundsandarne tro en Gud, men bäfwa.

Eller fruktar du, att om du icke på det sorgfälligaste döljer ditt fromma sinnelag, blifwa ansedd för en hycklare? Är det af denna orsak du i sällskapskretsar gäckas med det heliga eller sällan besöker den allmänna Gudstjensten? O, du dig sjelf motsägande dåre, då har du werkligen redan blifwit hwad du fruktade att synas, — en hycklare, ty du hycklar dig wara sämre än du är, och äger ej mod att säga hwad du tänker.

War uppriktig emot dig sjelf och werlden. En rättskaffens man bör ej synas sämre än han är, på det han ej genom sitt yttre sätt att wara må wörda och ära, hwad som i sig sjelft är lågt och föraktligt. Tala, då det är af nöden, med öfwertygelsens warma stämma. Dina ord och ditt mod skola då ofta hafwa förwånande werkningar på menniskornas hjertan. Huru länge skall den förwända sinnesförfattning råda, att onda menniskor wilja synas bättre och frommare än de äro, och att deremot de frommaste och bästa menniskor wilja anses sämre än de äro? Lasten må förställa sig eller pryda sig med dygdens mantel, ty blottad wäcker hon genom sin ryslighet alltför stor afsky, men en gudfruktig Kristen, som wäntar ett bättre lif, behöfwer ej darra för werlden. Han skall twertom wäcka dess wördnad, ju mera sanning och anspråkslöshet råder i hans tal.

Jesus Christus war uppstånden. "Uppstånden?" frågade hans fiender, smädande. Och de gåfwo krigsknektarne som bewakat grafwen en stor summa penningar; och sade: fäger hans Lärjungar kommo om nattena och stulo honom bort medan wi sofwo. Matth. 28: 13. Med dessa penningar wille Jesu förföljare utsprida en osanning i werlden. Men frimodigt omtalade Jesu Lärjungar hwad deras ögon sett och deras öron hört, — frimodigt och högt omtalade de Jesu uppståndelse. Då lände Judarnes och hedningarnes smädelse dem sjelfwe till försmädelse.

Så will jag äfwen bekänna Dig, min Frälsare, som genom din uppståndelse förwissat mig om min egen! Jag will bekänna Dig, icke blott med mina läppar, utan äfwen med mina gerningar; — bekänna, att jag blott genom tro på ditt heliga ord finner tröst och tillfredsställelse, oskuld, ett godt samwete och salighet. Jag will bekänna, att jag tillhör Dig i lifwet och döden; att utom Dig finnes för mig ingen frälsning; att jag blott genom Dig kan förenas med barmhertighetens och kärlekens Gud.

Den Dig bekänner inför menniskor, honom skall Du ock bekänna inför din Fader som är i himmelen; — den Dig hörer honom

nom skall Du ock höra! — O min Frälsare, o Du mitt högre lifs sol, ware din Uppståndelse-högtid, likasom fordom för dina Lärjungar, åfwen för mig den dag på hwilken min tro och min förtröstan ånyo upplifwas! Likasom de, af Dig wälsignade, gingo ut i hela werlden att lära allt folk, wälsigna ock mig genom din heliga Andas kraft, att jag i ord och gerning — dock ödmjuk och anspråkslös — måtte blifwa din sanne Lärjunge, din läras förkunnare. Amen.

Den 17 April.

Påskhögtidens firande.

1 Cor. 15: 55—58.

Sitt öga Jesus öppnat har,
Och mörkret är fördrifwet.
Det helga lif han återtar,
Som war för oß utgifwet.
Hjelten fram ur grafwen går,
Och på hans segerfana står:
Uppståndelsen och Lifwet.
Halleluja!

Till ljusets rymder nu mitt korp,
Mitt hjertas hopp, skall sträckas.
Jag skall stå opp, som han stod opp,
Jag skall med honom wäckas,
Till ett lif, som ej förgås,
Som af förgängelsen ej nås,
Af synden ej besläckas.
Halleluja!

I många århundraden har uti alla kristna kyrkor af de Kristne deßa dagar blifwit helgade åt betraktelser öfwer Jesu uppståndelse. I stilla andakt knäböjer jag i andanom med dem inför den Allrahögstes thron, och tillbedjer i helig wördnad Hans makt, herrlighet och oändliga barmhertighet emot menniskoslägtet. Jag genomläser, med känslor, blandade af häpnad och förtjusning, den heliga Skrifts berättelser om Jesu förherrligande genom uppståndelsen ifrån de döda. En helig Ande omswäfwar mig utur deßa berättelser. Jag känner Lärjungarnes med glädje blandade fruktan wid återseendet af den Jesus, hwilken de trott förlorad. Jag känner deras wördnadsfulla häpnad, då de sågo den döde åter wandra bland de lefwande. Jag känner deras glädje men åfwen deras sorg; ty Jesus är icke mer deras like, icke den menniska, hwilken de fordom så ömt älskade. Han war nu för dem en mera främmande, Gudomligare, herrligare warelse. Han bodde icke mer med dem tillsammans, han besökte dem blott stundom och då alltid oförmodadt, öfwerraskande och hastigt försmin nande. De hwila icke mer som fordom med barnsligt förtroende wid hans bröst, — han wisar sig blott för att hos dem, genom sitt tal, ingjuta friden och hoppet. Han synes numera hwarken tillhöra dem eller denna werlden. De skulle ännu en gång känna smärtan att förlora honom.

Då Maria Magdalena och den andra Maria kommo till Jesu graf, funno de den öpnad och stenen afwältad. Bedröfwade blickade deßa quinnor ned i den toma grafwen. Förfärade öfwer denna underbara händelse skyndade de derifrån, att omtala den för Lärjungarne. Morgonrodnaden frambröt. Då wisade sig hastigt på det ödsliga fältet Christus för quinnorna. De igenkände honom och nedföllo bäfwande för hans fötter. Men Christus upplyfte dem och befallte dem omtala för Lärjungarne hwad de sett.

Petrus och Johannes ilade äfwenledes till grafwen, för att öfwertyga sig om sanningen af detta underwerk. De sågo den öppnad och funno äfwen linklädet, som warit bundet om Jesu hufwud.

Häpnad och owißhet rådde nu bland Lärjungarne, som af fruktan för det ursinniga Judafolket, bodde tillsammans. Ty i Jerusalem hade det ryktet blifwit utspridt, att Jesu wänner borttagit Hans döda kropp utur grafwen, på det de måtte kunna säga, att Han wore uppstånden.

Och twå af dem gingo på samma dagen till en by, som låg wid sextio stadiers wäg ifrån Jerusalem, benämd Emaus. Under det de bedröfwade samtalade om de utomordentliga händelser, som under de nyligen förflutne dagarne tilldragit sig, nalkades ock Jesus och gick med dem. De blefwo honom warse, och då Han för dem uttydde de profetior, som förutsade Meßias uppståndelse, lågade deras hiertan af en förut okänd sällhet. Men deras ögon woro förhållne att de icke kände honom. Och de nödgade honom sägande: blif när oß, ty det lider åt aftonen och dagen är förliden. Och så gick han in till att blifwa när dem. Och det begaf sig, då han satt till bords med dem, tog han brödet, tackade, bröt det och fick dem. Och deras ögon öppnades att de kände honom och så förswann han utur deras åsyn. Luc. 24: 29—31.

Lärjungarne hörde talas om deßa underbara uppenbarelser; de hoppades, men twekade. Då de inom slutna dörrar samtalade om den Gudomlige, hwilkens minne uppfyllde hela deras själ, stod Han hastigt midt ibland dem. De hörde hans wälbekanta helsning: Fred ware med Eder! De sågo den älskade, som de för några dagar sedan skådat fastnaglad wid korset. De bäfwade och trodde, att en wälnad willade deras ögon. Men han räckte dem kärleksfullt sin hand, åt med dem, och war åter deras Lärare, deras Fader.

Blott en af dem, Thomas, war härwid icke tillstädes. De öfrige Lärjungarne berättade honom med bäfwan och förwåning hwad skedt war. Förgäfwes! Han trodde det icke. Han hade sett sin Frälsare döende på korset, och kunde ej tänka sig möjligheten att en död åter blef lefwande. Utan att jag, sade han, ser hålen efter spikarna i hans händer och stinger mitt finger i hålen efter spikarna, och stinger mina hand i hans sido, tror jag det icke. Ätta dagar derefter stod åter Jesus oförmodadt midt ibland Lärjungarne. Räck hit ditt finger, sade den Gudomlige till Thomas, och se mina händer; och räck hit din hand och stick henne i mina sido. Då upphörde all twekan hos den

otrogne. Med bäfwan och wördnad såg han på Jesus och utropade: min Herre och min Gud! Joh. 20: 25—27.

På detta sätt syntes Jesus flera gånger för sina älskade Lärjungar. Men deras fordna, hjertliga förtrolighet hade nu blifwit förbytt i djup wördnad. Blott några få dagar sågo de Honom; derefter wardt han upptagen till himmelen. Hans jordiska wärf war fullbordadt och han återwände till sin ewige Fader.

Jesu seger öfwer döden war äfwen en seger för Lärjungarnes mest uppböjda förhoppningar. Jesu uppståndelse uppenbarade för dem deras store mästares Gudomlighet i deß fulla glans. Starke genom detta odödlighetens witnesbörd, och genom hoppet om återseendet i ewigheten, gingo de nu ut i hela werlden och predikade Evangelium för allt folk. — Döden war besegrad — grafwen hade nu ej mer för dem någon fasa. — Utan fruktan inträdde de nu i den stormiga werlden, trotsande förföljelser, fängelser och sjelfwa döden. De fortplantade den lära som Christus förkunnat, och ansågo nu icke mera grafwen såsom tillintetgörelsens afgrund, utan såsom ingången till saligheten.

Skulle denna Jesu seger, som så kraftigt werkade på Lärjungarnes, icke äfwenså kraftigt werka på wåra hjertan? De sågo blott Hans seger öfwer grafwen men wi hafwe sett mera än de: wi hafwe sett det Gudomliga ljusets seger öfwer werldens mörker, wi hafwe sett hans läras seger öfwer alla folkslags willfarelser. Wi hafwe sett Konungar nedstiga från deras throner, för att tillbedja Honom, som lärde i en tjenares skepelse, och ödmjukade sig sjelf, och wardt lydig intill döden, ja intill korsens död; — wi hafwe hört från de spådas läppar de förträffligaste lifsens ord, som forntidens wise icke woro i stånd att utsäga.

Jesus hade, medan Han ännu lefde, sjelf förutsagt sin seger öfwer döden; ingen af Lärjungarne anade på hwad sätt deras Gudomlige Lärare skulle dö — hans förutsägelse gick i fullbordan. Sin läras seger hade Han äfwen sjelf förutsagt, redan på den tid, då antalet af hans anhängare ännu war ganska ringa, men deremot Judiska och Hedniska religionerne öfwerallt woro rådande — äfwen denna hans förutsägelse uppfylldes. Senapskornet uppwäxte till ett träd, hwars topp räcker upp i himmelen och under hwars grenar otaliga jordens folkslag finna wederquickelse och salighet.

Må således Jesu seger öfwer döden äfwen blifwa en seger för wåra skönaste förhoppningar! Måtte den förläna oß såsom Lärjungarne kraft till en dygdig, helig och oförfärad wandel — till att frimodigt strida för sanning, rätt, oskuld, dygd och tro — till det kristliga hjeltemod, som ur hjertat utrotar hwarje syndigt begär, föraktar de ondas smädelser, och för Guds och dygdens sak fruktar ingen olycka, undwiker intet lidande, ja, willigt undergår sjelfwa döden.

Menniskan skulle ofta wara bättre, ädlare och större, om hon blott ägde mod att wara det. Så woro Jesu Lärjungar i början förfärade och modlöse. Den uppståndne Christus fann dem wanligen inneslutna i sina

boningar. De hade hört Hans wilja, och önskade äfwen att fullgöra den, — men den förfärliga natten i Gethsemane och den förfärliga dagen på Golgatha hade förlamat deras krafter. Men då Han uppstått utur grafwen — då upplifwades deras hjertan af hans helige Anda. Jesu seger öfwer döden blef deras seger öfwer werldens fasor.

Wi äro Kristne — wi lofsjunge Meßiä uppståndelse — wi känne de herrliga efterdömen Hans Lärjungar oß lemnat — skulle allt detta icke på oß medföra en wälsignad werkan? Äfwen wi wilje besegra wår räddhåga, wilje strida emot wår fruktan — wilje äga mod att wara Jesu Lärjungar.

Erfordras då i wåra tider så mycket mod dertill? Hwad? Hota ännu Judarnes och Hedningarnes swärd Kristendomens bekännare? Tändas ännu bålen för bekännandet af den Kristna tron? Skådar jag icke hwart jag går, tempel och altaren med korsets sinnebilder upprättade till Jesu förherrligande? Uppmana ej Jesu läras förkunnare, Konungarnes lagar, föräldrars böner till Jesu bekännande? — Hwarföre skulle jag då rädas att wara en Kristen? Emot hwilken fiende behöfwer jag ådagalägga mitt mod?

Ack med blygsel upptäcker jag denna fiende. Den, emot hwilken jag bör strida, är jag sjelf.

Hwarken swärd eller bål, utan min tröghet, min ljumhet, mina fördomar afskräcka mig att wara en Jesu Lärjunge. Jag wet wäl, att jag kunde wara ädlare, det är, kristligare än jag är, men jag har icke nog mod att kämpa emot många mina hemsynder — jag har ej nog mod att trotsa werldens omdömen, ej nog beslutsamhet att fördraga werldens försmädelser och åtlöje. Jag skattar högre min njutning än de swåra uppoffringar jag såsom en dygdig menniska borde underkasta mig; jag älskar för mycket min egen beqwämlighet, för att ernå den sjelfförsakelse, som pligten i många fall af mig fordrar; min mennisko fruktan är ofta större än min Gudsfruktan; jag will ofta hellre behaga menniskor än Gud, och för att winna andras bifall försakar jag, tywärr, allt för ofta mitt samwetes!

Det gifwes många, som utan fruktan stundligen se sig hotade af döden på slagfältet, men icke äga mod att uthärda en föraktlig blick af deras likar. Det gifwes många, som tåligt bära fattigdomens, försmädelsens och skymfens börda, hwilken de kunna undwika om de ägt nog kraft att besegra en hos dem inrotad begärelse. I wårt eget hjerta bor derföre den fiende, som är mäktigare än hwarje annan makt — förfärligare än bål och swärd.

I wår tid behöfwes ej något hjeltemod att bära namn af en Kristen, men wäl att wara det — att älska Gud. Men att älska Gud — det är att hålla Hans bud. 1 Joh. 5: 3. Derföre kunne wi ej nog ofta för oß upprepa den sanningen: menniskan wore ofta bättre än hon är, om hon blott hade mod att wara det.

Man will ej utmärka sig. Man will undwika smädarens bittra skämt. Man fruktar, att, när man bemödar sig om ett rättfärdigt, fromt och återhållsamt lefwerne, den eller den skall utropa: "Se, huru denne

will anses för ett helgon!" Mången, som genom slöseri, lättsinnighet och misshushållning sjelf störtat sig i fattigdomens elände, inser tydligen, att han, genom syndsamt widtagande af en bättre hushållning, genom sparsamhet och afläggande af allt öfwerflöd, ännu kunde skydda de sina, som han älskar, från nöd och brist — men han har ej nog kraft att göra denna uppoffring. Han blyges ej att hafwa begått och ännu begå fel, men han blyges att erkänna dem och förbättra sig.

Mången, som genom sin ställning i samhället uppfordras, att frimodigt tala sanning och rätt; att icke göra afseende på personen, utan på saken; att genom sitt anseende rädda den misskände, den förtryckte, och genom sitt inflytande befordra den förtjenstfullaste och wärdigaste, — känner ganska wäl denna sin pligt. Allwarligt uppmanas han dertill både af ed och samwete. Men han har ej nog mod att handla rättsinnigt och ädelt. Han will icke förlora deras ynnest, hwilka wid ett annat tillfälle kunde wara honom nyttiga, — han will icke för en ringares skull ådraga sig den mäktigares ogunst. Så glömmer den fege på en gång sin Gud, sin ed och sitt samwete. Han förnekar Jesus, som aldrig såg till personen — han förnekar Gud af menniskofruktan — han förnekar för werldens skull sin kristendom.

Mången, hwilkens själ djupt träffas af den himmelska sanningens ord, antingen han hör dem i Herrans tempel, eller wid läsningen af en uppbygglig andaktsbok och i ensligheten öfwerlemnar sig åt deras betraktande, känner lifligt, att han utan en dygdig lefnad är owärdig att bära Christi namn. Ofta har han måhända tänkt i sitt hjerta: hwarföre kan jag icke fullkomligt wara en Jesu Lärjunge? Skulle det icke wara möjligt, att äfwen nuförtiden en menniska förde ett fullkomligen heligt lefwerne? Jag känner och will utrota mina fel. Jag känner min böjelse för mången hemlig njutning, som ofta förleder mig att fela; jag will för alltid afsäga mig den. Större öfwerträdelser har jag aldrig begått; men — djupt smärtar det mig — jag har blott gjort en ringa del af det goda jag kunnat göra. Jag hade kunnat bistå många olyckliga, aftorka många tårar, om jag i stället att i samquäm och wid andra tillfällen prunka med mitt öfwerflöd, anwändt det till lidandes bästa. Mycket skulle jag kunnat bidraga till befordran af allmänt nyttiga inrättningar; månget wärnlöst fader- och moderlöst barn skulle jag kunnat låta uppfostra, — om jag endast mer inskränkt mina egna behof. Jag erkänner och ångrar allt detta; men jag will nu werkställa hwad jag så länge uraktlåtit.

Så talar ännu mången; så hafwa fordom många talat, då deras hjertan woro lifwade af en skön hänryckning. Men då de lemnat templet eller ensligheten, funno de sig sakna kraft att lefwa så dygdigt, så efter Christi sinne, som de föresatt sig. De bäfwade för den wådan att misskännas af medmenniskor. "Man skall blott anse dig för en swärmare eller dåre, som med goda gerningar will rifwa till dig himmelriket" — så talar egenkärleken. "Man skall, om du hastigt förändrar ditt lefnadsätt,

tillskrifwa denna förändring o=rena affigter, såsom ärelystnad, egenhet och kanske ännu mera låga" — så talar fåfängan. "Du kan ju fortfara såsom hittills och, utan att förändra hela ditt sätt att wara och lefwa, likafullt gagna och hjelpa, då tillfälle dertill gifwes. Du kan ju oförmärkt och småningom skrida till utförandet af dina goda föresatser" — så talar kärleken till bequämlighet. Så blifwer han densamme han förut warit. Han finner tusende skäl att bibehålla sin gamla tröghet — intet enda, att, enligt Jesu lära, wara en Kristen, att göra werkligt stora och ädla gerningar.

Så tänkte icke wår uppståndne Frälsares Lärjungar. Så, som Han besegrade döden, besegrade ock de werldens omdöme, hwilket så ofta dödar det ädla och goda. Afwen de kunde ju quarblifwit i fäderneslandet, men de blefwo icke der; de gingo ut i werlden att förkunna werldens Frälsares lära. De wißte, att detta war deras pligt; derföre ägde de ock mod att den uppfylla. Afwen de kunde ju frukta bespottarnes bittra skämt deröfwer att okunnige och fattige män af lägsta folkklaßen wågade förkunna en högre wishet än de wisaste män tillförene förkunnat, — men äfwen deßa försmädelser fruktade de icke. Afwen de hade att befara det förblindade folkets raseri, och kunde med skäl, då de ihågkommo Gethsemane och Golgatha, frukta för sitt lif, men Christus war uppstånden och döden af Honom besegrad; huru kunde de då rädas för grafwen, då de på andra sidan om densamma skådade odödlighet och salighet? Du död, utropar Paulus, hwar är din udd, du graf, hwar är din seger?

Det fattas ej menniskorna wilja eller kunskap, men det felas dem kraft, att wara Christi Lärjungar och Guds barn.

Man fruktar ofta begärets makt förr än man börjat strida deremot; man urskuldar och bemantlar med skenfagra grunder sin egen ondska, som man saknar mod att utrota.

"Det är förgäfwes" — så talar den, som fått Christi namn och genom dopet förbundit sig att wara hans efterföljare — "det är förgäfwes att söka förändra mina wanor, mitt tänkesätt. Jag har nu engång blifwit sådan som jag är; jag kan ej förändra eller förbättra mig. Jag wet wäl att jag har många swagheter, men de äro mig lika som medfödda. I hela werlden finnes numera intet helgon. Ingen är utan synd. Hwarje menniska har sina fel och jag har mina. Jag känner många, som äro sämre än jag. Hwarföre skall jag liksom döda min natur, för att blifwa hwad hwarken jag eller någon menniska här i werlden kan blifwa — dygdig och fullkomlig såsom Jesus war."

Ack, finnes wäl någon, som ej ofta hört deßa eller dylika ord, hwilka röja ett djupt förderf. Hwem är som icke sjelf, hänförd af sinnligheten, wacklande mellan begäret och pligten; så tänkt i sitt hjerta? Så tänker och talar den fege, som är nöjd att wara en slaf under synden, och är i stånd att göra sig en ära af sin förnedring.

Men så talade ej den uppståndnes ädla wänner, då de ärade Honom, den beundranswärde,

såsom segrare öfwer döden och werlden, hwilken, uppswäfwande ur den tillslutna grafwen, gjorde till högsta målet för deras bemödanden att återförenas med Gud i ewigheten. De upphörde att lefwa för sina böjelser — de lefde blott för Gud. Jesu efterdömelse hade hos dem utrotat all fruktan för döden, allt begär till njutning. De wille blifwa wärdige Christus, derföre förnekade de sig sjelfwe, togo sitt kors på och efterföljde honom.

Äfwen jag begår Jesu uppståndelses högtid, Hans seger öfwer döden och grafwen; Hans läras seger; — jag skådar Hans första Lärjungars efterdöme, skådar efterdömet af forntidens wise och dygdige män, hwilka för att wara wise, rättfärdige och gagnande för samtid och efterwerld, besegrade sig sjelfwe, woro ödmjuke, då andre woro stolte, måttlige, då andra frossade, ädelmodigt förläto sina fiender, då andra begärligt skulle sökt hämnas; lefde i ständig werksamhet, för att gagna werlden, då andra bortfördes i hwirfweln af tomma förströelser. Hwad? Äro alla dessa forntidens dygder, Jesu Lärjungars efterdömen och den Uppståndnes ära, hwilken slutligen med lysande seger krönte sitt stora werk, för mig förlorade? Kan jag då ej genom något medel lifwas till den ädla föresatsen att blifwa så ädel och god som möjligt? — Att i min krets såsom en Frälsarens Lärjunge blifwa hwad Jesu första Lärjungar i deras krets woro? Hwad, skulle icke äfwen jag kunna besegra synden och döden, och wid slutet af en dygdig lefnad kunna utropa: o död hwar är din udd, hwarmed du hotade mig? Jag skådar Dig besegrad — jag skådar blott ett ewigt lif, en öppen himmel, hwarest min själ skall ernå oändligt större fullkomlighet, än på jorden. Afgrund, hwar är din seger, synd, hwar är din makt? Jag har besegrat dig genom Jesu lära, genom Guds kärlek. Jag hafwer kämpat en god kamp, härefter är mig förwarad rättfärdighetens krona.

Ja, o dödens besegrare, uppståndne Frälsare! Jag wågar försöka att åter upplifwa mitt fallna mod och söka följa ditt exempel. En liten tid och jag har fulländat loppet; hwarföre skulle jag ej under denna korta lefnadstid äga kraft att uppoffra det jordiska för det himmelska? Hwarföre skulle jag af menniskofruktan afhållas att blifwa fullkomligare än jag är? Hwarföre skulle jag frukta menniskornas wacklande omdöme, men glömma den Allwetande och rättfärdige Gudens?

Ack, jag wet det wäl, — ofta är striden swår. Uppfostrad uti många fördomar och wan att från barndomen, utan att jag sjelf märkt det, af dem låta leda mig, skall jag ännu ofta wilseföras samt mot bättre wett och wilja wika af från rättfärdighetens wäg. Jag wet att fruktanswärda hinder ofta kunna möta mina goda föresatser, att werlden med sitt mäktiga inflytande ofta skall motarbeta mitt bemödande att wara en Jesu efterföljare.

Men Du dödens besegrare, Du genom din uppståndelse förherrligade, gif mig nåd att i wankelmodets farliga stunder ihågkomma din död, din seger! Ingjut hos mig din heliga An-

da? Då skall jag äga icke blott wilja utan äfwen förmåga att handla godt och ädelt. Du befaller icke något som öfwerstiger menniskans förmåga. Du har i din antagna menniskonatur gifwit oß en herrlig anwisning huru man skall lefwa i Gud. Dina Lärjungar fingo högre krafter genom din lära och ditt efterdöme — äfwen jag skall icke helt och hållet besegras! Äfwen jag skall, när min dödsstund kommer, icke till ewig tid blifwa i dödens wäld — äfwen jag skall uppstå till oändlig salighet — äfwen jag skall njuta en ewig frid i en bättre werld. Du död hwar är din magt — du synd hwar är din seger! Gudi ware tack som oß segren gifwit hafwer genom wår Herra Jesum Christum!

Den 18 April.

Det Gudomligas seger.

Matth. 28: 11—15.

Han lefwer! O min ande, känn
Din Herre och din Gud igen!
Han lemnat har sitt hwilorum,
Och rösten höres som war stum,
Och handen räckes, som war kall:
Han lefwer och du lefwa skall!

Han framstår i sin herrlighet,
Och öfwer tid och ewighet
Går upp rättfärdighetens sol.
Han lefwer! Himlen är hans stol
Och jorden äe hans fotapall:
Han lefwer och du lefwa skall!

Och werldar skola hafwa slut,
Och stjernor skola slockna ut,
Och himlar störta med wår jord;
Men dig, som tröstat på hans ord,
Ej når förgänglighetens swall:
Han lefwer och du lefwa skall.

Understundom, när jag för mig sjelf i stillhet eftersinnar Jesu wälsignelserika lefnad, nödgas jag fråga: Huru war det möjligt, att icke hela werlden älskade denne himmelska wän, hwars hjerta war uppfyldt af den innerligaste, den ömaste kärlek? Hwarföre förföljdes Han af sina samtida, då till och med Hans domare häfwade att fälla dödsdomen öfwer den oskyldige? Hwad ondt hade Han då gjort? Han lärde endrägt, wänskap, sjelfförsakelse under Guds wilja, den renaste Han lefde i outsäglig ringhet och ödmjukhet, afundades ingen af de stora, bröt ingen borgerlig lag; Han gick nästan utan wänner genom en werld, som misskände Honom ända intill sista ögonblicket; Han spridde glädje och sällhet rundt omkring sig, helade sjuka, hugswalade lidande af alla slag, och återställde mången familjs förlorade lyksalighet.

Huru war det ock möjligt, att man kunde misskänna Honom, som lefde så enkelt och uppriktigt? Hwad hade Han förbrutit, att Hans medborgare — dock icke alla — så häftigt förföljde Ho-

nom ända in i döden? Hade Jesus i wåra dagar uppenbarat sig, hade Han midt ibland oß lefwat och lärt: skulle wäl nu för, att, hån och förtryck blifwit Hans lott, liksom då? — Gerna skulle jag wilja swara: nej! Nej, så omenskligt, så obyfsadt, så känslolöst är icke det nuwarande slägtet; — nej, sådan orättwisa skulle wåra domare, wåra furstar icke låta ske, mycket mindre sjelfwa begå!

Så wille jag swara. Men då jag sedan betänker, huru menniskan i alla tider och bland alla folkslag förblifwit densamma med sina häftiga, egennyttiga lidelser; när jag påminner mig de illgerningar och de ryslighheter, till hwilka wi i wåra dagar warit förskräckte wittnen, påminner mig, huru många tusende oskyldiga, på blotta mißtankar, utan åtskillnad af stånd, blifwit slåpade till afrättsplatsen — då ryser jag af fasa och säger i mitt hjerta: Nej, äfwen i wåra dagar, helige Frälsare, äfwen ibland oß skulle Du icke warit i säkerhet! — Äfwen ibland oß skulle Du hafwa funnit dina blodtörstiga förföljare, din förrådare, din obarmhertige anklagare, dina owärdiga domare, för hwilka ett menniskolif är ett intet, då det står i strid mot deras fördel. Äfwen ibland oß skulle Du icke warit säker, ja, just de, som nuförtiden med sådan ifwer knäböja inför Dig i dina tempel, emedan de i Dig frukta werldens blifwande domare, skulle säkert hafwa anfallit Dig såsom en swärmare eller upprorsmakare, såsom en gudsförakare och kättare, såsom en förderflig nyhetskrämare, om Du i din anspråkslösa enfald, uppfylld af Gudomlig anda i ord och gerning, men i en ringa menniskas skepnad, uppenbarat Dig ibland dem. Ty liksom fordom, dömmer äfwen i dag menniskan efter det yttre skenet; liksom fordom, rasar äfwen i dag det obändiga högmodet och den inbilska egenkärleken emot allt, som ställer sig i wägen för deß fördelar. — Jag will icke fördömma den tid, i hwilken Frälsaren lefde, för att kunna upphöja den närwarande.

Jag föreställer mig med darrande hjerta, att på domedagens morgon äfwen till oß kunde ljuda denna röst: Jag har warit midt ibland eder och I hafwen icke kännt mig; jag war huswill, och I herbergaden mig icke; jag war naken, och I klädden mig icke; jag war sjuk och i häktelse, och I söktten mig icke! — Då skola äfwen många af wår tids menniskor ropa, liksom i Evangelio: Herre, när sågom wi Dig — och hafwe icke tjent Dig? Och Han skall swara dem och säga: sannerligen säger jag Eder: Hwad I icke hafwen gjort enom af deßa minsta, det hafwen I ock icke gjort mig. Matth. 25: 43—45.

Ja, Christus är ännu i dag ibland oß, och wi wilje icke känna Honom. Upplifwad af Hans wälgörande anda, försöker ännu i dag mången ädel själ att tillwägabringa det goda, men han och hans bemödande förtryckes, emedan hans planer strida emot någon mäktig mans jordiska fördelar. Upplifwad af Jesu anda, söker ännu i dag mången upplyst Kristen att utbreda ljusets och dygdens herrawälde på jorden; men han skymfas såsom en otillbörlig nyhetskrämare, emedan genom hans bemödande

mången äregirig fruktar att förlora sitt gamla anseende. Uppliswad af Jesu anda skulle mången dygdens wän ännu i dag wilja uppoffra sig för det allmänna bästa; men den sjelfkloka, egenkära werlden kallar hans ädla oegennytta en dårskap eller en fördold slughet, och begriper icke, huru en man af ringa härkomst, af ringa förmögenhet, i sin simpla drägt skulle kunna göra något ädlare, än han sjelf.

Så hafwa i alla tider de flesta af menniskoslägtets wälgörare under sin lifstid warit föraktade och förskjutne, warit ett åtlöje eller en afsky för de stora, för de lärda, för pöbeln; man har satt dem i fängelse och kedjor; sett dem dömde att tillbringa sitt lif i mörker, eller att sluta det med giftbägarn eller på stupstocken.

Ty enhwar, som med allwar, wishet och gudligt nit förklarar krig mot laster och brott, har alltid den brottsliga werlden till oförsonlig fiende; enhwar, som genom själsstyrka och insigter höjer sig öfwer sin tid, och will upplyfta den fallna menskligheten till samma höjd, missrydes, misskännes och lastas af den werld, han wille förbättra; enhwar, som will störta ondskan och gudlösheten från deras wälde, måste frukta deras hämd, som lefwa af ondskans byte. Den flitiga hand, som will rensa Herrans åker från ogräs, har intet annat att wänta, än att blifwa stucken och sårad af de nässlor och törnen, han will bortrensa.

Så nedslående deßa betraktelser måste wara för en ädel själ, som har sin största fröjd af det godas framgång, det må nu tillwägabringas af hwem som helst; så wederquickande och hugnelig är deremot den tröst, wi kunne hämta af den stora händelse, hwilkens minne wi denna heliga dag fire.

Jesus war icke mer! Hans Lärjungar och wänner gjöto i stillhet tårar öfwer sin förlorade Lärare och wän; djup smärta och saknad herrskade i deras innersta. Men högt triumferade ondskan och skadeglädjen, ty Jesus war icke mer. Stolte i sin seger yfdes Fariseerne och de skriftlärde, ty deras fruktade motståndare hade förlorat sitt lif på korset. Hans heliga hjerta war brustet. Redan låg Han begrafwen i klippans sköt, ett rof för förgängelsen. Icke en gång Hans stoft unnade de åt Hans öfwergifna wänner. En sten war wältrad framför grifthwalfwet och ingången förseglad.

Men, o förwåning, o fasa! En jordbäfning skakade Jerusalems stolta palats och sprängde grifthwalfwen. Jesus låg icke mera i de dödes grifter; Han wandrade uppenbarligen genom landet och wisade sig för de sina. Bäfwande begåfwo sig krigsknektarne, som haft wakt om liket, grafwen, stenen och sigillet, in i den heliga staden. Öfwerste-Presterne och Rådet förnummo det under, som skedt war. Deras kränkta stolthet uppreste sig mot deras inre öfwertygelse. De förnekade händelsen.

Men förgäfwes nekade de. Förgäfwes trädde de tillsammans med Stadens äldste och höllo råd. Hwilket menniskoråd mäktar kullkasta Guds rådslag? — Förgäfwes bestucko de krigsknektarne, att de skulle säga: Hans Lärjungar kommo om natten och stulo Honom bort, medan wi sofwo. Sjelfwa grafwarne wittnade emot dem, och de ögonwittnen,

som mötte den uppståndne Frälsaren, förkunnade högt för samtid och efterwerld: Christus är uppstånden. Ja, Christus war werkligen uppstånden. Lärjungarne sågo Honom och trodde, samt fattade nytt mod. Uppfylde af glädje gingo de genom alla werldsdelar och förkunnade frimodigt den Uppståndnes lära. Korset, den smädefulla dödens sinnebild, blef ett segertecken för den kristna kyrkan. Okända folkslag och Konungar nedföllo i stoftet för den korsfäste. Hans namn blef deras högsta ära, och Jesu försoningsord utspriddes till palatsen såwäl som till kojan, till söderns brännande öcknar och nordens isklädda fält, ja fjerran öfwer werldshafwen till okända riken och dar.

Förgäfwes reser sig menniskomakt emot det, som från Gud leder sitt ursprung. Det som af Gudi är, kan aldrig fullkomligt gå under. Om det också till en tid skulle förtryckas — misströsta icke! det skall gå segrande ur striden. Sjelfwa grafwen blifwer ett segertecken, sjelfwa korset en äreslod.

Fatta derföre mod, du klentrogne, som med dygdiga föresatser wågar dig ut i werldens bullersamma hwirfwel, men än af afundens sneda blickar, än af ondskans hånlöje, än af den kränkta egenkärlekens harmfulla uppsyn låter afskräcka dig från den goda stråten, och wäl will wara en ädel man, men dock bibehåller werldens gunst. Ingen kan tjena twå herrar! Är himmelen ditt mål, hwad har du att äska af werlden? Will du befordra Guds sak, hwad bekymrar dig då de lastbares ogunst?

Fatta mod, ädla men twehågsne menniskowän, som förd af en inre helig öfwertygelse brinner af begär att befordra menniskornas förädling och sällhet. Fullända ditt werk! War nöjd om några få ädla wälsignande trycka din hand, men wänta icke af den stora hopen annat än otack och förtal, misstydning och fiendskap: De weta icke hwad de göra. Och skulle du ock falla, skulle du ock blifwa ett offer för lömska motståndares arglistiga anslag—hwad mer? Hwad förlorar du wäl? Din jordiska lycka kan gå förlorad, men icke den stora tanke, för hwilken du uppoffrade lifwets glädje och njutning. Ditt blod kan flyta för mördarens hand; men din själ swingar sig segrande öfwer stoftet. Dygdens kämpe, försaka dig sjelf, din egen sällhet, men icke mensklighetens heliga sak, icke din egen gudomliga öfwertygelse! Strid för den goda saken, — det är icke din, det är Guds; — hon skall behålla segren!

Det af Gudi är kan aldrig gå förloradt! Wäl har det att kämpa mot mäktiga hinder, dem werlden fiendtligt ställer i deß wäg; men du kan wara öfwertygad, att det slutligen segrar!

Detta läre wi af den underbara händelse, hwilkens minne wi i dag med glädje fire; detta läre wi af otaliga andra underbara skickelser i menniskoslägtets historia; ty den innehåller det högsta och tillförlitligaste bewis på Guds försyn, som wakar öfwer oß alla.

Sanningen är af Gudi; ty Gud är sjelf sanningens ande. Också har ännu ingen sanning, så förhatlig den än må hafwa warit för folken eller deras beherrskare, gått förlorad. Alltid kämpade hon sig fram oak-

tadt hindrens makt, och fira de i senare åldrar deß herrligare seger.

Hwarje ny sanning motarbetar mer eller mindre assigterne och fördomarne hos en wiß menniskoklaß, eller ock deras antagna sedwanor och meningar; hwaraf följden blifwer, att den nödwändigt har en swår kamp att bestå emot redan stadgade förhållanden. Den är såsom en surdeg, hwilken bringar hela maßan af antagna föreställningar och bruk uti en hemlig gäsning. Men redan denna gäsning är ett förebud af den säkert inträffande segren; den upplöser och affsöndrar det gamla, som blifwit odugligt och skall lemna rum åt det nyare och bättre. Sanningen segrar till slut, wore det ock först på sina första bekännares grafwar.

Derföre darra icke för ljusskygge tyranners werldsliga makt, hwilkas rike är mörkret, och som bereda sanningens wänner landsflykt, fängelse eller död. Deras motstånd är fruktlöst. Med jordiska wapen dödar man icke det himmelska. Genom skräckmedel kunna de wäl till en tid förlama tungan, men aldrig andans lugna och genomgripande werksamhet. Öfwer själarnes inre osynliga werld herrskar ingen dödlig, förde han ock spiran öfwer alla riken i werlden; ty der herrskar endast Guds osynliga spira! Herodes befallte engång i ursinnigt raseri de Bethlehemitiska barnens dråp, och ännu i dag, efter snart twåtusende år, firar en frälsad werld segerfesten af de sanningar, som utgingo af det Bethlehemitiska barnets munn. Judarnes öfwerste prester och skriftlärde förswarade med raseri emot Evangelii förkunnare ceremonialiska lagens helgd och bindande kraft samt folkens blinda wördnad för Jerusalems helgedomar; men Jerusalem med deß tempel sönderföllo i stoft, och Judendomens bekännare blefwo förskingrade, samt irra flyktige kring hela jorden; men Jesu Evangelium har wunnit insteg hos den bättre delen af menniskoslägtet; det är alla bildade folkslags ära och sällhet.

Förtörnade på den ewiga sanningen stredo de hedniske offerpresterne mot Jesu första bekännare. Roms beherrskare rasade med mångfaldiga förföljelser emot dem, som höjde sina röster mot landets gamla religion och föraktade afgudarnes altaren. Förgäfwes! Deßa altaren störtades omkull; Roms makt, fordom en skräck för hela werlden, är förswunnen, är stoft, och öfwer de mördade Lärjungarnes grafwar reste sig tempel åt den ende och sanne Guden.

Det af Gudi är, kan aldrig gå förloradt! Oskulden och rättrådigheten i den dygdiges bröst är af Gudi, ty Gud är all oskulds, all helighets rena och ewiga källa.

Menniskornas blindhet och lidelser göra det ofta omöjligt för dem att genast inse och erkänna det som är sannt och rätt. Emedan hwar och en har sin egen erfarenhet och sina egna derpå grundade åsigter, och emedan han blott efter deßa bedömer hwad han ser, så inträffar wanligtwis, att han anser allting för falskt och orätt, som icke öfwerensstämmer med hans förut fattade föreställningar. Enär nu dertill kommer menniskornas beklagliga böjelse att hellre tro ondt, än godt om sin nästa, så är det lätt förklarligt, hwarföre så män-

ga rättskaffens menniskor miß-kännas i sina bästa afsigter, och så många oskyldiga blifwa ett föremål för förtal och oförtjent hat.

Twärr är wanliga menniskors dygd icke stark nog att hålla sig upprätt under owäntade stormar. De kunna icke uthärda att se sig förföljda för en rättwis saks skull. Antingen uppfylles deras hjerta af en feg eftergifwenhet, och de låta den goda saken fara, blott för att icke förlora wanmäktiga medmenniskors ynnest; de försaka dygden, emedan de icke wilja försaka sina egna fördelar; eller ock råka de uti ett motsatt fel, i det de intagas af menniskohat och werldsförakt, samt med bitterhet utfara mot sina samtidas otacksamhet. Så förderfwade redan mången genom otidig häftighet och en blossande hetta det goda, han eljest, genom ett wist undanrödjande af de hinder, andras oförstånd lade i deß wäg, kunnat bringa i fullbordan. Så blef mången wälmenande menniskowän, som friwilligt skulle hafwa uppoffrat sig för dygdens sak, om man endast erkänt hans redliga afsigter, af harm och mißtröstan håglös och trög för den goda saken, eller ock, emedan han icke trodde sig kunna öfwertyga den trånghjertade egennyttan om sina afsigters renhet, nedsjönk han sjelf till samma låga egennytta, som han likwäl förut med rätta föraktade.

Men så handlar icke en sann Kristen, som wandrar i sin store Lärares fotspår, och hwilkens föresyn alltid swäfwar för hans ögon. Han förgäter ej hwad Jesus, den rättfärdige, led för sin rättfärdighets skull. Han förgäter ej att denne till och med gick i döden för werldens sällhet — att många andra heliga män, lifwade af Jesu anda, följde Honom samma wäg till samma mål! Han förgäter icke att ståndaktighet allena winner segren, och att det, som är sannt, rätt, godt och himmelskt, aldrig kan helt och hållet duka under. Han förgäter icke den wigtiga lärdom, Jesu hjeltemod gaf åt alla dem, som wilja wara Hans efterföljare på den törnbeströdda stigen för menniskowäl: Frukter eder icke för dem, som döda kroppen. Ja, hwad betyder wäl wårt jordiska lif, då det gäller dygdens triumf! Är icke döden för ett gudomligt mål, menniskoslägtets wälfärd, långt herrligare, än den lumpna winsten af några få år, framlefde i det tärande medwetandet af feghet och affall från sanningens och dygdens wäg?

Hwad i Gudi är, kan aldrig gå förloradt! Trotsa derföre frimodigt alla hotelser, alla mißtydningar, alla qual, hwarmed en ond werld will twinga dig till affall från det goda, och gläd dig af ditt höga kall att lida för sanning och dygd. Du wandrar på Jesu törniga, men lysande stig. Icke hwar och en blef genom händelsernes sammanträffande denna sälla lott beskärd. Fritt må de ondas skara sammanrota sig emot dig och förklena dina afsigter: din oskuld är en himmelens sköld mot hwarje förtalets pil, som rigtas mot ditt hjerta. Beskärmad af denna oskuld, och med din blick rigtad på den allseende Guden i himmelen, fullborda din kamp, och war wiß uppå, att bortom tidens wedermöda wäntar dig ewighetens owansliga krona.

Så, uppståndne Frälsare, will jag ständse wara din trogne Lärjunge. Ditt lif är min spegel, din död mitt lif, din uppståndelse ett lefwande wittne, att det som af Gud härstammar är oförgängligt såsom dess upphof. Skulle jag då, för att undwika armod, åtlöje eller förtryck af en ond werld, afwika från dygdens stråt? Bort det! Nej hwarken armod eller förakt eller förtryck, nej icke engång sjelfwa döden skall förmå mig att öfwergifwa den wäg, som Du, o Jesu, wandrat före mig. Den slutas icke i grafwen, ty det Gudomliga är ewigt, och ewig är min själ. Äfwen hon är en gnista af Gud och slocknar icke i dödens natt.

Ja, uppståndne Frälsare, äfwen jag skall uppstå! Min själ skall engång afkläda sig stofthyddan, hwari Guds hand henne försatt, och framgå, i förklarad gestalt, till ny ära och herrlighet, så framt hon blifwer wärdig sitt höga ursprung. — Segrande höjde Du dig, o Jesu, öfwer döden, öfwer grafwen. Segrande skall ock jag som ett barn af den ewige Fadren engång höja mig öfwer min förbleknade lekamen; och när mina jordiska anförwandters tårar fukta mitt stoft, så ilar jag i salig förtjusning mina himmelska anförwandter till mötes, för att i Guds himmelska rike ännu fullkomligare fira det gudomligas segerfest.

Fader, Moder, hwi stån I med tårfulla blickar, bleka och jämrande wid det älskade barnets bår? — Är Jesus icke uppstånden? Kan det gudomliga gå förloradt, som engång så skönt upplifwade detta stoft, öfwer hwilket I nu stån lutade i hopplös smärta? — Fromma dotter, ädle son, hwarföre skall sorgen öfwer din aflidne fader, din aflidna moder oupphörligt förtära ditt sinne? Hwarföre suckar du öfwer det gudomligas segrande hädanfärd till sitt upphof, Gud? Så återwände ock Jesus, efter fulländadt lopp, till de himmelska boningarne. Så återwänder ocksä det i dig inneboende Gudomliga, kanske förr än du tror, till salighetens outtömliga källa.

Allt wårt högre sträfwande härnedre är det himmelskas seger öfwer det jordiska, är ett utbyte af det timligas fjettrar mot ewighetens frihet, är lifwets seger öfwer döden.

Jesu Lärjungar och wänner greto icke längre, sedan de sett Hans grift tom och Honom sjelf uppstånden — greto icke, när Han efter en kort tid åter skildes från dem och gick före dem till Fadren. — Tröstlösa föräldrar, tröstlösa barn, tröstlösa makar, tröstlösa wänner — äfwen föremålen för edra tårar sofwa icke mera i grifterna! Lifwets Gud har förenat dem med sig, för att i eder egen dödsstund, när loppet är fulländadt, fördubbla eder sällhet. Skulle icke edert sista afsked från denna werlden blifwa långt smärtsammare, om I woren nödsakade att efterlemna de älskade, som nu gått före Eder till himmelen?

Uppståndne Frälsare, Du är min tröst, mitt ljus! Din seger är min seger; Din död min odödlighet; Din uppståndelse min triumf!

Den 19 April.

Uppståndelsen.

Joh. 20: 1—18.

Du död, hwar är din udd?
Hwar är din seger, afgrunds-skara?
Det lif, som Jesus mig beskär,
Kan ingen död besara.
Ewigt hör jag Honom till,
Som sade: "der jag är, jag will
Att mine skola wara."
Halleluja!

På Golgatha hade Messias fulländadt sitt werldsförsonings-werk. Han förkunnade det, sägande: Det är fullkomnadt!

Och det war fullkomnadt. Hans uppenbarelse, hans salighetslära hade nu blifwit menniskoslägtet förlänad såsom en ewärdelig gåfwa. Det kände nu vägen till den sanna Guden, vägen till förädling. Det kände sina högsta bestämmelser. Det var fullkomnadt; saliggörelse syndarne förwärfwad, äfwen om Jesus, den korsfäste, aldrig iter uppenbarat sig och Hans ekamen förblifwit i grafwen.

Men nya under tilldrogo sig fter Hans begrafning. Det underbara, hwarmed gudomligheten omgifwit hela Hans lif, spred 3 äfwen kring Hans graf. Jesus hade ännu icke fulländat sin rdiska bana. Det hwarpå Han ta dunkelt häntydt, och inn af Hans Lärjungar eller änner rätt förstått, det hände. et utomordentligaste, det glädjefullaste, hwad ingen dödlig, wad ingen af Jesu dyrkare, ingen af Meßiä blodlystne fiender äntat.

På en af Sabbatsdagarne företogo sig Jesu wänninnor, att tillreda begrafningen af Hans lik, som i anseende till Sabbathen, på hwilken hwarje arbete war förbjudet, endast för tillfället blifwit bisatt. Efter landets sed hade de tillagat salfwor och kryddor, i affigt att dermed i det längsta förekomma de kära lemningarnes förwandling.

Tidigare än de andra kom Maria Magdalena under morgonens tystnad till grafwen. Hon wißte, att ett klippstycke blifwit wältradt för den helt nya griften, så att ingen skulle kunna inträda dit. Detta hade icke allenast skett, för att utestänga wilda djur eller menigheten, af hwilka den senare, utaf nyfikenhet, kunnat begifwa sig dit; utan ock för Lärjungarnes skull. Det högre presterskapet befarade, att deße hemligen kunde borttaga deras korsfäste mästares lik, och sedan utsprida bland folket, att Meßias, den på Golgatha aflidne, icke dött, utan lefde ännu för att befria Israel. Derföre hade de maktägande icke blott låtit tillsluta klipphwalfwet, utan ock hos Landshöfdingen Pontius Pilatus utwerkat, att några krigsknektar af besättningen i Jerusalem måtte ställas för grafwen till deß bewakning.

Obekymrad om alla deßa anstalter, skyndade Maria Magdalena likwäl dit. Hennes ömma otålighet att ännu engång skåda den helige wännens, den oskyldigt afrättades, jordiska quarlefwor, glömde stenen och wakten.

Hon kände redan en ljuf lindring för saknadens smärta i blotta närwaron af den Högtälskades dyra stoft.

Hon kom dit. Med öfwerraskning och glädje såg hon icke blott wäktarne förswunne, utan ock grafwen öppen, stenen frånwältrad. De öfriga wänninnorna woro ännu på afstånd. Hon afbidade ej deras ankomst, utan ilade med bewingade steg till grafwen, in i det öppna klipphwalfwet. Men Han hade förswunnit, den hon sökte. Ännu låg der linneswepningen, hwari den liflöse kroppen blifwit inwecklad; och swettduken, som blifwit bunden kring Jesu hufwud, låg afsides, hopwecklad, på ett särskilt ställe. Med häpnad såg hon deßa förändringar. Hon föll på den tanken, att wännens lekamen, kanske genom Josef af Arimathia, redan blifwit bortförd och jordfäslad.

Men en ny uppenbarelse ökade hennes bestörtning. En obekant yngling, som bar en lång hwit drägt, satt till höger under klippan. Bäfwan och fasa öfwerwäldigade henne. Den hon skönjde, liknade ett högre, öfwerjordiskt wäsende. Ännu mer måste det ord, han talade, bekräfta denna tro. "Du söker Jesum af Nazareth, den korsfäste," sade den underbare främlingen: "Han är uppstånden, Han är icke här. Se rummet, der Han legat hafwer. Men gack åstad, och båda Lärjungarne, att Han skall gå före Eder till Galileen; der skolen I se Honom, såsom Han Eder förkunnat hafwer."

Den obekantes tal fyllde Maria Magdalenas bröst med helig bäfwan, med glädje och rysning. Han är ej död, den aflidne, Han lefwer ännu! Och den som förkunnat deßa ord, hwem war Han? Icke en wanlig menniskoson: Han måste hafwa warit ett himmelskt sändebud.

Derför ansågo honom ock sedermera Jesu Lärjungar och lefwernesbeskrifware. Evangelisten Marcus (16: 5.), kallar honom blott en ung man i en sid hwit klädnad; Lucas (24: 4.) anför, att twenne män i glänsande kläder framträdt till de sökande; Johannes (20: 12.) kallar dem Englar; hwilket ord i Grekiska språket, ursprungligen betyder: Gudomens bud, förkunnare, utskickade. Så kalla stundom Psalmerne stormwinden, blixten och åskan, Jehovahs Englar och sändebud. Ännu högtidligare, med Österlandets praktfulla bildrika uttryck, skildrar Evangelisten Mattheus denna uppenbarelse. Han säger icke allenast, att en Engel wältrat stenen från grafwen, utan: se, så lyda hans ord, det warde en stor jordbäfning: ty Herrans Engel steg ned af himmelen, och gick fram, och wältade stenen ifrån dörren, och satte sig på honom. Och han war påseendes som en ljungeld, och hans kläde hwit som snö. Matth. 28: 2—4.

Så olika Evangelisterne ock berätta de omständigheter, hwilka åtfölja Jesu förswinnande ur grafwen, komma de dock alla deri öfwerens, att Meßiä uppståndelse blifwit de sökande, genom ett obekant wäsende, förkunnad och wandringen till Galileen anbefalld, i hwilket land de åter skulle möta den Högtälskade. Jesu lefwernesbeskrifwares afwikelser i sina framställningar röra, till

största

örsta delen, blott owäsendtliga
ißaker. Och just denna olikhet
lifwer ett nytt bewis för trowär
igheten af deras uppgifter. Der
f måste man erkänna, att den
ie, oberoende af den andra,
opskref hwad han wißte; att in
n rättat sig efter de andres be
ttelser, ingått aftal om hwad
m borde uppteckna, eller ens,
minstone under författandet,
ietat något af de andras arbeten.

Med rysning hade Maria
Magdalena lemnat klipphwalf
et, troende, att man blott till
ågon annan ort förflyttat wän
iens lik. Huru kunde hon sätta
ro till det för menniskoförnuft
rimligaste? Huru kunde hon fö
eställa sig, att Han skulle, lik
ndre lefwande, wandra i Gali
een? De öfriga wänninnorna
ade anländt. Äfwen Petrus,
Herrans Lärjunge, kom nu, och
ed honom den milde Johannes.
"Ack," utbrast nu Maria Mag
dalena, "de hafwa tagit bort
min Herra, och jag wet icke
hwart de hafwa lagt honom!"
Med förwåning hörde de an
kommande hwad som skett. Ja,
hastigare, än den eldige Petrus,
ilade den ömme Johannes till
grafwen. En rysning öfwergick
honom wid ingången till de
dödes boning; han stod, liksom
fängslad af osynliga band, och
kastade blott en ängsligt spänan
de blick genom halfdagern i hwalf
et, till platsen, der han, i stäl
let för liket, upptäckte den quar
lemnade linneswepningen. Mo
digare följde honom Petrus, lik
som af fast beslut att winna full
öfwertygelse, och inträdde. Nu
kom äfwen Johannes efter. De
funno allt, såsom Maria Mag
dalena redan förkunnat dem. De
andre quinnornas häpnad, lem
nade desa båda Lärjungar graf
wen, der den son, som för
nämnde quinnliga wän sig up
penbarat, äfwen teddе sig för
deras blickar.

Hon dröjde allena på den ort,
der hon fruktlöst hoppades, att
ännu en gång, — ack! den sista,
— få se och wälsigna den dyrka
des jordiske quarlefwor. Högljudd
war hennes klagan under mor
gonens tystnad i örtagården,
som omgaf griften. Plötsligt blef
hon warse en man, den hon höll
för örtagårdsmästaren: "Hwi
gråter du?" frågade Han hen
ne; "Hwem söker du?" — "Her
re," swarade hon, "hafwer du
tagit Jesum bort? Säg mig,
hwar du hafwer lagt honom,
jag will taga honom?" Under
snyftningar ytt ade hon detta.
Hennes enda tanke war Jesus;
hon märkte knappt mannen.

Men då Han, i stället för
swar, endast ropade: "Maria!"
så genomträngde en helig rys
ning hennes innersta. Ty detta
war Jesu röst; detta war den
wälbekanta ton, med hwilken Han
förr plägat uttala hennes namn.
Hon darrade af häpnad, blandad
med förtjusning. Hon wände sig
om, för att skåda Honom, som,
i owanlig drägt, först icke igen
kändes af henne. Nu fann hon,
hwem det war. Framför henne
stod Jesus, den korsfäste, den
afsidne, den begrafne. Det war
Mästaren sjelf! Med trängtan,
wördnad och rysning ilade hon
emot Honom; hon utsträckte ar
marne för att tillbedjande om
fatta den Gudomliges knän. Han
afwisade henne. "Widrör mig
ej; ty jag har ännu icke uppfa
rit till min Fader. Der skole
wi först blifwa oupplösligt för
enade, i himmelen, der ingen

skillsmeßa är. Men begif dig till bröderne, och säg dem, att jag far upp till min Fader och till eder Fader, till min Gud och till eder Gud!

Så talade Jesus. I återseendets första ögonblick förkunnade Han sitt afsked från jorden. Han hade återwändt i lifwet, och likwäl syntes Han liksom död från alla jordiska förbindelser. Alla fordna älskliga förhållanden borde ej mer äga rum. Han höll den fromma Lärjunginnan aflägsnad från sig. Hon wågade icke ens widröra Honom. Det war Jesus, och likwäl icke mer sådan Han warit före sin död. Han hade något främmande, majestätiskt, högre i sitt wäsende. Han tycktes numera föga tillhöra det jordiska. Lärjunginnan trädde bäfwande tillbaka. Det war Han. — Hon skyndade till de bortgångne Lärjungarne. Hon förtäljde hwad henne wederfarits. "Jag har sett Honom," ropade hon glädjefullt mot de förwånade, "jag har sett Herren, och sådant har Han sagt mig."

Underrättelsen om Hans befrielse ur grafwen hade med temlig skyndsamhet blifwit kringspridd i Jerusalem. De Romerske krigsknektarne, som med Landshöfdingens samtycke blifwit ställde för grafwen, hade, innan dagen inbrutit, skyndat till Öfwerstepresterne i staden och berättat, att den korsfäste, hwilken de skolat bewaka, ej mer wore i grafwen; men klippstycket wältradt från grifthwalfwet.

Just detta hade Öfwerstepresterne, de äldste och Jesu samtelige motståndare befarat. Att förekomma detta hade de utwerkat, att wakt blifwit ställd för grafwen. De förnummo wäktarnes berättelse, som lät alltför underbar och synes hafwa blifwit än mer utsmyckad af deßa menniskors widskepliga rädsla. De inbillade sig fullt och fast, hwad krigsknektarne ock deremot inwände, att deße sorglöst låtit sömnen öfwerwäldiga sig, och att Lärjungarne under tiden infunnit sig samt bortfört liket, för att kunna bland folket utsprida, det Jesus af Nazareth uppstått från de döda.

Händelsen wäckte farhåga bland presterskapet. Man wågade icke tillåta de Romerske krigarne att sielfwe utsprida underbara berättelser om Jesu uppståndelse, dem de kanske uppfunnit endast för att ursäkta sin oaktsamhet och trygga sig för näpst af sitt befäl. De bådo dem, att hellre rent af förklara, det de om natten blifwit öfwerwäldigade af trötthet; detta hade Lärjungarne blifwit warse, och, medan de sofwo, bortstulit liket. De Öfwerste Presterne gåfwo soldaterne penningar, på det de måtte troget förblifwa wid denna utsago, och lofwade, i fall Landshöfdingen skulle erfara hwad som timat, mildra hans wrede och skydda dem för allt tilltal.

Snart war det bekant i Jerusalem och öfwer hela landet att den korsfästes lik om natten blifwit hemligen bortfördt af des fordne anhängare. De fleste trodde detta rykte, och, tillägger Mattheus helt okonstladt: **Detta talet är beryktadt ibland Judarne allt intill denna dag. Matth. 28: 15.**

Detta tal bland Judarne, som långt derefter ännu förspordes bewisar, om icke den osmyckade redligheten, hjertliga trowärdigheten och obestridliga öfwerens-

skämmelsen i Lärjungarnes berättelser redan tillfyllest styrkt sanningen deraf, att Jesus werkligen åter utgått ur grafwen.

Ibland fordna och senare tiders Kristne samt Skrifttolkare hafwa funnits många, som welat betwifla Jesu uppståndelse. Dit höra icke allenast de, som i wåra dagar till digtens och sagornas område hänföra allt hwad de ej kunna förklara och bringa i förening med naturens wanliga gång, utan ock de personer, hwilka redan på Apostlarnes tid förnekade sielfwa saken. För dem syntes en döds återwändande till de lefwandes rike omöjligt. Dylike twiflare befunnos sig äfwen i den Grekiska staden Corinth; Apostelen Paulus, Jesu inwigde, hwilken plägat förtroligt umgänge med de öfrige Lärjungarne och kände många af dem, som åter sett Jesus lefwande efter Hans död på Golgatha, wederlade med eftertryck den fruktlösa twifwelsiukan. Han hade så mycket större skäl dertill som Jesus, icke blott af sina quinnliga wänner och förtrognaste Lärjungar, utan ock af en stor mängd andra personer, efter sin korsfästelse blifwit åter bemärkt såsom lefwande. Är nu — så skrifwer Paulus i sitt första bref till Corinthierne — **Christus predikad för Eder, att Han är uppstånden ifrån de döda; hwarföre säga då somlige bland Eder, att de dödas uppståndelse är intet?** 1 Cor. 15: 12. **Han wardt sedd af Cephas; sedan af de tolf. Sedan wardt Han sedd på en tid af mer än femhundrade bröder, af hwilka ännu många lefwa; men mesta delen äro affomnade.** 1 Cor. 15: 5, 7.

Christus war uppstånden; lefde åter bland menniskorna. Hwilken grund skulle wi wäl hafwa, att, med Jesu fiender, Judarne, tro, det Hans lik blifwit af Lärjungarne stulet ur grafwen? Kanske för att kunna påstå, det Jesus åter blifwit lefwande? — Hwilken fördel hade wäl kunnat tillskyndas dem genom utspridandet af en osanning, då man till och med skulle hafwa funnit sielfwa det werkliga förhållandet högst otroligt? Huru farlig måste icke en digt blifwit för deras höga ändamål att utbreda Jesu uppenbarelse och lära, då ännu ibland dem sielfwe kunnat finnas en förrädisk Judas eller fastmer ett redligt sanningens wittne, som, efter att hafwa blifwit inwigd i hemligheten, upptäckt det fromma bedrägeriet. I det ögonblick lögnen blifwit förkastad af någon redlig Jesu Lärjunge, skulle alla de öfrige förlorat sin trowärdighet och derigenom tillfogat sielfwa Evangelium betydlig skada.

Men känner man andan af Christi lära, känner man Lärjungarnes rena sinne, deras heliga sträfwande efter sanning och deras hjertliga, konstlösa wäsende: huru kan en af de gröfsta osanningar låta förena sig med deras tänkesätt? — Något sådant öfwerensstämde lika litet med deras sinnelag som med deras klokhet.

Segerrik har Christus sig förlossat ur dödens bojor och ännu engång återwändt bland menniskorna. Denna werklige, af alltför många då lefwande samtida kände, erfarna och högtidligt bewittnade händelse, blef icke sällan ganska menlig för trowärdigheten och antagandet af Evangelium, när det predikades bland Judar och hedningar. Ofta wille man ej widare lyssna till

Lärarnes ord, när de sålunda började sin predikan om Jesus. Man höll dem för swärmare, log och gick derifrån. Mensklig klokhet hade hellre tillstyrkt, att antingen föga eller alldeles icke nämna Jesu uppståndelse. Men Lärjungarne woro ej angelägne om werldslig klokhets wanliga medel, utan endast om sanning. De kunde och wille ej betyga något annat än hwad de wißte, än det, hwartill alla warit wittnen, än hwad alla sade, hwar och en på sitt sätt, utan att den ene träffat aftal med den andre. Hwartill hade ock aftal tjenat, då de sedermera skingrades i de mest aflägsna werldstrakter och derefter aldrig mangrannt sammankommo? Men om, när tidtals några af dem träffades, de i åtskilligt kunde wara af olika mening, så woro de likwäl aldrig skiljaktige i hwad Jesu uppståndelse beträffar. Ty den hade timat. De hade åter i lifwet sett och talat med sin gudomlige wän, sedan Han dött och blifwit begrafwen. Först en tid derefter hade Han för alltid öfwergifwit werlden.

Det war således mödosammare för Lärjungarne att göra sanningen trowärdig, när de förkunnade Mästarens uppståndelse, än om de rent af förtegat densamma. Hwilken fördel hade wäl en uppsätlig digt kunnat bereda dem eller Evangelium? Måste de ej, så ofta de predikade och skrefwo om den uppståndne, med deras ömtåliga sanningskänsla och hjertliga fromhet höljas af blygselns rodnad, om hwad de förkunnade warit falskt? Måste de ej oupphörligt frukta förräderi? När förblef en, om ock aldrig så djupt dold, sanning ständse hemlig? Och slutligen, blef då Jesu lära derigenom trowärdigare, med Guds ordning i naturen och med förnuftet mer öfwerensstämmande, — med ett ord, blef den derigenom sannare, att man digtade Jesu återkomst i lifwet efter korsfästelsen? Ingalunda. Han hade lemnat grafwen. Han hade åter blifwit lefwande. Det kan ej, mot all bekräftad sanning, förnekas. Flera omständigheter, än dem jag här kunde nämna, bewisa det. Ja, till och med wißa twifwelsjuke bland de nyare, deße så kallade starke andar och upplyste kände, att så enhälliga wittnesbörd ej medgifwa någon motsägelse, och att man ej, utan hädelse, kunde nedsätta Jesu Lärjungars uti de efterlemnade skrifterna uppenbarade sinnelag i bredd med bedragares konstläde, ränkfulla, sökta och hycklade tänkesätt. De insågo, att sådant ej kunde ske utan hädelse mot deras eget sunda förstånd. Han hade lemnat grafwen. Han lefde. Men huru och på hwilket sätt denna uppståndelse jemte det dermed förenade lif ägt rum, deröfwer sökte man förklaring i hwarjehanda gißningar. Redan under de äldre tiderna funnos personer, hwilka frambragte den sagolika uppfinning, att icke Christus sjelf, utan blott en Honom liknande bild blifwit korsfäst och begrafwen. I nyare tider wille man göra sannolikt, att Jesus på korset endast blifwit skendöd, och att Josef af Arimathia, gynnad af Landshöfdingen, hwilken deßutom ej welat Jesu död, emedan han icke funnit Honom hafwa förtjent ett sådant straff, nedtagit Honom wanmäktig, halfdöd, men tidigt nog för att kun-

ia wederfås. Så hade den Kors-fäste genom sina wänners ömma sorgfällighet blifwit återkallad till lifwet och räddad, utan att Hans egentliga Lärjungar i början wetat deraf. Ty man hade, af fruktan för Judarne, warit nödsakad till iakttagande af den strängaste tystlåtenhet, hwilken aldrig kunnat bewaras, om sådan blifwit flera personer meddelad.

Så konstiga deßa och alla dylika gißningar om Jesu återkomst i det jordiska lifwet, samt alla förklaringar af det underbara ock äro: hwad upplysa de? Hwad skänka de mig alla deßa toma hugskott, som just derföre, att de ewinnerligt måste förblifwa blotta gißningar, icke äro någon sanning? Jag wet, att Han på korset kände dödsqualen och, döende, anbefallde sin moder åt den trogne Lärjungen Johannes; jag wet att Han ropade: **Det är fullkomnadt!** Jag wet att watten och blod flöt ur Hans af spiutet genomstungna sida, och att Han på tredje dagen åter blef lefwande, uppstod från griftens dödsläger samt åter uppenbarade sig för sina wänner; här behöfwes ingen förnodan, ingen förklaring, ingen det underbaras afklädning. Jag förstummar wid det, som efter förståndets insigter är mig mörkt. Hwem kan lösa deßa förflutna händelsers gåtor? Men jag delar Jesu Lärjungars och Lärjunginnors heliga förtjusning. Jag wördar Guds, Fadrens, den ewige Werldsbeherrskarens skickelser! Christus är uppstånden! Och fornwerldens profetia uppfylldes äfwen här på underbart sätt: **Ty du skall icke låta min själ uti helfwete; och icke tillstädja at din Helige ser förgängelse.** Ps. 16: 10.

Det är i sanning straffwärdt, att neka uppståndelsen; ty den som det gör, han behandlar såsom lögnare den fromma och ädla mängden af Jesu Lärjungar, Evangelister och Apostlar, samt uppställer dem rent af såsom uppenbare bedragare och förbrytare. Den som förnekar Jesu uppståndelse, han påstår, att allt, hwad så många af hwarandra oberoende, dygdiga personer berättat om den aflidne Werldsförsonarens återkomst i lifwet samt om Hans werk och läror före himmelsfärden, innehåller af dem uppsåtligt digtade fabler. Det är i sanning synd, att såsom bedragare förtala lefwande menniskor, hwilkas fromhet blifwit allmänt erkänd; men icke mindre, att så förfara mot de fromme, som redan aflidit. Du, som för en hof anser den, hwilken swärtar din själs redlighet eller blott gör densamma mißtänkt: huru kan du tillstädja dig att beskylla deße wördnadswärde forntidens män för en af de skamlösaste nedrigheter?

Det är straffwärdt, att neka Jesu uppståndelse. Ty den som säger, att Lärjungarne, Evangelisterne och samtlige Apostlarne hafwa anfört osanningar och digter i sina berättelser om Jesu återuppträdande i lifwet samt om Hans senare werk och läror: han gör äfwen i och med detsamma allt hwad de upptecknade om Jesu förutgående werk, öden och läror, mißtänkt? Kunde de wilja bedraga oß i ett fall, så kunde de ock wilja göra det i alla andra; då är Jesu hela lefnad, hela Hans lära, hela ändamålet af Hans sändning en fabel, mißtänkt och owiß; då står det hwar och en fritt, att af Jesu lefnad och lära

wälja hwad som behagar ho-m, efter hans själs beskaffen-t, böjelser och lynne; då kan war och en sielf skapa sig reli-oner efter sin egen inbillning, h såsom digt eller öfwerdrift utur esu lära förkasta hwad som deri rekommer hans lastbara böjel-r för allwarligt och bindan-e. Derföre säger Paulus med ill rätt till sina Corinthier: Är hristus icke uppstånden, så r eder tro (Religion) fåfäng; h J ären ännu uti edra syn-er. 1 Cor. 15: 17.

Således måste wi noga ur-ilja dem, som efter sitt eget för-uft endast wilja göra det under-ara i Meßiä uppståndelse be-ripligare, från dem, som i all-länhet fräckt förneka densam-a. De äro af helt skiljaktig be-affenhet. Ty om de förre en-ast fela i sina meningar och giß-ingar, så fela deremot de senar-e i sitt hierta, och synda mot men-iskoslägtets skönaste helgedom.

Efter sin uppståndelse har Christus icke mer utwidgat utan lott stadgat kretsen af sina tidi-are förkunnade uppenbarelser ch läror; han hade oemotsägligt nedelst döden på Golgatha upp-ullt ändamålet af sin gudomliga ändning. Hans ord, "det är fullkomnadt!" war det stora wer-ets slut. Hans återkomst utur grafwen war dock af de wälsig-nelserikaste werkningar samt för menniskoslägtets lycka och Lärans grundläggande icke mindre nöd-wändig, än Hans död.

Dernäst war denna återkomst wigtig för Judiska folket, bland hwilket de första troende skulle bildas. Alla profetior om Mes-sias i deras heliga böcker woro hittills uppfyllda: nu jemwäl de, som angingo Hans uppståndelse. Han war äfwen i detta hänseende den utlofwade, Jehovahs son, Christus, Konungen, hwilken blifwit wäntad, men hwilkens wäsende, såwäl som ändamålet med Hans sändning, alltid blefwo mißkände af de för ett werldsligt rike hägade Judarne. Derföre lade ock Apostlarne i sina tal och bref till omwände Judar en sådan wigt på läran om Jesu uppståndelse, såsom den werkliga Meßiä.

Å andra sidan tände Jesu uppståndelse ett nytt mod, en ny glädje och tro hos Hans Lärjungar. De hade efter Hans fångslande flyktat och kringspridt sig från hwarandra; de fleste hade, i tröstlös swårmodighet och bestörtning, återwändt till sina ursprungliga hemorter. Deras föreställning om Jesu öfwerjordiska magt war, genom Hans tillfångatagande och afrättning, tillintetgjord: deras älsklingsdröm om det stora werldsrikets snart instundande början skingrad. De wißte numera ej huru de, sig sielfwe lemnade, skulle finna sanningen. Nu först, men för sent, begrepo de hwad Han ofta sagt om sin konungsliga wärdighet. Men de lefde i dyster nedslagenhet. Nu kom det mest owäntade. Lefwande öfwergaf Han grifften!

Hwem skildrar de förjandes namnlösa förtjusning wid återseendet af den älskade? Men hwem kan deßlikes skildra kraften af den outsläckliga tron på Jesu gudomlighet, som wid Hans andra uppenbarelse åter upplågade i alla förfagades bröst? Nu erkändes af dem, otwifwelaktigare än någonsin tillförene, att denne war Guds Högtlofwade, utkorade Meßias, och att ingen annan än

Han kunde wara det! Och med den lefwande tron på Honom tillwärte deras mod, deras fasta beslut att, icke blott i wandeln, utan ock i döden, efterfölja den Helige; att aldrig frukta fängelse, swärd och kors; ej råbas något Golgatha, någon Öfwerstepresi, någon Pilatus eller Herodes Antipas. Ty de sågo, att Gud war med Honom, uti Honom, och att Han war i Gud; de sågo, att så skulle Gud ock wara med dem, om de för den Gudomliges skull föraktade werld och lif.

Icke omedelbart för Judarne eller Jesu egentlige Lärjungar, utan medelbarligen genom dem blef Herrans uppståndelse för alla senare bekännare en af de wigtigaste och tröstrikaste händelser. Han hade lärt odödlighet och ewigt lif. Nu blef Han, den döde, den uppståndne, en herrlig förebild af allt, som uppfyller wåra högsta önskningar, ja, hela menniskoslägtets trånande längtan! Om wi allenast i detta lifwet hafwe hoppet till Christum, så äre wi uslast bland menniskor. Men nu är Christus uppstånden ifrån de döda, och worden en förstling ibland dem som sofwa. 1 Cor. 15: 19, 20.

Hwad wi i wårt dfliga språkbruk kalle själens odödlighet, det hette på den tidens språk uppståndelse från de döde. Båda talesätten hafwa samma betydelse. Redan Fariseernes sekt trodde och lärde uppståndelsen, men föreställde sig densamma helt sinnligt såsom kroppens förnyelse, sedan den blifwit till förmultnande nedgräfd i jorden. Af denna orsak förkastades ock nämde lära af Saduceerne, hwilka förlöjligade denne, enligt hwad wi inhemte i Luc. Ev. 20: 27, 28. Men Christus Jesus wederlade såwäl Saduceernes spetsfundighet som Fariseernes sinnliga föreställning om den förmultnade, bräckliga kroppens uppståndelse ur grafwen. Huru skulle ett wanmäktigt stoft, som i det mörka skötet förmultnat, och, efter årtusenden, redan blifwit kringspridt af windarne samt i alla elementer upplöst, åter uppstiga ur samma graf, hwari det långt före urminnes tider blifwit nedlagdt och hwarest det icke mer finnes? — Derföre talade ock Jesus sällan annorledes än i bildliga uttryck om uppståndelsen ur grafwen, den Han merändels kallade uppståndelsen från de döde, d. w. s. själens fullkomliga oberoende af kroppens död. Han kallade det uttryckligen odödlighet. Denna werldens barn taga sig hustrur och gifwas mannom. Men de som warda wärdige till den werlden, och till uppståndelsen ifrån de döda, de hwarken taga hustrur, eller gifwas manne, och ej heller kunna de mera dö: ty de warda like med Englarne; och äro Guds barn, emedan de äro uppståndelsens barn. Luc. 20: 34—36. Ja dem, som warda wärdige den himmelska saligheten, midläder ej mer något kroppsligt, något jordiskt; deras befriade själar dwäljas icke mer i dödliga menniskogestalter!

Så, genom deßa läror, förenade sig med den historiska framställningen om uppståndelsen hos alla Jesu bekännare utsigten i det ewiga lifwet. Odödlighet blef från denna tid alla Kristnes lösen, och många, som från Judendomen och hedendomen om-

wände sig till Jesu lära, blefwo till och med döpte öfwer de afliknes grafwar, hwarigenom de liksom inwigdes till odödlighet. 1 Cor. 15: 29.

Fullkomligt i denna renare och ädlare betydelse förklarade Paulus, den snillrike Aposteln, uppståndelsen. Han tager död och förblifwande i grafwen, odödlighet och uppståndelse för ord af enahanda betydelse. Han uttrycker sig bestämdt mot hwarje missförstånd af det, som man i dagliga lefnaden wanligtwis plägar kalla uppståndelse. Måtte nu någon säga: Huru skola de döde uppstå? Och med hurudana lekamen skola de komma? Du dåre, det du sår, det får icke lif, utan det blifwer dödt. Och det du sår, är ju icke den kroppen, som warda skall, utan ett blott korn, nemligen, hwete, eller annat sådant. Men Gud gifwer dig en kropp såsom han will, och hwarje och eno af sädene sin egen kropp. o. s. w. 1 Cor. 15:35—50.

Paulus anwänder en sinnlig liknelse, för att beteckna sin föreställning om uppståndelse eller fortwarande efter döden. Han jemför den döde med ett utsäde, som blifwer nedlagdt i jorden. Sädeskornet är ej det, som åter skall uppspira. Fröet förmultnar i jorden och ingår i den. Likaså den döda menniskokroppen. Fröet uppskjuter ej ånyo; lika litet den begrafna, förmultnade kroppen. Men utur frökornet uppspirar det lefwande, som af menniskoögon ej förr kan fattas, än det antagit en form, hwilken är alldeles olik frökornets; det erhåller blad, stengel, grenar, blommor, som det lilla frökornet ej hade, och blifwer således skönare än det förmultnade någonsin warit. Så äfwen den odödliga menniskan. Ifrån dödsstunden blifwer dess kropp ett owillkorligt rof för matkarne och förruttnelsen, medan det lefwande, eller, såsom Jesus säger, det som ej kan dö, den upplösta menniskans själ, antager en annan omklädnad, en ädlare skönare skepnad än den fordna.

Det warder sådt förgängligt, säger Aposteln; det som uppstår är det oförgängliga. Det warder sådt i snöplighet; och skall uppstå i herrlighet. Det warder sådt skröpligt, och skall uppstå i kraft. Det warder sådt en naturlig lekamen och skall uppstå en andelig lekamen. Men kött och blod kunna ej ärfwa Guds rike; det förgängliga skall icke ärfwa det oförgängliga. Huru kan tydligare talas om det, hwaröfwer uppståndelsen har att glåda sig? Således skall icke wår kropp uppstå och lefwa i det tillkommande lifwet, utan det oförgängliga, andliga, — själen.

Äfwen hon skall undfå en ny omklädnad, såsom hon förut hade i den jordiska kroppen, — ett werktyg, hwarmedelst hon må kunna sätta sig i förbindelse med de henne omgifwande tingen. Men fråga ej och forska: huru kan och skall andens nya omklädnad blifwa? I naturen finnes en stor mångfaldighet, det ena liknar ej det andra. Det gifwes jordiska kroppar och himmelska kroppar, säger Paulus. Men en annan herrlighet hafwa de himmelska, en annan de jordiska. En annan klarhet hafwer solen, en annan klarhet månen, en annan klarhet stjernorna; ty en stjerna går öfwer den andra i klar-

heten. Sammaledes ock de dödas uppståndelse. Man hafwer en naturlig lekamen, man hafwer ock en andelig lekamen. Den första menniskan Adam är gjord till naturligt lif; och den yttersta Adam till andligt lif. Men Christus, liksom en annan Adam, en Guds förstfödde i den andliga werlden, är danad till det andliga lifwet. Så, som wi af Adam, menniskoslägtets stamfader, ärfde kött och blod, det förgängliga, så ärfwe wi af Christus det gudomliga och fullkomliga, den ewiga saligheten.

Jesus har icke uppenbarat, huru förwandlingarne i döden blifwa. Allt forskande deröfwer är frugtlös, swärmande gißning. Äfwen inser jag ganska wäl, att det war och är omöjligt att för oß dödlige uppenbara deßa hemligheter, emedan wi redan borde wara hwad wi skole blifwa, för att kunna förstå desamma. Hwem kan för den blindfödde uppenbara pragten i den synliga werlden, wärens och sommarens fägring, himmelens och stjernornas glans? Han saknar sinne derför. Han måste äga synen, för att kunna röna intrycken af deßa tjusande föremål.

Herrlig är redan menniskokroppen. Så tungt och bräckligt det ock är detta werktyg, hwarmed jag fjettras wid jorden, så mäktig och rik gör det dock här min odödliga själ. Snabb, som tanken, kan jag ej swinga mig från den ena ändan af werlden till den andra, och mycket blifwer mig en hemlighet. Men dock är jag genom denna kropp nära förenad med en omätlig del af Guds skapelse. Med min hand röner jag werkan af kropparnes inre osynliga wärma; med ögat träffar jag millioner mil aflägsna stjernor. Med örat fattar jag stormens gång och lefwande wäsendens ljufwa känslouttryck; med lukten känner jag luftens owidrörbara beståndsdelar och grundämnen; med tungan upptäcker jag hos kropparne egenskaper, dem intet öga, intet öra förnimma; genom språket förmåla själarne sin werksamhet. Herrlig är redan denna jordiska kropp; hurudan skall icke den förklarade engång blifwa!

Så fåfängligt hwarje förmodande och drömmande är hos dem, som wilja tala om själens tillstånd i det kommande lifwet: så onyttigt är det, att grubbla öfwer det nya lifwets början, och att uppehålla sig wid twifwelaktiga undersökningar, om själen warder genast tagen till Gud, eller förblifwer på en särskilt ort till den förmodade uppståndelsedagen. Christus yttrade sig alltid blott i bilder, när Han talade om uppståndelsen och werldsdomens dag. Wi sakne all grund att förklara deßa bilder efter bokstafwen. Före sin död sade Jesus till en af de med Honom korsfäste: I dag skall du wara med mig i Paradis!—Ett bewis, att Meßias ej antog något mellanstillstånd för de aflidna själar.

Men när detta förgängliga skall ikläda sig det oförgängliga, detta dödliga det odödliga: då uppfylles ordet som skrifwet står: Döden är uppswulgen uti segren. Du död, hwar är din udd? Du helfwete, hwar är din seger? Dödsens udd är synden: syndens kraft är lagen. Men Gudi ware tack, som oß segren gifwit hafwer genom wår Herra Jesum Christum.

Den 20 April.

Den herrliga tanken af den för oß fullbordade återlösningen.

Luc. 24: 5, 6.

Så skön går morgonstjernan fram
Och bådar, klar och lyckosam,
Den stora dagens möte,
Då själen, öfwer jorden höjd,
Får swinga sig med helig fröjd
I himlafadrens sköte.
Tiden, Striden, Snart skall slutas,
Friden njutas, Hoppet winna,
Tro och kärlek målet hinna.

Ej mer med blicken skum och swag
Jag leta skall Guds anletsdrag
I werldens dunkla speglar;
Men Herrans klarhet ohöljd se
Bland dem som äro tecknade
Med Herrans Guds insegel.
Salig, Salig, Skall jag röna
Allt det sköna, Sanna höga,
Som här doldes för mitt öga.

Hwi söken I den lefwande bland de döda? sade Englarne till de sörjande quinnorna, som kommit till Herrans graf: Han är icke här; Han är uppstånden! Luc. 24: 5, 6.

Han är uppstånden! — Jesu Lärjungar förnummo det; förskräckelse och en glad hänryckning genombäfwade deras själ; nytt mod upplifwade de af rädhäga betagne, hwilka skingrade, efter Lärarens död, irrade omkring som en hjord utan herde.

Han är uppstånden! — Återlösarens förföljare och mördare förnummo det med häpnad: ett för dem obegripligt under, hwars werklighet de med fräck osanning wille förneka. De ropade, att Lärjungarne hade bortstulit Hans döda lekamen! — Förgäfwes war deras rop. Den lefwande wisade sig för sina wänner; han syntes i Galileen. Han är uppstånden! Af detta fröjdeljud skallade himlarne, och ännu efter årtusenden upprepa det alla tidsåldrar.

Äfwen min själ utbrister i detta glädjerop: Han är uppstånden! Hwad han wunnit, har jag wunnit; Hans seger öfwer döden och grafwen är äfwen min seger; Hans lif äfwen mitt lif. Högtiden för Hans herrliga, ärofulla uppstigande öfwer stoftet och det jordiska är jemwäl för mig en minnesfest af min tillkommande upphöjelse öfwer werlden och döden, då det förgängliga skall ikläda sig oförgänglighet, och det dödliga odödlighet.

Först genom uppståndelsen fulländade Återlösaren för oß sitt werk på jorden; genom sin lefnad, lära och wälgerningar hade han sått det heliga gudomliga utsädet, men ännu war jordmånen otacksam, wärten twifwelaktig. Ännu war Christus i många afseenden mißkänd; till och med Hans förtrognaste wänner förstodo icke ändamålet med Hans sändning. De hoppades af Honom upprättandet af ett jordiskt wälde, återställandet af Davids rike, befrielsen från Roms öfwerherrskap, samt Ju-

dåfolkets makt och wälde öfwer alla folk på jorden. Så hoppades de, änskönt Återlösaren sade: Mitt rike är icke af denna werlden.

Han måste lida, då och med sitt blod besegla sanningen af sin lära. Han måste framställa sig som ett friwilligt offer för werldens synder och medelst sin död göra slut på den Mosaiska offertjensten. Han led, Han dog som werldens återlösare. Hans blod måste likasom befrukta den Gudomliga säd Han utsårt i menniskohjertats hårda jordmon.

Men ännu war Hans werk icke fullbordadt. Med Hans död förgick modet och glädjen hos Hans förste bekännare. Förswunna woro deras lysande drömmar om jordisk ära och höghet; tillintetgjorde äfwen deras önskningar och utsigter.

Hans död hade förduuklat hwad Han lärt och förutsagt. Återlösarens lefnad hade blifwit dem en gåta; kännedomen om sig sjelfwa och sin bestämmelse war dem en hemlighet. Det påbegynta wårswet war ej fullbordadt, det hastiga afbrottet deraf så mycket mera oförmodadt. Dystra twifwel betäckte deras själ, likasom grafwens natt den Gudomlige Lärarens lekamen.

Då ljöd det: Han är uppstånden! — Och se, då uppgick ljus för deras öfwertygelse. Då förklarades högst underbart det hemlighetsfulla i Hans ord; nu förstodo de Hans förutsägelser, nu begrepo de Hans Gudomlighet. Uppfyllde af helig ingifwelse följde de Hans kallelse. Nu aktade de smälek och werldslig ära, lif och död ringa emot det kall Han gifwit dem. Det Gudomliga, som Han utsått, uppspirade med framgång. Hans uppståndelse war för detsamma hwad wåren är för wärterna. Döden förswann, helswetet blef besegradt, menniskoslägtet med Gud försonadt, själarnes himmelska rike grundadt! Han hade fullbordat återlösningswerket!

Derföre är Jesu Uppståndelsefest den förnämsta och heligaste högtid för de Kristne. De böra då fira åtanken af deras egen, genom Jesum fulländade frälsning. Orden: Låter oß hålla Påska betyda hos dem: Låter oß tänka på wår fullkomliga helgelse, hwilken wi genom Hans ord kunna uppnå; nemligen bortläga det sista fel, som ohelgar oß. Ty såsom litet surdeg försyrar hela degen, så wanärar och ohelgar den minsta synd menniskans hela wärde. Derföre låter oß hålla Påska, säger Paulus, icke uti den gamla surdegen, och icke uti ondskones och arghetenes surdeg; utan uti renhetens och sanningenes osyrade deg! 1 Cor. 5: 8.

I likhet med Jesus och såsom Han fullbordade werldens återlösning från willfarelsens och syndens kjettrar, så will jag äfwen fullborda min helgelse genom tron på Honom och Hans ord. Såwida Hans lif är mitt lif, är jemwäl Hans seger min seger, Hans wunna fullkomlighet äfwen min wunna fullkomlighet; — nu skall jag icke smaka döden. Min själ höjer sig till himmelen sedan hon segrat öfwer grafwen och förgängelsen.

I Jesu will jag fullborda min helgelse; ty det gifwes intet annat namn i hwilket wi kunne salige warda. I Honom helgas,

will såga, att likna Honom, att blifwa som Han war, att tänka och handla wäl, som Han; att, som Han, fri från all synd blott lefwa ett Gudi helgadt lif; ja jag will som Han i min werkningskrets handla Gudomligt stort, utan egennytta och låga affigter; i likhet med Honom endast som min Fader betrakta den oändliga werldens danare; blott i själarnes werld söka mitt hem, och mina anförwandter ibland alla med mig lika skapade warelser, hwilka tillbedjande knäfalla för Honom; min salighet will jag söka, icke i stoftet och det fåfängliga jordiska, utan i den Ewige.

Christus är uppstånden ifrån de döda. Han har fulländat. Så skall ock jag uppstå och fullkomnas. Lefwer jag i Jesu anda, så har grafwen för mig intet förskräckligt. Grafwen är blott för min kropp, kroppen endast stoft, stoftet i och för sig intet lif, utan själen är lifwet; min själ kan icke dö.

Kan hon icke dö? — Wäl kan hon det! — Sade icke Jesus sjelf: **Rädens icke för dem som dräpa kroppen, utan för dem, som döda själen!** Hwad är själens död? Synden!

Der synden herrskar, der råda de köttsliga begären, der har förnuftet tystnat, samwetet slocknat, der yttrar själen ingen werksamhet; — den är död. — Synden är själens död. — Såsom en död kropp är känslolös för alla yttre inwerkningar på densamma, så är äfwen själen utan lif, när lasten fått insteg. Såsom en död kropp är utan kraft, så är ock själen wanmäktig hos den menniska, som låtit det djuriska få öfwerhanden. Såsom en död kropp saknar all egen wilja, så är själen jemwäl beröfwad all frihet, så snart äregirigheten, lystnaden, yppigheten, wällusten, egennyttan och begäret att skada andra blifwit rådande hos menniskan.

Derföre är synden själens död! — Ty en själ, som på jorden ännu ej fört ett werkligt lif, huru kan den lefwa efter kroppens förgängelse? Sofwer den ej i den ewiga döden? Den är ju, som hade den aldrig warit skapad.

Ifrån denna död har Jesus genom sin lära befriat oß, men icke från den lekamliga döden, hwilken wi äro underkastade. Men i och med detsamma som wi helge oß, eller med andra ord, rene oß ifrån allt inflytande af orena böjelser och djuriska, syndiga begär, får själen ett ewigt lif i oförswagad kraft. Den lekamliga är helt annat än den andliga döden.

Om då en i Jesu anda helgad själ icke dör, hwad bekymrar oß kroppens upplösning? Afwen om det oß widlådande jordiska stoftet affaller, lefwe wi ändå. Wi lefwe och det genom Jesu ord, och kunne med förtjusning utropa: **Du död, hwar är din udd? Du graf, hwar är din seger? Men Gudi ware tack, som oß segern gifwit hafwer genom wår Herra Jesum Christum.**

Synden är själens död; likaså är dygden eller bemödandet att blifwa lik Gud, deß lif. Hwarje öfwerträdelse af de Gudomliga buden är ett dödssår för själen, hwarje Gud behaglig gerning höjer och upplifwar wår lifskraft.

Nu förstår jag således, då det heter: **syndens lön är dö-**

den! — då det heter, att Christus befriat oß ifrån döden, derigenom att Han wisade oß wägen till lifwet. Ja, Han har befriat oß från döden, i det Han lärde oß lefwa, i det Han gjorde oß uppmärksamma på wårt eget wärde och bestämmelse, i det Han gaf oß det säkraste medel till winnande af fullkomlighet, nemligen sitt efterdöme, att wi skulle försaka oß sielfwa med wåra syndiga begär, samt efterfölja Honom. Derföre nyttjade Han ett bildligt talesätt och kallade sig en wäg för oß till lifwet.

Christus är uppstånden! Han har herrligen fullbordat sitt Gudomswerk; Han har för mig, såwida jag tillegnar mig Hans förtjenst, Hans helighet i min wandel, och undwiker synden, som är själens död, öfwerwunnit döden.

Såsom Christus då först hade fulländat sitt wärf, när Han slutat sin jordiska bana, öfwerwunnit grafwen och dödens mörker, inwigt sina Lärjungar i embetet och återwändt till Fadren; så skall åfwen jag icke fullända mitt wärf på jorden, förrän jag står wid målet af wädjobanan. Så länge jag wandrar på jorden, är min warelse en beständig strid emot synden, en oupphörlig dödskamp. Först wid slutet af wädjobanan skall det wisa sig, om min själ får öfwerhanden öfwer döden och synden, om hon kämpat en god kamp och wunnit det ewiga lifwets utlofwade belöning. Huru länge skall jag ännu kämpa på jorden? När skall jag få fröjda mig åt min seger öfwer synd och död?

Likwäl, ehuru länge det också ännu må dröja, will jag behålla tron och icke tröttna. Den, som winner, säger Herren, han skall wara min son. Upp. B. 21: 7. Och ehuru länge min kamp ännu må dröja, så ware likwäl hwarje uppståndelsefest till minne af Jesu fullbordade återlösning åfwen för mig en segerhögtid för min egen helgelse. O min Återlösare, gif att jag, så ofta jag begår minnet af din seger öfwer döden och grafwen, åfwen hwar gång måtte kunna fira min seger öfwer synden och döden!

Hel Eder, I salige andar, som wunnit en herrlig seger öfwer synden! O, I Jesu älskade, I Guds helgon, åtanken på edert stora fulländade wärf will jag tillika i stillhet fira! Edert arbete är fulländadt; jag måste ännu kämpa med synden. Glade ären I wid målet: jag begråter ännu mina swaghetsfel.

Hel Eder, I förklarade, i Jesu och med Jesu hafwen I besegrat döden! Herrans uppståndelse war tillika eder uppståndelse. Han är uppstånden, Han lefwer och I lefwen med Honom.

Han lefwer, Han är uppstånden! — Höga borgen för wißheten af wår egen uppståndelse, kom, wederquick deras sårade hjertan, dem sällhetens förlust bragt i ett tröstlöst och förtwifladt tillstånd. Odödligt lif har Gud jemwäl lofwat oß; wår själ blifwer icke grafwens byte.

Han lefwer, Han är uppstånden! Tröstlöse Fader, hwarföre wandrar du så allwarsam och likblek, med wacklande steg sökande den älskling, som döden undanryckte dig? — Moder, o moder, hwarföre gråter du på ditt barns graf och kallar med

warma tårar dess namn, begåtande det förklarade barnet tillbaka från den för dina böner tillslutna ewigheten.

Hwi söken I, olyckliga, den lefwande bland de döda? Det älskade föremålet är icke här, det är deruppe i Fadrens sköte! — Firer med fröjd eder Påska! Denna uppståndelsens fest är tillika en minneshögtid af wårt fullkomlighetstillstånd. Hwarest detta är, der är ingen död, ingen skiljemur mellan lifwet och ewigheten, ingen sann skilsmessa från det föremålet. Edert barn lefwer! Äfwen I skolen lefwa; ty Jesus lefwer, Gud lefwer. Det gifwes ingen död mer, förutan den som uppkommer i och genom synden.

Han lefwer, Han är uppstånden! — Olyckliga make, hwarföre längtar du till den stilla griften, hwarest hon hwilar, som utgjorde ditt högsta goda på jorden, ditt mest älskade? — Der slumrar wäl hennes stoft. Men hwi söken I den lefwande bland de döda? Dernedre är icke hennes odödliga själs hem. Detta hem är hos Gud; Gud är hos dig; Ären I då åtskilde? Hon lefwer och du lefwer och Gud omfattar Eder begge. Utstå med tålamod din kamp, en kort tid blott warar den skilsmessan — fira med fröjd din Påska. Denna uppståndelsens fest är tillika en minneshögtid af wårt fullkomlighetstillstånd.

Han lefwer, Han är uppstånden! — Och du, öfwergifna enka, hwi klagar du öfwer förlusten af din man och will icke låta hugswala dig? Hwi återkallar du, sörjande brud, den förlorade till ditt blödande hjerta? Hwi grämer dig, broder, förlusten af en syster, hwilken, lik blomman, tidigt förwisnade? Hwi begråter du, syster, med djup smärta en broder, som sjönk i grafwen? Hwartill detta, hwem söken I, männer? Hwi söken I det lefwande bland de döda? Det är icke här; det bor i Guds famn. — Firer med fröjd och förtröstan eder Påska, såsom uppståndelsens och fulländningens högtid.

Jesus lefwer, Han är uppstånden! Äfwen jag skall lefwa och wara hos Gud. Hans uppståndelse är min uppståndelse, emedan Hans lif skall blifwa mitt lif. Wi äre icke grafwens byte! O I, som redan öfwerwunnit den, och I, som ännu skolen öfwerwinna den, I ären Guds barn! Hwarföre skulle wi förlora modet!

Den 21 April.

Det heliga winner segren.

Rom. 8: 28.

Hwad ljus öfwer grissten!
Han lefwer, o fröjd!
Fullkomnad är Skriften,
O salighets höjd!
Från Himmelen hälsad,
Han framgår i glans,
Och werlden är frälsad
Och segren är hans.
Bortwältad är stenen och inseglet bräckt,
Och wakten har flytt för hans Andas slägt,
Och afgrunden häfwar.

Här war mellan ljuset
Och mörkret en strid;
Dock segrade ljuset
För ewig tid.
Nedstörtad är döden;
Och tron står opp,
Bland jordiska öden,
Med himmelskt hopp.
I sörjande quinnor! hwem söken I här?
Den lefwande ej bland de döda är:
Uppstånden är Jesus.

Betagne af fasa och ångest flydde alla Jesu älsklingar; hwar och en af dem sökte ensligheten för sina qual öfwer den gudomlige wännen, och en säker tillflyktsort för Judarnes blodtörstiga grymhet. Och då smärtan utgjöt brännande tårar öfwer den högtälskades död, uppstod äfwen månget bittert twifwel i Lärjungarnes bröst. Jag tycker mig höra deras klagan: "Jesus, den gudomlige mästaren blef ett rof för mordiske förbrytare. Kunde Gud öfwergifwa den älskade, som kallade Honom fader. Kunde den Allraheligaste lemna den Helige till pris för de orenes hån? Hwem wågar tillhöra dygden och sanningen, när de, såsom brottet, föra till blodig undergång, medan lasten firar lysande triumfer? Finnes en domare öfwer stjernorna, och han tiger? Herrskar en kärleksrik Gud öfwer werlden, och låter oskulden qualfullt lida hwad hon icke förwållat, — låter henne lida, utan hjelp, utan lindring, utan tröst, — låter dem slitas desa kärlekens heliga band, hwilka Hans egen hand knöt, och tillåter hjertan förblöda af de sår, hwilka de undfingo, emedan de förtröstade på Honom?"

Men på tredje dagen gick det förwånande ryktet kring landet, att den Korsfäste uppstått! Fasa intog de wrånge domrarne och mördarne; med otro och fräckt nekande sökte de lugna sina förskräckta själar. Med twifwel och förtjusning förnummo Jesu älsklingar detta. De sågo Honom lik en förklarad, med wördnad och salighet, samt framstammade med en tillbedjande andakts känslor: **Min Herre och min Gud!** Joh. 20: 28.

Jesus hade wunnit den höga segren; lysande triumferade Hans oskuld öfwer alla förswunna lidanden; det gudomliga uti Hans uppenbarelse war på ett underbart sätt ådagalagdt för dem, som behöfde ett sådant bewis. Förräderi, förföljelse, kors, död och graf hade alltså wa-

rit fruktlösa. Allt hade blott bidragit till förherrligande af den Gudomliges triumf. Och så blef äfwen här, liksom i en stor bild, denna salighetsrika sanning framställd, hwarmed den Heliga Skrift än i dag oß tilltalar: **Wi wete att dem, som Gud kär hafwa, allting till det bästa tjenar.** Rom. 8: 28. Det heliga winner seger.

Och hwad är det heliga i andans werld? Jag will säga dig det: — obefläckad renhet. Det som, ägande bestånd i och för sig sielft, är hwad det bör wara, oblandadt med främmande ting. Så kan det sinnelag kallas rent, hwaruti den rena dygden bor, och ingen lidelse, ingen kärlek till synden herrskar. Så är själen helgad, när hon är ren från allt jordiskt, när hon ej handlar efter sinnlighetens inflytelser, utan blott bestämmer sig efter de egna, i hennes wäsende nedlagda, gudomliga lagarne. En sådan själ är förwißad om det högsta goda; den närmar sig sielffulländningen. Det rena kan ej förstöras; det är ewigt; endast det sammansatta, blandade förgår; det upplöses åter i de delar, af hwilka det war sammansatt.

Och denna sanning bewisar både döden och lifwet. Den är en naturlag. Allt, hwad wi uti werlden skönje med wåra sinnen, är sammansatt af enkla beståndsdelar. Så snart de blandas med något främmande, upphör deras renhet. Men efter hwarje de sammansatta kropparnes förstöring, träda de åter tillbaka i den gamla renheten. Så är guldet dyrbart, emedan det kan kallas rent. Förgäfwes söker du förstöra det genom eld. Utur askan af förbrändt träd erhåller du sådant aldrig å nyo; men guldet kastar i elden blott de främmande delarne från sig, såsom slagg, hwarmed det war förenadt, och framträder deß kostligare och renare. Så ock ett heligt sinnelag i de jordiska qualens eld. Det kastar endast från sig hwad än widläder detsamma af sinnliga begärelser efter ära, rikedom och wällust, samt framträder i ädelt medwetande renare, heligare och mera obefläckadt.

Det heliga winner segren. Alla tiders och alla folkslags häfder predika det. Många willfarelser hafwa herrskat sedan werldens begynnelse; men de upphörde, när menniskorna erkände sanningen. **Ingen willfarelse kan för alltid äga bestånd. Sedan werldens begynnelse har ännu ingen sanning för alltid gått under.** De fortplantas såsom wördnadswärda dyrbarheter från den ena menniskosjälen till den andra, och det ingångna århundradet mottager dem af det förflutna. De kunna wäl af öfwergående willfarelser fördunklas, liksom solen af uppswäfwande moln. Men skyarne äro ej sammanhängande med den allt lifwande stjernan; sanningen förblifwer alltid skild från willfarelsen. Hon framträder i sinom tid endast mera majestätisk ur de dystra töcknen. Yttre wåld kan wäl mycket werka, — kan genom förfärande hot fjettra tungan, att sanningen ej wågar ljuda från läpparne, — kan fördömma den såsom ett högmålsbrott. Men i de ädles bröst lefwer hon, äfwen om tungan förstummar och läpparne äro orörliga; de yttre sinnen kunna häm-

mas i sin werksamhet, — men den inre menniskan är fri. Ja, fri i sina tankars werld trotsar själen de dödliges wanmakt, och på mången förtryckares grafhög uppreser sanningen åter sina segertecken i oförswagad kraft och herrlighet.

Heligt, som sanningen, är det goda. Werldshistorien intygar det: det goda, som skedde på jorden, äger sina fortwarande wälsignelserika följder. Ty blott det goda och rätta står i skön samklang med naturen och menniskosjälen; men det onda står i motsats med det sköna. Wäl finna wi, att brottet ofta smyckade sig med purpurn och ostraffadt förtrampade oskulden. Men purpurn förmulnade, brottet blef brott, och utur oskuldens blod höjde sig en segrande hämnare. Förgäfwes hwässade lasten sin mordbila och uppreste lågande bål åt dygden; — wäl kunde fega menniskor offra rökelse åt förderfwaren; men snart förswann lastens höghet, och det bål, som hotade den misskända dygden, förwandlades till en med glänsande strålar omgifwen thron.

Derföre har wisa och dygdiga menniskors minne alltid förblifwit wördadt af de senaste efterkommande. Genom sina bedrifter woro de hela folkslags och åldrars wälgörare; men misskände, hånade af sine samtidas okunnighet och afundsamma ondska, blefwo de alltför ofta endast offer för sin godhet och rof för främmande wäldsmakt. Hade deras sak derföre gått under? Nej, det heliga wann segern. I stilla medwetande af den lycka de skänkt werlden, swingade sig deras upphöjda själar mer fulländade till himmelen, att der undfå den skönare segerpalmen. Hwad hade de förlorat genom werldens misskännande? De utöfwade ej den höga dygden för werldens bifall, utan för dess egen förträfflighets skull, och emedan det war dem ett behof att utöfwa den. Dem tröstade den fasta öfwertygelse att deras wandel utgjort en kedja af goda handlingar, som skulle befordra menniskoslägtets sällhet och aldrig förgås. Och de bedrogo sig ej häruti. Ty det heliga winner alltid segern. Wälsignande nämde efterwerlden de ädla namnen, hwilka smädades af samtidas orättrådighet.

Detta skall wederquicka oss och höja wårt sinne, — skall ingifwa oss nytt mod att, med oföränderlig beslutsamhet, handla gudalikt. Som de wisaste och ädlaste af wåra förfäder wilje wi, med fast blick på Gud och med känsla af rättfärdighet i wåra hjertan, förswara den sak wi anse god, rättwis och lyckliggörande, om ock hopen af låge dödlige håna och swärta oss, påbörda oss nedriga afsigter, hata och werksamt skada oss; det heliga winner dock slutligen segern!

Wår Frälsare Jesus Christus, i wäldig strid mot sitt öde, men icke afslägsnad från sin gudomliga bana genom någon retande frestelse, genom något förfärande hot, alltid kärleksrik bland sine hatfulle fiender, alltid wälgörande midt ibland dem, som tillfogade Honom ondt, blifwe mina gerningars förebild.

Den store mästaren i tålamodet, Christus, i sin öfwergifna belägenhet, när en bland Hans närmaste förrådde Honom, när ilskefulla fiender högt triumferade, när de trognaste bland Hans

älsklingar bäfwande flydde från Honom, och Hans ifrigaste anhängare förnekade Honom; — Han, hwilkens själsstyrka icke swigtade, hwilkens dygd icke föll, den Ende, Gudomlige — Han blifwe min förebild i tålighet.

Den uppståndne Christus, i majestätet af sin seger, och i triumfen öfwer den krossade ondskans makt, wälsignad af den saliggjorda werlden, omfattad af de aflidnes herrliga belönade tillgifwenhet, seende öfwer sig den öppna himmelen och wid sina fötter jordens tillbedjande skator, — Han blifwe en förebild af mitt hopp.

Det heliga winner alltid segern: — war således helig. Blott det orena förfaller och upphör: — war således fjerran från det orena. Äger då Guds röst från naturens under, från menniskoslägtets öden och uppenbarelsens heliga ord intet wälde öfwer ditt hjerta?

War helig, d. w. s., war ren! Bewara din själ från sinnliga inflytelsers wälde, och företag intet wärf endast för jordisk belöning. Utöfwa icke det goda af hopp att kunna tillfredsställa äregirigheten och penningelystnaden. Skulle så ske, o, då hade du sannerligen gjort dygden till werktyg för din slemhet, och hörde till dem, om hwilka Jesus säger: de hafwa redan fått sin lön. Älska dina medmenniskor; bispring dem med benägenhet, så ofta det står i din förmåga; förminska eländet, när du äger medel dertill; tala hwad godt är, när du finner lägenhet dertill; befordra det nyttiga, äfwen om andre göra det, — men gör intet af detta, för att winna genkärlek, erkänsla och beundran, utan emedan du är öfwertygad, att din handling är god och dig wärdig, att du framstår i denna fullkomlighet, som ditt samwete, din Gud och frälsare af dig fordra. Så är du fri från inflytelse af det jordiska; så närmar du dig själens helighet.

Gack åstad, förhindra det onda, som af någon kan stämplas; förminska den olycka, som du ej kunde helt och hållet afstyra; werka till deras fördel, som ofta werkat till din skada; utplåna med wälgerningar de falska föreställningar, hwilka din fiende fattat om dig; — men gör icke detta af fruktan, utan af pligt och den öfwertygelse, att en sann Kristen ej bör annorlunda tänka och handla. Så är din handling fri från falsk inblandning af det jordiska; den är en frukt af din till odödlighet och fulländning kallade själ, hwilken sålunda närmar sig helighetens mål.

Och det heliga winner segern! Fortsätt derföre ståndaktigt ditt sträfwande efter rena tänkesätt och låt ej misleda dig genom skenbara widrigheter, obehagliga tilldragelser och förödmjukande uppträden, som du i och för detta sträfwande måste erfara. Den som ej är i stånd till sådan själshöghet, han går förlorad bland mängden af det allmänna, och förtjenar undergången, till hwilken han genom slapphet och wankelmod närmat sig.

Hwarje menniska hyser aktning för den ståndaktighet och det allwarliga tänkesätt en annan under alla öden ådagalägger. Ja, wi måste till och med hos onda menniskor stundom beundra den utomordentliga beslutsamhet och orubblighet, hwar-

med de kraftfullt ila till sitt en gång utwalda mål. Endast de kunna med skäl kallas föraktlige, som, utan wälde öfwer sig sjelfwe, äro i dag rättskaffens, i morgon åter nedriga; alltid wackla mellan förseelser och ånger, samt aldrig uppnå sjelfständighet. Wi förakte dem, emedan de sakna hwarje bestämd wiljans renhet. De åsidosätta dygden, emedan de ej wilja blottställa sig för de owises ilskna omdömen, men omfamna henne åter, emedan de genom henne känna sig mer bedrade än genom synden. Men de gå under, emedan blott det rena, det heliga segrar i lifwet. Hos dem äger ingen werklig strid mot de sinnliga omständigheternes och inwerkningarnes wälde rum, utan deras wacklande bewisar, att de utan sjelfständighet äro kastbollar för sina lidelser. De hafwa i lifwet aldrig ådagalagt någon egen wilja eller kraftig anda; hwad kan då blifwa öfrigt af dem, när de i tiden förlora kroppen, som med sina jordiska lustar ensam beherrskade dem?

Blott det heliga winner segern! Tänk, o min själ, på den majestätlige Messias, den uppståndne Försonaren! När menniskorna sammansworja sig mot dina ädlare grundsatser, och i stället för det goda Du erbjuder, i stället för tacksamhetens wälsignelse, gifwa Dig tadelsjukans, illwiljans förbannelse, — tänk på den Uppståndne. Ditt mod skall blott pröfwas, kraften af din dygd utforskas. Ty hwem dristar under sommarqwällens intagande behag prisa sin likgiltighet för owädrets stränghet; eller i en beständig freds sköte skryta med sin tapperhet mot fienden? Nej, i stormens och owädrets wildhet, i frostens och hettans werling wisar den starke mannen sin härdade kraft, och i den härjande slagtningen, hjelten sitt mod!

Den som beslutit tänka, tala och handla ädelt, han måste genast wara beredd att möta många förtretliga hinder i sina goda afsigter. Ty om det godas och nyttigas framgång ej rönte många swårigheter, så bereddes den af sig sjelf och behöfde hwarken din arm eller ditt hjerta.

Den som efter sin bästa öfwertygelse will fullborda det ädlaste i lifwet, wara ett mönster af rättrådighet, billighet, sanning, kärlek och allmän gagnelighet, måste genast wara beredd att af många menniskor motarbetas. Många motstå dig, emedan de såsom afundsamme wärelser öfwerhufwud hata det berömwärda, hwilket de sjelfwe icke uppfunnit eller fullbordat; månge, emedan mer än en af deras egennyttiga afsigter derigenom tillintetgöras; månge, emedan de, sjelfwe utan inre wärde, ej i något fall kunna föreställa sig andra menniskor, såsom bättre än de, ty wärr, sjelfwe äro, och derföre alltid påbörda äfwen de bästa menniskor nedriga tänkesätt samt tillägga äfwen de redligaste handlingar egennyttiga syften; månge, emedan de wäl icke äga sämre wilja än du, men helt andra åsigter af tingen, i det deras uppfostran, sinnelag, erfarenhetsrön och yttre förhållanden alldeles afwika från dina; månge, emedan de anse dig för en besynnerlig swärmare, oaktadt de låta din wiljas godhet wederfaras all rättwisa.

Men när du kommit i öfwerensstämmelse med din öfwertygelse, när du jemfört den med Gudomens wilja och ditt samwetes röst, samt funnit densamma fri från hwarje inblandning af begärelsen, — när du inser, att ditt uppsåt är sannt, ditt företag lyckligt för werlden: så måste du ej upphöra att blifwa dig sielf trogen! Ty det är en ewig sanning, att dem som Gud kär hafwa, allting till det bästa tjenar. Hwarje hinder skall lifwa din kraft till större utweckling, skall hos dig förekomma all slapphet; hwarje motsägelse, hwarje inkast skall göra dig uppmärksammare på dig sielf och på det, hwari du kanske redan felat eller gått för wida. Blott deßa obehagligheter kunna rena dina grundsatser från den orena slaggen, och göra din seger herrligare.

Och om ditt mod ändtligen hotade att böja sig under alltför stora stormar, din kraft att brista: o, tänk då på den Uppståndne! Gud war med Christus, Gud war med hwarje ädel uti lifwets fruktanswärdaste widrigheter; Gud är med dig, emedan du är med Honom. Du kan möjligtwis digna; men hwad är det, som går under? Kanske ögonblickets ära, kanske en maklig lefnads behag, kanske ditt timliga wälstånd, eller sielfwa ditt jordiska lif. Men hwad är det wäl mer? Hör detta egentligen till det ädla, odödliga wäsendet inom dig, till din siäl? Nej det är ett stoft, en dröm, som utomdeß alltid uti dödsstunden öfwergifwer menniskan. Upphör ej att wara dig sielf trogen! Den goda menniskan kan gå under, men aldrig den goda saken.

Det heliga winner alltid seger. Uppståndne, underbart förherrligade, majestätiske segerwinnare öfwer lif och död, Jesus Meßias, — glansen, hwilken strålar kring din förstörda graf, lär mig erkänna denna höga sanning, ja, lär mig älska densamma! Öfwen Du har segrat, och årtusenden låffjunga, — det genom Dig räddade, genom Dig saliggjorde menniskoslägtet tillbeder Dig.

Hwem af dina samtida anade wäl, då Du ödmjuk och miskänd wandrade bland dem, att ditt namn skulle blifwa ett föremål för hela jordklotets wördnad och kärlek? Hwem anade, när Du med gudomlig kraft och enkelhet lärde det högsta och ädlaste, att ordet, predikadt i öknar eller i den lilla kretsen af några förtrogne, ännu efter åldrarnes längd skulle återskalla från millioners läppar, genljuda från alla tungomål, uti praktfulla tempel och å ensliga orter, i Furstarnes palats och i armodets kojor andäktigt bedjas? Hwem anade, när Du, blödande, på Golgatha mellan mißdådare uppgaf din anda, under ondskans jubel, trons twifwel och kärlekens flykt, att detta kors skulle blifwa sinnebilden af dina gudomliga förtjenster mot menniskoslägtet och engång uppresas uti söderlandens heta sandöknar, wid stränderne af förut okända haf, på spetsarne af skyhöga berg och på nordlandens isfält, dit solens lifwande stråle aldrig framtränger?

Men såsom Du, styrkte genom din seger, höjde sig dina Lärjungar fulle af helig anda. De tågade till alla werldsdelar och förkunnade häpna folkslag

det fröjdfulla budskapet om Guds rike. Förgäfwes hotade pinbänkar, bojor, swärd och kors: de fullbordade menniskokärlekens saliggörande werk. De gingo under, många i pinsamma dödsqual, men icke deras heliga sak!

Äfwen jag, ja, Jesus Messias, äfwen jag lik dem! Jag will rena mig från mina swagheter; jag will framstå i ord och gerning, lik en fulländad, som skattar ditt ord och din sanning högre än allt annat. I det som kan blifwa werlden gagneligt, skall jag ej först beräkna egna fördelar, än mindre klenmodigt uppoffra min pligt, när hinder och wedermödor hota. Slutligen skall det dock lyckas mig! Lönen bär jag inom mig: det heliga winner segern.

Den 22 April.

Jesu uppenbarelser efter uppståndelsen.

Första Betraktelsen.

Luc. 24: 13 — 40.

Det högsta skall af frohet skådas
Och fromhet skörda dygdens lön;
I Ordet ljuslig sällhet bådas, —
Uppfyllelse åt hoppets bön.
När ewighetens förlåt remna
Och ljusets strömmar möta dig:
Då skall dig jordens willa lemna
Och Skaparns anlet wisa sig.

Endast fyratio dagar såg man Jesus på jorden, sedan han lemnat grafwen. Så ofta jag i wåra heliga skrifter läser berättelsen om denna tid af wår Frälsares lefnad, blifwer hela min själ alltid genomträngd af en underbar rysning. Ty Jesus är ej mer sådan Han förr uppenbarade sig. Mycket är mig mörkt och oförklarligt. Alla fordna förhållanden mellan den kärleksrike Mästaren och Hans wänner woro förändrade, allt hade antagit en annan beskaffenhet. Han lefde ej mer hos sina Lärjungar. Ingen wet, hwarest Han bodde och sig uppehöll. Blott tre eller fyra gånger, under sex weckors tid, sågo Honom de, som förr beständigt omgåfwo Honom. Förr plågade deßa öfwerallt beledsaga Honom; nu tycktes Han, från en okänd enslighet, följa och besöka dem. Men Hans wistande bland dem war alltid af kort waraktighet, ja, det liknade en blott ögonblicklig uppenbarelse. De älskade Honom ännu, men i deras ömhet blandade sig en större wördnad, liksom för ett wäsende af högre natur från främmande werldar. Den eldige Petrus stod allwarsam och tyst på ett wißt afstånd, försänkt i tillbedjande. Den milde Johannes, fordom så säll, när han wid den högtälskade Lärarens bröst kunde hwila sitt hufwud, dristade ej mer tillåta sig denna ljufwa förtrolighet.

Sällan wisade sig Jesus, och blott ögonblickligt, bland sina wänner. För sina fiender och hela menigheten uppenbarade Han sig aldrig mer. — "Hwar-

före det?" frågar twiflaren. "Huru skakande, huru förödmjukande, huru straffande hade Hans uppträdande icke warit för de blodgirige Öfwerste-Presterne, för templets föreståndare, för den fege Pilatus, för Herodes, den grymme och yppige wällustingen, för folket, som öfwer Honom ropat: Korsfäst, Korsfäst! Då hade man ej längre skördat någon frukt af den fräcka osanning, att Han ingalunda uppstått från de döda, utan blifwit af Lärjungarne bortförd ur grafwen. Hwilken triumf och seger för alla Hans bekännare, hwilken bestörtning bland wedersakarne, de hädiske Fariseer och Skriftlärde! Ja, många bland dem hade funnit sig bewekte, att förwandla hatet till wördnad, wreden till ånger, otron till tro."

Så skenbart det ock må wara, att Messias lik en förklarad hjelte, bländat sina motståndare, wördar jag dock de wisserligen högre bewekelsegrunder, som bestämde Hans sätt att uppenbara sig. Och ehuru jag, lefwande i en efterwerld, som täljer mer än tjugu århundraden sedan denna tid, ej drister ur däwarande omständigheter och förhållanden, utforska dessa högre grunder, lär mig dock mycket af det jag wet, att Jesu uppträdande midt ibland sina fiender swårligen hade åstadkommit den stora werkan, som man deraf kunde förmoda.

Och wore det äfwen sannt, att Jesu offentliga uppträde bland sina förföljare och wedersakare förfärat och djupt förödmjukat dem: hade wäl ett dylikt uppsåt låtit förena sig med den gudomlige Lärarens heliga tänkesätt? En sådan triumf må smickra stoltheten och det dolda hämdbegäret, hwilka bereda sig en retande upprättelse i motståndarnes blygsel och bestörtning. Men en så beskaffad upprättelse och ögonfägnad, war den öfwer hwarje lidelse upphöjde Christus owärdig. Och Han, som sjelf så ofta sagt: mitt rike är icke af denna werlden, jag åstundar ej menniskors ära, — skulle genom detta enda twetydiga drag råkat i motsägelse med sig sjelf.

Dessutom måste wi ostridigt tilltro Försonarens djupa menniskokännedom den blick i framtiden, som borde wisa Honom, huru föga en sådan förödmjukelse skulle leda uppbragte motståndare till det heliga målet. En ånyo retad, en förödmjukad fiende, saknande ädlare känslor; en Öfwerste-Prest, som nu blef i högre grad bekymrad för sitt eget anseende; en Pilatus, alltid likgiltig för rätt och orätt; en Herodes, hwilkens gudlösa tänkesätt icke hade något gemensamt med Jesu uppenbarelser,— alla skulle, genom den förödmjukelse, som dem wederfors, endast blifwit mer uppretade. De hade blott mera enwist kunnat påstå, att bedrägeri herrskade i allt, denne Jesus wore ej den korsfäste, utan en annan, den förre liknande, understucken person. Fariseerne, i stället att häri wörda Guds ledning, hade såsom förr, i sin förstockelse åter kunnat påstå, det Han werkställt undren med djefwulens bistånd! — Den som ej will tro, honom twinga hwarken tecken eller under att återwända från willfarelsen.

Wi måste derjemte icke förgäta, att Christus efter sin upp-

ståndelse ännu bibehöll samma skepnad, som Han före sin död ägt. Han har ännu de smärt-samma tecknen efter sina oläk-ta sår, Han led ännu törst och hunger. Ser mina hän-der och fötter, att det är jag sjelf, tager på mig, och skå-der; ty anden hafwer icke kött och ben, såsom I sen mig hafwa. Luc. 24: 39. Äfwen skulle Jesu offentliga uppträ-dande endast retat de förödmju-kade fienderne till nya förföljel-ser och efterspaningar af Hans person.

Kanske hade Hans framträ-dande inför den samlade me-nigheten warit af större werkan. Skådande den för död ansedde åter bland de lefwandes antal, skulle tillåfwentyrs folket ned-fallit, tillbedit, och åter ropat: Hosianna Davids son! Lifwade af tron på Jesus, den sanne, utlofwade Messias och Konun-gen af Israel, skulle de, som for-dom, gripit till wapnen, för att utropa Honom till Konung; sannolikt uppreßt sig med hämd-fullt pöbelraseri mot Hans för-följare och mördare, samt utgju-tit deras blod. Hwad annat kun-de Jesus wänta af ett wankel-modigt, wildt och werldsligt sinnadt folk? Hwem hade ej bort befara deßa wilda uppträden? Men sådant åstundade icke Jesus.

Hans rike war ej af denna werlden. Guds rike skulle ej grundläggas med wäpnad hand, utan genom öfwertygelse, kärlek, helighet och fördragsamhet. Der-till war tron på Hans yttre personlighet mindre nöd-wändig, än wördnaden för Hans ord och lära. Härtill fordra-des egentligen lefwande öfwerty-gelse, att Han war den, som Gud sändt till en syn-dig werlds förlosning ur mörkrets willor, till deß saliggörande försoning.

Och emedan detta allena war Jesu wilja, så uppenbarade Han sig blott för sina wänner och älsklingar. Dem wille Han wi-sa löftenas fullbordan; dem wil-le Han gifwa tröst, samt styrka deras mod och tro, emedan de snart skulle blifwa werktyg till utspridandet af Hans Evange-lium.

Med största skyndsamhet ha-de ryktet om Herrans uppstån-delse utspridt sig bland Lärjun-garne. Lika hastigt hade man förnummit, att Han blifwit funnen lefwande af de quinnor, som först nalkats griften. Ma-ria Magdalena, Johanna samt Maria Jakobi och Jose moder, jemte många andra, bådade wän-nerne detta. Petrus och Johan-nes hade sjelfwe sett den toma grafwen, hwaruti den aflidnes lekamen blifwit bisatt. Men quinnornas ord förekommo dem alla såsom sagor, och de trodde dem icke. Luc. 24: 11.

Men snart öfwertygades nå-gre bland dem på ett förwånande sätt. Twenne Lärjungar gingo på uppståndelsedagen till en by, kallad Emaus, som låg sextio stadiers wäg, d. w. s. ungefär halfannan mil från Jerusalem. Denna ort ligger ännu i norr från Jerusalem, men är ödslig och högst förfallen, bebodd af nå-gra få Arabiska slägter.

Ofwannämde Lärjungar sam-talade med hwarandra under sin wandring om de senare dagar-nes händelser och om den un-derbara tilldragelse, som skul-le timat denna morgonstund. Medan de ömsesidigt twistan-

de meddelade hwarandra sina meningar, frågor och önskningar, närmade sig Jesus dem, och wandrade wid deras sida, utan att de genast märkte huru det war. Att det war Jesus sielf, kunde af dem minst förmodas, då de woro fullkomligt öfwertygade, att Han icke wak- nat ur dödssömnen, och att quinnorna, som förmenade sig hafwa sett Honom, sannolikt endast mißtagit sig. Dels denna öfwertygelse, dels deras bedröfwelse och på tidens förfärliga och sällsamma händelser ensamt rigtade uppmärksamhet, hindrade dem att sorgfälligare gifwa akt på Honom. Men dertill kom wäl ock en annan omständighet, som i ögonblicket gjorde dem likgiltigare för främlingens person, så att de ej skådade Honom med skarpare blick. Evangelisten Lucas berättar: deras ögon woro förhållne, så att de ej kände Honom. Luc. 24: 16. Tydligare uttrycker sig en annan af Jesu lefwernesbeskrifware deröfwer: Derefter då twenne af dem wandrade utåt landsbygden, syntes Han dem uti en annan skepelse. Marc. 16: 12.

Såwäl det egna Österländska i detta talesätt, som ock det korta i uttrycket, kunde förleda mången till den tanke, att Lärjungarnes syn warit liksom förbländad genom ett underwerk, hwilket här dock skolat ske utan allt högre ändamål. Eller Jesus hade werkligen haft en annan lekamen, hwilket Han dock sielf wederlade såsom en dårak- tig föreställning, sägande: sen mina händer och fötter, att det är jag sielf; tager på mig och skåder!

Redan om morgonen hade Maria Magdalena icke genast igenkänt Honom, och i Örtagården wid griften tagit Honom för en Örtagårdsmästare. Detta bewisar, att Jesus nyttjat en helt annan beklädnad än sin wanliga; ej mer den drägt, hwari Judiske Lärarne plägade offentligen uppträda. Redan före korsfästelsen hade man beröfwat Honom sina egna kläder; halfnaken och blodig hade Han blifwit släpad till Golgatha; om Hans mantel hade Krigsknektarne dragit lott. Linneklädet, hwaruti Hans lekamen blifwit swept, låg quarlemnadt, sammanweckladt i den öfwergifna griften. Således måste Han warit ganska oigenkänlig genom den helt owanliga drägt, Han antagit. Det war ej mer Profeternes ädla klädsel, ej en förnämare persons, hwarigenom Han kunnat ådraga sig uppmärksamhet af de mötande, utan en ringare medborgares enkla klädnad. Ty eljest skulle Maria Magdalena, om hon ock på ögonblicket ej igenkänt Honom, likwäl icke ansett Honom för en Örtagårdsmästare. Man inser häraf, huru sorgfälligt Jesus efter sin uppståndelse undwek allt uppseende. Hans stora wärf war fullkomnadt. Af werlden och i densamma begärde Han intet mer. Hwarje nytt uppseende, hwarje rörelse hade blott stört det lugn, Han sökte, eller kunnat störta Hans hitills från förföljelse skonade Lärjungar i faror.

Utom den främmande klädedrägten hade wäl Jesus sielf i sina anletsdrag lidit wäsendtliga förändringar. Från Hans kinder hade en oförswagad helsas blomstrande färg förswunnit.

Så mycket lidande, så många sår, en sådan blodförlust hade utan twifwel på Hans ansigte quarlemnat qualens och dödens blekhet. Den ädla röst, hwarmed Han fordom, lik ett wäldigt thordön, straffade Fariseernes öfwermod och folkets laster, hade utan twifwel blifwit swagare. Så syntes Han Lärjungarne under en helt annan skepnad.

Hwad är det för tal som I hafwen Eder emellan wid I gån, och ären bedröfwade. Så ljödo Hans ord till de wandrande Lärjungarne. Är du allena bland främmande män i Jerusalem, som icke wet hwad der skedt är i deßa dagar? Så swarade Honom en af dem, wid namn Cleofas. Christus wisade sig okunnig, för att gifwa männerne tillfälle att mera noggrant utweckla sina tankar om de wigtiga ämnen, som sysselsatte dem. Det är högst märkwärdigt för oß att lära känna deras omdömen om Honom, efter Hans afrättning och död. — Hwad? sade Han till dem.

Om Jesu Nazareno, — swarade Lärjungarne — som war en Profet, mäktig både i gerningar och ord för Gudi och allo folkena. Således föreställde de sig Jesus. De höllo Honom för en Profet, d. w. s. för en af Gud sänd Lärare, hos hwilken fanns gudomens fullhet, ty Han war mäktig i gerningar och ord för Gud och folket. — "Honom" — så fortfor den talande — "hafwa de Öfwerste Presterne och wåra förmän öfwerantwardat i dödsens fördömelse, och korsfäst Honom. Men wi hoppades, att Han skulle wara den som förloßa skulle Israel!" — Derigenom ådagalade Lärjungarne oförställdt, huru de sågo sig bedragne i sin wäntan. De hade tillförlitligt hoppats, emedan Jesus kallat sig Messias, emedan Han alltid talat om Guds rike, att Han skulle såsom Israels Konung förloßa folket från Romerska oket och, såsom en Davids ättling, åter upprätta dennes werldsliga rike. Ty detta war Judarnes urgamla föreställning om Meßiä wärdighet. Men nu sågo Lärjungarne Honom fängslad på Öfwerste Presternes befallning, och såsom en upprorsstiftare dömd till döden. Det war ej Jesus i deras ögon. De ansågo Honom ännu för en gudomlig Profet, utan tadel, mäktig i werk och under: men ej mer för Meßias, ty Han hade dött. Ännu sågo de ej Hans förkunnade Meßianska rike.

"Och några quinnor af wåra hafwa förskräckt oß: de der bittida om morgonen hade kommit till grafwen. Och då de icke funno Hans lekamen, kommo de och sade, att de ock Englasyn sett hade, hwilke sagt hade, att Han lefwer." Luc. 14: 22, 23. Så fortforo Lärjungarne i sin berättelse och bewisade, att de höllo ryktet om Jesu uppståndelse otroligt. Men det låg dock något deri, som uppfyllde dem med helig fasa.

Nu började Jesus, att, genom förklaring af Moseböckerne, Profeterne och alla de heliga Skrifterne, bewisa dem, att Meßias måste sådant lida, för att ingå i sin herrlighet. Och i det Han så talade och straffade dem för deras hjertans tröghet och

twekan att tro fornwerldens profetior, blef dem deras hjerta brinnande; nya förhoppningar, nya aningar uppgingo i deras inre.

Så uppnådde de tillsammans byn Emaus, då aftonen inbröt. De bjödo wandraren gästfritt att bida hos dem öfwer natten. Och Han inträdde under deras tak och satte sig med dem till bords. Men då Han nu satt midt emot dem och efter det gamla, dem ewigt oförgätliga sättet, tog brödet, tackade Gud derför, bröt och utdelade det bland dem, icke som en gäst, utan som deras Herre och Mästare, då fästades på Honom deras förwånade blickar. Det war Jesu bön, det war Jesu sätt att bryta och utdela brödet! Då betraktade Lärjungarne med större uppmärksamhet Hans anletsdrag och utseende i den främmande drägten. Då öppnades deras ögon och de igenkände Honom. — Hwilka känslor öfwerwäldigade ej deras hjertan i detta rörande ögonblick! Hwilken häpnad, hwilken förtjusning! De woro utom sig. Men Han drog sig hastigt undan, och förswann i qwällens skymning.

Förwånade, i ruset af en aldrig känd fröjd, lemnade de och sin aftonmåltid, ilade ur hyddan åter till Jerusalem, och bådade de församlade bröderne hwad de sett och hört. Lärjungarne, som i stillhet och rädsla bodde tillsammans, och af fruktan för Judarne slutit dörren, skakade twekande och otroget sina hufwuden. "Huru," sade de swärmodigt, "kan någon uppstå från de döde? Han är oß för ewigt fränryckt. Det I sågen, war en synwilla."

Medan de nu talade härom, inträdde Jesus och sade: "Frid ware med Eder!" — Bäfwande stego alle tillbaka. Nu igenkände de Honom fullkomligt, sedan man för dem skildrat den främmande klädseln; de igenkände Honom, oaktadt Hans bleka anlete; men de förfärades och bäfwade, troende sig se en ande. "Hwi ären I så förskräckte? Hwi uppstiga sådane tankar i edra hjertan?" sade Han: "Sen mina händer och fötter, och hålen efter spikarne; sen min af spjutet genomstungna sida, kännen och skåden; ty en ande hafwer ej kött och ben, såsom I sen mig hafwa." Men deras förtjusning war för stor, deras lycka för outsäglig, att de kunnat fullkomligt öfwerlemna sig åt den ljufwa tron, att det werkligen war Han. Han wisade dem sina händer och sin sida. Men då de för glädje icke trodde, och förundrade sig, sade Han, för att i grund öfwertyga dem, att Han hade en kropp såwäl som de, och ej tillhörde andewerlden allena: "Hafwen I något att äta?" Och de fingo Honom fram ett stycke stekt fisk och något af en häningskaka. Han tog och åt deraf. Då blefwo Lärjungarne glade att de sågo Herran.

Så sågo de och trodde. Men på oß kan lämpas hwad Petrus fordom skref om Christus: Hwilken I älsken, ändock I icke sen Honom; den I ock nu tron uppå, och dock icke sen, så skolen I fröjda Eder med osägeliga och herrliga glädje; och få Eder tros ändalykt, nemligen själarnes salighet. 1 Petr. 1: 8, 9.

Ehwen jag skall genom tron

komma till det högstas åskådning och till åtnjutande af namnlös salighet, hwilken wäntar dem, som fullkomna sig i Herranom såsom Hans sanne Lärjungar. Aldrig har någon af Christi första Lärjungar ett enda ögonblick twekat att erkänna Honom för en gudomlig Lärare, för en Profet, mäktig i ord och gerningar inför Gud och allt folk. Endast Hans uppståndelse underkastades allmänt twifwel.

Äfwen jag twiflar ej, att Jesus är den mig af Gud sände förlossaren. Jag ser Guds rike, som de ej sågo, widt omkring mig utbredt i lysande triumf. Af fruktan för sina landsmän måste de dölja sig inom slutna dörrar. Utan bäfwan wågar jag offentligen bekänna min Frälsare. Millioner tempel stå bland alla folkslag praktfullt uppreste såsom äreställer åt Hans lära. Klockornas högtidliga klang, manande till Hans dyrkan, förkunna kring hela jorden Hans seger öfwer lagens dödande bokstaf och widskepelsens willor. Genom Honom har den fattige blifwit lycklig, den ringe upphöjd, den rike ödmjuk, krigaren mensklig. Under ångrens tårar knäböja de wäldige i stoftet, och uppsända i Sonens namn andaktens böner till den ewige Fadren. Det sågo Jesu Lärjungar icke! De sågo blott med fruktan Judarnes hatfulla wrede, för hwilken de dolde sig; en Herodes' trotsiga wäsende; en Romersk Höfdings wäld, af hwilkens godtycke den mest obrottsliges öde berodde; det högre Presterskapets konungsliga öfwermod, som understöddes af ett anseende, hwilket tycktes wara ewigt och orubbligt. Men wi se Judarne, som agnar af winden skingrade öfwer hela werlden, föraktade bland alla nationer. Hwar står Herodes' thron? Hwad är öfrigt af Rom och dess förfärliga makt? Se, allt har blifwit stoft; men Jesu Christi gudomliga rike utwidgas, alltid segerrikare från det ena årtusendet till det andra. Nu finnes ingen Öfwerste Prest mer, blott Jesus är det, den Ende. Han är de saliggjorde själarnes Konung, deras Lagstiftare, deras ledare till Gud. Det sågo ej Jesu Lärjungar, men jag är ögonwittnet till uppfyllelsen af alla löften, som Han gaf werlden.

Huru skulle min tro på Honom kunna wackla? Är Han mig ej alltid nära? Ser jag ej öfwerallt werkan af Hans gudomliga wandel, känner jag ej wäkdet af Hans sanningar i djupet af mitt inre? Skulle jag afundas Jesu samtida, som sågo Honom lekamligen, som skådade såren på Hans kropp? Är jag ej afundswärd, som skönjer Hans förherrligande öfwer jordklotet, som röner Hans andliga wälde öfwer stoftets otaliga barn?

Dig, Oändlige, som låt mig skåda denna Jesu seger, låfwar och prisar min själ ewinnerligen!

Den 23 April.

Christi uppenbarelser efter uppståndelsen.

Andra Betraktelsen.

Joh. 10: 24—29.

Ljuft hoppets stjerna strålar
Från ewighetens rand;
En herrlig sommar prålar
I salighetens land.
Min tro på klippans grundwal står —
Den öfwer dödens starkhet rår.

Kan du till intet sända
Millioner werldars här?
Mig du ej måktar blända;
Din wanmakt jag blott ser!
Kom owän, jag ej råds ditt hot!
Min tro i Christo slagit rot.

Hwad Christus mig har gifwit
Är ljus från himlars Gud.
Han mörkret har fördrifwit
Och tolkat nådens bud.
Förklarad wäntar friden mig:
Se, Edens portar öppna sig!

Föreställ dig, att han dött den mest älskade af dem, med hwilka Gud förenat dig genom de heliga blodsbanden, eller att den ädlaste bland dina wänner, för hwilkens räddning du med glädje welat offra ditt lif, slumrade grafwens tunga dödssömn. Då du nu kände dig ensam i werlden, och ditt hjerta, för alltid ryckt från Honom, förblödde i långsam smärta, skulle ej hwarje tröst, man erbjöd dig, alla förströelser man wille bereda dig, blifwa wanmäktiga? Men om en wän då kom, och sade med öm hänryckning: "gråt ej, ty hwad du fruktar att oersättligt hafwa förlorat, det är ännu icke förloradt; aftorka dina tårar, Han andas ännu din älskling, Han lefwer, Han wandrar bland jordens söner!" — hwilken underbar eld skulle ej genomtränga hela ditt wäsende? Hastigt skulle den redan förbrunna hoppets gnista uppflamma till en klar låga! — Men hwilken isande dödsköld skulle ej genombäfwa dig wid tanken, att du åter måste se den älskade dö, se Hans ögа brista, höra Hans sista suck! Du skulle i sanning, besinnande att Hans återkomst wore enligt naturens oföränderliga ordning omöjlig, finna ditt förra qual drägligare än detta hwilande wid ett fruktlöst hopp. Fruktan för irring skulle göra dig twekande, till dess werkligheten förbjöd hwarje twifwel om din älsklings uppwaknande.

Sådane woro wäl Lärjungarnes första känslor wid underrättelsen om Hans uppståndelse. De trodde den ej, och blefwo sin första bedröfwelse trogne, då Maria Magdalena bragte dem det första budskapet. De trodde ej, när Petrus och Johannes förtäljde, huruledes de funnit Herrans graf tom. De trodde ej, då de begge Lärjungarne från Emaus kommo till dem under nattens mörker och förklarade det osannolikaste i werlden för sannt

och werkligt, samt sökte göra det trowärdigare genom skildring af de minsta biomständigheter. Men då Han, som de höllo för ett grafwens rof, Han, hwilken de begreto, plötsligt stod midt ibland dem och intalade dem tröst; när Han stingrade det sista af möjliga twiswel, och öfwertygade dem att Han ej war en uppenbarad ande utan werkligen den korsfäste och begrafne Jesus, deras wän och Fader, deras Mästare och Herre; när Han åt och drack med dem: då upplöste sig deras hopplösa smärta i den mest förtröstansfulla hänryckning. De hade sin Frälsare åter.

Blott en af det heliga antalet saknades i kretsen af de på denna märkwärdiga afton församlade. Thomas war ej närwarande, då Jesus kom. Men, hwad han redan förnummit och icke trott, det bedyrade nu för honom alla med glädjestrålande ögon. "Han lefwer!" sade de: "Wi hafwa sett Herren!" Och hwad Han gjort, hwad Han yttrat, huru Han uppenbarat sig, allt blef den ankomne berättadt, och åter berättadt. Men han swarade dem: "I bedragen Eder och mig, eller ären I förbländade af en Honom liknande person. "Utan jag ser hålen efter spikarne i Hans händer, och stinger mitt finger i hålen efter spikarne, och stinger min hand i Hans sida, tror jag det icke."

Denna enwisa wantrogenhet måste hafwa på wißt sätt förorsämpat de öfrige Lärjungarne, som alla woro Thomä wänner, hwilkas redlighet och sanningskärlek ej kunde wara honom någon hemlighet. De hade deßutom alla känt Jesus, hwarföre de ej kunnat misstaga sig. Afwen den försigtiga sanningskärleken har sina gränsor, för att ej urarta till grundlös, egensinnig twiswelsjuka, hwilken är lika så skadlig och felaktig, som lättrogenhet å andra sidan kan wara. Om wi ej wilja råka i owißhet om det hwardagligaste, så måste wi nödwändigt sätta tro till redlige och sakkunnige personers utsago om ting, som wi sielfwe ej kunnat lära känna.

Det är onekligen sannt, att man i twiflets spår säkrast finner sanningen. Men det är lika sannt, att den förständiga trons wäg säkrast leder till målet. Ja, den är hela menniskoslägtets wäg! Blott genom stilla tro på föräldrars och wårdares ord ernå barn insigt och kunskap; ty de kunna ännu icke sielfwe forska och pröfwa. De måste förlita sig derpå, att mognade, erfarne, redlige personer känna hwad rätt är. Wi hafwe samt och synnerligen warit barn. Största delen af wår kännedom om den oß omgifwande werlden och forntiden hafwe wi antagit på tro. Ja, när wi upphörde att wara barn, när wi sielfwe började förstå att urskilja det sanna från det falska, det grundade från det ogrundade, underläto wi dock icke att framgent på andras ord för sannt antaga mycket mer, än hwad wi sielfwe hade lägenhet och tid att undersöka. Ty om wi ej wille för werkligt och sannt antaga annat, än hwad wi med egna ögon och öron förnimme, så wore wi nödsakade att åsidosätta anwändandet af wåra flesta insigter. Wi måste återfalla i barndomens okunnighet, om wi ej wilje tillegna oß forntidens erfarenhet.

Huru lärd och insigtsfull en dödlig ock må wara, saknar han dock både kunskap och erforderlig lifstid, för att sielf skatta allt efter deß sanna wärde. Man måste fullkomligt lita på andras kännedom i ämnen, hwilka de hade bättre tillfälle, kallelse och anlag att utforska. Deremot kunne wi med skäl fordra, att andre sätta tro till wår framställning i ämnen, hwarom wi förwärfwat säkrare kännedom. På detta sätt ernå wi, som barn och fullwuxne, genom ömsesidig underwisning, på trons wäg en rikedom af kunskaper. Derföre är tron den förnämsta wäg till sanningen.

Men, såsom öfwerallt, måste man ock här wandra med försigtighet. Eftertänksamhet i tro bewarar, för lättrogenhetens irringar. Man skall ej lättsinnigt tro något. Dermed påstås ej, att wi såsom otrolige skola förkasta de ting, hwilkas sammeliga förhållanden wi ej i grund utforskat. Hwem wore alltid i stånd dertill? — Nej, wi skole först efterfinna om den, hwilken meddelar oß något såsom sannt, werkligen är trowärdig; om han äger grundlig kännedom af det han förkunnar, eller om han är sanningen allwarligt tillgifwen; om ej biaffsigter eller lidelser dåra och hänföra honom. Såwäl i gudliga som werldsliga ämnen äre wi mycket skyddade för lättrogenhetens faror, när wi med pröfwande blick gifwe akt på källan, från hwilken en underrättelse eller kunskap härflyter. Våge wi ej hysa något twifwel inot källans renhet och godhet, så äre wi befogade att på god tro antaga hwad derifrån härflutit, i synnerhet om intet deraf strider mot naturens och förnuftets kände lagar. Wi äre befogade att tro det såsom sannt, äfwen om det ej öfwerensstämmer med den erfarenhet wi hittills skördat. Ty möjligt är mycket, hwarå den trånga kretsen af wåra erfarenhetsrön ej innehåller något wedermäle.

Det war wis försigtighet, att Thomas ej trodde de första tidningarne om uppståndelsen. Men då sedermera alla männerne, deßa fromme, dygdige män, som sielfwe äfwen betwiflat saken, bedyrade, att Jesus uppstått från de döde, och han det oaktadt enwist förkastade deras samwetsgranna intygande, gick han otekligen för långt. Om Jesus icke sielf uppenbarat sig för honom, så hade han ej trott på den Uppståndne, utan förklarat de öfrige Lärjungarnes rena hjerta och sunda förstånd mißtänkta. Han framhärdade i sin föresats att ej tro, förrän han sielf sett, sielf widrört den för uppstånden utgifne.

Så wißt tron är den första wäg till sanning, så obestridligt är ock twiflet den säkraste till deß kunskap. Äfwen genom den försigtigaste tro kan iemte sanningen mången willfarelse bibringas. Ty om ock allt, hwad insigtsfulla och i grund redliga menniskor försäkrade, wore strång sanning, kunne wi likwäl hafwa mißförstått dem, och med deras ord förenat helt andra föreställningar. Så kan twiflet alstras i sielfwa trons sköte, och af twiflet den fastare tron åter uppkomma. Detta bewisar den wanliga gången af nästan hwarje tänkande menniskas inre utweckling. Twiflet är en försigtig sanningskärlek, är ett wist mißtro-

ende mot det, som ej ännu är afgiordt. Twiflandet är berömligt. Det är ett framsteg till fullkomlighet i kunskap, en själens förkofring, hwarwid det fåfänga förgår, och blott det wäsendtliga består. Men såsom den eftertänksamme tron har ock det wisa twiflet sina wådliga afwägar. Det bästa har gränsor, och öfwergår till ondt, när det öfwerskrider dem.

Hwad genom dygd och insigt i lika grad förtiente personer säga, det är trowärdigt, så wida det ej strider mot samwetet och förnuftets lagar. Men twifwelaktigt är det, som icke allenast genom sina källor, utan ock genom motsägelse med sig sielft eller med hittills erkända sanningar gör sig mißtänkt. För att bewara mitt lugn och ej bereda hela min inre werlds förstöring, skall och bör jag lika litet tro det twifwelaktiga som utan högre grund betwifla det trowärdiga.

Det är en menniskoslägtet allmänt widlådande ofullkomlighet att, hwarken i godt eller ondt, iakttaga måtta. En bisak, som wäcker mißtroende, synes medela rätt att betwifla sjelfwa hufwudsaken, och förkasta den såsom ogrundad. Mången, som saknar skäl till twifwel, uppfinner sådane. Några wilja tränga ännu djupare, och äfwen betwifla sielfwa twiflets grund; de insnärja sig i en tråßlig wäfnad af spetsfundigheter, den de hwarken kunna slita eller fördraga. Slutligen blifwa de trötte och häglöse, samt finna ingen tillfredsställelse. Så öfwergår deras twiflande till förtwiflan, ett olyckaligt mißtröstande om allt heligt, godt, rätt och sannt.

Sådan är twifwelsjukan, ett fel i förståndet, en själens sjukdom, långt smittsammare än lättrogenheten. Den alltbetwiflandes tillstånd är, med ett ord, så odrägligt, att den, hwilken fallit deri, slutligen tillgriper de ursinnigaste medel för att rycka sig derutur. Mången förkortade af denna orsak, lik en wansinnig, genom sielfmord sitt lif. Oftare se wi menniskor, som under loppet af många år spelat fritänkare, sedan de hållit intet för sanning och betwiflat allt, återfalla i den gamla irrande, intet pröfwande barntron, för att i den återfinna tillfredsställelse. Så blifwa många religionssmädare, många som förtwiflat om de heligaste och mest saliggörande trossanningar, på sistone ångstfulle swärmare och blinde bokstafsdyrkare. Många quinnor af den såkallade goda tonen, hwilka ej trodde något, utan höllo allt hwad kyrkan lärer för okunnighetens sagor och swärmeriets drömmar, blifwa i en mognare ålder widskepliga bedjerskor.

Twifwelsjukans härjande fart uppkommer stundom af redlig afsigt att utgrunda sanningen. Men man förfelar ändamålet, när man börjar pröfwandet utan förberedande kunskaper och erforderliga medel, samt fäster mißtroende till de utsagor man erhåller af personer, hwilka äro grundligen underbyggde och förfarne. Då gör man det småaktiga och ringa till det betydligas, det storas måttstock; man will med inbillningskraften omfatta det oändliga och ewiga; man öfwerskrider trotsigt förnuftets gränsor; förklarar det öfwersinnliga ur det groft sinnliga. Med

fjerrglaset will man utforska himlarnes omätlighet och med sänklodet träffa bottnen af werldshafwets djup.

Sådant är wanligen fallet med menniskor, hwilka äro mycket ifrige att blifwa räknade bland de såkallade upplystes antal. De äga ofta endast ytliga kunskaper om själens natur och om deß förmögenheters anwändande; men tillräcklig sjelfkärlek för att tilltro sig skicklighet att lösa de swåraste och mest inweckladе uppgifter. De förkasta utan undersökning allt hwad de lärt om gudliga ämnen. För att rättfärdiga sin dårskap, måste de sedermera uppfinna grunder derför; men känna åter behofwet af en religion, och, — då de ej weta hwad de må antaga för sannt, — wända de sig oupphörligt i en krets af olyckliga willfarelser. Utan kännedom af de heliga skrifternas språk och de tider, på hwilka de uppkommit och bildats, wilja de tolka desamma. Så irra de från mißförstånd till mißförstånd. Somlige blifwa den Kristne trons försmådare; andre swärmare, andeskådare, profeter. Men de frommaste och wisaste på jorden woro hwarken det ena eller andra.

Lika ofta är twifwelsiuka en följd af förståndets styrka som af deß swaghet. Den som äger medwetande af sin skarpsinnighet och omdömeskraft, han blifwer lätt hänförd att förkasta allt som ej genast öfwertygar honom. I stället att söka otydlighetens orsak i en falsk bifföreställning, kastar han skulden på de af honom mißförstådde lärorne. Han antager intet som afgjord sanning; wänder sig att i allt anföra lika många grunder mot som med, och swäfwar, när wigten synes lika på begge sidor, willrådig mellan båda. Sådan är det dåraktiga, allt betwiflande fritänkeriets inbillning, troende, att inga grunder mer finnas, då det ej mer kan uppfinna dylika.

Den osaliga wanan att till allt uppställa lika många grunder för som mot, och twertom, är all werklig kunskaps död, sanningens och sinnesfridens graf. Såwäl i samhällslefnaden och det enskilta umgängeslifwet som ock i det inre gudliga sinnet uppkomma deraf wankelmod och obeslutsamhet. En twiflare är obeständig i alla sina wägar. Jac. 1: 8. Det är swårt att återgifwa en sådan falsk själswerksamhet sin rätta rigtning, och man behöfwer längre tid och ansträngning för att utrota deßa wanor, än att antaga dem. Allt urartar slutligen till owißhet, till själstomhet.

Intet bättre medel gifwes mot denna sot, än att åter börja der, hwarifrån man utgått. Man läre åter att sätta tro till wise och samwetsgranne personers utsago. Man öfwertyge sig, att andra menniskor i ganska många ämnen kunna hafwa bättre insigter, än wi uti wåra förhållanden förmått samla. Och om wißa widriga, allt betwiflande föreställningar åter hota att öfwerwäldiga oß, emedan de genom fortsatt öfning öfwergått till wana; så fördrifwe man dem med den tanken, att en föreställning icke är sann och riktig derföre att den hos oß liksom fått rota sig och wid hwarje tillfälle återkommer. Fastmer bör den anses för all sann kunskaps fiende, emedan den will blifwa allrådande i själen, och dymedelst gör oß förwirrade, stridige

dige

dige och ensidige. Blott det, som står i sammanstämmelse med alla öfriga begrepp, är sannt för oß; blott det, hwarigenom wårt inre sammanstämmer med det stora hela utom oß, är trowärdigt. Motsägelse och twifwel äro ej sanning; deras yttrande ingen öfwertygelse. Twiflaren är torftigare än barnet i deß stilla tro. Han måste åter lära tro som ett barn, samt af det intet, hwartill twiflandet fört honom, lära känna bristfälligheten i sina själskrafter och falskheten i sina åsigter.

Äfwen Lärjungen Thomas war twiflare. Men blott glädje, hopp och fruktan, som omwexlade och stredo i hans själ, gjorde honom dertill. Man kallar honom wanligen bland oß för den otrogne; dock med orätt: han war blott icke lättrogen. Han förtjenar, ehuru han dref sitt twifwel om Frälsarens uppståndelse för långt, mycket att urskuldas. Han stod der med blödande hjerta, ryckt från sin outsägligt älskade Mästare, liksom ett faderlöst barn. Och på en gång förnam han det mest oerhörda. Han stod der, än begråtande sin sköna, slingrade dröm om Meßiä jordiska rike; han insåg, att hans Jesus icke warit den Meßias han wäntat; han hade warit ett åsyna wittne, huru den Gudomlige, hwilken himmel och jord borde lyda, blifwit af en hop föraktlige krigsknektar, lik en förbrytare släpad till döden; och nu, då han genom en oemotsäglig, allmänt bekräftad händelse blifwit öfwertygad, att Jesus ej wore den Meßias, hwilken skulle wara Israels Konung samt Jehovahs son och synliga förebild på jorden, — säger man honom: denne Jesus har brutit dödens bojor, segersäll lemnat griften, och redan mer än en gång uppenbarat sig såsom lefwande! — War Jesus Meßias och Konung öfwer werlden: hwi lät Han fängsla, mißhandla, korsfästa sig? War Han åter ej Meßias, den med Gudakraft utrustade: huru kunde Han öfwerwinna döden?

Åtta dagar skakades han af deßa twifwel. Han antog slutligen, att hans wänner woro stadde i willfarelse. Då wisade sig Christus åter plötsligen i kretsen af de sina. Thomas skådade Honom. Men när Christus wände sig till honom med denna huldhet, som war Honom egen, — med denna rörande ömhet, som blott i uttrycket af Jesu röst kunde genomtränga själarnes innersta, sägande: räck hit ditt finger, och se mina händer; räck hit din hand, och stick den i mina sido: och war icke twifwelaktig, utan trogen! då förwandlades allt hos Thomas, hwarje twifwel slingrades, hela werlden, hela lifwet wunno ett annat utseende. Häpen, hänryckt, tillbedjande framstammade han: min Herre och min Gud!

Fast och ewig stod nu hans tro på helleberget. Thomas war bland de Lärjungar, som sedermera återsågo Herran wid Tiberias' haf, hwarest Han, i morgongryningen icke genast igenkänd af dem, frågade: barn, hafwen I något att äta? Johannes igenkände wäl den gudomlige wännen förr, än de andre; men Thomas twiflade ej mer; andaktsfull låg han wid Jesu fötter.

Salige äro de som icke se och dock tro!" sade du min Frälsare till den öfwertygade Thomas. Salige äro de som icke

se och dock tro! — så ljuda än dina ord till alla Lärjungar i den senaste efterwerld. O min Förlossare, du utsade denna wälsignelse äfwen öfwer min själ!

Det war en tid, då min tro wacklade, emedan jag ej kände Dig. Som Thomas hade jag welat sticka min hand i dina sår!— Det war en tid, då twifwel gjorde mig usel, och då jag saknade allt, som kunnat trösta och upprätta mig. Men då undfick jag din heliga Anda, och mitt hjerta blef brinnande. Då såg jag huru willfarelsen flyr för dina uppenbarelser, såsom töcknen wika för den uppgående solen. Då spred sig ett nytt ljus öfwer werlden; jag såg min bestämmelse, mitt ewiga mål; af Dig kände jag mig, lik ett förloradt och återfunnet barn, lagd i min himmelske Faders armar; då utbrast ock jag med Thomas i helig bestörtning, i gränslös hänryckning: min Herre och min Gud!

Den 24 April.

Samwetsgrannhet.

Matth. 5; 37.

Ett samwete dig Herren gaf;
Från deß råd wik aldrig af,
Lyd winken från det högä.
Till hwarje handling, hwart begär,
Till godt och ondt det wittne är,
Som Herrans eget öga.
På ljusets wäg, på mörkrets stig,
Märk! pröfwande det följer dig,
Och gillar och fördömmer,
Hwad du för werlden gömmer.

Sök ej at tysta warnarns röst,
Sök icke wäktarn i ditt bröst;
Ditt lugn blir idel wåda,
Likt det, som öfwer hafwets bryn
Försåtligt hwilar, att från skyn
Den wreda stormen båda.
Snart hämden öfwer dig du ser,
Snart ljungar straffets wigge ner
Och störtar i ditt hjerta,—
Ack we! — med afgrundssmärta.

Hwad är samwetsgrannhet? Samma ord brukas ofta att beteckna olika saker, och tydes ofta af menniskorna på olika sätt. Man kallar wäl den menniska samwetsgrann, som stannar i förlägenhet, om hon skall göra eller underlåta en sak, wore den också obetydlig. Men ängsliga betänkligheter härflyta ofta från wår naturliga obeslutsamhet, och kunna ej wara frukten af den rena kristliga dygd, som bär namn af samwetsgrannhet. Man kallar äfwen den menniska samwetsgrann, som, utaf fruktan för straff, afhåller sig från hwarje förbrytelse, och om hon skulle fela af willfarelse, emot sin wilja, derföre blifwer otröstlig, samt pinar sig med qual och förebråelser. Men kan wäl den känsla kallas dygd, som icke funnes utan fruktan för straff, och omsider icke lemnar själen någon tröst?

Hwad är samwetsgrannhet? Det är ägandet af ett samwete, som wisar sig werksamt wid alla wåra gerningar. Derför kallar

man äfwen den last, som är denna dygd motsatt, för samwetslöshet. Och hwad är samwete? Det är ett erkännande af det rätta och orätta i wåra tankar, ord och gerningar.

För att känna det rätta och orätta, måste förståndets utbildning föregå, utan hwilken wi skulle sakna insigten om det bättre. Ju mer själens förmögenheter utwecklas och mogna, ju klarare blifwer öfwertygelsen om det sanna och falska, goda och onda. Kraften att urskilja det goda från det onda ligger i hwarje mensklig natur, och samwetets röst ljuder bland alla folkslag, äfwen bland alla dem, som aldrig hört Jesu röst. Lagens werk, säger Paulus, är skrifwet i deras hjertan, der deras samwete bär dem wittne, och deras tankar, som sig inbördes anklaga eller ursaka. (Rom. 2: 15.)

Ju tydligare kännedomen om det lofliga eller olofliga är, ju lifligare och bestämdare talar samwetet. Så skulle bland kristne, hwilka mottagit den renaste underwisning genom Jesus, samwetet lättast blifwa rördt wid hwarje öfwerträdelse. Hwarest en hastigt uppkommande och ren känsla af det bättre äger rum; der har också själen redan uppnått en hög grad af förädling; men det är icke nog med sjelfwa kunskapen: själen måste äfwen hafwa kraft att göra den lefwande i handling. Den som lyder samwetets lagar, lyder inga främmande lagar; han är samwetsgrann. Så är samwetsgrannhet intet annat, än uppmärksamt hörsammande af wår inre öfwertygelse, och den samwetsgranne mannen blifwer sig sjelf trogen, då han ej förråder hwad han anser för rätt och godt.

Denna dygd — det omißkänneligaste tecken till en hög, gudomlig själ — yttrar sig i hwarje tanke, hwarje ord, hwarje gerning. Dock, den Allwetande allena känner tanken; menniskor höra blott orden, se blott gerningarne, och dömma efter dem. Derföre kalle wi i det allmänna lifwet redan den för samwetsgrann, som aldrig handlar mot sin bästa öfwertygelse. Men också känne wi blott hans öfwertygelse genom hans ord; den som alltså en gång gaf sitt ord, och blifwer detsamma trogen; den som, för allt werldens goda, icke wågar bryta en ingången förpligtelse; den som, äfwen i uppenbart oskyldiga saker, icke will rygga den ed, han engång gifwit, honom kalle wi samwetsgrann. Han skulle icke kunna försona sig med sig sjelf, om han en gång utöfwade gerningar, som stodo i motsägelse med hans samwetes inre lagar.

Således är det lätt att inse, hwem som förtjenar namnet af samwetsgrann. Sannt är, att ingen dödlig är alldeles utan samwete, utan känsla för hwad rätt och orätt är; att denna känsla aldrig kan utrotas, utan äfwen bor i den gudlösaste bofs bröst; men deß stämma blifwer ofta öfwerröstad af andra sinnliga känslor. Den blott efter kroppsliga fördelar begärliga menniskan handlar icke efter sin öfwertygelse, utan efter sin nytta i borgerliga lifwet, och det hon gör står i en oupphörlig motsägelse med hwad hon anser för rätt. Hon är icke trogen sig sjelf, ännu mindre andra menniskor. För en jordisk fördel uppoffrar hon

den ed och det löfte, hon gifwit; uppoffrar wänner och främlingar, oskuld och redlighet, samt ler öfwer deras förwåning, som icke kunna begripa, huru en menniska kan lefwa i så uppenbar motsägelse med sin bättre öfwertygelse. Hennes begabbande af de enklaste och heligaste grundsatser, hwilkas riktighet hon för öfrigt hwarken will eller kan neka, gör henne så mycket förskräckligare. Hon är ett widunder af osedlighet; hon handlar såsom saknade hon all kännedom om det rätta; derför kallar man henne äfwen samwetslös.

Fullföljer man ännu längre jemförelsen emellan den samwetsgranne och samwetslöse, så blifwer den förres glans och den senares skändlighet ännu tydligare. Då den förre icke gör något annat, än det, som öfwerensstämmer med hans grundsatser, så är han sig lik i alla handlingar och alla lefnadsförhållanden. Utan möda kan enhwar förutsäga, huru han, med sin samwetsgrannhet, skall förhålla sig i det ena eller andra fallet; ty i hela hans lefnadslopp herrskar plan, ordning och öfwerensstämmelse. Då han gifwer sitt ord, så följer äfwen gerningen, såsom en skugga följer kroppen, och då han önskar måtta och jemwigt uti allt, så är bedrägeri och förfördelande från hans sida omöjligt. Då han lofwat hjelp, så gifwer han den, wore den också till hans egen skada; ty han skattar sinnesfrid och den inre öfwerensstämmelsen med sig sjelf högre, än hwarje annan beräkning på nytta; han wet, att den förra är ewig, då den senare beror på tillfälliga omständigheter. Så är den Samwetsgranne ett mönster af inre fullkomnad utbildning; hans inre är en egen, af alla yttre ting oberoende, efter ewiga lagar ordnad och styrd werld; uti sina egna känslors, tankars och gerningars rike är han liksom en Gud, hwilken ensam herrskar med orubblig höghet. I den samwetslöses handlingssätt finnes deremot ingen ståndaktighet, utan ett oupphörligt wacklande, och han ledes ej af oföränderliga grundsatser, utan af dagligen förändrade omständigheter. Han frågar icke, hwad som är rätt och orätt, utan: hwilket är mig nyttigt? — och en summa guld, som kan winnas, har för honom ett större wärde än redlighet och trohet. I dag knyter han det ömmaste wänskapsband, i morgon blyges han för detsamma, emedan han kommit i andra förhållanden. I dag swär han wid allt, som är honom och andra heligt, i morgon ler han deröfwer, emedan han finner sin fördel wid att ej hålla eden. Han inser wäl, att andra blifwa olyckliga genom hans otrohet; men han är tillfredsställd, blott han erhållit, hwad han åstundade, och låter andra sörja för sig sjelfwa. Så framställer den samwetslöse för oß en bild af ewig motsägelse med sig sjelf. Han har ingen ro, ingen waraktig tanke, utan hans tankar och afsigter meddelas honom först af yttre omgifningars wexling. Ingen kan förlita sig på honom, då han ej kan förlita sig på sig sjelf.

Wid första anblicken skulle man kunna tro, att en menniska är så mycket friare, ju samwetslösare hon är; men hon är likwäl en werklig slaf. Man skulle kunna tro, att den samwetsgranne,

som binder sig wid sin öfwertygelse och sitt ord, inskränker sin frihet, detta menskligheteus dyrbara goda; men hon är i sielfwa werket den friaste bland alla dödlige.

Hwilken är fri? Den som icke lyder någon annan, än sig sielf, och gör hwad han will. Följaktligen är den fri, som ej hörsammar någon främmande befallning, utan blott gör det, som hans egna lagar befalla honom. Men hwilken är wäl menniskosjälens lag, om icke samwetet? Den som således ej dömmer efter främmande öfwertygelse, utan blott efter sin egen, den som icke handlar efter främmande grundsatser, utan blott efter sina egna, njuter han icke den fullkomligaste frihet? Men allt jordiskt är främmande för själen, det tillhör henne icke, emedan det är af en helt annan natur. Menniskan har först då sin fullkomliga frihet, när hon ej låter beweka sig af yttre hotelser eller lockas af några retande föreställningar att handla efter främmande wilja, då hwarken kroppsliga förnöjelser eller husliga fördelar eller någon beräkning af nytta i borgerliga förhållanden, kunna twinga henne, att göra det Gud icke will och icke kan wilja, emedan det är orätt. Skulle också någon säga: den samwetsgranne är dock en slaf af sitt ord, af sina grundsatser; hwad betyder wäl detta? Han är sin egen slaf och ingen annans; men den som tillhör sig sielf, kan han wäl kallas slaf? Nej, han är den friaste bland alla menniskor, eller hwem kunde wäl eljest få detta namn?

Den samwetslöse synes månhända wara ännu friare; han synes ej fångslas af någon fruktan för Gud och menniskor, någon pligt, någon ära, ej en gång af sitt eget ord. Ja, den samwetslöse är wäl fri, men fri såsom bladet, hwilket fallit i de strömmande wågorne. Det har ingen hwila, det kan ej kufwa wågorne, det wänder sig i alla riktningar, det höjer sig när de höjas, det sjunker, när de sjunka. Så följer äfwen han med lifwets flod, utan sielfständighet, och omständigheterne stå ej under hans wälde, utan han är en kastboll för dem, samt ändrar efter dem wilja och begär. I dag är han en wällustling, i morgon förskjuter han offret för sin djuriska lusta, emedan han griper efter andra fördelar. Hans köttsliga begär beherrska själen, och själen är utan makt öfwer dem. Han är alltid en slaf af sina penningar, sitt begär efter anseende, sin råa könsdrift, sin wällustiga gom, sina dyrbara kläder; han är alltid en slaf af det närwarande ögonblicket, den närwarande fördelen och sitt närwarande lynne. Förtjenar han wäl namn utaf fri, o, då är äfwen djuret fritt, som, utan kännedom om något bättre, gör, hwad naturdriften twingar det att göra. Nej, han är slaf; eller hwem annan kunde wäl nämnas så, än den, som ej engång är herre öfwer sina egna känslor och begär, och beständigt begår förräderi mot sig sielf, och otrohet mot sitt ogillande samwete?

Samwetsgrannhet är således icke allenast en egen dygd, utan äfwen kronan af alla dygder; den är **inbegreppet af alla fullkomligheter som finnas hos en menniska**, den är den werksamma själens sanna

lif, den är ett tecken till herrawälde öfwer allt jordiskt. Den, som handlar rättwist och fullgör sina pligter, är samwetsgrann; den som ej lyder något annat, än sina egna grundsatser, som icke åsidosätter dem för en nedrig winning och förnöjelse, som icke kan wara otrogen sitt bättre wäsende, han är samwetsgrann, han har uppnått höjden af sedlig bildning; han är werkligt wördnadswärd och werkligt fri. Att sträfwa efter denna höghet är en kristens ändamål, och utan samwetsgrannhet är kristendomen ett däraktigt hyckleri, en död läpparnes lek, ett sielfbedrägeri. Det är icke nog att hafwa ett samwete, man måste äfwen utföra allt i öfwerensstämmelse med dess lagar; och såsom hwarje dygd kan stå på en lägre eller högre grad af fullkomlighet, så kan äfwen samwetsgrannheten wara lägre eller fullkomligare. Twenne omständigheter fordras för kristlig samwetsgrannhet: kännedom om det sanna och goda samt själsstyrka. Begge måste wi söka fullkomna, om wår förädling och wår själs ewighet för oss har det högsta wärdet.

Utwidga och fullända således din hittills warande kännedom om det sanna och goda. Ingen kan wara nog stolt för att tro, att han redan tillräckligt förmår urskilja det onda från det goda, synd ifrån dygd. Nej, äfwen här är, liksom i allt, ett fortskridande från sämre till bättre möjligt. Sjelfwa barnet wet wißerligen i allmänhet hwad som är rätt och orätt; men det har dels för litet tydliga begrepp, dels för ringa erfarenhet, och skall derföre ofta komma i willfarelse wid tillämpningen af sina föreställningar om ondt och godt, eller ofta wara twifwelaktigt om det, som i ena eller andra fallet kan wara rätt. Med tilltagande år utwidgas deß åsigter och rättas deß föreställningar, och äfwen den redan mognade mannen kan alltmer skärpa sin känsla för det rätta och orätta.

Uti det allmänna lifwets hwimmel, blifwer deßutom den ena eller andra af wåra pligter lättligen dunklare och liksom tillbakaträngd i själen. Man wet icke alltid tydligt med sig sjelf, huru man wid det ena eller andra tillfället kan handla i sträng öfwerensstämmelse med sin pligt. Man handlar alltså, jag will icke säga lättsinnigt, men likwäl på minst och förlust samt känner först senare, wid allwarligare eftertanke, eller då man warseblifwer det onda, som deraf uppkommit, huru man kunnat tänka och handla på ett wida ädlare sätt. Derför är det ingalunda öfwerflödigt för bildade kristne, ej en gång för den lärdaste man, att tid efter annan, uti stunder, helgade åt själens underwisning och förädling, läsa andliga böcker, hwaruti de menskliga pligterne förklaras; samt att besöka kristna församlingar, som kommit tillsammans att åkalla Gud, samt höra hans ord förkunnas och uttolkas. Ty mycket, som med tiden blifwer dunkelt och förgätet, återkallas då oförmodadt för wår uppmärksamhet, och mången slumrande tanke uppwäckes till ny werksamhet. Detta besökande af den offentliga gudstjensten; denna läsning af uppbyggliga skrifter, är således den lärdaste man wärdigt. Han wisar en ädel blygsamhet derigenom, att han

icke anser sig fullkomnad; han erkänner, att i hans kunskap om pligternes sammanhang och gränsor ännu finnes mycket förwirradt att rätta, men som han förut icke hade ledighet och anledning att eftertänka; att mycket förgätet kan återkallas lifligare i minnet, då det eljest skulle alldeles hafwa försummats; att månngen känsla för det ädla och sanna ännu kan i en högre grad renas, hwilken eljest genom fördom eller plågsed kunnat gå förlorad.

Ju klarare och bestämdare wår kunskap är om det goda och sanna, ju närmare står själen till fullkomlighet. Likssom den okunnige wildens insigter i allmänhet äro inskränkte och råe, så äro äfwen hans känslor för rätt och orätt. Menniskor af bättre uppfostran tillåta sig ej lätt hwad den obildade åtrår och fördöfwar. Denne anser ofta ej för skam att wara en drinkare, anser ett lyckadt bedrägeri knappt för ärelöst, wrede och mißhandling mot sin medmenniska knappt för skändligt. Han är för mycket beslägtad med kånaden, för att kunna göra sig någon förebråelse deröfwer; hans själskraft är alltför litet utweckslad, hans insigter alltför inskränkta. Utwidgning och fullkomning af wår hittils warande kännedom om det sanna och goda är alltså det första wilkor, utan hwilket ingen äkta samwetsgrannhet är känbar. Men den döda kunskapen ensam förmår intet. Wi finne alltför ofta i allmänna lifwet, att hwarken alla åhörare eller alla lärare af det gudomliga ordet, utöfwa densamma, att menniskor med de förträffligaste kunskaper hafwa de största swagheter, ja, ofta äro samwetslösa tienare af sin sinnlighet. Det felas dem det, som ofta hos mindre underwisade framstår i beundranswärd makt: sinnesstyrka och själsstorhet.

Förhöj och utwidga din själsstyrka emot allt jordiskt; ty eljest är ingen samwetsgrannhet möjlig. Hwad gagnar den förträffligaste lagbok utan werkställighet? Är din själ icke kraftfull nog, att låta sin öfwertygelse om det sanna och goda winna seger öfwer dina kroppsliga begär; hwad gagnar då den skönaste öfwertygelse? Den förökar blott känslan af din låghet och gör dig till ett förhatligt skådespel för dig sjelf.

Men styrkan förökes ej genom underwisning, utan blott genom öfning. Den som dagligen dråger bördan, hans skuldror förmå slutligen att bära den allratyngsta last. Derför bör du öfwa dig att oafbrutet handla efter din bästa öfwertygelse, men icke efter de intryck, som dina orena begär och tillfälliga nycker gifwa dig. Öfwa dig dagligen att sätta dina yttre gerningar i fullkomlig öfwerensstämmelse med dina begrepp om hwad som är rätt. När du will fatta ett beslut, så skall du icke först fråga: är det nyttigt; utan fråga framför allt: är det rätt? Lyßna till ditt samwetes dom, det skall tala öppet och oförställdt, samt ropa till dig: gör icke så, det är oädelt; du skall icke kunna göra det inför werldens, icke inför dina ädlare bekantes ögon, utan att dölja ditt ansigte af blygsel; — lemna då denna önskan, som samwetet fördömt. Fråga dig icke: men skall det icke förnöja mig; skall det icke bringa mig fördel? Nej, det som i sig sjelf är skändligt, kan icke

förnöja någon sann kristen, någon odödligheten wärdig själ; och hwad som är orätt, skall aldrig bringa någon werklig fördel. Den som frågar efter nytta och förnöjelse, då samwetet redan brutit stafwen öfwer de fräcka tankarne, han är redan i begrepp, att sälja sin själs medfödda ädelhet och ewiga wälfärd för en flyktig lusta.

Öfwa dig dagligen att wara dig sielf trogen; twinga dina läppar, att aldrig tala annorlunda än du tänker. Wi böre wißerligen icke alltid med obetänksamhet säga, hwad wi tänke; men wi böre likwäl tänka det, som wi säga. Och likasom ditt ord alltid bör wara en trogen afbild af din tanke, så ware också din gerning det aflägsnare genljudet af ditt ord. Öfwa dig, att ej tillåta dig något, som du anser otillåtligt; att aldrig öfwerskrida pligtens gränsor; och om det någonsin skulle hända, utaf owißhet eller willfarelse, utaf öfwerilning eller alltför stor lislighet, så upphör icke, förrän du fullkomligt godtgjort detta onda, och återfört öfwerensstämmelsen mellan dina gerningar och grundsatser. Detta är samwetsgrannhet.

Öfwa dig att anse blott det goda, det sanna, lofliga och rättwisa för skönt, nyttigt, intagande och ärofullt. Endast dygden är afundswärd, endast synden olycklig. Genom denna öfning skall gudomlig styrka uppwära hos dig, och du skall upplefwa ögonblick, då du herre öfwer de stormande sinnen, och upphöjd öfwer werldens fördomar, faror och glädje, känner den högsta salighet, som för menniskosjälen, här på jorden, är möjlig, nemligen din själsöfwerensstämmelse med sig sielf, med den oändliga skapelsen och med Gud.

Och alltid återwänder jag till Dig, o Jesus Christus, ty då jag tänker mig det mest fullkomnade tillstånd, som menniskonaturen förmår uppnå, huru kan jag då annat än blicka upp till Dig? Samwetsgrannhet war det stora grunddraget i Din lefnad, frambragte deruti en beundranswärd enhet och storhet. Ditt första offentliga ord, liksom ditt sista, hwilket Du med döende läppar på korset uttalade, war ett uttryck af dina alltid lika tänkesätt, och bewittnade ditt sinnes höga oföränderlighet. Samwetsgrannhet ledde Dig segerrikt genom förföljelser och död, för att fullborda din gudomliga sändning. Uti hwarje ditt tal låg ett återljud af din öfwertygelse, och hwad Du loswade, blef uppfyldt. För din gudomliga sjelfständighet woro nöjen, ära, wärdighet, gods och fördelar blott bisaker. Oberoende af det jordiska, utan att likwäl förakta deß ändamålsenliga bruk, wisade Du dig i din frihet, som är Himmelrikets egendom och som föraktar qualen, bojorna och döden.

Din samwetsgrannhet will jag efterfölja, så att, då jag engång blifwer ett med dygden, jag äfwen må blifwa ett med Dig, o Jesus, och ett med Fadren i himmelen, som täckes förläna mig swage, sin saliggörande kraft! Amen.

Den 25 April.

Förrådarens kyß.

Luc. 22: 48.

Gif, Gud! att, ren och samwetsgrann,
Jag genom tiden wandra kan.
Hielp mig, att jag gör allom rätt
Och får mitt bröd på ärligt sätt;
Ty orätt godß dock ej består:
Med synd det kom, med sorg det går.

Hwarje gång jag betraktar Jesu lefnadslopp, intager mig en underbar känsla. Jag skådar deruti det högsta och djupaste af menniskonaturen. Hwad skaldens lifligaste inbillningskraft, hwad den wises djupaste skarpsinnighet icke kunnat upptäcka, det ligger i Jesu lefwerne, såsom werkligen utförde gerningar, anspråkslöst och tydligt. Så ofta jag läser eller hör Evangelisternes ord, förekommer det mig, såsom talade Guds ande på ett oskyldigt barns tungomål. Jag skådar i denna lefnadshistoria liksom hela menskligbetens lager- och törnekrans; jag skådar här de lägsta och högsta dygder förenade, af hwilka en dödlig är mäktig, och åter ser jag, på en annan sida, alla synder sammanträffa, ifrån den ringaste swaghet ända till de gröfsta laster och förbrytelser. Så måste, under Jesu lefnad, de mest bländande ljus och de dunklaste skuggor inträffa jemte hwarandra; ty dessa dagar woro de wigtigaste för mensklighetenm woro gränslinien mellan ålderdom och ny tidsanda, striden mellan natt och dag.

Huru skulle jag sluta, om jag wille beskrifwa och uttömma detta stora ämne; om jag wille skildra, huru Han, som med uppböjdt sinne fördrog så mycket, alltid handlade större och gudomligare, ju mer de lastfulle förföljde Honom med lättsinnighet, hat och otacksamhet? Ja, gudomligast war Han, då lasten uppträdde på det niest djefwulska sätt emot Honom; gudomlig, då Judas, Hans egen lärjunge, under en förfärlig natt, kom till Honom, i spetsen för förrädare, och förrådde Honom samma ögonblick, som Han gaf Honom kärlekens skenbara kyß; men Han, ännu alltid mild och älskande, förebrådde Honom den skändliga gerningen endast med skonande ord: Judas, förråder du menniskones son med kyßande? (Luc. 22: 48); ja, gudomlig, då Han till och med på korset med döende läppar bad för sina fiender.

Jesus erfor Sadduceernes fräcka begabbelse, Fariseernes hat och afund, folkets otacksamhet, smädelse och förtal för sina skönaste gerningar, med ett ord: allt, som det jordiska lifwet för wanliga menniskor har bittert; och slutligen äfwen det grymmaste: förräderi genom sin egen wän, sin Lärjunge, den Han öfwerhopat med wälgerningar. Förräderi genom en älskling! — menskligheten ryser derwid; hwarje last har sin wandra; men förräderiet, såsom fröet till alla laster, förenar all deras afskywärdhet i sig. Det kan endast uppstå i en förderfwad själ, för att skörda offentligt förakt; ja,

det är ett allmänt ordspråk, att man wäl kan älska det, som man wunnit genom förräderiet, men förrädaren måste man owilkorligt hata. Denna förbrytelse är så motbjudande för hwarje menniska, att den äfwen wid de tillfällen, då den begås på det mest lindriga sätt, blifwer utan urskuldande, och ett föremål för det högsta förakt, under det man ofta söker att bemantla, eller med bättre namn öfwerskyla andra felsteg. Äfwen der, hwarest förbrytaren skadar ingen annan än sig sielf, blifwer han lika föraktad. —

Detta är händelsen, då någon, genom obetänksam talträngdhet, förråder sina egna hemligheter eller fördelar. Man nyttjar ofta hans oöfwerlagda yttranden till hans eget förderf; man begabbar honom, och waktar sig, att stå i något närmare och förtroligare samband med honom. Ty hwem wågar wäl anförtro främmande hemligheter åt den, som icke är nog stark att förtiga, hwad som angår honom sielf. Detta obetänksamma pladder har alltid ett oädelt ursprung; det uppkommer, om icke alltid från ett inskränkt förstånd, dock från någon hemlig uppbrusande böjelse, hwilken är nog mäktig att förlama förståndet och förleda det till obetänksamheter. Denna uppbrusande böjelse må bestå uti afundsfullt begär att smäda, eller uti fåfänga och en dåraktig önskan att, genom hwad man kallar, göra sig wigtig för andra; så skall likwäl sielfförrädaren alltid sakna kärlek och förtroende, samt anses såsom fiende till sin egen ära och sin lycka.

Dock är den själ ojemförligt swartare, som gör andras hemligheter eller angelägenheter bekanta, då de äro af den beskaffenhet, att man hellre bordt förtiga, än uppenbara dem. Pladdrarens brott blifwer nästan lika stort, antingen sådane angelägenheter äro honom tillfälligtwis bekanta, eller blifwit honom särskildt anförtrodda. I förra fallet har han ingen rätt att fråntaga sin nästa det, som är hans angelägenhet och egendom, och som denne, för sin nyttas skull, ej will hafwa allmänt kunnigt. I senare fallet har han missbrukat en medmenniskas förtroende, och brutit sitt gifna löfte. Han uppoffrar en annans fördel för sin egen nytta, utan afseende derpå, att den andres skada är ojemförligt betydligare, än hans egen winst. Men när akta någonsin nedriga själar ens på lefnadsklokhetens enklaste grundsatser? Judas sålde sin faders, broders och wälgörares lif för trettio lumpna silfwerpenningar!

Men ädla och goda menniskors lefnadsklokhet är himmelswidt åtskild från den, som fala bofwar iakttaga. De förra åstunda ingen nytta, utan rättwisa; de senare ingen rättwisa, utan nytta. De förra beräkna framtiden; de senare bero af ögonblicket. De förra iakttaga alltid öfwerensstämmelse i sina handlingar; de senare deremot lefwa i en ewig motsägelse med sina gerningar och grundsatser, och äro ingen dag sig lika.

Så djupt äro menniskorne, på många orter, förderfwade, att deras lefnadsklokhet blott består uti en wäf af ränkfulla bedrägerier, samt under dygdens och wälwiljans larf utförda skändligheter, hwarigenom de upphöja förräde-

iet, som de sjelfwa med hög röst förbanna, till en slags konst. Och hwarför bedrifwes detta afskywärda handlingssätt, som förgiftar hwarje njutning af glädje, den egna sinnesfriden och hela lifwet? För att göra sig behaglig hos någon af de stora, eller störta någon gunstling, eller uppstiga till ett embete, hwartill icke egen förtjenst berättigar, eller för att winna en summa penningar, eller någon annan fördel. Då le förklarade fiender med tillgjord höflighet mot hwarandra, och smyga smekande omkring hwarandra. Då swärja de hwarandra kärlek och trohet, utan att hwarken den, som gaf eden, eller den, som emottager den, tror derpå. Då lurar och lyssnar man på hwarandras ord, blickar och åtbörder, för att utspana en swag sida eller en hemlighet. Då wexlar man löften och skenbara kärleksbetygelser med hwarandra, för att ömsesidigt göra sig rätt öppenhjertig, så att man ändtligen kan blifwa förrädare, då man skilt sig från hwarandra. Den kallas skickligast och klokast, som är mest ogenomtränglig till sina sanna tänkesätt, som är ihärdigast i sluga förslag, och lyckligast i bedrägerier. We denna lefnadsklokhet, som gifwer oß en målning af helfwetet!

O, ännu lefwer mången Judas, som kan sälja det allraheligaste för trettio silfwerpenningar; ännu utdelas mången Judaskyß från falskhetens läppar! Du har gifwit denna kyß, trolöse, som lefwat i långwarig förtrolighet med en wän, men derefter, kallnande för honom utaf egennytta, kunde begabba hans öppenhjertighet, afslöja hans hemligheter och skända hans ära. Du har gifwit denna kyß, äktenskapsbrytare, som följde din lusta efter en främmande quinna, som, wid ett fremmande hjerta, glömde den heliga eden, swuren inför Guds altare, och smekte din hustru, för att för henne dölja din gudlöshet och mened. Du har gifwit denna kyß, wällusting, som utgick full af otukt, att förföra en oskuld och förråda en skuldfri lefnads ära och lycka. Genom dina kärleksbetygelser öfwerlemnade du en olycklig warelse åt sin egen blygsel, offentlig wanära och smärtande samwetsqual. — Du har gifwit denna kyß, arglistige, som med leende ansigte närmade dig dem, som du i hjertat afundade eller hatade, och för hwilka du utlade snaror, som du med hyckleri wißte förborga, på det de så mycket säkrare skulle fångas deruti. Du har gifwit denna kyß, skamlöse bedragare, då du med hal tunga bortslösade smicker och lögner, för att rikta dig på din medmenniskas bekostnad.

Förräderiet är deß afskywärdare, ju större förbindelser af kärlek och tacksamhet förrädaren äger till de personer, som förrådas genom hans ondska. Derför uppröres wårt innersta, när man ser en menniska blifwa en trolös förrådare emot den, som gjorde henne lycklig genom sina wälgerningar, som hjelpte henne till ära och förmögenhet, eller kanhända till förmåga att för sig öppna en bättre lefnadsbana. En sådan gerning kunde beröfwa swaga menniskor all tro på menskliget: — ack, och är wäl en sådan otacksamhet i wåra dagar sällsynt? Är det sällsynt, att wanartiga barn, utaf begär efter penningar eller

af stolthet, sätta sig upp mot föräldrarne, eller mot dem, som de hafwa att tacka för ungdoms-fröjd, uppfostran, skicklighet och lyckliga förhållanden? Är det sällsynt att de förskolja, ja, kunna förråda dem åt sina fiender? Må man än föregifwa att det är någon oenighet, som aflägsnar fader och son, moder och dotter, man och hustru från hwarandras hjertan, så kan likwäl aldrig den bittraste kränkning wara nog bitter, den största förolämpning nog stor, för att bringa förgätenhet öfwer en tidig, innerlig och i menniskans natur grundad kärlek; för att urskulda förräderiet hos ett hjerta, som fordom stod till den förrådde i heliga förbindelser.

Derför anses bland alla jordens folkslag, ingen offentlig förbrytelse mer wanärande och afskywärd, än förräderi emot fäderneslandet. Fäderneslandet är ett hem för den stora familj, under hwars skydd och wård wi blifwit födde, genom hwars uppfostringsanstalter wi uppwäxt till nyttiga medlemmar i samhället, genom hwars lagar wi äro skyddade i njutningen af wår egendom, i besittningen och mottagandet af wår arfwedel. Uppmanar icke allt detta till tacksamhet? Men i denna stora familj lefwa äfwen wåra syskon, föräldrar, blodsförwandter, wår ungdoms lekkamrater och wåra wänner. Här skänkas oss många lyckliga dagar och stunder genom wåra medborgares, wåra förmäns och undergifnes wälwilja och godhet. Uppmanar icke allt detta till kärlek? Huru måste den menniskas tänkesätt wara beskaffadt, hwilken af hämdlystnad eller äregirighet, af winningsbegär eller feghet uppoffrar alla sina plikter och blifwer förrädare mot allt kärt och heligt? Huru måste den menniskas tänkesätt wara beskaffadt, hwilken nedstörtar tusende oskyldiga, för henne alldeles obekanta personer, uti den allmänna olycka, som fäderneslandets fiender förgäfwes sökt bereda? Huru kan hon inför sina medborgare och werlden, inför Guds ansigte och samwetets domstol, urskulda denna swartaste af alla förbrytelser? Huru kan hon tänka på sitt förräderi, utan att tillika tänka på sitt folks wanära, på den förwirring, den nöd, de tusende tårar, den förstöring af familjers lycka, nära och fjerran, som hon förorsakat, eller de döendes suckar, som genom hennes stämplingar alltför tidigt kallades ifrån jorden? Med rätta hwilar folkens förbannelse tungt på dens namn som förrådt sitt fosterland, och således bereder förrädaren sig sjelf en förskräckligare olycka, än han någonsin kunde bereda andra, ty han är sin egen själs, sin egen äras förrädare.

Judas uthärdade ej länge denna förbannelses wälde, utan dukade under för detsamma. Han återgaf de trettio silfwerpenningarne till Öfwerstepresterne och de äldste, samt ropade: **Jag hafwer illa gjordt, att jag förrådt menlöst blod** (Matth. 27: 4). Han flydde, med afgrundens qual uti sitt bröst, och upphängde sig sjelf, i ett anfall af förtwiflan.

Ack, är det ännu nödigt, att jag föreställer mig de oundwikliga följderne af denna förbrytelse, för att bewara mig för densamma? Nej, det är nog att känna denna last i sin afskywärda dag, för att hata den. Må jag derföre wända mina blickar derifrån,

ty skådespelet är alltför bedröfwande. Jag will hellre söka att upphöja min själ, till din själsstorhet, gudomlige försakare, Jesus Christus, som lidit för mig på korset. Det är nog att känna dina älskwärda dygder, för att lifwas af begär, att efterfölja dem.

Och så wänder jag mig åter till betraktandet af dina himmelska tänkesätt; ser Dig på Golgatha uppgifwa din anda, såsom werldens återlösare; hör Dig än nu döende anropa din Fader i himmelen om förlåtelse för dina mördare. Ditt blod, min dyre förloßare, flöt ju äfwen till min wälsignelse. Måtte äfwen jag, såsom segerwinnare öfwer swagheter, felsteg och laster, en gång, med känsla af min fullkomning, i dödsstunden kunna utropa: Fader, tag min anda i Dina händer: det är fullbordadt! Amen.

Den 26 April.

Rättsinnighet i småsaker.

Luc. 19: 12—26.

Du ransakar mig min Gud,
Du mitt hjerta pröfwar,
Och Du ser, mot Dina bud,
Om jag falskhet öfwar:
Ty för Dig är uppenbart
Allt hwad doldast händer,
Och du märker, hur och hwart
Jag min tanka wänder.

Uti smått, som stort, jag bör
Alltid sanning tala,
Att jag orden icke för
Hwaßa eller hala:
Att jag ej med lögn och list
Skada gör min nästa,
Men hans swaghet och hans brist
Wänder till hans bästa.

Intet är wanligare bland menniskorna än den höga mening, som nästan hwar och en har om sig, sina krafter och anlag. Man anser sig icke lätt för så ringa eller så swag, som man werkligen är; man tilltror sig gerna att kunna utföra äfwen det swåraste. Man tiger wißerligen af blygsamhet eller klokhet; men man tänker likwäl allt detta för sig sjelf.

Derutaf kommer, att många, då de höra en skön gerning berättas, wißerligen icke neka den ett bifall, som med rätta tillkommer den, men fästa dock icke stor wigt derwid, emedan de tänka för sig sjelfwa: "Hade jag warit i samma ställning, skulle jag hafwa handlat på samma sätt och kanske ännu bättre." Gerningen, så skön den äfwen må hafwa warit, blir förr bortglömd, än en dålig handling, af lika wigt, skulle blifwit; ty ingen twiflar, att det warit honom omöjligt, att handla så skändligt.

Men betraktar man nogare de menniskor, som hysa ett så stolt sjelfförtroende, finner man icke sällan, att de i allmänna lif-

wet icke äro på långt när så strängt fromma och samwetsgranna, som man hade wäntat af dem. De tillåta sig mångfaldiga afwikelser i ringare fall, då ingen stor ansträngning fordrats, att tänka rättwist och ädelt. Och förebrår man dem denna obeständighet, så swara de, eller trösta åtminstone sig sielfwa dermed: detta är ju blott småsaker; man ställe oß på prof i wigtigare fall!

Just deruti består den stora hopens största willfarelse, att den anser det wara så lätt och obetydligt att göra sin pligt i wanliga händelser, men att först i utomordentliga fall själens och dygdens sanna styrka utwecklar sig; att menniskornas wärde då först kan pröfwas, men icke uti småsaker. Willfarelsen består deruti, att man förwexlar handlingens storhet och följder, med storheten af den derwid bewisade dygd. Men wårt hjertas wärde beror icke på den yttre handlingens wigt, utan blott på wåra inre tänkesätt wid hwarje gernings utförande, den wore sig ringa eller stor.

Det är deßutom mycket lättare, att uti yttersta wigtiga saker blifwa rättwisans grundsatser trogen, än i hwardagliga händelser och småsaker: Så förwånande och owanlig denna sats än må synas, innehåller den likwäl en märkwärdig och oomkullstötlig sanning.

Då wåra tänkesätt ställas på prof wid mer betydande anledningar, gör oß redan wigten af det steg, som wi hafwe att taga, mer uppmärksamme på oß sielfwe. Wi tänke förnämligast på utgången af denna sak, och ju wigtigare den är, deß större ära synes det oß wara, att segra öfwer förförelsen, deß större den offentliga wanhedern, om wi duke under. Hwad som ofta en innerlig och ren kärlek till det goda icke förmår, det werkar wår äregirighet, wår fruktan för smädelse; derför är oß ingen uppoffring, ingen ansträngning för swår, och klokheten sielf råder oß att anwända dem. När det fordras derpå att handla rättskaffens eller samwetslöst, så bringar tillfället wigt äfwen wår sinnlighet i lifligare werksamhet, än småsaker kunna. Den naturliga afskyn för ett brott lifwas starkare, och själens ädla stolthet att wåga det yttersta, för att handla sig sielf wärdigt, äggar till en större kraftyttring. Man kan henföras till stora beslut, ty allt uppmanar dertill. På den ena sidan hota förbannelse, skymf och förakt, men på den andra le beundran och ära med lockande behag emot oß. Derför äro grofwa förbrytelser werkligen sällsynta, och mången menniska, om hwilken man eljest icke wißte såga mycket berömligt, som i allmänna lifwet kunnat tillåta sig mycket olofligt, är wid inträffande händelser af större betydenhet, hieltemodigare och warmare för dygden, än man hade wäntat af henne.

Men alla deßa retemedel till yttrande af ädla tänkesätt, felas i småsaker och hwardagliga handlingar, som blifwa utan betydligare följder. Man anser dem redan i och för sig sielfwa såsom likgiltiga, och är derför mer liknöjd huru man skall utföra dem. Man förlåter sig små försumligheter, emedan ingen märker dem, och tillåter sig swagheter,

emedan man har den sorgliga tröst, att man ej är någon Engel. Den hänförande ifwern för det bättre, som lätt uppwäckes genom utomordentliga lägen och förhållanden, felas uti det allmänna lifwets wanliga handlingar, och fruktan för offentlig wanära intager oß icke, då saken synes wara utan betydenhet. Man blifwer alltså trolös mot rättwisa och dygd, ej derför, att det är så lätt att handla i småsaker, utan derför, att det är så swårt. Ty då dagligen och stundligen en hel mängd af tankar, känslor och handlingar äga rum, hwilka äro utan wigtiga följder, så fordras af hwar och en sann Jesu bekännare, en beständig uppmärksamhet och betänksamhet. Enhwar wet, att det är wida lättare, att handla stort uti hänryckningens ögonblick, än att alltid, äfwen i ringare omständigheter, iakttaga en stilla betänksamhet.

Af denna orsak blifwer tydligt, att, om man riktigt will bedömma en menniskas dygdiga och rättsinniga tänkesätt, man mindre skall se på hennes handlingar wid wigtigare tillfällen, än på hennes husliga lif, och hennes wanliga tänkesätt i småsaker. Det wigtiga inträffar blott sällan, det obetydligare alla dagar, och hela wårt lefnadslopp består af särskildta smärre delar.

Äfwen Jesus Christus, den gudomlige domaren öfwer wåra tänkesätt, som blickade djupt i de dödligas hjertan, gjorde oß, i sin underwisning, uppmärksamme på wärdet att wara dygdiga i småsaker. Han bewisade i den herrliga liknelsen om en tjenare, som fått sig fem pund anförtrodda, att det icke ankommer derpå, huru stora eller ringa tillfällen Gud gifwer oß att tänka stort och dygdigt, utan huru wi begagne hwart och ett af deßa tillfällen. Derför sade Herren, som af sina tjenare fordrade räkning för de dem anförtrodda pund, till den som bäst hade begagnat sin lott: Ack! du trogne tjenare; öfwer en **ringa** ting hafwer du warit trogen; jag skall sätta dig öfwer mycket; gack in i din herras glädje. (Matth. 25: 21)

Redlighet och ett ädelt tänkesätt i småsaker äro de tillförlitligaste bewis på en fast dygd och ett rent hjerta; ett bewis, att i sådane finnen fortfarande betänksamhet och rättsinnighet herrska; att intet synes dem obetydligt eller likgiltigt, som står i den ringaste motsägelse med Guds bud och ett godt samwetes fordringar. Många finnas, som akta sig, att begå något bedrägeri, som kan wäcka uppmärksamhet, emedan de frukta den bedragnes hämd, eller rättsinnige medborgares förakt; men att till sin fördel med illistiga konstgrepp omgifwa medmenniskor i småsaker, deraf göra de sig kanske ofta en ära. Andre gifwas, som äro nog ärlige, att återgifwa främmande egendom, som en slump lemnat i deras händer, åt sin rättmätige ägare, oaktadt deras omständigheter kunnat mycket förbättras derigenom att de behålla den; men samma personer göra sig intet samwete deröfwer, att med däliga waror, eller falska wigter, eller omåttligt ocker, eller obarmhertighet mot fattiga, eller innehållande af smärre lånade summor, eller mißbrukande af andras godtrogenhet, förstora sin förmögenhet. Andre finnas, som anse

för en stor förbrytelse, att begå ett äktenskapsbrott eller förföra en oskuld, och de iakttaga en sträng yttre ärbarhet; men samma personer anse icke för något fel, att förlusta sig med okyska bilder och föreställningar, att synda i sina stumma begär, och i sina tankar bryta äktenskapet. Andre finnas, som afsky twister och trätor, lefwa skilde från rättegångar och rysa då de höra talas om blodshämd och mordgerningar; men samma personer afhålla sig icke, att falla andra beswärliga med sitt dåliga lynne, att utdela stickord, att säga obehagliga saker, på hwilka man icke kan eller wågar swara. Nej, hos sådane personer finnes intet rent hjerta, hos dem finnes ingen fast dygd. De iakttaga ingen rättsinnighet i lifwets wanliga angelägenheter, hwilka just derför att de äro de talrikaste och oftast inträffande, äfwen äro de wigtigaste.

Den som wisar redlighet och ett ädelt tänkesätt i lifwets wanliga angelägenheter, han är äfwen i stånd att wisa det i wigtiga och afgörande ögonblick. Är engång känslan af godhet och redlighet så herrskande och waraktig i menniskans bröst, att hon i hwarje det husliga lifwets angelägenhet är medwetande af dem, och äfwen wid småsaker tänker: "det är orättwist och obilligt; huru skulle jag kunna handla så lågt och synda mot min Gud?" när hon så gör, då har hon börjat att göra dygden sielf till sin andra natur. Huru kan den, som undwiker ringare fel och hatar swagheter för deras egen skull, utsträcka sin hand till någon förbrytelse? Huru skall den, som dagligen gör det swåraste, kunna misslyckas i en sak, som redan är lätt derigenom, att klokhet, äregirighet, fruktan för det ondas följder, och en naturlig hänförande ifwer för det goda, upplifwar den menskliga kraften? Uti allt fortskrider naturen steg för steg; ett förderfwadt hjerta blifwer icke strax helgadt, och ett rent sinne störtar sig icke blindwis ned i förbrytelsens afgrund. Hwad är wäl en Kristens dygd annat, än en färdighet i rättsinniga tänkesätt och gerningar; och huru kan denna färdighet förwärfwas annorlunda, än genom oupphörlig öfning äfwen wid ringare anledningar?

Bland tänkesätt och handlingar, till hwilka wi i husliga lifwet eller i umgånget med menniskor föranledas, äro ytterst få, om hwilka wi kunne säga, att de äro likgiltiga. Det ankommer alltid på oss sielfwa, att kunna förwärfwa eller meddela dem ett större wärde. Det oskadliga du gör, hade du kunnat göra ännu nyttigare; det du talar, hade du kunnat säga med större försigtighet, med större behag. Det är alldeles icke likgiltigt, om du äfwen i denna småsak är bättre eller sämre; ty af detta ringa uppkommer en gång det stora. Den brusande strömmens källor äro små, och små äro frökornen så till giftiga wäxter som till de mest balsamiska. Wanan att dystert bedömma allt, att illa uttyda allt, leder slutligen till förlusten af din tro på menskligheten. Wanan att blott tänka på dig sielf, och beräkna allt, som sker för din egen fördel, är början till den nedrigaste egennytta, till den omåttligaste äregirighet,

till den bittraste afund. Drinkaren har icke nått höjden af sin lastbarhet på en dag; stråtröfwaren eller tjufwen började kedjan af sina förbrytelser dermed, att de öfwersågo med sig sielfwa i olofliga småsaker.

Såsom wägen till det onda utgår ifrån småsaker, så äfwen wägen till det goda. Man leker först i tankarne med synder, och när wi blifwit förtrognare med dem, wåge wi dem i ord; blifwer det ostraffadt, så öfwergår det till gerningar. Derföre skall enhwar, som anser egen förädling, helighet och sann Kristendom för sin högsta angelägenhet, bemöda sig om, att dermed göra början i småsaker. Stilla tankar och samtal, det husliga lifwets enformiga syßelsättningar gifwa oupphörliga anledningar dertill. War en from och trogen tjenare öfwer det som ringa är; Gud skall ock låta den dag komma, då Han sätter dig öfwer myket.

Bewara alltid ett ädelt tänkesätt, och war rättsinnig äfwen i småsaker. Blygs äfwen för den hemligaste önskan, som du icke utan att rodna, skulle kunna uttala i sådana personers närwaro, för hwilka du känner någon högaktning. Äfwen om du skulle förutse, att din önskan blifwer utan följder, så bannlys den likwäl. War dina bättre böjelser och grundsatser trogen; ty oädla begär hafwa nog dåliga följder, då de redan genom sin tillwaro besläcka din själ, och bringar dig i en farlig förtrolighet med det, som i sig sielft är orättwist.

War redlig och ädelsinnad i småsaker, äfwen i blotta ord. Gif intet löfte, hwilket du ej har lust att hålla; eller om hwilket du ej kan förutse, antingen det står i din förmåga att uppfylla eller icke. Lär att hålla ord, wore det ock till din egen skada. Hwad du förlorar, är dock aldrig så wigtigt, som förlusten af det yttre förtroendet och ditt samwetes inre straffdom. War trogen de förbindelser, du ingått, och ädelsinnad i dina yttranden. Haf uppmärksamhet på dina ord, och tala alltid med wälwilja. Öfwa dig deruti, och snart skall det blifwa dig ett behof. Äfwen då du står i sådane förhållanden, att du bör straffa tjenare eller andra undergifne, så låt dock wälwilja framlysa jemte all din allwarliga stränghet; äfwen om du har att beskydda dina rättigheter mot andra, så ådagalägg wälwilja i sjelfwa ditt förswar — men ware denna wälwilja icke konstlad, utan hjertlig och sann! Bewisa det i alla småsaker; och du skall lätt kunna det, om, så ofta du är i fara att uppwäcka andras wrede, du erinrar dig hwilka berömwärda egenskaper de böra hafwa, som wilja åtnjuta andres aktning och wänskap. Hwarje menniska har deßutom sina aktningswärda sidor.

War rättsinnig i småsaker; tag en rättmätig och tillåten lön för ditt arbete; men, wäre det wärdt denna lön! — Utöfwa rättwisa i alla de förbindelser, du ingår, i alla angelägenheter du afgör, och drag alldrig fördel af andras okunnighet eller blinda förtroende. Försmå hwarje slem och orättmätig winning, äfwen i de obetydligaste fall; förakta derjemte alla nedriga konstgrepp, hwilka synas kunna gifwa ditt företag eller arbete ett wärde, som det i sig sielf saknar.

War rättsinnig, äfwen i de

ringaste småsaker wid ditt yrke eller dina embetspligter. Tänk aldrig: "hwad kan man med sträng rättwisa fordra af mig?" utan "hwad kan jag ännu deßutom göra, för att efter min förmåga wara den bästa i mitt yrke och embete, så att ingen af mina efterträdare öfwerträffar mig?" Anse intet för ringa: den som ej försummar något, har gjort allt.

War rättsinnig, äfwen i den obetydligaste uppmärksamhet, som du är skyldig att wisa wänskapen eller äktenskapsförbundet; sära icke med dina tankar deßa sköna och heliga pligter! Det är en förwänd tanke, att tro sig, för sina wanarter, kunna fordra största öfwerseende af dem, med hwilka wi lefwe i närmare och förtroligare förbindelse. Just detta nära förhållande gör att wi måste iakttaga grannlagenhet i wårt uppförande mot dem, att wi måste wisa dem den största skonsamhet, den sorgfälligaste uppmärksamhet. Enskilta drag af älskwärdhet, genom hwilka wi engång wißte, att göra oß behaglige, kunna snart förduncklas af en mängd småsaker, som göra ett dåligt intryck. Du säger: "men frågan är ju om ytterst likgiltiga saker, hwarför skall man taga dem så noga?" Om du werkligen anser dem likgiltiga och lätta att werkställa, hwarför werkställer du dem då icke lika lätt på ett ädelt sätt till att befordra wänskapen, som på ett dåligt, hwilket kan förorsaka deß upplösning? Intet som förminskar, ja, kanske utplånar kärleken, kan wara likgiltigt.

War redlig och ädelsinnad i småsaker, så skall du deß säkrare wara det i wigtigare angelägenheter. Säg aldrig: "det betyder intet huru jag gör" utan fråga dig sjelf: "huru kan jag bäst fullborda det till andras tillfredsställelse?" Hafwet består af enskilta droppar, lifwet utaf ögonblick, ett dygdigt tänkesätt i stort utaf wälwilliga uppsåt i småsaker, och hela lifwets lycksalighet utaf den tillfredsställelse, som hwarje särskilt ögonblick skänker. Denna lycksalighet förstoras allt mer och mer genom högaktning, wälwilja och förtroende af de menniskor, som omgifwa oß; genom Guds bifall, som wälsignar allt godt. **War trofast intill döden, så skall jag gifwa dig lifsens krona.** (Joh. Uppenb. 2: 10.)

Under en from sinnesstämning längtade jag ofta efter tillfälle att bewisa min dygd, och lägga mina redliga tänkesätt i dagen; ack, och jag betänkte icke huru jag dagligen och stundligen uppfordras dertill uti tusende småsaker. Hwarför skulle Gud sätta mig öfwer mycket, då jag icke förstod att wara trofast i det ringa? War wäl min längtan efter fromma gerningar ren och innerlig; war den icke fastmer en åstundan att glänsa för andra och mig sjelf? O min himmelska lärare, min wägwisare till Gud, min Frälsare, nu först har jag förstått Dig! Jag will ifrån denna stund äfwen wara uppmärksam på mitt uppförande i småsaker; jag will äfwen anwända sorgfällighet på det ringaste, så att engång de saliggörande orden äfwen må ljuda för mig: **Ack, du trogne tjenare; öfwer en ringa ting hafwer du warit trogen; jag skall sätta dig öfwer mycket; gack in i din herras glädje.**

Den 27 April.

Godtgörande.

Hab. 2: 6.

Min nästas rätt skall helig wara,
För mig, i hwad som helst jag gör;
Men lockas jag i lastens snara,
Och tager hwad mig ej tillhör;
Skall ångerfull jag ge tillbaka,
Och syndigt röfwad winst försaka.

Tiderna försämra icke menniskan, utan menniskan gör tiderna dåliga. Ett ädelt folk blifwer aktningswärdt, äfwen i den största olycka, och just derigenom icke alldeles olyckligt. Deß medborgares dygder skola förminska mängden af inträffande sorgliga händelser.

På de ställen åter, der, under fredens lugn, sedlighet icke befordras bland folket, utan denna angelägenhet wårdslösas, såwäl genom Öfwerhetens och Regentens försumlighet, som genom Religionslärarnes och uppfostrarnes liknöjdhet, der skall man under stormiga och krigiska tider, när borgerliga lagens stränghet icke noggrannt kan handhafwas, se alla de grymheter och laster inträffa, till hwilka nedrighet och otyglad lidelse kunna föra menniskan. Utswäfwande krigares råhet, efterdömet af ostraffade laster göra många afskywärda gerningar, på hwilka man icke eljest utan fasa kunnat tänka, allmännare, och den stora hopen af swaga menniskor, om hwilka man eljest icke kunnat säga, antingen de woro goda eller onda, drifwas af det, som de se för sina ögon, till det onda. Då eftertänker man blott, huru man skall kunna rikta sig, utan att betänka, om medlet är ärligt eller wärdigt. Men stormen tystnar, ordningen återwänder, och jemte den allt offentligt och enskilt elände, som alltid är frukten af utöfwade förbrytelser. Den som giort sin nästa olycklig, kan icke glädja sig, att sielf wara lycklig, och den främmande egendom, han slagit under sig, skall icke blifwa långwarig.

Det gifwes knappt en last, som allmännare hatas och ser straffet snarare upphinna sig, än o ä r l i g h e t, eller förwärfwandet af främmande egendom genom orättwisa medel. Äfwen de mest föraktliga menniskor, som skilja sig från staten, och bilda röfwarband, förskiuta dem, som handla oärligt mot sig.

Icke blott låg tiufnad, och andra brott af samma beskaffenhet, genom hwilka man på listigt sätt slår under sig en del af andras förmögenhet, höra till detta slag af förbrytelser. Blott menniskor, som med fräckhet trotsat all blygsel, och förlorat allt samwete, kunna besläcka sig med deßa handlingar, som i skamlöshet gränsa till stråtröfweri. Många andra slag af tiufnad finnas, hwilka oftare föröfwas, om de ock wid första ögonblicket göra mindre uppseende, och hwilka länge kunna hållas hemliga, medan förbrytarne, hwilkas brott ingen anar, under en tids förlopp ännu åtnjuta ett godt rykte.

I detta förhållande stå personer, åt hwilka främmande pen-

ningar och inkomster blifwit anförtrodda, som på olofligt sätt begagna dem till sin fördel eller kanske äfwen på bedrägligt sätt rycka dem från de werkliga ägarne. De likna låge tjufwar, och deßas straff drabbar dem äfwen, då stölden upptäckes, hwilket förr eller senare måste inträffa.

Sådane äro förmyndare för enkor och faderlösa, föreståndare för milda anstalter och dylika personer, hwilka föra falska räkningar, uppdikta utgifter och fördölja inkomster, för att skaffa sig winning. De äro de ärelösaste af alla röfware, då de äfwen tillgripa det gods, till hwars beskyddare det offentliga förtroendet utnämnt dem, och bryta pligter, som de under afläggande af en högtidlig ed, eller ett dyrbart löfte, åtagit sig.

Sådane äro äfwen de, som mißbruka handelsförhållanden till att, på ondskefullt sätt, winna mer, än hwad dem tillkommer; att undanhålla betalningar, som de äro skyldige att göra; att sälja dåliga waror såsom goda; att genom mångfaldiga konstgrepp göra sig winning af andras förlust; att låna penningar och hopa skulder på skulder, utan förhoppning eller allwarlig wilja, att återbetala dem, för att derefter, uti en ärelös bankrutt, kunna bemäktiga sig det borgade.

Så beskaffade äro äfwen de, som med allehanda bedrägliga förewänningar eller listiga uppfinningar söka att förminska de afgifter, hwilka de äro skyldige att erlägga åt öfwerheten; som neka arbetarne sin wälförtjenta lön; som stjäla från andra de fördelar, hwilka rättmätigt tillkomma deße, såsom frukter af deras bemödanden; som bruka sitt embete, sitt anseende och förmögenhet till att slå allt under sig och förtrycka de öfriga; som med ockrande räntor utmergla hwar och en, som, twungen af nöden, måste wända sig till dem.

Hwem kan uppräkna alla slag af tjufnad och oärliga sätt att förwärfwa sig förmögenhet? De utöfwas till och med af sådane personer, hwilka ännu anses såsom redlige af deras bedragne medborgare och bekanta. Dock, we dem! De dagar äro räknade, då deras wanära måste blifwa uppenbar. **We den, säger den Heliga Skrift, som sitt gods föröka med annan mans gods; huru länge will det wara!** (Hab. 2: 6.)

Såsom wattnet afskiljer all orenlighet från sig, och såsom floden uppkastar sina döda, så ligger det äfwen i den gudomliga werldsordningen, att en oredlig handling antingen genom sig sjelf, sina följder eller andra omständigheter, hwilka synas obetydliga, måste komma i dagsljuset. Ingen finnes så mäktig, att han skulle för alltid kunna hindra uppenbarandet af sin nedrighet; ingen finnes så klok, att han förstår göra en ewig hemlighet af den oredliga gerningen; ty **Herren Gud är rättfärdig och hafwer rättfärdigheten kär.** (Ps. 11: 7.) Om menniskan kände konsten, att för ewigt dölja mißgerningar, så skulle werlden wara full af gränslösa olyckor.

Derför klappar den oredliges hjerta wid allt, som påminner honom om sin brottslighet. Han kan icke höra den redliges beröm, utan att tänka för sig sjelf: jag är icke sådan. Han kan icke hö-

ra uppkäckten af någon missgerning, utan att hemligt häfwa för sig sielf. Detta är en mask i hans bröst, hwilken alltid gnager och aldrig skall upphöra, och som, efter årens längd, ännu förblifwer frisk. Fruktan att hans gerningar dock engång kunna upptäckas, förbittra mången glad stund. Weten I alltid, hwarför sielfmördaren lägger hand på sig; weten I det sorgliga ursprunget till mången oförklarlig swårmodighet? We den, som sitt gods förökar med annan mans gods; huru länge will det wara!

Det är ett ibland alla folkslag allmänt ordspråk: Orätt gods warar icke. I sielfwa werket ligger äfwen mer sanning i detta ordspråk, än man wanligen tror. Man ser icke sällan, huru orättwist förwärfwad förmögenhet, hastigt åter förloras. Den del, som man orättwist wunnit, ware sig liten eller stor, bringar förbannelse öfwer det hela. Intet will derefter lyckas, intet hafwa framgång. Man frågar: Huru tillgår det? Tror du på en Gud, på en hämnande Försyn, hwilken styr allt, så måste det onda icke wara waraktigt; så måste det orättwisa blifwa en förbannelse, skulle den ocksä fulländas först på den hemliga syndarens graf. Hafwa bedragarens barn länge njutit af det, som han med bedrägeri och orättwisa samlat? Det lilla, som en rättfärdig hafwer, är bättre än många ogudaktiges stora häfwor. (Ps. 37: 16.)

Ersättning är hwarje redlig mans pligt. O du, till hwilken samwetet säger: jag uppförde mig icke alltid med sträng redlighet;" befria dig från denna förebråelses qual, som eljest i en längd af år skall förfölja dig, och som ännu på sjuksängen skall pläga dig, om du icke gör dig fri derifrån. Det är förgäfwes, att du söker lugna dig derigenom att du warit redlig i allt öfrigt. Du har warit oärlig i en sak, och denna enda betager dig för alltid aktningen för dig sielf, och twingar dig, att sielf anse dig skymfad, om ock andra personer innehålla alla förebråelser. Detta orättwisa gods är inneslutet i din öfriga rättmätiga egendom, och besläckar allt, samt bringar förbannelsen öfwer det hela. Gläd dig icke deröfwer, att dina omständigheter i dag befinna sig i ett blomstrande tillstånd; din förbannelse blomstrar äfwen jemte dem, men lägges icke med dig i grafwen, utan går i arf till dina efterkommande. Herren din Gud är rättfärdig, och har rättfärdigheten kär.

Gå åstad, och ersätt hwad du på oärligt sätt tagit och undanhållit. Det är icke din egendom; det är en stöld. Du har kanske nog fräckhet, att se ärliga menniskor i ansigtet, utan att rodna; men med hwilket mod skådar du den allwetande Guden: med hwilket mod wågar du dig i hans tempel, i den kristna församlingen, för att tillbedja den ewige hämnaren. Med hwilket mod framträder du att njuta den Heliga Nattwarden, och hoppas tillgift för dina synder, då du dagligen fortsätter dem genom njutande af orättmätigt gods? Huru kan Gud, den rättwise, förlåta den sin orättwisa, hwilken begär henne i samma ögonblick, då han beder om

förlåtelse? Med hwilket mod kan du, förföljd utaf hårdare öden, bedjande upphöja mot himmelen samma händer, hwilka du besudlat med swek och stöld af andras egendom? Du har både förlorat rätten att bedja, och hoppet att blifwa bönhörd. Det lidande, som hotar och som werkligen träffar dig, är sändt af Gud, att warna och uppmana dig att helga din själ och godtgöra din skuld. Gif tillbaka, hwad du orättwist bekommit och undanhållit; blif fullkomligt ärlig och förskaffa dig ett rent tadelfritt hjerta. Hwad hindrar dig? Har orättwisans förbannelse kånske gått i fullbordan på dig; är du redan bringad till fattigdom, och fattigare än då, när du wille rikta dig på främmande bekostnad? Du will återbetala och kan det icke mer. Gå åstad, och tillstå ångerfullt din förbrytelse för den, som lidit genom din orättwisa. Rörd af din bekännelse, skall han kunna förlåta, fastän du icke har förmåga att gifwa honom någon ersättning. Har han förlåtit dig din skuld, så skall äfwen Gud förlåta dig; Du har med en allwarlig gerning bewisat, att din ånger war uppriktig och hjertlig. Du har betalt din skuld genom det swåra steget, att uppriktigt bekänna den. Ditt samwetes renhet gör dig åter glad, och din redlighet skall beweka dem som du skadat, att bistå dig.

Ersätt åter. Om du icke mer har förmögenhet, utan är fattig, så gif ersättning genom tjenstbewisningar af alla slag. Sök tillfällen dertill, och de skola icke undfly dig. Äfwen den lägste kan på ett eller annat sätt wara den högste nyttig; äfwen den fattigaste kan hjelpa den rike. Försumma intet tillfälle dertill. Den som du bedragit, är din wälgörare, och du är förpligtad till fördubblad tacksamhet mot honom. Han är din beständiga borgenär, så länge du icke betalt din skuld. Lemna honom således genom tillgifwenhet och oegennyttig tjenstaktighet, liksom en slags ränta på den skuld du är honom skyldig.

Gif åter, hwad du af främmande gods undanhållit, eller genom falskhet lockat till dig, och gör ditt samwete fritt från förbrytelser, så att du med glada blickar kan skåda upp till Gud och menniskor. Hwad hindrar dig? — En falsk blygsel. Hwarför will du längre bära ett hjertas oro, som är medwetande af sin brottslighet? Är besittningen af det, som icke med rätta tillkommer dig, — wore det ock dubbelt mer, än det i sjelfwa werket är, — är denna besittning wärd så mycken inre ängslan, så mycken fruktan, att brottet skall upptäckas? Skulle du, om du ännu engång kunde det, för ett sådant pris wilja köpa så mycken blygsel, och en död full af bitterhet; wet du, till hwilka beslut du kan bringas af den qualfulla känsla, som uppstår hwarje gång, då du tänker på din oredlighet; skall du i wissa olyckliga ögonblick kunna upprätthålla dig så, som nu? Hwarför will du, för ett så fasansfullt pris, undanhålla det, som bringar förbannelse öfwer din egendom och din lefnad, förtwiflan i dina wederquickelse- och arbetsstunder, fruktan i dina förehafwanden, ångest i dina böner till Gud, och bäfwan samt en sen ånger i din sista lefnads-

skund? Det är förgäfwes, att du söker förströelser, att du will stingra tankarne på din skufnad och oredlighet; de skola alltid återkomma. Sluta derför så, som det anstår en sann Kristen. Återgif på ett paßande sätt, med en skicklig förewänning, hwad du på ett bedrägligt sätt slagit under dig. En otwungen bekännelse af din förbrytelse skall alltid wärderas. Försumma den icke, utan gör dig fri från ditt brott och den förbannelse, som hwilar derpå. Derefter kan du med större mod wända din blick till himmelen; derefter kan du åter bedja till Gud, och du skall i bönen finna den wederquickelse, som du så länge måst umbära.

Ersätt åter. Ditt eget lugn, din lycka, din ära, ditt goda namn ibland menniskor fordrar det. Hwad hindrar dig? — Lefwer kanske icke den mer, hwilken du är skyldig ersättning? Men han har barn och blodsförwandter, hwilka ärft hans rätt. Godtgör dem det, som du icke kan gifwa den döde. Eller wistas du för mycket aflägse från den, hwars hemliga gäldenär du är? Lefwer han, så bör ingen aflägsenhet afhålla dig, att återgifwa det, han med rätta kan fordra af dig.

Så säger den Heliga Skrift: **Det lilla som en rättfärdig hafwer, är bättre än många ogudaktiges stora håfwor. Ty de ogudaktiges arm skall sönderbrytas, men Herran håller de rättfärdige wid makt. Herren känner de frommes dagar, och deras gods skall blifwa ewinnerligen. Den ogudaktige borgar och betalar intet; men den rättfärdige är barmhertig och mild. Ty hans wälsignade ärfwa landet, men hans förbannade warda utrotade. Jag hafwer ung warit, och är gammal worden, och hafwer ännu aldrig sett den rättfärdige förlåten, eller hans säd efter bröd gå. Så låt af det onda och gör det goda och blif i ewig tid.** (Ps. 37: v. 16—18, 19, 20, 25, 27.)

Den 23 April.

Obemärkta källor till fiendskap.

Rom. 12: 8.

Mitt wittne ware Gud! Jag will
Till honom hämnden ställa.
Förlåta hörer menskor till,
Och Gud, att wedergälla.
Ack! huru skall jag sjelf bestå,
Om han med mig till doms will gå?

Med kristligt saktmod, o min själ!
Ditt barnaskap besanna:
Att dem, som hata dig, gör wäl;
Wälsigna dem, dig banna.
Försonlig war och kärleksrik,
O, war den högste Fadren lik!

"Hwarje menniska har sina fiender," säger man, och söker derigenom, dels att tillfredsställa sig sjelf, dels att öfwerskyla hwad som icke bör öfwerskylas, liksom twedrägt, förtal, hat, skadeglädje skulle wara alldeles oskiljaktiga från menskliga lifwet. "Hwarje menniska har sina fiender," säger man, och låter bero derwid; man tänker icke på att förminska sina motståndares antal, utan fröjdar sig måhända, om det förökes; man fröjdar sig så länge man ej har att frukta för deßa fiender; emedan många wanmäktiges skrik wäcker uppseende, och det är en smickrande triumf för wår fåfänga, att öfwerwinna dem alla. Men när deßa motståndare på ett eller annat sätt winna någon fördel öfwer oß; när de skada wår ära eller annat wårt goda; när wi känna de ondskans och hämdens pilar, som afskjutas mot oß, rätt smärtande; då förwandlar sig hastigt wårt förra stolta hånlöje i weklagan öfwer menniskornas låghet; då talar man blott om de dödliges oredlighet, om såkallade fienders otacksamhet och sjelfkärlek, om den ondska och falskhet, som bor i alla hjertan. Då beklagar man sig öfwer werlden och deß uselhet; öfwer mängden af syndare, som utlägga snaror för den gode.

Sådan är menniskan — föraktligt stolt så länge hon har ingen att frukta; föraktligt låg och nedslagen, så snart hon ser, att hon måste duka under; först uppblåst och glädjande sig öfwer den skada hon förorsakar; sedermera djupt nedböjd, from, sökande försoning, när hon känner sig för swag att utöfwa hämd, eller med fruktan motser ännu större olyckor.

Jag skådar omkring mig bland alla mina bekanta; öfwerallt hör jag klagan öfwer ondskefulla personer, af hwilka man måste lida förföljelse. Här suckar den ena öfwer nedrigt förtal; der den andra öfwer förhatliga mißtydningar af ord, som han ingalunda i ond mening uttalat, eller af gerningar, som han ingalunda i elak afsigt utfört. En tredje beswärar sig öfwer afundsfulla menniskors yttranden, en fjerde öfwer det förtryck, som han måste lida af egennyttiga warelser.

Och då jag tänker på mig sjelf och mitt närwarande tillstånd, har icke också jag suckat mången dylik suck; har jag icke än för mig

sielf, än högljudt, anfört beswär öfwer den ena eller andra; har icke äfwen jag känt menniskor, som icke wille mig wäl, utan att jag kunde finna någon orsak, hwarför de woro fiendtlige mot mig? Hwad skall jag tänka om allt detta? Äro alla de menniskor, som icke kunna täla mig, werkligen så förderfwade och lättsinniga, att man ej på något sätt kan komma öfwerens eller fredligt lefwa tillsammans med dem? Skulle jag allena wara en bland de få gode, som lefwa på jorden spridde bland de gudlöse, litsom fåret ibland ulfwarne?

Ack, huru kan jag med godt samwete, med innerlig öfwertygelse tala sålunda? Nej, jag känner och wet det, de flesta bland mina medmenniskor äro icke mycket sämre, och många långt bättre än jag. Jag wet, att jag misskänt många; men att, sedan jag närmare lärt känna dem, jag äfwen lärt skatta och wärdera dem. Jag förgäter icke, att jag slutligen plägat förtroligt umgänge med mången, som jag förut war alldeles obewågen; icke derför, att han för min skull plötsligen bättrat sig; nej derför, att jag bättre lärt känna hans egenheter och tänkesätt samt skonsamt undwikit att stöta hans swagheter. På samma sätt blefwo äfwen andra småningom wana wid mitt sätt att handla och dömma, och bemötte mig derför med större bewågenhet.

Jag wet, att jag sielf icke hatar någon derför, att han är för mycket from, rättskaffens och älskwärd; — för mängden af mina dygder, blifwer jag werkligen intet föremål för föraktet; för det stora antalet af mina förträffliga egenskaper, stöter mig wißerligen ingen ifrån sig; — nej, är jag icke kär för många, så är det derför, att jag troligen sielf, fastän utan afsigt, gifwit anledning dertill; att jag genom mitt uppförande wäckt någon oangenäm fördom emot mig; att jag genom werkliga felsteg är frånstötande; felsteg, hwilka jag i min inbillning anser ringare, än de förekomma andra.

Ett lif fullt af twedrägt, hat och förföljelse, är det icke olyckligt? Hwem kan wäl önska, att ända till sitt sista andedrag lefwa i ewigt hat och ömsesidiga plågor? Huru kort är icke dock den kedja af år eller timmar, som blifwit oß beskärd! Huru många droppar bitterhet blandar icke ödet deßutom i wår lefnads kalk — hwarför skole wi då, i wårt öfwerdåd, förbittra den genom eget förwållande? Den wansinnige dåren må wara nöjd med ett sådant handlingssätt, men icke den Kristne. Kallad af sin Skapare i werlden, att med alla sina krafter bidraga till de skapade warelsernes förlyckligande, will han äfwen sielf wara lycklig. Men han är det icke, så länge han ser sig, på sin wäg, omgifwen af fiendskap; så länge motståndare än här och än der wilja motarbeta hans nyttiga och oskyldiga företaganden. Blott genom wänskap kan en Kristen blifwa lycklig.

På oß allena beror det, att utan möda, utan att göra något förekommande steg, någon stor uppoffring, förwandla största delen, kanske hälften af wåra fiender till wänner. Och när du kan det, hwarför will du icke, o Jesu Lärjunge, strart i denna stund werkställa en sådan förwandling? Du

frågar, huru det är möjligt; men huru enkelt är icke medlet, huru begripligt hemligheten!

Gå tillbaka till dig sjelf, och öfwerräkna med lugn eftertanke alla de personer, som af någon grund äro dig obenägna; alla de, som du undwiker och tillbakastöter, utan att för dig sjelf kunna angifwa orsaken; alla de, som wißerligen icke tillfogat dig något werkligt ondt, men hwilka du hatar och fruktar, såsom wore de böjde att göra dig skada. Öfwerlägg i stillhet, huru du bör anse dem. Kanhända, tänker du då, är all min wederwilja mot dem, endast fördom; jag känner dem icke nog, och har således dömt för hastigt öfwer deras wärde eller owärde. Det är möjligt, ja sannolikt, att de hafwa fel; men det är äfwen möjligt, att de hafwa sina goda sidor, som jag ännu icke känner, och genom hwilka de wunnit andra menniskors wänskap och förtroende. Bort med mitt alltför snart fattade omdöme! Huru wigtigt är det icke att wärdera menniskor, helt och hållet efter förtjenst! Huru ofta har jag icke mißtagit mig om personer, som jag älskat, innan jag rätt känt dem; huru ofta kan jag icke således mißtaga mig äfwen om de personer, för hwilka jag hyser någon wederwilja! Besinna att deßa personer kunna, i andra affeenden wara ganska aktningswärda, och fördöm dem icke längre. Bortlägg din fördom emot dem, och antalet af dina förmenta fiender skall minskas, så snart ett mildt kristligt tänkesätt, den allena lyckliggörande wisheten, upplifwar dig.

Deßa menniskor woro wäl ej dina förklarade fiender, men du war dock i hemlighet deras fiende. Du gjorde dem wäl intet ondt, men du war icke wälwillig emot dem. Emedan menniskan sällan kan förborga sina tänkesätt, så måste derigenom kallsinnighet uppstå hos dig, när du träffade dem, och ett twunget bemötande samt konstlad höflighet, när du nödgades längre umgås med dem. Det kunde icke undwikas, att de förr eller senare skulle warseblifwa det, och de måste då tänka: denne är mig obenägen, fastän jag aldrig förolämpat honom. Så uppstod äfwen hos dem kallsinnighet och wederwilja för dig; så utwecklade sig det olycksaliga fröet till ömsesidigt hat blott ur fördomar och mißförstånd, som ofta woro alldeles ogrundade.

Bortlägg deßa fördomar mot menniskor, som förekomma dig stötande, och wisa, att du är skyldig hwarje obekant wänlighet och kärlek, så skall du sannerligen ej längre hafwa några fiender. Will du blifwa älskad, så iakttag först sjelf ett älskwärdt uppförande, och samma bemötande skall sedermera icke wägras dig. Du skall finna, att dina inbillningar ofta äro långt olyckligare, än werkligheten någonsin kan blifwa. Har du derför i ditt hjerta och uppförande först förlikt dig med dem, som äro dig förhatliga, så skola blott få fiender blifwa öfriga, med hwilka du ännu har att försona dig. Du skall finna, att du i sjelfwa werket närt mißgynnande tänkesätt mot långt flera personer, än som gjort det mot dig, att du alltså war mer tadelwärd, än de fleste af dina förmenta fiender. Huru många har du icke, genom dina förutfattade inbillningar, gjort förbittrade emot dig, då

du ej alltid war nog warsam, att förtiga ditt omdöme!

Mönstra ännu deras antal, som du dessutom anser för dina förklarade fiender. Om de hata dig, så hata och förakta de dig wisserligen icke utan grund, skulle äfwen denna grund blott ligga i deras inbillning, emedan de icke nog känna dig! Erinra dig huru det hände dig, i affseende på andra; så händer det äfwen andra, i affeende på dig.

Det kränker dig djupt, om werlden misskänner dig; det smärtar dig, om dina medborgare anse dig sämre, än du werkligen är; om de tilltro dig ett tänkesätt, eller de påbörda dig ett fel, som du icke har. Wälan, om det gör dig ondt, att wara misskänd, så gå och wisa dig från din sanna sida; wisa dina sanna tänkesätt. Så — efterforska, hwad man har emot dig, hwarför mången rättskaffens drager sig tillbaka ifrån dig, hwarför en annan talar emot dig, så ofta tillfälle finnes. Hwila icke, förrän du erfarit grunden till denna wederwilja — och då, wisa motsatsen af allt, som man pådiktat dig. Att man misskände dig, är ju, till en del, din egen skuld; din egen, emedan du gaf dig föga möda, att göra dig känd; din egen, emedan du lade alltför ringa wigt derpå, om ditt uppförande syntes twetydigt; din egen, emedan du war likgiltig för andra menniskors omdömen, och tröstade dig med dessa ord: "Jag gör rätt och skyr ingen," eller: "Må menniskorna tänka hwad de wilja, jag fruktar ingen."

Se, du föraktar dem, som ifrån början misskände dig. Kanhända woro de ringa personer, utan wigt och wärde, på hwilka du ansåg dig berättigad att hafwa föga affseende. Lär då af din egen, och af tusende andras sorgliga erfarenhet, att det finnes ingen ringa och obetydlig fiende i werlden, att den, som efter utseendet är den obetydligaste, ofta kan wara din mest fruktanswärde. Han yttrade på flere ställen sin oriktiga tanke om dig; andra eftersade honom, hwilket, ty wärr, är många menniskors olyckliga wana; och så utbredde sig en mindre gynnande föreställning om dina tänkesätt. Så fattade den äfwen rot hos aktningswärda, rättskaffens personer, hwilka ingalunda äro dig likgiltiga. Och fastän icke dessa, på pladdrarens blotta angifwelse, kunna hata dig, så misstänka de dig likwäl, och äro alltid på sin wakt emot dig. Så utsåddes i deras bröst fröet till wederwilja emot dig.

Hwem skall nu åter göra det godt, hwartill du sjelf warit wållande? Kunna de göra det, som falskt bedömma dig? Men du har ju ännu icke welat wisa dig för dem i någon fördelaktigare dag; du har ännu icke sökt något tillfälle att låta dem bättre lära känna dig. Sjelf måste du således göra första steget; sjelf måste du bekämpa den mot dig herrskande fördomen, och förwandla menniskornas hemliga fiendskap mot dig till aktning och kärlek.

Utrotar du fördomen mot alla dig misshagliga personer ur ditt bröst, besegrar du genom en otwifwelaktig framställning af dina tänkesätt de fördomar, af hwilka andra äro intagne emot dig, så återstå gånska få werkliga fiender. Ty de flesta hwardagliga fiendskaper uppkom-

ma blott af falska inbillningar, de flesta strider och twistigheter utaf missförstånd.

Du klagar öfwer fiender, och påstår att du ej förolämpat någon, som har wederwilja mot dig. Du känner med dig sjelf, att du icke är alldeles owärdig goda menniskors aktning. Du känner dig fri för grofwa utswäfningar, icke besudlad af skändliga handlingar. Du är ingen äktenskapsbrytare, ingen drinkare, ingen slösare, ingen spelare, ingen bedragare, ingen baktalare. Ty wore du ettdera af dessa, huru kunde du då beklaga dig, att man afskyr och föraktar dig, då du sjelf måste finna dig afskywärd och föraktlig?

Men ofta kan den, som är fri för grofwa laster, likwäl genom wissa wanarter och stötande egenheter göra sig förhatlig för menniskor samt blifwa löjlig genom wanor, som stå i motsägelse med anständiga seder, hwilket i borgerliga lifwet är äfwen så farligt som allmänt förakt. Du känner kanhända sådana brister hos dig; dina förtrogne, wänner och bekanta hafwa måhända ofta gjort dig uppmärksam derpå. Hwarföre bortlägger du icke då dessa wanarter, dessa stötande egenheter, detta löjliga uppförande, skulle det ock i början förekomma dig swårt?

Wäl wet wår egenkärlek att urskulda och rättfärdiga allt; wäl säga wi för oss sjelfwa: "jag gör ingen annan ondt genom dessa egenheter; jag skadar ingen med mina wanor. Hwarför föraktar man mig; hwarför möter man mig med wederwilja; hafwa icke alla menniskor sina swagheter och ofullkomligheter?" Men, älskade Kristne, om du ocksä icke skadar någon menniska dermed, så sårar du likwäl den uti umgängeslifwet gällande känslan af anständighet; du sårar wissa antagna begrepp om det, som är passande; din afwikelse från det wanliga synes wara ett förakt för det, wid hwilket andra fästa större wigt; din ton, ditt uppförande, ditt sätt att uttrycka dig, föranleder till falska omdömen om dig, emedan du ej gör dig någon möda att undwika ett förderfligt sken.

Såsom Kristen will du hafwa fred med alla menniskor; wälan, bana då wägen till fred, i det du undwiker allt, som misshagar andra. Derigenom att du förändrar ditt uppförande blifwer du hwarken sämre, ej heller sedligt bättre och dygdigare; ty dessa egenheter hafwa troligen ingen gemenskap med ditt hjerta; men du blifwer likwäl sådan, att du ej förekommer någon stötande, att du undwiker bitterhet och hat, ja, hwad än mer är, att du i fullt mått njuter kärlek af alla dem, med hwilka du står i förbindelse. Du skall sträfwa efter fred med menniskor, för att kunna hafwa lugn och lycka i lifwet, hwilket omöjligen kan äga rum, utan din nästas aktning och förtroende. Utan detta förtroende kan du icke ens stifta så mycket godt, eller wara så nyttig, som du önskade; du kan ej i fullt mått uppfylla Guds wilja.

På detta sätt kan äfwen det, som strider emot antagna bruk och seder, blifwa en religionssak. Jesu lära befaller: Hafwer frid med alla menniskor, så mycket möjligt är (Rom. 12: 18). Således blir det wår pligt, att begagna äfwen det ringaste tillfälle, hwarigenom wi kunne

winna förtroende och wänskap; och hwarje försummelse derutaf, är en synd. Ofta härflyter det största onda ur knappt märkbara källor, och den bittraste, osaligaste fiendskap utwecklar sig ur falska omdömen, hwartill ofta menniskornas yttre förhållande i småsaker lagt grunden.

Ack, det är mycket lättare för de flesta menniskor, att afhålla sig från stora förbrytelser, än att försaka ett wißt antaget sätt att wara och handla. Hederskänslan afskräcker dem från de förra, och en falsk äregirighet gör att de hårdnackadt iakttaga det senare. De äro ofta stolte deröfwer, att hafwa just deßa fel, som mißhaga hwar och en; de sätta en ära deruti, att icke låta sig rättas af någon. "Sådane, som wi en gång äro," säga de, "sådane måste wi ocksä härefter förblifwa!" och de dårarne fröjda sig, att kunna bewisa denna trotsighet.

Genom denna trotsighet, denna barnsliga fåfänga, uppoffra de goda menniskors aktning, [...] dyrbaraste wänskap, ja ofta [...] ras och deras slägtingars ti[...] ga wälfärd. Wanligen beg[...] hade och beledde af dem, som [...] jest bort wisa dem wördn[...] ännu oftare föraktade utaf de[...] med hwilka de stå i något n[...] mare förhållande; undwikne u[...] de flesta, lefwa deße beklaga[...] wärde slafwar af sina nyck[...] utan att älskas, utan förmå[...] att utwidga sin nyttiga werknin[...] krets så mycket, som de e[...] skolat kunna, utan förmåga [...] stifta så mycken lycka och gläd[...] som de bort. De önska att we[...] den skall foga sig efter de[...] wilja, nycker och egenheter — [...] om werlden wore ett lekwerk [...] dårar! Men de bedraga sig sje[...] wa, och för sent klaga de engå[...] öfwer sitt i uselhet tillbragta l[...] för sent öfwer brist på sann wä[...] skap i werlden; för sent öfn[...] motwilja, förföljelse och föra[...] som de måste erfara af me[...] niskor, hwilka de aldrig tro [...] hafwa förolämpat.

Den 29 April.

Wänskapens klippor.

1 Cor. 13: 4—8.

Sök att wänskap med hwar menska winna;
Kärlek sök uti din broders bröst!
Skulle du en mängd af hinder finna,
Hör blott pligtens, hör blott dygdens röst.
När du sedan målet lyckligt hunnit,
Wänskap skänkt, och wänskap fått igen;
Wäl bewara då den skatt du funnit,
Fly hwar klippa, som kan skingra den.

Religionen och wårt eget hjerta befalla oß att wisa kärlek mot hwar och en dödlig. Yttringarne af denna menniskokärlek bestå deruti, att wi ej hata någon, utan med gladt sinne befordre andras bästa, så mycket det står i wår förmåga. Men allt detta hindrar icke, att wi ju äfwen finne wißa menniskor, hwilka wi med en ojemförligt ömmare böjelse äro tillgifne, för hwilka wårt hjerta slår lifligare, för hwilka wi önske att lefwa, och hwilkas wälgång utgör wår högsta och innerligaste glädje. Hwar finnes den menniska, som ännu icke erfarit wänskapens stilla förtjusning, ännu icke känt, hwilken salighet det är, att älska och älskas?

Jag betraktar icke här den wänskap, som äger rum mellan föräldrar och barn, mellan syskon, personer af olika kön eller äkta makar, utan endast den, som personer af lika kön och ålder, efter fritt wal, stifta med hwarandra. Så är Davids och Jonathans wänskap berömd hos de gamle. Så hade Jesus sjelf en ömmare kärlek för sin Lärjunge Johannes, den han ännu på korset betraktade såsom en del af sig sjelf.

Det är ett oaflåtligt behof för känsliga hjertan, att i alla lifwets omwexlingar, hafwa en förtrogen. Den, som är utan en wän, går som en främling på jorden, hwilken tillhör ingen. Redan barnen i sina oskyldiga lekar, fastän de ej kunna göra sig sjelfwe räkenskap för sina känslor, hysa dock ömsesidig wänskap. En mild, obekant makt för dem tillsammans. Åt en gifwa de företrädet framför alla andra, med honom dela de helst sina små skänker och sina glada stunder; efter honom gråta de mest, när de måste skiljas ifrån honom.

Wänskapens förbund, i hwilket sköna själar på jorden förena sig, är deras lifs krona, är en af de saligheter, som de dödlige hafwa gemensam med Englarne. Denna wänskap är helt olika en blott förtrolig bekantskap med likar, ett blott umgänge med dem, som wisat oß några små tjenster; och likwäl kalle wi äfwen deßa wanligen för wänner.

Men ingen klagan hör man wäl allmännare, än den öfwer sällsyntheten af sann wänskap. "Hwar skall jag finna någon wän," säger mången; "jag trodde mig redan ofta hafwa funnit honom, men blef äfwen så ofta och bittert bedragen. Hwarest jag trodde mig höra de uppriktigaste kärlekstoner, der woro blott

uttryck af smickrande höflighet. Hwarest jag sökte ett okonstladt hjerta, der upptäckte jag slutligen blott låg egennytta. Hwarest jag wäntade ewig trohet, der mötte mig blott lättsinnighet; jag blef bortglömd, så snart en annan wisade benägenhet att uttränga mig; eller ock kallnade min föregifne wäns hjerta, då han kom i mer lysande omständigheter än jag."

Ty wärr, är denna klagan icke allenast allmän, utan äfwen, ganska ofta, mycket grundad. Hwem kan utforska den dödliges hjerta ända till sitt innersta wäsende? Hwem kan gå i borgen för menniskornas föränderliga tänkesätt. Men om, efter en mängd af år, wi se de wänner kallare bemöta oß, som fordom swuro att med samt för oß lefwa och dö; må wi då undersöka, om det icke härflyter af något mißförstånd; må wi obemärkt wara deras älskande skyddsenglar, och — månader, ja år må förswinna; en gång ligger din fordna wän kanske gråtande och försonad wid ditt bröst. Framträd till honom öppet, och erinra honom, med förlåtelsen i dina blickar, om den sköna tid, som förflutit; afhöll ditt uppförande, bekänn hwad du felat, och fordra en lika bekännelse tillbaka.

Men också kan det hända, att denne wän icke mer är, hwad han fordom warit, att han icke motswarar wåra lifligare känslor, att han icke åter med samma styrka will knyta det brutna bandet. Årens längd ändrar wår ställning i lifwet, och tillika kanske själens liflighet. Nya förhållanden, smärtande händelser, olyckor som kufwa modet, sorger som förtära lifwets glädje, kunna förändra allt. Men böre wi derför göra wår fordne, numer likgiltige wän förebråelse? Böre wi neka honom ett godt hjerta, af den enda orsak, att han icke mer kan älska med samma eld, samma rörande ömhet, som fordom? — Må wi blott tänka på oß sjelfwa, om wi handlat annorlunda än han.

Har icke äfwen du förgätit mången ungdomswän, med hwilken du fordom war så innerligt förenad? Skulle du wäl, om han nu kom till dig, kunna älska honom såsom fordom, då I deladen med hwarandra lika glädje och sorg? Huru mycket har ej din och hans smak, sysselsättning, finnelag och böjelse sedermera förändrat sig! Kanske har icke ditt hjerta, kanske ej heller hans, blifwit sämre, och likwäl paßen I icke mer för hwarandra; ty edra meningar och åsigter af werlden äro icke mer desamma.

Wißerligen är en sådan erfarenhet om upplöste wänskapsband smärtande; men den är oundwiklig. Den är, i lifwets rosengårdar, det törne, hwarigenom wi winne wår werldsklokhet, och äfwen wår själsstyrka.

Just derför, att oupplösliga wänskapsband äro så sällsynta, just derför är trogen wänskap en bland lifwets sköraste och mest beundranswärda wälgerningar; just derför är en sådan kärlek mellan likartade själar, som warar ända till grafwen, som lefwer äfwen på andra sidan densamma, som intet öde, ingen död kan förändra, känslofulla menniskors högsta goda och ett föremål för allas wördnad, som känna den.

Men — må wi bekänna det —

ofta äro wi sielfwa skulden, att wänskapsbandet ej är af någon lång waraktighet. Mången giorde sig en alltför swärmande förestållning om wänskapen, deß lycka och deß pligter. Han lefde blott i sina känslor, och fordrade af sin wän en lika lislighet, som likwäl icke, med hans sätt att tänka och lefwa, war möjlig. Så blef han benägen att anse för köld, hwad som endast war lugn, och att klaga öfwer likgiltighet, hwarest endast war brist på likartadt swärmeri samt stilla betänksamhet. På detta sätt upphörde, efter kort tids förlopp, mer än en wänskap, hwilken ingicks hastigt och med förtjusning, men, emedan den war en werkan af ögonblickets uppbrusande känslor, icke kunde äga ewigt bestånd. Deßa swärmande föreställningar om en wänskap, som, för wännens skull, skall förgåta och uppoffra allt, tillhöra isynnerhet unga personer, hwilka, utan erfarenhet om lifwets kalla werklighet, blott lefwa i sina sköna drömmar. De begära, stolt nog, att en hel werld skall förwandla sig för deras skull, och tänka ej, att de böra foga sig efter werlden, sådan den engång blifwit.

En annan klippa för wänskapen är icke sällan: ett öfwerjagdt wal af wänner. Huru ingår man de flesta wänskapsförbindelser? Wanligen utan lång pröfning, efter ögonblickets första, fördelaktiga intryck. Man älskar, emedan en ny wäns lysande egenskaper hafwa förtjust oß, utan att bekymra oß derom, hwilka fel han har, hwilka dåliga begärelser, som han icke låter komma i dagen, och gerna will hålla hemliga. Men wid längre umgänge förråder sig lätt det felaktiga i hans tänke- och handlingssätt; då beklage wi oß öfwer honom, och wänskapens låga utslocknar ofta äfwen så hastigt, som den uppflammade.

Om wänskapen skall wara fast grundad, måste den hwila på en wiß likhet i anlag, åsigter, önskningar och ändamål, ja, äfwen i ålder och stånd. Den måste icke wara något annat, än ömsesidig högaktning och beundran af fullkomligheter och älskwärda egenskaper. Der denna ömsesidiga högaktning icke inträffar af sig sielf, utan måste framkonstlas, eller der den helt och hållet bortfaller, der finnes ingen wänskap, utan endast en egennytta, eller ett sielfbedrägeri, som snart skall förswinna.

Granska både dem, som fordom warit dina wänner, dem, som för närwarande äro det, eller hwilka du anser såsom sådane: såwida icke dina känslor öfwerwäldiga dig, skall du då inse, hwarföre många af dina förra wänskapsband icke kunde äga bestånd, och hwarför ännu mången närwarande wänskap förr eller senare skall upphöra, eller slutligen öfwergå i en blott wänlig bekantskap.

Du kan icke skåda uti dina fordna och närwarande wänners hjertan — Gud, den Allwetande, kan allena göra det. Men kasta din blick i djupet af din egen själ. Fråga dig sielf: hwarför ingår du så många wänskapsförbund? Handlar du äfwen derwid med ett kallt öfwerwägande af alla omständigheter, eller öfwerlemnar du dig blott åt det lisliga intrycket af angenäma känslor? Skedde detta, wälan, då förtienar du att straffas för din

lättsin-

lättsinnighet, på det du måste blifwa wis.

Har du, då du knöt ett wänskapsband, tänkt på den olikhet i ålder, som ägde rum mellan dig och din wän? Har du öfwerwägt, om icke ditt stånd och embete snart skulle skilja honom från dig, och gifwa hans själsförmögenheter, anlag och känslor en helt annan rigtning, än dina. Gå tillbaka till dig sjelf, och fråga dig: woro de bewekelsegrunder, hwilka öfwertalat dig, att ingå mången wänskapsförbindelse, alltid de renaste, som wid ett så heligt förbund bort äga rum? War det icke ofta behagligheten i en persons utseende, som tillwann honom ditt hjerta, utan att du widare bekymrade dig om hans tänkesätt eller yttre förhållanden? Eller drog dig icke en dunkel känsla af äregirighet till honom, emedan det då syntes dig smickrande att kallas hans wän? Eller ledde icke en hemlig egennytta ditt wal, hwilken du, likwäl utan att bestämdt räkna derpå, dock i nödfall hoppades kunna tillfredsställa genom din förmente wän? O, hwilken känner wäl alla menniskohjertats förborgade drifsjädrar? Hwilken förmår utgrunda alla de falska inbillningar, med hwilka wi äro däraktige nog, att, till wår egen skada, bedraga oß sjelfwa?

En annan icke obetydligare wänskapens klippa är, att menniskan så sällan är böjd, att förlåta sin wän något, då hon deremot anser allt för godt som hon sjelf gör. Wi åstunde, att wår wän skall wara god, ädel och utan fel; att han skall bortlägga alla stötande egenskaper. Men wid denna grannlagenhet i anseende till andras swagheter, tänke wi ej derpå, att wi sjelfwa böre bortlägga wåra ofullkomligheter, genom hwilka wännens högaktning eljest nödwändigt måste förminskas. Ack, det är, tywärr, alltför sannt, att menniskan ofta mer älskar sina fel, än sin wän, och blifwer långt trognare de förra än den senare. Hon will hellre förlora sin broder, än fläckarne i sin själ.

Om wännen omsider, för dina ofullkomligheters skull, känner sin högaktning förminskad, huru kan du då fordra warmare känslor af honom; om intrycket af dina företräden, hwilket i början tillwunnit dig en wän, utplånas genom intrycket af dina fel, hwars är då skulden, om wänskapsbandet slutligen upplöses? Berodde det icke på dig att föröka din wäns ömhet, derigenom att du förökade dina dygder, som kunnat göra dig mer älskwärd för honom och alla andra?

Har du en wän, som mer än allt annat är dig kär, och du will ewigt fängsla hans kärlek, så fängsla hans högaktning genom nya fullkomligheter. Du känner dina swagheter, dina fel, dina laster, du känner dem wisserligen, emedan du gerna söker hålla dem hemliga för den, hwilkens aktning du söker winna. Dölj dem icke längre; nyttja icke mer ett konstladt uppförande mot din wän; förr eller senare afrycker dock en tillfällighet din täckmantel, och då blifwer du med rätta ett föremål för dens förakt, som förut så högt wärderat dig. Dölj icke längre deßa fel, utan bortlägg dem fullkomligt, huru mycken uppmärksamhet, huru mycken strid och möda det än må kosta dig! Se, då först har wänskapen uppnått

t herrligaste mål; då har den ullbordat sitt herrligaste werk i g; den har helgat och förädlat g. Wänskap och religion för-nas då i dig med hwarandra; ed glädje i ditt öga kan du blicka ot den belönande himmelen, och ud wälsignar det själarnes för-und, som är slutadt för ewig-eten, då det grundades på det, m äger ett ewigt och oförän-erligt bestånd.

En annan klippa, på hwil-n mången wänskapsförbindelse randat, är brist på en sann rannlagenhet mellan dem, om kalla sig wänner. Men-iskor gifwas, hwilka tro, att de ot en wän kunna tillåta sig mer n mot en främmande, emedan e af en wän kunna fordra mer ppmärksamhet, eller mer efter-ifwenhet, än af någon annan. stället att wara förtroliga, blif-a de beswärliga och egensinni-a. Deßa menniskor äro omått-ga och oblyga i sina fordringar f en wän. Han skall efterkom-a dem i allt; han skall be-ständigt öfwerse med dem; han kall älska dem med alla deras anarter, emedan han är deras än; de fordra således wän-kap, utan benägenhet att gifwa änskap tillbaka; de fordra wän-kap, på samma gång som de jelfwa förstöra den.

Icke mot främmande, nej, mot wår wän och förtrogne måste wi wisa den största uppmärksamhet; cke främmande, nej, den wän, f hwilken wi wilja blifwa äl-skade, måste wi behandla med en ömmaste skonsamhet. Ty slut-igen kan det wara temligen lik-giltigt, om en främmande är kall mot oß, eller icke; men genom ackfamhet och försummelse af wißa grannlagenhetens fordringar mot wår wän, löpe wi fara att förlora hans tillgifwenhet och högaktning.

Personer, som tillåta sig allt mot en wän, och ursäkta sig för allt, äro wanligen egennyttiga och klema med sig sjelfwa; de älska blott af fåfänga och för att behaga sig sjelfwa; de älska icke andra, utan wilja blott sjelfwa blifwa älskade. De äro skickligare att tillwinna sig wänskap, än att bibehålla den; ty då man närmare lär känna dem, stöter man dem med förakt ifrån sig. De wänja sig slutligen wid en beständig omwexling, blifwa ej mer skickliga för någon sann, waraktig wänskap, fika efter allas kärlek, och mottaga åfwen så litet, som de sjelfwa kunna gifwa.

Likhet uti syften, dygder och själsförmögenheter är wänskapens fasta grundwal; men icke ensam, utan äfwen likhet uti de hwarandra älskande personers alla ömsesidiga förhållanden. Ingen wän får uti lifwets förhållanden wara den andra underordnad, ingen af den andra beroende, ingen den andras wälgörare. Fordra hjerta, kärlek, råd och trohet af din wän, men borga penningar utaf främmande; ty så snart du känner något beroende af din wän, är den fordna, sköna jemwigten rubbad. Din wänskap skall synas dig sjelf såsom egennytta, och du kan ej mer med känsla af broderlig jemlikhet älska den, i hwilken du har att wörda en wälgörare.

Du skall wäl wara i stånd att för din wän uppoffra penningar, gods, lif och allt; äfwen han skall wara mäktig en sådan uppoffring för dig; men detta bör blott ske i stora, utom-

ordentliga händelser, och då bör det ske med hjeltemodig och sann glädje. Men blifwe denna ansträngning af de högsta krafter intet hwardagligt idkande, utan besparadt för nödwändighetens stora ögonblick! Den skulle eljest föranleda till mißhälligheter öfwer obetydliga saker, och låta egennyttans wederwärdiga språk ljuda bland de heliga känslornas. Huru månget wänskapsband upplöstes icke, då det ej kunde undwika denna klippa!

Äfwen jag har wänner, och Du, o Gud, min ewige wälgörare tillförde mig dem, på min lefnadsbana. Måtte ingen af dem gå förlorad, genom min egen owärdighet! Wördnadsfullt mot hjertats ömma band, will jag aldrig wanhelga dem genom låg egennytta, eller dåraktig egensinnighet, — aldrig blanda detta jordiska med det himmelska. Jag will sträfwa efter förädling, och genom mina förwärfwade dygder föröka min wäns högaktning och beundrände kärlek. På detta sätt, o min Gud och Fader, på detta sätt bibehåller jag min wäns kärlek; på detta sätt warar ett i detta lifwet knutet förbund, äfwen på andra sidan grafwen.

Den 30 April.

De ogudaktiges fiendskap upphöjer den ädle.

1 Petr. 4: 4.

När menniskor bespotta mig
Och uti grund förakta,
Som Gud mig hade stött från sig;
Dock will jag det ej akta:
Ty Herren mig
Skall wißerlig
I sinom tid upphöja.
Jag honom tror
Och trygger bor,
Hur djupt de än mig böja.

Ändock det stundom tyckas må,
Som Gud mig ej will wårda,
Och werldens barn emot mig stå,
Så hätska och så härda:
Så wet jag wißt,
Att han mig sist
Upprätta skall och hjelpa.
Den på Gud tror,
Han trygger bor:
Ho kan mig då nedstjelpa.

Såsom ett lugnare saktmod och försakande menniskokärlek altid äro inneslutne i dygdens wäsende, så ligger deremot, uti det förderfwade hjertats natur, en beständig oro och hat emot goda menniskor. Ju djupare menniskan hatar, ju oaflåtligare hon förföljer sin nästa, ju afundsammare hon betraktar deß företräden, ju mer kallblodigt och eftertänksamt hon utöfwar sin hämd, deß sämre är hennes hjerta, deß större anlag har hon, att blifwa en niding.

Kan det wäl wara annorlunda? Då bedragaren ser en redlig man, måste han icke plågas af en oangenäm känsla, och hans eget samwete säga honom: Denne är bättre än du? Men en sådan tanke är förkroßande

Då den äregirige skådar en man
if stora snillegåfwor, den stolte
n man af inre förtjenster, wål-
ustingen en fiende till utswäf-
iingar: måste de icke nödwän-
igt erfara en känsla af sjelfför-
:kt? Men detta sjelfförakt är
n af de mest plågande känslor,
rån hwilken aldrig kan uppstå
ärlek till den ädlare och lyckligare.

Den ogudaktige kan wißerli-
en icke hata förtjensten och dyg-
en sjelf; ty hans förnuft och
ımwete befalla honom motsat-
en; ja, han önskar att pryda
g sjelf med dem. Äfwen brotts-
ingen i fängelset will gerna
öra sina goda egenskaper gål-
ande, för att ej blifwa föremål
ör den fullkomligaste afsky; men
stället att hata den dygd, han
ke äger, kastar han sitt hat
å den person, som genom den-
a dygd har företräde framför
onom. För att ej nödgas för-
kta sig sjelf, för att trösta sig,
öker han förringa ädlare menni-
or, kallar deras dygd blott
ycleri, uppsöker deras fel, för
tt öfwerljudt skrika mot desam-
ıa, gör, så widt han kan, hwar
ch en mißtänksam mot de hata-
e, och öfwertalar gerna sig
elf, att han i de flesta stycken
r bättre än de.

Blott af den wördnad, som
ıdskefulla menniskor ännu haf-
ıa för den dygd som de ej äga,
ppstår i sjelfwa werket den me-
a owilja, afund och hat mot
ktningswärda personer.
ıär är altså menniskornas för-
illande alltefter som de tänka
gt eller ädelt, fullkomligt mot-
tt hwartannat. Dygdige Krist-
: älska och ära menniskan, fast-
n de hata hennes fel. Nedriga
ımen hata deremot menniskan,
stån de ära den dygd, som pry-
r henne.

Hoppas således aldrig att winna alla dina medborgares kärlek och bifall. Det är omöjligt, att du kan wara enhwar till behag; det är till och med berömligt för dig att icke äga allas wänskap; det är berömligt för dig, när de nedrige försmäda dig, när de icke låta wärdet af dina tänkesätt och handlingar wederfaras rättwisa. Det synes dem sällsynt wara, säger Aposteln Petrus, att I icke löpen med dem i samma slemma, oskickliga wäsende, och försmäden. (1 Pet. 4: 4.) De skola prisa eder, om I wiljen hålla med dem; om I icke wiljen wara bättre än de; om I gjorden gemensam sak med dem och wandraden deras stiger. De ondskefulles hat är alltid ett gällande, offentligt wittnesbörd om wårt wärde, och så mycket otwifwelaktigare, som wi hwarken personligt förolämpat dem, eller eljest kunne göra oß någon förebråelse, att genom egen oförsigtighet hafwa förtjent deras owilja. Afunden är alltid, mot sin egen afsigt, förtjenstens bästa löftalare, ty man afundar sannerligen blott den ädlare och lyckligare, men aldrig den sämre, öfwer hwilken man tror sig upphöjd, eller den olyckliga, som wäcker medlidande både hos goda och onda.

Således långt ifrån, att de ondskefulles afund och hat kufwa sanna kristne, måste de fastmer stärka deras mod. De gifwa dem ett herrligt wittnesbörd inför werlden. Det är wißt möjligt, att deßa nedriga menniskor skada dig genom sina ränker och smädelser; det är möjligt, att den gemena hopen af swagt och oförständigt folk en lång tid ef-

tersåger deras ondskefulla pladder; det är möjligt, att du genom dina fienders konstgrepp slutligen äfwen blifwer mißkänd af rättsinnige medborgare, eller störd i dina wänskapliga förhållanden, i dina åsigter, dina husliga angelägenheter; men din dygd, för hwilken du lider förföljelse, din oskuld, kan dock aldrig beröfwas dig. Och är du dygdig, så sträfwar du ej heller att skörda någon jordisk nytta, något rykte, eller ett förökadt wälstånd; ty utöfwade och älskade du blott för deras skull det goda, sannerligen, då är det icke för Guds eller för ditt redliga hjertas skull, du lider förföljelse; utan för dina egennyttiga bemödanden och din hemliga girighet.

Hoppas icke winna alla menniskors kärlek och bifall. Den som behagar alla, är ganska twetydig. Den som will behaga alla, måste löpa fara, att slutligen, jemte de godes förakt, äfwen lida de nedriges försmädelse. War tillfreds dermed, att de som nogare känna dig och dina sanna tänkesätt, högakta dig och älska ditt hjerta med den förtjusning, som den sanna och oegennyttiga dygden alltid ingifwer. War tillfreds, om wärdiga, ädla menniskor, fastän kanhända twiflande på dina afsigters renhet, likwäl skänka dina gerningar sitt bifall. Och om slutligen enhwar mißkänner dig, och du icke njuter förtroende af någon enda, som på nära håll kan betrakta dina företag, eller för hwilken du önskade oinskränkt uppenbara dig, så war tillfreds dermed, att du har Guds bifall, på hwars wäg du wandrar, att ditt hjerta gifwer dig wittnesbörd inför Honom, som ransakar och dömmer tankar och uppsåt. Ty menniskan känner och bedömmer blott det nyttiga som du gör; Gud allena känner och bedömmer de dygdiga tänkesätt, som bewekte dig att göra det nyttiga.

De nedriges afund och ondska måste således mer stärka ditt mod, än nedslå det. Först genom de ogudaktiges ränker emot dig lär du känna, att du icke är med dem, utan med Gud. Och den som är med Gud, kan han wäl bäfwa för menniskor? Salighet är förenad med lidandet för dygdiga bemödanden. Wisserligen är erkännande af wårt wärde och tacksamhet för det goda wi gjort, smickrande och så mida hugnande, som wi derigenom öfwertygas, att hjertan ännu finnas, i hwilka ädelmod, fromhet och godhet låga; men hat för wår dygd, förföljelse för wår oskuld, otacksamhet för wälgerningar är för en himmelsk och ren själ, en källa till oändligt innerligare förnöjelse. Först då känne wi, huru mycket upphöjdare än werlden wi äre, huru wi stå ensamme med wår dygd, allenast kände af Gud; men äfwen Gud, den allraheligaste är ju ensam, emedan ingen är helig, utom Honom allena. Först då intränger i wår själ liksom en ljusstråle från den werld, hwarest dygden winner sin skönaste belöning. Den wälgerning, som redan härnedre är wedergälld, som redan blifwit känd med jordiskt rykte är på sätt och wis en redan betald dygd, en redan ersatt wälgerning, och uppfyller icke sinnet mer med ett så ljuft medwetande.

Fastän således de ogudaktiges hat och låga själars likgiltighet för det goda som uträttas, jemte den sorgliga känsla, som omenskligheten alltid uppwäcker, ej förmå beröfwa den dygdige tröst, så måste wi likwäl ej sjelfwe dåra oß och tro, att alla de, som icke wilja oß wäl, eller icke understödja wåra angelägenheter med den ifwer wi önske, äro förderfwade menniskor. Och dock är det ett wanligt fel, att man af sitt mißnöje strax förledes att mißtänka den för elakhet, som icke på stället erkänner wåra redliga afsigter, och erbjuder sin hand till utförandet af ett godt werk. Förnämligast är det egenkärleken, som sålunda alltför hastigt fördömmer den kallsinnige. Man bedrager gerna sig sjelf, emedan något angenämt ligger uti känslan att wara mißkänd, och man bemantlar sin retbarhet så godt man kan.

Det plägar werkligen ofta hända, att äfwen rättsinniga menniskor länge mißkänna oß, mißtro alla wåra steg, och icke strax räcka oß sin hand att befordra det, som wi anse för godt. Ty menniskornas erfarenhet och tänkesätt kunna wara mycket olika, fastän deras hjertan ock äro ädla. Derför ser man ofta förträffliga personer, på alldeles afwikande wägar, skynda till samma berömwärda mål. Äfwen mången blifwe försigtigare, då han ofta blifwit bedragen genom åtbörder, som tycktes utwisa sjelfwa redligheten. Somlige äro af naturen kallare och betänksammare; andre märka jemte wår goda wilja ett wal af medel, hwarigenom wi hoppas åstadkomma det goda, men som icke synes dem ändamålsenligt. Några, som kanske genom olyckliga öden blifwit sorgsne och mißtrogne, inbilla sig upptäcka hinder, som icke lätt kunna öfwerwinnas, eller förstå deras öfwade skarpsinnighet att bedömma dem bättre än wi. Men kunna åter högakta oß, men derför hwarken finna hwad wi gjort, eller ärne göra, så utmärkt som wi sjelfwe, förledde af wår egenkärlek, gerna wilje tro, att det är. Deras grannlagenhet hindrar dem, att öppet säga oß detta; de wilja icke förödmjuka oß, och wi bedömme deras kallsinnighet falskt, då wi anse den för werkan af ett afundsfullt sinne, eller af ett småaktigt tänkesätt.

På detta sätt är det alltför lätt, att wi i wåra omdömen öfwer de menniskor, som icke synas wilja oß wäl, eller kanske werkligt mißkänna oß, äro hårdare emot dem, än de emot oß. På det wi må kunna akta oß för detta sjelfbedrägeri, som kan föranleda den bittraste orättwisa, är det wår pligt, att icke strax räkna hwar och en, som motstår oß, bland de ogudaktiges antal, utan tänka: han har andra åsigter och en annan erfarenhet. Intet annat än wårt samwete och renheten af wår wilja kunna tillfredsställa oß, och med denna tillfredsställelse samt förtröstan derpå, att Gud, som allena känner oß, är med oß, skole wi, om wi ock öfwergifwas af menniskor, fortskrida på den bana wi begynt, så länge wi känne kraft dertill. Wanligen är wår sårade egenkärleks retbarhet lifligast, då wi äre mest öfwertygade om wåra gerningars wärde, wåra åsigters riktighet. Just

då äre wi mest beredwillige till orättwisa mot hwarje mening, som står i motsägelse med wår egen, och mest färdig att anse det för ett oädelt sinnelag, som blott är en werkan af olika tänkesätt. Derutaf låter det förklara sig, huru ofta goda och aktningswärda menniskor, som bekänna sig till olika trosläror, eller icke tänka lika i medborgerliga angelägenheter, ömsesidigt anse hwarandra för däliga medborgare, ja, förfölja hwarandra, eller åtminstone söka förminska hwarandras inflytande och anseende, om de frukta någon fara derutaf.

Det är farligt, ja syndigt, att räkna dem, som misskänna oß och kanhända betwifla wår dygd, bland de ogudaktiges antal, innan wi hafwa bestämdare bewis för deras ondska. Äfwen om de motarbeta oß, om de genom sitt anseende söka förswaga wårt, om de med stor ansträngning bemöda sig att lägga hinder i wägen för wåra goda ändamål, hafwe wi likwäl ingen rätt att kalla dem wåra förföljare, så länge de icke egentligen åsyfta wårt personliga förderf, utan endast wilja se wårt förehafwande mißlyckas. Ty just derför att de, i sin ställning, efter sina insigter och sin lefnadswishet, anse wåra gerningar skadliga, bewisa de sin själs redlighet och kraft derigenom, att de sätta sig emot det, som de ej bifalla. Så händer det icke sällan, att personer af lika ädla och menniskoälskande grundsatser handla emot hwarandra och ömsesidigt söka att göra hwarandras affigter till intet, blott derför att de ledas af olika åsigter.

Blott de äro wåra werkliga förföljare, hwilka oaktadt all wår oskuld, eller emedan wi icke, såsom Aposteln säger, wilje löpa med dem i samma oskickliga wäsende, bemödade sig att skada oß eller wåra anhörige och tillgifne personligt, samt bringa oß i olycka och elakt rykte. De befatta sig ej med saken, för hwilken de kanske hysa någon aktning, utan blott med personen. De tillåta sig de oredligaste och nedrigaste medel, för att tillfredsställa sin skadeglädie, sitt agg eller sin afund. Den rättsinnige skall deremot, fastän han också icke will oß wäl, alltid förſmå olofliga medel att hindra den sak wi förehafwe, och ännu mindre skall han anwända dem, för att tillintetgöra wår ära, wårt wälstånd, wår medborgerliga lycka.

Wißerligen är det smärtande, om wåra affigter äfwen förkastas och mißkännas af dem, hwilka wi sielfwe anse såsom insigtsfulla menniskor, eller om wi warseblifwe, att aktningswärde personer räkna oß wåra swagheter till last. Dock, wi hafwe ju så mycket större förhoppning, att förr eller senare förwandla dem till wåra uppriktiga wänner, när de slutligen lära känna wåra tänkesätts redlighet och wår saks rättwisa. Ty ädla menniskor kunna wißerligen irra sig, och hwilken är wäl fri för willfarelse? Men de kunna ej längre fela, än till deß de blifwa öfwertygade om densamma. Ju ståndaktigare wi blifwe i wåra grundsatser, deß wördnadswärdare skall omsider wårt mod synas dem, deß mer nitiska skola de wara, att åter dubbelt godtgöra den orättwisa, som de tillfogat oß, om också blott

med sina tankar. Den som genom sin dygd och sin förtjenst med tålamod lidit och uthärdat det swåraste öde, han skall ock så sedermera öfwerhopas med de största och wälwilligaste årebetygelser. Så måste just den tanken, att de gode mißkänna oß eller äro oß mindre bewågne, wara ett bewekande skäl att med deß större ståndaktighet utöfwa dygden och uppnå deß mål. Ty först wid målet är hwila och seger.

Om de ondskefulle hata dig, de gode mißkänna dig; måtte det upphöja ditt kristliga mod uti allt som du will och gör; men måtte det åfwen göra dig försigtigare i ditt uppförande! Kanhända tillfogade du dig sielf den största skada, genom det sätt, hwarpå du talade om dina angelägenheter eller sökte winna andras bistånd för dem. Kanhända yttrade du alltför stora förhoppningar eller förkunnade du alltför tidigt dina aflägsna åndamål, hwarigenom mången fruktade att förfördelas, eller kanske triumferade du alltför tidigt. Dina stora förhoppningar bekommo derigenom utseende af öfwerspända swärmerier; dina alltför tidiga glädjerop syntes icke uppstå utaf tillfredsställelse öfwer den goda sakens framgång, utan af ett stolt sielfförtroende, hwilket alltid innehåller något, som förolämpar andres egenkärlek. Nu hata de ondskefulle dig, och de gode mißkänna dig; men bidrog du icke sielf dertill, kanske utan att finna något ondt deruti? Mången förträfflig gerning mißlyckas och mången ädel menniska mißkännes icke derför, att man finner det förträffliga sielft tadelwärdt, utan derför, att det ej företages med erforderlig klokhet, billig försigtighet och skonsamhet mot menskliga fördomar och swagheter.

Drag dig blygsamt tillbaka till dig sielf, och gläd dig i stillhet öfwer dina goda gerningars framgång. Tala litet eller intet om dem, utan låt dina gerningar sielfwa tala. Undwik att wäcka uppseende, men är det oundwikligt, så wisa dig med okonstlad ödmjukhet. Ty hwad är också det utmärktaste, som du fullbordar, annat än din pligt? War det frukten af din egen makt, eller har icke Gud förlänat dig tillfälle och kraft dertill; och huru kan du wäl berömma dig, då berömmet tillkommer Honom allena, hwars werktyg du är? Handla, men tala icke mycket om hwad du har fullbordat eller will företaga. Menniskorna kunna sätta ord emot ord, men icke lika lätt gerningar emot gerningar. Derför röner den som förstöser de flesta ord öfwer sin gerning, den största motsägelse, den, som utan sträfwande efter beröm, i stillhet fullbordar det goda och nyttiga, han förwandlar menniskornas tänkesätt, och gör dem till sina försprakare; ty han lemnar hwar och en den obetydliga glädjen, att tro sig tidigast hafwa upptäckt något förträffligt eller listigast hafwa tagit det i beskydd. Aldrig skole wi förgäta, att wi äfwen måste winna de swages egenkärlek, för att befrämja det goda wi önske; ty den wälartade egenkärleken är den grund, i hwilken ädla tänkesätt skola gro och uppblomstra.

De ogudaktiges hat upphöjer den sanna kristnas mod. Hwarest

motstånd finnes, der utwecklar sig alltid en starkare kraft. Hwarest man häftigast strider emot dygden, der se wi henne alltid i sitt mest upphöjda majestät. Då synes kristendomen glänsande i samma fulla herrlighet, hwarmed hon bekämpat och öfwerwunnit werlden, när deß bekännare omringas af de mest hotande faror, när de föras till fängelset, pinbänken eller bålet. Dina redliga tänkesätt, dina förtjenster, din oegennyttighet göra dig till ett föremål för hatet, afunden, smädelsen och hånlöjet; wälan, omgjorda dig med styrka och fullända din bana! Kan du ett ögonblick wackla i din dygd, så är du wärd det hånskratt, som plötsligt skulle skalla omkring dig, om man kunde säga: du har icke älskat dygden, utan blott de dödliges bifall och beröm. Fullända din bana, war ståndaktig i dina ädelsinnade förehafwanden, som äro så behagliga inför Gud; ja, upphöj dig allt mer och mer i dem! Undwik försigtigt hwarje felsteg, bannlys orättwisan långt ifrån dig, och gör dig fri från hwarje stötande egenhet; ty ju mindre tadelwärdt de ondskefulle finna hos dig, deß närmare söka de göra sig bekante med dina swagheter! Om det förefaller dem sällsynt, att du ej will antaga deras nedriga tänkesätt, så skola de bemöda sig, att hos dig uppsöka spår till ännu nedrigare. Kunna de ej göra dig förhatlig genom uppenbara fel, som du har, och som de med stor beställsamhet kunna yppa för werlden, så skola de hos dig utforska några dåliga plägseder, för att kasta på dig ett sten utaf löjlighet och derigenom nedsätta dig.

De ogudaktiges hat upphöjer en sann kristens mod. Du, som har orsak, att klaga öfwer förolämpningar, öfwer nedrigt förtal, öfwer onda menniskors skändliga stämplingar mot din ära, du, som sjelf förjer öfwer de gyckes kallsinniga likgiltighet, fullkomna ditt eget wärde, och twinga derigenom slutligen dina fiender, att tillstå sig wara besegrade. Ty du skall segra, om du icke afwiker från Gud och din pligt; du skall segra, om du aldrig kämpar mot din motståndares person, utan allenast mot de hinder, som han sätter emot dig; om du med ädelmod förläter honom hwarje felsteg, men dig sjelf intet; om du bewisar din fiendes person lika mycken aktning, som din egen sak, och om du beswarar hat med wänskap, illistighet med öppenhet, ondska med ädel rättrådighet, smädelse med erkännande af din smädares merkliga förtjenster, gäckande stolthet med wärdighet, prålande högmod med blygsamhet.

På detta sätt segrade Du, wår dyre Återlösare, hwilken werlden mißkände. Hwem war mer hatad än Du, oaktadt all den kärlek, som Du bewarade inom ditt bröst; hwem war mer förföljd, oaktadt de mångfaldiga wälgerningar, hwarmed Du öfwerhopade ett förwilladt slägte? Då afund och ondska kämpade mot Dig, wille Du icke wedergälla lika med lika, utan kärlek gaf Du, gudomlige Förbarmare, för fiendskap. Då Fariseerne och de skriftlärde fördömde Dig, då folket wacklade i sina omdömen om Dig, då dina anhängare weko ifrån Dig, då en af dina Lärjungar, med swart otacksamhet anklagade Dig för diktade förbrytelser, då en

annan förnekade Dig och de öfrige flydde långt ifrån Dig: då wandrade Du med segerrik storhet genom dina fienders skaror, lifwad af fast mod, heligare än någonsin. Din wäg till korset war ett triumftåg, och mest förherrligad syntes Du i den stund Du uppgaf din anda, ty Gud war med Dig.

War åfwen med mig, o Gud, i min lefnads nöd och swårigheter, när de onde hata mig, och de gode mißkänna mig. Och är Du med mig, ho kan då wara emot mig? Stärk mig i din sanning, och förläna mig kraft till ståndaktighet i det goda; gif mig mod att upprätthålla mig mot mina motståndares stämplingar; oförskräckthet, när deras onda anslag lyckas, ett godt samwetes tillfredsställelse, oskuldens angenäma känsla och tröften af ditt bifall, när allt öfwergifwer mig, och jag står ensam, smådad, föraktad och mißkänd.

Då, o min Gud, Du källa och beskyddare för allt godt, är mina motståndares raseri och ondska wanmäktig! De kunna utstränga mig från allt annat, men icke från Dig; och hwad har jag wäl förlorat, då Du, med din nåd, blifwer hos mig?

Herre, min Gud, jag will ewigt och orubbligt fästa mig wid Dig och dina befallningar; jag will icke förneka Dig, om också hela werlden skulle uppresa sig emot mig. Med ditt bistånd skall jag segra; det goda skall fullbordas, och det lidande jag uthärdar för den rättwisa saken, skall förherrliga mig. Äfwen under mina tårar ske Dig pris och ära i all ewighet. Amen.

Den 1 Maj.

Wåren.

Psalm. 104.

Naturen åter träder
Förnyad fram i högtidsskrud.
Allt af din nåd sig gläder,
Du werldens Skapare och Gud!
Af solens milda strålar
Förlänges glädjens dag,
Och blommans knopp du målar
Med färger och behag.
Du fröjdar alla wäsen
Med känslan af din nåd.
Din dagg på läga gräsen,
Är ymnighetens förebåd.

Dig, milde Fader, ärar,
Allt, hwad du lif och anda gett:
Dig prisa luftens härar,
Dem din försyn ett bord beredt;
Dig prisa regnets droppar
Och windens ljufwa flägt,
Och fruktens späda knoppar
Och trädets rika drägt,
Och hafwets wilda wågor,
Och bäckens lena fall,
Och blixtens klara lågor,
Och åskans dunder, fart och knall.

Låfwa Herran, min själ, och allt hwad uti mig är, hans heliga namn; ty hwilken är mäktigare, än Han som grundat himmelen och jordens ewiga fästen och som uppehåller ofant-

liga werldskroppar, såsom swäfwande solgrand? Hwilken är outgrundligare i godhet och barmhertighet, än Han, som beredt wälstånd åt den minsta mask och salighet åt odödliga själar?

Låfwa Herran min själ. Tiderna förwandlas, åfwen som riken och folkslag. Jorden förändrar sin bana och sitt utseende; oräkneliga stjernor uppstå och förswinna. Blott Han är ewig och oförånderlig, och Hans barmhertighet känner ingen omwexling, hans kärlek ingen förwandling.

Låfwa Herran min själ, ty Han är din Gud, som kläder jorden i rikedom, och öfwer den utgjuter himmelens wällust, som gifwer gräset den uppfriskande daggen, och glädjens tårar åt menniskans öga. Han är din Gud, och din Fader.

Låfwa Herran, min själ. Han som utströdde wårens blommor omkring dig, då du ännu, full af barnslig oskuld, låg inwid din moders bröst, och log af medwetslös förnöjelse; Han omgifwer dig ännu i dag med sina under; Han gifwer dig ännu i dag samma ämnen till förtjusning, så mycket skönare, som du nu kan weta att wärdera den, och tillbedja din kärleksrike wälgörare.

I källor, som beskuggas af blomstrande buskar; I bäckar som wid de sköna pilträdens rötter hwälfwen edra wågor öfwer stenar och klippor; I floder, hwilkas böljor båra fartyg, styrda af driftiga händer, lastade med landets rikedomar; brusen hårdare; ty det är Skaparens låf, som I förkunnen. Susen starkare, I skogar wid foten af de skyhöga bergen, eller de wänligt grönskande kullarne; susen starkare I quistar, som å nyo blifwit beklädde med löf; och I träd och buskar, belastade med wårens blommor, låten fåglarnes sånger höras från edra kronor.

Alla skapade warelser uttrycka sin förnöjelse, och upphäfwa sina röster, att prisa Skaparen i den föryngrade naturens sköte. — Åfwen den döda, ofruktbara klippan, nyß smyckad med slingrande telningars kransar, förekommer oß liksom talande, och återljuden derifrån fördubbla de lefwandes låfsånger.

Låfwa Herran min själ, och allt, som har andedrägt, prisa Hans heliga namn. Fallen bedjande på edra knän, I jordens folkslag, och prisen eder Skapares outtömliga nåd. Det döda och det lefwande, djuret och menniskan, och inwånarne i skönare werldar; hela den omätliga werldsbyggnaden, alla solar och stjernor ropa: Helig, helig är Herren wår Gud; Hans kärlek är gränslös!

Ty hwem kan skåda Guds werk utan rörelse; hwem kan se skapelsens herrlighet utan förtjusning? Wåren är liksom en försmak af himmelen, en stråle från Eden, en aning af ett kommande bättre, hwilket genomtränger wår själ såsom en flyktig dröm.

Twiflaren, som är i strid med sina känslor, och förnekar Gud med fräck tunga, må han utgå i den högtidligt smyckade naturen, hwilken, såsom en ewig brud, i förklarad skönhet, wisar honom, att en Gud finnes. Må han utgå dit: en lefwande balsamisk flägt från millioner blommor ångar honom till möte och

säger: här finnes intet dödt; allt är lif, och lif i Gud.

Utgå olyckliga, och fråga werlden, full af blomstrande wäxter, hwilka i underbart mångfaldig prakt omgifwa dina steg; fråga då: hwar finnes Gud? Stumma upphöja de sina glänsande kalkar mot himmelen, och en wälluktande ånga uppstiger från dem, såsom från altaren, till stjernorna: äfwen der bor Gud! Han är öfwerallt; allt lefwer och röres i Honom den allestädes närwarande.

Twiflare, om skapelsens salighet och skönhet bewekar ditt hjerta; om för den werkliga Allmakten dina konstlade drömmar förswinna; om ditt förnuft, försonande, sig med sig sielft, ej längre will betwifla hwad dess wanmäktiga kraft icke kan utgrunda; om din själ åter med barnslig tro will fästa sig wid Gud: så nedsjunk i bönen, och din suck, ack, den första, som från dina läppar åter uppstiger till Gud, skall ej wara något missljud i naturens allmänna låfsång!

Hwarför gråter du, öfwergifne, wid en älskad persons graf; är du ensam, och förde man i den trånga kistan, ditt hjertas glädje till griften; begråter du en wördnadswärd fader, en öm moders bortgång; eller en son, en dotter, som utgjorde ditt lifs förhoppning och glädje; eller en make, en dyrbar wän, som innerligt och förtroligt war fästad wid dig? Hwarför utgjuter du dessa tårar på de dödas grafwar?

Se wåren utströr sina blomstersmycken äfwen öfwer grafwarne, och pryder de bortgångnes hwilorum. Och hösten, som härjar gräset, frambringar en låg, alltid grönskande mossa, såsom betäckning på de dyrbara kullar, som innesluta deras aska. Såsom naturen förskönar dessa grafwar, så låt äfwen nya förhoppningar uppblomstra i din själ. Allt annat är underkastadt förändring och omwexling; blott icke Guds ewiga godhet och nåd.

Hwarför gråter du öfwer de döda? Utgå i den leende skapelsen om wåren, och den förkunnar för ditt sårade hjerta en tröst, som du ej på något annat ställe finner. Den säger: jag förblifwer ej ewigt död; och då winterns swepning betäckte mig, då slumrade jag blott. Gud är det ewiga lifwet, och hwad som är uti Honom, förblifwer ewinnerligen. Hwarför gråter du öfwer de döda? Allt i naturen är lif, och ingen död finnes der. Wäl förbyter allt sitt täckelse och sin beklädnad, men intet förgås. Wäl fälla buskarne en gång sina blommor och löf, men deras lifskraft äger bestånd, och pryder dem å nyo med en lysande grönska. Förbränn deras quistar, och du har blott förbränt deras omklädnad; lifskraften förblifwer ostörd, och uppenbarar sig på ett annat ställe i nya telningar. Äfwenså är förhållandet med din älskling, hwilken du sörjande saknar; han har blott aflagt sitt täckelse, blott ombytt klädnad. Också du skall göra såsom han, och en gång, skönt förwandlad, möta honom i saligare werldar. I Gud är allt enhet, allt lif, allt oförstörbart.

Hwem kan, full af swärmodighet, säga: werlden är en jemmerdal, ett lidandets och tårarnes hemwist? Utgå i wårens angenäma rike, hwarest Guds kärlek, Guds godhet, Guds uppmaning till glädje möter dig från

alla kullar och dalar, från alla fält och lundar, under det millioner lyckliga warelser på mångfaldigt olika språk utropa: O, huru skön är icke Guds werld! Kan du då längre förneka; kan du då längre misskänna och förakta Guds wishet? Är icke slutligen det onda, hwaraf du lider, en frukt af din egen dårskap och oförsigtighet, och hwarföre fördömmer du då den gudomliga skapelsen? Skulle också ditt lidande wara följden af en sjukdom, som du icke sielf förorsakat, eller ett ondt, som du icke kunnat afwärja, så fatta mod; ty äfwen denna smärta hör till mängden af gudomliga wälgerningar, och är en läkedom för din siäl. Genom otålig bedröfwelse förökar du blott din olycka, och till det första onda, lägger du, genom eget förwållande, ett annat.

Den Kristnes känslor, då han om wåren skådar den åter uppwaknande naturen, kunna blott wara hänryckning och beundran öfwer Guds storhet, godhet, wishet och makt. Deßa tankar och känslor äro låfsånger öfwer den himmelska och outtömliga kärleken; och derigenom är siälens längtan att åter förenas med Gud ny wäckelse och näring.

Och med werldens återupplifwande skall äfwen wår siäl upplifwas till ny och helig kraft. De nya wälgerningar, med hwilka den ewige Fadren öfwerhopar oß, skola äfwen uppelda oß till föryngrad werksamhet, till mildhet och wälgörenhet mot wåra medmenniskor.

Det flitiga biet surrar omkring de friska blommornas kalkar, för att insamla honing till wintern. Trädet bildar sina frukter mellan blommornas blad, för att engång wid hösten wederquicka menniskor och djur; fågeln bygger sitt bo, och uppsöker föda åt sina ungar. Allt i hela den uppwaknade naturens widsträckta omkrets utwisar werksamhet och flit. Så skole äfwen wi med nytt mod och föryngrade krafter gå till nytt arbete, till nyttig werksamhet; så skole äfwen wi pryda oß med nya dygder; så skole äfwen wi räcka handen till allt godt och nyttigt, som ei bjuder sig, och i det wi utså det goda, tänka på wår lefnads höst, på wår skörd i ett bättre lif.

Med föryngrad kärlek will jag omfatta menniskorna, såsom Gud med sin å nyo bewisade kärlek dem omfattar och lyckliggör. Der tårar finnas att aftorka, och jag har förmåga dertill, der skola de icke mer rinna. Der jag kan gifwa någon af mina wänner eller bekanta en glädje, der will jag bereda honom den, såsom Gud dagligen gifwer oß ny glädje. Der jag har en fiende, som undwiker och flyr mig, som utsprider wanhedrande rykten om mig, som illa uttyder allt, hwad jag gör, som äfwen förringar mina goda egenskaper: will jag förlåta honom hans hat, will jag begagna hwarje tillfälle att göra honom godt, äfwen om han aldrig skulle erfara, från hwem wälgerningen kommit. Ty Guds kärlek gör ingen åtskillnad mellan menniskor; han låter sin sol uppgå öfwer goda och onda; Han låter himmelens regn och dagg göra både den rättfärdiges och orättfärdiges åker fruktbärande.

Med ny tro will jag fästa mig wid Guds gränslösa kärlek, wid Hans försyn, som med hwarje

wår, likfom uppenbarar sig i en mer förklarad herrlighet, än någonsin. Han är den ewigt barmhertige, den ewigt kärleksrike; efter hans lagar rörer sig allt; och menniskornas öden styras af Honom. Med ny tro will jag följa Hans wisa ledning; ty Han, som så förundranswärdt ändamålsenligt skapat och inrättat allt, Han skall äfwen styra mitt öde till det bästa.

Hwarföre skulle jag pläga mig med oroande omsorger för min föda? Huru enkelt, och tillika huru lyckligt lefwa ej de fleste warelser, som Han skapat! Så will äfwen jag inskränka mina behof, lefwa enkelt, och Gud skall wälsigna mitt arbete; huru kan då något felas mig eller de mina? **Foglarne under himmelen, de så intet, och intet skära de heller upp; och församla intet i ladorne, och eder himmelske fader föder dem** (Matth. 6: 26). Han som kläder liljorna på marken herrligare, än Salomo i all sin prakt, Han skall ej heller någonsin öfwergifwa mig och de mina.

Och om äfwen bekymrens ögonblick inbröto, om jag äfwen någon gång kom i förlägenhet; huru underbart inträffade det icke ofta, att jag genom Hans bistånd, genom Hans ledning af mitt öde, åter blef lugnad och tillfredsställd; huru ofta har jag icke erfarit sanningen af deßa ord: när nöden är störst, så är Gud närmast!

Wårens retande behag skola uppfylla mig med nya förhoppningar. Den som blott icke förlorat Gud, han har förlorat intet. Ja, mitt hjerta hoppas på Honom, den ewigt allsmäktige, den ewigt nåderike, som äfwen nu har underbart återkallat den slumrande naturen till lif och werksamhet.

Wåren är icke allenast för den flitige landtmannen en källa till nya förhoppningar, utan wißerligen äfwen för det kristliga sinnet. Genom Skaparens under uppwäckes åter wårt sjunkna mod, och skådar gladare genom lifwet in i ewigheten. Han, som redan prydde denna werld med så öfwerjordiskt retelse, hwilken werld skall icke Han engång öppna för oß på andra sidan grafwen! Kan jag twisla, att den skall blifwa mindre skön? Ack, huru liten och ringa är icke den del af den oändliga werldsbyggnaden, som jag känner; och har icke Jesus, min gudomlige Lärare och Frälsare, har icke Jesus sjelf lofwat mig ett skönare lif, en ännu herrligare och underfullare werld, en werld, i jemförelse med hwars prakt den jordiska wåren blott är en skugga!

Slumren stilla I fromme döde! Den alltid skapande och alltid åter upplifwande naturens kraft förenar delar af edert stoft med blommorna, som beskugga edra hwilorum. Edra odödliga själar blomstra nu såsom skönare blommor, utrustade med de ädlaste krafter och upphöjda öfwer jorden. Kraften är icke något stoft, men den sätter stoftet i rörelse, samt förenar det till nya gestalter och ändamål. Eder själskraft har, befriad från stoftet, redan ilat högre syften till möte, hwarest en skönare wår ler emot eder, än denna jordiska, i hwilken I likwäl känden eder så lyckliga.

Äfwen jag skall se denna himmelska wår; äfwen jag skall tillbedja min Gud i deßa underbara förhållanden. Äfwen jag

skall derstädes åter helsa eder, I älskade, efter hwilka mitt öga härnedre utgjuter tårar; äfwen jag skall återse eder alla, I dyrbara, hwilka så tidigt blifwit bortryckte från mig, I älskade, för hwilka mitt hjerta, ända till grafwen, warit intaget af kärlek. O Du, den ewiga kärlekens Gud, Du skapare af mina ömma känslor, Du mina ödens styresman, som på jorden förde mig tillsammans med deßa dyrbara wänner; Du sielf, som knutit wänskapsbandet mellan wåra själar, Du har icke för ewigt skilt oß från hwarandra. Jag skall återfinna hwad jag förlorat, och ingen jordisk wär liknar wällusten af ett sådant återseende.

O dyrbara själar, dyrbara namn, som jag icke kan nämna, utan att saknadens bittra tårar fukta mina ögon, o I, som för tidigt blifwit undanryckte från mig; efter den jordiska wåren kommer en himmelsk, som uppfyller all min längtan! Gud, min Gud, hwilken salighet har Du icke ännu bewarat mig; Gud, min Gud, hwilken glädje har Du icke redan i denna werld gifwit mig! Ack, aldrig förr har jag så innerligt och lifligt, som nu uti wårens glans, känt huru owärdig jag är, att omfattas af din kärlek och barmhertighet. Ja, med det i din skapelse å nyo uppblomstrande lifwet, uppblomstrar äfwen ny kärlek, tro och förhoppning i mitt hjerta.

Wäl har jag ofta felat; wäl har jag ofta, uti werldens och förströelsernes hwimmel, förgätit Dig; wäl har jag ofta warit blind för min Jesu läror; wäl har jag ofta, hänförd af mina lidelser eller mina dåliga wanor, skadat de menniskor, som Du älskat; wäl har jag underlåtit mycket godt, som jag kunnat göra; men med ny kärlek till Dig will jag åter begynna min wandel, emedan min tro på Dig återwäckts med föryngrad styrka. Jag will blifwa en bättre, en ädlare menniska, en sann Jesu efterföljare, för de förhoppningars skull, som Du beredt mig.

Ty huru kan jag tillräkna mig deßa löften; huru kan jag fatta deßa förhoppningar; huru kunna de föröka min lycka, eller trösta mig i lidandets ögonblick, om jag icke genom min wandel, gör mig dem wärd? Låt mig blifwa full af helig wilja i alla mina tankar. Redan här måste jag eftersträfwa helighet och oskuld, för att kunna blifwa delaktig af en högre salighet, för att få återse er, I dyrbare wänner, som bortgått före mig; för att jemte eder blifwa arfwinge af Guds Rike!

Ja, ännu en gång lofwar jag Dig, min Gud och Fader, att jag will blifwa bättre, frommare och mer wälgörande, än jag hittills warit; jag lofwar det wid edra grafwar, I älskade, öfwer hwilkas förlust jag förjer, och efter hwilka mitt öga gråter saknadens tårar; jag will genom ädla tänkesätt och handlingar göra mig wärd samma lott som I njuten, göra mig wärd, att återse eder. Amen!

Den 2 Maj.

Andakt om Wåren.

Ps. 148: 1—6.

Den blida wår är inne;
Och nytt blir jor ens hopp.
Ny fröjd får hwarje sinne,
Nytt lif får hwarje knopp.
Hur lifligt solen strålar!
Hur majestätiskt mild
För dödliga hon målar
Odödlighetens bild!

I luft, i lundar höras
Mång tusen fröjdeljud,
Skall ej wår tunga röras
Och låfwa Herran Gud?

Skall ej wår frälsta anda,
Ur jordens sorger höjd,
Sin känslas offer blanda
Med all naturens fröjd?

Men må de glada sånger
Af rena hjertan gå,
Dem brottets agg och ånger
Besmitta aldrig må.
Må kölden i wårt sinne,
Lik winterkylan, fly,
Och kärleken, derinne,
Lik wårens morgon, gry.

Warmare windar kringswäfwa mig och omgifwa mig med balsamiska wällukter från tusende sinom tusende öppnade blommor. Kullar och skogar lysa med en liflig grönska omkring mig, och ett silfwerregn af blommor nedfaller från träden, wid hwarje windflägt. Bäcken, som för några weckor sedan war helt och hållet tillfrusen, framflyter nu sorlande genom buskar, som betäcka den med sin gröna skugga, och blommor bekransa dess strand. Fjärilar flyga fladdrande genom luften, tordyflar surra i det warma solskenet, och lärkor flyga under sånger öfwer sädesfälten.

Hwilken prakt herrskar icke rundt omkring; i hwilka underbara färger präla icke trädgårdarnes blommor! Den ena öppnar sig efter den andra, utweckla sin sköna, mångfaldiga gestalt, och utgjuter ur sin kalk, såsom ur en offerskål, en angenäm wällukt, som sprider sig widt omkring fältet.

Hwar är jag? Är wäl detta samma werld, hwilken ännu, för några månader sedan, låg så utdöd framför mina ögon; är detta samma werld, hwarest nyligen allt låg betäckt med snö och frost, samt utgjorde liksom en enda widsträckt graf? Då war skapelsens låfsång förstummad; blott här och der uppstego från någon ensam hydda tacksamhetens suckar till Gud. Huru dyster war icke denna dödstystnad! Men nu uppwäckas alla skapade warelser ur dwalan, och deras fröjdebetygelser helsa den ankommande wåren.

Och luftens sångare känna sig befriade från wintrens graf, och fält och lundar uppfyllas af deras glada sånger. Källor och bäckar tyckas le och glädja sig. Hela naturen uppliswas, och dess underbara återwäckelse till föryngradt lif, är dess låfsång till den ewigt barmhertige Guden.

Äfwen jag genomtränges af en ny himmelsk känsla. Jag andas lättare och friare i sol-ljuset, i den klara, af wällukter uppfyllda

da wårluften. Morgonens dagg nedfaller på blommorne, såsom förtjusningens tårar, ur naturens ögon. Så nedflyter äfwen glädjetårar öfwer mina kinder, och den suck, som uppstiger från mitt djupt rördt hjerta, blandar sig med de skapade warelsernes allmänna Hallelujah.

Lifligare fröjda sig de oskyldiga barnen, som församlat sig till lek uti parker eller ängar mellan tusende blommor. Förklarad genom en skönare känsla, utgår den blomstrande och driftiga ynglingen i den leende skapelsen. Makar glömma husliga bekymmer; anblicken af naturens prakt förtjusar deras hjerta samt uppfyller det med lugn och ren wällust. Gubben, som wederquickes af de uppliswande solstrålarnes wälgörande werkan, känner sig föryngrad. Den rike lemnar sina marmorsalar; ty den Allsmäktiges hand pryder werlden skönare, än de dödliges högsta konst. Den fattige lemnar sin låga hydda, ty Gud har för honom uppbyggt ett palats, skönare än werldens Konungar och Kejsare kunna åstadkomma.

O Gud, o Skapare, huru outsägligt barmhertig är Du icke. När jag betraktar dina under, när den widsträckta naturens glans lyser emot mig, när wårens flägt genomtränger mig, när den lyckliggjorda skapelsens jubel ljuder omkring mig, och jag warseblifwer allmän glädje, så hos menniskor som den ringaste mask, då förekommer det mig, såsom längtade jag att upplösas i detta sköna, omätliga Allt, för att helt och hållet hafwa warelse i Dig.

Hwar kan jag lifligare åskåda Ditt majestät, än i naturens stora bok; hwar kan jag tydligare se din allmakt och wishet, än i denna bok, som Du uppslagit för mig? Hwilken årstid kan wäl mer locka oß att läsa den, än wåren, då hela naturen uppwaknar till föryngradt lif? Är icke wåren en hög åminnelsefest, hwilken naturen firar öfwer skapelsens första dagar, då den, prålande med millioner under, för första gången utgick ur din allsmäktiga hand?

O, om jag kunde med örnen uppswinga mig högt i luften, eller på morgonrodnadens wingar ännu högre, genom alla himlar; o, om jag kunde djupt under mig se jorden och deß länder, huru de omwexlande förwandla sig, allt efter årstidernes orubbligt inrättade gång!

Uti den oändliga werldsrymden swäfwar jordklotet, lätt såsom en fjäder, omkring den aflägsna, strålande solen, som utgjuter ett haf af ljus och wärma öfwer en omätlig rymd. Detta jordklot, ett hemwist för mångfaldiga millioner lyckliga eller till lycka skapade warelser, swäfwar i en oföränderlig bana genom den toma rymden, fördt af en osynlig kraft. Så har Du, höga Allmakt, anordnat. Wi åskåde med förwåning det obegripliga undret, wi söke med wårt swaga förstånd upplösa den öfwernaturliga gåtan, och förklara det ena underbara genom ett annat, som wi hemlighetsfullt ana.

Och då den hälft af jorden, som wi bebo, tager en sådan rigtning mot solen, att deß strålar blott falla snedt på deß yta, så tillfryser och inslumrar allt derstädes. Daggen förwandlas till frost; ur skyarne faller snö, i stället för regn; strömmarne öf-

täckas med is; wärterne för-
na; menniskor och djur upp-
ställen dit de kunna taga
tillflygt. Snart är denna
t af jordklotet en ofantlig öde-
k, en liflös öcken, såsom ha-
Skaparen alldeles förgätit den;
er det att landskaperna på den
ra delen af jorden präla uti
marens grönskande prydnad,
solens strålar nästan lodrätt
falla på den och medföra
rma.

Men oupphörligt hwälfwer
dklotet widare i sin bana om-
ig den lågande solen. Snart
nder den åter sin liflösa sida
t ljusets och wärmans stora
la. Småningom falla solstrå-
ne mindre snedt på denna till-
ösna sida, och wärman börjar
ränga der. Snöfälten för-
inna; de från isskorpan be-
ade strömmarne, hwälfwa mot
nderne sina brusande wågor;
matt grönska skimrar på kul-
och i dalar. Wåren begyn-
r för oß, då jordens andra hälft
rbleknar wid deß annalkande
st: wåren omgifwer oß med
sin herrlighet, då yrsnö öde-
gger denna jordklotets del, wå-
länder glänsa uti sommarens
ppighet, under det deßa andra
göra en liflös ödemark, upp-
lld af snö och is.

På ett sådant sätt werkar so-
n på jordklotet. Slägten upp-
mma och förgås, men samma
erldsordning fortfar utan för-
dring. Jorden blifwer ständse
er ung, och utdör alltid, för att å
o uppwäckas. Ack, tusende wa-
lser wandra på denna jord, u-
n uppmärksamhet för skapelsens
ga lag, och för Skaparens o-
ränderliga barmhertighet, som
r deras wäl, föreskrifwit omät-
iga werldskroppar deras lopp,
på oberäkneliga afstånd från
hwarandra.

Guds hand werkar också lika
wälgörande i grannskapet af wårt
jordklot, som i den gränslösa him-
larymden. Deßa skyar, som för
några weckor sedan utgiöto snö
öfwer fälten, nedsända nu regn-
skurar till wederquickelse för wär-
ter och djur. Skyar swäfwa uti
synlig gestalt öfwer ängar och
kullar; osynliga dunster, utweck-
lade af jordens wärma från deras
millioner skapade warelser, upp-
stiga i luften. Och då luften är
mättad af deßa dunster, samt blif-
wer kallare, så uppkomma moln.
Men huru kunna deßa ofantliga
wattenmaßor, hwilka sedermera
nedfalla såsom regn och öfwer-
swämma widsträckta landsträckor,
samt komma strömmar och floder
att flöda öfwer sina bräddar, hu-
ru kunna de swäfwa så lätt öf-
wer wåra hufwuden, de, hwilka
förwandlade till droppar, äro tu-
sende gånger tyngre än den luft,
på hwilken de simma?

Om wintern skänker himmelen
snö åt jorden, för att skydda ota-
liga wärter mot frostens förstö-
rande makt. Om wåren, skickar
den åter warma regn för att gif-
wa näring åt den späda brädden.
Under hopa sig på under, och
det ena bewiset af Skaparens god-
het följer det andra. Och jag, som
är ett wittne till deßa under, till
denna godhet, — kan jag wäl
förblifwa en likgiltig åskådare?

Om Guds allmakt skulle kom-
ma jordklotet att stanna i sitt
lopp, så skulle detta wara till-
räckligt, att tillintetgöra hela den
lefwande werlden. En ewig win-
ter, jemte deß förskräckliga följ-
der skulle utbreda sig öfwer werl-
den. Ingen wår skulle åter
frambringa blommor, ingen höst

skänka rika skördar. De instumrade masterne och djuren skulle sofwa sin dödssömn, och folkslagen förgås. Jordklotet skulle för deß inwånare wara en omätlig graf, och den sista menniskan, hwilken wandrade ensam öfwer jorden, mellan högar af lik, skulle se förstörelsen i hela sin fruktanswärda gestalt.

Men Gud lefwer; Han will uppwäcka allt till lif; Han will se lif och salighet uti hela werldsrymden. Oföränderligt fortskrider naturens stora urwerk, såsom Guds wishet anordnat det från begynnelsen. En mängd af dunkla krafter äro de hemliga driffjädrar, som hålla allt i fortfarande rörelse. Hwarföre will jag intränga i himmelen och i aflägsna werldars kretslopp, för att uppsöka Skaparens underbara styrelse, då den öfwerallt är mig så nära, på till och med den minsta wärts lefnadslopp, lika tydligt som jordens, solens och stjernornas banor, uppenbarar för mig skapelsens wishet, ordning och wälgörenhet.

En leende wårdags behag lockar dig ut på fria fältet. Din wäg går öfwer mångfaldiga, för dig obekanta wärter, och du söndertrampar mången späd brodd, som är nära att uppskjuta. Ack, du wet icke hwilken öm omwårdnad naturen ända dittils haft för dem.

Om hösten läta ekarne sina frukter falla till jorden. De skola wäl blifwa en näring för oräkneliga djur, men några blifwa likwäl quarliggande på jorden, uti det förwißnade gräset, utan att begagnas. Men före winterns inbrytande strör det moderliga trädet sina torra löf öfwer dem, och betäcker dem mot den hårda årstidens åwerkan. — Och öfwer detta täckelse utbreder sig den åfwenledes skyddande snön. Så hwilar den blifwande wärtens grodd. Du, o menniska, sörjer icke för dem; men lifslösa wäsenden antaga sig dem, enligt Skaparens wälgörande anordning. Wåren begynner. Äfwen det öfwergifna ollonet känner i sitt inre den allt upplifwande wärmans inflytelse. Deß grodd sönderspränger kärnan, nedsänker ett fint rotämne i den af snö och regn uppmjuknade jorden, som blifwit fruktbärande af de förruttnade löfwen. Roten insuger sin första näring ur den gemensamma modrens, jordens bröst. Derigenom winner grodden ny styrka, den uppskjuter till en swag stengel, och utwecklar i solskenet sina första weka blad. Äfwen genom bladen insuger den unga wärten ny näring ur luften, och blifwer fastare genom regn, windar och wärma. Du går förbi, och bewärdigar ej denna ringa wärt med någon uppmärksamhet. Men den milda naturen sörjer med lika öm moderskärlek för densamma, som den sörjer för dig. Denna stengel blifwer snart ett träd, blifwer skogens prydnad och menniskornas rikedom, när du förwandlats till stoft. Den skall en gång pråla i hundraårig skönhet, och dina afkomlingar sätta sig kanske engång i skuggan af denna hundraåriga ek, öfwer hwars topp dina fötter ännu föraktligt skåda.

Så har Skaparens gudomliga hand anordnat allt med kärlek och omsorg. Så står allt i noga förbindelse med hwartannat och intet är förgäfwes. Det ena föremålet i skapelsen tjenar till det andras underhåll. Wåren,

som i dag ler emot dig, har äfwen omsorg för kommande århundraden, för dina barns och barnabarns wälstånd.

Så har allt i naturen wigt och betydelse för den uppmärksamme betraktaren, då han utgår i den åter uppwaknande skapelsen. Den kristne ser i hwarje blomma den outgrundliga werldsordningens wishet, hwarje stengel antyder för honom Guds kärlek och herrlighet.

Och huru många millioner lefwande wäsen framträda icke med denna wår till lif. Hwem kan räkna den hop af maskar, som krypa öfwer jorden; de skaror af foglar, som swäfwa i luften och uppfylla skogarne med sina sånger; den mängd af fiskar, som simma i sjöarne och hafwet? Hwem kan räkna huru alla de djurarter, som wänliga eller fiendtliga mot menniskan, kringirra i ängar och skogar, på berg och i dalar? Guds kärlek och wishet har haft omsorg för dem alla. Hwar och en af deßa warelsers lefnadslopp, liknar den ringaste masks från deß uppkomst till deß upplösning —, samt antyder för oß Guds underbara allmakt och wishet.

Ack, det är omöjligt att warseblifwa och utforska alla mig omgifwande föremål, som Gud skapat. Min lefnad är för kort, att jag skulle lära känna alla Hans werk, ehuru de ligga framför mina ögon. Det högsta Wäsendet är äfwen i sina werk oändligt, gränslöst och obegripligt.

Och huru mången förbigår icke deßa, mångfaldiga samt förwånande underwerk, utan att blifwa rörd af deras anblick. Menniskan, skapelsens sista och ädlaste werk, menniskan, som ensam bland alla warelser går upprätt, med ett emot himmelen wändt ansigte, som är född till herrawälde; menniskan, som ensam är begåfwad med högre insigt, än alla andra henne bekanta warelser, som är utrustad med förnuftets ljus, med den dyrbara förmågan att på fattliga språk uttrycka sina tankar; skulle hon blifwa känslolös för wårens wällust; skulle hon icke i naturens outsägliga prakt och behag finna annat, än, såsom djuret, en wederquickelse för sin kropp, en omwexling af flyktiga lustbarheter?

Nej, jag är en Kristen. Jag betraktar, såsom Christus, ej det jordiska i skapelsen, utan blott det gudomliga, blott min himmelske Faders werkningar; icke det förgängliga, utan det blifwande, ewiga, i nya gestalter alltid återwändande. För mig är naturens uppwaknande om wåren den gudomliga skapelsens årliga åminnelsefest. Samma makt, hwilken för många årtusenden sedan, ur den toma rymden framkallade ljus och stjernor, haf och jord, wäxter, maskar och djur, som skapade dag och natt, som anordnade årstiderna; samma hand, som ur intet frambragte den af under uppfyllda skapelsen, har äfwen ur winterns stelnade sköte framkallat detta nya uppblomstrande lif, denna hänförande glans. Hwarje wår är en förnyad skapelse och gör mig sjelf till wittne af Guds allmakt och nåd.

Äfwen jag är sjelf ett bland de talrika under, som Skaparens allmakt frambragt, ett under, som icke kan begripa sig sjelf. Menniskan swäfwar med sin själ

högre än allt jordiskt; hon omfattar mångfaldiga föremål, och bär uti sig både werldens och Gudomens bild. Hon är kronan samt den sista och mest älskwärda blomman i skapelsen, wisserligen med roten fästad wid jorden, men höjande sitt hufwud mot himmelen och Gudomen.

Må derföre min glädje, min tacksägelse, mina böner blanda sig med naturens allmänna jubel. Äfwen min själ är Ditt werk, o Du werldens Fader; äfwen jag är Ditt barn, som Du framkallat ur mörker till salighet; ja, äfwen jag fröjdar mig af din storhet, i din praktfulla werldsbyggnads helgedom; äfwen jag wågar träda inför ditt ansigte, och bringa Dig mitt tacksamma hjertas offer.

Hwad är jag? — Jord uppkommen af jord: och likwäl låter Du, kärleksfulle förbarmare, wederfaras mig den nåd, att åskåda din prakt och förherrliga dig; likwäl omgifwer Du mig med salighet, och låter mig, af den förtjusning, som genomtränger mig wid anblicken af dina werk, ana min högre bestämmelse!

Den 3 Maj.

Huru en Kristen förswarar sin rätt.

Matth. 18: 15—17.

Så strid med helig ifwer
Mot mörker, synd och flärd,
Och wet, att segren blifwer
I Christi namn beswärd.
I glädjen och i nöden
Stå fast wid Herrans bud;
Gör wäl, gör rätt, i döden:
Det öfriga gör Gud.

Tro ej Han löftet bryter,
Tro ej Han från dig flyr,
Då stormen mot dig ryter
Och dunderet kring dig gnyr:
Han går på stormens wingar,
Han far på dundrets wagn;
Och sjelfwa skadan twingar,
Att tjena dig till gagn.

Salige äro de fridsamme, säger Jesus, ty de skola kallas Guds barn. (Matth. 5: 9.) Men är det wäl möjligt att wid alla tillfällen lefwa i frid med alla menniskor?

Om möjligt är, sade Paulus till Romarne, så hafwer frid med alla menniskor, (Rom. 12: 18). — Men om, oaktadt den fullkomliga åstundan efter frid, som bor hos mig, andra icke lika mycket eftersträfwa den; om en girig man framträder, och genom bedrägeri eller wåldsamhet will orättwist förminska min egendom, — skall jag låta det ske, eller skall jag ocksä derför öfwerhopa honom med kärleksbetygelser? Om en annan bortgår med skadeglädje och ondska i sina blickar, och, så snart han kommit ur min åsyn, förtalar mig på det skymfligaste sätt, eller

med den fräckaste skamlöshet blandar sannt och falskt om hwartannat, för att skada mitt borgerliga rykte: skall jag derför hedra honom? Är icke mitt goda namn en helgedom, som icke blott tillhör mig, utan äfwen mina anförwandter, och hwilket jag, både för min och deras skull, har att beskydda mot djerfwa anfall? Om en tredje med stolt öfwermod och trotsighet misskänner samt förtrampar mig och min obestridda rätt; om han will böja mig under sitt högmod: skall jag då helt tåligt, och med slafwisk feghet låta kufwa mig utaf hans orättwisa? Fordrar Gud, fordrar min tro, fordrar Jesus, att hwarje rättsinnig, utan allt motstånd och all nytta gifwer sig till offer åt den orättwise? Om jag fridsamt will högakta andras rätt, har jag ingen pligt att beskydda denna rätt? Då Jesus lärde: älsker edra fiender, wälsigner dem som eder förbanna, görer wäl emot dem, som eder hata: beder för dem, som göra eder skada och förfölja eder (Matt. 5: 44.), så förbjöd Han icke derigenom ett rättwist sjelfförswar. Ty wore det förbudet, så skulle, inom kort tid, werlden sanneligen wara ett rof för fräcka nidingar, som bespotta all gudomlig och menskIig lag, så snart det ankommer derpå, att tillfredsställa sina wilda begär.

Ja, jag kan äfwen wälsigna dem, som mig förbanna, men likwäl motarbeta deras förtal och skändliga beskyllningar, samt rädda min ära. Jag kan älska mina motståndares personer, och menskapligt behandla dem, men likwäl med eftertryck afwärja deras obilliga fordringar, deras mot mig företagna fiendtligheter. Jag kan göra dem godt, som mig skada, men tillika sätta mig i säkerhet mot deras förolämpningar, eller twinga dem, att upphöra med sina stämplingar.

Men huru långt wågar jag gå i att förswara min person och mina rättigheter? Jag wet wisserligen hwad jag har att göra, såsom medlem i det borgerliga samfundet; det felas mig icke kännedom om mina rättigheter och förswarsmedel; men hwad jag förnämligast måste weta, hwad som är swårast för mig att inse och iakttaga, är, huru widt jag, såsom Kristen, såsom en sann Jesu efterföljare, skall göra bruk af dessa förswarsmedel? Huru lätt kunde jag icke drifwa dem för långt, och detta wore äfwen så wådligt för min själs salighet, samt skadligt för min rättwisa sak, som om jag gjorde för litet. Derför will jag med alfwar eftertänka detta ämne; och finner jag hos mig en motsägelse mellan de pligter, Jesus ålagt mig, att iakttaga mot mina fiender, och de rättigheter, jag har att förswara, — så skall jag stilla eftersinna, huru denna motsägelse kan upplösas, och huru jag likwäl kan med eftertryck afwärja förolämpningar. Huru kunde jag också med bostande wåld, inom pligtens gränsor tillbakadrifwa dem, som wilja mig illa, utan att såra den kristliga kärleken mot mina medmenniskor?

Jesus gaf sina Lärjungar och wänner en tillfredsställande underwisning härom, hwilken gäller såsom rättesnöre för oss alla. Han förmanade dem wisserligen att wara fridsamme, men att icke dessmindre sätta sig i förswar mot hwarje fredsstörare

Han förmanade dem, att icke hata den orättwisa personen, utan den orättwisa saken; att alltid först pröfwa de lindrigaste medel, och när de befunnits kraftlösa, derefter öfwergå till hårdare. Om din broder syndar dig emot, sade han, så gack och straffa honom emellan dig och honom allena. Hörer han dig, så hafwer du förwärfwat din broder; men hörer han dig icke, så tag ännu med dig en eller twå; på det all sak skall bestå wid twenne eller trenne wittnens mun; hörer han dem icke, så säg det är församlingen; hörer han icke församlingen, så håll honom såsom en hedning och publikan. (Matth. 18: 15—17.)

Christus befaller således icke sina bekännare, att lemna sin rätt oförswarad, för att gifwa sig till pris åt hwars och ens ondska, som har lust att förolämpa dem; dock förmanar Han att först wälja det lindrigaste medlet, för att återställa den brutna friden. Han will, att alla Hans bekännare skola behandla hwarandra inbördes såsom syskon, att de skola betrakta hwarandra såsom en enda slägt, hwilken i Gud äger en gemensam Fader. Först då mildare mått och steg äro fruktlösa, befaller Han att behandla angriparne såsom hedningar och publikaner, det will säga, att draga dem inför öfwerhetens domstol, och ställa en högre makt emot deras ondska. De dåwarande publikaner eller tullnärer i Judiska landet woro allesammans hedningar, nemligen Romare och Romerske embetsmän, hwilka uppburo tullen åt Romerska Kejsaren uti de länder, han eröfrat. Judarne betraktade dem alltid såsom orättwise förtryckare, och efter Judiska lagen war ett förtroligare umgänge med dem wanhedrande, hwarför äfwen en twist med dessa hedningar strart drogs inför domstolen.

Det första steg, jag således har att taga mot den, som förolämpar mig, och kränker mina rättigheter, är, att jag af honom gör mig underrättad om orsakerne till hans fiendtliga handlingssätt, men på ett sätt, som ej är kränkande och förödmjukande för honom. Om din broder syndar dig emot, så gack och straffa honom, det will säga: förehåll honom sin orättwisa, emellan dig och honom allena.

För att här handla med werksamhet, och låta din angripare känna höjden af sin orättwisa; för att helt och hållet öfwerwinna honom, måste du sjelf wara utan häftighet, måste du wara lugn och saktmodig. Blott med ett lugnt sinne kan du tala lugnt, och iakttaga din wärdighet, under det du undersöker din motståndares swagheter. Handla således icke omedelbart i första utbrottet af din wrede; fatta intet beslut i första hettan; ty hwad du gör i wrede, som är ett werkligt döfwande rus, det skall du snart ångra. Du ser då saken med förblindade ögon, och företager den på ett falskt sätt. Erinra dig, huru du redan ofta i första häftigheten handlat högst öfweriladt, förderfwat den bästa sak, samt skadat både dig sjelf och din rätt. Hwarest wrede finnes, der finnes ingen kärlek eller wänskap eller aktning för personen, utan endast hat; men aldrig skall du hata personen, utan

den orättwisa saken. Älska din fiende, men motarbeta hans stämplingar, såwidt de äro dig till skada.

En efter lidna förolämpningar uppbrusande förtrytelse, är oundwiklig, och detta din själs tillstånd, kan icke räknas för synd, emedan det är en naturlig följd af din natur och beskaffenhet. Det blifwer likwäl syndigt i samma ögonblick, då det helt och hållet beherrskar dig, döfwar ditt förstånd, och förleder dig till hastiga, förderfliga och hämdlystna beslut, ord eller gerningar.

Låt förtrytelsens första storm hos dig rasa ut, och afwakta en lugnare sinnesstämning. Först då, när du blifwit fullkomligt kallblodig, må du öfwerlägga, hwad du har att göra, för att förswara din rätt. För att göra detta så fördomsfritt som möjligt, så antag den billiga grundsats såsom lag för ditt förfarande, att hwarken göra mer eller mindre, än som är nödwändigt för sjelfwa saken. Och för att bäst kunna döma derom, så tänk: "Skall jag för denna händelses skull, genom ett häftigt och obetänksamt steg anstifta en strid och en ömsesidig förtrytelse, som kanhända kan fortfara i flere år? Huru kort är icke lifwet, och skulle jag wäl, för en enda förhatlig menniskas skull, förbittra det för mig, under en längd af år? Nej, aldrig. Jag will och måste handla, men på ett sådant sätt, att jag icke kan känna någon ånger deröfwer, när engång på sjuksängen mina ögons eld börjar slockna, och jag tänker på denna sak. Då skall det göra mig innerligt godt, när jag erinrar mig, att hafwa handlat med wishet, wärdighet och måtta, — att hafwa warit en sann Kristen."

När du erfar denna benägenhet till fridsamhet, så närma dig till den, öfwer hwilken du har att beklaga dig. Föreställ dig derwid mindre storheten af den dig tillfogade förolämpning, än de öfrige goda och berömwärda egenskaper, som din motståndare besitter. Wisa honom, att du känner dem; att du derför wärderar och högaktar honom; att du just af denna orsak är ledsen att lefwa i någon missämja med honom; att du af aktning för honom icke önskar något uppriktigare, än försoning. Wisa honom din oskuld, din rättwisa; tillstå frimodigt, om du wid något tillfälle har förgått dig — och gör det med denna frimodighet, som måste röra honom, med detta ädla lugn, med denna aktning, som måste personligt intaga honom för dig. Då skall du framställa hans orättwisa och dess storhet, likwäl så skonsamt som möjligt. Det sätt, hwarpå du uppför dig, skall afwäpna och blidka honom. Han förmodar kanhända, att du skall utfara med hårda ord, och öfwerhopa honom med förebråelser; han har kanhända redan gjort sig beredd, redan tillrustat sig, att wedergälla lika med lika. Han finner nu sin willfarelse, och skall blifwa förlägen, men hans förlägenhet är redan en half seger för dig. Nyttja denna seger med ännu större skonsamhet, urskulda honom för sig sjelf, undwik att begå någon förseelse, och gif honom större upprättelse, än han någonsin kunde wänta.

Sannerligen, de flesta stridigheter, de långwarigaste och kostsammaste rättegångar, som slutligen urartade till hårdnackade inbördes förföljelser, hade strax wid början, blott med få ord,

eller med en ringa förmåga af klokhet, kunnat förekommas, om den kristna kärleken lefwat i den enas eller andras hjerta. Men denna wishet fattades; derföre blef den gnistan, som en enda wink skulle hafwa utsläckt, snart en förtärande låga.

Wanligen är hwarje anledning till en förolämpning, köld eller oenighet, ett blott missförstånd. Då jag blifwer förolämpad af någon, mot hwilken jag icke wet mig hafwa felat, är missförståndet nödwändigt på hans sida; men har jag åter någon owilja för den, som aldrig tillfogat mig skada, så måste jag frukta, att willfarelsen är på min sida. Huru som helst dermed ock må förhålla sig, så är det likwäl sannt, att en personlig sammankomst, en ömsesidig förklaring, en uppriktig längtan efter frid och endrägt, ett blygsamt, klokt, mildt och hjertligt uppförande, kunna på ett enda ögonblick afwärja hela års bekymmer och smärta. Och hör din motståndare dig, hwilket han skall göra, så wida du icke sielfklokt will kasta hela skulden på honom, så har du tillwunnit dig din broder.

Hör han dig icke, eller är fastmer din och hans rätt i sielfwa werket så stridande med hwarandra, att ingen förlikning mellan eder begge är tänkbar, så tag ännu med dig en eller twå, på det all sak skall bestå wid twenne eller trenne wittnen. Så säger Christus.

Ofta kan den händelse inträffa, att den enes eller andres synnerliga själsbeskaffenhet eller förbittring icke tillåter någon personlig förklaring mellan fyra ögon, ja, kanhända gör den farlig. Då är det bättre, att man wänder sig till en person, för hwilken den andra känner werklig högaktning, framställer saken för honom och utbeder sig hans bemedling. Så snart man blott icke angriper sin motståndares förtjenster, utan låter hans goda egenskaper wederfaras okonstlad rättwisa, så skall äfwen motståndaren, då han erfar detta, finna sig böjd att handla lika emot oss. Försoningen är derigenom redan till hälften stiftad, och bemedlingen blifwer då lätt. Will du också icke wara din försonade motståndares förtrogne wän, så är likwäl härigenom din lefnads lugn bättre tryggadt för hans anfall, och kanhända för hans werkliga ondska, än om du hade brukat wåld, wedergällt hans förolämpningar med lika beskaffade skämplingar, samt derigenom rätt lifligt uppwäckt hela hans lust och kraft att skada dig. Inbilla dig icke, i din wrede eller stolta sielfkänsla, att din motståndare är alltför ringa, och att du derför ej kan hafwa något att frukta af honom; nej, det är ingen så wanmäktig, att han icke, förr eller senare kan tillfoga dig skada, såwida han har lust dertill.

Tag, efter Jesu råd, med dig ännu en eller twå, så att, genom dem, friden må återställas med den, som icke will dig wäl. Ty, såsom sagdt är, kan ofta den sak, hwarom man twistar, wara så inwecklad, eller de ömsesidiga rättigheterne så motsägande och oafgjorda, att, då ingen will wisa efterlåtenhet, saken blott kan afgöras genom en wänlig och opartisk öfwerenskommelse. Wisa din motståndare, att du ärar hans person, att du ej har något mot honom sielf, men lik-

wål icke kan uppgifwa dina rättigheter. Wisa honom oförställdt, att du alldeles icke will lefwa i kif med honom, utan underkastar dig opartiska och rättsinniga personers dom. Menniskorna känna sig icke hälften så mycket skymfade derigenom, att man drager deras rätt i twifwelsmål, som om de warseblifwa, att man tilltror dem ett dåligt hjerta, eller ett swagt förstånd. Tro de en gång lugnade i anseende till den aktning, som de gerna wilja åga, så skola de alltid wara willigare, att räcka handen till frid, och underkasta sig sina wänner, såsom skiljedomare.

Handla på ett sådant sätt, och du löper då icke fara, att gå ett steg längre, än som är förmånligt för dig och ditt lugn. Föredrag i twifwelaktiga omständigheter, ja, åfwen i sådana händelser, som synas dig mindre twifwelaktiga, en ringa förlust för en långwarig strid. Friden är alltid en winning för ditt wålstånd, din tid, din förmögenhet, din sinnesro, och dina tänkesätts oskuld. Den lyckligaste rättegång är likwål alltid en förlust, ty den utweckla fördersliga begärelser, den stör lifwets tillfredsställelse, samt gifwer agg och giftiga frukter i arf åt efterföljande dagar, kanske åt kommande slägten.

Har du gjort det yttersta, att förlika dig med den, som är dig emot, och kan intet offer från din sida bewека honom till ett fridsamt sinne: då är du skyldig dig sjelf och de dina, att med alla lagliga twångsmedel förswara din rätt mot din oförsonlige motståndare, eller som Jesus uttryckte sig, efter sin tids och det Judiska folkets språkbruk: då må du hålla honom såsom en hedning. Drag dig tillbaka från honom; undwik hans umgänge; wakta dig på allt sätt, att komma i beröring med honom.

Personer finnas, i hwilkas sällskap man knappt kan tillbringa sitt lif; antingen derför, att de werkligen tänka lågt och nedrigt; eller derför att de, oaktadt sina andra goda egenskaper, likwål antaga en försmädlig ton emot oß, som icke öfwerensstämmer med wårt sätt att wara. Man måste undwika dem, och hafwa så litet som möjligt att göra med dem. Det är bättre att blifwa förglömd, än mißkänd, och för öfrigt skole wi hoppas, att tid och omständigheter skola underwisa dem bättre om wårt wärde och wår oskuld. Undwik dem, men hata dem icke; undwik dem, men icke blott med din person, utan åfwen med dina tankar. Tala aldrig om dem, eller åtminstone icke annat, än skonsamma och lindriga ord. Dina oförsigtiga yttranden, dina bittra anmärkningar uppägga deras wrede; då är du den felande, den brottsliga, och din oklokhet förtjenar straff. Du är ingen Kristen; om du sedermera lider orättwisa af deras hämd, förtjenar du knappt medlidande. Det är dig tillåtet, att hata dina fienders fel, men icke att härma dem.

En gång framträdde Petrus till Jesus och frågade: Herre, huru ofta skall min broder synda emot mig, och jag skall förlåta honom det; är sju resor nog? Men Jesus swarade honom: Jag säger dig: icke sju resor, utan sjuttio sinom sju resor. (Matth. 18: 21, 22. Åtskilj alltid saken från personen;

den senare skall du förr göra godt än ondt, äfwen om han förolämpar dig; du skall behandla honom med ädelmod, under det du skyddar dig mot hans skämplingar, och förswarar din rätt.

Personlig hämd är dig, efter gudomlig och mensklig lag, förbjuden. Om du, genom en menniskas ondska, lider till din ära, din förmögenhet, ditt yrke eller din frihet, och om hwarje wänligt försök till deß afwärjande är fåfängt, så anropa den borgerliga lagens skydd, under hwilket du står, uppfordra öfwerheten, uppfordra din oförsonliga fiendes förmän, att förskaffa dig säkerhet, frid och rättwisa. Derför har Gud inrättat öfwerheten, och gifwit den makten.

Förswara din rätt, och gör din fiende oskadlig för dig, men med betänksamhet och öfwerseende menniskokärlek. Det händer alltför ofta att en menniska, som förmenar sig hafwa rättwisan på sin sida, skadar den genom obetänksam häftighet. Hon tror, att aldrig nog stor upprättelse kan gifwas henne. För sådane saker, som i sig sjelfwa icke äro af stor wigt, sätter hon allt på spel, och widtager sådane steg, som genom sina följder tillfoga henne långt större skada, än motståndaren någonsin kunnat åstadkomma. Häftighet och wrede är alltid en wansinnighet, som störtar sig sjelf i förderf.

Försäkta din rätt, oförskräckt, beslutsamt, ståndaktigt, men med öfwerseende menniskokärlek. Du kan med rätta fordra att blifwa oantastad till förmögenhet, ära och rättigheter; du kan med rätta begära ersättning för lidna förluster; du kan begära att för framtiden wara tryggad mot oförrätter; men du får icke heller sträcka dina fordringar widare. När du segrar, så kufwa icke din motståndare mer, än som nödwändigt är för ditt lugn, och låt den öfwerwunne fienden erkänna, att du är rättwis, men icke hämdlysten. Lemna alltid en möjlighet till försoning öppen; fordra aldrig den fullkomligaste upprättelse, utan bewek din motståndare genom ädelmod.

Det är en ringa möda att förödmjuka en fiende, då man har makten och rättwisan i sina händer; men att twinga en fiende till ett uppriktigt erkännande af wåra företräden och wår godhet; att twinga honom till att förwandla sitt hat i tacksamhet och beundran; att twinga honom till att blifwa wår wän, anhängare och förswarare; det är mer, än en wanlig seger; det är kristlig triumf; det är själsstyrkans makt, hwilken blott finnes hos den sanne wise.

Är jag icke ett Guds barn; är jag icke en Jesu lärjunge; är jag icke ditt barn, o du barmhertighetens, den ewiga nådens och kärlekens Gud? Hwar äro nu mitt lifs gudomliga gerningar, som kunde wara wittnesbörd af min höga härkomst? Äfwen de skadade djuren känna hämd; skulle då min hämdkänsla nedsänka mig till likhet med dem? Men ädelmod känner blott den, som efterföljer den gudomligaste bland wise, den som är inwigd åt Jesus. War jag wäl någonsin i stånd till detta rörande ädelmod, eller är jag det wäl i närwarande ögonblick?

Allwetande Gud, jag har med att wara dygdig; jag will handla såsom din högtlofwade Son, un-

der sin jordiska lefnad. Jag wandrade hittills på en falsk wäg; jag sådde frön till oro i mitt lif. Allwetande Gud, jag will blifwa en annan menniska, än jag hittills warit; jag tackar Dig med brinnande andakt och wördnad för denna wäckelse.

Den 4 Maj.

Hämden.

Rom. 12: 17—21.

Må jag ej, i min willa, hämd besluta;
Ej önska se en hatfull twäns fall:
Må fridsamhet sin ljufwa balsam gjuta,
Utöfwer känslans och begärens swall!
O Gud, med gåfwan att förläta, smycka
Mitt hjerta; den oändlig wällust ger,
Då jag min broder får till bröstet trycka,
Försonas, älska, och ej wredgas mer.

Gud skapade menniskornas lynnen olika, på det de genom striden mellan motsatta krafter skulle upphöja sig till en bättre kännedom om det rätta, till högre lycka, till högre ändamål, innerligare kärlek och ömsesidig tjenstfärdighet. Utan denna strid mellan sina krafter skulle menniskorna ej hafwa uppwaknat ur sin djuriska dwala, utan ewigt wilda, förblifwit obekymrade om sin nästas wäl eller we. Derföre utdelade Gud så olika sina gåfwor, derför gaf han somliga rikedom, andra fattigdom; somliga ett brännande, andra ett kallt fädernesland; somlige liflig inbillningskraft, andre skarpsinnighet; somlige brusande begär, andre stillare böjelser. På sådant sätt måste öfwerallt bland menniskorna uppstå olikhet i uppfostran och tänkesätt, i Gudsdyrkan och troslärор, i lagar och språk, i lefnadssätt, göromål, önskningar och åsigter.

Hwem hade wäl, utan denna stridighet i tänkesätt och meningar, kunnat bemöda sig att lära känna sanningen, då alla menniskor haft ett och samma sinnelag? Hwem hade, utan olikhet i jordiska ägodelar, utan rikedom eller fattigdom, kunnat wälwilligt bistå och tjena sin nästa, då ingendera haft den andre af nöden? Werlden skulle hafwa warit en bostad för själlös owerksamhet och hwila; aldrig skulle man derstädes fått se någon strid, någon täflan, något fortskridande till fullkomlighet; skapelsens ändamål skulle hafwa gått förloradt, och menniskan skulle hafwa oförädlad uppstått och förgått likt plantan eller stenen.

Menniskans mångfaldiga olikhet i egenskaper och begär, i krafter och förmögenheter, i åsigter och önskningar, är Skaparens gudomliga werk; men Han är äfwen den, som stiftat kärlekens och mildhetens ewiga lag. Wi kunne wäl här på jorden wälja banor, som afwika från hwarandra; men må aldrig afund,

förtal, fiendskap och förakt, såsom ogräs framskjuta, på det fält, der blott wår lycka bör blomstra.

Emellertid kunne wi, wid den stora motsägelse, hwaruti wåra afsigter och ändamål ofta stå med andra menniskors afsigter och ändamål, knappt undwika, att missförstå hwarandra. Om wi lätt kunde uppwäckas till wrede, eller eljest hafwa en sorglig erfarenhet, så förledas wi ofta, att hos andre anse, det för en ondskefull afsigt, som blott är willfarelse. På sådant sätt uppwaknar begäret att återgifwa lika för lika, att fördrifwa ondt med ondt, att wedergälla den skada man gör oss med att göra andre skada, det will säga: På detta sätt uppwäckes känslan af hämd.

Hwad är hämd? Den är ett lågt, djuriskt begär, att tillfoga den någon skada, hwilken, efter wår mening, har förolämpat oss; den är en brinnande längtan att djupt kränka den, hwilken wi hate, för att derefter glädja oss öfwer hans smärta och genom denna glädje kunna förgäta den bittra känsla, han förorsakat oss. Det är icke den hämdgiriges afsigt, att förbättra sin fiende, ty endast menniskokärlek, men ej hat, uppmanar till en sådan afsigt; utan den är, att göra sig fruktanswärd för honom. Den som af kärlek tillfogar någon en olycka, för att förbättra honom från ett fel, han hämnas icke, utan straffar. Så kunna ömma föräldrar straffa sitt barn för därskaper, så straffar öfwerheten den lastfulle undersåten, utan att personligt hata honom.

Lägg handen på ditt hjerta, och ransaka dig! Utöfwar du aldrig hämden? Uppstiger kanske icke äfwen i dag den böjelsen hos dig, att hämnas på den ena eller andra, wore det också på ett mindre skadligt sätt? Och, då du icke kan neka det, är du wäl i detta djuriska känslor Christi Lärjunge och Guds afbild?

Då, wid denna werldens inrättning, wid denna strid mellan motsatta önskningar, ändamål och afsigter, äfwen den bästa och dygdigaste menniska har, och nödwändigt måste hafwa sina fiender; då äfwen den, som behandlar alla med wänskap och godhet, icke kan undwika att misskännas, försmädas och förföljas af andra menniskor: skole wi då i stillhet och utan motstånd fördraga wåra fienders smädelse? Skole wi godwilligt gifwa oss till pris åt ondskefulla menniskor; skole wi i stillhet och utan knot låta wår ära skändas, wårt wälstånd förderfwas, wåra wänner skiljas ifrån oss; skole wi uraktlåta ett nyttigt företagande, derför att wi möjligen kunde derigenom förskaffa oss fiender? Fordrar då kristendomen en så hög grad af mildhet och efterlåtenhet?

Nej, kristendomen fordrar det sannerligen icke! Äfwen Jesus, förskaffade sig, genom sin lära, tusende fiender; men han lät sig icke störas utaf dem, utan fulländade sitt werk, full af gudomligt mod. Äfwen Jesus Christus blef förtalad af sitt folk; men han teg icke, utan framställde offentligt sina fienders hyckleri, stolthet och ondska. Han utfor med fruktanswärda ord emot Fariseernes och de Skriftlärdes ränker; han förswarade sig emot orättwisan af deras beskyllningar; men tillfredsställd, då han gjort deras ondska maktlös, tog han ingen hämd på

dem. Han triumferade icke med skadeglädje öfwer sina fienders förödmjukelse, utan war alltid beredd till försoning.

Jesu lära och efterdömet af Hans lefwerne befalla oß icke, att gifwa oß sielfwa, wår ära, wår egendom, wåra anhöriga, wårt lugn till pris åt illasinnade menniskors ondska; de befalla oß icke, att, om wi eller wåra wänner hemsökas af nidingar, wi tåligt skole skåda deras anslag och med saktmod fördraga deras anfall. Nej, Gud gaf oß wår egendom; dygd och redlighet gåfwo oß wårt goda namn, och begge dera skole wi beskydda. Men icke blott för wår egen, utan äfwen för wåra wänners skull, skole wi kämpa mot ondskan och äfwen i wigtigare fall låta wårt lif för bröderne. (1 Joh. 3: 16.) Men hämnas skole wi icke.

Jesu lära förbjuder icke nödwärn, och sielfförswar; men hämden är orättwis. Antingen utöfwas den wid den första uppbrusande hettan, och då är den wansinnighet, hwaruti menniskan nedsjunker till likhet med ett rasande djur, eller fullbordas den med kallt blod och öfwerläggning, och då är den djefwulsk.

Du har fiender — äfwen den heligaste bland menniskor, Jesus wår Frälsare, hade sådane. Will du möta dem, såsom man, såsom Kristen och wis; will du förswara din ära, ditt lugn, din egendom, dina wänner mot dem, utan att befläcka din själs renhet, utan att besudla ditt hjerta med hämdens nedriga känslor: — så betrakta Jesu lefwerne, och lyßna till hans lärjungars ord! Och hwad lära oß de gudomlige wise?

Hwarje menniska ware sen till wrede; ty mannens wrede gör icke det rätt är inför Gudi. Jac. 1: 19, 20.) Wreden quäfwer ditt förnuft, och will du wäl handla förnuftslöst såsom djuret? I wreden skadar menniskan ofta sig sielf mer, än sin förmenta fiende; han gifwer slutligen den ondskefulle blott ny triumf, och sig sielf ånger. Wreden är af djurisk natur, och ådrager alltid sin utöfware wanära. Du, som handlar uti denna sinnesförfattning, begår en oklokhet, och huru kan wäl den wise handla lika med den, som är berusad med win? Wreden är det mest dödande rus; den som wredgas, blifwer alltid besegrad, och den kallblodige har redan halft afwäpnat sin fiende. Den förre blottar alla sina swagheter för fienden, då den senare deremot med betänksamhet iakttager dem, och wet att draga nytta derutaf.

Handla icke i wrede, ty då handlar man sällan klokt, men aldrig pligtenligt, kristligt och stort, — utan afwakta din själs lugnare ögonblick. Sök någon förströelse, förgät den skymf du lidit, och låt den wälgörande tiden läka ditt sår, om också flere dagar skulle derigenom gå förlorade. Hwad du förlorar uti tid, det skall du winna i styrka, betänksamhet och wishet.

När du blifwit lugn, när din blod ej mer råkar i gäsning wid åtanken på din fiende, — efterfinna då, med betänksamhet, icke genom hwilket medel du bittrast må kunna hämna dig, utan hwilken skada din motståndare egentligen förorsakat dig. Du skall finna, att du icke blifwit så mycket förbittrad öfwer den skymf som tillfogats din ära, den skada som tillskyndats din egendom, som öf-

wer dens nedriga och oädla tänkesätt, hwilken behandlade dig så owärdigt. Denna ondska, denna låghet uti din fiendes tänkesätt, som du med rätta djupt föraktar, will du wäl göra dem till dina egna; will du handla lågt och nedrigt såsom han? Då är du icke bättre än han, utan liksom han, wärd allt förakt. Nej, sådan bör du icke wara; du bör twertom anwända allt ditt bemödande att blifwa större och ädlare än han. Tag ingen hämd hwarken på honom eller det, som är honom kärt, utan war nöjd att med kloka mått och steg skydda din ära och egendom, samt derefter i stillhet afbida den dag, då ditt ädelmod skall komma din fiende att blygas; ty denna dag skall sannerligen engång inbryta.

Hämnen eder icke sjelfwe; ty min är hämden, jag skall wedergälla det, säger Herren. (Rom. 12: 19.) Hämnen eder icke, utan söken skydd hos öfwerheten, som är satt till lagens upprätthållande. Så åberopade Paulus, då han öfwermannades af sina fiender, hwilka woro nära att öfwerlemna honom åt döden, sin Romerska borgarerätt, och åstundade såsom medborgare i Rom, skydd af sin rättmätiga öfwerhet. (Ap. Gern. 25: 7—12.)

Detta är det medel, som wid wigtiga förolämpningar tillåtes hwarje Kristen; ty det är öfwerhetens pligt att skydda hwarje medborgare mot den andres ondska. Emellertid skole wi blott wid wåra fienders gröfre förbrytelser använda detta medel. Huru kan du, såsom Kristen och wis, dömma dina fienders smärre förolämpningar hårdare, än öfwerheten dömmer de stora?

Om dina motståndares anfall mot dig icke äro af det slag, att du derför kan gå till rätta med dem, så gör dem kraftlösa derigenom, att du wisar werlden din oskuld. De söka angripa dig för dina brister, dina ofullkomligheter och felsteg: wälan — afwäpna dem och blif i dina handlingar motsatsen af det, som de förebrå hos dig. Om de kalla dig stolt, så bewisa genom dina gerningar din ödmjukhet; om de kalla dig bedragare, så handla med sträng redlighet både i ringare och wigtigare fall; om de kalla dig oskicklig i ditt kall eller ditt yrke, så fördubbla din flit och sträfwa efter allt större fullkomlighet. Så skola äfwen dina fiender bidraga till din förädling; ty känner du, att de hafwa rätt i sina förebråelser, o, då känner du äfwen dina brister. Bortlägg dem, och dina fiender stå afwäpnade, under det hwarje ädel menniska öfwerhopar dig med bifall.

Det är wår pligt att förswara oss och de wåra mot oädla menniskors onda wilja, och blotta deras skändlighet, som wilja gifwa sig ett anseende inför werlden, för att deß lättare kunna bringa oß i förderf. Men i detta nödwärn och sjelfförswar skole wi ej sjelfwe wara oädle; wi skole ej gå widare, än nödwändigheten fordrar; wi skole ej fortfara att förfölja den besegrade; wi skole ej skada af skadeglädje och ondska. Wi måste alltid handla så, att en uppriktig försoning förr eller senare kan äga rum, eller wara möjlig. Men framför allt måste wi pröfwa oß sjelfwa, om icke wårt eget sinnelag, wårt eget uppförande gifwer anledning till en fiendtlig sinnesstämning emot oß. Ty wårr han-

der detta alltför ofta! Ty wärr införser menniskan alltför sällan sina egna swagheter! — Wiljen I undwika fiendskap och hämdlystnadens smärta, så görer ingen ondt för ondt, utan winnlägger eder, om det, som ärligt är inför hwar man, och hafwer frid med alla menniskor. (Rom. 12: 17, 18.) Genom ett höfligt, uppriktigt, wänligt och wälwilligt sätt uti wårt uppförande, fängsle wi icke blott med oupplösliga band wåra wänners och bekantes hjertan, utan twinge äfwen wåra mest afgjorde motståndare till en mildare sinnesstämning, ochborttage derigenom oljan från deras wredes lågor. Dock — du är Kristen och wandrar i din Guds werld på en gudomlig bana emot ett Gudomligt mål. Du är Kristen, du skall blifwa en förädlad menniska, och din själ skall mogna för en högre bestämmelse. Du skall icke nöja dig med att blott iakttaga den ena eller andra klokhetsregeln, du skall icke wara tillfredsställd derför att du ej lemnar hämden och skadeglädjen något rum i ditt hjerta; nej, du skall öfwerwinna det onda med det goda, och genom ädelmod och wälgerningar förwandla dina fiender i beundrare och wänner. (Rom 12: 20, 21.) Då Christus icke kunde göra mer för sina fiender, då bad han ännu med döende läppar för deras wäl.

Långt ifrån att wandra dig med att hysa hämdsulla känslor för en liden skymf; långt ifrån att eftertänka huru du kan bittert wedergälla förolämpningar, må du med mod begagna det första tillfälle som erbjuder sig, för att wisa dina fiender ett hjerta fullt af ädelmod. Tag honom i beskydd, när andra göra honom orätt; tala om hans goda egenskaper, när andre bespotta honom eller bedömma endast hans fel; war hans förespråkare, när hjelp fattas honom; högakta honom, när andra ondskefullt wilja förödmjuka honom; men gör allt detta, utan att truga dig på honom, utan att han kan tro, att du gör det blott af fruktan. Han har icke öfwerwunnit dig, utan du måste öfwerwinna honom; och då skall han engång uppsöka dig och anropa din förlåtelse.

På detta sätt har äfwen du, o Jesus, handlat. Fiendtliga menniskor nekade dig lifwets glädje och lifwål gaf du dem det ewiga lifwets salighet. De nekade dig en plats, hwarest du kunde lägga ditt hufwud, och Du gaf dem fridens och det stilla lugnets sötma. De gåfwo Dig dödssår, och Du helade ädelmodigt deras. Förbannelsen från deras läppar ljöd emot Dig på korset, och då nedsändes till dem Din wälsignelse.

Upplyst mig till Din själsstorhet! Har jag fiender, så will jag handla ädlare, än de tänka. Inbryter en dag, yppas ett tillfälle, då jag kan wedergälla ondt med ondt, så will jag kall och lugn utöfwa det goda, som plikten befaller mig. Jag will komma dem att blygas, men blott genom min oskuld; jag will förfölja dem, men blott genom ädelmodiga gerningar. Det ware min hämd, att jag i mina motståndares bröst uppwäcker längtan efter försoning. War Du, o Gud, min hjelp, och gif styrka åt mina uppsåt! Amen.

Den

Den 5 Maj.

Segern öfwer motståndare.

Salomos Sedespr. 16: 7.

Ju större kors, ju mera trogen:
I stormen stadgas ekens rot:
Du blir allt mer för himlen mogen,
Med korset burit utan knot;
Ju mera under korset böjd,
Deß mera öfwer jorden höjd.

Ju större kors, ju flera böner;
Ju mera bön, deß mera nåd:
Ju mörkare du jorden röner,
Deß ljusare blir himlens råd:
Ju mindre stöd dig werlden ger,
I Gud du äger det deß mer.

Wi skole lefwa för dygden och ewigheten. Dertill uppmanar och bewsker oß hwarje dag, hwarje skenbar tillfällighet, hwarje förhållande. Gud sjelf har afsky för allt syndigt och orättwist som wi tänke, hwaraf äfwen hos alla jordens folkslag följer förakt och hat mot hwarje mißdådare, mot den känslolöse, mot förtalaren, mot oskuldens förförare, mot den stolte, mot den som förslöser främmande egendom, mot menedaren, drinkaren, och alla öfriga lastens trälar.

Denna menniskornas naturliga afsky för det, som de finna lastbart hos andra, eller som de blott anse orättwist, är orsaken till de flesta förföljelser och fiendskaper bland de dödlige. Ingen kan således härnedre plocka lastens rosor, utan att tillika se sig från alla sidor omgifwen af deß törnen. Äfwen detta hör till werldens wisa inrättning, hwilken afskräcker oß från det onda. Äfwen syndare hata hos andra de synder, som de sjelfwe begå.

Heliga och underbara skickelse, som äfwen gör mina fiender till skyddsenglar för min dygd, och ålägger mina motståndare, att liksom wänner warna mig för all orättwisa! Ja, jag erkänner med ödmjukhet och förundran, att intet i denna werlden finnes, som är utan ändamål; att allt är wäl anordnadt, och att wälfärd äfwen uppkommer ur det onda. Äfwen mina fiender äro mina wälgörare.

Och hwarför har jag fiender, hwarför gifwas menniskor, som icke hysa wälwilja för mig; månne derför att jag tänker alltför ädelt, att jag handlar alltför kärleksrikt; att jag är utan fel? Nej, utan derför, att de blifwit, eller tro sig wara förolämpade af mig. De hata icke mina goda egenskaper, utan mina brister; de tadla det sätt att tänka och handla, hwarigenom jag tillfogar dem någon skada.

Mina motståndare äro egentligen de, som säga mig, hwilken jag är, som låta mig känna, att jag är lastbar. De göra mer, än de bästa af mina wänner och förtrogne, hwilka wanligen döma mig med alltför stor efterlåtenhet.

Det händer wißerligen ofta, att de som äro mig obenägne, öfwerdrifwa sitt tadel, och göra mina dåliga wanor till grofwa fel, mina felsteg till swåra synder. Men derigenom hålla de

blott en förstorings-spegel framför mig, i hwilken jag kan upptäcka äfwen de ringaste fläckar, som wanställa mina tankar och mitt lefnadssätt samt ohelga min själ. Såsom sann Kristen skall jag utrota äfwen de ringaste brister, för att blifwa fullkomlig, såsom min himmelske Fader fullkomlig är. De kunna ej heller wara så obetydliga, deßa brister, som ett främmande öga kan warseblifwa, och jag har orsak att mißtro min egenkärlek, hwilken förläter mig saker, som äro stötande för främmande. Äfwen i min fiendes öfwerdrift ser jag således nytta och wälgerning. Jag önskar att komma min motståndare att blygas; jag önskar triumfera öfwer honom; huru kan jag bättre ernå detta ändamål, sån om jag beröfwar honom hwarje orsak att tadla mig; än om jag så lefwer och handlar, att han sjelf måste tillstå, det jag är aktningswärd? Ja, jag will öfwerwinna honom; jag will twinga honom att ära, högakta och älska mig. Han skall förr eller senare försonad räcka mig handen, och mitt hjerta skall tacka honom, att han gjort mig uppmärksam på mina fel, att han bidragit till min förbättring.

Äfwen fiender äro mina wälgörare, ofta mot sin egen wilja. De lägga wißerligen många hinder i min wäg, och tro sig derigenom bedröfwa mig. Af nedrigt hämdbegär eller illwilja tillintetgöra de många mina planer, störa en lycklig framgång af mina göromål och glädja sig, då något företag mislyckas för mig. Men derigenom uppelda de ju blott mina krafter till en fördubblad werksamhet och ansträngning, öka min försigtighet och klokhet, samt bringa mina själsförmögenheter i en högre spänning. Genom beständigt lugn skulle jag nedsjunka i alltför stor säkerhet och sjelfförtroende, och kanske genom obetänksamhet och försumlighet skada mig mer, än alla de hinder kunna göra, som mina fiender ställa emot mig. Blott genom strid förstoras menniskans kraft, blott utaf ansträngning förhöjes själens werksamhet. Wi wete af en tusenfaldig erfarenhet, att de, som i werlden utfört något stort, blott då förmått det, när de genom många beswärligheter wunnit tillräcklig öfning, och sedan de besegrat tusende hinder. Må wi således blott hafwa mod, att trotsa de faror, som genom ihärdighet kunna öfwerwinnas. Wåra motståndare göra blott wår triumf så mycket större; de twinga oß till en fullkomlig utweckling af wåra krafter. Hwarje oädel hämd ware långt ifrån mig; ty blott Gud tillkommer det att straffa. Men jag will komma mina fiender att blygas, derigenom att jag så mycket fullkomligare uppnår mitt ändamål, hwilket kanhända blott till hälften lyckats mig, om jag ej mött några hinder, emedan jag då sökt det blott med halfwa krafter.

Äfwen fiender äro mina wälgörare; ty deras mißtänksamma, skarpt seende öga erinrar mig beständigt, att wara trogen i mitt kall och uppmärksam på mina husliga pligter. Menniskan, fastän hon också äger de bästa grundsatser, behöfwer likwäl alltid en warnande wäktare, som uppmanar henne, att icke förgäta sig sjelf, att icke af försumlighet, eller swaghet tillä-

ta sig några fel. Äfwen den bästa menniskas uppförande är icke alla dagar detsamma. Hon kan blifwa mer liknöjd för sina göromål, och stundom behöfwa en drifffjäder, som ånyo uppeldar henne, att wara wärdig sig sjelf. Och denna drifffjäder är wår motståndares tadel, är deras lurande blick, med hwilken de hoppas att ertappa oß wid en försumlighet, en swaghet eller en orättwisa. Den tanken, att wi genom någon förseelse åter kunna gifwa wåra fiender anledning, att med full rätt uppträda emot oß, håller oß beständigt waksamma i wårt kall, och uppmanar oß till större uppmärksamhet, än wåra wänners bifall kan göra, hwilket twertom ofta kan insöfwa oß i säkerhet. Derför will jag äfwen wara tacksam mot mina fiender, som påminna mig om mina pligter, såsom far, make, barn, embetsman och medborgare. Dem har jag att tacka, om intet brott oroar mitt samwete. I det jag undwiker, att tillfredsställa mina motståndares skadeglädje, i det jag undwiker, att gifwa dem någon triumf öfwer mig, så triumferar jag slutligen sjelf öfwer dem.

Äfwen fiender äro mina wälgörare, ja ännu mer än mina öfwerseende wänner. Mina motståndare äro de första, som warna mig för en olycka. Och de warna mig, i det de lära mig att wara uppmärksam på allt, som kan tillföra mig skada. De warna mig, då de hos mig tadla de fel, som förr eller senare kunna bringa mig i en oangenäm ställning. Kanske skulle det blifwa ett stort nöje för mina hämdlystne motståndare, om de såge mig, genom eget förwållande, råka i någon förlägenhet; om de då kunde säga: "Hafwe wi icke alltid förutsagt, att så skulle ske." Men nej, denna sorgliga glädje skall jag icke gifwa dem! Jag will afhålla mig från hwarje fel, hwarje försumlighet, hwarje orättwisa, som kan störta mig i fara. Så hemligt, som offentligt, will jag uppföra mig redligt och rättsinnigt. Då skall jag besegra mina motståndare, och tillintetgöra deras onda önskningar. De skola slutligen gifwa mig högaktning i stället för hat, beröm i stället för tadel. Så skall den Kristne besegra sina fiender.

Så länge dina wägar icke äro Gudi behagliga, så länge ser du dig äfwen omgifwen af fiender, hwilka hysa owilja mot dig. Men om någon mans wägar behaga Herran, så gör han ock hans owänner tillfreds med honom. Sal. Ordspr. 16: 7.

Känner du den djupa sanning, som ligger i deßa gudomliga ord? Hwarför är du då så tröstlös för dina fienders förföljelser; förföljer du dig icke fastmer sjelf, genom dina egna fel; står det icke i din makt, att genom din dygd förwandla dina fienders hat till kärlek, deras wrede till beundran?

Hwarför äro dina motståndares stränga tadel och bespottelse så bittra för dig? Ack, de bespotta ju icke dina goda gerningar, utan iakttaga om dem fullkomlig tystnad; de tadla ju icke din dygd, utan dina fel. För ett enda fels, en enda fläcks skull, som är stötande för dem, förneka de hela ditt wärde. De gö-

ra orätt; men begår du icke samma orättwisa, då du icke beröfwar dem all anledning till tadel? Hwarför will du förswara det, som icke kan förswaras; hwarför will du gifwa en bättre färg åt dina swagheter, hwilka likwäl icke kunna bemantlas; hwarför will du, liksom för att trotsa dem, bibehålla det sätt att tänka och handla, hwarigenom du afwänder både Guds och menniskors wälbehag ifrån dig? Detta är den wäg, hwarigenom du mißhagar Herran; derför omgifwer han dig äfwen med motståndare. Fortsätt icke widare denna bana, eller nedstörtar du i en afgrund, wid hwilken dina fienders hånlöje skallar dig till möte.

Hwarför plåga dig de känslolösa omdömen som fällas öfwer dina gerningar? Har du öfwertygat dina medmenniskor om dina afsigters godhet, om ett rättwist wal af medel; eller har du icke snarare, genom ett ofösigtigt och illa beräknadt uppförande, förledt dem till falska och wränga omdömen öfwer dig? Har du beslutat att undwika och afhålla dig från allt, som kan göra dig förhatlig för andra. Och om du icke gjort det, om du af stolt egenkärlek, eller af obeslutsamhet, eller af trotsighet underlåtit, att tillwinna dig menniskornas förtroende och hjerta; om du derigenom förhindrat dig sjelf att göra allt det goda, som du kunnat; så är denna den wäg, som mißhagar Herran. O, anklaga icke då menniskorna, hwilka du gifwit en falsk föreställning om dig, utan anklaga dig sjelf! Förändra ditt handlingssätt, och du skall äfwen finna menniskornas omdömen förändrade. Wandra blott den wäg, som behagar Herran, så gör han dina owänner tillfreds med dig.

Dock kan du icke alltid och i allt rätta dig efter menniskornas omdömen. Förhållanden gifwas, då man mer måste lyda Gud än menniskor. Omständigheter gifwas, då wi, i medwetandet af wåra rättwisa afsigter och medel, med ståndaktighet skole följa wår egen, och icke en främmande öfwertygelse. Tillfällen gifwas, då wi, för att uppnå ett wälgörande ändamål, måste afwika från den wanliga wägen, samt förborga och bestöja wåra bästa afsigter, emedan klokheten befaller det.

Och har du mod, att fullborda ett ädelt werk till dina medbröders bästa, så haf äfwen mod att fördraga deras hån och tadel, som mißkänna dig. Du skall lätt känna, om deras tadel är träffande eller ogrundadt. Haf mod, att under hwarje motgång ståndaktigt följa din bättre öfwertygelse, nöjd om du tröstas af det ljufwa medwetande, att du handlat såsom din pligt befallt; nöjd, om ditt samwete gifwer dig ett godt wittnesbörd; nöjd, om du icke har orsak, att inför menniskor rodna för dina afsigter; nöjd, om du wandrat på Guds wägar.

Låt då den okunniga hopen skrika emot dig; låt bespottaren smäda. Gud, den allwetande, ser, känner och wälsignar dig. Gud, den allena rättwise, skall dömma dig. Fullända ditt werk, och wandra Herrans wägar, så öfwergifwes du icke af hans heliga och mäktiga hand. Gud är den, som beherrskar dina fienders hjertan, och han skall göra dem tillfreds med dig, så att de,

beundrande ditt mod, skola med ånger sjunka i dina armar. Och skulle de under hela din lefnad icke förstå dig, så skola de dock wälsigna dig, på din graf, för ditt ädelmod.

Hafwa icke menskligheten ädlaste alltid, för att uppnå de mest heliga och wälgörande ändamål, warit nödsakade att kämpa mot smädelser och förföljelser? Såg man dem icke mißkände och föraktade, försmäkta i fattigdom, i fängelser, trykte af alla lidanden? Såg man dem icke ofta mißkännas, äfwen i det ögonblick, då deras öga brast i dödens armar, hwilken, såsom en wän, öfwerförde dem från en otacksam werld till ett bättre lif? Men likwäl mißlyckades icke den sak, åt hwilken de helgat en hel lefnad, full af faror och bekymmer. Gud gjorde slutligen alla deras fiender tillfreds med dem. En tacksammare efterwerlds wälsignelse och tårar följde dem öfwer grafwen till himmelen, och i de efterkommandes minne lefwer deras namn, som under sin jordiska wandring blott skördade hån och smädelse.

Om någon mans wägar behaga Herran, så gör han ock hans owänner tillfreds med honom. Huru fulla af gudomlig tröst äro ej deße ord för den förföljde, som är nära att duka under för sina fienders nedriga stämplingar; hwilken himmelsk balsam innehålla de ej för de sår, som afund, owilja och ondska förorsakat.

Upp till Dig, o Jesu, will jag blicka, till Dig, hwilkas heliga wägar alltid behagade Gud! Äfwen Du blef ett offer för dina förföljares grymhet, men blott på en ringa tid. Din Fader beredde Dig en herrlig triumf, och sulle af blygsel sjunko alla dina förföljare till dina fötter. Du, som engång föraktades och förskjöts af folket, då Du syntes i en tjenares skepelse; Du hwilken ännu i dödsstunden begabbades af mißdådare: Du såg slutligen alla dina motståndare förkroßade, och bedjande i stoftet blickar i dag en werld, full af wördnad och tacksamhet, upp till ditt majestät! Och de, som en gång fördömde Dig, de anropade snart med suckar din barmhertighet.

I Dig, och genom Dig har Gud uppenbarat sin storhet, makt och herrlighet, har Han underbart bewisat, huru Han styrde dina fienders hjertan. Ack, må jag, såsom Du, wandra de wägar, som behaga Gud. Hwem har jag då att frukta? Då skall äfwen Gud göra mina fiender tillfreds med mig, och komma dem att blygas genom mitt rättwisa handlingssätt.

Omgjorda dig, min själ, med ny kraft — pröfwa och ransaka alla deras omdömen, hwilka äro emot mig; utforska hwarigenom du uppwäcker deras mißhag; lyßna till deras tadel, eller sök att sluta dertill, och bortlägg derefter, hwad som är dem anstötligt. Ådagalägg genom ditt uppförande, att du icke är sådan, som de anse dig. Omgjorda dig, min själ, med ny kraft — och ära äfwen dina fiender; ty de hafwa ofta wisat dig den wäg, som är Gudi behaglig. Utan att weta det, hafwa de warit skyddsenglar för din wacklande dygd. — Wiken ur mitt bröst, I orena känslor af kränkt egenkärlek, samt förwandlen eder till ödmjukhet och sjelf-

kännedom! Fly från mitt hjerta du törst efter wedergällning och hämnd; ty Jesu efterföljare hämnas på sina fiender blott genom högre dygder! Jag will, ja, jag will wandra de wägar som behaga Herran, och Han skall göra mina fiender tillfreds med mig.

Den 6 Maj.

Försoning.

Matth. 5: 23, 24.

Wid altaret lägg offret neder,
Och ej ännu ditt rökwerk tänd;
En broder om försoning beder:
Ditt öga mild till honom wänd,
Ty äfwen han, den Fadren är,
Hwars nåd och bistånd du begär.

När honom du i famnen slutit,
Och släckt det hat ditt hjerta bränt,
Och bandet åter sammanknutit,
Hwars söndring du med smärta känt:
Tänd då ditt rökwerk upp med fröjd,
Det tränga skall till himlens höjd.

Intet är swårare för menniskorna, än att försona sig med dem, af hwilka de engång blifwit förolämpade. Då låter det råa, djuriska hämdbegäret höra sin röst, då uppreser sig den egensinniga stoltheten, under namn af ädel sjelfkänsla, och will icke eftergifwa någon af sina förmenta rättigheter, samt säger: "Andre hafwa lika nära till mig, som jag till dem; jag är icke upphofsman till twisten; jag har icke gjort början dermed; hwarför skulle jag nu bedja om fred och söka wänskap, såsom wore jag den allena skyldig." På ett sådant sätt söker det motsträfwande hjertat, fastän det icke kan neka försonlighetens pligt, att på allt sätt gifwa en wacker färg åt sin wägran att göra första steget, och utspanar tusende skenbara undanflykter, för att rättfärdiga sig inför Gud, menniskor och sig sjelf.

"Så ordagrannt har icke Jesus menat," säger man, "att jag strax efter en liden skymf skulle gå och tillbjuda försoning." Men så ordagrannt har han menat. Du skall göra just den, hwilken förolämpade dig, till föremål för ditt wälgörande, din tjenstaktighet; du skall allraminst wara dens fiende, som är dig obewägen; ty ordagrannt utöfwade äfwen Jesus sjelf sin förmaning: Wälsigner dem, som eder förbanna, görer wäl emot dem som eder hata, och samlen glödande kol öfwer deras hufwuden, det will säga; wisen dem med ord och gerning, att I ären ädlare och upphöjdare än de, då I beswaren deras förolämpningar med en godhet, som de icke förtjena, och derigenom twingen dem till erkännande af sin nedrighet, så att de ej kunna se eder, utan att blygselns rodnad färgar deras kinder.

"Jag will förlåta min motståndare i mitt hjerta," säger

man, "men mer kan man icke fordra utaf mig." Är detta icke ett af de hwardagliga grofwa sätt, på hwilka låga siälar dåra sig sielfwa. Du will förlåta i ditt hjerta; Gud skall weta det; men hwarför icke ocksä din motståndare? Är det wäl en uppriktig tillgift, när den, som skulle mottaga den, derom är okunnig? Du förlåter i tysthet, men den tystnad, du ända till ytterlighet iakttager, fortplantar det gamla agget och deß förderf. Det fordras ej, att du går åstad och utsäger deßa ord: "jag förlåter dig och åstundar försoning;" men det fordras af dig, att du genom dina gerningar wisar din uppriktiga benägenhet till förlåtelse, och derigenom förkunnar din motståndare, att du icke hatar honom.

"Jag will wäl förlåta, men aldrig kan jag förgäta det," säger man; hwilket betyder det samma, som: "jag will wäl icke hämnas; dock skall jag nog akta mig, att åter göra några wänskapstjenster." Men är det icke hämd, fastän under ett annat sken, om du aldrig mer will wisa den, som sökte skada dig, någon wälwilja och tjenstaktighet? Uppfordrar icke Jesus oß, att äfwen wara wår fiendes wänner; är det kärlek, då man låter sig nöja, blott man ej skadar någon; eller då man till och med kan stilla åskåda huru andra personer tillfoga någon samma skada, från hwilken man återhållit sig?

"Snart skall ett tillfälle komma, då det, som wi giort mot hwarandra, åter kan förlikas," säger man. Hwarutaf wet du, att detta tillfälle werkligen skall komma? Du uppskiuter försoningen blott derför, att du ej har något allwar dermed. Wore du en werkligt ädelsinnad menniska, så skulle du med förnöjelse uppsöka hwarje tillfälle, att wisa din owän, att du ej hafwer något emot honom, att du ej längre känner dig förorättad. Om ditt eget samwete tillstår, att du kanske sielf, uti din första uppbrusande förtrytelse, gått för långt, hwad annat, än en falsk blygsel, hindrar dig att gå och begära förlåtelse? Att hämnas, eller att straffa andra, är djuriskt angenämt, men att tänka ädelt nog, för att straffa sig sielf, det är en himmelsk känsla. Hwarför är du mer stolt att kunna likna djuren än englarne — kanske derför, att du ej är någon Jesu efterföljare, utan en af föraktliga tänkesätt intagen menniska?

"Jag har intet att förebrå mig i mitt uppförande; jag är den förolämpade. Att gå och begära försoning, eller ock att påkalla den genom kärleksrika handlingar, wille säga detsamma, som att framställa mig sielf såsom den förorättande, och förklara mig skyldig. Jag will wäl förlåta, men ej uppgifwa min rätt; ty att sätta ett sannt wärde derpå, är min första pligt." Så säger man, emedan man will rättfärdiga sin wrede med förnuftsgrunder, utan att betänka huru det, som i och för sig sielft är tadelwärdt, aldrig kan rättfärdigas. Och tadelwärdt är allt, som uppkommer af någon häftig lidelse. Din rätt skall du wißerligen tillerkänna sitt wärde, men du skall äfwen med lika stränghet ära dens rätt, mot hwilken du är intagen. Hwad betyder det, om han genom sitt uppförande wisat dig förakt? Du kan skydda

din rätt, ditt anseende, ditt wärde; men du har intet skäl, att på något sätt förringa din motståndares anseende och wärde. Hwad som ifrån hans sida war orättwist, kan icke blifwa rätt derigenom, att det beswaras på lika sätt af dig. Du är wärd förakt, om du ej genom ädelmod är i stånd att ingifwa dem aktning, som hafwa någon owilja mot dig. Förklara på ena sidan giltigheten af dina rättigheter, som man angripit; men wisa på den andra sidan, att du är upphöjd öfwer nedriga förolämpningar, och att, om wissa rättigheter någon gång äro twifwelaktiga, dina ädla tänkesätt likwäl aldrig äro det.

"Med ondskan," säger man, "kan ingen fred stiftas." Det är sannt; likwäl kan den stiftas med personer. Hata synden, men icke syndaren. Du tadlar ju de fel, du warseblifwer hos din älskade wän, utan att derföre förskjuta wännen sjelf. Modren agar sitt barn, och älskar det likwäl. Du ryser för den missdådares förbrytelse, som framdrages för domstolen, och känner medlidande med hans person. Du erfar då möjligheten att göra den wigtiga åtskillnaden mellan sak och person; hwarför undgår den dig i det ögonblick du personligen förolämpas. Gör din motståndares ondska oskadlig för dig, men skada honom icke sjelf, ty då skall du ännu mer förstora hans ondska mot dig. Nödwärn och förswar för din rätt äro himmelswidt skilda från din törst efter hämd.

Folkslag förswara med swärdet sin rätt mot andra folkslag, emedan en jordisk domare ej är att tillgå som kan dömma dem emellan, i en stat dömma lagen och öfwerhetspersonerne öfwer kränkt medborgerlig rätt, och straffa förbrytaren: smärre förolämpningar öfwerlemnas åt hwarje enskild att afgöra. Men äfwen i öppet krig mellan twenne folkslag har man blott affseende på deras rätt, icke på någotdera folkslagets förderf; äfwen i staten har lagen och öfwerheten intet hat mot personen, utan endast mot förbrytelsen. Hwarför will du likna wilda folkslag eller orättwisa domare, och hata personen i stället för ondskan? Intet kan förwärfwa dig större aktning och wördnad hos dina fiender, än denna oföränderliga rättwisa, hwarmedelst du, fastän förorättad utaf andra, likwäl erkänner deras goda egenskaper, gör dem godt, tjenar dem och talar wälwilligt med dem, utan att dock gilla deras fel.

Om wi behandlas owänligt och illa af någon, pläge wi föreställa oss honom ännu sämre och afskywärdare än han är. Alla hans goda egenskaper förlora i wåra ögon sitt wärde, hans obetydligaste brister synas oss stora, de likgiltigaste af hans ord och gerningar tyckas förråda ett ondt sinnelag, och sjelfwa det goda, som han gör, synes oss ganska twetydigt. Då wi hafwe sådane föreställningar, så finnes hos oss intet saktmod, utan hat, ondska, osanning och egen förblindelse, uppwäckt af stormande lidelser. Inga stora och ädla tänkesätt, ännu mindre Jesu Christi sinne, finnas hos oss.

Wi pläge med äfwen så stor orättwisa hata som älska. Liksom wi tänke oss den, med hwilken wi hafwe någon twist, mycket sämre än han är, föreställe wi oss äfwen den bättre, som wi älske.

Hos den förre förstore wi, hos den senare nedsätte wi hans fel. Utan denna menniskans tanklösa öfwerilning, hwarigenom hon dagligen bedrager sig sielf, skulle hon hwarken blifwa snar till owärdigt hat, eller fatta kärlek så utan öfwerläggning, som hon werkligen gör. Uppsök derför, om du will wis warda, hos dina älsklingar deras brister och hos dem, som äro dig motbjudande, deras aktningswärda sidor; då skall du aldrig bedragas i din wänskap, då skall du wara måttligare i din wederwilja. På jorden finnes ingen så förträfflig, att han kan förtjena wår högsta kärlek, en kärlek, för hwilken wi skulle försumma heliga pligter; ej heller finnes någon så ond, att han ju icke besitter egenskaper, för hwilkas skull han kan wara wärd någon högaktning.

Äfwen den person, med hwilken du för närwarande lefwer i twedrägt, föreställer sig ditt uppförande och dina tänkesätt wärre än de äro; ty blott derifrån härflyter deras förakt för dig, hwilket i sjelfwa werket dock smärtar dig. Huru kunde de wäl hata dig, om de genomträngdes af högaktning för dig? De hafwa owärdiga och ogrundade begrepp om dig; de äro i willfarelse; men hwad har du giort för att bewisa, det felet låg i deras föreställning om dig? Du swarar: "Jag wille icke göra mig mödan, att lära dem det rätta." Du will således bekräfta det dåliga, som de tänka om dig; då förtienar du äfwen i fullt mått deras förakt. Du säger, att det är dig likgiltigt, om en person dömmer wäl eller illa om dig. Jag twiflar på sanningen af deßa ord; jag wet, huru det smärtar dig, att de wisa dig hån och förakt, eljest skulle du aldrig blifwa uppbragt emot dem. Jag wet, att det ej länge skulle wara likgiltigt, om du erfor, att du hade mißtagit dig på dem; att de, i stället att wara emot dig, öfwerallt antoge sig ditt förswar, — öfwerallt, utan att offentligt synas, befordrade din sak, — öfwerallt, utan att lägga någon wigt på hwad som förefallit emellan eder, läto dina förtjenster och berömliga egenskaper wederfaras rättwisa. Du skulle ej längre blifwa likndid, om du fick höra, att just deßa personer, när något tillfälle erbjöd sig, förnämligast bidragit till uppfyllandet af någon din önskan, utan att ens begära tacksamhet derför. Lägg handen på ditt hjerta, och swara uppriktigt: Skulle de längre wara likgiltiga för dig? Nej, gör dig dock sielf ej sämre, än du werkligen är; du skulle icke kunna afhålla dig, att, wid första anledning, beswara kärlek med kärlek; att med sinnesrörelse, med uppenbar blygsel säga dem, huru mycket du mißkänt dem, och att du werkligen i första ögonblicket gått för långt. Du skulle wara den förste att bilägga all förtret, som förefallit emellan eder, för att öfwerträffa honom i ädelmod, eller åtminstone icke wara sämre än han. Så skall du, så skola alla wälartade menniskor handla, hwilka ej wilja räkna sig till den blinda, wärdslösa hopen; så skall en sann kristen wara beskaffad.

Och nu, hwarför iakttager du ej i omwändt förhållande det, som wi nyß sågo inträffa, och blifwer den, som öfwerraskar dina motståndare med ett sådant ädelmod, samt twingar dem att er=

känna ditt högre wärde, twingar dem att högakta dig, att söka din wänskap, att tillstå sina fel och sin willfarelse? Huru — du wacklar ännu förlägen? O swage dödlige, du är i sielfwa werket så låg och föraktlig, som du föreställer dig din motståndare!

Första grunden till wanliga mißhälligheter emellan menniskor lägges mest utaf mißförstånd; skadliga, kanske blott af elakt lynne giorda förtydningar af hwarandras uppförande, och inbillningar, som ofta äro grundlösa. Den ömsesidiga kölden beror i början blott på obetydliga småsaker, ofta på däraktiga twister, eller andra tillfälligheter. Slutligen will ingen, i sin såsånga stolthet, gifwa efter; hwar och en will se den andre förödmjukad; och menniskor, hwilka kanhända eljest skulle hafwa högaktat hwarandra, ja, äfwen kunnat göra hwarandra wäsentliga tjenster, aflägsna sig nu med fiendskap från hwarandra.

Kan werkligen en småsak — hwilken benämning tillkommer allt som är jordiskt och förgängligt — wara en tillräcklig orsak, hwarför wi skole på allt upptänkligt sätt förbittra sammanlefnaden för hwarandra? Hwad kan jag slutligen winna med allt mitt hat och all min wrede, om jag derför skulle förlora blott en enda glad stund? Är den icke störst af alla dårar, som, genom agg och ett fiendtligt uppförande, blandar gift uti glädjebägaren? Är den, som behandlat oß på ett kränkande sätt, werkligen sämre till sina tänkesätt, än wi äre? Hwarför låte wi då det, som han gör emot oß, oroa oß så mycket? Hwarför gifwe wi ej efter för hans swagheter, eller, då högre pligter neka oß det, hwarför behandle wi honom icke i allt öfrigt med ädelmod och skonsamhet, alldeles på ett motsatt och ädlare sätt än det, hwarpå han behandlar oß? Om han werkligen, jemte många swagheter, äfwen har berömliga egenskaper, hwarför undandrage wi honom wår aktning för de senare, och lägge så stor wigt på de förra? Wände wi derigenom icke wapnen mot oß sielfwa, och försämre wi icke derigenom wårt eget wärde?

Huru stor en förolämpning, som wederfarits oß, än må wara, så kan den likwäl aldrig wara nog stor, för att gifwa oß rätt att hata personen. Förolämpningar warna oß blott, att icke åter träda i samma förbindelser med samma person, hwarigenom han på samma sätt kunde å nyo kränka och skada oß. Wår nästas fel skall uppmana oß till försigtighet, icke till hämd, hwilken alltid äggar till en motswarande känsla hos wår fiende. Men om wi, genom ett ädelmodigt uppförande, nödge den felaktige till erkännande af sin willfarelse och orättwisa, samt till djup ånger öfwer sin obetänksamhet, så är detta den sanne kristnes, den wises högsta triumf, så är detta dygdens högsta seger.

Sök att kunna upplefwa denna triumf, om du ännu icke njutit den, om du ännu aldrig sett mildhetens och försonlighetens tårar uti en menniskas ögon, som gerna skulle hafwa hatat dig, men i stället blifwit twungen att högakta dig. Sök att upplefwa denna triumf, så skall du aldrig mer åstunda hämdens och skadeglädjens triumf. Och detta är att wälsigna dem, som oß förbanna,

att göra wäl emot dem, som oß hata. Jesus, din gudomlige lärare, fordrade icke mer, än denna din egen triumf; anser du wäl hans befallningar för swåra att uppfylla?

Se, den tid, som wi hafwe att wistas tillsammans med hwarandra här nedre på jorden, är så kort; förgifta den icke sjelf med wrede och öfwerilning! Gå, det gifwes menniskor, som ännu mißkänna dig; menniskor, som du hittils icke kunnat fördraga, — gå till dem, och bered dig försoningens heliga triumf. Lifwet är kort och ringa, deß större bör menniskan wara deruti. Hwem wet, om icke den person, med hwilken du lefwer i twedrägt, och hwilken du kanhända ofta skymfat, icke snart kommer att tillhöra grafwen. Will du kanske förbittra hans sista ögonblick på jorden; will du wara den som oroar hans sista, stilla sömn; skall han lemna werlden med en suck öfwer dig, och med denna suck träda inför Gud i ewigheten?

Eller hwem kan säga dig, när du sjelf upphör att wara ibland oß? Kan du dö med glädje, utan att hafwa försonats; och om du äfwen på din dödsbädd med bortdynande läppar framhwiskar det ljufwa försoningens ord, höres det wäl af den, hwilken det angår? Det dyrbaraste, som du i döden kan gifwa de dina uti arf, är den högaktning och wänskap, som du njuter; men den, som oförsonad nedlägges i griften, efterlemnar förbannelsen såsom arfwedel.

Enhwar, som kan uttala deßa ord: "Jag känner ingen på jorden, hwilkens fiende jag är," måste erfara en outsägligt hänförande, en himmelskt skön känsla. Det är ingen skam, att, utan eget förwållande, möta andres fiendskap; men det är alltid nedrigt att förorätta andra, så att de blifwa wåra fiender.

Wågar jag med gladt mod uttala: Jag känner ingen på jorden, hwars fiende jag är? Allwetande, mitt hjerta är öppet för Dig; ware Du min Domare! Skulle jag hata mina medskapade, mina bröder, dina barn, Du Ewige Fader; skulle jag för en låg twist hata warelser, som Du älskar; skulle jag oförsonligt hata, utan wilja att förlåta; jag, som går till Ditt tempel, till Ditt altare, till Jesu Christi, den förbarmande Werldsförsonarens kärleks- och försonings-måltid.

Nej, nej, jag will älska dem, som mig hata, wälsigna dem, som mig förbanna, göra wäl emot dem, som mig hata; jag will bedja för dem, som göra mig skada; jag will i hemlighet tjena dem, som bemöda sig att undandraga mig all wälwilja, och hjelpa dem, som i nöden, lemnade mig utan hjelp. Alla begå wi fel, och äre fulla af swagheter; äfwen jag will förlåta, will älska menniskor, till och med då jag har orsak att tadla deras fel. Måtte försoning bo så wäl på jorden, som i himmelen! O Du, domare ofwan stjernorne, barmhertige Gud, förlåt mig mina skulder, såsom jag förlåter dem mig skyldige äro.

Den 7 Maj.

Att lida för andra är himmelsk wällust.

Col. 1: 24.

Når bröder utaf qualens plågor blöda,
I farans stund, wid sorgens, nödens hot;
När deras kraftlöshet, när deras möda
Ej kan det hårda ödet kämpa mot;
Då kärlek tala skall, och ömkan, i mitt hjerta;
Då skall mitt bistånd lindra deras smärta.

O Gud, förlän mig kraft, att tåligt bjuda
Hwart offer, att befordra andras wäl;
Låt, om försakelse, ditt bud ord ljuda
Wälgörande och mildt uti min själ!
Hur skönt, att då se bröders tårar rinna,
Och deras hjertan tacksamt för mig brinna!

Har du någonsin känt en angenäm tillfredsställelse, då du med uppoffring af egna fördelar, gaf andra din hjelp; då du, med försakelse af egen glädje, egna bequämligheter, wederquickte en främmande? Har du någonsin känt en ren, obeskriflig förnöjelse uppstiga i ditt bröst, då du utöfwade det goda, och man med otacksamhet förföljde dig; då dina ögon utgjöto bittra tårar, och Gud talade i ditt inre: "Du har handlat ädelt, ehuru man ej erkänner förtjensten af dina gerningar."

Är denna känsla icke främmande för dig; då kan ej heller den mening längre wara dig dunkel, hwilken ligger i deßa ord: "Det är en himmelsk wällust att lida för andra;" då förstår du Jesu ädelsinnade Lärjunge, hwilken skref till sina wänner: Nu fröjdar jag mig i mitt lidande för eder. Col. 1: 24.

Wanliga menniskor, som tro sig blott wara skapade för sin nytta och sina begär; menniskor, som fulla af egenkärlek likna djuren och blott tänka på sig sjelfwa; menniskor, som icke hafwa något mer gemensamt med werlden, än att sköta sina bequämligheter, något mer gemensamt med Kristendomen, än blotta namnet; sådane menniskor förstå wißerligen hwarken Aposteln Pauli, eller någon sann Christi efterföljares ord.

"Hwad bekymrar jag mig om andras öde" säga de; "skall jag uppoffra mig för andra? Ingen skall slutligen wisa mig någon tacksamhet derför. Jag har nog att göra för mig sjelf. Sörje då hwar och en för sig, och Gud för oß alla!"

Tywärr, hör man alltför ofta deßa talesätt i allmänna lifwet, och enhwar som utsäger dem will dermed låta förstå, hwilket wärde han äger. Detta sätt att uttrycka sig tillhör den lägsta egennytta, den afskywärdaste sjelfkärlek, som känslolöst öfwergifwer lidande medmenniskor, och icke har något öga för andres nöd, andres lycka. Man menar sig redan hafwa gjort nog och mer än tillfyllest, om man gifwit tiggaren en skärf, den hungriga ett stycke bröd, den nakna en förnött klädnad; saker, hwilka man så lätt kan umbära, att man ej ens warseblifwer deras förlust.

På ett annat sätt talar åter den, som gör anspråk på så kallad werldsklokhet, och will förena sin låga egennyttas fordringar med det, som en sann gudaktighet bjuder. "Det är wäl rätt," säger han, "ja, det är en pligt, att man kraftigt bistår andra. Man måste understödja allmänt nyttiga saker; man måste göra något för fädernes landet, för menskligheten; äfwen jag will af hjertat gerna befordra allt godt, men blott med det wilkor, att icke min egen fördel derwid lider något. Jag wore däraktig, om jag derwid förglömde mig sjelf, eller gjorde andra tjenster, som kunde blifwa förderfliga för mig sjelf. Det fordrar ej heller Religionen; ty jag har äfwen pligter att iakttaga mot mig sjelf."

Så talar den såkallade werldskloke. Han tror sig hafwa löst gåtan, huru man med lika nit kan tiena twenne herrar, Gud och Mammon; men han hör till dem, om hwilka Christus säger: De hafwa fått sin lön. (Matth. 6: 2.) Han tänker klokt nog att hjelpa andra, derför att de förr eller senare skola hjelpa honom. Han beräknar sin dygd, såsom köpmannen sin wara, och utöfwar det goda, icke derför att det är godt, och just derigenom hans pligt, utan derför att det kan bringa honom nytta, eller åtminstone ingen skada. Men så snart han misstänker någon sådan, skall han anse företaget obehagligt, skall han med alla krafter söka förhindra eller förswaga det, skall det förtryta honom, om Gud gifwer sin wälsignelse dertill, då det icke synes fördelaktigt för hans fädernesland, hans anhöriga eller honom sjelf.

Wi hafwe wäl äfwen pligter mot oß sjelfwa att iakttaga; men deßa pligter ålägga oß ingen egenkärlek. Wi äro förbundne, att skydda wåra egna rättigheter; men äfwen att försaka dem, så snart andra menniskors större och heligare rättigheter, som på det allmänna wälståndet hafwa ett större inflytande, stå i motsägelse med wåra. Pligten befaller oß wißerligen att hafwa omsorg för oß sjelfwa och wåra anhörige, men denna pligt tystnar, så snart wår fördel blir andras större skada; så snart det goda wi befrämje bringar andra större förlust, än den nytta är wärd, hwilken wi berede oß sjelfwa. Wi hafwe wäl en rätt till alla lifwets anständiga samt lofliga njutningar och nöjen, men wi skole ej utöfwa denna rätt; ja, wi skole, såsom en del, lida för det hela, wi skole med glädje försaka förmögenhet, anseende och bequämlighet, när genom detta offer många menniskors, kanske hela städers eller hela länders lycka kan köpas. Är du icke mäktig denna själsstorhet, så kalla dig icke Jesu efterföljare, icke Guds barn!

"Hwilket godt har jag wäl derutaf" ropar den sårade egenkärleken; "hwarför skulle det wara min pligt, att lida brist, nöd och förakt för andra, då likwäl ingen menniska skulle göra detsamma för mig?"

Du frågar: hwarföre? — Emedan det är din pligt; emedan ditt samwete, såwida det ej förut är förblindadt af fördomar, säger dig: det är gudomligt stort att handla på ett sådant sätt; emedan den heliga Skrift säger dig: så har Jesus handlat; emedan ditt eget hjerta säger dig:

om alla menniskor lefde och handlade i denna anda, skulle Guds Rike wara ibland oß, och frambringa en himmel på jorden; emedan ditt eget förnuft ei kan annat än önska, att alla dödlige skulle hafwa deßa tänkesätt. Och då de, tywärr, icke hafwa dem, hwad berättigar wäl dig att wara åfwen så ofullkomlig och sjelfkär, som de? Tillhör du menniskorna eller Gud; tillhör du jorden eller ewigheten; tillhör du dina med kroppen sammanhängande sinnliga begär, eller din odödliga själs högsta pligter och lagar?

O, säg dock icke: "jag skall göra mig löjlig genom en så ädelmodig sjelfuppoffring; man skall anse mig för en drömmande swärmare!" Nej, broder, då du har himmelens lag i ditt bröst, och menniskornas wäl för dina ögon, så fråga icke: "hwad skola wanliga menniskor tro om mig;" utan: "huru skall jag wara behaglig för mig sjelf och min Gud?" Har menskligheten någonsin sjunkit så djupt, att man förklarat dem för löjliga, hwilka för det allmänna bästa uppoffrade sig sjelfwa, sitt lugn, sin förmögenhet, ja, sitt lif? Hafwa fäderneslandets förswarare, hafwa beskyddarne af medborgarnes frihet och rätt, någonsin ansetts löjliga, då de utgingo bland slagtfältets faror, och utan afseende på sitt lif eller sina anhöriges sorg, utgjöto sitt blod för andra? Hafwa icke de efterkommande med rörande wördnad berättat deras gerningar för sina barn och barnabarn; har icke en tacksam hågkomst öfwer dem upprest minneswårdar, på det en så stor dygd aldrig på jorden skulle förswinna? Hwar finnes ett land, hwar finnes ett folk, som icke omsider hedrat och högaktat ett stort, upphöjdt, allt försakande mod, samt med bifall och hedersbewisningar belönat den sig uppoffrande dygden?

Så haf icke afseende på dina beqwämligheter, dina fördelar, dina obetydliga jordiska önskningar, om du med deras uppoffring kan köpa ett allmännare och waraktigare godt för dina anhörige, dina medborgare, ditt fädernesland, eller hela menskligheten. Fråga icke, hwad folket skall dömma om dig, utan fråga endast efter din egen öfwertygelse. Döm dig icke efter de meningar, som yttras af andra, hwilka äro fegt och slafwiskt fästade wid sina penningar, sina hedersposter eller beqwämligheter, utan lemna med glädje din ringa fördel, för att werka ett större godt; försaka dig sjelf för dina anhörige, för dina barn, för fäderneslandet, och fäderneslandets sak för hela menskligheten wäl.

Då skall du känna samma himmelska wällust, hwilken, efter förutgångna stora gerningar och lidanden, förherrligade ädla, gudomliga menniskors själar; då skall du känna, huru den ända dittills dunkla meningen af den Heliga Skrifts bokstaf, blifwer tydlig och lefwande, då den ljuder: Nu fröjdar jag mig i mitt lidande för eder.

Fråga den älskande, om han erfar någon smärta, när han arbetar för sin älskade, för sin wän. Fråga honom, om han känner sig olycklig i det sköna ögonblick, då han sjelf störtar sig i fara för att rädda dem. Fråga honom, om han för allt werldens guld wille sälja det förtju-

sande medwetandet af en ädel gerning. Ack, hwad är wäl den, som kan sälja sitt eget wärde, eller som endast arbetar och förjer derför, att skaffa sig ett yttre, fåfängligt anseende; eftersinnar han wäl, att menniskan skapades till Guds afbild; tror han wäl, att denna lockande yttre glans är waraktig, att den ockſå kan trösta honom i lidandets ögonblick, eller i ensamma stunder, då samwetets röst ljuder; nej endast ädla gerningar, som försaka det menskliga för det gudomliga, trösta, helga och förherrliga själen.

Fråga den ömma modren, som full af fruktan, genomwakar långa, oroande nätter wid sitt barns sjukſäng för att rädda deß lif; fråga henne, om hon någonsin ångrar den uppoffring hon gjort af sömnens behag och wederquickelse, om det gör henne ondt, att hafwa gifwit sista brödsmulan åt sitt hungriga barn, då hon sjelf försmäktade efter föda. Eller fråga den trogne fadern, om det kostade honom mycken möda, att afſäga sig alla bequämligheter, nöjen och förströelser, för att bereda de sina en anständig och hederlig utkomst; om de sår mycket plågade honom, hwilka det tunga arbetet för hans älskade förorsakade; eller om han gjorde mycket afseende på de swettdroppar, hwilka han utgjöt på nöddens heta dag, för deras wälfärds skull.

Så och fråga den tacksamme sonen, som hellre will arbeta och lida brist på det nödwändigaste, än se sina gamla föräldrar lida nöd; om den magra födan icke är honom kärare, än hwarje läckerhet, hwarje frossande gästabud, wid hwilket han måste tänka på sina föräldrars bekymmer. Fråga den goda dottern, hwilken försakar den glada njutningen af sin ungdom, för att blifwa en sjuklig moders eller en af ålderdomen förswagad faders stöd, om hon will bortbyta sin himmelska wällust, sin själs saliga tillfredsställelse mot glänsande prydnader, talrika tillbedjares smicker, eller en wällefnad, som kunde göra henne oberoende af sina föräldrar.

Nej, alla deßa skola tillbakawisa dig med de herrligheter, som du erbjuder, och känna sig lyckliga genom wällusten, att umbära för andra, att lida för andra. Detta är dygdens triumf; detta är det gudomliga hos menniskan, den himmel som omgifwer henne på jorden.

Och såsom den älskande med förtjusning lider för den älskade, modern för det sjuka barnet, fadern för sina anhöriga; den ädelmodige sonen, den tacksamma dottern för sina föräldrar, så skole äfwen wi gerna fördraga det swåraste, om wi derigenom kunne afwärja en större olycka ifrån andra.

Wällusten att lida för andra, har egentligen sitt största behag deruti, att just deßa jordiska uppoffringar upphöja själen, samt göra deß höghet och deß ewiga wärde framför allt sinnligt, rätt synbara.

Hwem är den högste på jorden? Är det icke den, som står oberoende, utan att frukta något; som är så rik, att allt annat är honom ringa; som hwarken lockas af ryktbarhet eller lysande hedersbetygelser; som icke anser guld eller purpur dyrbarare, än det han redan äger?

Så är den, som skattar dyg-

den högre än allt annat skönt, som werlden kan erbiuda, en af de mest upphöjda warelser. Den, som med glädje lider för andres lycka, han måste wäl wara oberoende; ty han fruktar icke smärtan, icke engång sielfwa döden, när det allmänna bästa fordrar den. Han står högre än smärtan och döden, under hwilkas hand den låga menniskan bäfwar. Den, som för att lyckliggöra andra, med glädje will uppoffra gods och förmögenhet; han är så rik, att ett werldsligt godt synes honom obetydligt i jemförelse med herrligheten af hans pligt; han behöfwer icke edert guld och purpur, för hwilket swaga menniskor knäböja med wördnad; hans menniskokärlek och själsstorhet uppböja honom långt öfwer det stoft, som andra kalla rikedom, och som de åter förlora, då döden kallar dem härifrån.

Efter höghet stråfwar hwar och en, som föddes af quinna. Den dygdigaste är den högste af alla, och derför äfwen den lycksaligaste. Ju mer han förlorar af sitt jordiska wälstånd, för att göra andra godt, ju ringare synes honom det, som jorden och menniskornas omdömen kunna gifwa. Wißerligen måste det smärta honom, om han hör sig lastas af dem, för hwilka han uppoffrar sig, men det är ju icke för deras ofärd utan för deras wälgång han arbetar. Wißerligen måste det fröjda honom, då han förnimmer, att man låter hans goda wilja wederfaras rättwisa; det uppmuntrar honom, och gör honom skadeslös för de öfriges orättwisa. Han känner med förnöjelse, att han icke står alldeles ensam ibland menniskor; att ännu ädla finnas under himmelen, som förstå honom; men äfwen utan detta bifall skulle han hafwa fullgjort sin pligt, ty det saliga sammwetslugn som herrskar hos honom, samt tanken på Gud och ewigheten gifwa honom en fullkomlig tillfredsställelse.

Den smärta, hwilken han såsom menniska och medborgare lider, då han arbetar för andras wäl, förökar styrkan af hans inre salighet. Ju större det yttre offret är, deß större är hans inre salighet. Sielfwa smärtan blifwer en del af den wällust, som upplifwar honom; den förhöjer hans wärde, och hans gerningars glans. Ögat må gråta, men hjertat känner sig likwäl lyckligt; kroppen må lida, men själen fröjdar sig likwäl öfwer segern. Detta är intet lidande, som wanligen plägar åtfölja förbrytelser; det träffar blott kroppen och deß behof, men själen beherrskas icke derutaf.

Äfwen för mig kunna ögonblick inträffa, då jag får att wälja, antingen jag skall uppoffra och lida något för andras wäl, eller låta olyckan drabba dem, och behålla mina egna ringa fördelar. Skall jag wid sådane tillfällen wackla; skall på den tomma wågskålen läggas en usel bequämlighet, någon winst eller förlust i min förmögenhet, något affeende på kortsynta menniskors omdömen, för att uppwåga min pligtkänsla? Huru — skall min åtrå efter penningar och gods; mitt begär att behaga wanliga menniskor, min fåfänga, min fruktan att föraktas och mißkännas, min böjelse för en maklig lefnad, för njutningens glädje, för allehanda små förlustelser och förströelser; skall detta någonsin hindra mig att njuta ädla själars triumf och den himmelska

wällusten, att lida för andras lycka? Skall jag aldrig kunna sönderslita mina låga njutningars och mina sinnliga lustars bojor; skall jag aldrig uppstiga till känslan af mitt wärde, såsom en högre warelse, hwilken skapades till Guds afbild? Jag will, jag skall det; ty äfwen jag har kraft och mod att utöfwa hwad jag erkänner såsom pligt, utan afseende på min egen fördel.

Ja, jag will följa edra efterdömen, I sällsynte, gudomligt sinnade menniskor, som, för att utöfwa wälgerningar mot hela slägten, folkslag och länder; för att bereda lycka åt efterwerlden, som ännu slumrade i framtidens dunkla sköte, med mod förde eder egen lefnads glädje såsom offer till altaret. Jag will handla såsom I, för hwilka sanning, rättwisa, frihet och oskuld woro heligare än ryktbarhet, äregirighet och maklighet. Jag will i de förhållanden, uti hwilka Guds hand satt mig, likna eder, hwilka ledo smädelse för sanningens skull, fattigdom för fäderneslandets, förföljelse för rättwisans och döden för edra bröders skull.

Hwad har jag hittills gjort att förtjena namnet af Jesu Lärjunge? Hwad har jag gjort, för att djupt i min själ känna den salighet, med hwilken dygden belönar? Ack, dygdens namn gjorde mig ofta kall, emedan jag föga kände den; det rörande efterdömet af mensklighetens lidande wälgörare werkade blott flyktigt på mitt hjerta, hwilket blifwit fångadt af låga begärelser. Hwar är det stolta, uppböjda sinne, som för det allmänna bästas skull, försakar sitt eget wäl? Hwad har jag gjort, som kan förliknas med den ringaste af Jesu Lärjungar?

Äfwen de hade ju kunnat njuta större bequämligheter, samt förwärfwa sig större anseende, förmögenhet och bifall bland menniskor, om de warit mindre fästade wid sin pligt och sin gudomlige mästares läror. De fördrogo deremot modigt fattigdom, bekymmer, förbannelse, fängelse, ja, sjelfwa döden, för att bewisa det gudomliga ordets sanning och göra det herrskande på jorden.

Och Du, på hwars namn min själ icke utan wördnadsfull bäfwan kan tänka, Jesus Messias, som återlöst werlden, som befriat, wälsignat och förherrligat menniskoslägtet; hwilken salighet måste icke redan härnedre hafwa genomträngt Dig, då Du bittert led för menniskoslägtets synder och förderf; då Du gick i döden, för att lära mig, hwilken wällust det war, att lida för andras lycka!

O Jesu, Du höga urbild för dygd och mensklig själsstorhet; med förtjusning ser jag Dig wandra genom ett glädjelöst lifs ödemarker, för att förena de dödlige med Gud, deras Fader; ser jag Dig försmäkta i Getsemane, och förblöda på Golgatha! Jag will taga ditt kors på mig och efterfölja Dig, alla århundradens saliggörare, som räddat oß från själens död.

Den 8 Maj.

Kärleksfull fördragsamhet.

Matth. 9: 10—13.

Förnöjelse och frid skall bo
I menskowännens hydda;
Wälsignelse och samwetsro
Hans rätter skola krydda;
Hans trogna bön, i sorgens tid,
På qualens bädd, i dödens strid,
Skall Herren Gud ock höra
Och nåd med honom göra.

Det swåraste i umgänget med menniskor är wäl det plågsamma förhållande, hwaruti wi stå till personer, som genom sina fel, än ingifwa oß owilja, än uppwäcka förtrytelse och afsky, än komma oß att blygas öfwer sig. Och likwäl kunne wi ej ändra deßa förhållanden. Ofta äro de, som kränka oß genom sina egennyttiga tänkesätt, wåra egna blodsförwandter; ofta äro de, hwilkas fåfänga, hwilkas odrägliga stolthet och råhet såra wår känsla för det sanna och sköna, wåra förmän, hwilka wi lofwat lydnad; ofta äro deßa lättsinnige slösare, deßa spelare, deßa drinkare, wåra undergifne, hwilka äro skickliga, kanske nästan oumbärliga i wår tjenst.

Det brottsliga i deßa eller andra personers uppförande förbittrar ofta den glada njutningen af wårt lif; twingar oß, emot wår wilja, till hårda, ofta öfwerilande steg, och inwecklar oß i många oangenäma anelägenheter, mången strid. Wi sjelfwa känne, att wi, under andra omständigheter, och om wi blifwit mindre uppbragta genom menniskors lastbara förhållande, skulle hafwa kunnat handla bättre, och tänka mer kärleksfullt.

Wäl är konsten att umgås med illasinnade personer kanske den swåraste för en Kristen; men då det är så, måste också den Kristne uppbjuda alla sina krafter, för att blifwa mästare deruti. Att wara from ibland fromma, att ibland dygdiga blygas öfwer syndare; att gifwa dem, af hwilka wi älskas, genkärlek, kan, hwarken inför wåra ögon, eller inför Gud wara en förtjenst; ty, säger Jesus, om I älsken dem, som eder älska, hwad fån I i lön; göra ock icke de Publikaner detsamma? och om I hafwen eder wänliga mot edra bröder allenast, hwad besynnerligt gören I; göra icke också de Publikaner detsamma? Matth. 5: 46, 47. Men det är förtjenstfullt, att wara skonsam mot andras swagheter, att med tålamod bedömma deras fel, att kunna utöfwa kärleksfull fördragsamhet.

Hwad wi ock må göra, och hwarest wi äfwen må lefwa, så kunne wi likwäl aldrig undwika att umgås med brottsliga menniskor. Aldrig skole wi finna werlden helt och hållet efter wårt sinne. Öfwerallt skole wi möta folk, som, jemte många goda egenskaper, förefalla oß stötande genom ett mindre anständigt uppförande, eller genom tadelwärda tänkesätt. Ja, ofta

kan det hända, att rättskaffens menniskor ömsesidigt fatta owilja, ja för hwarandra, emedan en dygd fattas dem, den att känna kärleksfull fördragsamhet, att hafwa öfwerseende med menniskors fel.

Wilje wi derför bewara wårt eget lugn och föröka wår egen lycksalighet, så skole wi, besinnande wåra egna fel och swagheter, icke behandla menniskorna, såsom de efter wåra fordringar böra wara, utan såsom de äro. Wi måste — besinnande den sanning, att alla menniskor omöjligt kunna wara englar, att icke alla kunna hafwa samma böjelser, samma mål, — lära att lefwa i endrägt med dem alla. Intet annat wal blifwer öfrigt för oß, än att antingen genom wår klokhet undwika hwarje klippa, eller beständigt sysselsätta oß med twister, smädelser och förolämpningar, och förbittra både wårt eget och andras lif genom ofördragsamhet.

Jesus Christus, wår högsta förebild i allt, som är skönt och gudomligt stort, Jesus Christus, långt ifrån att undwika umgänget med lastbara menniskor, och blott sluta sig till de frommes sällskap, uppsökte twertom syndare. Han satt med dem till bords; Han utförde sjelf Maria Magdalenas förswar mot dem, som strängt ifrade mot henne; Han ropade engång till skenheliga skrymtare: Den som bland eder är ren ifrån synder, han kaste första stenen på äktenskapsbryterskan! Han gaf alltid ett efterdöme af kärleksfull fördragsamhet, hwilken ej tillbakastöter någon för sina fels och swagheters skull. Han sjelf gaf sina lärjungar, då han utsände dem i werlden, föreskrifter om lefnadswishet. Se, jag sänder eder, sade Han, såsom får ibland ulfwar. Waren fördenskull kloke som ormar, och enfaldige som dufwor. (Matth. 10: 16.)

Huru har jag, att efter Jesu föresyn, uppföra mig med kristlig klokhet uti umgänge med lastbara personer; huru kan jag blifwa stark uti utöfningen af kärleksfull fördragsamhet? Behandla i ditt hjerta hwarje menniska, icke som hon för sina tadelwärda, utan som hon för sinn goda egenskaper förtjenar.

Detta är den allena riktiga wäg, på hwilken man kan närma sig till den gudomliga kärlek för alla menniskor, hwilken Christus så högtidligt och rörande anbefallt oß. Det är den wäg, på hwilken wi ernå det, som är så swårt, ja, som synes omöjligt för de flesta menniskor, den wäg, på hwilken wi lära att älska wåra fiender.

Det är icke lätt, att finna en dödlig, hwilken i sig skulle inbegripa alla laster; fastmer finne wi, ju bättre wi lära känna menniskorna, att alla hafwa sina goda sidor, sina berömwärda egenskaper.

Bortlägg först sjelf dina fel, innan du uppsöker hos andra det, som är tadelwärdt. Utforska deras berömwärda handlingar, bringa den nytta i ljuset, som de genom sina kunskaper, sin werksamhet, eller på annat sätt, i sin werkningskrets stiftat. Den man, hwars ofördragsamma sinne, hwars stolthet, hwilkens uppläggande wrede är stötande för dig, kan måhända wara en förträfflig husfader; den quin-

na, hwilkens fåfänga, sielfkärlek, benägenhet till förtal förtryter dig, är kanhända en öm moder, en trogen maka. Hwarför uppsöker du ej med lika begär det berömliga hos dina medmenniskor, som det tadelwärda?

Lär att erkänna andras wärde, så skall du oaktadt deras öfriga fel, tillwinna dig deras kärlek. Erinra dig, i umgänget med dem, det, hwarigenom de äro aktningswärda, så skall du så mycket lättare förlåta dem mången swaghet; så skall du lära dig att fördraga deras fel, hwilka nu såra dig så mycket. Tror du icke, att många, som äro dig emot, och med hwilka du afskyr att lefwa i förbindelse, — tror du icke att de, förr eller senare, kanske redan i detta ögonblick, erfara en större smärta öfwer sina fel än du. Men det blifwer dem icke så lätt, att befria sig ifrån det, som genom en lång wana, ty wärr, öfwergått till deras andra natur.

Hurudan skulle du wara i deras belägenhet; hurudan skulle du nu wara, om du i din ungdom njutit samma uppfostran som de, eller haft samma öde, hwarigenom de, till en del, blifwit sådane, som de äro? Kunna icke rikedom, äreställen och anseende göra dig öfwermodig en lång tid? Är du så wiß på din dygd, att du icke kunnat stappla på frestelsens slippriga bana, hwilken de måste wandra; är du, inom dig sielf, öfwertygad, att icke fattigdom, nöd och förlägenhet, kunnat förleda dig till samma felsteg, som dem? War billig, broder; döm icke andra innan du känner hela deras förhållande, deras ungdomstid, deras öde.

Många hafwa kanhända sken af en större förhärdelse, och deras handlingar uppwäcka ditt tadel. Men du, med den stolta känslan af ditt ädlare förhållande, har du beräknat, hwilka werkningar ett alltför hetsigt blod hos den ena, alltför retbara nerver hos den andra, kunna frambringa? Fel förblifwa wißerligen beständigt fel, och kunna aldrig rättfärdigas; men dock är graden af brottslighet, äfwen wid lika orättwisa handlingar, olika hos olika menniskor, allt efter som de, genom sin ålder och sinnesstämning, äro mer eller mindre känsliga för oförrätter.

Will du således älska dina medmenniskor, och wara fördragsam mot dem, oaktadt deras dåliga egenskaper; så bedöm dem efter deras ädlare sidor, så skatta det wärde, hwilket de werkligen besitta, och behandla dem derefter. Men derigenom är icke sagdt, att deras tadelwärda wanor, deras anstötliga tänkesätt, icke skola göra dig ondt. För att undwika dem, så iakttag alltid ett sådant förhållande till dina medmenniskor, att deras fel icke kunnat utbryta emot dig, eller det ringaste skada dig.

Det fordras blott en ringa grad af lefnadsklokhet, att öfwerallt förekomma, det menniskorna icke wisa oß sina tadelwärda sidor. Det står alltid i wår makt, att antingen återföra dem till det, som är rätt och anständigt, eller också afwärja, att deras laster icke förorsaka oß någon skada, eller bringa oß i någon farlig belägenhet. Du känner deras swaghet och lastbarhet, som förekomma dig widriga; wälan, uraktlåt då, att

gifwa dem något tillfälle att wisa sin nedrighet mot dig.

När, lena oskuld! förföraren närmar sig till dig, och försöker att med smekande ord undergräfwa din dygd, så wisa dig för honom i den höghet, som är rena siälar egen, med denna fasta beslutsamhet, som förskräcker äfwen den mest skamlöse, och du skall beröfwa honom sin fräckhet, ja, allt sitt mod till widare försök. Den som wågar att upptänka något skändligt mot dig, honom har du sielf, genom ditt uppförande, gifwit mod dertill. Han anser dig lastbar: derför behandlar han dig ock på ett ärelöst sätt.

Då den, som lättsinnigt leker med skämtande infall, gäckar det heliga och will göra det wördnadswärda löjligt; då bespottaren will framdraga andres swagheter i ljuset, för att glädja sig öfwer deras blygsel; då lastande tungor sättas i rörelse, och förtalet firar sin fest, för att afbryta den långwariga ledsnaden, så le icke öfwer bespottarens smädelser, och lyßna icke ens med skenbart wälbehag på förtalet. Din kalla tystlåtenhet, din likgiltighet skall afwäpna ondskan, och förwandla den till en känsla af inre blygsel.

Om du engång wet, hwilken anledning det war, som förorsakade ordwexling och twedrägt mellan dig och en annan, med hwilken du nödgades lefwa tillsammans, så borttag, med försigtighet, törnet från hwartenda af de ord, med hwilka du kunde såra honom. Wet att tiga, och du känner konsten att bibehålla endrägt och wänskap. Undwik, med kloka swar, den som söker tillfälle till twist; afwäpna honom, mot hans wilja, genom godhet, behag och wänlighet i ditt uppförande, utan att taga din tillflykt till nedrigt smicker, hwilket blott ger ny näring åt hans laster.

Om du måste komma tillsammans med menniskor, i ögonblicket af deras wansinnighet, det will säga, i det ögonblick, då häftiga lidelser med töcken öfwerhölja deras sinne och förnuft, så att de icke kunna styra sig sielfwa — undwik då, på ett skickligt sätt, utbrottet af deras wansinnighet, ware sig genom tystnad, eller betänksamhet i dina ord, eller också derigenom, att du aflägsnar dig. Lidelsernas rus är icke waraktigt, och straffar slutligen dem sielfwa. Den wredgade omwändes icke genom den wrede, som du sätter emot honom; drinkaren blifwer icke nykter genom dina förmaningar; den, som ett dåligt lynne, eller grämelse giort hård blifwer ej känslofullare genom din köld och din owilja.

Om dina förmäns tyranni förtrycker dig, så lär att tiga, lyda, och blifwa obemärkt för deras blickar. Den wise håller sig förborgad och stilla under stormiga dagar; han sätter sig icke mot de mäktigares befallningar; han söker ej sin ryktbarhet, genom att förgäfwes tadla illa beräknade anordningar; han wet, att det onda slutligen förderfwar sig sielft, och blott den försigtige räddar sig med betänksamhet från det allmänna skeppsbrottet.

Så handlar den Kristne. Detta är ormens list förenad med dufwans enfald och oskuld. Så afwäpnas den, hwilkens fel kunna bringa oß i fara. Wårt rättsinniga uppförande skall tillwin-

na sig werldens aktning, och wårt ädelmod deras beundran, som förr welat oß ondt.

Dock är allt detta icke nog för Jesu efterföljare. Den fördragsamma menniskokärleken inskränker sig icke endast till att tåla andras fel, den eftertänker äfwen medel att förbättra dem. Derför umgicks Jesus med syndare, för att kunna omwända, förädla och helga dem. De helbregda behöfwa icke läkare sade han, utan de kranke. (Matth. 9: 12.)

Men äfwen till detta menniskoälskande mål kunne wi först då lyckligt närma oß, när wi fortfare med tillbörlig försigtighet och klokhet. Enhwar kan icke förbättras genom hwem som helst. Den som, oåkallad, will upphäfwa sig till sedelärare och åtaga sig att omwända, kommer ofta att blygas, då en annan ropar: "du ser grandet i mitt öga; har du redan borttagit bjelken ur ditt eget?" Wi kunne ej heller uppträda med förmaningar mot wåra förmän, till hjertats förbättring, utan att brista i den aktning, wi äre skyldiga dem. Wi måste alltid först beswara de frågor: Hwem af dem, med hwilka du umgås, kan du förbättra; huru will du öfwertyga honom om sina fel, och läka dem?

För att med framgång fullända ditt werk, måste du framför allt weta att ingifwa den lastbare förtroende, högaktning och kärlek. Han sjelf måste warseblifwa, att du är mindre tadelwärd än han; att du behandlar honom med skonsamhet; att du förlåter honom med ädelmod, om han felar mot dig; att du känner sann kärlek och wänskap för honom. Då du engång blifwit förwißad om hans aktning och förtroende, så har du redan till hälften besegrat honom; så kan du först med framgång göra honom allwarlig, rörande, öfwertygande föreställningar om hans onda och syndiga egenskaper.

Men detta måste ske utan all bitterhet, om du icke will göra honom förbittrad mot dig. Det är förgäfwes, ja skadligt, att dagligen föra bestraffande ord på tungan, att dagligen prediska omwändelse och bättring, att dagligen uppträda med förebråelser. Denna oklokhet stiftar ofta mißtroende, köld och fiendskap; den straffbare blifwer slutligen så wan wid deßa förmaningar, att han icke fäster mycket afseende wid dem. Men ett hjertligt ord, som uttalas sällan och likwäl i rätt tid, då alla omständigheter uppfordra dertill, då den straffwärde kan med fullkomligt lugn pröfwa sina egna tankar och uppsåt; ett sådant ord i rätt tid är ett ord som medför seger.

Men uttala icke detta ord i andras närwaro, utan blott till din wän, utan alla wittnen. En förmaning, som gifwes i andras åsyn, är ett straff, är nästan wanära. Du will ju icke straffa, utan underwisa och uppmuntra till det goda. Du will och skall blott tolka det, som hans eget hjerta, hans samwete redan förut, fastän på ett dunkelt sätt, sagt honom. Han skall gifwa dig sitt bifall, om han i dina ord blott förnimmer återljudet af sina egna känslor, och om han finner din ton utan all bitterhet, utan häftighet, ställd till sitt hjerta, så skall det röra honom, då han i ditt tal icke fin-

ner något agg, utan endast uttryck af wänskap och bekymmer.

Så skall du, äfwen uti umgänget med lastbara medmenniskor, lefwa tillfredsställd, lugn och nöjd dermed, att du sjelf är lycklig, och kunnat göra andra lyckliga. Så skall du spara dig sjelf och dem mången strid och twistighet, många bittra ögonblick. Så skall du, såsom ett Jesu barn, werka wälgörande i din krets; så skall du fördraga den ofullkomliga med alla sina brister, och äfwen kunna älska dina fiender.

Men hwarför, o Gud, Du långmodige, allena Nådige och Barmhertige Gud, hwarför skulle jag icke med fördragsam menniskokärlek tåla mina medbröders fel och swagheter? Har Du icke sjelf tålamod och öfwerseende med wåra synder och missgerningar; såg du icke, ända från min barndom, med kärlek och nåd ned på mig, äfwen då jag syndade mot Dig? Huru — skulle jag mot swaga, bräckliga menniskor wara mindre tålmodig än Du, o Allraheligaste? We, om Du skulle wredgas öfwer wåra synder; om Du wille gå till doms med oß för wåra mißgerningar. Hwem kunde bestå inför Dig; hwem kunde säga: jag är rättfärdig?

Fördragsamma menniskokärlek, du den mildaste bland kristliga dygder, för dig öppnar jag mitt hjerta! Du skall der hafwa din bostad, och i denna werld, full af ofullkomligheter och brister, bereda mig en waraktig lycksalighet. Ty, hwarifrån kommer så mycken strid, hat och twedrägt mellan bröder; hwarifrån så mycken ofördragsamhet mellan äkta makar; hwarifrån så många mißhälligheter mellan blodsförwandter? Ack, de kunna hwarken bortlägga sina fel och swagheter, eller fördraga dem hos andra, såsom det anstår hwarje kärleksfull Kristen.

Och när genom särande swagheter, genom ett stötande uppförande, owilja och mißnöje uppwäckes mot dem, med hwilka jag måste lefwa tillsammans; när jag, sjelf tadelwärd, förgäter mina pligter mot tadelwärda; måtte Du då, min Jesus, min heliga förebild, wisa dig i allt ditt älskwärda ljus, och uppmuntra mig att fördraga menniskors dårskaper och swagheter, såsom du fördragit dem, och såsom den himmelske Fadren, utan att tröttna, dem fördrager.

Den 9 Maj.

Lär att wärdera den ringare.

Syrach 11: 2—6.

O, hur' djupt i dalen du må flytta,
Uppgår likwäl samma klara ljus
Öfwer dig, till glädje, och till nytta,
Och du bor i samma Faders hus!
O, hwar helst din hydda är belägen,
Uppå hwilken bortgömd, öde strand,
Löper han dock dit, den stora wägen,
Hwilken leder till ett bättre land!

Äregirigheten skiljer sig lika mycket från begäret efter sann fullkomlighet, som stolthet och högmod från ett höfwiskt medwetande af goda egenskaper.

Äregirigheten stråfwar efter anseende inför werlden, och anser likgiltigt antingen det sker genom offentligt erkännande, eller genom lycka och menniskogunst. Begäret efter ryktbarhet äggar oß att wilja kännas, prisas och beundras af många menniskor, utan att alltid noga öfwerwäga om det beundrade företaget tjenar till menniskoslägtets wäl eller we. Längtan efter själsstorhet och fullkomlighet tillhöra blott wisa, dygdiga och kristna menniskor, samt uppstår af medwetandet utaf hwad wi skole wara, för att uppnå wår högsta bestämmelse. Begäret efter ära och ryktbarhet handlar blott för en jordisk belöning, och sjelfwa det stora och nyttiga, som det uträttar, är wedergäldt genom ernåendet af deß mål. De hafwa fått sin lön, såsom Christus säger (Matth. 6: 2). Men själens ädla längtan efter fulländning och höghet, kan icke wedergällas med något jordiskt; den åstundar det stora och gudomliga; derför kan den äfwen fullborda det nyttigaste och swåraste, utan att bekymra sig om menniskor bemärka och ära det; den kan göra det mest beundranswärda, utan att eftersträfwa samtidens eller efterwerldens beundran.

Stoltheten will göra sig stor, och tror sig wara utmärkt genom wißa saker, som den äger framför andra; högmodet pråler med inbillade företräden, som man tillegnar sig, eller sådane företräden, på hwilka man sätter ett alltför stort wärde. Men den sanna sjelfkänslan af wårt inre wärde är den aktning, som dygden har för sig sjelf; är den stilla glädje, som tillhör ett godt samwete, hwilket ej kan besläcka sig med något oädelt. Stolthet och högmod yttra sig genom att förakta och nedsätta andra; den sanna sjelfkänslan af wåra goda egenskaper uppenbarar sig uti ett blygsamt erkännande af egna ännu obesegrade brister, uti aktning för främmande förtjenster. Det finns blott få wisa och stora menniskor, det will säga, äkta Kristne; derför äro ock de ganska få, som äga ett riktigt medwetande af sitt wärde. Egenkärlekens willor förringa gerna de fel, af hwilka man wanställes, samt förstora gerna det goda, och wärdet af det, som man will eller gör. Få äro nog intagne af förutfattade meningar, för att utan ett men erkänna det werkligt förtjenstfulla i andras uppförande, och hedra det med uppriktigt

bifall i händelse de blifwit twungne till berömmet. Få hafwa nog själsstyrka att wärdera det, som är en tillfällighet, en lyckans eller naturens skänk, en obetydlig bisak såsom det förtjenar; utan det må finnas hos hwem som helst, så skänka de detsamma en beundran, hwilken blott tillkommer den sanna förtjensten, och yttra i synnerhet en omåttlig förnöjelse, när de weta sig sielfwa wara i besittning deraf.

Så länge glädjen öfwer företräden och behag, som naturens eller lyckans gunst förlånat oß, blott yttrar sig i ett rent wälbehag till desamma, och wi aldrig förgäte, att wi ej genom egen förtjenst äge sådane företräden, utan hafwe mottagit dem af Guds nåd, så är glädjen deröfwer oskyldig; men den blifwer tadelwärd och syndig, om den yttrar sig genom ett spotskt förakt för de personer, hwilka icke äga detsamma som wi.

På sådant sätt wisar sig deras egenkärlek, hwilka, emedan de hafwa utmärkta natursgåfwor, och tidigare omständigheter mer utweckla deras själskrafter, kunna samla större insigter och kunskaper, samt fulle utaf stolt medlidande se ned på dem, hwilka ej äga så mycken skicklighet som de. Försmådande, nedsätta de andres förstånd och insigter, för att i jemförelse dermed låta sina företräden pråla så mycket herrligare; de wilja ej låta något annat gälla, än det, som de sjelfwe hafwa tänkt, welat, sagt och gjort; de framställa alltid sig sjelfwa såsom mönster, af fruktan att mißkännas och förgätas. Denna egenkärlek, som beständigt will behaga sig sielf, är ett fel hos hela klaßer bland medborgare, hwilkas pligt det är, att gagna genom snillegåfwor. Man brukar kalla det lärdom eller konstnärshögmod; men man finner det äfwen hos handtwerkaren, hos statsmannen, hos den andlige, hos krigaren. Detta högmod är i sig sielft äfwen så föraktligt och anstötligt för wåra medmenniskor, som att skryta med förmögenhet och lyckans ansenliga gåfwor, hwilket efter de stånd, wid hwilka detta fel starkast är fästadt, kallas köpmans- eller bond-högfärd. Detta prålande med penningar, denna smickrande känsla, att hafwa mer af dem, än andra; att i kläder, mat och husgeråd ej behöfwa stå efter någon; detta wälbehag, då man tror att andra menniskor erfara och afundas wår lyckligare lott, är så mycket förståndslösare, som det, hwarpå wårt högmod grundar sig, snart kan förswinna genom olyckliga händelser, och ofta icke är frukten af egen, utan af främmande flit, och inskränker sig till menniskonaturens lägsta njutning, till uppfyllandet af wåra djuriska behof.

Dock äfwen så oförståndig är af samma orsak deras fåfänga, hwilka genom sin skönhet, detta ytterst flyktiga goda, som äger så få års bestånd, eller genom sin prydnad och klädedrägt, inbilla sig något stort, och i sin willfarelse tro sig derigenom upphöjde öfwer andra; som älska sig sielfwa såsom naturens mästerwerk, och känna medlidande med andre, som de knappt anse wärdige att synas bredwid sig. Ack, huru falsk och bedräglig är icke denna willa! Den skönhet, som bedömmer sig sjelf, har redan förlorat sitt största be-

hag; ty menniskan blifwer älskwärd endast genom sin blygsamhet, jemte den själens huldhet, som uppenbarar sig i wälbildade anletsdrag. Den, som sjelf gifwer sig för myken aktning, njuter ofta af andra mindre, än han förtjenar.

Derför ernå de, som lägga en stor wigt på sin härkomst, sin börd, sin rang och sina titlar, sällan sitt mål. Denna stolthet öfwer tillfälliga företräden tillåter knappt de personer, som af densamma äro intagne, att medgifwa, det ringare personer äro af samma natur med dem, och hafwa lika anspråk, lika rättigheter och förhoppningar; den fördunklar hwar och en, som den beherrskar, ja, äfwen den obestridliga förtiensten. Den som, i sitt eget omdöme upphöjer sig för mycket, nedsättes så mycket djupare uti andras; ty de lära genom hans sätt att bära lyckans ynnest, det icke härkomst och rang hedra menniskan, utan att menniskan måste hedra dem. I andres omdömen stiger blott den, som i ädel ödmjukhet nedsätter sig sjelf; ty den, som, aktningswärd genom sin själs godhet, förgäter sina yttre tillfälliga företräden, erinrar andra deß lifligare, huru mycket den i och för sig sjelf måste wara wärd, som icke har glans och yttre höghet af nöden, för att winna kärlek och aktning.

Wi se derför de store bland folken på det mest uppriktiga och hjertliga sätt högaktas af sina medborgare, samt beundras af alla främlingar, då de med allt sitt wälde woro blygsamme, med all sin förmögenhet utan flärd, samt wid uppfyllandet af sina pligter, föraktade ett tomt bländwerk och fåfängligt prål. Stolthet öfwer wälde och makt är alltid säkraste medlet, att förswaga samma wälde och makt; ty den uppwäcker ett rättwist motstånd, och wåra fienders krafter wäxa, om wi sätte dem i werksamhet genom wår stolthet. Många tyranner hafwa måst sitta nedre på jordene; och kronan är satt uppå den, som man intet uppå tänkte. Många store herrar äro omkullfallne, och wäldige Konungar äro androm i händer komne. (Syr. 11: 5, 6.)

Anse derför ingen ringa, och låt ingen på ett kränkande sätt känna dina företräden. Religionen förbjuder det; äfwen lefnadsklokheten nekar det.

Att omåttligt wärdera det, som man är eller har, tillkännagifwer en swaghet antingen i förståndet eller i hjertat; men wanligen i beggedera. Wete wi ej med oß sjelfwa, huru sårande andra personers högmod och fåfänga är för wår känsla; huru obehagligt deras uppförande är, som med sitt öfwermod wilja förödmjuka oß? Hwarför följe wi då deras efterdöme; wi ingifwe ju andra samma känslor emot oß, om wi på ringaste sätt wisa dem huru stora inbillningar wi göra oß öfwer besittningen af egenskaper eller fullkomligheter, som felas dem? I stället att förödmjuka dem, uppwäcka wi blott deras stolta hederskänsla. I stället att utwerka oß högaktning och beundran, åstadkomme wi det alldeles motsatta, nemligen hemlig bespottelse, förakt, och kallsinnighet. Den som handlar så däraktigt, att han frambringar motsatsen af hwad han önskar, wisar

icke han förståndsswaghet? Dertill kommer, att den som tror sig mer utmärkt än andra, blifwer en slaf af dem, öfwer hwilka han tror sig upphöjd; ty huru mycket uppoffrar han ej af sin egen njutning, för att ingifwa owärdiga menniskor en hög tanke om sig? Huru blifwer han ej, mot förmodan, deras tjenare, som äro nog kloka, för att draga nytta af hans swaghet, då de på sitt sätt smickra hans fåfänga och högmod? Den stoltaste är alltid den mest underdåniga och böjliga; man lemnar honom i sin dårskap, sin egenkärlek, och leder honom efter behag. Han tror sig wara förgudad, och är en lekboll för främmande slughet, ett werktyg för främmande äregirighet; han tillfredsställer andras egennytta, och förgätes, så snart man icke mer har honom af nöden för sitt ändamål.

Skatta ingen ringa, och beundra icke dina egna företräden; ty hwarje förmätet anspråk, af detta slag, förolämpar, och förlåtes icke lätt. Hwar och en bär inom sig en känsla af sin rätt, och fordrar aktning af andra; hwar och en wet, hwad han, i sina förhållanden, är wärd, och kan omöjligt med tålamod fördraga ett försök, att såra detta medwetande. Dessutom anse icke många menniskor den glans, i hwilken du gerna will framställa dig såsom något utomordentligt. Du förhäfwer dig öfwer din rang, hwilken andra redan många gånger försmått; öfwer dina penningar och ägodelar, om hwilka de öfriga ganska litet bekymra sig, emedan de hafwa nog för sig; öfwer din skicklighet och dina kunskaper, då andra rigta sina lifligaste önskningar till helt andra mål; öfwer ditt behagliga utseende och din skönhet, då menniskornas smak är så olika, och det som förtjusar den ena, misshagar den andra. Ju mindre utmärkt det, som du isynnerhet will göra gällande, synes för andra; dess djupare kränker din bemantlade eller uppenbara stolthet; dess mer förolämpa dina djerfwa anspråk. De känna sig oskyldige, och fås ras derför så mycket bittrare af sin oförtjenta förnedring. Men det händer ej ofta, att den stolte här i lifwet blifwer utan förödmjukelse; den som uppwäcker fiender, bereder sig äfwen smädelse och förföljelse. Derför innehåller det wanliga ordspråket en warnande sanning: högmod går för fall. Förhäf dig icke öfwer dina kläder, säger den Heliga Skrift, och war icke stolt i din ära, ty Herren är underlig i sin werk, och ingen wet hwad Han göra will. (Syr. 11: 4.)

Skatta ingen ringa, derför att han är mindre, eller har mindre än du; ty dina företräden äro ej det utmärktaste hos menniskan. Ingen förenar alla fullkomligheter i sig. Gud gaf hwar och en olika egenskaper, hwarigenom man kunde blifwa aktningswärd, och nyttig; och derför kan ingen wara wärd ditt förakt. Ära derföre mindre det goda du besitter, än de egenskaper hos andra, som du saknar; äfwen den ringaste, hwilken du måhända knappt bewärdigar med en enda blick, öfwerträffar dig kanske mycket uti ganska aktningswärda egenskaper. Känner du honom så noga, att du wet hwad han är wärd? Det gifwes ingen så lastbar menniska, att hon icke äfwen har sina

goda seder, ingen så ringa, att hon icke öfwerträffar dig i skicklighet för något nyttigt yrke. Biet är ett litet djur, säger Syrach, och gifwer dock den sötaste frukt. (Syr. 11: 3.) Den som, med de gåfwor han af Gud mottagit, werkar nyttigast på sin plats, han är den mest aktningswärde, må han för öfrigt stå hwar som helst, och hans werkningskrets wara stor eller inskränkt. Icke hwad man är, utan hwad man gör; icke hwad man har, utan hwad man nyttjar och utöfwar, hedrar oß. Blicka derför aldrig ned på det som är lågt, utan upp på det som är högt hos menniskan; se ej på det som du äger, utan på det, som du saknar; ty umbärandet af ädla egenskaper försämrar menniskans lott ännu mer, än deras besittning förbättrar den.

Skatta ingen ringa, och wisa ännu mindre din medmenniska denna brist på aktning, emedan du derigenom utsår förderf för dig sielf. Mången är kanhända för swag, att kunna göra dig något godt; men ingen dödlig är så swag, att han icke kan på något sätt skada dig. Du skall ingen prisa för hans stora anseende, ty det är kanhända hans olycka; icke heller någon förakta för hans ringa anseendes skull (Syr. 11: 2.). Hwar och en, må han än wara aldrig så obetydlig i medborgerliga lifwet, kan genom ett synnerligt sammanträffande af omständigheter blifwa ganska betydande. Menniskan blifwer icke mäktig genom sin egen kraft, utan genom ödets lek, som kommer till hennes hjelp. Det är icke oerhördt, att fattiga tjenstehjon slutligen gifwit sitt olyckliga herrskap näring; att tiggare med sitt bröd stillat de rikes hunger; att tjenare räddat Furstars lif; att slafwar förskaffat sina husbönder friheten. Men lika ofta inträffa äfwen de händelser, då menniskor utan wigt, utan rikedom, utan makt, utan kunskaper, wid timande wigtiga anledningar blifwa förderfliga för de mest rika, mäktiga och insigtsfulla personer. Du känner icke ditt kommande öde, ännu mindre dens öde, som du i dag föraktar. Kanske har denne redan om några år, genom ett samband af händelser, uppswingat sig i så fördelaktiga förhållanden, att du skulle anse för ära, att räknas bland hans wänner, fastän ditt högmod i dag ser honom öfwer axel, och tillbakastöter honom.

Dock ännu mer än alla dessa bewekelsegrunder, måste wår Frälsares gudomliga läror afhålla oß ifrån denna sorgliga förwirring i förstånd och hjerta; måste den erinran, att Gud i himmelen äfwen är den ringastes Fader, att den wise äfwen är den okunniges broder; att Konungen äfwen är tiggarens broder; att den wackraste bland jungfrur äfwen är den fulastes syster; måste den föresyn af hög ödmjukhet och stor sjelfuppoffring, hwilken Jesus genom sina beundranswärda egenskaper och dygder gifwit oß, utplåna wår dåraktiga fåfänga. Hwilken stolthet kunne wi äfwen hafwa öfwer saker, som icke egentligen tillhöra oß, utan blott äro ett lån af Gud för wår lifstid; ack, kanske icke ens för hela lifstiden, utan blott för några år?

Hafwe wi då, o Gud som förlänar allt godt, mottagit dina skänker, för att med dem högmodigt förhäfwa oß öfwer andra dina barn, eller hafwe wi ej

fastmer emottagit dem, för att dermed wara dem till nytta! Hwad gagnar denna onyttiga stolthet öfwer gåfwor, som wi utan wår förtjenst mottagit af Dig; gåfwor, för hwilkas anwändande wi måste aflägga räkenskap inför Dig, liksom för andra oß anförtrodda pund?

Hwarje stolthet är en wansinnighet. Derför är det äfwen denna lidelse, som allraförst och allraoftast medför en fullkomlig förstörelse af wåra ädla själsförmögenheter. Nej, Fader i himmelen, jag will akta mig, att icke den oskyldiga förnöjelse, med hwilken jag betraktar det, som Du förlänat mig, urartar till öfwermod och nedsättande af andras wärde, hwilka Du, såsom en rättwis, såsom en alla med lika kärlek omfattande Fader, begåfwat med andra fördelar och fullkomligheter, som felas mig.

Icke stolthet, utan ett högt sinne, som upphöjer sig öfwer lifwets flyktiga mißhälligheter, skall uppelda mig för det, som gifwer ett ewigt wärde, och hwarigenom jag engång kan bestå inför Dig. Och om en falsk egenkärlek ofta förmått att blända mig, will jag blott tänka på mina wänners död, och huru föga all jordisk ära slutligen warit dem till hjelp; jag will erinra mig min egen upplösning; och huru kan jag då tänka på skönhet, som blott är stoft och mull; på rikedom, som andra äga; på ryktbarhet, som icke ljuder i min stilla graf; på makt och rang, hwilka, lika skuggor, förswinna med mitt sista andedrag! Amen.

Den 10 Maj.

Om mißbrukandet af andras swagheter.

1 Cor. 12: 4—7.

Når jag smädemunnar hör
Lögn med ilska pära,
Lär mig, Herre, som sig bör,
Andras namn förswara:
Att jag ej bestraffning spår,
När min broder felar,
Och når han af nöden här,
Nåd och tröst meddelar.

Dygd och brist är allas lott:
Låt mig billigt dömma,
Icke se det onda blott,
Och det goda glömma;
Falskt blir då mitt wittnesbörd,
Lär twertom mig måta,
Och af dygderna mig rörd,
Bristerna förgäta.

Jag är öfwertygad, att det i menskliga lifwet finnes mer än ett falskt sätt att rädda sig ur förderfwet. Jag kan omöjligt tänka mig alla de otaliga händelser då jag, för att undgå en förbrytelse, öfwergick till en annan; och då jag befriade mig ur en dårskaps nät, för att i samma ögonblick snärja mig i ett annat! Huru sällan war jag wis, såsom Jesus; huru ofta liknade icke min handling en Petri lättsinnighet!

Dock är intet af dessa falska sätt att rädda sig i menskliga lifwet wanligare än det, då wi, i glädjen att hafwa bortlagt något fel, eller undsluppit någon fara, triumfera öfwer dem, som äro mindre lyckliga än wi. Så se wi ofta barn, då de undsluppit små obehagligheter, upphäfwande glädjerop försmäda andra, som haft ett större missöde, eller först senare undsluppit faran.

Denna glädje är i sig sjelf ganska förhatlig. Hwem will icke wara glad, då han slutligen befrias från oangenäma förhållanden; då han slutligen kände sig fri för wissa fel; då icke samwetets hemliga förebråelser mer plåga honom? Förnöjelsen öfwer egen bättring blifwer ännu lifligare, om man skådar andra menniskor, som ännu befinna sig i samma olycksaliga tillstånd, och hwarken hafwa nog kraft eller mod att förskaffa sig en bättre lott. Först genom anblicken af deras ofullkomlighet erfare wi på ett ännu bestämdare sätt, huru beskaffade wi förut warit, innan wi fattat ett allwarligt beslut att blifwa bättre. Först genom detta djup låre wi tydligt känna wår upphöjelse.

Den tillfredsställelse, som wi hafwe med oss sjelfwa, derför att wi räddat oss, är en ren, oskyldig wällust, är en angenäm belöning, som wårt försonade samwete bringar oss; är den uppmuntran, som själens skyddsande gifwer, för att göra oss benägne för allt godt.

Men we den, som tror sig stå säker! Sjelfwa glädjen kastar honom åter i ett nytt förderf, då den, i stället att wara ett uttryck af wår egen tillfredsställelse med oss sjelfwa, blir en triumf öfwer andra, hwilka ej warit så lyckliga, som wi. Detta triumferande är åter en ny swaghet, antingen i wårt förstånd eller i wårt hjerta.

Det är en swaghet i förståndet: ty huru kan en wis man fröjda sig öfwer sin broders swagheter och dårskaper; huru kunna dennes fel tjena honom till ämne för någon förlustelse? Han wet sjelf med sig, att han ännu icke gjort sig fri från alla swagheter, alla willfarelser, att han icke är någon engel. Alla företräden, som wi äge framför wåra medmenniskor, äro antingen werkningar af wårt eget bemödande — och, ack, hwilken känner icke huru länge wi dukade under, innan wi slutligen wunno seger — eller äro de himmelens skänk, och hwilken kan wara stolt öfwer det, som ej är hans egen förtjenst? Blott den oförståndige bespottar den, som blifwit mindre wäl lottad; Jesu sanna lärjunge säger med Aposteln Paulus: **Gåfworne äro mångahanda, men anden är en; och embeten äro mångahanda; men Herren är en; och krafterna äro mångahanda, men Gud är en, som werkar allt i allom.** (1 Cor. 12: 4—7.) Intet är wårt; allt kommer ofwanefter ifrån ljusens Fader. Hwart och ett af wåra företräden, wårt förstånd, wår skicklighet, wår inbillningskraft, wåra högre kunskaper, äfwen wår bättre uppfostran, allt är Guds werk. O du, som fägnar dig af ett skönt utseende, och beler den som af naturen, genom tillfällighet, eller olycka, eller ålderdom blifwit ful; är din skönhet en werkan af dina förtjenster? Oförståndige, huru kan din

medmenniskas wanlottade skapnad gifwa dig anledning till skämt? Du, som beler din broders gröfre seder, hwilken icke blifwit uppfostrad i dina danssalar, och i den umbärliga yppighet, som herrskar bland dina bekanta; om Gud hade anwisat dig den lott, att blifwa en tiggares son, eller en halfnaken wildes dotter i aflägsna werldsdelar, skulle du då med en sådan stolthet kunna berömma dig utaf dina fina seder och åtbörder? Är icke allt af Gud, i Gud, och för Gud? Och det, som du menar dig äga på jorden, för hwars skull du förhäfwer dig, och beler den, som ej mottagit det i lika mått, tillhör det wäl dig? Nedlägger du det icke i dödsstunden åter wid dens fötter, som har förlänat dig det; skall det då blifwa dig lätt att aflägga räkenskap, när du uppfordras att bewisa, huru du på ett nyttigt sätt anwändt dina gåfwor; eller skall denna räkenskap icke blifwa lättare för den, hwilken Herren anförtrodde blott få pund, men hwilken med dem stiftade mer godt på jorden, än du med dina gåfwors öfwerflöd?

Men ännu oftare är wår triumf öfwer andras swagheter, icke så mycket werkan af ett inskränkt förstånd, som icke mer af hjertats låghet. Det gifwes narrar som låta sina dårskaper begabbas af andra, för att hafwa rätt, att åter bespotta dem. Ingen ädelhet finnes i deras sinnen; utan deras tänkesätt äro låga och nedriga; de intagas af en slags förtwiflan, som tröstar sig dermed, att andra kunna wara lika dåliga, som de sjelfwa. Det gifwes narrar, som antaga ett sken af wisdom, för att med en tredie person bele andras swagheter. Deßa bespottare, hwilkas förborgade stolthet öfwerallt framlyser, äro icke mindre föraktliga och afskywärda. De uppwäcka löje, utan att kunna urskilja, antingen man beler deras dårskap att wanära och förlöjliga sig sjelfwa, eller den, på hwilken deras begabberi syftar.

Dock måste wi icke derför fördömma hwarje skämt, som uttalas utan wrede, hwarje oskyldigt och glädtigt infall, såsom synd. Ofta pläga wänner med leende mun, ja ofta utaf kärlek, wisa hwarandra sina ömsesidiga swagheter. Deßa försök, att göra hwarandra brydda, äro obrottslige, så länge icke någon afsigt att kränka och smäda andra ligger deruti; så länge ännu sann kärlek andas uti dem, eller så länge man icke derigenom bemödar sig, att på ett kännbarare sätt förehålla andra det osickliga i deras uppförande. Ofta werka icke alla allwarsamma föreställningar, alla förnuftiga grundsatser så mycket till menniskors förbättring, som ett wälberäknadt skämt, hwilket yttras med godsinthet, och om hwilket man wet, hwarför och i hwilket ändamål det säges. Så plägar äfwen en fader eller moder, wid godt lynne, bry sitt älskade barn för deß oarter, i afsigt att afwänja det från desamma. Det wälwiljande skämtet från kärlekens mun är sannerligen ingen synd; det är en lindrig bestraffning för ett fel, i ändamål att föranleda till bättring.

Men det är att mißbruka andras swagheter, och att förkunna wåra egna böjelsers förderf, om wi begagne andras fel, för att, jemte

den tredje eller fjerde begabba dem. Här finnes icke mer någon wilja att förbättra de swaga, här finnes endast skadeglädje. Det finnes intet andligt eller kroppsligt lidande i werlden, som kan gifwa ädla själar någon förnöjelse; men hwarje swaghet, hwarje odygd är ett ondt, för hwilket själen lider. Mißbrukandet af andres swagheter, för att skaffa andra tillfälle till någon förlustelse, blifwer ett så mycket större wittnesbörd om wårt eget oförstånd, om wi bespotte det såsom ett fel hos andra, hwilket ej är deras egen skuld. Dertill hörer, att smäda en menniska för kroppsliga bräckligheter, som förr böra uppwäcka wårt medlidande, än wårt öfwermodiga förakt. Dertill hör försonlighet mot dem, som i sitt stånd icke kunnat mottaga samma finare yttre bildning och uppfostran, som wi. Men skamlösheten af wår bespottelse blifwer allrastörst, då wi utöfwe den öfwer menniskors egenskaper, som i sjelfwa werket förtjena mer beröm än tadel. Så begabbar wällustingen den afsky, som bättre menniskor betyga öfwer hans lastbara lefnadssätt; så bespottar den okyske de ädelsinnades wederwilja mot det djuriska i ord och gerning; så beler satan med fräckhet den blygsamma oskuldens rodnad. Fly deßa menniskor, i hwilkas bröst ett helswete lågar! De äro mäktige den swartaste förbrytelse; ja, de hafwa redan begått den.

Det är att mißbruka andres swagheter och uppenbara wårt eget hjertas förderf, om man drifwer gäckeri med någon, för att derigenom bedröfwa andra. Olycksalige bespottare, du beler andres dårskaper och swagheter; men just ditt gäckeri är det, för hwilket andra menniskor rysa. Ur ditt leende talar ett helswete, som fröjdar sig att förorsaka skada. Du will icke läka de gamla såren, utan du will göra nya; du will icke gifwa någon glädje, utan smärta; afund, hat och hämd lefwa hos dig; du är den djupt sjunkne, som lastar de ädla för små fels skull. Med owilja wänder sig hwarje menniska med någon grannlagenhet bort ifrån dig, ja, äfwen din like undwiker dig försigtigt, så snart du öfwerträffar honom uti fräckhet.

Det är att mißbruka andres swagheter och uppenbara wår egen dårskap, om man begabbar andras brister, för att hafwa tillfälle, att framställa sina egna fullkomligheter i en mer glänsande dag. Detta fel är ganska wanligt ibland personer, som af naturen hafwa några snillegåfwor, men intet utbildadt och moget förstånd; som hafwa en liflig inbillningskraft, men ingen grannlagenhet för hwad som är tillbörligt; som hafwa stor omdömesförmåga för yttre anständighet, men föga inre wärde. De lefwa blott i fåfänga; de wilja gerna framställa sina egna, obetydliga egenskaper till allmänt beskådande; de hoppas, att med sin sinnrikhet antingen förblända andra, eller ingifwa så mycken högaktning för sig, att ingen kan twifla på deras förträfflighet. De bemärka icke att deras bespottelse ej är annat, fastän i en ny drägt, än detta Fariseernes högmod, hwilket utropar: "Jag tackar dig Gud, att jag icke är såsom den der." De bemärka

icke,

icke, att de genom detta hemliga sjelfberöm, genom detta uppsökande af andres fel, genom detta bemödande att förstora andres willfarelser, uppfordra och twinga dem till en strängare dom öfwer sig sjelfwa; att de, i stället för beundran, skörda hat och förakt, samt att det bifallande, som gifwes i deras närwaro, nödwändigt måste förwandlas till mißnöje i deras frånwaro.

Det är att mißbruka andres swagheter, om man i stället att förbättra den, som felat, söker förleda honom till ännu större dårskaper. Äfwen den mest föraktliga menniska kan icke känna glädje öfwer sina medmenniskors okunnighet, förståndsswaghet och dårskapen då hon är sams med desamma. Förståndsswaghet uppwäcker blott medlidande; drinkarens dårskap blott wederwilja. Hwarför skall detta synas annorlunda, om ännu andra wittnen äro tillstädes? Hwarför gläder det dig då, att aflocka den enfaldige dåraktiga yttranden, eller att göra hans förwända omdömen rätt synbara; hwarför gläder det dig, att uppelda drinkaren till öfwerilade handlingar och uttryck, till wrede eller oanständigt skämt; hwarför gläder det dig, att öfwerhopa lättrogne med osanningar, på det de må föra dem widare, eller genom dem förledas till oangenäma steg?

Är icke orsaken dertill den hemliga stoltheten, att du icke är sådan, som de. Ack, du är föraktligare än deße usle. De fela af brist på förstånd, och du felar, fastän du besitter detsamma i fullt mått, af öfwerlagd ondska. De fela af dryckenskap, och du i ditt nedriga högmods rus.

Högmodet är i sig sjelft något, som wi hafwe gemensamt med djuren; det är ett sträfwande att göra sig allena gällande, utan afseende på andres wärde. Så tränger sig äfwen djuret fram öfwerallt, och alla sina likar tillbaka. Det mißbrukar sin styrka mot de swagare, för att winna någon fördel; men likwäl finnes äfwen någon ädelhet hos förnuftslösa djur, kanske ofta större, än hos menniskor. Lejonet, som bland högdjuren är stolt öfwer sin kraft, är ädelsinnadt mot de swagare, och låter ofta smärre djur ostraffadt leka med sig. Det tyckes anse för owärdigt, att betjena sig af sin öfwerlägsenhet till de kraftlöses förtryck. Huru nedrig måste icke den själ wara, som kan finna glädje deruti, att begagna andres swaghet, till winnande af föraktliga ändamål.

På ett straffbart sätt mißbrukas andres swagheter, om man gifwer dem näring, för att anwända dem till sin egen fördel. Dertill är endast den fulländade bofwen istånd. Full af girig egennytta, will han begagna sin styrka mot den swage. Han bedrager den godsinte och förleder den lättrogna oskulden till förbrytelser; han aftwingar den willrådige förderfliga löften; han gör den berusade till werktyg för sina skändliga afsigter; han låter, med fräckhet, orättwisa wederfaras den wärnlöse, emedan han icke derför känner någon fruktan. Med afsky bortwänder jag mina blickar från detta wilddjur, som skändar menskligheten wärdighet. We, att jag måste säga, att sådana men-

niskor ofta lefwa länge, fastän icke alltid ostraffade, på jorden!

Ädlare handlar den sanne wise, den Kristne. Han finner wisserligen dårskapen dåraktig, och det löjliga löjligt; han kan straffa menniskans laster med bespotte̅lsens gißel, på det de må afstå från dem; men i hans hand förwandlar sig samma ämne, ur hwilket mördaren preßar gift, till ett balsamiskt läkemedel. Han strider blott emot swagheterne, ej mot menniskorna. Han will förbättra, icke mißbruka, — icke göra det förderfwade ännu mer förderfwadt. Samma dårskaper, som han eljest klandrar, fördöljer han deremot med menniskokärlek för dens blickar, som skulle känna glädje öfwer en tillfogad skada. Han erinrar sig, jemte de swagheter, som kunna upptäckas hos hans broder, äfwen hans berömwärda egenskaper, och tänker, att icke lätt någon dödlig finnes, som är alldeles utan fel. Han gillar derför icke deßa swagheter, utan, när hans öfriga förhållanden tillåta honom det, närmar han sig den felande, och wisar honom, i en dertill tjenlig stund, likwäl ömt och skonsamt, sitt ogillande. Han will förbättra, men icke bedröfwa. Sådan är den kristne.

Men war jag alltid sådan? Allwetande Gud, war jag det alltid? Kunde jag alltid afhålla mig från fåfängans triumferande, då jag wisade att andre hade större swagheter, än jag; ack, och kanske blott wisade, då jag förstod, att på ett listigt sätt dölja mina fel? De woro med sina ringare swagheter blott warsammare; jag, med mina större fel, klokare än de. Hade jag någon rätt, att, såsom en Farisé, förhäfwa mig öfwer dem, och med öfwermod mißbruka deras swagheter?

Full af blygd står jag, Allwetande, inför ditt heliga ansigte, och hjertat, i medwetande af sina brott, slår hårdare, under ett straffande samwetes förebråelser. Kanske hade den, som jag ansåg mig berättigad att bele, ett bättre hjerta än jag; kanske öfwerträffade han mig i fromma egenskaper, hwilka gälla mer inför Dig, o Gud, än kunskap och skarpsinnighet.

Uti hwarjom och enom bewisa sig Andans gåfwor till gagns. (1 Cor. 12: 7.) Så säger, o Gud, ditt heliga ord! Hafwa de gåfwor, hwilka Du förlänat mig och med hwilka jag ofta, utaf fåfänga, prålade inför andra, bewisat sig till gagn? Har jag, arme syndare, icke ofta, då jag mißbrukade mina medmenniskors swagheter, wida mer mißbrukat de gåfwor, som Du, min Skapare, gifwit mig?

Ho kan weta, huru ofta han felar? Huru ofta har jag icke, Fader, syndat inför Dig, utan att jag tänkt derpå, då min lättsinnighet hänförde mig till obetänksam bespottelse! Huru kan jag försona det? Ack, jag måste dagligen afbedja det med ånger! Skulle jag icke en enda dag kunna wandra i min Jesu herrlighet, icke en enda dag stå skuldfri inför Dig? Upplys mig, min Gud och Herre, styrk och led mig med din faderliga hand! Amen.

Den 11 Maj.

Afunden.

Sal. Ordspr. 14: 30.

Herre, lär mig tadel fly
Och förtal ej höra;
Alla onda anslag sky,
Ingens lugn förstöra.
Mätte afund ei mitt bröst,
Ei min mun besläcka:
Icke jag med aggets röst
Split och oro wäcka.

Det är en afgjord sanning, att ingen menniska i allmänna lifwet är mer förhatlig och stötande, än den afundsjuke. Men undwiker wäl den, som afskyr eller tadlar honom, alltid sjelf afundens last. Lägg handen på hjertat och eftersinna, huru du war tillfreds, när du erfor, att någon njöt en stor lycka, som du måste umbära, — att någon föredrogs dig, fastän han, efter din öfwertygelse ägde mindre förtjenster och goda egenskaper, än du, — att någon genom sina bemödanden wann större bifall, eller gjorde en större lycka än du.

Gerna skulle du wilja neka, att du plågas af den nedrigaste lidelse, afunden. Men kan du wäl neka, att du erfor en smärtande förtrytelse, då du ofta såg menniskor lefwa i rikedom och öfwerflöd, som, efter din mening, icke förtjenade det, eller då du fann dem öfwerhopade med ära, wärdigheter och embeten, på hwilka du kunnat göra mer grundade anspråk; eller då du såg dem komma längre i sitt yrke och sina borgerliga sysselsättningar, än du.

Mången torde, för att urskulda sig, säga: "det war mig wißerligen obehagligt, att en annan lyckades i den ena eller andra saken, bättre än jag; men jag hatade icke personen så mycket, att jag ju icke fastmer förde öfwer mig sjelf." Eller: "jag måste unna andre deras lycka, men skulle det icke göra mig ondt, om jag alltid måste stå tillbaka? Jag hade intet emot, att andre woro lyckligare i sina sysselsättningar än jag; men denna lycka wäckte icke så mycket min förtrytelse, som denna gynnades hånande stolthet, med hwilken de medlidsamt sågo ned på andra. Det hade gjort mig mindre ondt, om samma lycka tillfallit andra personer."

O, detta språk, hwarigenom man förgäfwes will urskulda sig, hwad är det annat, än afundens låga och föraktliga uttryck? Hwad är afunden annat, än det mißnöje man känner öfwer andra menniskors goda?

Källorna till mißnöje äro antingen swaghet i förståndet eller ett förderfwadt hjerta, hwilket är långt ifrån att intagas af wärma för den menniskokärlek, som Jesus anbefallt.

Brist på lefnadsklokhet och werldskännedom, på insigter och omdömesförmåga, kan förleda oß till afund. Den afundsjuke mißunnar andre den lycka och ära, han sjelf saknar, utan att betänka, huru besittningen af detta goda kanske kunnat störta honom och hans wänner i förderf; utan att betänka, huru

na ewiga klagorop; att han skall pläga oß med sina tadlande anmärkningar, att han skall meddela oß sin oro, sin wrede, sitt låga tänkesätt. Ja, i den afundsjukes bröst rasar ett förborgadt helfwete; hans bleka, haltfulla anſigte, — hans mörka, dödande blick, — hans föränderliga lynne, — allt förkunnar det. Hos honom bor den nedrigaste stolthet, utan något sannt wärde; hos honom bor det smärtande medwetandet af egen obetydlighet, utan kraft och wilja till något bättre; hos honom bor den låga girigheten, jemte raseriet att wilja förtala; hos honom bor, med ewigt plågande törst, egenkärleken, hwilken anser allt i werlden, utom sig sielf, likgiltigt.

Ett blidt hjerta är kroppens lif, säger den wise Konungen, men afund är war i benen. Sal. Ordespr. 14: 30. Afunden, denna frukt af många synder, utwisar alltid ett nytt förderf. Den förslöar siälen ännu mer, och gör dig oskickligare än förr, till det stora, goda och ädla. Den afundsjuke knotar, utan att weta det, öfwer Guds försyn, hwilken, efter sin wishet, utdelar det goda härnedre; han kan icke fördraga menniskorna, ehuru oskyldiga de ock må wara; det goda, som de förwärfwat sig eller mottagit, är i hans ögon deras förbrytelse. Afunden förstör menniskornas helsa, förwandlar deras utseende, lägger förtalets gift på deras läppar, och girighetens skygga begår i deras ögons blickar, eller den kränkta stolthetens mißnöje, eller hatets förbannelse. — Ty hwar nit och träta är, der är ostadighet och allt ondt. Jac. 3: 16.

Salomo jemför på ett träffande sätt afunden med war i benen; den förtär menniskans wäsende, och gör henne känslolös för det goda, som Guds fadershand af nåd förlänat. Derigenom att hon mißunnar andra deras lycka, förlorar hon sin egen; hon uppnår ej hwad hon will, och förlorar hwad hon äger. Hwarest afund herrskar, der är ingen tillfredsställelse möjlig, och ofördragsamheten är menniskoslägtets afgrund.

Såsom hwarje last, så för äfwen afunden öfwerallt sitt kännetecken med sig; den afspeglar sig i menniskans anletsdrag, och gör henne till föremål för de ädlares wederwilja. Olyckliga, hwi klagar du öfwer menniskornas känslolöshet; hwi uppsöker du öfwerallt ämnen för dina mißtankar; hwi beskyller du alla, som stå i nära eller aflägsen förbindelse med dig, för klanderwärda fel? Öfwerallt ser du dig sielf; bättra dig, och sök att winna wälde öfwer dig sielf, så skall du med förwåning se hela werlden förwandla sig.

Det är wißerligen swårt, att utrota afundsjukan, då den slagit djupa rötter i ditt hjerta; men intet godt är omöjligt för menniskor, som hafwa en fast och allwarlig wilja för det goda. Derför skall enhwar, som hos sig märker någon afund, deß sorgfälligare bekämpa den; då blifwer honom segren deß lättare; deß större blifwer siälens renhet; deß större borgen äger han för sinnesfriden.

Will du bewara dig för denna last, så wänj dig att i dina föreställningar icke sätta ett alltför högt wärde på wißa lyckans

förmåner, utan öfwertyga dig om sanningen af denna sats: att inket annat godt, än det som Försynen werkligen gifwit menniskan, kan göra henne lycklig; samt att allt är skadligt, som Guds wishet wägrat dig, oaktadt ditt sträfwande derefter. Öfwertyga dig om sanningen af denna sats: att styresmannen af menniskornas öden först då skall låta mycket godt, hwarefter ditt hjerta förgäfwes längtar, komma till dig, när alla omständigheter inträffa, för att göra det werkligen nyttigt för dig.

Kan du betwifla sanningen af deßa ord, så betwiflar du äfwen sanningen af det gudomliga ordet, hwilket säger: eder Fader wet wäl, att I sådant behöfwen (Luc. 12: 30.), så twiflar du på den ewiga nåden och barmhertigheten hos en Försyn, som sörjde för dig, innan du war till; så upphöjer du ditt bräckliga förstånd öfwer den Ewiges wishet, som ur ett dunkelt intet framkallade en hel werld till lif och salighet. Olycklige, då finnes för dig ingen Gud, ingen Försyn, ingen tro, ingen förhoppning; du borttynar under en tröstlös wansinnighets drömmar, och nedsjunker i förtwiflan!

Har du åter insett deßa religionens ewiga och gudomliga sanningar: huru kan då afund öfwer andras lycka bestå, jemte en sådan öfwertygelse; hwarför skulle du icke unna din medmenniska det goda, som himmelen förlänat henne? Den gaf henne detta, antingen till hennes eget bästa, eller såsom ett werktyg till andras wäl. Hwarför skulle du afundas henne en lycka, som den himmelska Försynen ända hittils wägrat dig, emedan den skulle föra dig i förderf, om du hade den under närwarande omständigheter: wet du icke, att det, som för en menniska är balsamiskt läkedom, kan, under andra förhållanden, för en annan wara ett dödligt gift.

Will du bewara dig för afundens last, så återwänd till den kristliga wishetens lugn och enfald, hwilken säger: War den bäste i ditt yrke, ditt stånd, dina förhållanden, och gör det fullkomligaste, du, efter din förmåga, kan; så skall du äfwen njuta den aktning och lycka, som tillkommer den fullkomligaste, och aldrig känna dig frestad, att afundas andre.

Det är dårarnes olycka, att de begära en bättre lott, men sakna en allwarlig wilja att för detta ändamål anwända sina krafter; att de trakta efter höghet, men sky wägen dit, emedan den är för mödosam; att de tro, det lyckan beror af glansen, och winnes af yttre omständigheter, då det likwäl är hjertats lycka, som förlänar yttre ting sin glans och sitt wärde.

Genom himmelens gunst hafwa många lättare än du att utmärka sig, att samla förmögenhet, att winna anseende, eller behaga menniskorna. De hafwa kanhända af naturen mer skönhet, mer behag än du; men förgät icke, att jemte deßa rosor äfwen ligga törnen; att du undwiker mången smärta, som sårar dem; att du icke möter samma faror, för hwilka de äro blottställde; att du har mindre att

Jag will göra rätt uti allt, då gerningen beror på mig, och Gud, som sträcker sin faderliga omwårdnad till alla, skall der göra mig godt, hwarest blott Han, icke min kraft, förmår werka.

Hwad kan wara wisare, än ett sådant beslut; hwad kan wara mer öfwerensstämmande med förnuftets grundsatser, då det ej beherrskas af några fördomar; eller med min Herres och Mästares föreskrifter? Hwarför eftersträfwen I blott förgängliga ägodelar; allt sådant söka Hedningarne, och eder himmelske Fader känner wäl att allt detta göres Eder behof. Nej, söker först efter Guds Rike och Hans rättfärdighet, så faller Eder allt detta till. (Matth. 6: 32, 33.)

Menniskornas bekymmer och nöd skulle mycket förminskas, om hwar och en gjorde denna lefwande sanning till rättesnöre för alla sina handlingar. Men ofta sker, ty wärr, motsatsen.

Wår nödlidande ställning förorsakas werkligen ofta deraf, att wi på ett förwändt sätt bekymre oß öfwer sådane saker, som aldrig bort blifwa föremål för wårt bekymmer. Wi hafwe nemligen föga omsorg för det, som egentligen är wår sak, wår angelägenhet, och hoppas, att Gud skall ersätta hwad wi försumme. Deremot anstränge wi all wår eftertanke, att göra oß fåfängt bekymmer, i afseende på sådane omständigheter, som helt och hållet äro Guds sak, och hwartill menniskan ej på minsta sätt förmår bidraga.

Detta förwända sätt att fatta bekymmer måste nödwändigt hafwa förderfliga följder för wårt lugn och wår tillfredsställelse. Ty om wi icke rätt uppfylle wår pligt, om wi ej, efter all förmåga äre werksamme der, hwarest wi äre förbundne till werksamhet, så skall skörden blifwa lika dålig, som utsädet war. Deremot är hwarje bekymmer fåfängt, hwilket wi hafwe för det, som beror af Guds wisa wilja. Han allena styr werldens öden; wi kunne ej sätta oß emot Hans allmakt; wi kunne ej, med all ansträngning af wår nyfikenhet, gißa till Hans afsigter. Haf omsorg och arbeta blott i det, som är öfwerlemnadt åt din omsorg och ditt arbete; Gud skall med mild kärlek draga försorg om allt öfrigt. Du kan icke komma Honom till hjelp; du kan icke ändra hwad Han beslutit; och hwad du äfwen skulle kunna ändra, wore troligen icke till din lycka, utan till ditt förderf. Gör rätt och förtrösta på Gud!

Om wi rätt drage försorg om det, som wi kunne och skole sköta, så hafwe wi nog att göra. Ofta blifwer oß denna omsorg för swår. Will du göra den lättare, så öfwertag aldrig flere göromål och arbeten, ingå aldrig flera förbindelser, än du med dina krafter är wuxen. Mången ledsamhet uppkommer derutaf, att wi, wid många förehafwanden, blott beräkne wåra önskningar, men ej wåra krafter. Hade du, i din belägenhet, icke på engång begärt för mycket, hade du warit måttligare, så skulle du äfwen handlat rätt. Det gifwes tusende finom tusende menniskor, som hafwa mindre än du, och likwäl äro nöjda med sin lott, samt slutligen blifwa lyckli-

gare än tusen andra, som besitta mer, än du.

Hwarför störtar du dig, utan mätta, i nya förhållanden och syßelsättningar, för hwilkas mängd du slutligen dukar under? Fyra weckor och månader fulla af ångest och fruktan, en billig ersättning för få dagars förnöjelse, om hwilka du kan säga: jag har nu ernått så mycket. Har du ocksä giort det, hwem wet, om du ei ångrar dig. Icke känne wi tillfredsställelse deröfwer, att wi hafwe mångahanda syßelsättningar, utan endast deröfwer, att wi rätt och wäl utföre hwad wi hafwe för händer. Du kunde hafwa spart dig mångfaldiga sorger, om du warit mättligare och förnöjd med mindre. Det finnes ett slags dårar, som oupphörligt skynda från arbete till arbete, från omsorg till omsorg, för att engång icke hafwa flere omsorger. De betänka icke, att, om de rätt indelat sin tid och sina syßelsättningar, skulle de redan warit delaktige af denna lycka. De betänka icke, att det oupphörliga arbetet, och de oupphörliga omsorgerne så öfwergå till en wana hos dem, att de äfwen då wilja hafwa syßelsättning, när de tro sig hafwa uppnått det ögonblick, då de kunna wara fullkomligt bekymmerslöse.

I sielfwa werket är den beständiga oro och ängslan, som många menniskor hafwa, ingen följd af deras närwarande belägenhet, utan en werkan af deras wana. De klaga ofta utan grundade orsaker, emedan de hafwa wänt sig att yttra mißnöje med allt, som angår dem. De förja dag och natt, göra hwarandra frågor och inkast, yttra betänkligheter och fruktan för saker, som ofta icke hafwa inflytande för längre tid, än ett ögonblick. De hafwa förmögenhet, wälstånd, ärofulla förhållanden, en nyttig werkningskrets, men skapa sig dock en mängd bekymmer, som kunde hafwa warit helt och hållet främmande för dem.

War uppmärksam på dig sielf — har du icke ofta begått detta dåraktiga fel; kunde du icke ofta pläga dig med småsaker, när wigtigare anledningar till bekymmer felade? Hwarför förgiftar du ditt lif på ett så dåraktigt sätt; står det icke i din förmåga att bortbyta denna förderfliga wana mot ett förnöjdt sinne, som icke af myggan skapar sig ett widunder? Gläd dig öfwer hwarje dag, som Guds godhet förlånar dig; fullgör dina pligter, och låt Herren förja för det öfriga. Sorgens dagar skola nog ändå inbryta, utan att du sielf med all makt påkallar dem.

Mången är mißnöjd med sitt närwarande tillstånd, fastän just detta, för några år sedan, war målet för alla hans bemödanden. Hwartill gagna honom nu deßa med så mycken fruktan förenade omsorger, då de slutligen woro förgäfwes? Du önskar dig åter en annan belägenhet; derpå rigtas hela ditt begär. Men är du säker att, då du ernått detta nya mål, du icke åter står bedragen, och önskar dig den lott tillbaka, som du i dag äger och föraktar? Detta är den frukt, som wåra öfwerspända förhoppningar allmännast bära. Wi förgäte ofta, att hwarje dag, hwarje stånd, har, såsom Jesus säger, sin egen plåga; wi förgäte, att ingen menniska mottager sin lycka af sitt stånd eller af sin plats i samhället,

utan hon måste sielf införa den i desamma. Den, som icke inom sitt eget bröst bär tillfredsställelse med sitt öde, finner den ingenstädes. Det är möjligt, att dina närwarande förhållanden i sielfwa werket hafwa mycket beswärligt för ditt sätt att tänka och känna. I detta fall beror det på dig sielf att pröfwa, om du med försigtighet kan förändra dem; men förgåt aldrig att du, under det du förbyter din ställning mot en annan, har att wänta dig nya obehagligheter, hwilka, kanhända äro mer smärtande och odrägliga, än de närwarande. Derföre måste du så ställa ditt uppförande, att det paßar i ditt nya läge; derföre måste du förändra dig sielf, så skall du äfwen finna werlden utom dig förändrad. War fördragsam, så skall du finna wänner; war blygsam, så skall du undwika fiender. War förnöjd med litet, så skall du alltid wara nog rik; war werksam på ett nyttigt sätt, så skall du aldrig lida brist. Sällan ligger den olycka, hwaröfwer ofönöjda menniskor klaga, uti deras yttre belägenhet; utan i deras fåfänga eller tröghet, i deras girighet eller begär efter wällefnad, i deras egensinnighet eller stolthet, i deras ärelystnad eller oredlighet, hwilka egenskaper hatas af alla. Will du derföre se alla sorger förswinna, så gör rätt och förtrösta på Gud.

Äfwen bespar menniskan sig många bekymmer, då hon riktigt tänker och, till alla delar, klart föreställer sig det, som hon önskar ernå; då hon, så ofta hon bemödar sig att uppnå ett mål, gör tydligt för sig sielf: Hwad och huru mycket kan jag göra dertill, huru mycket beror åter framgången af andra menniskor, och af omständigheter, hwilkas ledande ej står i min makt?

Denna fråga måste hwarje Kristen göra sig wid hwarje nytt förehafwande. Genom det swar, som han winner, inser han mycket af sin framtid. Han skall arbeta med större styrka, fasthet och mod, — han skall känna sig mer tröstad, ju innerligare han är öfwertygad, att framgången af hans önskningar förnämligast beror af hans egen flit. Han skall begynna företaget med större warsamhet; han skall icke smickra sig med fåfänga förhoppningar, och äfwen wara beredd på misslyckandet af sina planer, ju tydligare han inser, att de icke bero hälften så mycket på hans egna krafter, som på andra menniskors åtgärder och på omständigheter, hwilka icke förr låtit beräkna sig. Han skall göra allt, hwad hans pligt bjuder, för att uppnå det bestämda målet, men i allt öfrigt förtrösta på Gud. Alla wisare omsorger bidraga icke till framgången af en sak. I företag, som göras på winst och förlust, kan ingen förutsäga utgången. Winner du den lycka, som du önskar, så mottag den, såsom en skänk af Guds kärleksfulla hand; ty du har icke kunnat göra det ringaste dertill. Blifwer du åter bedragen i dina förhoppningar — wälan, du kände ju förut möjligheten deraf; du borde icke wåga så mycket för framgången. War tacksam mot Gud, fastän icke det skedde, hwarefter du längtade; ty hwad Gud wägrar dig, är slutligen en wälgerning, antingen för dig eller de dina. War öfwertygad,

att du walt en falsk wåg för att winna wålstånd; derför stängdes den åfwen af hinder. Men hata icke de menniskor eller omständigheter, som hindrat dig; ty de woro icke mer, och icke mindre, än werktyg i Guds hand, till ditt bästa. Hatar du dem, så hatar du tillika Guds werk, så förbannar du din Faders wishet. Tacka Gud och wälsigna dem, som hindrade din förmenta lycka. Du skall wißerligen engång med förwåning finna, att du icke förgäfwes wälsignat dem.

Det är mer än bårskap, det är werkligen en själssjukdom, att bekymra sig öfwer saker, som redan äro fullbordade, och som ej kunna göras ogjorda. Man borde derempt tänka: Hwad har jag, i så beskaffade omständigheter, att göra för min framtid, så att det onda icke blifwer än större genom min oförsigtighet och min bedröfwelse; hwad kan och hwad skall jag göra? Gör blott hwad rätt är; för det öfriga sörjer din Gud. Blanda dig icke i den ewigt wakande, den ewigt wisa Försynens angelägenheter.

Så dåraktigt som det är, att icke kunna förjaga tankarne på saker, hwilka ej mer kunna ändras, åfwen så dåraktigt är det, att ängsla sig öfwer mångfaldiga möjligheter, som ännu icke wisat sig, och kanhända aldrig skola inträffa. Denna ängslan är likwäl ganska wanlig; den liknar fruktan för spöken, och är sjelf ett wida större ondt, än den olycka kan wara, hwilken man fruktar. Enhwar söker likwäl förswara den, och säger: "det är nu engång så; och om jag åfwen måste medgifwa, att mina bekymmer äro fåwitska; kan jag dock icke afhålla mig från dem.

Tröstlösa och förtwiflande hjerta, du kan afhålla dig från dem! Gör blott innehållet af den lefnadswishet, som Jesus lärde, tydligt för dig. Gör rätt och förtrösta på Gud. Uppfyll dina pligter för det närwarande; Gud skall weta, att styra framtiden, som ligger uti Hans hand. Har du förtröstan till den wishet, som hittills bättre ledt dina steg, och öfwerhopat dig med mer glädje än du förtjent, eller wetat att njuta; har du detta fulla förtroende, o, då skall din ängsliga fruktan för hwad som förestår dig, alldeles stillas; då skall du icke fråga: hwad har jag att wänta; utan du gifwer dig denna försäkran: jag har att wänta det bästa för mig; ty Gud gifwer mig alltid hwad som bäst och nyttigast är. Jag mottager intet annat, än hwad Gud beslutit, för min wälgång.

Bekymrade fader, sörjande moder, du bäfwar för ditt barns öde, då det icke mer wandrar wid din hand. Hwilka faror skola möta, hwem skall antaga sig det? O fader, o moder, gör rätt och förtrösta på Gud! Uppfostren barnet så, som pligten befaller; ingifwen det dygdiga tänkesätt; bestraffen deß fel; utbilden deß förstånd; låten det uti underwisningsanstalter förwärfwa sig skicklighet, och då hafwen I gjort rätt. Allt annat är Guds sak. Tron I, att Han skall göra mindre för edert barn, än I; är det icke ockstå Guds barn?

Förtryckte och förföljde Kristen, hwarför öfwerlemnar du dig åt fruktan för det onda, som dina fiender kunna tillfoga dig; af hwad orsak har du blifwit ett föremål för deras förföljelse? Månne icke derför, att du ej alltid handlat rättwist? Hwi

håfwar du för dem, som stå under Guds makt, då du kan fråga: år Gud med mig, ho kan då wara mot mig? Bewara ett rent samwete inom ditt bröst, och du skall möta dem med segrarens ädla lugn, från hwilken man kan taga allt annat, utom hans oskuld och rättwisa. Hwarför förfölja de dig? Har du gjort orätt, se då sänder Gud dem, för att återföra dig på råttfärdighetens wäg. Har du öfwergifwit dygden, så blifwer du åfwen öfwergifwen af dina wänner. Din önskan att undgå straffet år förgåfwes; det har upphunnit dig, och yttrar sig redan i den ångest, som plågar dig. Wänd derföre om; utöfwa ifrån detta ögonblick rättwisa, och dygdens saliga följder skola på samma gång återwända till dig. Gör rätt — och den första werkan af det samwetsgranna sätt, på hwilket du uppfyller dina pligter, skall blifwa förtröstan och tillförsigt till Gud. Gud skall rädda dig; sielfwa ditt straff år räddning.

Huru mångfaldiga, fåfånga och förderfliga åro icke menskliga omsorger om sådane föremål, för hwilka icke stoftets barn böra wara bekymrade! Huru sällan har menniskan deremot med nödig försigtighet och fullt allwar omsorg om det, som egentligen tillhör henne att werkställa! Hwilken förwirring, hwilken nöd, hwilka fruktlösa bekymmer herrska icke der, hwarest hon icke tager Jesu lefnadswishet till mönster? Söker först efter Guds rike och hans råttfärdighet. Detta år det, som allena kan och skall wara föremålet för menskliga omsorger; allt annat ligger utom den krets, der wåra krafter kunna werka.

O, min Jesus, min gudomlige rådgifware, jag har förstått den djupa och saliggörande meningen af dina himmelska ord! Mitt sinne år fullt af ett tillfredsställande lugn; jag rädes ingen fiende; jag båfwar ej för någon motgång. I din hand, milde och allsmäktige Fader, åro mina fiender och mina motgångar. Jag öfwerlemnar mig till Dig med fullt förtroende, och kan icke åndra det, som år ditt werk. Jag will göra rätt, uppfylla alla mina pligter, fullborda din wilja, och då skall i mitt bröst herrska en salig fred, hwilken intet öde kan utpläna, eller ens fördunkla.

Jag förtröstar på Dig, och alla mina omsorger förswinna, såsom skuggor för den uppgående solen. Huru kunde jag dåraktige så ofta och så förgåfwes plåga mig! Hwi förstod jag icke förr din ewige Sons, min Frälsares, saliggörande ord! Men härefter skola de outplånligt inskrifwas i mina tankar, outplånligt wisa sig i alla mina gerningar. Och når en ny fruktan öfwerkommer mig, eller en ny sorg nedtrycker mig, så blickar jag upp till Dig, o Fader, med ett barns tillförsigt, och säger till mig: Gör rätt och förtrösta på Gud!

Den 13 Maj.

Yppighet.

Matth. 26: 7—11.

Når jag med allwar tänker på,
Hwad jag har gjort i werlden,
Och hur' de stunder äro få,
Dem jag ej skänkt åt flärden:
Då faller klippan på mitt bröst,
Mörkt blir mitt öga, stum min röst,
Och mina ben försmäkta.

Christus lefde i fattigdom, så länge han bodde bland oß dödlige. Han antog en tjenares skepelse och wardt lik en annan menniska. (Phil. 2: 6, 7.) Han wille icke glänsa genom yttre herrlighet, utan genom sin allt saliggörande ande, genom sitt allt saliggörande ord. Han wille winna förtroende af den större mängd menniskor, hwilka lefde med honom; derför ställde han sig lik dem. Han kände ganska noga de fel, som herrskade hos denna werldens rike och store, hwilka läto sig fängslas af tusende angenäma, sinnliga förströelser, och derför uraktläto det andliga och öfwerjordiska. Han wißte, att de skulle sakna förmåga, att i striden för Hans nya lära, för det uppenbarade himmelriket, med tålamod och sinnesstyrka utstå förföljelse, smälek, fattigdom och döden. Derför wakde Han ockå sina Lärjungar bland det fattigare folket, och upphöjde dem från deras ringhet till werldens lärare och wälgörare.

Om äfwen Jesus föraktade de rikes stolthet och öfriga fel, så föraktade Han likwäl icke rikedomen, lifwets behag, samt njutningen af Guds ädla och sköna gåfwor. Då en ung quinna engång öfwergöt Hans heliga hufwud med dyrbar smörjelse ifrån Österlanden, blefwo Hans wid sparsamhet wane Lärjungar förtörnade, och sade: "Hwartill gagnar denna förspillning; denna smörjelse hade man ju kunnat sälja för ett högt pris, och gifwit de fattige?" Men Christus swarade: Hon har gjort med mig en god gerning. I hafwen alltid fattiga när eder; men alltid hafwen I icke mig. (Matth. 26: 10, 11.)

Ännu i dag hafwa många rättskaffens och fromma Kristne en rättwis fördom mot rikedomens omkostnader, mot prakt i kläder och husgeråd, mot kostbara rätter, hwarunder matborden digna, mot praktbyggnader, mot omwexlande bruk af klädedrägter, mot de förnämes talrika betjening, samt mot andra kostsamma och yppiga föremål.

De tadla deßa omkostnader. De tro, att den sanna Kristendomen, den sanna försakelsen består uti ett strängt förnekande af alla bequämligheter, alla yttre prydnader, uti undwikande af all dyrbarhet i kläder, boningsrum, husgeråd, mat och dryck. De säga såsom Lärjungarne engång sade till Jesus: "hwartill gagnar detta öfwerflöd? I gån uti guld och siden; hwarför sälien I ej eder prydnad för att beklåda de olyckliga, som knappt hafwa slarfwor nog, hwarmed de kunna skyla

sin nakenhet; hwarför byggen I palatser af marmor, då många af edra fattiga bröder icke hafwa tak öfwer sina hufwuden? Slöseri är werldens förderf, det förstör folken i grund; det är swårt för en rik att ingå i Himmelriket; det är sällsynt, att den sanna dygden bor i de förnämes hjertan, som blott lefwa för werldens herrligheter. Huru kan kristlig blygsamhet äga bestånd jemte en sådan prakt; huru kan ödmjukhet bo i sådana palats?"

Dylika ord hör man icke sällan. Ack, de som uttala dem, betänka icke, att de falla i samma fel, i hwilka Jesu Lärjungar råkade, då de tadlade en from quinnas omkostnad! De öfwerwäga icke, att de i sin ifwer åstunda, icke allenast hwad som är skadligt, utan äfwen hwad som är omöjligt. Ty antagom, att alla rike skulle besluta, att sälja sina palats och sina herrligheter; hwarest skulle de då finna köpare, om icke andra rika åter skulle blifwa det? Om de blott wille hålla till godo med det nödwändigaste, samt utdela all sin öfriga antingen ärfda eller mödosamt förwärfwade förmögenhet bland de fattiga, som det oaktadt ganska ofta äro lättingar: hwem skulle wäl då mer arbeta, då intet annat än förhoppningen om någon winst, eller nödwändigheten att förskaffa uppehälle åt sig och de sina, uppmanar till arbete, till flit, sparsamhet, trohet, tjenstfärdighet och andra kristliga dygder? Derför har Gud sielf så olika utdelat denna werldens ägodelar. Derför finnas fattige och rike, herrar och tjenare, befallande och underdånige i alla tider, i alla werldsdelar, samt hos alla folkslag, bland de bildade såwäl som bland wildarne.

Låtom oß blott betrakta wåra bekante, de rika och fattiga slägterne i wåra städer och wåra byar, och wi skole snart bortlägga wår orättwisa fördom. Wi skole snart öfwertyga oß, att rikedomen hwarken är en synd, eller gör någon till syndare; utan att menniskan först mißbrukar rikedomen, liksom fattigdomen, och gör den till werktyg för sina synder.

Den, som blott har någon ringa werldskännedom och erfarenhet, skall tillstå, att ofta mer uppriktighet finnes under purpur och siden, än under wadmalsdrägten; att ofta mer kristlig och sann ödmjukhet bo i de förnämes palats, än i många borgarehus; att ofta de mest ansedda och mäktiga personer hafwa mindre stolthet än många ringare, som äro öfwermodiga genom sin obetydliga egendom, sitt ringa embete eller sina små natursgåfwor; att ofta många mindre wäl lottade menniskor äro mycket orättwisare, mycket hårdare i sina omdömen öfwer de wälmående och rika, än deßa i sina omdömen öfwer dem. Huru många dygdiga Regenter, huru många rättskaffens statsmän måste wi icke fördömma, om de efter sina jordiska ägodelar skulle wärderas; huru många rika slägten, som omgifwas af öfwerflöd, lefwa icke ganska indraget och måttligt för sig sielfwa, för att kunna bistå andra!

Prakten är i sig sielf lika litet skadlig för själens wälfärd, som den är en synd, eller som njutningen af win, wid en glad måltid är det. Jesus sielf förwandlade engång watten till win, för att nyttjas wid en högtidsmål-

måltid. Joh. Ev. 2: 7—10. Detta guld, som ligger djupt fördoldt i naturens sköte, deßa perlor i hafwets botten; äro icke äfwen de Guds werk och gåfwor? Men icke är det tadelwärdt, som Gud skapadt, utan blott det, som menniskan, genom ett syndigt mißbruk, wanhelgar.

Skönhet är en prydnad i skapelsen, och det ligger i menniskans natur, att hon älskar den! Ja, det är wår pligt, att icke försumma något rättwist medel, för att, genom behaget af wårt yttre, uppwäcka wåra medmenniskors wälwilja; och sakne wi en främmande samt dyrbar prydnad, så skall dock åtminstone renlighet och snygghet icke felas, utan utgöra wår förnämsta prydnad. Ty om wi försake menniskornas wälwilja för oß, och tillbakastöte dem, så hafwe wi äfwen försummat det säkraste medel, det fördelaktigaste tillfälle, att wälgörande werka på dem. Wi inskränke derigenom den större werkningskretsen, som Gud öppnat för oß till wåra medbröders bästa.

De omkostnader, som wi, i wåra omständigheter, kunne göra, för wår beqwämlighets skull, äro icke allenast ingen synd, utan kunna understundom blifwa en pligt, emedan de äro en källa till många arbetares näring, som utan dem skulle lida nöd. I, som med wälmenande, fastän obetänksam ifwer wiljen bannlysa alla omkostnader ur werlden; hwilket namnlöst elände skulle icke uppfyllandet af eder grymma önskan utbreda öfwer menniskoslägtet, hwilket I kortsynte tron Eder göra lyckligt; hwilken förderflig omstörtning af alla saker skulle wi icke då erfara! Samhandel mellan aflägsna folkslag skulle då för ewigt upplösas, hwilket ännu förenar dem, såsom medlemmar af en enda, stor slägt, genom handel och utbyte af mångfaldiga waror. Wi skulle icke mer se några skepp besegla werldshafwet, utan öfwergifwa wåra bröder i aflägsna werldsdelar. Millioner werksamma menniskor i tusende städer och byar skulle blifwa utan sysselsättning och näring; eller hwarmed wiljen I nära dem, då deras arbeten icke mer, som förr, öfwerflyttas till främmande werldsdelar, och förwandlas till guld? Om wi wille bannlysa allt, som icke är oundgängligen nödwändigt för wår nödtorft, så skulle wi råka i samma tillstånd som de halfwilda, hwilka kläda sig med hudar, och bo i hålor, eller på sin höjd i dåliga hyddor. Wåra kunskaper om werlden, om Guds werk och storhet, skulle wara ringare, såwida wi afstode från allt umbärligt, från alla såkallade omkostnader, och derigenom läto tusende medel till förökande af wåra insigter fattas oß. De rika skulle wäl besitta sina ägodelar, men såsom ett dödt stoft; då deremot nu de fattiges arbete för de wälmående öfwerflöd utsprider deßas förmögenhet åt tusende.

Men som allt kan urarta till synd, förhåller det sig äfwen så med omkostnaden. Den är otillåtlig och syndig uti trenne omständigheter, på hwilka wi, såsom Kristne, böre gifwa noga akt. Den första omständigheten är: då den öfwerstiger wår förmögenhet; då blifwer den slöseri. Deraf kommer, att äfwen de fattigare bland wåra medmenniskor kunna tillåta sig betydligare kostnader, än den rike,

som för sina behof och sina nöjen kanske anwänder hälften af sin årliga inkomst. Den rikes ringa utgifter, hwarigenom han anses såsom sparsam, kunna för den obemedlade kallas en öfwerdrifwen yppighet, om han, med sin lilla förmögenhet, tillåter dem sig.

Wi skole alltid först sörja för de nödwändigaste och oumbärligaste behof, och genom arbetsamhet insamla så stor förmögenhet, att wi med heder kunne underhålla oß och de wåra, samt icke dermed falla andra till last. Så länge wi icke äro försäkrade derom, böre wi äfwen som synd anse hwarje omkostnad, hwilken öfwerstiger wåra krafter. Wi se oß och de wåra blottställde för faran att försmäkta i fattigdom, samt upplefwa en ålderdom, full af bekymmer; wi utsätte oß och de wåra för faran, att slutligen falla i alla de laster, i hwilka fattigdomen och begäret efter wällefnad alltför ofta störtar menniskan, nemligen bedrägeri, orättwisa, trolöshet, tjufnad, mened, afund, och många flere. Först då, när wi genom wår sparsamhet samlat oß öfwerflöd, först då är det oß tillåtet att förskaffa oß och de wåra dyrbarare njutningar. Då kunne wi äfwen dela wårt öfwerflöd med fattigare medmenniskor, som hafwa arbetat för oß, och genom deßa större omkostnader, hwilka öfwerensstämma med wår förmögenhet, blifwe wi således på det nyttigaste sätt wälgörande.

Den andra omständigheten, som gör stora omkostnader syndiga, är: då de blifwa skadliga för wår helsa. Wår kropp, fastän blott stoft, som wi engång skole återgifwa åt jorden, är likwäl en helgedom, som wi aldrig få wanhelga, aldrig tillfoga skada. Ty Gud har gifwit oß den, såsom ett den odödliga själens werktyg, hwarmedelst hon skulle werka på ett wälgörande sätt i denna werlden. Den som förslappar den genom skadliga njutningar, som genom omåttlighet och froßeri gör den sjuklig; han är en hemlig sjelfmördare, och står i ett stort answar för Gud.

Derför äro alla omkostnader af den fattige, hwilken uppoffrar sin ringa förmögenhet, för att berusa sig med hetsiga dryckor, äfwen så syndiga som den rikes omkostnader, hwilken, wid ett med mångfaldiga rätter belastadt bord, förgiftar sig och sina gäster med konstigt beredd och osund föda, samt för sällsynta anrättningar bortkastar hopar af guld. Lika wördnadswärd, som en wis njutning af rikedomen eller den fattiges måttlighet är; lika mycket äro froßaren och drinkaren wärde att fördömmas. Huru kunna de göra anspråk, att kallas Kristne, då de blott sörja för sitt djuriska lif, och finna glädje i sina förderfwade sinnens retelse?

Den tredje omständigheten, då omkostnader äro syndiga, är: då de befläcka wårt hjertas renhet. Detta sker, då menniskan sätter sitt högsta wärde deruti, att hon i kläder och husgeråd, i boningsrum och nöjen, kan wisa större prakt och yppighet, än andra utaf hennes stånd. Det sker, då hon anser yttre prydnader såsom det högsta på jorden, och tror sig skapad blott för dem. Det sker, då hon gör omkostnader, blott utaf fåfänga och stolthet; icke för att göra sig behag-

lig för andra, utan för att öfwergå sina likar, och derigenom kränka dem. Det sker, då orsaken till hennes omkostnader blott är afund, i det hon will likna andra, som wid ett större wålstånd hafwa en större förmåga att utan skada förskaffa sig desza bequämligheter.

I dårar, som för kroppens förloren själens skönaste prydnad, enfald, ödmjukhet och kärlek; som förgäten det odödliga för stoftet, hwilket I likwäl inom några månader eller år åter måsten bortlägga i dödens armar! I dårar, som finnen enhwar löjlig för sin fåfänga stolthet, och likwäl kunnen förgäta, att I för samma orsaker åter skolen begabbas af andra; som genom kostsamma byggnader och husgeråd tron Eder wara högre än andra, och just derför blifwen föraktade af dem; som kallen Eder Jesu efterföljare, men blygens för Hans ringa anspråk och för Hans ödmjukhet!

Må desza omkostnader äfwen wara öfwerensstämmande med eder förmögenhet; må de alltid wara oskadliga för eder helsa; ack, de förgifta likwäl eder själ! Och om du kan präla med hela werldens skatter, men tager skada till din själ, hwad har du wunnit dermed? Då ditt palats engång öfwergifwes af dig, och du måste förbyta det mot den mörka och tränga grafwen; då stojet wid dina rusgifwande gästabud tystnat, och du blott kan bjuda matkarne till gästabud på din jordiska quarlefwa; när de kostbara kläder och dyrbarheter, som engång betäckte din bräckliga kropp, blifwit borttagne, och swepduken betäcker dina multnade ben—odödlige, Du som ej föddes för en förgänglig och jordisk prydnad, utan för en ewig, högre och heligare bestämmelse — o, du förwillade broder, hwad är du då? Med hwilken prydnad will din bäfwande själ träda inför domaren, då du icke kan pryda dig med några dygder? Du lefde för stoftet, och har redan der fått din lön.

O Jesu, Du wördnadswärda mönster af from ödmjukhet och måttlighet, låt mig icke wika från din heliga föresyn! Härnedre har jag intet som tillhör mig. Allt är blott ett lån under min lifstid, och jag har intet utom mig sjelf. Så will jag icke wara stolt öfwer det förgängliga, utan rikta min själ med dygder, och mina tankar med minnet af sköna, Gudi behagliga gerningar. Och hwad Du, min Gud och himmelske Fader, gifwer mig på jorden, wore det äfwen öfwerflöd af timliga ägodelar, det will jag anwända till ditt namns ära, till mina medborgares wälsignelse. När jag engång skall aflägga räkenskap huru jag förwaltat de pund, som din nåd mig anförtrott; ack, må jag då icke bäfwa för Dig; må jag glad kunna uppslå mina blickar och säga: jag har sökt att werka på ett wälgörande sätt; det war din wälsignelse, att jag njöt wälstånd; och jag gjorde det åter till en wälsignelse för andra!

Din Gud, som allestädes närwarande omgifwer dig, förnam detta löfte — skynda att uppfylla det. Ja, må fåfänga och stolthet öfwer yttre företräden wika långt ifrån mig; själens skönhet wore min högsta önskan; ett rent medwetande, min dyrbaraste prydnad!

Gud, låt din Ande om-

R 2

fatta mig, så att hwarje lättsinnighet wiker från mig; så att jag icke wanärar mig genom missbruk af mina jordiska ägodelar, så att jag wid hwarje anwändande af min jordiska förmögenhet kan tänka: förgät icke, att du skall blifwa inwånare i en bättre werld! Amen.

Den 14 Maj.

Tålamod och saktmod besegra alla hjertan.

1 Petr. 2: 23.

Med andras fel haf tålamod;
Den swage bättra, icke aga.
War mild mot fiender och god,
Och trösta lidande, som klaga.
Då skall du glädjetårar se
Ur bröders rörda ögon rinna,
Och kärlek, wänskap mot dig le,
Och hundra hjertan för dig brinna.

Nästan hwarje ålder har sina egna lidelser och fel; nästan hwarje stånd har sina, hwilka isynnerhet widlåda det; så äfwen hwarje slägte. Men begäret, att öfwerallt göra sig sielf mest gällande, att äga företräden framför andra, att besitta herrawäldet öfwer andra, är allmänt för alla. Få menniskor finnas, som äro alldeles fria derifrån. Derutaf uppstår än begär efter rykte, än efter penningar och ägodelar, än efter skönhet, än efter lärdom; derutaf uppstår, på ena stället, förakt för faran, på det andra, förakt för dygden sielf; här uppoffring, och der grof egennytta. Ja, man kan säga, att de flesta menskliga dygder och laster uppkomma af samma orsak!

Detta begär efter företräde, ära och höghet, hwilket är likalockande för barnet som för gubben, är i sielfwa werket blott ett urartande af det naturliga och medfödda sträfwandet efter fullkomlighet och utbildning. Gud sielf gaf oss sträfwande efter förträfflighet, hwilken ocksä är den, som sätter alla wåra öfriga känslor och begär i rörelse. Genom den blifwer wilden tam, den råe bildad, den fattige rik, lättingen werksam, den okunnige insigtsfull, den modfällde tapper. Endast den gör ren dygd möjlig.

Gud gaf oss denna längtan efter förträfflighet; ty hwar helst på jorden en menniska andas, finnes den i hennes bröst, och utan den, skulle hon wara andligt död, skulle hon wara likgiltig för godt och ondt. Christus sielf anbefallde denna längtan efter fullkomlighet, och gjorde den till en af grundpelarne för sin tros byggnad.

Men när denna längtan urartar, söker den icke sin eftersträfwade fullkomlighet uti det möjligast största utbildande af själskrafterne, icke uti det, som enligt sin odödliga natur, är det enda, hwilket kan mottaga fullåndning; utan i yttre och jordiska ting, hwilka alldeles icke bero af oss, och hwilkas förgängliga och wacklande waraktighet

icke tillåter någon sann fullånd-ning. Denna willfarelse har de förderfligaste följder. Den sysselsätter oupphörligt de dödlige, utan att någonsin kunna tillfredsställa dem; den drifwer dem med wilda begär genom lifwet, utan att gifwa dem någon hwila; och det förträffliga, som den slutligen med outsäglig möda förwärfwar, förswinner omsider såsom en skugga. Skönheten förwissnar med åren; ett krig eller någon annan olyckshåndelse borttager en stor förmögenhet; owiljan beröfwar en menniska sina årestållen, ondskan förklenar hennes ryte, en medtåflare störtar henne från sin höghet, och dödens kalla hand utplånar slutligen allt. Då år den förgåtna odödliga själen fattig, utan någon skatt, någon förträfflighet eller något företråde.

Men liksom öfwerhufwud hwarje menniskornas afwikelse från den wåg, som natur, förnuft och tro föreskrifwa, så uppfyller åfwen detta urartande werlden med namnlös olycka. Det förstör hela folkslag, bringar stater i tråldom och slågten i förderf. Twedrågt, stolthet, ett wållustigt begår att behaga sig sielf, ondskefull afund, förtalets gift, skadeglådje, girighet, bedrågeri, hyckleri, ursinnig wrede; ack, hwem kan uppråkna hela den skara med laster, som åro följder af begåret efter en falsk åra och jordiska företråden!

Och om wi kaste wåra blickar omkring oß, så år likwål detta begår hwad som allmånnast herrskar, och som åfwen, må wi icke förneka det, finnes i wåra egna bröst. Derutaf komma så många oroligheter, hwilka omgifwa oß; så många fiendtligheter och twister. Derföre uppwaknar ofta en stolt wrede i oß, genom den motsågelse, som wi erfare af andra, och det obetydligaste mißkånnande af wårt wårde uppfyller oß med hat. Deraf kommer bristen på wålwillig eftergifwenhet, på skonsamhet, på en redlig högaktning för andras förtienster, på trogen wånskap.

Må wi pröfwande lågga handen på hiertat, och fråga oß: störe wi icke sielfwe genom egensinnighet, obölighet och trotsighet, den husliga endrågten; bryte wi ej wånskapens förbund, upprete wi ej andra till fiendskap mot oß, når wi wilje göra wåra företråden gållande, och anse wåra meningar, såsom de båsta? Wi kunne ej neka dertill, och likwål förmå wi icke fördraga, att andra uppföra sig på samma sått emot oß. Hwad wi sielfwa göre eller fordre, kalle wi rått; hwad andra göra eller fordra, kalle wi orättmåtiga anspråk, herrsklystnad, egenkårlek och enwishet.

Hwarför undrar du, att så ringa kårlek och högaktning gifwes dig i werlden, att menniskorna så föga åro dig af hiertat tillgifna? Har du icke sielf förfelat wågen till deras hiertan; war det icke du, som af willfarelse aftwang dem hat i stållet för kårlek? Will du herrska, så skall du först låra dig det. Med wåld kan du göra slafwar, som förbanna dig; med list kan du, för någon tid, bedraga kortsyntal, till deß de taga larfwen af dig; men förakt följer i tyrannens, och afsky i den håmdlystnes spår.

Will du herrska öfwer menniskor, så låt din tunga blygsamt tiga och dina gerningar tala. Hwad som i sielfwa werket förtienar wördnad, det har åfwen

den störste hof aldrig kunnat fördömma, och hwad som är werkligen älskwärdt, har ännu icke uppwäckt någons fasa. Fråga dig nu, om det sätt, hwarpå du behandlas utaf andra, berättigar dig till den tron, att du har dygder och älskwärda egenskaper, som uppwäcka wördnad? Mången besitter wäl sådane, men derjemte så stora fel, att de fördunkla alla sköna egenskaper, att de uppwäga alla dygder. Inbillar du dig, att du kan twinga någon att lika mycket högakta dina fel, som dina älskwärda sidor? Du bedrager dig. Menniskornas omdömen äro alltid fria. Wittnen kan du muta, men icke hjertan; armar och fötter kan du slå uti fjettrar, men icke själar. Hwad som är lågt och föraktligt, skall alltid ses ur sin tillbörliga synpunkt; hwad som är ädelt och skönt, skall alltid bibehålla denna benämning.

Klaga derför icke öfwer menniskornas hjertan, utan öfwer din willfarelse, hwarigenom du uppwäcker deras förtrytelse, som umgås med dig, i stället att tillwinna dig deras kärlek. Undwik att utöfwa det mot dem, som du tadlar uti deras uppförande. Lär att med tålamod fördraga deras fel, och handla med intagande saktmod mot hwar och en. Detta är ett ofelbart medel att besegra hjertan. Betrakta det efterdöme som Jesus Christus wår Frälsare oß gifwit: När Han blef bannad, bannade Han intet igen; och när Han led, hotade Han intet, utan ställde hämden till den som rätt dömer. 1 Petr. 2: 23.

Kanske uppwäckes, wid detta råd, din stolthet, eller, såsom du kallar den, din sjelfkänsla. "Jag kan det icke," säger du. "Om jag har rätt, skall jag då tiga; om jag blifwer förolämpad, skall jag fegt fördraga det?" Då du så talar, min wän, har du förrådt ditt hjerta och deß brist på sanna företräden. Om du werkligen wore mer upphöjd än dina likar, så skulle deras motsägelser, deras willfarelser, deras egensinnighet icke förtörna dig; deras förolämpningar skulle blott uppwäcka ditt leende. Det starka lejonet går ädelmodigt bredwid de små hundar, som skälla emot det. Har du aldrig erfarit denna sköna känsla af öfwerlägsenhet, så förstår du mig icke, beklaganswärde! Har du redan lärt känna den, hwarför eftersträfwar du icke, att beständigt äga den?

Du skall icke tiga, när du har rätt, utan tala; men med saktmod; du skall icke skänka ditt bifall, när du ser någon utöfwa hwad obilligt är; utan du skall leda honom till de billigaste handlingar; men med saktmod. Du skall icke hyckla tillfredsställelse, när du förolämpas, utan förswara din rätt; men med saktmod. Med uppbrusande wrede, med pockande enwishet och lust att motsäga uppwäcker du deremot wrede och motsägelse hos andra.

Kanhända tänker du för dig sjelf: "det wore ganska wäl, om man alltid kunde återhålla sina häftigare böjelser; men icke kan hwar och en wara herre öfwer sitt ord, när wreden öfwerwäldigar honom." Jag swarar deremot: menniskan kan, så snart hon will. Ofwen du kan styra dig, så snart du kommer inför personer, hwilkas anseende ingifwer dig wördnad. Fege, du wisar således ditt mod blott mot de

swage, eller mot dem, som du utan fara kan trotsa; för högre och mäktigare känner du blott fruktan.

Förswara dig således icke med fåfänga undanflykter; ditt eget medwetande gör dig till lögnare. Afwen du kan, hwad du will; men du will icke, emedan du, genom hotelser och bewis af din wrede gerna önskar förskräcka andra, och göra dem underdåniga samt lydiga. Se, herrsklystne, detta är ditt sanna ändamål; hwarför beklagar du dig öfwer menniskornas hjertan, i hwilka du säger dig icke finna någon trogen tillgifwenhet, någon fullkomlig kärlek, någon sann högaktning? Det är ju din egen skuld, då du wet, att endast tålamod och saktmod kunna tillwinna sig hjertan. De stilla den förbittrade, afwäpna den wredgade, samt förwärfwa sig beundran och kärlek. Den ena menniskan blifwer wanligen, utan att hon sjelf märker det, ett genljud af den andra. At dem, som älska oß, gifwe wi kärlek; emot stolthet sätte wi stolthet, och wrede mot wrede. Hwarför klagar du öfwer oroligheter i lifwet, öfwer twister i ditt eget hus? Gif då andra först, det som du fordrar, och de skola ej dröja, att snart och kärleksfullt gifwa dig det åter. Mildhet bemötes med mildhet, men all öfwerilning med motsägelse.

Tålamod och saktmod besegra alla hjertan. Tålamod med andras fel uppkommer af medwetandet utaf wårt inre wärde, och den känsla, att wi äre upphöjde öfwer småaktiga förolämpningar. Högmodet hos den, som är utan förtjenster, förolämpar icke den förtjenstfulle; dårarnes stolthet öfwer sina anor, förolämpar icke en ädel själ; den låga hopens smädelse icke den dygdige; icke barnets slag den starke mannen.

Saktmod uppkommer från den kärlek och aktning, som wi, utan undantag, äre skyldiga hwarje menniska, såsom sådan. Det är alltid ett känneteken på en wis, upphöjd och öfwerlägsen menniska, på själens höghet och storhet. Ju lägre och nedrigare menniskan är, ju lättare är hon böjd till förbannelse, förtal och wrede. Men Gud kan icke wredgas. Så kan icke heller den wise det. Då det är hans pligt, skall han, såsom fader eller förman, ogilla willfarelser, men utan wrede söka att tillrättawisa dem, — skall han bestraffa fel, men i den milda affigt, att förbättra, — skall han beskydda sin rätt, då den kränkes, men utan förbittring eller grymhet.

Endast tålamod och saktmod förmå att besegra menniskornas hjertan. Men ware detta saktmod långt skildt från ett stolt, föraktligt nedskådande på motståndaren. Ty en sådan stolthet är frukten af en tyst och hwilande förbittring, och icke af känslan utaf eget wärde, som alltid är blygsam. Denna stolthet är wredens stumma, men klokt beräknade språk, som will hämna sig bittrare än genom smädelser. Här är icke saktmod, utan en beräknad grymhet, icke kärlek, utan bittert hat.

Ett sannt saktmod är en fördragsam wänlighet och ett mildt allwar, hwilket owilkorligt ingifwer enhwar en lika sinnesstämning. Det består likwäl icke i ett smickrande leende, hwilket öfwergått till wana, och hwilket, emedan det ej är något återsken af själens stilla förnöjsamhet,

blott betyder hyckleri och förställning. En menniska, som gerna ler åt allt, wisar antingen själens fattigdom på insigt, eller hjertats fattigdom på riktig känsla. Hon ler åfwen, när hon eftertänker något illistigt bofstycke; hon ler åfwen, när hon öfwerhopas med förakt. Utan grannlagenhet för hwad som wederfares henne sielf, kan hon ej heller iakttaga grannlagenhet mot andra. Deremot är en Kristens saktmod grundadt på känslofullhet. Den wise är icke likndjd för andras kärlek och aktning; derför behandlar han åfwen den förbittrade med skonsamhet, såsom en, hwilken, i sitt rus, icke kan rådfråga sitt förstånd. Han wisar, att han icke likndjdt fördrager att se sig mißkännas, derföre söker han åfwen försätta den, som mißkänner honom, i en lugnare sinnesstämning, då det är lättare att fälla ett fördomsfritt omdöme. Det är en följd af en sann känsla utaf eget wärde, att den som felat, friwilligt tillstår det. Denna uppriktighet afwäpnar wåra fiender, och förminskar den brottslighet, som genom ett förnekande endast skulle hafwa blifwit förstorad, eller hafwa uppwäckt mißtankar om dens tänkesätt, hwilken tog den i förswar, såsom en rättwis handling.

Saktmod tillwinner sig alla hjertan, om det är förenadt med en sann känsla. Då förlåter det skonsamt hwarje nästans öfwerilning, samt fördrager med tålamod deß egenheter och swagheter, utan att utströ rökwerk för någon. Ty smicker eller ett krypande sätt att uppföra sig äro lika litet saktmod, som hyckleri är en dygd. Den wise will blott befordra fred, ömsesidig aktning och ett skonsamt uppförande, hwarigenom endast huslig och borgerlig lycksalighet uppwäxer; smickraren deremot företager sig allt med list, och will leda menniskorna efter sina afsigter. Den wise känner åfwen deruti sin höghet och lycka, att han alltid kan handla med betänksamhet, fri från wåldsamma lidelser. Smickraren will beröfwa andra betänksamhet och frihet, i det han söker förblända dem genom förtjent eller oförtjent beröm. Saktmod är en herrskande sinnesstämning hos hwarje sann Kristen; smicker är blott ett för kort tid anwändt hjelpmedel, hwilket upphör, alltsom omständigheterne förändra sig.

Mannen förene wärdighet med sitt saktmod, quinnan förene ett wänligt behag med sitt. Den förre winner sitt ändamål, då han werkar på deras förstånd, som omgifwa honom; quinnan deremot, då hon med sin godhet werkar på deras hjertan, som närma sig henne. En sann Kristen bär åfwen det hårdaste öde med wärdighet; i de fiettrar, som tyrannen pålagt honom, kan icke hans själ nedtryckas; smädad, lastad, begabbad af den låga hopen, förwånar han den genom sin höghet. Med saktmod fördrog Jesus de smädelser, med hwilka en rasande folkmängd öfwerhopade Honom; Han bannade icke åter, när Han blef bannad, och hotade icke, när Han led: under folkets hån och begabberi uppsteg Han på korset, men sin höghet förlorade Han icke, ej engång i detta förskräckliga ögonblick. Med wärdighet bar Han sin skymf, och sade: I Jerusalems döttrar, gråten icke öfwer mig, utan

öfwer Eder sjelfwa och edra barn! Med wärdighet led Han den smärtfullaste död, så att äfwen den lägsta folkhopen utbrast i deßa ord: sannerligen är icke denne Guds son.

Såsom mannens wärdighet icke är någon tom, antagen prydnad, utan uppkommer genom känslan af egen kraft och wärde, så framstår äfwen quinnans kärleksfulla behag ur hennes wäsende. Detta wäsende är icke herrawälde genom kraft och wäld, utan genom mildhet och wälwilja. Utaf naturen ömmare och wekare, kan hon icke göra några anspråk att genom fruktan uppwäcka lydnad, utan endast genom ett kärleksfullt och wälwilligt uppförande. Wreden wanställer wißerligen mannen; men den wanärar quinnan, och gör henne både afskywärd och löjlig. En wredgad man, då han will förswara oskuld, rättwisa och sanning emot ondskan, kan wißerligen ännu ingifwa wördnad; en wredgad quinna wanhelgar deremot den heliga saken, på samma gång, som hon wanhedrar sig sjelf.

Tålamod och saktmod besegra alla hjertan. Saktmod rycker den redan dragna dolken ur den rasandes hand, och quäfwer förbannelsen innan den ännu framgått öfwer den uppretades läppar. Saktmod stillar den afundsjukes agg och bestraffar det afskywärda förtalet med blygsel. Denna dygd, en af de mest wälgörande, som Kristendomen anbefaller, detta himmelens barn, utsprider äfwen rundtomkring sig himmelens stillhet och fred. Med lugnt sinne kunne wi umgås med hwarje menniska, så snart wi wete, att hon, fastän icke älskande wåra fel, likwäl icke med hårda ord sårar oß för någon öfwerilnings skull; att hon låter oß wederfaras rättwisa, då wi hafwe den på wår sida; och att hon med skön försakelse hellre lider orätt, då det blott skadar henne sjelf, än genom motsägelse och bitterhet gifwer oß någon fördel öfwer sig samt kanske förlorar ett tillgifwet hjerta.

Saktmod tillwinner sig alla hjertan; ty det förädlar dem äfwen. Icke är den smyckade lasten ensam lockande och förledande; dygden är det äfwen. Hwem kan göra motstånd, då kärlek och huldhet tala till oß? Hwem will icke beswara dem med godhet? Hwem kan förolämpa den saktmodige, utan att tillika rodna öfwer denna nedrighet? Hwem kan öfwerlemna sig åt tygellösa lidelser, då från den andra sidan ett oafbrutet sinneslugn ler mot honom?

Fader i himmelen, Du som ewigt är Dig lik, Du ewigt långmodige, skonsamme, kärleksfulle; huru ofta förglömde jag icke det säkraste, oskyldigaste och ärofullaste medel att bereda mig lycksalighet i alla husliga förhållanden och öfriga samfundsförbindelser! Om wänner blifwit kalle mot mig, om motståndare blifwit mer förbittrade, om fiender fattat mot mig ett oförsonligare hat, om ädlare menniskor förlorat sin aktning för mig; är jag icke sjelf första orsaken dertill, då genom min wrede äfwen andres upplågar? Har jag icke genom min hårdhet mot bekante och obekante, äfwen ådragit mig andres hårda omdömen, och kunde jag förtjena skonsamhet, då jag ofta war föga skonsam mot mina egna wänner? Har jag icke i deras hjerta gjutit den bitterhet,

hwilken de, genom sitt uppförande, åter wilja låta mig smaka?

Lysande föresyn för mitt andliga lif, Du menskligheten wälgörare, Jesus Christus, Du som lidit för oß, skall jag kunna likna dig i tålamod? Jag will det; ty hela mitt sinnes-lugn, hela min lycka beror på närwaron af detta sköna tänkesätt, som Du, i din wandel, framställde på ett så herrligt sätt. Salige äro de saktmodige, ty de skola besitta jordena; salige äro de fridsamme; ty de skola kallas Guds barn. (Matth. 5: 5, 9.)

Den 15 Maj.

Spelaren.

Marc. 15: 24.

Blott egen flit min glädje gör,
Den flyr ej med minuten;
Men spelarns guld hans lugn förstör,
Då lyckans gunst blir bruten.

Gud, din wälsignelse ger tröst
At mödorna och fliten —
Men orätt winst, wid qualens röst,
Från röfwaren blir sliten.

Och när de hade korsfäst Jesum, bytte de hans kläder, kastande lott på dem, hwad hwar få skulle. (Marc. 15: 24.)

Detta ställe ur Jesu lidandes historia måste uppfylla hwarje ömt hjerta med förtrytelse. Ingenstädes synes menniskornas förderf i en så förhatlig dag, som här.

Jesus, den heligaste bland dödliga, försmäktade på korset; den oskyldige blef ett offer för en smädefull död. Och under det han mellan förbrytare blödde och suckade; under det himmelen förmörkades och Englarne sörjde; under det en del af folket med häpnan åskådade den rättfärdiges lidande, och Maria, hans moder, genomträngd af ömmaste smärta, stod framför sin döende son, och hennes syster Maria, Kleofas' hustru, Maria Magdalena, och Johannes, omgåfwo honom gråtande, för att gifwa honom den tröst, som felades dem sjelfwa; under det att jord och himmel klagade öfwer hans öde, suto råa menniskor känslolösa och kalla, mellan blod och tårar, lystne efter winning, och spelade om den grymt mördade oskyldiges kläder. De sågo icke Jesu dödsångest; de sågo icke Marias och hennes wänners bleka kinder och förgråtna ögon; de sågo blott hans kläder och sin usla winning. Den döendes döfwa suckar och andedrag ofwanför deras hufwuden rörde dem icke; en tröstlös moders jemmer; deltagande mäns och quinnors snyftningar bewekte ej deras hjertan — de spelade.

I rysen, känslofulla själar, I kunnen icke begripa denna, det menskliga sinnets råhet och förderf. Huru — har sedan denna Jesu fasansfulla dödsdag, intet dylikt någonsin mer inträffat;

dog under Jesu kors begäret till winning genom spel och lottkastning; har spelsjukans raseri förswunnit från werlden?

Nej, denna last, hwilken i mången förhoppningsfull ynglings bröst redan förquäft fröet till allt godt, denna last, hwilken betager oß allt sinne för det sanna, stora och ädla, herrskar ännu i dag med otyglad makt. Den omgifwer ännu mången oerfaren med sina retelser; den förer ännu i dag sina beklaganswärde offer i en afgrund af förtwiflan och förstör oräkneliga menniskors helsa, ära och förmögenhet.

Bländad af förhoppning om en snar och utan möda förwärfwad rik winning, eller ledd af hämdbegär eller önskan att återwinna det förlorade, derigenom att lyckan ånyo pröfwas, dödar spelaren småningom sina renare känslor, sina bättre grundsatser. Stilla och oskyldiga nöjen hafwa föga retelse för den, som blott är wan wid häftiga sinnesrörelser, samt att alltid swäfwa mellan fruktan och hopp. Det som fordom syntes honom upphöjdt, heligt och skönt, kan icke mer tillfredsställa hans själ; blott en enda lidelse har bemäktigat sig honom. Han spelar, skulle han äfwen försumma de wigtigaste göromål; han spelar — den ena dagen är honom ej mer helig än den andra; han spelar — och om han på Söndagen såg hela werlden knäböja inför Guds thron, skulle han likwäl spela.

Armodet ropar, under tårar och klagan på hjelp, utanför hans dörr; hans hjerta är tillslutet för medlidande; han spelar. De penningar som han wågsamt anförtror åt ett ögonblicks lyckträff, skulle kunna bereda en fattig slägts lycka, skulle kunna från förtwiflan rädda en enka, som saknade näring för sig och sina barn; men han spelar. Kanske är redan hans egen förmögenhet mycket medtagen; kanske trycka honom redan skulder; kanske lida hustru och barn brist på det nödwändiga, i hans glädjetoma boning; modern påkallar förgäfwes sin make; barnen bedja förgäfwes att få komma i sin faders åsyn — han spelar. Han skulle äfwen hafwa spelat wid den på korset döende Jesu fötter, omgifwen af blod och tårar.

En sorglig erfarenhet lär oß, att denna last, hwilken förslöar menniskan för det goda, och som är källan till oräkneliga andra laster, ännu i dag är ganska allmän, både i högre och lägre stånd, samt blifwer ännu allmännare. Erfarenheten lär, att wälstånd, tillfredsställelse, husligt lugn, ära och ett godt namn derigenom alltid blifwit i grund förstörda. Wäl den, hwars sinne ännu är fritt från denna lidelse; wäl den, som ännu icke gifwit sig till slaf åt densamma! Kastom en allwarlig blick på denna last, och mången själ skall bewaras derifrån; mången skall kanhända åter räddas från deß wälde!

Det wore att drifwa wår fruktan alltför långt, om wi skulle fördömma alla spel, isynnerhet dem, som tjena till ett gladt tidsfördrif, kanske äfwen på samma gång till att öfwa skarpsinnigheten och uppfinningsförmågan, eller en kroppslig skicklighet. De höra till lofliga nöjen, hwilka äro äfwen så nyttiga som oskyldiga, emedan derigenom ingen menniska kränkes,

ingens lycka störes. Äfwen kort och tärningsspel, dessa fruktanswärda werktyg för den ursinniga lidelsen, hafwa i sig sielfwa intet ondt, om de ej mißbrukas dertill.

Blott då äro spel förakteliga och farliga, eller upphöra åtminstone att wara oskyldiga, när man icke mer åsyftar ett angenämt tidsfördrif, utan penningewinst. Just i detta ögonblick blifwer spelet, hurudant som helst det ock må wara, nyckeln till ett helfwete, ur hwars öppnade portar en skara med afskywärda laster framtränga, för att taga menniskornas hjertan i besittning. I detta ögonblick uppwäckes egennyttan; fruktan och hopp bedraga hiertat och förstöra deß lugn. Med egennyttan förenar sig den hånande skadeglädjen, hwilken är deß innerligare, ju mer man förborgar den, för att icke såra den tappande. Hos denna senare åter uppstår förbittring och mißnöje med sig sielf. Det, som skolat gifwa honom glädje, är förwandladt till gift. Han wågar icke uppenbart wisa sin förtrytelse, på det han icke skall blifwa ett föremål för andras begabberi; derför tager han hyckleriet till hjelp, förställer sig, ler och wisar ett lugnt ansigte, under det han hemligt utgjuter förbannelser.

Kristligt sinnade föräldrar och wise uppfostrare skola derför aldrig tillåta ungdomen kort och tärningsspel, eller andra, hwaruti en hastig lyckans omwexling, snar winst eller förlust, äro hufwudsaken. Då yngre personers hjertan äro mer öppna för intryck och känslor, samt ännu icke beherrskas af några fasta grundsatser, så är det en grym förmätenhet och straffbar lättsinnighet, att utweckla sådana lidelser uti deras lättrörda bröst. Ären det barnsliga sinnets obefläckade renhet, hwilken förstöres, så snart I sielfwe, med dåraktig oförsigtighet, genom spel utsån i deras hjertan egennytta, winningslystnad, skadeglädje, förbittring och hyckleri. Urskulden Eder icke dermed, att winsten eller förlusten är ringa i de spel, hwilka I tillåten dem; — nej, för barn är det ringa redan af wigt; I ären de första, som ingåfwo dem böjelse för spel; I ären de förste, som gjorde en dem förut obekant lidelse dyrbar; ack, det är sannerligen icke småsaker, med hwilka de leka; nej, de spela redan om sinneslugn och själens renhet.

Sällan blifwer menniskan på en enda dag en afgjord och berusad spelare; hon blifwer det småningom, ju mer hon steg för steg finner nöje uti och fägenhet till denna förlustelse. Men dock war den dag, då en betydligare winst lockade någon person till fortsättande af sitt såkallade tidsfördrif, den första för ett tillkommande förderf. Det söktes derefter mer begärligt och en lyckans förändring afskräckte föga. Möjligheten af ansenlig winst förbländade; det lätta sätt, hwarpå man, utan något mödosamt arbete, kunde fylla sin ficka, fångslade spelets lystne wän, och gjorde honom till en slaf af sin lusta.

Hwarje lidelse, — det will säga, hwarje sinnets omåttliga och fortfarande begär, som fördunklar alla öfriga föreställningar, alla bättre känslor, — som

fängslar förnuftet, och drager menniskan med sig mot hennes wilja, hwarje sådan lidelse är synd. Menniskan är då icke mer mäktig sig sielf; hon förhåller sig lidande; blott det ensamt herrskande begäret är werksamt och förtär henne.

Intet öfwergår så lätt till lidelse hos den swaga menniskan, som begäret efter winning, och äfwen derigenom får spel den högsta retelse för henne. Hon förlorar all grannlagenhet för hwad som är rätt; hon betänker icke mer, att hennes winst kan medföra en annans undergång, hennes glädje en annans förtwiflan. Hon will bringa sina medmenniskor i fattigdom, för att sielf blifwa rik. Kan du, o Kristendom, ännu dwäljas i sådane förderfwade menniskors siälar; finnes wäl der den kärlek, som Jesus befallt?

Såsom yngre personers sysslolöshet ofta förleder till spel, så förleder ännu oftare spelsjukan till sysslolöshet och ett oordentligt lefnadssätt. Nyttiga sysselsättningar blifwa osmakliga för dem; ifwern för embetspligter utdör; deras tankar äro blott rigtade på speltimman, och den olofliga winningen måste ersätta försummelsen af hwad de rättwist kunnat förwärfwa. Spelet blifwer för dem ett yrke, och wilda förströelser i tygellösa sällskaper måste intaga en stilla wederquickelses rum. Förgäfwes uppmanen I de olyckliga att afstå från sitt förderf; förgäfwes återkallen I dem till medborgerliga lifwets enkelhet; förgäfwes, I fäder, hotar edert allwar, — förgäfwes, I mödrar, bedja edra tårar — de känslolösa gäcka eder, såsom trättande fedepredikare. Deras böjelse för spel är ett rus; de swindla — och se ej den afgrund, i hwilken de nedstörta.

Betrakta en spelares ansigte, och du skall i detsamma finna spår till mer än en skändlig lidelse. Huru kan det också wara annorlunda? Han, som än har allt, än intet, som i dag kan frossa, och i morgon måste förtwifla, är sielf en lekboll för oupphörliga sorger och bekymmer. Det finnes icke mer något lugn i hans siäl; han är döf för lifwets ädlare glädje. I dåliga sällskaper förderfwas hans goda seder. Hat, wrede och oenighet, spelets wanliga ledsagare, äro äfwen hans egna.

Så många och häftiga sinnesrörelser, för hwilka han nästan dagligen gifwer sig till pris, skola slutligen undergräfwa äfwen den starkaste helsa. Genomwakade nätter, skadligheten att alltid förblifwa sittande, oordningen wid förtärandet af mat och dryck, förstöra de ädlare lifskrafterne. Kroppens förswagade helsa werkar äfwen förderfligt på siälen och förswagar dess förmögenheter. Spelsjukan beröfwar icke allenast lifwet sin förnämsta prydnad, sin dyrbaraste glädje; den förkortar äfwen detsamma.

Spelaren förtäres af en häftig smärta; men icke nöjd dermed, förleder han äfwen andra till samma lidelse, till samma laster, samma olycka. Icke nöjd, att hafwa förspillt sin egen salighet, förstör han äfwen andre lättsinniges förmögenhet och samwetslugn. Han hopar skuld på skuld. Han bryr sig icke om, att ädlare menniskor hafwa medlidande med honom, eller med

afsky undwika honom, att med-borgarnes förtroende för honom aftager, då enhwar förutser hans undergång. Hans laster trycka honom centnertungt, och draga honom nedåt. Han kan icke mer gå tillbaka: han måste sluta, och detta slut blifwer en alltför tidig död, eller förlusten af hans ära och förmögenhet; kanske slutar han åfwen, såsom bedragare, såsom förskingrare af anförtrodt gods, nedtryckt af en ädel slägts klagan, eller plågad ända till förtwiflan af ett förebrående samwete; kanske slutar den olycklige sitt afskywärda lif med sjelfmord, eller flyr han, såsom en bedragare, förföljd af fäderneslandets lagar, förföljd af sitt eget samwete, förföljd af sina olyckliga anhöriges klagorop, till främmande trakter, hwarest ingen känner honom, och hans eget samwete beledsagar honom till grafwen.

Dessa sista och förskräckligaste följder af spelsjukan äro, tywärr, icke de mest sällsynta; men den som lasten engång snärjt i sina nät, honom afskräcka de icke. Han ser dem ännu långt aflägse från sig, och säger med hånlöje: "så widt skall det wäl icke komma med mig." Men hwilken borgen har du derför — ditt närwarande wälstånd? Det kan ju lätt förstöras — din egen känsla för det rättwisa och goda? Den kan döfwas genom wana wid onda efterdömen. Andra, hwilka engång woro sådana, och intalade sig lugn, på samma sätt som du, blefwo likwäl ett rof för samma förtwiflan, som de engång kunde bespotta.

Gå tillbaka till dig sjelf, och pröfwa, om du ännu kan rädda ditt bättre wäsende. Utforska din lidelses makt, om du ännu är herre öfwer densamma, eller om du är dess slaf. Undersök, om icke din gode Engel förr ide och warnande återkallade dig. Har icke begäret till spel redan skiljt dig från ädlare sysselsättningar; har det icke redan beröfwat dig mången dyrbar stund, som du kunnat använda till nyttiga arbeten; har det icke redan störtat dig i plågsamma förlägenheter; har du icke redan hört dina anförwandters warningar; har du icke redan i de dinas ögon sett tårar, hwilka ditt förakteliga lefnadssätt utpressat; har icke redan en bäfwande aning om onda följder trängt till din själ? Olycklige, och dessa förlägenheter, dessa böner, dessa tårar, dessa aningar, — hafwa de icke förmått något öfwer dig?

Se, kanske för en slump dessa blad inför dina ögon — nej, det finnes ingen slump uti Guds skapelse: det är den heliga Försynen, hwilken gifwer dig en warnande wink. Pröfwa dig; din lefnads lugn, dina anhöriges glädje, din själs salighet, äro wäl wärde ett ögonblick af allwarlig sjelfpröfning.

Ransaka dig, och war dig sjelf wärdig. Du känner det bättre — utwälj det. Tag det ädla och manliga beslut att öfwergifwa din lidelse, och återwända till dygdens enfald. Uppskjut icke tidpunkten för din bättring, utan hwad du nu anser såsom oädelt, undwik det redan i dag, det må kosta dig huru stor möda som helst. Det behöfwes blott en sträng ståndaktighet under några weckor och månader, och du har wunnit seger öfwer dig sjelf.

Fly sällskaper, ställen och till-

fällen, som äro förledande för dig, och då du icke kan motstå din lust, att ånyo försöka din lycka i wågsamma spel. War samwetsgrann; undwik äfwen små spel; de skola blott nära din förderfliga böjelse, och hos dig uppwäcka längtan efter din gamla lusta.

Och om denna förderfliga böjelse åter uppwaknar lifligare hos dig; om den will komma dig att förgäta din bättre föresats; om den förmildrar de smärtande känslor, du för deß skull lidit; war då en man och en Kristen; tänk då på det offentliga förakt, som åtföljer spelaren; tänk på det mißtroende, som du uppwäcker mot dig i dina bättre medborgares hjertan; tänk på de dinas mißnöje och bekymmer, på deras lugn, hwilkas mördare du är sinnad att blifwa!

Kasta din blick på det ryslIga slut mången annan tagit, hwilken blifwit till det yttersta hänförd af sin lidelse. Skåda honom, huru han med förstörd helsa, belastad med blygsel, plågad af sitt samwete, stapplar framåt på sin bana; huru han slutligen, owilkorligt förd ifrån laster till laster, icke ser något lugn på jorden, någon glädje i döden; huru hans hand, befläckad af förbrytelser, uti en bedröfwelsens stund, wänder dolken mot honom sjelf, under det hans anhöriga förtwifla och Religionen sjelf öfwergifwer hans bäfwande hjerta.

O Gud, helige, rättwise, fruktanswärde och likwäl så wälgörande Gud; ja, jag känner det; äfwen på jorden skördar synden sin förfärliga lön.

Ja, jag gör Dig i denna stund detta högtidliga löfte: aldrig will jag öfwerlemna mig åt spelsjukans afskywärda last, denna källa till hundrade andra synder; jag will icke älska några andra nöjen, några andra förströelser, än sådane, som lemna mitt samwete obefläckadt, och genom hwilka intet sorgligt ögonblick beredes någon af mina medmenniskor. Jag will förr söka en ringa och mödosam winst genom ärligt arbete, genom flit i mitt yrke, än en snar och lätt winning, som förorsakar andres skada, och som Din hand icke skall wälsigna. Den lyckligaste spelare bortspelar likwäl slutligen sitt sinneslugn; men detta lugn ware mig heligt, såsom ditt ewiga ord! Amen.

nom icke mer. Hwad har röfwaren af sitt rof, wore det äfwen aldrig så dyrbart, då han med fruktan och bäfwan wakar öfwer detsamma? Men öfwer mitt rättmätiga gods kan jag med gladt sinne fröjda mig; ty jag skådar deruti ej blott min egen säkerhet, utan äfwen ett hopp för mina efterkommandes lycka. Äro icke maka, barn och barnabarn på det innerligaste förbundne med mig; är icke min omsorg för deras wälstånd en af mina käraste omsorger; är icke hoppet, att de ej skola blifwa helt och hållet öfwergifne, en af de ljufwaste känslor? Kunde jag alldeles ostördt njuta denna tillfredsställelse, om jag måste frukta, att den orättwisa, med hwilken jag förstorat min egendom, kanske efter min död skulle blifwa bekant, och förstöra de minas lycka? Nej, bättre litet; men med rättfärdighet.

Ty äfwen det ringa är för mig ett bewis på Guds wälsignelse och kärlek. Jag ser uti allt, hwad jag har, en himmelens skänk, under det den oredlige, uti sitt med ondt samwete erhållna goda, blott finner förbrytelse och ett afgrundslån. Jag skådar i det ringa, jag äger, glädjande bewis på min möda, min klokhet, min sparsamhet och kärlek för ordentlighet. Hwarje sak erinrar mig om en tillfredsställande gerning under min lefnad, samt på hwilket sätt och under hwilka omständigheter jag utöfwade dem; och just detta sätt, desa omständigheter äro lika så många wittnen till mina redliga och rättwisa tänkesätt, min flit, min oförtrutenhet, hwarigenom jag ej kränkte någon menniska. Då jag betraktar den egendom, som omgifwer mig, så öfwerser jag en del af min lefnadshistoria, och finner i hwarje enskilt del af min förmögenhet, en angenäm minneswärd af min kraft och mina skuldfria bemödanden.

Och wore äfwen det, som jag besitter, ringa, så är det ju mycket, då det beledsagas af Guds wälsignelse. Må andra skryta med större rikedom; om jag befinner mig wäl med mina små ägodelar och lefwer nöjd dermed, så är ingen rikare än jag. Den rikaste kan icke känna större förnöjelse, än den mindre förmögne; ty samma glädje, som anblicken af hans öfwerflöd uppwäcker hos honom, samma glädje uppwäcker också hos mig anblicken af det måttliga gods, som Gud gifwit mig. Småsaker, hwarwid denne blifwer känslolös, gifwa mig förnöjelse. Ett enda träd, som utsprider en swalkande skugga, och gifwer mig sköna frukter, är mig dyrbarare och angenämare, än för den store hans landtgods, hwilket han kanske sällan skådar. Jag kan öfwerse min ringa egendom, han kan blott öfwerse en ringa del af sin; h... lefwer i mångfaldiga inwecklade förhållanden och bekymmer, mina äro enklare och mer inskränkta. Andres mißnöje, plågor och smicker wilseför honom; jag lefwer obemärkt och kan mer egna mig åt mig sjelf och mina anhörige.

Bättre litet med rättfärdighet, än mycken tilldrägt med orätt. — Med orätt? Hwilken glädje kan wäl uppblomstra af orättwisan; huru kan en förbannad åker bära wälsignelsens frukt? Hwad gagnar det, säger Jesus wår Frälsare, om någon winner hela werlden, men li-

der skada till sin själ? Kan allt werldens guld köpa ett gladt, tillfredsställdt sinne, då det eljest felas? Kan all rikedom läka de hemliga sår, som egen brottslighet gifwit ett olyckligt hjerta?

O, huru falska föreställningar om rikedomens wärde gör icke den dödlige sig ofta. Huru lättsinnigt uppoffrar han icke sin själs ro, för det, som ursprungligen är stoft och förblifwer stoft? I hwilka förbrytelser, hwilka bekymmer störtar sig icke menniskan ofta, blott af ett omåttligt begär efter rikedom och förmögenhet!

Hwad gagnar det dig, olycklige, om du förstör främmande gods, — bedrager staten på sin egendom, — förskaffar dig penningesummor med dina medmenniskors skada, — oärligt tillbakahåller det gods, som blifwit anförtrodt åt din redlighet, — med twetydiga rättegångar eller kanske åfwen med falska eder förminskar deras goda, så att wäl mensklig lag talar till din förmån, men Gud och samwete förebrå dig; om du missbrukar förbindelser, förråder rättsinniga menniskors förtroende, bedrager wänner och förtrycker wärnlöse?

Hwad gagnar dig din oredlighet? Är du nu rikare, sedan du besitter mer; nej, denna wunna besittning är alltid ett främmande gods, som icke tillhör dig, utan den bedragne. Genom din otrohet har du blott wunnit hemliga samwetsqual, och ingifwit dig förakt mot dig sielf, ty kan du wäl, då du besinnar din orättwisa, ännu hafwa aktning för dig sielf?

Du skall wisserligen med många konstlade ursäkter söka lugna dig, du skall uppsöka skenbara grunder, för att dermed blända dig sielf. Förwillade, redan den omständighet, att du är twungen dertill, röjer ju din brottslighet, och om du tror dig, genom de uppsökta förewänningarne, hafwa rättfärdigat dig för dig sielf, så säger likwäl ditt medwetande plötsligt: "det är dock orätt. Du hade kunnat handla redligare. Du har bedragit, och skall under hela din lifstid kallas en bedragare."

Du frossar med främmande förmögenhet. Huru skulle du ännu finna din njutning deruti, om en warnande sjukdom nedsänkte dig på smärtans läger; skulle anblicken af ditt rof ännu wara behaglig, om döden sade: "Jag skiljer dig derifrån, men ej från din ewiga wanära."

Hwaruti består din förmögenhet, eller den orätt förwärfwade delen af densamma? Den är ju ingen erinran om din redlighet och rättsinnighet, utan blott den sorgliga frukten af en i hemlighet begången förbrytelse, den är blott ett straffande werktyg för det dig fördömmande samwetet. War det detta, hwarefter du så begärligt längtat; war detta wärdt mödan, att bryta förbindelser, eder och försäkringar?

Orätt gods är aldrig långwarigt. Du, som så gerna will bedraga dig sielf, tror du dig ensam wara den lycklige, som skulle wara undantagen från denna erfarenhet? Hwarpå grundar du en sådan förtröstan — kanske derpå, att inga lefwande wittnen hafwa sett din nedriga gerning; eller att de döde tiga; eller att den borgerliga lagens bokstaf gifwer dig en skenbar rätt; eller att handskrifter äro utplånade eller sönderslitne? Usling, begraf, om du kan, din oredliga

gerning under bergen — se, de skola remna och uppenbara din wanåra; nedsänk ditt brott uti werldshafwets botten — det skall uppröra sig under storm, och uppkasta ditt brott, såsom ett lik. Ty den allwetande och wedergällande Guden lefwer, och hans werldsordning är orubblig.

Din orättwisa skall icke äga bestånd. Den balsam, som du stulit, skall, på dina sår, förwandla sig till gift; den sten, med hwilken du hoppats lägga grunden till din lyckas byggnad, skall begrafwa dig under deß grus. Händelser, på hwilka du icke tänkt, hwilka ingen skarpsinnighet förut kunnat beräkna, skola föra dina begångna brott till menniskornas öron. Huru — är detta den lycka, som du, genom föröfwande af större eller smärre brott, trodde dig kunna förwärfwa? Du känner dig kanske säker, emedan du länge ostörd njutit frukten af din oredlighet. Dagar och år hafwa redan förflutit, och icke förrådt dig. Men förmätne, du lefwer ännu; dina barn, wänner och anförwandter lefwa äfwen; och när du en gång upphör att lefwa, är du då räddad?

Du kan aldrig, utan hemliga förebråelser, kasta dina blickar på din besittning. Hwarje orättmätigt förwärfwad sak anklagar dig, och synes längta efter sin rättmätige ägare. Bortsälj det, eller bortbyt det mot andra saker, så skola likwäl de nya, inför dina ögon, ikläda sig det gamlas wanära. Du läser hotelser öfwerallt; du läser dem i de redliges allwarsamma blickar, som betrakta dig; du läser dem i dina fienders ögon, som längta efter din olycka och wanära. Äfwen detta döda blad, med deßa kanske matta drag, är starkt nog att skaka dig. Och wore ditt förderf starkare, deß beklaganswärdare står du inför Gud.

Hwad du icke wann utaf Gud, såsom en wälsignelse för din flit, skall det blifwa en wälsignelse för dina efterkommande? Den förbannelse, som du i djupet af din själ förnimmer, skall han dö med dig, då du likwäl hoppas din själs odödlighet? Nej, tillstå för dig sjelf, att det, som du på orätt sätt förwärfwat, aldrig kunnat föra wälsignelse i ditt hus; att du ifrån denna tid icke erfarit en ärlig mans himmelska lugn och sinnesfred. Tillstå det, och du skall äfwen erkänna sanningen af Salomos ord: **Bättre är litet med rättfärdighet, än mycken tilldrägt med orätt.**

Du längtar kanske att återfå den aktning för dig sjelf, som du förlorat, att återfå en sinnesfrid, som är utan förebråelser. Du frågar: hwad skall jag göra, att jag åter må warda salig: besöka kyrkor; bedja Gud om tillgift; göra de fattige godt; understödja milda stiftelser? Förgäfwes — intet annat kan rädda dig, än utplånandet af din orättwisa. Förgäfwes bringar du Gud dina gåfwor; de försona dig ej med Honom. Återgif ditt rof; war fattig, men ärlig. **Om du**, säger wår dyre Återlösare, **offrar din gåfwa på altaret, och kommer så ihåg, att din broder hafwer något emot dig, så lägg der din gåfwa ned för altaret; och gack först bort och förlik dig med din broder; kom sedan, och offra din gåfwa. Du skall wara din tråtobroder benägen till wänskap snart, medan du ännu är med**

honom på wägen; att din trätobroder icke antwardar dig åt domaren, och domaren antwardar dig åt tjenarene, och du kastas så i häktelse. Sannerligen, säger jag dig, du warder der icke utkommandes till deß du betalat den yttersta skärfwen. (Matth. 5: 23—26.)

Kanhända wägrar din stolthet att göra det swåra steget; kanhända är det dig mindre mödosamt, att återgifwa det orättwist förwärfwade, än att tillika förlora din ära och ditt medborgerliga förtroende. Detta förtroende och detta goda namn, som du ända hittils oförtjent ägde, skola wara dig dyrbara, ty de äro icke blott din, utan äfwen dina barns och anhöriges egendom. Gif det orättmätiga godset tillbaka, och rädda ditt namn. Den klokhet du hitintills anwändt att beslöja och fördölja din förbrytelse, skall ej heller öfwergifwa dig, om du anwänder den i dygdens tjenst. Genomskåda dina förhållanden, efterforska tillfällen; men dröj icke, att afbörda dig en helig skuld, som skiljer dig från Gud. Dröj icke; lär dig hellre att umbära, men återlemna det, hwaraf du, genom olofliga medel, kommit i besittning. Då först skall du känna din förlorade sinnesfrid återwända; då skall du erfara en redlig och skuldfri mans lugn, samt med lätt hjerta kunna skåda upp till Gud och bedja:

Fader, domare, wedergällare, o, förnim mitt heliga löfte: aldrig skall falskhet eller bedrägeri besläcka min själ; aldrig skall girighet och begär efter främmande egendom förleda mig till orättwisa steg! Jag will wara nöjd med det, som jag genom flit och sparsamhet kan förwärfwa; ty derpå, o, himmelske Fader, hwilar din wälsignelse, och denna wälsignelse skall äfwen gå i arf till mina efterkommande!

Huru förgängligt är icke slutligen det timliga goda; huru snart kan icke, genom oförmodade händelser, det gå förloradt, hwilket den stolte dödlige betraktar såsom sin fasta egendom! Och skulle jag förlora det, medan en sålunda sinnad riktar sig, så har jag likwäl ett godt samwete mer än han. Den, som blott icke förlorat aktningen för sig sjelf, och kan förtrösta på din nåd, o Du, som styr alla menniskors öden, han har ej förlorat något! Ingen makt på jorden kan frånröfwa honom hans förnämsta dyrbarheter.

Och wißte jag, att jag kunde anse något af allt det, jag emottagit utaf andra, i arf eller gäfwa, såsom ett af dem förwärfwadt orättmätigt gods, så wille jag gerna återgifwa det, för att dermed på något sätt godtgöra deras fel. Ware min hand alltid ren från det onda! Bättre är litet med rättfärdighet, än mycken tilldrägt med orätt. Amen.

Den 17 Maj.

Aktning för främmande egendom.

2 Mos. 20: 15 — 17.

O Gud, mitt hjerta skydda
Mot egennyttans brott,
Och lär mig i min bydda
Att nöjas med min lott.
Lär mig att skilja kunna
På andras och på mitt,
Och hwar och en förunna
I frid att njuta sitt.

Att grannars wingård skörda,
Det är en drucken fröjd;
Man till sin egen börda
Belastas oförnöjd.
Att sig i wällust göda
Det är ett skadligt rof,
Af idoghetens möda,
Af armodets behof.

Bland alla förbrytelser och synder, med hwilka menniskohjertat kan besläcka sig, är en, hwilken såsom den nedrigaste uppwäcker den största afsky, och denna är tjufnad. Blott menniskor utan ära, utan trohet och redlighet, blott menniskor utan känsla för rätt och pligt, blott råa förkastade warelser, som i sin skändlighet likna rofdjur, kunna besudla sig med denna förbrytelse.

Den aktning, som man är skyldig att hafwa för andras egendom, finnes bland alla jordens folkslag. Blott de wilda folkstammar, som ännu stå på sedlighetens lägsta punkt, och synas mer beslägtade med djur än menniskor, pläga wara utan samwete för främmande gods, och stöld anses hos dem såsom ett yrke. Men så snart de upphöja sig ur sin förnedring, så snart de sammanträda i ordentliga samfund, hafwa fasta boningsplatser, och utöfwa borgerliga yrken; då börja de äfwen blygas för sitt djuriska uppförande, och rodna för den tanken, att med wåld eller list bemäktiga sig främmande gods.

För detta ändamål hafwa äfwen alla stater, alla lagar, alla fördrag uppstått, på det att hwarje medborgare skulle wara tryggad i besittningen af sin egendom; att ingen skulle kunna tillegna sig det, en annan äger såsom sin rättmätiga arfwedel, eller såsom frukten af sin flit. Alla borgerliga inrättningar, alla öfwerhetspersoner, äro isynnerhet förordnade för att bibehålla enhwar wid sin egendom och sina rättigheter.

Den, som således tillgriper främmande gods, wore det hemligt och listigt eller genom uppenbart wåld, är en offentlig lagarnes fiende, en förstörare af den borgerliga ordningen, en motståndare mot öfwerheten, och han blir ett mål för medborgarnes afsky, lagens förbannelse och rättwisans swärd. Såsom en ärelös bortstötes han ur rättsinniga menniskors krets; han får icke längre lefwa i ett samhälle, som icke mer kan wänta sig någon säkerhet af honom. Han bannlyses derifrån; han inneslutes i fängelse, och blir slutligen dömd, att ewigt försmäkta derstädes, såsom en oförbätterlig missdådare.

Den som engång besudlat sig med stöld, behåller alltid en wanärande erinran derom. Derför går ett ordspråk genom werlden: den som engång stjäl, är för alltid en tjuf. En tillkommande lefnads hela redlighet kan icke utplåna denna erinran: du har engång stulit och tillegnat dig hwad som ej war ditt.

Huru wigtigt är det icke således för själens oskuld och glädje, att wi djupt hos oß inprägle aktning för främmande egendom, och aldrig wanäre oß genom en nedrighet, som wi med rätta afsky hos andra. Huru wigtigt är det icke att menniskan aktar sig för hwarje ingrepp i sin nästas rätt och egendom! Men är det nödwändigt att warna ett sinne, som will wara kristligt, för detta groswa brott? Wet icke hwarje barn, i wåra dagar, hwad rätt och egendom will säga; wet icke hwarje barn, huru man måste wörda helgden af främmande gods? O, att det så wore; men we, fullwuxna menniskor lefwa, som äro döpte i Jesu namn, fullwuxna, som tro sig hafwa fått en god uppfostran, fullwuxna, som hafwa kunskaper och bildning och offentligt präla med fina fromma känslor, sin redlighet — och likwäl slutligen höra till antalet af föraktlige tjufwar och röfware. De betäcka sig icke med armodets lumpor, de stjäla ej af förtwiflan och nöd; de gå wälklädde omkring; de förställa sin oärlighet genom sken af rättwisa och klokhet; de äro ifriga kyrkogångare, hycklande menniskowänner, och tjena likwäl i hemlighet sin Mammon, rikta sig genom tjufnad, bedrägeri och oredliga handlingar. Deße, såsom Jesus säger, lika hwitmenade grafwar, hwilka utwärtes synas däjeliga, men innantill äro fulla med de dödas ben och all orenlighet. (Matth. 23: 27.)

Icke blott den, hwilken på ensamt belägna landswägar anfaller resande, eller begår röfweri och tjufnad under nattens mörker, gör inbrott hos dig och borttager ditt bästa husgeråd, nej, äfwen andra wägar finnas, på hwilka brottsliga menniskor wandra omkring, för att med plundrande hand antasta sin nästas egendom.

Det är att kränka aktningen för andras egendom, om wi i köp och handel med list bedrage någon, genom falska wigter, eller däliga waror; eller om wi tillnarre oß penningsummor, antingen såsom lån, eller eljest anförtrodda åt wår wård, samt förslöse dem på osäkra företag, wådliga spel och ett yppigt lefnadssätt; eller om wi, genom en listig bankrutt, förskaffe oß ny egendom, sammansatt af det röf, wi tagit från wåra borgenärer. Här är tjufnad under redlighetens täckmantel, här är plundring med leende ansigte, och fräckhet i ädla kläder.

Det är att kränka aktningen för främmande egendom, om spelaren, som har begär efter andras penningar, söker ingifwa en annan samma spelraseri, för att kunna plundra honom. För honom är spelet icke mer en blott förlustelse, en blott wederquickelse efter allwarliga syßelsättningar; det är

för den usle ett medel att rikta sig. Wäl will han ursäkta sig med den förewändningen: äfwen jag wågar min egendom mot den andres. Men han känner sin konst, sin öfwerlägsenhet och skicklighet. På samma sätt kan ju äfwen tjufwen säga: "jag wågar min egendom, min frihet, ja mitt lif, för att bekomma främmande gods." Men äfwen han förtröstar på sin skicklighet och öfwerlägsenhet i den skändliga konst, att göra främmande gods till sitt eget.

Det är att kränka aktningen för främmande egendom, om den girige med hyklad bedröfwelse och kärlek smyger omkring en anförwandt, som är döden nära, för att uttränga den rättmätiga arfwingen, och bemäktiga sig den förmögenhet, som engång med rätta skulle hafwa tillfallit denne. Han höljer sig förrädiskt i en täckmantel, lånad af wänskapen, denna den mest retande af alla egenskaper. Genom den döendes hand beskidt han den förskjutna, rättmätige arfwingen. Han uttränger närmare blodsförwandter, och gifwer sin oredlighet ett utseende af tjenstfärdighet mot den, efter hwilkens gods han har begär. Med ondskefull skadeglädje bedrager han den döende och de lefwande; han kallar det klokhet, som war tjufnad, och det omsorg för eget wälstånd, som war en orättwis plundring genom trolösa medel.

Det är att kränka aktningen för främmande egendom, om afundsfulla menniskor, genom ondskefulla anmärkningar göra sina medborgares ära och goda namn misstänkta, utsprida däliga rykten om dem, och med lättsinnigt wälbehag anföra allt, som kan kasta en skugga på deras medmenniskor. Huru, I grymme, äro ej ett godt namn och oförwitligt rykte äfwen så heliga, som gods och förmögenhet; äro de icke till och med af högre wärde, än guld och dyrbart husgeråd? Är icke hwarje ondskefull anmärkning, hwarigenom I nedsätten edra medborgare, hwarje wanärande förmodan, som I yttren om dem, hwarje utspridande af skändliga misstankar, är icke detta dikter, som besläcka dem, är icke detta en stöld af det heligaste, som menniskan äger? Tjufwen smyger med falska nycklar till de dörrar, hwarest främmande egendom är förwarad; baktalaren dödar med falsk tunga medborgares goda namn. Tjufwen kan slutligen frossa med sitt rof; men du, som så gerna war behjelplig att utsprida allt det onda, hwilket sades om din nästa, hwaröfwer förnöjer du dig nu, då det olyckliga skottoffret fallit, med tillhjelp af din giftiga tunga?

Det är att kränka aktningen för främmande egendom, om menniskor af owilja eller handtwerks-afund bemöda sig att förringa eller utplåna det bifall, någon förwärfwat, det förtroende han wunnit genom redlighet i sin handel och sitt yrke. Hwarje mißnöje öfwer nästans uppblomstrande wälstånd härflyter från ett förderfwadt hjerta. Den afundsfulle hatar i sin orättwisa icke allenast medmenniskorna, utan äfwen den gudomliga Försynens werk; och wågar att bedömma andras wärde annorlunda än Gud. Hans bemödanden äro all-

lid förbrytelser. Den är en röfware, som will utpläna det offentliga förtroende, som någon genom flit, klokhet och lycka wetat förwärfwa; som will utpläna det, för att sielf bekomma de företräden, som den andra njöt. Hwaruti skiljer han sig från den gemena tiufwen? Begge anse medlen likgiltiga, blott de kunna winna egendom. Röfwaren undanstjäl flitens belöning, och frukterne af ett lofligt yrke. Afunden undanstjäl deremot sielfwa källan för ett rättwist förwärfwande af förmögenhet, nemligen medmenniskors förtroende.

Det är att kränka aktningen för främmande egendom, om de, åt hwilkas redlighet främmande egendom anförtros, däligt förwalta densamma; om otrogne förmyndare, genom skändliga medel, slå under sig enkors och faderlöses gods, eller wårdslösa det genom försumlighet; om föreständare för milda stiftelser nyttja deß förmögenhet till olofliga ändamål; om de dels anwända sådane inkomster och räntor, som de fått uppdrag att förwalta, till sin egen fördel, dels förslösa dem genom froßande gästabud.

O, I wördnadswärde stiftare af fromma och allmänt nyttiga inrättningar, kunden I uppstå ur edra grafwar, och se, huru edra gåfwor anwändas, huru ofta skulle icke eder blick, full af harm, wända sig från deßa froßare, åt hwilka det blifwit anförtrodt, som I gifwit åt den öfwergifna och beklaganswärda fattigdomen! Kunden I uppstiga ur edra grafwar, dygdiga fäder och mödrar, som trodden eder anförtro edra barn åt redliga menniskors wård och kärlek, huru ofta skulle icke eder blick, full af bedröfwelse, wända sig bort från edra älsklingars öde. Deßa hycklare, de tala om barmhertighet mot enkor och faderlösa, i hwilkas förmögenhet de twå sina orena händer; de göra fester åt stiftarne af fromma inrättningar, hwarigenom de till en del förstöra räntorne af de gåfwor, som tillhöra nödlidande. I plundren fattigdomen och bestjälen de döda. Till eder säger Jesus, såsom han sade till Fariseerne: **I synens utwärtes för menniskorna rättfärdiga; men inwärtes ären I fulle med skrymteri och odygd. We eder, I skrymtare, som uppbyggen Profeternes grafwar och pryden de rättfärdiges grifter!** (Matth. 23: 28, 29.)

Således finnes många sätt, på hwilka man kan kränka aktningen för främmande egendom. Ack, hwem kan uppräkna alla lastens gestalter; hwem will det ocksä? En sådan anblick upprör ett dygdigt sinne; under sådane wederstyggligheter känner sig den rena siälen främmande på jorden, och frågar twiflande: bor jag wäl ibland dem, hwilkas knän böja sig för Gud?

Ärlighet är i sig sielf ännu ingen dygd, och likwäl kan ingen bära namn af Kristen, utan att hafwa ett redligt sinne. Ärlighet är i sig sielf ingen dygd, utan endast en frånwaro af last; ty ärlig är enhwar, som icke will stjäla, röfwa eller bedraga. Men en menniska, som endast är utan laster och förbrytelser, är ännu ingen Kristen. Om, säger Jesus, I hafwen eder wänliga mot edra bröder alle-

nast, hwad besynnerligt gören I; göra icke också de Publikaner detsamma. (Matth. 5: 47.)

Men sträng ärlighet och rättsinnighet wid förwaltandet af främmande gods, aktning för andras egendom och rätt, är den första och oumbärliga grundwalen för dygd. Utan den, finnes ingen kärlek, är ingen hjertats godhet mot medmenniskor möjlig.

Ware således aktning för främmande egendom den första lagen för alla mina handlingar. Andras rätt kan och skall alltid wara för mig en obesläckad helgedom. Och när jag lider nöd, när jag jemte de mina blifwer ett rof för en bitter olycka, när en orättwisa kan rädda mig, eller ett bedrägeri göra mig rik; må jag förbanna den tanke på en sådan missgerning som kan intränga i min själ. Jag känner förmågan att kunna lida och uthärda, och will ej genom mitt bedrägeri förorsaka en annan något lidande. Jag kan gråta; men genom-förtal och bitterhet will icke-utpreßa tårar ur någon annans ögon. Jag kan wara fattig, men genom list och förräderi will jag aldrig göra det ringaste af andres förmögenhet till min egendom. Rättfärdighet ware min tröst, ett rent hjerta min rikedom, och Guds wälsignelse min förhoppning.

Kristliga föräldrar, inplanten hos edra barn, redan i deras späda ålder, aktning för främmande egendom; ware den det heligaste bud för deras hjertan! Straffen med oföränderlig stränghet hwarje deras böjelse att tillegna sig något, hwartill de ej hafwa rätt, eller att ondskefullt skada och förderfwa främmande egendom. Waren icke liknöjde för den ringaste orättwisa, som de med barnsligt sjelfswäld föröfwa. Erinren eder, de olyckliga, som omsider slutat sin ärelösa och skamliga lefnad under bödelsswärdet, eller i fängelset, belastade med kedjor. Erinren eder huru deße beklaganswärde brottslingar blott på lek, samt i småsaker gjort sina första försök att utöfwa orättwisa och slutat med ett groft bedrägeri, trolös förwaltning eller tjufaktig plundring af främmande egendom. Erinren eder, att sparsamhet, flit och förnöjsamhet utgöra lifwets lycka, och grunda hwarje menniskas wälstånd; att ett redligt sinne lättast och säkrast förwärfwar sig werldens förtroende; att ärligt förwärfwad förmögenhet är längst waraktig. Erinren eder, att icke engång nöd och förtwiflan kunna tillåta oß någon orättwisa, utan att Guds, wår ewige Faders godhet sörjer för oß; att Hans bistånd är oß närmast, när wår förlägenhet är störst.

Ofta, min Gud och Fader, ofta och mångfaldigt har jag erfarit det under mitt lefnadslopp. Då all hjelp syntes mig aflägse, war Du mig nära; när jag såg mig om efter tröst, kom Du sjelf, att rädda mig. Hwarför skulle jag röfwa från mina bröder det, som Du gifwit dem; hwarför skulle jag rikta mig med orättmätigt gods, på hwilket din wälsignelse icke hwilar? Hwad hjelpte det mig, om jag wunne hela werlden, men lede skada till min själ? Hwarför skulle jag bortbyta mitt samwetslugn mot en orättmätig, jordisk egendom, som kanske ännu tidigare förgås, än min kropp uti grafwen. Af allt

mitt timliga goda kan jag ej medföra något i det tillkommande lifwet, hwarken anseende, wärdighet, åreställen, ägodelar, guld eller makt; blott det goda samwetet blifwer mig i dödsstunden troget; blott min odödliga själ och dess dygder flytta med mig till ewighetens rike.

Hwile aldrig en förtryckt enkas suck, såsom förbannelse, öfwer mina handlingar; falle aldrig, såsom swärdsuddar, bedragna faderlöses tårar, öfwer min själ! Blande sig med min förmögenhet aldrig en syndaskuld, som kan uppwäcka olycka, i stället för wälsignelse! Amen.

Den 18. Maj.

Hwad menniskan är wärd.

1 Mos. 39: 6.

Hwilket wärde äger du mitt slägte:
Hwar står målet för din bana satt:
Skall den slump, som dig till dagen wäckte,
Återföra dig i intets natt?

Nej, min själ, Guds afbild kan ej dö.
Hwad är wishetens och snillets ära?
Endast blommor, men af himmelskt frö,
Som dock engång skola frukter bära.

Det är en märkwärdig händelse i menskliga lifwet, att enhwar sätter det högsta wärde på sig sjelf, att enhwar behandlar werlden, såsom wore den till blott för dess egen nytta; att enhwar betraktar sig för den medelpunkt, kring hwilken allt annat rör sig; och att så många, med all sin egenkärlek, likwäl kunna blifwa slafwar under sina begär. Denna motsägelse i de dödliges bröst, denna omåttliga stolthet jemte känslolöshet för eget wärde, denna aldrig måttade sjelfkärlek jemte ett spotskt förakt, äro så wanliga, att det förundrar oß, att klokare personer genom denna erfarenhet icke blifwit mer uppmärksamma på sig sjelfwa.

Det finnes ett pris, för hwilket hwarje menniska kan köpas. Den som är nog förslagen eller menniskokännare, kan snart bedömma, för huru mycket hon är fal, och behandlar henne äfwen derefter. Är priset ringa så gör han den dåraktige till sin tjenare. Den högmodige ler och säger: många swaga menniskor finnas, hwilka för en obetydlig penning bortgifwa sitt lif, sin ära, sin rättsinnighet; skändliga domare, som låta sig bewekas genom skänker; fala wällustingar, som genom nya utsigter till utswäfningar kunna förledas, att förgäta ett godt rykte, oskuld, redlighet och allt; men gifwen mig millioner och all werldens glädje; aldrig skolen I likwäl kunna förleda mig till en nedrighet. Så säger han; men öfwerhopen honom blott med smicker, sägen honom artigheter, och han skall låta sig fångas; erbjuden honom hedersbetygelser, tillar samt ett lysande anseende, och han skall för detta lockande mål störta ett helt land i olycka; lå-

ken honom omgifwas af förhållanden, hwilka, om de blefwo bekanta, skulle beröfwa honom all högaktning och wärdighet: så skulle han rasa emot allt; så skulle han hemligt kunna blifwa en bedragare, en afskywärd tjuf, ja, till och med en sjelfmördare. Huru många tusende slägter störtas icke ofta i elände för en enda menniskas äregirighet; huru mången sätter icke sin förmögenhet, wänskap, kärlek, ja, sitt eget lif på spel, blott för att rädda sitt namn? Han war således fal för några ärebetygelser, som han icke wille förlora.

Han handlade dåraktigt, ropar en annan, då han belastade sig med sorger och bekymmer för ryktets tomma skugga. Hwad kan det också oroa oß, om man betygar oß litet mer eller mindre aktning; hwem känner icke werlden; hwem känner icke de dödliges wankelmod i sina omdömen? Om de i dag förguda, så bespotta de i morgon; de böja sina hufwuden för dig, men i deras hjertan herrskar förakt. Ju mer anseende du äger, deß flere medtäflare uppwäcker du, ju större afund. Nej, för ett sådant pris will jag icke uppoffra mina dagars lugn och fred, grundsatserne för mina handlingar, och kanhända mitt eget lif! Så talar den, som kanske låter köpa sig för ett ännu ringare pris. Bjuden honom till eder gäst, och han skall smickra eder, om han äfwen har de mest uppenbara bewis på eder owärdighet Framsätten sällsynta winsorter för den, som har begärelse dertill, så skall han snart blifwa berusad, och i sitt druckna tillstånd förråda sina och sina wänners hemligheter; så skall han icke blygas att framföra de mest oanständiga ord, och bifalla alla skändligheter. Gören honom fattig, att han icke mer kan anwända de stora kostnader han hittills gjort, för sitt fordna froßeri: så skall han icke mer kunna nöja sig med ringa mat och dryck; så skall han icke kunna fördraga förlusten af alla de beqwämligheter, wid hwilka han wänt sig, utan hellre önska sig döden, än att fortsätta ett så sorgligt lif. O, huru mången rik froßare, som nedsjunkit i fattigdom, har ej blifwit sin egen bödel, emedan han trott sig icke mer kunna lefwa med en ringa förmögenhet, hwilken likwäl kunnat wara tillräcklig för flere personer, som warit förnöjde med en ringare lott. Denne föraktlige man är således fal och färdig till hwarje förbrytelse för några rätter mat, och för sällsynta drufwors saft.

Dock en sådan hör ju till mensklighetens affkum, ropar en annan. Aldrig skall jag så nedsjunka till likhet med djuren, och blott lefwa för att kittla min gom. Hwad bör froßeri eller fasta bekymra oß? Det är ju nog att man blifwer mätt. Hwarför skole wi sträfwa efter äreställen? Det är ju nog, då man icke har att klaga öfwer hat och förakt, samt kan lefwa, utan att störas af andras ondska. Nej, att för sådant pris förråda wänskap, kärlek, sinneslugn och lif, är att wara högst föraktlig. Så säger han, men denne, som tadlar alla andra, att de gifwa sig till offer för så ringa pris, för hwilket är han icke sjelf, med alla sina dygdiga grundsatser, fal? Ställen spelborden i ordning; låten kort och tärningar glänsa wid warljusens skimmer; samlen ett sällskap, till att pröfwa lyckans snara omwexling — och denna

ädla stolthet är förswunnen. Den olyckliga tränger sig fram; han som eljest är den känslofullaste menniska, blifwer nu hårdhjertad för andres förlust; han, som eljest är den redligaste man i sina göromål, tillåter sig nu, för en skändlig winning, hwarje bedrägeri, blott det kan förblifwa oupptäckt; han, som eljest är den ömmaste fader, den trognaste make, skall, angripen af sitt helswetiska begär, icke mer tänka på de sina. Han spelar, och på några få dagar, kanske endast på några ögonblick, wågar han gifwa sina ägodelar, den ena efter den andra, till pris åt lyckans nycker. Hans anhöriges jemmer, tårar och böner beweka honom icke; hans wänners och förmäns warningar, allt är förgäfwes; han spelar, och då lyckan slutligen borttager sin falska gunst från honom, står han der, utan förmögenhet, utan hjelp, begabbad utaf dem, som delat hans gods emellan sig: då drifwa honom förtwiflan och ånger till hwarje bofstycke. För att åter kunna spela, i förhoppning att återwinna det förlorade, skall han slå under sig anförtrodda penningar, bedraga öfwerheten, förfalska handskrifter, aflägga falska eder; skall han, med ett ord, kunna göra allt, till deß olyckans wågor slå tillsammans öfwer honom, och han med nidingshand kanske sjelf förkortar ett brottsligt lif. O, huru mången, som war ganska aktningswärd för andra förträffliga egenskaper, förstörde icke sig och de sina i grund, genom spelsjukans raseri! Denne war således fal för ett nöje, som förderfwade helsa och själskrafter, för att wid spelborden tjusas af ångest och glädje under lyckans hastiga omwexlingar.

Hwarje menniska har ett pris, för hwilket hon gifwer sig till offer — och således äfwen du. För hwilket pris är du, med din oskuld och redlighet, fal? Du twiflar, att det gifwes något pris, för hwilket du skulle försaka ditt lugn i denna werlden och din salighet på andra sidan grafwen. Huru — har du ända hittills warit så ståndaktig mot alla frestelser, att inga, ej engång de mest retande kunnat förleda dig? Då din redlighet, din kyskhet, din tillfredsställelse, din rättsinnighet råkade i fara, bortwände du dig då alltid, med rysning, från den lockande synden, såsom Joseph engång i frestelsens stund gjorde, då han utropade: Hwi skulle jag nu så mycket ondt göra och synda emot Gud. (1 Mos. 39: 9.)

Det är wäl möjligt att spelsjukan icke intager dig, men har då ej heller fåfängan något inflytande på dig? Och om fåfängan ej kan förleda dig till något wanärande felsteg, kan då icke hat mot någon af dina medmenniskor göra det; eller om icke hat, likwäl stolthet; om icke stolthet, likwäl njutningens lusta; om icke njutning, likwäl begär efter winning och rikedom; om icke rikedom, likwäl fruktan för wanära? Om jag wille genomgå hela kretsen af menskliga swagheter, we, så gifwer du dig kanske till pris åt flera än en! Tadla icke den, som friwilligt gifwer sig till krigare, och för en ringa sold wågar lif och blod. Denna ringa sold är en nödwändighet för hans underhåll, och du är kanhända färdig att gifwa din tjenst för en jemförelsewis rin-

gare säld. Tadla icke skepparen, som, för en ringa winnings skull, på ett bräckligt fartyg, gifwer sig till pris åt hafwets trolösa wågor och stormwindarnes raseri. Det är ju hans yrke och syßla; men för en kanhända mycket förgängligare winning wågar du ära, wälstånd, dygd och huslig lycka.

Hwarje menniska har ett pris, för hwilket hon gifwer sig till offer. Hwilket är ditt pris? Har du någonsin eftersinnat ditt eget wärde? Gå och pröfwa dig sjelf, med lugn eftertanke, för hwilket pris du kan wara fal. Undersök dina handlingar från förflutna år; undersök dina hemliga tankar, dina tysta önskningar; och du skall snart lära känna de swagheter, hwilka en frestare blott lindrigt behöfwer widröra, för att finna det pris, för hwilket din dygd, din Kristendom, din himmel på jorden, din ewighet, äro fala. Du ryser; du wågar icke skåda i ditt innersta; o, om dina dr der, din Kristendom, din himmel, din ewighet äro för dig af något wärde, så undwik icke anblicken af dig sjelf. Att du skådar dig sjelf, dina swagheter, och de förfärliga klippor, wid hwilka din själ hwarje ögonblick swäwar i fara, ack, det är ett stort, ett afgörande ögonblick i din lefnad. Kanske beror det af detta ögonblick, som öfwerraskar dig och bringar dig till kännedom af dig sjelf, om du skall gifwa dig, jemte allt som eljest är dig heligt, till pris för en förgänglig lön, för att tillfredsställa nedriga lustar, eller lyda swaga betänkligheter; eller om du kan beherrska dig sjelf, och för alltid tillhöra dig och din Gud.

Enhwar har ett pris, för hwilket han gifwer sig till offer. Känner du ditt; känner du ditt eget wärde?

Ack, jag nedsänker med blygsel mina blickar för Dig, o Allwetande! Jag är icke wärd den godhet och omwårdnad, som Du wisat mig, ända ifrån mina spåda år. Huru högt är icke det wärde, som Du förlänat mig; huru ringa det, som jag sätter på mig sjelf? Jag är skapad af Dig; jag är ditt barn, o Gud, o Fader full af nåd, och jag — ack, jag bortgifwer mig sjelf och din nåd för ett stoft och en fåfänglighet, för en föraktlig lustas skull! Jag är menniska; högt står jag i kedjan af skapade wäsenden; högt öfwer myriader af andra skapade warelser, hwilka icke hafwa förnuft, kunskap eller uppenbarelse, såsom jag, och likwäl wanärar jag mig sjelf, och förgåter min medfödda höghet såsom menniska, för saker, hwilka äfwen djuren, som stå så djupt under mig, försmå. I mina förhoppningar och begär wanslägtas jag ofta till likhet med dem.

Jag är kallad till odödlighet; för mig stå ewighetens portar öppna; och den salighet som derinne bor, kan jag härnedre på jorden knappt ana. Ack, tusende andra wäsenden dö årligen bort rundtomkring mig. De woro, men äro icke mer. Blott jag, som är upphöjdare än de, som ledes och upplyses af Gud, blott jag är född till odödlighet. Huru och hwarigenom har jag företrädeswis förtjent denna höga lott framför millioner af andra skapade wäsenden? We, har jag icke sålt min själ för det låga och föraktliga priset af några djuriska begärelser, några toma in-

tillningar, eller menskliga fördomar; ack, har jag icke ofta bortgifwit min lefnads lugn, för att tillfredsställa ett hat, för att lugna en fåfänga, för att mätta ett begär? Jag bortgaf mig, jemte mina anspråk på fullkomlighet och ewig wälfärd, för en hand full förgänglighet. Jag är återlöst ifrån döden genom Jesu blod och lidande. Han kom och wisade mig wägen till Fadren; genom sin lära helgade Han min själ; på Golgatha beseglade Hans offerblod återlösningens heliga werk. We mig, om någon frestelse kunnat förleda mig! Huru uppmärksam war jag wäl då på Jesu lära, genom hwilken Han wille rena mig ifrån synden? Huru litet utöfwade jag icke trons gerningar, under det jag lättsinnigt bekände deß ord! Jag uppoffrade mig sielf och Jesu återlösningswerk, för att uppfylla en otillbörlig önskan, som snart åter ångrade mig. Huru swag och föraktlig har jag icke ofta warit, jag som är så upphöjd, som är utkorad till ewigheten och förlossad genom Jesus Christus.

En smärtande fasa genomtränger mig. Hwarför har jag ofta sjunkit så djupt? Fattades wäl warning och underwisning; warnade icke Jesu ord, icke föräldrar, anförwandter, icke dyrbara löften, icke andra menniskors öden, som wisa mig orättwisans förskräckliga följder. Hwarför kunde jag så sällan beherrska mig sielf på ett sätt, som war wärdigt min höga bestämmelse, genom hwilken jag är upphöjd öfwer djuret, som blott ledes af sina lidelser och blinda drifter? Hwilken lön har jag derför, att jag så gaf mig sielf till offer? Ack, en styggig förebråelse, ett ofta alltför långwarigt lidande och bitter förtrytelse! Hwarför äro så många menniskor olyckliga? De hafwa sålt sig för ett ringa pris, och lida nu, såsom slafwar, för sin dårskap.

Wäl mig, att denna stund så öfwerraskande återför mig till mig sielf. Min Guds omsorg och långmodighet har skickat mig detta ögonblick, som war så rikt på wälsignelse. Jag känner det föraktliga pris, för hwilket jag löpte fara att gifwa mig sielf till offer — nu ware det långt ifrån mig! Om retelserne att wandra mig sielf ännu engång förnyas, så will jag blicka upp till himmelen, till min ewiga bestämmelse, till den, som för mig på Gethsemane swettades blod, och säga: Huru skulle jag kunna begå en så stor förbrytelse, och åter synda emot Herren min Gud.

Stoft kan wäl bortbytas emot stoft, och wara emot wara, men aldrig min själs fullkomlighet emot tillfredsställandet af mina wilda begär; aldrig mitt inre lugn mot sinnets och hjertats för ögonblicket bestående rus. Hwilken nytta hade jag deruraf, om jag wunne hela werlden, och led skada till min själ?

Den Kristnes dygd och Guds wälbehag bör icke bortgifwas för något pris; eller hwilket i denna werldens krets hade wäl något wärde, om icke det gudomliga? Derför uppoffrade Han, som war Gud och menniska i en person, sitt heliga lif, då en hel werld full af syndare fördömde honom; derför dogo Jesu heliga sändebud under swåra qual; derför uthärdades af de första kristna med glädje armod, förföljelse, wandra, fängelser och pin-

bånkarssmarter, ja, sielfwa döden. Derför bewaras ännu i dag deßa rättsinnades namn i en tacksam efterwerlds minne; och deras själsstorhet, den kraft, hwarmed de beherrskade sig sielfwa, skall förtjusa wåra senaste efterkommande. Ja, det gifwes något, som är högre, än werldslig makt och äreställen, än tunnor guld, skönhet, rykte och allt, som sinnet kan beundra. Det gifwes något, som icke är falt för alla lifwets herrligheter, hwilka kunna uppwäcka begär till förbudna njutningar, liksom frestaren engång i ödemarken wille förleda wår Frälsare. Detta är likheten med Gud hos en dygdig själ, hwilkens blick, utan uppmärksamhet öfwerfarande stoftet, endast är rigtad på det ewiga.

Och denna likhet med Gud — o, huru långt är jag ännu icke skild ifrån den! Ack, wågar jag, som är belastad med synder, wågar jag se upp till Dig, Förbarmare; wågar jag ännu bedja till Dig, Fader? Jag ryser för min wanära; jag will bedja; — Gud, Gud, war mig arme syndare nådig! Amen.

Den 19 Maj.

Blinda och Döfstumma.

Matth. 9: 27—33.

Må jag naturens styfbarn alltid skydda,
Så mot den blinde, som den döfwe huld:
Må jag, en tröstens engel i hans hydda,
Betala Gud, Förbarmaren, min skuld!
Då bröder, under hårda öden lida,
Och lifwet är för mig en glädjedag,
Hwad — skulle kall och känslolös jag bida,
Att hjelpa den, som wanlytt är och swag?
Nej, må jag till hans bistånd skyndsamt ila,
Och inwid tacksamt bröst med wällust hwila!

Då Jesus åter uppwäckt Öfwersten Jairi dotter ifrån döden, och hela landet uppfylldes af ryktet om detta underwerks följder, kommo åfwen, såsom Evangelisten Matthäus (9: 27—33.) berättar, twenne blinde, hwilka ropade och sade: O Davids son förbarma dig öfwer oß. Och när han kom i huset, stego de blinde fram till honom. Och Jesus sade till dem: tron I att jag kan detta göra Eder. Då sade de till honom: ja, Herre. Då tog han på deras ögon, och sade: ske eder efter eder tro. Och deras ögon worde öppnade, och Jesus hotade dem, sägande: ser till att ingen får detta weta. Men de gingo ut, och beryktade honom i hela landet. När deßa woro utgångne, se, då hade de en menniska fram för honom

nom, som war en dumbe, och besatt; och när djefwulen war utdrifwen, talade dumben. Evangelisten talar efter den dåwarande tidens begrepp; ty ännu herrskade så mycken widskepelse och okunnighet, att allt ondt, som fanns i naturen, alla oförklarliga sjukdomar, som plågade menniskan, wanligtwis tillskrefwos djefwulens medwerkan. Ännu i dag äro wi blottställde för samma sjukdomar, som då herrskade; men emedan man numer lärt sig att bättre bedömma dem, anser man dem icke för djefwulens werkningar. Sömngångare och månadsrasande, som kringgå med tillslutna ögon, och i sömnen äfwen ofta förrätta de swåraste göromål lika lyckligt som om de warit wakne, ansågos då för besatte, och att bota dem kallades att utdrifwa djefwulen ur dem. (Matth. 17: 14—21.)

Så blef äfwen djefwulen utdrifwen från den nyß omtalade dumben, det will säga: Jesus botade hans sjukdom. Och folket förundrade sig och sade: sådant har aldrig förr warit sedt i Israel. (Matth. 9: 33.)

Woro således blindfödde, döfwa och stumma synnerliga föremål för Jesu förbarmande, hwarför skulle de wara det mindre för mig? Är icke Han min föresyn i alla dygder; är icke jag bestämd till hans efterföljare i hwarje helig gerning?

Må jag blott eftersinna, huru många tusende ämnen för glädje, hwilka opåkalladt erbjuda sig åt mig, den blinde måste sakna; huru många oskyldiga nöjen, som förljufwa mitt lif, han måste umbära. — Ack, för honom pryder sig naturen förgäfwes i sin praktfulla, förtjusande blomsterskrud; för honom kläda sig dalar och kullar, ängar och skogar förgäfwes i sin lysande grönska; förgäfwes återglänsa molnen morgon och afton af solens gyllene strålar; förgäfwes utfören I honom uti retande trädgårdar, hwarest blomstersängarne prunka i mångfaldigt skiftande färgor — ack, han ser icke allt detta!

Ända från barndomen måste han umbära. Det blinda barnet står ensamt, höljd i ett ewigt mörker, och kan icke glädja sig öfwer samma lekar som de andra. Han hör andra upphäfwa glädjerop, men kan icke deltaga i deras fröjd. Han har föräldrar och syskon, men känner dem knappt. Stå de ett steg aflägsnade från honom, så wet han icke, hwar de befinna sig. All ersättning, som I kunnen gifwa detta beklaganswärda barn är för ringa för hans förlust. Han mottager wäl, hwad I gifwen; men han ser det aldrig.

Och ju äldre han blifwer, deß kännbarare blifwer hans olycka, deß större antalet af de saker han måste umbära. Fria och oberoende framträden I uti lifwet; den beklaganswärde är deremot alltid i lika stort behof af andras uppsigt, ledning och omwårdnad, som han war i sin första barndom; alltid omgifwen af faror, för hwilka man måste beskydda honom. Han önskar att arbeta och wara nyttig, men kan det icke. Hwad skulle han wäl lära, hwilken konst kan han utöfwa, eller hwem will underwisa honom? I sluten wänskapsförbund, I sen deras ljufwa leende, hwilka äro eder kära: I läsen eder lycka i andras ögon. Den blinde är deremot ensam,

såsom en förskjuten, och med wänskapen mot honom förenar sig en känsla af medlidande. Han hör talas om Gud, om den Allsmäktiges under. I berätten för honom om den stjernbeströdda himmelens prakt, om werldskropparnes omätliga afstånd och mångfald. Förgäfwes. Ewigt mörker betäcker hans ögon; han kan blott göra sig dunkla föreställningar om Guds herrlighet. Aldrig skall någon solens stråle framtränga i den mörka natt, som omgifwer honom.

Och likwäl kan han prisas lycklig, i jemförelse med den döfstumme. Ty fastän denne senare kan skåda dagsljuset, är han likwäl beröfwad det dyrbaraste af allt, talet, hwarigenom den ena själen kan meddela sina tankar åt den andra. Han ser wäl naturens prakt, men den hwilar i en dödstystnad för honom. Strömmen brusar förgäfwes; förgäfwes återljuder åskdundret ifrån bergen; intet ljud framtränger ända till honom. Han ser wäl himmelens stjernor lysa; men hwem uttyder för honom deras bestämmelse, hwem förklarar för honom deras afstånd; hwem omtalar för honom Guds, den ewige Skaparens, tillwarelse, hans makt, wishet och nåd? Ack, blott dunkla aningar uppstå i hans själ, utan att han kan uttala dem, eller göra sig begriplig för någon. Han söker Gud, som frambragt allt, och hela werlden tiger, wid hans stumma frågor. Äfwen för honom dog Jesus offerdöden på korset; men han kan ej erfara något derom. Hela menskligheten är för honom icke äldre än han sjelf, han wet icke något om förflutna århundraden, om förfädernes öden. O, den beklaganswärde olycklige; ingen upplyser hans förwirrade föreställningar, och rättar hans omdömen. Werldsbyggnaden, liksom hans eget lif, blifwer för honom en oupplöslig gåta. Ej engång föräldrars kärleksfulla ord framtränga till honom. Förgäfwes slösar modren på honom ömma namn, att bewisa sin kärlek; han förnimmer icke hennes rörande uttryck. Om han lider, måste han trösta sig sjelf. Ingen annan kan göra det, och wänskapens röst bortljuder, ohörd i rymden, såsom wore han icke född för genkärlek. Hela werlden är för honom en tyst och glänsande graf; lifwet en stum, betydelsefull dröm; och hwarje medmenniska synes honom wara ett underbart wäsende af högre slägte.

Wäl will jag förbarma mig öfwer deßa blinda och döfstumma, såsom Jesus Christus, den gudomlige menniskowännen, förbarmade sig öfwer dem. Wi, åt hwilka Gud förlänat synens, hörselns och talets gåfwor, stå såsom högre och lyckligare warelser inwid dem. Och fastän ännu högre wäsenden än wi, nemligen Englar och Serafer, stå öfwer oß uti den gradwis uppstigande skapelsen; fastän de, begåfwade med helt andra sinnen, än wi, skåda Guds hemlighet och känna större salighet, så äro likwäl wi, redan på jorden, i besittning af höga företräden och många anledningar till glädje, som de blindfödde måste umbära. Derför skole wi tjena dem med de gåfwor, som wi mottagit utaf Gud; derför skole wi wara deras skyddsenglar, och känna himmelsk glädje, om wi kun-

na föra dem till Gud. Just detta har kanhända warit ett bland den himmelska försynens ändamål, då den så olika utdelade sina herrligaste gåfwor, på det wi innerligare skulle glädja oß öfwer deß nåd, finna mångfaldigare anledningar att utöfwa Gudi behagliga gerningar, samt hafwa någon aning om den fullkomlighet och lycksalighet, som tillhör ett kommande lif och högre wäsenden, i jemförelse med hwilka wi härnedre blott äro blindfödde och döfstumme.

Deßa wåra af naturen wanlottade medbröder, finnas än i större än i ringare antal, uti alla trakter af jorden. Det kan således aldrig fattas oß tillfälle att bistå dem, och detta bistånd är wår heligaste pligt. Om dem gäller isynnerhet, hwad Jesus säger: Det som I gören en af deßa ringaste mina bröder, det hafwen I ock gjort mig.

Det är wår pligt att tillse, det de ej under hela sin lifstid förblifwa omyndige barn, eller faderlöse, som behöfwa en beständig hjelp. Gud har gifwit dem, liksom oß, förstånd och wilja, fastän deras sinnen icke äro lika lifliga som wåra. Deras själ är odödlig, liksom wår.

Det är wår pligt att tillse, det de få en ändamålsenlig underwisning, såwäl för att blifwa sannt menskliga och känslofulla för dygdens skönhet, som äfwen, efter sina inskränkta krafters måttstock, nyttiga i allmänna lifwet. Wißerligen är konsten att underwisa blinde och döfstumme, huru de skola förrätta paßande handarbeten, läsa, skrifwa, räkna eller spela musikaliska instrumenter, eller göra andra saker för hwilka de wisa fallenhet, förenad med mycken swårighet. Dock hafwe wi många exempel derpå, att de största hinder ofta blifwit besegrade på ett otroligt enkelt sätt. Man har erfarenhet nog, att döfstumme icke allenast gjort förwånande framsteg uti konsten att skrifwa, räkna och läsa, samt andra nyttiga handtwerk och konster, utan äfwen i högre wettenskaper; så att de förwärfwat sig de renaste begrepp om Gud, den fullkomligaste öfwertygelse om Jesu förtjenst, samt tydlig kännedom om dygder och laster.

Nästan alltid hafwa de, som äro beröfwade synen eller hörseln, en stor läraktighet. Det sinne, som felas dem, ersättes genom högre förmögenheter hos de öfriga. Den döfwe hör liksom med ögonen; den blindfödde ser likssom med fingrarne och äger en finare hörsel. Hans själ, mindre tankspridd genom mängden af de föremål, som göra intryck på menniskans åtskilliga sinnen, fäster större uppmärksamhet på det som förekommer honom, och fasthåller det med oförswagad kraft. Detta allt gör det lättare, att underwisa blinde och döfstumme, än man i början kan förmoda, och uppmanar oß, att göra dem nyttiga för medborgerliga lifwet, sig sjelfwa, och sina anhöriga.

Detta bör likwäl icke wara den enda bewekelsegrunden för wåra bemödanden. Deras själ är odödlig; äfwen den blinde skall skåda Gud; äfwen den döfwe skall i sitt hjerta förnimma den ewige förbarmarens röst. Det är wår pligt, att framträda såsom skyddande englar till deßa olyckliga, och upplysa dem; att föra dem till Jesus, och genom Jesum till Gud. På oß hwilar ansmaret,

om de uti ett wildt och djuriskt tillstånd skiljas från lifwet, och i hednisk blindhet icke känna sin dyre Återlösare, hwilken på Golgatha för dem utgöt sitt blod.

Framför allt tillhör det den af Gud förordnade öfwerheten, att wara blindes och döfstummes förmyndare och wårdare. Ty då en olycka inträffar i landet, som icke genom enskilta medborgares bemödanden kan häfwas, så skola de söka att utplåna eller åtminstone förminska den, genom den större makt, som de hafwa i sina händer. En paßande underwisning för blinde och döfstumme erfordrar sådane förberedelser och sådane kunskaper hos lärarne, att dylika icke kunna finnas för hwarje enskilt i landet borne olycklig; ej heller kunna deras föräldrar alltid hafwa nog förmögenhet att på egen bekostnad bestrida sådane barns underwisning. Derföre kunna endast offentliga anstalter motswara ändamålet med denna wälgerning.

I alla länder på jorden, hos Kristne, Hedningar och Mohamedaner, finnes intet, som mer förskaffar öfwerheten ryktbarhet och kärlek bland undersåterne, än omwårdnad om enkor och faderlöse. Hwarför förbarmen I icke eder öfwer blinde och döfstumme; äro de wäl mindre wärnlöse, om de också hafwa föräldrar; äro de icke öfwergifne af menskligheten och naturen? Den blinde står i en mörk ödemark; den döfstumme kan icke söka tröst i bönen, icke blicka upp till den himmelske Fadren, under förhoppning om en salig ewighet.

Uti alla länder, hwarest kristendomen gjort menskligheten
lagar gällande, finner man offentliga anstalter till nödlidandes förmån. Sjuke och fattige hafwa sina wårdare. Men hwarför skall man förgäta blinda och döfstumma, hwilka befinna sig till större antal i hwarje land, än man tror? Äro de ej mer ömkanswärde, än den fattigaste tiggare på gatan, som ej har brist på något annat, än det bröd, som snart öfwen räckes honom; äro de ej i större behof af wår hjelp, än sjuklingen, åt hwilken medlidandet gifwer läkemedel, och som kan finna tröst i tanken på Gud, de olyckliges Fader? Men almosor kunna icke förskaffa den blinde synens glädje, och ingen läkedom botar den döfstummes olyckliga belägenhet. Hwarför öfwergifwen I honom, då han är döpt i Dens Namn hwars kärlek förbarmade sig öfwer blinde och döfstumme; hwarför öfwergifwen I honom, då I af Gud fått förmåga att befordra edra medborgares lycksalighet?

Redan hafwa uti enskilta länder många wälwilliga röster uppböjt sig för en bättre wård om sådane wanlottade medborgare; redan hafwa wördnadswärde män uppstått, som af egen drift helgat sig åt blindes och döfstummes underwisning; redan hafwa allmänna inrättningar bildats för detta ändamål; men allt detta är icke öfwerallt tillräckligt. Tron icke, att nog är gjordt till deras bästa, derigenom, att en eller annan sådan anstalt finnes; att I derigenom icke hafwen flere pligter att uppfylla mot deßa olyckliga; nej, blifwen aldrig likndide för deras sak, utan antagen eder dem, då de sakna hjelp, och fullkomnen den, om den redan är i ringare mån gifwen. Då kunnen I wänta wälsignelse och belöning af Gud.

Kristliga ömhet, förbarma dig öfwer dina blinda och stumma medbröder; de äro Guds barn. Utwidga de anstalter, som redan kunna wara gjorda i detta ändamål, så att icke blott några, utan alla sådane olyckliga warelser, kunna blifwa delaktiga derutaf; fullkomna sättet att meddela dem underwisning, och lär dem framför allt känna och förstå den kristna lärans heliga budord. Skullen I som försörjen faderlösa, icke med den största ömhet wårda deßa de mest beklaganswärde af alla. I kläden nakne, I föden hungrige; men gifwen icke tillräcklig hjelp åt dem, som ofta icke fått förmåga, att tänka på Gud och återlösningen. Förbarmen eder öfwer dem, att deras tillslutna ögon icke må anklaga eder, och deras stumma mun icke utgiuta lidandets suckar inför den ewige domarens thron, utan tacksamt wälsigna eder.

Men det är äfwen en pligt för hwarje enskilt man, som will kalla sig Jesu lärjunge, att, antingen han står på en hög eller låg plats i samhället, antaga sig blinda och döfstumma, så mycket mer som de, förgätne af naturen, äfwen ofta förgätas af sina medmenniskor. Om också inrättningar finnas till deras bästa, så kan det ju hända, att de icke med sitt wälgörande bistånd omfatta dem alla; att mången finnes på din ort, hwilken behöfwer ditt omedelbara bistånd. Fråga icke, ädla själ, som uppfylles af medlidande wid tanken på deßa olyckliga, fråga icke: hwad kan jag göra för dem; jag är icke nog rik, att understödja dem, hwad kunna mina wanmäktiga önskningar gagna?

Om man med allwar beslutit uträtta något godt, så är man aldrig fattig. Gud skickar sin hjelp; hans wälsignelse förwandlar senapskornet till ett träd, och den fattiga enkans skärf till en skatt. Gå åstad, och war, så widt du kan, de olyckliges skyddsengel. En skuldfri olycka bör alltid wördas. Fördrag icke, att obildade menniskor drifwa åtlöje med deßa beklaganswärde blinde; eller att känslolösa hjertan gäcka stumma eller döfwa personer. War deras wän, hwar som helst du finner dem, så att de icke må fatta hat emot menskligheten.

Gå åstad och undersök, huru stort de blindes och döfstummes antal är, hwilka lefwa i ditt grannskap. Blif deras beskyddare, om du också lefwer på ett ställe, hwarest man wärderar nöjen mer än nytta, det lysande mer än det pligtenliga. Låt inga hinder afskräcka dig från ditt ändamål. Du skall segra, ty Gud, de blindes och döfstummes Fader, är med dig. Offra din skärf, utan att fråga: hwartill skall detta ringa gagna? Du är rik; ty Guds wälsignelse skall helga ditt förehafwande, skall förwandla det ringa i mycket. Gå åstad, och offra din skärf, hwarest män med kunskaper, kraft och god wilja finnas, som wilja antaga sig de olycklige. Understöd dem efter din förmåga. Åstunda intet beröm, ingen tacksamhet, utan träd blygsamt och obemärkt tillbaka, såsom Jesus med gudomlig ödmjukhet giorde, då han återgaf de blinda synen, och befallte dem att icke omtala det.

O Du, de blindas och döfstummas förbarmare och Fader, wälsigna hwarje werk, som till deras förmån företages på jorden. Äfwen jag will, hwar som

helst jag kan, uppmuntra, bidraga och inråda dertill, att ditt rike åfwen må komma till dem, som icke kunna höra, icke framstamma ditt heliga namn på jorden; att ditt ljus, fullt af nåd och salighet, åfwen må lysa i deras ewiga natt, hwilka aldrig skåda din allmakts under. Amen.

Den 20 Maj.

Otacksamhet.

1 Thessal. 5: 18.

O hur skall jag wedergälla
Allt det goda, som jag njutit,
Och den hjelp, från helig källa,
Som från kärleken har flutit?
Ja, jag böja skall min wilja
Under Christi andas lydnad:
Då skall skön, som dalens lilja,
Tacksamheten bli min prydnad.
Frisk som blomman i det gröna,
Skall jag troget den bewara,
För att lefnaden försköna,
Och dess högsta wällust wara.

Will du lära känna de trenne hufwudorsakerne till menniskornas förderf?

Betrakta den owerksamme, egenkäre mannen, hwilken är klok nog att undfly skändliga laster, emedan de kunna wanära honom, eller bringa honom skada, men hwilken ockå för mycket ser på sin bequämlighet, för att uppsöka eller begagna tillfällen, att göra sina wänner eller fiender godt. Han anser sig sjelf redan för en förträfflig Kristen, emedan han åtminstone icke med sin wetskap gör något ondt, och icke låter några grofwa förbrytelser komma sig till last. Han räcker månända understundom handen, för att befordra något nyttigt; dock får det icke wara alltför swårt eller kosta alltför stor försakelse. Af naturligt medlidande gifwer han almosor åt fattiga, och hoppas, att himmelen skall räkna honom det till förtjenst, som han gifwer af sitt öfwerflöd, och som han kanske eljest skulle hafwa förslöst wid ett gästabud eller en lustbarhet, utan att det gjort honom ondt. Han beswarar sorgfälligt sina wänners höfligheter, samt undwiker strider och twistigheter. Kanske besöker han dessutom de Kristnes församlingar; beder på bestämda tider sin wanliga bön, och tror nu, att han utöfwat den sanna Kristendomen, eller ungefär allt, hwad man kan fordra af honom.

Denna menniska står på förderfwets lägsta grad. Han är wäl icke lastfull, men utan sann dygd. Han förlitar sig på Återlösarens förtjenst, och lefwer för att göra lifwet behagligt för sig sjelf. Det goda och nyttiga, som han derjemte åstadkommer, anser han såsom ett klokt anwändt kapital, hwilket i en annan werld skall gifwa honom en stor ränta. På denna låga punkt af sedligt förderf stå wäl de fleste Kristne nuförtiden. De lefwa icke dygdigt, u-

kan blott anständigt. De hafwa sitt goda namn kärt, och akta sig sålunda för hwarje last, som kan wäcka uppseende.

Den andra graden af menskligt förderf är den, då menniskor af sina häftiga lidelser förledas till mångahanda felsteg. De förgäta seder, anständighet, dygd och religion, för att wara slafwar under sina böjelser. På denna grad står drinkaren och slösaren, den girige och bedragaren, förföraren och äktenskapsbrytaren, den äregirige och spelaren, med ett ord, enhwar, som är slaf af något begär. Sådane menniskor kunna hafwa dygdiga tänkesätt uti allt annat, som icke widrör deras swaghet; de kunna, så snart deras syndiga begär blifwit tillfredsställdt, wara goda medborgare, som werka för allmänt gagn,—ömma föräldrar, ädelmodige fiender; de kunna uppoffra sig och sin egendom för sanning, rättwisa och dygd. Man har sett röfware och mördare, hwilka handlat ädelmodigt,—drinkare, hwilka för att rädda en oskyldig, störtat sig i lifsfara. Dessa ömkanswärda menniskor styras och fängslas af sin lidelse, såsom af en ond ande, och föras besinningslöst ifrån last till last, ifrån förbrytelse till förbrytelse, tills de slutligen, sjunkande allt djupare och djupare, genomlupit syndernas hela krets, och sedan de blifwit föraktligare än det oförnuftiga djuret, samt en afsky för Gud och menniskor, förgätts i sin djupa förnedring. Men äfwen den sämsta af deßa olyckliga har ännu bewarat någon gnista af det goda i sitt hjerta. Äfwen den mest förderfwade ibland dem är ännu icke helt och hållet en djefwul; han hämnas blott på sina fiender, han förföljer blott dem, som förfölja honom, han skadar blott dem, som werka på hans lidelse.

Men på den tredje och högsta graden af menskligt förderf står blott en enda, och den som känner honom, bortwänder rysande sitt ansigte, och skänker honom aldrig mer sitt förtroende. Han lefwer icke blott efter sina lustar; han förföljer icke blott sina fiender; han wedergäller icke blott ondt med ondt — nej, han betalar det goda med ondt; i ersättning för öm kärlek gifwer han hat, för wälgerningar nidingswerk,— denne är den otacksamme.

Den otacksamme beler menniskornas heligaste pligter, och kan med lugn se dem förtrampas, då till och med djuret, som med trohet följer sin wälgörare, borde komma honom att blygas. Han kan förråda den stad, den by, det fädernesland, i hwars sköte han föddes, uppfostrades och fick sin näring. Han går såsom Judas, och förråder den trognaste wän med kyßande. Han gräfwer en graf för sin wälgörare, för att bemäktiga sig hans förmögenhet, medelst hwilken denne gifwit honom näring och bistånd i nödens stund. Med smädelse öfwerhopar han den lärare, som wisade honom wägen till saligheten; och det träd, hwars frukter wederquickte honom, kastar han på bålet. Han upphöjer sin nidingshand mot sin faders hufwud, hwilket grånade under omsorger för honom, och sönderslitér det moders bröst, wid hwilket han engång, under sin späda ålders början, hemtade näring.

Alla folkslag, alla werldens religioner hafwa för otacksamheten en egen förbannelse. Alla menniskor hafwa en medlidandets tår för hwarje annat slag af förbrytelse, men blott afsky för den otacksamme; ty en sådan hör endast skenbart till menniskoslägtet.

Den, som kan wara otacksam och wedergälla det goda han emottagit med ondt, förmår äfwen utöfwa hwarje annan förbrytelse; ty hos honom har källan till all dygd, den rena kärleken, uttorkat. Alla menniskor undwika honom, såsom en, hwilken blifwit smittad af pestsjuka, och äfwen de mest föraktliga närma sig honom med skygghet.

Såsom kärleken mot fiender är höjden utaf kristlig själsstorhet, hwilken närmar oß till Gudomen (Matth. 5: 44, 45), så är äfwen förräderi mot wåra wänner, otacksamhet mot wåra wälgörare, höjden af alla laster. Blott otacksamhet kunde öfwerlemna Jesus, den allraheligaste, i mördares händer; blott otacksamhet föra Honom till korset.

Detta den menskliga naturens wanslägtande har sin lägre och högre grad. Att förgäta undfångne wälgerningar, att ringa akta wälwilja och kärlek, som man njutit, att wara liknöjd mot trogne wårdare, nyttige lärare, kärleksrike anförwandter, omsorgsfulle föräldrar, det är redan en grad af otacksamhet, som wanärar hjertat, och förråder ett öfwermått af känslolös lättsinnighet.

Ack, huru mången, som berömmer sig att kallas en Kristen, besläckar sig icke med detta brott; huru mången, som i werlden will gälla för ädel och rättskaffens, bewisar icke genom denna brist på känsla, att han icke hör till Jesu efterföljare! Älsken edra owänner, säger Jesus; men du förgiftar din wäns och wälgörares dagar; du tänker icke mer på det goda han gjort dig, och tror dig likwäl wara en Kristen. Wälsignen dem, som Eder förbanna, säger Jesus; men du förgäter dem, som gåfwo dig sin wälsignelse; du sätter intet wärde på de fromme lärare, hwilka blott lefde för dig. Gör wäl emot dem, som Eder hata, säger Jesus, och du gör icke dem wäl, som gåfwo dig näring, då du led nöd; som gåfwo dig föda, då du war hungrig, som hjelpte dig med råd och dåd, då du kom i förlägenhet. Du trodde dig redan då hafwa betalt din skuld, då du återgaf de penningar, med hwilka din wälgörare, kanske icke utan att sjelf komma i förlägenhet, gjorde dig bistånd. Och du är en Kristen, samt besöker Guds tempel under bön och åkallan? Detta är för Gud och Fadren en ren och obesmittad Gudstjenst, att besöka faderlösa och moderlösa barn och enkor, uti deras bedröfwelse, och behålla sig obesmittad af werlden. (Jac. 1: 27.)

En högre grad af otacksamhet är den, då man icke blott underlåter att wedergälla godt med godt, utan äfwen wedergäller godt med ondt. Detta är hjertats djupaste förderf. Men wid alla laster är steget från det onda till det wärsta ganska lätt. Den, som engång förgätit den hand, hwilken wälsignade honom, kan också en annan gång förbanna den. Den, som icke

bewarar djupt i sitt minne det hjerta, som slösade wälgerningar på honom, kan äfwen en annan tid genomborra det. Lastens wäg går nedåt, och synderna neddraga oß med sin egen tyngd, i afgrunden.

Här wandrar den, som blifwit sitt fäderneslands förrädare; här wandrar den, som förtalat sin wälgörare, hwilken förde honom till ära och anseende; här den, som bedragit den ädelmödige, hwilken genom sin godhet gjorde honom rik; här den, som wanärat wännen, hwilken gaf honom sitt förtroende; här det missfoster, som blyges för sin moder; här fadermördaren.

Du ryser, Kristendomsbroder, för deße afskywärde förbrytare; förbrytare, mot hwilka många forntidens folkslag icke hade eller wille hafwa några lagar, för att icke erinra de dödlige om möjligheten af sådana laster. Du bäfwar tillbaka för deßa samwetslösa själar, och en angenäm känsla upplifwar ditt hjerta wid den tanken, att du är helt och hållet fri för deßa brott.

Dock ransaka dig, om du werkligen är fri för all otacksamhet. Kanhända beswarar du icke dina medmenniskors kärlek med ondska; kanhända förgäter du aldrig det goda, som du mottagit utaf dem. Men om du icke felade mot dem, hwilka du kunde se, och hwilkas förakt du måste frukta; war ditt hjerta äfwen så tacksamt mot den höge, osynlige wälgöraren, utan hwilkens nåd du warit den mest öfwergifne af alla dödlige? Har du aldrig förgätit din Guds wälgerningar, aldrig Hans barmhertighet, hwilken med hwarje ditt andedrag förnyas? Sannt är, att du måhända med öm erkänsla påminner dig det, som du är skyldig dina i graswens sköte hwilande föräldrar, lärare, anförwandter och wänner. Men fäster du ock alltid dina tankar på den wälsignelse, hwilken Jesus förwärfwade, då han på korset utgjöt sitt blod för dig? Är Han icke den höge, helige medlaren, hwilken genom sitt ord och uppoffringen af sitt lif förde dig till Gud, är Han icke den förste bland alla dina wälgörare? Du närmar dig till natkwardens heliga sakrament, för att med tacksamt sinne fira åminnelsen af hans död; men uppfyller du hans sista wilja; lefwer du helt och hållet i honom, det will säga: i hans saliggörande lära? War din tacksamhet kanske icke blott ett öfwergående uppbrusande af din känsla, en werkan af wana och yttre anständighet. Mina barn, säger Johannes, älskom icke med orden eller med tungorna, utan med gerning och sanning. 1 Joh. 3: 18.

Otacksamhet har alltid sitt ursprung i en wiß själens råhet, uti brist på ömma känslor, som pryda ädlare menniskor och Kristne; uti frånwaron af en ödmjukhet, som gerna tillstår, att den förmår föga genom sig sjelf, men mycket genom menniskors wänskap, och att den blott genom Guds nåd blifwit allt.

Oftast förleder oß lättsinnighet, att förgäta undfångne wälgerningar. Wi skulle derför allwarligt bemöda oß att hafwa den, emedan den är ett af de allmännaste fel, hwarigenom wi afskräcke goda menniskors hjertan från oß, och af-

lägsne oß från den andeliga föreningen med Gud. Ju mer wi äre benägne att bortglömma den kärlek, som blifwit oß bewisad, deß djupare skole wi inprägla den i minnet. Wi måste göra till wår heligaste pligt, att ej mottaga någon wälwilja, någon wänskapstjenst, något bistånd i nöden, som wi ej, wid hwarje tillfälle, skulle wilja gerna och willigt beswara.

Intet förenar menniskorna närmare med hwarandra, än då man finner ett ömt hjerta, som sätter ett högt wärde på wänskapen och deß yttringar. Alla wilja med kärlek sluta sig till ett sådant hjerta, under det att den wacklande lättsinnigheten snart står ensam, öfwergifwen, föraktad och åtföljd af menniskornas mißtroende.

Otacksamhet förorsakas ocksä ofta af stolthet, som hålles mer eller mindre hemlig, låg egenkärlek, en sig sjelf förgudande fåfänga, och derutaf uppkommande falsk blygsel. Stoltheten will icke hafwa någon annan än sig sielf att tacka för allt; egenkärleken will icke känna eller gynna något annat än sig; fåfängan anser icke det goda, hwilket bewisas henne, såsom någon wälgerning, utan såsom ett pligtskyldigt offer; den falska blygseln finner wanära i ett offentligt och tacksamt medgifwande af sin brottslighet.

Den ädle Kristne bannlyser all bäraktig stolthet ur sin själ; han will blott wara en menniska efter Guds wilja. Han wet dock, att allt, hwaröfwer en dödlig plägar wara stolt, är af kort waraktighet. Skönheten förwißnar efter få år; rikedom är ett stoft, som icke kan beledsaga själen till ewigheten; konstfärdighet och förträffliga själsanlag kunna för några år förskaffa rykte, men äfwen stora obehagligheter. Blott dygden gör oß aktningswärda inför Gud och menniskor, öfwerwinner werldens omdöme, upphöjer oß öfwer ödet, förenar oß med Gud och beledsagar wåra själar till ewigheten.

Så är den Kristnes weka hjerta icke känslolöst för det ringaste bewis på wänskap. Han förgäter hwad han gifwit andra, och tänker blott på hwad han emottagit. Han anser äfwen det goda, hwilket andre utaf kanhända mindre rena grunder göra honom, såsom wälgerning och kärlek, samt skänker dem kärlek tillbaka.

Hwem kan blifwa utan rörelse och genkärlek, då han möter ett hjerta, som lågar af kärlek och tacksamhet? Hwem skall icke hedra denna förtrollande blygsamhet, och willigt gifwa denna sanna ödmjukhet sin hyllning? Om alla menniskors bröst woro uppfyllde af deßa gudomliga dygder, så skulle Guds rike finnas på jorden; men anblicken af motsatsen afskräcker oß, tywärr, ofta. Wi finne ingen dygd, blott klokhet; ingen öm och innerlig kärlek, blott otacksamhet. Deraf uppkommer werldens elände, hwilket omgifwer oß i tusenfalt olika skepnader.

Enhwar utwisar den otacksamme för oß, och råder oß med warnande röst, att afhålla oß från hans umgänge. Icke blott de bästa menniskor undfly honom, då de warseblifwa hans tänkesätt, utan äfwen de sämre undwika honom, såsom en far-

lig man, för hwilken de aldrig kunna hafwa förtroende.

Det onda, som en sådan otacksam gerning stiftar, kan ofta i sig sielf wara ringa, men icke sällan är den förskräcklig till sina följder; den dödar de redliges förtroende till menniskorna; den ingifwer det dårade och bedragna hjertat en oöfwerwinnelig mißtanke mot hela slägtet. Den afskräcker det från att hysa känslor för oegennyttig wänskap och kärlek, som på ett så smärtande sätt blefwo förrådde, och blifwer ett hinder för mången gerning, som deßutom skulle hafwa skedt.

Du som brutit wänskapsförbundet; du som med högförräderi sårat wälgörarens bröst; du son, du dotter, öfwer hwilkas ondska ålderstigna föräldrar klaga — detta är edert werk! I hafwen i mer än ett godt hjerta dödat tron på menskligheten och dygden; I hafwen söndertrampat fröet till otaliga goda gerningar; I hafwen åstadkommit ett helfwete på jorden. Ty hwilka äro mer tärande, än de år wi undfått af en älskad hand?

Må ingen tro, att straffet för en så wederstygglig mißgerning, som är det största bewis på ett lågt tänkesätt, endast inskränkes till det förakt, som åtföljer densamma. Nej, mißdådare, du har förlorat all rätt till klagan, om en annan någon gång wedergäller dina wälgerningar med bedrägeri; du har förlorat det ljufwa medwetande, hwilket goda handlingar kunnat skänka dig. Ty hwarje tacksamhet, som en erkänsam medmenniska wisar dig, skall återkalla i ditt minne skändligheten af din egen otacksamhet och röfwa din själs glädje; ja, denna erinran af din swarta brottslighet skall på din dödsfäng förfölja dig med tusende qual!

Det finnes en Gud; det finnes en wedergällande domare. O son, som förstöt dina föräldrar, som kunde låta dem lida brist på det nödwändiga och kanske mißhandlas; bäfwa, äfwen ditt hufwud skall gråna, och en otacksam hand kanske förkroßa ditt hjerta! Du som mißbrukar wänskapens förtroende; äfwen för dig är en förrädare född. **Med det mått som I måten andra, skall ock Eder mätet warda.**

Enhwar, som har förmåga dertill, han wände om, betale sin skuld, och godtgöre hundrafallt den begångne otacksamheten. Ångren kommer aldrig för sent och den wedergällande dygden har alltid sitt behag. Den, som har förmåga, må han återwända på dygdens wäg! Otacksamhet emot menniskor är otacksamhet mot Gud. Hwad I hafwen gjort en af deßa ringaste mina bröder, det hafwen I ock gjort mig, säger Herran.

Så säger äfwen Aposteln Paulus. **Waren tacksamme i all ting; ty det är Guds wilje till Eder genom Jesum Christum.** (1 Theß. 5: 18.) Amen.

Den 21 Maj.

Wälgörares fel.

Matth. 5: 42—48.

War arbetsam! men se ej blott
Uppå ditt eget bästa,
Gör alltid rätt, gör gerna godt,
Haf ömhet för din nästa.
De hulpnas bön
Skall frid och lön
Wid dina möddor fästa.

Det är angenämare att gifwa än att mottaga. Blott den lägsta girighet bloges icke, att alltid mottaga, och känner icke den höga känsla, som ligger i utspridandet af glädje.

Det är angenämare, att gifwa, än att mottaga. Ädla menniskor undwika, att mottaga wälgerningar, äfwen om de behöfwa dem. De widtaga alla möjliga inskränkningar; de afstå ifrån allt annat, för att icke nödgas afstå från sitt oberoende, eller erfara den smärtande känslan, att icke kunna wedergälla det undfångna goda.

Det är angenämare att gifwa, än att taga. Den, som gifwer, har tillfredsställt sitt samwete, befordrat en större eller ringare lycka, och derigenom giort något hjerta sig förbundet. Den, som mottagit, bär alltid inom sig den sorgliga erinran, att han är en annans gäldenär; han ser mängden af sina förbindelser förstoras, samt äfwen derigenom sin frihet och sitt oberoende mer och mindre inskränkas, äfwen då gifwaren werkligen icke tänker på någon wedergällning.

Fastän hwar och en wet, att tacksamhet är en af de heligaste pligter, är det dock för många en af de swåraste.

Den är swår för den lättsinnige, som förgäter erhållna tjenster; ännu swårare för den stolte, som bloges för dem, och söker förringa deras wärde, för att deßmindre wara skyldig någon återtjenst; men allraswårast för den ofördragsamme, som aldrig är tillfredsställd, man må öfwerhopa honom med wälgerningar, och som, långtifrån att wisa erkänsla, tadlar det gifna goda, och mottager alla tjenstbewisningar, liksom han hade rättmätiga anspråk på dem. Sådane menniskor, hwilka aldrig kunna förnöjas, höra till de föraktligaste bland menniskoslägtet. Icke blott all grannlagenhet, allt sinne för pligt och dygd, synes fattas dem, utan äfwen en riktig omdömesförmåga. De förwända, på ett så obegripligt sätt, begreppen om rätt och pligt, såsom wore alla andra menniskor födda till deras tjenst, och som wore det af dem en ynnest, att mottaga tjenstbewisningar.

Klagan öfwer otacksamhet är temligt allmän. Swårligen finnes någon, som icke redan engång fört den, wore det ock blott wid ringare tillfällen; och om icke högt, likwäl i tysthet och inom sig. Äfwen upplefwa wi ofta nog exempel af så skändlig otacksamhet, att menniskor, i stället att nöja sig med förgätandet af wälgerningar, wedergälla desamma med afgjord ondska och

skendskap. Wi hafwe nog många exempel, att personer, då de från sin fattigdom upphöjdes till ett större wälstånd, eller från sin ringhet till ansedda embeten, ej allenast icke mer erinrade sig sina fordna trogna wänner, utan äfwen blygdes för dem, och funno glädje i att förtrycka och störta dem.

Så afskywärd denna förbrytelse äfwen må wara, är det ock, å andra sidan, säkert, att wälgöraren ofta sjelf har största skulden till uppkomsten af denna swarta last. Och fastän denna skändlighet aldrig kan urskuldas, inträffar likwäl stundom den händelse, då wälgöraren i sjelfwa werket icke förtjent någon tacksamhet.

Det är merändels ganska lätt, att bewisa tjenster. Hwad som är andra till stor nytta, kostar oß ofta ringa möda, kanske blott ett ord, en bokstaf. Hwem skulle icke gerna wilja göra det? Man är snart beredd till allt, som icke fordrar någon uppoffring; man är så mycket willigare dertill, som det dock hemligen smickrar stoltheten, att hafwa kunnat werka på ett wälgörande sätt; och som det gifwer näring åt wår egenkärlek, att weta andra wara skyldige oß mer, än wi äro skyldige dem. Få menniskor finnas, som icke skola tillstå, att utöfningen af wälgerningar oftast warit dem lätt. Ofta hade de personlig böjelse och tillgifwenhet för den, åt hwilken de gåfwo sin hjelp, ofta ledde dem pligtkänsla dertill, ofta äfwen medlidande eller ledsnad wid att längre höra deras böner, som anhöllo om bistånd.

Så lätt det än må wara, att wisa tjenster och wälgerningar, så är det likwäl icke lika lätt att wisa dem med den wärdighet och ömhet som anstår en sann Kristen. Medan det förråder, från wälgörarens sida, föga grannlagenhet och känsla för rättwisa, om han gör sig en stor förtjenst af det, som kostade honom föga möda och uppoffring; om han sätter ett högt wärde på det, som han i alla fall war förpligtad att göra. Sådant händer alltför ofta i medborgerliga lifwet. Så är mången af embetspligt förbunden att på offentlig bekostnad wara den ena eller andra behjelplig; och fastän han blott är ett statens werktyg, blott utdelar främmande egendom, så tror han likwäl, att den som mottagit wälgerningen är skyldig honom en särdeles tacksamhet. En annan hjelper någon förtjenstfull man till ett embete, eller bringar honom åtminstone lyckligt på förslaget dertill. Han har måhända icke gjort något annat derwid, än hwad han måste, för att icke wara en trolös embetsman. Uppfyllandet af denna pligt kostade honom föga. Det kan wara sannt, att den som fick bistånd, ernådde wälstånd, anseende och ära. Men huru dåraktigt är det icke, att anse sig såsom upphofsman till en annans lycka och wänta, att han skulle wisa en mot deß storhet swarande erkänsla. Förwillade, icke det som du gaf, utan den möda och uppoffring, hwilken ditt bistånd kostade dig, är egentligen din sanna förtjenst!

Om rätta måttstocken för wår förtjenst icke är det wärde och den fördel, som för en annan uppstår af wår hjelp; utan blott

wåra tänkesätt och wår uppoffring, så äro också wåra anspråk på erkänsla, i de flesta händelser, ytterst ringa. Ty huru kunne wi wänta tacksamhet, der wi i sielfwa werket icke gåfwo något; tacksamhet, der wi blott lydde wår egen naturdrift, eller wår synnerliga kärlek för den ena eller andra? Så beswärlig äfwen dibarnets första näring och skötsel är för modern, kan hon likwäl aldrig göra anspråk på tacksamhet derför utaf barn, åt hwilka hon bewisade denna wälgerning, dels af pligtkänsla, dels af behof, dels af medfödd moderlig kärlek. Och, säger den heliga Skrift, om I hafwen eder wänliga mot edra bröder allenast, hwad besynnerligt gören I. Göra ock icke de publikaner detsamma? (Matth. 5: 47.)

Ännu ringare blifwa wälgörares anspråk på erkänsla, rerare dan derigenom, att de hysa och yttra sådane anspråk. Ty att göra godt, endast i afsigt att derför bekomma godt tillbaka, är ingen wälgerning eller förtienst, utan ett blott utbyte af wälwilja mot wälwilja. Hade du wid bewisandet af dina tjenster, uppenbarat dina afsigter för den andra; hwem wet, om han skulle hafwa antagit bytet, om han icke fastmer haft grundade orsaker, att afslå din förmenta wänskap? Den som gifwer för att åter mottaga, om honom kan man säga, såsom Jesus säger om hwar och en hycklare: Han har fått sin lön. (Matth. 6: 5.)

Må wi pröfwa oss sielfwa, om wi icke wid bewisandet af wälgerningar, hyse en hemlig afsigt eller förhoppning om wedergällning? Hade wi den icke, huru kunne wi då klaga öfwer otacksamhet och förgätenhet? Wi wilje ju ej gifwa wår hielp åt andra, för att förorsaka dem en skuld, som de förr eller senare skola betala. Hyste wi åter denna afsigt, så gjorde wi en stor orättwisa, att påbörda en annan en skuld, som han förmodligen skulle hafwa tillbakawisat, om wi först afbidat hans bifall. Ty det är angenämare för hwar och en som undfår, att känna de wilkor, med hwilka han skall mottaga, än att afwakta, hwad man, kanske på en ganska olåglig tid, kan fordra derför.

Att af hemlig egennytta wara gifmild mot någon, är icke att wara gifmild mot honom utan mot sig sielf. Men detta slag af tjenstbewisning är icke endast utan allt wärde, utan äfwen oädelt. Ty wår förbargade egennytta antager offentligen skenet af ädelmod och wälgörande, samt bröstar sig med en ädelhet, som icke tillkommer den. Wi tänke sielfkärt och handle med hyckleri.

Skulle äfwen för många, som werkligen glädja sig att kunna wara en annan nyttige, i början ingen egennyttig beräkning ligga till grund för deras wänskapsbetygelser; så pläga de likwäl strax derefter berömma sig hela sin förtienst, då de wid någon anledning fordra en wedergällning, på hwilken de först icke tänkt; eller, hwilket är äfwen så dåligt, då de oupphörligt låta den, som mottagit deras tjenstbewisningar, förstå, för huru mycket han har dem att tacka.

Detta sätt att tänka är eget för låga själar; det är utbrottet

af en nedrig stolthet, som, genom andras förödmjukande, will göra sig betald för det goda, den wisat dem. Den, som påminner en annan om en mottagen wälgerning, frikallar honom med detsamma från all tacksamhet; ty han förwandlar wälgerningen till en tryckande börda; han uppwäger nu det goda med ondt. Han är ingen wälgörare, utan en förarktlig borgenär, som lånade på obestämd tid, och i en olägtig stund begärde betalning. Han har fått sin lön.

Dock måste en hög grad af nedrighet förutsättas för möjligheten af sådana tänkesätt. En menniska med aldrig så liten grannlagenhet, faller icke lätt i sådane fel. Men lättare tillåta sig menniskorna, att på andra ställen omtala de wälgerningar, som de bewisat den ena eller andra; att berömma sig derutaf på ett så klokt sätt, som skulle det alldeles icke wara ett sjelfberöm. Alltför ofta hör man deßa berättelser, huru man gjort sig förtjent af andra. Och är ett sådant prisande af sin egen förtjenst, i sjelfwa werket mycket åtskildt från stoltheten, hwilken will omedelbart förebrå den som undfått wälgerningarne, hans otacksamhet? När du gifwer almosor, så lät icke stöta i basun för dig, såsom de skrymtare i Synagogorne, och på gatorne, att de skola warda prisade af menniskorna; sannerliga säger jag eder; de hafwa fått sin lön. (Matth. 6: 2.) De, som sjelfwa förkunna sina förtjenster, likna dem. Äfwen de förödmjuka den, som hade den olyckan att mottaga någon wänskapstjenst; men de förödmjuka honom icke blott i hans egna, utan äfwen i andras ögon. Ja, deras sätt att berömma sig sjelfwa är ännu widrigare, än om de personligen wisade wigten af sina wälgerningar för den, som undfått dem. Ty honom kunna de icke förehålla något mer, än hwad de werkligen hafwa gjort; men pråla de dermed på andra ställen, så tillägger fåfängan gerna sina förskönande osanningar och sin öfwerdrift. De berömma sig af handlingar, som de aldrig begått; de utplåna icke allenast hela sin förtjenst, så wida de haft någon sådan, genom den oblyghet, med hwilken de göra den werldskunnig; utan de begrafwa den tillika under lögnens och förtalets laster. Icke talar någon gerna om wisade wälgerningar, utan att hans hjerta tillika är lastfullt.

Att bewisa wälgerningar, som äro för oß yttersta swåra att åstadkomma; att derefter för hwar och en dölja den hand, som gifwit, det är att med kristlig själsstorhet wara wälgörande. Sällan finner man likwäl en sådan själsstorhet hos wanliga wälgörare. Wore också deras affigter temligt rena, se de likwäl icke ogerna, att den, som de bistå, märker det. Men ofta förstå de så föga wälgörandets ädla konst, att de borttaga med samma hand, som de gifwa; såra med samma hand, som de läka. Detta sker då de wid någon tjenstbewisning alldeles icke skona mottagarens grannlagenhet. De gifwa utan kärlek, med en så fränstötande köld, att gåfwan måste förlora allt sitt wärde. De skänka sitt bistånd, men med sådant prål, att den hulpne, genom gifwarens fåfänga, sättes i en förlägenhet, som

är mer plågsamt, än hans förra nöd; de skänka sitt bistånd, men kanske först efter så många förebråelser, att deras gåfwa är en ringa tröst för den smärta ett, genom deras oförsigtighet, sönderslitet hjerta erfarit. De skänka sitt bistånd, men med ett sådant högmod, att den olycklige först i detta ögonblick känner hela tyngden af sin swåra belägenhet, då den nödgar honom mottaga hjelp af en owärdig. De skänka sitt bistånd, men så oädelt, att deras wälgerning icke framlockar någon tacksam glädjetår, utan blott tårar af bitter smärta och wanmäktig owilja.

Skola sådane wälgörare någonsin med rätta kunna klaga öfwer menniskors otacksamhet; hafwa de icke redan sjelfwe på ett oanständigt sätt giort sig betalte och frikallat de hulpne från all förbindelse? Huru — skulle desa skenhelige för sina almosor kunna fordra ännu mer, än den tjenst, som de giorde, war wärd? Skulle de kunna åstunda, att den, som de bistå, blott skulle wara en slafwisk smickrare af deras meningar och lynnen, samt icke hafwa någon annan wilja än deras? Skulle de kunna begära, att han med hela sitt oberoende, med de största uppoffringar, — kanske med återtjenster, som kränka samwete och redlighet, — borde återbetala hwad de kastat till honom af sitt öfwerflöd? Huru — skulle de kunna åstunda, att han i hela sin lifstid måste wara deras slaf, eller skulle de förfölja honom, så snart han wore satt i tillstånd, att hjelpa sig sielf; skulle de söka förderfwa honom, när hans omständigheter giorde deras beskydd öfwerflödigt?

Hafwa deße uslingar, hwilka berömma sig att wara wälgörare, hafwa de wäl rätt att göra någon tillwitelse för otacksamhet? Nej, de hafwa fått sin lön; de hafwa aldrig bewisat någon godhet, utan blott haft sig sjelfwe, sin stolthet, sin egennytta, sin herrsklystnad för ögonen. För en förgänglig almosa wille de köpa själar.

O, min Gud, Du kärleksrike wälgörare, hwilken jag är skyldig allt, och likwäl aldrig kan wedergälla med nog tacksamhet; Du, som bor så ogenomträngligt dold för mina blickar, och alltid gifwer, jag må wara wärdig din huldhet eller icke; o Fader, Fader, hwilkens föresyn jag will följa: Du wet, huru sällan det skedde, huru sällan jag warit en sann wän för mina wänner, en sann wälgörare för mina medmenniskor! Ofwen jag har ofta felat i wälgörandets ädla konst, och har icke alltid så bistått och gifwit, som jag borde. Men nu är min willfarelse klar för mig. — Jag will undfly den, jag will hjelpa och tjena, såsom din Son lärt mig; och jag will förborga de wälgerningar jag bewisar andra, såsom Du gör för mig. Amen.

Den 22 Maj.

Att med wishet gifwa almosor.

2 Cor. 9: 6—10.

Gud, som gläder mina dagar
Med din rika nåd och wård!
Gif, att för den röst, som klagar,
Jag ej finnes döf och hård.
Det är Du, som allt består;
Jag ditt redskap endast är,
Då Du, genom mina händer,
Hjelpen till min broder sänder.

Då jag, under nödens börda,
Mina likar swigta ser,
Lär mig då din kärlek wörda,
Som en bättre lott mig ger.
Då med tacksam blick till skyn
Jag wälsignar din försyn,
Gif att hjertats wärma sprider
Hjelp och tröst till den som lider.

Waren barmhertige, såsom eder Fader ock barmhertig är. (Luc. 6: 36.) Så uppmanade Jesus, så bjödo Hans Lärjungar; så manar oß ännu i dag wårt eget hjerta. Ty då lyckans förmåner äro så olika utdelade, så inträffar ofta, att otaliga menniskor lefwa i brist, under det andre hafwa öfwerflöd på allt. Många nedsänkas, genom oförsedda händelser, i fattigdom; men äfwen många genom egen försumlighet och slösaktig hushållning.

Men utaf alla pligter, som Religionen och förnuftet ålägga oß att utöfwa, finnes ingen, hwilken är lättare att uppfylla, och allmännare iakttages, än wälgörenhet.

Hwad är wäl också lättare för menniskorna, än att förwandla en ringa del af sitt öfwerflöd till almosor, och framkasta dem åt tiggaren, som höljd i trasor, närmar sig med ödmjuka åtbörder. Denna ringa gåfwa, som kastas åt den fattige, skulle äfwen hafwa kunnat på annat sätt förslösas, utan att förlusten för gifwaren warit kännbar; han gifwer det han sjelf knappt wet att begagna. Kan detta kallas en dygd, en förtjenst för wårt hjerta?

Understundom gifwer man almosor, blott för att undslippa anblicken af krymplingar och genom lyten wanställda menniskor. Man gifwer det liksom en lösepenning, hwarigenom man will köpa sig fri från de känslor af afsky och fasa, som åsynen af ett ytterligt elände uppwäcker i wårt bröst. Wi kaste gåfwan i den olyckliges sköte, mindre för hans, än för wår egen skull. Men är detta wäl en dygd, som kan tilldela wårt hjerta något wärde inför Gud och wår inre domare?

Man utdelar ofta gåfwor, emedan man kan umbära dem, samt dermed äfwen kan förena den angenäma känslan af sin egen lycka, i motsats af deße nödlidandes. Den smickrande känslan af wårt wälstånd, är så retande, att wi gerna uppoffre en obetydlig penningesumma, för att förskaffa oß den. Det förekommer oß derwid temligen likgiltigt, om wi gifwe wår gåfwa åt en, som med sin fattigdom förenar wärdighet; eller åt en ibland tiggare. Men är wäl

detta sätt att utöfwa barmhertighet en werklig kristlig dygd?

Mången räcker den bedjande en almosa, emedan han af naturen har ett wekt hjerta, hwilket lätt röres af andras werkliga eller förställda lidande. Han gifwer, emedan han är öfwertygad att hafwa ett godt hjerta, fastän det, kanhända, i andra omständigheter är lastbart. Med sin böjelse för wälgörenhet söker han öfwerskyla sin orättwisa mot andra, eller sin böjelse för wällust och slöseri. Han will med desza almosor besticka sitt eget samwete. Är detta den Jesu anda, som bör upplifwa hwarje werkligt barmhertig?

En annan åtnöjer sig icke med små gåfwor, som han räcker förbigående tiggare; han är alltid beredd, att af sitt öfwerflöd gifwa ansenliga summor, för att understödja lidande, åt hwilka man gör insamlingar, eller sådane, som blifwit sårade i krig, eller utstått eldswådor och wattunöd; allt i den afsigt, att hans namn derwid skall nämnas och blifwa bekant. Han lägger mindre wigt derpå, att göra en god gerning, än att derigenom förskaffa sig någon fördel. Han önskar anses för wälmående, samt af sina medborgare skattas såsom en synnerligt wälgörande man; han önskar utwidga sitt inflytande hos högre och lägre, samt föröka allmänna förtroendet för sig. Såsom en man, hwilken klokt beräknar allt, gifwer han lysande almosor, blott i den afsigt, att för det ringa han uppoffrar, förskaffa sig en desz ansenligare winst. Är detta att utöfwa barmhertighet efter Jesu sinne? Wiszt icke; wälgörare af detta slag höra till dem, om hwilka Jesus säger: Sannerligen säger jag eder; de hafwa fått sin lön. (Matth. 6: 5.)

Öfwerhufwud kan man ej i närwarande tider wara hårdhjertad emot nödlidande, utan att utsätta sig för menniskors tadel, och hos folket uppwäcka en skadlig fördom emot sig. Många äro wälgörande, blott för att undwika detta onda; icke utaf kärlek, utan af fruktan utdela de sina gåfwor; de gifwa dem icke åt den behöfwande, utan såsom offer åt det allmänna omdömet. Att framräcka en ringa penning, betyder intet; men att wägra den kan blifwa skadligt. Derför äro menniskorna öfwerallt williga att gifwa almosor. Kunna de på ett sådant sätt tro sig hafwa bewisat äkta menniskokärlek och barmhertighet?

Må wi icke förneka, att tillbjudandet utaf gåfwor och almosor mindre är en dygd, än en anständighet hos största delen af dem, som kalla sig Kristne. De gifwa sina gåfwor, mer för att winna ära, än af begär att hjelpa och rädda; mer för den goda ordningens skull, än derför, att de intagas af sann barmhertighet och djupt medlidande.

Må wi icke förneka, att wi ofta under wår lefnad, uti wåra handlingar wisa osz bättre än wi äre; att wi utföra kärlekens och ädelmodets gerningar, utan att erfara kärlekens och ädelmodets känslor. Derför ansåg Jesus engång en fattig enkas skärf hafwa oändligt högre wärde än Fariseernes rika utdelning af gåfwor.

Wälgörenhet är blott då en sann dygd, när beredwilligheten att gifwa uppkommer af inre deltagande för den nödlidandes olycka, och utöfwas med

klokhet, för att göra ett slut på hans lidande, eller åtminstone mildra detsamma, såwidt det står i wår förmåga. Att blott framräcka en gåfwa, är i sig sielft lika litet förtjenstfullt, som man af det intryck, hwilket långa och häftiga böner omsider göra på ett hjerta, kan sluta till deß fromhet. Gerningen pryder icke hjertat; utan wiljan måste pryda gerningen. Men wiljan att hjelpa är icke ensam tillräcklig. Wi måste icke sky någon möda, att lära oß känna, huru wåra wälgerningar kunna på det mest ändamålsenliga sätt anwändas. Wi skole gifwa almosor med wishet.

Hwarje dygd, som utöfwas utan klokhet, kan blifwa en källa till stort förderf. Förlåtelse och nåd för rofgiriga bofwar, skulle wara den grymmaste orättwisa mot rättskaffens medborgare. Efterlåtenhet mot en bedragare skulle störta många redlige män i fara. En bedröflig sanning, som man utan warsamhet säger en siuk, skulle kunna förkorta ett dyrbart lif, som eljest kunde blifwit anwändt till befordrande af mångès wälgång. Afwenså kan wälgörenhet, utöfwad utan försigtighet, wara ett frö till oberäkneligt ondt.

Att utdela almosor åt tiggare, som med armodet idka ett skändligt handtwerk, är ett af de farligaste sätt, på hwilka man kan wisa wälgörenhet. Hwad wi i sådant afseende kalle wälgerning, är ofta ett brott. Wi gifwe näring åt sysslolösa menniskors lättja; wi dele frukterne af wårt arbete och wåra mödor med dem, fastän de försmå den werksamhet, som hedrar oß. Sjelfwe utan dygd och hederskänsla, begagna de wår godsinthet, för att göra sig sorgfria dagar, och på sitt sätt lefwa wäl. Så länge ännu lättsinniga personer finnas, som utan att undersöka deras wärde, gifwa dem föda för dagen, förakta de den heliga skrifts ord: Du skall äta ditt bröd i din anletes swett.

Deßa olyckliga menniskor, som sakna uppfostran, gudaktighet och grannlagenhet, som äro en onyttig börda för borgerliga samhället, som förminska det allmänna wälståndet och landets rikedom, hwilken de förtära; deßa menniskor älska i hemlighet de gröfsta utswäfningar, emedan de icke hafwa sinne för anständiga förnöjelser. De rodna knappt öfwer sina laster, de nedsänka sig i djuriska njutningar; de föda barn, som de lära att utöfwa sina skändliga konstgrepp, samt föröka tärande lättingars skara i landet. Om wi med obetänksam frikostighet understöde dem, så berede wi ju wåra bättre medborgares, ja, hela fäderneslandets skada; utan att tänka derpå, träde wi sielfwe med dem i förbund mot goda seder, gudaktighet och offentlig säkerhet.

Sådana låga menniskors tillwarelse, hwilka göra fattigdomen till ett yrke, för att under lättja njuta af rikedomens öfwerflöd och förwärfwa sig medlidande, länder icke mindre landets godsinnade och frikostiga inwånare än deß öfwerhet till rättwis förebråelse. Denna senare tillhör det isynnerhet, att straffa lasten och utrota planskolor för grofwa förbrytelser.

Man gifwer almosor med wishet, då man med alla krafter befordrar sådane anstalter, hwar-

igenom arbetsföra lättingar twingas, att förwärfwa sitt bröd, eller hwarigenom förtjenst förskaffas sådane, som sakna arbete, eller hwarigenom de olyckliga, som äro odugliga till hwarje nyttig syßelsättning, blifwa försörjde, utan att behöfwa hjelplöst försmäkta.

Will du hjelpa, så skynda att stifta sådane inrättningar, eller lemna bidrag dertill. På ett sådant sätt blifwer du ej allenast de fattiges, utan hela stadens och hela landets wälgörare. Om du är rik, så låt det öfwerflöd, som Guds wälsignelse utbredt öfwer ditt hus, de penningesummor, som du hittills på bestämda dagar offentligen utdelat åt tiggare och lättingar, bidraga till detta ändamål; om du är mindre förmögen, så lemna dertill den skärf, som du spart till nödlidandes hjelp. Då räddar du icke allenast mången öfwergifwen, hwilken din gåfwa wederquicker, utan du räddar också mången själ, som eljest skulle hafwa gått förlorad genom syßlolöshet och skändliga efterdömen, beröfwad åsynen af något bättre och ädlare. Detta är att gifwa almosor med wishet, efter Jesu wilja och till gudaktighetens befordrande.

Om du derför har offrat dina gåfwor åt sådane berömwärda stiftelser, till de fattiges förmån, så tro likwäl icke, att du gjort allt hwad du kan och bör. Nej, din wälgörenhet såsom Kristen får icke hafwa andra gränsor, än gränsorna för din förmåga. Den dygd är den största, hwilken kostar dig den swåraste strid. Hwilket storwerk har du wäl gjort, då du blott gifwit en del af ditt öfwerflöd till milda stiftelser? Kanske är icke förlusten af denna gåfwa kännbar för dig; kanske gifwer du mången wälmående en skänk, eller gör du för hans skull en omkostnad, som är långt ansenligare, än hwad du meddelat till den fattiges wederquickelse.

För att wara en fullkomlig Kristen måste du lära att göra det yttersta, att uppoffra det högsta. Har du wäl på något sätt afbrutit dina egna kostsamma nöjen, för att hjelpa de nödlidande; har du inskränkt de bequämligheter du kunnat umbära, för att gifwa de olyckliga ett eftertryckligt bistånd: har du, för att helt och hållet känna dygdens salighet, gjort andra lyckligare, derigenom att du sjelf förnekade dig bequämligheter, som woro dig kära?

Gode Mästare, sade engång en rik yngling till Jesus, hwad godt skall jag göra att jag må få ewinnerligt lif? Gack bort, swarade den gudomlige Läraren, sälj det du hafwer och gif de fattiga, och du skall få en skatt i himmelen, och kom och följ mig. När den unge mannen hörde detta ordet, gick han bedröfwad bort; ty han hade många ågodelar. Marc. 10: 17, 20—22.

Huru många likna ej honom? De wilja segra, men utan strid; de wilja winna fullkomlighet, men utan möda; själsstorhet, men utan försakelse.

Oräkneliga fattiga hungra efter det bröd, som I förslösen; oräkneliga hjelplösa sjuklingar försmäkta efter den droppa win, hwilken skulle styrka dem såsom läkemedel, men som I, uti stojande dryckeslag, bortspillen. Och likwäl berömmen I eder i edra hjertan, att wara wälgörande.

När hafwen I någonsin inskränkt edra omkostnader i anseende till dyrbara kläder och husgeråd, emedan I haden nakne att kläda? När inställden I ett yppigt gästabud, emedan I för de omkostnader som woro beräknade dertill, kunnat föda ett fattigt hushåll under hela weckor? Hwilken uppoffring hafwen I wäl giort, att edert samwete kan lemna detta intyg: du war wälgörande, äfwen då det war dig smärt?

Härigenom är likwäl icke sagdt, att det är en Kristens pligt att beröfwa sig och de sina det nödtorftiga, för att derigenom bereda den fattige öfwerflöd och goda dagar; men det är en Kristens pligt, att undwika alla öfwerflödiga omkostnader, och iakttaga ett enkelt lefnadssätt, så länge det gifwes olyckliga i hans grannskap, hwilkas öde han derigenom kan förmildra.

Förgäfwes är den ursäkt: jag will icke utmärka mig genom någon egenhet; jag måste göra mycket för mina likars skull; man skulle bespotta mig, om jag hastigt afbröt mitt wanliga lefnadssätt, för att bistå alla fattiga. Du är icke Jesu efterföljare; du är icke mäktig den försakelse, som upphöjer dig till gudomliga tänkesätt; din fåfänga förmår mer än din dygd. Du skall en gång dö, och de, som du sökt behaga, skola då wid din graf le åt din dårskap; du har icke giort några menniskor lyckliga, hwilka hafwa orsak att giuta en tår öfwer ditt stoft. Du träder inför Gud, utan att wara mogen din högre bestämmelse, emedan du på jorden mer warit ett djur än en förnuftig warelse, mer lefwat för det förgängliga, än utbildat din odödliga själs kraft.

Förgäfwes är den ursäkt: men huru skulle jag kunna wara mer wälgörande än jag är. Jag gifwer ju regelbundet almosor åt de fattiga, som komma till min dörr; ingen lemnar obegåfwad min tröskel; jag bidrager till milda stiftelser; kan jag icke för öfrigt få njuta af mitt öfwerflöd.

Det kan du icke förr, än ingen olycklig mer suckar i ditt grannskap, som genom dig kan blifwa lycklig. Har du wäl besökt fattigdomens hyddor? Har du giort dig underrättad om de olyckligas omständigheter, hwilka, fulla af blygsel, fördölja sig, och genomwaka långa nätter under fruktan och bekymmer?

Känner du ingen nödlidande slägt, hwilken försöker hwarje rättwist medel att uppehålla ett ömkligt lif; känner du ingen moder, i hwilkens armar ännu ouppfostrade barn gråta; ingen sjuk fader, som saknar krafter till arbete, och för hwilken intet annat finnes öfrigt, än en förtröstansfull bön till den barmhertige Fadren ofwan skyarne; inga faderlösa syskon, hwilka helga både dagar och nätter åt bekymmersamma mödor, för att åtminstone inför werlden synas med anständighet, och bibehålla sina aflidna föräldrars minne uti ära; inga unga äkta makar, williga till arbete, men utan kunskaper, utan förlag, utan hjelpmedel, utan förtroende, hwilka med hwarje stund träda närmare intill sitt elände? Gå åstad, och om du förmår det, blif den engel, som Gud sänder dem till tröst i sin olyckstund, för att befria dem från förtwiflan. Gå åstad, och utbred glädjens glans

öfwer bleka kinder, hwilka under så många bekymmersamma ögonblick bortglömt att le. Njut utaf de ljufwa tårar, som framlockas af deras hesförtning, deras förtjusning; njut utaf den owana glädje, som upplifwar dem till sådan ansträngning, att äfwen den matta röst är nära att brista, hwilken för dig framstammar tacksamhetens uttryck.

O, desza tårar, hwaruti smärta och salighet sammanflyta, desza tårar, som ett upprördt, känslofullt hjerta gifwer dig till offer, huru dyrbara äro de icke? Hwad är jemte dem juwelen, som glänser i en Furstinnas lockar; hwad är dina gästabuds prakt, då de från dem återwändande gästerne ofta hele dig; hwad äro dansars och lustresors prål, mot deras tacksamma blickar, hwilka du giort lyckliga,— blickar, i hwilka hopp och kärlek stråla mot dig; mot glädjens sköna rodnad, hwilken färgar deras förbleknade kinder; mot de böner, som de uppsända till Guds thron för din wälgång?

Känner du ingen öfwergifwen faderlös, som nästan saknar skydd mot köld och hunger; som är beröfwad alla medel att förskaffa sig en bättre uppfostran, och för hwilken fattigdomen, redan i hans barndomsår, lägger grunden till en hel lefnad full af elände? Blif en fader eller en moder för honom; blif hans skyddsengel. Känner du ingen koja, i hwilken en sjuk försmäktar utan läkare och läkedom, utan kraftig näring, kanske utan säng och wärma. Uppsök honom och rädda hans lif, så att du kan undfå wälsignelse af Gud. Har du icke hört talas om någon oskyldigt förtryckt, hwilken förföljes af en mäktigares öfwermod eller girighet, men hwilken, af brist på förmögenhet, icke kan förskaffa sig insigtsfulla ombudsmän, för att draga sin sak inför domstolen? Skynda till honom, och blif den förtrycktes skydd emot orättwisans wåld; gif honom medel att förswara sin rätt. Det är, att med wishet gifwa almosor.

Säg icke: hurudan är wäl ofta frukten af sådane uppoffringar? Otacksamhet är wanligen werldens lön. Skall jag påbörda mig bekymmer och ledsamheter för andras skull, som kanhända icke erkänna, hwad jag giort för dem? Nej, utöfwa det goda, och beräkna icke, såsom en ockrare, den ränta det kan gifwa. War icke dygdig, i afsigt att blifwa betald; de som så göra, hafwa fått sin lön. Handla gudomligt, såsom Jesus gjorde, och upphöjd öfwer den tacksamhet eller otacksamhet, som blifwer gerningens följd, men ej bör wara desz afsigt. Så låter ju äfwen Gud sin sol lysa öfwer både rättfärdiga och orättfärdiga.

Säg icke: men jag är sjelf icke rik; jag har intet öfwerflöd; jag måste tillse, huru jag anständigt kan underhålla mig och de mina i werlden. Tänk på den ringa skärf, som den fattiga enkan lade i offerkistan; gif alltid ditt bistånd, då du finner någon betryckt, gif honom åtminstone ett godt råd; lindra den olyckliges bedröfwelse genom tröstens ljufwa ord; sök förböner hos de rika och rättsinniga, för att bereda de nödlidande ett bistånd, som du ej sjelf kan lemna. Man beder med lättare hjerta, med större ifwer och framgång, då det sker för andras, än för egen skull. Blif du den, som ta-

lar för öfwergifna faderlösa, som anbefaller den sjuke främlingen åt en menniskowäns omwårdnad. Se det är enkans skärf, som du framräckt, och du har derigenom gifwit så mycket, som står i din förmåga. Det är att med wishet gifwa almosor. Icke den ringa penning, med hwilken du afwisar tiggaren på gatan, utan din möda, dina omsorger, dina förböner för dem, som behöfwa hjelp, äro de sanna almosor, hwilka himmelen fordrar af dig.

War derför wälgörande ända till ditt sista andedrag, och lemna icke jorden, utan att, om du förmår det, hafwa utmärkt din sista stund med en wälgörande handling. Huru skönt är det icke, om engång, då du är inwånare i en bättre werld, dina efterkommande på jorden prisa dina dygder! Gud har kanhända wälsignat dig med jordiska ägodelar. Dem måste du lemna efter dig, och medtager ej något annat, än din dygdiga själ. Du utdelar din förmögenhet bland dina arfwingar, och har intet mer af nöden för dig sjelf. Då du tillkännagifwer din sista wilja, så tänk på de fattiga och de inrättningar, som fäderneslandet gjort till deras förmån. Gör äfwen desa olyckliga till dina arfwingar, hwilka utan dig ej hafwa att hoppas ett bättre arf; isynnerhet då nog förmögenhet, det oaktadt, blifwer öfrig för dina barn och anförwandter, medelst hwilken de kunna lefwa med anständighet. Du utdelar blott den wälsignelse, som Gud gifwit dig, åt dem, hwilkas skydd Jesus dig anbefallt. Du gör ett wärdigt bruk af det, som du kan umbära, och bewarar ett sannt, kristligt tänkesätt till din lefnads slut. Om, i dina sista ögonblick, din swaga tunga icke mer kan framstamma en bön, så fälla dina goda gerningar förböner för dig, hos den store förbarmaren, hos werldens allgode wälgörare.

Måtte äfwen mina dygder engång, o barmhertige, hos Dig fälla förböner för mig, när jag ej mer förmår något. Jag känner, att jag ännu icke warit så wälgörande mot mina medmenniskor, som jag bort och skolat wara. Jag har hittills haft större omsorg för mig och mina nöjen, än för dem, som försmäkta i nöd och fattigdom. Äfwen jag will wara deras fader, deras moder, deras förespråkare, deras tröstare. Jag will icke låta min wälgörenhet bero wid blotta ord, eller wid ringa almosor, som jag utan möda kan framkasta; nej, jag will på ett wärdigare sätt använda de krafter och den förmögenhet, som Du, o Gud, gifwit mig, till deras bästa, som, öfwergifne utaf lättsinniga menniskor, icke hafwa någon annan fader, än Dig, o min Gud!

Den 23 Maj.

Sjelfmördaren.

Första Betraktelsen.

Matth. 27: 3—5.

Förmätne dödlige, som wågar släcka
Din lefnads ljus med egen brottslig hand;
Wet djerfwe, dig skall Herrans straffdom räcka,
Då själen gått till ewighetens land.
Men ej bör menskan smädande fördömma
Det stoft, som blifwit uppå jorden quar.
Det kan ej mer för jordisk plåga ömma,
Ty känslan bort, med lifwet, flyktat har.

En med djup afsky blandad fasa bemäktigar sig hwarje själ, då ett sjelfmord omtalas. Det synes, som en sådan gerning skulle wara en sönderslitande motsägelse mot alla wåra menskliga känslor, en den onaturligaste af alla förbrytelser, emedan den förnekar kärleken till lifwet, hwilken dock är inplantad hos hwarje warelse, ifrån menniskan till masken, och hwilken ej engång plågar öfwergifwa den olycklige. Är det icke ett uppror mot skapelsens ordning, då sjelfmördaren förwandlar menniskans naturliga fruktan för döden i kärlek för densamma, och egenmäktigt tillintetgör skaparens werk, hwilket blott tillkommer skaparen sjelf att uppehålla eller förstöra? En sådan gerning är en förbrytelse, för hwars storhet menniskans tunga ej har något namn, och folkslagens lagböcker intet straff.

Då någon på wåldsamt sätt förkortar sitt lif, twekе wi, antingen wi i denna gerning skole med bestörtning igenkänna ett fruktanswärdt mod, som upprorisft bryter naturens lagar, och föraktar de dödliges omdömen; eller om wi deruti skole anse oß upptäcka den brottsligaste feghet, emedan fruktan för motgångens tyngd twingar den olycklige, som ej kan uthärda den, att fly i förgängelsens sköte.

Då wi nogare fäste wåra tankar härwid, måste wi nödwändigt fördömma en gerning, som om wi ockå af medlidande wilja urskulda den, likwäl alltid bär prägeln af wederstygglighet, alltid uppfyller den efterlefwandes bröst med fasa. Är det en förbrytelse att mörda andra, skall det icke då wara en ännu större förbrytelse att mörda sig sjelf? Det synes oß, som skulle brottslingen på detta sätt dömma sig sjelf för utöfwade mißgerningar, hwilka kanske ingen, utan den allwetande Guden, känner; såsom skulle gerningen wara en fullbordad dödsdom, uttalad af samwetets förtwiflan. Genom sjelfmördarens gudlösa hand, faller en mörk skugga öfwer hans anhöriges ära, och från denna stund är alltid harm och en smärtande blygsel, förenad med tanken att han warit en medlem af deras slägt. Efterlemnade wänners kärlek och saknad gjuter ingen tår på hans graf. Med owilkorlig afsky och fasa bortwända de sina blickar från den plats, som inrymmer hans

wanstälda lik, och minnet af gerningen kan ännu efter årens långd, likt ett spöke, uppfylla oß med förskräckelse.

Deßa äro de wanliga känslor, som uppstå, de omdömen, som fällas wid sjelfmördarens graf. Hwem kan wäl helt och hållet utplåna dem, eller i första ögonblicket afhålla sig från dem?

Men då jag, såsom Kristen, fäster mina tankar på en sådan händelse, synes likwäl andra omdömen och andra känslor kunna äga rum. Gerningen blifwer wisserligen alltid afskywärd, men icke gerningsmannen. Han gör wäl, såsom en upprorisk, ingrepp i Skaparens rätt; men begår jag icke samma fel, då jag, genom en förhastad dom, tillmäter mig den store och allwetande Domarens rätt? Hwarför skulle jag förfölja sjelfmördaren med min förbannelse; har han wäl skadat mig? Nej, han har syndat emot Gud. Kan en dödlig någonsin blifwa Guds hämnare? Har den ewige öfwerlåtit åt oß sin wedergällande makt öfwer döda; eller huru wet jag, att Gud fordrar hämd?

Må ingen dödlig tillwälla sig att företräda den Högste Domarens ställe på jorden. Det är förmätenhet, som gränsar till dårskap och wansinnighet. Må ingen dödlig tillwälla sig att dömma öfwer de själars wärde eller brottslighet, hwilka bortgått från jorden; det wore den dåraktigaste af all förmätenhet. Ty hwilken har wäl härnedre den klara själens blick, att han kan ransaka och utforska menniskohjertats hemligaste och dunklaste djup; hwem har wäl härnedre förmåga att med rättwisa inse alla menniskans bewekelsegrunder till hennes åtskilliga gerningar? Och blef detta aldrig den dödliges lott, så står det ännu mindre i hans makt, att hålla dom öfwer döda.

Hwarje dom, som fördömmer syndarens död, är således öfwerilad, är olofslig lättsinnighet, egenkärt oförstånd och orättwisa. Blott Han, som pröfwar hjertan och njurar; blott den Allwetande, som är ett wittne till alla wåra tankar och uppsåt, blott Han wet, huru stor brottslighet eller oskuld ligger uti hwar och en menniskas beslut och gerningar.

Det är orättwist, att fördömma de döda. Om wi också känne wederwilja för sjelfmördarens gerning, finnes intet, som berättigar oß att afsky honom sjelf. Ty om han äfwen förut, i sjelfwa werket, warit en hemlig eller offentlig brottsling, gifwer icke sjelfmordet redan ett wittnesbörd, att han erkände storheten af sitt brott, men dukade under för deß följder, och skildes ifrån jorden under förtwiflan och ånger? Denna med förtwiflan uppfyllda ånger tillintetgjorde alla öfriga föreställningar, förtog all sansning och lemnade blott en enda önskan öfrig, den, att med egen hand utsläcka sitt lif.

Så öfwerfölls äfwen Judas engång af ångrens qual och samwetets förebråelser, då han såg, att Jesus dömdes till döden. Full af förtwiflan återlemnade han blodspenningen, som han fått till belöning för sitt förräderi, åt Öfwerstepresterne och de Äldste, och ropade: Jag hafwer illa gjort att jag förrådt menlöst blod. Och han kastade silfwerpenningarne i templet, och gick sin wäg, och gick bort, och hängde sig sjelf. (Matth. 27: 4, 5.)

Gudlöst war denna lärjunges

högförräderi mot sin wälgörare och gudomlige wän; fasansfullt det sjelfmord, med hwilket han förkortade sitt eget lif; men i denna förtwiflan hodde ånger, och ångern är den första återupp-glimmande gnistan af en utsläckt dygd.

Dock — är sjelfmord alltid en följd af förutgångna förbrytelser, en frukt af hemlig och förskräckande ånger? Hwem wågar påstå det; hwem wet icke, att en förstörd helsa kan medföra en ögonblicklig sinnets förwirring af fruktanswärdt slag; för hwem är det obekant, att ångslan och mjältsjuka kan försätta äfwen den bästa menniska i en sådan sinnesstämning, att hon slutligen icke mer kan styra sig sjelf; att förnuft och förstånd fördunklas till den grad, att hon will sluta sitt lif, på det hennes lidanden måtte upphöra? Detta själens beklaganswärda tillstånd liknar ett rus af döfwande drycker, hwarunder menniskan blott har ett dunkelt medwetande af hwad hon will och gör. Det liknar wansinnighet, under hwilken den olycklige ej har rediga begrepp om det förflutna och tillkommande; pligt, rättwisa, ära, kärlek, och afseenden på fiendskap, wänskap eller slägtskap nedsjunka för honom i ett ogenomträngligt mörker; blott enskilta föreställningar förblifwa klara, och bestämma honom att handla. Han fullbordar denna handling, och förledd af ensidigheter i den omdömesförmåga, som blifwit honom öfrig, tror han sig hafwa gjort rätt. Hwad han fordom, wid fullkomlig sansning, skulle hafwa funnit rysligt, hwad han då icke trodde sig i stånd att göra, detsamma finner han nu ganska lätt. Han kan således föröfwa wåldsgerningen med medwetande, med öfwerläggning, ja, med skenbart lugn!

Men detta medwetande, denna öfwerläggning, detta lugn, hwad äro de hos den, som plågas af en själens sjukdom, för hwilken alla ädlare afseenden förswunnit, — all wänskap för dem, som älskat honom, utslocknat, och äfwen den i hela naturen djupt inrotade fruktan för döden blifwit utplånad? Hwad är en sömngångares medwetande, öfwerläggning och lugn, då han, med en säkerhet, som uppwäcker wår förwåning, går jemte de farligaste branter, utan att känna faran, utan att bäfwa för afgrunden nedanför hans fötter? Liksom denna sömngångare, om han återkom till full sansning, med fasa skulle tänka på det wågstycke, som han med tillslutna ögon företog; så skulle äfwen sjelfwa mördaren förskräckas för sin gerning, om han kunde, jemte lifwet, få tillbaka en återställd helsa och ett fritt bruk af alla sina själskrafter.

Hwem kan fördömma de döda? De stå utom gränsorna för wår makt. Gud fäller sin dom öfwer dem; men den kortsynta menniskan må återhålla sin. Och likwäl är detta begär att fördömma så wanligt ibland menniskorna, isynnerhet i anseende till en sjelfmördare. Ack, hwem wet det, som föregick uti den olyckliges hjerta, i hans själ, innan den rysliga förändringen skedde, hwilken förwandlade hans naturliga fruktan för döden i en onaturlig åtrå att tillintetgöra sig? Ofta begrafwas deras lik på ett skymfligt sätt, eller på platser, som anses wanhedrande. Men-

niska, som förnekar den lifslöses aska den wanliga hwilobädden, för att göra din fördömmande mening om honom gällande, känner du Guds dom? Är du ej kanske en sträng och blind domare, då den Barmhertige redan gifwit sin nåd åt den, som du ännu förbannar; är du i fullkomlig besittning af dina själskrafter eller är du icke kanhända ännu straffbarare, än den beklaganswärde olyckelige, hwilken felade, emedan hans föreställningar woro förwirrade?

Det straff, som du, blinde, kortsynte, obefogade domare, will låta komma öfwer sjelfmördarens aska, kan det förbättra honom? Men ett straff, som icke har för ändamål att förbättra den lastfulle, är ursinnighet eller omensklig hämd. Hwem gaf dig rätt att hämnas? Hämden är min, säger Herran; jag will wedergälla.

Såsom hwarje känsla af hämd är en Kristen owärdig, så är äfwen det sätt, på hwilket man söker hämd mot en sjelfmördare, en löjlig frukt af oförstånd. Hwem wilja de dårarne straffa, på hwem utöfwa hämd? Har stoftet syndat, efter I förneken det sin wanliga hwilobädd? Nej, själen ensam war brottslig, och denna swäfwar nu, bortryckt från det jordiska, inför Guds domstol. Hwarför hämnen I eder på stoftet, som är oskyldigt, och icke känner eder wrede? Straffar man stenen, med hwilken man blifwit slagen, eller honom, hwars hand kastade den? Och hwilket straff utkräfwen I wäl — att låta liket förmultna på en wanärande hwiloplats? Kunna stoft och aska wanäras, eller kan den jord, som innesluter stoftet, wanära detsamma? Är icke Herrans jord öfwerallt? Om en gång, o I dårar, edra ben på slagfältet, eller i hafwets botten, blifwer en näring för maskar eller fiskar, tron I eder wanäras derigenom?

Det är en dårskap att tro, det andra menniskor, genom sådan hämd eller sådane straff skola afskräckas från sjelfmord. I kunnen icke göra mer, än den hos alla menniskor inplantade kärleken till lifwet, utan eder medwerkan gör. Den, som har denna fasanswärda sinnesstämning, — den, hwars själ kan till den grad döfwas, att begäret att lefwa utslocknar, — att han, i detta onaturliga tillstånd, förgäter Gud och menskliget, rättwisa och pligter, — att han med likgiltighet sinne tänker på sina efterlemnade anhöriges öde och jemmer; för honom är deras omdömen ännu likgiltigare, hwilka under hela hans lefnadslopp aldrig legat honom om hjertat; honom bekymrar det föga, hwilken plats I gifwen det stoft, som han efterlemnar på jorden.

Äfwen bewisar erfarenheten fullkomligt, att sjelfmord icke begås oftare på de orter, hwarest man begrafwer den olyckliga sjelfmördaren jemte andra lik, än annorstädes, hwarest man söker wanhedra hans jordiska quarlefwor. Man har ingen orsak att tro, det förtwiflan och en sjuklig till sjelfmord benägen sinnesstämning, skulle häfwas eller förbättras genom åtanken på det öde, som förestår sjelfmördarens efterlemnade stoft.

Fastmer är mi[illegible]ndlandet af de döde, hwarigenom man tror sig wanhedra dem, redan derför obilligt, att man kan ohelga minnet af eljest goda menniskor,

hwilka blott genom en ögonblickelig förwirring i sina själsförmögenheter blifwit olyckliga. Det anstår sannerligen hwarje sann Kristen mer, att icke skymfa minnet af tio brottsliga, än att wanära en enda oskyldig.

Ett wanärande af detta slag bedröfwar aldrig den döda, men wäl de lefwande, som genom närmare eller aflägsnare slägtskap eller wänskap äro förbundne med honom. Det är grymt att med offentlig wanära öfwerhopa dem, som deßutom känna en bitter smärta, som utgjuta bedröfwelsens tårar öfwer sjelfmördarens gerning. Ty skymfen träffar icke den döde, utan hans efterlefwande wänner och bekante. Det är en känslolös grymhet, hwilken gränsar nära till omenskelighet, att kränka personer, hwilka förtjena medlidande i anseende till den stora olycka, som träffat dem, derigenom, att man wanärar en af deras wänner, hwilken war olycklig nog att bereda sin egen undergång. I hwarje kristligt samhälle borde således detta ofog icke fördragas, blott af medlidande och skonsamhet för de efterlefwande. Man borde icke genom onyttig obarmhertighet göra dem ännu mer modfälda, hwilka deßutom äro nog förödmjukade. Den, som anser detta rättwist, han delar med sjelfmördaren deß brottslighet.

Dock, sedan ett mer upplyst och kristligt tänkesätt begynt utbreda sig bland folkslagen, har äfwen det redan omtalade mißbruket ganska mycket aftagit. Man har lärt, att beklaga olyckelige sjelfmördare, och att bemöta deras anförwandter med öm skonsamhet.

På många ställen är mißhandlandet af döde, deras aflägsnande från wanliga begrafningsplatser, deras jordfästning på ett aflägset, sällan besökt ställe, blott en werkan af mörk widskepelse. Den okunnige, hwilken den olyckliges dödssätt uppfyller med fasa, och efter hwilkens mening den döda utan barmhertighet blifwit förskjuten af Gud, inbillar sig lätt, att hans själ icke kan finna något lugn på jorden. Den skall således kringswäfwa på jorden, och isynnerhet kring grafwen som innesluter den döda, från hwilken den egenmäktigt skiljt sig emot skaparens wilja.

Behöfwer denna widskepliga tro någon wederläggning? Om alla brottslingars själar, till straff för deras förbrytelser, skulle wara bannlyste, att wistas på jorden, huru stort skulle icke deras antal wara! Om de kunde blifwa synliga för de lefwandes ögon, huru allmänna skulle icke sådane syner wara! Men det har sannerligen funnits mången olycklig sjelfmördare, som dygdigare genomwandrat sitt lif, än mången hedrad syndare, än mången rik och lycklig brottsling, som med kyrkobrukens ståt, under klockornas ljud, och betalta sånger, högtidligt ledsagas, af ett stort följe, till den offentliga begrafningsplatsen. Mången sjelfmördare, som dog såsom ett offer för sin förstörda helsa, lefde oskyldigt ända till den tidpunkt, då han fullbordade sitt ryslige brott, och utöfwade flere wälgerningar, än mången prisad bof, öfwer hwars aska bildstoder af marmor pråla. Mången förförd oskuld, som wid ett retande tillfälle, obewakadt af dygden, blef en smickrande wällustings

offer, fattar det öfwerilade beslut att döda sig sielf, öfwerwäldigad af ånger, blygsel och förtwiflan, under det den skändlige förföraren fortfar att mätta sina lustar, samt fordrar och erhåller offentlig aktning. Mången olycklig, hwilken lyckan beröfwat alla medel, att uppehålla sig och de sina, eller som genom lättsinnighet, eller djerfwa bemödanden att samla rikedomar, störtar sig i fattigdom och skulder, faller i förtwiflan, under det en klokare brottsling prålar med rikedom och ära, ehuru han bedragit arfwingar på deras rättmätiga gods, beslulit enkor, brukat list mot faderlöse, och genom sitt ocker nedtryckt fattiga slägter i stoftet.

Ack, låtom oß icke fördömma någon; blott Gud dömmer rättwist öfwer hjertan. Låtom oß icke fördömma; ty det är wäl möjligt, att den, öfwer hwilken wi med stolt sielfförtroende bryte stafwen, inför Guds domstol finner mer barmhertighet, än wi, med wåra tankar och gerningar förtjene. Menniskor, waren menskliga; Kristne, waren kristlige, och den som har makt och inflytande, söke han att utbreda mildare och wisare tänkesätt öfwerallt, hwarest de ej redan herrska!

Att fördraga, det man drifwer gäckeri med den olycklige sielfmördarens aska, eller begrafwer den på ett wanhedrande ställe, är omenskligt mot den bortgångnes anförwandter; är fräckhet mot Guds rätt; är att utan öfwerläggning fördömma; är att understöda den obildade hopens fördomar; är att högtidligt rättfärdiga ett okunnigt folks widskepelse, samt gifwa den ny styrka och bekräftelse.

Den 24 Maj.

Sjelfmördaren.

Andra Betraktelsen.

2 Mos. B. 20: 13.

Skall ej tanken på de döden,
På det lif, som förestår,
När från jordens rymd jag går;
Skall ej budskapet af döden
Mig i bön fördjupad se,
Kalla mig till helgelse?

Men, o brottsling, som ej wäckes
Ur ditt wanwetts dwala opp, —
Som, försakande ditt hopp,
Och den fadershand, som räckes,
Släcker sjelf ditt lefnadsljus:
Går wäl du till Fadrens hus?

Annu engång wänder jag min blick till samma sorgliga föremål. För menniskowännen, för den wise och Kristne är sjelfmördarens död något högst öfwerraskande och förfärligt. Denna död är alltid frukten af en förtwiflad belägenhet, uti hwilken ej al-

lenast all glädje förswunnit från den dödlige, utan han äfwen blifwit öfwergifwen af hoppet, som eljest är menniskoslägtets trognaste följeslagare; hoppet, som gjuter balsam i de mest frätande sår, som beledsagar brottslingen i lifstidsfängelsets natt, som sitter tröstande wid styrmannens sönderbrutna roder, då werldshafwets stormande wågor slå tillsammans öfwer honom, som wid sjuksängen ler i den döendes bristande öga, till deß han utgjuter sin sista suck.

Enhwar, för hwilken medmenniskors lycka är dyrbar, skall finna denna fråga af stor wigt: Huru kan en menniska nedsjunka i en sådan afgrund af lidande, att sjelfwa lifwet blifwer henne en plåga? Genom beswarandet af denna fråga, skall man kanske erfara de werksammaste medel att förekomma sjelfmord; ty dem man hittills, med wälment nit anwändt, såsom en ärelös begrafning och dylikt, hafwa gagnat till intet.

All förtwiflan, som slutar med sjelfmord, är i sig sjelf ett onaturligt tillstånd hos menniskan, är en werkan, antingen af en förstörd kropp eller af en förwirring i själen. Ofta werka begge deßa orsaker på samma gång.

Kroppens anlag att werka swårmodighet i sinnet, äro sjukdomar, som ofta icke den mest erfarna läkare kan häfwa, och hwilka äro grundade i en swag kroppsbyggnad, i brister uti deß inre och ädlare delar. Ofta äro sådane sjukdomar ärftliga inom wißa slägter, derigenom att äktenskap ingås mellan personer, som befinna sig i detta tillstånd af kroppslig swaghet; men ofta ådrager man sig likwäl dem, genom eget förwållande, genom ett naturstridigt lefnadssätt, hwilket förstör kroppens helsa. Att förekomma detta, står i hwarje menniskas förmåga, ännu mer, det är hennes pligt. Hon bör, såsom en helgedom, ära det werktyg, hwilket Skaparen henne förlänat.

Hwem kan uppräkna alla de oordentligheter i lefnadssättet, hwilka förswaga kroppen, då de äro så mångfaldiga? Förnämligast bidrager likwäl omättlighet i mat och dryck dertill. En djurisk wällust är således den, som fruktanswärdt förstör själens dyrbara werktyg, kroppen, derigenom att den förslappar nerverne, själens förnämsta medel att inwerka på sin jordiska omklädnad. Man finner också sjelfmord mest utöfwas uti stora städer, hwarest sedeförderfwet är allmännare, och de djuriska wällustingarne falla oftast såsom offer för deßa mord. Tidigt förslappade och förslöade, känna de en ledsnad och wämjelse wid allt godt och skönt, en död likgiltighet för lifwets glädje, och en deß pinsammare känsla wid hwarje oförmodad beswärlighet, hwilken måste synas förklemade warelser alldeles odräglig. Deße wällustingar äro mätte wid lifwet, och hwad som är wida olycksaligare, fulle af förakt för sig sjelfwa. Detta förakt, denna ledsnad, i förening med samwetets förebråelser, frambringa slutligen den mörka swårmodighet, som förleder till sjelfmord.

Ett beständigt stillasittande lefnadssätt kan äfwen förorsaka denna kroppens förslappning, och slutligen frambringa denna rysliga werkan.

Genom ett sådant lefnadssätt förorsakas nemligen stockningar i blodet, wätskornas regelbundna omlopp förhindras, hwarigenom, jemte nervernes spänning, en swårmodig ängslan uppstår.

Kristliga föräldrar och uppfostrare, åt hwilka den spåda ungdomens bildning är anförtrodd; genom eder sorglöshet uppfostren I kanhända, utan att sjelfwe weta det, sjelfmördare. Eder waksamhet hade kunnat, hade bort rädda dem, då de, i sin ungdom, ännu kunde mottaga goda intryck. Lären dem att anse helsan för en helgedom, och att en oförswagad själ blott kan bo uti en oförswagad kropp. Lären dem tidigt, att undwika hwarje omåttlighet, hwarje utswäfning, hwarje retning af den ena kroppsdelen, som sker på den andres bekostnad; ty blott genom en harmonisk utbildning af alla delar, kan man bibehålla helsa. Bewaren dem förnämligast för hwarje weklighet; krafterne förhöjas blott derigenom, att man öfwar och anstränger dem. Blott den, som är wan att trotsa hwarje owäder, hwarje kroppslig olägenhet, honom skada icke lifwets stormar och de behof han måste utslå; han är wan att umbära och försaka, då weklingen deremot krossas af motgången och fattar förtwiflade beslut.

Således gifwa kroppsliga sjukdomar ofta anledning till en onaturlig sinnesstämning; men äfwen själen har sina af kroppen oberoende sjukdomar, som ännu oftare kunna urarta till den förskräckliga grad, att menniskan, i sin wansinnighet, förledes att lägga hand på sig sjelf.

Alle sådane själssjukdomar bestå deruti, att man gifwer wißa jordiska behagligheter ett omåttligt wärde. Således är omåttlighet i själens handlingar icke mindre farligt, än omåttlighet i afseende på kroppsliga njutningar och förrättningar. Och ibland de jordiska förmåner, som för menniskan hafwa den högsta retelse, stå skönhet, rikedom och ära i främsta rummet.

Skönheten förleder till en omåttlig kärlek, wanligen i den ålder, då inbillningskraften är mest liflig. Derför blifwa sällan andra, än unga personer, sorgliga offer för denna känsla. Det höga wärde, man sätter på en älskad person, urartar i denna ålder så lätt till wansinnighet och sjelfmord; ju eldigare blodet swallar, ju märkbarare känslan af wäxande kraft och ju benägnare det oerfarna sinnet är att trotsa alla hinder. Det är icke det älskade föremålets skönhet, utan de drömmande föreställningar wi göra oß, och deras förhöjning genom inbillningskraftens gyckelspel, som närer denna lidelse, förwandlar den till wansinnighet och gör lifwet likgiltigt för oß.

Det gifwes intet medel att hindra uppwaknandet af en häftig kärlek till en person af olika kön; ty naturen sjelf wäcker denna drift; men naturen gifwer äfwen medel att hindra sådane känslors urartande, och det werksammaste af alla är en wis uppfostran.

Redan tidigt måste man göra de mest wördnadswärda angelägenheter dyrbara för menniskan. Kärlek och wördnad för Gudomen, utöfning af wåra pligter, den odödliga själens högre bestämmelse, måste framställas

såsom det heligaste. Om dessa tankar, dessa känslor redan inplantas hos barnet och stärkas hos ynglingen, så skola de åfwen låta höra sin röst i de farligaste stunder, midtunder brusande lidelsers storm, och återföra det förwirrade sinnet till lydnad för sina lagar. En högre kärlek, än den emellan olika kön, skall då göra sin rätt gällande; en tacksam åtanke af föräldrar och dyrbara anförwandter skall mildra lidelsens wilda utbrott.

Ett annat medel, som uppfostraren bör begagna, är att warsamt behandla sådane unga personer, som redan af naturen fått en alltför liflig inbillningskraft. Allt, som isynnerhet retar och närer inbillningskraften, på de öfriga själsförmögenheternes bekostnad, är skadligt för det lifliga barnet. Sysselsätten således förnämligast deß förstånd, omdömesförmåga och minne, samt aflägsnen allt, som kan uppelda inbillningskraften; aflägsnen således från detsamma berättelser, som uppwäcka ett alltför lifligt deltagande; böcker, som blott äro inbillningskraftens werk, romaner, dikter, skådespel, hwilka sätta en inbillad werld i den werkliga werldens ställe, och uppwäcka känslor för föremål, som blott finnas i drömmen.

De flesta, som af kärlek blifwit sjelfmördare, liksom de hwilka derigenom helt och hållet förlorat förståndets bruk, hafwa råkat i denna olycka genom en omåttlig utbildning af sin inbillningskraft, på de öfriga själsförmögenheternes bekostnad. Blott en harmonisk utweckling af alla själsförmögenheter, så att de ädlare, nemligen omdömeskraft och skarpsinnighet, äro de herrskande; men de ringare deremot, nemligen inbillningskraft och känslofullhet, äro de lydande; blott en sådan harmonisk utweckling grundlägger en waraktig wälmåga hos själen.

Men det omåttliga wärde man sätter på rikedomar har förorsakat åfwen så många sjelfmord, som kärleken. Dräkneliga personer, som öfwerlemnat sig åt girighetens last, hafwa lagt hand på sig sjelfwa, då de, genom någon betydlig förlust, sågo hela sin lefnads möda tillintetgjord, eller råkade uti fruktan att nödgas framsläpa sina öfriga dagar i elände. Den som icke eftersträfwar guld och gods för det nyttiga bruk han derutaf kan göra, utan älskar dessa skatter för deras egen skull, som icke gifwer dem ett wärde såsom medel, utan såsom ändamål, för hwilket ensamt det lönar mödan att lefwa, han förtjenar att kallas girig. Denna öfwerdrifna, till wansinnighet gränsande kärlek för rikedomen är en själens sjukdom, ett förstöande af känslan för det ädlare i lifwet, och wid oförmodade olyckshändelser slutar den ofta med sjelfmord eller galenskap.

Wanligen lägges redan i ungdomen grunden åfwen till denna själens ensidiga rigtning, derigenom att föräldrar och uppfostrare antingen sjelfwa bibringa sina barn en hög föreställning om rikedomens wärde, och framställa den icke såsom ett nyttigt medel, utan såsom ett hufwudändamål för lifwet; eller att de med alltför ringa uppmärksamhet följa barnens böjelser, hwilka finna ett synnerligt behag uti att samla och förwara lysande småsaker, och ogerna wilja bortgifwa

något

något af sin egendom, för att dermed förnöja någon annan. Ja, föräldrars och uppfostrares dårskap styrker ofta barnen i deßa tånkesått, derigenom att de genom loftal uppmuntra dem, och deremot framställa andras frikostighet, såsom en last. O, huru mången oförsigtig uppfostrare lade icke genom denna owarsamhet grunden till en hårdhjertad, för allt godt och nyttigt kånslolös ockrares elände; huru många föräldrar uppwäckte icke, derigenom, att de berömde sina barns sparsamhet, hos dem ett omåttligt begär efter jordiska egodelar, hwilket, wid deras mannaålder, förde dem till förtwiflan och sielfmord!

Men en öfwerspänd ärelystnad är dock den, som allraoftast förorsakar sielfmord. Wåra medmenniskors högaktning skall wißerligen wara oß dyrbar; men stråfwandet efter åra har tagit en falsk rigtning, så snart menniskors omdömen hafwa för oß ett högre wärde än dygden sielf, för hwilkens skull wi kunde fordra aktning; wårt stråfwande år falskt, så snart wi göre åran till hufwudåndamål, och icke till ett medel, hwarigenom wi kunne werka på ett mer wålgörande sått, ju större förtroende menniskorna sätta till oß; wårt stråfwande år falskt, då wi söke åra uti omständigheter, som äro tillfälliga, och hwarken höra till wår siäls eller wårt hjertas egenskaper. I detta ögonblick begynna begreppen förwändas, och förståndet förwirras. Ej ett embete, ej ett högt åreställe kan hedra mannen, utan han skall genom sina dygder hedra sitt embete, och göra det mer lysande. Icke hedrar rikedomen sin ågare, utan ågaren måste hedra sin rikedom, genom det wisa bruk, som han gör af densamma. Om den wise och dygdige åfwen utstänges från åreställen, år han dock icke mindre wördnadswärd, fastän ocksä hopen kan mißkänna honom. Bofwen och den okunnige år icke mindre föraktlig, fastän han beklåder ett högt embete och smickrare knåböja för honom. Ehuru den ädle mannen år fattig, år han likwål derföre icke mindre ädel och ansedd, fastän han icke genom sin glans ådrager sig fåfänga dårars blickar.

Blott hjertats och siälens egenskaper göra menniskan ädel; blott dygd och förtjenst äro wördnadswårda. Den som endast genom embete och wärdighet kånner sig hedrad, och sätter lifwets högsta wärde, ej i det som år dyrbart för hjertat, utan i de omdömen, som folket fäller om honom, i det som menniskogunst, lycka och tillfälligheter gifwa, — han ilar med förwirrade begrepp till ett falskt mål, och ju håftigare hans lidelse år, deß närmare år hans undergång.

Borttagen från en sådan, som sätter sitt högsta goda uti den blinda hopens omdöme, hwilket år hans lifs gudom, — borttagen från honom hela hans förmögenhet eller en del derutaf; borttagen hans borgerliga wärdighet, hans ordensband; borttagen den aktning han, genom ett falskt sken, njuter af sina medborgare, och då han förlorat sin gudom, skall han åfwen försmå lifwet; skall han blifwa en sielfmördare.

Huru många offer hafwa icke fallit för ett falskt begrepp om åra, för fruktan att folkets gynnande omdöme skulle förändras! Hwem kan neka, att ocksä detta

förskräckliga skådespel förorsakas af en dålig uppfostran, hwilken gjorde barnen mer uppmärksamme på det, som folket skulle säga, än på det, som Gud genom wårt sammete talar till oß?

Hwarje falskt begrepp, hwarje willfarelse, som långe näres och werkar på wåra öfriga föreställningar och handlingar, är fröet till en själssjukdom. Allt som står i strid med det sanna, hwarje kränkning af naturens enkla lagar, medför förstörelse och undergång.

Dina lagar, o Gud, äro ewiga och heliga, och ryslig äro de werkningar, som uppstå, då menniskan är upprorisk mot dem. O, låt mig söka sanning på alla mina wägar och wandra i öfwerensstämmelse med dina lagar. Låt mig ständigt betänka, att wårt lif blott då utwecklar sin högsta glans för oß, när wi med klarhet inse deß sanna wärde; samt att det högsta goda icke är något jordiskt, utan det, som ewigt och odödligt lefwer i en odödlig själ: wishet och dygd!

Med omsorg will jag waka öfwer mig, så att ingen annan böjelse blifwer herrskande hos mig, än den, att lefwa efter dina lagar. Blott du, o Allraheligaste, blott Du är min Gud, och jag will icke känna någon annan Gud jemte Dig; icke sinnenas retelser, icke skönhet, rykte och prakt. Blott Du är min Gud; blott i Dig är min rikedom, mitt rykte och min lefnads lycka.

Den 25 Maj.

Christi himmelsfärd.

Ap. G. 1: 1—11.

Se, purpurmolnet delar sig
Mot höjden Segrarn swingar!
Förklarade, nu följer Dig —
Som salligheten bringar —
Den häpne werldens tjusta blick!
Odödlige, ack, dit du gick
Wi en gång skole ila!

Det ges ett land för själarne,
Dit sinnlighet ej hinner;
Der herrskaren med trälarne
Den flydda sällhet finner.
Dit höjer hjertats fromma tro,
Och dygden skänker ljuflig ro
At menskoandens trånad.

Dit upp, dit upp, min ande re'n
På jorden hägen sänder,
Och, i odödlighetens sken,
Ler mot de fagra stränder;
På bönens wingar höjer sig, —
Och tröstén, ack, så innerlig,
Bekräftar hoppets aning!

Efter sin uppståndelse wandrade Jesus blott fyratio dagar bland de dödlige. Sedan blef Han för alltid borttagen ur werldens och sina jordiska wänners åsyn; Han skådades härefter aldrig af menniskors blickar.

Då Han beredde sig till den första skilsmeßan från sina älsklingar och till döden, skedde det

på ett helt annat sätt än det, hwilket Han iakttog före sin himmelsfärd. Denna olikhet är för oß högst märkwärdig.

Wid detta förra, sorgligt högtidliga tillfälle, behandlade Han de älskade, såsom en Fader de barn, hwilka han efterlemnar, och hwilka omgifwa hans dödsbädd utan att ana, det han måste öfwergifwa dem: Han syntes mer bekymrad om deras tillkommande jordiska förhållanden, och bemödade sig att hos dem göra saknaden och hågkomsten af deras Mästare och wän waraktiga. Han gaf dem det högtidliga bud, att dagligen begå Hans minne. Han inwigde den sista nattward, som de med Honom före Hans död njöto, till en åminnelsemåltid. Han gaf dem det högtidliga bud, att troget och ståndaktigt älska hwarandra inbördes. Denne fasta inbördes kärlek skulle blifwa det oswikliga kännetecknet, att de woro Hans Lärjungar. Intet företräde, ingen äregirighet skulle söndra dem. Den ena borde blifwa den andres tienare. Han twådde deras fötter, för att wisa dem, huru Han, deras Herre och Mästare, älskade dem som sina likar. Så borde åfwen de tänka och handla. Inbördes endrägt och wänskap, samt gemensam kärlek till Honom, — se der Hans sista allmännliga förordnande. Sedan anträdde Han färden till Golgatha. På korset yttrade Han ännu sin sista wilja angående den hjelplösa modern. Han bjöd den milde Johannes, att framgent behandla henne som sin egen moder. Det berättas äfwen, att Lärjungen lydigt och med glädje uppfyllt Mästarens bud, tagit Hans moder till sig och medfört henne till Ephesus, hwarest hon förmäles hafwa aflidit uti en hög ålder.

Före sin död hade Christus i det hela widtagit endast timliga, Lärjungarnes lefnadssätt beträffande inrättningar; efter sin uppståndelse förordnade Han endast om himmelska angelägenheter. Han förberedde sina Lärjungar på det stora lefnadskall, hwartill Han inwigt dem, nemligen att, genom Evangelii förkunnande, utsprida den sanna Gudens kännedom och dyrkan. Han syntes hafwa fattat ett synnerligt hopp till Petri werksamhet samt till hans lifliga och käcka mod; eller wille Han, genom högtidligare tillsägelser förbinda denne Lärjunges håg, hwilken så lätt fördes af yttre omständighdters inwerkan. Ty med ett utmärkt företräde behandlade Han honom wid Tiberias' haf, dit Han kom till sina sju Lärjungar, med hwilka han derstädes spisade.

"Simon Jona, älskar du mig mer än deßa?" frågade Jesus honom. Petrus swarade: "Ja, Herre, Du wet, att jag älskar Dig." Derpå fortfor Jesus: "Wälan, så föd mina får." Tre gånger ställde Meßias, allwarligt och twekande, denna fråga till honom. Slutligen blef Petrus bedröfwad, och utbrast; "Herre, du wet allting, Du wet, att jag älskar Dig!" — "Så föd mina får," sade Christus. — "Sannerligen, sannerligen, säger jag dig: då du war yngre, omgjordade du dig sjelf, och wandrade hwarthän du wille. Men när du blifwer gammal, skall du utsträcka dina händer, och en annan skall omgjorda och föra dicät, dit du icke will." I Jesu nadsskildring bifogar Swa

sten Johannes följande förklaring till deßa mörka ord: men detta sade Han, gifwande tillkänna, med hwilken död han skulle prisa Gud. (Joh. 21: 19.) Emellertid är efterwerlden ännu i owißhet angående Apostelns dödssätt. Endast en sägen och fabelaktiga berättelser, huru han blifwit korsfäst i Rom, hafwa kommit till senare tiders kunskap.

Sedan Jesus till honom yttrat nämde ord, befallte Han honom att följa sig. Petrus lydde, men wände sig om och kastade en blick på Johannes, Jesu intagande wän, hwilken likaledes wille följa. "Herre, hwad skall då denne?" frågade Petrus. Christus inwände: "om jag will, att han skulle blifwa till deß Jag kommer, hwad komme det dig wid? Följ du mig."

Det synes, som Jesu första bekännare, kanske sedan Petrus dött, tagit deßa ord i en hemlighetsfullare bemärkelse och tillämpat den på begge Lärjungarnes dödssätt. De tyckas hafwa trott, att liksom Petrus följde sin gudomlige föregångare i korsets död — ett hos Romarne wanligt afrättningssätt — så skulle Johannes deremot icke dö, innan Jesus kom för att upprätta sin herrlighets jordiska-wälde; en mening, hwilken Johannes sjelf, såsom willfarelse, förkastade. Joh. 21: 23.

Emellertid finner man ingenstädes, att Frälsaren gifwit någon af sina Lärjungar ett werkligt företräde framför de öfrige, ehuru han fann tjenligt att genom sin uppmärksamhet utmärka och uppmuntra särskilte bland alla, som alltid med synnerligt fina ...ande slöto sig till honom. Deremot meddelade Han åt alla samma kall, samma rätt, samma kraft. "Gån ut," sade Han till dem samt och synnerligen utan åtskillnad, "gån ut och lärer allt folk!" Denna bestämmelse hade Han före sin uppståndelse aldrig anwisat dem, utan endast inskränkt den till förkunnandet af Evangelium bland Judarne. Kort före sin himmelsfärd förnyade Han äfwen samma tillsägelse, i det Han utlät sig: "J skolen nu blifwa mina wittnen i Jerusalem och i hela Judeen och Samarien, och intill werldens ända." Ifrån Judarne, som redan omfattat tron på den ende Guden, skulle Evangelium utspridas kring hela jorden, äfwen bland Hedningarne.

"Lärer," sade Han, "allt folk, och döper dem, d. w. s. inwigen dem till medborgare i det osynliga himmelska riket, i Guds Faders, Sons och den helige Andes namn, — d. w. s. i den allsmäktige Skaparens och allgode Försynens, i den uppenbarade Försonarens, och i den gudomliga kraftens namn, hwilken sistnämde skall genomtränga de döpte och rena dem från synderne!" — "Johannes Döparen" sade Jesus kort före sin himmelsfärd, "har döpt med watten. Hans werkningskrets war ringa, begränsad och öfwergående. Han inwigde sinnbildligt med watten, som äger kraft till yttre rening och förskönande. Men J skolen döpas med den Helige Ande." Guds Ande skall göra eder frie från hwarje begärelse till det, som jordiskt är, — skall förklara, förädla och lifwa edra själar. Och förmedelst denna den rent gudomliga Andans kraft, som höjer öfwer werld och

Ide, skolen I bland alla folk blifwa Uppenbarelsens och Lärans segerrika budskap, till menniskoslägtets förlossning från willor och synd."

"Och lärer dem hålla allt" fortfor Han, "hwad Jag eder bjudit hafwer. Ty, som Jag, i förening med Gud, uppenbarade eder menniskoslägtets högsta mål: så wisade Jag eder ock i wiljans helgelse, i dygdig wandel, denna wäg. Så gån åstad! Se, jag är när eder alla dagar intill werldens ända. Så, i min anda lefwande och werkande, ären I ewigt mina, är Jag ewigt med eder. Gån åstad! Den som tror och blifwer döpt, han warder salig, — d. w. s. den, som blifwer medborgare i Guds osynliga rike, med lefwande tro ståndaktigt omfattande mina uppenbarelser och heliga bud, han blifwer salig. Men den, som icke tror, han warder fördömd; han bereder sig sielf den förfärliga lott, som drabbar dem, hwilka aflägsna sig från Gud och siälens saliga bestämmelse: han är ej min bekännare, ej min efterföljare. Honom blifwer intet hopp om högre salighet och fullkomnande öfrigt på andra sidan grafwen, utan han äger blott sin synd, som icke förgår."

I denna anda hade Christus ock redan talat före uppståndelsen, då Han förberedde Lärjungarne på deras blifwande lärarekall. Hittills hade Han allena utnämt dem, som skulle blifwa Hans Lärjungar och efterföljare, och dem Han erkände för sina werkliga bekännare. Detta kunde ingen annan, än Mästaren och stiftaren af Guds rike på jorden. Men då Han nu sände sina förtrogne, inwigde Lärjungar, och de skulle blifwa Hans sändebud, som i Hans ställe och i Hans namn lärde, predikade, döpte, så måste ock de erhålla makt och rättighet att förklara, hwem som i tro och helig wandel hörde till himmelrikets werkliga arftagare, d. w. s. till Jesu sanne bekännare, eller icke.

Fordom, då Petrus sagt till Honom: "Du är mer än hwad folket säger, mer än en Profet; Du är Christus Messias, lefwande Guds son!" swarade Jesus; "Salig är du, Simon Jona, ty kött och blod hafwer dig det icke uppenbarat utan min Fader, som är i Himmelen. Och så säger jag dig ock, att mitt hopp hwilar på dig. Du är Petrus *); och uppå detta hälleberget skall jag bygga min församling, och helfwetes portar skola icke wara henne öfwermäktige, d. w. s. det ondas hela makt skall ej komma henne på skam! Och jag skall gifwa dig himmelrikets nycklar: allt det du binder på jorden, det skall wara bundet i himmelen; och allt det du löser på jorden, det skall wara löst i himmelen." (Matth. 16: 19.) Hwarmed wår gudomlige Lärare utan twifwel, såsom uppfyllelsen af detta förkunnande ock utwisar, tillkännagaf, att Petrus skulle erhålla rätt och makt, att tilldela dem, Han ansåg wärdige, inträde i Guds församling. Men Jesus meddelade icke blott Petrus utan ock alla de öfrige Lärjungarne härmedelst samma rätt. (Matth. 18: 8.)

*) Till läsares underrättelse, som ej känna Grekiskan, meddelas, att Petrus, härledt från detta språk, betyder klippa, hälleberg.

Äfwen efter uppståndelsen förnyade Han högtidligt meddelandet af denna rätt, när Han i Jerusalem fann dem församlade inom lyckta dörrar. Han andades på dem, likasom wille Han i dem ingjuta sin anda, denna gudomligt rena, blott i det himmelska lefwande håg, och sade: **Tager den helige Ande. Dem I förlåten synderna, dem warda de förlåtne. Men hwilkom I behållen synderna, dem warda de behållne.** (Joh. 20: 23.)

Men Han meddelade icke blott sina Lärjungar rättighet och makt att i Guds församling upptaga de af dem omwände, utan ock denna undergörande kraft, hwarmed Han under sin lärobana warit så många olyckliges wälgörare. Han förkunnade dem, att de tecken, som borde utmärka deße rättrogne, kraftbegåfwade, skulle hufwudsakligast blifwa följande: förmågan att i Jesu namn utdrifwa djeflar, eller, efter det dåwarande språkbruket, befria så kallade besatte eller ursinnige, från deras förfärliga sjukdom; säkerhet för all skada mot deras raseri; kraft att bota sjuke genom händernes påläggande; skicklighet att tala på nya tungomål. Marc. 16: 17, 18.

Det är swårt, att rätt förklara beskaffenheten af deßa gåfwors egenskaper, eller att undwika otydlighet, dels emedan många af den tidens sjukdomar helt och hållet förswunnit eller förändrats ända till oigenkännlighet, dels emedan talesätten från denna tid, särdeles om de hafwa afseende på synnerliga föremål, blifwit ganska mörke. Ty icke allenast det språk, hwarpå Christus lärde, utan ock det äldre Ebreiska och Grekiska, hwarpå de heliga Skrifterne ursprungligen blifwit författade, hafwa utdött och talas ej mer af något folk på jorden. Således kunna många af de då öfliga uttryck endast genom sig sjelfwa eller genom osäkra jemförelser, men med ingen afgörande tillförlitlighet, blifwa förklarade.

Deßföre hafwa mångfaldiga gißningar uppkommit öfwer deßa meddelade egenskaper, isynnerhet öfwer gåfwan att tala med nya tungomål. Till och med *allt*, hwad Aposteln Paulus i första Episteln till Korinthierne (Kap. 14.) talar om denna gåfwa, som måste warit ganska allmän bland de första Kristne, lemnar blott ganska oredigа föreställningar derom. Af denna Epistel tyckes sannolikt, att de, som talade med tungomål, ej talade åtskilliga språk, hwarmed de kunnat göra sig begriplige för personer af främmande nationer, utan endast betjenade sig af denna gåfwa i den innerligare bönen. Kanske, att de i denna brinnande andakt och hänryckning endast gåfwo otydliga ljud och ord, som ingen annan förstod, ifrån sig. Innehållet af denna suckan till Gud war ett själens tal, hemlighet för främmande öron, deß mening blott för den Allwetande uppenbar; en helgande sinnesöfning för den, som i sitt inre talade med Gud, men hwarken uppbygglig eller lärorik för någon annan. Af denna orsak liknade Paulus den, som talade med tungomål, wid tonkonstens werktyg, pipor och harpor, som ej gåfwo urskiljeligt ljud ifrån sig utan endast oredigа toner. "**Så ock I, om I talen med tungomål, och icke talen det förstås kan; huru skall man we-**

a hwad taladt är? Ty I tas
en i wädret. Så mångas
handa slag är på rösterne i
werlden, och ingen af dem är
otydlig. När jag nu icke wet
uttydningen på rösten, blifs
wer jag honom som talar bars
bariskt (främmande), och den,
som talar, blifwer för mig bars
bariskt." Paulus förkastade sås
ledes talandet med tungomål i
församlingen, åtminstone borde
ej flere på en gång göra det.
Hwar nu hela församlingen
tillhopa kommer på en stad,
och talade alla med tungomål,
och der komma några olärde
eller otrogne in, månne de icke
skola säga, att I haden mißt
sinnet? Således höll Paulus det
för bättre, att på ett förståndigt
sätt lära Guds ord och det förs
klara, eller, för att nyttja hans
uttryck, profetera. Ty, skref han:
Den, som talar med tungos
mål, han förbättrar sig sielf,
men den, som profeterar, han
förbättrar församlingen. Jag
wille wäl, att I alle kunden
tala med tungomål; men myc
ket hellre, att I profeteraden;
ty den, som profeterar, han
är större än den, som talar
med tungomål, utan han det
uttyder, på det församlingen
får någon förbättring. Men,
käre bröder, om jag komme
till eder och talade med tuns
gomål, hwad wore jag eder
nyttig? Utan jag talar med
eder, antingen med uppenbarels
se, eller med förstånd, eller med
profetia, eller med lära? Ders
före, den som talar med tuns
gomål, han bedje, att han ock
må kunna det uttyda.

För öfrigt skattade Paulus
ganska högt gåfwan att tala med
tungomål, och ansåg den utmärkt
gynnande för det innerliga sams
talet med Gud. "Jag tackar
min Gud," sade han, "att jag
talar mer med tungomål, än
någon af Eder!" Således mås
ste densamma warit i stånd, att,
rätt anwänd, åstadkomma ett
stort intryck på andra, som wos
ro åhörare af denna hänryckningss
yttringar. Det synes deraf, att
på Pingstdagen, då Apostlarne
talade med tungomål, menniskor
af åtskilliga folkslag utropade:
Wi hörde dem med wåra tuns
gomål tala Guds dråpeliga
werk. Andre deremot, som wid
denna allmänna ingifwelse förs
blefwo känslolöse, begabbade
dem och sade: de äro fulle af
sött win. Apostl. G. 2: 11—13.

Wi äro nästan böjde, att anse
denna förmåga såsom en unders
bar yttring af den högsta häns
ryckning i Guds tillbedjande,
under hwilket en skön förklaring
utgjöt sig öfwer den bedjandes
anletsdrag, ja, öfwer hela deß
wäsende! Och det inres hemligs
het uppenbarade sig i blicken,
i åtbörderne, i munnens drag,
ljud och suckar, så, att alla känss
lofulles och frommes hjertan
blefwo fattade, öfwerwäldigade
och hänförde till den Högstes dyrs
kan. Det war den till Gud häns
ryckte andens befrielse från det
wanliga menniskospråkets fjets
trar. Och den enes ingifwelse
blef klar, blef rörande för den
andre; och han genomträngdes
af deßa toner, upptändes till
trängtan efter det öfwerjordiska
och allraheligaste, utan att förs
stå ljuden såsom ett wanligt tuns
gomåls. Det ligger ju öfwen
uti de ljud, som tonkonsten frams
bringar, något högt, något lifs
wande, något, som talar till

hjertat, och dock icke är det menskliga språket eller kan med ord tolkas och förfinnligas! Om jag, rörd af min skapares storhet och majestät, genomträngd af Hans oändliga barmhertighet, höjer mig på andaktens wingar och uppflägar i helig lust att tillbedja och prisa Honom; om då menniskospråket blifwer för beswärligt för mina tankars ljungande snabbhet, för fattigt för mina känslors rikedom, om då mitt bröst, min tunga, hela min kroppsliga warelse, i suckar och toner endast swäfwande följer själens flygt — är icke detta hänryckningstillstånd beslägtadt med de första Kristnes, för mig dunkla gåfwa, att tala med tungomål?

Dessa eller dylika hänryckningar och werkningar lofwade Jesus Christus sina Lärjungar, innan Han blef tagen ifrån dem. Och när Han nu hade beredt dem till deras framtida stora bestämmelse, inbröt skilsmessans dag.

Ännu en gång församlade Han dem på Oljoberget. Detta berg, det högsta i Jerusalems grannskap, blott en fjerdedels timmas wäg aflägset från staden, är skildt derifrån genom Josaphats dal och bäcken Kidron. Det höjer sig mot skyarne i trefaldiga spetsar, af hwilka den medlersta är högst. Dit begaf sig Jesus med sina älsklingar. Han gick med dem ända till byn Bethanien på bergets östra sida. (Luc. 24: 50.) Der sökte Han med dem enslighetens stillhet. Han förmanade dem att ej lemna Jerusalem, förrän den Helige Andes kraft fattat dem och ingifwit dem mod att sprida Evangelii milda ljus kring jordens länder. "Huru?" sade Lärjungarne, hos hwilka nu förhoppning lifwades om den sannolika början af Messiä jordiska rike: "Skall Du, Herre, då återupprätta Israel?" (Ap. G. 1: 6.) Men Jesus gillade ej deras fråga, som bewisade, huru innerligt de ännu woro fästade wid den Judiska föreställningen om Messias, och gaf ett swar, som hwarken skulle fullkomligt skingra deras mening, eller på ringaste sätt bekräfta den: Eder tillkommer det ej weta tid och stund, som Fadren förbehållit sin makt.

Sedan blickade Han än en gång kärleksfullt på dem. Han höjde händerne öfwer dem, och wälsignade dem. (Luc. 24: 51.) Han steg uppåt. Ett moln omhölide Honom. (Ap. G. 1: 9.) Han hade förswunnit. Bestörte sågo Lärjungarne upp mot himmelen, hwilken återtagit sin Herre. Det är en allmän sägen bland de Gamle, att moknet omfattat och från werlden bortfört Frälsaren på den högsta bergspetsen, som kallas den Galileiska. På jorden återsågo de aldrig mer den herrlige Försonaren. Då stodo twenne män i hwita kläder hos dem, och sade: I Galileiske män, hwi stån I, och sen mot himmelen? Denne Jesus, hwilken från Eder, blifwit upptagen till himmelen, skall återkomma, såsom I hafwen sett Honom uppfara till himmelen. (Ap. G. 1: 11.) Tillbedjande nedsjönko de. (Luc. 24: 52.)

Och tillbedjande nedsjunker äfwen jag, och min blick söker Dig, och mitt hjerta brinner af trånad efter Dig, och darrar af stilla beundran, Du obegriplige, Du ljus från Gud, Högtläfwade,

Jesus Messias, min själs förklarare! Dunkel skymning omgaf din wagga i Bethlehem, och hemlighetsfullt swäfwar Du på Oljoberget undan de dödliges blickar. Men, Gudason, Du har blifwit återgifwen fadren, som sände Dig till de irrande barnens upplysning, försoning och ewiga salighet. Honom, som i Dig uppenbarade sig för stoftets barn, har Du blifwit återgifwen. Du lefwer, och med Dig skall jag lefwa i Gud, den Ende, din och min Fader. Genom Dig äger jag min himmelske Faders kunskap och kärlek; genom Dig aningen om högre sällhet; redan i medwetandet att jag är en af Gud till fullåndning utkorad Ande. Huru kan jag nog tacka, prisa och beundra Dig!

Majestätiskt, höjd öfwer alla menniskors förnuft, underbar, hänryckande och gudomlig är naturen, denna slöja, som omhöljer gudomen, och genom hwilken den Högstes herrlighet wälsignande framstrålar, lik solens glans ur morgonrodnans skyar. Men det gifwes något ännu mer majestätiskt, något ännu upphöjdare, underbarare och mera hänförande! Det är uppenbarelsens och helgelsens Ande, o werldsförsonande medlare, som löst min tillwarelses gåtor, och gifwit nyckeln till hemligheten af Guds skapelse! Ack, att jag tala kunde med Englatungor, och mig upplösa i din kärlek, kunskap, helgelse och wärdiga dyrkan! — Blif mig alltid nära, till mina dagars ända! Amen.

Den 26 Maj.

Jesu Lärjungar uti ensligheten.

Ap. G. 1: 11—26.

Den själ, som wäckt för himlen blifwit,
I werlden endast tomhet ser;
Deß yra nöjen aldrig gifwit
En ro, som ljuf och ädel är.
Dig sjelf, o qualda menskohjerta,
Du äga wil'l i ostörd frid!
Hwar finnes lindring för din smärta?
Hwar blir du fri från rum och tid?

Om någon gång, när trött wid werlden
Du sökte lundens blomsterslöt;
Om gäckad af den kalla färden
Du dig i hyddan inneslöt;

Om någon stund, när följd af sorgen
Du irrade på moßig stig
Och flydde fåfäng prakt i borgen,—
Och grottans skymning inbjöd dig:

Säg, blef ej enslighet den bölja,
Som renade din trånads brand?
Gaf den ej mod att troget följa
Ledstjernan till ett bättre land?
I store snillen, höga själar,
Som werlden ljus och bildning skänkt,
I flydden stoftets låga trälar!
Meßias ju i öknen tänkt!

Ingen stund af min lefnad, som förflyter under så mångfaldiga mödor, sorger och förströelser, erbjuder mig större weder-

quickelse, än den stilla hwilotimme, som jag kan egna åt andakten och min själs uppbyggelse. Då känner jag först lifligt, hwilken stor skillnad råder mellan det tryckande bekymret för timliga angelägenheter och omsorgen för det ewiga. Det förra drager mig ned i stoftet, den senare upplyfter mig deremot öfwer werlden, öfwer hwarje lidande, höjer mig till Gud. Det förra gör mig orolig, ångestfull, sinnlig och lysten; den senare gifwer mig deremot lugn, kraft och förnöjsamhet.

Det är en afgjord sanning, att menniskan, om hon ej will nedsjunka i den djupaste och mest djuriska sinnlighet, utan med själ och håg önskar förblifwa på en wiß höjd af sin samskyldiga och ewiga wärdighet, stundom måste söka ett ensligt ögonblick åt den andliga betraktelsen. Man tillhör werlden blott alltför mycket, man måste ock ibland tillhöra sig sjelf. Det är af erfarenheten styrkt, att, om dagligen, från morgon till afton, alltid samma föremål skådas, alltid detsamma höres, alltid samma wärf förrättas, man slutligen blifwer ett dödt werktyg, en själlös wanans träl; man blifwer retlig, förtrytsam, ensidig och falsk i åsigter och omdömen; man blifwer mißnöjd med sig sjelf och andra; man blifwer nästan nedböjd under tyngden af wißa owärdiga småaktigheter; man begriper icke, hwarför man ej kan blifwa glad och smaka en ren njutning af lifwet. Men detta mißnöje med allt är ganska naturligt. Det uppkommer af den wantrefnad, som finnes i själen, hwilken icke blott will tillhöra lekamliga och timliga omsorger, utan ock sig sjelf, samt för sig fordrar wederquickelse och näring. Sålunda händer det, att man redan under en spatsergång i fria luften, antingen företagen utan sällskap eller gemensamt med en förtrogen, helt annorlunda tänker och dömmer om ett ämne, än man gjorde hemma i sitt rum. Man är skild från detta ewigt samma, och förundrar sig, att man kunnat öfwerwäldigas af obetydliga omständigheter. Själen, omgifwen af naturens herrlighet, känner sig sjelf större, friare och i en högre kallelse. Man återkommer lifligare, starkare, med helt andra åsigter af tingen; hemma behandlar man nu saker och personer ädlare, wänligare. Man har nästan blifwit föryngrad.

Kan en blott spatsergång åstadkomma denna werkan, hwarför gå wi ej ett steg längre, och begagne uppsåtligare inflytandet af en sådan enslighet till wår själs förädling? Hwarför åtnöje wi oß blott med muntrande förströelse, eller öfwerlåte på sin höjd åt omständigheter och tillfällen att leda oß på tanken öfwer oß sjelfwe och himmelska ting? De stilla ögonblicken, som föregå den nattliga sömnen, de första stunderna wid uppwaknandet om morgonen, erbjuda en njutningsrik enslighet, uti hwilken wi kunne tillhöra oß sjelfwe. Hwi förslöse wi den på uppgörandet af nya planer och på betraktelser öfwer timliga angelägenheter? Deßa komma sjelfmant; och hafwa de engång infunnit sig, så äger man tillräcklig läglighet att egna sig åt dem.

Den, som ej rätt ofta begagnar ensligheten, för att ernå wälde öfwer sig sjelf och wederquicka sig med det heligaste, med from betraktelse, med bön, med

tankar på Gud, ewigheten och förgängligheten af allt jordiskt; med förbättrande af sina fel, med uppsökande af de werkliga, hemliga källorna till själens missnöje, med undersökning om de medel, som bereda högre lycka genom en dygdig wandel: den, som blott är fästad wid den beständiga enformigheten af lekamliga omsorger, — han blifwer alldeles öfwerwäldigad och beherrskad af desamma. Men det, som är till utom oß, skall ej beherrska oß, utan wi skole beherrska det. Och dertill behöfwes en synnerlig själskraft. Själens styrka befordras dock endast genom den näring, som bjudes henne. Will du styrka och förädla denna oförgängliga del af ditt wäsende, så wänd hågen från förgängliga angelägenheter och sysselsätt dig i stillhet med betraktelser öfwer det ewigt wigtiga, — huru du ständse må blifwa wärdig en salig odödlighet och Guds nåd.

Aldrig äro inbjudningarne till själstyrkande enslighet mer lockande, än under den leende wåren och ljufliga sommaren, då hela den återuppwäckta naturen, den blida, warma luften, som smekande omswäfwar oß, den fruktgifwande regnskuren, de strålande färgernes omätliga prakt, hwarje grönskande buske, hwarje underbart smyckad blomma samt foglarnes sång från trädens toppar och det dallrande lufthafwet ropa till oß: Gud älskar dig! Hwi sörjer du, hwi plågar du dig med deßa tärande bekymmer? Gud älskar dig! Hwi lefwer du aldrig för det närwarande ögonblicket, hwi wågar du ej andas friare och fullkomligt tillhöra dig sjelf samt din högre bestämmelse? Gud älskar dig! Hwarför söker du på sin höjd att förskaffa din kropp wederquickelse och ro under lediga stunder, att genom förlustelser se honom till godo och styrka honom till arbete? Äro wi ej mer än djuret, hwilket likaledes efter möda och ansträngning hwilar och söker sinnlig förnöjelse? Hwilka wederquickelser skänka oß då egentligen deßa lägre nöjen? De äro, ty wärr, för mången långt skadligare och mer förswagande, än sjelfwa arbetet; de blifwa ofta källor till långt större förtretlighet, till långt djupare säkerhet, än hwardagsgöromålens lugna gång.

Du har redan smakat sötman af uppbyggliga betraktelser i ensligheten; efter dem kände du dig liksom pånyttfödd; ädlare än förr, ljusare, wänligare, frommare, lyckligare, än förr. Se, sådan är rena fröjders art! Hwad är orsaken, att du ännu icke kan rätt urskilja dem från den orena, blandade glädje, som wäntar dig wid lek och dans, wid njutningen af starka drycker i stojande lag? Står du wäl med detta lefnadssätt ett enda trappsteg högre än djuret, hwilket likaledes arbetar och sedan finner sin högsta njutning i ätande och drickande, i hwila och tanklöshet? Lefwer du ej ofta, såsom ditt förnuft wore det umbärligaste och mest beswärliga Skaparen förlänat dig? Under loppet af söknedagarne i weckan är frågan endast om förwärfwande af penningar, befordran och gunst; tänkes blott på twist och split, omsorger för framtiden; mat, dryck, sömn, — se der, hela omfånget af ditt sträfwande! Och om söndagen, och under lediga stunder? — Huru ofta blifwer ej då för-

nuftet åter dåradt, berusadt och förlamadt med ting af annan art.

Så förflyter lifstiden. Man har bekymrat sig, arbetat, hwilat, roat sig, och blott högst sällan werkligen lefwat. Själen kom högst sällan till medwetande af sig sielf. Den sista timmen slår. Man säger dig, att din själ är odödlig, att hon ewigt skall lefwa. Men du wet icke ens hwad sannt lif är. Din själ bekom högst sällan medwetande af det rena lifwet. Hwad skall det blifwa af själen, och hwad är lif, då icke mer fråga blifwer om arbetande, bekymmer för framtiden och bergningen, om ätande och drickande, då hela det hittills rådande stråfwandet upphör jemte det förmultnande liket?

Så djupt har den stora hopen af närwarande tids Kristne sjunkit, att den nästan är stadd i hedniskt mörker angående själens lif och himmelska ting, samt hyser de råaste och ömkligaste föreställningar om ewigheten. Deßa warelser känna ej i denna werlden något bättre än sysslolöshet, rikedom, mat, dryck, dans och spel. Så framstår ock ewigheten i deras drömmar. Der skall enligt deras tro ett slags finare sinnlig wällefnad herrska. Och deßa kallas menniskor, deßa nämna sig efter Dig, min gudomlige Frälsare! Du, som på jorden uppenbarade Gud, deßa kalle sig dina efterföljare!

Blott enslighet leder till högre eftertänksamhet. I huru hög grad sådan eftertänksamhet utgör ett werkligt behof och själen aldrig upphör att göra sina rättigheter gällande, det synes redan deraf, att menniskan efter stora tilldragelser och olyckshändelser helst söker ensligheten. Der söker hon att återhemta sig efter hwarje förströelse. Hon will samla sina krafter, will tänka; hon will ändtligen tillhöra och äga sig sielf. Ty till denna stund war hon ej något sielfständigt, eget wäsende, utan helt och hållet upplöst i det jordiska och förgängliga.

Ofta sänder Gud ett öde, som med wäldigt slag nödgar oß att gå in i oß sielfwa, att alldeles draga oß tillbaka från det yttre och ändliga, för att winna större wälde öfwer oß sielfwa. Ett sådant öde är ett Herrans sändebud, en af Honom utskickad Engel till wår själs räddning; hwi förgäte wi den Gudasände, sedan han hotande eller wänligt tågat förbi oß? Då är för hand det stora ögonblick, hwaruti wi böre besluta, hwad och huru wi wilje blifwa för de kommande dagar och förestående omständigheter.

Sedan wår helige Frälsare från denna jordiska werld återgått till Gud, wände Hans öfwergifne älskingar och Lärjungar från Olioberget åter till Jerusalem. Det utomordentligaste hade tilldragit sig. De sökte ensligheten. Det enda föremål, som uteslutande sysselsatte dem, war nu att afgöra, hwilket beslut de borde fatta för sina öfriga lefnadsdagar. De affsöndrade sig från lifwets wanliga förströelser, och woro ständse endrägtigt tillsammans under bön och åkallan. Ap.G. 1: 14.

I denna enslighet wunno de kraft till de största företag, som någonsin af dödlige blifwit utförda. Det himmelska utgiorde enda föremålet för deras betraktelser, under hwilka de sielfwe blefwo högre wäsenden. Christus war ej mer i lekamlig mät-

ko med dem, men genom Honom hade dem blifwit gifwen en öfwerjordisk Fader, hwilken de endast med barnslig tillit och hjertlighet kunde bedja och åkalla. Under deßa andaktens samtal med Gud blefwo de sielfwe heligare och mer himmelske.

Först nu, sedan Christus, deras wän och herre, blifwit tagen från dem, och de liksom öfwerlemnades åt sin egen ledning, öfwertänkte och kände de lifligare, hwad Han warit för dem, och hwad Han med dem ämnat. De kände lifligare och började inse, hwad de hade warit, innan de lärde känna Jesus, och hwad de nu genom Honom blifwit. De erkände, att ett nytt, ljusare lif uppgått hos dem; att de utur ett dystert, mörkt själsförhållande, blifwit höjde till ädlare kunskap, till en upplysning, hwarom de uti sitt fordna tillstånd ej mäktat göra sig någon föreställning. — Till börden woro de fattige, obildade, ringa personer, och kände sig nu ställde i en hög öfwerlägsenhet af kraft mot de lärdaste bland sina landsmän. Hwad war all Sadduceernes spetsfundighet, Fariseernes ordklyfweri och hemlighetskrämeri, samt all de Skriftlärdes döda lärdom i jemförelse med deras lefwande kunskap om Gud, werlden och alla själars förhållande till Skaparen? De hade bemäktigat sig det högsta för menniskans wetande och tro. Derhän hade de endast genom den store Mästaren kommit. Sjelfwa måste de råka i en angenäm förwåning wid jemförelsen af deras fordna och närwarande tillstånd. De måste inse, att den, som wäckt så mycket gudomligt hos dem, werkligen wore sänd af Gud! Huru djupt stod ej den högste grad af hedniskt wishet under den, som utgått från Christus! Den förra skådade intet utom den döda naturen, och samlade af de högst inskränkta erfarenhetsrönen öfwer naturliga ting, allmänna föreställningar och högre begrepp. Den steg från det liflösa upp till det högsta; derföre liknade äfwen deß högsta tankbild alltid något liflöst, något som ledde sin uppinnelse från jemförande med det jordiska. Den kunde icke ens binda det rent sedliga i menniskans wäsende wid det jordiska; derföre blef dygden för henne blott en högre grad af lefnadsklokhet, hwilken endast hade jordiska ändamål, och åstundade belöningar, såsom den wanliga klokheten. Ära, ryktbarhet för fosterlandet, odödligt minne hos efterwerlden — se der det högsta mål för dygdiga ansträngningar, som utmärkte de wisaste hedningar.

Men helt annorlunda war Christi gudomliga wishet beskaffad. Här utgick intet från den döda naturen, allt från det stora Helas skapare och lifwande själ, den lefwande Guden, ljusets och kärlekens alstringskälla. Derigenom blifwer allt gudomligt, samt dygden och själens trängtan efter det öfwerjordiska förklarliga. Derigenom blefwo lif och ewighet ett, samt det ewiga och förgängliga det högsta; men det föränderliga i natur och öde ringa och obetydligt, samt af öfwergående och flyktigt wärde det mest prisade timliga goda, ära, fägring, rikedom, makt. Derigenom blef allt gudomligt; naturen sjelf förklarad, afslöjad; Gud i allt, allt i Gud, ifrån detta jordklot öfwer alla den omätlige rymdens werldar och solar ända

för tanken ofattliga ewiga,
en Guds boning, ett an-
ies tempel.
Nu först måste den till him-
uppfarne förekomma Lärjun-
ie i ensligheten såsom den
Gud sände öfwerjordiske
sias, såsom ljus från ljuset,
m lif från lifwets källa! Det
Han, det wille Han åfwen
a dem och hela menniskoslåg-
Detta war den höga Meßi-
a wärdighet, som tillkom Ho-
. Segern öfwer werld och
n, alla till ewigt lif kallade
rs hemförande till det ewiga
et och till den lefwande Gu-
, själarnes förklaring genom
ögsta, oegennyttigaste, af allt
iskt oberoende dygder, deri
id Hans höga wärf. Så stif-
Han Guds rike på jorden,
t Han på det renaste sätt
omnade den Mosaiska lagen.
Så förestållde sig sannerligen
ungarne Herran. Likwäl,
han åfwen Han aktat Moses
Profeterne, emedan Han lagt
s språk till grund för sin hö-
lagstiftning, — ty Han talade
ndast till Judar, och måste
detta sätt förwärfwa sig upp-
ksamhet och förtroende, — be-
) åfwen de djup wördnad
Moses, Profeterne och hela
saiske Gudstjensten. Jesu Lär-
gar woro och blefwo Judar,
m de förr warit det; iakttogo
iske-lagens föreskrifter; be-
e Synagogorne och bådo i
plet. Men de hade blifwit
upplyste, wisare, gudomli-
e. De wißte, hwad Judarne
wille weta eller antaga, att
us war Christus, den wän-
Meßias; att ingen annan
Han borde wäntas. Men dock,
wördnad för Profeterne, eller
mer för den allmänna folk-
ningen, kunde de ännu icke full-
komligt skilja sig från tron att
Christus engång skulle återkom-
ma i gudomlig herrlighet, för att
blifwa Israels jordiska Konung
och werldens beherrskare. Chri-
stus hade likwäl alltid häntydt
på ett öfwerjordiskt rike, på sin
herrligare återkomst. De hän-
förde det icke till Hans andliga
återuppenbarelse i menniskoslåg-
tets heliga wandel, till Kristen-
domens triumf öfwer Mosaiskt
offertjenst och hedniskt afgudadyr-
kan, utan till ett underbart kom-
mande i himmelens sky.

I glad förhoppning återwände de från Oljoberget till Jerusalem. Han hade wälsignat dem. Han hade lofwat dem hugswalelse, den helige Andes tröst. I fröjdfull, stilla wäntan war betraktelse, bön och åkallan deras wärf. Så förberedde man sig wärdigt till den helige Andes undfående. Alle, som efter Jesu himmelsfärd bekände Hans lära, utgjorde knappt mer än hundrade och tjugu personer. Antalet war ringa, men församlingen dock nog talrik att fullborda det stora werk, som Christus biudit, då Han sade: "Gån ut i hela werlden, och lärer allt folk!"

Ifrigast bewisade sig Petrus bland samtlige Meßiä Lärjungar och Lärjunginnor. Jesus hade engång kallat honom den klippa, på hwilken Hans församling eller kyrka skulle byggas. Och genast under de första dagarne efter himmelsfärden wisade sig Lärjungen wärdig det sköna namnet.

Christus hade sjelf åt sig utsett tolf utwalde, i likhet med antalet af Judiska folkets stammar. Judas, som förrådt Frälsaren, hade lemnat en plats le-

dig. Petrus war af den mening att de första tolfs antal måste åter fyllas. Så sammankallade han de trogne, för att utwälja en, hwilken kunde blifwa ett wittne till Herrans uppenbarelse, ifrån den dag då Jesus döptes af Johannes alltintill den, då Han blef från dem borttagen.

Twå bland de närwarande befunnos isynnerhet wärdige. Den ene, Josef Barsabas, med tillnamnet Justus, den andre, Matthias. Lottning måste afgöra walet; ty begge woro lika förtjenstfulle. Lotten träffade Matthias, som upptogs bland de elfwa Apostlarne.

Lärorikt är detta wal, såsom det första wigtiga wärf bland Kristna Lärans bekännare. Deraf kan inhemtas, hwilken öm känsla Lärjungarne hade för allt, som från Christus härflöt. Afwen antalet af de förtrogne, som Han i lifstiden utkorat, war dem heligt; det skulle äfwen efter Hans förswinnande bibehållas. Så tänker och önskar blott den innerliga kärleken. Så är ock för ett fader- och moderlöst barns ömma saknad och wördnad äfwen det ringaste, som widmakthåller älskade föräldrars minne, dyrbart.

Deraf inhemtas ock den samwetsgranna, punktliga trohet, hwarmed Christi Lärjungar iakttogo hwarje den gudomlige Lärarens inrättning. Man skulle ej afwika från det minsta, i allt skulle Hans anordningar, wilja och lära följas. Denna samwetsgrannhet är mig en tröstande borgen, att Jesus Christus werkligen lärt hwad Apostlarne sedermera förkunnade och Evangelisterne skriftligen uppteckmat. Ty då werldens Frälsare endast muntligen lärt men ej efterlemnat något skriftligt, så måste wi nödwändigt förlita oß på den utsago, som wi än i dag äge af deßa uppståndelsens wittnen. Men det kunne wi göra med så mycket större förtroende, som wi märke, huru sorgfälligt de bibehöllo allt, hwilket ägt rum medan Frälsaren wandrade med dem på jorden.

Slutligen inhemtas ock deraf, att de elfwa Lärjungarne redan, innan Pingstdagens underbara händelser timat, erkände och omfattade Apostlakallet; att de förberedde sig till deß utöfwande; att en wäsendtlig skillnad fanns mellan dem och Lärans öfrige bekännare. De ansågo sig isynnerhet för Evangelii förkunnare, för Frälsarens Apostlar, för lärare och bekräftare af Hans uppenbarelser. Så blef ej någon af de öfrige ansedd. De utwalde Apostlarne tillwällade sig ingalunda dermed en högre rang bland de öfrige trosbekännarne. Här rådde ingen ärelystnad. De lefde deremot ständse i ödmjukhet. Men det war ej likgiltigt för deras samwetsgrannhet, af hwilken lärarekallet beklåddes. Dertill kunde, åtminstone i början, ingen antagas, som icke ständigt warit en Herrans följeslagare, som icke omedelbart och ofta hugnats med Hans underwisning. Blott derigenom kunde förekommas, att det gudomliga ordet icke för tidigt blef af menniskomeningar wanställdt.

Detta war första frukten af Lärjungarnes öfwerläggningar i ensligheten: huru wigtiga blefwo de ej i framtiden! Huru wälsignelserik blef ej för den senare kristliga kyrkan detta heliga allwar, hwarmed de skredo till werket! — Ensligheten har alltid ut-

weckla t stora beslut. Jag will följa Lärjungarnes efterdömen. I werldens buller kan jag ej fullkomligt tillhöra Dig, min Saliggörare och Förloßare, Dig min himmelske Fader! O, sänd ock mig under andaktens ensliga ögonblick din heliga Ande, att jag genom Honom måtte blifwa förklarad i din wishet, styrkt i din kärlek! Amen.

Den 27 Maj.

Godt rykte efter döden.

Es. 26: 19.

Du ej dör, min själ; nej, ifrån jorden
Går du till en saligare werld.
Då din kropp är stoft och aska worden,
Är dig ewig wällust der beskärd.
Och härnedre — om du ädelt handlat —
Prisadt, hedradt lefwa skall ditt namn.
Tiden, som hwar marmorwård förwandlat,
Gömmer denna wård i trogen famn.

Ensliga grafwar; I tysta och djupa hwiloställen för själens jordiska hydda, I hemlighetsfulla kullar, hwilkas gräs så ofta befuktas af sorgens och saknadens tårar; hwem wänder ifrån fjerran sin blick till Eder, eller hwem wandrar inwid Eder, utan att genomträngas af allwarsliga känslor?

Afwen jag betraktade Eder gerna. Icke af fruktan, att mitt stoft kanhända engång skall hwila bland antalet af edra stumma inwånare; icke af swärmodighet eller hemliga lidanden; icke af ledsnad wid lifwet betraktar jag eder så gerna, utan emedan det är wälgörande för en Kristens hjerta, att uti eder se den förgångna werkligheten, och från eder med förklarad blick skåda uppåt till det ewiga.

Der, i eder famn, hwila alla. Dit kommer slutligen den girige, med alla sina ansträngningar, och den hand full af jord, som betäcker honom, är nu nog för honom. Dit kommer den weckliga lättingen; han, för hwilken engång det mjukaste läger war för hårdt, han ligger nu bäddad i jordens sköte. Dit kommer den oförnöjde, som aldrig war tillfreds med sin lott; nu klagar han icke mer, fastän han äger intet. Dit kommer den äregirige, som aldrig kunnat stiga nog högt, aldrig herrska nog widsträckt; nu är den tränga grafwen wid nog för honom.

Wißten I icke under eder lefnad, att eder wäg slutligen skulle leda dit; hwad war således målet för de omsorger, arbeten och mödor, som I uthärdaden? Hwad har wäl nu blifwit eder öfrigt af alla de skatter, som

I med ocker samlat; af skönheten, med hwilken eder ungdom prålade, af eder skicklighet i edra yrken, af de präktiga kläder, som betäckte eder kropp? — stoft och aska.

Der hwila alla, äfwen de som lefwat för årtusenden sedan. Med rysning tänker jag på alla tiders döda. Gud, huru många woro wäl ibland dem, som wisade sig wärdiga din nåd, som uppfyllde sin bestämmelse på jorden, som helt och hållet woro, hwad de kunnat och bort wara. Och wi lefwe ännu; wi se de grafwar, som innesluta alla tiders döda; deras stoft trampas utaf wåra fötter; wi lefwe ännu, men hwad äre wi? Framför oß ligger gränsen för allt jordiskt; wi wete det; men hwad äre wi? Tänke wi wäl med större allwar att nyttja wåra ädlare krafter; bemöde wi oß mer werksamt att förädla wår odödliga själ, än de döda, hwilka affomnat före oß? We, skall slutligen icke mer blifwa öfrigt af oß, än af dem — stoft och aska?

Der hwila alla. Hwem wet något om dem; hwem tänker ännu på dem, som der nedsänktes för ett århundrade, eller blott för femtio, ja, tio år sedan? Ingen. Ack, kanske greto en gång ömma föräldrar på deras för tidigt bortryckta älsklings graf; men deras tårar förtorkade; de dogo snart sjelfwa; deras stoft blandade sig med barnets, och hwem wet något om dem? Der klagade kanske den tröstlösa enkan wid sin makes graf; der den i werlden utan stöd efterlemnade faderlöse wid sin älskade faders sista hwilorum, der wännen wid sin wäns, systern wid sin systers aska. Och alla, alla, som utgjöto tårar öfwer de bortgångna, de bortgingo sjelfwa snart, och andra klaga wid deras graf, med samma känsla, samma smärta, som de sjelfwa fordom gjort. Så förswinner ett århundrade såsom en skugga; den ena menniskan bortgår efter den andra. **Men dine döde, o Gud, skola lefwa, och med sin lekamen uppstå igen. Waken upp, I som berömmen eder, och ligger under jorden; ty din dagg är en grön marks dagg, och jorden skall gifwa ifrån sig de döda.** (Es. 26: 19.) Och om werlden förgätit dem, som lefwat före oß, så har likwäl Du, o Gud, aldrig förgätit dem. Du har älskat dem, och din ewiga kärlek är de dödas lif.

Huru mången lider och sörjer ännu härnedre, och är tröstlös, såsom wore smärtan jemte lifwet utan gräns? Är då den dröm om lycka, som I finnen störd, wärd en tår? Hwilket godt har för eder förswunnit, som ej åter kan uppblomstra, om I med wishet bemöden eder derom; eller hwad hafwen I på jorden förlorat, att I ej, efter en flyktig skilsmeßa kunnen återfå det, på andra sidan grafwen? Äfwen den mest älskade wän, hwilken före eder bortgick till ewigheten, är blott en kort tid aflägsnad från eder; hans bortgång skulle blott uppwäcka eder från den sinnliga slummer uti hwilken I nedsjunkit, skulle erinra eder om den högre bestämmelsen. Huru lång tid hafwen I wäl ännu att lefwa, tills I åter blifwen förenade med honom? Tio eller fyratio år, det will säga fyratio ögonblick. Sorgsne skåden I efter de bortgångne, men dina döda lefwa, o Gud!

Huru mången lefwer icke bekymmerslös om död och ewighet? Han sörjer blott för det närwarande ögonblicket; han har ingen annan tanke än huru han skall kläda och föda sig, huru han skall skörda ära eller förskaffa sig förnöjelser. Han lefwer, såsom wore hans tillwarelse inskränkt till det ringa antal af dagar mellan waggan och grafwen; såsom funnes icke något högre och oförgängligt hos honom, hwilket wore berättigadt till högre anspråk.

Måtte denna wådliga lättsinnighet, hwilken gör kroppens äfwen till själens död, wara lika långt skild, som en fruktlös sorg, från ett kristligt sinne! Jag will lefwa, men icke för mig, utan för werlden, för det ewiga och för de dagar, då mitt stoft icke mer kan ses af de dödliga. Själens fullkomliga och mångfaldiga lif är den högsta skatt för det sinne, som bildat sig efter Jesu läras föreskrifter.

Mången säger: hwad bekymrar mig menniskornas omdömen, då jag engång är död; hwad gagnar det mig, att mitt namn ännu prisas af de lefwande, eller huru kan det bedröfwa mig, om de förgäta mig? Jag wet intet mer om dem, och således är det äfwen likgiltigt, om någon eller ingen finnes, som wet något om mig.

Har du aldrig hwilat wid en älskad wäns bröst, har du aldrig känt saligheten att blifwa älskad? Och, om du skildes från ett hjerta, som war dig dyrbart, gaf dig icke tanken på den frånwarande, och öfwertygelsen, att han tänkte på dig, fastän han också icke såg dig, en outsägligt angenäm känsla? Är det dig likgiltigt att förgätas af wänner, så snart du är frånwarande från dem? Samma förhållande äger äfwen rum efter din död. Den, som anser det nog, att blifwa älskad så länge han är närwarande, har aldrig känt någon sann kärlek. Den, som anser det nog att hafwa ett godt namn så länge han ännu wistas bland menniskor, har aldrig warit förtrogen med dygdens herrlighet.

Se, ännu efter årtusendens förlopp, hedrar menniskoslägtet tacksamt stora och goda dödliges minne, hwilka genom någon ädel, utmärkt gerning warit sin tids, kanske ofta äfwen efterwerldens wälgörare. Ännu nämner man Moses', Israels räddares, namn med wördnad; ännu förherrligar David med sina psalmer, uti tusende tempel, werldens Herre; ännu prise wi den wishet och det mod, som utmärkte Jesu första lärjungar; ännu berömme wi de heliga martyrers ståndaktighet, och den sanningens makt, som kom dem att uppoffra allt för den heliga lära, de bekände. Längesedan är deras stoft upplöst, deras grafwar hafwa blifwit oigenkännliga, men de lefwa ännu, deßa döda, ibland oß; de hafwa ännu tillwarelse i wårt minne; de prisa ännu Gud och sanningen medelst wåra läppar.

Om du känt din själ upplifwas, wid berättelsen om dina förfäders gerningar; om du förnummit, huru de modigt försmådde lif och jordisk wälfärd för sin tro, eller huru de för fäderneslandet trotsade farornas hot, eller för medborgares frihet utgjöto sitt blod; om, wid deßa minnen, en helig rysning genomlöpt dina lemmar, eller en tår owilkorligt fuktat ditt öga,

ɔntes det åfwen då likgiltigt för
ig, att likna dem eller icke; syn=
:s det åfwen då likgiltigt, att
fter döden wälsignad lefwa i
nenniskornas minne eller icke?

Hwad som den dödlige säger
ill wårt beröm, gifwer oß wis=
erligen icke mer någon wällust
grafwen; men hoppet, att ge=
ıom det, som wi under wår lef=
ıad gjort, hafwa utsått wälsig=
ıelsens frön bland wåra efter=
ommande, gör wårt hjerta
öre dödsstunden lugnt och till=
redsställdt, samt ingifwer oß en
aliggörande känsla af wår slägt=
kap med Gud.

Jordisk ryktbarhet är wißerli=
gen ett twetydigt godt, och wi
kole aldrig utöfwa det goda för
yktbarhet skull. Men ibland alla
ırter af sann åra, är likwäl
denna mest oegennyttig, på
hwilken wi först efter wår död
göre anspråk, och af hwilken wi
i wilje belönas under wår lef=
nad. Den, som lefwer och utsår
för de dagar, hwilka han icke kan
sjelf skörda, han älskar menniско=
lägtet med werklig kärlek; han
älskar det mer, än sig sjelf. Så
gjorde åfwen Jesus Christus. Så
ånge han andades jordens luft,
efde han i torftighet. Han gjor=
de alla menniskor godt, fastän
han sällan af dem fick mottaga
någon wälgerning. Han utsådde
rön, rika på wälsignelse, men
kördade aldrig. Han gaf kärlek,
och knotade icke, då man weder=
gällde honom med hat. Men han
efde och lärde icke blott för dem,
om jemte honom wandrade på
orden, utan för de senaste werlds=
åldrar. Så werkar han ännu
wälsignande ibland oß genom sitt
himmelska ord. Så lefwer han
ännu och röres i oß, samt wi i
honom.

Och genom denna Jesu före=

syn wet jag, att det alltid är
en kristens pligt, att sörja icke
blott för sin lifstid, utan
åfwen för den tid, som
skall komma efter döden,
för ett godt och beröm=
wärdt namn.

Den, som blott älskar så län=
ge han blifwer älskad, som blott gör
godt, så länge han med wälger=
ningar blifwer belönad; som blott
sörjer för andra, så länge de
sörja för honom, han är en sjelf=
kär, hwilken egentligen blott
älskar sig sjelf, och eljest in=
gen. Hans dygd har blifwit be=
tald. Han dör — och har fått
sin lön.

Den, som blott söker ryktbar=
het, så länge han kan hafwa
nytta derutaf; som prålar med
sköna tänkesätt och handlingar,
såsom wore dygden ett medel för
fåfängan; som förlåter sig sina
hemliga synder, blott han offent=
ligen anses rättsinnig, och är o=
bekymrad om hans wanheder ef=
ter döden blifwer bekant eller icke,
nöjd, om den endast under hans
lefnad blifwer dold och oupp=
täckt; o., han är ingen Kristen,
utan en nedrig hycklare! Werl=
den dömmer honom wißerligen
icke mer, så att han förnimmer
det; han har ej heller någon
känsla för den mißhandling, som
man möjligen skulle kunna göra
hans döda kropp; men han har
dömt sig sjelf, och brutit stafwen
öfwer sig för ewigheten.

Ett godt namn efter döden är
den dyrbaraste arfwedel, som wi
kunne lemna wåra barn och ef=
terkommande. Mångfaldiga o=
lyckshändelser kunna beröfwa dem
den förmögenhet, som wi sparat
åt dem; eller kunne wi sjelfwa,
kort före wår död, genom owän=
tade omständigheter, förlora stör=

Y 2

sta delen af det, som wi mödosamt förwärfwat; men den högaktning för oß, som wi ingifwe wåra samtida, den kan icke förloras; den skall blifwa ännu högre och innerligare, då wi fulländat wårt lopp på jorden. När wid wår graf, hatet, öfwerwunnet af medlidande, förstummas, och afunden icke mer höjer sin röst, emedan den ej mer har något att eftersträfwa; då skall denna högaktning blifwa en wälsignelse för arfwingarne till wårt namn. Enhwar, som uttalar detta namn, tänker på oß; och söker att bewisa wåra efterkommande den kärlek, som han ej mer kan bewisa oß, som bortgått.

Då fullbordas den Heliga Skrifts ord: **Fadrens wälsignelse bygger barnen hus.** Då fullbordas Herrans Guds ord, hwilka fordom från Sinai ljödo till Jehovah's utwalda folk: "**Dem som mig älska och hålla min bud, will jag wäl göra intill tusende led.**"

We, hwad gagna alla rikedomar, som du efterlemnar dina affomlingar, om det namn, som från dig öfwergick till dem, icke är wärdt att wälsignas, utan att förbannas; om oroande minnen äro förenade med ditt efterlemnade gods; och föräldrarnes wanära ännu blifwer en hemlig skamfläck för barnen? Huru mången fordom berömd slägt har icke sett sin undergång uti någon af sina medlemmars lastbarhet? Huru ofta måste icke sonen lefwa i ett wanhedrande mörker för sin faders förbrytelser? **Jag Herren din Gud**, säger den ewige Domaren, **är en stark hämnare, som söker fädernas mißgerning inpå barnen, allt intill tredje och fjerde led.** (2 Mos. 20: 5.)

Ett godt namn efter döden gifwer oß liksom ett dubbelt lif. Ty wår själ fortfar icke blott att lefwa uti högre och lyckligare werldar, sedan hon fulländat sin jordiska bana; utan den blifwer äfwen werksam på jorden, från hwilken den förswunnit, älskad och ärad af alla menniskor. Hwem kan tänka sig en mer himmelsk wällust, än den, som härflyter af denna tanke: det är möjligt, att jag, då mitt öga längesedan brustit, finner kärlek och wälsignelse i twenne åtskilda werldar; kärlek och wälsignelse på jorden, hwilken jag lemnat; kärlek och wälsignelse i den saliga ewigheten, i hwilken jag ingått.

Således liknar den sanne kristnes själ uti dödsstunden dagens stjerna, hwilken utbreder glädje och wällust. Efterglansen af hans dygder förtjusar ännu, då han ej mer finnes på jorden, liksom solens aftonrodnad ännu gläder oß, då den redan längesedan nedgått, för att med sitt ljus upplifwa andra werldstrakter. Hwad wi kalle aftonrodnad, det är för aflägsnare länder bortom werldshafwet förstlingsstrålen af en ny uppgående sol. Så lysa den kristnes dygder framför honom genom ewigheten, och englarne gå, under jubelrop, sin broder till möte, under det att de dödlige utgjuta saknadens tårar.

Skulle denna tanke blott wara en willa? Skulle ewigheten icke hafwa någon talande känsla, under det att menniskorna ännu hafwa tårar, med hwilka de wälsigna den bortgående? Skulle dygden härnedre gälla högre än deruppe, hwarest den wäntar sin belöning? Nej, den smärta, som man härnedre wisar wid den rätt-

rinniges graf, är förbunden med de saliges förtjusning, hwilken deruppe mottager honom. Uti Guds, min faders hus, bor blott en enda slägt; både der och härnedre är det sanna och heliga allas wällust.

Och kanhända — o, hwilken nar den salighet, som den allt saliggörande har beredt oß, — kanhända skole wi derifrån kunna nedblicka på den fordom af oß beboдда jorden, och i menskliga händelsernes sammanhang skåda werkningarne af wåra egna gerningar. Dock bort med deßa djerfwa gißningar om möjligheter. Gud skall styra och anordna allt; men må mitt sträfwande härnedre wara, att göra mig wärdig den högsta belöning; må jag längta, att ännu efter min död kunna, genom åtanken på mina dygder och förtjenster, werka wälgörande på jorden.

Du bör således hwarje dag undwika det onda, som skulle göra dig förhatlig uti menniskornas åtanke, emedan du ingen dag är säker, att icke öfwerraskas af döden. En enda swart gerning kastar skugga på hela din lefnad, och om du dör föraktad af dina medborgare, så utbreder sig skuggan af din wanära långt på andra sidan om din graf.

Haf allt så iordningställdt, att, om döden oförmodadt öfwerraskar dig, du kan skiljas derifrån utan ånger. Gud har lemnat dig jordiska ägodelar, för att dermed werka på ett wälgörande sätt, men icke för att hopa skatter på skatter. Den, som lemnar sin egendom i oordning och förfall, bewisar derigenom, att han ringa aktar de medel, som Gud gifwit honom, och huru litet han är dem wärd. Anordna derföre dina jordiska angelägenheter så, att du hwarje dag, hwarje natt kan förbyta det timliga med det ewiga, utan att genom din död bringa skada och förderf öfwer andra; utan att genom skulder, som ei kunna betalas, bedraga någon på sin rättmätiga egendom. Förskaffa, såwidt du kan, dina anhörige, dina barn och wänner nödiga medel till ett paßande underhåll, så att de kunna wara sig sjelfwa och andra till nytta, äfwen då du icke mer finnes i lifwet. Om du således fruktar för de dinas framtid, så haf mod att med din flit och dina mödor förena sparsamhetens dygd, så skola dina företag lyckas, och Guds wälsignelse skall göra det öfriga.

Men om dina barns uppfostran bör du hafwa ännu större omsorg än om deras förmögenhet. Ej det du anwänder till deras kroppsliga wälstånd, utan hwad du gör till deras själs förädling är den skönaste och mest oförgängliga wälgerning. Den skicklighet, de kunskaper, som de genom dina omsorger förwärfwa, skola de wärdera mer, än de penningesummor, som du efterlemnar åt dem. Älskwärda egenskaper, hjertats redlighet, heliga och gudaktiga tänkesätt, som du ingifwer dem genom lära och efterdömen, skola äfwen då, när du ej mer kan wara hos dem, tillwinna dem flere hjertan, än allt werldens guld. Detta har erfarenheten tusenfaldigt bewisat, och likwäl irra ännu otalige blinde omkring i sin willfarelse.

Men icke skola endast dina barn och blodsförwandter ära ditt minne. O, detta är för litet för dem. Will du ännu efter döden för-

skaffa dem beskyddare, så gå åstad, och gör, genom ädla gerningar, ditt namn wördadt hos alla menniskor, som känna dig. Ej förwärfwar man sig ett godt rykte efter döden derigenom, att man ej efterlemnar några fiender, utan derigenom, att wi, under wår lefnad, göra så mycket godt, som wi förmå. Den, som man icke kan tadla för något ondt, men som man ej heller kan berömma för något godt, dör obemärkt. Ingen saknar honom, och han skall snart förgätas. Han efterlemnar wisserligen icke ett dåligt rykte, men han har ej heller sörjt för ett godt namn.

För att winna det, måste wi, genom godhet i wårt uppförande, genom redlighet och en dygdig wandel, uppwäcka en allmän aktning för oss, genom ödmjukhet och tjenstaktighet en allmän kärlek, samt genom stora af ädelmod och wälgörenhet utmärkta gerningar, en allmän tacksamhet. Under hwilket tidehwarf och i hwilket land som helst du lefwer, så skola dina medborgare då, när döden bortrycker dig ifrån dem, djupt känna sin förlust. De nödlidande skola önska, att återkalla dig från de dödas boning, och de, som förr warit otacksamme, skola wid din graf, intagne af ånger, förherrliga dig. Du har under din lefnad utsått enskilta frön, och dina afkomlingar skola deraf skörda rika frukter. Omgifwen af offentlig aktning, för din förtjensts skull, skall det goda ännu då tillflyta dem, när de sakna egen förtjenst. Det är din wälsignelse, som då swäfwar öfwer ditt hus, fastän du icke mer bebor detsamma. Du berömmes ännu härnedre af wänner och främlingar, såsom en förswunnen Engel, under det en Seraf, i bättre werldar, omfamnar dig såsom sin yngre broder.

Ja, o Gud, dina döda skola lefwa; de lefwa både här och deruppe; de werka wälsignelserika i twenne werldar. O, måtte äfwen jag engång kunna det. Måtte äfwen jag wara för ewigheten en herrligt uppgående stjerna, då jag är en nedgående för jorden.

O, huru afundswärd är ej den sanne kristnes lott, efter hwilken härnedre den fromma tacksamheten fäller tårar, och hwilken deruppe, förklarad, mötes af en jublande kärlek. Måtte denna lott äfwen wara min. I jemförelse med den, förswinner allt annat, hwilket menniskan kallar lycka, såsom en tom, förgänglig skugga.

Låt mig eftersträfwa detta mål, Fader i himmelen, låt mig strida för dess uppnående, låt mig bortbyta den högsta förtjusning, som kan genomtränga ett jordiskt bröst, med ewighetens salighet. O, huru fattig är icke den, som dör, utan att ett ömt, tacksamt hjerta klagar efter honom, utan att deruppe högre wäsendens wälkomsthelsning ljuder emot honom!

Den 28 Maj.

Om spådomar.

Syrach 34: 5—7.

Stoftets son, will du wäl taga
Slöjan bort ifrån din syn:
Will du likna, — ack, du swaga! —
Werldars Herre ofwan skyn.
Will du töcknet genomtränga,
Utan att dig gränsor stänga?

Nej förmätne, i din yra,
Skall du snart dig straffad se.
Endast Gud kan werldar styra,
Endast Han wår skickelse:
Men din dröm bedrägligt lycktar
Som för ljuset skuggan flyktar.

Hwem kan känna förtrytelse deröfwer, att menniskan, under sin lefnads mångfaldiga lyckliga och olyckliga händelser, äfwen gerna will kasta sin blick uti framtiden, att hon gerna önskar lösa kommande dagars för henne dolda, men wigtiga gåtor? Nej, det är ingen synd, om den lidande tänker: huru skall jag blifwa förlossad ur mitt närwarande betryck, och är det möjligt, att jag någonsin får upplefwa lugna, sorgfria dagar? Det är ingen synd, om modren, fruktande för sitt älskade barns öde, gerna önskade med sin blick genomtränga framtidens mörker, och fråga: skall denna älskling, hwars första dagar gåfwo mig så många sorger, tårar och bekymmer, engång blifwa lycklig; o, hwilka äro de öden han går att möta; och då mitt stoft gömmes i grafwen, ack, hwem skall då älska mitt barn lika innerligt, oegennyttigt och troget, som jag? Det är ingen synd, om den flitige, omsorgsfulle och waksamme mannen, som till sin slägts eller fäderneslands bästa, begynner ett företag, hwilket han sjelf icke kan hoppas fullborda, om han, intagen af oro, will skåda in i den dunkla kretsen af kommande år, och fråga det förborgade ödet om utgången af hans werk, om det skall lyckas och bringa wälsignelse öfwer hans efterkommande, eller om det, genom menniskornas försumlighet, list eller ondska, skall medföra förderf.

Men då denna önskan att weta det tillkommande, öfwergår till ett rådande begär, och detta begär blifwer en lidelse, som förwillar menniskoförståndet; när den i detta afseende wettgirige börjar bedraga sig sjelf, och af mångahanda tillfälliga omständigheter söker förklara det okända ödet; då urartar detta kunskapsbegär till widskepelse och wansinnighet, då blifwer det en werklig synd. Ty wisserligen är det syndigt, om en menniska låter till den grad berusa sig af ett oförnuftigt begär, af en otålig förhoppning, af en öfwerdrifwen fruktan, att hon förnekar sitt eget af Gud gifna förnuft och egenmäktigt sätter i dess ställe ett bländwerk af tillfälliga omständigheter, hwilka egentligen icke hafwa något sammanhang med det hon önskar, eller med kommande tiders händelser. Denna wansinnighet liknar den, hwilken, emedan Gud är osynlig, gör bilder af Honom, för

att dyrka och tillbedja dem i den lefwande Gudens ställe.

Det är wißt sannt, att den syndiga widskepelse, hwilken tror sig kunna lösa framtidens gåta genom drömtydningar, genom fåglars flygt, genom stjernors gång, genom utläggande af kort, genom bibelns uppslående, genom hopställningar af betydelsefulla tal, öfwerhufwud blifwer allt mindre utöfwad; hwartill folkslagens upplysning, genom wetenskapernes utwidgande och förbättrade underwisnings-anstalter, ganska mycket bidragit. Men man kan likwäl icke förneka, att en nästan otrolig grad af okunnighet, och följaktligen äfwen af widskepelse, ännu quarblifwit hos personer af både högre och lägre stånd; att det ännu i dag icke felas listiga bedragare, eller swaga bedragne, hwilka finna nöje i spådomar. Ja, det kan icke engång förnekas, att äfwen personer af eljest förträffliga förståndsgåfwor, personer som fått en sorgfälligare uppfostran, som göra rättwisa anspråk på upplysning och kunskaper, ännu i dag icke kunna afhålla sig från denna widskepelse, som tror sig kunna afhölja framtidens slöja.

Detta begär uppstår till en stor del af wißa föreställningar och tidiga intryck, hwilka man mottagit i de första barndomsåren, från hwilka man ej utan swårighet kan befria sig, och som återkomma, om man också blyges för dem. Hwarje menniska har dessutom ett outsläckligt wälbehag för det underbara, en böjelse att tro detsamma. Denna böjelse har sammanhang med det fromma sinnet, hwilket äfwen i werldsbyggnaden warseblifwer något hemligt, högt och oförklarligt, som menniskoförståndet är alltför inskränkt att fatta.

Men mer än allt detta bidraga fattigdom, kärlek, förtryck och dylikt, att göra menniskan widskeplig, emedan de uppfylla henne med stora bekymmer eller förhoppningar. I sådane förhållanden är owißheten ofta odräglig för hennes sinne. Själen will fatta ett beslut, men kan icke, emedan förståndet icke förmår beräkna alla deß möjliga följder. Derigenom blifwer menniskan böjd att utforska sitt öde, att anse lottkastningar eller annat, som ögonblicket erbjuder, såsom ödets röst och uttydning af hennes framtid.

Så oskyldigt ock detta ofta synes wara, är det likwäl alltid en förnuftets förnedring. Det förnekar sin af Gud förlänade kraft, och besluter, att låta leda sig af något, som icke har det ringaste sammanhang med deß tankar och önskningar; det will säga: menniskan besluter att för ett ögonblick blifwa wansinnig. Om äfwen denna barnsliga böjelse en eller annan gång synes oskadlig, så skall likwäl många dunkla, förwirrade känslor derigenom fästa sig i wår själ, samt småningom gifwa wåra tankar och handlingar en widskeplig riktning. Intet lastbart finnes i werlden, som icke förr eller senare medför skadliga werkningar.

Minst anstår det en Kristen, att friwilligt öfwerlemna sig åt widskepliga försök att afslöja framtiden, såsom spådomar, drömtydningar och dylika dårskaper. Ett sådant förnekande af ett sundt menniskoförstånd är tillika ett förnekande af ett fast och barnsligt förtroende till Guds kärlek, wishet och faderliga wård. Egen spådom, och uttydning och

drömmar äro intet, och de göra dock swåra tankar, säger Syrach. Och om det icke kommer genom den Högstes inflytelse, så håll intet deraf. Ty drömmar bedraga många menniskor, och det felar mycket för dem som bygga derpå. (Syr. 34: 5—7.)

Jag behöfwer icke med flere ord bewisa, att spådomsbegäret är syndigt, — ännu mindre, att det ofta har de skadligaste följder för de dödlige! Det är wigtigare för mig att eftersinna, huru jag skall förhålla mig, då sådane widskepliga böjelser uppstå hos mig, och jag skall snart finna, att intet werksammare medel deremot finnes, än en lugn öfwerläggning om deßa spådomars wärde.

Det kan icke alldeles förnekas att spådomar, så i äldre som senare tider, någon gång gått i fullbordan. Hwar är då gränslinien mellan trowärdiga förutsägelser och sådane, som ej förtjena någon uppmärksamhet? Om jag ej bör förkasta dem alla, hwilken skall jag då tro?

Den heliga Skrift har noga uppdragit gränslinien genom deßa ord: **Och om det icke kommer genom den Högstes inflytelse, så håll intet deraf.** Wisserligen måste man tillstå, att man ofta utdragit en lycklig lott; att mången sak, om hwilken man drömt, oförmodadt blifwit fullbordad; att på de dagar, som skulle hafwa en elak betydelse, ofta äfwen olyckliga händelser inträffat. Men detta bewisar ej wärdet af sådane spådomar. Det, hwarom frågan är, måste nödwändigt beswaras med ja eller nej, måste ske eller icke. En tillfällighet bringar än detta ja, än detta nej i fullbordan, utan att derföre något under sker. Det är alldeles icke något utomordentligt, om en bland deßa förutsägelser inträffar. Men underbart wore det, om dylika spådomar beständigt uppfylldes; ett ojäfaktigt bewis för deras grundlöshet, om motsatsen af sådane förutsägelser alltid inträffade.

Derför, **om det icke kommer af den Högstes inflytelse, så håll intet deraf.** Ja, Gud afslöjar ofta för den dödlige det, som blifwer förborgadt för tusende andra. Gud har förlänat mången dödlig makt, att inse kommande dagars öden.

Denna spådomsförmåga är likwäl ingen underbar och omedelbar Guds inwerkan på menniskosjälen; den är ingen sådan sak, som, lössliten från allt sammanhang med naturen, står ensam för sig sjelf, eller strider mot den ewiga werldsordningen. Nej, den är en förmåga, djupt rotad i menniskonaturens krafter, och blott genom deßa medel werkar den Högste. Det ena af deßa medel är förnuftet, hwarigenom Gud uppenbarar för oß sin herrlighet. Såsom förnuftlösa wäsenden skulle wi ej weta något om Gud och Hans heliga wilia. Genom en riktig omdömesförmåga kan deremot hwar och en af oß, i allmänna lifwet, på wißt sätt, förutsäga framtiden. Ju mångfaldigare wår erfarenhet är, deß säkrare blifwa wåra spådomar öfwer följderna af det ena eller andra företaget.

Således finne wi, redan i allmänna lifwet, hos hwarje menniska en wiß gåfwa att förutse inträffande händelser. Men själskrafterne äro olika utdelade bland de dödlige. Då wi således hos den ena finne en lifligare inbill-

det tillkommande, så kunde jag likwäl icke ändra ödets gång, hwilken din wisa allmakt oföränderligt bestämt. Jemte sorgliga dagar beskär Du mig äfwen glädiefulla, och gifwer mig, i sinom tid, hwad bäst och nyttigast är.

Således will jag ock med barnslig tillförsigt på Dig förtrösta. När jag på detta sätt alltid öfwerlemnat mig åt din allwisa ledning, nådens och salighetens Fader, skall jag beständigt försaka alla den menskliga nygirighetens däraktiga hjelpmedel. Nöjd med den enda förutsägelse, som jag fått genom Jesus Christus, den, att de som göra din heliga wilja, skola få ewinnerligt lif, kan jag umbära all annan kunskap.

Den 29 Maj.

Wåra pligter emot döda.

Joh. 19: 38—42.

Hwarje dödlig, som från jorden flyttat,
Fann i Dig, o Gud, en rättwis Far.
Grafwen stoftet wäl förwarat har;
Men den själ, som här sin bana lyckat,
Swäfwar ju i bättre werldar quar.

Och fastän wi skildes åt i tiden,
O, wår kärlek dock ju icke dog!
Hjertat detta tröstens budskap tog:
Också dig han wäntar, himlafriden,
När du mättats utaf lifwet nog.

Årtusenden hafwa förflutit. Wi hafwa haft förfäder, som handlat med okufwad kraft, och sedan de werkat till efterwerldens bästa, nedlagt sina trötta hufwuden till hwila, och bortgått ifrån jorden. Deras heliga stoft trampas måhända af wåra fötter. Och wi lefwa, såsom de lefwat; werka, såsom de werkat; wi föråldras ock såsom de, samt nedsänkas i den jord, af hwilken wår kroppsliga del blifwit sammansatt; wi dö, och blande wårt förmultnande stoft med wåra förfäders. Och de, som komma efter oß, skola uppblomstra såsom wi, förgås såsom wi.

Så är menniskoslägtets lif på jorden en beständig omwexling af nya slägten, ett oupphörligt uppkommande och bortgående. Ingen kan i allmänhet längre än sjuttio eller åttatio år, sällan ett århundrade, åskåda denna wexlande tillwäxt och förgängelse; derefter längtar äfwen han till hwila, och går till dem, som bortgingo före honom.

Menniskorna på jorden utgöra en enda stor slägt. Wi äre alla blodsförwandter, om ock i aflägsna leder. Dina förfäder äro äfwen mina; hwarken waggan eller grafwen förändrar detta förhållande; ej heller ändras det af försynens hand, hwilken beskär dig rikedom, mig ärmod, hwilken uppsätter den ena på en thron, och låter den andra födas och lefwa i kojan.

Wi äre medlemmar af en en-

[e]a stor slägt; alle hafwe wi samma ursprung, samma stamfäder; [a]lle äre wi det förflutnas arfwingar; det stora och goda, som våra wisaste och ädlaste förfäder [s]tiftat, uppfunnit och upptäckt, [a]llt detta är wår gemensamma [a]rfwedel.

Alla äre wi syskon; wi äre [ä]fwen deras syskon, hwilka wi [a]ldrig sett, om hwilka wi aldrig [h]ört talas. Den ena främlingen möter den andra uti ödemarken; de närma sig till hwarandra, och känna, att de äro slägtingar och förenade. Må länder och statsförfattningar åtskilja oß; må olika språk och religioner skenbart aflägsna oß från hwarandra; så förblifwe wi likwäl bröder, så wände wi alla wåra bedjande blickar till en gemensam himmel, och ropa från en gemensam jord: himmelske Fader, förbarma dig öfwer oß!

Äre wi således medlemmar af samma slägt, arfwingar till samma forntid, barn af samma stamföräldrar, så hafwe wi äfwen mot hwarandra samma förbindelser, som anförwandter. Den ena menniskan skall aldrig på jorden wara främmande för den andra; wi böre uppfylla en broders pligter mot wåra lefwande medbröder; wi böre sörja för efterkommande slägter, som kunna göra anspråk på wår sorgfällighet att förskaffa dem en arfwedel; wi hafwa också förbindelser att uppfylla mot dem, som lefwat före oß, och hwilkas aska längesedan blifwit upplöst.

Den Kristne på jorden lefwer icke såsom djuret, hwilket är förgängligt, samt skapadt blott för det närwarandes flyktiga ögonblick. Den kristne, i medwetandet af sin ewighet, lefwer såsom ett högre wäsende, för det ewiga. Ju mer han kan lösslita sig från det jordiska, ju mer han lefwer ett andligt lif, ju mindre han är underkastad sin djuriska naturs inflytelse, deß mer höjer han sig till likhet med Gud, för hwilken ingen gårdag och morgondag, ingen tidens omwexling, intet förflutet och tillkommande finnes, utan allt förekommer uti en oinskränkt ewighet. Så låter ej heller den sanne Kristne någon tidens åtskillnad hafwa inflytande på sina tänkesätt, utan ärar minnet af de store män, som längesedan bortgått, lika mycket som han wisar ännu lefwande wälgörare sin aktning. För honom synas kommande slägten, såsom woro de redan födda. Han tänker på dem, han sörjer för dem, och gör sin wandel till ett efterdöme för dem.

Huru wälgörande är icke den föreställningen, att forntidens största och wisaste män, med öm sorgfällighet och swåra uppoffringar bidragit till wårt bästa; att de tänkt på wår lycka och wårt wälstånd innan wi ännu woro födde. Woro deßa helige som ledo, kämpade och dogo för efterwerldens bästa, icke wåra fäder? Huru wälgörande är icke den föreställningen, att äfwen wi, när jorden engång betäcker wårt stoft, skole lefwa i efterkommandes minne; att allt, som wår hand för dem byggde och planterade, skall hedras och bibehållas af dem; att de uppfylla wåra anordningar, som wi lemnat efter oß, och att wår wilja ännu länge fortfar att werka uti werlden, fastän wår själ redan lemnat jorden!

Ja, den Kristnes kärleksfulla hjerta, som söker efterfölja Guds

barmhertighet, det känner inga döda. Såsom Jesus engång förklarad swäfwade emellan Elias och Moses, så swäfwar äfwen den Kristne, förädlad och förklarad genom sin religion, bland fornwerldens fromme män. De döda lefwa ännu för hans tankar; deras röster likfom ljuda i hans öron. Han tänker lika på de pligter han har att uppfylla mot dem, som på dem, hwilka han är skyldig samtiden. Han wördar deßa pligter lika heligt som de döda ännu wore wid lif, och deras åsyn påminte honom om sina skyldigheter.

Ja, I wördnadswärde döde, mine älsklingar från en förswunnen tid, åt eder will jag helga denna stund af andakt; på eder will min själ tänka. Ack, I älskade, hwilkas grafwar äro öfwerwärte med moßa; I ären mig nära, och jag har aldrig förgätit eder!

Kanhända — o kanhända tänken I ock på mig. I eder salighet, i edra himmelska förhållanden är jag icke likgiltig för eder. Ett ewigt kärleksband binder fornwerld och efterwerld innerligt tillsamman med hwarandra, och förenar oupplösligt jorden med himmelen.

Wördnadswärde döde, I som mitt öga aldrig skådat, I, hwilkas wälsignelse den närwarande tiden emottagit, I hafwen slägtskap med mig, och jag med eder. Den förflutna tiden kan icke utgöra någon afgrund emellan oß. I hafwen älskat dem, som ännu icke woro födda; I hafwen handlat och lidit för deras bästa. Jag älskar hwarje ädel man, som lefwat före århundraden, ja, årtusenden; jag will fira hans minne, prisa hans dygd och förkunna hans gerningar. Kärleken förenar åter, hwad tiden åtskilt; den återför deßa menniskoslägtets wälgörare så lifligt i mitt minne, att jag tycker dem wara införr mig, för att mottaga det tackoffer, jag är dem skyldig.

Såsom Kristen, har jag således äfwen pligter att uppfylla mot de döda. Jemte den aflidnes stoft, nedsänker man ej mina förbindelser mot honom uti grafwen. Jag will erinra mig deßa pligter; jag will i min själ förnya åtanken af eder, på det jag aldrig af öfwerilning och lättsinnighet må synda emot denna pligt.

G i f d e d ö d a e n a n s t ä n d i g b e g r a f n i n g. Alla folkslag, äfwen de mest wilda hafwa gjort det. Man bör gifwa dem en anständig begrafning, det will säga, en sådan, som åtminstone icke besläckar den aflidnes goda namn och rykte bland de efterlefwande. Emot de döda skall man ej bibehålla någon fiendskap, något förakt. S t o f t e t är wäl stoft, för hwilket det ej är af någon betydelse, med hwilken del af mullen det blandas; men såwida begrafningssättet har någon inflytelse på minnet af den aflidne, skall man icke wara likgiltig i detta afseende. Det är derföre icke sagdt, att man skall drifwa afgudadyrkan wid den dödas aska, eller begrafwa den med prålande stät; detta är en dårskap, hwarigenom de efterlefwande wanhedra sig. Stoft är stoft och förblifwer känslolöst för din högaktning. Ej heller är härigenom sagdt, att man skall begrafwa liket i grannskapet af sådana orter, som de efterlefwandes andakt anser heligare, än andra ställen. Om den dödas stoft hwilar u t i eller j e m t e en kyrka, eller un-

er skuggan af ett träd, på en
aflägsen begrafningsplats, detta
ir alldeles likgiltigt. Äfwen Jesu
ordiska quarlefwa nedsänktes icke
i någon wigd jord, utan i en
rägård. Joh. Ev. 19: 41. Hela
orden är Herran Guds, och hwarje
ifslösa kropp hwilar stilla deruti.
Werldens domare anser icke men-
niskorna fromma eller syndiga ef-
er deras begrafningsplatser; om
e äro jordfäste i en kyrkogård
ller på slagfältet. Fastmer är
et de efterlefwandes pligt att
örskingra all widskepelse, som
nan fattat i detta afseende; och
hwarigenom man, utan att be-
inna skadligheten af de från li-
en uppstigande utdunstningar,
dranledes att wilja jorda dem i
grannskapet af sådane ställen,
hwarest talrika, ofta sjukliga men-
niskor, församla sig till Guds-
jenstens firande.

Må man således gifwa den
döda en anständig begrafning,
det will säga en graf, som icke
förorsakar honom något elakt
ykte bland de efterlefwande. Gif
äfwen främlingen denna graf och
yd icke en barnslig fåfängas in-
tryck, som möjligen kunna äga
rum hos dig. Döden gör främ-
lingen lika med den infödde, den
ike med den fattige. Det är en
aflwärd dårskap, att ännu i för-
uttnelsens graf, som bäddats i
mullen, hafwa afseende på bör-
dens olikhet. Löjliga högmod,
efter årtusenden har äfwen ditt
stoft, kringfördt ukaf winden,
förenat sig med aflägsna folk-
slag. Efter årtusenden har kan-
ske sista spåret efter den blom-
strande stad eller by förswunnit,
hwarest du i dag bor; och på
den plats, hwarest dina förfäder
blifwit begrafne, hwarest ditt och di-
na barns stoft förmultnat, förer
kanhända landtmannen sin plog
genom jordtorfworna.

Om den, som bekänner
en främmande troslära,
aflider i ditt grannskap, så för-
unna äfwen honom en anstän-
dig begrafning. Icke hans kropp,
utan hans själ war den, som be-
kände en annan tro. Hwarför
skiljer du hans stoft från andra
dödas; hwarför blyges du att
wara hans broder; och låta ditt
stoft hwila i hans grannskap?
Gud blyges icke, att kalla sig
hans Fader; Gud skall engång
uppwäcka honom, såwäl som
dig. Menniska, hwarför låter du
de aflidnes främmande troslära
förleda dig att dömma dem, hwil-
ka blott Gud kan dömma. Hwar-
je religion, i hwilken folken wän-
da sig såsom barn till en gemen-
sam Fader i himmelen, är wörd-
nadswärd. Att du wägrar den
en anständig graf, hwilken be-
känner en främmande troslära,
wittnar att din tro icke är sann
och ädel. Den gör dig hård mot
dina medmenniskor; den will ute-
sluta tusende från den kärleks-
rike Fadrens nåd och kärlek; du
blyges för din broder, hwilken
likwäl Gud, utan att blygas,
älskar såsom sitt barn.

Blott Gud, den ewige, all-
seende, är en domare öfwer dö-
da. Förwägra icke engång den
olycklige sjelfmördaren ett anstän-
digt hwilorum. Förewiga icke
bland de efterlefwande minnet af
hans förwillelse, hans olyckli-
ga, öfwerilade, alltför obetänk-
samt utförda beslut; förewiga
icke, genom din dåraktiga grym-
het mot ett känslolöst stoft, en
gerning, som blott war frukten
af ett ögonblick, fullt af förtwif-
lan, af sinnets förwirrade eller
förduntlade tillstånd, eller af nå-

gon sjukdom i själen eller kroppen. Att du will wanhedra den beklaganswärdes minne, det blifwer ingen skamfläck åt det liflösa stoftet, utan åt ditt hjerta, hwilket borde ömma för den aflidnes efterlefwande anhöriga och wänner.. Din dom, jordiske domare öfwer döde, förbättrar icke stoftet, som du skymfar, och afskräcker icke de lefwande från en dylik död. Ty den, hwilkens själ engång blifwit så förwillad, att han icke undflyr döden, och icke fruktar att söka den, han afhålles icke genom den wanära som du menar dig kunna tillfoga honom på hans graf. Beklaga den olyckliga, men öfwerlemna domen åt Gud.

Låtom oß icke tala något ondt om de döda, utan fastmer hedra deras minne. Då äfwen wi äre lastbare, så må wi förlåta hwad de felat, och blott tänka på deras dygder. Det är skymfligt om lastande tungor uppspana lefwande menniskors fel, — det är skymfligt, om menniskor finna förnöjelse deruti, att tala ondt om den lefwande, i hans frånwaro, — men det är öfwer all beskrifning lågt, dåraktigt och ondskefullt, när tadelsjukan utsprider sitt gift öfwer grifterne, och förföljer dem, som ej mer kunna förswara sig. Då förenas grymhet med feghet, hårdhet med oförstånd.

Hedren de dödes minne, och förgäten aldrig, att äfwen efter döden älska dem, som woro Eder dyrbara, medan de lefde. En känslofull åtanke af de döda, som wi älskat, utan att derföre öfwergå till ömklig känslosamhet, hedrar wårt eget hjerta. Det bewisar en trohet, som icke engång brytes genom döden, och en fasthet i wåra tänkesätt, som icke af något kan rubbas. Ja, wi wilje i wåra hjertan bewara deras dyrbara minne, hwilka wi älskat, så länge de lefde; och derigenom, att wårt uppförande är dem wärdigt, wilje wi hedra åtanken af dem. Och när, i frestelsens stund, wåra lidelser uppwakna, när wi äro nära att förlora wåra dygder och förgäta oß sjelfwa, må då bilden af den älskade aflidne återkomma för wår inbillningskraft, och såsom en warnande engel, påminna oß wår pligt. På detta sätt skole wi aldrig, genom en skamfläck på wår lefnad, ohelga minnet af den dyrbara döde. Ack, hwarje synd, som wi begå, aflägsnar oß allt längre från de älskade, som i en förklarad glans bo ofwan stjernorna; och om englar kunde gråta, så skulle de gråta öfwer wåra felsteg.

Hedren de dödas minne, äfwen deras, som wi icke sjelfwa känt; hedra menskligetens wälgörare, om de ocksa lefwat för årtusenden sedan, ty de hafwa äfwen warit wåra wälgörare. Deras namn förtjenar att ewigt ljuda uti de dödliges mun. På sådant sätt wisar det känslofulla hjertat den renaste tacksamhet; på sådant sätt skall werlden uppmuntras till efterföljd af deßa menniskors ädla och beundranswärda gerningar; på detta sätt skall af alla jordens inwånare bildas blott en enda, stor, sammanhängande slägt. Forntidens fromme och helige, wise och hjeltar, utgöra, till hwilket folkslag de än må höra, hela menskligetens prydnad och stolthet. Wi äro deras blodsförwandter. Låtom oß hedra dem, och med samwetsgrann redlighet uppfylla

deras

eras sista wilja, wäl anwända eras gåfwor, och upprätthålla e fromma stiftelser, som de in- åttat till wälgörande ändamål. Denna pligt mot de döda är en f wåra heligaste pligter. De ogo under förtröstan på wår ättsinnighet; skulle wårt uppförande wederlägga denna förtröstan, eller skulle wi begabba en, skulle wi gudlöst förstöra en byggnad, som de med döende hand uppförde till sina efterkommandes nytta? Har det kommit så långt, att wi förakte den döendes sista wilja; då hafwa äfwen trohet och redlighet för alltid förswunnit ur werlden. Fader och moder måste då på dödsbädden bortwända sina blickar från barnen, som efter deras sista andedrag affäga sig all lydnad för deras wilja. Wi skulle uppfyllas af rättwisa bekymmer, om efterwerlden affade sig sin pligt och trohet emot oss. Inga milda stiftelser skulle då mer kunna grundas af någon dödlig, om man förutsåg, att de summor, som egnades åt heliga ändamål, skulle illa anwändas, eller till och med förslösas. Hedren den dödes sista wilja, så stärken I samtidens tro på efterwerldens dygd och redlighet.

Såsom fordom dina Lärjungar, o Jesus, troget fullbordade din sista wilja, och öfwergåfwo allt, uppoffrade allt, för att mot Dig uppfylla kärlekens och wördnadens lifswa pligter; såsom de, hörsammande din sista befallning, lemnade sitt fädernesland, och alla som de älskade, för att utgå i hela werlden, och förkunna ditt namn för folken, på samma sätt må äfwen den fromma döendes wilja wara mig helig! Och såsom de med innerlig längtan, och dock fulle af himmelskt tålamod, under hela sitt af faror omgifna lefnadslopp, blickade upp till Dig, och behöllo Dig i sitt hjerta; så will äfwen jag i ett rent och fromt hjerta bewara minnet af de wänner, som längesedan öfwergått till en saligare boning. Jag will lefwa, såsom wistades de ännu jemte mig.

Och om det är Eder, förklarade själar, tillåtet att nedskåda på mig, eder fordna älskling; om det är Eder tillåtet att ännu kringswäfwa mig, då jag wandrar ensam härnedre, o, måtte aldrig min wandel bedröfwa Eder; må den twertom lända Eder till heder. Blott genom dygd återfinner jag Eder; blott den kan förena mig med Eder och föra mig till Gud.

Och de tårar, som mitt öga i ensligheten gjuter, af saknad efter Eder, äro heliga löften, hwilka blott Gud, den allestädes närwarande ser; jag will, icke allenast så länge jag andas, utan äfwen i den saliga ewigheten, tillhöra Eder.

Den 30 Maj.

Den yttersta wiljan.

2 Cor. 9: 6, 7.

Menska! o, hwi dröjer du?
Ser du ej, hur tiden ilar?
Några ögonblick ännu,
Och du i det tysta hwilar.
Menska! om ditt hus bestyr:
Dagen sjunker, tiden flyr.

Lef, som du i döden snart,
Dödligt, har lefwa welat.
Allt, hwad du af lyckan spart,
Allt, hwad werlden åt dig delat,
Ingen tröst dig då beskär:
Detta goda ditt ej är.

De dagar, under hwilka wi känne wår helsa aftaga, eller en werklig sjukdom nalkas, som kanske är bestämd att sluka wårt jordiska lif; deßa dagar af en tilltagande ålderdom, på hwilka wi, äfwen under en yttre och skenbart god helsa, icke kunne göra räkning på någon lång följd af år, frambära Försynens uppmaningar till wår själ, att göra oß beredde på grafwen och ewigheten. Ingen menniska tager med lättsinnighet detta steg, så länge hon har kraft till öfwerläggning, och icke döfwas genom förtwiflan, eller öfwerwäldigas af kroppslig sjukdom.

Då fäster hon owilkorligt sina tankar på det tillkommande: deßa tankar nödga henne äfwen att skåda tillbaka på förflutna tider. Af denna undersökning måste hon åtminstone kunna ana, hwilket öde förestår henne på andra sidan grafwen. Då hon är nära att skiljas hädan, kan hon icke dölja för sig, att hennes själ måste i det tillkommande lifwet blifwa lika låg eller upphöjd, som den warit på jorden; att den redan här förberedt den lott, som i ewigheten skall tillfalla den. Religionen och uppenbarelsen säga henne det; och skulle hon äfwen werkligen, intagen af willfarelser eller trotsande högmod, weta eller wilja weta föga af det, som Religionen och uppenbarelsen lära; så skulle dock hennes eget förnuft säga det. Men skall ewigheten nödwändigt dömma och wedergälla det, som wi på jorden utöfwat, så blifwer denna fråga ganska wigtig: Hwad har den att wedergälla hos oß? **Ty hwad menniskan sår, det skall hon ock uppskära**, säger Jesus Christus.

Wårt ändamål på jorden borde wara, att i allt högre grad förädla wår odödliga själ, och denna slutligen förwärfwade likhet med Gud skulle förlyckliga menniskan, och uppenbara sig i hwarje ord, hwarje blick, hwarje åtbörd, emedan allt tillkännagaf lugn och tillfredsställelse. Huru många medmenniskor hafwa wi gjort lyckliga, genom råd och gerning, genom eget arbete och uppoffring, genom mildhet, försonlighet och kärlek? Och om många bemödanden, att stifta godt på jorden, mißlyckats för oß, hafwe wi wäl haft en fast och redlig wilja dertill; hafwe wi icke låtit oß afskräckas af obetydliga swårigheter, eller hafwe wi gjort allt, som stått i wår förmåga?

Den sena ångern är förgäf-
ves. Det förflutna återwänder
icke. För det närwarande ögon-
blicket återstår för oß intet an-
nat, än att öfwerlägga: hwilket
godt kunne wi ännu uträtta;
huru kunne wi sluta wårt lif på
det mest wärdiga sätt; huru kun-
ne wi, under den tidrymd, som
ännu är oß öfrig, så handla,
att wi kunne hoppas nåd hos Gud?

Hwarken nog tid eller krafter
äro oß öfriga, att ingå i några
stora, inweckslade företag, att upp-
fylla äldre, nyttiga önskningar.
En warnande röst ropar: Beställ
om ditt hus. Det är förunnadt
den sjuke, att, innan det ännu är
för sent, yttra sin sista wilja,
hwarigenom han förordnar om
sin egendom, och huru dermed
skall förfaras efter hans död.

Den yttersta wiljan —
sedan detta ord erinrar om sa-
kens wigt. Skulle detta ytter-
sta wara något, som liknade det
hwardagliga, och kanske äfwen af
öfwerilade begär förorsakadt, som
wi under wår föregående lefnad
beständigt giort. Skall icke fast-
mer wår yttersta wilja wa-
ra den skönaste och mest
wälgörande, som wi någonsin
haft? Wi tage intet med oß ur
werlden. Lika nakne som wi in-
gått i lifwet, utgå wi äfwen der-
utur. Wi hafwe att förordna öf-
wer wår egendom, hwilken wi
icke alltid nyttjat med wishet, öd-
mjukhet och menniskokärlek, utan
mer för wår egen bequämlighet
och fåfänga; skole wi ej engång
nu, när wi uttale wår yttersta
wilja, anwända den på ett ä-
delt sätt?

Wälgörenhet måste ut-
märka den Kristnes ytter-
sta wilja. Han bortgifwer blott
hwad han sielf icke kan behålla,
och utbreder derigenom wälsig-
nelse öfwer den werld, han lem-
nar. Han utdelar sina gåfwor
med glädje och wälwilja, för att
göra andra menniskor lyckliga
genom det gods, som, efter hans
död, icke kan wara nyttigt för ho-
nom. Den som sparsamt sår,
säger den heliga Skrift, han skall
ock sparsamt uppskära; men
den som sår i wälsignelse, han
skall ock uppskära i wälsignel-
se; hwar och en som han will,
icke med olust eller twång, ty
Gud älskar blott en glad gif-
ware. (2 Cor. 9: 6, 7.)

Det war en ädel sed hos wå-
ra förfäder, att de i sina testa-
menten gerna gåfwo så betyd-
liga summor, som de förmådde,
till kyrkor, skolor, fattighus och
andra milda stiftelser. Kanska
många af deßa stiftelser äga än-
nu i dag bestånd, och äro en fort-
farande wälgerning för otaliga
menniskor. Forntidens ädla haf-
wa ännu icke upphört att lefwa
bland oß; deras hand werkar än-
nu under wår tid, och befordrar
allmän nytta.

Men huru sällan göras icke
i dag testamenten och stiftelser
af detta slag? Penningar felas
wäl icke, ty man har tillräcklig
förmögenhet för att besöka skå-
despel, dansar och andra allmän-
na lustbarheter, för att tillställa
bullrande gästabud och dryckes-
lag, eller för att anskaffa dyr-
bara husgeråd, boningsrum och
kläder. I dag finnes lika stor,
om icke större rikedom än fordom.
Ej heller felas tillfällen till mil-
da stiftelser. Ty äro också kyr-
korna för sitt ändamål tillräckligt
begåfwade antingen af staten el-
ler äldre testamenten; äro äfwen
fattighus och sjukhus försedda
med tillräckliga inkomster; o, hu-

ru. mycket är likwäl öfrigt att göra, äfwen på sådane orter, hwarest alla deßa inrättningar befinna sig i ett förträffligt tillstånd. Nej, det fattas icke medel eller tillfälle att utöfwa det goda, utan en kristligt skön wilja.

Wår yttersta wilja måste wisserligen alltid först hafwa afseende på dem, som genom blodsband äro med oß närmast förenade. Det är wår pligt, att försörja wåra hustrur och barn, wåra älskade bröder och systrar, så att de icke lida nöd. Wi skole derför icke wara partiska mot någon af dem, utan eftersinna hwilken bäst behöfwer wårt understöd till sin fortkomst. Det wore en stor orättwisa att undandraga dem det nödwändiga, för att bortgifwa det åt främmande. Men äge wi deremot den öfwertygelse, att de redan hafwa tillräckligt för sina behof, att de kunna umbära en större eller ringare del af wår quarlåtenskap, utan att känna någon särdeles förlust; att de skulle anwända den mer till egen wällefnad, än till wälgörande bistånd mot andra; då tillhör det oß, att med wår förmögenhet göra dem lyckliga, som derutaf hafwa det största behof.

Här, liksom wid alla wåra handlingar, bör ingen wigt fästas derwid, om wi hafwe större eller smärre summor, att anwända till wälgörande ändamål. Icke mängden af det, som menniskan gifwer, utan afsigten, i hwilken det sker, utgör gåfwans större eller mindre wärde. Den som är rik, gifwer rikedomar; den som är mindre förmögen, gifwer också efter sina krafter. Huru dyrbar skattades icke enkans skärf af Jesus? Den som får med wälsignelse, och uti den afsigt, a[...] ännu i sin yttersta wilja war[...] Gudi behaglig, han skall oc[h] uppskära med wälsignelse.

Då wi äre benägne att gör[a] ett testamente till personer, som behöfwa wår hjelp, eller till allmänt nyttiga anstalter, så bör wi icke låta oß afhållas från denna Gudi behagliga gerning, genom den betänklighet, att de[t], som wi af wår quarlåtenskap anwände till sådane ändamål, möjligen efter wår död kan förwaltas på ett mot wår afsigt stridande sätt. Du är icke skyldig Gud någon räkenskap för följderne af din gerning, utan blott för det ändamål du dermed å[t]syftat. Ty endast afsigten och ändamålet tillhör dig; följderna stå i Guds hand. Och om du äfwen skulle låta dylika betänkligheter afhålla dig från utförandet af en god gerning; är du wäl försäkrad, att de, hwilka din efterlemnade förmögenhet, efter landets lagar, tillfaller, göra bättre bruk derutaf; skola de hafwa större känsla för nödlidande menniskor än du?

Dock är det sannt, att man wid förordnandet om sin quarlåtenskap, måste klokt öfwerwäga alla derwid förekommande omständigheter. Att i god afsigt bortgifwa något, är i och för sig sjelft ganska lätt, isynnerhet då man bortgifwer det, som man deßutom icke kan längre behålla. Men att gifwa med wishet, är swårt. Derför skole wi förordna om wår förmögenhet, medan wi ännu hafwe fullkomliga själskrafter och tillräcklig kännedom om de omständigheter, som kunna hafwa inflytelse på den inrättning, wi äre i begrepp att stifta eller be-

ordra. Att redan tidigt bestämma sin yttersta wilja, påskyndar ngalunda wår dödsdag; hwarför skulle wi således undwika det? Det som wi förordne att iakttagas efter wår död, beröfwar oß icke förmågan att sedermera göra andra anordningar, i fall wi skulle finna dem wara af nöden. Hwarför skall man således dag från dag uppskiuta en nyttig gerning, då ingen wet, huru länge han ännu får lefwa, och då den icke medför någon olägenhet för oß, så länge wi lefwe? Den döende ångrar för sent sin försummelse, då hans tunga är förlamad, hans hand för swag, att beteckna hans yttersta wilja.

Då wi afgöre, huru wår förmögenhet skall fördelas, bör ingen widskeplig fördom leda wårt beslut. Wi böre ej tro, att wi omedelbart gifwit åt Gud, det som wi helgat åt en kyrka, ett fattighus, eller någon annan from inrättning. Wi må icke tro att wißa derför köpta böner kunna förwärfwa oß någon högre grad af salighet i det tillkommande lifwet. Jesus gaf aldrig någon försäkran derom, uppfordrade aldrig dertill, men sade wäl, att wi skole hjelpa dem, som hafwa andras hjelp af nöden. Hwad I, sade Han, hafwen gjort en af deßa ringaste mina bröder, det hafwen I ock gjort mig.

Den som är rik, och befinner sig i ett wißt wälstånd, skall således, om han äfwen efter sin död will werka på ett wälgörande sätt med sin förmögenhet, sörja för nödlidande, hwilka eljest icke kunna glädja sig af något werksamt understöd. För tiggare, som merändels utan blygsel falla andra beswärliga, har man redan på alla ställen sörjt. Om I gifwen dem huru mycket som helst, skola de likwäl anse sin fattigdom såsom ett yrke, och sina sönderrifna kläder såsom medel, hwarigenom de skola förtjena sig uppehälle. Men söken afwärja, att rättsinniga personer, som i anseende till förmögenhet råkat i förfall, icke blifwa tiggare, och slutligen måste förneka all blygsel. Förskaffen den gode husfadern, som med swårighet kan underhålla sig och de sina, en penningsumma, hwarigenom han sättes i stånd att betala sina skulder, eller utwidga sitt näringsfång. Gifwen åt andra nödige werktyg för deras arbete. Lären faderlösa söner eller döttrar något nyttigt, hwarigenom de kunna förtjena sitt uppehälle. O, huru många tillfällen hafwen I icke, att, genom en större eller ringare del af eder förmögenhet, ännu efter eder död, göra menniskor lyckliga. Förgäten icke, att I hafwen att tacka den fattigare folkklaßen för en större del af edert wälstånd. Af den köpten I de nyttigaste arbeten af alla slag; af den mottogen I räntor på edra kapitaler; genom deras afgifter och utskylder, som de ofta suckande måste erlägga åt staten, njöten I en del af edra löner såsom embetsmän. Edra testamenten till de fattiga äro på wißt sätt en återskänk af det, som I af dem mottagit.

Emellertid är härigenom icke förnekadt, att testamenten till milda stiftelser ofta äro mer ändamålsenliga, än gåfwor till enskilta hushåll. Hwarje allmänt nyttig anstalt är en offentligt bewisad sorgfällighet för dem, som behöfwa hjelp, och wi kunne med

lugn hoppas, att wåra gåfwor anwändas efter wår önskan, emedan detta tillhör inrättningarnes föreståndare, på hwilka man, från högre ort, har ett waksamt öga. Det oförmodade, rikliga testamentet, som gifwes ett fattigt hushåll, hwars tänkesätt wi ej fullkomligt känne, kan ofta, emot wår bästa afsigt, stifta mer ondt än godt, samt förleda till lättsinniga och öfwerilade företag. Det felar icke erfarenhet derom. Deremot äro de gåfwor alltid wäl anwände, som wi bestämme till förbättrande af en wälgörande fattig- eller sjuk-, uppfostrings- eller läroanstalt, eller till understöd för äldre personer, hwilka icke mer kunna arbeta, eller för blinda och döfstumma, hwilka sakna förmögenhet. Wi kunne då skiljas från werlden med den öfwertygelse, att wårt förordnande icke alldeles kan förfela sitt ändamål, och att det skall blifwa mången lidande till nytta.

För dem, som genom Guds nåd fått en ansenlig förmögenhet, fattas wißerligen icke tillfällen, att efter sin död göra andra lyckliga; fastmer fattas de dygdiga tänkesätt, som dertill fordras, och en lefwande känsla för wår pligt såsom Kristne. Genom böner, förböner och själameßor tro de sig hafwa gjort allt, hwad de bort; eller äro de kanske försumliga, emedan de tro, att grafwen begrafwer allt. Ehuru mycket wantro och widskepelse afwika från hwarandra, föra likwäl alltid deßa själens sjukdomar till samma mål. Mångahanda sjukdomar, mångahanda willfarelser finnas, men blott en helsa, blott en sanning.

Den som sår i wälsignelse, han skall ock uppskära i wälsignelse! Den Kristne kan ej på ett skönare sätt sluta sin bana, än derigenom att han förädlar sin sista wilja genom en skön gerning. Har du hittills lefwat mer för din egennytta och din förnöjelse, så börja wid slutet af dina dagar, att äfwen lefwa för andras lycka. Det goda sker aldrig för sent, men det onda alltid för tidigt.

Låt andra på sina grafwar uppresa marmorstoder med gyllene inskrifter. De dårarne, som blott lefwat för stoftet; må deras stoft också njuta fåfängans sorgliga triumf! Hwem ser, efter några års förlopp, på den hwitmenade grafwen, uti hwilken mull och orenlighet hwilar. Allt detta skall förswinna. Stifta hellre, kristliga själ, en minneswård åt dig uti de efterkommandes tacksamhet, uti din himmelska Faders wälsignelse. Sluta ditt lif på jorden med en gerning, wärdig en from själ, och du skall begynna ditt lif, på andra sidan grafwen, med en from själs salighet.

Wälgörenhet efter döden gör wårt namn prisadt af de senaste efterkommande, och är en wälsignelse för wåra barn och barnabarn. Hwad som helst äfwen må hända dem, då wi icke mer äro till, så skall likwäl kommande slägters minne af det goda, wi ännu i wårt sista andedrag stiftat, wara en bewekande orsak för dem, att antaga sig wåra ättlingars skydd, och bereda dem alla rättsinniges wänskap. Den som sår i wälsignelse, han skall ock uppskära i wälsignelse.

Men icke blott af deßa bewekelsegrunder bör du besluta att

ndra något, hwarigenom du, efter din död, werkar på ett wälgörande sätt; utan du bör handla efter Jesu sinne, obekymrad om allt jordiskt, samt utöfwa det gudomliga och goda blott för Guds och deß egen skull. Du tänker kanhända, att detta är för mycket begärdt af dig. O, hwad du icke nu kan eller will helt och hållet förstå, det skall din dödsstund uppenbara för dig. Då nalkas ett ögonblick, på hwilket du allwarligare måste sysselsätta dig med Gud och ewighet, än med dina mest älskade anhöriga; ett ögonblick, då du skall finna himmelskt lugn i dina tankar, om ditt samwete är skuldfritt; och när du engång bortgår till Gud, o, då skola deras tacksamma böner, deras wälsignande glädjetårar, hwilka du efter din död gjort lyckliga, beledsaga dig dit! Ty deruti är wälsignelse och öfwerflödande wälsignelse, att många tacka Gud för denna wår hielp, som dem wäl täckes. 2 Cor. 9: 12.

Den som sår i wälsignelse, han skall ock uppskära i wälsignelse, både här och på andra sidan grafwen, på denna heliga ort, för hwilken jag härnedre lefwer och dör, som Jesus uti sin uppenbarelses helgedom förberedt åt mig, och för hwilken jag war bestämd af Dig, min Gud, min Herre och Skapare, innan jag ännu war till.

Men hwad har jag wäl härstädes utsätt, att jag deruppe i skönare werldar, wid Gud och alla heligas sida, skulle kunna fröjda mig öfwer skörden? Hwar finnas de slägter, dem jag gjort lyckliga; hwar de ögon, hwilkas tårar jag aftorkat; hwar de fromma gerningar jag utan all egennytta utöfwat?

Allwetande Gud, jag skyler mitt ansigte för Dig; jag är icke wärdig din kärlek och nåd!

Men ware mig denna andaktens stund wälsignad och dyrbar; ware minnet deruraf ännu på min dödsbädd wälgörande för mig! Hädanefter will jag utså frön af himmelskt ursprung, will jag utöfwa kärlek, försonlighet, förbarmande och hjelp. Och engång skall äfwen mitt sista andedrag, min yttersta wilja, utsprida wälsignelse öfwer min graf, öfwer kommande slägter! Amen.

Den 31 Maj.

Wåra pligter mot djuren.

Sal. Sedespr. 12: 10.

Skulle du dig stolt förhäfwa
Af de gåfwor, som du fått.
Och den milda känsla quäfwa,
Som blef kronan i din lott:
Skulle swaga djur du pläga,
Och åt deras smärtor le;
Eller dem med nya räga
Utan allt medlidande?
Skaparn gaf dig dock sitt lån,
Blott till nytta, ej till hån.

Om det är högre wäsenden, för hwilka wi äre dyrbare, unnadt, att osynlige för oß, sysselsätta sig med oß och wåra öden, så älska de oß wißerligen, och denna kärlek måste föröka deras salighet. Wißerligen känna de deltagande för wåra lidanden, wåra tårar, wår sällhet, fast än wi äre mycket ringare, och stå på en lägre grad i skapelsen, än de. Ty de betrakta hela werldsrymden såsom Guds, den gemensamme Fadrens omätliga palats, och allt hwad deruti bor, det höga som det låga, är för dem en helgedom, emedan det framkommit genom samma allmaktsord, genom hwilket äfwen de uppstått. Allt är Guds werk, och hela den widsträckta skapelsen är blott en enda widlöftig, men innerligt förbunden slägt.

Äfwen wi menniskor äro högre wäsenden i jemförelse med andra, som fått ännu ringare grad af fullkomlighet på sin lott. Wi äro högre wäsenden; ty under oß se wi wärtriket utbredt, hwilket innehåller millioner beundranswärda örter; under oß se wi djurens omätliga rike. Äfwen de äro Guds werk; äfwen de skola wara oß dyrbara, emedan de hafwa samma Skapare, som wi.

Är icke det minne oß kärt, hwilket en bortgången wän lemnat efter sig. Huru sorgfälligt bewarar icke den ömma wänskapen, äfwen obetydliga småsaker, som tillhört den älskade, från hwilken wi blifwit skilda, — huru gerna återkalle wi icke, wid anblicken af desamma, i wåra tankar den, som warit så dyrbar för wårt hjerta? Wi tro oß wara honom närmare, då wi se och widröre saker, som hans öga såg, hans hand widrörde. Wår saknad efter honom winner derigenom någon lättnad, wår kärlek blifwer innerligare.

Wår himmelske, ewige och barmhertige Fader, wår Gud, wårt allt, som wi på jorden icke äre wärdige att skåda, har omgifwit oß med sin skapelses herrlighet. Wid anblicken af densamma skole wi erinra oß Honom. Han gaf oß detta minne, på det wi aldrig skulle förgäta Honom. Hwad wi se, hwad wår hand widrör, hwad wåra sinnen känna; allt är Hans werk. Wi skole älska och wårda det, såwida wi älske Honom. Wi skole ära Honom genom ett wist begagnande af Hans skänker. Wi kunne ej betrakta denna werld, full af under, deßa naturens skatter, utan att intagas af förnyad och innerlig längtan efter Honom, Honom, från hwilken allt kommer, och till hwilken wi, genom döden, skole återgå.

Framför allt annat, står menniskan nära till djurriket. Uti kedjan af skapade ting bildar det öfwergången från henne till wäxter och lifslösa ting.

Om djuren ocksä äro warelser af ringare slag, hafwa de likwäl såsom menniskan andedrägt, hafwa de känsla, smärta och glädje, såsom hon; öfwerträffa henne ofta i särskilta kroppsliga egenskaper; och deras förstånd går icke sällan temligt nära till hennes. Alla erkänna de henne, såsom sin öfwerherre, såsom den mäktigaste. Äfwen ödemarkens wilda djur förskräckas för menniskans anblick, och fly för henne. Blott såsom nödwärn eller i hungerns förtwiflan, wåga de ett anfall mot henne, och göra då bruk af sin öfwerlägsna styrka. Utan denna naturliga wördnad, som Guds hand inplantat i det wildaste odjurs bröst, skulle det swaga, af naturen nakna och wärnlösa menniskoslägtet redan längesedan blifwit tillintetgjordt af de stora rofdjurens wäldsamma styrka.

Dock är antalet af sådana djur, hwilka kunna wara farliga för menniskan, oändligt ringa emot antalet af dem, hwilka tyckas lefwa, endast för att skaffa henne nytta, bequämlighet och förnöjelse. De äro på jorden hennes bistånd uti alla jordiska behof, ofta hennes enda stöd, och icke sällan hennes trogna huskamrater och wänner.

De tama hjordar, hwilka irra omkring fälten, lefwa ju för dig; de gifwa dig sin mjölk till en helsosam dryck; de skola äfwen gifwa dig sin ull och sina hudar till kläder, sitt kött till din föda. Andra hjelpa dig, att bära dina bördor, samt föröka genom sin snabbhet och styrka din bequämlighet på resor. Andra hjelpa dig att odla din åker, och draga den nyttiga plogen genom den hårda jorden, på det den skall kunna mottaga sädeskornen. Andra äro dina trogna följeslagare; de wakta din boning, din hjord, samt förskaffa dig mången förnöjelse.

Ingen menniska finnes så ringa och fattig, att hon icke kan bidraga till djurens tröst och uppmuntran. Se den blinda tiggaren, som genomwandrar gatorna i stora städer. Han är fattig, har ingen wän, ingen som deltager i hans nöd, ingen ledsagare i sitt ewiga mörker; men hans trogna hund öfwergifwer honom icke. Denna är hans följeslagare, hans wäktare, hans beskydd. Denne delar willigt alla beswärligheter med honom, och kan icke lockas från sin husbonde genom några läckerheter och smekningar. Han följer honom ända till siuksängen, och om intet öga gjuter en tår öfwer den okända blinde mannens graf, så skall hans trogne följeslagare i lifwet, den ensam lemnade hunden, quida wid sin älskade husbondes stoft.

Dyster går den resande genom skogens enslighet, men quittrande foglar flyga omkring honom, och deras sång talar wälgörande till hans hjerta.

Den galande tuppen uppwäcker den flitige landtmannen till sitt arbete, och då denne utgår på det daggiga fältet, sjunger redan lärkan sin morgonsång och uppmanar honom till andakt. När han blifwer trött af dagens hetta och möda, hör han bien utan uppehåll surra från blomma till blomma, för att samla honing

till wintern, eller erinrar honom de flitiga myrornas exempel, att han icke bör tröttna. Öfwer honom swäfwa fåglarne och bygga under sånger sina bon, eller samla födoämnen, hwilka de, fulla af öm kärlek föra till sina ungar. De uppwäcka hos honom tankar på hans hem, hans hustru och barn, hwilka han måste nära och försörja genom sitt arbete. Skulle han mindre uppfylla sina pligter än deßa djur, hwilka icke låta några swårigheter afskräcka sig, att fullgöra, hwad som tillhör dem? Men om han slutligen fullbordat sitt mödosamma dagswerke i sitt anletes swett, och uti kojans lugn, jemte sina anhöriga, hemtar wederquickelse, så hwilar ännu icke hela djurriket. Liksom för att belöna hans flit, och med ljufwa toner wagga honom till sömn, wakar ännu näktergalen uti en närstående buske, och sjunger sin aftonsång för honom.

Ja, Skaparens hand synes icke blott hafwa bestämt djuren till wårt skydd, wår näring, beklädnad, bequämlighet och fröjd, utan äfwen till att styrka oß i uppfyllandet af wåra pligter, till wåra stumma lärare, till sköna, hemlighetsfulla förebilder för wåra bemödanden. Allt i werlden står i något sammanhang med Gudomligheten; allt bär wittnesbörd om den och antyder huru wi skole förädla oß, för att komma närmare densamma. Allt är icke dödt stoft, och låg jordisk mull; nej en hög och helig Ande genomtränger den af under uppfyllda werldsrymden och talar till de dödliges själar.

Om jag uti djuren icke blott ser mina wårdare och wänner, utan om jag äfwen i dem, som icke tillföra mig någon omedelbar nytta, igenkänner Guds werktyg, så bör jag äfwen ära dem såsom sådane. Såsom Kristen, såsom ett högre förnuftigt wäsende, har jag icke blott rättigheter öfwer djuren, utan äfwen pligter emot dem. Jag har pligter att iakttaga mot allt, som Gud skapat, mot mina medmenniskor, mot mig sjelf, och mot lägre warelser, än jag.

Antalet af deßa mina pligter emot djuren är ganska ringa, emedan mina förhållanden till dem äro högst enkla. Men ju ringare pligternas antal är, ju lättare de kunna uppfyllas, deß noggrannare kan och bör jag äfwen iakttaga dem.

Wi hafwe wäl rätt att döda de djur, som äro skadliga för oß, eller dem, som äro oß af nöden till föda eller beklädnad eller andra jordiska behof. Men wi hafwe ingen rätt, att förbittra deras död genom grymma qual; wi hafwe ingen rätt, att blott af sjelfswåld döda dem, icke engång att för skadliga djur upptänka långsamma dödssätt, för att glädja oß öfwer deras dödskamp; utan pligt och mensklighet befalla oß, att påskynda deras död genom de lindrigaste medel.

Så litet som det förnuftlösa djuret har tydligt medwetande af sitt lif, äfwen så litet synes det hafwa någon klar föreställning om lifwets upphörande genom döden. Det undflyr icke döden sjelf, utan blott smärtan af densamma. Gud gaf det en naturlig drift, att uppehålla sitt lif, och det följer denna drift, utan att af erfarenhet känna deß nytta eller nödwändighet. Utan att se rofdjuret, märker det redan på afstånd deß närwaro, och flyr, af fruktan att löpa i en fara, som det likwäl

icke närmare känner, som det ännu aldrig warseblifwit hos andra, sina likar, och som det förgäter, så snart den förbigått.

Lammet går stilla till samma slaktbänk, på hwilket det förut såg många andra lam dö. Det fruktar icke döden, hwarom det ej har något begrepp, utan blott smärtan, som den förorsakar. Derför är en hastig död ingen grym behandling mot djuret, ingen olycka för detsamma, och menniskan som måste uppehålla sitt lif genom deß död, begår icke derigenom någon orättwisa.

Men det tillkännagifwer en hårdhet och grymhet i själen, om man finner förnöjelse deruti, att långsamt mörda djuren, och förlänga deras plågor. Det förråder ett känslolöst hjerta, om man af blodtörstigt sjelfswåld dödar oskyldiga warelser, hwilkas lif ej kunna åstadkomma någon skada. Äfwen djuret har känsla, såsom du, o menniska; har sinne för smärta och glädje, såsom du; har en naturlig drift att njuta det flyktiga lifwet, såsom du. Hwarför utrotar du sjelfswåldigt det, som Gud med wishet skapat; hwarför tillintetgör du ett lif, som måhända kunnat gagna andra warelser, fastän det hwarken war nyttigt eller skadligt för dig?

Pligten att skona skadliga djurs lif, eller wid deras dödande åtminstone förkorta deras plågor, hedrar hwarje menniska, som utöfwar den, och bewisar deß själs öfwerlägsenhet, deß hjertas ömma känslor. Redan tidigt skole wi inprägla i barnets och ynglingens sinnen den lära, att de äfwen må ära ringare warelser, och skona wärnlösa. Barnet, som med mordiskt skade-

glädje kan betrakta någon
relses smärta, skall äfwen s
blifwa böjdt, att le åt sina li
tårar. Den ömma oskyldiga,
beklagar en fågels eller en m
död, skall deremot aldrig n
känslolös för medmenniskor
dande.

Framför alla andra ware
stå husdjuren närmast men
skan. De liksom tillhöra hen
slägt. Hon är deras wård
deras skyddsherre. Derför le
de också blott till hennes bä
De känna och älska henne, så
sin husbonde och närma sig w
ligt till henne; de mottaga t
samt de gåfwor, som hon rä
dem; naturen har wäl nekat
förmågan att tala, men de
kännagifwa genom tecken sin
jelse för henne, och förklara he
sitt förtroende, sin tacksamhet,
kärlek.

Det är en pligt, att förja
deßa omyndiga, till menniss
nas biskånd skapade warelser.
de ännu skulle lefwa fria i d
marken, såsom andra af sitt sl
te, då kunde de sjelfwa förja
sin näring; men när menniss
för sin nytta, beröfwat dem
heten, så har hon derigenom
men åtagit sig att förskaffa
åt dem uppsöka det, som
sjelfwa icke mer kunna förwärfw

Det är således isynnerhet m
pligt, att med skonsamhet och m
het behandla deßa husdjur;
gifwa dem tjenlig och nödig
da, att skydda dem mot storme
störtskurarnes och köldens plåg
att förja för deras renlighet
helsa, att icke utmärgla dem
nom arbeten, som öfwerstiga gr
sorne af deras krafter.

Den rättfärdige förbarm
sig öfwer sin ök, men den
gudaktiges hjerta är obar

hertigt, säger redan Salomo, och Moses yttrar sig äfwen på samma sätt: **När du finner hans åsna, som dig hatar, ligga under bördan, skall du icke låta honom ligga, utan hjelpa honom upp.** 2 Mos. 23: 5.

Hos alla, äfwen de wildaste folkslag, herrskar ett rörande deltagande för husdjurens wälstånd. O, huru smärtande är det icke att se Kristna, hwilka känslolöst låta deßa wigtiga medel wid arbetet lida, och ännu mer föröka deras lidande genom ett omenskligt behandlingssätt; då wi se, huru de, i blindt raseri, ganska hårdt mißhandla deßa oskyldiga warelser, eller utan nödwändighet, ofta blott af öfwermod, anstränga deras krafter på ett wåldsamt och onaturligt sätt.

Den lag, som Moses medförde från Sinai till sitt folk, och som han af Gud sjelf emottog, anbefaller redan eftergifwenhet och mildhet mot djuren: **Men på sjunde dagen är Herrans, din Guds, sabbat; då skall du intet arbete göra, ej heller din son, ej heller din dotter, ej heller din tjenare, ej heller din tjenarinna; ej heller din ök; ej heller den främling, som inom din dörr är.** 2 Mos. 20: 10.

Så aktningswärdt som menskligt medlidande och skonsamhet är mot de djur, som lefwa under wårt skydd; skall det likwäl aldrig urarta till en sådan kärleksfull böjelse, som det ej tillkommer oß att wisa någon ringare, än wi sjelfwe äre. En alltför stor känslofullhet, en alltför öm tillgifwenhet mot wißa älsklingsdjur, är tecken till en swag själ, som förgäter menniskans wärde och mißkänner djurets bestämmelse.

Äfwen de menniskor, som under barnsligt joller slösa sina ömma smekningar på oförnuftiga warelser, hwilka hwarken åstunda eller behöfwa sådane; äfwen deßa menniskor äro ofta de mest orättwisa mot sina medbröder och medsystrar. Under det de smeka ett oförnuftigt djur, kunna de med sin tunga förtala goda menniskor; under det de mätta sitt älskade djur med läckerheter, kunna de utan medlidande åskåda, huru den gråtande och hungrande tiggaren bortwises från deras dörr. Med den omkostnad, som deras begär att pråla med öfwerflödiga djur, förorsakar, kunde de bereda en olycklig slägts glädje, och förwärfwa sig tacksamhetens tårar; de enda smyccken, som inför Guds domstol hafwa någon glans, och bringa wälsignelse öfwer sin ägare. Men de egenkära se blott på sig sjelfwa; blott det, som tillhör dem, synes dem wigtigt; allt annat anses likgiltigt; menniskor och djur hafwa i deras ögon samma wärde.

Ack, hwarför finne wi ofta detta den menskliga naturens urartande äfwen bland de Kristne? Detta är en af ogudaktighetens följder. Det finnes ingen sann Kristen, som undandrager sin broder det bröd, han framkastar åt djuret; det finnes ingen Kristen, som förskjuter Jesu bröder, som bl yges för menskligheten, för att kunna pråla med en mängd djur, åt hwilka han gifwer allt.

Nej, menniskan är alltid min like, icke djuret; menniskan är jemte mig Guds barn, jemte mig återlöst genom Jesum, min medarfwinge af en odödlig salighet, min följeslagare till ewigheten. Alltid kan hon först göra anspråk på min aktning, min hjelp, min

försorg; skulle hon äfwen wara af ringa härkomst, eller tillhöra ett lågt stånd. Ty hwad är wäl härkomst och börd, annat än menskliga inbillningar, som förswinna med lifwet? Ett kungligt hjerta klappar ofta under landtmannens grofwa klädnad, och en låg själ är ofta förborgad under purpur och siden. Såsom medborgare i ett samhälle ärar jag och måste jag ära borgerliga förhållanden; men såsom Kristen ser jag att all olikhet mellan menniskor utplånas genom Jesu lära; alla menniskor äro mina bröder, och genom Gud äro wi alla hwarandres anförwandter. Hwarje sådan anförwandt är min nästa, hwilken jag bör älska såsom mig sjelf, och det oförnuftiga djuret står djupt under dem.

Jag will derför äfwen älska dem såsom mig sjelf. Jag will aldrig genom ett barnsligt, löjligt och fåfängligt uppförande befläcka mitt menskliga wärde; aldrig för djurens skull försumma de omsorger, som jag är skyldig att mot menniskor iakttaga; jag will aldrig föra min broder på den wanhedrande tanke, att jag hellre will bistå mitt djur, än min medmenniska.

Men jag will tillika alltid ihågkomma den barmhertighet och godhet, som Guds bud befallt mig att utöfwa mot djuren. Äfwen de, o Allsmäktige och Allwise Fader, äro dina skapade warelser; Du förnimmer äfwen deras quidande; Du ser äfwen deras plågor. Du har i din omätliga skapelse ej frambragt något, som Du will förskjuta och öfwergifwa. Ingen sparf faller utan din wilja till jorden. Jag måste ock en gång aflägga räkenskap för det sätt, hwarpå jag behandlat desa omyndiga i din skapelse.

Måtte således din outsägliga kärlek för werlden uppmana mig till aktning, kärlek och skonsamhet mot dina skapade warelser, och må aldrig en känslolös, omenslig gerning, aldrig en hård grymhet wanhelga mitt hjerta! Amen.

Den 1 Juni.

En Kristens förbindelse, att besinna följderne af sina handlingar.

Syr. 7: 40.

Låt, dödlige, dig ej insöfwas
Till sorglöshet i hwad du gör:
Den brottslighet af dig utöfwas,
Snart straffets plågor med sig för.

Betänk, hur gerningen skall ända!
Hwar menska uppstår hwad hon sått:
Skall willan dig än längre blända,
Tills du blott törnen skörda fått?

Man har wäl hundrade olika talesätt, för att uttrycka: jag är icke lycklig; något fattas mig; jag fruktar för framtiden; hade

jag blott erhållit det eller det; om icke den omständigheten funnes; hwarje menniska har sin plåga. Dagligen hör jag deßa talesätt af mina wänner och bekanta. Näst en ingen söker dölja, att han icke är förnöjd, att många önskningar för honom icke blifwit uppfyllde. Men af tusende, will ingen enda tala sanning och säga: att jag icke är lycklig, det är hwarken Guds eller menniskors, utan min egen skuld; genom mina tänkesätt, min hemliga stolthet, mina elaka wanor är jag sielf upphofsman till min beständiga oro.

Efter utseendet, tycker man sig wißerligen öfwerallt finna glada ansigten och förnöjsamma åtbörder, och man kan derigenom lätt föras på den tanken, att deßa talesätt blott äro följder af wanan. Förledd af detta sken, anser man en annan långt lyckligare, än sig sielf, och säger: hwaröfwer skulle han också kunna beklaga sig? Han har ju allt hwad han will; han är frisk, har wälartade barn, är försedd med tillräcklig utkomst och njuter mycken aktning. Med mig är förhållandet långt annorlunda. Så ser hwar och en på den andras skenbara fördelar och beqwämligheter, men icke på hans förborgade hårdare öden, och förökar sitt mißnöje genom anblicken af sin grannes förmenta lycka. Så bedrager den ena den andre, och slutligen sig sielf.

Det är ganska wißt, att utaf tio personer, som bemöta oß med yttre glädtighet, åtminstone en befinner sig uti en hemlig förlägenhet, men som han utaf klokhet will förborga. Den ena oroas af tanken på skulder, som han ådragit sig genom lättsinnig hushållning eller oordning i sina göromål; den andra utaf hågkomsten af något öfwerilad steg, som han tagit; den tredje genom medwetandet af en förstörd helsa, hwartill han sielf, genom någon oförsigtighet eller genom utswäfningar warit en orsak; den fjerde af fruktan att sådane personer, hwilkas stolthet han sårat, skola hämnas den skymf de lidit. Ganska få äro så nöjde och glade, som de synas, och ingen låter den andra skåda sitt hjertas hemlighet.

Det är ganska wißt, att mången will genom ett glädtigt uppförande trösta sig sielf öfwer det oangenäma i sina närwarande omständigheter; att en annan åter af naturlig lättsinnighet förblifwit bekymmerslös och tänker: hwarje dag må hafwa omsorg för sig; hwarför skulle jag oroa mig öfwer hwarje småsak? Jag skickar mig så godt jag kan; följden må blifwa hwilken som helst; kommer tid, så kommer råd; man skall icke strax mißtrösta så snart lyckan wisat sig mindre gynnande. Hwarje dag har sin egen plåga, sin egen nöd, och hwarje år har sina egna förtretligheter. Att således med lätt fot öfwerhalka lifwets törnen, blir slutligen den sanna lefnadswisheten.

Är detta, såsom du tror, en werklig lefnadswishet; kan lättsinnighet werkligen bereda dig en fast lycka? Är en beräknande klokhet, hwilken är frukten af en mångfaldig erfarenhet, i sielfwa werket mindre wärd, än denna lättsinnighet, som will gäcka lifwets höga allwar; o, då wore ju barnårens obetänksamhet och flyktighet, den högsta lefnadswishet och menniskan

skulle, ju mer hennes åsigter med de framskridande åren mognade, icke allenast icke blifwa wisare, utan twertom dåraktigare.

För ögonblicket kan wißerligen skämt, bekymmerslöshet och lättsinnighet gifwa oß utseende att wara lycklige; men ockſå endast för ögonblicket. Denna lefnadswishet kan jemföras med den, enligt hwilken andra menniskor döfwa sig med rusande drycker, för att icke hafwa tydlig hågkomst af sina olyckliga omständigheter. Men oaktadt detta rus, äger likwäl det onda sielft bestånd, och blott ett enda ögonblick af besinning under det återwändande nyktra tillståndet är nog, för att upplösa hela den bedrägliga willan, och nedstörta den bedragne från den himmel, han inbillat sig.

Nej, jag kan icke öfwertygas derom, att ett sådant uppförande skulle utgöra den sanna klokheten. Jag skulle ju med lika skäl kunna berömma den sjukes klokhet, hwilken tror sig med skämt kunna läka ett kräftsår. Ack, under det han skämtar, sprider sig det fråtande giftet rundtomkring, och en wanställd sämt förhärjad kropps smärta skall omsider göra ett slut på hans lättsinnighet.

Ett lätt sinne fördrager det oundwikliga onda utan att duka under; men detta är frukten af wisa grundsatser; lättsinnighet är deremot en följd af ett flyktigt sinnelag, och gör sig ingen möda att närmare undersöka orsakerne till det förhanden warande onda eller deß följder, utan dömmer allt efter det första ytliga skenet. Den lättsinnige tröstar sig än med jemförelsen mellan sitt och andras öde, än med den förhoppning, att saken icke skall taga en så dålig utgång. Han smickrar sig att wara ett undantag från de allmänna lagar, efter hwilka menniskornas öden styras, så att han icke kan skadas af det, som likwäl bringar förderf öfwer tusende andra. Han trotsar hwarje warning af erfarenheten och söker godtgöra ett felsteg genom twenne andra, eller att hålla det hemligt, till deß han sjunkit till den punkt, hwarest all lättsinnighet måste upphöra och förtwiflan intaga deß rum.

Erfarenheten är en läromästare för lifwet. Derför kunna ockſå de, hwilka uppnått mannaäldern, wara ungdomens rådgifware. Betänksamheten wisar den kloke mannen, hwilken wäg han skall taga; derför bedåres han ej heller af sådane öfwerilningar, som ofta förleda barnet till oklока gerningar. Och då denna erfarenhet, denna betänksamhet är förenad med ett kristligt sinne, så kan man icke förmoda, att många felsteg skola begås.

Det måste wißerligen uppwäcka förundran, att så få dödlige tillbringa sitt lif utan sorger och oroande bekymmer, samt likwäl beständigt önska att kunna göra det. Det måste uppwäcka förundran, att de dagligen, från morgon till afton, önska det, utan att göra något, för att uppnå sitt ändamål. Hwarifrån härflyter denna motsägelse; är det så swårt att upplösa den? Nej, dertill behöfwes blott en fast wilja och förakt för hwarje hinder, som lägger sig emot wårt sinneslugn. Eller erfordras det en mångfaldig

och utbildad kunskap, för att erfara, genom hwilka medel wi kunne lägga grunden till en waraktig sinnets förnöjsamhet? Nej, icke en gång detta behöfwes; ingen lärdom fordras för att wara lycklig. Den Heliga Skrift säger oß, blott med twenne ord, hwari den sanna lefnadswisheten består: **Betänk ändan.**

Ehwad du gör, så betänk ändan, så gör du aldrig illa. Håll dig ifrån orätt, så kommer dig icke olycka på. (Syr. 7: 2, 40.) **O, att de wise woro, och måtte besinna, hwad dem framdeles öfwergå skall.** (5 Mos. 32: 29.) Allt, äfwen det ringaste i wåra gerningar, har sina följder, hwilka wi hwarken kunna warseblifwa, ej heller förändra, och hwilka ofta, mot wår förmodan, blifwa orsaker till nya werkningar. Werldens, folkslagens, särskilta slägtens eller enskilta menniskors tillstånd är en följd af den tids, som förflutit, och denna tids beskaffenhet är sjelf följden af en föregående. Hwad som i dag sker, förbereder det, som framdeles skall inträffa. Den oförsigtighet, som du i dag begår, gör dig kanhända inom få år fattig, eller är första anledningen till din för tidiga död eller en swår sjukdom. Ett godt ord, som du i dag uttalar, ett ädelt werk, som du i dag fullbordar, bereder dig kanske, mot din förmodan, efter några års förlopp, ett godt bemötande, hwarest du icke sökte det, och på hwilket du ej tänkte, samt wänskapsbetygelser, hwilka du icke trodde dig hafwa förtjent.

Uti menniskans öden, liksom i den förnuftslösa naturen, är allt orsak och werkan, allt en kedja af händelser, utaf hwilka den ena alltid är en källa till den andra. Af de ringaste omständigheter utweckla sig ofta de wigtigaste förhållanden, hwilka omfatta och förwandla menniskors, slägtens, folkslags, ja, hela werldsdelars öden! I detta afseende, och om menniskan wore allwetande, skulle hon finna, att egentligen ingen af hennes handlingar är fullkomligt likgiltig, emedan hwar och en af dem har sina oundwikliga följder.

Blott detta enda kunne wi med säkerhet förutsäga, att alla de handlingar, som utföras enligt gudomliga lagar, naturens ordning, och förnuftets grundsatser, ofelbart skola werka på ett wälgörande sätt, och att deremot det, som strider emot deßa lagar, skall förr eller senare hafwa ett skadligt inflytande på oß och andra. All wår lefnadsklokhet består således deruti, att sätta oß i säkerhet för de skadliga werkningar, som främmande handlingar kunna hafwa, och wakta oß, att icke genom wåra egna gerningar förorsaka någon skada. Men då wi blott hafwa gerningen och icke deß möjliga följder i wår makt, måste wi fullborda den med wishet och försigtighet. Ty blott en god gerning har en god följd. Detta är naturens, detta är Guds lag.

Uti allt hwad du gör, så betänk derför änden, icke allenast i anseende till dina yttre gerningar, utan äfwen i anseende till dina i själens djup förborgade önskningar.

Hwarje dödlig har sina egna hemliga önskningar; mången anropar Gud att blifwa bönhörd, med en andakt och tillförsigt,

'åsom berodde hela lifwets lycka
)erpå. Och om Gud icke hör
)enna brinnande bön, om den
'orgliga motsatsen af det, hwar-
fter man långtar, inträffar, hu-
u nedslagen blifwer icke då sjä-
en; huru öfwergifwen tror man
ig då icke; huru benägen blifwer
nan icke, att twifla på den ewi-
je Fadrens godhet och barmher-
'ighet! Att wåra önskningar icke
ıppfylldes, war likwäl ett me-
)el för befordrandet, såwäl af
vårt eget, som främmande wäl-
ländl. Innan du gör någon
önskan och yttrar den för Gud
bönen, så betänk, hwilka möj-
iga följder den kan hafwa, om
)en bewiljas dig. Du önskar dig
'anske större rikedom, för att
'unna föra ett sorgfriare lif,
nen du känner dig för litet; du
kulle då kanske arbeta mindre
)å dina medmenniskors wälfärd,
)ch mindre anstränga dina kraf-
'er; rikedomen skulle hos dig upp-
väcka nya begär, som du nu
cke känner. För att wara sorg-
ri, behöfwer man icke rikedom,
ıtan blott en måttlig förmögen-
)et. Kanske är du, om få år,
cke mer bland de lefwandes an-
al. Din stora förmögenhet blifwer
å en arfwedel för andra, kan-
!e för dina barn, hwilka äfwen
unna derigenom blifwa lättsin-
ıigare, men åt hwilka Guds
försyn, enligt deras anlag och
änkesätt, ämnat en helt annan
ott, wißerligen en långt bät-
re, än du, med din inskränkta
lokhet, kan gifwa dem.

Så oskyldiga och ringa, ja,
t rättwisa äfwen dina önsknin-
ar må synas dig, så betänk
kwäl deras möjliga följder, om
e skulle uppfyllas. Ingen dag
r lik den andra. Hwad som i
ag synes dig wara det högsta
goda, kan i morgon af andra
grunder förekomma dig förhat-
ligt. Du förutser icke detta;
men Gud, som styr werlden, Han
wet det. Du bad kanske med tår-
fulla ögon och skälfwande läppar
om ditt sjuka barns, dina förål-
drars, eller din wäns lif — ack,
kanske är du sjelf, inom kort,
icke mer på jorden! Hwad gag-
nade det då, att din önskan upp-
fylldes? På dödsfängen fröjdar
du dig mer öfwer de älskade,
som du snart skall återse i ett
bättre lif, än öfwer dem, som
du lemnar efter dig på jorden.

Innan du således fat-
tar någon önskan, så öf-
werwäg dock deß möjliga
följder, och då skall du blifwa
måttligare i dina fordringar och
förnöjdare med den lott, som
Fadren i himmelen gifwit dig;
då skall du intagas af ett större
förtroende till Guds wishet, och
med kännedom af din swaghet,
tillägga uti hwarje bön, som
uppstiger från ditt hjerta: **Fa-
der, ske icke min, utan Din
wilja.** Och i sanning, den som
engång har bemödat sig att iakt-
taga måttlighet i sina önsknin-
gar, — som för öfrigt, full af för-
troende, lägger allt, som kan hän-
da honom, i Försynens hand, —
som med ädel undergifwenhet är
nöjd med det, som fallit på hans
lott, han har uppnått den san-
na lyckan; han är en wis, en
Kristen, och lefwer i Christi anda.

Betänk ändan. Då skall
du icke lätt störta dig i förderf
genom egen oförsigtighet, utan
förändra många af dina pla-
ner, som du, icke helt och hållet
ledd af ädla syften, uppgjort
för framtiden. Men då wi äre
i begrepp att utföra wåra före-
satser, skole wi fästa den allra-

strängaste uppmärksamhet på de följder, de möjligen kunna hafwa. Är gerningen engång fullbordad, är ordet engång uttaladt, är wågen engång tillryggalagd, då gagnar icke tanken på de möjliga följderne till annat, än att föröka wår fruktan och oro. Lättsinnigheten handlar utan plan, och hwarje lidelse har sin lättsinnighet. Men försigtigheten handlar aldrig utan öfwerläggning. Ofta är det ändamål menniskan önskar uppnå oskyldigt, och i sig sjelft oskadligt. Sällan wäljer en dödlig med afsigt och öfwerläggning ett dåligt föremål för sitt sträfwande; blott bofwen kan upptänka skändliga stämplingar. Men äfwen Kristne kunna wälja dåliga och lastbara medel, för att uppnå sina ofta wälmenta afsigter. Många, intagne af alltför stort begär, att hastigt och säkert uppnå sitt mål, låter den goda afsigten trösta sig öfwer de orättwisa medlen. Här förskingrar den ena, för att med anständighet underhålla sig och de sina, främmande egendom, som blifwit honom anförtrodd; der nyttjar en annan list och bedrägeri i handel och köpenskap. Här anlägger den ena hemliga ränker, och smickrar å ena sidan, under det han förtalar å den andra, för att någorstädes bekomma ett inflytande, hwarigenom han önskar blifwa nyttig; der handlar en annan orättwist mot den oskyldige, och blifwer ett werktyg för tyranner.

Redan ett allmänt ordspråk lärer, att äfwen det bästa ändamål icke helgar orätta medel. Genom din blotta önskan stiftar du hwarken ondt eller godt, så länge önskan och ändamål ligga förborgade i ditt bröst. Men gerningen är ditt medel; den är källan till ondt eller godt. Du kan icke förutse, om äfwen dina bästa afsigter skola lyckas, men werkningarne af dina medel, dina gerningar äro icke twetydige. Innan du derför skrider till fullbordandet af dina föresatser, så betänk ändan. Om din afsigt skall uppnås, är blott bekant för den Allwetande; men om den är werkligt ädel eller också blott ostrafflig, kan du sjelf inse. Betänk följderne, pröfwa godheten af de medel, hwilka du will begagna, för att komma till det önskade målet. Kanske äro just deßa medel de största hinder för dina afsigter; kanske afläsna de dig från samma mål, till hwilket de skulle föra dig. Mången blef tiggare just genom samma medel, hwarigenom han hoppades blifwa rik; mången blef ett föremål för sina medborgares förakt, då han tänkte förhöja sitt wärde i deras ögon. Icke ändamålet, utan medlen gjorde honom föraktlig, och ingen kan urskuldas af den dåliga förewändningen: jag har likwäl menat wäl.

Betänk ändan! Ditt ord, din gerning har alltid någon följd. Derför handla aldrig i samma ögonblick, som någon lidelse uppläger hos dig, och tro icke sådane begärelsers mest lockande retelser. Då du skulle blygas att offentligt wisa deßa begär, så skola också deras werkningar ofelbart blifwa sådane, att du äfwen för dem måste rodna. Hafwa så många bittra frukter af din fordna dårskap ännu icke gjort dig wis? Hwarför beler du barnet, som, då det engång med smärta begråtit sin oförsigtighet

tt widröra elden, likwäl för andra gången sträcker handen för lära lågan; liknar du icke sielf detta barn? Hwarför långtar du efter inre waraktigt sinneslugn, efter en lycka, som är upphöjd öfwer all tillfällighet, då du icke sielf will wara lycklig?

Betänk ändan, då du genom din egensinnighet stör din husliga fred; kanske blifwer frukten deraf en bekymmerfull lefnad, en förstörd helsa, dina anhöriges förakt och efterwerldens tadel. Hwarför lägger du så stor wigt på småsaker; hwarför fordrar du samma öfwerseende med din herrskystna egensinnighet, hwilket du wägrar att wisa med andras swaghet. Kanske är din affigt icke oädel; men dina medel äro likwäl orättwisa och okloka. Derför störtar du dig sielf och dina anhöriga i förderf.

Betänk ändan, wansinnige spelare, som först känner ett hemligt wälbehag för tärningar och kort, men slutligen fattar en så ytterlig begärelse derför, att den swårligen kan utrotas. Du skall undergå spelares wanliga öde, — det, att sedan dina kropps- och siälskrafter blifwit förtärda, se din sista förmögenhet förswinna samt intet annat wara dig öfrigt än tiggarstafwen, och en af tusende qual beledsagad förtwiflan. Redan i dag föraktas du af ädlare menniskor, beklagas du af dina anförwandter; detta förakt, detta medlidande är den kyddandes röst. Betänk ändan!

Betänk ändan, du som intages af det fåfänga högmod att wilja lysa inför dina medborgare, och slutligen blifwer ett föremål för deras medlidande. Hwad kan det gagna dig, att du anstränger dig mer än din förmögenhet tillåter, för att synas rikare än du är? Kanske är redan din hushållning i oordning, kanske ser du icke mer någon utwäg att kunna betala dina skulder, och lefwa såsom en ärlig man. Hwarför fortsätter du dina omkostnader, då du borde inskränka dem; hwarför förstorar du faran att bringas i elände, genom nya penningelån; hwarför köpa dig fri från en förlägenhet, då du betalar den med twenne nya? Ditt ändamål kan wäl gillas; du will icke ådraga dig offentlig wanära; men medlen äro orättwisa och föraktliga, samt skola slutligen bringa den wanära öfwer dig, som du söker att undwika. Betänk ändan!

Betänk ändan, du oskuldens förförare, som, lockad af din sinnlighet, brinner af begär att fullborda ett nidingswerk. Ja, denna skändliga gerning är wäl möjlig; men oundwikliga äro också deß följer. Besinna dig. Lugn, ära, sinnesfrid stå på spel. På andra sidan om dina wällustiga känslor skall du se en afgrund, ångerns blodiga tårar och en wild förtwiflans qual. Träd tillbaka och betänk ändan! Om du ock wißte hwad din frid tillhörer, säger wår gudomlige lärare, så wore du det wißerligen i denna din dag betänkandes. (Luc. 19: 42.) Så talade Du, Meßias, till Jerusalems wansinniga stad, då Du närmade Dig den, och gret öfwer den. Så säger Du äfwen till mig, då Du också för mina synder skull har utgjutit tårar och blod. Jerusalem hörde Dig icke. Denna stad begabbade Dig, Helige, som warnade den, men fann snart en ryslig undergång.

hwarje enskilt syndare förnyar detta sorgliga skådespel, bespottar Dig, och finner sin undergång. We mig, om jag skulle bekymmerslös betrakta dessa fruktanswärda exempel.

Betänk ändan skall wara mitt walspråk under alla mina företag, så skall jag aldrig förorsaka något ondt. Då skall den ädla handling, som jag fullbordar, — det bemödande, hwarmed jag undertrycker en upprorisk lidelse, uppfylla min själ med angenäma förhoppningar, emedan intet godt kan ske utan goda werkningar, både för mig sjelf och andra. Då skall jag njuta en sinnesfrid, efter hwilken andra förgäfwes längta; då skall jag bereda mig en lycka, som utgör föremålet för alla dödliges önskningar, men som blott uppinnes af få; då skall jag, äfwen under yttre armod, wara rik genom att inskränka mina blygsammaste önskningar, — äfwen uti ett ringa stånd wara aktningswärd, genom den wördnad, som redlighet och dygd uppwäcka hos alla menniskor; då skall jag winna en förnöjsamhet, som ej är frukten af stillade begär, och åter kan förswinna och då nya uppstå; utan en förnöjsamhet, sådan som Du, o Jesus, under hela din lefnad, bewarade inom ditt bröst, en återglans af den stilla himmel, hwilken dygd och fromhet skapa inom menniskans egen själ.

Den 2 Juni.

Skyldigheten att werka genom ett godt efterdöme.

Matth. 5: 15, 16.

Blott på Dig, o Jesus, will jag akta,
Att min lefnad må ett mönster bli.
Blott din sannings ljus will jag betrakta,
Och min sällhet söka deruti.
O, må din kärlek mig till dygd upplifwa,
Och milda lagar för mitt hjerta skrifwa!

Ofta hör man menniskorna, då utomordentliga utswäfningar eller grofwa förbrytelser omtalas för dem, klagande upprepa, att goda seder blifwa allt mer sällsynta, och att gudaktigheten börjat i betydligare mån aftaga. Men det gifwes dock ett annat, långt större bewis på det allmänna sedeförderfwet, hwilket man ogerna will erkänna, emedan man då måste tillstå, att man, tywärr, icke utgör något undantag derifrån. Och detta bewis består deruti, att de fleste Kristne, af fruktan att göra sig löjlige, icke hafwa mod, att wara så goda och ädla, som de eljest skulle kunna wara. Ett sådant förhållande tillkännagifwes redan af det allmänna ordspråket: ibland wargar måste man tjuta.

Sällan finnes någon menniska nog ståndaktig, för att handla i öfwerensstämmelse med sina

ättre grundsatser, då de strida mot mängdens begrepp. Man vill hellre wara förakflig, än hjlig, — man kan förr uthärda olkets tadel, än deß gäckeri. Utvisar icke detta lika mycket deras swaghet, hwilka, af fruktan för andra, blygas att wara dygdige, som det bewittnar ett förwerfwadt tänkesätt hos dem, hwilka dele de ädlaste menniskor, såsom narrar och swärmare?

Ett sällskap af lättsinnige fråsare omgifwer dig; ungdom och örmögenhet locka dig, att deltaga i deras nöjen. Än förekommer dig deras osedliga talesätt motbjudande, än deras utswäfningar; men har du wäl mod att högt tillkännagifwa din afsky, och blifwa ett mål för deras begabberi?

Ofta har du befunnit dig i sådane kretsar af bekanta och obekanta, hwarest det glädtiga samtalet slutligen öfwergått till omdömen öfwer frånwarande medmenniskors dygder och laster. Snart hörde du då förtalet uppbdia sin röst, och för ett skämtande infalls skull blef den redlige berdöfwad sitt goda namn, och oskulden mißtänkt. Du war ganske öfwertygad om falskheten af allt det, som ondskan här talade med leende mun; men du hade icke nog styrka, att framhärda i din bättre öfwertygelse, att förswara de frånwarandes sak, och motsäga hwarje orättwis beskyllning. Lägg handen rodswande på ditt hjerta, och tillstå, att du ofta, mot din bättre öfwertygelse, för att behaga andra, instämt i den ton, som ingång blifwit wäckt; att du ofta åsidosatt heliga pligter, för att ej bryta mot hwad du kallar höflighetens lagar.

Af många munnar upprepas wäl det sköna ordet: fosterlandskärlek; men hwem råkar icke i förlägenhet, då nöden fordrar, att han för fäderneslandets skull skall taga ett owanligt steg, bringa ett swårt offer, eller uppmana sina medborgare till werksamt bistånd. Så god och nyttig mången gerning än må wara, will likwäl ingen wara den förste att fullborda den och derigenom blifwa en föresyn för andra. Man fruktar, att af folket anses såsom en dåre, en hycklare, eller en äregirig swärmare. Man will wänta, tills man får se, om flere skola räcka handen att utföra gerningen. Man will icke stå ensam, och kallar det blygsamhet, som i sjelfwa werket är en frukt af wankelmodig stolthet.

Nej, det är ingen sann och kristlig blygsamhet, att blygas för det goda, som man har styrka och böjelse att utföra; det är ingen sann blygsamhet att hellre deltaga i dårskaper och förderfliga gerningar, än att utmärka sig genom ett afslag; nej, denna blygsamhet är falsk, den förnekar dygden, och wanärar sig sjelf. Du fäster mer afseende på wilsefarande dödliges meningar, än på de sanningar Jesus, din gudomlige Lärare, förkunnat; du föredrager werldens dom framför Guds; du will tjena twå herrar och blifwer en förrådare mot begge.

Den sanna blygsamheten, hwilken pryder den Kristne, will icke prunka med dygden, men uppoffrar den likwäl aldrig för dårars omdömen. Blygsamheten utöfwar hellre i stillhet det goda, men försmår ej heller att offentligtgöra, det, då nödwändighe-

ten så fordrar. Den söker ingen ryktbarhet för sina gerningar, och har derför äfwen mod att lida förakt och bespottelse för dem.

Jesu efterföljare bekänna Honom offentligt. Den wän är mig misstänkt, hwilken wäl i wårt enskilta umgänge kallar sig min, men i offentliga lifwet rodnar att hafwa bekantskap med mig. Han är icke helt och hållet min wän. Derför kan ej heller den kallas Kristen, som är nog swag, att med ord och gerningar inför werlden förneka Christus. Derför sade Jesus till sina Lärjungar, då Han förberedde dem, att de skulle ut[illegible] i werlden: Hwar och en som mig bekänner för menniskor, honom will jag ock bekänna för min Fader, som är i himmelen; men den som mig wedersakar för menniskor, honom skall jag ock wedersaka för min Fader som är i himmelen. (Matth. 10: 32, 33.)

Denna föresats, att i alla offentliga handlingar, i alla lifwets omständigheter iakttaga rättwisa, utan affeende på den låga hopens omdömen eller hånlöje, är ganska olika med det sätt att tänka, som uppstår af ett fariseiskt högmod.

Äfwen Fariseen utöfwar offentligt det goda, men icke af ren pligtkänsla, utan af sjelfkärlek. Hycklaren will synas bättre än han är; han prålar med en dygd, som icke bor i hans hjerta. Han talar sanning, men icke af kärlek, utan af hat; han utdelar almosor åt behöfwande, men icke af barmhertighet, utan för att förwärfwa sig bifall och aktning. Han åtager sig gerna att befordra offentliga anstalter för att blifwa bemärkt, samt utöfwar det goda och nyttiga fö[r] att tillwinna sig de mäktige[s] gunst och uppseende bland folke[t]. Han älskar icke dygden sjelf, u[tan] kan belöningen, som den ka[n] medföra, nemligen ära, högr[e] embeten och ett utwidgadt inflytande. Han, som offentligt förkunnar menniskokärlek, arbeta[r] i hemlighet att störta sin med[-] täflare; han, som offentligt [ifrar] mot sedeslöshet, mättar [i] fördoldt sätt sin törst efter hämn[d]; han, som i Herrans tempel, el[-] ler wid läsningen af en andlig bok, eller wid åhörandet af en rörande händelse, gråter medlidandets och bedröfwelsens tårar, tillåter sig att beröfwa enkor och faderlösa deras egendom, att förslösa anförtrodt gods, att störta en fattig slägt i förtwiflan, hwilken icke uppfört sig efter hans wilja.

Helt annorlunda är Jesu och hwarje Hans efterföljares tänkesätt. Han will dygden, men icke dess sken, — gerningen, men icke ryktbarhet. Han utöfwar hwad pligten bjuder, äfwen om werlden skulle fördömma honom. Han går rättwisans wäg, äfwen då den är förenad med faror. På detta sätt wandrade Jesus Christus modigt den wäg, som förde till korset.

Den dygdige och wise uppfyller icke allenast enskilt och inför werldens ögon sina pligter, ehuru man ock må bedömma honom, utan han begagnar äfwen med glädje hwarje tillfälle, då han genom ädla gerningar kan wara en föresyn för andra. Låten — så befaller wår gudomlige Frälsare — låten edert ljus lysa för menniskorna, att de må se edra goda gerningar, och prisa eder Fader, som är i himmelen. (Matth. 5: 16.)

Wi skole bemöda oß, att genom efterdömen i det goda ingifwa andra mod, att handla på samma sätt som wi. Detta är så mycket förr en pligt för hwarje rättsinnig man, uti en tid, då det alltmer synes blifwa en wana, att lika mycket blygas för sina dygder som för sina laster; då det anses wara en förtjenst, att stå såsom en outransaklig gåta, och då omständigheter fordra, att icke uppenbara för någon, hurudan man i sjelfwa werket är. Der denna ton är rådande, blifwer det äfwen för den nedrigaste menniska lätt att anses såsom redlig, ty hwaruti skiljer sig då den ena från den andra? Der detta bemantlande af menniskans sanna tänkesätt räknas bland goda seder, der föredrages ett konstladt hyckleri framför sanningen, skenet framför wäsendet, och uppförandet framför gudaktigheten; der liknar den ena menniskan den andra; alla iakttaga större eller mindre grad af förställning; alla äro egenkärlekens tjenare.

Det är hwarje Kristens pligt, att undwika denna oädla undergifwenhet under antagna plågseder. Ty menniskan blifwer slutligen det, som hon i början blott af förställning syntes wara, och wanan öfwergår snart till hennes andra natur.

Denna pligt blifwer af ännu större wigt och nödwändighet för oß att uppfylla, när wi lefwe uti tider, då smädaren pryder sig med sköna namn, och utan blygsel framgår på sin bana. Men då den fräcka bofwen wågar, att offentligt skryta med sin osedlighet, så framställ för folkets ögon efterdömen af en dygd, som är Gudi behaglig. Då andra leka med edet, samt utgifwa förräderi såsom klokhet, så wisa dig såsom en man af ära och redlighet, samt uppelda dina medborgare genom hjeltemodiga efterdömen, att utan fruktan för faror och motstånd, beträda en helt annan bana, beträda dygdens och redlighetens wäg. Då lättsinnigheten anses älskwärd och äktenskapsbrytaren ursäktas, så wisa dig i hela din oskuld och dina seders renhet. Lasten förleder och dygden hänrycker genom sitt efterdöme; du skall icke länge stå enfam; de dygdiges wördnad och syndarnes fruktan skall möta dig.

Det är hwarje Kristens pligt, att genom sin wandel blifwa ett ljus för andra. Ty tusende förträffliga lärdomar göra ej så stort intryck på hjertat, som efterdömet af en enda rättwis och skön gerning. Så lyser wår gudomlige Frälsare såsom ett mönster för oß, och Han skulle icke hafwa blifwit menniskoslägtets Frälsare, om Han icke med mod lidit försoningsdöden på korset; Han hade icke då kunnat uppelda sina Lärjungar till lika ståndaktighet, och den första kristna kyrkans martyrer skulle icke då, utan att swigta, hafwa lidit smädelse och död för sin trosbekännelse. Helfwetet hade då skolat triumfera, hedendomen skulle hafwa segrat, och den ewiga sanningen skulle hafwa utslocknat på samma gång som den man, hwilken först förkunnade den.

Låten edert ljus lysa för menniskorna, att de må se edra goda gerningar. Så uppmanar Jesus Christus, hwilken alltid handlade såsom Han lärde. Denna uppmaning till kristligt hjeltemod gifwes såwäl den höge,

som den låge, såwäl ynglingen som gråhårsmannen. Det goda som wi utöfwe, skole wi således utöfwa offentligt, och utan afsigt.

Af denna uppmaning kunne wi wißerligen icke få någon anledning, att handla endast i afsigt att blifwa bemärkta. Nej, wi wete att intet efterdöme werkar mindre på menniskohjertat, än det som gifwes af den enda orsak, att det skall gälla såsom efterdöme. Sådane, mödosamt sökta tillfällen, att wisa sig från en god sida, tillintetgöra intrycket af det goda, som frambringas, emedan man alltid mißtänker, att hemlig fåfänga warit en af gerningens bewekelsegrunder. Det är icke blotta gerningen, som skall wara ett efterdöme, utan äfwen det tänkesätt, som föranleder den. Men ocksä utan att sorgfälligt upptänka tillfällen till goda efterdömen, finne wi genom Guds skickelse tillräckliga anledningar dertill. När andras ondska och försumlighet är nära att reta dig till wrede, så gif efterdöme af saktmod; när tillfällen erbiuda sig, att förödmjuka dina fiender, så gif efterdöme af ädelmod; när andra låta omständigheterne bestämma sitt uppförande, och med lättsinnighet kunna bryta eder, så gif efterdöme utaf rättsinnighet; när förföraren närmar sig dig, för att göra din dygd wacklande, så gif efterdöme af ståndaktighet; när din förmögenhet af någon olyckshändelse förringras, dina älskling ar dö, och männerna wända dig ryggen, då lyckan öfwergifwer dig, — så gif efterdöme af stilla undergifwenhet under Guds wilja.

Wi äre alltid pligtige att gifwa wåra medmenniskor efterdömen af en rättskaffens wandel, men isynnerhet böre wi uppfylla denna pligt, då wi innehafwe sådane platser i allmänna lifwet, att flere personers blickar nödwändigt äro rigtade på oß. Fadrens answarighet är wißerligen större än hans barns, och man fordrar mer af öfwerheten än af undersåtarne, mer af den wälmående än af den fattige, mer af den bildade än af den okunnige. Ju widsträcktare din werkningskrets är, ju mäktigare är det sköna efterdömet af din dygd, ju mer förförande efterdömet af dina laster. Du lefwer och werkar icke endast för dig; dina dygder upplifwa, dina laster förmörka en hel werld omkring dig.

Efterdömet af det goda är så mycket mer hänförande, då det gifwes genom handlingar, som synas mest swåra för de personers ålder och stånd, hwilka utföra dem. Derföre utmärkte Jesus för sina Lärjungar den fattiga enkan, hwilken blygsamt framträdde till det ställe, der almosor för de nödlidande samlades, för att gifwa sin mödosamt förwärfwade skärf.

Om den kraftlösa gubben undflyr ungdomens dårskaper, om den behöfwande undwiker slöseri, om den af naturen saktmodiga icke är hårdhjertad, eller aldrig låter sin wrede utbryta — hwem skall häruti se några efterdömen af dygder, eller kunna beundra dem?

Men om ynglingen, i sina års fulla kraft och häftighet, hatar lättsinniga gerningar; om han med afsky tillbakawisar wällustens retelser; om han med gladt mod underkastar sig ett ordningsfullt arbetes stränga la-

gar, under det han icke är känsolös för förströelsers och wanliga nöjens behag; han winner med rätta menniskornas beundran, och uppwäcker hos sina jemnåriga ett begär att likna honom.

Derför bör hwar och en bemöda sig att gifwa werlden ett godt efterdöme af sådane dygder, hwilka man minst wäntar af honom. Må krigaren framträda på slagfältet, dit pligterna mot thronen och fäderneslandet kalla honom. Må han der wara ett lysande mönster för menskligheten, må han skona den wärnlöse, skydda den betryckte för sina wilda kamraters grymhet, rädda den förföljdes förmögenhet undan rofgiriga händer, och förswara oskulden för de djuriska begärens anfall.

Må den mäktige, hwilken omgifwes af ryktbarhet, wälde och glans, gifwa efterdöme af ädel blygsamhet; må han föredraga det ljufwa medwetandet att hafwa uppfyllt sin pligt för en låg egenkärleks smicker; må han, äfwen uti den ringaste bland menniskor, ära sin broder.

Må den, som af Gud blifwit begåfwad med utmärkta själsförmögenheter, som wunnit anseende för en högre bildning, eller för utmärkt lärdom,— må han gifwa ett ädelt efterdöme af wördnad för Religionen och Gudstjensten. Den obildade mängden kastar sina blickar på honom; han leder den genom sin föresyn, till aktning för det heliga, och de wördnadswärda inrättningar, som blifwit stiftade till befordrande af folkets sedlighet och gudaktighet.

Må den, som bekläder högre embeten, gifwa efterdöme af lydnad för lagen; må han äfwen der, hwarest han kunde göra undantag för sig sjelf, undwika skenet deraf; må han ära den gode medborgaren; må han dömma utan anseende till personen; må han icke hata af partiskhet, må han icke gynna egna anförwandter, och upphöja dem till embeten, under det han afwisar den förtjenstfulle, som kanske icke smickrar honom!

Må den förmögne gifwa efterdöme af enfald i seder, den rike af ödmjukhet. Må han framför ett fråssande gästabud föredraga äran, att rädda en behöfwande slägts wälstånd; må han förakta prakten af ett dyrbart husgeråd, för att uti armodets hydda göra dödsbädden mjukare för den sjuka och dödskampen lättare. Må han kläda sig och de sina mindre dyrbart, för att kunna förwandla de nödlidandes trasor till wärmande kläder; må han försmå lyckans ynnest wid spelbordet, för att åt faderlösa barn kunna bereda lugn och wälstånd.

Må medborgare af ringare stånd gifwa efterdöme af en grannlagenhet, som afskyr det oädla i låga förlustelser, i dryckeslag och fråsserier, samt föredrager sin själs förädling framför den låga hopens bullrande nöjen. Må han göra sitt stånd ansedt, genom redlighet i sitt yrke, genom ordning i sin hushållning, genom anständighet i sitt yttre uppförande. Nöjd med sitt stånd, utan stolthet och trotsighet, må han genom rättrådighet och insigter upphöja sig till de bättre bland folket.

Må den, som förkunnar Jesu läror, gifwa efterdöme af fördragsamhet mot främmande trosförwandter; må han hos menni-

skan blott hata lasten, men ej hennes troslära, och må han strångast bedömma sina egna fel.

Detta är att handla i Jesu anda, att låta Hans ljus lysa för menniskorna, och genom efterdömets segrande makt uppelda andra till kristlig dygd.

Må det således äfwen wara mitt mål, att utwidga Guds rike på jorden. Ack, huru långt har jag icke ända hittills warit aflägsnad derifrån; huru ofta har icke den herrskande umgängestonen giort mig wacklande i mina föresatser; huru ofta har jag icke råkat i förlägenhet, då jag bort gifwa ett berömwärdt efterdöme; huru ofta har jag icke rodnat att wara rättsinnig och from, af fruktan att derför ådraga mig lättsinniga menniskors bespottelse.

Nej, hädanefter skall det wara annorlunda. Jag will icke längre förneka min Jesus; jag will inför menniskor bekänna Dig, min själs gudomlige räddare, så, som Du skall bekänna mig inför din Fader. Hwarför l wer jag wäl på jorden; män för att behaga deßa sinnliga me niskor? Nej, min Gud, jag l wer för att blifwa wärdig d kärlek; jag lefwer ei för ögo blickets flyktiga dröm, utan f ewigheten.

Må smädaren le, om jag a wiker från den wanliga wäge må jag mißkännas af den me niska, som icke känner någon a nan werld, än sina jordiska fö hållandens trånga krets; jag ha mod att utöfwa dygden, och wil gifwa andra ett wälgörande efterdöme uti allt, som är mig swårast att fullborda.

Wäl mig, om jag finner att jag, utom min wetskap, werkat till andras bättring; om jag, genom mitt uppförande, uppeldat obekanta att omfatta dygden, att tänka på sin ewiga wälfärd! Jag kan göra det, och hwarför skulle jag icke då wilja det? Jag will det, och hwad hindrar mig då att kunna det?

Den 3 Juni.

Guds röst i menniskohjertat.

Apostl. G. 22: 7.

Du, Herre, ser och känner mig,
Mitt hjerta du ransakar;
Min hwilobädd, min wandringsstig
Du alltomkring bewakar.
Hwad steg jag går, hwad råd jag hör,
Hwad föresats jag wäljer;
Det ord, som på min tunga dör,
Den suck, jag hemligt swäljer,
Du wet och ser och täljer.

O blick, för klar, för underbar,
Att af min tanke följas!
Hwar, Herre, will jag gå, o hwar,
Att kunna för dig döljas?
Ty, steg jag öfwer molnens bädd,
Din glans mig der omflöte,
Och sönk jag neder, stum och rädd,
I jordens djupa sköte,
Är du mig der till möte.

Enhwar, som läser den heliga Skrift och med uppmärksamhet följer Kristendomens häfder allt ifrån deras början, finner wißer

ligen något underbart-förfärligt uti den syn, som fordom wisade sig för Apostеln Paulus. Jag har ofta med stilla eftertanke granskat denna märkliga händelse och alltid med häpnad deraf blifwit förd till åtanken af Guds allmakt.

I den tiden då Paulus, ännu kallad Saul, war en bland de Kristnes häftigaste förföljare, fanns knappt någon bland hela Judafolket nitfullare än han, att utrota den nya Läran. Sjelf inträdde han öfwerallt i de Kristnes församlingar, så hemliga de än woro, för att upptäcka, förråda och till bödlarne öfwerlemna deras medlemmar. Ja, sjelf tog han tillfånga och misshandlade dem, som trodde på Jesum. Och då Stephanus, den förste som blödde för Jesu Lära, stenades, stod Saul bredwid, fann wälbehag i denne oskyldiges död och gömde deras kläder, som stenade honom.

Allt hwad Saul giorde emot de Kristne, war enligt med hans bästa öfwertygelse. Han såg i dem blott affällingar från deras fäders tro; menniskor, som förnekade Moses och Profeterne; öfwerträdare af Jehovahs på Sinai berg utgifna lag; swärmare och nyhetslystne.

En dag, då han reste till Damascus, för att afhemta de derstädes upptäckte, i fångenskap försmäktande Jesu anhängare, samt föra dem fängslade inför domstolen i Jerusalem, och redan war nära Damascus, kringsken honom ett stort sken af himmelen, så att han sanslös och förblindad nedföll på jorden. Flere andra åtföljde honom, men endast han blef af det starka skenet beröfwad synen. Och han hörde en röst sägande: Saul, Saul, hwi förföljer du mig?

Denna syn war afgörande för hela hans återstående lefnad. Han förändrade sitt tänkesätt. Han erkände, att Frälsaren Jesus, hwilken han förföljt, war sann Gud, och blef från den dagen dess trognaste bekännare. De förföljelser, hwilka han kort förut beredt andra, underkastade han sig nu willigt sjelf. De plågor, de bojor och fängelser, hwari han för Jesu Läras skull låtit andre försmäkta, led han nu sjelf för samma Läras skull. Han lät döpa sig, bibehöll intet af sitt förra tillstånd, bortlade sjelfwa det namn, som warit så fruktanswärdt för de första Kristne, och kallade sig Paulus.

Likasom Paulus fordom, så hör ännu i dag hwarje menniska Guds röst. I lifwets wigtigaste ögonblick ljuder den ofta mildare eller allwarligare till enhwar: hwi förföljer du mig?

Likasom Paulus har wäl hwarje till mogna år kommen menniska någon ifrig önskan, hwilken hon gerna, ja, ofta med häftigt begär will se uppfylld, och dertill anstränger hon alla sina krafter. Hennes syftemål är icke alltid ädelt, hennes affigter sällan derwid så rena, som Apostеln Pauli, hwilken endast wille försware den Israeliterne på Sinai gifna Mosaiska Lagen emot de förmente nyhetslystne. Likwäl framgår han till det önskade målet. Hans företag misslyckas. Men hwarje fruktlöst försök äggar honom blott ännu mera att winna sitt ändamål och i trots af allt motstånd uppfylla sin önskan. Midt under sina ifrigaste bemödanden inser han att Försynens plan är ganska olika med hans

egen. Han ser motsatsen inträffa af allt det han under händelsernas omwexling önskat, hoppats eller wäntat; — finner att hans wilja icke är den allsmäktige Werldsstyrarens wilja. Likwäl sträfwar han emot, likwäl kämpar han och strider, som skulle hans swaga arm kunna besegra den Ewige och styra det mäktiga alltförkrossande ödets fart. — Han bereder derigenom blott sin och de sinas olycka. Deß slag träffar honom förfärligt. Då hör han den warnande rösten: hwi förföljer du mig? Bestört stannar han på den olyckliga banan. Förgäfwes warnar honom den oblideliga skickelsen; förgäfwes warnar honom hans samwete. Han är för stolt att omwända och förbättra sig. Hans häftiga och wåldsamma begär föra honom allt närmare och närmare oundwiklig undergång. Han ser afgrunden öppen, men ännu bedrager han sig sielf. Hans egenkärlek will göra det omöjliga möjligt. Men snart är han wid det sista målet af sin fruktlösa wandring. Gud har dömt honom, och han nedsjunker i förderfwets djup.

Hwar och en förnimmer förr eller senare Guds röst i sitt hjerta; den ljuder stundom mildt och kärleksfullt, stundom allwarlig och hotande.

Den ljuder till oß utur Guds skapade werk, då de, prydda med sommarens fägring, omgifwa oß. Då wi med hjertat uppfyldt af jordiska omsorger eller syndiga begär, under medwetandet af wåra laster eller swagheter, träda ut i den fria, rena naturen, der allt — från daggdroppan, som darrar på gräset, till stjernorna på fästet, från masken, som krälar i stoftet, till örnen, som swingar i luften — förkunnar Guds godhet, kärlek och helighet; när wi med tjusta blickar beskåda Guds herrlighet i alla deß werk, när en ljuf hänryckning intager wårt sinne och wår upprörda känsla säger oß: huru god är ej Gud; huru ond och sinnlig är icke du! Huru rent är icke allt, som kommer från Hans hand, huru brottsliga deremot dina tankar, ord och gerningar — då ljuder den milda och kärleksfulla stämman i ditt hjerta: hwi förföljer du mig?

Då hösten öfwerhopar oß med Guds wälsignelserika gåfwor, då af åkrar, fält, ängar och trädgårdar näring hemtas för menniskor och djur samt wi otacksamme besinne, huru wi med hårdhet lemne många lidande utan tröst, huru många *tårar* wi lemne oaftorkade; då wi jemföre de stora gåfwor Gud förlänat oß och huru litet wi oaktadt deßa gåfwor uträttat till medmenniskors bästa; — måste wi då icke ofta på det högsta ogilla wårt uppförande? I deßa sjelfpröfningens stunder är det, som Guds röst mildt och kärleksfullt ropar i wårt hjerta: Hwi förföljer du mig?

Städer och byar blifwa lågornas rof; enkor och faderlösa gråta, syskon och barn gråta för sina älsklingar; den fattige griper darrande till tiggarstafwen; den rike står hjelplös och utan tak öfwer hufwudet. Detta är Guds allmakt! Utur krigets olyckor, de brinnande städernas lågor och deras inbyggares förlorade wälstånd ropar en röst till härjaren: hwi förföljer du mig?

Denna förfärliga röst talar äfwen i stormen och owädret, och

väcker den lättsinnige syndaren till allwarlig besinning. Den talar ur det krossande åskslaget, när ljungeldsstrålen ömsom antänder wällustingens palats och den fattiges koja. Det är denna röst, som hwiskar i den döendes suckar, när en pestsmitta eller farsot borttager hela rikens folkmängd. Denna stämma ryter utur den förfärliga stormen, då den med rötterna uppryckter sjelfwa eken, kullstörtar murar och begrafwer skepp i djupet af bölgorna. Den talar — men den talar icke till de döda. Deras lefnad har Gud förkortat. Han borttager såwäl den rättfärdige som syndaren. Döden är ingen olycka, så fruktanswärda ock de yttre omständigheterna än kunna wara. Denna röst talar till de lefwande, som skola wara wittnen till och höra omtalas dessa stora händelser. Förfärlig och hotande ropar till dem den Allsmäktige werldsstyraren: Hwi förföljer du mig?

Ofta midt under den ljufwa yran af jordisk lycka träffas wi af en stor olycka. Ofta beröfwas oss just det, som war wår afgud, och hwarwid wårt hjerta innerligast fästat sig. Ofta förlorar den, som blott lefde för att njuta och öka sin förmögenhet, densamma helt och hållet eller åtminstone största delen deraf. Ofta förlorar den snarast all ära, som glömde hwarje högre pligt blott för fåfängan att winna ryktbarhet, att höja sig öfwer och förtrycka sina medborgare. Ofta beröfwas den genom döden sin maka, sitt älskade barn eller sin wän, som af kärlek för dem wanligen glömde, att härnedre är intet waraktigt, att man blott skall fästa sig wid dygden, att man här i werlden blott måste lefwa för himmelen, att icke det timliga utan det ewiga, som äfwen finnes i det timliga, förtjenar wår dyrkan. Utur den giriges förlorade rikedom, den högmodiges förnedring och den älskade bortgångnes förbleknade anlete höres Guds röst: hwi förföljer du mig?

Hwad? Kan en menniska förfölja Gud? Hwad will det säga att förfölja Gud?

Då menniskan förföljer någon af sina medmenniskor, sker det derigenom, att hon handlar twertemot hwad den senare will och önskar, och söker att tillintetgöra dennes afsigter. Wanartiga barn förfölja sina föräldrar, då de med otacksamhet löna deras wälgerningar, då de med harm och förakt, med hån och lättsinnighet, med lastbara tänkesätt och gerningar, förbittra deras lif, af hwilka de emottagit sitt eget.

Sannt är det wäl, att wi icke kunne förfölja Gud, på samma sätt som wi förfölja wåra likar, ty wi kunne icke se honom. Wi kunne icke förfölja Jesus såsom Judarne gjorde, då de uppsökte Honom, förde Honom till domstolen, begabbade och släpade Honom till korset. Men äfwen Paulus kunde icke personligen förfölja den Uppståndne och till himmelen uppfarne Jesus; men likwäl ropade till Honom en röst från höjden: Saul, Saul, hwi förföljer du mig?

Jesus sade: sannerligen säger jag Eder, hwad I hafwen gjort en af dessa minsta mina bröder, det hafwen I ock gjort mig. Jag war hungrig och I gåfwen mig icke äta. Jag war törstig och I gåfwen mig icke dricka. Jag war huswill och

I herbergaden mig icke: naked och I klädden mig icke; jag war sjuk och i häktelse och I söften mig icke. Förgäfwes swara wi: Herre, när sågom wi dig hungrig eller törstig eller huswill eller sjuk eller i häktelse. Jesus swarar: sannerligen säger jag Eder: hwad I icke hafwen gjort en af desza minsta, det hafwen I ock icke gjort mig. Matth. 25: 40—45.

Du, som med hjertat uppfyldt af bitterhet och afund, hatar, förtalar eller smådar någon af dina medmenniskor, för att beröfwa honom sin ära eller sitt goda namn och rykte — du är den som förföljer Jesus! Du, som wredgad öfwer en inbillad eller werklig oförrätt blott lefwer för att hämnas, och icke hwilar förrän du skadat din fiende — du är den, som förföljer Jesus. Du, som genom ocker förtrycker den fattige, tillegnar dig eller orättwist behåller andras egendom, bedrager eller beswiker den enfaldige i handel och wandel, samt hemligen eller uppenbarligen tillfogar din nästa orätt — du är det, som förföljer Jesus. Du, som af egennytta eller sjelfkärlek endast till din fördel begagnar de ägodelar du genom Guds nåd erhållit, som hellre förslöser ditt öfwerflöd på kräsliga rätter, präktiga kläder eller dyrköpta lustbarheter, anwänder det till allmänt nyttiga företag, till medmenniskors gagn eller Fäderneslandets bästa — du är det, som förföljer Jesus. Du, som genom wällustens anslag förstör oskuldens lugn och frid, äkta makars husliga sällhet och dina egna ädlaste kropps- och själskrafter — du är det, som förföljer Jesus. Ty hwad du gör eller icke gör emot andra, det har du äfwen gjort eller icke gjort emot Honom sjelf.

Wi förfölje Gud genom uppsåtligt förakt för Hans heliga lagar. Så förfölja barn sina föräldrar, då de förakta deras böner eller befallningar eller helt och hållet bortglömma fader och moder eller stolt förneka dem för werlden. Menniskan förnekar Gud, om än icke med läpparne, ty hon skulle då anses för wansinnig, dock med hjertat, om hon så lefwer och handlar, som skulle det icke finnas någon rättfärdig Gud i himmelen.

Det finnes en Gud ropar syndarens samwete. Det finnes ingen Gud ropar syndarens gerning. I hans hjerta äro sanningens och rättwisans ewiga lagar inplantade, och likwäl stämplas hans gerningar af orättfärdigheten och falskheten. Häruti är Gudsförnekelse. Han ingår i den Högstes tempel, han skådar den kristliga Församlingen fördjupad i andakt och bön, han hör Guds heliga ord förkunnas, och förmanas att uppfylla sina pligter; men han återgår till det wanliga lifwet, utan att wara förbättrad, utan att engång wilja aflägga sina fel, utan att göra något försök att föra en dygdigare wandel. Detta är förakt för Gud och Hans heliga lagar, hwilka menniskan aldrig ostraffadt glömmer. Wisza högtidliga ögonblick inträffa, då hennes hjerta röres och blifwer wekare, då hon räddas från en stor wåda eller då hon oförmodadt erfar en stor och owäntad glädje, då hon förtärd af plågor ligger på sjukbädden, eller gråter wid den ömt älskades graf. Då känner hon, att den allsmäktige Guden råder äfwen öfwer henne. Då

·finnar hon sin owärdighet in·
je den Allrahögste, och Hans
ist ropar i hennes hjerta: hwi
afwer du alltid förföljt mig?
on går in i sig sielf. Hon
ngrar sina öfwerträdelser. Hon
nner, att det jordiska är af in·
et wärde, hon inser nödwän·
igheten, att genom den allena
aliggörande tron på Jesus och
ygdens utöfning förenas med
Gud. Hon beder och gör hög·
dliga löften. Men — ögon·
licket förswinner. Den wigti·
a lefnadsstunden förgätes åter.
Känslans första listighet min·
kas. Hon erinrar sig knappt
et förflutna och utropar med
räckhet: jag war då en swär·
nare! Så tröstar hon sig sielf
fwer sin egen förnedring. Så
ryter hon det löfte hon swurit
en Allsmäktige. Werlden gäller
ör henne mera än ewigheten,
nenniskodom och den sinnliga
njutningen af detta lifwet mera
in Guds dom. Häruti är för·
ikt och ohelgande af den Allra·
högstes Majestät. Om hon gif·
wit en annan menniska, en Fur·
te, en Konung, ett dylikt löfte,
å skulle hon måhända hafwa
hållit det; men hon håller icke
hwad hon lofwat Gud. Inför
nenniskor, stoftets barn, will hon
ynas redlig, men icke inför den
wige Guden. Hon fruktar för
nenniskors bestraffning, men hon
ruktar ej, att blifwa straffad af
en Högste och rättwisaste We·
ergällaren.

Sjelfwa den ostadighet, hwar·
ned wi den ena stunden wilje
itöfwa det goda och stunden der·
fter begå det onda, är ett brott
mot den djupa wördnad wi äro
kyldige wårt lifs Herre och alla
verldars beherrskare. Denna lätt·
innighet, hwarmed wi öfwer·
lemne oß åt de yttre föremålens
flygtiga intryck och aldrig inrät·
ta wåra gerningar efter wår pligt
eller Jesu anwisning, utan ef·
ter wåra begär, är hädelse mot
den store Guden, hwilken wi wä·
gre hwarje offer, så snart det
kostar någon sielfbesegring, då
wi deremot egne wåra sinnliga
begär äfwen de swåraste upp·
offringar.

Derför höres så ofta och all·
warligt, såwäl i wåra glada som
sorgliga öden, denna Guds röst
i det syndiga menniskohjertat:
hwi förföljer du mig?

O, den som hör denna röst,
han wände om! Hwarföre förfölja
den, som älskar oß med ändlig
kärlek? Hwarföre förakta Honom,
som beskärmar och uppehåller oß,
och emot hwilkens wilja wi icke
skulle kunna upplefwa nästa ögon·
blick? Hwarföre förneka Honom,
som uppenbarar sig i alla werl·
dars prakt, i naturens gåtwor,
i den sorgfullaste af wårt lidan·
des dagar, och om hwilken wårt
samwete ewigt wittnar?

Ångra dig och wänd om lika·
som Paulus, då han hört den
warnande rösten, och blif som
han, i stället för Jesu förföljare
Hans trognaste wän och efter·
följare, hans afbild i tankar,
ord och gerningar. O, min själ,
sielfwa denna stund, sielfwa den·
na betraktelse, hwaruti du nu
är fördjupad, är en Guds röst,
som ropar i ditt hjerta: äfwen
du — äfwen du, hwi förföljer
du mig?

Nej, ack nej, o min Frälsare,
o, mitt lif; jag will icke wara
bland dina förföljares antal. Nej,
ack nej, jag will icke glömma,
att allt det onda jag tillfogat an·
dra, har jag äfwen tillfogat di·
na bröder, ja, dig sielf. Jag

fria, af synden aldrig oskårade, det gudomliga! Den helige Ande år således den wåldiga, lifwande kraft, som höjer till det öfwersinnliga, till himmelen, — en gudomlig anda. Från Gud allena åger det heliga sin uppkinnelse. Ingen år helig, förutan Herran. (1 Sam. 2: 2.) Helighet år således en ren, öfwersinnlig håg och wilja att fullborda det fullkomliga och goda.

Lifwade af denna heliga, brinnande håg, höjde sig Herrans Lårjungar och började predika med andra tungomål, efter Andens ingifwelse. Det war ej wanligt menniskospråk, hwarpå man uttrycker sina tankar. Det år likwål fåfångt att wilja förklara, huru denna de första Kristnes underbara gåfwa warit beskaffad. Wi wete blott så mycket derom, att den, som talade med tungomål, utgjöt sitt andaktslågande hiertas, sin hånryckta själs kånslor och tankar i Gudomens sköte, — talade med Gud. Den som såg eller hörde en sådan, ehuruwål han icke kånde den bedjandes tankar, blef djupt fattad utaf dessa ljudande uttryck och yttringar af den heligaste förtjusning, hwilken spred en förklarande glans, ett englalikt behag öfwer den bedjandes hela wåsende. Deraf blefwo alla åhörare bland det sammanströmmande folket innerligt rörde. Personer af åtskillige folkslag, Parther och Meder, Phrygier och Egyptier, Österlånningar och Romare, kånde sig rörde. De trodde sig samt och synnerligen på sitt modersmål förnimma ett herrligt lof öfwer Guds dråpliga werk. Ty de förstodo ingifwelsens underbara utbrott, de hörde, de sågo de[?] hånryckte, bedjande kristne!

Men några kallsinnige åskådarewittnen, som endast af låg nyfigirighet infunnit sig, hörde samma toner, sågo samma personer bedja, och begrepo likwål intet af alltsammans. De logo åt den sållsamma uppenbarelsen, och sade blott: de åro fulle af sött win. Då uppträdde Petrus med de elfwa, höjde sin röst och tolkade för dem betydelsen af hånryckningens språk. Så begårde åfwen Paulus af Corinthierne, att de wille låta honom eller en annan förklara i begripliga ordalag det, som någon talade med tungomål, emedan denna gåfwa eljest skolat blifwa fruktlös för de öfrige.

"De åro ej druckne," sade Petrus, lifwad af helig ifwer, "utan detta år hwad Profeten Joel fordom skref: och det skall ske uti de yttersta dagarne, säger Gud: jag skall utgjuta af minom Ande öfwer allt kött: och edra söner och edra döttrar skola profetera; och edra ynglingar skola se syner, och edra åldste skola drömma drömmar."

Petrus åberopade en Profet af det gamla Testamentet, för att wåcka Judiska folkets wördnad, och tillika ådagalågga, huru dessa ålderdomens förutsågelser, hwilkas mening långe warit otydlig, eller hwilkas uppfyllelse hittills ståds[e] uteblifwit, öfwergått till fullåndad werklighet. Sedan berättade han för Judarne den korsfåste Jesu af Nazareth lefnadslopp och förföljelse; huru Gud uppwåckt honom från de döda och höjt honom till sig, samt huru Guds helige Ande nu, genom Honom, blifwit utgjuten öfwer alla Hans bekånnare. Denne Jesus, denne korsfåste, denne uppståndne, hade af Gud blifwit upphöjd till en werldens

Messias. Den, som lät döpa sig i Jesu Messiä namn, han skulle likaledes undfå den helige Andes gåfwa.

Så talade Petrus. Något utomordentligt hade tilldragit sig. Här stodo män, ynglingar, quinnor, om hwilka man i allmänhet wißte, att de till större delen woro Galileer, olärdt folk af ringa härkomst. Derföre frågade alla hwarandra med förwåning: "hwadan denna wisdomet?" Här stodo män, ynglingar, quinnor, som hitills fört ett ängsligt lif under fruktan för Judarnes hämd, och nödgats i hemliga fristäder söka skydd mot Judarnes förföljelser. Nu framstodo de oförfärade, såsom högre wäsenden inför folket. De spåda, finkänsliga quinnorna kände numera ingen fruktan. De tycktes hafwa blifwit herrar öfwer deras öde, inför hwilka de nyligen darrade: de stodo der, och förkunnade med hög röst, att Jesus, den uppståndne, och ingen annan wore werldens Messias. Detta sade de med den fasthet och det dristiga mod, som sanningen allena kan ingifwa, åt ett folk, hwilket blott få weckor förut dömt den oskyldige Jesus till döden och Honom korsfästat. Högt och offentligt bekräftades af dem en sanning, för hwilken Jesus blifwit förföljd af Presterne och dömd till döden. Det war icke blott utan skygghet, men med ett obegripligt hjeltemod, som de trotsade Öfwerstepresters, Landshöfdingars och Konungars förenade wåldsmakt. De kallade sig de stora uppenbarelsernes wittnen. Detta wågade icke några få enskilte personer, utan en hel församling, bestående af ungefär 120 personer.

Oemotsägligt måste ett sådant uppträde försätta den lyßnande folkmängden i bestörtning och skaka den. Något sådant hade förr aldrig blifwit hördt i Jerusalem. Underbart hade fornwerldens profetior om Jesu person, såsom i detta meddelande af den utlofwade hugswalaren, sanningens ande, blifwit uppfylldt. Petrus framställde och styrkte detta.

Men han talade, eldad af den Helige Ande, af inre kallelse, utan förberedelse, utan konst, med segrande makt, med en honom sjelf obegriplig förmåga, hwilken den arme fiskaren förr aldrig känt hos sig; ej heller hade män någonsin funnit en sådan wältalighet hos honom. Han talade i lika djup anda och med likaså oförställd sanning som owanlig klokhet. Således åberopade han förnämligast de gamles wördnadswärda profetior. För det gudomliga han hade att förkunna, tog han ej sitt eget anseende, utan det gamla testamentets till stöd. Han började icke med föredraget af de nya uppenbarelser och lärор, hwarigenom Christus blifwit högre än Moses. Huru kunde en hastigt sammankommen folkmängd på några få timmar fatta allt, som Christus under loppet af flere år hade meddelat sina Lärjungar? — Nej; allt berodde derpå, att han först ingaf deßa tusende tro, tillförsigt och lust att dyrka den, som för werlden uppenbarat salighetens evangelium. Denne helige Lärare och dyre medlare borde först erkännas som Jehowahs utsände son, såsom stiftaren till en ny, nu började kyrka. Derföre berättade Petrus den Korsfästes och Uppståndnes lefnad;

och de hundrade, som med honom woro, stodo upp och bekräftade i egenskap af åsynawittnen Apostelns ord.

Denna gång plägade Apostlarne sedermera bibehålla i sina predikningar. De började icke tala om den nya läran, eller förklara densamma; utan, isynnerhet för Judarne, om Christi person, om hans Messianska wärdighet. War folket engång genomträngdt af sanningen, att Jesus war Messias, att numera ingen annan Christus war att förwänta, att numera frälsning och ewig salighet endast i och genom Honom kunde winnas: så följde ock deraf, att Hans uppenbarelse och lära skulle erkännas såsom härflytande från Gud och med hjertats tro omfattas. Detta är den enklaste och kraftigaste underwisningswäg. Som ett barn sielf icke med tillräcklig omdömesförmåga kan pröfwa wärdet af det nyttiga och helsosamma, hwilket det förnimmer af sina föräldrars och lärares mun, utan måste antaga det i förtroende till högre insigter hos dem, af hwilka det blef underwisadt till sitt bästa: så är äfwen tron på Jesus jemte kärleken till Honom grunden och början till hela wår förbättring, till wår genom Honom beredda lycksalighet.

Deraf kunne wi förklara, hwarföre under den äldsta kristendomen Läran om Jesu person blef ansedd såsom den första och wigtigaste; då deremot Frälsaren sielf, så länge Han lefde och lärde, talade långt mindre om sig, än om Gud, ewigheten, menniskans förhållande till den himmelska fadren, och om den dödliges heliga pligter mot Gud, nästan och sig sielf. Widare kunne wi deraf förklara, hwarföre nästan uti alle, än för hand warande, Apostlarnes bref, först alltid någon af trossatserne afhandlas, och sedan förklaringen af sielfwa läran om det, som hörer till en helig wandel, anföres. Endast då måste hwarje twifwel om lärarens sanning och anseende förswinna, när man, genom öfwertygelsen om hans kallelse, om fullkomligheten af hans egenskaper och renheten af hans wandel, insett hans wärde. Då först kan friwillig hörsamhet för lärarens wilja af den troende kännas och utöfwas. Så lyda undersåter sin öfwerhet dess glädjefullare, ju innerligare de blifwit öfwertygade om densammas faderliga kärlek, insigt och kraft.

Dock kunne wi derjemte inhemta af en sådan nödwändig egenhet i religionsunderwisningen, som i den äldsta kristna församlingen ägde rum, hwarföre i senare tider, då kristendomen redan war ansenligt utspridd, mer talades och striddes om Christi person, om hans förhållande till den himmelske fadren och om andra ämnen af dylik beskaffenhet, än om sielfwa läran. Ty då i början, till Judarnes och Hedningarnes omwändelse, Läran om Christo måste föregå Jesu Lära, ansåg man den förra wigtigast. Derom talade hwarje man; hwar och en med nya föreställningar, förändringar och tillägg. Så uppkom sedan ett af de första Kristne okändt lärobegrepp om det, som borde tros och icke tros. Så uppkommo olika meningar och partier, som bekrigade och förföljde hwarandra. Hwarje sekt trodde sig äga den sanna tron och fördömde den

andra. Och under det olyckliga grubblandet öfwer Försonarens person samt oförklarliga hemligheter, blef det sanna ändamålet med Hans sändning förgätet, och begripliga, till saligheten ledande, sanningar wårdslösade. Så gick Jesu Lära nästan helt och hållet förlorad under strid om hans personlighet. Man inbillade sig, att läran och trosbekännelsen allena befriade från syndens skuld och straff, samt förwärfwade saligheten; hwarföre man föga bekymrade sig om trons frukter, goda werk, hwilka skola ådagalägga, om wi äro genomträngde af Christi anda. Ja, i Jesu namn, i Hans, som ålagt menniskokärlek såsom det högsta af alla sina bud, utgjöto trosförwandterne hwarandras blod, och uppreste bål för olika meningar. Hwad war detta annat, än den forna, mordiska hedendomen, under hwilken lidelsernas blinda makt herrskade, hwaremot Frälsaren förgäfwes kämpat. Detta hade hwarken Herran eller Hans Lärjungar welat. Att älska Christus och uppfylla hans föreskrifter om sedligheten, det är — så lärde deßa sanne kristne — bättre än allt grubblande, wetande och lärdomsåflande. Och ehuruwäl än i dag tron på Jesus, den af Gud utlofwade Meßias, såsom werldens försonare och saliggörare, är wigtig att lära, och bör hos dem, som skola inwigas i kristendomen, föregå all annan lära; så utgör densamma likwäl icke hufwudsumman af wår kristeliga Religion, utan blott deß första del; den andra, ännu wigtigare, är Jesu egen lära om medlet att närma sig Gud. Läran om Christus och Hans förhållande till werlden och gudomen är tro, — är en oumbärlig grundwal; men läran om ett heligt lif i Jesu anda, i den kärleksrikes anda, — se der sielfwa byggnaden, som på denna grund måste uppföras. Utan tro är ingen kristligt stor gerning, ingen ren dygd möjlig. Men hwartill båtar ett träd utan frukt, en tro utan werk, en grund utan byggnad? Och det är för menniskan lättare att tro, än att handla kristligt. Derföre hören I uti alla kyrkor tron predikas; men sen, på alla gator samt i alla hus stolthet, winningslystnad, yppighet, hat, skryt, förtal, wällust, bedrägeri jemte andra laster, otillbörligheter och utswäfningar likwäl äga rum och bedrifwas. Deraf kommer, att de särskilta sekterne ropa i sina tempel och salar: "Här är Christus! Här är Christus!" Men sedan de lemnat deßa åt andakten inwigde, oftast af skrymteriet wanhelgade rum, förbanna de hwarandra inbördes. Men en mord- och förföljelselysten tro är ej den kristna. Nej, I, som oskären det allraheligaste, som ej kännen det minsta af dens barmhertighet, till hwilken I bedjen, — i edra tempel dwäljes ingen Jesus; ty Han bor ej i edra hjertan med sin wälsignelserika menniskokärlek. I ären medömkanswärde offer för en werldshärjande förblindelse. Eller när och hwarest har Jesus Christus någonsin mördat, plundrat, från hem och fädernesland förjagat, från alla rättigheters åtnjutande uteslutit dem, som ej trodde på Honom? Likwäl mörden, plundren, förskjuten, eller störten I dem, som tro på Honom, i elände.

På den dag Petrus predikade, ökades de troendes antal till

fretusende själar. Men långt ifrån att hos deße ingjuta hat och förföljelselystnad, förmanade han dem till kärlek, tålamod och fördragsamhet, efter Jesu, den Gudomliges, föresyn. Sedermera skref han till alla, dem han omwändt: "wedergällen icke ondt för ondt, icke bannor för bannor: utan hellre twertemot wälsignen; wetande, att I ären dertill kallade, att I skolen ärfwa wälsignelse. (1 Petr. 3: 9.) I denna anda predikade Frälsarens första Lärjungar, fromt, kärleksfullt, fördragsamt, såsom Han sjelf hade brukat. Frukten af deras tro war icke mordlystnad, förföljande och hatfullhet, utan kärlek, ädelmod, wänskap mot hwar och en. När de uppmanade till kärlek mot nästan, förstodo de icke blott under detta namn sina trosförwandter och medkristne, utan hwarje menniska, af hwilken trosbekännelse, af hwilket folkslag som helst. Detta war deras hjertans gudomliga drift, detta den helige Ande, som lifwade dem.

Ack, helga, rena och förklara äfwen mig, Du Guds kraft, Heliga Ande, och gör mig till min himmelske Faders dyre barn! Styrk mig till alla goda werk och uppfyll mig med den wälgörande kärlek, i hwilken Christus, min förbarmare, lefde och led: — Men, när jag förwillas, o, skänk då mig din tröst, Du gudomliga kraft! När mina synder qwälja mitt samwete, och min tröstrika förhoppning om nåd och förbarmande hotar att öfwergifwa mig, o, tänd då åter hoppets gnista! Hwad mäktar jag utan Dig, Du Guds Ande? Genom Dig allena lefwer jag och förmår allt.

Den 5 Juni.

Kristendomens seger.

Matth. 13: 31, 32.

Ordets ringa frö så blifwer,
Under wård af odlarns hand,
Till ett härligt träd, som gifwer
Frukt och hägn åt alla land.
Menskoslägt! stäm glädjens toner,
I deß skugga lyckosam;
Stöd jen mot deß trygga stam,
Jordens furstar! edra throner;
Ty ej någon makt består,
Som af Gud sin kraft ej får.

Dygden, ljuset, glädjen, friden
I de helgas samfund bo,
Der det ewiga ur tiden
Uppgår för en salig tro.
Jord och himmel skall förswinna,
Men ej Herrans Jesu ord:
Wid deß slen wi en ny jord,
En ny himmel skole finna,
Der rättfärdighet och frid
Blifwa skall i ewig tid.

Pingstdagen är för hwarje kristen en fröjdfull högtidsdag, är likasom den kristna kyrkans födelsedag. Denna högtid förer mina tankar på Jesu Christi Läras fortplantning; den är en hi-

lorika om Guds andeliga wäl-
jerningar emot menniskoslägtet.

Äfwen i dag will jag sysselsätta min uppmärksamhet med att betrakta Jesu läras öden. Jag vill skåda, huru det senapskorn, som Frälsarens hand utströdde, uppwäxte till ett herrligt träd, af hwars skugga nu jordens uppwäxande folkslag wederquickas. Min själ skall läfwa den ewiga Försynens under, och tacksamt tillbedja Gud, som lät dem blifwa delaktige af denna Gudomliga läras wälgerningar.

Christus war icke mer ibland sina Lärjungar. Öfwergifne af deras wän och Gudomlige mästare lefde de nu i sorgfull ensamhet, nedslagne och djupt saknande den förswunne. Förgäfwes sågo de med längtan till himmelen efter Honom.

Men Pingstdagen förbytte deras förra modlöshet i ett lågande nit. Uppfyllde af Guds kraft, fattade af den helige Anda, uppträdde de nu för första gången offentligen och predikade för folket i Jerusalem, Jesu den korsfästes lära.

Deras tal hade en underbar werkan på den förwånade mängden af åhörare. Första dagen, då Jesu sanningebud förkunnade Hans lära, öfwergåfwo omkring tretusende menniskor af alla länd, åldrar och slägten deras fäders tro, och blefwo genom dopet medlemmar af Jesu rike.

Jesu lära, förkunnad uti deß ursprungliga och herrliga enfald, blef ock af alla med trones enfald antagen. Alla deß bekännare bemödade sig nu att genom hjertats förbättring förenas med Gud och blifwa ewigt lycksalige. Från de spädas läppar hördes nu sanningar, hwilka förut alla folkslags wisaste män blott oredigt kunnat framställa, eller knappast anat.

Kristendomen, i sitt ursprungliga skick, bestod icke i spetsfundiga stridigheter om trosläran, icke i lärda undersökningar; den war icke blott en lek för känslan och inbillningskraften; den bestod i stilla fromhet, i oskrymtad inbördes kärlek. De första Kristne hade inga praktfulla tempel; — hwarje koja, i hwilken de församlades, war för dem ett tempel: de hade inga guldbeprydda altaren, men deras hjertan woro renare än guld. Den rike delade hwad han ägde med den fattige — den fattige tjenade den rike såsom en broder. Wid deras sammankomster såg man ingen täflan i prydnader och dyrbarheter; intet högmod öfwer bördens eller rikedomens företräden: hos dem woro twertom alla jemlikar — alla älskade hwarandra ömt såsom syskon, alla uppmuntrade hwarandra till det godas utöfning, alla tröstade hwarandra i nöden. Så ofta de woro tillsammans, begingo de sin gudomlige Frälsares åminnelse-måltid; de förmögnare läto dithemta bröd och win; man anställde såkallade kärleksmåltider till de behöfwandes wederquickelse; man gaf och emottog efter deßa måltider wänskapens kyß.

Man igenkände deßa första så innerligt förenade kristne blott genom deras fromhet. De woro de bästa wänner, de redligaste medborgare, de trognaste undersåter, de flitigaste arbetare. De lefde mer för andre än för sig sjelfwe.

I början förkunnades Jesu lära blott för de i Jerusalem boende Judar, men snart äfwen

för hedningarne, som hittills dyrkat mångfaldige afgudar. Men både Judar och hedningar woro från det ögonblick de blifwit Kristne, likasom en själ — de hade blott ett hjerta, en tro, ett hopp.

Men denna de förste kristnes ädla ifwer, denne deras hänryckning war ock nödwändig, för att upprätthålla den nya läran under de stormar, hwaraf den i sjelfwa deß början hotades. Dertill erfordrades deras orubbliga enighet och samhällighet, samt att de behandlade allt jordiskt såsom bisaker, att de aldrig läto någon medkristen blifwa ett offer för nöden och att all deras förmögenhet war gemensam för alla. Föraktande werlden, föraktande allt det, som andra menniskor pläga hålla för det högsta goda; utan begär efter rikedom, äreställen och namnkunnighet; utan fruktan för lidanden, förtryck och skymf, syntes enhwar af dem wara ett Gudomligt sändebud, utwaldt att förkunna Evangelii läror.

Hwem skulle då kunnat förmoda, att denna lilla kristliga församling, inskränkt inom Jerusalems murar, skulle blifwa stammoder för en öfwer hela jordklotet utspridd Gudalära? Då för tiden märkte man knappt deß uppkomst, emedan deß första bekännare woro så ringa och fattige. De ägde till sin tros förkunnande inga wapen, inga fältherrar — ingenting annat än den ewiga, himmelska sanningen. De ådrogo sig icke Konungarnes eller folkens uppmärksamhet genom kyrkobrukens glans; de lefde oskuldsfullt, dygdigt och obemärkt; men likwäl ökades antalet af deras anhängare dagligen.

Jesu gamla fiender, de Öfwerste-presterne och de Skriftlärde, Fariseer, Saduceer, och de som fällt dödsdomen öfwer Honom, trodde, att om Han förswunne, skulle äfwen Hans ord förswinna. Men huru stor blef ej deras förwåning, då de förnummo, att den genom deras dom korsfäste Jesus icke blott hade enskilta wänner, utan att äfwen flere tusende menniskor i Hans namn blifwit döpte. Deras grymhet wäcktes då på nytt emot de oskuldsfulle, — på nytt började de förfölja dem. De läto kasta Apostlarne i fängelse och skingrade kristna församlingarne. Förgäfwes: från fängelsernas djup skallade lofsånger till Guds ära, och från de lidandes läppar hördes kristendomens himmelska tröstegrunder. Ännu war denna lära inskränkt inom Jerusalems murar. Men då Apostlarne förskingrades genom de emot dem anställda förföljelser, gingo de ut i den Romerska werlden, och förkunnade Evangelium äfwen för de aflägsnaste folkslag. Så måste Jesu hätskaste, personliga fiender, sjelfwa bidraga till Evangelii framgång, just då de sökte hindra den.

Jesu Lärjungar funno, hwarhelst de både i Asien och Europa kommo, många beredwillige, att antaga deras läror; ja, äfwen i den stora stad, hwilken genom wapen och lagar beherrskade hela den då bekanta werlden — i sjelfwa Rom upprättades, midt ibland hedningarnes praktfulla tempel, en liten kristen församling.

Gerna hörde många bland Judarne Messiä ankomst förkunnas, ty Israels afkomlingar, som nu woro Roms strängt beherrskade undersåter, önskade sig

med långtan åter friheten och si-
na förfäders fordna glans. All-
mänt förwäntades och omtalades
af dem, på denna tid, en jordisk
Messiå ankomst, som åter skulle
upprätta Davids störtade thron
och gifwa den Judiska nationen
herrawäldet öfwer werlden. Der-
före läto de willigt inwiga sig uti
kristendomens hemligheter; men
de underwisades, att Messiå rike
icke war jordiskt, utan andligt.

Men ännu begärligare antogo
hedningarne Jesu lära om den
ende, sanne Guden. Ty redan
hade de mest upplyste bland dem
sjelfwe förlöjligat den dyrkan man
egnade gudar af guld, sten eller
träd. Behofwet af och längtan
efter sanningen kändes allmän-
nare och lifligare än någonsin.

Derigenom, att Rom förenade
alla de på den tiden kända folk-
slag under sin mäktiga spira,
rådde äfwen dem emellan en lif-
ligare gemenskap och handel. Alla
underrättelser utspriddes snarare,
och Jesu Apostlar kunde obehin-
dradt färdas från det ena landet
till det andra, samt både på när-
mare och aflägsnare orter grund-
lägga Jesu osynliga kyrka.

Så måste den då kända werl-
dens inwånares gudliga sinnes-
stämning, staternes inbördes po-
litiska förhållanden och hundrade
andra omständigheter medwerka
till fortplantandet af en lära,
hwilken, icke genom swärdets utan
genom sanningens kraft, skulle
segra och göra menniskor i alla
werldsdelar till bröder.

Då Apostlarne slutat deras
sköna, men mödosamma lefnad,
war kristendomen redan utspridd
öfwer hela Romerska werlden.
Johannes, den Lärjungen, som
Jesus mest älskade, öfwerlefde
dem alla och njöt ensam den sto-
ra glädjen att se den heliga krist-
na kyrkan fäst grundad. Nära
hundrade år gammal predikade
han ännu i Ephesus sin älskade
Mästares lära. Men då han af
hög ålder blifwit swag och ej för-
mådde tala utförligt, lät han i
en stol bära sig ut till folket och
sammanfattade hela Jesu lära i
dessa få, men herrliga ord: mi-
ne barn, älskoms inbördes, så-
som Jesus älskat Eder!

Då de kristnes antal ökades,
genom Judiska eller Hedniska lä-
rans fordna anhängare, war det
naturligt, att i den kristna lä-
ran inblandades af de omwände
Judar många deras fordna tros-
satser, och af hedningarne må-
nga af de begrepp, som de in-
hemtat af deras werldslige wise.
Så uppkommo redan, då Apost-
larne ännu lefde, mångehanda
falska åsigter, oförenlige med Je-
su läras enkla men höga wishet.
Dessa olika åsigter i kristendo-
mens läror ökades efter Apost-
larnes död. Man började afwi-
ka från den första kristliga enfal-
den, man anställde klyftiga un-
dersökningar, der den fromma
tron bort råda. Man twistade
om Jesu Christi person, om för-
hållandet mellan Hans Gudom-
liga och menskliga natur, om Guds
treenighet och många andra dy-
lika föremål, om hwilka wår Fräl-
sare föga talat, då Han deremot
ifrigt påyrkade hjertats renhet,
helgelse både i ord och gerning,
kärlek till både Gud och menni-
skor, samt gjorde wår själsförbätt-
ling till ett wilkor för ewighe-
tens belöningar.

Dock, ehuru bedröflig åsynen
af denna Kristna kyrkans söndring
war, befordrades dock derigenom
kristendomens fortplantande. En-
hwar utspridde med fördubblad

ifwer sin tro och sökte winna anhängare till stöd för sin mening. Så förkunnades Jesu lära från Indiens af solen brända stränder ända till Ishafwet, och korset, denna sinnebild af Jesu lära, uppreftes såwäl uti Afrikas sandöknar som i det nordligare Europas, då af wildar bebodda, kalla länder.

Förgäfwes rasade Judiska och hedniska Presterne bredwid sina öfwergifne och grusade altaren mot den nya läran; förgäfwes utsändes krigshärar mot Jesu trogne Lärjungar; förgäfwes tändes öfwerallt bålen för Jesu Läras bekännare; förgäfwes ansträngde grymheten sin uppfinningsgåfwa i qualfulla dödssätt. Jesu lära segrade; hwarje bål blef för den ett nytt segertecken, hwarje pinbänk ett nytt altare, hwarje fängelse ett nytt tempel. Tusende dogo för den sanna tro, som öfwerwinner werldens frestelser och dödens fasor; på Martyrernes grifter samlade sig gråtande, men frimodige, nya kristna församlingar.

Ännu woro icke trehundrade år förflutne efter Jesu korsfästelse, då hela Romerska Rikets enwåldsherre, Kejsar Constantinus den Store, hwilkens spira utsträcktes öfwer trenne werldsdelar, med allt sitt hoffolk antog kristna läran. Från den tiden blef denna lära den rådande i staten. De hedniske presternes Tempel och altaren besöktes icke mera, och Jesu namn återljöd från palatset till hyddan.

Dock beboddes ännu okända ödemarker af otaliga folkslag, hwilka aldrig hört hwarken Roms eller Jesu namn. Men en sällsam och oerhörd rörelse uppkom nu bland deßa folkslag. Från ouppodlade och obekanta länder utwandrade hela folkslag och förstörde, under deßa utwandringar, det widsträckta Romerska riket. Århundraden warade deßa wandringar och krig; nya och ännu talrikare skaror wisade sig ständigt, samt förjagade andra folkslag från deras länder. Allt hwad som fordom war stort och herrligt förstördes; fornwerldens riken och throner, deß konster och wettenskaper förswunno, — blott Jesu lära herrskade och wann lysande segrar. Det synes som deßa folkhopar, på Försynens wink skulle framträngt, för att lysas af den himmelska sanningens strålar. Alla antogo korsets lära, och deras hårda hjertan blefwo wekare, deras wilda lynnen mildare.

Så segrade kristendomen just under den märkliga tid, då werlden undergick en nästan allmän förändring. Då deßa folkwandringar hade likasom nyskapat werlden, tillbådo alla mera bildade folkslag, ehuru söndrade genom många olika meningar, en Gud och hela menniskoslägtets gemensamma Fader; fröjdade sig alla öfwer en och samma förloßning, en och samma uppenbarelse genom Jesus.

Ännu i dag förkunnas och fortplantas Jesu lära bland aflägsna, wilda folkslag, och den dag skall komma, då alla jordens barn skola blifwa blott en hjord, hwars herde är Jesus Christus. Senapskornet blef ett träd, hwars grenar räcka upp i himmelen och omskugga hela werlden.

Då jag i deßa aflägsna tidehwarfs häfder skådar kristendomens underbara öden, — då skådar jag öfwerallt Guds finger, öfwerallt den ewiga Försynens

olda mäktiga hand. Jag be-
)frver intet annat bewis på den-
r läras gudomlighet, än betrak-
ndet af deß början och fortgång.

Likasom Gud genom dagliga
nderwerk sörjer för menniskans
mliga behof, så har Han äf-
en såsom Werldsstyrare sörjt
r wår själs upplysning. Him-
rel och jord skola förgås, men
ans ord skola icke förgås.
Luc. 21: 33.)

Ewig, såsom Du sielf, o Gud,
usets och sanningens källa, är
r ditt ord! Riken och folkslag
rgås, men det osynliga helga
amfund, som din son, Jesus,
iftade, förgås icke.

Wäl mig, ty äfwen jag är en
nedlem af detta samfund! Wäl
nig, ty äfwen för mig rann på
Golgatha werldens Frälsares
lod! Wäl mig, ty äfwen för
nig ledo fordom många tusende
anningens wittnen den smärte-
ullaste död! Mitt hjerta brinner
if tacksamhet för Dig, emedan
Du icke lät min odödlige Ande
för ewigt fängslas med mörk-
rets kedjor, utan genom din sa-
liggörande lära förde mig till upp-
lysning och kännedom af Dig.

Och Du, min tros upphofs-
nan, min tröst i lif och död, —
vare ock Dig innerlig tacksamhet
egnad. Genom ditt ord är jag
befriad från den ewiga döden, ty
den kan ej sägas lefwa, som icke
känner Gud — icke dyrkar Ho-
nom i anda och sanning. Du,
gudomlige upphofsman till mitt
sanna andliga lif, Du, genom
hwilken jag blifwit återförd till
den oändlige, den allbarmherti-
ge Guden, såsom den förlorade
sonen till sin fader; med djup
wördnad hörer jag din kärleks-
fulla röst, som kallar mig till en
högre bestämmelse. Jag will tro
och med glädje följa Dig. Hwar-
ken den falska wisheten eller en
dåraktig och fruktlös spetsfun-
dighet, hwarken denna werldens
sorger eller fröjder skola skilja mig
ifrån Dig.

Och I lycklige, hwilka sågen och
älskaden Jesus såsom menniska,
I Hans första Lärjungar, Hans
heliga sändebud — edert lif i Gud
och för Gud ware ock mitt eget.
De första kristnes wördnadswär-
da, enkla tro ware ock min egen;
— då, ack då skall eder frimo-
dighet i döden äfwen blifwa min
frimodighet! Icke blott mina
ord, nej, äfwen mitt lefwerne
och mina gerningar må blifwa
en ny seger för Jesu heliga lära.
Amen.

Den 6 Juni.

Det är en pligt att befordra gudaktighet.

Matth. 28: 19, 20.

Helige Ande!
Sanningens Ande!
Kom, att oß ledsaga.
Låt oß ej falla eller oß förwilla,
Men till målet draga,
I trones ljus, förtröstande och stilla.
Wisdet, o Herre!
Gif oß af höjden.

Helige Ande!
Kraftenes Ande!
Kom, att oß upplifwa.
Må kärlek bo i wåra hjertan inne
Och deß frukter blifwa
En kristlig dygd, ett himmelskt me(och) sinne
Helighet, Herre!
Gif oß af höjden.

I alla kristna församlingar är Pingstdagen en af de största helgdagar — den dag, på hwilken den första kristna församling stiftades. Jesu Lärjungar, uppfyllde och upplyste af Guds Ande, wågade, att på denna dag för första gången offentligen predika den nya läran. De talade om tron på Christum i samma stad, utur hwilken Han blott några weckor förut hade blifwit bortsläpad, för att på Golgatha undergå en förbrytares död; — de talade för samma folk, som då ropat "korsfäst, korsfäst!" om den Gudomlige, hwilken det nu skulle lära att wörda.

De gingo ut i hela werlden, såsom deras store Mästare befallt, förkunnade äfwen för de aflägsnaste folkslag det glada budskapet om Guds genom Jesum på jorden grundade rike, och inwigde dem de underwisat, genom det heliga dopet, till Jesu efterföljare. — Dock ej allenast dopet, utan en kristlig lefnad, giorde Judar och hedningar till Kristna. Ty förr än werldens Frälsare, efter wunnen seger öfwer synden och döden, uppfor till himmelen, hade Han icke blott befallt sina Lärjungar att döpa dem, som trodde på Honom, utan Han hade äfwen sagt: Går ut, lärer allt folk, döper dem, och lärer dem hålla allt det jag hafwer eder befallt. Matth. 28: 20.

Och de gingo — inga faror, inga uppoffringar, inga mödor kunde afskräcka dem från det ädla företaget. De gingo, nästan säkre att förföljas, ja, att dödas. Men Lärjungarnes efterföljare lifwades af samma anda. De sågo deras wördade Lärares qualfulla död. Dock långt ifrån att derigenom afhållas att wittna om sanningen, predikade de deß ifrigare Jesu Lära. Deras heligaste samlingsställen woro deras grafwar, hwilka dött för sin tro såsom sanningens wittnen. Wid deßa grafwar förnyade de med hänryckning sina löften, att med oförfäradt, orubbligt mod efterfölja sine helige föregångare, — wid deßa grafwar lifwades å nyo de krafter, som hotade att wackna, — wid deßa grafwar inwigde de sina barn, wänner och slägtingar till medlemmar af Jesu rike.

Detta ifriga bemödande att bland medmenniskor utsprida Jesu Lära, war hos dem alla en följd af deras pligtkänsla. Anda

ill wåra tider har denna känsla ifwat alla kristna folkslag. Såwäl på Konungarnes bekostnad som genom fromma församlingars bidrag, blefwo kristne Lärare sände till aflägsna länder, att för deras wilda inwånare förkunna Jesu Lära och tron på den lefwande, sanne Guden. Derföre finnes ock numera ingen werldsdel, hwarest icke korset, såsom en sinnebild af den segrande Kristendomen, är uppreſt — hwarest icke i Herrans Tempel Guds Sons ewiga sanning predikas.

Ännu bibehållas i många Länder deßa fromma inrättningar till Kristendomens fortplantande. Ännu finnas kraftfulle, för Gud och Hans heliga ord eldade män, som egna sin lefnad åt det ädla ändamål, att like Apostlarne intränga i hedningarnes öcknar, rädda deras själar, förstöra deras afgudaaltaren och genom Evangelii Lära, som är kärlekens, mildra deras wilda lynnen.

Wißerligen har icke enhwar tillfälle eller gåfwor att blifwa en hedningarnes Apostel, men detta erfordras ock icke för alla. Gud har på mångfaldigt sätt delat åt sina barn deras gåfwor, krafter, förhållanden och ändamål. Men detta oaktadt är det hwarje Kristens pligt, att så mycket i hans förmåga står, bidraga till framgången af en lära, genom hwilken han sielf winner förståndets upplysning och hjertats förbättring.

Det är hwarje Kristens pligt, att här i werlden arbeta för Kristendomens fortgång och utöfning, ty hwarje Kristen är en Jesu Lärjunge. Det stora werk, som Jesus begynte här i werlden, skola de fullända, som wilja kallas Hans efterföljare. Hwad Han, den Gudomligt wise, fann nödigt att grundlägga, böre wi ej med köld lemna åt sitt öde. Wilje wi i allt likna Honom, kunne wi icke fritaga oß från det wigtigaste, från det hwaruti Han sielf lemnat oß ett så herrligt efterdöme, — att föröka Guds rike bland menniskor.

Det är wår pligt, ty budet om kärleken är det förnämsta af alla. Men då wi känne att endast religionen förlänar oß styrka i motgången, återför wår själ till deß ursprungliga höghet och wärdighet, samt gifwer oß rätta begrepp om werlden och Gud, ja, skänker oß kraft att med frimodighet möta dödens fasor: — kunne wi wäl älska wåra medkristne, om wi icke meddele dem detta högsta goda, denna grundsten i wår salighets byggnad? En fader, som älskar sitt barn, huru gerna bibringar han det icke de kunskaper, som göra denne älskling lik honom, och hwarigenom han engång kan blifwa oberoende, kan förwärfwa anseende, ära, wälstånd och medborgares aktning. Huru gerna meddelar icke den ömma modren sitt älskade barn de angenäma yttre egenskaperna af blygsamhet, godhet och behag, hwarigenom det förwärfwar sig medmenniskors kärlek och tillgifwenhet? Så skall äfwen i hwarje menniskohjerta allmän broderakärlek lefwa och werka.

Deßutom är uppfyllandet af denna pligt så lätt. Hänföres ej enhwar redan af egen böjelse att meddela andra hwad han anser sannt, godt och nyttigt? Huru ifrige äro ej de flesta menniskor, när de tro sig känna någon san-

ning, att försäkta den, att ifrigt försivara och utsprida den. Sker detta ej alltid af menniskokärlek, så sker det för den njutning man känner deraf, att icke ensam bland alla hysa denna bättre öfwertygelse, utan bland medmenniskor göra sin mening trodd och gällande.

Hwad wi således willigt, och utan att dertill uppfordras, göre för wåra egna satser — skole wi ej lika ifrigt utöfwa det för allt, som bereder wårt hjertas sällhet, och wårt hopp i sjelfwa döden?

Wißerligen är det icke så lätt att föröka Guds rike, — d. w. s. att befordra kristlig tro och kristligt sinnelag, — som att försiwara hwarje annan mening. Men den större swårighet, som åtföljer det förra, upphäfwer ej wår pligt dertill, utan bör fastmer öka wår ifwer för detta ädla företag. Deraf igenkännes en ädel menniskas kraft, att hon mer äggas än afskräckes af mötande swårigheter wid en god gernings werkställande. Hade wår Jesu första Lärjungar, då de förkunnade Evangelii Lära färre swårigheter att besegra? Kunde deras efterföljare genom sina föregångares lidanden och plågor afhållas att följa deras fotspår?

Nuförtiden, då största delen af Furstarne och folkslagen antagit Kristendomens Läror, hotas ej mer någon Kristen af bål, fängelser, bojor eller döden. Hwar och en äger rättighet att följa sin tro. Ingen wågar att skada sin nästa för hans öfwertygelse. Sjelfwa de olyckliga tider, de kristliga häfdernas skamfläckar, äro förswunna, då Kristne, för olika meningars skull, hwäßte dolkar emot sina medkristne, — då de, som de trodde, till Guds ära, plågade, mördade och bekriga hwarandra? De äro förswunna,— prisad ware den bättre anda som härutinnan i wåra tider styr både folkslag och furstar!

Detta oaktadt finnas ännu många swårigheter att bestrida för dem hwilka, trogne sin pligt, wilja bidraga till befordran af kristlig tro och kristligt sinnelag. De fleste menniskor hafwa med blifwit återförde från denna öf werdrifna, ofta wåldsamma, i wer för religionen, men fela tywärr, genom en motsatt yt terlighet, genom en rådande tröghet och likgiltighet för allt öfwersinnligt. Man hotar ej mera med eld och swärd, men man hotar med åtlöje, smädelse och gäckande åtbörder. Sådan är ofta menniskan. Många, som oförskräckt för sin öfwertygelse skulle gå i döden, draga sig rädda tillbaka för en smädelse: många, som äga nog mod att för deras tro uthärda de grufligaste plågor, kunna ej fördraga den fräcke smädarens bittra skämt, och förneka hwad de annars ej skulle förnekat, om man beröfwat dem allt hwad de ägde!

En annan swårighet, att föröka Guds rike eller befordra kristlig tro och kristligt sinnelag, uppkommer ofta genom eget förwållande. Att ihågkomma och upplösa samt för andra förklara troslärorne, är lätt. Ynglingen, då han lemnar det högre lärosätet och i Herrans tempel uppstiger på predikstoln, kan det äfwen. Men ännu är han lika litet Jesu rätte Lärjunge och sändebud, som den till mogna år komne predikanten och siälaförjaren, hwilken behandlar sitt wördnadswärda kall som ett handtwerk, blott fullgör de pligter, för hwilka han

-talas, men för öfrigt icke -mödar sig om sina åhörares -rädling. Dylike lärare dyrka -esum blott med sina läppar, -en i deras hiertan bor girig- -t, fåfänga, egennytta, stolt- -t, — med ett ord, motsatsen af -wad de lära. Då de iakttaga -n yttre anständighetens före- -rifter, icke offentligen öfwer- -mna sig åt grofwa laster, och -fhålla sig att deltaga i wißa -irströdelser, som i sig sielfwa kun- -a wara ganska oskyldige, då tro -e sig hafwa fullgiort hwad dem -ligger. Men en utwärtes an- -ändighet är icke Kristendom, och -erldslig klokhet är icke religion. -din tro skall icke blott wisas i -rd, utan äfwen i gerningar: — -u skall älska din Gud af allt -itt hjerta, af all din siäl och -in nästa såsom dig sielf. -detta är hufwudinnehållet af Je- -u bud, detta är den sanna Kri- -endom, som skall röjas genom -in lefnad. För att utwidga Guds -ike bland dina medmenniskor må- -e du först hafwa utwidgat det -os dig sielf; för att göra andra -ll Jesu Lärjungar måste du -örst wisa dem din egen tros -rukter. Försaka dig sielf, be- -egra dina begär, dina hemsyn- -er, — du har då besegrat den -uktanswärde fienden, som wille -örhindra dig, att, likt Jesus och -postlarne, utwidga Guds rike!

Jesu Christi stridsman! Om -et är ditt hjertas heligaste pligt -tt bland dina medmenniskor all- -mängöra hwad du anser för sannt, -ätt och saliggörande, hwarföre -wekar du då, att uppfylla den- -a pligt? Du beundrar Apost- -arnes, du beundrar de fromme -näns mod, som wågade fram- -tränga till de ödemarker, som -ebodds af wilda folkslag, för att bereda Jesu Lära nya segrar — hwi följer du icke deras efterdöme? Du behöfwer icke lemna din hemort eller dina anhörige, du behöfwer icke öfwersegla werldshafwet och förkunna Christi Lära för dem, som aldrig hört Christi namn; — skåda omkring dig, skåda den krets af medmenniskor, som omgifwa dig, och du skall finna många tillfällen, att, lika med dem, kunna utföra din himmelske Faders werk. Skåda den oupplysta lägre folkmängden, hwilken med oförstånd, med wårdslösad ungdomsunderwisning, skyndar till Herrans tempel, för att deltaga i den yttre Gudstjensten, och strax derefter öfwerlemnar sig åt widskepelse, fördomar, eller djuriska begär! Skåda den stora hopen af halfbildade, som tro sig ådagalägga ett upplyst förstånd, då de förakta Gudstjensten, skämta öfwer Kristendomens läror, ledas wid att läsa eller höra läsas uppbyggliga böcker, och för öfrigt finna sällheten blott i werldslig klokhet, den sanna lefnadswisheten i ett rätt begagnande af tillfället och omständigheterne. Skåda, huru de lika sällan höja sina blickar till Gud, som djuret ser upp mot himmelen, — huru de tillåta sig utöfningen af hwarje last, som förgiftar siäl och kropp, om de blott dermed icke störa samhällsordningen. Skåda, huru de aldrig hafwa känsla för öfwersinnliga föremål, för siälens förädling och högre bestämmelse, huru deras lärdom och förmenta upplysning blott hos dem werkar oroande twifwelsmål, emedan de stannat på halfwa wägen! Här gäller att bekänna Jesus, här gäller, Jesu

Christi stridsman, att utwidga Guds rike!

Men detta må ej ske med förföljelsens ifwer, utan med den kärlek, hwaraf Jesus och Hans Lärjungar lifwades, wid förkunnandet af Evangelii läror. Genom bittra förebråelser, smädelser, eld och swärd, har man lika litet kunnat utrota sanningen som willorna; — deßa kunna endast genom bibringandet af en bättre öfwertygelse förswinna. Hwarje motstånd ökar äfwensåwäl willans som sanningens kraft. Undwik derföre sorgfälligt hwarje wåldsamhet emot den, hwilken du will föra till en bättre öfwertygelse.

I allmänhet har Jesu Lära mera förlorat än wunnit derigenom, att man trodde sig böra wederlägga dem, som i wißa trosläror woro af olika mening, eller om detta icke lyckades, skymfa och förfölja dem såsom kättare. Denna tros- och meningsstrid åstadkom blott förbittring och söndringar inom kristna kyrkan. Ära äfwen den, som med dig tänker olika, låt honom behålla sin öfwertygelse, om han blott lefwer kristligt. Likna din Gudomlige Lärare, som sade: **Icke warder hwar och en kommande i himmelriket, som säger till mig Herre, Herre, utan den som gör min Faders wilje, som är i himmelen! Af deras frukt skolen I känna dem!** Är den, hwilken med dig tänker olika, redligare än du, såsom män; nyttigare och ädlare än du, såsom menniska; är han en bättre husfader eller medborgare, — tänk då, att hans tro är bättre än din, ty den är icke engång mäktig att lifwa dig till utöfning af så ädla tänkesätt och gerningar, som han i sin tro utöfwar.

Det följer häraf icke, att wi med fullkomlig likgiltighet skola låta wåra medmenniskor förblifwa wid en tro eller mening, som wi anse wara falsk. Det är twertom wår pligt, att af all förmåga, dock med nödig försigtighet, hindra af oß kända willfarelsers utspridande. Jesu lära är en andlig upplysning om wåra förhållanden till Gud och ewigheten, den är en andans kraft att tänka och handla i öfwerensstämmelse med deßa förhållanden. Willfarelser äro en själens förmörkelse, och förswaga hennes kraft till utöfning af det goda. Derföre skall man upplysa den okunnige, emedan okunnighet är en källa till willfarelser, fördomar, widskepelse och falska religionsbegrepp.

Det är wäl möjligt, och wi böre stundom försöka, att genom kraftiga skäl återföra wåra medmenniskor från uppenbara willfarelser; men största grannlagenhet och skonsamhet måste wi anwända, då frågan är om en falsk tro eller hwad wi anse derföre. Ty hwad wi fördöme är måhända det fastaste stödet för en annans fromhet och rättskaffenhet; och hwad du frånröfwar honom, är du icke i stånd, att med dina meningar återgifwa honom. Undersök hans lefnad och gerningar! Lefwer han, såsom en sann Kristen enligt Jesu Lära, — betwifla då icke, att hans tro är den rätta och tjenlig för honom — för honom, om än icke för dig. Barnets tro är ju icke ynglingens, ynglingens icke den åldriges: — kunna då icke alla, oaktadt skillnaden i deras kunskap och öfwertygelse, wara lika ädla?

Will

Will du åt werlden gifwa ljus och sanning, samt derigenom utwidga Guds rike, så befordra efter förmåga underwisningswerkens förbättring. Isynnerhet bör du, om du dertill är i tillfälle, bidraga till deras ändamålsenliga inrättning, som äro stiftade för de lägre folkklasserne. Understöd fattiga barn, på det de må i skolorna kunna utbilda sina själskrafter; — befordra, om du dertill har tillfälle, framgången af de Missionsanstalter, som äro inrättade till hedningarnes omwändelse i aflägsna länder, och wägra ej, att dertill gifwa penningebidrag; — war, om du kan, behjelplig, att i församlingarne endast sådane själasörjare wäljas, som äro Jesu wärdige efterföljare och icke blott med munnen bekänna honom, — icke blott från predikstolen och altaret förkunna Guds wilja, utan äfwen werkställa densamma, och gifwa sina åhörare lysande efterdömen af Kristendom, icke blott i ord utan äfwen i gerning och sanning. Detta är att utwidga Guds rike på jorden, att befordra Kristendom och kristligt sinnelag.

Men äfwen du sjelf kan på mångfaldigt sätt bidraga dertill. Alla äro icke i den belägenhet, att de äga inflytande på de stiftelser och inrättningar, som finnas till Kristendomens befordran. Men enhwar är i den belägenhet, att han sjelf kan wara ett sändebud från himmelen, en förkunnare af Jesu Lära, icke med blotta ord eller utwärtes andaktsöfningar; icke med frampladdrande af länga böner, icke derigenom att han i tid och otid) talar om wördnadswärda och heliga ting; icke genom skenhelig klagan öfwer werldens förderf, de heliges förminskning och menniskornas syndiga lustar, utan genom en Kristen wärdiga och Gudi behagliga gerningar.

War i den werkningskrets, Försynen dig anwiste, den utmärktaste, den flitigaste, den mest wälgörande, den allmännyttigaste, och du är då i sanning en Herrans Prest, som ej blott med tungan talar till örat, utan med exempel till hjertat.

Bekänn frimodigt den öfwertygelse, som genomtränger din själ; wörda den Gudalära, till hwilken du bekänner dig; besök med rena afsigter Herrans Tempel, och ditt efterdöme skall då leda andra till gemensam dyrkan af det högsta wäsendet. Wärdera äfwen deras Gudsfruktan, som ej tro hwad du tror: älska lika högt dem, som du älskar dina trosförwandter, — du är då en Herrans Prest, som för själar till himmelen.

Låt dina gerningar bewittna din tros sanning; kufwa alla dina fel och laster; handla rättwisare än måhända andra handla; war mer benägen till allt ädelt och godt, men gör likwäl mindre anspråk på menniskopris än de; blygs ej, att ära den dygdige, han wore i hwad belägenhet som helst; bäfwa icke att förswara sanningen, då det behöfs; rodna ej, om smädaren bittert skämtar öfwer ditt wälmenta nit; sörj icke, om ilskan sårar ditt hjerta med otacksamhet; wackla icke, om du misskännes och man, oaktadt ditt bemödande för allmänt bästa, tilltror dig egennyttiga afsigter; stå fast som klippan under lifwets stormar; skåda upp till odödlighetens land, då de som du älskar, bortgå;

haf tålamod, om ödet nedtrycker dig, och war oförfärad, om du förlorar allt hwad du äger; — du är då en Herrans Prest, som förkunnar oß Evangelium genom de dygder du utöfwar.

Ack Herre! Måtte jag på detta sätt blifwa din prest: o Jesu, måtte jag så blifwa ditt sändebud bland menniskor!

Och kan jag icke wara det jag borde wara? Hwem, om icke jag sielf, hindrar mig att blifwa den sanna trons förkunnare? Hwem kan förneka mig, att på jorden utwidga ditt rike, o himmelsk Fader? Wißerligen ingen jordisk makt!

Måtte då min önskan uppfyllas: — måtte Du, o Guds Ande, som lifwade Jesu Christi första sändebud, äfwen för hedningar förkunna den korsfästes lära, gifwa mig kraft och mod att i min krets bidraga till utwidgande af Guds Rike — menniskans högsta bestämmelse.

Fader wår, tillkomme ditt rike. Amen.

Den 7 Juni.

Jesu Lärjungar utan Jesum.

Coloß. 2: 9.

Haf i ditt minne Jesum Christ,
Som upp till himlen for, och sist
Skall än till jorden komma,
Att dömma med rättfärdighet
De onda och de fromma.

Du, som så högt har älskat mig,
Min Jesu, jag ej glömmer dig
I glädien eller nöden.
Min wän är min och jag är hans
I lifwet och i döden.

Så länge Jesus wandrade ibland sina wänner på jorden, så länge de alla woro wittnen till Hans oändliga, innerliga kärlek, till Hans höga dygder, som fästade hwarje ädelt hierta wid Honom med beundrans och kärlekens band; så länge de omedelbarligen kände sig hugswalade af Hans tröstegrunder, upplifwade af Hans gudomliga wishet, — hwem kunde wäl då sätta i fråga, att de skulle öfwergifwa Honom?

Men när den förskräckliga natten war inne, när förräderiet och hatet segrade öfwer den oskyldige; när Hans dödstimma slog och Han, mißkänd, hädad af hela werlden, lik en mißdädare mellan mißdädare, på korset uppgaf sin anda; när det ansågs för ett brott att kallas Hans bekännare, Hans anhängare, Hans wän, — då hade wäl Hans bekännares bergfasta trohet kunnat skakas. Ty är det icke alltid de olyckliges lott, att ingen will känna dem, att de till och med först öfwergifwas af dem, som i fordna lyckligare dagar allramest smickrade dem och gjorde sig en ära af att få åtnjuta deras umgänge?

Men Jesu Lärjungar blefwo

swen under de hårdaste förföl-
ser sin Frälsare trogne, och öf-
ergåfwo icke den kärlek och till-
ifwenhet, de i lyckligare dagar
onom swurit. Wäl swigtade
etrus ett ögonblick, af menni-
ofruktan, men han aftwådde
nart med ångrens bittraste tårar
enna skymf ifrån sin själ. Alla
ollo de sig sedermera tillsam-
ians. — Segerrik uppenbarade
g då i deras samling den him-
elska wännen, sedan Han sön-
ersprängt dödens fjettrar. Med
elig wördnad, med from hån-
yckning emottogo de Honom.
Det war icke mer denna lugna
örtrolighet, hwarmed menniskan
mottager menniskan. Nej, liksom
n förklarad gestalt från bättre
verldar sågo de Honom några
gånger ibland sig. — Med helig
wördnad, med from hänryckning
ågo de Honom uppfara till him-
melen. — Jesu Lärjungar woro
åter allena. De woro utan Je-
um. De woro utan tröst.

Men hugswalelse af himmelen
om öfwer dem på den högtid-
iga Pingstdagen. Deras sinnen
uppeldades af den helige Ande.
De stodo upp och predikade Je-
um och Hans himmelska rike.
De darrade icke mera för folkets
raseri, för presternes hat, för de
mäktiges domstol, för Furstarnes
thron — nej, allt detta till trots,
bekände och predikade de Honom,
och Honom allena.

Lärjungarnes tillstånd, tänke-
sätt och uppförande, när de wo-
ro utan Jesum, är för mig gan-
ska wigtigt och uppbyggligt. Der-
uti ligger mycket lärorikt för mitt
eget sinne, och förtjenar wäl att
blifwa ett ämne för fromma be-
traktelser på denna dag. Tänker
jag mig i Lärjungarnes ställning,
hwilka nu för hela sin lifstid wo-
ro skilda från sin wälgörare, sin
lärare, sin enda wän, så känner
jag djupet af deras smärta och
den öfwergifna kärlekens qual.
Hwem är wäl, som icke redan
känt deßa qual! — Jag behöf-
wer blott tänka tillbaka på de
dyrbara föremålen för mitt eget
hjerta, dem jag ock genom dö-
dens hand förlorat. Gud såg
min stumma jemmer, såg de he-
ta tårar, som förgäfwes wille
nedkalla det älskade föremålet
från himmelen. Äfwen jag war
ensam! Ack, mina sår blöda än
i dag. Så sörjde Jesu Lärjun-
gar sin gudomlige wän. De be-
mannade sig blott genom tröstan
af Hans lära, genom förtröstan
till Hans löfte: **En liten tid och
I skolen åter se mig!**

Nu hade förföljelser, smälek,
de utsöktaste marter, ja, sjelfwa
döden icke mer något förskräck-
ligt för dem. Det war nu ljuft
för dem att lida för Honom och
Hans namn: ljuft att dö för
Hans lära. Denna heliga och lif-
liga hänryckning hos Jesu wän-
ner, för Jesu person, innefattade
likwäl icke något utomordentligt;
den war en naturlig följd af men-
niskohjertats stämning och af deß
sätt att yttra sina känslor. Hwem
wet icke, att man alltid hjertligare
plågar älska den, som för alltid
blifwit ryckt från wår sida? Hwem
wet icke, att kring en afliden wäns
bild alltid wårt lifs skönaste min-
nen församla sig; att, genom
åtanken af honom, allt, hwarmed
han stått i något förhållande till
oß, blifwer oß heligt; att hwarje
ord, som gått ut af hans mun,
nu winner en högre betydelse för
wårt hjerta; att wårt eget sinne,
genom en aningsfull blick in i
det höga himmelska lifwet och på
de förklarade älsklingar, wi der

ägå, känner sig mera upphöjdt, stärkt och förädladt?

Men tidens läkande hand, som till slut helar alla sår, lindrar äfwen själens djupaste smärta. Det swärmodiga swärmeriet wiker omsider för werklighetens lefwande gestalter, som omgifwa oß, och mycket, som under känslornas första och häftigaste swall blef beslutadt, åsidosättes eller ändras wid en kallare öfwerläggning.

Äfwen Jesu wänner blefwo efter hand mera lugna — deras tårar kunde ej ewigt flyta. Men med tårarne och smärtan upphörde icke deras höga föresatser. Deras tänkesätt mot Jesum förändrades icke. Ingen tid kunde minska deras lågande tillgifwenhet för Hans dyra person. Med samma heliga wärma, med samma oförskräckthet, med samma trängtan att likna Honom, som de Pingstdagen röjt i sitt tal för Jerusalems bestörta inwånare, gingo de äfwen ut i werlden och predikade Försoningens himmelska lära. Petrus, Johannes, Jacobus, — alla Jesu trogne följeslagare blefwo under händelsernes lopp skilde ifrån hwarandra och spridde i aflägsnare delar af werlden. De, som förut endast lefwat inom den tränga omkretsen af sitt Judiska fädernesland, föga eller intet känt andra folkslags seder, lagar, religioner och språk, drogo nu ut i främmande land, att fullgöra sin Mästares wilja och befallning. De hade uti sin Judiska hemort torftigt nog förwärfwat lifwets uppehälle genom sina händers arbete eller förmögnare wänners understöd. Hwarmed skulle de då i obekanta länder förskaffa sig föda och kläder? — Deßa bekommer oroade dem icke, a skräckte dem icke från det stor företag, hwartill Jesus dem kal lat. Med fast mod och lefwand tro uppträdde de ibland de me olikartade folkslag; — högst få af dem återsågo hwarandra i det ta lifwet. Wänner, föräldrar, bröder, systrar, fäderneslande, förmögenhet, allt uppoffrade de för att uppfylla sin heliga bestäm melse. Nu sågo de sig omrin gade af alldeles okända föremål; de samlade med tiden ibland al lehanda folkslag ett rikt förråd af erfarenhet. De lärde efter hand känna det beprisade Indi ens wishet, det grekiska snillets mästerwerk, det werldsbeherrskande Roms höga bildning. De woro i tillfälle att pröfwa allt detta, och jemföra det med hwad Jesus lärt dem, såsom det högsta och wigtigaste för menniskan. De måste höra mycken motsägelse, många twifwel emot läran, hwilken de förkunnade såsom den enda sanna. Det felades dem hwarken urskiljning eller skarpsinnighet. Likwäl war det så långt ifrån, att allt detta, som de hörde, sågo och erforo, kunde förändra deras tänkesätt emot Jesum; så långt ifrån, att de skatter af wisdom och insigt, hwaraf andra folkslag berömde sig, kunde uppwäcka några betänkligheter emot det, som Jesus dem förkunnat, att allt detta twertom endast tjenade till att bekräfta deras djupa och lifliga öfwertygelse om sanningen af Hans lära, om gudomligheten af Hans sändning. "I Honom bor all Gudomens fullhet lekamligen!" blef ändå alltid deras sista utrop.

Men ungdomsåren gingo förbi och en annan ålder inträdde, — den mogna mannaålderns da-

ar, då ungdomens sköna lifslig- et och eld plågar förswinna, samt lwar och eftertanke intaga deß älle. Städernes hwimmel, ens- ghetens stillhet, farorna, dem e gingo till mötes, allt lockade em till eftersinning. "Hwarför," unde mången af dem tänka för g sielf, "hwarför uppoffrar jag ela mitt lifs lugn och trefnad? hwarför har jag förlorat fäder- eslånd, wänner och hoppet om n sorgfri ålderdom? Hwem wet, m icke de fleste af mina Med- ärjungar redan dragit sig till- aka, om jag icke tillåfwentyrs r den ende, som ännu här lef- er och lider för tron på Chri- tum?" Så kunde mången haf- a tänkt; men ingen enda lät, fwen i senaste ålderdomen, nå- ot slags afseende på egen be- uämlighet afleda sig från sin rohet mot Jesus. Hwar och n stadfästades twertom genom warje förnyadt öfwerwågande f hwad Werldsåterlösaren war, uru han lefde och lärde, uti sin eundran och sin trohet; ingen rodde sig någonsin hafwa gjort nog; ingen fann uti andra sko- lors och religioners lärosatser den höga sanning, den gudomliga, omskapande kraft, som framstrålade ur den himmelska lära, Jesus uppenbarat till werldens upplysning, och i hwilken, såsom Aposteln Paulus uttryckte sig: lågo fördolda alla wisdoms och förstånds håfwor. (Col. 2: 3.) Alla förblefwo lika sinnade mot sin långesedan förswunna wän, och öfwertygade sig dagligen mer och mer, att i Honom bodde all Gudomens fullhet lekamligen.

Försmädelse och mißkännande war lönen för deras mödor. De stredo med brist och behof. Man bespottade dem, än såsom dåraktige swärmare, än förföljde man dem såsom upprorsmakare. De lades i bojor och band. Fängelset war ofta deras hwiloställe. Hwarken deras rena känsla, eller deras höga dygder, eller det öfwernaturliga ljuset i deras lära, eller den öfwermenskliga kraften af deras wältalighet kunde rädda dem från den undergång, som den förblindade werlden dem swurit. Dock såg man dem med himmelskt lugn uthärda lifwets stormar. Deras blick rigtades icke på ögonblickets förgängliga lust eller we, utan på ewighetens owanskliga sällhet.

Skulle de häfwa för dem, som endast kunna döda kroppen? Nej, med lugn och sans uthärdade de plågorna och döden. Jesu ord war deras tröst: Gud och ewighet deras förhoppning. Sin första kärlek, sin gamla trohet öfwergåfwo de icke, icke engång i deras sista andedrag. En gammal sägen har blifwit förwarad ända till wåra dagar, som förtäljer huruledes många trodde, att Johannes, som uppnått en hög ålder af hundrade år, aldrig skulle dö. Alla de öfrige af Hans medlärjungar lågo redan i grafwen. Men i den döende gubbens bröst lefde ännu den lågande kärleken för hans gudomliga wän och det på engång rörande och wederquickande minnet af Hans huldhet, lika som i ungdomens sköna dagar. Då man i Ephesus bar honom ut på händerne, på det han skulle predika för folket, som mycket åstundade se den wördnadswärde gamle, utsträckte han wälsignande sina händer öfwer den rörda församlingen, och sade endast: Barn, älsken hwarandra inbördes såsom Christus

Jesus har älskat oss. — Med dessa känslor, trogen in i döden, dog den siste af Wår Herres lärjungar. När lefde wäl någonsin på jorden en dödlig, som ibland sina wänner förwärfwat en så waraktig, nöd och död besegrande, ständigt lika, och ännu uti ålderdomens senaste dagar outsläcklig kärlek och tillgifwenhet. Underbar, liksom Jesus sielf i sin lära och wandel, war deras trohet, som Han utwalt till sina följeslagare. Det öfwerjordiska, som uppfyllde Hans eget bröst, tycktes derifrån hafwa öfwergått i deras. Hwar finnes wäl en religionsstiftare, hwilkens lärjungar, med sådan ömhet, med så fullkomlig sielfförsakelse, fästade sig wid Honom? Hwar kan en Furste, hwars spira ännu i dag herrskar öfwer millioner, som med smickrande hyllningar omringa hans thron och swärja, att för honom lefwa, för honom dö, hwar kan han hoppas, att efter sin död blifwa så länge, så innerligt älskad? Han dör, — den smickrande skaran wänder sig snart bort från hans lik, att helsa den nya stjerna, som uppgått. — Den orubbliga, outplånliga tillgifwenhet, Jesu lärjungar hyste för sin Mästare, — en tillgifwenhet, den hwarken ökad erfarenhet, mognare öfwerläggning, hwarken elände, död, eller hög ålderdom kunde förswaga, — blifwer för mig ett nytt bewis på det Gudomliga, som talade ur Frälsarens hela wäsende.

Denna deras sinnesförfattning gifwer äfwen åt min själ ny styrka och en bestämd rigtning. Äfwen jag är ju döpt till Hans namn; äfwen jag är ju Hans lärjunge och efterföljare; äfwen jag har rönt det gudomliga ljuset af Hans uppenbarelf hwarmed Han skingrat mörkre och dimmorna i andans werld. Äfwen jag är ju en af dem, fö hwilkas befrielse ur dödens wäld Han gaf sitt lif på korsets stam.

Jag will älska Honom tillbaka med den öfwerjordiska, oändliga kärlek, hwarmed Han älskat mig. Ty hela mitt lifs erfarenhet har äfwen öfwertygat mig, liksom fordom Apostlarne, att h ingen annan är frälsning än h Honom allena; ingen sann lycksalighet, ingen inre tillfredsställelse, utan i Honom och genom Honom.

Stundom hyste jag wäl ett förtroende till min egen klokhet, att hon skulle kunna förskaffa mig en angenämare lott. Men mina bäst beräknade planer gingo öfwerända, emedan owäntade händelser lade sig i wägen för deras utförande. Endast då jag i sam enfald höll mig till Jesus, förblef Honom trogen, handlade efter Hans föreskrifter, icke byggde någon förhoppning på werlden, icke på menniskogunst, utan med from öfwerlåtelse åt försynens skickelser, förbidade allt Guds wälsignelse, endast då uppfyllde sann tillfredsställelse mi själ, endast då inträffade ofta, att jag hugnades med en lycka, som jag icke förut sett; att de största faror, liksom förblefna skuggor, swäfwade förbi mig. — Stundom fästade jag mig också med hela min själ wid wänner, och byggde mig en hel werld på deras trohet; wänskap, trodde jag, wore lifwets waraktigaste och renaste lycka. Ack, en sorglig erfarenhet lärde mig annat. Ingenting är wanskligare än menniskosinnet, ingenting bedrägligare än menniskohjertat.

lef glömd. Min kärlek war
uktlös. Men Jesu kärlek till
ienskligheten war jemwäl kärlek
ll mig. Han förde min själ till
honom, som är menniskornas
nda wän, till min Gud. Här
lef jag lycklig; här öfwergaf man
nig icke, misskände mig icke,
och hwarje ny dag förwissade
nig om min himmelske Faders
oändliga nåd. Hans kärlek är
hwarje morgon ny. — Förden-
skull will jag hålla mig till Je-
us. Äfwen jag erkänner: i Ho-
nom bodde all Gudomens full-
het lekamligen. Äfwen jag har
med allt mitt förstånde, med all
min eftertanke ännu icke kunnat
finna något mer fulländadt, till-
fredsställande och gudomligt, än
de ewiga sanningar, Han oss för-
kunnat. — Stundom har jag ock-
så sökt upplysning hos de werlds-
ligt wise, hwilkas djupa insig-
ter man prisade så mycket. Jag
wille se, om de skulle kunna
gifwa mig något högre och wär-
digare begrepp om det Högsta
Wäsendet, än det Jesus fram-
ställt: de sysselsatte mig med mör-
ka spetsfundigheter. Jag wille
se, om de skulle kunna uppen-
bara något annat om werlden,
om Guds rike, om den weder-
gällande ewighetens hemligheter,
än det Christus med gudomlig
anda och kraft för oss uppenba-
rat: det högsta de kunde, war
endast att bekräfta hwad Han
förkunnat. Jag wille se, om de
på något enklare och sannare
sätt skulle kunna wisa mig wä-
gen till lycksalighet, än Jesus
gjorde, då Han förkunnade oss
Guds wilja, och inskärpte sede-
lagen i wårt inre: de förmådde
det icke. Jag wille se, om de
skulle kunna bereda mig någon
ljufware wederquickelse i lifwet
och döden, än Han: hos dem war
ingen wederquickelse att finna.
Och sålunda uppwäxte i mitt in-
re en ännu mera lefwande öfwer-
tygelse om Hans gudomlighet, —
och min tro, min kärlek blefwo med
hwarje dag innerligare till Ho-
nom, i hwilken alla wisdoms och
förstånds häfwor ligga förborga-
de. All werldslig klokskap är otill-
räcklig. Jag säger med Skalden:
Att älska Gud: är den skönaste
wishet.

Ja, jag will älska Honom med
den öfwerjordiska, oändliga kär-
lek, hwarmed Han älskat mig.
Ty äfwen jag har upplefwat och
förnummit, liksom fordom Apost-
larne, att wi i alla lifwets skif-
ten och lidanden icke äga någon
bättre tröst, något ljufware hopp,
något bergfastare mod, än det
Han meddelat, Han, af hwilken
Lärjungarne hemtade den öfwer-
tygelsen, att all denna tidens
wedermöda är fast ringa emot
den herrlighet, som på oss up-
penbaras skall. Hwad war det,
som i lifwets qualfulla stunder gaf
mig lugn och tröst? War det för-
litande till menniskors gunst, till
menniskors myndighet? War det
några sköna jordiska förhoppnin-
gar? War det mina wänners
tröstande wältalighet? — Ack,
det war intet af allt detta.

Det war det fromma, stilla
sinne, som lifwas af tro, kärlek
och hopp; det war din religion,
o Jesu, hwarigenom Du blef
min hugswalare, då förtwiflan
wille nalkas mitt hjerta. Genom
förtröstan till Gud, som styr wå-
ra öden, lärde Du mig att fat-
ta mod; genom ett rent samwe-
te lärde Du mig, att med sakt-
mod fördraga hwarje wederwär-
dighet och att wisa själens hög-
het, äfwen i den mest tryckande

belägenhet. Upplyst af din anda, lärde jag mig inse jordlifwets jemförelsewis ringa wärde och förgängligheten af dess ägodelar,—lärde mig inse rikedomens osäkerhet, det sköna bräckligbet, ärans wanskligbet, helsans swaghet, det yttre lugnets och lyckans obeständighet, och föränderligheten af menniskogunst. Du wisade mig ett mål, som är orygglig; och genom tanken på min himmelske Fader, den ewigt gode, wise och mäktige,—genom tanken på ett lif i bättre, skönare werldar, der de odödlige återfinna hwarandra, förwandlade Du min sorg öfwer mången närgående förlust i en glad och stilla förwäntan af det ewiga återseendet.

Salige, trefaldt salige äro de som lefwa i Dig, o Jesu, min Frälsare; salige, trefaldt salige, som i Dig afsomnat! Äfwen jag will wara trogen intill döden, så skall Du äfwen förläna mig ewighetens oförgängliga krona! Amen.

Den 8 Juni.

Religion och Kyrka.

Joh. 1: 17.

Ordets ringa frö så blifwer,
Under wård af odlarns hand,
Till ett herrligt träd, som gifwer
Frukt och hägn åt alla land.
Menskoslägt! stäm glädjens toner,
I dess skugga lyckosam;
Stödjen mot dess trygga stam,
Jordens förstar, edra throner;
Ty ej någon makt består,
Som af Gud sin kraft ej får.

Meßias hade fulländat sitt wärf på jorden. Mäktige genom den helige Andes kraft, som Pingstdagen upplifwade deras själar, gingo Lärjungarne ut i hela werlden, och förkunnade för folken den Korsfäste och Hans Evangelium, eller det glada budskapet om Guds rike på jorden. Då wände sig, tillochmed under swåra förföljelser, Judar och Hedningar till Herren och bekände Hans lära. I städer och byar uppstodo små kristna församlingar, som inrättade sin gudstjenst efter de allraäldsta Christi bekännares och wänners sedwanor och bruk. Så uppkom ett heligt samfund af troende och fromma, som sedermera allt mer utbredde sig, utwidgade sin yttre gudstjenst, upptogo andra, som hittills i någon mån afwikit derifrån, uti sin gemenskap, och lade grunden till det samfund, som sedermera blef bekant i werlden under namn af den kristna kyrkan.

De läror, Jesus sjelf gifwit, hade warit ganska enkla. De kunde fattas äfwen af den olärde, äfwen af barnet, i sin sanliggörande sanning. Derför utbreddes de med otrolig hastighet genom werlden, och woro icke något föremål för lärda och spetsfundiga undersökningar. Jesus wisade de dödlige den ende lef-

-ande Guden, hela werldens Herre, såsom deras Fader; Han wiarde dem ewigheten såsom deras mål; deras helgelse, deras seger öfwer synder och onda lustar, deras fullkomnande genom ädla tänkesätt och goda gerningar såsom deras bestämmelse. Hans lif skulle wara den högsta förebild för deras, och förening med Gud deras högsta goda. Deremot förklarade Han, att en swärmande skenhelighet, blotta iakttagandet af yttre sedwanor och bruk icke kunde leda till ewig lycksalighet. Derföre sade ock Johannes, Hans Lärjunge: **Af Hans fullhet hafwe wi alle fått, ock nåd för nåd; ty genom Mosen är lagen gifwen: nåd och sanning är kommen genom Jesum Christum.** Joh. 1: 16, 17.

Det war således icke yttre sedwanor och bruk, Meßias åsyftade med den nya religion Han gaf menniskoslägtet, utan en inre Gudi behaglig sinnesförbättring. Det förra är menniskowerk; men nåd och sanning, det heliga och fullkomliga, som måste bo i menniskohjertat, är gudomligt.

Derför hade de första kristna församlingar endast få kyrkobruk; till och med deßa woro ganska enkla. I början bibehöllos ännu några ur Judiska gudstjensten, och Apostlarne sielfwe hade ingenting deremot, om t. ex. många omwände Judar bibehöllo sina fordna fastor eller ansågo åtskillig spis för oren; ty allt detta war för dem en bisak, men sinnets förädling, tro och förlitan på Meßias war det wigtigaste. De enda, af Christus sielf instiftade högtidliga handlingar, woro de fullwäxtes dop, hwilka bekände sig till Jesu lära, samt den heliga Nattwarden. Snart förenade man härmed kärleksmåltider, wid hwilka rike och fattige i broderlig gemenskap delade med hwarandra hwad de hade.

Den kristna kyrkans första lärare woro ännu icke så skilda från hwarandra, som de nu äro både i sina förrättningar och i sina namn. De kallades i församlingarne de Äldste, emedan de woro det, eller Biskopar, emedan de hade uppsigt öfwer församlingens angelägenheter. De hade icke så stor makt, icke så rika inkomster, som i senare tider. De woro exempel af from ödmjukhet, och sökte deri att likna Apostlarne, hwilka ej förestodo någon enskilt församling, utan reste omkring från ort till ort, lefde af sina händers arbete, och understundom af rikare Kristne erhöllo wälwilliga understöd.

Men då efterhand de troendes antal i en församling, och församlingarnes antal i särskilta länder förökade sig, blef ock Lärarnes samt Biskoparnes antal förökadt. Öfwer flera församlingar tillsattes en, som skulle hafwa öfwerinseende öfwer dem, till göromålens lättare behandling och beqwämare fördelning samt till ordningens bättre bibehållande i det hela. Man började, att, efter Judisk sed, betrakta lärare och prester såsom en från de werldsliga ständen afsöndrad kast; att med wißa ceremonier inwiga dem, liksom hos Judar och hedningar brukligt war; att gifwa dem särskilt rättighet att ur församlingens gemenskap utesluta felande medlemmar och pålägga dem wißa botöfningar. Man införde plägseden att med inwigd olja smörja siuka och döende, eller den så

kallade yttersta smörjelsen, och mera dylikt. Ceremoniernes antal, äfwen som den derwid brukliga prakten samt presternes anseende och makt i kristna kyrkan tillwäxte isynnerhet, då Jesu religion upphörde att förföljas, då äfwen Konungar och Kejsare började bekänna sig till densamma. Då förökades äfwen högtidsdagarne, medan i första tider endast söndagen warit bestämd till gudstjenst. Påsk och Pingst synas hafwa warit den kristna kyrkans första högtider; snart blef äfwen Julhögtiden, såsom Christi födelsefest, äfwensom årets början, firad.

Sålunda war Jesus wår religions stiftare, men icke stiftare till de först sedermera uppkomna kyrkobruk, inrättningar, lagar, föreskrifter och lärosatser. Deßa senare uppstodo i samma mån som de wid särskilta tillfällen funnos nödiga eller af omständigheterne gynnades. Af gudomligt ursprung är wår religion; men de olika kyrkoordningarne leda sitt ursprung af menniskor. Jesu Lära har förblifwit oförändrad; hon har skriftligen af Apostlarne blifwit oß öfwerlemnad, och Frälsarens ord hafwa af Evangelisterne, d. ä. dem, som skrifwit Hans lefnadshistoria, blifwit uppteckande. Men kyrkan har under seklernas lopp ofta förändrat sin gestalt, sin inrättning, sina lärosatser. Kristne äre wi alle, så wida wi tro på Jesum, äre döpte i Hans namn och hoppas komma till Gud, i det wi lefwe efter Hans lära och göre wår himmelske Faders wilja, som Han oß uppenbarat. Men alla Kristne höra ej till samma kyrka; ty uti henne hafwa uppstått söndringar och sekter, som afwika från hwarandra i sättet att sira sin gudstjenst, i wißa yttre bruk och i åtskilliga andra meningar. Dylika afwikelser wisade sig, tywärr, redan i Apostlarnes dagar, då man än wille wara Paulisk, än Apollisk, än Kephisk. Först ifrade Aposteln Paulus deremot: **Ho är nu Paulus? Ho är Apollos? annat än tjenare, genom hwilka I hafwen annammat tron:** — sade han — **Jag hafwer plantat; Apollos hafwer wattnat; men Gud hafwer gifwit wäxten. En annan grund kan ingen lägga, än den som lagder är, hwilken är Jesus Christus.** 1 Corinth. 3: 5, 6, 11. — Men menniskorna förblefwo menniskor: för det tillfälliga glömdes ofta det wäsendtliga, kroppen för kläderna, för kyrkans twister den heliga tron och trons heliga frukt, som är kärleken. Men Kristna äro likwäl alle, till hwilken kyrka de ock må höra, såwida de bekänna Jesus icke blott med läpparne utan ock af hjertat, det är, så wida de wandra och werka i Hans anda. Och Aposteln Petrus sade redan såwäl om Judar som hedningar: **Nu förnimmer jag i sanning, att när Gudi är intet anseende till personen; utan att i allahanda folk, den som Honom fruktar, och gör rättfärdigheten, han är Honom täck.** Apostl. G. 10: 34, 35. Så wåge wi jemwäl tro, att Gud icke har anseende till personen, utan att, i hwarje kyrka, den som fruktar Honom och gör hwad rätt är, han är Honom behaglig.

Det är således en wäsendtlig åtskillnad mellan kristna religionen eller Jesu lära å ena sidan och kristna kyrkan å den

andra. Religionen är det inre, wårt sinnes, förhållande till Gud; kyrkan är det yttre, likasinnade Kristnes öfwerensstämmelse i trons lära och utöfning samt i deras sätt att dyrka Gud i alla Hans förhållanden till menniskoslägtet. Religionen är det osynliga, kyrkan det synliga. Religionen är själen, kyrkan är deß jordiska kropp.

Men änskönt Jesu religion är wigtigare för tid och ewighet, än kyrkan med deß stadgar, bruk och lärosatser, så är likwäl denna en wördnadswärd, en nödwändig inrättning. Liksom menniskan består af kropp och själ samt ingalunda kan umbära den sinnliga kroppen såsom själens werktyg och stöd: så är äfwen religion och kyrka ett helt, en innerlig förening, den man icke utan fara kan upplösa. Religionen talar till min själ och lär, huru den skall lefwa och werka i den sinnliga werlden; kyrkan talar till mitt jordiska och lär, huru det skall upphöja sig till det ewiga och gudomliga samt understödja det andliga, som i mig är.

Det är en willfarelse, då Kristna, till hwilken bekännelse de ock må höra, förmena sig kunna påstå: Jag behöfwer ej kyrkan; behöfwer ej hennes inrättningar, föreskrifter och religionsöfningar. Jag kan utan allt detta wara en god Kristen och blifwa salig.

Min wän, skulle jag wilja säga honom: Är du ibland de millioner menniskor, hwilka sedan årtusenden lefwat på jorden, den ende dödlige, som till sitt sinnes lyftning och sitt hjertas uppbyggelse icke har behof af någon sinnlig inwerkan? Är du den ende, hwars minne kan umbära hwarje förnyad uppmaning och wäckelse? Är du den ende, som alla dagar och stunder är lika hågad för fromma föresatser, för sjelfbeherrskning, då lustarne wakna, för tillwäxt i det goda, då tusende små frestelser till det onda omringa och locka dig? — Wißerligen icke! Denna din stolthet, denna din säkerhet bewisar redan, att du hwarken är så god eller så stark, som du inbillar dig wara, att du icke utan yttre wäckelser kan bibehålla ditt sinne så rent och obesmittadt, som du sjelf af dig åstar. Anden är willig; men köttet är swagt.

Religion och kyrka werka i förening till den inre menniskans förädling. Kyrkan gör icke salig, utan den heliga, fruktbärande tron; men kyrkan är trons staf och stöd i denna jordiska werld.

Äfwen Jesus, då han gaf werlden denna heliga tro, wißte detta ganska wäl. Han kände menniskoslägtets swaghet och wißte huru nödwändiga äfwen för den mest upplyste bland folket wißa synliga sinnebilder af det osynliga, wißa erinringstecken och wäckelsemedel äro. Han hade ju sjelf äfwen till den ändan infört dopet, denna yttre betydelserika handling, för dem, som wille låta inwiga sig till bekännelsen af Hans lära, till efterföljd af Hans heliga, wälsignelserika wandel. Likasom wattnet i dopet renar oß från yttre orenlighet, så skulle det dermed förenade ordet rena deras sinnen från all andlig besmittelse af syndiga begärelser. Denna inre helgelse war det wäsendtliga; den yttre twagningen, deß sinnebild och förklaring, war en yttre inwigning till gemenskap med Christi

bekännare, men ingalunda sjelfwa själens upplysning och förädling.

Huru ömt har Jesus älskat sina Lärjungar, huru ömt blef Han af dem alla älskad tillbaka! Han kände ju deras hjertan, dem Han sjelf hade bildat, kände ju deras själars kraft. Det oaktadt ansåg Han det ingalunda för öfwerflödigt att dessutom gifwa dem sinnliga hjelpemedel, på det att de, äfwen när Han icke mera war ibland dem, ofta skulle tänka på Honom, ofta påminna sig Hans lärdomar, och att de sjelfwe sinsemellan, liksom alla andra, broderligt skulle lefwa såsom trogne wänner och medundersåter i Hans gudomliga rike. Derföre instiftade Han den heliga Nattwarden och befallte dem att fira den till Hans minne. Brödet är min lekamen, winet är mitt blod, sade Han. Då I det njuten, bekännen I dermed, att I ären alldeles ett med mig, att jag är uti eder; att I med mig stån i den närmaste gemenskap med Gud, wår Fader.

Med Dopet och Nattwarden war tillika den synliga kyrkan stiftad, det Heligas afspegling i det jordiska.

Låt wara, att sedermera äfwen andra bruk, stadgar och religionsöfningar tillkommo, allt efter som menniskornas beskaffenhet och omständigheterne gjorde dem nödwändiga; de hade likwäl allesammans intet annat ändamål, än att befordra sinnets helgelse genom Jesum: alla hafwa de ock genom sin höga ålder blifwit wördnadswärda. Låt wara, att sedermera lärarnes antal, deras namn, deras embeten, deras myndighet, ja, till och med deras rang sinsemellan blifwit förökad: det war en naturlig följd af de kristna församlingarnes förökande, och måste så wara, för att befordra ordning och skick i det hela, och de särskilte lärarnes utbildning, hwars och ens inom sitt kall. Så länge en slägt af få personer lefwer tillsammans, behöfwes ingen konung: husfadern kan leda allt, som hör till yttre ordning och tukt. Men när flera familjer, när hela folkstammar träda i en närmare förbindelse med hwarandra, måste med de ökade göromålen embetsmännens antal ökas, och öfwer de enskilta öfwerhetspersonerne måste ännu högre tillsättas, på det alla måtte werka i likstämmighet och fullgöra sina pligter. Att man betygar öfwerhetspersoner, såsom lagarnes werkställare och den allmänna wiljans tolkare, en wiß wördnad, ligger i sakens natur; att till slut en rangordning blifwit införd i kyrkan mellan deß olika embetsmän, liksom i borgerliga lifwet plägar ske, war oundwikligt. Man må kalla detta jordiskt; men kyrkan sjelf är det jordiska i förhållande till religionen, och har sjelfwa sin tillwaro egentligen för det jordiska i menniskonaturen och derigenom för den odödlige anden.

Låt wara, att den kristna kyrkan i senare tider ganska mycket afwikit från de första tidernas enfald: hafwa icke menniskorna öfwerhufwud förlorat mycket af deras ursprungliga enfald? Hafwa icke alla deras behof förökat sig, alla konster, uppfinningar och borgerliga förhållanden fullkomnat sig eller tagit en ny rigtning? Måste icke kyrkan, som för menniskan är till, mer eller mindre låna tidehwarfwets färg, för att kunna inwerka på menniskan och liksom under alla för-

-Kländen wara närmare med Ho-
rom beslägtad? Det må icke ne-
as, att altarets tjenare i wilda
ch förwirrade tider ofta glömde
in egentliga bestämmelse, sitt
anna wärde; att de oblygt hyl-
ade sina lustar, och wille till-
redsställa sin omåttliga bö-
else för prakt, äregirighet,
errsklysnad, ja, att de dertill
nißbrukade såwäl kyrkans an-
eende som folkets lättrogenhet
ch wördnad: men det som i sig
jelf är ondt och förderfligt, kun-
e icke hafwa bestånd. Det gick
elt och hållet eller till en del
örloradt. Det owärdiga skall
cke heller framdeles äga bestånd;
et skall äfwen framdeles gå un-
der i samma mån som mängden
blifwer mogen att inse deß be-
skaffenhet för att kunna förakta
det. Men hwad syndiga men-
niskor bröto, det bör ej tillräk-
nas kyrkan. Hennes ändamål
är och förblifwer heligt samt hen-
nes medel oskyldiga. Judiska
kyrkan hade ju också afwikit från
sin ursprungliga enfald, och Je-
rusalems tempel war mångfal-
diga gånger wanhelgadt genom
deß tjenare; men ändå besökte
Jesus med sina Lärjungar det-
ta tempel: Han bad deri; Han
lärde deri; Han deltog i högtids-
dagarnes firande, såsom de wo-
ro föreskrifne i Mosis lag; Han
wille ej engång tillåta, att man
störde den införda kyrkotukten,
mycket mindre sielf störa den.
Han kände menniskornas lynne
i allmänhet, kände huru de en-
dast genom det sinnliga kunde le-
das till det öfwersinnliga, genom
yttre tukt till inre ordning, och
wid kyrkans hand till religion
och dygd.

Låt wara, att man äfwen kan
tillhöra Christus, utan att till-
höra någon offentlig kyrka: hwar
och en skall icke deß mindre byg-
ga sig liksom sin egen kyrka, och
just dermed bewisa deß nödwän-
dighet. På detta sätt hafwa de
många bedröfliga söndringarne
inom Kristenheten, trostwisterna,
sekterna, deras ömsesidiga för-
följelser uppstått; och alla de blo-
diga olyckor, för hwilka hela
länder och folkslag århundraden
igenom blifwit beklaganswärda
offer, leda t-rifrån sitt ursprung.

Hwarje sann Kristen måste
derföre wara särdeles mån om
sin kyrkas bestånd och helgd; han
måste af fruktan för det förderf,
som oundgängligen måste blifwa
en följd af trostwister och sekter,
sorgfälligt undwika all afsöndring
från den allmänna kyrkan. Han
är skyldig detta sin stat; än mer:
han är skyldig Gud detta, som
will endrägt och kärlek. Han må-
ste icke wara den, som förlöjli-
gar den allmänna Gudstjensten;
— hwad tusende kalla wördnads-
wärdt, bör aldrig blifwa ett mål
för gudlöst gäckeri. Han måste
icke wara den, som gör åtlöje af
prester och lärare, måhända för
att dermed bewisa sin förmenta
upplysning. Den som drifwer
gäck med en menniska, ware sig
hwem som helst, bewisar endast
ett förderfwadt hjerta; den som
drifwer gäck med ett stånd, wa-
re sig hwilket som helst, bewisar
endast sin okunnighet, i bor-
gerliga lifwets inrättningar samt
sitt förakt för offentlig ordning
och lagar. Wäl möjligt, att mån-
gen prest ingalunda tänker och
lefwer som han lär, och att Han
såsom menniska är wärd wårt
förakt; men hans kall förblifwer
dock alltid wördnadswärdt, och
en enskilts fel bör icke läggas
hela ståndet till last. En Kri-

sten måste icke wara den, som undandrager sig den gemensamma Gudstjensten, emedan han äfwen är answarig för det efterdöme han gifwer, och ett ondt efterdöme är ännu förderfligare än onda ord. Men förderfligt är detta exempel för alla, som, utan egen inre kraft, behöfwa yttre stöd, emedan de genom en sådan föresyn uppmuntras att kasta ifrån sig den tillförlitliga staf, med hwilken de hölla sig upprätt under lifwets stormar.

Emellertid böre wi å andra sidan aldrig lemna den wigtiga skillnaden mellan religion och kyrka ur ögonsigte; wi böra aldrig förgäta att Jesu religion är wår hufwudsak. Genom Mosen är lagen gifwen; nåd och sanning är kommen genom Jesum Christum. Hwad Mosis lag på Meßiä och Hans Lärjungars tid war för Jesu bekännare, det har i många afseenden kyrkan blifwit för oß. Äfwen hon förordnar helgdagar, heliga handlingar och religionsbruk. Men härutinnan består ej religionens wäsende. Man kan i det yttre uppfylla alla kyrkans fordringar och likwäl i det inre sakna all religiös känsla. Men allt blott iakttagande af kyrkans föreskrifter och heliga bruk, all yttre helighet, som med böner, fastor, kyrko- och nattwardsgång tror sig kunna uppfylla religionens kraf, är fåfängt och utan frukt, så wida det icke hos oß uppwäcker ett gudomligt kärleksrikt, till allt godt och lycsaligt sträfwande sinnelag. Deraf skola alla förstå, sade Jesu sjelf, att J ären mine Lärjungar, om J hafwen kärlek inbördes. Joh. 13: 35. Men J skolen älska eder nästa, såsom eder sjelfwa. Matth. 22: 39. Icke de som ropa: Herre! Herre! skola inkomma i Guds rike, utan de som göra min Faders wilja, som är i himmelen. På deras frukt skolen J känna dem. Tron, utan gerningar, är död. Hwad hjelper det, mine bröder, om någon säger sig hafwa trona och hafwer dock icke gerningarna? Kan ock tron göra honom salig? Jac. 2: 14.

Om jag talade med menniskors och Englars tungor, och hade icke kärleken, så wore jag en ljudande malm, eller en klingande bjelra. Och om jag kunde profetera och wißte all hemlighet och allt förstånd, och hade alla tro, så att jag försatte berg och hade icke kärleken; så wore jag intet. Och om jag gåfwe alla mina ägodelar dem fattigom, och lät min lekamen brinna, och hade icke kärleken; så wore det mig intet nyttigt. 1 Cor. 13: 1—3. Kärleken till Gud och nästan bör wara den inre lifgifwande kraften uti alla wåra religionsöfningar. Blifwe den målet för wår traktan! Amen.

Den 9 Juni.

Apostlarnes första handlingar.

Ap. G. 3: 6.

f himlens här den Högstes makt
örtäljs med tusen munnar,
det wida fästets ljusa prakt
hans händers werk förkunnar,
och dagen, som ifrån oß flyr,
bebådar för den dag, som gryr,
hans ära och hans under.

Dock strålar i en högre dag
Det fröjdefulla Ordet,
Der, gode Fader, Ditt behag
Är uppenbaradt wordet;
Der själen, af din kärlek rörd
Och wis utaf ditt wittnesbörd,
Sin pligt och sällhet skådar.

Sedan Jerusalems inwånare dömt Jesus till döden och afrättat Honom, sedan Hans få anhängare bäfwande flytt till enliga fristäder, trodde kristendomens fiender sig hafwa triumferat öfwer Meßiä werk. Med förundran såg nu Jerusalem inom sina murar tusende, hwilka förherrligade den korsfäste och wördade Honom som Meßias. Detta war något oerhördt; oerhördt, att en fiende till sakernas förhandwarande ordning, — så betraktade presterne Jesus, — efter sin död bekommit flere anhängare än Han räknade under sin lifstid.

Flera år förut hade en wiß Theudas engång uppträdt såsom Meßias och uppmanat Judarne att afskudda det främmande oket. Folket, som oroligt wäntade den utlofwade Meßiä ankomst, war ej obenäget att lyda honom. Fyrahundrade män sammanswuro sig med honom; upproret började. Theudas föll i striden. Hans anhängare skingrades och flydde. Ingen talade mer om honom. — Efter denne hade en wiß Judas af Galileen upprest sig, på den tid, då Judarnes allmänna beskattning blifwit utskrifwen. Flere mißnöjde förenade sig med honom inot Romarne. Han förföljdes af dem och föll. Med honom upplöstes hela sammanswärjningen och begrofs i glömska.

Men fastän skild från jorden förblef Jesus likwäl ett ständigt samtalsämne i Jerusalem. Antalet af Hans männer ökades dagligen. Hans Lärjungar förkunnade, utan ringaste fruktan, att Han war Meßias. Men de företogo ingen uppresning. De lärde ödmjukhet och kärlek. De skadade ingen, men utmärkte sig fastmer genom wälgerningar, underbara gåfwor och krafter. Hwarje dag gaf ny anledning att tala om deras gerningar.

Det största uppseendet wäckte Petri handling mot en person, som war känd af hela Jerusalem. Lam från födseln låg han wanligtwis utanför den såkallade sköna tempelporten och tiggde almosor af de inträdande. När Petrus och Johannes en dag likaledes besökte templet, låg den lame der, och anropade dem om en gåfwa. Petrus inwände: silfwer och guld hafwer jag ej, men hwad jag hafwer, det gifwer jag dig. I Jesu af Na-

zareth namn, statt upp och gå! Wid deßa ord fattade Aposteln den lames hand, reste upp honom, och den lame kände sig stark och fast i alla leder. Han, som hittills låtit bära sig från det ena stället till det andra, gick fröjdfullt med dem i templet, och låfwade Gud. Folket såg honom med förundran och häpnad, samt strömmade efter honom, då han gick ut i det Salomoniska förhuset att tacka Apostlarne, som derstädes befunno sig.

Petrus wände hwarje beröm från sig. "Hwad wi hafwe gjort," sade han till folket, "det har ej skett genom wår makt, och är således icke wår förtjenst. Detta werk hafwe wi utfört genom tron på Jesus som wåra fäders Gud förklarat, men J och edre äldste hafwen dödat." Och nu begagnade han tillfället, att inför de samlade ådagalägga Jesu Meßianska wärdighet samt det heliga ändamålet med Hans sändning.

Föreståndarne i templet, Sadduceerne, Presterne, alla fordne motståndare intogos af den starkaste förbittring och satte båda Apostlarne i häkte. De trodde, att man borde förfara med allwar och wåld, i affigt att förekomma en allmän uppresning i Jerusalem. Ty den nya lärans anhängare utgjorde nu ett antal af femtusende män. Det stora Rådet församlade sig; de Öfwersteprästerne, Äldste och Skriftlärde. Många af deßa hade redan inom sig beslutit att behandla Nazareerns lärjungar på samma sätt, som de iakttagit mot Honom, deras Mästare. Men enigheten hade redan lemnat denna Rådsförsamling. Flere hade bortlagt fördomen mot Jesus. M
wen Prester bekände i tysthet de
korsfästes lära. J stället att
förswara sig inför dem, prisade
Petrus Försonarens werk och
höghet. Man förbjöd honom och
hans medbröder, att widare lära
i Jesu namn, och derwid skul
det komma att förblifwa denn
resan. Med lugn swarade Jo-
hannes och Petrus: "Dömmen
sjelfwe, om det inför Gud war
rätt, att mer lyda Eder än Ho-
nom? Wi kunne ju icke under
låta att tala om det wi sett och
hört!" Man näpste och släppte
dem.

Apostlarne återkommo till de
sina. Glädje och rent mod upp-
fyllde alla. Starkare ljödo deras
stämmor om den herrlige Guds
son. Judiska Presterskapet, hwars
högmod denna djerfhet förolämf-
pade, trodde sig numera ej her-
höfwa iakttaga någon skonsam-
het. Apostlarne blefwo än en
gång häktade. När man följan-
de dag wille inställa dem för dom-
stolen, fann man fängelserne tom-
me, oaktadt dörrarne woro stäng-
de och bewakade. Man mena-
att fångarne befriat sig sjelfw
och på något sätt undkommit
Jngalunda. De stodo åter i tem-
plet, och lärde folket utan al
fruktan. Man skickade dit. De
war redan så långt kommet, att
man, af fruktan för folket, ej
mer wågade lägga hand på dem.
Genom wänligt tilltal bragte Fö-
reståndarne i templet Apostlarne
ånyo inför domstolen. "Hafwe
wi," så mötte dem domarens
hotfulla röst, "ej strängt förbju-
dit Eder predika i Jesu namn?
Och det oaktadt uppfyllen J Je-
rusalem med eder lära, och wil-
jen föra denna mannens blod öf-
wer oß!"

Apost-

Apostlarne ursäktade sig ej. Deras swar blef såsom förra re- an. Nu nämde någon af Sto- a Rådets medlemmar Golga- ha och deße uppstudsiges fors- stande. Men andre satte sig eremot. Fariseen Gamaliel, en land hela nationen högaktad Skriftlärd, ropade: I män af Israel, ser till hwad I gören ted deßa män. Ty är detta äd eller werk af menniskor, warder det wäl om intet; ten är det af Gudi, så kun- en I icke slå det neder; så zamt I icke welen finnas stri- a mot Gud. (Ap. G. 5: 35, 8, 39.)

Dermed afwärjdes dödsdomen. Men Apostlarne sluppo likwäl ke hwarje bestraffning. Do- arena läto hudslänga dem och efallde, att de framdeles måtte ara försigtigare samt tiga. Här- f kufwades icke de straffade; olte deröfwer att de befunnits ärdige något lidande för Chri- us, gingo de från sina bödlar. och de upphörde ej att dagligen ira, såwäl i templet som i en- iltes hus samt förkunna det lada budskapet om Jesus, Mes- as. Deras orubbliga grund- ts, att mer lyda Gud än men- skor, wann blott mer styrka ge- om blicken på det blodstänkta olgatha.

De stora i Jerusalem och Ju- en funno wißerligen blott swär- eri deruti: men deße store du- de under, och sanningen, som dem blifwit kallad swärmeri, grade. De inbillade sig, deße lte, emedan de ägde makt, att t berodde af dem att förkla- hwad som wore sanning el- willfarelse. Wane att se enniskorna böja sig under de- s befäl, ansågo de hwar och en, som wågade betwisla deras bättre insigt, för upprorsstiftare.

Uti Andans werld gäller dock icke det, som i jordiska samfunds- lifwet är ansedt för måttstock af menniskowärde, ej heller bibe- håller det sin betydlighet, hwilket ibland menniskorna wördas så- som glänsande och wigtigt. Men- niskokroppen kan wäl bära fjet- trar, men själen är född fri och odödlig. En mäktig herrskare kan wäl sträcka sin spira öfwer mån- ga länder; men om han ock för- månde sträcka dem utöfwer hela jordklotet, så mäktar han likwäl icke intränga en fotbredds längd inom andarnes osynliga område. Der finnas hwarken Konungar eller slafwar, utan jemlika brö- der och Guds barn. Der blän- da ej kronors och troners gylle- ne glans, utan den wisare stiftar lagar, och honom lyder allt. Här förskräcka ej wapen, pinbänkar och fängelser: utan den gudomliga sanningens makt segrar öfwer herrskarewåld, böd- lar, deras redskap och werktyg. Ewigt ljuder detta bud: man måste mer lyda Gud än menniskor.

Men de, som äro utrustade med werldslig makt, Furstar, Do- mare, alla werldsliga myndighe- ter, hafwa rätt och befogenhet att waka öfwer samhällsordningens widmakthållande och fälla dom i timliga mål. Den, som öfwer- träder samfundslagarne, och om- störtar de i staten rådande för- hållanden, han är statsförbry- tare. Men tankefriheten är he- lig; hwarje enskilts öfwertygelse är oberoende af de maktägandes höghet. Willfarelsen kan endast dömmas af Sanningen. Der- före sade Christus inför Judiska Rådet: Hafwer jag talat illa,

hwilken med dubbla grundsatser wille inträda i förbundet. Att kunna wåga allt för Jesus, det kallades att wara hans gemenskap allena wärdig.

I senare tider har det ej saknats godsinnade och nitiska personer, hwilka likaledes, efter de första kristnes efterdöme, welat åter införa gemensam besittning af all ägo, samt till och med ansett dylikt som en allmän kristendomens grundlag. Men de glömde, att den orsak, som bland Jesu äldsta anhängare bewekte dem att tillgripa detta medel, ej numera bör anses bindande, då religionen kan fritt och utan wåda bekännas. De glömde, att alla Kristne då utgjorde en enda slägt och ej ett helt folk; men allt, som i ett sådant förhållande är werkställbart och i smått wälgörande, är ej anwändbart bland större folkslag, hwarest man ömsesidigt känner hwarandra för litet, och hwarest gemensam besittning af egendom skulle urarta till oerhörda mißbruk. När sig efter år och dag alla kristna församlingar utwidgade; när slutligen äfwen många twetydige, swage, eller skrymtaktige läto döpa sig; när det icke war möjligt, att hålla sträng uppsigt öfwer alla slags sinnelag: då måste denna gemensamma ägande rätt lika nödwändigt upphäfwas, som deß införande i början warit af wigt, icke allenast till ömsesidigt understöd, utan ock till bewis på den beslutsamhet, som bjöd att uppoffra det dyrbaraste för sanningen. Apostlarne sågo sig sjelfwe af omständigheterne nödsakade, att afstå från deras första stränghet i denna fordran, då de förnummo, huru hopp om allmänt bistånd underhöll den owerksammes lättja och gjorde redlighetens sk[...] till rof för egennyttan.

De första Kristne utgjorde e[tt] from, öm slägt, men i börja[n] ingen särskilt sekt. De woro o[ch] blefwo Judar; besökte den Judiska gudstjensten, samt iakttogo de Mosaiske lagarne och högtidsdagarne. I utwärtes måtto skilde deßa sig ej från de öfrige Israeliterne, endast genom högre dygd och menniskokärlek. Deras tro war wäl en helt annan, än Judarnes; den war det mest fulländade af det, som menniskoanden kan tillkämpa sig. Men tron på Gud och ewigheten samt försoning i Jesu ord kunde äga bestånd jemte de Mosaiske lagarne samt Romares och Grekers författningar, så länge deßa folkslags Regenter icke yrkade den tyranniska grundsats, att den inre tron måste bestämmas efter borgerliga lagar. Derföre hade och Christus sjelf blifwit en trogen wördare af Mosaiska lagen, emedan Han hörde till Israels folk. Ei heller uppmanade Han någon bland Lärjungarne till affall från Moses' lag.

Likwäl inkommo snart, jemte deßa, ock egna, fromma plägseder i de första Kristnes slägt. Som Judar iakttogo de wäl omskärelsen; men till Jesu bekännare inwigdes de, som omfattade trosläran, genom dopet. Som Judar besökte de templet, för att der bedja, blifwa underwisade och lära; men som Jesu bekännare församlades de ock enskilt, både gemensamt, gåfwo och emottogo underwisning om deß uppenbarelser och heliga anwisningar till fulländning, samt firade den gudomliga saliggörarens minne, såsom Han hade anordnat.

Så lefde de oskyldigt, aldrig
5rande den offentliga ordnin-
:n, intagne af kärlek till Gud
h utan menniskofruktan. Lif-
ade af salig wärme för det he-
gaste, blef det jordiska likgiltigt
r dem, det ewiga allt. De
ade en Gud till fader, en Fräl-
are till återlösare, en Ande
ll sinnets helgelse. Så woro
: genom tro, hopp och kärlek
ed hwarandra beslägtade, sta-
ns lydigaste medborgare. Det
ar blott en enda grundsats, som
tet menskligt wäld hos dem kunde
twinga, nemligen den: man
orde mer lyda Gud, än
enniskor.

Längesedan hafwa den första
istendomens helighet, enfald och kärlek förswunnit. I förföljelsens ställe råder triumf; i stället för hemliga bönesalar resa sig praktfulla tempelbyggnader. Ack, att i deßa triumfer och tempel, de första kristnes stilla och blygsamma dygder herrskade! — Och dwäljas de ej mera der: hwem kan hindra, att de finna plats i mitt hjerta! — Må den lättsinnige hopen le åt fromheten, och kalla dygden för ett blott älskwärdt swärmeri; må framgent flärden råda i stället för enkelhet i seder; må werlden hata mig, när jag sätter den ewiga sanningen mot deß willor och sminkade laster! Man skall mer lyda Gud än menniskor!

Den 10 Juni.

Den äldsta Kristendomen.

Första Betraktelsen.

Ap. G. 4: 32.

! menskors barn, som alle ägen
:r wärd af samma Faders hand!
wi kifwen I ändå på wägen
ill ett och samma Fadersland?
hafwen ej de bud i minne,
5om Herren gaf oß, ewigt god;
hafwen icke Christi sinne,
)ch fåfängt flöt för er hans blod.

Hur fridsamt deras dagar hwälfwa,
Som rätt förstå hwad Han befallt:
Att älska andra, som sig sielfwa,
Och älska Herran öfwer allt;
Som ondt med ondt ej wedergälla,
Men öfwerwinna ondt med godt,
Och hämden glömma, eller ställa
Uti den Högstes händer blott!

Det är min själs brinnande
ingtan, att från syndens wälde
efriad, återwända till Gud. Jag
ill sluta mig till dem, som de-
ı min trängtan, och i de Krist-
es heliga samfund söka råd mot
illorna, tröst under sorgernas skiften, uppmuntran, när min ifwer hotar att kallna.

Men hwad är jag? Hwar lefwer jag? Jag bor i ett kristligt land; men hwar äro de Kristne, jag söker? Jag lefwer i en kristlig kyrka; men hwar äro de

Kristne, som utgöra deß medlemmar? Hwarest de heliges samfund?

I hwarje land en annan kristendom! Huru? Har då mer än en Christus lefwat, lärt och lidit? — Andra kyrkor, andra helgedomar, andra trosbekännelser! — Hwad? Hafwa Apostlarne, efter inbördes söndring, affallit från den gudomlige Läraren och högre aktat egen wishet, än den himlaborness? Hwarföre djerfdes då de, som århundraden derefter uppträdt, och dock icke med egna ögon skådat Jesus, ej med egna öron förnummit de ord, som flöto från Hans läppar, hwarföre, frågar jag, djerfwes då deße senare Kristne lärare sådant? Är menniskolärdom mer upplyst än den himmelska wisheten sjelf? Hwadan denna skiljaktighet? Hwem har uppfunnit deßa lärobegrepp? Hwem lagt grunden till denna i kyrkan herrskande ordning?

Om i wåra dagar någon af de tolf Jesu Apostlar återuppträdde i lifwet, och wandrade genom jordens länder — hwar skulle han återfinna de första Kristnes saliggörande tro? Den tro, hwilken Frälsaren så gudomligt, så enkelt lärde? — "Se här är Christus!" skulle man höra från alla kyrkor och sekter, hwilka ömsesidigt beskylla hwarandra för willfarelse. Till hwilken skulle han wända sig? Hwarest skulle han återfinna det rena Herrans ord, oförfalskadt och utan senare tillsatser af menniskors klokskap? Hwar och en lär och tror på sitt eget sätt, liksom en ny förbistring uppstått, såsom fordom wid tornbyggnaden i Babel.

Låt meningarne wara skiljaktiga, och menniskornas åtskilliga f… reställningssätt om öfwersinnlig… föremål hafwa föranledt mång… falden i kunskaper, åsigter o… bekännelser. Jag gör inga strän… gå fordringar. Jag finner i… gen enhet mer i de Kristn… tro; men jag söker enhet i d… äkta kristliga sinnelage… Aposteln sade ju redan, att ha… wa Christum kär är bättr… än allt wetande. Den sann… religionen hwilar ju ej på ytt… inrättningar och högtidlighete… Nej, den är djupt rotad i sjä… lens innersta. Så skall jag g… att upptäcka en osynlig de tro… endes kyrka, ett samfund af be… slägtade kristna själar.

Men jag söker från den nejd… der dagens stjerna uppgår, från… den, der hon åter sänker sig i… hafwets böljor, — hwar skall jag… finna dem? I alla församlingar… skönjer jag med bedröfwelse ny… split, ny söndring. Här dwäl… jas Kristne; de kallas åtminsto… ne så. De hafwa undfått döpel… sens bad, begått den heliga Natt… warden till firande af Jesu min… ne, inför altaret wälsignades di… tenskapsbanden, som de knöt… Och deße drifwa sjelfwe gäcker… med dopet och altaret; medgifwa… på sin höjd de heliga inrättningar… nes gagnelighet till befordrande… af offentlig samhällsordning. De… som med andakt begå Gudstjen… sten, blifwa af dem beskyllde för… skrymteri, widskepelse eller smic… ker; religionen anses af dem som… ett skäligt wälgörande twångsför… pöbeln. Enligt deras åsigt är… ewigheten en sats, som behöf… wer bewisas, Gud sjelf en gåta,… som behöfwer lösas. Deras så… kallade goda ton består deruti,… att de på bekostnad af sedlighet… och Gudsfruktan wilja synas…

nicka i sina samquäm, ilskefullt bja nästans fel och framställa eß swagheter i löjlig dag. Men tt nämna det högsta i werlden — Jesu Christi namn, — att älla ett ord om Gudomen, derör blygas de och tyckas med beydelsefulla blickar bedja den, som intingen yttrat något sådant eler synts hågad dertill, om förkoning, om det wett, att ej förplanda dem med den oupplysta illmänheten. Lefnadsklokhet, slug eräkning af omständigheterne, onsten att i list öfwerträffa hwarindra och att gifwa sig ett sken af det, man icke är ej heller kan vara, det gäller i deras ögon såsom ersättning för den ur bruk komna fromheten. Egennyttan är deras Gud; njutning deras högsta goda; ögonblickets rof deras ewighet. — Hwad, båra åfwen dessa Christi namn? De båra detta heliga namn, men den Gudomliges anda lågar ej i deras kalla, skårdfulla hjertan. I huru ringa mån äro deßa skilde från Hedningarne, som ej kände någon förloßare. Bort från deßa! De wilja heta upplyste, och kunna ej höja blicken mot solen. De äro nedsänkte i djuriska lustar; de lefwa i det döda. Fjerran från deras bröst är det menskligt ädla.

Här dwäljas Kristne. Kristne wilja de heta. De skulle wredgas, om du betwiflade, att de wore, hwad de säga. Ty de bedja och sjunga heliga sånger. Ogerna försumma de begåendet af offentlig gudstjenst. Gerna hålla de sina barn till kristendom. De förakta religionsförsmädarne, och sky all gemenskap med dem. På lediga stunder låsa de gerna fromma skrifter till egen uppbyggelse, och tala åfwen i kretsen af allwarligt sinnade wänner samt aldrig utan wördnad om det, som är heligt. — Men när märker du kristlighet i deras dagliga wandel, i deras handlingar? Beklaganswärde! De hafwa religion utan gudsfruktan och fromhet; en själlös tro; en lampa, som den fåwiska jungfruns, utan olja och ljus. Deras sak är ifrig wana, ett deltagande i det öfliga, utan drift och kallelse; de behandla det heliga, såsom det lägre lifwets wanliga öfningar och åligganden.

De sjunga och bedja, men deras böner flyta ej från det andaktsfulla sinnets djup, utan bestå i wißa utanlexor, dem de inöfwat eller rent af uppläsa ur böcker. De besöka kyrkorna, ej för att helga sina hjertan, och höjde genom gudomliga sanningars upplysning, deß strängare gifwa akt på sina fel. Det sker af anständighet, af aktning för gamla plägseder, eller emedan de tro sig derigenom afbörda en skyldig förbindelse mot himmelens och jordens skapare. Lekamligen undfå de Sakramenten, icke med själens tro och andakt; likwäl hoppas de, att deras själ derigenom skall blifwa helgad för himmelen. Ofta åhöra de predikan, och, åtminstone efter allt utseende, andäktigt. Men den himmelska sanningens makt werkar ej på dem; föredragets beskaffenhet, predikantens konst, se der hwad som syßelsätter och fäster deras uppmärksamhet; och häröfwer kunna de sedan samtala med nyfikna wänner. Strängt och troget underwisa de sina barn i kristendomen, twinga dem i kyrkan, nödga dem lära böner, kyrkobruk och trosbekännelser. Allt detta bibringas barnen blott för minnet, liksom Christus kom-

mit i werlden endast för att rikta menniskornas minnen, icke för att upptända och helga deras hjertan. Då blifwa barnen, liksom fäder och mödrar, kalla wanans trälar. De läsa wäl fromma skrifter till egen uppbyggelse, ja, ofta med rörelse. Men de läsa dem såsom skaldernes fabler och snillelekar, hwilka man förgäter sedan läsningen upphört, och berömmer i anseende till tankarnes skönhet, uttryckets kraft, utan att tänka i något hänseende ställa sin lefnad derefter. Man bedjer — och fortsätter den wanliga sedeslösheten; man iakttager yttre anständighet, och syndar hemligen; man aktar sig att begå något mot samfundslagarne; ty förbrytelser af detta slag medföra alltid förderfliga följder. Men ingen skyr att begå det onda, som af ingen lag eller öfwerhet hindras kan. Man hädar, ljuger, smickrar, bedrager, frossar, förförer, slösar, spelar, — med ett ord, om den yttre ärbarheten blott kan skyddas, så är allt annat obetydligt. O, hwilken kristendom! War den äldsta kristendomen sådan? Hwilken religion, som ensam och utan allt sammanhang med lifwet står afsöndrad för sig sjelf, såsom ett minneswerk eller ett tillwandt iakttagande af wißa plägseder och föreskrifter, utan all heligare betydelse!

Här dwäljas Kristne! De wilja kallas och äfwen wara Kristne. Med fog wände de sig bort från trons försmädare, från deße ljumma dagswerkskristne. Ty för dem är kristendomen något mer, än en antagen, ärbar eller i wißa andliga hänseenden nyttig plägsed. Bland dem är religionen icke afsöndrad från lifwet, och utan inflytelse. Hon är dem allt, deras dagliga tanke. Deras görande och låtande blifwer ordnadt derefter. De församlas i afsigt att tala om himmelska ting; med stränghet waka de öfwer kristlig tukt i seder. — Hafwe wi då bland deße funnit de äldste Kristnes efterföljare? Lefwer här tron i sin fordna, ädla enfald? Hwarför tadla de dem, som ej höra till deras samfund, och hwi fördömma de såsom förlorade får och båraktiga werldsbarn dem, som följa en annan öfwertygelse? Sade ej Christus: O dömmer icke, så warden I icke dömde. (Matth. Ev. 7: 1.) — Guds domar äro menniskorna förborgade; allt bemödande att förklara dem; alla förutsägelser; allt fåwiskt tal utan lefwande tro om försoningens wigt, om deras fördömmelse, som ej synas rättroende; — allt detta, ett förwändt och okristligt nits äflande, är fruktlöst. Det hörer Eder icke till att weta tid och stund, som Fadren hafwer satt i sin makt. (Ap. G. 1: 7.)

Äga wäl deße nu åberopade Kristne den sanna tron. War innehållet sådant af Jesu himmelska läror, när Han från berget predikade till folket, eller i ensligheten till sina Lärjungar? — Nej! Den som tror på mig, så ljudo Hans ord, warder salig. Och att tro på Honom, det är att älska Honom öfwer allt annat, det ådagalägges derigenom att man håller Hans bud. Och detta är Jesu högsta bud: I skolen wara fullkomlige, såsom eder Fader i himmelen fullkomlig är; och Gud sjelf skall du älska öfwer allt, din nästa såsom dig sjelf. — Den som handlar och wandrar i den-

r anda, han lefwer i Jesu; en ingalunda den, som fyller i inbillningskraft med sällsamma förwäntanden; [illegible] upphetar den med underbara hemligheter, eller synes omfatta Jesus ed en jordisk kärlek, liksom Han ore en dödlig.

Jag lefwer i kristna länder: en hwarest finner jag de Kristne, hwilka jag söker? Jag lefer i en kristlig kyrka: hwar är helgecs samfund?

Derför wänder jag min blick llbaka mot hängångna åldrar och wer kedjan af förflutna sekler ll deßa kristna samhällen, som ildades af Jesu bekännare, strart fter Hans förswinnande från orden. Jag läser med rörelse i ramställningen af Apostlagerningarne deras enkla inrättningar; huru mängden af de trogne då blott woro ett hjerta och n själ, då till och med ingen ade om sina ågodelar, att de tgjorde hans uteslutande besittning, utan en gemensam hjelpkälla. (Ap. G. 4: 32.)

Gerna kommo de tillsamman, ör att gemensamt dyrka Gud. Ty hwarest upplågar andakten ldigare, än ibland likstämmiga jälar? Här öfwades ej en blott lägsed, utan inre kallelse hade ört trons bekännare tillsammans. Här ljödo inga sökta och mödosamt lärda bönformler; — nej, jertats andakt talade högt. Här red man ej öfwer ofattliga begrepp om Gudomen, ej öfwer Christi båda naturers inbördes örhållanden; utan enfaldigt och uppriktigt lärde och trodde man, hwad Jesus sagt om sig sjelf, huru Han kommit, sänd af Fadren, för att upplysa werlden, och att saliggöra syndare genom underwisning. Derföre hade Han kallat sig werldens ljus, lifsens wäg, derföre anbefallt dem, som med lefwande tro omfattade Hans ord, att följa Honom, d. w. s. att såsom Han tänka, tala och förhålla sig mot Gud och menniskor; att wälsigna dem, som oß förbanna, och göra dem godt, som förolämpa oß.

Man lefde i Jesu, man war ett med Honom; men ej, såsom swärmare, sinnligen och uti inbillningens drömmar: utan i Hans himmelska läras anda. De förste Kristne kände derföre icke den ljumhet, som i wåra dagar förslappar allt. De kände menniskoslägtets högsta wärdighet, den, som Jesus förlänat dem, att wara beslägtade med Gud, Hans barn. De wißte, att den stora werldsbyggnaden war deras faders hus och deras eget hem. De förstodo det stora ord, Christus har öfwerwunnit döden! De sågo blott lif, ingen död. Andligen död är blott den, som tillhör synden, den djuriska wällusten allena, som på sin höjd är ett förfinadt djur och anser sinnlig njutning, makt, styrka, yttre skönhet, werldslig ära, för sitt högsta goda; ty han lefwer för det, som aldrig äger bestånd, för det döda. Men du, hwilken såsom en ren upplyst ande lefwer i Gud, wälgörande i din werkningskrets, lik Skaparen i det stora hela, du är i det ewiga lifwet. Du är ett med Gud, i hwilken inga skiften, ingen död finnes.

Derföre såg man de första Kristne fröjdfullt bekänna Jesus, emedan man, öfwertygad om Hans storhet, eftersträfwade densamma. Den råa, okunniga hopen af Judar och Hedningar förstod ej deßa ädle, hwilka för-

drogo småleken med en själshöghet, som höjde dem öfwer werld och graf. Dygdens kraft war hos dem mäktigare, än de missöden, som dödlige kunde tillskynda dem. Man beröfwade dem gods och bohag, förjagade dem från sina hem, — hwad war wäl det? De förlorade endast stoft, som de förr eller senare skulle mista, — bequämligheter, som tusende andra menniskor kunna umbära. Man kastade dem i mörka fängelser! Men själen war fri, fri från widskepelsens gamla band; fri från de fördomar, som widläda den blinda mängden, hwilken, lik det oförnuftiga djuret, kastar sig sjelf i förderf för en läckerbit. Kroppar kunna fängslas, likwäl aldrig andar, som rätt skatta tingens wärde. Man förde dem till döden, man stenade, man korsfäste, nedstörtade dem från klippor. De gingo oförfärade i döden, som war dem ljuflig. Hwarje ädel aktar sin saliggörande öfwertygelses sanning högre än lifwet. Det war dem ljuft att dö, ty de betalade en helig skuld åt efterwerlden. Genom sin död och ståndaktighet måste de gå i borgen för Jesu läras sanning. Hwar och en af deße blodwittnens död wann för kristendomen tusende nya bekännare. Det war dem ljuft att dö; de dogo för det heligaste och högsta på jorden, samt wunno en owanskelig belöning i himmelen.

Men hwar finner jag i dag trons underbara makt! Hwarest de första bekännarnes innerlighet? Hwarest den äldsta kri hetens hjelteanda? Jag lefwa kristna länder; hwar finner i de Kristn[illegible] som jag söker?

De kunna finnas, fastän icke känner dem, och lefwa kert, om ock skilde och kri spridde, utan uppseende och ler. Betwifla ej deras tillwa relse, om du ock icke har up täckt den. Hwad Jesus har lä är för stort, för skönt, för ri på oöfwerwinnlig sanning, rikt på saliggörande makt, att tusende skulle deraf djupt fatta och genomtrångas. De wandr bland den stora hopen, utan a tillhöra den; de iakttaga de plägseder, men dela ej deß an da. Det gifwes en osynlig kyr ka af de upplyste, som fjerran från spetsfundiga lärosatser oc menniskofunder eller från inbill ningssjuka swärmares hemlighet fulla bilder och känslor, lefwa i den första kristendomens anda: som bo i det ljus, hwilket Jesus tän de och spred öfwer werlden; som heligt werkande, lefwa i Gud som ej känna någon död, uta blott ewighetens oafbrutna til warelse, hwari det förgängli gas lek lärorikt skådas.

O Gud! Du store, helige allt upplysande, ewigt huldri Gud! Ack, att jag blef lik någo af deßa, att hela mitt lif för wandlade sig i tillbedjande a din makt; att jag, genomträng af din helige Andas kraft, kund i min wandel, i mitt hus förny den första kristendomens urbild Huru lyckfalig, huru stor, wor jag icke då!

Den 11 Juni.

Den äldsta Kristendomen.

Andra Betraktelsen.

1 Cor. 3: 21—23.

elge Ande! hjertats nöje,
ästa skatt och högsta tröst!
u till andakt sjelf mig böje,
å jag helgar dig min röst.
fwer allt ditt tempel står,
er Du heligt offer får;
åt min själ dertill utwäljas,
tt du må i henne dwäljas.

Du är den förnämsta gåfwa,
Den min Jesus skänker mig,
Den Han wärdes allom lofwa,
Som den söka hjertelig.

Du är ordets wittne sant
Och min återlösnings-pant,
Själens hugnad, Herrans finger,
Hoppets ankar, trones wingar.

Kärleksеld och nådekälla!
Ljusets ursprung, fridens band!
Du kan hjertat tillfredsställa,
När det tärs af ångrens brand.
Gif min anda wittnesbörd,
Att af Gud jag warder hörd,
Som ett barn utaf sin fader,
Så är jag förnöjd och glader.

Gerna skådar jag tillbaka mot desfa forntids dagar, då Kristendomen under förföljelser ungdomligt uppblomstrade, lik en balsamdoftande Nardus bland törnen och giftiga wärter. Hwilken trohet, hwilken enfald, hwilken storhet, hwilket lugn! Det war en uppenbarelse af återställdt menniskowärde, såsom det kanske funnits under skapelsens första dagar. Sköna bild af det menniskan på jorden bör wara, för att ej mer se lidande och död, utan kärlek och salighet!

Hwarken förwända begrepp om fromhet, eller skrymtan mißledde till ett enskidigt förakt ande af det jordiska. Sjelfwe Apostlarne födde sig med handarbete. Man hörsammade utan motsägelse all werldslig öfwerhet. Den rike samlade och upplät sina håfwor åt den fattige, hwilken deremot tjenade den förre. Ingen broder öfwerlemnades åt nöd. De nästan utgjorde en enda slägt. Och likwäl war omsorgen för föda, klädsel och andra behof djupt underordnad det högre sträfwandet för andligt wäl. Så lefde menniskan ej för timliga behofs tillfredsställande och för sinnlig njutning, utan för sin själs helgelse och för ewigheten. De förste Lärjungarnes fädernesland inskränktes ej blott till Jerusalem; deras ädla, stora själar omfattade hela werlden. Endrägtigt lefde de tillsammans, i bön och åkallan. De trognes samfund lifwades af en själ. Ap. G. 4: 32. Men derföre bildades icke af dem något fiendtligt parti mot andra trosbekännare. Deße älskande Kristne hwarken föraktade eller förskjöto dem såsom kättare. Sinsemellan woro de ej söndrade genom meningar eller wäpnade mot hwarandra för skiljaktiga tänkesätts skull. De woro alla fästade wid Christus, såsom Han wid den ewige Fadren. 1 Cor. 3: 23.

Så länge de, som känt den Gudomlige sielf, ännu woro wid lif, herrskade wäl hos deße en kärlek till personen, såsom man föreställer sig och älskar en wän, en fader, hwilken blifwit oß från-ryckt. Men de, som ej känt Jesus lekamligen, älskade Honom ej heller såsom de förre; den ömma känsla, hwarmed de Honom dyrkade, tändes och underhölls af Hans läror och uppenbarelser. De giorde sig inga bilder af Honom, — sådane funnos ej efter den heliga Försonaren. Han hade afwärjt dylikt. Han fordrade kärlek och dyrkan i anda och sanning. — De, som känt Honom, talade ännu gerna om Hans person, heliga wandel och underbara werk. Men det, som angick Hans person och natur, utgjorde egentligen icke de första Kristnes hufwudföremål. — Hans lära och hänwisning till Fadren, syndens afläggande, en helig wandel, ett lif med och i Jesu, se der hwad som förnämligast sysselsatte dem.

Men huru har icke allt, sedan deßa lycksaliga tider, blifwit förändradt. Paradiset förlorades likßom för andra gången.

Under det kristna församlingen ökades genom omwända Hedningar och Judar, medbragte deße allehanda föreställningar från sina fordna trosbekännelser. Derigenom gick den kristna lärans gamla enkelhet förlorad, då den deremot fordom warit fattlig för alla åldrar, alla stånd. Man anförde spetsfundigheter, samt uppfann nya namn och lärobyggnader. Hwar och en lärde om Jesus på sitt eget sätt. Somlige woro en wiß lärare, andre åter en annan tillgifne. Förgäfwes yrkade Paulus, att man ej borde söka sin berömmelse hos någon dödlig, hwem det ock måtte wara. 1 Cor. 3: 21. Förgäfwes hade Jesus sielf warnande sagt: Icke skola de, som ropa Herre, Herre, utan de allena som göra min Faders wilja, komma i himmelriket. Matth. 7: 21.

Snart efter Jesu död tilltog oenigheten bland de dödlige, — ej om Jesu lära, men om naturen af Hans personlighet. Men kunde detta hafwa warit hwad den Högste hufwudsakligen welat och genom Försonaren låtit förkunna: skulle Han ej sielf dragit försorg härför, så att ingen strid af dylik beskaffenhet kunnat uppstå? — Öfwerensstämma icke i wåra dagar alla kristna kyrkor och sekter uti begreppen om trons och sedelärans hufwudsanningar? Hwi hata de hwarandra för meningar om ämnen, hwaröfwer dödlige förgäfwes forska? Hwi öfwer skiljaktigheten i kyrkobruk, som på Jesu Christi tid ännu icke ägde rum? Hwi öfwer utläggningar af Apostlarnes ord, som för oß förlorat sin betydelse? Är icke kärlek till Christus bättre än allt wetande?

Men de åtskilliga sekter, partier och kyrkor finnas ju engång på den stora wädjobanan! — Förgäfwes beklagar man kristna Församlingens söndring. Den äldsta kristendomens enfald och enhet hafwa gått förlorade. Kunna de någonsin återställas?!

Alla Kristne, alla wältänkande menniskor hysa wäl den sköna önskan, att de, hwilka äro döpte i Jesu namn, måtte bilda en enda stor församling på jorden; att alla Kristne måtte omfamna hwarandra som bröder, som barn af en Gud, som Lärjungar af

ı Mästare. Mycket har blifwit :dadt och skrifwet om religions- artiernes förening; mycket äfwen :rom, att en ny, allmänlig)rka, hwilkens lärobegrepp skul- : innehålla alla kristna sekters)rnämsta sanningar, endast med fseende på det Christus lärt om n egen person och hwad från en äldste kristendomen wore pas- ınde för wåra tider, tilläfwen-)rs kunde stiftas.

Så berömlig denna önskan ck månde wara, och så hedran- e den werkligen är för det hjer- ı, som hyser honom: kan dess ppfyllelse dock aldrig förwän- ıs; ty ehuruwäl de läror, som Jesus uppenbarat, på hela jord- lotet och af hwarje förnuft blif- wit erkände som heliga sannin- gar: äro likwäl enskilta menni- skors och hela folkslags lynnen kådse skiljaktige, följaktligen äf- wen i sina föreställningar om ıfwersinnliga föremål. Den sinn- iga menniskan åstundar mer hög- idlighet och glans i kyrkorna, ör att wäckas till andakt; den ındligt sinnade förkastar all kall,)dd prakt, och affer blott det öf- wersinnliga. Ett folk är mera)enäget för allmän enkelhet; ett ınnat mer för prål och högtid- ighet. Ett folk har rörligare nbillningskraft, lifligare käns- or; ett annat är kallare, all- warligare, mera tänkande. Så- edes skall hwarje enskilt, hwarje olkslag medföra andra begrepp sin kyrka. Således skall ur de)ödliges lynnen ny mångfald kådse utweckla sig. I kunnen ej ära barnet känna och tänka så- om den ålderstigne. På olika ätt älskar och ärar den till nå- got förstånd komne och den omog- ne sina föräldrar. Båda kunna hafwa lika sinnade, ja samma föräldrar, samt lifwas af sam- ma kärlek; men de uttrycka sina känslor och tankar på helt olika sätt: så måste förhållandet wara. Skaparens wilja bestämde det. Ur denna mångfald framstår lif- wet i större werksamhet, framter det för forskaren en underbarare bild, och erbjuder lärorikare upp- byggelse åt eftertanken.

En allmän förening af särskilta religionspartier till en gemensam kyrka blifwer således owerk- ställbar. Att söka åstadkom- ma en sådan, det wittnar blott om den wälmenande nitälskarens brist på werlds- och menniskso- kännedom. Och om det omöjliga lyckades, så skulle efter några års förlopp ny söndring uppkomma bland den gemensamma kyrkans medlemmar. — Äro wäl särskil- ta plantors, djurs och menni- skors skepnader hwarandra full- komligt like? Eller kan wäl med fog påstås, att hwarje menniska är sig sjelf ständigt lik?

En god fader wredgas ej, om hans barn, som äro af olika kön, ålder och anlag, icke alle på ena- handa sätt betyga honom sin till- gifwenhet, hörsamhet och wörd- nad. Men han wredgas, om de wågra honom dessa gärder af kär- lek och pligt. Så är den skilj- aktiga bekännelsen af Gud och Jesus, eller den mångfaldiga åsigten af outgrundliga hemlig- heter, ingen synd; så är det skiljaktiga sättet att tillbedja och dyrka Gud, ingen förbrytelse. Men synd begås af oss, när wi upphöre att wörda Guds storhet, när wi, i stället att uppfylla Herrens bud, blott handla efter wår klokhet, eller i följd af en lägre bågs ingifwelser.

Är då omöjligt, att återställa

den första Kristenhetens enfald, att tillwägabringa och stadga en enda, allmän trosbekännelse på jorden: Kan jag ej sjelf återwända till den äldsta Kristendomens enfald?

Hwem hindrar mig? — Jag kan det: derför bör jag göra det. Jag bör: derför will jag göra det.

Bland Jesu första Lärjungar herrskade blott en tro. Den, som tror på Christus och blifwer döpt, han warder salig; men den, som ej tror, han warder fördömd. — Att tro på Honom, det är icke blott att erkänna, det Jesus är Guds Son, hwilken Fadren sände, att uppenbara sig för det fallna menniskoslägtet. Ett sådant erkännande liknar detta fåwiska ropande: Herre! Herre! Den sanna och lefwande tron är kärlek. Men att älska Jesus will ej säga, att helsa Honom med smickrande benämningar, trängta efter Honom liksom efter en jordisk wän; utan att hålla hans bud. Men kärleken till den helige wännen måste ådagaläggas genom werksam, försakande ömhet för nästan. Wi skole likna Honom, som älskade menniskorna till den grad, att Han dog för deras ewiga salighet.

Den, som werksamt utöfwar Jesu bud; den, som i sitt eget wäsende röjer den gudomliga wishet, som Christus lärde: han är en Kristen, han tror på Jesus; han är min trosförwandt, min broder, till hwilken sekt han ock må bekänna sig. Mig tillhör ej, att tadla hans föreställning, hans sätt att dyrka det Högsta wäsendet. Twertom bjuder en ädlare öfwertygelse mig, att, långt ifrån hwarje förlöjligande, bewisa andres tänkesä den aktning och skonsamhet, hwilka jag sjelf är i behof. Wil farelse widläder mensklighetens allmänhet; blott den Allwi är höjd öfwer denna, liksom ö wer hwarje annan ofullkomlig het. Willfarelsen är i och fö sig sjelf ingen synd; blott d orättwisa handlingen, det ond uppsätet. Men tron är den wi ge, på hwilken menniskosjäl swingar sig till himmelen. Fö stör ej af ondska eller öfweri ning denna winge, förlama den ädlare werksamhetskraften.

Ibland Jesu första Lärjun gar lågade blott en kärlek. D ägde allt gemensamt. Ap.G. 4. 32. Så ådagalägges den sann kärleken. Så älskade Gud, så Jesus.

I en liten krets kan wißerligen gemensam besittning af jordiska ågodelar wara möjlig; men i stora samfund, bland hela folkslag och i wåra samhällsförhållanden blifwer den rent af omöjlig. Den åstundas ej heller af oß. Om ock en sådan gemensam ägande rätt war stadgad bland kristna lärans bekännare, så är likwäl bewisadt, att de hade enskilt egendom. De förwärfwade sig och besutto till förnöjande af lifwets behof medel, som ej tillhörde alla. Hwarken kunne eller böre wi förfara på annat sätt.

Jag kan det oaktadt utöfwa en lika rörande kärlek, som deße mina föregångare på trons och dygdens heliga stig, efter Jesu föresyn. Jag will ej anse mina ägodelar som min uteslutande tillhörighet: äfwen mina medmenniskor hafwa anspråk på dem. Jag äger intet, det mitt är; men hwad jag hafwer, det är Guds,

n himmelske Fadrens, hwilens wälsignelserika godhet förnade mig det till ett medel att främja allmänt wäl. Blott ttja, slösaktighet, utswäfwande fnadssätt och skamlöst tiggeri ıfwa förwerkat deßa anspråk. ag är blott en hushållare, som iud tillsatt, att genom deßa rlånade medel befordra samllets wäl, samt sprida trefnad h glädje bland mina medmenisкor.

Christi första bekännare lifades blott af ett hopp, — om vigt lif, återseende, förening ıed Gud, Fadren.

Och hwem kan beröfwa mig etta hopp? Har ej Jesus förwärfwat mig densamma? Hwi kulle jag ej dela den med dem, om tro på Jesus och uppfylla Guds bud? — Den som äger Guds bifall för sin tro, sin kärek, han äger allt. Han är i Gudi och Gud i honom; de äro nnerligt förenade, såsom barn och fader. Derför kunde Paulus äga till de första Kristne i Corinth: allt är det edert. Ware ig Paulus eller Apollos, ware sig Cephas, eller werlden, ware sig lifwet, eller döden, ware sig det nu är, eller det komma skall; allt är det edert. Men I ären Christi, och Christus är Guds. 1 Cor. 3: 22, 23.

Fader, himmelens och jordens herre, lifwets och dödens Konung, det förflutnas och tillkommandes allsmäktige beherrskare, allt är ditt; genom Jesus Christus, som för mig uppenbarat din wilja, min bestämmelse, min odödliga själs förhållande till det stora hela, — är jag din, är Du min Gud, min Fader, min salighet, mitt allt. — Detta lif, denna flyktiga dröm, än hafwer jag dem; en herrligare tillwarelse wäntar mig. Jag dwäljes i en af de myriader werldar, ditt warde framkallade ur intets sköt; men icke detta jordklot, som jag bebor, hela din oändliga skapelse, är mitt fädernehus. Jag äger ej endast här likar och bröder; — öfwerallt i ewighetens gränslösa rymder sträfwa warelser till Dig, lifwets och kärlekens källa, lifwets och kärlekens föreningsmål. De högre, från jorden gångne wäsenden, må herrligare sjunga ditt lof; men, Fader, mitt hjerta gläder sig, att Du ock hör min swaga röst.

O min Jesu, min lärare, huru salig har Du ej gjort mig genom ditt ord! Twåtusende år hafwa nästan förflutit, sedan Du, höge, underbare, gudomlige, Du den Högstes himlaborne wittne, wandrade på jorden. Folk, länder, berg hafwa sedan förswunnit, men icke ditt ord. Stoftet bortföres af winden; men anden lefwer ewinnerligt. Och hwad äro twåtusende år för andliga wäsenden? Blott twå ögonblick mellan Dig och mig. Med Johannes' ömhet, med Petri lefwande ifwer sluter jag mig till Dig. Jag will wara såsom dina första lärjungar: jag will åter förnya den första Kristenhetens höga enfald och tro. I Dig, o Jesu, werldens kärleksrike Frälsare, hafwer jag min warelse! — Jag är höjd öfwer den småaktiga stillnaden i meningar, språk och kyrkobruk. Wi bedje alla till en Gud; wi äre alla bröder! — Wi tro på Dig; wi äre alla ditt heliga namns bekännare. Wi hafwe alla ett hopp.

Sådan war den äldsta Kristendomens anda — nu skall den ock lifwa mig. Fjerran från mig

partianda och split! Det finns blott en kyrka, men den omfattar bedjande af åtskilliga språk, åldrar och krafter; det är blott en Gud, inför hwilkens thron hela menniskoslägtet tillbedjande knäböjer; men deßa Gudomens tillbedjare äro skiljaktige i kunskap och gåfwor. Blott en saliggörande Jesus har uppenbarats på jorden; derför äro alle, som tro på Honom, utan affeende på land, ålder och lärobegrepp, återlöste Kristne.

Den 12 Juni.

Tron och Kyrkan.

1 Cor. 3: 11—13.

Wi låfwe dig, o store Gud!
Med makt och ära går ditt bud,
Ditt helga ord,
Kring himlar och kring jord.
Helig, Helig, Helig är Herren Gud!

Din kyrka glädes i ditt skygd,
Hon på ett hälleberg är byggd;
Till domens stund
Hon hwilar på sin grund.
Helig, Helig, Helig är Herren Gud!

Huru kunde jag tröttna, att beundra den äldsta kristendomens rörande enfald? Huru har allt, sedan denna wördnadswärda tid, blifwit förändradt? Deße forntidens fromme Kristne hade icke ens någon aning om de mångfaldiga lärosatser, hwarigenom wår tids Kristne blifwit söndrade och för hwilkas skull de äfwen med grymhet förfölja hwarandra. Blott det, som Jesus lärt, — att Han war sänd af Gud till en syndig werlds frälsning och saliggörande, — blef föremål för deras Troslära. De wißte ej det ringaste af de mångfaldiga högtidligheter, öfningar och lysande kyrkobruk, hwari så månge af närwarande tids Kristne hufwudsakligast wilja finna religion och Gudsdyrkan. I ödmjukhet, kärlek och bön woro de endrägtigt tillsammans. Att genom brödets brytande wid nattwarden upplifwa minnet af Jesus, eller att genom dopet inwiga en nykomling till medlem af de trognes förbund: dertill inskränkte sig deras fromma kyrkobruk. De kände ännu ingen ståndsskillnad bland sig. Den som bland dem wille wara förnämst, han borde, efter Christi förordnande, blifwa allas tjenare. Det högsta anseendet bland dem åtnjöto Jesu omedelbare Lärjungar, deße tolf, hwilka, sedan den heliga Döpelseakten timat, oafbrutet beledsagat Herran ända till Hans dödsstund, och förnummit Hans egna ord. Ty de måste anses såsom de renaste källor till Kristna läran, emedan Herren sjelf bildat dem till sina werktyg och sändebud. Dock tillwällade sig Apostlarne aldrig högre rättigheter och anspråk. I församlingens yttre angelägenheter afgjordes eller påbjöds intet af dem; de meddelade blott råd, samt öfwerlemnade wal och

tligt afgörande åt församlin-
r. Länge hwilade på deras
ldror det mödosamma, af dem
willigt öfwertagna kall, att
ja för alla behof, utdela un-
stöden och tjena wid bordet.

Då herrskade blott en tro,
n förenade Lårans bekännare,
n ännu ingen kyrka. En-
t Christi efterdöme, iakttogo,
wäl Apostlarne som de öfrige,
osaiska Lagens stadgar, högti-
r, offer, reningar, fastor samt
dra Judarnes plägseder. De
oro Israeliter, men af högre
t, såsom Christus Jesus war
gre än Moses.

Men de troendes ständigt till-
exande antal nödgade dem dock
t snart widtaga nya inrättnin-
ir. Apostlarnes omsorger för
mfundets timliga behof hin-
ade dem ofta, att med erfor-
rlig flit helt och hållet egna sig
Lårarekallet. Wille de åter
teslutande lefwa för deß pligter,
skedde dagligen otillbörlighe-
r wid förwaltningen af tros-
rwandternes penningar, wid
förjandet af deras underhåll och
ård. Ett knot uppstod ock werk-
gen bland de Grekiske Judar-
e, som bekände Christus, mot
Ebreiske anhängarne af den
ya läran, emedan de förres
ikor blefwo förbigångne wid
den dagliga tjensten."

Häraf förmåddes Apostlarne,
tt mangrant sammankalla de
oende. "Det är icke tillbör-
gt, att wi skole öfwergifwa
Guds ord, och akta hwad på
ordet komma skall. Söker
ördenskull ut, kåre bröder,
ju män af Eder, som godt
ykte hafwa, och fulle äro med
en helige Anda och wisdom:
em wilje wi befalla detta å-
rendet. Men wi wilje akta på
bönen, och att förkunna Guds
ord. (Ap. G. 6: 1—6.) Detta
tal behagade allmänt. Derpå ut-
walde man den fromme Ste-
phanus; och jemte honom sex
andre män, hwilkas åliggande
skulle blifwa, att utdela almo-
sor och förwalta de gemensam-
ma medlen.

Således uppkommo embe-
ten, som förr warit okände in-
om den lilla församlingen. Åt
dem, som hade sig lärarekallet
och förwaltningsärenderne upp-
dragne, måste ett wißt anseen-
de inrymmas, till åtlydnads be-
redande och ordnings widmakt-
hållande. Innan kort behöfdes
äfwen underordnade medhjel-
pare och uppsyningsmän.
Det genom tron på Jesus för-
enade brödrasamfundet undfick dy-
medelst en yttre författning, o-
förmärkt påkallad och införd af
omständigheternes mattpåliggan-
de twång. Deßa första grund-
drag till yttre ordning lemna-
de fröen till det, som sedermera
bekommit namn af Kyrka. Ty,
då antalet af omwände ständigt
ökades, måste ock, i deras åt
andakt, omwändelse och guds-
dyrkan helgade församlingar, ett
fast rättesnöre följas, till und-
wikande af oordning och förar-
gelse. Men när icke blott Ju-
dar, utan ock Hedningar, blefwo
upptagne i de troendes samfund,
wäcktes fråga, om ock deße, en-
ligt Mosaiska lagen, borde hålla
fastor, låta omskära sig och för-
saka de af Judarne såsom orena
ansedde födoämnen. Sedan, efter
mycken strid, mängdens yttrade
öfwertygelse bestämt, att iaktta-
gandet af Mosaiska Stadgarne ej
war nödwändigt för att blifwa
ansedd som werklig Kristen, in-

träffade denna trosbekännelses offentliga söndring från andra gudaläror. Nu bildades en egen församling och kyrka, skild såwäl från Judaismen som från hedendomen. — Men både i Europa och Asien, under helt olika luftstrek, bland folkslag af helt skiljaktig förstånds- och sedebildning, uppkommo kristna församlingar, hwilka merändels woro fullkomligt obekanta för hwarandra och ägde lärare af stridiga äsigter. Nu började äfwen afwikelser bland dem yppa sig, såwäl i plägseder wid Gudstjensten som ock i begrepp och föreställningar om Christi person, om Nattwarden, Döpelsen och andra ämnen af djupare, hemlighetsfullare anda. Apostlarne sökte, att, så mycket af dem berodde, widmakthålla en wiß allmän likformighet; men de kunde ej förekomma, att de omwände Hedningarne till Kristendomen medförde hedniska begrepp, rotfästade i deras tankeförmåga, af häfdwunnen tro sammansmältne med deras wäsende, eller begärligt hemtade och med bindande öfwertygelse antagne från deras wises läror; än mindre, att Judarne, öfwergångne till deras heliga trosbekännelse, bibehöllo de föreställningar, som de antingen af fäder ärft eller genom uppfostran fått sig inympade, — föreställningar, hwilkas beherrskande wälde blifwit så mycket starkare, genom den under äldrarnes långa bibragte och strängt närda wördnaden för Moses', Davids och Profeternes skrifter. Så wäcktes söndring, så uppkommo särskilta sekter inom den enda, allmänliga kyrkan.

Alla trodde wäl på Jesus; alla hoppades, att, genom Honom winna förening med E paren, alla kallade den ende, le wande Guden, Fader; alle wä dade Christus såsom deras F losare; alle lärde helgelsens ord såsom Han hade förkunnat de till hjertats förädling, såso Han hade yrkat, att wi bor winnlägga oß om fullkomlig ten, och blifwa wår himmel Fader like. Emellertid uppstu nos mångahanda bisaker, hwa om man ej förenade sig, hwilka först bekommo någon tydelse, någon wigt, genom strid, som ofta med otillbör ifwer om dem fördes.

Med bedröfwelse skådade Apo steln Paulus deßa söndringa Likwäl kände han, att de swå ligen kunde förebyggas. Ha wände derför sin håg endast ti Jesus, och aktade allt annat rin ga. Ty en annan grund kan ingen lägga, än den som lag är, hwilken är Jesus Chri stus. Hwar nu någon bygg på denna grund, guld, si wer, ädla stenar, träd, h strå: så warder hwars och e werk uppenbart; ty dage hwilken i elden uppenbar wa der, skall göra det klart; o hurudana hwars och ens we äro, det skall elden bepröfw 1 Cor. 11—13.

Följom denne ädle Apostel blygsamma öfwerseende, när wi gå att pröfwa de åtskilliga trosbekännelser, som på wår tid fin nas i Kristna kyrkan. Är Jesus, är tron på Hans helgande ord grunden för eder byggnad, h hel eder, I Medkristne, I bröder i Jesu! Hwad I hafwen uppfört på denna grund, det är menniskowerk; men sjelfwa grunden är gudomlig, ty ifrån

Gud kom det ord, wår dyre Förmare lärde.

Tron är det wäsendtliga, kyrkan, det yttre; tron är själen, kyrkan kroppen. Tron är menniskosjälens förhållande till Gud och ewigheten, är andlig och öfwerjordisk; kyrkan är den synbara, jordiska yttringen af denna tro, genom bön, Gudstjenst, ordets tolkning och from öfning. Tron, är sjelfständig och ewig, såsom själen; Kyrkan, med sina begrepp och bruk, wansklig och förgänglig. Ingen församling eller sekt har till närwarande tid förblifwit uti sitt ursprungliga skick. Utan någon kyrka äger tron bestånd, liksom den odödliga själen utan kroppen; men kyrkan utan tro är en död kropp, tom prakt, ett skuggwerk, som måste förgås af sig sjelft. Tron, d. w. s. Jesu lära, är lika sann, lika uppbygglig, lika aliggörande för alla tänkande warelser, för alla tider, — i hwilket luftstreck och under hwilken öfrattning som helst; men så förhåller sig ej med kyrkan. Hon skall alltid omwexla i sina meningar, satser och plägseder, efter den olika beskaffenheten af folkslagens bildningsgrader och öfriga såwäl naturliga som politiska förhållanden. Men det gudomligas kännetecken är, att det förblifwit oberoende af alla skiften i sin bestämda fullkomlighet. Det jordiska är deremot underkastadt ständig wansklighet, efter naturens werlingar, efter tidernas inflytelse och ombildande wälfning.

Under detta lif är den jordiska kroppen oumbärlig för wår odödliga själ. Huru skulle hon utan densamma kunna komma i någon berbring med andra wäsenden? — Likaså är kyrkan oumbärlig för wår tro. Ty emedan wi äro sinnliga warelser, så måste wi ock uti trossatser på sinnligt sätt oß uttrycka och förena. Som kroppen är själens werktyg och stöd, så är kyrkan trons. Det yttre werkar alltid mäktigt på wårt inre, wärmer, styrker och upplyfter det; wäcker det inslumrande, upplifwar det förgätna. Derför band ock Jesus Christus det öfwersinnliga wid det sinnliga. Tanken på själens helgelse, på deß, genom Hans lära, från alla synder werkade rening, förknippades med den sinnliga twagningen i dopet. Förnyandet af åtanken på Honom, minnet af Hans kärlek, som bewekte Honom, att, för menniskoslägtets wälfärd, utgifwa sin lekamen och blod, sammansmältes med njutningen af brödet och winet i Nattwarden. Så har Jesus sjelf, genom Dopets och Nattwardens instiftelse, grundlagt begynnelsen till en kyrka på jorden, samt gifwit själen i de heliga uppenbarelserne och lärorne en kropp. Som själen uttrycker sig genom kroppens hållning och åthörder, men den senare äger hela sitt lif genom själen, så är kyrkan en trons spegel.

Men som det yttre inwerkar på själen, som kroppslig tukt, ärbarhet och ordning göra själen benägen att älska det ädla, sköna och tydliga: så inwerkar äfwen kyrkan på det troende sinnelaget. Hon skyddar ordning, enfald och likformighet. Som de äldres förstånd genom tungans åtgärd underwisar barn, så fortplantas tron förmedelst kyrkans åtgärd från barn till barnabarn. Derför är kyrkan

nödwändig, derför är hon en helig stiftelse, för tron oumbärlig. Wäl är den ena menniskans kroppsbildning skiljaktig från den andras; den enas stor och wäldanad, den andras liten och bräcklig, den ena stark, den andra swag; dock så skiljaktiga de särskilta kroppsbildningarne ock äro, igenkännes dock hos hwarje enskild den menskliga kroppsbildningen. Likaså war och skall alltid kyrkan förbliswa, ehuru hon bland särskilta menniskor och på särskilta tider war — och skall förblifwa — på olika sätt inrättad.

Men när menniskan sjunker till djurens klaß, så förgäter hon sin odödliga själ, och lefwer blott för kroppens behof; sätter det högsta wärdet på densamma, samt sörjer blott för deß ans och prydnad; skattar belefwenhet högre än dygd; prakt mer än kunskap; gifwer artighet företräde framför kärlek. — Och när Religionen förfaller samt nedsjunker till blind hedniskhet, så förgätes tron; man är blott till för kyrkan: sätter det högsta wärdet på densamma; sörjer för tempel, altaren, plägseder, bruk och öfningar wid gudstjensten, för högtidliga tal, långa böner; wakar strängt öfwer kyrkogången, öfwer offer, biktningar, meßor, sånger; men hwarken de wanslägtade Lärarne eller deras åhörare bekymra sig om ett gudligt lefwerne, trons ädlaste frukt. Då skattar man ett yttre, likformigt iakttagande af kyrkobruken, en ytlig minneskunskap af de lärosatser, hwari den ena sekten skiljer sig från den andra, högre, än utöfningen af Jesu förnämsta bud, uppfyllandet af menniskokärlekens ljufwa och heliga pligter. Då gifwer man

skenbar andakt företräde fram den werkliga. Så är tron kan underordnad; ett förhållan de, hwilket uppenbart strider m det, som borde äga rum. hwilken förwänd tingens ning! Ty icke är det kyrkan som bereder saligheten; tron lena utöfwar denna underb nådewerkan.

Sålunda följer en willfar den andra i spåren. I det skick nödgas man alltid se bättre uppoffras för det säm Tron är i detta förhållande dast wigtig såsom rättesnöre den yttre gudstjensten, kyrk blott en polisinrättning i stat Och i en sådan stat är lärarn afslöning wigtigare, än deras f redrag af de heliga sanningarn än deras bemödanden för stats borgarnes bättring och förädlin Der frågar ingen, som, i egen skap af Apostlarnes efterföljar öfwertager ett lärarekall: hw kan jag, äfwen med sjelfuppo fring, åstadkomma till båtnad den hjord, hwilkens herde blifwer? utan: huru lönande wäl gället, huru hedrande titel, som åtföljer embetet? Der befordrar man ej till hö wärdighet, såsom under Krist domens första tider, män, der ett godt rykte hafwa, der fulla äro med den helig Anda och wisdom (Ap. G. 6 3.), utan dem, som härstamm från förnäma slägter; ringar syßlor öfwerlätas åt män af l gre börd. Wid befordringar ne gälla kunskaper och skickli het föga, slägtförbindelser all fromhet och ostrafflighet i wan del tala mindre till en sökand förmån, än mäktige gynnar förord. Beklaganswärda fo hos hwilket kyrkan står på

ne Folter! Man låter dig nedsänka i den grofsta widskepelse, n du blott erlägger t onde och tter, om du blott slafwiskt lyr samfundslagarne och icke uppenbart sårar anständigheten. ina prester, ämnade att nära jorden, äro legde herdar, som f dem, hwilka blifwit deras wård nförtrodde, endast fordra sin äring. Af kyrkan, hwilka de ro bestämde att hedra, låna de n glans, — och det heliga står den wärdigaste, utan den mestbjudande öppet.

När den såkallade trollkarlen, ättel igen bedragaren Simon, om drog winst af folkets lättrogenhet, såg, att den helige Ande meddelades dem, på hwilkas ufwuden Apostlarne lade händerne, bjöd han dem penningar derför, sägande: gifwen ock mig makt till samma underbara förmåga. Denne usling höll Apostlarnes kraft och gudomliga kallelse för ett taskspeleri, hwarigenom han kunde öka såwäl sina nkomster som sitt anseende. Der, warest Kristendomen hotar att rarta till hedniskhet, betraktas ck lärarembetet af mången såom ett fördelaktigt yrke, hwargenom anseende och inkomster unna uppstegras; der anwändas och för sådana ändamål, penningar, löften, smicker; ingen låghet, ingen nedrighet skys, blott det sökta embetet kan erhållas. Man besticker, trotsar, tigger, smyger och stämplar.

Med ädel förtrytelse swarade Petrus: Det du fördömd wore med dina penningar, efter du menar, att Guds gåfwa kan fås för penningar. Du hafwer hwarken del eller lott i detta ordet; ty ditt hjerta är icke rätt för Gudi. Derföre bättra dig af denna din ondska, och bed Gud, att dig ditt hjertas tankar måge förlåtne warda. Ty jag ser, att du är full med bitter galla och bebunden i wrånghet. Så talade Aposteln till Simon. (Ap. G. 8: 20—23.)

Ända till närwarande dag har ordet Simoni bibehållit sig, såsom benämning på en last, hwilken består deri, att någon genom owärdiga medel, eller af oheliga, blott timliga afsigter eftersträfwar ett andligt embete. O, att man kunde säga, det numera namnet allena, men icke saken, funnes!

Såwäl för den fromme Timotheus, som ock för den trogne, nitälskande Titus har Aposteln Paulus skildrat, huru en sann trons lärare, hwilken med wärdighet will wårda kyrkans angelägenheter, bör wara beskaffad. Han skall wara ostrafflig, blott en hustrus man, den der uppfostrar fromma, rättrogna barn, som ej äro beryktade för utswäfningar och olydnad. Ty en Biskop bör wara ostrafflig, såsom en Guds skaffare, icke egensinnig, icke sticken, ingen drinkare, icke bitter, icke sniken efter slem winning; utan gästfri, älskande det godt är, tuktig, rättwis, helig, kysk. (Tit. 1: 7, 8.) Ett sådant wäsende fordrade Aposteln af Evangeliske lärare. Han utbrast i harm öfwer de förwända Kristne, hwilka säga, att de wörda Gud, men göra sig sjelfwe till lögnare, genom sina handlingar. Ty de äro styggelige för Gud, och olydige, och till alla goda gerningar oduglige. (Tit. 1: 16.)

Apostlarne widmakthöllo rde

äldsta församlingarnes helighet endast genom egna efterdömen, deras förebild war den Gudomlige, hwilkens lärjungar och wittnen de woro. De eftersträfwade ej ära och gods. De lefde för himmelen. Med tacksamma hjertan undfingo de hwad dem, genom Guds skickelse, beskärdes, ware sig wederquickelse eller möda. De wunno sin bergning genom handarbete eller lefde af gåfworna, som dem räcktes af erkänsamme åhörare. De försmådde ej jordiskt glädje: de woro glade med de glade. Dock ansågo de ej något förgängligt såsom det högsta goda i werlden; allt war dem ringa i jemförelse med den rättfärdighet, som för Gud gäller. De uppoffrade för rätt, sanning och pligt hwarje beqwämlighet, samt fruktade hwarken smälek eller bojor. Modigt gingo de alla i döden för pligt och tro.

I samma anda lefde ock deras första medarbetare, bland hwilka wi åberope Stephanus, denne fromme, skriftlärde man. Full af tro och kraft gjorde han stora tecken bland folket. Snart utmärktes han af sitt nit framför alla, som i Jerusalem omfattat korsets lära och dyrkade Jesus. Af detta skäl föll han ock, ett blodigt offer, för de Äldstes och Skriftlärdes ursinniga wrede. Han föll, emedan han så föredrog sanningen, att ingen kunde motsäga honom. Man förtydde således meningen af hans tal; drog förhatliga slutsatser deraf, såsom den lömska illwiljan alltid plägar gå till wäga. När denna fruktar det goda och sanna, men ej kan fördöma det, så skådar hon diktade willfarelser och wådor, hwilkas möjlighet hon söker ådagalägga, samt härleder dem spetsfundigt såsom följder från de hotande sanningarne, i afsigt att derigenom med förslagligt anförda och konstigt tänkta skengrunder, bewisa deras förderflighet och ådraga dem fördömelse. Stephanus stod inför sina domare, hwilka på detta sätt mot honom förforo, och röjde ett lugn, som den öfwer hat och förföljelse upphöjda oskulden ensam kan ingifwa. Hans ansigte strålade, likt en Engels, mot de wränga Rådsherrarnes skrymtaresinnen.

Uppmanad att förklara sig utwecklade han i ett långt tal orsakerne till Israeliternes medborgerliga förfall och sedeförderf, hwaraf, enligt hans åsigt, Jesu död warit en werkan. Men de uppbragte tigrarne läto honom ej fullända. Högt skriade Jerusalems wilda pöbel; de höllo för öronen, rusade mangrant in mot Martyren, släpade honom utom staden och stenade honom. Krossad och öfwerhöljd af blod suckade han blott: Herre Jesu, upptag min anda! — Döende, nedsignade han; från den heliges läppar ljödo de sista orden: Herre, tillräkna dem ej denna synden! (Ap. G. 7: 59.)

Så bad Jesus ock på korset. Så bör ock hwarje förföljd sanningens wittne ständigt uppgifwa sin anda. Ja, himmelske Fader, förlåtelse åt alla, som mig förfölja, förolämpa och ondt tillfoga! Tillräkna dem ej deras syndiga hat, deras wilda blodtörst, men upplys dem genom din anda, att de sig omwända och bättra.

Den 13 Junii.

Paulus, Evangelii förkunnare.

Ap. G. 9: 4.

en klippa, mot hwars grunder
ågen, fåfängt wredgad, slår,
risti kyrka tryggad står,
anningens och nådens under,
and begärs och willors swall,
eningars och throners fall.

skall mörkrens hela skara,
en fräcka trons makt
nne öfwerwåldig wara:
ad om henne sielf har wakt.
i ängt furstar sig omgiorda,
i ängt reses folken opp,
id r tidehwarfwens lopp,
mot Herran och Hans Smorda:
ina fiender Han skall
igga till sin fotapall.

Apostlarnes första arbete stannade länge inom Jerusalems murar, tills det raseri som uppstod bland deras wedersakare, efter den fromme Stephani mord, för det mesta twingade dem att öfwergifwa staden. Ty från hus till hus efterspanades Jesu af Nazareth bekännare, och fängelse efter fängelse uppfylldes med dem. Stor, men fruktlös war Judarnes förföljelseifwer. Ty de trognes samfund, det de med skräckmedel inbillade sig kunna undertrycka och utrota, kringspriddes, genom deß medlemmars skingrande, öfwer hela landet: de förblide lärarne drogo ej blott till Judeens aflägsnare församlingar, utan Aposteln Filippus geck till sielfwa Samaritanerne och predikade för dem om den Uppståndne. Den wälsignelse, hwarmed han werkade bland deßa Halfjudar, war så stor, att de i Jerusalem quarblifne Kristne intogos af liflig fröjd, och utsände Apostlarne Johannes och Petrus att bistå honom.

Men Samaritanerne räknades dock till Herrans utwalda folk, fastän de icke tillbådo och offrade i Jerusalems tempel. Bland Hedningarne utgick deremot ännu ingen af Jesu förkunnare. Samwetsömhet eller frommia fördomar afhöllo dem. Dels ihågkommo de utan twifwel Jesu wilja, att de så länge som möjligt skulle blifwa i Jerusalem, att Han alltid närmast anbefallt dem Judarnes omwändelse; dels fruktade de äfwen, efter Judiska begrepp, att orena sig genom umgänget med hedningar. Ty ännu woro de trogne efterföljare af Moses' lag. Och om de till och med warit höjde öfwer fördomen, borde de frukta att för alltid förlora sitt anseende och förtroende hos Judarne, om de beblandade sig med hedningarne. Kunde de ock öfwerwinna sin egen [illegible] wilja, så war hela Israels [illegible] och afsky för afgudadyrkarne icke så lätt att besegra. Dertill kom äfwen, att endast hos Judiska folket, och hos intet annat, en Frälsare war utlofwad och förwäntad. Hwad wårdade Romare och Greker sig om de för widskeplighet och lättrogenhet beryktade Judarnes Meßias? Eller huru kunde man predika för Hedningarne, isynnerhet för Romarne, Judeens herrar, om Honom, som skulle befria Israels folk, och stifta ett nytt rike på jorden? Ty mer eller mindre herr-

stade dock hos flere af den tidens troende föreställningen om Christi återkomst i köttet, och om Hans rikes upprättande. De sågo werldens ända nära, der Jesus endast förstått den Judiska werldens undergång; de wäntade Hans lekamliga uppenbarelse och uppstigande på en jordisk thron, då Han blott i bilder framställer sitt andliga wälde, sin läras seger.

Således förblefwo Hedningarne länge uteslutne från Christi gemenskap. Sjelfwa Petrus, den nitfullaste Lärjungen, skydde för att inlåta sig med dem. Det ser man af hans dröm och hänryckningstillstånd, då han kände sig hungrig, och all slags föda tillbjöds honom från himmelen, men sådan, som efter Moses' lag ansågs oren. Ingalunda, Herre, sade Petrus, jag hafwer ännu aldrig ätit något menligt eller orent. Men djupt i hans inre ropade det: Hwad Gud hafwer rent gjort, det behöfwer du icke kalla menligt. Ap. Gern. 10: 15.

Också blef han sedermera, då han i Cesarea, der redan flere Jesu bekännare lefde, hade döpt den hedniske Höfwitsmannen Cornelius och hans hus, öfwerhopad med bittra förebråelser af de Kristna i Jerusalem. Han behöfde hela sin wältalighet att försona dem med tanken, att äfwen Hedningar kunde blifwa Jesu, Frälsarens, efterföljare; att när Gud icke är något anseende till personen, utan i allahanda folk, dem som fruktar Honom och gör rättfärdigheten, han är Honom täck. Ap. Gern. 10: 34, 35.

Så snart engång detta steg blifwit taget, att fortplanta läran om den Korsfästes ukom Judendomens tränga krets: war början gjord till gudomsljusets spridande öfwer alla nationer på jorden. Wid samma tid inträffade en händelse, som hör till de följdrikaste och wigtigaste i hela Kristendomens historia. Twiflaren må säga: här war mycket en slump. Jag medgifwer honom det. Ty för den halfkunnige otron är Guds ewiga försyn ej annat än en slump.

En ung Jude, son af en Farise från Tarsus i Cilicien, wistades i Jerusalem, och lärde af Gamaliel Mosaiska lagen. Ynglingen hette Saul. Han ägde de herrligaste själsgåfwor, ett innerligt sinne, en lefwande inbillningskraft, och ett genomträngande förstånd. I umgänget ledig och angenäm, med mångsidiga kunskaper och en rigtig blick wid menniskors bedömmande, derjemte genom börden Romersk medborgare, hade den unge mannen säkra utsigter att beträda en lysande bana bland sitt folk. Endast ärelystnad felades honom ännu. Den Korsfästes Lärjungar, deras wäsende och hastiga tillwäxt woro på denna tiden i hela Jerusalems mun. Saulus, son af en Farise, uppfostrad i Fariseernes grundsatser och meningar, hade ärft deras bittra hat mot desse Nazareer, hwilka hotade att snart blifwa det rådande partiet bland folket, och derigenom till och med blifwa farliga för den gamla Mosaiska lagen. Hwilka läror som drefwos af desse så kallade Nazareer — man började nu föraktligt tilldela Christi bekännare detta namn — kunde icke wara honom obekant. Deras höga och oemotständliga trossanningar, deras seders renhet

Jesu lefnadsomständighöters underbara sammanträffande med meningen af de ställen i Profeterne, som blifwit tydda på en Meßias, torde wäl stundom stakat honom. Men han förblef dock emot dem. Deras Jesus kunde ej, efter hans öfwertygelse, wara den utlofwade Meßias. Han ansåg dem för bedragare eller bedragne, som man, för allmänna lugnets eller för Mosaiska lagens skull, måste utrota. Han gladdes då stränga åtgärder widtogos mot detta uppwexande parti. När folkhopen släpade den ädle Stephanus utom stadsporten, och stenade honom till döds, stod han bland åskådarne, och såg med wälbehag att de dödade honom.

Men den listige, ärelystne ynglingen kunde ej länge förblifwa en owerksam åskådare. Han wille utmärka sig, göra sig förtjent. Allt hwad i Jerusalem gjorde anspråk på bildning och gudaktighet ifrade mot Nazareerne: han eldigare än alla. Han uppsökte dem, anklagade dem, lät fängsla, dömma, gißla och fördrifwa dem. En sådan man som Saul höll sig aldrig inom det wanligas wäg. Han wille uträtta mer, och hans önskan uppfylldes. Man hörde ej längre af Nazareerne i hufwudstaden; men deß starkare förspordes deras lärors och anhängares spridande utom Jerusalem. Han gick till Öfwersteprestén, försåg sig med bref till skolorna i Damascus, och skulle resa dit för att hemta alla bekännare af Profeten från Nazareth fängslige till Jerusalem. Han begaf sig ock på wägen, och hann nära Damascus, men här förändrades allt.

Wid åsynen af staden listigare sysselsatt med tanken på sitt wärf, betogs han så häftigt af en ur molnen frambrytande stråle, att han, förfärad och bländad, störtade till marken. Och en röst ljungade genom hans själ: Saul, Saul! hwi förföljer du mig? Han blef liggande wanmäktig, och hans följeslagare stodo bestörte omkring honom; men hwad de ej begrepo, det fattade Saul. Han igenkände Herrans werk. Då man uppreste honom war han blind: han fördes fram till Damascus. Inom sig sluten, eftersinnande, rysande, satt han nu, beröfwad sin syn. Han wille ej äta eller dricka. Tre förskräckliga dagar framlefde han så. Då inträdde till honom en af Jesu Lärjungar, hwilka redan wißte i hwad uppsåt Saul hade kommit. Lärjungens namn war Ananias. Denne tilltalade honom tröstande, med mildrik stämma: "Saul, käre broder, Herren hafwer sändt mig, Jesus, som syntes dig på wägen der du kom, att du skall få din syn igen, och uppfyllas med den Heliga Anda. Sedan lade Ananias händerne på den häpnande; och han skådade åter ljuset, och mottog deß gåfwa af en bland deßa fromma män, som han kommit att förderfwa.

En känslofull, i sitt inre ädel man som Saulus, en man med hans fromma sinne, kunde ej förblifwa kall wid allt detta. Han war ej någon af deßa halfkunnige, som, obekanta med det gudomliga i werlden, kalla Försynens skickelse en afsigtslös slump. För honom war den fallande strålen mer än en blixt, som i denna stund tillfälligtwis träffade honom; för honom war detta genomträngande: "Saul, Saul!

hwi förföljer du mig?" mer än ett dåft ljud af den kring hans öron dundrande åskan. Han erkände den Högstes hand, såwäl i naturens ledning som i den ringaste maskens och i menniskans öden. Han tillbad och bekände Jesus. Hela hans inre war förwandladt. Han inträdde i de försmådde Nazareernes samlingsrum. Deras wishet wäckte hans beundran, deras dygd hans förtjusning. Han lät döpa sig, samt blef Jesu ifrigaste bekännare och dyrkare. Ingen öfwergick honom i werksamhet och nit.

Utan twifwel ligger häri något utomordentligt. Åfwen du som icke finner något högre deri, som förklarar allt detta helt naturligt; ett kan du dock icke neka, nemligen att denna händelse, så och icke annorlunda, träffade just en af de snillrikaste och ifrigaste bland Evangelii förföljare, midtunder det han war i begrepp att åfwen utrota dess bekännere i Damascus, och i det ögonblick, då denna stad redan låg för hans ögon, och han således war nära sitt mål. Förklara nu allt efter tingens wanliga lopp, men det ena öfwernaturliga skall du ständigt wara twungen att finna: Gud har werldsordningen i sin makt. Han ledde och werkade åfwen här. Detta är det öfwernaturliga! Och det fattade Saul djupare än du, emedan han war en insigtsfullare man än du är. Detta är det öfwernaturliga! Ty från denna stund tog gången af Kristendomens öden en helt annan wändning.

Judarne i Damascus wäntade att Saul, utrustad med Öfwerste Prestens bemyndigande, skulle börja sitt förföljarewärf mot Nazareerne. Förwånade såg o de nu denne ryktbare Jesu fiende uppträda bland hans wänner och förkunnare. Slagne af denna plötsliga förwandling, den mest owäntade man kunde tänka sig, gingo många in i sig sjelfwe, och erkände wid besinningens ljus: Det måtte dock wara något större än man tror i Nazareernes sak! Andre förbittrades dubbelt öfwer Saul, som swikit allt deras hopp, och utbröto i ett större raseri mot honom, än mot de öfrige Jesu bekännare. För att rädda sitt lif måste han flyrta ur staden. Han återwände till Jerusalem, men ej mer till Öfwerste Presten eller Fariseerne, utan han gick till Jesu Apostlar och Lärjungar, samt blef nu fullkomligt deras. Meßiä lära predikade han offentligt mot Fariseer och Sadduceer. Förtrogen med deras wettenskaper och lärdom slog han dem med deras egna wapen. Derföre hade han samma öde i Jerusalem som i Damascus, och undkom med lifsfara sina fienders förföljelser. Men Evangelii spridande wann på denna flykt. Han utsådde frön till Christi tro i Arabien, Cesareen och Antiochia. I denna stad blefwo Jesu bekännare så talrike, att de snart bildade den starkaste församlingen. Här började man ock först att kalla dem Kristne efter Christus, deras gudomlige Lärare och föresyn. Aposteln Barnabas war länge Sauls wänlige följeslagare på hans resor.

Kristendomen blef nu innan kort bekant ej allenast i Asien, utan åfwen på de Europeiska öarne i Medelhafwet. Ständigt predikande, ständigt kringwandrande, samlade Paulus Judar

s Hedningar till de troendes ntal. Än, såsom i Lystras, håln för en undergörande Gud, n stenad, än sluten i bojor, än gislad, förblef han alltid denmma. Han kände inga faror, ga mödor för Herrans ord. De örste bland Apostlarne årade hoom såsom sin broder och medrbetare, och snart war Saul, ller, som han sedermera hellre allade sig, **Paulus**, en af de örnämligaste bland dem. Det enare namnet hade han troligen ntagit efter Romerske Ståthållaen Servius Paulus på Pafos, wilken han älskade, och hade mwändt till Tron.

Huru högt hans ord gällde land samtlige Lärjungarne, syes af den twist i afseende på e omwände Hedningarne, som ppkom i Antiochia och slutades Jerusalem. De Judiske Kriste woro ännu fästade wid sina äders tro, och betraktade Proeternes lag och utsagor som wäentliga för Kristendomen. De rodde, att den som wille blifwa risten, äfwen nödwändigt bore blifwa Jude, och hålla omkärelsen, samt de öfriga Moaiska buden. På sådant sätt synes dem ock en uppfyllelse möjlig f profetian om Israels wälde öwer alla folk genom Meßias. Till och med bland äldre bekänare i Jerusalem war denna meing rådande. Då Paulus och Barnabas sändes till Juda hufudstad, Kristendomens wagga, tt winna ett afgörande utaf den rågan, huruwida de omwände Hedningarne skulle hålla Moses' ag (hwilket de ej wille underasta sig), uppstod en lång och häftig kamp. Slutligen serade Pauli mening. Framför lla andre instämde Petrus och Jacobus deri; dock föreskrefs Hedningarne, att, utom afgudatjensten, äfwen bortlägga månggiftet, och icke äta det, som war quäfdt eller tillredt af blod.

Paulus fortsatte nu sitt omwändelsewerk med gladare mod: han genomreste Grekland. I sjelfwa Athen grundlade han genom sin wältalighet, en församling af Kristna. Beundranswärd är den intrångande blick och den höga förmåga, hwarmed han öfwerallt, han måtte tala till Judar eller Hedningar, till obildade eller bildade personer, lämpade sitt föredrag efter åhörarnes begrepp och kännedom. Han blef hwad han sjelf sade, att han sökte wara: **allom allt, på det han många winna måtte.**

Paulus återsåg Jerusalem, och här lyckades det slutligen för hans fiender att fängsla honom. I twenne år måste han sitta fången i Cesareen. Af Judarne, som woro hans motståndare, wille han ej låta dömma sig; utan begärde att blifwa sänd till Rom. Detta skedde. Här ständigt bewakad och åtföljd af en krigsknekt, fick han gå fritt omkring; och han begagnade sin twååriga wistelse för att i sjelfwa Rom utbreda och stadga Christi lära. Omsider frikänd, genomreste han en del af Italien, begaf sig till Asien och sedan åter till Europa. Någon blifwande bostad hade och sökte han ingenstädes. En urgammal sägen förmäler, att han än en gång kommit till Rom, derstädes blifwit fängslad, och, på den grymme Neros befallning, i sextiondesjette året efter Christi födelse, halshuggen. Martyrdöden, hwilken Jesus engång hade förkunnat sina första Lärjun-

gar, bekrönte hans herrliga, werksamma och dygderika lefnadslopp.

Ännu hafwe wi af honom fjorton särskilta bref, skrifna i heliga angelägenheter dels till hela församlingar, dels till enskilta föreståndare, eller till hans wänner. Af ingen bland de öfrige Apostlarne äge wi så många. Orsaken dertill kan möjligtwis äfwen wara den, att ingen annan af Christi förkunnare hade en så widsträckt werkningskrets, isynnerhet i Europa; eller ock att i de Asiatiska församlingarne Apostlarnes sändskrifter förwarades med mindre omsorg än i Westerlandet.

I alla dessa bref af den store Jesu förkunnare framlyser hans werksamma, omsorgsfulla, dygduppfyllda sinne; hans sträfwande till seger öfwer sig sjelf i Jesu anda; hans fasta, warma, aldrig wacklande hjerta; hans stora Judiska lärdom; hans egna konst att tala till hwar och en så som honom hördes.

I dem alla råder en ädel, rörande ton, som med sjelfwa bestraffningen förbinder ömhet och godhet. Han tal[illegible]ed upphöjd sjelfkänsla, a[illegible]d wärdigheten af en lär[illegible]r fordrar och ingifwer a[illegible]s dock icke förmätet, utan ödmjukt, begärande intet för sig sjelf, men allt för Jesus och för själarnes salighet, hwilken är honom dyrbar. Hans uttryck är alltid kraftfullt, stundom högt, bildrikt; städse tankdigert och begrundadt. Han skref som han talade, och öfwergick hastigt från ett ämne till ett annat, såsom en den der icke will försumma något.

Då Paulus dog war Kristendomen redan i tysthet utbredd i de tre då bekanta werldsdelarne och i de anseddaste städerne. Rom, Athen, Korint, Efesus, Alexandria, Thessalonica hade redan ej mindre än Antiochia och Jerusalem sina kristna församlingar. Italien som Judeen, Egypten som Macedonien, Grekland som Arabien och Syrien kände Christum af Nazareth. Och dertill hade Paulus högligen bidragit. Detta medwetande styrkte honom i dödens sköna fullkomningsstund.

Sådan war frukten af det ögonblick, då han hörde för Damascus: "Saul, Saul! Hwi förföljer du mig?"

Är han den ende, som hört i sin lefnad en sådan Herrans röst? — Tusende sinom tusende hafwa hört den, men icke alla hafwa welat förstå den. Äro Jesu förföljare ej ännu i dag många? De innesluta wäl icke Christi bekännare i fängelser för deras tro skull, ty de kalla sig sjelfwe Kristne; men de låta sig angeläget wara att med ett ömkande hånlöje göra religion och fromhet föraktliga. De blygas att anses för Jesu dyrkare. De begripa ej heligheten och herrligheten af Hans uppenbarelse och wisdom och förmena sig äga högre åsigter än Han. De häda i sin wandel Hans lära och Hans lefwerne, Hans warningar och Hans löften; bedrifwa swek, otukt och alla werk af ett hedniskt sinne, som ej wet något högre, än hwad det känner den djuriska lustan, den äggade lidelsen begära. Till dem ropar Guds röst öfwerljudt: Hwi förföljer du mig? Men de akta ej derpå. Han ropar i onda tiders nöd, wid deras käraste dödssång, i krigets wederwärdor, i sjukdomens smärtor, i armod, i förfärliga olycksfall. De höra ej, utan förgås i sitt

lände, såsom de oskäliga djuren under naturens plågor.

O, min Gud, Du fruktanswärdt store! Jag har igenkänt Dig i mina öden; jag hör ännu din röst. Låt mig aldrig i lättsinnighet förgäta ditt warningsord, som beredt min själs lycksalighet. Bistå mig med din heliga Andas kraft, att jag ifrån denna stund, såsom Paulus i min Mästares efterföljd, icke måtte dela mitt lif till annat än heliga tankar och gerningar. Amen.

Den 14 Juni.

Christi lära och de Kristnes läror.

1 Cor. 4: 20.

När mig twiflets anlopp quäljer,
Jesu, Du mig rädda kan!
Ho din Andas wäg utwäljer
Af din kärlek lyses han.
Kärlek har ditt budord skrifwit,
Kärlek blott kan det förstå:
Trones ljus, som Du oß gifwit
Utom den ej werka må.

Derför will jag icke akta
Uppå swaga menskors ord;
Men i ödmjukhet betrakta
Dig uti din kärlek spord.
Herre, låt din röst mig höra,
Att jag icke wilse går!
Öppna Du för den mitt öra,
Att min tro med kraft består.

Ännu hade knappt fjorton år förflutit, sedan Jesus blef borttagen af jorden; och redan funnos i alla trakter af den då bekanta werlden strödda bekännare af Hans lära eller hela församlingar af troende. Fåfängt rasade Judarnes wrede, fåfängt Hedningarnes wåld och bespottelse. De, hwilka hatade Christi lära såsom ett farligt nyhetswerk, hade den harmen att se, huru ingenting wille återwända till det gamla, af dem och deras förfäder så högeligen wördade. En religion, som med lifgifwande kraft genomträngde hela menniskans wäsende, hade blifwit ett allmänt behof, och werlden sträfwade förgäfwes emot känslan och insigten af de sanningar som Jesus Christus predikat. Alla medel, som anwändes för att quäfwa dem, wittnade om ett inskränkt förstånd eller wilda lidelser hos den tidens mäktige, de der wille sätta wåld i stället för rätt. Hwad hjelpte, [illegible]e mißhandlade, mördade, [illegible]rade, samt utstötte från [illegible]erätt och fördrefwo ur lan[illegible]t dem, som engång fattat en annan öfwertygelse? Meningar och tänkesätt kunna blott ändras genom upplysning om den willfarelse, de innehålla; hwaremot förföljelsen endast närer och befäster dem.

Wida äfwentyrligare för Kristendomen blef snart deß egna bekännares skiljaktighet. Ty redan de olika föreställningar, som Judar och Hedningar efter sin omwändelse ännu bibehöllo, skulle inmånga ganska stridiga begrepp i Christi Lära. Efter måttet af tro och kunskap hos församlin-

garnes lärare, blef ordet åfwen mer eller mindre rent predikadt, mer eller mindre fritt från menskliga tillsatser. Icke blott de första Lärjungarnes muntliga utsagor, utan sielfwa Evangelierne och Apostlabrefwen förstodos och tolkades på mångfaldigt wis. Hwar och en inbillade sig hafwa fattat det rätta. Menskliga swagheter och lidelser, fåfänga, ifwer att behålla rätt och åstundan att göra sig ett parti blandades ej sällan i twisten, så att till och med stundom en och annan wågade motsäga Apostlarne, och tro sig upplystare än de.

Wi finna åfwen i Apostlarnes bref, om wi läse dem med någon uppmärksamhet, mångfaldiga spår af uppkomna stridigheter i trosämnen, dem de sökte bilägga. Wi se deri Christi första Lärjungar klaga öfwer förförande irrlärare och warna emot dem. Wi se hurusom de Kristne woro böjde, att dela sig i partier och sekter; att somlige höllo sig mer wid Paulus, andra föredrogo Petrus, ännu andre Apollos, en till Kristendomen omwänd Jude frå[illegible]randria i Egypten, mycket [illegible] af Paulus och utmärkt fö[illegible] wältalighet. Paulus nitälsk[illegible]de mot denna benägenhet hos de Kristne att söndra sig, och antaga namn efter olika lärare. 1 Cor. 3: 3—5. Han förklarade flere gånger uttryckligt att spetsfundigheter och grubblande icke ledde till något gagn, att Christum kär hafwa bättre är än all kunskap; att Guds rike icke består i ord utan i kraft. 1 Cor. 4: 20. Detsamma betygades åfwen på mångfaldigt sätt af de öfrige Apostlarne. De yrkade på dygdens utöfning, på ett heligt sinne och heliga werk; på trons frukter på kärleken såsom själen i lycksalighet, all Kristendom. Om jag kunde profetera och wißte all hemlighet och allt förstånd och hade all tro, så att jag försatte berg, och hade icke kärleken; så wore jag intet. 1 Cor. 13: 2. Allt detta hade Christus sielf idteligen lärt. Här förklarade Han, att icke de skulle warda himmelrikets arfwingar som ropade till honom: "Herre Herre!" utan de, som gjorde Hans Faders wilja som är i himmelen. Då Han i den herrliga liknelsen om Yttersta Domen beskrifwer sig som domare, säger Han ej, att Han skall fråga efter deras meningar, föreställningssätt och trossatser, som äro komne inför Honom, utan om de spisat den hungrige, gifwit den törstige att dricka, herbergerat den huswille, klädt den nakne, besökt den sjuke och gått till den, som i häktelse war, med ett ord, utöfwat efter Guds wilja, den rena menniskokärlekens werk. Matth. 25: 31, o. s. w.

Men ehuru denna redan i Apostlarnes lifstid uppkomna o[illegible] efter deras död allt mer tilltagande söndring bland de Kristne wäcker förundran; finner jag dock wid närmare efterfinnande, detta onda helt naturligt. Deß källor ligga ej djupt förborgade. I allmänhet skulle, hos den talrika mängden af omwände, bildning, uppfostran, gåfwor och kynne hafwa ett mångfaldigt inflytande på deras lärobegrepp. Men derjemte är det och lättare att tro än att göra hwad Christus lärde. Icke uppstod någon liflig strid om Jesu bud att wara fullkomlige så-

om wår Himmelske Fader ullkomlig år: utan öfwer rosåmnen och förestållningar om hans gudomliga och menskliga atur, om treenigheten, om Jesu förtjenst, om sjålarnes tillstånd efter döden, om råttfårdiggörelsen och andra höga ting, om wi minst kunne kånna, föres de ihårdigaste, lårdaste och endtligaste striderne. Och då nu war och en höll sin insigt för en rigtigaste, sin öfwertygelse för en ofelbaraste, utwidgades trosbegreppen med den ena förklaringen och tillsatsen efter den andra, så att åndtligen Christi låra, som wi undfått af Honom sjelf och de Kristnas låra och religion, hwilken wi mottagit af senare tider, ofta ej kunna hållas för enahanda.

Twisten om Christi gudom och om wärdet af blotta tron på Honom, började redan i det århundrade, inom hwilket werldens Återlösare sjelf hade lefwat. Denna twist skulle oundwikligen föranledas deraf att Apostlarne, då de omwånde menniskorna till Jesu uppenbarade religion, alltid först wisade på Honom, såsom sänd af Gud, kommen i werlden för wåra synders och willfarelsers skull och för oß korsfåst. Men huru kunde de annat, då tron på Hans såndning år Kristendomens grund? Cho, som trodde på Jesum, att Han war den sanne Meßias, Guds Son, Medlaren, Försonaren och werldens Frålsare, hos hwilken Gudomens fullhet bodde, den antog ock alla Hans uppenbarelser och låror, samt följde Hans heliga bud. Så blef med råtta sagdt, att utom Christi tro ej år någon omwåndelse, utom den ej någon salighet. Men då man sedermera lårde, att blotta tron på Christum wore saliggörande, utan afseende på deß följder och frukter; då man inbillade sig hafwa gjort nog, når man endast höll Jesum kår, utan att winnlågga sig om ett heligt och råttfårdigt lefwerne i Christi anda och sinne: så gick man för långt. Emot sådant ifrade, såsom åfwen Christus sjelf gjort, Aposteln Jakob i sin epistel, der han såger, att tron utan gerningar år död (Jak. 2: 17); och Paulus, då han skref: Och om jag hade allan tro, och hade icke kärleken, så wore jag intet.

Apostlarnes bref åro aldrig hela sammanfattningar af alla religionssanningar; utan wanligen föranledda af särskilta omståndigheter, till hwilka wi numera endast ofullkomligt kunne sluta af innehållet i deras skrifter. De åro författade med afseende på den eller den ortens då kånnbara egna behof, till upplysande af enskilta åmnen; besmarande af enskilta frågor, wederläggande af enskilta falska begrepp. Deßa i olika åndamål på olika tider och stållen utgångna sånd[illegible] åro hwarken hwart för sig, [illegible] alla tillsammantagne ett alltomfattande helt. Derföre måste de, för att rått fattas, städse låsas med afseende på och kånnedom om såwål de orsaker, för hwilka de skrefwos, som de menniskor till hwilka de woro stållde. Sker detta ej så uppkomma de största mißförstånd. Skrefwo Apostlarne i wåra tider, så skulle de nyttja helt andra uttryck, och hafwa helt andra syften. Ty wi åre hwarken från afgudatjensten ännu knappast omwånde Hedningar, ej heller nydöpte Judar, hwilket de Kristne

då förtiden samtligen woro. Wille man numera tolka de Apostoliska brefwen, såsom de wore skrifna för wåra tider och begrepp, så skulle man falla i stora orimligheter.

Så är Matthei Evangelium egentligen skrifwet för Judarne, med afsigt att af Jesu lefnad, lära och gerningar wisa dem, att Han war den sannskyldige af Israel så länge wäntade Meßias, på hwilken alla Profeternes förutsägelser blifwit uppfyllda. Derför anför Mattheus alltid sorgfälligt dithörande ställen i Gamla Förbundets heliga skrifter. Ty för att beweka Judarne att erkänna Jesus såsom Meßias, måste han der åberopa profetiornas ord, hwilka allena för dem woro bewisande.

Marcus åter, Petri och Pauli följeslagare, och frände till Barnabas, skref sitt Evangelium i ett annat ändamål, befann sig derwid i Rom och hade Matthei Evangelium för sig. Så äfwen Lucas, Pauli ständige medarbetare. Johannes deremot författade bå... sitt Evangelium och sin förs... epistel till wederläggning af ...farelser och irrläror, som ur den hedniska werldswisheten wille insmyga sig i Kristendomen. För att fattas af dem, som han wille tillrättawisa, måste Johannes antaga de föreställnings- och talesätt, som woro dem egna. Så giorde de alla. Då man nu i senare tider war okunnig om alla deßa omständigheter, eller kanske icke ens bekymrade sig om dem, utan hwar och en tog allt efter orden, som det warit skrifwet helt och hållet för honom och efter hans tids föreställningssätt; så skulle en mängd oli... hwarandra motsägande begrepp uppstå, hwilka de äldre Kristne icke wetat af; så skulle de Kristnes religion efterhand blifwa en annan, än den werldens Återlösare förkunnat.

Paulus nekade ej sielf, att han skref mycket olika; att han sökte wara allom allt, på det han ju många själar winna måtte; att han icke gaf hwar och en sta... dig spis, emedan icke hwar och en kunde fördraga den. Han giorde, såsom före honom den Gudomlige Försonaren sielf giort, lämpade sig efter deras begrepp och insigter, till hwilka han talade. Jag hafwer ännu mycket att säga eder, men I kunnen det icke nu bära. Så föreställer Paulus Christum, i sitt bref till de Ebreiska Judarne, såsom den ende och högste Öfwerstepresten; liknar Honom wid Aron och Melchisedek; gör tabernaklet och de Levitiska offren till förebilder af Honom, och kallar Christi död det stora försoningsoffret — Allt efter Judarnes föreställningssätt, hwilka hade Aron och Melchisedek i sin historia, en Öfwersteprest och offerlam i sitt tempel. Annorledes talade han, och måste han tala till Hedningarne, som intet wißte om deßa, och icke skulle förstått sådana ord.

Men då sedermera Evangelisternes och Apostlarnes skrifter samlades af de Kristna församlingarne, öfwergingo i religionens språk alla deßa talesätt om Öfwerstepresteembetet, om Guds lam, slagtadt för wåra synder (såsom offerlammen i Israels tempel), om Jesu blod, som bättre renar än offrens blod, om Meßiä rike och annat mera,

ehuru

huruwål allt detta egentligen
ar taladt till Judarne. Flere af
eßa ordalag woro redan för de
irsta tidernas Kristne ej rätt be-
ripliga; de äro ännu i wåra
agar dunkla för mången. Här-
f uppkommo nu oredigt före-
ällningar och bilder, hwilka gåf-
o anledning till söndringar in-
m församlingarne, och klädde
hristi lära i en drägt som den
än början icke ägde.

Man må alltså ingalunda för-
ndra sig, om de första tidehwarf-
ens Kristne uttydde Apostlar-
es ord efter sitt mått af insig-
r, och ofta funno en mening
ri, som Apostlarne sjelfwa icke
ift. Ja, det är till och med o-
oifwelaktigt, att Evangelii för-
a förkunnare redan i sin lifstid
efwo mißförstådda och orätt
dde, äfwen af dem, till hwilka
: skrifwit. Wi se detta klart
Aposteln Petri uttryck om
auli bref, då han säger: I
wilka något är som är swårt
ll förstå, det de olärde och
saktige förwärra, såsom ock
ida skrifter till sin egen för-
ppelse. 2 Petri 3: 16. — Skedde
nu sådant i Jesu Lärjungars
stid, huru mycket lättare och
tare skulle icke detta onda äga
m efter deras död, helst som
ed tiden okunnighet och widske-
else från alla sidor inbröto.

Kan jag då wänta annat, än
t nu i dag skiljaktiga tros-
kännelser skola äga bestånd in-
i kristna kyrkan, och olika reli-
onsmeningar träffas hos Krist-
af samma bekännelse? Men
ilken af alla deßa har nu fun-
: det rätta? "Hwar är Chri-
s?" frågar jag, då jag ser, att
senare Kristnes lärobyggnad
: är så enkel som de äldres,
att Jesu lära kunnat wara
en annan, än de senare kyrkor-
nas religion.

Hwad bör jag tro? — Min
wän, will du undfly större will-
farelser, så blif ej sjelf någon
ny uttolkare af Skriften; utan
håll dig till dina fäders tro, till
din kyrkas lära, äfwen om der
finnes mycket, som icke öfwerens-
stämmer med ditt sätt att se.
Men war din öfwertygelse tro-
gen, och bewisa deß wärde, ge-
nom menniskokärlek och helighet
i din wandel. Derpå skall jag
igenkänna, om du är en sann
Jesu Lärjunge, icke uti din kun-
skap, din spetsfundighet och skrift-
tolkning. Såsom barn war din
religion annorlunda, hon blif-
wer klarare, wid mognade år, ge-
nom dina själskrafters tillwäxt.
Ju mer erfarenhet du samlar,
deß bättre skall du lära känna
Gud, din Frälsare, din ewiga
bestämmelse och din kyrkas me-
ning. Så framskrida wi en och
hwar, oaktadt skiljaktige lärare
och skrifttolkare föra oß, till deß
wi alla, som Paulus säger, kom-
ma till ena tro och Guds sons
kunskap... Men warom rätt-
sinnige i kärlekenom, och wä-
xom till i all stycken i Honom,
som hufwudet är, Christus. Ef.
4: 13, 15.

Will du rätteligen och i all
sin djuphet fatta hwad din Åter-
lösare war, hwad Han werkade
och lärde; så sker detta genom
kärleken. Den som, Gudi likt,
will hela werlden wäl, — som,
Christo likt, skulle kunna upp-
offra sig sjelf för hela werlden,
— som är rätt genomträngd af
wördnad och kärlek för det gu-
domliga; Han förstår bäst hwad
af Herranom är: ingen annan.
Endast Gud känner sig fulleligen

sielf; men kärleken liksom upplöser wåra siälar i Gud.

Är kärleken hos dig, så förlåter du gerna alla meningar, som afwika från din egen öfwertygelse. Uppfylld med Christi sinne — ty det war kärleken, som förde honom i sitt medlarekall — skall all gudsfruktan wara dig helig, om den ock har en annan gestalt och färg samt andra öfningar, än din kyrka föreskrifwer. Du är då fördragsam med olika trosbekännelser, men icke med det oheliga, lastbara och syndiga.

Den lära är sannast, är mest kristlig, som starkast eldar oss till Guds och Jesu kärlek, till kärlek för wåra medmenniskor, till kärlek åfwen för wåra fiender; men gör oss kallsinnige för jordens gudar, nemligen rikedom, ära, wällust och allt hwad förgängligt är. Den hafwer sin umgängelse i himmelen, som icke fängslas af det timliga; den lefwer i Christo som wandrar i ädel oskuld, waktar sig för fel, och behåller sitt samwete obefläckadt.

Guds rike står icke i ord, utan i kraft, säger den Heliga Skrift. Men den kraft, som öfwerwinner werlden är kärleken till det oförgängliga; men det oförgängliga är Gud sielf, och allt hwad af Gudi är. Och af Gudi är Jesus Christus, — är hwarje menniskosiäl, den wi skole älska såsom en broder, — är allt godt. — I denna kraft, i denna kärlek består Guds rike: icke i ord; icke i lärobyggnader; icke i döda trosbekännelser; icke spetsfundiga meningar; icke lärda insigter. — Pröfwa då nu sielf, om du är en medborgare i Guds rike, om din tro blott står i ord, eller i kraft. Den, som är i kärleken, endast han är i Gudi.

Är jag i Dig, min Gud och Fader? Är jag i Dig, såsom din helige Son det war, hwilken af kärlek till menniskoslägtet uppgaf sin anda på korset? ... hos mig ingen kärlek och böj... högre, än kärleken till det, ... ofwanefter är?

O, jag måste fördölja mitt ansigte för Dig, ty mitt samwete betygar, att jag hänger m... wid det jordiska än wid Dig. Jag erkänner Dig, min Gud såsom det högsta, — och ändo är Du mig icke det högsta p... jorden. Ty jag förgäter Di... ofta för timlig lust, och min sinnliga begärelser äro mig of... mer än rättfärdigheten. Hu... kunde jag hata min nästa, hu... kunde jag göra det wrångt... huru kunde jag bryta mot di... Christo uppenbarade wilja, ... jag rätteligen hade Dig kär.

O, kraft af Gudi, rä... mig! O, Christi kärlek, he... mig, att mina gerningar må ... werensstämma med min ku... skap, att jag måtte segra öfw... mitt kött, och warda en rät... skaffens Jesu efterföljare! He... te, werka i mig wilja och fu... bordan! Jag hafwer lust ... utgå, och wara när Christo Amen.

Den 15 Juni.

Jerusalems förstöring.

Luc. 21: 24.

erusalem! i öfwerdåd
öraktar du Guds kärleksråd
ch ler åt Christi p na.
Guds Israel! med gudlöst mod
)u manar öfwer dig hans blod
ch öfwer barnen dina.
ch öfwer dig det komma skall!
se dina stolta murars fall,
ch gack, att flyktig och förspridd,
rån tid till tid, kring jordens wijd,
ewittna ho den Herren war,
som korset bar,
ch se i hwem du stungit har!

Ehuru skilda wåre förste kristne
ders meningar måtte wara i
seende på det, som menniskö-
rståndet minst med någon wiß-
et kan afgöra; så kommo de
ock alla deri öfwerens, att man
orde helga sin wandel efter sin
rälsares läror. Ännu höllo de
nge tillsamman i ödmjukhet,
ildhet och tålamod. De betrak-
de sig alla såsom en enda kropp,
n en ande, Jesu Christi, lifwade
h styrde. Alle hade de en
erre, en tro, ett dop och en
ud och allas fader, hwilken är
wer alla och genom alla och i
lå. Olika woro gåfworna, em-
tena, föreställningssätten om
domliga ting; men de hade
ck enahanda mål i helgelse och
nning, till deß, såsom Paulus
ef till Epheserne (4: 13), att
i alle kommom till ena tro
h Guds Sons kunskap.

Under det nu Evangelium i
llhet utbredde sig från land till
nd, från folk till folk, blef ti-
n fullbordad, att Juda rike
skulle upplösas och deß hufwud-
stad förstöras, såsom Christus Je-
sus profeterat hade.

Denna händelse war för Kri-
stendomen af de wigtigaste föl-
der. Få lefde nu, som kunde be-
römma sig att hafwa warit Chri-
sti egne följeslagare och lärjun-
gar i hans jordiska dagar. Men
hos alla hade minnet af Hans
stora profetia bibehållit sig. Deß
fullbordan på ett så gruflig,
och med Jesu ord så bokstafligen
öfwerensstämmande sätt, skulle
upphöja Hans då lefwande be-
kännares tro öfwer alla twifwel.

Likasom på Jesu tid, fyratio
år förut, woro Judarne ännu
intagne af ett blindt och ohöjligt
nit för sina kyrkobruk, sina Mo-
saiska stadgar, utan att blifwa
bättre menniskor, fastmer allt
ondskefullare. Wäl besökte de
templet, offrade och fastade som
skrifwet war i lagen, och båds
flitigt, förmenande sig dermed
hafwa uppfyllt allan rättfärdig-
het; men lefde dock icke för an-
nat än sin kropp, för penningar
och anseende, för sinnliga njut-
ningar. Hwar och en förjde för
sig och sin ort, obekymrad om
andra. Allt började blifwa falt
hos dem; härkomst, rikedom och
skönhet gällde högre än kunskap,
bygd och förtjenst. Det ena stån-
det skilde sig öfwermodigt från
det andra. Förtroende fanns ei
mer, ära och redlighet woro säll-
synta. Den sanna fosterlands-
kärleken felade ock, samt ersattes
blott af stolthet öfwer sig sielf-

we, hat och förakt för andra folkslag. De nedsjönko allt mer i okunnighetens mörker, hatade dem, som wille sprida någon upplysning, och förföljde dem såsom nyhetslystne och förstörare af gammal ordning, men hängde deß starkare wid blinda fördomar, och inbillade sig icke möjligheten att någonsin Juda land, Guds folk och den heliga staden skulle kunna gå under. Wißerligen woro de ej känslolöse för det förtryck, hwari de lefde under Romerska wäldet. Men den allmänna nöden och faran, långt ifrån att wända deras håg på det ena nödwändiga, denna enda wäg, som Christus wisat dem till räddning, frambragte blott allt mera inbördes söndring inom detta egenkära och egennyttiga folk. I stället att med dygdigt sinne akta ett rent samwete och pligterna mot Gud, medmenniskor och fädernesland högre än gods och penningar, delade de sig i fiendtliga partier, som förrådde och förföljde hwarandra.

På sådant sätt blef det lätt för Romarne att allt mer undertrycka detta genom okunnighet och twedrägt förlamade folk. Judeen, som länge bibehållit ett sken af sjelfständighet under egna till Romarne skattskyldige Konungar, behandlades nu såsom provins, och styrdes ganska egenmäktigt af Romerska Ståthållare, hwilka till och med erhöllo uppsigt öfwer templet och rätt att utnämna Öfwerste Prester. Man plågade folket år från år med allt swårare pålagor; utsög landet, plundrade till och med den heliga skatten; beswarade de klagomål, som deröfwer gjordes, med öfwermod och hånande förakt. — Genom all denna Israels jemmer skedde ingen ändring i folkets sinnelag. De höge förödmjukade sig för dem, som makten hade; och wältade, så mycket de kunde, all tunga på de lägre folkklaßerne, hwarigenom de bragte en stor del af deßa i det yttersta armod. Deras sjelfwiska egennytta beräknade icke, att då menighetens nöd stigit till det högsta, deß förtwiflan skulle hämna sig på dem och hela deras rikedom blifwa ett offer för den allmänna bristen.

Redan hade mycken böjelse till uppror wisat sig bland folket. Galileern Judas, i förening med Zadok, en Sadducee, hade uppwiglat det, och satt det swärdet i handen, predikande, att Israel efter Moses' lag, icke finge erkänna någon annan herre än Jehovah, och sålunda icke undergifwa sig någon mensklig öfwerhet. Men Romarnes waksamhet dämpade uppresningen snart; och nya bördor och skatter pålades till bestraffning derför.

Mißnöjet ökades. Oräkneliga slägter råkade i armod. Många öfwergåfwo sina boningar och blefwo tjufwar, röfware och lönmördare, emedan wårdslösad uppfostran och elaka efterdömen gjorde dem nästan oförmögne till ädlare känslor. Hela landet blef slutligen öfwerswämmadt af stora röfwareband, och blodsutgjutelse ett handtwerk. Någon säkerhet för lif och egendom fanns icke mer. Falska profeter uppstodo än här, än der framträdde en ny Meßias, som skulle upprätta Herrans folk och Davids fallna thron öfwer slagne Romares lik. En af dem, en Egyptisk Jude, sammanbragte till och med en här af 30,000 man, lägrade sig på Oljoberget utanför Jerusalem

i lofwade bewisa sin gudomliga
ıdning för menigheten dermed,
; stadens ringmur på hans wink
ılle instörta. Men Landshöf-
ıgen Felix öfwerföll de sam-
ınrafsade hoparne med sina öf-
ıde krigsmän, nedgjorde eller
ngrade dem, och tog en fruk-
nswärd hämd. Detta är hwad
hristus sade: Falske Christi
h falske Profeter skola upp-
ifwa sig, och skola göra tec-
n och under. När då nå-
on säger till eder: se här är
hristus, eller, se han är der;
on det intet. (Marci 13:
1, 22.)

Romerska höfdingarnes orätt-
rdighet, deras förakt för gu-
omlig och mensklig lag blef slut-
gen lika stor som Israeliternes
edrighet och twedrägt. Ty då
tt folk blifwer förtryckt genom
ågra orättfärdiges öfwermod, är
et folkets egna laster, som gifwa
yrannerne makten i händer. Me-
an nu Romarne tilläto sig all
ändlighet, såg man Öfwerste-
resterne kifwa med det lägre
resterskapet, ett parti af folket
rida med det andra. Omsider
pplöstes dock allt i dödligt hat
ch hämdlust mot förtryckarne.
n allmän resning skedde i lan-
et; Romerska besättningarne
ördrefwos ur de fasta orterne
ch ur sjelfwa Jerusalem. Den
ilda pöbeln ströfwade omkring,
tan plan, endast sökande rof
ch hämd. Menahem, son till
Galileern Judas, war länge de
pprorískes högste anförare. I
örjan kämpade de med framgång
ıot Romerska skarorne, tills Fla-
ius Vespasianus, sedermera Ro-
nersk Kejsare, ankom med en öf-
verlägsen härsmakt, eröfrade he-
a Galileen, och slutligen lä-
yrade sig för Jerusalem.

Nu war nöden stor. Men ett
folk utan dygd är ett folk utan
kraft. Judarnes gamla twe-
drägtsanda förgick ej en gång, då
de hotades med de ryslígaste fa-
ror af en utländsk fiende. Det
ena partiet i den belägrade sta-
den hatade och förföljde det an-
dra. Pöbeln plundrade de rike,
och mördade de wise. De största
omenskligheter begingos. Hwar
och en syntes angelägen, mindre
att söka rädda sitt fäderneslând,
än att sjelf få öfwerwäldet bland
sina likar.

Då inföll den stund, hwilken
Christus warnande bebådat sina
lärjungar: När I nu sen att
Jerusalem warder belagdt med
en här, då skolen I weta, att
deß förödelse är förhanden.
De då äro i Judeen, de (må)
fly upp åt bergen; och de der
midt inne äro, de gånge ut;
och de som ute i landet äro,
de gånge icke derin. (Luc. 21:
20, 21.) Jesu bekännare ihåg-
kommo deßa ord. De hade alla
lemnat Jerusalem före belägrin-
gens början, och flytt till Pella,
en Celesyrisk stad, fordom tillhö-
rig den halfwa stammen Ma-
naße. Här inrättade de en ny
församling, och afbidade med
fruktan och bäfwan händelsernas
utgång.

Slugt begagnade Vespasianus
Judarnes twedrägt och partiyra
i Jerusalem. Han utdrog kri-
get mot dem i flera år, och wän-
tade, att det lastbara och tygel-
lösa folket genom sina inbördes
strider skulle förstöra sig sjelft och
mogna till undergång. Hans
afsigt uppfylldes. Då han blif-
wit wald till Kejsare, och öf-
werlemnade hären åt sin son,
war Israel såsom en frukt, den
der nedfaller af trädet, färdig

till förruttnelse. Titus inneslöt Jerusalem trångre. Belägringens rysligheter tilltogo, men äfwen de oförsonliga partiernas raseri mot hwarandra inom staden. Dock förswarade folket sig ursinnigt. Den milda Titus hade medömkan med denna sköna, urgamla, werldsberömda stad. Han hade gerna giort fred, men de hårdnackade Judarne förkastade alla tillbud. Då fältherren såg hwarje hopp om förlikning wara fruktlöst, angrep han den starka staden med allwar. Fästet Antonia intogs med storm. Judarne drogo sig, steg för steg fäktande, undan, till templet. Templet stormades, och mera genom Judarnes sorglöshet och raseri, än af segrarens hämd blef det ett rof för lågorna. Under ständigt motstånd drogo de slagne sig in i öfra staden. Äfwen denna eröfrades med storm, och Jerusalem låg nu i grus och aska. Öfwer en million Judar hade omkommit under detta nära femåriga krig. Uppfylld blef Jesu förfärliga profetia. **De dagar warda kommande, att utaf allt, det I sen, skall icke låtas sten uppå sten, den icke skall afbruten warda.... Men we dem som hafwande äro, och dem som dia gifwa i de dagar: ty stor plåga warder på jordene, och wrede öfwer detta folk. Och de skola falla för swärdsägg, och fångne bortförde warda till allehanda folk: och Jerusalem skall förtrampadt warda af Hedningom, till deß Hedningarnes tid fullkomnad warder.** (Luc. 21: 6, 23, 24.)

Omkring sju och nittio tusende Judar blefwo tillfångatagne, bortförde i främmande länder, och på allmänna marknader
försålde till slafwar. Jerusalem,
i äldre tider fem gånger erö
radt af fiender, blef nu, på 70
året efter Christi födelse, i grus
förstördt, så att icke en sten lem
nades quar på den andra. D
arma Judeslägter, som stannade
i landet, behandlades likt träla
och måste köpa den sorgliga lo
kan, att få bo på sina fäder
förwildade mark, med de allra
hårdaste utlagor. Romerska sol
dater delade mellan sig de b
wergifna besittningarne, och ne
satte sig i Emaus och Nazare
Ehuru menskligare de Romersk
Keisarne sedermera wisade sig
mot Judarne, framhärdade de
likwäl i sitt hat till andra folk
slag, höllo sig ännu midt unde
den största wanära, som någon
sin öfwergått ett samhälle, för de
utwalda folket, anstiftade upp
ror och gjorde sig regeringar och
folkslagen till ständiga fiender. I
Judeen, der deras antal åte
under fredstiderne ökat sig, o
många ånyo bosatt sig på Je
rusalems grushögar, företogo
omkring 70 år efter den för
allmänna olyckan en ny resning
En ny Messias, wid namn B
Kokab uppträdde, och fördref
swaga Romerska besättningar
ur landets befästade städer. M
med större makt kommo Romar
ne tillbaka, och hela Judeen bla
lagd till en ödemark. Nära se
gånger hundradetusende Judar
omkommo genom swärd, och de
öfrige bortsläpades i slafweri. Je
rusalem blef för alltid tillintet
giordt; öfwer deß grund hwila
förbannelsens dom. Nära derin
wid hade Hedningarne, af den
förras ruiner, uppbyggt sig en
egen stad kallad Älia Capitolina
Denna har i senare tider fått
namnet Jerusalem, utan att wa

det egentliga Jerusalem eller
s ligga på samma ställe som
t. Judarne förbjödos wid lifs-
aff att inträda i denna stad;
) först i senare tider erhöllo de
lstånd att, en gång om året,
ilkas de heliga rummen, för att
r uppstämma sina klagosånger.
400 år war den nya staden
bodd af Hedningar; sedan föll
n i Arabers och Turkars händer.
å den höjd, der fordom det rykt-
rra Jehovah-templet stått, upp-
ste sig ett Mohamedanskt tempel.
Judarne, fångne och kring-
ridde bland alla folkslag, för-
efwo sig åfwen like i detta be-
-döliga och skymfliga tillstånd:
fundige, egennyttige, uppro-
ske, fördomsfulle och widskepli-
e, såsom i Christi tid. De hade
igång ropat: Hans blod kom-
e öfwer oß och wåra barn!
och förskräckligt blef deras hädi-
a önskan uppfylld. De sågo,
uru det af Jesus Christus, den
eras fäder korsfäst på Golga-
ha, stiftade, osynliga Guds ri-
utbredt sig öfwer hela werl-
n; sågo detta Messiä wälde,
m Profeterne bebådat. Men de
amhärdade hårdnackadt i sin
ro och sitt förakt för andra folk
h religioner. Ja, ju större för-
yck de ledo, deß ifrigare höllo
sig till Mosaiska stadgarne,
h ej allenast till de skrifna utan
ll de muntliga, det will säga,
l de widskepliga prestfunder,
vilka antingen innehöllo utlägg-
ngar af gamla lagbud, eller
lägg af nya. Denna muntli-
a lag, sedermera åfwen skrift-
gt författad och känd under
amn af Talmud, blef i Rabbi-
erernes hand ett medel att hålla
lket under oket, och på deß
llmänna okunnighet grunda sin
gen högbet. Detta andliga ok
bidrog ej ringa att fasthålla Ju-
darne wid sin wantro, sina för-
hoppningar och sin afsöndring
från andra folkslag. Det war en
bland orsakerne, hwarföre de ej
allenast hatade och föraktade alla;
som icke woro Judar, utan åfwen
icke räknade för synd att förrå-
da, beswika och förorätta sådana
menniskor; och derigenom öfwer-
allt och i alla tider ådragit sig
nya mißhandlingar och förföljel-
ser. Perser och Araber, Egyptier
och Romare, Turkar och Kristne
ansågo alle med en lika afsky deße
förstockade och förhärdade flykting-
gar. I allmänhet finnas få
trakter på jorden, der icke Isra-
els afkomlingar, efter Jerusa-
lems fall, någongång blifwit hem-
sökte med straff och plågor af marg-
faldig art, än offer för en rå
hämdlystnad hos kristenheten, än
förhatlig genom sina egna rän-
ker och illfundigheter, ständigt o-
säkra till lif och egendom, irran-
de i ödemarker bland wilda djur,
eller släpade i fängelse, till stup-
stocken och pinbänken, eller träf-
fade af lönnmördares dolkar, al-
drig aktade, sällan fördragne.
Så tungt har förkastelsens dom
hwilat öfwer Juda hus, tills i
senare tider upplystare och me-
ra kristligt sinnade folkslag unnat
Moses' läras bekännare ett blida-
re öde. Wißerligen är dem in-
gen utsigt öppnad att upprätta
Davids thron och återse det äl-
skade Zion; men de hafwa åter-
fått sina menskliga rättigheter, de
åtnjuta frihet för sin religions-
öfning och sin medborgerliga
werksamhet, helst der de sjelfwe
wisa sig hafwa fattat tidens upp-
lysning, och icke genom en låg
snikenhet efter slem winning be-
reda sig nya motgångar.
En skräckfull föresyn, rätt-

färdige Herre Gud, har Du gifwit menniskoslägtet i Abrahams barns exempel; — huru synden drager förbannelsen i sina spår, och huru hjertats förderf bereder folkens undergång! Fruktanswärda äro dina domar, o Gud! Dock icke Du är den, som straffar. Ondskan straffar sig sielf: öfwerträdelse af dina heliga ordningar är sielfförstörelse, lasten föder qual, och den, som flyr dygden, flyr sin salighet: han fördömmer sig sielfwan.

Men när Herran är intet anseende till personen, utan i allehanda folk, den, som Honom fruktar och gör rättfärdigheten, han är Honom täck. Alltså, ware sig Jude eller Kristen, eho som älskar dygden och bär sitt bröst ett ädelt hjerta, uppfyld med Herrans fruktan, Han är wärd, att wi Honom kär hafwe och wärdere. Och finne wi icke att många af Israels söner, just mer de tillwäxa i wishet och kärlek till det gudomliga, deß willigare erkänna Jesu af dem länge mißkända läras höghet och helning? Så wilje wi nu endrägteliga fortskrida i andlig förklaran, i sinnets förädling och rening från allt det ondt är, till deß wi alle kommom till enahanda tro, och Guds Sons kunskap. Amen.

Den 16 Juni.

Christi rikes tillwäxt under förföljelserne.

Philipp. 1: 13.

Och se! då en rättfärdig man
Står fram att sanning yrka,
All werldens makt ej fruktar han;
Guds sak ger honom styrka.
Förgäfwes ondskan tändren står
Och till hans död sig wäpnar:
Hans uppsyn lik en Engels är,
För hwilken brottet häpnar.

Åt himlen lyftande sin syn,
Den fromme går att lida,
Och skådar i den öppna skyn
Guds Son wid Fadrens sida.
Lik honom ber han i sitt fall
För dem hans ofärd göra,
Och dör med lugn; ty en gång skall
Dock mörksens makt upphöra.

I de dagar, då Jehovahs tempel och Zions borg blefwo till aska, och Salomos murar störtade, uppblomstrade Guds rike så mycket herrligare, icke blott inom Romerska wäldet, utan äfwen hos de folkslag, som ännu icke hyllat Keisarnes spira. Detta war den Christi tillkommelse, som Han lofwat de sina. Lekamligen war Han skild från jorden; men i andlig måtto återwände Han så mycket segerrikare till werlden genom sitt ord: Och då skola de få se, hade Han sagt i Profeternes höga bildspråk, Menniskones Son komma i skyn med makt och stor herrlighet. Och I, när I sen detta ske (Jerusalems förstöring), skolen I weta, att Guds rike är när. Sannerligen

·m säger jag eder, detta släg- skall icke förgås förr än det lt skedt är. Himmel och jord ola förgås; men min ord ola icke förgås. (Luc. 21: 27, , 32, 33.)

Huru kunde det ock annor- ında wara? Hwilken owäldig ulle ej med förwåning skåda ppfyllelsen af Christi profetior? ›wem skulle icke wörda Honom ch i Honom tillbedja Guds herr- ghet? Måtte Juden wägra, att ntaga den nya läran, och öf- ›ergifwa Moses' lag; måtte Hed- ingen wägra att förneka sina ädders gudar; men wid egen pröf- ıing af den predikade läran kun- e dock ingen motstå deß för- träfflighet. Ur den allena flö- ›ade högre kunskap, ewig san- ıing, blifwande salighet. Juden, åsom Hedningen, måste erkän- ıa, att denna religion war den ında, som öfwerensstämde med örnuftets renaste fordringar, med ›ela naturens ordning, med men- ıiskosjälens ewiga trängtan efter ·tt högre; de måste finna, att en- ›ast genom denna lära den sto- ·a gåtan om menniskans jordiska varelse och deß förhållande till Gud och ewighet blifwit upplöst; ıtt, om Återlösarens dygdebud edde menniskoslägtets wilja, icke ›lott hwarje enskilt, icke blott en lägt eller ett helt folk, utan he- la menskligheten skulle ernå den högsta fullkomlighet, och en djupt i wårt wäsende grundad lycksa- lighet.

Den, som skådade den tidens Kristne, blef ännu mer öfwerty- gad om de förträffliga werknin- garne af tron på Jesus. Han såg män af hwarje ålder och stånd, herrar och tjenare, lärde, krigare, allmänna och enskilta ärenders förwaltare, alla ledde af kärlekens stilla anda, wälgö- rande, menniskoälskande, oegen- nyttige, obrottsligt redlige. De- ras dygdiga wandel war utan prål. De woro ej, såsom andre dödlige, begifne på winning och rykte, makt och ägodelar; woro ej fästade wid wißa beqwämlig- heter i lifwet, eller wid några yttre företräden. De tycktes ge- nom sin nya tro hafwa blifwit förwandlade till wäsen af en högre art, de der, fullkomligt obero- ende af timliga behof och förhål- landen, buro i sitt inre en lycka, som war okänd för den öfriga werlden. Man såg dem icke al- lenast samwetsgrannt uppfylla sina pligter, allestådes noga åt- lyda Öfwerhetens lagar, utan göra mer för andras bästa, än man billigtwis kunde wänta af dem. Soldaten förlorade ej i sjelfwa slagtningens buller mensklighetens ömma känslor; den torftige hade alltid ett stycke bröd öfrigt åt den ännu mer be- höfwande; köpmannen försmåd- de en öfwerdrifwen winst, och de beundranswärdaste gerningar räk- nade man sig likwäl aldrig till förtjenst; twertom syntes hwar och en mißnöjd med sig sjelf, för det han icke gjort mer. På alla orter sågos de lefwa i samdrägt; woro än deras meningar skilj- aktiga, deras hjertan förblefwo dock enige. Alltid syntes de lug- ne och glade; äfwen i de största faror röjdes i deras fröjdfulla uppsyn, i deras åthörders stilla wärdighet den orubbliga frid, som bodde i deras bröst. Med sakt- mod undfingo de lyckans häfwor; med gudomlig förnöjelse wågade de sitt lif för en god och rätt- wis sak.

Ett sådant uppförande skulle röra betraktaren och tända hos

honom kärlek till en religion, som så underbart werkade på menniskohjertat. På detta sätt fortplantades Evangelii saliggörande kraft från sinne till sinne. Den omwände Romerske soldaten meddelade småningom sin tro åt sina stridskamrater, hwilka drogo från den ena ändan af Europa till den andra; och Kristne köpmän, som af sina handelsären der fördes till aflägsna länder och öar, utbredde sin heliga öfwertygelse i trakter af werlden, dit ännu ingen stråle af Romerskt eller Grekiskt wettenskap framträngt. Så utsåddes obemärkt bland folkslagen den ewiga sanningens frön och inom få århundraden woro millioner mogne att högt och offentligt bekänna sig till Christi tro.

Men de kristna församlingarne sjelfwe woro äfwen nitiskt och oaflåtligt sysselsatte att sprida Evangelii ljus. Det ligger i menniskans natur, att wilja meddela andra det lyckliga hon erfarit, det sanna, hwarom hon öfwertygat sig. Och de, som fattat Jesu höga läror, huru skulle de icke begära att göra andre delaktige af sin salighet? Hwarje medlem af församlingen war i sin werkningskrets en Evangelii predikare, en förkunnare af den korsfäste. Men många följde äfwen Apostlarnes exempel, och reste till hedniska orter, att der stifta nya församlingar af troende.

De undergörande gåfwor, hwilkas werkningar förspordes bland Christi första bekännare, hade wäl redan gått förlorade. Men så woro de ock mindre oumbärliga nu, då de Kristnes antal war så stort och Jesu profetior sågos fullbordade på Jerusalem och Israels folk, samt då flere lärde och dygdige män började muntligen och skriftligen, segerrikt förswara Christi lära mot Judiska och Hedniska bespotkares anfall. — Om än undergörande och profetiska krafter upphörde med den sista af Apostlarne, underbart och omiskänligt fortwerkade dock den himmelska förnens makt, att utwidga Christi rike på jorden, själarnes upplysning. Evangelisternes berättelser och Apostlarnes bref blefwo flitigt läste, afskrifne och den ena församlingen meddelade öfwersatte och förklarade för den andra. De blefwo nu kunskapens källa och ett rättesnöre för tron. Allt bidrog att utbreda Evangelii kännedom öfwer hela den bekanta werlden.

Mest werkade dock, isynnerhet på wissa orter, de Kristnes höga hjeltemod i sanningens bekännande, detta hjeltemod, om hwilket Paulus talar, då han säger: **Allting förmår jag genom Christum, som mig mäktigan gör.** (Philipp. 4: 13.) Ty om än Furstarne och de, som maktena hade, understundom länge nog wisade likgiltighet för kristendomens tillwäxt eller öfwerseende med dess bekännare, felades dock icke andre, hwilka med förtrytelse sågo den nya lärans fortkomst och det öfwerhandtagande föraktet för afgudarne. Hopens wanor och widskepliga tänkesätt uttogo sin rätt, och skedde någorstädes en olycka, uttyddes den som en werkan af gudarnes wrede öfwer folkets tilltagande tröghet att besöka deras tempel. Presterne, ursinnige öfwer den förlust af inkomster och anseende, hwarmed de hotades, skriade högt mot det ofog, som bedrefs af dem man kallade Kristne, ropa-

på religionens förfall och guds-
:nekelse. Dertill kommo stats-
innen, hwilke, förskräckte öfwer
)merska rikets allt större swag-
t och wäxande faror, funno
af de förnämsta orsakerne till
t kringgripande sedeförderfwet
ri, att så många menniskor af
a stånd öfwergåfwo de gudars
o och dyrkan, under hwilka
om uppstigit till storhet, och in-
igde sig i en lära, som i stäl-
t för kärlek till fosterlandet och
n gamla tidens krigiska dyg-
r, endast predikade kärlek till
n osynlige Guden, försonlig-
:t, ädelmod emot fiender och
sky för hämd och hat. De kla-
ide, att menniskorna, sedan de
)rjat tro på sin själs odödlig-
:t, icke mer sökte ett odödligt
amn; och hotade med Romerska
äldets och höghetens fullkomli-
a undergång, om man lät tem-
el och altaren förfalla.

Genom sådant och annat dy-
kt tal, som spridde sig bland fol-
:t, wäcktes först förakt, sedan
at mot de Kristne. Okunnighet
m deras läror och meningar
)ranledde hwarjehanda skadliga
iißförstånd och lemnade smädel-
:n rum. Än hette det, att de
yrkade en drömbild, då de till-
ådo en Gud, som ingenstäds
ar synlig; än, då man hörde,
uru de Kristne begingo sin natt-
)ard med Jesu egna instiftelse-
rd, att de i sina hemliga sam-
ıankomster werkligen åto men-
iskokött och drucko menniskoblod.
Den obildade och lättrogna ho-
en förnam sådant med afsky, och
et fordrades nu ei mycket, förr-
n den utbröt i raseri mot Christi
ekännare.

Så uppstodo dessa rysliga för-
öljelser mot de Kristne, om hwil-
a så mycket blifwit skrifwet och
sagdt. Jesu bekännare blefwo
än här, än der, drifne i lands-
flykt, släpade i fängelse och på
sträckbänken, stenade, korsfäste,
slagne till döds, hängde, spetsa-
de och lefwande brände. Än upp-
offrades de i följd af fällda do-
mar eller kejserliga befallningar,
än åter bragtes de om lifwet un-
der folkupplopp.

Emellertid är dock wist, att
sådana förföljelser mot kristen-
domen högst sällan på samma
gång sträckte sig öfwer hela Ro-
merska riket. Wida oftare skedde
de under uppror af en widskeplig
eller plundringslysten pöbel, el-
ler anstälides de af förbittrade
afgudapresier, eller af någon
blodtörstig eller hämdgirig Stat-
hållare. Förföljelser öfwergingo
således de Kristne ofta och på fle-
re orter, men hwarken till den
mängd, eller den förfärliga widd,
som man sedermera föregifwit.
Wäl talas ännu om tio stora
hufwudförföljelser; men histori-
ens witnesbörd från de tider, då
de skolat inträffa, bekräftar dem
ingalunda, och det är icke osan-
nolikt, att de tio hornen eller ko-
nungarne i Johannis Uppenba-
relse, äfwensom måhända Egyp-
tens tio plågor mycket bidragit
till antagandet af ett sådant tal.
Ty i senare tider, då de Kristne
ofta mera talade än werkade stort,
tillät man sig utan betänkan-
de, att wida föröka martyrernes
mängd, och trodde sig genom dy-
lika öfwerdrifter bäst kunna upp-
elda sina kallnade samtida till
efterföljd af en wördnadswärd
forntids allt för Christus upp-
offrande nit.

Att ett wilddjur som Kejsar
Nero, hwars grymheter stundom
tyckas hafwa warit utbrott af
werklig wansinnighet, hwilken

kunde åskåda Roms brand med förtjusning, och mörda sin wälgörare, sin lärare och sin moder, att ett sådant mißfoster skulle anbefalla de ryslígaste och mest orättwisa förföljelser mot de kristne, — det war enligt med deß fasanswärda sinnelag. Och det är förlåtligt, om den inbillning länge bibehöll sig bland församlingarne i de första århundradena, att Nero war Antikrist eller wilddjuret i Uppenbarelsen, som wäl ännu blott engång wisat sig, men icke dött, utan war förwaradt att återkomma en annan tid. Likaså skulle en bof på thronen, den mißtänksamme och blodtörstige Domitianus, känna en rysning wid blotta tanken, att menniskor funnos under himmelen, för hwilka dygd och sanning woro det högsta i lifwet. Han afskydde Christi bekännare, han utgjöt deras blod i strömmar, han wille utrota dem alla af jorden.

Ännu andre trädde i deßa omenniskors fotspår, ofta mindre af böjelse för öfwerdrifna grymheter, än af en falsk statsklokhet. Men ehwad som öfwergick de Kristne, förblefwo de städse orubblige. Deras gång till dom och död war en gång till förklaring och salighet.

Måhända kan det icke nekas, att de Kristne ofta genom oförsigtighet sjelfwe ådrogo sig mißtankar och mißhandling af Hedningarne: så höllo de gemenligen sina andäktiga sammankomster om nätterna, eller i aflägsna boningar, i bergshålor och skogar, hwilket gaf anledning att tro, det de förehade sammanswärjningar mot staten; wägrade Kejsarne många ärebetygelser som de i sin samwetsömhet icke ansågo sig böra gifwa någon dödlig; undandrogo sig att lyda öf werheten i sådant, som stridde mo deras kristliga rättskänsla, o ådrogo sig stundom pöbelns ra seri genom dristigt nedbrytand af något afgudabeläte. Men deras uppsåt war alltid ädelt. Ja då slutligen, under förföljelser nas fortgång, deras fromma hjel kmod ej sällan öfwergick till wer ligt swärmeri; då de sjelfwe gi go och tilltrotsade sig martyrdö den; då de till och med uppmuntrade sina bödlar att fördu bla och uttömma alla qual, p det de för Guds skull rätt myck lida måtte; så skadade denna wil da öfwerspänning ingen annan ä dem sjelfwa, och flöt icke deß min dre ur en wördnadswärd källa

Det är alltid falskt och förfeladt, att mot herrskande meningar och kringgripande öfwertygelser anwända wåld och twångsmedel. Huru litet skulle icke då maktspråk och grymheter förmå i den kamp, som menniskans heligaste angelägenheter förde mo wantro, råhet och en egennytti statskonst.

De Kristnes brinnande håg a besegla sin tro med sitt blod gjor de den första kristendomen rätt s grande. Det aktades för de högsta lycka, för det skönaste le nadsslut, att warda ett den gu domliga sanningens blodwittne. Länge ärades i böner, sånger och skrifter deras minne, som tillkäm pat sig den höga martyrkronan; hwaremot ett långwarigt förakt drabbade dem, som af fruktan eftergåfwo för Hedningarne eller helt och hållet förnekade Christus. Hedningarne åskådade med un dran de Kristnes fröjd i qualen och dödens stunder; så hade in gen hjelte dött. De sågo de o skyldigaste, de ädelmodigaste, d

n seddaste och wisaste personer rättas, utan att hafwa begått ågot brott. Sådant skulle hos ånga wäckt ett allwarligt medlidande, hos andre eftertanke och gär att weta hwad kristendomen kunde wara. Men denna orskning war tillräcklig att ändra hela menniskans sinne. Jesu wishet, Hans läras sanning, wärdet af de dygder Han anbefallt, ingrepo i den lärgiriges äl. Hon gladdes, att komma ll det länge mißkända werldees lius.

Sedan Judarnes raseri på Golgatha uppoffrat den gudomlige menniskowännen, funnos i Jerusalem mer än hundrade Hans ekännare färdige att, efter Hans ödesyn, uppgifwa sin anda under alla möjliga plågor för den heliga Tron. Då nu hundrade kristne blifwit dödade för sin läras skull, uppstodo tusende i deras ställe att predika sanningen: då man nedgjort tusende, räknades de troende till millioner.

Det är begripligt, att i tider, som wåra, då kristendomen förwunnit ur menniskornas hjerta och endast är quar i deras mun, en så hög anda, som martyrernas icke mer kan skattas efter hela sin storhet och förtienst. Det är begripligt, att deßa föregifne Jesu bekännare, som af stolthet och fåfänga eller wällust och maklighet dagligen och stundligen förneka sina heligaste pligter och följaktligen sin tro, skola finna detta hieltemod ofdrklarligt; begripligt, att det till och med skall anses orimligt af menniskor, som för en ringa penningwinst, eller ett litet steg till anseende bland likar, eller för att släcka sin harm på den eller den, icke sky att tillgripa de orättfärdigaste medel, och åsidosätta allt, hwad religion och samwete bjuda. För den fege är allt mod otroligt; för bofwen all dygd swärmeri eller skrymtan.

Men I, ädla offer för edert hjertas tro, I fromma, som lidit för sanning och rätt, I Jesu läras blodwittnen, waren mig städse wördade och dyre. Eder aska är längesedan förspilld, men I lefwen ewinnerliga inför Guds ansigte. Kan jag icke så lida som I, måtte jag dock lefwa med edert mod, lefwa likt eder, ostraffligt för Gud och menniskor! Jag har ej för Jesu skull att frukta pinbänken, bödelsyran och bålet. Jag undfick af Guds nåd den blidare lott, att lefwa under en menskligt sinnad Öfwerhet och skyddas af wisa lagar. Men hwad ondt jag utstår för sanning, rätt och dygd — är det icke ock ett lidande för Jesu skull? Och när man hånar och föraktar mitt stråfwande till sann kristendom i ord och werk, är icke detta en liuf delaktighet i den Christi smälek, som I, förklarade blodwittnen, fordom fröjdades att få bära?

Trogen min Frälsare, will jag, såsom I, wandra genom lifwet med mod, genom farorna med fröjd, och genom frestelsen med ståndaktighet. Allt förmår jag genom Christum, som mig mäktigan gör. Amen.

Den 17 Juni.

Kristna Kyrkans barndom.

1 Cor. 14: 1.

Ordets ringa frö så blifwer,
Under wåra af odlarns hand,
Till ett herrligt träd, som gifwer
Frukt och hägn åt alla land.
Menskoslägt! stäm glädjens toner,
I dess skugga lyckosam;
Stödjen mot dess trygga stam,
Jordens förstar, edra throner;
Ty ej någon makt består,
Som af Gud sin kraft ej får.

Då Jesus Christus underwisade sina Lärjungar, ägde de ännu icke något särskilt ställe för sin gudstjenst, ehuru stort antalet af Hans åhörare i sjelfwa werket war. Än lärde Messias i Jerusalems tempel, än i dess förgård, än på fria fältet. Ett yttre tecken af deras inbördes gemenskap och brödraskap hade Han likwäl gifwit de sina, då Han inrättade Dopet och den Hel. Nattwarden, emedan Han kände sambandet mellan menniskans sinnliga och andliga natur, och wisste huru nödwändiga wissa sinnebilder äro, för att wäcka och rigta hennes uppmärksamhet på det högre och öfwersinnliga. Men det inre kännetecknet, hwarpå man skulle igenkänna dem, war kärleken. I denna anda talade och werkade äfwen Paulus. Likasom Christus hade ställt kärleken högre, än alla yttre andaktsöfningar, så gjorde äfwen han. Derföre då denne Apostel i sitt förra bref till Corinthierna talat om de särskilta gåfwor och embeten, som den tiden uti kristna församlingen woro gängse, och ändtligen anbefallt dem att fara efte[r] de yppersta gåfworna, tillägg[er] han: Jag will ännu wisa ed[er] en kostligare wäg. (1 Cor. 1[2:] 31.) Farer efter kärleken! [1] Cor. 14: 1.

Så war det i förstone, m[en] i senare tider blef det helt ann[or]lunda. Man förgat det inr[e] andliga föreningstecknet, och l[ät] det stadna wid det yttre sken[et]. Man twistade om lärosatser, ma[n] hatade och förkättrade hwaran[]dra; man iakttog ganska sträng[t] yttre bruk och andaktsöfningar, man gjorde hwad Christus tad[]lat hos Fariseerne: den inre men[]niskan war förderfwad, den yttr[e] gällde allt.

Länge woro Dopet och Natt[]warden de Kristnas enda hög[]tidsfester. Men dopet förrätt[a]des såwäl på Jesu tid, so[m] i de första århundradena eft[er] Honom, så widt man wet, [en]dast med fullwuxna, som för[st] måste wara underwisade i Kr[i]stendomen; ty för de äldsta Kri[st]nes enkla och okonstlade begrep[p] syntes det naturligt, att ma[n] måste känna den läras hemlig[]heter, till hwars bekännande man högtidligt lät inwiga sig. De[] höllo sig fast wid ordet: den som tror och blifwer döpt, han skal[l] warda salig. Tron gick allti[d] före döpelsen.

Den, som icke war döpt, an[]sågs icke heller för en medlem i de Kristnas samfund. Mål kun[]de han biwista deras samman[]komster, i hwilka man lärde och bad, men från den heliga Natt[]

arden förblef han utesluten; ty
tta war en högtidlig handling,
wari endast Frälsarens werkli-
a bekännare fingo deltaga. Den-
a Nattward, till den Korsfästes
minnelse, war i förstone före-
ad med werkliga kärleksmåltider,
id hwilka fattiga och rika kom-
o tillsammans, och med åsido-
ttande af all ståndsskillnad, alla
orgerliga företräden, undfäg-
ade sig såsom bröder och syst-
r i trone. I wissa församlin-
ar, der all egendom ännu war
emensam, bestredos omkostnin-
arne för dessa måltider af det
llmänna förrådshuset. I an-
ra, der sådant icke war öfligt,
ågade de rika bekosta dessa mål-
der, eller ock medförde hwar
h en, efter råd och lägenhet,
rtill sitt bidrag. Sålunda spi-
ades gemensamt uti inbördes sam-
rägt, och wid måltidens slut,
röts brödet, liksom Jesus hade
iort, och man firade med rö-
ande andakt Hans dyra åmin-
else och den heliga delaktighe-
en af Hans lekamen och blod.

Småningom insmögo sig dock
ångahanda oordningar, som
eklagligtwis ofkärade dessa i bör-
n sköna och wälsignelserika in-
ttningar, ja, understundom in-
åstlade sig åtskilliga syndiga
ißbruk, som helt och hållet wo-
 stridande emot den rena anda
f kärlek och stilla högtidlig an-
akt, som borde wara själen i
essa kärleksmåltider. Redan Pau-
is tadlade detta hos Corinthier-
e. Han wille, att Nattwarden
ke skulle förnedras till en wan-
g aftonmåltid, utan firas i dess
liga Stiftares anda och sinne.
ans råd war derföre, att man
ellre hemma i sina hus skulle
ta sig mätte. Då man skall
aga nattward, — klagade han,
— tager hwar och en sin egen
nattward framföre åt; och den
ene hungrar, den andre är
drucken. Hafwen I nu icke
hus, der I uti äta och dricka
mågen? Eller föraktten I Guds
församling, och skämmer dem,
som intet hafwa? Hwad skall
jag säga Eder? Skall jag pri-
sa Eder? Häruti prisar jag E-
der intet. 1 Cor. 11: 21, 22.

För att förebygga de missbruk,
som wid dylika gemensamma af-
tonmåltider kunde inträffa, blef
det werkligen nödwändigt att små-
ningom afskaffa dessa såkallade
kärleksmåltider, samt endast bi-
behålla den egentliga Nattwar-
den, hwarwid brödet och winet,
alldeles efter Christi instiktelse,
utdeltes och åtnjöts af de an-
däktiga gästerna.

Äfwen dopet bestod i början
icke i ett blott begjutande med
watten, utan war en werklig
twagning, hwarwid den, som
skulle upptagas bland kristna lä-
rans bekännare, helt och hållet
neddoppades i watten, till tec-
ken, att liksom hans kropp ge-
nom wattnet renades från all o-
renlighet, så skulle hela hans
själ genom en sann och lefwande
tro och genom en innerlig kär-
lek till Jesus, renas från all and-
lig syndasmitta. På Apostlar-
nes tider gjorde man föga swå-
righet wid att meddela dopet.
Många blefwo döpte, innan de
ännu, till hela sitt omfång, kän-
de de pligter, Jesu efterföljelse dem
ålade. Det war tillfyllest, om
de till en början trodde, att Je-
sus war den utlofwade Christus
eller Messias. Denna tro ledde
dem nödwändigt till Herrans ef-
terföljd och till uppfyllandet af
Hans läras föreskrifter. Under-
wisningen deri fortsattes jem-

wål efter dopet, och när han omsider derutinnan hunnit till en större grad af upplysning, plågade man der och hwar genom en ny högtidlighet bekräfta hans dop. På några orter beströk man den, hwars döpelseförbund skulle bekräftas, med inwigd olia; på andra åter war denna smörjelse förenad med sjelfwa dopet. I allmänhet woro de olika religionsplågsederna och högtidligheterna i olika församlingar ganska olika. Somliga ansågo för sin uppbyggelse flera yttre bruk nödwändiga, andra färre. Man rättade sig i den ena församlingen efter det, som man ansåg gagneligt och uppbyggligt i en annan. Allmänna föreskrifter kände man ännu icke. Deßa yttre inrättningar woro ännu icke hufwudsaken, och kyrkan war ännu icke religionens herrskarinna, utan deß tjenarinna och werktyg.

Apostlarne sjelfwe lade icke heller någon särdeles wigt på deßa yttre skiljaktigheter. De sade med Paulus: **Låter alle ärliga och skickeliga tillgå!** 1 Cor. 14: 40. Det war dem likgiltigt, med hwilka högtidligheter dopet förrättades, endast det skedde med inwärtes andakt. För öfrigt hade de ingenting emot, om den betydelserika handlingen för sig gick inom hus, eller wid floder och sjödar, eller öfwer deras grafwar, som för Jesu lära lidit martyrdöden. Den allmänna wördnad, man betygade deßa Kristendomens blodwittnen, synes redan tidigt på några ställen hafwa gifwit anledning till den plågseden, att, genom dopet, inwiga nyomwände till kristna lärans gemenskap öfwer de hjeltars grifter, som för samma lära med glädje gått döden till mötes. På detta sä förenade sig, genom granwe anblick wid dopet, jemwäl tank på uppståndelsen, odödlighet och den lycksalighet Jesus i e annan werld beredt sina trogn bekännare. Paulus sade derför till Corinthierne: **Hwad göra de eljest, som sig döpa låta öfwer de döda, om de döda ingalunda uppstå. Hwi låta de sig d döpa öfwer de döda?** 1 Cor. 15: 29, 30.

Samma oskyldiga frihet, som tillåt smärre skiljaktigheter wid deßa högtidligheter, ägde äfwe rum wid den allmänna Gudstjensten. Hwarje församling fi sig sjelf förbehållet, att på ett lämpligt och ändamålsenligt sätt efter sitt eget godtfinnande, inrätta densamma. Apostlarne åter nöjde sig äfwen här med den allmänna grundsatsen: **Låter allt ärliga och skickeliga tillgå!** I förstone besökte de Kristne, så länge Jerusalem ännu icke war förstördt, det derstädes befintliga templet och de Judiska skolorna liksom andra Judar. Härme förenade de dock särskilta sammankomster, hwarest de genom läsning och böner wederquickte sig. Men då Judarne från si utstötte alla Jesu anhängare, så som statens fiender, såsom af fällingar från Mosaiska lagen: då, å andra sidan, äfwen hedningar öfwergingo till Kristendomen, och det till långt större antal än af Judarne; då började de Kristne naturligtwis, att bilda en egen, såwäl från Judarne som från Hedningarne skild trosförwandtskap. Sålunda uppstod det samfund, som sedermera fick namn af kristna kyrkan.

Hwarest en närmare förening mellan samma trosförwandte

: ägde rum, måste man na-
rligtwis snart tänka på en be-
ämd ordning wid församlingens
mmanträden, till strande af sin
udstjenst. Så uppkommo,
nte kyrkobruken och de heliga
kramenterna, kyrkolagar och an-
a författningar till kyrkotuk-
ns widmakthållande. Men de
wecklade sig småningom, den
a efter den andra, allt efter
m omständigheterna påfordra-
dem. Så, t. ex., funnos utan
ifwel i den rika och praktäl-
ande staden Corinth, många
rmögna personer bland de Krist-
:, som äfwen i församlingarne
h wid den offentliga gudstjen-
en wille lysa med sin rike-
om och sin yppigare klädedrägt,
mt derigenom ofta torde hafwa
ört den allmänna andakten.
et hörde då för tiden till är-
arheten, att quinnorne buro
ngt hår, men männen kort
h afskuret; äfwensom att de
rra woro betäckta med en en-
el hufwudbonad, när de biwi-
ade den offentliga gudstjensten,
e senare obetäckta. Paulus yr-
de ganska allwarligt på iaktta-
andet af denna sed. Äfwen i
tt första bref till Timotheus (2:
) fordrar han, att quinnorna
ulle pryda sig i höfwelig klä-
ebonad, med blygaktighet och
ykhet; icke med flätadt hår,
ller guld, eller perlor, eller
ostelig klädnad. I många för-
amlingar lärde icke blott män-
en, utan äfwen quinnorna
ogo till ordet wid deras sam-
mankomster. Paulus förklara-
e sig emot detta (1 Tim. 2:
1, 12.), såsom stridande emot
uinnans stilla och blygsamma
all, samt ledande till åtskilliga
nißbruk och ledsamheter.

Sålunda utwecklade sig oför-

märkt hos de Kristne en egen
kyrkotukt och ordning wid deras
heliga sammankomster. Emedan
nu Kristendomen ursprungligen
utgått från Judendomen, så med-
förde de till Kristendomen om-
wända Judar mycket af sina
fordna religionsbruk uti de krist-
na församlingarne. Sedermera
antogo de från hedendomen om-
wända församlingarne efterhand
åtskilligt af deßa Judiske Krist-
nes kyrkoinrättningar och sedwa-
nor, dels emedan lärarne sjelfwa
till större delen woro Judar,
dels emedan församlingarne i
Jerusalem och Pella samt andra
trakter af Asien, för sin högre
ålder skull, åtnjöto ett större an-
seende.

Det är derför mindre under-
ligt, att i de första kristna tider-
na Judarnes Sabbath ännu bi-
behölls och firades jemte Sönda-
gen. Lördagens firande, såsom
Sabbathsdag, kom först i senare
tider ur bruk, och början dertill
skedde i de westerländska kyrkor-
na, emedan de omwände, der, till
större delen, utgjordes af hednin-
gar. På samma sätt öfwerflyt-
tades de hos Judarne brukliga
fastorna bland de nya trosför-
wandternes fromma sedwanor.
Hwarken Christus eller Hans A-
postlar hade infört eller anbe-
fallt några fastor, men dock sielf-
we, såsom Judar, af hörsamhet
för Mosaiska lagen, iakttagit dem.
Af samma orsak fortfor Påska-
lammets ätande ännu en tid
bortåt hos de Kristne; ty Chri-
stus hade sielf, Judiska plägse-
derna trogen, tillika med sina
Lärjungar åtnjutit detsamma.
Händernas påläggande war hos
Judarne ett urgammalt bruk,
och de till Kristendomen omwän-
de bibehöllo det. Likasom i Ju-

darnes tempel och i Synagogorne inrättades gudstjensten wid de Kristnes sammankomster: man läste här, såsom der, wissa styckenaf det gamla Testamentets skrifter, hwartill sedermera lades Evangelisternes berättelser och Apostlarnes sändebref, förklarade dem och talade deröfwer. Man sjöng Konung Davids herrliga Psalmer; man gjorde sin bön, dels enskilt, dels gemensamt med församlingen.

Deßlikes firade man ock, liksom de fordna Judarne, Påskhögtiden, men nu med andra och högre åminnelser. Det war icke mer en åminnelsedag af Ebreernes uttåg ur Egypten, utan en minnesfest af Christi uppståndelse ifrån de döda; och i sjelfwa offerlammet fann man en bild af Werldsförsonarens död, hwilken, oskyldig och såsom ett offerlam, gått i döden för werldens synder. — Deßutom firade man Pingsthögtiden, en fest af rent kristlig anda och ursprung. Huru helig och dyrbar måste icke för alla troende den dagen wara, på hwilken alla Jesu Lärjungar, genomträngde af den helige Anda, för första gången trädde ut i det offentliga lifwet, för att för alla folkslag förkunna den Korsfäste och Hans lära! Påsk och Pingst synas hafwa warit de första, och en lång tid de enda eller förnämsta högtidsdagar i den kristna kyrkan.

Enkla, såsom de första kristna församlingarnes fester och kyrkobruk, woro ock i förstone deras läroembeten. I början synas de gåfwor, hwar och en ägde, hafwa helgat enhwar till sitt kall. Gud hade således liksom sjelf utwalt dem, som hos de troende skulle åtnjuta det största anseende och förtroende. Derföre ste[...] Aposteln Paulus (1 Cor. 12:28): Gud hafwer satt i församli[...] gene först Apostlar, dernäst Profeter, sedan lärare, sedan kraftwerkare, sedan helbregdo gåfwor, hjelpare, regerer[...], mångahanda tungomål.

Apostlarne hade icke någo[...] enskild församling, den de egen[...] ligen förestodo. De tillhörde all[...] Beledsagade af sine medhjelpa[...] woro de beständigt på resor, dels för att stifta nya församlinga[...] af omwända Judar och hednin[...] gar, dels för att besöka de redan stiftade och stärka dem i tron. Emellertid inrättades församlin[...] garne sjelfwa på Judiska syna[...] gogornas wis. Man hade uppsyningsmän (Biskopar) eller församlingens Äldste (Presbyter). Mellan begge war i början nä[...] stan ingen åtskillnad. Begge woro församlingens lärare och förestandare, samt skiljedomare [...] alla deß twister. Ogerna såg ma[...] att de Kristne anförde klagom[...] emot hwarandra inför hedni[...] domstolar. Fördragsamhet och [...] hördes kärlek war och förblef [...] len i deras umgängeslif. [...] hade likwäl de Äldste eller lär[...] ne ingen werldslig makt. [...] woro i alla stycken de öfrige br[...] derne like. Hela församling[...] deltog i deras wal; ty hwar[...] Kristen, såsom medlem af församlingen, hade del i kyrkans förwaltning och kunde afgifwa sin röst wid deras rådpläggningar. Sjelfwa sakramenternes utdelande war ej lärarne uteslutande förbehållet: enhwar kunde förrätta detta heliga wärf.

Hos hedningarne utgjorde Presterne icke något särskilt stånd. De woro statsborgare i likhet med andra embetsmän. De wo[...]

icke bundna wid sitt kall, utan kunde opåtaldt öfwergå från detta embete till ett annat. Hos Judarne war förhållandet annorlunda. Här bildade, enligt Mosaiska lagen, Presterne och Leviterne ett från de werldsliga ständen alldeles eget och afsöndradt stånd. Ganska tidigt öfwerflyttades detta begrepp om Presterskapet ifrån de Judiska till de Kristna trosförwandterne; och på Österländska wiset skilde sig det andliga från det werldsliga, Presterne från lekmännen. Denna inrättning antogs äfwen af de från hedendomen omwända församlingarne. Emellertid har man måhända att tillskrifwa deßa lärares inflytande orsaken, hwarföre icke Prestståndet hos de Kristna, liksom hos Judarne, till och med blef ett ärftligt stånd.

Kunskaper och dygd woro länge de kristna lärarnes skönaste, enda prydnad. Derjemte fortfor han ofta att sköta sitt borgerliga wärf, hwarmed han förtjenade sitt uppehälle, innan han inträdde i de troendes samfund eller blef utnämd till deras Biskop och Äldste. Men sedermera, då göromålen i församlingen mångdubblade sig, ansåg man för billigt, att församlingen, för hwars bästa han ansträngde sina krafter, skulle underhålla och förse honom med hans lekamliga nödtorft, helst han, för deß skull, icke mer hade tid att genom arbete förwärfwa sin bergning. Detta sätt att emottaga underhåll försmåddes ock aldrig af Apostlarne, när de sådant behöfde, särdeles som Jesus sielf hade anbefallt detsamma. Först i senare tider uppkom genom förmögnare trosförwandters frivilliga och milda bidrag ett förråd till lärarnes bestämda aflöning; först då uppkom olikheter i denna aflöning, när Biskoparne började att afsöndra sig från de Äldste och det lägre Presterskapet, samt erhålla större anseende, än de. — Men det war ock ganska naturligt, att lärarnes och föreståndarnes antal, såsom ock de underordnade befattningarne, skulle förökas i samma mån, som församlingarne sielfwa tillwäxte. De Äldste förskaffade sig medhjelpare, underlärare, föreläsare och andra till bistånd i sin embetsutöfning. I samma mån, som mängden af deßa medhjelpare tilltog, insåg man nyttan och nödwändigheten af en allmän uppsigt öfwer dem alla. Detta öfwerinseende måste ytterst anförtros åt en enda; och snart blef denne företrädeswis eller uteslutande kallad Biskop.

Såsom mönster af en from wandel, såsom föreståndare wid den allmänna gudstjensten, såsom de troendes lärare och biläggare af deras twister, hade Biskoparne och Presterne, till följe af sin egen ställning, stort inflytande i församlingarne, hwilket efter hand allt mer och mer utwidgade sig. Isynnerhet inträffade detta, då man på några ställen började befullmäktiga dem till att alldeles ur församlingens gemenskap utesluta felaktiga medkristne, såsom ock att, efter anstäld pröfning af deras ånger och sinnesförändring, åter upptaga dem bland de rättrognes antal. Småningom utsträckte sig denna plägsed; och omsider blef plägseden, såsom wanligt är, förwandlad till en rättighet.

Sålunda se wi, huru ur de Kristnes i början ringa, i början af hedningarne föga bemärk-

ta eller aktade samfund, och ur deß af omständigheterna föranledda behof, småningom den ordning och de inrättningar uppwexte, som nu utmärka och sammanhålla den kristna kyrkan. Wißerligen war det yttre i olika församlingar äfwen då ganska olika. Men en anda, kärlekens och fridens anda, lefde och werkade i dem alla. Utgången från Gudi, genom wår Frälsare Jesum Christum, fortlefde denna anda i ordet, i de första Lärarnes lefnad och wandel, samt utspridde sig från dem till alla församlingens medlemmar. Derföre war Pauli fordringar af en Biskop, en församlingens lärare, så höga och maktpåliggande. De woro icke satte såsom herrar öfwer församlingarne, utan hjorden till eftersyn; de skulle icke wara stolte, icke förhäfwa sig öfwer sitt embetes wärdighet, utan wara ödmjuke, allas tienare, nyktre, kyske, måttlige, sedlige, gästfrie och skicklige att underwisa. De borde wäl förestå sitt eget hus, hålla sina barn i lydnad, med all wärdighet; ty, sade Apostiln, hwar nu någor icke kan förestå sitt eget hus, huru skall han förestå Guds församling? 1 Tim. 3: 5.

Såwäl prester som Biskopar, lefde i äkta ståndet, woro goda husfäder och trogna undersåter. Wißerligen war i deßa tider, då kristna namnet både af Judar och Hedningar ansågs förhatligt, då en troende knappt kunde wara säker om sitt lif och sin egendom, äktenskapet mindre rådligt för enhwar, och alraminst för lärarne, mot hwilka förföljelsens stormar alltid först plägade rigtas, och som icke sällan woro kallade att utbreda kristna läran i långt aflägsna trakter. Derför gaf Apostiln Paulus de Kristna i Corinth det wälmenta rådet att lefwa ogifte, såsom han, utan att dock tillräkna dem äktenskapet såsom någon synd. Twertom böd han dem hellre gifta sig än brinna, emedan det war bättre att lefwa enligt Guds och naturens ordning, än att upptändas af onda lustar och öfwerlemna sig åt brottsliga utswäfningar. 1 Cor. 7: 7—9.

Sådant war de förste Kristnes religiösa lif, enkelt, osmyckadt, oskuldsfullt. Likasom [illegible]skan alltid barndomsåldern plägar wara den älskwärdaste, så är ock den kristna kyrkans barndomstid den skönaste och heligaste tidrymd af deß historia. I striden mot förföljelser stärktes deß tro, stärktes deß kraft för det goda. Den yttre glansen war ingen, det inre förborgade lifwet i Gudi utgjorde allt. Fördolda bönsalar, aflägsna bodor, ensliga skogar, obesökta griftor måste ännu tjena i stället för tempel. Men deßa tempel förherrligades af högtidliga löften om ståndaktighet i det goda, af innerlig, brinnande andakt, af lefwande, själfulla böner, af kärlekens och den fromma undergifwenhetens tårar.

Ack, huru hafwa icke tiderna förändrat sig, eller rättare: huru hafwa icke menniskornas hjertan förändrat sig! O Gud, lät mig i deßa flärdens och lättsinnighetens dagar wandra med samma stilla, heliga sinne, som utmärkte Jesu första bekännare, på det jag icke må förspilla din nåd och din barmhertighet! Amen.

Den 18 Julii.

Kristna Kyrkans strider.

Eph. 4: 3.

Sit himlen lyftande sin syn,
Den fromme går att lida,
Och skådar i den öppna sky
Guds Son wid Fadrens sida.
Mik honom ber han i sitt fall
För dem hans ofärd göra,
Och dör med lugn; ty engång skall
Dock mörksens makt upphöra.

Ja, Herrans ljus ej slocknar ut,
Fast det i moln sig döljer.
Det goda segra skall till slut,
Fast werlden det förföljer.
Och han, som kom i Fadrens namn,
Skall än wälsignad komma,
Och samla i en ewig hamn
Från tidens storm de fromma.

Historien om Kristna kyrkans början och fortgång är ett af de angenämaste och lärorikaste föremål för mina betraktelser. Det är en historia om en underbart stiftad, underbart beskyddad, underbart främjad anstalt, som Gud widtagit till menniskoslägtets uppfostran, frälsning och lycksalighet. Huru ringa war den icke i sitt ursprung! Huru ofta war den icke nära att utrotas i sielfwa sin linda! Hwem hade icke orsak att frukta allt för densamma, då deß gudomlige Stiftare, öfwergifwen af de sina, gret de blodiga tårarne i Gethsemane; eller då han, bespottad af sina segrande fienders hånlöje, uppgaf sin anda på korset; eller då den ringa skaran af hans lärjungar, försagde och bäfwande, bodde tillsammans i Jerusalem och knappt wågade wisa sig för allmänhetens ögon! Och likwäl swigtade aldrig wår gudomlige Frälsare, under alla de motgångar Hans lära rönte, i den öfwertygelsen, att Hans Evangelium till slut skulle behålla segern. Om ock Hans lärjungar någon gång kunnat mißtrösta, Han sielf mißtröstade aldrig: Han förutsåg med wißhet, att af det lilla senapskornet ett träd skulle uppwäxa, under hwars grenar alla jordens folkslag skulle kunna hwila i skuggan. Ty han kände den Honom sändt hade. Hans sak war icke menniskowerk, utan beslutad i Guds ewiga rådslag.

I Kristendomens historia, allt efter som den mer och mer utwecklade och widgade sig, warseblifwer jag den gamla *striden mellan godt och ondt*, ehuru i förändrad gestalt. Gudomsgnistan hade fallit i det stora mörkret, och det skulle warda *ljus*. Allting förenade sig att quäfwa henne; men allt som föll på den heliga flamman, för att släcka den, gaf henne endast ny näring; hon förtärde det, såsom sitt rof, och upplågade allt klarare och klarare mot höjden. I början trodde några stolta Öfwersteprester, några skriftlärde Phariseer, sig äga mer än tillräcklig makt att undertrycka det uppgående ljuset. Men innan kort sågo de med bestörtning, att deras krafter dertill woro för swage. Derpå sam-

manswuro sig Judar och Hedningar till den nya lärans undergång, men hielpte i stället till deß seger och förherrligande. Ändtligen ansträngde sig Furstar, Konungar och Kejsare med hela sin makt, att utrota den främmande tron, som med oemotståndlig kraft genomträngde deras riken, ödelade afgudatemplen och förstörde gudarnes altaren: deras härar, deras blodsdomar, deras straffslagar — allt war fruktlöst. De stredo förgäfwes för det onda emot det uppstigande goda; alla fördomars wälde, sielfwa wanans makt måste duka under för deß segrande kraft.

Sen här Guds finger! Här röjer sig med omißkännliga drag en allrådande-Försyns gudomliga ledning. Här är sielfwa händelsernes höga, ojäfaktiga, genom århundraden fortlöpande wittnesbörd för Jesu gudom, för Kristna Religionens himmelska ursprung.

De förföljelser Kristendomen måste lida, warade med omwexlande raseri flere århundraden igenom. Jesu wedersakare syntes aldrig wilja tröttna att förfölja Hans bekännare, att bestrida Hans, ty wärr, alltför ofta af dem mißkända läras sanning. Å andra sidan tröttnade icke heller Jesu stridsmän att förswara Hans sak. För dem war det godas strid mot det onda icke något owäntadt; de grymme Kejsarnes förtryck och den förderfwade folkmaßans ilska drabbade dem icke oberedda. Huru skulle någonsin sanning och willfarelse, helighet och syndalusta wänskapligt kunna förlikas? Den milde Johannes hade redan sagt: Förundren eder icke, mine bröder, om werlden hatar eder. (1 Joh. 3: 1 Och Christus sielf hade förutsett alla de strider, dem Hans evangelium skulle bringa öfwer werlden.

Denna kamp mellan det goda och onda måste likwäl till slut få en lyckosam utgång. De troendes krafter förstärktes genom det motstånd de rönte, och förtrycket alstrade ståndaktighet. Man kan wara öfwertygad, att Jesu frimodiga bekännare, deße Kristna religionens blodwittnen, likaså mycket, om icke mer, genom sin hieltemodiga död, som genom sitt fromma lif, bidrogo till Evangelii utbredande. Kristna församlingens mod tillwäxte med farorna, och förföljelsens hotande stormar tienade endast att så mycket mera stadga och rotfästa den späda telningens stam. Ja, just under de swåraste betryck, de bekymmersammaste läger, uppkommo de ändamålsenligaste inrättningar till deß förswar, medel af en andelig segerkraft.

Dit räkne wi med skäl de Kristnes underwisningsanstalter. De wißte wäl, att en andlig om skapelse icke kan tillwägabringas med swärdet i hand, äfwensom att en lära af så himmelsk natur, icke såsom en jordisk sak med yttre wåld kan fortplantas eller tillintetgöras. Sanning, tro och öfwertygelse äro den odödliga själens egendom, och kunna endast från själ till själ öfwerflyttas, endast genom underwisning och eftertanke winnas och gifwas, förswaras och utbredas. De Kristne skickade i början sina barn i de hedniska skolorna. Der in sögo de hedendomens willfarelser och fördomar redan i en ålder,

ingen sielfpröfning äger rum.
etta föranledde Kristna föräl-
ar, att antingen sielfwe besörja
ia barns underwisning, eller
: i egna skolor af Kristna lå-
re låta meddela densamma.
fwerallt, der någon talrik för-
mling befann sig, lades ock in-
in fort grunden till en under-
isningsanstalt för ungdomen.
len ofta måste skolan hållas li-
så hemlig, som församlingens
na sammankomster. Och när
dningarne på något ställe an-
ällde förföljelse mot de Kristne,
oro utan twifwel de Äldste, Bi-
oparne, Presterne och Skollä-
irne alltid de första offren för
t uppretade folkraseriet.

Derjemte förjde man äfwen
ör Presternes och blifwande lä-
ires högre bildning samt grund-
gare underwisning, hwarest det
tan fara kunde ske. Både hem-
gen och offentligen uppstodo
era sådane Kristna skolor. Sko-
in i Alexandria, en då för ti-
en stor och rik handelsstad i
:gypten, war en ibland de be-
ömdaste; ty i Alexandria be-
unno sig redan från långre tid
illbaka alltid berömda lärare i
lla möjliga wetenskaper, och
örträffliga boksamlingar, mer
n på något annat ställe i werl-
en. Allt detta war stiftelser af
ordne Egyptiske Konungars wi-
a frikostighet. En gammal sä-
jen ur Kristendomens första ti-
er uppgifwer Evangelisten Mar-
us, som efter Jesu uppståndelse
lifwit omwänd till den sanna
ron och sedermera war Aposteln
Petri lärjunge, tolk och följe-
lagare, såsom stiftare af den
Kristna skolan i Alexandria. Han
iade nemligen åtföljt Petrus på
iennes andra resa till Rom, der-
lädes skrifwit sitt utdrag ur Mat-
thäi Evangelium, hwilket han
genom många små tillägg och
upplysningar, dem han hemtat
ur Apostelns egen mun, gjorde
wigtigt och oumbärligt för att
bättre förstå några mörkare stäl-
len af sielfwa Matthäi skrift; och
hade sedan af Kejsaren blifwit för-
wisad ur hufwudstaden. Då,
heter det widare, skall han haf-
wa rest till Alexandria, och der-
städes, efter den der befintliga
hedniska skolans mönster, stiftat
en dylik för Kristna.

Så mycket är emellertid sä-
kert, att denna skola redan gan-
ska tidigt blifwit inrättad, och
icke blott underwisade ungdomen
i Kristna religionen, utan äfwen
öfwade dem att med behörig in-
sigt och konst mundtligen och
skriftligen wederlägga inkast och
willfarelser. Detta war så myc-
ket nödwändigare, som ibland
hedningarne många lärde, werlds-
wise och skriftställare uppträdde,
hwilka med alla wältalighetens
och spetsfundighetens wapen an-
grepo Kristna läran.

Men till all lycka ledo de
Kristne aldrig brist på snillrika
och wetenskapligt bildade män,
som med mun och penna kraftigt
stredo för sanningen af sin tro
och bekännelse. Ja, ibland sielf-
wa hedningarnes wise män blef-
wo många upplyste genom klar-
heten af Jesu lära, och utmärkte
sig sedan såsom dess ifrigaste för-
swarare. Sålunda understödde
desse nu med sina skrifter, läm-
pade efter tidehwarfwets särskilta
behof, Evangelisternes och Apost-
larnes tidigare skrifter, samt blef-
wo såwäl genom sitt nit, som
sin wishet, liksom nya fäder för
Kristna kyrkan. I sielfwa wer-
ket brukar man ock derför kalla
dem Kyrkofäder. Deras ar-

heten bidrogo ganska mycket att öka de troendes antal, att stadfästa dem i deras heliga öfwertygelse och att elda dem till ståndaktighet under förtryck och lidande. Sålunda finne wi i Martyren Justinus en wördnadswärd försäktare af Kristendomen emot hedningarnes anklagelser. Den heliga sanningen, som han lärde, beseglade han ståndaktigt med sitt blod, då han i Rom för sin tros skull blef afrättad. Den werldswise Athenagoras i Athen, läste den Heliga Skrift, för att till hedendomens triumf wederlägga densamma; men sielf genomträngd och öfwerwunnen af deß sanning, slutade han med att blifwa en af deß ifrigaste förswarare mot hedningarne. Länge war den lärde och wältalige Clemens, genom sina förträffliga skrifter Alexandrinska skolans samt hela Kristenhetens prydnad och ära; likaså den mångsidigt bildade, alldeles outtröttlige Origenes, den kunskapsrike, stränge Tertullianus, den skarpsinnige Felix, den ädle Martyren Cyprianus, hwars lärdom till och med af hedningarne blifwit beundrad.

Alla deße fromme män, och deßutom många andra Kyrkofäder ur Kristendomens första tider, giorde deß förswar till hufwudföremål för sitt mödosamma och af margfaldiga lidanden uppfyllda lif. Det war dem den förföljda kyrkan hade att tacka för nytt mod, mången twiflande Kristen för sin stadgade öfwertygelse, samt till och med senare tidsåldrar för mången upplysning, ledande till klarare insigt i nya Testamentets heliga skrifter, alldenstund de lefde närmare än wi intill de tider, i hwilka Evangelisterne och Apostlarne sielfwe lefde och skrefwo.

Emellertid kan man icke neka, att ju äfwen de någon gång, i sin strid mot willfarelsen, hänförde af sin ifwer, i hettan gingo för långt: att de i många påståenden woro för djerfwe, i många fordringar för öfwerspända, i många uttryck för dunkla. Men de olägenheter, som derutaf blefwo en följd, woro i det hela ringa emot alla de helsosamma frukter, wi skördat af deras nit. Icke alla, som, i likhet med dem woro lärda och kunskapsrika utläggare af de heliga skrifterna, på en gång bewandrade i werldslig wisdom och kristendomens lärosatser, följde deras fotspår; twertom se wi många, i stället för att fortsätta den segerrika striden mot Judar och hedningar, åstadkomma twister och söndringar inom sielfwa Kristenheten. Detta kunde näppeligen undwikas, då många öfwergingo till kristna kyrkan och der blefwo lärare, som aldrig fullkomligt kunde aflägga sina Judiska eller hedniska föreställningar, utan på allt sätt sökte att förena dem med Kristendomens grundsanningar; eller då andra, utan erforderliga kunskaper och urskiljning, tillwällade sig läroembetet, och antingen fattade wißa uttryck i den heliga Skrift i en alltför låg och sinnlig mening, eller ock försökte att gifwa äfwen de enklaste skriftens språk en såkallad högre, förblommerad, hemlighetsfull och för mängden ofattlig betydelse; hwadan de således på samma sätt förforo med det nya Testamentets skrifter, som Fariséerne fordom giort med det gamla. Hwilken förwirring, hwilka motsägelser, spetsfundigheter och swå-

3heter skulle icke derutaf upp- i! Ännu funnos icke engång la nya Testamentets skrifter i la församlingar; ja, uti som- ja ansåg man icke alla Apost- rnes sändebref för äkta; då an twertom uti andra ägde lef- ernesbeskrifningar öfwer Jesus h Apostoliska bref, som af de rige förklarades för underskuck- r och förfalskade.

Allt detta sammanlagdt, upp- lde den utifrån förtryckta och ta hårdt ansatta Kristenheten ed myken oro och twedrägt in- n deß eget sköte, hwilket måste fwa långt förderfligare följ- er, än hwarje än så swår af edningarne anställd förföljelse. y förföljelsen åstadkom en när- are förening af allas krafter, ör att kunna motstå densamma; nen söndringar i lärobegreppet plittrade och förswagade kraf- erna. Så gafs det, t. ex. män, om sysselsatte sig med spetsfun- iga undersökningar om den gu- omliga och den menskliga na- urens förening i Christo. Nå- re ansågo, att uti Honom Gud Fader sielf lidit och dött för werl- ens synder; andre förklarade Christi båda naturer i enlighet ned en hednisk werldswishets årosatser, hwilka illa öfwerens- kämde med det som Jesus sagt om ig sielf; andre förnekade Chri- ti Gudom helt och hållet; an- re lärde, att Christus wore det örsta och högsta af alla skapade wäsenden; andre twistade om den Helige Andes wäsende, och kal- ade honom än en werkställare af Guds wilja, än en gudomlig kraft. Det dröjde flere århun- draden innan läran om Tree- nigheten fastställdes och antogs. Deremot funnos andre, särdeles egentliga Judiske kristne, som, jemte Kristendomen yrkade he- la Mosaiska lagens förbindande kraft, och sålunda förblefwo Ju- dar midt i Kristenhetens sköte. Många funnos ock, som wänta- de Messiä snara jordiska ankomst och sysselsatte sig med drömmar om ett snart inträffande tusen- årigt rike.

Hwilka bedröfliga twister om föremål, som dels ewigt måste blifwa förborgade för menisko- förnuftet, dels ingenting kunna bidraga till wår själs förädling och lycksalighet!

Sjelfwa hedningarne började offentligen drifwa spe med de Kristnes ewiga twister i sina läro- satser, och sökte derutaf hemta ett bewis mot Kristna religionens wärde och sanning. De Kristna församlingarnes lärare och före- ståndare måste så mycket ifrigare önska, att engång få slut på den- na obehagliga söndring, som åstadkom så myken förargelse. De sammanträdde derföre på åt- skilliga ställen, för att rådpläga, huru freden inom kyrkan bäst skulle kunna återställas. Man blef slutligen ense om någon wiß läro- punkt, fastställde den såsom ett allmänt rättesnöre, och påbjöd, att allt, som stred deremot, skulle anses för willomening. Dylika sammankomster mellan Prester, Biskopar och Lärare föranstalta- des ofta till befordrande af all- män endrägt. De kallades Kyr- komöten. Ingen wille tilltro en enda menniska all insigt, wis- het och ofelbarhet, eller inrymma åt honom ensam en makt, som skulle göra honom till herrskare öfwer de andres samweten, och be- rättiga honom att fälla utslag i trossaker. Hwad de fleste lärar- ne ansågo för sannt, blef anta- get och erkändt för sanning.

Ändamålet med desßa kyrkomöten war onekligen berömligt och wördnadswärdt. De i sina åsigter söndrade Kristne skulle derigenom återbringas till endrägt, och deras trosbekännelse erhålla en wiß enhet och stadga, hwarigenom Kristenheten måste winna ny styrka, som så wäl behöfdes i deß mångfaldiga och talrika förföljelser. Winlägger eder att hålla andans enhet genom fridsens bud! förmanade redan Paulus på sin tid sine medkristne. (Eph. 4: 3.)

Detta nyttiga ändamål uppnåddes likwäl icke alltid genom desßa medel. Det hände twertom ofta, att kyrkomötet upplöstes, derigenom att ledamöterne, förbittrade och med oförrättadt ärende, åtskildes; eller att de delade sig i partier, hwarigenom några så kunde winna öfwerwigten och fälla utslaget; eller att twenne kyrkomötens beslut alldeles motsade hwarandra. På hwilkendera sidan borde nu sanningen sökas? Månne alltid den största wishet, den djupaste insigt, den lugnaste besinning war på den sidan, som utgjordes af mängden?

Emellertid blef det ibland de Kristne antaget såsom grundsats, att de flestes tro skulle anses såsom rättesnöre, emedan man i annat fall aldrig skulle komma till någon förening, utan twertom söndra sig i allt flere olika trosbekännelser. Den allmänt herrskande, allmänt antagna tron måste anses såsom den allmänt sanna. Enskilta personer eller församlingar, som derifrån afweko, blefwo ansedda såsom irrläriga, kättare, affällingar från den enhälliga, allmänneliga, kristliga kyrkan.

På detta sätt fick den allmänneliga kyrkan, (som och des[s]-kallades den Katolska, ty k[a]tolsk betyder allmännelig, [e]n wiß enhet, som den hittil[s] saknat. Hon befästade densamma efterhand genom enahanda trosbekännelse och kyrkobruk. Så lunda blef hedningarnes hånfull[a] inkast nedtystadt, att de Kristne icke sjelfwe wißte, hwad de skul[le] tro. Man hade nu ett enda allmänt rättesnöre för sin tro och bekännelse. Den, som derifrån afwek, blef utesluten ur kyrkans gemenskap och icke mera räknad bland deß medlemmar.

Dock sträckte sig denna of[t] med möda tillwägabragta enhällighet mellan församlingarne, t[yw]ärr, aldrig till alla utan undantag; ty i trossaker läto d[e] afwikande hwarken genom wåld eller föresyn beweka sig, till att ändra sina tänkesätt. Härigenom uppstodo nu ewiga söndringar ibland de Kristne; härigenom uppstod det syndiga mißbruk, som i Guds namn och till Guds ära wäpnar sig med eld och swärd samt endast törstar efter olika tänkande medkristnes blod, — denna obarmhertiga ofördragsamhet i religionsmål, som i alla tider befläckat menskligheten, i de[t] den framrusat i wildsinnt yra, aktande sig göra Gudi en tjenst, då den besudlat Kristendomens fridsfana med slagne bröders blod; denna djefwulska last, som i den ewiga kärlekens namn stöflar och mördar, till Guds ära förstör Guds skapade warelser, och med de rysligaste brott, de blodigaste illgerningar tror sig kunna köpa himmelens salighet. Hwem ryser ej för den gränslösa fräckhet, som wågade mißbruka Jesu heliga lära, — en lära, som andas idel kärlek och försonlighet

till täckemantel för det swar-e hämndebegär!

Kristendomens kamp mot he-domens förföljelser har län-edan upphört; men striden om a meningar fortsättes, ty rr, ännu, efter aderton hun-de år, inom Kristna kyrkan.) denna strid, räckte den ock i rton hundrade år till, är en rdslig, men oundgänglig strid, ty, war öfwertygad, den må-fortsättas. Ewigt, ewigt wa- på jorden striden mellan det a och onda, mellan ljus och rker. Det segerrika goda fin- s här på jorden aldrig rent, id behäftadt med ofullkomlig-er. Det måste renas och lutt-s, om slagget skall affalla. Det nmelska måste uppstiga till himmelska; det jordiska af-dra sig och nedsjunka till det diska.

Alla kristna kyrkor, så många de ock må wara, så många de ock warda skola, äro dock icke an-nat än små afdelningar af en och samma osynliga församling af själar, hwars hufwud Jesus Chri-stus är. Och den ibland dem, som gör sin himmelske Faders wil-ja, som med Jesu sinne älskar sina medmenniskor, och försonlig, såsom Han, wälsignar sjelfwa si-na fiender, han har den sanna tron, han är en medlem af Guds osynliga församling, ehwad jor-disk församling han ock må till-höra. Herren känner s i n a, men icke af deras t r o s b e k ä n n e l s e utan af deras t r o s f r u k t e r i sinne och wandel. Icke warder hwar och en inkommande i himmelriket, som ropar: Her-re! Herre! utan den som gör min Faders wilja, som är i himmelen.

Den 19 Juni.

Kristlig werldsförsakelse.

Matth. 6: 24.

s will mitt wäl besinna,
i jag ännu har tid,
h lifwets lycka finna
dygd och samwetsfrid,
å äger jag en skatt,
m icke skall förswinna
sjelfwa dödens natt.

Jag will för eget bästa
Så sträfwa, att min pligt
Mot Gud och mot min nästa
För mig har helig wigt;
Så bruka denna werld,
Att hon mig ej må fästa
I bojan af sin flärd.

Det är en beklaganswärd fan-ng, att man redan tidigt i ristenheten började betrakta re-jionen såsom en blott förstånds-ngelägenhet, ett föremål för upsinnig forskning och mörka grubblerier. Den sinnesupplyf-tande och stärkande tron på Je-sus förwandlades i ett slags gud-aktig werldswishet, som war o-fruktbar både för sinne och hjer-ta. Deraf uppkommo missför-

stånd, stridiga meningar, ordtwister och kif om bisaker.

Redan i Kristendomens första tider wäckte deßa söndringar hos mången en stark förtrytelse. Öfwertygade, att icke werldslig lärdom och spetsfundiga ordbestämningar, utan barnslig tro, from wilja och heliga gerningar utgiorde religionens wäsende, drogo de sig alldeles ifrån allt deltagande i deßa twister, och följde endast sitt eget sinnes fromma ingifwelse. De kände blott sin ödmjuke Mästares förnämsta lära: kärleken; kände blott Hans egen befallning: Den mig efterfölja will, han försake sig sjelf och tage mitt kors uppå! Derföre wille de hellre följa Honom, än de twistande skrifttolkarne och de grubblande lärde. De erinrade sig rätt wäl det råd, Christus engång gaf den rike ynglingen, som frågade Honom, hwad han skulle göra, för att få ewinnerligt lif, nemligen att sälja sina ägodelar och gifwa de fattige, och sedan följa Honom. De erinrade sig rätt wäl Hans wigtiga ord: Ingen kan tjena twå herrar: ty att han antingen skall hata den ena och den andra älska: eller han håller sig intill den ena, och den andra föraktar han. I kunnen icke tjena Gudi och Mammon. Matth. 6: 24. Detta blef deras rättesnöre. Werldsförsakelse, likgiltighet för jordiska häfwor, ansågo de som det första profwet af en sann och ståndaktig kärlek till Gud och Jesus; detta syntes dem wara det första afgörande steget till förening med Gud. De sålde hwad de ägde, utdelade det bland de fattige, skilde sig helt och hållet från umgänget med menniskor, flydde till ensliga trakter, der de ... kunde lefwa Gudi.

De oupphörliga förföljelser, som då ännu hotade eller dri... bade hwar och en, som wåg... bära kristna namnet, woro ... serligen egnade, att göra ... likgiltigare för sammanlefnad... buller och faror, samt ingi... dem tycke för ett alldeles ... ligt och indraget lif. Reda... de första århundraden efter Ch... sti börd, fann man kristne E... miter i aflägsna wildmar... som derstädes, under bön ... fastor, i de smärtsammaste ... sakelser tillbragte hela sitt lif.

Wißerligen har jag rätt ... tro, det deßa fromma mennis... gingo för långt i sina föresat... och deras utöfning. En ... werldsförsakelse hade wår Fräl... sare aldrig fordrat af sina san... na efterföljare, hade Han aldri... lärt, hade Han aldrig sjelf ... wat, ej heller låtit sine Lärjun... gar öfwa. Han undandrog ... icke werldsbullret, utan pläg... umgänge med menniskor, så... goda som onda. Ingen end... Hans lärdomar syftade derhä... att man borde lefwa i en be... dig ensamhet, för att fasta, ... dja och pläga sig sjelf. Han ... njöt sjelf till en wiß grad ... wets goda och uppmuntrade ... till de sina, så mycket och Han... fiender deraf togo sig anledni... att smäda Honom, sägande: "S... han sitter till bords med pu... blikaner och syndare; han ... en fråßare och windrinkare." Samma lefnadsregel följde ... Hans Lärjungar: de uppman... de, att wara glade med de... som glade äro. Men härme... förenade Jesus den wigtiga er... inringen: "Fäst icke ditt hjer... ta wid det jordiska, utan e...

som ofwantill är! Fika icke
omåttlighet efter denna werl-
s goda, efter rikedom, makt,
och andra jordiska förmåner.
er skatt ware i himmelen!
Wi böre blott i förbigående,
om en wederquickelse, njuta
ets fröjder; blott i förbigå-
e, emedan de sjelfwa endast
om i förbigående besöka oß.
oad Gud, från hwilken allt
ot kommer, oß förlänar, böre
wärdera och anwända såsom
medel, att deß bättre full-
ra Hans wilja. Detta oß an-
trodda pund böre wi förwal-
till wårt eget och wåra med-
enniskors sanna bästa. Sålun-
böre wi, äfwen med det jor-
ska Gud oß skänker, lefwa Ho-
m till behag. Men den, som
lt och hållet samt på engång
ill lefwa för det jordiska och
r det himmelska, besinnar icke,
t han will något omöjligt. In-
en kan tjena twå herrar: I kun-
en icke tiena Gudi och Mammon.

Men de fromme män, som
Kristendomens första tider, till-
ragte hela sitt lif i enslighet,
ogo onekligen deßa ord i en allt-
r sträng betydelse. De trodde
g aldrig kunna gå för långt
ti att späka sitt kött och döda
na begär. De gåfwor, deras
immelske Fader till deras med-
enniskors bästa dem förlänat,
nwände de alldeles icke. De
edgrofwo, liksom den tröge tje-
naren i Evangelio, sitt anför-
trodda pund. De behandlade sin
ropp med onaturlig stränghet,
gißlade, stympade den. Wore
etta ett Gudi behagligt lif,
å borde man i större eller min-
dre mån kunna fordra detta af
hwarje menniska. Men om hwar-
je menniska afsöndrade sig från
de öfriga och flyktade till någon
ödslig ort: hwilket bedröfligt till-
stånd skulle icke då uppkomma
på jorden! Wore icke detta, att
alldeles tillintetgöra de wisa af-
sigter, Gud uppenbarat både i
religionen och naturlagarne? He-
la menniskoslägtet skulle lefwa
mera kringspridt och söndradt, än
de wilda djuren, och deß med-
lemmar småningom blifwa lika
wilde som de; än mer: det skulle
dö ut, och denna jord, af Gud
skapad till förnuftiga warelsers
boningsplats, skulle ligga öde och
tom, liksom en gränslös betes-
mark för de oskäliga djuren.

Men så myket ock åtskilliga
af Kristendomens första bekän-
nare mißförstodo Jesu ord, kan
jag likwäl derföre icke tadla de-
ras ensamma, afskilda lefnad,
än mindre kalla den synd. Ty
mången, trött af de oupphörliga
förföljelserne och den ständiga o-
säkerheten bland hedningarne,
drog sig tillbaka till obebodda
trakter, dels för att rädda sitt
lif, dels för att mera ostörd,
fjerran från afgudarnes alta-
ren, tillbedja den lefwande Gu-
den, himmelens och jordens Her-
re. Men också blef mången ge-
nom sin egen sinnesstämning lik-
som oemotståndligt dragen till en
sådan, snart sagdt, sjelfmördande
fromhet. Detta war wäl alltid
händelsen med personer, som
woro utrustade med en särdeles
liflig inbillningskraft och eldiga
känslor, eller med en wiß fal-
lenhet för swårmodighet och en
stilla lefnad. Wi wete af både
äldre och nyare tiders erfaren-
het, att menniskan i warmare
luftstrek har warmare blod, war-
mare inbillningskraft, warmare
känslor, än i kallare nejder. Uti
lagom warma eller kalla trakter
plägar gemenligen det betänk-

samma förståndet wara öfwerwägande. Redan deraf kan man förklara, hwarför i äldre tider Eremiterne uti warmare luftstrek warit mycket talrikare, än i kallare, såsom ock, hwarföre i nyare tider klosterlefnaden, uti måttligt warma trakter, icke så länge kunnat bibehålla sig som i de hetare.

I sjelfwa werket war det i Österländerne och Egypten, man warseblifwit de första kristna Eremiter. Deremot uppkom i kallare luftstrek Eremitlefnaden endast genom efterhärmning.

Emellertid måste man icke tro, att denna böjelse för ensamhet, werldsförsakelse, sjelfplågande och den till swärmeri öfwergångna åtrån, att på det innerligaste förenas med Gud, endast ägt rum i kristna kyrkan. Nej, Kristendomen har icke frambragt detta sinnestillstånd; det fanns redan före och utan dess medwerkan, och det är just denna sinnesstämning, som i alla tider lämpat religionen efter sina behof och sina åsigter. Äfwen bland andra religionsbekännare befunnos, och finnas ännu i dag, många som derigenom att de afsöndra sig från werlden, genom sjelfplågande, fastor, böner, umbärande af alla lifwets beqwämligheter, welat utmärka sig framför andra menniskor och sjelfwe uppnå en högre grad af helighet. Ja, till och med hos hedniska folkslag har man funnit spår deraf, och alltid i warmare länder, der en upphetsad inbillningskraft förmår frambringa dylika werkningar. Hos Judarne utmärkte sig i detta afseende Esseerne, till hwilka man welat räkna Johannes döparen. Ibland Indier, Perser och andra folkslag i de warmare be ne af Asien, till och med Turkarne, finner man en mäng fromma Eremiter, som i e lighet, friwillig fattigdom, ky het, werldsförsakelse, och grymmaste sjelfmartering, und böner, fastor och andra gudakti hetsöfningar tillbringa hela lif framför sina afgudabilder. nu i wåra dagar hafwa resan som besökt Österländerne, berä tat oss flera exempel af dylika remiters rysliga sed att stym och martera sin egen kropp, att förneka sig lifwets mest o bärliga nödtorfter.

Det har således i alla der och nästan af alla trosb kännelser funnits menniskor hwilkas glödande inbillnings kraft och swallande känslor u trängt förståndets kalla och lug na öfwerläggning; hwilka hy wederwilja för den blotta kall döda kunskapen, och liksom welat intränga i sjelfwa religi nens innersta wäsende. De sågo derföre ett owerksamt, skådande och Gudi helgadt lif för trons yppersta frukt; före trodde de sig wara i be ning af ett inre ljus, som s hafwa uppkommit genom en mare förening med Gud. att nu komma uti denna mare förening med Gud, sågo de det nödwändigt, att allt sätt afsöndra sig från be ringen med det jordiska; ja, trodde sig böra mißhandla späka sin kropp, på det att len måtte känna sig så m friare och mäktigare.

Jemwäl i senare tider, kristna kyrkan åter söndrade i stora partier, samt några af sa förkastade Eremit- och klo lifwet såsom onyttigt, fund

wäl icke hindra, att denna håg ett ensamt och beskådande lif tfor äfwen utom Eremithyddor- och klostren. Derföre bildade äfwen hos Protestanterne, m skilde sig från den förderf- ade Katolska kyrkan, åtskilliga ter, hwilka genom ett indra- t lefnadssätt, en stilla, wäl- rande wandel, täta bönestun- r, stränga fastor, genom an- ktsöfningar af flera slag, hop- des rena och helga sig, så att med Gud och Frälsaren kun- stå i en innerligare gemen- up; ja, understundom gingo de långt, att de berömde sig af t inre ljus, uppenbarelser, en rtroligare gemenskap med ande- erlden, förutsägelser af till- ommande ting och andra un- rbara nådewerkningar, hwar- ed de af Gud förmente sig wa- begåfwade. De började med t anse allting för hemlighets- illt, men innan kort syntes dem la hemligheter afslöjade. De ckte sig i förstone weta mindre, n de wißte, men på slutet an- go de sig weta mera, än de- is himmelske Fader funnit för dt att låta de dödlige känna. ålunda erbjuda deße uti Refor- erta och Lutherska kyrkan, fast- n under förändrad gestalt, sam- a skådespel, som de fromma osterinwånarne uti den Katol- a och Grekiska; och deße äro å n sida det samma, som de E- yptiska Eremiterne, de Judiska ßeerne woro i fordna dagar, mt hwad ännu i dag Fakirerne h Munkarne hos Mahomeda- erne, Gylongerne hos de hed- iska Tibetanerne, och andra efter ögre gudaktighet stråfwande Ere- iter hos öfrige Österländska folk- ag, änskönt under ganska olika förhållanden, äro. Wißerligen wore det origtigt att påstå, det den hedniska Eremiten borde ak- tas lika med den Judiske på Je- su tid, eller den Turkiske Der- wischen lika med Katolikernes munkar, men dock är hos alle- sammans källan till deras håg för det hemlighetsfulla och utom- ordentliga en och densamma, nem- ligen inbillningskraftens och känslans öfwerwigt öfwer för- ståndets rigtiga och sunda om- döme.

Hwarest nu detta listiga tycke för det underbara i förening med tron på en inre uppenbarelse, mäktigare utöfwar sin werkan på hela sinnesstämningen, på sjelfwa menniskans wilja och per- sonlighet; der uppkommer näm- da böjelse för ett öfwerspändt werldsförakt. Men der detta tycke mera werkar på menniskans för- stånd, så att det deraf i sina forsk- ningar mißledes och underkuf- was; der uppstår en böjelse, att öfwerallt i den Heliga Skrift wilja finna en förborgad, hem- lighetsfull mening; en böjelse, att sätta ett öfwerdrifwet wärde på tillfälliga bisaker och blotta yttre andaktsöfningar; en bö- jelse, att öfwerallt se sinnebil- der, i allt se förebilder af till- kommande ting, och att ständ- digt tala ett språk, uppfyldt af owanliga, endast till hälften be- gripliga bilder.

När personer af djup känsla och lågande inbillningskraft wil- ja och handla, afsky och älska, sker det alltid med owanlig häf- tighet. Skälet dertill ligger just i deßa underordnade själskraf- ters öfwerwigt. Deras religion blifwer derigenom helt sinnlig och full af bilder; liksom jemwäl hos barn de religiösa föreställningar- ne äro mera sinnliga och snart

sagdt, handgripliga, än hos fullwärta menniskor, hwilkas omdömesförmåga mera hunnit mogna. Hwadan just de menniskor, som förmena sig wara andewerlden närmast, och tro sig, i förening med Gud, kunna lefwa såsom de renaste andar, wanligtwis af sin sinnliga natur, af känslan och inbillningskraften, mest beherrskas och misledas. Deras böner äro mera sinnliga, deras förhoppningar om ett tillkommande lif mera sinnliga, deras tro mera sinnlig, deras kärlek till Gud och Frälsaren mera sinnlig, än andras. Långt ifrån att med en ren andlig wördnad, som är wida skild från allt sinnligt, tillbedja Gud, behandla de det höga föremålet för sin kärlek med alla yttringar af en jordisk tillgifwenhet, utsmycka hans bilder med fromt joller, och pryda Honom sjelf med de ljufwaste och kärligaste tillnamn, som mera häntyda på det låga och jordiska, än på det höga och öfwerjordiska. Ja, det är ingenting oerhördt, att en sådan förment religiös kärlek urartat till det gröfsta swärmeri, så att icke sällan de wilda utbrotten af en qwäfd könsdrift oskärande blandat sig uti de heliga känslorna. Till hwilka förwillelser har icke en dylik andäktighet förledt menniskohjertat!

Så bedröfliga deßa förwillelser i sjelfwa werket äro, och så önskligt det wore, att alldeles kunna undwika äfwen de mindre skadliga afwägarne af detta slags gudaktighet, är likwäl dertill föga hopp. Blotta lärdomar båta här litet eller intet, emedan man har att göra med ett förstånd, som långesedan låtit inbillningskraften och känslorna taga öfwerhanden. Här kan man ... dast af tiden, af en sorgfä... wård om kroppens helsa (hw... beskaffenhet har så stort in... tande på den högre sinnlighete... och af försynens gudomliga s... kelser wänta någon förbättring. Ty religionsswärmare fela mi... dre genom någon förståndsill... willelse eller af elak wilja, (twe... om är denna ofta ganska ädel,) utan snarare genom en falsk rig... ning af deras känsloförmåga. De äro, utan att weta det, ... tan att wilja tro det, angripna af en werklig själssjukdom. E... dast i första ungdomsåren är ... möjligt att förebygga detta o... da, så snart man förspörjer fä... lenhet derför och märker att de... will taga öfwerhanden.

Mäktigast utwecklar sig känslornas och inbillningens obändiga kraft i ynglingaåren, på skiljowägen mellan barndoms- och mannaåldern. Det är då, som man allwarligast bör kämpa e... mot deßa krafters öfwerlägsenhet och betrygga förståndets herrwälde. Men komma nu felsla... na önskningar, olycksfall, ... lidande af alla slag dertill, hw... ka redan i och för sig sjelf... plåga draga ett lättrördt si... till religiösa betraktelser; så ... böjelsen för ensamhet, werld... försakelse, hemlighetsfull förening med Gud, är från år genom daglig öfning wäxa till den grad, att den icke mera kan utrotas. Jemwäl i senare åren kunna kroppslig swaghet och ... sjukligare lynne i förening med owäntade lidanden frambringa en dylik werkan, särdeles ... menniskan icke want sig att ... herrska sina känslor.

I kristna kyrkans barndom såg man fromme män skilja ...

ån hela werlden, för att i öde-
marker och skogar, under ständi-
a böner, tillbringa sina dagar:
ian såg dem med en känsla
landad af rörelse och wördnad;
) det war en inre helig öfwer-
igelse, utan alla jordiska biaf-
gter, samt en i grunden skön och
om känsla, som oemotstånd-
gt dref dem till detta steg. Äf-
en jag är rörd af det swåra
fer, som de, i en from och å-
el affigt, gjorde sin Gud och sitt
imwete. Jag wördar deras dygd,
eras ståndaktighet, deras sjelf-
eherrskning. De gjorde hwad
: borde. Med en sådan sinnes-
eskaffenhet kunde de icke
andla annorlunda. Huru
rätt skulle det icke wara af mig,
:t, t. ex., öfwerhopa dem med
rebråelser, som, nästan utan
billningskraft, och i följd af
:t mindre lifliga lynne, be-
mma allting med lugn och
ld, knappt äro i stånd att hysa
t warmt deltagande för något,
wad det wara må, knappt känt
gon häftigare rörelse i sitt
erta, någon medlidsam tår på
n kind! Äfwen de kunna
ke handla annorlunda;
de kunna icke handla emot sin
en natur. De wilja behandla
lt efter grundsatser, beräkna
lt, pröfwa allt. Hwarföre skulle
g då tadla dem, som, utan
t förwållande äro af ett mera
nsligt och lättrördt lynne? Bör
an icke ära hwar och en efter
: naturs gåfwor, Skaparen ho-
m förlånat, då han anwän-
:r dem till sitt eget och andras
ista?

Så gjorde Kristendomens för-
: bekännare. Dem syntes de
omma, gudfruktiga Eremiter-
wara bättre och heligare men-
skor, än de, som tillbringa sitt
lif i werldens buller och stårð. Man behandlade dem ock med större högaktning och wördnad; ansåg dem måhända werkligen stå i en förtrognare förbindelse med Gud; betraktade dem såsom himmelens älsklingar, tillskref dem underwerk, och nämde långt efter deras död deras namn med from beundran

Deras exempel lockade många goda menniskor till att lefwa på samma sätt, utan att dertill wara uppfordrade af någon synnerlig inre drift eller kallelse. Så mycket mer förtjenstfull ansågo de en sträng werldsförsakelse wara. Andre förhöllo sig på samma sätt med mindre rena bewekelsegrunder. Begäret att utmärka sig äggade dem att begifwa sig uti ensligheten, för att winna ryktbarhet såsom särdeles helige män. Snart tillwäxte Eremiternes antal; snart bodde de tillsammans i större hopar; snart föreskrefwo de sig stränga lefnadsreglor och andaktsöfningar. Och sålunda tog efterhand klosterlifwet sin början bland de Kristne, och den föreställningen blef rådande, att försakelse af werldslifwet i en Guds helgad ensamhet, under andaktsöfningar och köttets späkande, wore det Gudi behagligaste af alla menniskowerk. Fjerran från menniskorna och de frestelser till synd, samhällslifwet erbjuder, trodde man sig bäst kunna bewara sin oskuld och sin helighet, samt förblifwa wärdig Guds godhet och kärlek.

Den Heliga Skrift säger: **Undfly köttsens lustar, undfly köttsliga tankar och begärelser; försaken Eder sjelfwe och werlden, det är: för det gudomligas, för dygdens skull, akten**

alla lifwets nöjen och plågor såsom en ringa ting. Den som endast will tillfredsställa sin ärelystnad, sitt begär efter rikedomar, sin wällust, sin afundssjuka och sitt agg, han tjenar icke Gudi. I kunnen icke tjena Gudi och Mammon. — Men ingenstädes heter det, att wi skole undfly menniskorna, begrafwa oß i ödemarker och upphöra att wara wåra medmenniskor till gagn. Nej, twärtom: låter edert ljus lysa för menniskomen; anwänden till menskligheten bästa det pund, Gud eder anförtrott; hwad I wiljen att menniskorna skola göra Eder, det gören I ock dem! Derföre will jag, liksom min

Frälsare, liksom alla hans l
jungar, äfwen hädanefter le
i umgänge med menniskor;
tacksamhet njuta Guds gåfw
göra allom godt efter min förm
ga, och icke i owerksamt andak
swärmeri förnöta ett lif, hw
med Skaparen åsyftat både m
egen och andras wälfärd. G
älskade Gud werlden, att h
utgaf sin enfödde Son: äfw
jag will älska werlden; men i
det jordiska, utan det heliga o
gudomliga deri; icke stoftet,
tan anden; icke de djuriska b
gärelserna, utan ett ostraffli
Gudi behagligt lefwerne. S
lunda tjenar jag endast Gud
icke Mammon.

Den 20 Juni.

Kristna kyrkans seger.

Luc. 12: 32.

Upp, att Christi seger fira,
Frälsta, sälla menskoslägt!
Oförgänglig är den spira,
Som han öfwer werlden sträckt.
Lik en klippa, mot hwars grunder
Wågen fåfängt wredgad slår,
Christi kyrka tryggad står,
Sanningens och nådens under,
Då land begärs och willors swall,
Meningars och throners fall.

Frukta dig icke, sade Jesus engång med en profetisk blick in i framtiden till sina älskade Lärjungar, frukta dig icke, du klena hjord; ty eder Faders goda wilje är så, att han will gifwa eder riket. (Luc. 12: 32.)

Och nära trehundrade år hade Hans kyrka tillbragt under wäldiga strider. Nästan trehun
de år hade Kristendomens
kännare måst uthärda smälek
plågor af alla slag. Mån
tusende hade fallit ett offer
sin ståndaktighet, och under
utsägliga marter uppgifwit
anda; många hade obemä
förgåtts i sitt elände. Li
stod den förföljda kyrkan, e
trehundraåriga lidanden, ä
triumferande på jorden. I
bekanta länder bodde Kri
Kristne funnos i de Kejser
härarne; Kristne sutto på do
resätena; Kristne beklädde
merska rikets förnämsta emb
och woro ibland tidehwarf
förnämsta lärde. Kristne stod
och med nära den kejserliga t

en. Till antalet kunde de nå-
an måta sig lika med hednin-
arne, af hwilka de tid efter an-
an på det grymmaste sätt för-
ljdes. Det fattades blott en
risten Kejsare på det widsträck-
Romerska rikets thron, för att
ringa allt i ett nytt skick.

Omsider kom åfwen denne.
ans namn war Constantin.

Denne Furste hade redan i sin
ngdom warit omgifwen af Krist-
, och derigenom blifwit när-
are bekant med den nya läran.
e första intrycken ur hans ung-
omsår utplånades aldrig full-
mligt ur hans sinne. Han ha-
wid åtskilliga motgångar, som
abbade honom under denna tid,
nt trogen hjelp af Kristendo-
ens bekännare. Deras wän-
ap tycktes uppfordra hans tack-
mhet att beskydda deras reli-
on. Länge hade han rönt det
ftigaste motstånd i sina ärelyst-
planer efter herrawälde; tap-
rt fäktade de kristna härarne
r hans sak, när de förnum-
o hans bewågenhet för deras.
ålunda lyckades det honom att
segra alla de Furstar, som
ort honom enwäldet stridigt.
an nekade icke, att han ha-
de Kristnes Gud allena, och
e de hedniska afgudabilderne,
tacka för sin lycka. En be-
anerlig händelse säges hafwa
dgat honom i denna öfwer-
gelse.

En dag, då han war i begrepp
inlåta sig uti en afgörande
abbning med en af sina med-
lare om kejsarekronan, och stri-
a redan war börjad, men ut-
ngen ännu ganska twifwelak-
, kastade han, bekymmerfull,
a ögon mot himmelen. Med
wåning såg han, huru mid-
gssolens strålar spredo ett be-
synnerligt sken genom den moln-
betäckta himmelen och bildade ett
stort och glänsande kors af den
allrafullkomligaste skapnad — det-
ta för alla Kristne så wördnads-
wärda tecken. Ehuru en sådan
luftbild i sig sjelf icke är något
utomordentligt eller öfwernatur-
ligt, helst man till och med i
nyare tider sett månen med si-
na strålar bilda att dylikt glän-
sande kors på det töckniga him-
lahwalfwet; så äro dock dylika
strålbilder alltid att anse såsom
mera sällsynta naturunder. Con-
stantin, som aldrig tillförne sett
eller hört omtalas något dylikt,
och tillåfwentyrs, i sitt betänkli-
ga läge, rigtat sina tankar på
Gud och den korsfäste Frälsaren,
mottog det glänsande korset så-
som ett himmelskt förebud af se-
gren, fortsatte slagtningen med
mera mod, och besegrade sin fi-
ende. Man har sedermera utgif-
wit denna händelse för ett werk-
ligt underwerk och utsmyckat den
med allahanda sagor och dikter,
hwilka wäl till större delen böra
anses såsom den fromma inbill-
ningskraftens uppfinningar.

Men härmed ware huru som
helst; nog af: segraren förklara-
de sig från denna tid offentligen
för kristna läran. Han lät sjelf
döpa sig mot slutet af sin lef-
nad. Han nödgade alla, som
wille åtnjuta hans nåd, att öf-
wergå till Kristendomen. Och då
han för första gången sträckte en-
wäldets spira öfwer hela Romer-
ska riket, blef Kristendomen den
allrådande statsreligionen, såwäl
i Öster- som Westerländerne.
Härmed war det slut på den tre-
hundraåriga blodiga striden; slut
på alla förföljelser. Kristna nam-
net blef ett offentligt hedersnamn,
och befordrade till embeten och

wärdigheter; det heliga korset planterades offentligen på de stället, der fordom hedendomens altaren prålat; deß bild glänste på de kejserliga fanorna, och de falska Gudarnes tempel förwandlade sig i tempel åt den osynlige, lefwande Guden.

Denna tidpunkt war en af de wigtigaste för Jesu lära på jorden. Deß sanningar trädde nu i förening med jordisk makt och anseende; och icke mer enskilta menniskor, utan hela folkslag omwändes och döptes till deß bekännare. Kristna religionen blef en af de mest utbredda på jordklotet, samt till och med genom jordiska förswarsanstalter betryggad mot de otrognes anfall och wåldsamheter.

Emellertid måste wi, med alla orsaker att härutinnan beundra Försynens underbara skickelser, icke lemna obemärkt, att kristendomen i samma mån förlorade uti inre wärde och renhet, som den wann i yttre glans och anseende. Ty många hundrade och tusende, som nu plötsligen blefwo Kristne, hade en ytterst bristfällig kunskap om den heliga lärans, om de af Jesus och Hans lärjungar förkunnade, grundsanningar. De läto kalla sig Kristne, icke så mycket af inre öfwertygelse om det gudomliga ordets heliga sanningar, som snarare af begär att komma i Kejsarens gunst, och emedan de icke genom ett härdnackadt fortfarande i sin afgudatjenst wille blottställa sig för mißhandlingar och straff. Genom blotta dopet trodde de sig redan hafwa blifwit Kristna: och då de läst en eller annan bön, upprepat sin trosbekännelse, besökt kyrkorna, åtnjutit nattwarden och giort korstecknet, ansågo de sig hafwa uppfyllt allan rättfärdig[het]. Inwärtes woro och förblifwo de hedningar, under det [de] utwärtes wille gälla för Chri[stendomens] bekännare. Deras sinnen förbleif[wo] obildade och widskepliga: [de] laster bortlade de icke; mång[e] fägnade sig twertom, att han[s] efter döden skulle ernå den hög[sta] salighet, och likwäl här på [jor]den kunde lefwa efter sitt god[t] tycke. I sin beklaganswärda o[kunnighet] besinnade de icke, [att] en sann tro nödwändigt må[ste] omskapa menniskans inre o[ch] frambringa goda gerningar, ut[an] inbillade sig, att Jesus Christu[s] genom sin död på korset ren[at] dem från de synder, dem de me[d] wett och wilja fortforo att begå.

Sjelfwa den nyomwände Kristne Kejsaren, som i senare tider icke blott blifwit kallad den store, utan ock den helige, emedan han giort kristna kyrkan segerrik, samt upphöjt Biskoparne till mak[t] och anseende, förblef i sitt eg[et] inre en okristlig hedning. H[an] förändrade icke sitt herrskly[sta], äregiriga och grymma sinne. H[ans] mißtänksamma och hämdgir[iga] sinnelag öfwerlemnade sig åt [de] rysligaste utswäfningar och [be]fläckade honom med många o[skyl]diges blod. För att uppnå sin[a] affigter blef han otaliga gånger den största illgerningsman i sit[t] widlöftiga rike. Gubbar och barn, ja, sina närmaste blodsförwandter låt han mörda, så snart de[n] ringaste mißtanke emot dem upp[]steg i hans bröst. Med den [ned]drigaste trolöshet bröt han [de] heligaste löften, så snart han [der]utaf kunde lofwa sig någon f[ör]del. Sådan war han. Men der[]jemte uppmuntrade han sina un[]dersåter till Kristendomens an[]tagande; befordrade de Krist[]

ll de högsta åreställen i sitt ri-
; gaf Presterne ob Biskoparne
tskilliga fri- och rättigheter samt
ytliga inkomster; byggde nya,
räktiga kyrkor; upplåt de hed-
iska templen åt Kristna lärans
kännare, låt förstöra gudarnes
eläten och i deras ställe uppräta
en korsfäste Frälsarens bild, til-
ka med Apostlarnes och andra
m Kristendomen förtjente mäns
ler, såsom de kallade, Helgons
ldstoder; införde med särdeles
itälskan söndagens firande; be-
ordrade mycket wördnaden för
hristus-bilder och korstecken, samt
jorde mycket annat, för att bere-
a den segrande kyrkans glans och
nseende, — men det allraheliga-
e af Jesu lära råkade i förgä-
enhet och wanwördnad. Kejsa-
en kände det icke sielf, eller wille
ke känna det, emedan han trod-
e sig, på bequämare sätt, efter
öden kunna blifwa en arfwin-
e till ewigt lif, än att just bör-
a en swår kamp mot sina lu-
ar och laster. Derföre låt han
ort före sin död döpa sig (några
åstå till och med, att det war
ör andra gången), menandes
erigenom utan möda blifwa
entwagen från alla sina syn-
er. Ja, i den falska föreställ-
ingen, att han, på den ytter-
a dagen, inför himmelens och
ordens domare, när hwilken är
intet anseende till personen, in-
ör hwilken ingen jordisk kronas
isla glans ger något företräde,
kulle förwärfwa sig en ännu me-
a gällande föresprakare, gaf han
efallning, att man skulle be-
rafwa hans förmultnade kropp
Herrans tempel: liksom stoftet
en kyrka wore heligare än an-
torstädes; liksom icke hela jor-
ien wore Herrans!

Ack, huru hade icke Kristendo-
men redan nu afwikit från sin
ursprungliga enfald och sitt san-
na wärde! Och med huru mycken
widskepelse, huru många miß-
bruk skulle den icke i de tillstun-
dande mörka och förwirrade ti-
derna blifwa behäftad? Redan
på den tiden — om någon af
Jesu Christi Apostlar hade up-
penbarat sig och blifwit wittne
till kristna kyrkans tillstånd —
redan då skulle han mera sällan
upptäckt någon sannskyldig Jesu
efterföljare, redan då skulle han
icke hafwa igenkännt Frälsarens
milda lära i de spetsfundigheter,
hwarom man twistade. **Ingen
är helig utan Herren allena!** sä-
ger Skriften; och nu blefwo men-
niskor af menniskor, syndare af
syndare förklarade för helgon.
Gud är kärleken! sade Johan-
nes; och nu förföljde de krist-
na religionspartierna hwarandra
med eld och swärd uti Guds
namn. **Gud är en ande; och
de som Honom tillbedja, sko-
la tillbedja Honom i andanom
och sanningen!** sade Jesus; och
nu såg man tillbedjande skaror
knäböja för martyrernes döda ben,
för helgonbilder, för sielfgjor-
da Christus-bilder, och egna dem
en nästan gudomlig dyrkan. **När
I bedjen, skolen I icke wara
mångtalige såsom hedningar-
ne; ty de mena, att de skola
warda hörde för sina många
ord skull. Warer fördenskull
dem icke like!** sade Guds son;
och nu hörde man tusende län-
ga, meningslösa, utantill lärda
böner upprepas och åter uppre-
pas i kyrkorna och på martyrer-
nes grafwar; böner, dem mån-
ga icke engång förstodo, dem de
fleste tanklöst frampladdrade; och
dermed trodde de sig tiena sin
Gud och förwärfwa Hans nåd.

Werldens Frälsare hade engång predikat emot Samaritanernes och Judarnes willfarelse, af hwilka de förra trodde, att Jehovah helst wille blifwa tillbedd på berget Garizin, de senare i Jerusalem. Nu ansågs snart den ena kyrkan heligare än den andra, det ena templet mera Gudi behagligt och rikare på underwerk än det andra. Guds uppenbarade Son hade yrkat: **Gud är allas wår Fader; J ären alle Hans barn. Allt hwad J bedjen Fadren i mitt namn, det skolen J få!** Nu framställdes icke mer Gud under den ljufwa bilden Fader, utan såsom en allswåldig Herre, den der, likssom en jordisk Konung, hade sina råd, sina gunstlingar, till hwilka man måste wända sig och bedja om deras förböner, då man wille hafwa någon gåfwa af himmelens och jordens Konung.

Huru wanställd war icke Jesu religion! Och den blef år ifrån år ännu mera fördunklad, dels genom hedniska begrepp och fordna afgudadyrkares wantro, dels genom Kristne skriftlärdes spetsfundiga ordtwister, dels genom de mißbruk, Presternes egennytta med trossaker bedref. För att så mycket mer läcka hedningarne till en såkallad omwändelse, sökte man att göra den kristna gudstjensten för dem så behaglig som möjligt, derigenom att man gjorde den praktfullare än den hedniska någonsin warit. Man tänkte icke så mycket på, att genom det gudomliga Ordets sanning öfwerwinna hjertan och besegra samweten, som icke mera på att fängsla blickar, samt tjusa ögon och öron. Man frågade mindre efter de omwändes kristliga sinnelag, än efter deras stora antal. Således infördes e[...] mängd hedniska kyrkobruk, till o[...] med offer för de döda.

Kristna kyrkans seger blef således icke egentligen den rena kristna lärans seger; nej, icke engång kristendomens seger i allmänhet. Ty de twistande kyrkopartierna hatade hwarandra ömsesidigt lika mycket, om icke mer, än de hatade hedningarne. Det war således egentligen blott den del a[f] Kristna kyrkan, som, då Constantin med sin kejserliga ma[...] öfwergick till Kristendomen, bland sig räknade de flesta församlingar och hade de flesta gynnare wid kejserliga hofwet, som kallade sig den herrskande kyrkan och fördömde alla de öfrige. Den som nu icke rättade sig efter hennes trosbekännelse och föreskrifter, blef utstött ur kyrkans gemenskap, såsom en kättare och affälling. Hon lät kalla sig den allena sanna och rättrogna kyrkan, och det blef snart en trossats, att utom den sanna kyrkan wore ingen salighet i ett annat lif att förbida; hwadan hon tillika kallades: den allena saliggörande. På detta sätt stadgades å ena sidan den allmänna eller Katolska kyrkans enhet, och å den andra sidan lades grunden till en ewig söndring mellan henne och andra kristna församlingar, som icke ansågo sig för mindre rättrogna, sanna och allena saliggörande.

Mest wann dock det kristna presterskapet i anseende, makt, ära och rikedomar, så snart Kristendomen blifwit upphöjd till Statsreligion. Deßförinnan hade ståndskillnaden mellan Prester och Biskopar icke warit så stor. Den dygdigaste och wisaste ansågs icke den ärewördigaste bland alla. Sedermera, då församlingarne

tal-skade sig, fick en Biskop
psigt öfwer flera dylika. Ho-
m tillerkändes redan i början
gra företrädesrättigheter, för
med eftertryck kunna förwal-
sitt embete. Naturligtwis ha-
de, som bodde i stora och rika
der, större inkomster att wän-
af sin församling. Snart till-
illade sig Biskoparne ännu stör-
makt, snart blefwo de i sina
samlingar kyrkans enda lag-
ftare; snart upphörde den ford-
likheten äfwen ibland sjelfwa
iskoparne, och de andliges stolt-
eller de underlydandes smic-
uppfann åt dem nya heders-
nämningar. Man hörde nu
e blott talas om Biskopar, u-
n äfwen om Erkebiskopar, som
sträckte sin makt öfwer andra
iskopar; icke blott om Erkebisko-
r, utan ock om Patriarker,
m woro ännu högre än deßa.
war och en af rikets betydli-
ste städer hade sin egen Pa-
iark. Deße tillegnade sig i
rkomål lagstiftningen och do-
aremakten. Bredwid den werlds-
ja makten uppstod sålunda
andlig. Patriarker funnos
Jerusalem och Antiochia, i
lexandria, Constantinopel och
om. Den fordna ödmjukhe-
, som utmärkte de förste
ristne lärare, förswann allt
er och mer, och Christi tje-
äre, hänförde af sina sinnli-
begärelser, blefwo werldens
rrar.

Ända till Constantins, den
rste Kristne Kejsarens tid, ha-
Rom warit hela rikets huf-
udstad. Men han byggde en
hufwudstad närmare intill Ö-
erländerna, och kallade sitt nya
te, efter sitt namn, Constan-
nopel. Det oaktadt bibehöll
om ännu länge sitt tusenåriga
anseende i werlden. Deruttaf kom
det, att Patriarken i Rom, likssom
Patriarken i den nya hufwud-
staden, innan kort eftersträfwade
ett högre anseende och inflytan-
de, än de öfrige Patriarkerne.
De lyckades icke illa deruti, och
gynnades såwäl af Kejsarne
sjelfwe, som af deras Ståthållare,
ja, af sjelfwa tidehwarfwets okun-
nighet! De från hedendomen om-
wände Kristne, hwilka i sina råa
föreställningar dyrkade kyrkans
helgon såsom gudar, hade bibe-
hållit en blind och widskeplig
wördnad för Presterne och Öfwer-
stepresterne. Med denna nästan
slafwiska wördnad skådade de nu
upp till Biskoparne och Patriar-
kerne. Ingen kunde med fog
inwända något deremot, att för
Kristna kyrkans enhet äfwen ett
enda andligt öfwerhufwud war
af nöden. Dertill wågade Pa-
triarken i Rom göra första ste-
get. Han förklarade, att Pe-
trus utan twifwel wore att anse
såsom den förnämste bland A-
postlarne, att han i Rom warit
de första Kristnes lärare och Bi-
skop; att alla senare Biskopar i
denna stad, hwar efter annan
warit efterträdare i detta Petri
embete; att följaktligen en Bi-
skop, en Patriark i Rom, såsom
iklädd den store Apostelns embe-
te, borde innehafwa hans före-
trädes rättighet och anseende, samt
sålunda wara hela Kristenhetens
öfwerhufwud och fader, eller Påf-
we. Derigenom uppstod en lång
och bedröflig strid mellan Patri-
arkerne i Rom och Constantino-
pel, och den ännu i dag fortfa-
rande söndringen mellan Greki-
ska och Romersk-Katolska kyrkan.

Så utbildade sig efter kristna
kyrkans seger deß gestalt och för-
fattning. Såwida wi icke för-

werlekyrkan med den af Jesus uppenbarade religionen, utan betrakte henne såsom Kristenhetens yttre förhållande till werlden, skall denna utweckling af kyrkans gestalt hwarken bedröfwa oß, ej heller, då wi göra tillbörligt afseende på tidens dåwarande mörker och okunnighet, förwåna eller stöta oß. Hade endast tron bibehållit sin enfald och sin renhet, så skulle det hafwa legat föga wigt uppå, om den himmelska frukten erbjudits i ett gyllne eller i ett lerkäril. Blott i menniskans bröst ett dygdigt och gudfruktigt hjerta klappar, så kan det ju wara detsamma, om detta bröst betäckes af wadmal eller af purpur och siden? Det är en falsk nitälskan, som tadlar kyrkowäsendets yttre glans. Denna glans har ofta warit wälgörande för råa, obildade menniskor, i det den uppwäckt högre känslor i deras inre. Hwarföre skulle wi klandra fromma Konungar och Furstar, derföre att de kläda sig enligt sitt stånd, omgifwa sig med jordisk prakt, och icke uppträda i en tiggares lumpna drägt? — Utan denna wåldsamt tillkämpade enhet i kyrkan, skulle ostridigt Kristendomen, under de derpå följande wilda och rysliga tiderna, helt och hållet blifwit sönderspittrad och wanskälld. Men detta band sammanhöll ännu deß sista krafter. Så godtycklig och förderflig Påfwedömets makt i många afseenden warit, och så wälgörande för hela menskligheten bästa den omskapning wär, som den store Luther, understödd af Försynens wårdande hand, i rättan tid tillwägabragt; så kan man likwäl icke neka, att ju äfwen Påfwedömet, innan det ännu råkat i sitt djupa förfall och
osäkerhetens tider, åstadkom
mycket godt. Utan detta
liga anseende hos ett andligt
werhufwud, skulle mången
sinnt werldslig regent icke
någon motwigt mot sitt
enwälde, ingen inskränkning
sitt blodtörstiga godtycke.
kans enhet och deß andliga
hufwuds anseende bidrogo
tet till wettenskapernas wid
hållande och förkofran, till
och krigiska folkslags förlikning;
frihetens förswar och ljusets
steg i wår werldsdel; hwari
utan man måhända nedsjunkit
samma widskepelse och slafwe
hwari ännu i dag de fleste
ländska folkslag försmäkta. —
blifwer allting, under Försynens
ledning, gagneligt för *sin ti*
— Den kortsynta menniskan
klandra och beklaga mycket, som
för sig sjelft betraktadt och för
gonblicket, synes wara en ofantlig
olycka: det war dock, med
sina brister, nödwändigt för
helas sammanhang, och
såsom sådant, wißerligen i
synens allwisa planer för
niskoslägtets utweckling och
ädling.

Kristna kyrkans seger
sina talrika fiender war wißer
gen icke utan men för trons
het. Men i och med det
som wi medgifwe, att många
sende hedningar, äfwen efter
pet, förblefwo hedningar och
de fast wid det sinnliga, måste
tillika bekänna, att åtminstone
deras efterkommande, både för
och ewighet, drogo fördel af
förfäders nästan medwetslösa
wergång till en lära, den de
kände. I och med detsamma
wi medgifwe, att kristenheten
allmänhet råkade i mörk

lse, samt i stället för en lefwande gudaktighet förföll till en blott wärtes gudstjenst; kunne wi e heller neka, att bland deßa ånga millioner funnos många sende fromma själar, som i stillet lefde Gudi till behag och tillbådo sin himmelska fader i anda h sanning. Nog af, att denna ordnadswärda skara med sina ogder fanns i werlden! Det jordiska töcknet skingrade sig under tidernas lopp, och det heliga ljuset frambröt åter i sin klarhet och glans. Wi, som nu lefwe på jorden, njute detta ljus i fullt mått. Hwad Jesus Christus lofwade de sina, är äfwen på oß uppfyldt. Frukta dig icke, du klena hjord: ty eder himmelske Faders goda wilje är så, att Han will gifwa eder riket. Amen.

Den 21 Juni.

Hwilkendera bör man snarare önska sig: en långsam eller en hastig död?

Första Betraktelsen.

Es. 43: 1.

O Jesu Christ, sann Gud och Man,
Som dödens wälde öfwerwann
Och frälste oß från syndens nöd,
När Du led korsens bittra död:
Ack! i min sista stund mig stärk,
Och på mitt hjertas suckar märk.

All fruktan Du ifrån mig drif,
Och med din Anda hos mig blif.
Låt själen, löst ur jordens band,
Uppswäfwa glad till himlens land,
Och kroppen få, i ostörd ro,
Sig hwila sött i grafwens bo.

En glad uppståndelse mig gif,
Och mitt förswar i domen blif.
På mina synder icke tänk:
Men, för din död, mig lifwet skänk,
Som Du mig lofwat i ditt ord;
Så blir jag frälst och saliggjord.

Huru förskräcklig är icke för hwar och en af oß underrättelsen om en wäns hastiga dödsfall; tidningen jemwäl om en blott bekants frånfälle, hwilken wi för få timmar, för några dagar sedan sågo, med hwilken wi talade och hwilken wi wißte wara friskt! Djupt griper oß förskräckelsen deröfwer. Det är swårt för oß att sätta tro dertill, liksom wore det obegripligt och omöjligt, hwad så ofta sker i lifwet; liksom Gud, Herren öfwer lifwet och döden, för wår skull, måste tillstädja ett skonande undantag från tingens wanliga lopp med oß och med allt, som angår oß i denna werld!

Hwad förskräcker oß då? — Det wäcker fasa hos oß, att en wiß menniska, emot sin förmo-

dan, utan all förberedelse, midt under sina förslag och planer hastigt blifwit bortryckt och försatt i en annan werld. Wi försätte oß i den aflidnes egen sinnesförfattning och röne hans stumma förwåning öfwer den snara förwandlingen, emedan han inom få ögonblick, utan att ana det, skild från sina hwardagliga förrättningar, swäfwar i ett annat, obekant tillstånd bortom tiden. Skilsmeßan utan afsked, utan kärlekens sista handtryckning är för oß fasansfull!

Helt andra känslor erfar man wid anblicken af den långsamt döende, hwilkens sjukdom endast kan slutas med en säker död. Det är sannt, att wi äre mer beredde på den förlust, som wi skole lida, men likwäl uppwaknar hos oß och upplifwas åter, wid minsta synbara tecken till wederfående, den förhoppning, att sjukdomen icke skall medföra döden. Wi hoppas det så mycket snarare, så mycket innerligare, ju dyrbarare för oß den person är, som war nära att skiljas från oß. Hans död försätter oß ickedeßmindre i en djup smärta, oaktadt wi bort wara beredde på allt. — Det är sannt, att den sjukes lidande sällan är så swårt, som wi föreställe oß det, till följe af en upphetsad, sig sjelf oroande inbillning; men hwem kan se den förut blomstrande, nu affallna gestalten, de bleka kinderna, de matta, insjunkna ögonen, utan att röras af det största medlidande; hwem kan höra den quidandes jemmer, suckningar, än hastiga, än matta och tunga andedrag, utan att önska: måtte dock den barmhertige Guden snart ända detta tillstånd, och gifwa den lidande ro i en stilla dödssömn, efter so hans upplösning icke längre ka undwikas! Så förskräcker oß e oförmodadt dödsfall, så plåga oß anblicken af den småningom döende. Hwilket är då önskwär dare, såwida önskningar der n got förmå, hwareſt alla förhopp ningar och önskningar upphöra Hwilkendera bör man föredraga en hastig eller en långsam död — Frågan synes wäl wid förs påseendet omöjlig att beswara emedan wåra meningar icke ku na afgöra något öfwer det till kommande. Men ickedeßmindr är syßelsättningen med detta för mål ganska lockande för hwar finne; och betraktelsen blifwe lärorik och wälgörande, om den utrotar de många fördomar, som i detta fall äro rådande bland de dödlige.

Ty gifwes det icke ganska många menniskor, hwilka anse en hastig död för det största af allt ondt, emedan de tro, att den som på sådant sätt omkomm midt i sina synder, hwilka be icke fick tid att ångra, störtad i fördömelse? Finnas icke mån ge, som just derföre anropat Gu i bönen, att Han måtte bewar dem ifrån en bråd död?

Men en sådan tanke torde en dast böra anses såsom uppkom men af wantro och en owärdig föreställning om Guds högher och rättfärdighet. Ty om en ha stig död werkligen wore det för skräckligaste af allt ondt, huru kunde Gud, alles wår Fader, på hwilkens nåd och barmhertig het wi alle göra anspråk, i den na deras wigtigaste angelägen het gynna några wißa, icke gyn na andra? Om en jordbäfning, ett wattuflöde hastigt bortryckt hundra tusende menniskolif, för

i icke bland dem både dygdi-
och lastfulla warelser? Om
bråd död wore den olyckliga-
lott, skulle icke Han som för-
mar sig öfwer alla, wid till-
ındet af densamma, låta nå-
i åtskillnad äga rum? I hwad
n hade då de millioner, som
sjuksängen långsamt utandas
lif, något företräde?
Man föreställer sig wäl, att
dödsbädden har syndaren lik-
l tid att ångra sina många
brytelser och åter omwända sig
Gud. Men äre wi icke all-
syndare? Och om ångren un-
dödsmärtan åter kunde godt-
ra allt, skulle det ej strida mot
ı gudomliga, alla med lika
ldhet omfattande faderskärle-
ı, att neka många tusende den
ka, som den åt wissa skänker?
ej, eder föreställning om Guds
isendes fullkomlighet är brist-
llig; I ägen ett oriktigt be-
epp om wärdet af ånger på
dsbädden. Om en förbrytare
ängelset, blott af fruktan för
aff, ångrar sina fel, skullen I
fwa honom lika wärde och an-
ınde som den frommaste dyg-
ga menniska? Skullen I handla
med ett barn, som genom sin
ydnad och ett i alla affeenden
ıft uppförande förorsakade E-
r en lång tids sorg; om I
idtligen willen förekomma den-
ı oordning och medelst widta-
ınde af de straffande åtgärder,
warmed I längesedan hotat, lyc-
des att beweka det till ånger
h tårar blott af fruktan för
affet — skullen I wäl belöna
h uppmuntra detsamma på li-
sätt som det lydiga, flitiga
ırnet, hwilket beständigt med
n ömmaste kärlek efterkom edra
ıskningar? Eder rättskänsla
ulle uppresa sig mot ett sådant

förfarande. Huru kunnen I hål-
la den allena Rättfärdige för o-
rättwisare, än I sielfwe skullen
wara? Huru kan en, af fruktan,
för ögonblicket utpreßad ånger
äga lika wigt med en jemt dyg-
dig wandel? Christus sielf har
ganska allwarligt warnat oß för
denna willfarelse: Tårar, ord
och böner werka det icke, utan
gerningar, som äro bättrin-
gens werk. Der, säger Herren,
skolen I känna dem på deras
frukt; icke warder hwar och
en kommandes in i himmelri-
ket, som säger till mig: Her-
re! Herre! utan den, som gör
min Faders wilja, som är i
himmelen. Matth. 7: 20, 21.

Derföre är icke något skäl att
frukta en bråd död, såsom ett
det förskräckligaste onda, förden-
skull, att den beröfwar oß tid och
tillfälle att betyga wår ånger och
uttala några böner. Guds Son
lärde icke: Görer bot i Edert lifs
sista ögonblick; utan Han sade:
Den, som under sin lefnad tager
mitt kors på sig och efterföljer
mig, han är min Lärjunge. Wa-
rer fullkomlige såsom eder him-
melske Fader fullkomlig är.
Men denna fullkomlighet för-
wärfwar man icke, då krafterna
under sjukdomsplågor aftyna,
utan genom en ihärdig kamp
mot de sinnliga begären och der-
igenom, att man helgar sig sielf
i Jesu Ord och Anda.

Om det således förtjenar ta-
del, att för deßa orsakers skull
frukta ett hastigt frånfälle, så är
det wäl icke mindre tadelwärdt,
att utaf blott feghet önska sig en
bråd död. Ty hwad kan det i
sanning wara annat än feghet
och fruktan för sjukdomens plå-
gor på dödsbädden, eller rädsla

för anblicken af sielfwa döden, som föranleder mångas önskan, att engång så fort som möjligt bortryckas från werlden! — Det fordrar ett större mod att kunna lefwa under fortsatta motgångar, än att plötsligen lemna lifwet. Ibland allt, som wanhedrar en sjelfmördare, är det isynnerhet fruktan för lifwet, som förstorar ryslighetenaf hans brott. **Kärleken till lifwet och afsky för döden** blef af den Gudomliga wisheten så djupt inplantad i menniskans bröst, derföre att det fega, swaga slägtet, nedtyngdt af jordiska mödor, icke alltför snart skulle söka hwila i grafwen. Ty dessa mödor och lidanden äro nödwändiga att afleda själen från det sinnliga och höja den till emottagande af det högre öfwersinnliga — men driften att uppehålla lifwet blef icke mindre nödwändig. Utan detta band hade stora landsträckor blifwit ödemarker, samt Försynens afsigter och ändamål med menniskans tillwarelse icke gått i fullbordan.

Den wise har lika så många skäl att önska en långsam som en hastig död, men aldrig orsak att frukta någondera. Ty han känner Herren, sin Skapare, — han känner Herrans röst, som ännu i dödsstunden ljuder till oss i dessa ord: **Frukta dig icke, ty jag har återlöst dig: jag har kallat dig wid namn, du är min.** Es. 43: 1.

Frukta icke för din upplösning, den må inträffa sent eller bittida, — långsamt under en tärande sjukdom eller i en kraftlös ålder; eller hastigt, midt i lifwets glada och kraftfulla dagar, på stridsfältet eller genom en oförmodad, utomordentlig olycka.

Wäl skall du då kunna för din död, likasom man om a nen förutser sin sömn; men skall icke weta, när han intr far, likaså litet som du wet gonblicket, när du insluma De, som se dig dö, weta det och förskräckas. De förfäras, medan kärleken till lifwet, h ken Gud ingjödt hos alla skap warelser, bär afsky för det, i skiljer från lifwet. Men märker du din förwandling så litet som du någonsin såg sjelf insomna. Du ser ej ditt sl nade öga, du förskräcks ej din bleka ansigtsfärg, ej för den i lemmarne, hwilket allt mörka bilder uppfyller deras billning, som åskåda din död.

Frukta icke för din upplö ning, ty du wet hwilken återlöst dig; det är *Christus* Je sus, som wisade dig wägen ti himmelen, som uppenbarat di Fadrens wilja, genom hwa trogna uppfyllande du förädl din själ och gör henne wärd att ingå i ett herrligt rike. din sista stund är för hand wet du, hwem dig kallat namn och säger: Du är mi — Det är den Allsmäktige, Alltälskande, som skapat dig, utkorat dig icke till ett gränslö förderf och olycksalighet, utan salighet.

Frukta derföre icke, till med om du engång åfwen dö en hastig död. Hwarje ö drifwen och beständigt närd tan för döden är icke allena wärdig en Kristen, utan jem en hedning. Ty det qual, derigenom onyttigtwis tillf sig sjelf, blifwer ofta en mera smärtsamt, än någo döden sjelf. Det utmattar len, beröfwar oss all förm

glädje, hwilken dock är det
a medlet att underhålla hel=
och lifwet, förswagar krop=
: och befordrar döden, som
n likwål will undfly. Man
, att det ej kan finnas nå=
farligare gift för lifwet, än
skräckelse och fruktan. Fruk=
: är i och för sig sjelf dödan=
och förtär lifwet. Den, som
ändigt fruktar döden, dör be=
ndigt och lider döden alla da=
:, under det han i dödsstun=
i icke engång torde förnimma
l annalkande.

Derföre må du uppmuntra
, och förströ dig; sysselsätt din
illningskraft med helt andra
emål. Ty din förnuftiga öf=
rtygelse lider icke, utan det är
ott din inbillningskraft, som är
ik och förespeglar dig saker,
m wäcka din oro. Förströ di=
: tankar, som alltid ånyo wil=
fästa sig wid det oangenäma
remål, till hwilket du alltför=
ycket har rigtat dem. Hwarje
ad stund, som du winner, är
t botemedel; en werklig för=
ngning af lifwet.

Frukta icke döden, till och med
n ett plötsligt frånfälle engång
lle blifwa din lott. Hwilken
n weta, hwad slut förestår ho=
m? Hwem anar att omkom=
a genom wådeld, af en sten
ån ett tak, en störtsjö, en ku=
, en slagfluß eller någon an=
n tillfällig händelse. — Beställ
erföre om ditt hus! Håll
rdning i hwad som rör
itt hus, i de förrättnin=
ar, som tillhöra ditt kall,
i att om du än aldrig så oför=
odadt skiljes från dina wänners
ets, man efter ditt frånfälle
nner allt i god ordning, utan
tt sakna något, utan förwir=
ing. De efterlefwandes beröm
följer dig. De dinas wälsignel=
se, yttrad i högljudda låford, be=
ledsagar dig in i ewigheten. Du
har uppfyllt en den heligaste pligt
emot dem, hwilka du genom
blodsbandet tillhörde. Alltid kan
man förutsätta, att den, som
hållit ordning i sina husliga an=
gelägenheter, äfwen i sina öfriga
wigtigare förhållanden, nemligen
sina förhållanden till Gud, icke
oberedd öfwerraskades af döden.
— Lef och handla så hwarje dag,
att äfwen om du nästa timme
lemnade werlden, din slägt ef=
ter din död är utan bekymmer,
ditt namn utan fläck. Ty den
dödes namn blifwer alltid det
mest wälsignelserika arf för de
efterlefwande. Inrätta endast
dina saker alltid så, att de hwar=
je stund uthärda granskning af
främmande ögon, såsom det all=
tid mer och mindre plågar ske ef=
ter wår död.

Beställ om ditt hus! — Om
du alltid lefwer fromt, oskyldigt,
menniskoälskande, wälgörande,
utan böjelse till oenighet och o=
wilja, alldeles så, som din Fräl=
sare, din Jesus lärde dig lefwa:
då är den snaraste död för dig
blott en wälgerning. Hwarföre
skulle du rådas, att framträda
inför Gud? Är du icke ständ=
digt i Hans åsyn? Är du ej
från din födelsestund ett af Hans
barn, som Han med kärlek om=
sluter, bewakar och skyddar? —
Kanske bäfwar du för Hans do=
mareblick: Han känner dina fel.
Men Han känner ju äfwen ditt
allwarliga bemödande att afläg=
ga dem. Han känner ju jemwäl
dina redliga ansträngningar. Han
wet, huru du, för att blifwa
wärd Hans kärlek, öfwerwunnit
frestelserna till synd; huru ofta
du undertryckt och besegrat din

wrede, din böjelse till egennytta och wällust; huru du bemödat dig, att godtgöra hwarje felsteg genom goda handlingar. Skulle således ett barn frukta att framträda för sin kärleksrike Fader, om det ock ännu icke bortlagt alla fel? Har icke Jesus så skönt uppenbarat denne Faders oändliga barmhertighet? Har Han icke försäkrat oß om Hans nåd och förlåtelse

Den, som med Jesu kärleksanda, alltid wandrar inför den Allestädesnärwarande, han kan icke bäfwa för Honom; — och den hastigaste död blifwer för honom den snaraste wälgerning. En hastig skilsmessa betager döden deß största bitterhet. Anblicken af de gråtande wännerne, tanken på de frånwarandes sorg förswårar ej då det oundwikliga afskedet från werlden. Och likwäl är detta för ett känslofullt hjerta det smärtsammaste, som döden kan medföra. Hwem kan utan djup smärta se de sinas sorg, ehuru mycket de än söka dölja den? — Hwem kan wara lugn, då de närma sig och för sista gången trycka din hand? — Hwem kan wara lugn, då de med böner och djup klagan omgifwa dödssängen?

Jemwäl de många högtidliga förrättningarne wid ett dödsfall, de älskades oroliga lyßnande och aktgifwande på hwarenda af den döendes rörelser, alla de omständigheter, som wanligen pläga omgifwa en dödssäng, förswåra detta sista ögonblick i lifwet. Derföre sänder Gud ofta sina älsklingar en skyndsam död. Han befriar dem ifrån den sorgliga nödwändigheten, att wara wittnen till de efterlefwandes fruktlösa, ofta öfwerdrifna sorg.

Döden — innslumrandet
ligen, — är icke förenadt
bitterhet. Den är icke och
ej wara något lidande, emel
den är slutet på allt lidande,
gränsen, der allt lidande upp
Sjukdomen endast är det bitt
men sjukdomen är icke döde
endast långsamt medför den
den. Den, som Gud hastigt
lar från werlden, är till och
befriad från sjukbäddens obeh
ligheter. Han dör utan att
wa smakat döden. Emellan h
jordiska och himmelska lif
knappt ett ögonblick. Utan s
ger, utan fruktan eller smä
öfwergår han ifrån sin härm
rande wistelse till ett bättre,
lare tillstånd, såsom en drömma
de öfwergår till det klara upp
waknandet. Han erfar intet
lefnadsdriftens kamp med döden,
han längtar icke att quarblifwa
längre hos de sina, han känne
ingen saknad af det, han lem
nar, ej heller någon oroande
tanke på det, som skall komm

Ja, jag betraktar bråddöd
icke såsom ett Guds straff; ut
såsom en af Hans skönaste wäl
gerningar. Så kallade Han
sig en Elias, en Enoch.

Huru kunde också det någon
sin wara ett ondt, som komme
af din hand, Du outsägliga God
het? — Herre öfwer den högsta
och den lägsta skapade warelse,
Herre öfwer lifwet och döden
jag är i din hand; gör med
mig som Dig behagar, ty hwa
Du gör är det bästa. Då Du
af intet framkallade mig till det
ta lif, war min sällhet din wil
ja; då Du kallar mig från det
ta lif, skulle då min sällhet min
dre wara din wilja? Nej, nej,
Du är kärleken, och den, som
blifwer i kärleken, den blifwer

ig, o Gud, och Du i honom. Du är Herre öfwer mitt lif, , Herre, är mitt ljus och hwi skulle jag ängslas? t wål; hwi skulle jag frukta?

Den 22 Juni.

Hwilkendera bör man snarare önska sig: en långsam eller en hastig död?

Andra Betraktelsen.

Jer. 31: 25.

Hwar är den wän, som öfwerallt jag söker?
När dagen gryr, min längtan blott sig öker;
När dagen flyr, jag än ej honom finner,
Fast hjertat brinner.

War tröst, min ande! hoppas, bed, försaka;
Dig wännen winkar; du skall se och smaka
Hur ljuf han är, och sjunka i hans armar,
Som sig förbarmar.

Snart till den strand, der böljor sig ej häfwa,
Lik arkens trötta dufwa skall du swäfwa;
Till Herdens famn, lik rädda lammet, ila,
Och der få hwila.

D…m många, såwida det stod …eras fria wal, skulle, för att …gå en långsam upplösnings…al, wilja hastigt bortdö, så gif…s wißerligen ännu flera, hwil…s önskan det är, att kunna för…eda sig till uppwaknandet i …igheten, om det ock måste ske …der uthållande dödsplågor. På …tta sätt dö wål också de flesta …nniskor; endast få bortgå ha…zt, träffade af en owäntad …ckelse.

Det ljufwaste af alla dödssätt … utan twifwel det, som win…s wid en hög, from och äro…l ålder, hos hwilken kärleken … lifwet med de småningom förswunna lifskrafterna gått förlorad, och då själen längtar att öfwergå till ett bättre tillstånd. Wid en hög ålder är lifwet ett småningom utslocknande ljus, hwilket, ehuru dunkelt, brinner till deß den sista droppan af oljan i lampan blifwit förtärd. — Att dö den lugna ålderdomens ljufwa död: att sedan krafterna aftynat inslumra, omgifwen af fromma barn och barnabarn, är förmodligen hwars och ens öppet uttryckta eller dolda önskan. Den uppfylles sällan. Sällan, emedan få menniskor förstå att bereda sig en sund och lycklig ålderdom i deras tidigare år. I

ungdomen och mannaåren hushålla de flesse illa med den af Gud dem förlänta lifskraften. De förslösa alltför mycket deraf, än genom öfwerdrifwet arbete, än i wällustens sköte: än genom oförsigtighet wid helsans bewarande, än genom de lidelsers häftighet, åt hwilka de öfwerlemna sig. Intet förstör lifskraften häftigare, än häftiga sinnesrörelser; den olycksaliga böjelsen till wrede, hat, afund och sinnlig njutning. Intet befordrar säkrare en hög ålder, än bibehållandet af samma lugna sinnesstämning i lyckan och olyckan, än undwikandet af öfwerdrift i fruktan eller glädje. Merändels bringas wi till dödsfängen tidigare, än wi hoppas och önske, dels genom förslösande af lifskraften, dels genom ärfda inre anlag till en eller annan sjukdom, dels gifwas ock orsaker till dödande sjukdomar, som man utan eget förwållande ådrager sig, genom smitta, pestartad luft eller andra omständigheter.

Man har wißerligen icke mycket skäl att frukta för sin slutliga upplösning, jemwäl om man under en sjukdom med säkerhet förutser densamma. Sjukdomen kan wäl stundom hafwa smärtsamma ögonblick. Men likwäl wete wi, att kroppssmärtor, af hwad beskaffenhet som helst, äga en wiß gräns, som de aldrig öfwerskrida. De kunna wara långwariga, men i den händelsen aldrig för mycket swåra att uthärda. Uppnå de den högsta graden, så förlora de sig i maktlöshet, i hwilket tillstånd man icke känner något. En dödssjukdom är icke alltid åtföljd af stora plågor. Huru många menniskor i ett för öfrigt alldeles friskt tillstånd, lida icke gen[...] lemmarnes sönderstyckning [...] stympande wida större plåg[...] än dödande sjukdomar, kunna [...] orsaka! Detta oaktadt, uthär[...] man sådane olyckshändelser, o[...] med beundranswärd ståndakt[...] het. Ja, de flesta sjukdom[...] som för åskådare plåga wara m[...] fasanswäckande genom de der[...] sig röjande krampaktiga skak[...] gar, äro för de sjuka sjel[...] wanligen mindre smärtsam[...] Flere personer skulle wißt o[...] ståndaktigt uthärda de swår[...] sjukdomar, om de med säker[...] kunde hoppas sitt tillfrisknand[...] ett bewis, att deras sjuklig[...] ofta dödliga tillstånd, för d[...] icke är särdeles pinsamt. Ett [...] dant tillstånd är derför icke i o[...] för sig sjelft så betungande o[...] odrägligt, men blifwer det förj[...] genom den lidandes sinnesförfattning. Gud pålägger ingen mera, än han förmår bära; men menniskan sjelf förökar alltfö[...] mycket sin börda genom otålig[...] het, mißnöje, rädsla och klemi[...] het. Icke kroppens, utan sj[...] lens onda är alltid det sw[...] raste.

Den menniska, som äger d[...] kristliga wishetens ståndakti[...] het, lider äfwen det kroppsli[...] onda med tålamod. Hon finn[...] det lätt. Hon wet hwad Herre[...] lofwar: De trötta själar wi[...] Jag wederquicka. (Jer. 31:2[...]

Den död, som man på döds[...] sängen förutser, har wigtiga för[...] delar framför en bråd död. [...] denna senare ofta en Guds w[...] gerning — wår Fader i Him[...] melen wet ju alltid bäst, hw[...] hwar och en nyttigast är — så t[...] de kanske det förra långsam[...] dödssättet bewisa en ännu [...] re nåd.

Ty så samwetsgrann och ord-
igsälskande man för öfrigt må
ra i sina lefnadsgöromål, skall
n likwäl, innan man för all-
skiljes ifrån de sina, ännu haf-
mycket att ställa till rätta,
att icke efterlemna förwirring,
ßförstånd och obehagligheter,
nom hwilka dels den rättmä-
a egendomen, dels den aflid-
s goda namn kan sättas i fa-
. Hwilken har wäl det, som
rer till sitt hus, hwarje dag
i ordning, att han utan för-
st för de sina, hwilken stund
n helst skulle — kunna anträda
lång resa? En olycka, hwil-
n kanske utan hopp om tillfrisk-
nde, nedlägger oß på sjuksän-
n, uppmanar oß att framför
l ting sätta i ordning wåra
isliga angelägenheter. Derföre
ille Gud förläna oß tid att sörja
r de wåras bästa. Hwem kan
ed lugn gå döden till möte,
m icke förut sörjt för sina an-
rige, samwetsgrannt tilldelat
var och en sitt, och warit be-
nkt derpå, att efter hans död
gen skulle råka i strid eller för-
genhet? Det är mindre wigt
rwid, om wi efterlemnat de wå-
: en stor förmögenhet, — ty
var och en har icke haft tillfälle
l deß förwärfwande, — men
lt beror derpå, att ärlighet
ycker den dödes namn hos de
terlefwande. Wi måste göra
mycket wi förmå, — Gud för-
r efter wårt frånfälle för det
ndra, som wi icke hafwa för-
ätt. Han är Fader för de wå-
i. Att Han will wara det,
wises redan deraf, att Han än-
t till döden unnat oß en tid att
edergälla det goda, wi af an-
a njutit; en tid att rörande
är egendom widtaga ett sådant
rordnande, hwaruti wi, i mån

af wår förmåga icke allenast skole tänka på wåra närmaste anförwandter, utan äfwen på wårt husfolk, som tjenat oß med trohet och redlighet: och icke blott på wårt husfolk, utan ock på offentliga anstalter, som tjena till allmän nytta. Således bör äfwen på dödssängen wår fosterlandskärlek gifwa ett skönt intyg om sig åt fäderneslandet.

Äfwen derföre är en icke alltför hastig död att betrakta såsom en af Guds skönaste wälgerningar, emedan wi derigenom winna tid att förbereda wåra wänner på wår skilsmeßa. De blifwa då mindre bestörta, mindre förkroßade af sorg, än om wi plötsligen bortryckes ifrån dem. Mycket torde de ändå sörja; men det man förutsett, fördrages med mera styrka: tröstens ord finna då en lättare ingång till det sörjande hjertat. — Huru skönt förberedde Jesus sina älskade på den oundwikliga död, hwilken Han gick till möte! Hwilken för wåra hjertan upplyftande föreskrift har Han oß efterlemnat!

Deßutom uppgör hwar och en i sitt lif mångfaldiga små beräkningar, syftande till något godt, hwilket han endast för andra orsaker skull uppskjöt att werkställa. Gud hindrar en tidig död att för snart bortrycka honom från sina planer. Han får ännu tid att göra mycket godt och med några sköna handlingar kröna slutet af sin jordiska bana. Huru kan man nöjdare uppgifwa sin anda, än under medwetande af, att äfwen i de sista ögonblicken hafwa handlat efter Guds wilja!

Och om wi äfwen icke wore nog rike för att på sjuksängen med döende hand wara frikostige och

underſtödja det goda; — måste man då alltid wara rik för att göra godt? — Är icke ofta ett enda wist ord tröstrikare, fruktbarare, helsosammare än en stor penningesumma? Isynnerhet ett ord, yttradt på dödssängen, af bleknande läppar! Ja, dödssängen är en talarestol ifrån hwilken ingen suck, ingen wink, nedsändes förgäfwes. Den, som derifrån talar, åhöres med wördnad, tro och kärlek. Han synes, åter uppwaknad till lif, framför ewighetens öppna port hafwa blifwit en annan menniska. Sanning bor i den döendes mun.

En bråd död berödwar oß alla deßa fördelar. Såsom fördel torde jemwäl böra nämnas, att wi, innan wi öfwergått till ett annat lif, kunne utbreda wälsignelse öfwer wåra sista stunder. Så strålar äfwen den nedgående solen, innan hon bortgår, ännu en gång herrligt widt öfwer alla de fält, hwilka hon under dagens lopp wederquickte med ljus och wärma. Då kunne wi nöjdare bortwända oß ifrån jorden till det, som wäntar oß bortom tiden, och efter dagens fulländade arbete blifwa förwißade om sanningen af Herrans löfte: De trötta själar will jag wederquicka.

För den troende Kristne, för den i själ och hjerta Gud tillgifna menniskan, för den sanne wise har döden alldeles ingenting förfärligt; allraminst i det ögonblick, då andan är färdig att söndra sig ifrån sitt jordiska omhölje. För många döende har det warit en sann njutning, att i stillhet betrakta sin själs förloßning från stoftet. Detta hafwa de tydligen yttrat, isynnerhet då deras sjukdomar woro så beskaffade, att de medgåfwo en ost[...] sjelfbetraktelse. Långt ifrån a[...] detta tillstånd wäckte fasa ho[s] dem, såsom de kanhända föru[t] till och med i deras friska til[l]stånd, torde hafwa befarat; m[en] de woro fastmer nöjdare, u[...]trycksfullare; werlden och lif[...] syntes dem utan wärde i jem[fö]relse mot det högre tillstån[d] hwaruti de på ett underbart [...] kände sig försatte.

Början till döden är hos men[n]iskan werkligen början till e[tt] högre själstillstånd; och själ[en] befinner sig i sådana ögonbli[ck] på en högre ståndpunkt derför[e,] att hon småningom aflåter [...] jordiska lifwets tyngd, som el[...] förlamar henne. Hon blifwer fri[,] hon känner sig äga en förut obe[...]kant styrka och storhet. Detta har man jemwäl anmärkt hos många döende. Stundom hafwa de före deras slutliga upplösning några ljufwa ögonblick, åtrin[...] stone sådane, på hwilka de m[...] mera lugn kunna meddela sig [...] de omkringstående. Wanligen [...]ta de då förut med noggrann[het] icke blott timmen, utan nära[...] ögonblicket, då döden inträ[...] Helt enkelt taga de sina mått [...] steg derefter. Sjelfwe kunna [...] ej förklara, huru de nått till de[n]na insigt. Deras krafter ha[...] begynt på ett underbart sätt för[...]ädlas. Det längesedan förflutna, som de i sina friska dagar wå[...]tes hafwa förgätit eller som [...] blott dunkelt erinrade sig, se [...] åter klart framför sig. Andr[a] tala om tillkommande ting, [...] gå i fullbordan. Derföre har m[an] ofta jemfört de döendes tillstå[nd] med deras, som äro utom sig [...] förtjusning, eller med ett lju[s,] som ännu engång före sitt [...] slocknande uppblossar med en lif[...]

are låga, än någonsin förut. Följaktligen höjer sig anden i dödskampen. Den afskuddar kroppens tunga band; den närmar sig till englarnes natur. Långt från att wara i ett medwetslöst sofwande tillstånd, röjer det sig tydligt, att den öfwergår till det klaraste, obegripligaste sielfmedwetande.

Man har ofta kallat den wanliga sömnen dödens broder, men derjemte förenat en alldeles falsk föreställning. Man tänker sig sömnen som ett medwetslöst tillstånd derföre, att man wid uppwaknandet icke erinrar sig hwad själen under kroppens dwala tänkte. — Men själen har beständigt medwetande; den lefwer ett dubbelt lif, det ena med kroppen, det andra oberoende af kroppen. Hwad hon erfar under sitt lif med kroppen, — d. ä. med öppna sinnen, — erinrar hon sig alltid åter wid öppna sinnen eller i det wakande tillståndet. Hwad hon deremot wid slutna sinnen eller sofwande erfar under sitt af kroppen oberoende lif, erinrar hon sig icke i det wakande tillståndet, åtminstone icke tydligt, utan endast dunkelt ifrån de drömmar, i hwilka hon började återtaga sin werksamhet i förening med kroppens werktyg.

Men i det tillstånd, då hon wid slutna sinnen lefwer för sig sielf, likasom oberoende af kroppen, erinrar hon sig såwäl allt, hwad hon wakande giort, som också hwad hon i sitt oberoende tillstånd erfarit. Här njuter hon alledes likasom frukten af sin dubbla tillwaro. Hos oß sielfwa kunne wi swårligen warseblifwa detta, emedan det enkla sinnes- och kroppslifwet är wårt enda i det wakande tillståndet, då wi icke göra oß några föreste[...] gar om siälens afsöndrat[...] Men på gränsen af båda tillstånd, i drömmen uppträ[...] spåren efter den förening, i[...] ken sinneslifwet och siälen[...] söndrade lif sammansmält[...] samma sätt erinre wi oß [...] dom först i drömmen en [...] re dröm, hwars bild wi n[...] de ej woro i stånd att åte[...] Ett bewis på siälens werks[...] i de ögonblick, som wi w[...] icke mera kunde påminna oß [...] händer det många menniskor[...] de wid flere tillfällen föra[...] att fråga sig sielfwa: "Hwa[...] tas mig, har icke det, so[...] sker, redan förut skett? H[...] icke redan upplefwat det?" [...] så säkra derpå, att de ofta [...] gonblicket weta, hwem n[...] tala, hwad man nu skall [...] och handla, emedan det sk[...] tillförene. Hwad de tänkt, bl[...] också werkligen taladt och g[...] Likwäl är detta ej någon f[...] else af en i det wakande till[...] det upplefwad werklig händ[...] utan tydligen en uppwäckt [...] ran om siälens syßelsättning[...] der sitt från kroppen afsön[...] lif. Likasom lekande inträd[...] då i framtiden. För henne [...] af kroppens sinnen oberoen[...] har icke gifwits någon sön[...] ifrån det tillkommande. [...] wakande tillståndet hafwe wi [...] sällan sådana föreställningar, [...] swagt afspegla siälens hand[...] under sitt från kroppen [...] drade lif.

Mera märkbart, än h[...] sielf, igenkänner man der [...] det underbara gränsande h[...] ten i siälen och deß sielfm[...] tande hos sådana siuka, so[...] nerfswaga eller i det till[...] att de gå eller tala i sö[...]

De erinra sig då allt dylikt förflutet och tillika det, som de wakande gjorde. Men så snart deras själ trädde i närmare förening med de öppna sinnena, erinra de sig alldeles icke hwad de i sömnen woro eller gjorde. Efter sitt uppwaknande skulle de tro sig icke ägt något medwetande under sömnen, om man ej bewisade dem motsatsen. Antingen således kroppen sofwer eller wakar är själen aldrig utan medwetande. Fastmer öfwertygar oß den enskilta erfarenheten, att hos sjukliga personer, så beskaffade som nyß sades, själen i sitt afsöndrade skick har en otrolig styrka. Den behöfwer icke de yttre sinnena för att warseblifwa hwad som är och hwad som sker. På ett för oß oförklarligt sätt igenkänner den menniskor och djur: till och med personernes inre beskaffenhet: till och med aflägsna personers handlingar och böjelser, hwilka den i det wakande tillståndet aldrig har sett och känt.

På detta sätt blifwer genom kroppens fullkomliga aflidande den odödlige anden åter förloßad ifrån det betungande sinnelifwet. Derföre begynner wid lifwets aftynande en upphöjning i själens tillstånd, en deß herrliga befrielse. Deraf kommer den döendes lugn, då ändteligen det underbart sköna ögonblicket inträder. Ett outsägligt ljust ögonblick måste det wara! Man tycker sig ofta i den aflidnes anletsdrag, några timmar efter deß död, ännu se ett förnöjdt, outsägligt ljust leende, såsom det swaga, sista uttrycket af deß wälmåga. I hans anlete tror man sig läsa, huru på honom gått i fullbordan Herrans ord: De trötte själar will jag wederquicka.

Således är döden, helst
den rättfärdige, ingenting
dre än fruktanswärd. Det är
himmelskt ögonblick, då själ
återfår sin egentliga frihet
wärdighet. Har hon lefwat
gare än på jorden: så skall
åter erinra sig detta efter sin
frielse, hwilket förut war he
omöjligt, så länge som hon
fattades af de jordiska sinne
dunkla börda, den hon måste
ra, emedan hon wille wara m
niska.

Och så inser jag sanningen
Jesu betydelsefulla ord: Fader
jag will, att der jag är, sko
ock de wara med mig, so
Du mig gifwit hafwer. (Jo
17: 24.) Ja, det är den
der de älskade skola återfinna, åte
igenkänna hwarandra efter skil
dringen! Gifwes det redan på
jorden tillstånd, der menniskosjä
len, till en del frigjord ifrån
kroppen, ifrån de henne bländ
dande sinnena, genom sin wilja
endast kan warseblifwa aflägsna
främmande personer i för hen
främmande trakter; hwarföre i
ännu mera der, hwarest hwa
boja är bruten?

O Gud, o Fader! Afwen mi
trötta själ skall Du wederquick
— Nej, jag will icke mer bäfwa
för upplösningsstunden. Jag
will afbida den med det lugn,
med den saliga tillförsigt, som
Jesus, dödens besegrare, gaf
mig; med det lugn, hwartill Din
oändliga godhet och kärlek berät
tigar mig. — O hwilken fröjd,
om jag i det heliga, herrliga hi
till hwilket Du inwigt mig, åter
får hwad jag förlorat! Om jag
efter en kort söndring återfinna
det, som för min själ war dyr
barast!

Halleluja! Halleluja! Lås

:d ware Gud, den outsägligt klarar. Prisad ware den oänd-
:rlige, den outsägligt barmher- lige linsens Fader, all salighets
e! Låfwad den kärleksrike Fa- källa, ifrån werldar till werldar,
:n för alla själar, som Han i alla ewigheters ewighet. Amen.
dsstunden wederquicker och för-

Den 23 Juni.

Det Gudomliga Ordets ewighet.

Luc. 21: 33.

in spira, Jesu, sträckes ut,
å långt som dagen hinner.
itt rike står till tidens slut;
et står, då allt förswinner.
itt namn bekänns med himmelskt med,
ch för ditt kors, din segerstod,
edfalla folk och kungar.

Kom, Jesu, war i we och wäl,
I lif och död oß nära,
Och gjut i hwar förkrossad själ
Din Anda med din lära.
Oß styrka gif till helig strid,
Och samla oß i ewig frid,
Då du all werlden dömmer.

Ännu stod det herrliga Jerusa-
em i all sitt beundranswärda
ajestät; ännu prunkade Tem-
lets Allraheligaste af urgam-
al prakt, och Israeliterne gjor-
e pelegrimsresor till detta Tem-
el, för att hembära Jehovah
örsonings- och brännoffer; ännu
ådde fred och lugn i hela Juda-
ike; — hwem kunde då ens ana
enna stora, werldsbekanta stads
ndergång, detta det herrligaste
f alla Österländska Tempels för-
töring samt denna förskingring
ch undergång, som drabbade Ju-
afolket, hwilket då det regera-
es af Konungar bekrigat och er-
frat mäktiga riken.

Jesus, Guds Son, wandra-
e engång med sina få men tro-
na wänner genom Jerusalem.
Tempelbyggnadens utomordent-
iga skönhet och prakt fästade
ramför allt annat deras upp-
närksamhet. De stannade der, intagne af en med hänryckning blandad beundran, som åsynen af ett dylikt mästerwerk wäcker hos den känslofulle. De wisade sin Lärare all templets herrlighet, ty de kände Hans deltagande äfwen i det minsta, som på dem gjorde intryck.

Men sorgens skuggor förmörkade den Gudomliges anlete. Han såg icke de af guld strålande hwalfbågarne och tempeltinnarne — Han såg blott grus, stenhopar och förstöring. Derefter förutsade Han för sina trogna Lärjungar Templets förestående undergång, deßa lysande palatsers, denna folkrika stads förödelse och detta ännu blomstrande rikes fall.

På ett förfärligt sätt gick ännu före århundradets slut Meßiä profetia i fullbordan. Roms härar förstörde Jerusalem efter ett blodigt krig. Icke en sten blef

quarliggande på den andra, som icke blef nedbruken, (Matth. 24: 2). Nu för tiden är Jerusalem en obetydlig stad i en ödemark, belägen långt ifrån den gamla staden, hwilken man aldrig kunde återuppbygga emedan ständiga jordbäfningar hindrade byggnadsarbetets fortgång. Judafolket är förskingradt i alla werldsdelar, såsom en warnande minneswärd af det förflutna; — intet folkslag på jorden har haft ett dylikt öde.

Ännu war Kristendomen blott känd af några fromme. Jesus hade förkunnat sin lära för många tusende, men lättsinnigt glömdes Hans lärdomar af de flesta. Blott några få fattade Hans framställningar, blott några få togo korset och följde Honom efter. Ganska många skyndade sig ifrån Honom, då deras nyhetslystnad blifwit tillfredsställd eller deras förhoppningar bedrogos. De flesta wille blott se tecken och under, blott häpna af beundran öfwer utomordentliga ting. De åstundade ifrigt lära känna den utlofwade Messias, de wäntade att finna en hjelte, en David, hwilken bestyddad af Jehovah och uppfylld af Hans Anda, skulle bekriga det öfwer den då kända werlden herrskande Rom samt gifwa Israeliterne wäldet öfwer både Öster- och Westerlandet. Men då deße deras förhoppningar ej uppfylldes, då Jesus sielf sade till dem: "Mitt rike är icke jordiskt, icke af denna werlden; Gud är en Ande, jag är Guds Son, jag will stifta ett andligt eller himmelskt rike!" — då gingo de mißnöjde bort ifrån Honom.

Millioner folkslag bebodde jorden, men Jesus, hwilken förr alltid wandrade omkring i en tjenares skepelse, war obekant för dem alla. Blott några fattige och olärde män af ringa härkomst och utan anseende hade slutit sig till Honom; de woro Honom oegennyttigt och troget tillgifne. Och deße få woro Judar, det är medlemmar af ett folk, hwilket redan den tiden war föga ansedt och wärderadt, emedan de i allting af egensinnighet woro olika med alla andra folkslag. Hwem kunde då tro, att den tid engång skulle komma, då jordens Kejsare och Konungar skulle afundas deße första Jesu Lärjungar deras fattigdom, då de mäktigaste Furstar, lemnande sina troner, skulle böja knän för Jesum, då hela krigshärar, hwilka såsom eröfrare genomwandrade werlden, skulle tillbedjande för Honom nedfalla i stoftet?

Men Jesus wår Frälsare, genomskådade, oaktadt sin djupa förnedring såsom menniska, med klar blick mörkret af en tusenårig framtid. Hwad då ingen dödlig kunde ana, kände Han med Gudomlig wißhet. Han sade till de bäfwande Lärjungarne: "Då intet Jerusalem, intet Tempel, intet Judiskt rike mera finnes, — då skall min lära ännu bestå och midt under den allmänna förstörelsen, den allmänna söndringen och förwirringen bland alla folkslag, skall hon winna lysande segrar." Ja, utropade Han: Himmel och jord skola förgås, men min ord skola icke förgås. Luc. 21: 33.

Oförfärade följde Honom Lärjungarne, med fast tro på Hans heliga löfte. Han förutsade, att de skulle blifwa skymfade och olyckelige; Han förkunnade dem, att

för Hans namns bekännelse, ...lle bliswa hatade af alla folk... ...g, ja att de skulle bliswa mör... de! (Matth. 24: 9). Men allt ...tta gjorde ej deras styrka swig... ...nde. De följde Honom med ...st beslut. Han hade ju gifwit ...m det herrligaste af alla löf... ...n: den som blifwer fast in... ...l ändan, han warder salig.

Men huru blefwo de till mods, ...i de sågo den Gudomlige Pro... ...ten ryckas ur deras armar och ...rtsläpas att undergå det nes... ...gaste och qualfullaste af alla döds... ...rt? Wißerligen hade Han sjelf ...rutsagt detta förfärliga öde — ...an måste dö för werldens för... ...ning. Han måste, för att upp... ...lla Mosaiska lagens bud och ...r Judafolkets frälsning, bliswa ...et sista och dyraste offer, hwil... ...t enligt Judiska lärosatser ut... ...afs till werldens försoning. Hu... ...u blefwo de till mods, då de wäl ...ågo Honom uppstå ur grafwen ...ch skådad än utaf den ene än ...taf den andre wandra ibland ...em, men derpå hastigt förswin... ...a och uppfara till himmelen, ...warifrån Han war kommen? ...uru skulle Hans förutsägelser ...å i fullbordan, då Han icke mera ...ar till, då de numera hjelplöse ...ch båswande, like främlingar, ...oro ensamme i werlden? Och ...itwäl hade Han försäkrat: him... ...mel och jord skola förgås, men ...itt ord blifwer ewinnerliga!

Hundrade tjugo trogne män ...ch quinnor woro, ännu efter ...esu hemgång till Fadren, öfrige ...f de tusende, hwilka ej långt ...örut helsat Honom, den utwalde, ...ed glädjens Hosiannah! Blott ...eßa, ehuru de woro af ringa ...ärkomst, utan anseende och fat... ...ige, höllo sig likwäl troget till... ...ammans och förbidade uppfyl...landet af Jesu löften. Deßa blef... wo således den första Församling i den kristna kyrkan, hwilken efter få århundraden skulle spri... das öfwer hela werlden.

Jesu ord uppfylldes. Då de icke utan fruktan för Judarnes förföljelser om Pingstdagen bedjande och endrägteligen woro tillsammans, undfick den båswande mod, den swage styrka, den okunnige gudomlig wishet. Likasom Moses på Sinai under tordön och blixt emottog Guds lag, likaså brann uti Apostlarnes hjertan på Pingstdagen den heliga Anda. Det huset, uti hwilket de woro församlade, skakades såsom af en häftig storm. Begåfwade med högre kraft, framträdde de förut båswande och förkunnade med lågande ifwer det gudomliga ordet. Ännu war Golgatha bestänkt af Försonarens blod; ännu lefde de ursinnige Judar, som fordrat den Gudomliges korsfästelse; ännu dömde de orättfärdige domare, hwilka sakfällt den helige och oskyldige, ännu hotade de hämdfulle Fariseerne o. s. de stolta, mäktiga Öfwerstepresterne,— men med orubbligt mod förkunnade Lärjungarne det förwånade folket Jesu bestämmelse och lära. Omkring tretusende af dem, som hört Evangelii lära, läto på samma dag döpa sig, lefde derefter tillsammans, bortsålde sin egendom och lemnade hwarandra gemensamt understöd till det stora ändamålets winnande."

Mer än Apostlarne sågo, hafwe wi sett; mer än de wißte, weta wi. De woro wittnen till Christi profetior, men wi äro wittnen till deras uppfyllelse. De lefde och prisade tacksamme Gud, ehuru de blott kunde hoppas;

skulle wi figa, — wi som upplefwat den tid då deras förhoppningar gått i fullbordan?

Det ringa antalet af Jesu wänner, som församlat sig på Pingstdagen då Apostlarne predikade, war ännu alltför swagt att göra motstånd, då Judarnes rasande förföljelse mot dem började. De förre wille alldeles utrota de Kristne, på det ej Moses' lag skulle uttrångas af den nya läran. Folket rasade ånyo, Stephanus blef stenad och uppgaf sin anda. Förgäfwes; Jesu ord segrade, ty det skulle blifwa i ewighet. Ja, åfwen den fruktanswärdaste af alla Kristendomens förföljare, en förmögen och utmärkt wältalig man, understödd af alla Judiska partierna och beklädd med Romerskt borgarerätt — Saulus, hwilken med slughet upptäckte de Kristnes mest förborgade tillhåll, måste sielf blifwa ett medel i Guds hand till Jesu läras utbredande. Han sielf blef efter sin omwändelse deras broder, beskyddare och förespråkare, hwilka han fordom förföljt, delade med dem deras lidanden och led med dem martyrdöden för det gudomliga ordets sanning.

Ju mera antalet af de Kristne föröktes, ju strängare och allmännare förföljdes de. De måste öfwergifwa fader och moder, slägtingar, wänner och fädernesland samt likasom landsförwiste förbrytare irra omkring i främmande land; men sådan war Guds wilje, sådan den gudomlige Försynens wisa ledning. Folkslag, hwilka aldrig tillförene hört Jesu namn, hörde det nu för första gången. Hedningarne öfwergåfwo sina Tempel, Afgudar och utswäfwande fester, samt dyrkade den ewige, himmel[s] och jordens Skapare. De m[äk]tige antogo tienares skepelse; [...] rike bortkastade sitt guld och s[...] purpurkläder, för att blifwa [...] su efterföljare och förkunna Ha[ns] gudomliga lära. Ju mera de[...] förföljdes, deß mera utsprid[des] den; ju flera bål, deß flere mar[...]tyrer, deß flere ifriga Kristend[o]mens bekännare; ju flere from[...]ma församlingar man utrota[de,] deß mera uppblomstrade den h[e]liga tron.

Blodiga krig förhärjade werl[...]den. Många af jordens folksla[g] drifne af en oemotståndlig makt företogo utwandringar till hwar[...] andras länder, fördrefwo hwar[...] andra från tusenåriga boninga[r] och stiftade med sina ännu blo[...]diga swärd nya riken. Det prun[...]kande Jerusalem blef en sten[...]hop, det werldsherrskande Ro[...]merska Kejsarriket förstördes och barbarer bortsålde för några guld[...]penningar den då kända werldens beherrskares thron; Tyrus, Ba[...]bylon och Athen funnos icke mer — men det gudomliga ordet för[...]blef och utbredde sig mäktiga[re] och mäktigare öfwer hela wer[l]den; det giorde de wilda folk[...]slagen menskligare och de mensk[...]ligare folkslagen wisare.

Werlden lugnades. De n[y]ligen uppkomna riken wunn[o] styrka, den kristna tron herrs[ka]de widt omkring samt gaf sällh[et] åt inwånaren i palatset och [...]dan. Derefter upptäcktes på an[...]dra sidan om det omätliga werld[s]hafwet obekanta här, länder o[ch] folkslag, om hwilka ingen dödl[ig] förut haft ringaste kännedo[m]. Begäret efter guld förmåd[e] många tusende att segla öfw[er] hafwet till de nyligen upptäc[kta] länder. De dogo. Deras gu[...]

f stoft. Men Jesu lära, som
d dem blifwit kringspridd i den
a werlden, förädlade de wilda
kslagen på andra sidan werlds-
swet, och Guds rike utwidga-
s från den ena werldsdelen till
n andra och öfwer hela jord-
tet.

Nu upplyses werlden af män-
wettenskaper — lärdom och skö-
konster blefwo allt mera all-
änna. Det som tillförene war
skatt, förwarad hos några få
se, blef nu en allmän egen-
m för alla. Äfwen de ringa-
läto i skolorne upplysa sig af
ettenskapernes ljus.; Många
rntidens widskepliga plågseder
rtlades; många gamla willfarel-
förswunno. Men Guds ord
ef beständande; Jesu lära, wan-
illd genom de af hedningarne
deras Gudalära deruti in-
andade dikter, lyste i ett renare
h klarare ljus än någonsin till-
rene. Äfwen den fattigaste och
faldigaste erhöll nu en klarare
nnedom af Kristendomens he-
ga sanningar och befästades der-
enom i sin tro.

Det fattades ej religions-
spottare och twiflare, hwilka
lättsinnighet eller egenkärlek
ägade att söka hindra Jesu lä-
s framgång samt undergräfwa
ristendomens grundwal. De-
s djerfwa bemödanden wäckte
Kristne wises ifwer. Hwad
m förut war mindre tydligt,
ef nu förklaradt, hwad som
rut blott ytligt blifwit genom-
inget, blef nu med allwar och
undlighet granskadt och fast-
ldt. Oräknelige twifwel haf-
a uppkommit men åter för-
unnit, oräkneliga bespottare
h falska lärare äro tillika med
ras falska läror glömda, men
uds ord består och Jesu lära
hwilar på en ännu fastare och
orubbligare grundwal än förut.

Så har Jesu förutsägelse,
efter snart twåtusende års för-
lopp, blifwit besannad. Oräk-
neliga städer, folkslag, riken,
lärobyggnader och meningar haf-
wa förswunnit, men Guds ord
blifwer ewinnerliga.

Det blifwer ewinnerliga och
skall så blifwa i alla tider. De
städer, hwilka ännu glänsa, de
skola med tiden förstöras. Den
bebodda jordens yta kan, lika-
som redan flere gånger händt,
förändra sig, men om än allt
jordiskt småningom förwandlas,
skall likwäl det gudomliga Ordet
oförändradt bestå och förblifwa.
Hwad som i framtiden ske skall,
äfwen då efter årtusenden wårt
stoft blifwit förströdt af winden
och nya slägten skola wandra på
jorden, hwilka knappt känna oß
af häfderna, — derföre är oß Je-
su läras öden i de senast förflut-
na 2:ne årtusenden en borgen.
Den kan ej besegras.

Ty den öfwerenstämmer för
wäl med naturen och mennisko-
förnuftet, att den skulle kunna
bero af jordiska förändringar. Den
har sitt ursprung från Gud och
från Gud har äfwen naturen med
deß beundranswärda lagar, och
mennisko förnuftet sitt uppho f.
Men i alla Guds werk äro de-
larne och det hela förträffligen
förenade. Allt är i Guds ska-
pelse sammanstämmande.

Derföre, så länge denna ska-
pelse äger bestånd, så länge na-
turlagarne lydas, så länge men-
niskoförnuftet icke förbytes, skall
det gudomliga Ordet bestå i o-
förgänglig kraft. Eller, hwar
finnes den dödlige, som skulle
kunna förwända alla begrepp,
utrota all kunskap och förwandla

menniskoförnuftet i wansinnighet? Hwar finnes den dödlige, som med sin swaga hand kunde upphäfwa naturens lagar och sönderkrossa länkarne i skapelsens oändliga kedja? Nej, ju mera upplysningen, kunskaperna och erfarenheten ökas, ju flera lysande segrar, ju större framgång skall Jesu lära winna, ju widsträcktare blifwer hennes saliga inflytelse öfwer hela werlden.

Den är för wäl öfwerensstämmande med menniskoslägtets högre behof, att den någonsin skulle kunna försminna från werlden. Ewig, såsom de dödliges begär efter samwetsfrid, fullkomning och sällhet, ewig såsom deras trångtan efter en bättre werld, ewig såsom de dödliges förhoppning på ewighetens belöningar, förblifwer ock Jesu Lära och Guds Ord.

Må då bespottaren eller twiflaren, som af egenkärleken wilseföres, bespotta och twifla; fruktlöst är deras bemödande. De sträfwa till ett mål, hwilket öfwerstiger menniskonaturens gränsor och just derigenom aldrig kan uppnås. Wanmäktige skola de snart återwända till den tro, som tillförene lugnat, tröstat och gifwit dem ljufwa förhoppningar, samt öfwergifwa de förnuftslösa drömmar, hwilkas sanningslöshet naturen, förnuftet och en twåtusenårig erfarenhet klarligen ådagalägga.

Må lättsinnige maktägande förlita sig på den makt, de här i werlden äga; må de nyttja Religionen blott såsom ett statskonstens werktyg, och anwända hwad de sjelfwe förkasta, såsom ett medel att hålla folket i ledband; mörk och hotande skall den dag för dem inbryta, då deras guld ei mera glänser, deras ... härar ei mera förfära, då ... ras wink ej mera wäcker ... wan; åfwen för dem skall ... förfärliga timmen slå, då de ... mer, hänförde af egenkärlek... yrsel, hålla sig sjelfwe för G... dar, då de, likasom den ubl... tiggare, erkänna den ewige G... dens allmakt och wisa styrel... samt sin egen wanmakt, — då ... inse, att endast den ewige ... dren, genom sin underkraft, ... gifwa ro åt deras själar.

Himmel och jord skola f... gås, men ditt ord, o min G... och Fader, blifwer ewinner... ga! Från Dig leder det sitt u... sprung. Dess gudomlighet f... wissar mig om dess oförgängli... het; dess oförgänglighet om d... gudomlighet.

Ditt ord blifwer ewinner... liga. Hwad du genom Jesum ... lofwat mig, det skall uppfyllas, ... likasom allt annat, hwilket Han ... under sin lefnad lofwat, bliwi... uppfyldt. Din trohet och kärle... Du Allrahögste och Sannfärd... gaste, äro ewiga, såsom Du är. H... Dig är ingen förändring ell... ljus' och mörkers omskiftel...

Wörda will jag derföre ... ord som ewigt är — den lära ... hwilkens uråldriga ljus åfwe... upplyste mig — den tro, i hwil... ken mina fäder affomnat. B... med hwarje lättsinnighet, ie... wägar skämta med Kristend... mens läror; bort ifrån de sä... skaper och de ställen der de b... spottare sitta. (Ps. 1: 1.) D... som giort millioner wisa, go... och ädla menniskors sällhet, ... warit deras tröst i lifwet och bo... i döden, det skall ej ohelgas ... smädarens fräckhet. Ohelgas? K... då åfwen det Gudomliga ohel... gas? Nej, den Gudlöse wanär... sig sjelf genom sitt högmod ...

>ärskap; han förnedrar sig då han förnedrar sin själ. kan icke angripa det oan- liga, det heliga, ty det swäf- för högt öfwer honom. Jag will, med fast tro och röstan omfatta det ord, som ewigt. Ditt ord, himmelske er, är sanning, och denna ning är källan til min lef- s sällhet. Ack, utan ditt ord e detta jordiska lif ett rys- mörker, en tröstlös strid, sträfwande utan mål, en gå- utan upplösning — med ett ; det wore för mig utan allt rde! Men genom ditt ord allt blifwit mig lättare, det ver mig tröst i lidandet och s i mina ödens mörker, samt pgår ock för mig, då dödens långa natt genombrytes af ewig- hetens sol.

Jag will tro och förtrösta på det ord, som ewigt är, ty det förer mig till Dig, min Fader, till ewig salighet! På hwilken grundwal skulle jag, med större trygghet kunna uppföra min sällhets byggnad, än på denna ewiga och fasta klippa? Jag är derigenom wiß, att i herrligare fullkomlighet finna en plats i Din himmel, och hugnas med din ewiga nåd! Hwarest finner jag ljufware löften, hwarest kraf- tigare tröst? Hwem skulle jag tro, på hwad skulle jag förtrö- sta, om jag ej kunde förtrösta på Ditt ord, du all sannings källa?

Må Ditt ord ewigt gömmas i mitt hjerta! Amen.

Den 24 Juni.

Johannes Döparen.

Luc. 3: 1—22.

dag, om Herrans röst du hör,
y. syndaträl! och bättring gör,
ak upp ur syndens dwala!
sinna, o! besinna här
ad du din Herra skyldig är:
i kan det ej betala.
en fall med bot
ll Herrans fot,
h längre ej förhala.

Ack! fruktan, sorg och samwetsqual
Och blygd och plågor utan tal:
Se der den lön hon gifwer!
De grunder, i din wälmaktstid
Hon byggde för ditt hjertas frid,
I nöden hon uppryfwer;
Och hennes mun
I domens stund
Sjelf wittnet mot dig blifwer.

Innesändringen är en werk- ändring af werldens lopp en förwandling af tingens pnad omkring oß; — ty werl- n är icke annat än det, hwar- l wi göre henne, det som wi lle henne för. Hon wisar sig lt annorlunda för böfwen än r den dygdigt sinnade. Såsom mitt tänkesätt är, så är ock na- turligtwis min gerning, och så- som min gerning, så äfwen werk- ningarne deraf, hela kedjan af de följder den alstrar. Genom mig sjelf är jag derföre stark nog att skapa en werld omkring mig. Och kan jag ej ändra händelser- nes gång, så är jag dock herre

öfwer deras inflytande på mitt tänkesätt och min inre lycksalighet, hwilken de, om jag är wis, skola befordra, aldrig skada.

Är du nu icke tillfreds med dina förflutna dagar, så beror det på dig, att framkalla en ny werld. Wisserligen har din äregirighet, din alltför häftiga åtrå efter bättre lefnadswilkor, eller eljest något orent i dina begär, med ett ord, en öfwerdrifwen benägenhet för timliga syften, warit hufwudorsaken till många af de ledsamheter, bekymmer och oroliga stunder, som du måst genomgå. Ändra ditt sinne, så är werlden förändrad! — Afstå från det orena i dina önskningar, och utwälj dig det heliga! Afstå från den egensinnigheten, att nödwändigt wilja ernå det eller det. Det är ju helt och hållet jordiskt; det beror ej af dig, utan af Försynens ledning; det blifwer måhända din olycka, om du winner det; i sig sielft är det ju förgängligt, och af ett twifwelaktigt wärde. War från denna dag likgiltigare för detta syfte; och håll dig innerligare, trofastare wid hwad som är det högsta, det oföränderliga, — wid dygden; så skall allt det andra sielfmant falla dig till. Broder, hittills hafwa i sanning endast otacksamma, bedrägliga föremål warit dina gudar. Gör nu Herran till din Gud.

Gack nu en annan wäg: bortlägg åtrån efter det, som så ofta swikit dig; war saktmodig och ödmjuk; war wänlig, tienstaktig, menniskoälskande; war kysk och waksam öfwer dina lustar; war redlig, strängt ärlig, rättrådig och obestickelig; war nykter och måttlig; bemöda dig om ett jemt sinne och att i allting hå[lla] medelwägen.

Så må du i denna stund [...] kasom börja din Kristendom, [...] hwilken du så länge i orden [...] känt dig, utan att någonsin ri[...] hafwa rönt dess saliggörande [...] werlden förwandlande kraft. [...] skall Guds rike komma till [...]

När Jesus framträdde [...] sitt obemärkta tillstånd, för [...] begynna sitt låroembete, sitt åt[...] lösningswerk, inwigde han [...] högtidligt dertill. Han wille [...] allt gifwa oss en föresyn; [...] gick nu till Johannes, för [...] sinnebildligt wisa, huru [...] skall wara en rening från [...] jordisk smitta, som ännu widl[...] der oss efter wårt förra lefwe[...] ne. Nu löste han sig ur all[...] fordna förhållanden. Hela hans lefnads inrättning blef nu en annan. — Så skole äfwen wi göra.

Johannes war son af en from prest wid namn Zacharias, [...] af en dygdig moder, Elisabet[...] Denne war Marias, Jesu mode[rs] wän. De lefde ej i samma stad, m[en] besökte hwarandra stundom, och [...] är icke osannolikt att Johann[es] och Jesus såsom ynglingar så[g] och kände hwarandra, då de ut[an] twifwel som barn blifwit förde tillsammans af sina mödrar. De woro wid samma ålder; Johannes blott ett halft år äldre. Begge hade samma kärlek till gudomliga ting; dock erkände Johannes willigt den högre [...] han hos sin herrlige wän.

Det är ej kändt, genom hwil[...] ka händelser de skildes från hwar[...] andra. Det är obekant om Jesus förblef i Nazareth i sina [...] nare ynglingaår och i manna[...] älderns början. Wi wete blott

Johannes tidigt begaf sig i
lighet. Måhända såg han
til Esseerne, dessa sin tids
ska sededomare, som icke till-
ds med Fariseernes och Sad-
ceernes spetsfundiga tolknin-
r af Moses' lag, isynnerhet
kade på en heligare wandel.
kt dem förde han en sträng och
r sakandelefnad, samt försmådde
l jordiskt wällust.

Jesus war wid pass tjugo-
io år, då Johannes, mognad
ll man, uppträdde offentligt och
irde. Redan hans yttre wäckte
ppseende. I en klädning af
ımelhår, med en lädergördel
m lifwet, såg man honom i
:iwillig fattigdom utöfwa sitt
redikarekall wid Jordan. Han
tnjöt ej andra födoämnen, än
e torftigaste menniskors: wild
ıoning och Österländernas stora
gräshoppa. Hans tal öfwer tid-
)warfwets rådande förderf woro
tarka och skakande. Så hade
innu ingen talat före honom.
Han predikade i de fordne höga
Profeternes anda: han fordrade
ullkomlig bättring; det will säga,
fullkomlig sinnesändring;
utom den war för Israel ingen frälsning, ingen räddning från undergång. Han ifrade mot den Judiska stoltheten öfwer att wara Guds utwalda folk, och mot den werkliga glömska af fädernes dygder, som förenat sig med högmodet öfwer deras ära. Tager eder icke före, ropade han till folket, att säga wid eder sjelf: wi hafwe Abraham till fader! Utan gören sannskyldig bättringsfrukt, om I wiljen räddas från det öfwerhängande förderfwet. Yxan är allaredo satt till roten på träden: hwart och ett träd, som icke bär god frukt, skall afhuggas och kastas i elden. Luc. 3: 7—9.

Hans lefnad och hans predikan förmådde, såwäl den lärgirige som den nyfikne, att resa till Jordan och höra den nye profeten. Slagen af hans kraftiga ord, frågade mången: "Hwad skall jag då göra?" Då swarade han dem, som lefde i öfwerflöd: Den der twå kjortlar hafwer, han gifwe den som ingen hafwer, och den der mat hafwer göre sammalunda. Hwar och en dele med sig åt den nödlidande. Till uppbördsmän och tullnärer sade han: kräfwer icke mer ut än eder förelagdt är. Till krigsmän: görer ingom öfwerwåld och orätt, och låter eder nöja åt edor lön.

Samwetets röst understödde hos mången den sanning hans mun talade; och de som, genomträngde och rörde af hans ord, fattade en föresats att ändra sitt lefwerne, läto sig af honom genom döpelsen inwigas i de frommas, Gud öfwer all ting älskandes heliga förbund.

Dopet, eller twagningen med watten, hade i forntiden länge warit en sinnebild, hwarmed man högtidligen gaf tillkänna, att man wille rena sig från fordna smittor. Pilatus twådde sina händer inför folket, till ett tecken, att han önskade wara fri från all skuld för Jesu, "den rättfärdige mannens," dödande.

Mycket folk döptes af Johannes i Jordan. Antalet af hans lärjungar blef stort. De följde honom med kärlek och andakt, samt bekände hans heliga grundsatser i ord och gerning. Slutligen skilde från honom, förblefwo de hans lära trogne, kun-

gjorde den för andra, och bildade ett slags ny trossekt, som bestod, jemte Fariseer, af Sadduceer och Esseer.

Det är ostridigt att Johannes icke blott antog Judar till lärjungar. Hans ord gällde hwarjom och enom. Han yrkade hjertats förbättring såwäl hos Hedningar, som hos Judar. Äfwen Romerska krigsmän och Romerska tulltjenare woro bland hans efterföljare. Sannolikt blef han ock hörd af resande främlingar, som färdades den wägen öfwer Jordan. Alla deße utbredde hans ädla läror bland anhöriga, wänner och bekante. Deraf kom, att att man, i Kristendomens första århundraden, fann efterföljare af Johannes, hwilka hade en dygdelära, lik den af Jesus predikade, utan att känna werldens Frälsares uppenbarelse. Man wet af resandes berättelser, att de i Arabien, Persien och andra orter träffat sådane såkallade Johanneskristne. Man wet, att Johannis Döparens fest är en af Kristna kyrkans äldsta högtider.

Många Judar, som sågo och hörde Profeten wid Jordan, gingo så långt i sin wördnad och beundran, att de till och med höllo honom för den utlofwade Meßias. Han märkte det, och dröjde icke att taga dem ur sin willfarelse. Nej, sade han, jag döper eder i watten; men en warder kommande som starkare är än jag, hwilkens skoremmar jag icke wärd är att upplösa; han skall döpa eder med den Heliga Anda och eld. Han är den, som skall skilja det jordiska från det himmelska; hwars lära och lefwerne för ewigt skola sätta en gräns mellan det oförgängliga och det förgängliga, mellan rättfärdighet och orättfärdighet, mellan det heliga och det oheliga. Hwilkens kastskofwel är uti hans hand, han skall rensa sin loga, och församla hwetet uti sina lador, men agnarne skall han uppbränna uti ewig eld. Så talade Profeten wid Jordan.

Han kände Honom wäl, den underbare, som warit hans ungdoms följeslagare. Och efter dag och dag uppträdde densamme wid Jordans strand. Det war Jesus, Herrans Smorde.

Ödmjukt begärde Han åfwer dopet, hwarigenom han wille inwigas till sina nu begynnande höga werk. Men Johannes drog sig wördnadsfullt tillbaka för Honom, sägande: Mig behöfwes at jag worde döpt af dig, och du kommer till mig? Dock Jesus blef wid sin begäran, steg bedjande ned i Jordan, och blef döpt af Johannes.

Detta war ett stort, högtidligt ögonblick i Johannis lefnad, i Jesu egen; ett wigtigt ögonblick för werlden. I denna stund utgick Jesus från sin hittills förda stilla, obemärkta lefnad, och ingrep i mensklighetens innersta lif, i alla deß tillkommande ödens gång, med öfwermensklig kraft och sjelfuppoffring. Från denna stund hade Han ej mer någon fädernebonig på jorden; all werlden war nu Hans Faders hus. Från denna stund hade Han ej mer några blodsförwandter; alla menniskors barn woro hans bröder och fränder i Honom, som dem skapat hade. Från detta ögonblick blef han genomträngd af sin gudomliga kallelse. Guds ande uppfyllde, förklarade Honom, och intet hos honom detta öfwerwinneliga

id, hwarmed Han bar alla we-
-wärdigheter, en förgrymmad
rlds raseri och sielfwa dödens
a. Höjd öfwer jordlifwets
ider och qual, lefde Han nu-
era endast i Gud och Gud uti
onom, mildt, stilla, oskulds-
llt, likt dufwan som swäfwade
wer Jordan. Så war han
uds helgade son, på hwilken
salmistens profetiska ord gick i
llbordan: Du är min älske-
ge son! Ps. 2: 7. Och alla
mlar ropade det med anderö-
er till werlden.

Jesus steg ur Jordan. Hans
äg gick allenast till återlösnin-
ens mål. Han såg ej mera Jo-
annes; men denne fortfor i sitt
rofetiska embete; döpande och
isande till Jesum. Han fort-
or att ifra mot tidens laster.
tan menniskofruktan straffade
an synden i hyddor och palats;
eifrade Hofwets utswäfningar.
Deröfwer förtörnades Herodes
Antipas, Fjerdingsfurste i Gali-
een, och son af den Herodes, som
efde wid Christi födelse. Denne
tste, wäldsamme, i sina lustars
jenst förrådde menniska, hade
rånröfwat sin broder deß maka,
ch förskiutit sin egen. Johan-
ies fördömde en sådan skänd-
ighet, och blef derföre fängslad.
Herodias, som på detta sätt blifwit
Herodes gemål, önskade, af hämd-
girighet, Profetens död, och af-
lockade Fjerdingsfursten befall-
ningen om hans afrättning, då
denne en gång på sin födelsedag,
förtjust af hennes dotters dans,
lofwade att gifwa den senare,
hwadhelst hon begärde af honom.
Så dog den ädle Johannes i
en ålder af ännu icke trettio år.

Men han hade blott warit en
förelöpare för den starkare, hwars
wäg han beredde. Han hade kal-
lat menniskorna till ånger och
sinnesändring: Jesus wisade dem
nu beskaffenheten af det bättre
lif, hwari de skulle ingå före-
ningen med Gud.

Wi hafwe haft Johannes
Döparen; wi hafwe Jesum wår
Herre och saliggörare! Och —
hwad hafwe wi warit — hwad
äre wi — hwad skole wi blifwa?

Såsom Jesus inträdde i sitt
höga lefnadskall, med ett genom
dopet stärkt och helgadt sinne, så
böre äfwen wi beträda en ny ba-
na. — Eller skall predikarens
röst hafwa ljudit fåfängt för oß?
Skole wi ej äga någon del i
Jesu återlösningswerk?

Jag war aldrig rätt lycklig,
emedan jag aldrig war en rätt-
skaffens Kristen. Mycket hafwer
jag försökt, emedan jag will
blifwa tillfreds med mig sielf.
Mången gång har jag, öfwer-
tygad om det felaktiga i mitt
tillstånd, företagit ändringar i
mitt tänkesätt, ändringar i mitt
uppförande. Deßa ändringar,
ehuru påkostande de woro, haf-
wa dock blifwit wälgörande för
mig. Hwarföre twekar jag då
nu att taga ett nytt steg till
min förbättring, och fullända
min inre lycksalighet, af hwil-
ken allena min yttre beror?

Wälan, jag will i andanom
nedstiga med Christus i Jordan
och med Honom träda derur för-
nyad in i lifwet. Jag will ej
mer i mången sak synas bättre
än jag är; utan hellre wara bät-
tre än jag synes. Jag will af-
lägga min böjelse till så många
fåfängliga ting, mitt inre trot-
siga högmod, wara tålig och kär-
leksfull mot hwar man, blott
obeweklig sträng mot egna fel.
Jag will göra slut på all fiend-
skap och bitterhet mellan mig och

andra, samt hafwa frid med onda och goda. Min rätt will jag manligt förswara, utan fruktan; men ock utan allt hat till personen. På penningar och ägodelar will jag ej mer sätta ett omåttligt wärde, ännu mindre på bedrande utmärkelser; utan arbeta i stillhet, wara belåten med en redlig winst, uppfylla min pligt, och afstå från alla stolta förslager. Gör jag hwad rätt är mot en hwar, så må man sedan förakta eller prisa mig; jag känner då bäst, hwilketdera jag förtjenar. Gud, den allwetande, och mitt samwete, äro mina wittnen.

Ja, ofta har jag låtit mig ledas af mina häftiga lide… och af werldens dom. Men … will jag öfwerwinna werlden … mig sielf. Ägande nog i… mig, will jag ej mer bero af … got yttre. Från denna st… skall en ny tid uppgå i mitt … nadslopp, i mina förhållan… till menniskorna, i hela min … relse.

Kom, Helige Ande! Du, … mild och oskuldsfull, lik dufw… styrkte och förklarade min Fr… fare: kom ock ned öfwer m… Werka i mig ditt werk — … nyttföd min själ, att hon ur … renadt sinne må frambära k… lekens frukter inför Gud och m… niskor. Amen.

Den 25 Juni.

Dygdens enhet.

2 Pet. 1: 5—9.

En röst ur hjertat talar;
Det är Guds egen röst,
Som Dygdens wän hugswalar,
Men nekar lasten tröst.
Det goda Gud dig bjuder:
Gör det; och lycklig war.
Det onda Gud förbjuder:
Fly det; och frid du har.

Få menniskor hafwa wäl anwändt hälften af den tid, möda och eftertanke på deras själs förädling, som de bortslösat för spegeln, till kroppens prydnad, eller i arbetsrummet, till förwärfwande af timligt nyttiga färdigheter, ja, måhända blott till nöjens och förströelsers njutning! Äfwen de, hwilka alldeles icke äro likgiltige för deras inre sedliga fullkomning och själsförädling, pl… ga wanligen åtnöjas att sam… wetsgrannt fullgöra deras hu… liga och medborgerliga pligter, wara tjenstaktige emot sina wän… ner, wälgörande mot de fattige, höflige emot främlingar, flitige kyrkogångare och bedjare; derefter öfwerhopade af hwardagslifwets sysselsättningar öfwerlemna de det öfriga åt slumpen eller den sinnesförfattning, hwaruti de för tillfället äro.

Det händer derföre ganska of… ta, att menniskorna göra wid… större framsteg i de yrken, hwar… igenom de kunna förtjena sitt bröd, i ett behagligt och intagande sätt att wara, än i hjertats Gudi behagliga helgelse. De tro sig i

detta

ka affeende hafwa giort nog de kunna säga: Jag är åt-n stone icke bland de m sta, eburu egenkärleken of-nog ingifwer dem denna tanke fastän de ofta alldeles icke ina dem, hwilka de äro be-gne att anse för sämre än sig lfwe.

Wißerligen förestå dem tid ef-annan stunder af allwarlig lsprösning, då de antingen hem-'as af stora olyckor och blott nna finna tröst hos Gud, eller ångren fattar dem wid åtan-i af deras mångfalldiga för-ytelsers bedröfliga följder, eller de på sin sjuksäng, eller wid n älskades graf intagas af döds-ıktan. Stunder förestå, då man ligt lofwar förbättring och äf-en gör en lycklig början att be-ıra sina herrskande fel, att för-na sig med sina fiender, åter-fwa den egendom man orätt-ist tillegnat sig af andra, och öfwa kärleksmerk emot alla. ock småningom förgätes den rswunna faran, den botade sjuk-men och wännens död, ju dju-ıre allt detta nedsjunker i det rflutnas afgrund. Man blif-er först lugnare, sedan likgil-gare och slutligen lika sorglös, ka wacklande mellan det goda h onda som man förut war, och 'or att man icke mera kan göra nnorlunda.

Man uppfinner då många öfigrunder, hwilka skola gälla ısom ett slags förswar för wår vaghet. Man säger: "ingen in här i werlden blifwa ett hel-gn." Samwetet, denne obewek-ge domare i wårt hjerta lug-as dock ej häraf, utan swarar ıed warnande stämma: "Har du å redan bemödat dig att blifwa å helig och god som du i din be-

lägenhet kunde wara? Har d ditt bemödande warat en län tid oafbrutet? Kan du inför G aflägga räkenskap för de m du ända till närwarande st dertill widtagit?" Menniskans naturliga förderf, säger man, så stort! Men är då Jesu försoning icke större? Har du re tillegnat dig denna försoning nom Jesu efterföljd och dygd utöfning? Men hwilken de icke hafwer, säger Skriften, h är blind och ser intet, och h wer förgätit, att han ren gi war af de synder som han ut hade. (2 Pet. 1: 9.)

En af de wådligaste, men allmännaste willfarelser är, man söker trösta sig öfwer ä ej besegrade fel dermed, att n likwäl äger många goda eg skaper, som wäl kunna godtg yttre tillfälliga swagheter. wäl en förnuftig menniska tro, någon synd af detta skäl kan skuldas? Är då synden ej en lens brist, om hon för öfrigt de än så många företräden? hela din kropp, undantagand enda af häftig smärta plågad l wore frisk, skulle du då anse alldeles frisk, emedan du för rigt befunne dig wäl? S du då mindre plågas af sm tan? Men ännu mera — h ka äro då de berömliga e skaper, de dygder, som dig så sjelfförnöjd? Du ä Gud men hatar din broder., är wälgörande och werksam allmänt bästa, men du til dig måhända stundom att gi olofslig winning och oredliga del ersätta din förlorade fö genhet. Du är älskwärd i gånget, tjenstwillig och hjel emot alla dina medmenniskor i din hemlefnad lemnar du

nyckfulla lynne fria tyglar och stiftar oenighet. Obemärkt och utan begär efter menniskopris utöfwar du många wälgerningar, men du söker äfwen att obemärkt förringa och förtala den, som med dig i någon sak tänker olika; du söker att obemärkt tillfredsställa dina öfriga skamliga hemsynder. Kan du wäl då wara nog säwisk att hoppas, det deßa dina dygder på den ewige domarens wågskål skola uppwäga deßa dina synder? Om en tjuf för öfrigt ägde än så många goda egenskaper, — skulle han wäl genom uppräknande af deßa kunna förmå en jordisk domare att lemna stölden obestraffad?

Gläd dig icke öfwer wißa dina enskilta berömliga egenskaper eller gerningar, om de öfriga felas dig, ty så länge du ej äger deßa, är du långt ifrån att wara fullkomlig. *Man kan icke äga någon enskilt dygd, så länge man saknar andra dygder,* emedan hwarje dygd blott består och fullkomnas i samband med andra dygder. Hwarje särskilt dygd äger samband med alla de öfriga, likasom hwarje kroppsdels sundhet är grundad på alla de öfrigas. Pröfwa dig endast sjelf, och du skall snart upptäcka huru litet inre wärde det äger, hwaruti du tror dig wara fullkomligast.

Måhända tänker du i ditt hjerta: jag kan äga många fel, men likwäl kan man ej förebrå mig, att jag icke mot mina älskade barn är en god och huld fader eller en öm och sorgfällig moder, om jag äfwen derföre skulle uppoffra mina käraste njutningar, ja, sjelfwa helsan. Om detta än medgifwes dig, så är lik-

wäl din kärlek och ömhet mot na barn ej hwad den bör wa då du äger andra deremot rande ofullkomligheter. Du lar emot dina barn, så ofta gifwer dem exempel af förakt ler köld emot din maka; du lar emot dem, så ofta du gen tråtor med grannar eller bek ta, gör ditt hus till en bon för hat och oenighet; du felar du genom dryckenskap och spel gåter ditt menniskowärde, är otrogen och oredlig i förwa tandet af ditt embete eller yrke, eller genom ditt bittra sk bereder dig owänner, eller nom öfwermod eller lågbet, nom wacklande i dina grund ser eller andra fel wanärar namn, hwilket du såsom den naste arfwedel bör lemna åt na barn. Du älskar dem, men will icke bidraga dertill, att de efter din död skola draga fördel af medmenniskors goda tanke om dig. — Är detta en rätt kärl till dina barn? Ack bedrag icke längre; du är ännu lång ifrån att äga den dygd, hwil du trodde dig äga ända till full komlighet. Du äger blott kär lighet och den medfödda böjelse för denna dygd, men icke sjelfwa dygden. Den förra leder sitt ur sprung från wår sinnliga na tur; äfwen djuret har tillgifwenhet för sitt foster, men den senare, nemligen dygden, leder sitt ursprung från wår andliga Den är högst ofullkomlig, om den för öfrigt tillåter dig afwikelser. Ty alla dygder äga sinsemellan samband; felas det någon, äro alla de öfriga stympade. att öfwertygas om sanningen här af, behöfwe wi blott fästa en noga uppmärksamhet på de sälls egenskaper, hwilka synas oß wa

de berömligaste. Du hatar
nen, du ärar sanningen fram-
allt annat — det är beröm-
l Men om du söker förwärf-
en medmenniskas högaktning,
ilken du högt wärderar, och
döljer din ärelystnad under
njukhetens slöja och ditt häfti-
lynne under en mild stämma;
t du öfwergifwer de wanhe-
ınde umgängskretsar du hit-
s sökt, men likwäl saknar dem;
ı du, för att behaga, bemö-
r dig att synas bättre än du
erkeligen är: wågar du då så-
att du bär afsky för lögnen?
Man anser dig i allmänhet
ara ganska ömsint och en ädel
enniskowän. Du tror dig äf-
en sjelf wara det. Du kan icke
ppsåtligen göra någon orätt,
ınu mindre störta någon i o-
ıcka; ja, icke engång sätta nå-
on i förlägenhet. Det är gan-
a lofwärdt. Men om du ge-
om njutningen af ett nöje som
u älskar, om du för jagten,
elbordet, dansen eller andra
dsfördrif förslöser en dyrbar tid
f din lefnad, hwilken du, o
enniskowän, nyttigare kunnat
nwända till dina medmenniskors
ästa, eller om du derigenom
ner eller mindre försummar dina
ligter såsom embetsman, med-
orgare eller husfader, så att
ifwen din nästa lider skada; om
u, o menniskowän, i smärre
tgifter, hwilka likwäl wid årets
lut sammanlagda blifwa betyd-
iga, — på öfwerflöds- och yppig-
etswaror, hundar, hästar, läckra
ätter eller mera dylikt som du
unde umbära, gör stora om-
ostnader, — då du kunde under-
tödja månget hushåll bland di-
na omgifwelser, hwilket det ej
felas slit och arbetsamhet, utan
blott ett litet förskott, för att
winna en framtida bergning — kan du då kallas en menniskowän? — Nej, ingen dygd är fullkomlig, om den ej utgör en blomma i kransen af alla andra dygder.

Denna pröfning af mitt inre tillstånd är högst förödmjukande, men jag will likwäl icke underlåta densamma, ty hon är mig nyttig. Menniskan bör lära känna sin egen natur, för att deß lättare kunna wälja de rätta medlen till sitt hjertas förbättring. Det har hittills icke felats mig wilja att pryda mig med hwarje dygd, som kunde förwärfwa mig Guds och menniskors wälbehag samt bereda mig min egen aktning och tillfredsställelse. Jag har mer än engång försökt, att genom ständig uppmärksamhet på mig sjelf undwika att fela, men täta förströelser hindrade mig att anställa den stränga sjelfpröfning, som blott kan äga rum i den husliga kretsens stilla werksamhet. Jag har mer än engång försökt att beflita mig om dygdens utöfning, men mina pligter mångdubblades, så att jag misströstade att kunna fylla dem alla. Stundom trodde jag mig, genom andaktsfulla och trägna böner, kunna stärka mig i det goda; men andaktens heliga låga släcktes alltför snart af de jordiska omsorgernes swallwågor. Stundom sökte jag lifwas till utöfning af Jesu Läras föreskrifter genom läsning af uppbyggliga Predikningar eller Andaktsböcker; jag kände de lifligaste wäckelser, mitt hjerta rördes och tårarne i mitt öga bewittnade min innerliga önskan att förbättra mig. Men då den häftiga känslan upphört (ingen menniska är enligt sin natur i stånd att alltid wara lika känslo-

full), kallnade småningom mitt hjerta. Jag blef twärr nästan densamma som jag förut war. Stundom sökte jag att genom inskärpande af de enklaste förnufts-sanningar och grundsatser winna förnyade krafter. Jag hoppades att deßa hos mig skulle lemna ett outplånligt intryck, emedan en grundlig öfwertygelse merändels är waraktigare än häftiga känslor. Men i de ögonblick, då jag oförmodadt blef ett rof för många häftiga begär, quäfdes derigenom alla förnuftets goda rörelser, likasom den druckne glömmer de bästa föresatser han nyßer fattat.

Men om det är sannt, att den ena synden är den andras moder; skulle icke äfwen den ena dygden kunna wara den andras moder? Om det är sannt — och huru skulle jag ett ögonblick längre kunna twifla derpå — att alla dygder sinsemellan äga samband och att ingen dygd finnes utom i förening med andra dygder: skulle jag icke komma derhän, att jag genom utöfning af en enda dygd förwärfwade alla de öfriga? Då skulle ej de många olika pligterna förwirra mig, emedan jag fullgjorde alla; då skulle min dygd mindre bero af öfwergående känslor, min öfwertygelse icke så lätt uppoffras för widriga sinnesrörelser, emedan min uppmärksamhet alltid wore fästad på ett enda föremål, hwilket uti sig förenade både min känsla och min öfwertygelse. Jag skulle såsom denna enda eller hufwuddygd wälja den för hwilken jag redan af naturen hos mig kände den största kraft och böjelse.

Guds heliga ord öfwerensstämmer äfwen med deßa förhoppningar; det lär, att uti en dygd inneslutas alla de öfriga; att den, som fullkomligen utöfwar en, han utöfwar äfwen dem alla. Så utgaf Jesus budet om kärleken: älska Gud öfwer allting och din nästa såsom dig sjelf — deruti innehållas alla de öfriga domliga buden. Så utgaf Petrus, Jesu Lärjunge, budet om tron på Jesum. Så lägger han der nu derom alla winning, säger han, att I uti eder tro låten finnas dygd, och i dygden beskedlighet: i beskedligheten måttlighet, i måttligheten tålamod, i tålamod gudaktighet. I gudaktigheten broderlig kärlek, i broderlig kärlek allmännelig kärlek. Ty när deßa stycken äro rikeliga när eder, så låta de eder icke finnas fåfänga eller utan frukt i wårs Herras Jesu Christi kunskap. 2 Petr. 1: 5—9.

Men hwilken är då den dygd genom hwars fullkomliga utöfning jag kan winna förmåga att helga hela mitt inre?

Wälj dig till grundwal för alla dina öfriga dygder den, som förefaller dig lättast. Men ingen kan förefalla dig lättare, än den till hwilkens utöfning du redan genom ditt lynne eller din belägenhet äger mest böjd. — Likasom intet fel är swårare att besegra än det, hwilket äger samband med wårt lynne, så är ock ingen dygd starkare och fastare än den, hwilken härflyter likasom utur hela wårt sätt att tänka och wara.

Wißerligen äga de dygder, som ligga i wårt lynne, ingen förtjenst; de kunna ej uti inre wärde jemföras med dem, hwilka blott ernås genom swår sjelfuppoffring. Det är ingen

jenst, om den af naturen sakt- dige är fredsam och förlåter i fiender; det är ingen stor tienst, om en moder, som re- i af naturen är öm mot sina n har omsorg och arbetar för n. — Dock, hwad de sakna i ire wärde, winna de uti den akt- g som de hos medmenniskor wäc- genom deras naturliga styrka waraktighet, förmedelst hwil- de företrådeswis äro egnade utgöra en fast grundwal för gdens tempel i wårt hjerta och kan till wår helgelse. Wißer- en skulle hwarje annan högre gd kunna frambringa samma rkningar; men kostar deß ut- ning stor möda, kunne wi med il frukta, att ofta se den swigtan- : då är det så mycket wådligare t göra den till ett stöd och en undwal för alla wåra full- mligheter.

Ransaka och pröfwa då, i hwil- n af dina goda egenskaper du nner dig starkast och ståndak- ast. Är det kärlek till Gud och enniskor, är det tro på Jesum, : det. ödmjukhet eller wärma r sanning och rätt — det må ara hwilken dygd som helst: åf- en de största skola utbildas ge- om de minsta och de minsta ge- om de största, om du blott all- id och i alla förhållanden full- omligen utöfwar en enda.

Wakta dig likwäl, att till ditt jertas skyddsengel wälja den af ina dygder eller goda egenskaper, wilken blott afhåller dig från astbara gerningar men icke lif- war dig till goda gerningars ut- fning. Denna dygd måste icke wara owerksam utan werksam. En owerksam dygd äger intet wärde, det är ej förtjenstfullt, att ke ljuga, icke stjäla, icke föro- ämpa, icke mörda; men det är förtjenstfullt och wördnadswärdt att wälsigna dem, som oß ban- na, göra wäl emot dem, som oß hata. Så utmärker Jesus den sanna dygden, hwilken gäller inför Gud.

Hwad äger du i ditt inre, som äfwen under de mest om- skiftande öden och wid alla till- fällen lifligast wäcker din håg och kraft till det goda? Wälj det! Ware det din ledsagare till full- komning, till Jesu efterföljd, till grundläggande af din orubbliga själafrid. Om du blott sorgfäl- ligt pröfwar dig sjelf, finnes wis- serligen hos dig någon sådan e- genskap; helt och hållet oskicklig till det goda kan du wäl icke wara.

Känner du dig ännu äga en öm, innerlig och tacksam kärlek för dina föräldrar — ack, blifwe då denna kärlek din skyddsengel: lef helt och hållet i denna kärlek, påminn dig i allt ditt görande och låtande deßa wördnadswärda personer. Tänk dig dem såsom wittnen till alla dina gerningar, såsom domare öfwer dina käns- lor, föreställ dig dem, äfwen i deras frånwaro, såsom närwaran- de och åhörare af dina ord. Äro de döda: — då bör tanken af dem blifwa dig så mycket heligare. Och huru wet du, om de icke äf- wen då äro wittnen till din lef- nad. Hwem känner Andewerl- dens hemligheter och de saliges makt? Kärlek och tacksamhet till dina föräldrar lede alla dina steg, och älskar du dem rättligen, så skall du icke tillåta dig en enda brottslig tanke, hwilken du skulle blygas att för dem uppenbara; så skall du ej försumma utöfnin- gen af någon ädel gerning, ge- nom hwilken du kunde ära deras minne; så skall ingen möda, in- tet offer, ingen sjelfförsakelse,

synas dig för swag, att blifwa dem wärdig. Äfwen det swåraste skall du med orubblig ståndaktighet uthärda; emedan du, — äfwen om de ej kunde se och få weta det, — just derigenom bäst ådagalade din kärlek och tacksamhet. — Denna kärlek blifwe den lefnadssol, som uppwärmer dig till allt ädelt och godt; alla de enskilta dygder, du utöfwar, äro endast strålar af denna sol, hwilka förädla din ande. Ju mera hjertlig, sann och fullkomlig din kärlek är, dess klarare skall den framlysa i alla dina tänkesätt, önskningar, ord och gerningar. Dina dygder skola förena dig med Jesus; din tro på Honom skall förena dig med Gud. Du skådar då uti werldens Frälsare blott din egen herrliga förebild, hwilken öfwer allting älskade sin himmelske Fader, hwilken med gudomlig kraft uthärdade äfwen det bittraste lidande, i frestelsens stunder hjeltemodigt segrade, och med gladt mod uppfyllde hwarje pligt, ja, äfwen den swåraste af alla, att dö på korset till niskornas frälsning.

På Dig, o Jesu Christe, den fullkomligaste af alla, jag alla mina tankar! Blo Dig finner jag förenadt ett efterdöme för min wandel, ett lande ljus på min mörka Blott genom din lefnad, terföljd, lifwas jag åter af och kraft att sträfwa till min bättring. Genom Dig erfa jag, att lasten och dygden icke na wara tillsammans, att icke bör åtnöjas med några ädla känslor eller goda gern gar, att ingen kan wara din efterföljare, som icke eftersträfwar helighet och hjertats renhet. är blott en Gud och blott dygd, och den som äger en dygd — han äger alla.

O, denna stilla, allwarliga sjelfpröfning skall icke för mig wara fruktlös! Jag will under ensliga stunder fortsätta den, i min själ söka den djupa, fa grunden, på hwilken min dy skall hwila. Nådens Ande, Gu Ande helge mig. Amen.

Den 26 Junii.

Frestelsens stund.

Luc. 4: 1—13.

Upp, Christen, upp till kamp och strid;
Med Andans kraft dig rusta,
Mot köttet och en farlig tid,
Mot werlden och dess lusta.
Den ej med allwar kämpa will,
Han hörer ej den Herren till,
Som seger oß beredde.

Ju mödan tung och striden swår,
Dess större lönen blifwer.
Med hwarje framgång, som du få
Ny kraft dig Herren gifwer.
För den, till Gud om bistånd fl
Blir segren wiß, om ock så dyr,
Och ljuf, ju mer den kostat.

Blott en är fullkomlig, rättfärdig eller helig, och det är G u d. Den dödlige, kämpande mot na begär och lustar, är daglig

..tt ställd för wådan att synda. wen den bästa menniska är : helt och hållet felfri eller ig, utan, på det högsta, blott gdig. Men wi böre alltid äfwa, att blifwa helige och ullkomlige, såsom wår himelske Fader fullkomlig är. Matth. 5: 48.

Hela menniskolifwet är en själns strid emot ofullkomligheter, h ju längre hon strider, deß örre blifwer hennes kraft och öning, deß wärdigare blifwer on sig sjelf, deß förtjentare af ödligheten i ett bättre lif.

Alla menniskor hafwa begär ill synden och detta begär ligger i wårt kött och blod, i wårt ynne, i wåra sinnliga lustar, i åra förhållanden. Men alla nenniskor hafwa äfwen begär ill helgelse, till dygd, — ch detta begär ligger i wårt örnuft, i wår känsla af det ögsta Wäsendet. Guds kärek är utgjuten i wårt hjerta, genom den helige Anda, hwilken oß gifwen är. Rom. 5: 5.

Men kött och blod skola engång blifwa stoft och aska; endast själen är ewig och höjes öfwer grafwen till sin ädlare bestämmelse. Detta jag, som uti mig tänker och will, är icke kött och blod; det är den beundranswärda kraft, hwilken skall beherrska kroppen och stoftet, samt segrande upphöja sig deröfwer.

Derföre är hwarje synd, en striande motsägelse af menniskonaturen. Själen, danad till herrawäldet, blifwer genom synden en slaf af det usla stoftet, som engång skall förwandlas och förmultna. Kött och blod, andans lägre werktyg i denna werlden, beherrska menniskan, af hwilken de borde beherrskas. Synden förwandlar menniskan till ett djur, som blott lyder kroppens retelser.

En Kristen, genom Jesu blod inwigd i de heliges samfund, bör allraminst wara en slaf under sina jordiska lustar och begär. Han bör råda öfwer dem; kroppen skall wara slafwen, men andan den frie.

Med den kristliga friheten menas ej annat än wår själs sjelfständighet och oberoende af de sinnliga begären. Blott den är fri, som icke handlar efter andras utan efter sina egna lagar och sin bästa kunskap. Om wi wete hwad som är oanständigt, orätt och lastbart, men det oaktadt göre det — då handle och lefwe wi icke som fria wäsenden, efter wår egen öfwertygelse och bästa kunskap, utan lyde främmande wälde. Wi afsäge oß då wårt barnaskap hos Gud och blifwe stoftets slafwar.

Derföre skole wi sträfwa efter frihet, efter kristlig sjelfständighet och herrawälde öfwer wår natur. Wi skole med hjeltemodig ståndaktighet strida emot retelsen eller frestelsen att synda och ej låta densamma besegra oß.

Men hwarje menniska frestas att synda och hwarje ålder har sina egna frestelser. Ungdomen frestas genom lättsinnigheten, de till mognare år komne genom begär och onda wanor, ålderdomen genom modlöshet, swaghet eller stolthet.

Frestelserna komma ej från Gud. Huru kunde Gud, den allraheligaste, för hwilken syndaren bäfwar, Han, som sände sin Son att förloßa oß ifrån synden, — huru kunde Han wilja locka oß att synda? De heliga orden uti Herrans bön: inled oß icke i

frestelse, betyda icke: fresta oß ej till synd, utan: bewara oß för alla tillfällen till det ondas utöfning; styrk wåra krafter emot lasternas retelser.

Frestelserna komma icke från djefwulen, hwilket swaga menniskor äro så benägne att tro, för att hafwa någon ursäkt för deras dårskaper. Djefwulen äger ingen sådan makt öfwer oß. De onda englarne äga icke mer någon gemenskap med denna werlden. De äro bundne med mörkrets kedjor (2 Petr. 2: 4.) och med ewiga bojor, i mörkret till den stora dagens dom. Jud. 1: 6.

Menniskan är således sin egen frestare, det är, hon retar sig sjelf till synd, derigenom att hon, glömmande Gud, ewigheten och sin höga bestämmelse, blott lefwer och känner djuriskt samt icke gör det hon anser för rätt och godt, utan det som förnöjer hennes sinnen och mättar hennes sinnliga lustar, hennes wilda begär.

Sen den föraktlige drinkaren, som nästan dagligen döfwar sina sinnen med starka drycker, förstör sin helsa och ådrager de sina bekymmer och smälek! Det war en tid, då han fasade för lasten. Det war en tid, då han afskydde dryckenskapen hos andra, för hwilken han nu sjelf blifwit ett offer. Men han bänfördes af den retning, som starka drycker hafwa på nerverne. Förgäfwes höjde förnuftet och religionen denna warnande röst: försaka denna retelse för dina sinnen och befria dig från detta behof, förrän du blifwer deß ständige slaf. Han besegrades likwäl af retelsen att synda, och bemödade sig icke att emotstå frestelsen; — ja, han uppsökte sjelf de förförliga tillfällena. Så sjönk han från menniskans wärdighet till djurets råhet och sinnliga drift; så nedsjönk han från en Kristens wärdighet till skamliga last, genom hwilken han förlorade sitt lif, sitt husliga lugn och sin själs salighet.

Kroppens inflytande på själen är i denna werlden äfwen så stort, som själens inflytande på kroppen. Derföre så länge vi dwäljes i detta lif, det är så länge wi äro menniskor, hafwe wi att strida emot kroppens otillåtna inflytande eller frestelsen till synd.

Men i frestelsens stund lyser Kristendomen i högsta glans. Der ej finnes retelse till fel, der finnes ej heller någon dygd. — Eller hwem kan kalla tjufwen dygdig, derföre att han icke stjäl, emedan tillfället dertill felas honom i fängelset?

Frestelsens stund anser den Kristne och den wise, såsom segrens stund för sin religion och sin öfwertygelse. Det är blott då han kan wisa sig som stor, blott då han äger tillfälle att utröna, huru stort hans mod, hans fromhets kraft, hans sjelfständighet, hans oberoende af werlden är.

Frestelsens stund är för den Kristne, den wise, de ögonblick då hans själ förherrligas, hans ande förklaras, då han förenas med Gud. Han känner sitt bättre för himmelen skapade jag; han bringar sina dygdiga grundsatser ett offer, hwars wärde förhöjes i den mån det kostat möda och sjelfbesegring.

Frestelsens stunder äro de, på hwilka en Kristen wid lefnadens slut skådar tillbaka med innerligaste hänryckning, ty de

den säkraste borgen, det sann-
digaste wittne för hans själs
gnad till en bättre werld,
högre bestämmelse. Det
de, hwilkas erinring gör hö
n säll på sielfwa dödsbädden,
att han med blicken fästad på
igheten kan utropa: wäl mig!
wen jag har kämpat en god
mp!

Liksom en wis Fältherre, hwil-
t, då han strider emot fienden,
e äfwentyrar en owiß drabb-
ig, utan framför allt först
mödar sig att lära känna och
swaga fiendens styrka, för att
ıra så mycket säkrare att be-
jra honom — så handlar äf-
en den Kristne.

Men genom hwilka me-
:l minskar den Kristne
estelsens makt, och blif-
er alltid segrare, det är, Herre
wer sig sielf, Jesu wärdige efter-
ljare och ett heligt Guds barn?

Framför allt bemödar han
j, att lära känna de fel, hwar-
re han af naturen är benägen,
t är de lastbara böjelser och
anor, hwilka äro honom egna.
y utan att känna sina fel
h deras orsak, kan han aldrig
ed framgång strida emot
m.

Genom det han pröfwar sig
h sitt hjerta, finner han snart,
n han af naturen antingen är
iftig och hetsig eller alltför rädd
h modlös; om han antingen
ır ett sorgbundet och mißnöjdt
ler ett lättsinnigt och utswäfwan-
: lynne; om han antingen har
era benägenhet för girighet och
inning, eller fåfänga, behag-
uka, omåttlig stolthet och äre-
irighet; om han är mera böjd
r hårdhet, grymhet, kallsinnig-
et för den nödlidande, och glä-
ie öfwer andras ofärd, eller för
weklighet, wällust och sinnlig
njutning.

Wid denna sielfpröfning in-
ser han snart, huru deßa hans
swagheter förwällat de flesta af
hans fel. Han inser hwad han
har att göra för att blifwa en
bättre menniska. Han känner de
hjertats sår, som böra helas.

Så pröfwar sig den wise,
som allwarligt will förädla sig,
med lugnt allwar. Han gran-
skar alla sina hemliga önsknin-
gar, och lärer derigenom snart
känna alla sina förbudna och last-
bara hemsynder. Hans salighets
fiende, hans själaros förstörare,
hindret för hans fullkomning är
honom nu icke mera obekant. Med
ädelt allwar besluter han att blif-
wa motsatsen af hwad han för-
ut war, och göra twärtemot
hwad de syndiga begären af ho-
nom fordra. — War han hetsig
så besluter han, att om han än
icke kan afhålla sig ifrån wrede,
åtminstone icke tala eller handla
under deß utbrott, utan först
då, när han med lugnadt sinne
undersökt. War han stolt och in-
bilsk, så will han nu blifwa blyg-
sam, förekommande, ödmjuk och
foglig. Hwad han nu är, är
han af öfwertygelse och Guds-
fruktan.

Ett annat medel att förswa-
ga syndaretelsens eller frestel-
sens makt består i en enkel wis-
het att undwika allt det, som å-
nyo kan fresta oß att synda el-
ler fela. Ty ju mera wåra be-
går näras, deß mera tillwexa de.
De kunna endast besegras derige-
nom, att de undflys. Dåraktigt är
det, att uppsåtligen hos sig wäcka
retelse till synd, för att åter kun-
na quäfwa den, — farligt att trot-
sa lastens makt. Den wise flyr
frestelsen och är derföre så myc-

ket mera i stånd att emotstå, då den engång möter och ej af honom kan undwikas.

Alla de fel och laster, hwarigenom menniskan gör sig föraktlig eller afskywärd för sig sielf eller andra, äro, noga betraktade, ej annat än följder af hemliga och onda wanor. Likasom den handen, hwilken wi dagligen och mest nyttja och öfwa, slutligen blifwer den starkaste, så förhåller det sig äfwen med de böjelser, hwilka wi mest tillfredsställa. Fly den frestelse, som wäcker din olyckliga böjelse, och den skall då, i brist af näring, förswagas, blifwa kraftlös och af dig deß lättare besegras. Din seger blifwer lättare och ej mindre lysande.

Så enkelt är den kristliga wishetens medel, att upphöja siälen till oinskränkt herrawälde och befria henne ifrån sinnlighetens skamliga bojor. Men dertill erfordras en fast, stor och ädel wilja — manligt kristlig stränghet emot sig sielf — icke nog med denna barnsliga wekhet och den sielfbedrägliga tanken: blott denna gången will jag fela och förlåta mig, men sedan aldrig mera. Den som så tänker är redan ett rof för lasten, ett byte för sin djuriska natur och knappt i stånd att eftersträfwa något högre. Han sjunker och nedstörtar i den afgrund han sielf uppgräft.

Men då frestelsens timme slår, då det stormande begäret gör alla wåra goda grundsatser wacklande, då wåra syndiga böjelsers häftighet will quäfwa wår eftertanke, då ett ögonblick skall afgöra, om wi skole stå eller falla, upphöjas eller förnedras — då, o mitt hjerta, behöfwer du mod till den swåraste strid; pröfwas, likasom genom ett eldp om din dygd är äkta.

Hwad har jag att göra i fr stelsens stund, för att blifwa t gen mig sielf, mina grunds ser, min Frälsares läror och S min Skapare?

Fatta mod och nyttja din e tertanke, i annat fall är du fö lorad. Då redan ditt hjerta kl par med häftighet, då din up hetsade blod brusar i dina åd då hågkomsten af dina fromm föresatser förswagas, och du bl åger känsla af den föreståend sinnliga njutningen — nyttja d eftertanke förrän den förswinn och du sedan med blygd skåd din egen swaghet och nödgas be gråta din dårskap.

Men att i frestelsens stund kunna nyttja din eftertanke, dertill finnes blott ett enda medel: förströ dig. Fästa din uppmärksamhet på andra ämnen, låt dina tankar ej återföras på det förledande föremålet, — lemna det stället, som hotar att blifwa din siäls skamfläck, — win tid och du har wunnit dig si

Olycklige, tänk ej, att du m blott tömma något litet af söta giftet utur den bägare s den framräcker. Redan den fö sta droppan är gift, berusar di och beröfwar dig dig sielf. Bort wänd dina blickar, förjaga d drömmar och irrbloß af njut ning, som lasten för dig fram ställer och erbjuder; din skydd engel gråter och afgrundsanda ne le.

Förströ dig — lösryck din si från de bilder, som wilja gä dig med hoppet om tillfredsställ njutning; äg mod att wända di na tankar på andra oskyldig föremål, sysselsätt dig med mot

sen af det, hwarigenom du
edes i frestelsen; tänk på Gud,
hilkens Anda swäfwar omkring
ig; tänk på den Allestädesnär-
arande, som ser dina fel och en
g skall blifwa din domare.

Äger du dertill tid, tillfälle
h frihet, — nedfall då på dina
än och tillbed den Allraheliga,
Ropa till Honom, såsom for-
m Josef: hwi skulle jag så
ycket ondt göra och synda
mot Gud? 1 Mos. 39: 9.

Tänk på din graf, der alla
na begär skola tystna och dit
na goda och onda gerningar
ola följa dig. Tänk på din
raf och det ögonblick, som för
ig i en annan werld att fram-
å inför din ewiga Domare!
Tänk på din graf och din ewiga
alighet, som du måhända är
ära att förlora.

Tänk på den gudomliga
werldsstyrelsen, som aldrig
an gifwa någon ond gerning
goda följder. Betänk, att det on-
a, du gör, är en ny förökning
af ditt elände, af din wandra.

Tänk på ångren — den u-
eblifwer icke. Förgäfwes döljer
du i mörkret dina synder, dina
förbrytelser, — de skola engång
uppdagas. Du betalar ett ögon-
blicks njutning med ett års ån-
gest och qual.

Om frestelsen är stor, war
du större; tänk på den höga,
inre fröjd, som belönar segren
öfwer dig sjelf; tänk på den him-
melska känsla, som alltid skall
uppfylla ditt hjerta genom med-
wetandet, att hafwa bewarat din
oskuld och behållit ett rent och
obesmittadt samwete inför Gud
och menniskor alltid.

Så smärtefull, som ångrens
qual och förnedring är, så öfwer
allting saliggörande och upplyf-
tande är den trygghet och glädje,
som belönar segren öfwer frestel-
sen. Det är i sanning swårare
att besegra sig sjelf, än att ge-
nom andras bifråde kufwa en
hel werld. Men sjelfbesegrandet
medför ock större winning. Werlds-
eröfrarens lagrar wißna wid hans
graf; hans kronor och riddare-
stjernor följa honom icke i döden.
Han medför till ewigheten blott
sina gerningar.

En Kristen, en sann Kristen,
hwilken med hugkomst af sin gu-
domliga kallelse icke lefwer för
de djuriska begären, utan för sin
höga bestämmelse, ingår i herr-
lighetens rike förädlad, en stor
besegrare af sinnligheten; ja, en
Engel redan här på jorden; han
är wärdig en högre plats, en stör-
re werkningskrets i den omät-
liga skapelsen. Döden kan icke
beröfwa honom sin rikedom. Han
medför blott sig sjelf till ewig-
heten, men renare och fullkom-
ligare, och för honom stråla o-
förgängliga kronor.

Ware då hela min wandring
på wädlobanan ett dagligt be-
mödande att winna deßa det e-
wiga lifwets oförgängliga kro-
nor! Huru ringa och obetydliga
äro, jemförda med deßa kronor,
de, hwilka, ett werk af menni-
skor, för några få ögonblick, som
man kallar lif, pryda de stolta
dödliges hjeßa! Du, o Jesus,
min gudomlige ledsagare, — Du
har förwärfwat dem! Du har
tillkämpat Dig dem, genom din
heliga lefnad. Din bild, då Du
i frestelsens stunder afwisade fre-
staren, ware min förebild. Frå-
gan är ej, hwad wi äro här i
werlden, utan huru dane wi
äre. Detta utgör wår sanna
storhet och ära, wårt i tid och e-
wighet oß åtföljande wärde.

Treenige Gud! Åfwen jag will kämpa en god kamp, åfwen jag will efterskräfwa den helighet, som förer mig närmare din himmelska thron; åfwen jag will i frestelsens stunder göra mig wärd min bestämmelse och Din kärlek; åfwen jag will, likasom Jesus, då mina dagar hafwa en ände, kunna utropa: det är fullkomnadt! — Då skall Hans dyra blod för mig icke fruktlöst hafwa flutit.

Den 27 Juni.

Sjelfförhärdelse.

Ap. Gern. 28: 26, 27.

Gif att jag må kunna skåda
Widden af mitt öfwerdåd,
Djupet af min själawåda,
Höjden af din dyra nåd.
Låt den rätta morgonstjernan
Stråla klar, på det min själ
Må förstå sitt sanna wäl.

Ack, med ånger, blygd och smärta
Mina synders mängd jag ser;
Men ifrån ditt fadershjerta
Flödar nåden mycket mer.
Lagens blixt wid korset faller,
Släckt uti det dyra blod,
Som ingifwer frid och mod.

Nära twåtusende år hafwa förflutit, sedan Jesu lära först blef bekant. Den har blifwit förkunnad i alla werldsdelar; men till större delen uti wår. Wåra förfäder lefde och dogo i tro på denna lära. Under hela denna tidrymd har erfarenheten gifwit en säker borgen för Kristendomens wälgörande werkningar. Alla folkslag, som antogo den, blefwo ädlare, wisare, lyckligare, ja, åfwen de wilda blefwo sedligare och menskligare. Ännu i wår tid är det de Kristna staterne, uti hwilka wettenskaper, sköna konster och slöjder blomstra, folkets frihet mest äras, samt hwarje medborgares egendom och rättigheter kraftigast skyddas mot wåldets ingrepp. I de länder, hwilka ännu icke bestrålas af Jesu läras ljus, råder deremot grymheten, slafweriet och okunnigheten. I Ottomanniska riket finner man ännu forntidens barbari, förtryck, hårdhet och råhet; bland hedningarne wildhet, bland de i alla werldsdelar kringspridda Judarne — ehuru många af dem lefwa bland de Kristna och synas böra winna delaktighet af den odling, som utmärker dem — nästan öfwerallt ett slafwiskt och lågt sinnelag, stor okunnighet samt afsky för arbete, renlighet och sedlighet. Kan något mera öfwertygande bewis för Kristendomens wärde framställas, än denna allmänt bekanta erfarenhet? Kan något tryggare wittnesbörd finnas för den sanningen, att Jesu Christi himmelska dygd och saliggörande lära är den fasta grundstenen för folkens lyckssalighet. Ty så länge de förblefwo fromme och be-

ndande i tron, och på thro-
n liksom i kojan, Frälsarens
d efterlefdes; så länge förblef-
de äfwen mäktige, lyckliga
ärade; men så snart man
rjade, att af lättsinnighet el-
högmod gäckas med religio-
n och i stället för sann guds-
uktan åtnöjdes med praktfulla
rkor, med i prunkande drägt
ädda prester, med widskepliga
rkobruk och yttre andaktsöf-
ngar, då förnedrades de och
llo. De förnedrades och föllo,
snart de fleste bland folket
ömde Jesu saliggörande lära,
i sjelfkärlek och egennytta kom
stället för oegennytta, oenig-
et i stället för kärlek, yppighet
h wällust i stället för sjelfför-
ekelse.

Religionens och fromhetens
ärde ådagaläggas, såwäl ge-
om det ringa som det stora. De
ygdigaste menniskor hafwa all-
d warit och äro ännu i dag de
lskwärdaste, de lyckligaste. Den,
om, äfwen med den största klok-
et, ej förenar ärlighet, förak-
as, undslys och mißtros af alla.
han må wara än så mäktig och
ik, så skall han dock störtas; han
an genom slughet och list göra
ycka, men blott för att förr el-
r senare nedsjunka så mycket
jupare, eller måhända först, då
an multnar i grafwen, samla
örbannelse och förderf öfwer si-
a efterkommande. Hans wan-
el må wara aldrig så enlig med
amhällslagarne, han skall lik-
äl, om hans hjerta är gudlöst
ch lastbart, lefwa i ständig strid
ned sig sjelf, i ständig ångest
fwer sina hemliga förwillelser;
an skall göra sig mycken möda,
ör att synas redlig, men likwäl
sinom tid blottas såsom en
krymtare. Han är olycklig, eme-
dan han är i strid med den gu-
domliga werldsstyrelsen, med sin
bättre öfwertygelse, sin ädlare
natur, och tror sig genom werlds-
lig klokhet kunna ersätta Kri-
stendomens wertningar, genom
utwärtes skenet det werkliga och
sanna, genom ett sminkadt anlete,
en blomstrande helsa.

Dagliga erfarenheten bewitt-
nar, att utan en sann guds-
fruktan hwarje dödlig kan begå
de gröfsta förbrytelser, att la-
sterna slutligen förstöra, icke blott
wår jordiska lycka, wår kropp,
utan äfwen ådraga oß skymfliga
straff och föra oß i fängelse, ja,
till afrättsplatsen!

Många menniskor fela i sjelf-
wa werket blott af swaghet. De
wilja blifwa bättre, men frukta
striden mot sina syndiga begär
och sitt hemliga förderf. De be-
gråta sitt hjertas ondska, men
uppskjuta bättringen till lägliga-
re tid. De weta, att deras hit-
tills förda wandel, hwarken kan
göra dem glada i werlden eller
saliga i himlen. Genom mång-
faldig erfarenhet förfärade öfwer
följderne af deras onda tänke-
sätt, warnade genom samwe-
tets röst, försöka de oupphörligt
att blifwa bättre, men låta oß
bero wid blotta försöket och sam-
manbinda för sig således allt
starkare straffets fruktanswärda
gißel.

Men förfärligare är att men-
niskor finnas, som trotsa all
werldens, alla menniskors och dag-
liga lifwets erfarenhet, alla de
wisastes lärdomar och förmanin-
gar, alla samwetets warningar.
De wilja icke blifwa bättre än
de äro; de förhärda sitt hjerta
för alla goda rörelser och in-
tryck samt framhärda med obö-
ligt sinne i sedelöshet och reli-

gionskraft. Detta är en nästan obegriplig wildhet i menniskonaturen, ett oerhördt urartande i menniskoförståndet. Det djuriska i deras jordiska warelse besegrar alla deras förnuftskrafter: hos dem råder i gestalt af lefnadsklokhet en wansinnighet, som gör dem stolta deröfwer, att å ena sidan tillfredsställa hwarje begär utan att derföre kunna inför den werldsliga öfwerheten ställas till answar, och å den andra anse all wishet för dårskap eller swärmeri, all dygd för en löjlig inbillning, all religion för en prest-uppfinning, god nog för dem, som låta den behaga sig.

Dylika menniskor, som wanligen tro sig äga så mycken klokhet de behöfwa, anse den ena hälften af menniskoslägtet för bedragare, den andra för bedragne, men sig sjelfwe såsom de der klarast inse detta, och kanhända såsom de första, hwilka funnit sanningen. Wisserligen är det öfwerflödigt att wederlägga dessa wansinnige och äfwen att bewisa, det i alla tider dylike förblindade, djuriska menniskor hafwa funnits, som i trots af alla warningar, på det samwetslösaste och urfinnigaste sätt hafwa störtat sig och sina medmenniskor i förderfwet. Redan i de äldsta tider ståde wi dylike missfoster. Redan förr än Davids mäktiga rike förstördes, ja, äfwen då det war nära sitt fall, klagade Profeterne öfwer Judafolket och hotade dem. Och Aposteln Paulus, under sitt wistande i Rom, som på hans tid beherrskade den då bekanta werlden, hade skäl att upprepa den wise Profeten Esaiä ord, hwilka äfwen i några dagar behöfde förkunnas: gack till detta folket och säg: I skolen höra med öronen och icke förstå; och se med ögonen, och icke kunna besinna; ty detta folks hjerta är förhärdadt. Ap. Gern. 28: 26, 27.

Denna sjelfförhärdelse emot det goda är den högsta graden af menniskohjertats förderf; i denna belägenhet saknar det all känsla af något bättre och är kallt för den himmelska sanningens röst. Det är en sinnets och förnuftets förhärdelse, som ej genom manliga medel kan häfwas, likasom man, undantagande den medfödda, naturliga driften att förskaffa sig föda, icke kan gifwa djuret något begrepp om ädlare tänkesätt.

Blotta tanken på en sådan menniskans förnedring wäcker rysning. Man skulle ej anse den möjlig, om man ej funne den å ena sidan hos många förnäma och bildade menniskor, som wilja anses fria ifrån rådande fördomar, samt å den andra hos de okunnigaste och mest wanlottade samhällsklasserna; i dårhus, tukthus, fängelser — och på afrättsplatsen.

Warningar, lärdomar, bewis, erfarenhet och ömma förmaningar — allt är fruktlöst hos den menniska, som så förhärdat sig mot det goda. Äfwen de slutligen inträffande onda werkningarne af deras allmänt kända eller hemliga gudlöshet och sinnesförderf bidraga ej att förbättra dem. De framhärda i deras egenkärlek och syndiga begärelser, i deras lyckan och lifwets förstörande wanor, i deras förwända meningar, och anse allt det widriga, de erfara icke såsom en följd af deras wansinniga och

i oskärd wällande uppförande,
i af ett oblidt öde, en sam-
ikedning af händelser, hwilka
åfwen med all såkallad from-
icke kunnat undwika, eller
det högsta af en tadelwärd
t på derwid anwänd försig-
)et. Alla menniskor synas dem
om en oräknelig mängd af
aldige, öfwer hwilka den li-
aste äger rättighet att herr-
; religion, lagar, goda seder,
jder och laster äro, i deras
ke, efter godtycke antagna be-
mningar, som för det de wa-
länge nyttjade, kunna wäcka
rdnad hos den stora hopen.
: tro både de gamla och de
are hafwa warit bedragare el-
dårar, de tro, att den af lyc-
n gynnade alltid har rätt, men
n olyckliga alltid orätt.

Denna inrotade förhärdelse
ot det rätta, goda och sanna,
n man icke en gång alltid kal-
ett wanskägtande af menni-
)naturen, utan snarare en art-
rändring af densamme. Lika-
m Skaparen tillåtit, att till de
dliges underwisning lifwet wi-
de sig under alla tänkbara for-
er, att äfwen kroppsliga miß-
ster skulle danas, synes Han
wen, i ändamål att hos warel-
c af högre slag wäcka afsky
r det djuriska, låta andliga
ißfoster tid efter an-
an wisa sig. Ty man har
empel, att äfwen de bästa för-
drars barn, som njutit den
rgfälligaste uppfostran, likwäl
warken genom förmaningar,
ner eller tårar, hwarken ge-
om godhet eller stränghet kun-
it förbättras. Somliga röjde
dan tidigt en onaturlig bö-
lse för wällust och otukt; an-
a en oöfwerwinnelig böjelse till
ska och skadeglädje, samt wisade
blott i detta afseende skicklighet, men
hade föga håg till något annat;
andra hade en outtröttlig lust
att stjäla; andra den största we-
derwilja för det menskligt ädla,
sköna och rörande, men funno
deremot nöje i allt oanständigt,
lågt och groft sinnligt: de wille
icke uppåt, utan ned till djuren,
till stoftet. Hwad skola wi säga
härom? Wi wörde med bäfwan
Försynens dolda wägar och skatta
oß lyckliga, att jemte deßa and-
liga mißfoster och wanbördingar
äfwen skåda menniskor och wa-
relser af ädlare natur.

Likwäl förekomma deßa lik-
som födda odjur i menniskoskap-
nad sällan. Oftare beredes skada
till själen genom försummad upp-
fostran, genom falsk bildning, falsk
upplysning och deraf uppkom-
mande böjelse för det djuriskt-sinn-
liga, oaktadt alla de fördelar, den
sålunda mißbildade kunde skörda
af sitt förstånd. Ty likasom man
ofta ser onaturliga föräldrar
wanställa och göra sina egna
barn till krymplingar, eller swär-
mare stympa sin kropp, eller li-
ka som kroppen, genom det man
want sig wid ett wißt yrke eller
lefnadssätt blifwer för lifstiden för-
wriden och wanställd — på sam-
ma sätt förhåller det sig äfwen
med själen. Menniskor, som
med anlag till nerfswaghet äro
beherrskade af någon lidelse, — som
fästa alla sina tankar, hela sin
inbillningskraft på deß tillfreds-
ställande och ei genom något me-
del kunna förströs, — wänja sig
slutligen i den grad att ställa
deßa tankar i medelpunkten af
sina känslor, att de icke mer kun-
na motarbeta dem, icke mer anse
dem för drömmar, utan för werk-
ligheter, och hata eller hata alla,
som wilja rycka bindeln från de-

ras ögon. Deras i allt annat goda och sunda förnuft är blott i detta enda fall rubbadt. Man kallar dem wansinnige och galne, men de sielfwe tro sig wara kloke, och öfwertygade att deras tro är sann, skatta de sig ganska lycklige. Lika ofta träffar man menniskor, hwilka, då de flera gånger hafwa sagt andra en uppsåtlig osanning och efter någon tids förlopp åter upprepa den, slutligen sielfwe inbilla sig eller rättare fast tro, att deras berättelse är enlig med werkliga förhållandet. Äfwen denna wansinnighet är, om ej lika förwånande, dock lik hwarje annan.

På samma sätt uppkommer ofta förhärdelsen för religionens sanningar och kallsinnighet för sanning och rätt.

Den är kanhända stundom blott en småningom tillwäxande andlig förlamning, ett nedsiunkande och framhärdelse i falska begrepp. Detta bewisas af ertappade och kringwandrande tjufwars, stråtröfwares och mördares lefnadslopp, hwilka, alltifrån barndomen af gudlösa föräldrar indöfwade till alla brott, blifwit uppfostrade antingen utan religiös känsla eller i de mest förwända religionsbegrepp. Dessa olycklige blefwo så förhärdade och förslöade för allt ädlare, att de bästa lärdomar syntes dem widriga eller löjliga, att de hellre utan beskydd och hemwist wille blottställa sig för beständig lifsfara och de swåraste olägenheter, än genom en Kristlig wandel lefwa trygge såsom samhällsmedlemmar. De kunde ofta icke engång i sielfwa fängelset afhålla sig ifrån stöld och från det yttrandet, att så snart de kommit i frihet skulle de med glädje fortsätta det förra lefnadssät. Dessa woro, oaktadt all de djuriska list och slughet, gen falska grundsatser och elaka e nor andligen döde.

Men äfwen hos de wälmå ende, ja, äfwen hos bildade me niskor, råder samma last, de i ungdomen wäl blifwit dade till aktning för samhälls ordningen, men icke till Guds fruktan, eller om de af brista de religionskännedom för se komma till sanningens kunska om de genom mycken läsnin blifwa grubblare och twiflare, slutligen med all sin höga upp lysning icke mera weta hwad skola tro. I början äro de ga ska förnöjde öfwer sin starka höga själ; det fägnar dem a anse gudsfruktan, Kristlig dyg och Kristligt sinne för gamla fördomar, förnämligast derföre, att de då ej behöfwa göra sig några förebråelser öfwer tillfredsställandet af deras syndiga begär, samt, med undan tag af landets öfwerhet och all männa omdömet, ej hafwa a frukta någon högre domare. D upphöra slutligen att twifla, anse nu en owiss förmodan f sanning och oswiklig wisshet. Je sum Christum hålla de för e swärmare eller werldsbedragare, gudomligheten för en liflös o medwetslös naturlag och ewig heten för en barnsaga. Detta tänkesätt blifwer hos dem en wana och genom wanan ett behof. Me gladt mod tillåta de sig att be gå hwarje låghet, endast den ic ke kan dömas enligt werldslig lag, endast den kan döljas för men niskor. De äro i andlig måt to alldeles lika de ofwannämn de beklagansWärde brottslin garne; missfoster, halfdjur i men ni

kostnad. Om de än icke
strätrösware, äro de dock
rådsförrädare, menedare, be-
agare och falska spelare; om
än icke äro mördare, äro de
ck giftblandare, ofkuldens för-
rare och förstörare af många
sliga kretsars sällhet; om de
icke äro tjufwar, äro de dock
la embetsmän; de försnilla åt
m anförtrodda penningesum-
or, de förfalska waror, och
iftliga handlingar. De äro
ga bedragare; ära wärderas
dem mer än ärlighet.

De förderfliga följderna af
lska grundsatser orsakas äfwen
nom lastbara wanor. De ned-
ycka och förslöa själens kraf-
r, och wäcka hos menniskan en
irdnackad motsträfwighet för al-
goda rörelser. Mången, som
werlemnar sig åt wilda utswäf-
ngar, förutser sjelf att han ge-
om sin lättja, sitt slöseri slut-
gen störtar sig i olyckans djup,
mt ådrager sig oundwiklig fat-
gdom och skymf, och att, om in-
en annan utwäg blir honom
rig, han slutligen måste upp-
fwa sin egendom och begå
elfmord. Men han föraktar
la föreställningar, han är döf
r alla warningar, han till-
uter sina ögon för de sinas
rg och ångest, förhärdar sitt
erta för allt heligt, alla plig-
r.

Mången drinkare förutser sin
elfs förstöring, sina sinnes-
afters förswagande samt en rys-
g och förtidig död; — men han
itsar ej inse eller weta detta,
an will äfwen på bekostnad af
fwet tillfredsställa begäret; allt
nnat är honom likgiltigt. Mån-
en wällustiug städar den jem-
er som hans tygellösa lustar
rsakat, men han förhärdar sig
emot alla goda rörelser, då de
stundom wäckas i hans samwe-
te, ja han qwäfwer sjelfwa sam-
wetets röst, då den warnar. Wan-
sinnig af det häftiga begäret, ser
han med likgiltighet sin kropp
förstöras, ser honom i förtid och
under plågor föråldras och mog-
na för grafwen. Men han will
hellre dö än förbättra sig.

Så förer förhärdelse mot det
goda till ryslig undergång, fö-
rer många till afrättsplatsen,
och gör många till sjelfmördare.
Det oböjliga begäret fordrar sitt
offer.

Gud, o Gud, rättfärdige Gud!
Bewara oß för denna rysliga ur-
sinnighet, den må genom krop-
pens elaka wanor eller begären
inträuga i själen, eller genom
gudlösa grundsatser eller otro till
kroppen.

Huru mången som läser deßa
blad, är kanske redan nära den-
na sjelfkära motsträfwighet, att
bereda sin egen förbättring och
lycksalighet. Samwetet ropar till
förbrytaren. Guds helige Ande
warnar honom — måhända för
sent! Han läser dem och ler
med högmodets sjelfbehag öfwer
egen klokhet. Han läser dem
och fortfar att synda. Han äger
icke mer herrawäldet öfwer sig
sjelf. Lastens breda och banade
wäg går nedåt. Hun är förlo-
rad och kan ej mer räddas genom
den gode Andens warningar. Öf-
wer stjernorna bor en wedergäl-
lande Gud. Om än kroppen
dör, dör dock icke själen! Dock
hwem warnar jag? Han swa-
rar mig i sin wansinnighet med
hånlöje; han will blifwa förlo-
rad, och blir det äfwen.

Förlorad? — Ack nej, allwe-
tande Gud! Huru kan den ena
menniskan med wißhet säga det

om den andra? Blott du, alla hjertans ransakare, wet om menniskan skall förhårda sitt hjerta för alla medel till förbättring. Kanske har den som synes kånslolösast ännu några anlag att blifwa dygdig, blifwa en Kristen och rädda sig. O, gif h
nom kraft dertill! Återför h
nom, Förbarmare, till sällhet
till kånslan af sitt högre wä
till försoning med dig gen
Jesum Christum. Amen.

Den 28 Juni.

Om låsningen af den Heliga Skrift.

Ap. G. 8: 30.

Wår öron öppna, Herre Gud!
Regera håg och sinne,
Att wi må höra dina bud
Och hafwa dem i minne:
Så att wi ordet rått förstå,
Och alltid i din wilja gå
Och således ordet göre.

Förstår du ock hwad du låser, frågade fordom Aposteln Philippus, Drottning Candaces Kamererare, hwilken Philippus mötte sittande i sin wagn och låsande Profeten Esaias. Blygsamt erkände Kamereraren, att han ej fattade meningen af Profetens heliga ord. Då framtrådde Jesu Lårjunge till honom och förklarade honom Skriftens ord.

Förstår du ock hwad du låser? Så kunde man åfwen i wåra dagar fråga de Kristne, hwilka till sin uppbyggelse låsa den Heliga Skrift. Enhwar som utan eftertanke och blott af wana låser Skriften, för honom år den en förseglad bok. Den åter, som grundligt låser och will förstå deß heliga böcker, han skall ofta deruti finna swårigheter, hwilka hwarken genom eftersinnande eller gißningar kunna håfwas. Han behöfwer en lä
rare, en wån, hwilken för h
nom, likasom Philippus för Ka
mereraren, uttyder deß förborga
de mening.

Den Heliga Skrift år för en Kristen wördnadswårdast af alla böcker; ty den innehåller de åldsta urkunder till menniskoslågtets håfder. Wi inhemta deraf huru werlden och menniskorna skapades genom Guds allmakt huru godt och ondt uppkom o
huru jorden öfwerswåmmades a
en förfårlig wattenmaßa, kalla
Syndafloden.

Om allt detta woro dylik berättelser åfwen i omlopp blan alla de werldens åldsta folkstam
mar, hwilka ej hört talas om Moses och Abraham. De berät
tade de första tidehwarfwens sto
ra håndelser på olika sått, efte
hwarjes sårskilta föreställnings
sått och erfarenhet, men alltid
hufwudsaken öfwerensstämmand
med de heliga böcker, hwilka w
genom Moses erhållit.

Denna hårförare och sto
man har sorgfålligt samlat d
åldsta underråttelser om sin
Landsmån, Abrahams afkom

iar. Upptagen i Egyptens
ungaslägt och underwisad i
Egyptiska wisdomen, blef
ett werktyg i Jehovah's
d, att göra Israels barn till
fritt och sielfständigt folk. Jo-
, hans efterträdare i styrelsen,
tsatte historien om deras öden
lagar under sin lefnad. Is-
literne lefde då i stor frihet,
n Konungar, utan anförare.
woro delade i många smärre
hwarandra oberoende stater,
lade stammar. Blott de äld-
i hwarje stam hade det an-
nde, att de kunde deltaga i sty-
sen. Då folket krigade med
stgränsande folkslag, waldes
n tappraste hjelten under namn
Domare till anförare. Do-
areboken, hwaruti det tide-
varfwet beskrifwes, är sanno-
t äfwensom Ruths bok för-
ttad af Profeten Samuel. Den-
mme af gudomlig Anda lif-
ade mannen har ock skrifwit
rsta Samuels bok ända till
ß 25 Kapitel.

Men då Israels rike under
nna styrelse ofta wacklade och
akades, blefwo Konungar wal-
. Bland dem woro David och
alomo namnkunnigast, emedan
nder deras regering detta rike
ftades till höjden af makt och
ra. Hwem känner ej den he-
ge skalden Davids herrliga
nger? Han sielf har skrif-
it hundradefemtio. Nathan,
Gad och Aßaph, hwilka, med un-
antag af de 24 Kapitlen i 1:a
Samuels bok, hafwa författat
egge Samuels böcker, äga jem-
wål del uti de Psalmer som
ommit till wåra tider, äfwen-
om bland dem finnas många
ldre sånger, hwilka äro af Mo-
es. Ingenting kan öfwerträffa
dem stilens höjning, förenad med
tankarnes sanning, med
och kraft. Hwem läser der
känner sig icke skakad dj
själen?

Den helige skalden Davi
i wishet sin son Salomo när
De under Salomos namn sa
Ordspråks- och Predikarebö
samt Höga Wisan, ett för
ligt skaldestycke, bewittna
hans wishet. Men deßa
Konungars efterträdare wor
ganska olike. Landet dela
twenne Riken, Juda och Isr
Den fordna enigheten försw
man glömde de warningar,
och befallningar, hwilka i
tider af Moses blifwit
Förgäfwes framträdde fr
af gudomlig anda lifwade
hotande det söndrade och g
afgudadyrkan förnedrade
med snar undergång. Me
gen lydde deßa Profeters
ningar, och den undergån
förutsagt inträffade. De
Konungarikena blefwo af f
mande folkslag eröfrade, och
ga tusende bland de förn
Israelitiska slägter bortförda
Babyloniska fångenskapen.
ihågkommo deße olyckliga,
försent, de förutsägelser,
skett af så många wise, h
de tillförene föraktat, neml
Jonas, Hoseas, Joel, A
Esaias, Micha, Nahum, O
ja, Habakuk, Zephanias och
remias, hwilkas profetior,
maningar och hotelser ännu
na läsas i deras efterlemna
på ganska olika tider förfa
skrifter.

Men äfwen under Israel
nes sjuttioåriga Babyloniska
genskap ägde de olyckliga
Hezechiel och Daniel twenn
träfflige Lärare och Pro
och då Cyrus, Persiens Kon

sedermera eröfrade Babylon, och tillåt Israeliterna återwända till fäderneslandet, förmanades de af Profeterne Haggai, Zacharias och Malachias till bättring och obrottslig efterlefnad af Moses' lag.

Ibland dem, som återkommo från Babyloniska fångenskapen, war äfwen den wise Esra. Han samlade de skingrade Gamla Testamentets böcker, sådane wi ännu äga dem, och tillökte dem med Jobs bok, hwilken troligen är skrifwen under eller måhända före Mosis tid. Hans flitige medhjelpare war Nehemias, hwilken äfwensom Esra, i den bok som bär Nehemiä namn beskrifwit denna tids händelser. Konunga- och Krönikeböckerna äro sannolikt författade af den bland Israeliterna så utmärkte Esra.

Denna samling af heliga böcker har äfwen blifwit tillökt med flera, hwilka, ehuru icke alltid eller af alla Kyrkolärare lika högt wärderade, likwäl innehålla många och nyttiga sanningar, samt derföre i flera Kristna Församlingar anses äga samma wärde, som de ofwannämnda. De äro: Judiths och Tobiä böcker, Susannas historia, berättelsen om Bel och Draken i Babel, Baruchs bok, Manasse bön, Maccabeernes böcker m. m. Men bland alla dessa, såsom ett bihang, den heliga Skrift åtföljande böcker, äro den måhända utan grund Salomo tillskrifna Wishetsboken och Jesu Syrachs sedespråk isynnerhet lärorika och uppbyggliga.

För en Kristen äga ofelbart Gamla Testamentets heliga Skrifter ett högt wärde, icke blott emedan de innehålla de äldsta berättelser om menniskoslägtet, utan äfwen af det t[illfälle]
att det Nya Testamentet swår[ligen] kan förstås om man ej kä[nner] det Gamla. Deruti träff[as] beständiga hänwisningar på M[es]siä ankomst. Messias kom[st] och Nya Testamentets författ[are,] hwilka skrifwit för Judarne, [el]ler kanske rättare, för de till K[ri]stendomen omwände Judar, å[be]ropa ofta Gamla Testamen[tets] böcker.

Likasom dessa böcker woro I[s]raelitiska folkets största helged[om,] så äro äfwen Nya Testamen[tets] skrifter detsamma för de Krist[na] och urkällan till all wår Kri[]stendomskunskap.

De fyra Evangelierne gifw[a] oss förnämligast en närmare kun[]skap om Jesu Christi, wår dy[re] Frälsares, ord och lära. Mat[]theus, Marcus och Lucas för[]fattade för de till Kristendomen omwände Judar, med ädel enfald och sanning, Jesu lefnadshistoria. Lucas beskref äfwen p[å] Theophili, en förnäm Kristen[s] begäran, uti Apostla Gerningar[]ne, omkring trettio år efter Je[su] död, dess första Lärjungars o[ch] isynnerhet den werksamme Pau[li] lefnadsöden. Johannes, som ä[f]wen i sitt Evangelium beskr[ef] Jesu lefnad, utarbetade det fö[r]nämligast för de Kristne, hwilk[a] i Kristendomens läror inbland[a]de många af de Österländske lär[]des meningar. Till desse Kristne är äfwen hufwudsakligen de[t] första af hans bref skrifwit, o[ch] af denna orsak äro äfwen mån[]ga ställen deruti mörka och otyd[]liga för dem, hwilka icke äg[a] tillfälle att lära känna den ti[]dens Österländske wises lärosat[]ser.

Fastän det wår Frälsare s[]som menniska här i werlden ta[]

och lärt om sig och medlen wår salighet, bäst inhemtas i de fyra Evangelierne, der: hans egna ord anföras, ns tal till lärjungarne och fol: äro samlade, så blifwa lik: ll Apostlarnes bref af ett oför: ngligt wärde för den Kristna ligionens kännedom. Ty, ehu: : deßa bref skrefwos under nska olika omständigheter, samt l många särskilta församlin: ir och menniskor, af hwilka mlige förut warit Judar, an: e hedningar, äro de likwäl la noga öfwerensstämmande ed Jesu ord, författade af Je: egna lärjungar och ingifne af n Helige Ande. Alla deßa ya Testamentets böcker hop: mlades ganska tidigt af de ristne i de första århundradena ch föreläsites offentligen i försam: ngarne. Till Nya Testamentet örer äfwen Johannis Uppen: arelse, uppfylld af höga mål: ingar och djerfwa bilder, hwil: a likwäl för oß äro så mörka, tt det är swårt, ja nästan omöj: igt att fatta deras betydelse. Fruktlösa försök dertill hafwa lifwit gjorda i alla tider och af e störste Lärde. Ingen har för: larat deß dolda mening, och den om bemödat sig att göra det, ann sig slutligen bedragen af sin egen inbillning, och lärde will: arelse i stället för sanning.

Då jag besinnar allt detta, då jag öfwerwäger, att den Heliga Skrift författades icke på samma tid, utan i en tidrymd af flera årtusenden, småningom och under en ständig omwexling af språk, lefnadssätt, seder, meningar och orter; då jag betänker, att den är ett werk af många fromme män, hwilka alla hade sina särskilda ändamål, samt den ene talade och skref för helt andra menniskor än den andre; då jag fäster min uppmärksamhet derpå, att långt öfwer sjuttonhundrade år förflutit sedan den sista af deßa böcker skrefs, och att under alla deßa århundraden folkslagens hemwist, språk, inrättningar, kunskaper och plägseder blifwit helt och hållet förändrade: då blifwer wid läsningen af den Heliga Skrift den frågan för mig så mycket wigtigare: förstår du ock hwad du läser?

Redan det som för några århundraden sedan skrefs på modersmålet, är i wåra dagar, då så mycket förändrat sig, icke fullkomligt begripligt. Ja äfwen ett bref, som nu skrifwes kan icke förstås om jag ej känner brefwets författare och ägare, eller om jag derutt finner åsyftningar eller benämningar på tider och händelser, som jag icke wäl känner. Huru kan jag då hoppas, att klart och fullkomligt förstå den Heliga Skrift, hwilken är författad på så aflägsna och olika tider och bland menniskor och folkslag, som längesedan förswunnit?

Af denna orsak har Öfwerheten förordnat kristlige Lärare och Herrans Prester, hwilka böra anwända största delen af sin lefnad på Skriftens läsning och förklaring; hwilka, genom kännedom af forntidens häfder samt de Österländska språken, skola erhå en klarare äsigt öfwer allt hwad genom tidens lopp i den Heliga Skrift är otydligt, och hwilka just derföre för oß skola wara det gudomliga ordets uttolkare. Wi böre sätta tro till deras uttolkning, emedan wi icke alla äge tid eller

tillfälle att egna hela wår lefnad åt deßa kunskapers inhemtande. Ja deße Christna kyrkans lärare förtjena ännu af twenne skäl wår högaktning: först, emedan Jesus uttryckligen lofwade sina Lärjungar ett högre bistånd, som skulle leda dem i all sanning (Joh. 14: 16, 17), och för det andra, emedan deßa upplyste lärare, å ena sidan utur de heliga böckernas grundspråk förklara de mindre tydliga ställen, och å den andra genom forskning af Kyrkohistorien lära oß känna Apostlarnes och deras efterföljares mening med de uttryck som för oß äro mindre fattliga.

En följd deraf har äfwen warit att många, som utan förberedande kunskaper och Andans gåfwor företagit sig att granska och tyda den Heliga Skrift, hafwa fallit i förderfliga willfarelser och swärmerier, hwarigenom de wanställt Jesu Läras höga enkelhet och sanning. Derigenom har äfwen inträffat, att då så många olika förklaringar af bibelspråken blifwit gjorda, många olika meningar i troslärorna uppkommit. Hwar och en tror sin öfwertygelse i deßa ämnen wara den rätta, och fördömmer, twärt emot Kristendomens föreskrifter, dem som annorlunda uttyda det gudomliga ordet.

Men hwad som högeligen bör glädja hwarje sann Kristen är, att oaktadt alla deßa olika åsigter om rätta sättet att uttyda den Heliga Skrift, aldrig någon twekan uppstått om Jesu saliggörande lära, aldrig om det ord hwarigenom Frälsaren kallade oß till salighet, till själsförädling, utan blott om hans personliga egenskaper, hans gudomliga och menskliga natur, hans förhållande till Fadren, om Treenigheten med ett ord om föremål, hwilka aldrig af menniskoförnuftet kunna fattas.

Deremot äro Jesu lära och anwisningar, om hwad wi såsom hans efterföljare för att blifwa salige böre göra, solklara. Till deras iakttagande böra alla Kristne med broderlig endrägt förena sig. Här är intet mörker, ingen twekan, utan ett klart ljus, som förer till ännu högre ljus.

Derföre äro Evangelisternas berättelser om min gudomliga Lärares lefnad, mig framför alla andra dyrbara. Jag skådar och will söka efterfölja de exempel han gifwit. Om jag efterföljer honom, huru kan jag då wika af från rätta wägen? Jag läser de underwisande, förmanande, nådefulla och tröstrika ord, som utgått från hans heliga mun: i dem är allt ljus, och den som deßa orden tror, han warder salig.

Derföre äro äfwen Jesu Apostlars lärdomar och bref mig dyrbara, isynnerhet då deruti anföras *Jesu egna ord*, då deruti, likasom i Evangelierna, lärdomar gifwas *huru* jag skall *lefwa för att winna Guds wälbehag*. Om äfwen deßa bref innehålla mycket, som har afseende på dåwarande tider och förhållanden, hwilka jag icke wäl känner, så wågar jag icke att efter min inbillning eller mina fördomar förklara det, emedan jag då måste frukta att falla i willfarelser, ja äfwen i swärmerier, som ej kunna gagna, men wäl blifwa förderfliga för både mig och andra.

Man bör derföre alltid med wårsamhet läsa den Heliga Skrift,

enna gamla wördnadswärda
ok skall icke likt dagens skrö-
rifter med lättsinnighet genom-
ödras, icke till alldagligt bruk
ån början till slutet utan ur-
al genomläsas. Det ligger in-
en förtjenst uti att läsa den
eliga Skrift, utan deruti att
ett förstå den, och följa deß lär-
omar, men icke alla Gamla Te-
amentets, utan Jesu och hans
ärjungars lärdomar i det Nya
Testamentet. I det förra fun-
os många som önskade förderf
fwer sina fiender, men i det
ednare bedja Jesus och hans
ärjungar om nåd för sina för-
öljare. I det förra framställes
Gud såsom hänförd af häftiga
innesrörelser och wrede, i det
enare läre wi känna wåra da-
gars upphofsman såsom wår kär-
eksfulle Himmelske Fader. I
et förra omtalas jordiska njut-
ningar och belöningar såsom lö-
nen för wåra dygder, i det se-
nare underwisas wi att Jesu
rike icke är af denna werlden,
att i himmelen är wårt rätta fä-
derneslånd, att den odödliga själ-
ens sista bestämmelse är ewig-
heten.

Då Moses, David och As-
saph prisa Gud, will jag på
wingarne af deras låfsånger
swinga mig upp till himmelen.
Då jag läser huru Joseph i E-
gypten besegrade wällustens re-
telser, skall hans efterdöme lära
mig att högre wärdera min oskuld
än lifwet. Då Salomo och Sy-
rach förkunna mig wishetens
bud will jag med glädje för dem
öppna mitt hjerta.

Att jag må förstå hwad jag
läser, will jag ofta wara när-
warande wid mina Lärares he-
liga underwisningar, will jag
uppmärksamt afhöra deras ut-
tydningar och förklaringar af den
heliga Skrift under församlin-
gens Gudstjenst, och låta upply-
sa mig om hwad jag icke förstår.
Min kyrkogång får derigenom
för mig ett nytt wärde. Icke
nog att den stora församlingen
af andäktige åhörare lifwar min
egen andakt, jag lärer äf-
wen der att fatta den gudomli-
ga wishetens sanningar. Jag
inhemtar af wärdige och lärde
män icke blott Skriftens uttyd-
ning, utan äfwen huru den skall
anwändas på wår tid, wåra se-
der och wår själs närwarande be-
hof. För mig är Predikanten,
då han på det heliga rummet
framstår såsom uttolkare af den
Heliga Skrift, hwad Jesu Apost-
lar woro för de första Kristne,
och hwad Philippus war för den ko-
nungslige Kamereraren, hwilken
förgäfwes sökte utgrunda menin-
gen af Esaiä ord. Ty äfwen A-
postlarne upprepade icke blott
hwad Jesus hade talat, utan de
anwände hans lära på många
olika menniskors olika behof, på
det den skulle frambringa deß
mera wälgörande werkningar.

Likaså will jag under mina
ensliga stunder och synnerligen
då jag hwilar från mitt arbete,
för att uteslutande syßelsätta mig
med betraktelser öfwer mitt inre
och mitt hjertas förbättring, ge-
nomläsa fromme och lärde mäns
uppbyggliga skrifter, hwilka kraf-
tigt tala till mitt hjerta, och ut-
tyda mig meningen af Guds he-
liga ord. För huru mången
underwisning har jag icke dem
att tacka, huru många goda fö-
resatser hafwa ej de ingifwit mig;
då de genom sin milda, warnan-
de stämma rörde mitt sinne och
återförde mig från willorna, el-
ler utur den Heliga Skrift hem-

tade tröst för min qualda siäl! Ack, till allt detta hade jag ej ägt förmåga om jag med oförberedt sinne wille läsa densamma.

O min Gud, min Fader, gif mig nåd, att ej försumma något tillfälle, då jag kan bättre lära känna ditt ord, och din wilja, att begärligt afhöra de upplyste mäns lärdomar, hwilka förkunna Jesu ord och lära, och leda mig på wägen till Dig, Du allrahögste, ewige, allena saliggörande! De äro ju medel i din hand till min siäls frälsning. Det är Du, som till mitt bästa gifwer dem högre kraft a upplyfta mig till Dig, och al mer och mer fullkomnas. D är icke dem, utan Jesus jag g nom dem hörer; det är icke de ord, som till mig ljuder, det ä ditt ord, o Herre, som inträn ger i diupet af mitt hjerta!

Måtte det aldrig fruktlöst mig höras! Måtte jag hwar gång jag betraktar ditt helig ord, derigenom blifwa ädlare, dygdigare och fullkomligare! Der efter will jag sträfwa, derom b möda mig. — O, Du källa af al nåde, gif dertill din wälsignelse!

Den 29 Juni.

Skrymtarens lif.

1 Joh. 3: 18.

Slå dig för ditt bröst och bäfwa!
Du är röjd af Hämnarns blick;
Du det wittnet ej skall jäfwa,
Som dig följde, hwar du gick.
Kan ock här din gerning döljas,
Brottsling, för en gäckad werld;
Kan ock, skrymtare, din flärd
Här i dygdens mantel höljas;
Inför Gud är mörkret klart,
Och det dolda uppenbart.

Ack, huru litet kan man förlåta sig på menniskor! Huru ofta bedrages man ej just af dem, hwilkas ord man ansåg wara mest tillförlitliga! Der man wäntade godhet, rönte man blott kall höflighet; der man giorde räkning på wänskap, erfor man blott egennytta; der man sökte kärlek, fanns blott behagsjuka och fåfänga; der man trodde sig skåda sielfuppoffring för en rättwis sak, möttes man blott af hemlig stolthet och beräknande ärelystnad; der man tänkte träffa oskuld, återstod blott ett yttre sken deraf, en sorglig lemning från bättre dagar! Ack, hwart hafwa sanning och uppriktighet flyktat? Huru förderfwade måste ej de fleste menniskor wara, då de ej mer wåga wisa sig sådane de äro!

Ofta höres denna rättwisa klagan. Många fatta derigenom ett beklaganswärdt mistroend mot menniskoslägtet och således äfwen mot de goda; hwarföre misstänka hwarje gerning, som andra prisas. De wänja sig a alltid och om allt tro det wär sta; de förlora tron på menskli het och dygd, men äfwentyr derigenom den bästa delen af jor dist lycksalighet. Ty huru bekla answärd kan ej den menniska

las, som är eller tror sig wa-
omgifwen af warelser, i hwil-
s hjertan dygdens himmelska
ga slocknat, hos hwilka för-
llning är det rådande känne-
rnet. Hwad wärde äger lifwet
an den innerliga wänskapens
ckfalighet; hwad wärde, om det
rer oß bland främlingar, hwil-
s hjertan, då de närma sig till
l, äro uppfyllde med listigt
ld egennytta, bedrägeri och
mlig ondska?

Men du, som så klagar, pröf-
a dig sielf, om du ej under din
fnad gifwit dina medmenniskor
erfaldiga anledningar till de
lagomål du nu emot dem yt-
ar. War uppriktig mot dig
ielf, och tillstå om du alltid samt
mot alla warit så sannfärdig
ch rättwis som du welat att de
kulle wara emot dig? Har du
ldrig haft skäl, att för ett be-
gånget fel, som du gerna wille
dölja, wisa dig bättre än du
var? Har du aldrig, för att kom-
na i gunst hos den eller den,
eller lyckas i dina affigter, talat
stora ord, med hwilka du ej haft
någon mening? Har du aldrig
i ett gladt ögonblick knutit ett
wänskapsband, som sedermera och
under förändrade omständigheter
warit dig likgiltigt, ja, äfwen
beswärligt? Har du icke derige-
nom bedragit mången, som slut-
ligen funnit sitt mißtag, då han
anförtrodde sig åt dig?

Betänk derföre, att såsom du
är, så äro ock andra. De, hwil-
ka du föraktar och öfwer hwilka
du beklagar dig, äro ofta icke
sämre än du, ehuru mycket din
egenkärlek för det närwarande
wägrar att erkänna det.

Wißerligen är likwäl den kla-
gan grundad, att det hyckleri och
den förställning, hwarmed den
ena menniskan bedrager den an-
dra, förbittrar wåra ljufwaste
förhoppningar, samt slutligen kan
wäcka afsmak och wederwilja för
werlden och menniskorna. Jesus,
den store, Gudomlige Saliggö-
raren, anbefaller derför sina ef-
terföljare på det allwarligaste
sannfärdighet i ord och gerning,
samt förnämligast warsamhet och
urskiljning, så att man ej låter
dåra sig af blotta skenet. Derföre
bad Johannes sina wänner så
ömt och rörande: mine barn, äl-
skoms icke med orden eller med
tungan, utan med gerning och
sanning. (1 Joh. 3: 18.)

Ursprunget till det allmänna
och så förderfliga skrymteriet, till
den förställning, som råder bland
menniskor, är isynnerhet, att de
ifrån ungdomen wänjas högre
wärdera klokheten än dygden.
Deraf blifwer menniskan mera
slug och listig än rättsinnig. Så
finner hon ändtligen, genom en
lång öfning, i denna klokhet me-
del att under ett sken af anstän-
dighet och rättwisa dölja grof sin-
lighet och lastbara begär, att i
hemlighet handla som en nedrig
bof, men i allmänna lifwet tala
och uppföra sig som ett ädelt wä-
sende, att bedraga andra såwäl
som sig sielf.

Det felas de dödlige icke till-
gifwenhet och högaktning för dyg-
den, — äfwen den största brotts-
ling ärar henne; att hata det
fullkomliga är wansinnighet; —
men det felas dem mod att för
dygdens skull besegra sig sielfwe,
sin djuriska natur och de begär,
som ägga sinnligheten. Derföre
äro de swage, brist fulle och on-
de, men göra dock anspråk på
den allmänna högaktning, som
wanligen egnar goda menniskor;
de inswepa sig uti ödmjukhetens

...tel, för att deß lättare kun-
...dölja högmodet och ärelystna-
...; de hölja sig med oskuldens
...renhetens slöja, men omfam-
...deßas dödsfiende, — wällu-
De gråta öfwer medmen-
...rs hårdhet, men drifwa sjelf-
...tt ständligt ockrande; då något
uträttas, till främjande af
...ånt wål, hålla de sig wär-
...t på afstånd och aflägsna sig
de ej kunna göra det, utan
wäcka uppseende.
På detta sått nedsjunkne, för-
...bade genom låga tänkesätt,
...ja de sig slutligen att åtnö-
med utwärtes skenet, men i
...lighet tänka och göra det, som
...rensstämmer med deras lu-
De blifwa hycklare, skrym-
hwitmenade grifter, såsom
...s, den store menniskokänna,
...allar dem uti Matth. 23: 27.
...et bör således ej wäcka wår
...dran, att så många klaga
... lifwets smärtor, att så få
...nöjde med werlden och werk-
...lyckliga! De olyckliga! De
sig äga helsan, under det
hemlighet genom utswäf-
...r förstöra den, och slutligen
...rta i förderfwets afgrund.
...ste af dem, som klaga öf-
...fwet, anklaga sig sjelfwe —
...nlig oro qwäljer deras hjer-
de äro icke hwad de synas
hwad de, enligt Frälsa-
...esu heliga lära, böra wa-
men de blygas att erkän-
...ta, af fruktan att blifwa
...de, och sedermera icke en-
...unna wäcka medlidande.
...a skål öfwa sig så många
...or i den såkallade förställ-
...nsten — af klokhet.
...n det kallas klokhet, att
bittra sitt lif? Kan det
...lokhet, att bemantla sjä-
...ister i stället att utrota

dem; att dölja giftiga böld...
stället för att låta läka de...
Kan det kallas klokhet, att wa...
så förhärdad, att man ej u...
rysning wågar skåda sig i ...
ningens spegel, utan är twung...
att under hela lefnaden alltid ...
nas annorlunda än man ä...
Hycklaren liknar, äfwen om ...
ej är af det wärsta slaget, ...
baren, som under flykten dölj...
sig i skogen, för att ej upptäc...
kas. Hwilken usel fördel har ...
af den förnedrande role han sp...
lar? Den enda, att han för nå...
gra månader eller år kan bedra...
ga de enfaldige. Lönar det mö...
dan, att han derföre köper si...
många sorger och olägenheter...
att han blottställer sig för wådan
att engång plötsligt röjas och
skymfas? Hwar är då hans se-
ger öfwer de bedragne? De wän-
da sig alla bort ifrån honom med
förakt, men hans winning blif-
wer ett qwaldt samwete.

Hwad är hycklarens lif? En
ständig strid med sig sjelf. Han
liknar en skådespelare, som på
skådeplatsen aldrig wisar sig så-
dan han är eller så som han tän-
ker, utan konstmäßigt i sin an-
tagna roll wisar sig sådan han
icke är; han liknar ett falskt mynt,
hwilket, ehuru utan wärde, lik-
wäl genom prägeln bedrager den
oförfarne eller lättrogne. Om
han någon gång anställer en all-
warlig sjelfpröfning, så måste
han rysa och bäfwa för sitt olyck-
liga, själstillstånd, emedan han
bäst känner sig sjelf.

Blott medwetandet af den öf-
werlägsna klokhet, hwarmed han
behandlar medmenniskor, hwar-
igenom han döljer sina fel, eller
lyser med egenskaper och dygder
dem han i sjelfwa werket saknar;
— blott detta medwetande uppe...

ller honom och gifwer honom d att utöfwa sitt hyckleri. Han ömmer menniskorna icke efter as hjerta, utan efter deras förnd och skarpsinnighet, likasom kspelaren, hwilkens anseende förloradt, om någon är slug g att utgrunda hans konster. an är derföre ständigt i strid med erlden, måste wara försigtig, nande, och alltid widtaga såerhetsmått, dels för att icke blifa förrådd, dels för att kunna ckas i sina listiga anslag. Hans fnad är ett lönlöst arbete. Han ulle äfwen blifwit lycklig utan ssa bemödanden, smygwägar, nickrande ord, stora löften, sken-ygder, osanningar och andra otaga konstgrepp och ränker han ulle genom werkliga förtienster utligen och med större säkerhet unnit sitt ändamål. Men han jorde ett annat wal — han wale sorg, bekymmer, förargelse, kymf och sjelfförakt.

Menniskan må göra hwad hon vill, såsnart hon engång — wore det ock i en ringa sak — upphör att wara sannfärdig, nödgas hon från det ögonblick hon börjat hyckla, stundligen bemöda sig att hennes hyckleri ej skall röjas. Hon måste sträfwa att beherrska och styra sina ord, blickar och åtbörder; hon måste uppöfwa sitt minne, för att ej genom något mißtänkt uttryck motsäga sig sjelf, men kan dock ej hindra att hennes skrymteri upptäckes, hennes bedrägeri blifwer allmänt bekant. Ty hwad har wäl här i werlden hemligen blifwit föröfwadt, som icke genom en kedja af de underbaraste omständigheter slutligen kommit i ljuset.

Ack, hwad outsägliga och likwäl fruktlösa bemödanden anwänder ej menniskan för att straffløst kunna wara lastfull! Med hälften af deßa ansträngningar, uppoffringar och aktgifwanden på dig sielf, hade du kunnat wara ädel, dygdig, högaktad och lycklig. Hwad bätar nu denna din klokhet, hwaröfwer du är så sielfförnöjd? Förtjenar den ej att kallas den största och för dig skadligaste dårskap?

Ehuru många bemödanden, ehuru mycken slughet och list menniskan än anwänder, för att under det utwärtes skenet af oskuld, redlighet och godhet dölja sitt hjertas ondska, kan hon dock icke hindra, att hon än wid det ena, än wid det andra tillfället genom sin dubbelhet, sitt skryt, sin inbillade dygd, sitt sken af fromhet slutligen blottställer sig sielf? Och lönar det wäl mödan att betala ett enda ångestfullt eller skymfligt ögonblick med många dagars ansträngning och arbete? Hon kan ej förhindra, det fruktan, att i dag eller i morgon blifwa upptäckt och blottad, insmyger sig i hjertat, ty hon kan icke wara okunnig derom att hon ej är herre öfwer den Försynens skickelse, som wi kalle öde. Hon wet att natten ej kan dölja någon hemlighet, utan ställer i dagen den under deß skygd begångna förbrytelsen. Hon wet, att floden uppkastar på stranden den mördades döda kropp, att skådas af menniskor, och att äfwen barnets hand borttager insiglet från de mest dölda saker, hwilka domaren med all sin skarpsinnighet ej engång anat. Hwad! Är då denna oro lycka, detta ångestfulla bekymmer en sällhet, för hwilken wi böre uppoffra en stor del af wår lefnad och wår lefnadsglädje? Du will synas

:l och god, men hwarföre icke
[illegible]re wara det? Du känner
man icke på engång kan tje-
twå herrar, icke på engång
[illegible]mellen och afgrunden, hwar-
e twekar du då att wälja den
la delen?

Frukten af hyckleriet är ett
[illegible]idjelöst lif, och hwad derige-
n winnes är med orätt för-
rfwadt, likasom allt hwad ge-
n bedrägeri erhålles. Men
[illegible]mtarens största olycka är, att
aldrig njuter den ljufwa säll-
, hwilken blott kännes af den
ige, — wänskapens sällhet.
n må i höflighets- och för-
[illegible]ningskonsten kommit så långt
möjligt, det finnes likwäl
ot hos honom, som han icke kan
älla, det är sammetets
ande röst. Må löjet swäf-
på hans läppar, utur hans
[illegible]ramlyser en helt olika sinnes-
ttning och gör hans blick
[illegible]dig. Må han med de dy-
eder bekräfta sitt tal; sam-
gifwer, utan att han sjelf
er det, något eget åt hans
na, som röjer falskheten i
innersta. Om ingen annan
[illegible]er honom, kan man wara
tt han förråder sig sjelf.

[illegible]tta är orsaken, hwarför man
r din artighet, ditt smicker,
e gerna tror dina ord; att
i sitt hjerta litar på dig,
[illegible]n icke sjelf är ett ögona
till din gerning, att de
nenniskor hålla sig på ett
fstånd från dig, och hafwa
[illegible]lsamt öga på dig och dina
Den första, den ringa-
[illegible]ydiga handling, som man
[illegible]a dig hafwa begått, an-
wigtig att för längre tid,
ke för alltid beröfwa dig
det.

är således frukten af din
slughet, din förmenta lefna[illegible]
klokhet, att du i din dubbla[illegible]
skalt får wandra ensam ge[illegible]
werlden, samt att ingen god [illegible]
ädel man will med tillgifwen[illegible]
trycka dig till sitt bröst. Du [illegible]
ingen enda wän! Din rike[illegible]
kan locka till dig smickrare, h[illegible]
ka bedraga dig, såsom du be[illegible]
git andra; dina snillegåfwor [illegible]
dina kunskaper kunna bereda [illegible]
bifall och förwärfwa dig gy[illegible]
re; din höga plats i samhä[illegible]
kan tillwinna dig yttre ärebe[illegible]
gelser, fastän man i hjertat fö[illegible]
aktar dig; — men dina land[illegible]
mäns innerliga och förtrogn[illegible]
tillgifwenhet, de dig omgifwand[illegible]
personers orubbliga förtroende o[illegible]
ömhet, må du aldrig hoppas[illegible]
Du har dömt dig sjelf, att wara
utan wänner.

Eller hwarföre skulle man äl-
ska dig, som aldrig är hwad du
synes wara? Skulle man älska
dig för din egen skull? Det du
har skäl att dölja, måste wißer-
ligen icke wara älskwärdt; hwa[illegible]
du i umgänget och offentligen
wisar, det är icke du sjelf, utan
en bedräglig yta. Försök att af-
lägga den och uppdaga för med-
menniskor ditt låga tänke- och
handlingssätt, hwilket du så li-
stigt bemödat dig att förborga,
och hör werldens dom öfwer dig!
Men om du ock undgår werl-
dens, skall du dock höra Guds
dom. Du har redan hört den.
Du har hört den genom ditt sam-
wetes röst, som ropade: detta
är orätt, detta är lastbart;
detta är wanhedrande!

Hwem kunde älska eller ära
dig, skrymtare, om du hastigt
syntes så föraktlig du är? Om
man upptäckte, huru du genom
olofliga medel tillskansar dig an-
dras egendom, huru du, ärelys-

och hänförd af din lidelse, ..des fullt söker skada din nästas .. namn och på smygwägar .. na en ynnest, hwilken du icke .. erhålla genom dina förtjen..; huru du, brinnande af wäl..iga begär, i hemlighet be..wer otukt och förför oskul..; huru du, eldad af hämd.., genom feg list söker bereda nästas ofärd; huru du, förhär.. af girighet, gerna beder, fa.. samt talar stora ord om wäl..enhet och barmhertighet, men wäl icke blyges att, under sken .. billighet, plundra enkor och ..erlösa; huru du, uppblåst af ..lthet, gerna lyser och prålar, ..dan du lider brist på det nöd..ndiga samt genom din fåfän.. störtar dig sjelf och mådända .. dina i fattigdomens elände! ..wem kan älska dig eller förtro .. åt dig?

Men det är äfwen någonting ..anligt i menniskolifwet, att man ..nser den, hwilken såsom hyck..re, någongång blifwit skådad i ..t twetydigt ljus, långt ondske..ullare än han werkligen är. Han ..der derför dubbelt straff. Man ..ror honom icke, då han förtje..ar att blifwa trodd, man anser ..e berömliga egenskaper han ä..er, icke wara werkliga utan sken..ara, emedan man icke wet, hu..u långt han hunnit i konsten ..tt förblinda andra. Äfwen då hans wälmening är uppriktig, mißtänker man, att han hyser dolda och förderfliga anslag, samt tillskrifwer deß efter bästa öfwertygelse gjorda gerning, orena afsigter.

Sådan är hycklarens lott; sådan hans lefnad! Han hoppades, genom klokhet, besegra allt, men werlden och omständigheterne, mäktigare än han, besegrade honom. Han sjelf blifwer slutligen den meſt bedragne, och först, då han erfar de swåra följderne af sitt sätt att tänka och handla, erkänner han sin dårskap.

War sannfärdig och renhjertad! Gör rätt och frukta ingen! War hwad du will synas, eller sök ei att synas ädlare eller bättre än du werkligen är. War mild i din själ, likasom i dina blickar; war redlig och ärlig i ditt hjerta, likasom i dina ord; war ärbar i ditt sinne, likasom i dina åtbörder! Det är den klokhet Jesus lärer och som Gud, alla hjertans ransakare, gillar.

Jag wet min Gud, att Du pröfwar hjertat och att enfaldighet är dig täck. (1 Krön. 29: 17). Så bad fordom David; så will äfwen jag bedja, och alltid tänka på den Allwetande, inför hwilken all menskelig klokhet och konst kommer på skam. Jag wet, min Gud, att Du pröfwar och dömmer hjertat, äfwen då menniskor icke kunna pröfwa och dömma det. Ack, skåda Du, Allutforskande, som aldrig kan bedragas, — skåda äfwen ned i mitt hjerta! Jag wet wäl, att jag icke kan berömma mig inför Dig; — Du wet bäst, huru ofta jag emot Dig bryter. Men genom helig åtanke på dig, skall jag blifwa strängare mot mig sjelf, skall jag erhålla kraft att besegra det inneboende onda! Ja, jag will söka komma derhän, att jag med gladt mod kan framstå inför mina medmenniskor, och isynnerhet inför Dig, Du alla tankars och gerningars domare. Amen.

Den 30 Junî.

Falsk räddning.

Luc. 22: 49—57.

O Gud! som äfwen räckt din hand,
Att föra mig till fridens land!
Hielp, att jag aldrig, skild från dig,
Må tappa bort den rätta stig.

Lång wäg att wandra jag ej b:
Men wigtigt är hwart steg j::
O Herre! war mitt ljus och fö:
Jag ser för mig båd' lif och d::

Jag erkänner mina swagheter och brister inför Gud, då jag allwarligt undersöker, för hwilket ringa pris jag så ofta bortsålt mig. Ack, huru ofta glömmer jag ej mitt wärde såsom Guds barn, såsom medlem af Jesu rike, såsom bestämd till ewig salighet! Om en menniska, som för sin ålder borde wara wördnadswärd, uppför sig lättsinnigt som ett barn, eller deltager i ungdomens dårskaper; om en menniska, hwilken genom sin plats i samhället bör ingifwa sina underhafwande aktning, af elak wana eller af dryckenskap och wrede, i ord eller gerning alldeles glömmer sin wärdighet: huru bittert tadlar jag henne icke! — Och jag sielf, en af Jesu återlöst, en af naturen upphöjd warelse, skapad efter Guds afbild, — jag förnedrar så ofta genom syndiga och kärlekslösa gerningar min siäls wärdighet!

När jag då nödgas rodna för mig sielf, och erfar de swåra följder, hwilka jag sielf förwållat, fattar jag wäl stundom ett hastigt beslut att förbättra mig, men ofta blifwer just detta en orsak till nya fel. Alltför ofta wäljer jag till min räddning alldeles otjenliga medel, som äro långt wärre än det förut begångna felet.

Likasom Jesus giorde un: sin lefnads bittraste lidanden, bör jag äfwen förkasta hw:: otjenligt medel till min räddnin: jag må antingen med eller ::: och hället utan eget förwållan:: kommit i min närwarande swå:: belägenhet. Huru gudomligt st:: war ej wår Frälsare under de:: fasansfulla natten, då Han för: råddes af en bland sina Lärjun: gar, hwilkens wälgörare Han warit!

Då Han på Oljoberget, quald af de swåraste lidanden och kämpande med döden, uppsände sina böner till den Allsmäktige, men icke blef bönhörd, då Hans swett war såsom blodsdroppar hwilka föllo på jorden; — då Han med ömhetens wärma gifwit sina trogna Lärjungar denna förmaning: beder, beder att I ej alltför diupt nedtryckte af de öf: alla förestående stora olyckor, blifwen min himmelske Fader och mig otrogne och fallen i frestelse: då kommo Hans mördare och bland dem den ondskefulle Judas, hwilken gaf Honom den förrädiska kyssen. De kommo bewäpnade med swärd och spjut för att grip: pa den oskyldige.

Oförfärad gick Meßias emot sina fiender, omgifwen af sina dels försagde, dels uppretade Lärjungar. De wille skydda och rädd:

Honom. Herre, sade de till
iom, skole wi taga till swärd?
. 22: 49. Men den gudom-
s Frälsaren wille icke att nå-
orättwist medel anwändes
hans befrielse: det bästa
blet dertill war ett offentligt
ännande af Hans oskuld och
twisa sak, men icke wåld. Han
böd Lärjungarna alla wålds-
nheter; men Petrus, hän-
d af sitt häftiga lynne, såra-
en af krigsknektarne. Jesus
illade detta olofliga medel till
ddning, rörde wid den sårade
j helade honom. — Och Han,
m genom ett under helade den
rade, — stod det ej i Hans för-
åga att besegra sina blodtör-
ge fiender, liksom Han förut
nom sitt ord lugnat det bru-
nde hafwets wågor? Stod det
i Hans förmåga att öfwer
em utbreda dödens fasor? Men
an wille ej anwända något an-
at räddningsmedel än sin oskuld.
Stick ditt swärd i skidan, sade
Han till den Lärjungen som för-
swat wåldsgerningen; eller me-
nar du jag kunde icke bedja
nin Fader, att Han skickade
ill mig mer än tolf legioner
Englar? Derefter framträdde
Han lugn, i medwetandet af
en aldrig befläckad oskuld, in-
för domstolen.

Så handlade Jesus: — icke
så den wanliga menniskan; — icke
så sielfwa Petrus, ehuru han war
Jesu första Lärjunge.

Då Petrus satt wid elden
midt uti Domarens palats, för
att blifwa underrättad om den
älskade Lärarens öde, blef en
tiensteqwinna honom warse och
sade: [illegible]ne war ock med ho-
nom! På detta sätt blef äfwen
Petrus förrådd och faran för ho-
nom icke mindre stor än för Je-
sus. Han tänkte på med-
sin räddning, men hurudan
det han walde? Ack det
brottsligaste. Han förneka
Frälsare och wälgörare. O
na, jag känner honom icke
pade han och flydde.

Christus och Pet
Hwilken olikhet uti deras
förande, ehuru deras bel
het war densamma! Hos
förre orubblig själsstorhet,
den senare föraktlig feghet.
den förre den högsta sannfä
het, hwilken äfwen Hans fi
måste beundra, hos den s
lögn, wankelmod och trold
Christus och Petru
hwilken af dem begge är
förebild? Hwilken af dem l
de jag i mitt handlingssätt
der mina egna olyckor? Må
da säger du: hade Jesus
min fader, min lärare,
wän, — aldrig skulle jag ku
förneka Honom. Hade jag
tit den lyckan att wara sa
med den gudomlige, att om
na Honom under deß jordisk
nad, sannerligen skulle ja
hellre dött med Honom!

Är detta werkligen dit
war och äger du högre kraf
Petrus i den olyckliga stu
ägde? — O ware du då
signad, du ädle, som med
mod kunde gå i döden me
su! Ware du wälsignad, d
le, som aldrig, ej ens mid
der faran, kunde öfwergifw
nom! Din är det ewiga li
krona!

Gå då att äfwen nu dö
din Jesu. Gå då att äfw
icke öfwergifwa Honom, c
än nedtryckes af olyckan. L
din förmögenhet, dina äresf
ditt embete och dina förhop
gar: håll dig fast wid din

fare, gå att lugn genom din oskuld, likasom Han, möta äfwen de swåraste öden och framför allt, öfwergif icke Honom!

Men, utropar du, huru kan jag göra detta i wåra tider? Jesus, wår wän den bäste, lefwer icke mera ibland oß. O du kan det, om du aldrig af motgångarne hänföres att bryta emot Hans lära, om du äfwen under de största faror wägrar alla räddningsmedel, hwilka äro ännu farligare än sielfwa faran.

Det är falsk räddning, det är att förneka Jesum, om du wäljer sådana räddningsmedel, genom hwilka det onda ej förminskas. Här är likwäl icke frågan om befrielse från deßa små jordiska faror, utan om de stora faror, hwilka hota din själs högre lif och fullkomning.

Jag tilltror dig wäl nog ståndaktighet att, om du lefwer i swår fattigdom, undwika hwarje olofligt medel till dina willkors förbättrande. Jag är öfwertygad att du will hellre tigga än stiäla, att du hellre will förlora allt hwad du äger, än för en orättfärdig sak swära en falsk ed. Men har du äfwen kraft att alltid wälja det bästa räddningsmedlet mot sielfförwällade lidanden?

Du har kanske tillegnat dig andras egendom, du äger och åtnjuter genom trolöshet hwad dig icke tillhör. Ditt samwete påminner dig ofta om din syndaskuld. Du tröttnar wid denna ängest, wid deßa samwetsförebråelser. De inbryta, deßa dagar af tärande oro och stundlig bäfwan: du will befria dig ifrån dem. Du ångrar din förbrytelse, du will winna Guds kärlek och förlåtelse: du utdelar i den affigt rika almoser åt de fatt[iga,] du utgifwer till dem eller [...] allmänt nyttiga eller fromma [stif]telser måhända mer än hwad [du] af andras egendom tillegnat [dig.] Har du då giort nog? Ack [nej,] det är falsk räddning! [...] dem eller deras efterkomm[are] hwad du på ett bedrägligt [sätt] dem fråntagit. Det är hwad [ditt] samwete af dig fordrar.

Du har genom förtal el[ler] falskt wittnesbörd skadat den [...]ler den. Din medmenniska, [...] må wara hwilken som helst, [...] derigenom förlorat i aktning [...] sina förmän eller medborgar[e,] eller lidit förlust på någon [del] af sin förmögenhet, och kanhän[da] derföre haft många sorglig[a] och swåra stunder. Du anklagas derföre af ditt samwete. Du kan ej wara lugn, då du betänker din härutinnan begångna lätt[s]inighet. Du blifwer nu [...] kärleksrikare emot dina likar, du bistår dem deß mera med ditt råd och din hjelp. Har du då giort nog? Ack nej, det är falsk räddning! Din syndaskuld är ej betalt. Du har förtalat, derföre bör du återkalla hwad du sagt: du har giort skada, derföre bör du ersätta den.

Du förslöste din ungdomstid i straffbar lättsinnighet, uti dryckenskap, yppighet och förlustelser. Du bemödade dig ganska litet att göra dina följeslagare genom lifwet lyckliga. Njutning! war ditt walspråk. Nu, då dina krafter äro uttömda, nu lemnar ändtligen den fordna lättsinnigheten rum för allwarlig eftertanka; du will nu på din lefnads [...] witterdag omwända dig, för [att] blifwa wiß om himmelens salighet, och frälsa din siäl. Du är nu en

ltig bediare, en trägen Natt-
ds- och kyrkogångare, du är
rötlig i fromma andakts-
ngar, och hoppas derigenom
na nåd inför den ewige Do-
ren. Fåfäng möda, falsk rädd-
g. Du, hwilkens lefnad wa-
onyttig, skynda att samla di-
återstående kraftet för att
jna en werld, i hwilken du
da till denna tid ingenting ut-
rat.

Det är falsk räddning,
man will förbättra ett
mmalt fel genom ett
tt. Detta fel begås alltför
a af de owise dödlige. De
rtföras derigenom uti en hwirf-
l af willor och öfwerträdelser,
darutur de sällan kunna åter-
ras. Widsträckt är lasternas
gång. Den, som tager det för-
sleget deruti, bör ej, för att
mantla detta, taga det andra,
mars blifwer han twungen att
ga det tredje, fjerde och ännu
ra, till dess han ej mera kan
erwända.

Så finna wi i wåra tider
ånga hushåll, som förstöra sitt
älstånd, genom utgifter, hwil-
icke öfwerensstämma med de-
is inkomster. Men deras hög-
iod afhåller dem att återwända
ll det fordna indragna och spar-
mma lefnadssättet. En lysan-
e ståt och en mängd bequämlig-
eter, synas genom wanan blif-
oit för dem oumbärliga behof.
Tydligen inse de, att de derige-
om förlora hwad de äga — de
grufse den stund, då denna wäl-
efnad tager en ände med för-
skräckelse. Men nu smickrar man
ig med allehanda toma inbill-
ningar om en möjlig lyckans om-
verling. Man tror, att det kan
blifwa bättre, men det blifwer
icke bättre. För att undwika of-
fentlig skymf, tillgriper man nu
olofliga medel och will rädda sig
genom en förbrytelse. Men det
ena felet förbättrar ej det andra,
utan störtar i en dess djupare af-
grund.

Mången söker, att genom sto-
ra ord skaffa sig ett anseende och
ett förtroende, som han ej är
wärdig, men hwilket han af äre-
lystnad åstundar. Det kostar ho-
nom föga att beljuga sina med-
menniskor och bedraga åfwen de
redligaste. Men han irrar sig,
om han tror, att han skall sluta
med den första osanningen. Han
måste till stöd för denna upp-
finna den andra och tredje. Dock
emot sin wilja inwecklar han sig
i den stora wäfnaden af sina dik-
ter, fångas deruti och blifwer
till slut ett föremål för offentlig
och wälförtjent skymf, samt erfar,
att den ena lögnen ganska illa
döljer den andra.

Wällusten förleder den lätt-
sinnige, att förföra oskulden och
begå äktenskapsbrott. Förbry-
telsen är nära att röjas: we ho-
nom, som will dölja den genom
en annan! Han räddas icke!
Kunna wäl mened eller mord
eller andra grofwa brott, för hwil-
ka menskligheten ryser, rädda
honom? Nej han störtar sig blott
derigenom i ännu djupare förderf.

Det är falsk räddning,
om man, till sin förbätt-
ring, genom öfwerdrift öf-
werlemnar sig åt den mot-
satta lasten. Detta missöde
är wanligen swaga menniskors
lott, hwilka aldrig kunna wan-
dra på dygdens och rättfärdig-
hetens gyllene medelwäg, eme-
dan de aldrig med mogen öfwer-
läggning börja sina företag.
Huru stort är icke antalet af dy-
lika swaga menniskor?

Se den lättsinnige ynglingen,
u han genom utswäfningar
omåttlighet förswagat sin
pps helsa. Förgäfwes war-
e honom de erfarne; han
far i sin yra, till deß hans
ka kroppsbyggnad är förstörd.
fruktar och bäfwar han —
will han hastigt förbättra sig.
n blifwer nu ömtålig; han
rdar med öfwerdrifwen sorg-
ighet sin helsa — quäljes af
ophörlig fruktan för sjukdom
död. Detta är falskt rädd-
g! Hans ångest är en ny ut-
fning, hwilken genom själen
ider sig till den swaga krop-
1 och fullbordar deß förstöring.
Fästen eder uppmärksamhet
slösaren. Det arf han af sina
äldrar undfått, förslösas ge-
a wilda förströelser, till deß
står wid gränsen af fattig-
ien. Med rysning skådar han
tillbaka, förbannar sina förd-
bärskaper och söker räddning.
is fordna wänner öfwergif-
honom — hwem är den fat-
s trogne wän? Han will nu
va måttlig och sparsam. Men
öfwerdrifwen räddhåga att
va alldeles utarmad, öfwer-
r han gränslinien mellan
sparsamhet och låg snålhet.
blifwer nu girig och försa-
lifwets oskyldigaste njutnin-
på det han må äga det usla
t att samla ägodelar. Han
undwika fattigdomen och
ier med alla sina skatter us-
, fattigare och mera behöf-
de än den förnöjsamme torf-

Sen den smädande Religions-
ttaren, hwilken, stolt öfwer
örmenta wishet, trotsar bå-
ud och menniskor, hwilken
kristnas tro blott finner öf-
o och i de wises Gudsdyr-
kan blott mensklig swaghet. Med
oförädladt sinne wandrar han lik
ett listigt och wildt djur på jor-
den. Egennyttan och njutningen
äro hans himmel. Snart blif-
wer han ett rof för sina oförnuf-
tiga grundsatser. De onda dagar
komma. Han nedsjunker i olyc-
kans djup. Den tröstlöse söker
nu tröst och räddning. Men han
är ej ense med sig sjelf, och de
yttre omständigheterna äro ho-
nom widriga. Hans forskning
och sjelfpröfning blifwer mer och
mer allwarlig. Han finner sig,
i mycket hafwa gått för wida,
och inser sig hafwa förkastat myc-
ket, hwars sanning är lika ewig,
som werldens Skapare.

Detta förfärar honom. Lika-
som han tillförene utan pröfning
förkastade allt, antager han nu allt
utan urwal. Han blifwer nu en
skrymtare eller swärmare. Förr
wärderade han förnuftet för högt,
nu för ringa. Nu föraktar han
det och hänför allt till tron och
känslan, till det hemlighetsfulla
och obegripliga. Den olycklige!
Han söker räddning men finner
ingen. Twiflaren blifwer nu
swärmare och utbyter nu mörker
mot mörker. Upplysningens ljus
lyste honom aldrig, emedan han
undflydde medelwägen och sökte
sällheten i öfwerdrift.

Har jag icke sjelf redan walt
falska medel till min räddning?
Och hwilka blefwo följderna? Att
jag icke räddades. Alltför ofta
woro deßa medel en orsak att
mitt trångmål blef ännu swårare.
Och giorde de mig wäl wisare?

O Gud, upplys mig, att jag
icke far wilse och ökar min olycka,
då jag tror mig förminska den!
Jag ber Dig om upplysning —
men hwad? Gaf du mig ej re-
dan ljus i lifwets natt? Behöf-